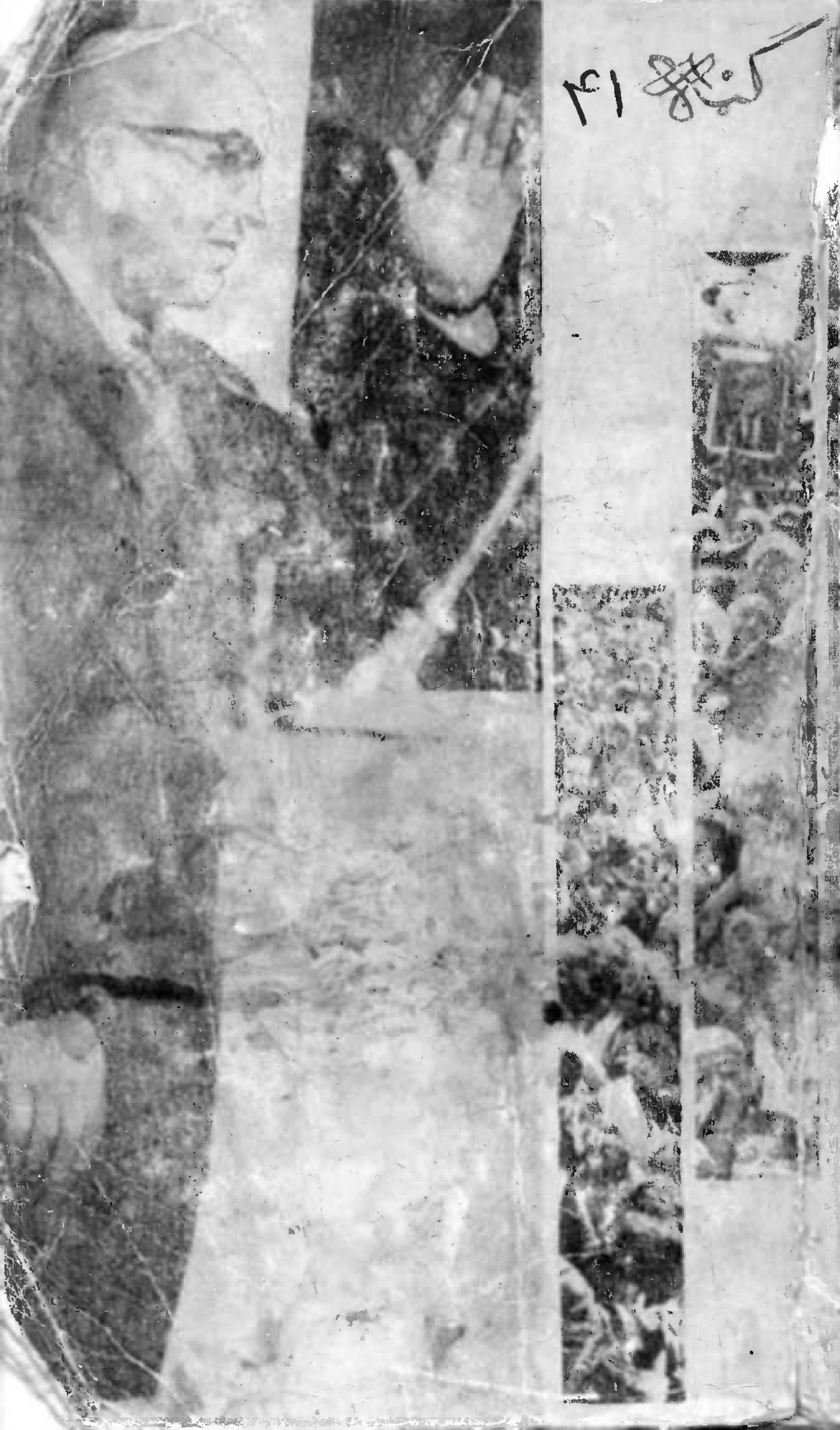
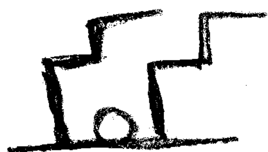
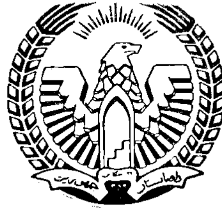

سالنامهٔ سال ۱۳۵۳ و ۱۳۵۴

د افغانستان کالنی

د اطلاعاتو او کلتور وزارت

گڼه ٤١

مسوول مدیر: محمد صدیق سروری

اعضای مسلکی :
طورانشاه شهیم، آصفه مهر ، غلام‌سخی، نوراحمد ومحمد آصف.

دچنگابښ ٢٦- ١٣٥٣ - ١٣٥٤

فهرست

شماره	موضوع	صفحه
۱ـ	بیانیه ها، پیامها و مصاحبه‌های ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم	
۲ـ	ددولــت دښاغلــی رئیس اوصدراعظم سفرونه	۸۹
۳ـ	مسافرتهای ښاغلی محمد نعیم‌نماینده خاص ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم	۱٤٦
٤ـ	ییك نگاه تاریخ افغانستان تاپایان دوره هوتکی هـــا	۱٥٦
٥ـ	افغانستان درقرن ۱۹	۱۸۳
٦ـ	دافغانستان جغرافیی ته یـوه‌لنډه کتنه	۲۰۲
۷ـ	مصورخپرونه از ۲۲٤ به‌بعد	
۸ـ	فعالیت ها و اجراآت دولــت	۲۲٥
	صدارت عظمی:	
۹ـ	وزارت امور خارجه	۲٤٥
۱۰ـ	وزارت داخله	۳۱٦
۱۱ـ	وزارت عدلیه	۳٥۲
۱۲ـ	وزارت مالیه	۳٦٦
۱۳ـ	وزارت معارف	۳۸۲
۱٤ـ	ریاست پوهنتون کابل	٤۰۰
۱٥ـ	وزارت تجارت	٤۱۰
۱٦ـ	وزارت فواید عامه	٤۲۰
۱۷ـ	وزارت اطلاعات وکلتور	٤۲۹
۱۸ـ	وزارت مخابرات	٤۷٦
۱۹ـ	وزارت صحیه	٤۸۱
۲۰ـ	وزارت معادن وصنایع	٤۷۸
۲۱ـ	وزارت زراعت	٤۹٦

شماره	موضوع	صفحه

۲۲ـ وزارت پلان ۵۱۱

۲۳ـ ریاست افغانی سره میاشت ۵۱۵

۲٤ـ ریاست هـوانوردی ملکـی و توریـزم ۵۲۰

۲۵ـ ریاست بناروالی ۵۳٤

۲٦ـ ریاست المپیك ۵۳۷

۲۷ـ پروتوکولها ۵٤۲

۲۸ـ دپښتنواوبلوڅودملی خپلواکی‌بښونکی نهضت کرونولوژی ۵۸٤

۲۹ـ معرفی ولایات کشور ۷۱۰

۳۰ـ اخبار علمی ۷٦۳

۳۱ـ مصاحبه های بناغلی وحیـــدعبدالله معین سیاسی وزارت‌خارجه ۷۸۰

۳۲ـ جهان درسال ۱۳۵۳ ۷۹۲

۳۳ـ جهان در ربـع اول سال ۱۳۵٤ ۸۰۰

۳۳ـ شگفت های زمینه ادبیـــات‌امروز ۸۰۳

۳٤ـ موسیقی در افغانستان ۸۲۱

۳۵ـ ستاره شناسی ۸۳۳

۳٦ـ جوایز جهانی نوبل ۸٤۹

۳۷ـ پارهٔ ازاختراعات مهم جهان ۸٦۵

۳۸ـ کرونولوژی اخبار خارجی ۸۷۲

۳۹ـ دداخلی خبرونوکرونولوژی ۹۲۷

٤۰ـ بقیه پروتوکولهابعدازکرونولوژی

سر یزه

په افغانستان کښي دانقلابي نظام ټینګیدوزمونږ ټولی اجتماعی موسسی دخلکو داکثریت په ګټه واړولی اوټولنی ته یې په نوی ډول:جوړیدو بنسټ کیښود.

داطلاعاتو اوکلتور وزارت چه ددغه اوښتون په محراق کښی واقع وو ، دانقلاب له هماغی لومړی ورځي څخه ترنن ورځي پوری ددولت اوعامه افکارو تر منځ دیوه استواره پله په څیرواقع شوی اودجمهوری دولت ټول لــوړهد فونه یی دټولنیز ارتباط دوسایلو لــه لاری دافغانستان دولس غوږونوته رسولی دی .

دکو ښښونو عمومی موخه دی ته متوجه ده، چه خلکوته دجمهوری دولت دترټولو اصیلو ارمانونو لاره روښانه کړو اودوی یی تل په جریان کښی وساتو اودخلکو دنظریو اوغوښتنو د متقابل انعکاس له لاری دکار مجریان دنویو اجتماعی بنسټونو دتشکل دعملیی په میسر کښی ودرؤو.

ددغه منظور په اساس دانقلاب دزمانی دوهمه کالنی چه په هغی کښی ددغه وزارت اودنورو اداری او اجتماعی تاسیساتو دهیلواوقدرتونو یوه برخه منعکسه شوی ده، دوطنوالوقضاوت ته وړاندی کوو ترڅو وګورو چه څه شوی دی اوڅنګه پری قضاوت کیږی؟

په پای کښی ټولو هغو کسانو،کارکوونکو، لیکوالو اوقلمی ملګروته کور ودانی وایم چه ددغی کالنی په ترتیب ، تدوین،چاپ اوخپرولو کښی یی دجمهوری هدفونو اوآرزوګانو سره سم زیار کاللی اومرسته یی کړی ده .

پوهاند ډاکترنوین داطلاعاتو اوکلتور وزیر

بیانیه ها

پیامها

و مصاحبه های

بناغلی محمد داود

رئیس دولت و صدراعظم

دجمهوری انقلاب دد وهمی کالیزی په مناسبت
ددولت دنباغلی ریئس او صدراعظم وینا

گرانو وطنوالو !

لوی خدای ته شکر کوم چه ماته ئی توفیق راوبا ښه چه پدغه نیکمرغه ساعت کی دافغانستان د ملی بیاژوند دوهمی کالیزی دبختوری نمانځنی د زړه دکومی مبارکی تاسو گرانو ملگرو ـ دافغانستان تاسو فداکار ارود او تاسو گرانو خویندو او ورونو ته چه دانقلاب له همغو لومړیو شیبو څخه موپه خلاصه اوتوده غیږمو ددغه ملی قیام تودهرکلی وکړ اوستاسی ملاتړ اوتائید سبب شو چه په تیرو دوو کلونو کی زمونږ ټولی گامی او پخوانی هیلی دعمل جا مه واغوندی در کړم ·

ددغه شان ورځی دبختور توب علت دادی چه زمونږ په هیواد کی دانقلابی نظام ټینگیدل ډیره ستره معنی لری ·

ښایی ددوه پنځوسم کال دچنگابن دشپږویشتمی نیټی دانقلاب بری زیات علتونه ولری خو تصور کوم چه دهغه خورا مهم علت دتیر نظام دیوه ملی هدف اوملی ایدیالوژی نه درلودل وو· ځکه تیر نظام څنگه چه د ودی د آهنگ په لاره کی دټولنی سترخنډ شوی ؤاو دا توان یی نه درلود زمونږ د ولس مادی او معنـــوی اړتیاوی تر سره کړی ،همدا وجه وه چه دتیر سیاسی مسلط نظام څخه دخلکو د اجتماعـی وجدان بیزاری په افغانستان کـی دجمهوری نظام دټینگیدو سبب شوه خودانقلابی کارسخت پړاود انقلاب له بری څخه وروسته پیل کیږی·

له یولاس نه بل لاس ته اوله یو نظام نه بل نظام ته د سیاسی قدرت ورتگ یقیناً سخت کـاردی خو له هغه څخه ډیرسخت دنمونی اوپه زړه پوری ټولنی مینځ ته راوړل دی چه باید دهراجتماعی نظام منطقی معلول وی ·مونږ باید معتقد ونه اوسوچه هرڅه مود چنگابن په ۲٦ سـرتـه رسولی دی دغه نیټه یواځی دبری په لــور زمونږ دولس دحرکت ټکی و· منتهی سم او اصولی ټکی خو باید دی ته پام وساتو چه زمونږ په مخ کی ډیری پریمانه ستونزی شته زمونږ لومړی ستونزه دایډ یالوژیك فقر څخه زمونږ دولس ژغورل دی مونږ په سلگونـــو کلونو کی دمنځنیو پیړیو دنظام تر اغیـزی لاندی خپله خوزنده قوه دلاسه ورکړیده اوتر هر څه دمخه مونږ دیوبــل تعمیر ته اړیو ، دخپل ولس دشخصیت تعمیر او دهمغه جوهر تعمیر ته چه زمونږ دژغورنی یووالی او طاقت یواځینی عامل دی ددی مقصد دپاره مونږ د افغانستان دولس دملی اوولسی انقلاب دتیوری تسوید او تدوین ته ضرورت لرو اودغه کار باید دټولنی دتکامل او دخلکو داجتماعی شعور ددرجی دتناسب دقانون په اساس وشی ځکه له انقلابی تجربی پرته اود بری د وسایلـو د تدارك نه پرته هر اقدام ناکامه کیږی او دغه هــدفــو نــه ، نه تــر ســره کیږ ی مگر دا چه ټول یاخه ناخه د خلکو اکثریـت

عملادافغانستان دملی ودانۍ رستاخیزته ورسوئ او گام په گام دخپلی ټولنی او ولس دطبیعت دپیژندنی له لاری دافغانستان دانقلاب تیوری تشخیص کړو اودهغی په تطبیق کی هلی ځلی وکړو ٠

لکه څنگه چه موبیا بیا ویلی بیاهم وایو چه یواځی په خبرو اجتماعی ستونزی نشی حل کیدی مونږ باید عملا ثابته کړو چه دخپل وطن سره مینه لرو ځکه زیات خلك له دی اوبواو خاوری سره مینه لری خود فداکاریءد ورکړی دپاره چمتو نه دی داسی چه بایدمونږ فداکاری وکړو دایمان او عقیدی دپاره فداکاری دعشق او هیلی دپاره فداکاری اود هر هغه څه دپاره فداکاری چه زمونږ دوطن دلوړتیا د پاره دقربانۍ وړدی ٠

زمونږ ټولنه دخپل شخصیت دژوندی کولو دپاره یوی انقلابی روزنی ته اړه لری خو زمونږ دخلکو اخلاقی، اجتماعی او معنوی انقلاب داجتماعی حالت له بدلون څخه پرته نه شی ترسره کیدای ٠

دافغانستان جمهوری دولت هلی ځلی کوی چه ددغه هیواد دوگړو ذهن دتیروخت داوړدو زړو او فاسدو سوابقو څخه پاك اوهغه له یوی ملی روحیی سره سم دیوی مترقی ټولنی داخلاقی او انسانی اصول سره دعصر او زمان سره سم آشنا کړی ٠

دتیرو پیړیوچه دوچ کلك تولید طریقه نور توان نلری چه دټولنی دفقیراو موروثی ژوند سطحه حتی په همغه پخوانی حال وساتی هغه افکار اواجتماعی موسسی چه غوښتی یی وی داستثمار له لاری گټه واخلی‌نشی کولی زمونږ په خلکو کی ځای ولری ځکه اوس دافغانستان جمهوری دولت په کلکه پدی لټه‌کی دی چه‌د ټولنی او ددولت تر مینځ درځ له مینځه یوسی او ددغو دوو اجتماعی پدیدو له ترکیب څخه دملی حاکمیت داعمالو دپاره یو واحد عنصر پیدا کړی ٠

همدا وجه ده چه داجتماعی اصلا حاتو د تطبیق په برخه کی دولت هلی ځلی کوی تل مبتکر و اوسی او ددی خاوری د حقیقی وطن پالو په وړاندی داجتماعی او اقتصادی عدالت دتطبیق په لاره کی زیار وباسی ٠

مونږ پخپل وطن کی زیات شیان لرودښه ژوندانه دپاره دافغا نستان دولس طبیعی شتمنی زمونږه ستره پانگه ده او مونږ کولی شو دپاملرنی وړدغو منابعو څخه دنوی او پخپل ځان باندی دمتکی افغانستان دجوړښت دپاره استفاده وکړو ٠

زمونږ دهیواد طبیعی زیرمی او منابع ورځ په ورځ دافغان ولس دروښانه سبادپاره زمونږ امیدونه تقویه کوی ٠

خو لکه څنگه چه علم ثابته کړیده ، له بده مرغه چه دکشف اودگټی اخیستو دپړاو ترمینځ زیات واټن دی ٠ جمهوری دولت له دغو منابعو څخه دچټکی او ممکنی استفادی د پاره دکورنیو انسانی طاقتونو په استخدام‌بر سیره د دوستو دولتونو بی قید او شرطه مرسته هم جلب کړیده دغه مرستی په‌اوسنی فرصت کی مونږ ته موقع را کوی چه په‌علمی لارو چارو خپلی پروژی او پلانونه مطا لعه او تنظیم کړو او دمشخصو دردونو دپاره مشخص علاجونه ولرو ٠

دولت به دوروستیو نه دمخکینیوستونزود پیژندنی له لاری پرمختیایی اوه کلن پلان داسی تنظیم او تطبیق کړی چه وکولی شی د ټولنی سملاسی اوضروری ستونزی تروسه‌وسه

لری‌کړی او دوروسته پاتی کیدو عوامل په چټکی سره له مینځه یوسی .

مونږ کوښښ کوو چه په ټولو مواردو کی زمونږ طرز تفکر او طرز العمل پخپله زمونږ د اجتماعی مقیاسونو سره سم وی او پدغه ټکی ټینگار دملی تنگ نظری ساری ندی .

زمونږدخلکودوطن پالنی اوناسیونالیزم محتوا انسانی او بی تعصبه ده او امید لرو په انسانی خدمت کی دگټو رسولو سبب شی .

دملی خپلواکی او ملی اقتصاد دټینگښت د پاره زمونږ مبارزی دنړی دآزادی غوښتونکو ولسونو دمبارزو منطقی دوام دی .

په هر صورت ناسیو نالیزم به په هر حال کی زمونږ د اجتماعی مناسباتو روح و ی او مونږ غواړو دخپلی ټولنی دغوښتنی اوایجاب سره سم دسبانی ټولنی دودانی دپاره دخپل منطقی اوملی حل لاری عنوان کړو .

بهرنی سیاست :

گرانو وطنوالو! دافغانستان خارجی سیاست دنه انسلاك په اساساتو ، په بین المللی چارو کی په آزادقضاوت، په مثبتی او فعالی بیطرفی، دنړی له ټولو سوله دوستو هیوادو سره په روغه جوړه‌کی په گړژوند اوله‌هغوی سره په مثبتی اوگټوری همکاری ولاړدی .

دافغانستان جمهوریت د ملگرو ملتو د یووفاداراوفعال غړی دی دملگروملتو دموسسی دمنشور په پیروی دنړی اوسیمه ایزی سولی اوامنیت دساتنی اوټینگښت او دهیوادو تر مینځ دمثبتو اواغیزمنو همکاریو د زیاتوالی اوپراختیا په لاره کی هلی ځلی کوی .

دبین‌المللی مسألواوستونزوپه باب زمونږ دریغ ندی بدلشوی اوهمغه څه دی چه بیابیا په بین المللی ټولنو او غونډو کی د رسمی نمایندگانو له خوا څر گند شویدی .

مونږ پدی اصل کلکه اونه بدلیدونکی عقیده لروچه یوازی د سولی په تیوری او دامن او کراری په شرایطو کی هیوادونه کولی شی ملی لوړتیااودخپلو خلکو دهوساینی اوآرامی دوسایلو برابرولو ته ورسیږی .

افغانستان ته داسی څرگنده شویده چه په ننی کړکیچنه نړی‌کی دکړکیچنو اوکشالو د اوارولو اوکمښت اودنړی دهیوادوترمینځ دروابطو اوهمکاری دتقویی اوپراختیا او په نتیجه کی دسولی اوامنیت دساتنی اوټینگښت دپاره ښه لاره په صداقت سره دیوه دغه‌شان خارجی سیاست تعقیبول دی . اودهغه دتطبیق دپاره مونږ دټولو دوستوهیوادو سره دروابطو اوهمکاری دتقویی او پراخوالی او دغه راز ددوستو هیوادو له مشرانو سره په بیلوبیلو سویو دشخصی تماسونوپه بین‌المللی ټولنو کښی دفعالی برخی اخیستواوله بیلو بیلو هیوادو سره دموافقودلاسلیك دلاری هلی ځلی کړیدی .

دلیدنوکتنو اوددوستانه تماسونوپه نتیجه‌کی بریالی شو دعلاقی وړمسألو په‌باب دیوبل په دریځونو وپوهیږو اوپه بیلو بیلو برخوکی دگټورو همکاریو دپراختیا په باب موافقی ته ورسیږو .

هغه موافقی چه ددوستو هیوادوله بیلوبیلو مقاماتو سره په بیلوبیلو اقتصادی، تخنیکی اونوروبرخوکی شوی اوتفصیل یی پخپل وخت خپور شوی، د افغانستان دفعال اوسوله غوښتونکی سیاست یوه بله ښه ښکارنه بلله کیږی .

پدی ځایکی لازمه بولودافغانستان دخلکو په اقتصادی او اجتماعی پرمختیا کی دبرخی اخیستودپاره دټولو دوستو هیوادواوبین‌المللی موسسو دقیمتدارو همکاریو او مرستوله امله چه پدغه لاره‌کی‌یی دجمهوری نظام دهراړخیزو هلوځلو سره مرسته کړی دافغانستان ددولت اوخلکو له خوا دزړه دکومی کورودانی ووایم.

یواځنی هیواد چه له بده مرغه تراوسه پوری دهلوځلوسره نه‌یوبریالی‌شوی‌لکه‌چه‌لازمه ده‌له‌هغه‌سره ددوستی‌اوهمکاری‌روابط ټینګ‌کړو پاکستان دی اوهغه یواځنی ځنډچه پدی لاره کښی پروت دی اودهغه په‌له‌منځه وړلوکښی نه یوبریالی شوی زمونږ دپښتنواو بلوڅـو ورونو دحقه حقوقو دثابتولو په باره کښـی له پاکستان سره زمونږ سیاسی اختلاف دی.

په سوله ایزووسایلو اودخبـرولـه لاری د کړکیچونو په حل باندی دعقیدی له مخـی مو تـل هڅـه کړیده چه دپاکستان سره زمونږ دغه یواځنی سیاسی مشکل دحل داسی لار پیدا کړی چه زمونږ پښتنو اوبلوڅو ورونو اوددوی دملی مشرانو دمنلو اوخوښی وړشی پدی باندی په پوهیدلو سره چه ددی قضیی په باب دافغانستان په دریځ‌کښی دپاکستان له خواهیڅ ډول لمسون ورانکاری او حتـی ګواښ بدلون نشی راوستلی مونږ په پوره ښه نیت سره خپلی دی هلی ځلی ته چـه ددی قضیی په عادلانه او شرافتمندانه حـل مقصد وی دوام ورکړو.

دبشری ټولنو دسیاسی او اجتماعی بدلونونو ډیر ستر علت په اقتصادی مسایلوکی پلټلی شو.

نو ځکه پدی موضوع کی غوراو ډیره کلکه پاملرنه دیوه ملی او انقلابی دولت ډیره مهمه وظیفه بلل کیږی .

دچنګابن ٢٦ نیټه نه یواځی له یوه نظام نه بل نظام ته دسیاسی قدرت انتقال بلل کیدی شی بلکه باید د جمهوری ـاقتصادی‌او اجتماعی نظام دیوه بدلون مبدأ وګڼله شی .

ځکه ددی نیټی نه وروسته دی چه داساسی او بنیادی اصلاحاتو دعملی‌کولو او داقتصادی او اجتماعی ژوند دهر اړخیزی لوړتیا په‌مقصد مناسبه زمینه اوشرایط برابر شوی او یـا د برابر یدو په حال‌کی دی اوس په هیوادکی دجمهوری نظام دټینګیدو دوه کاله کیږی پدی موده کی دولت داساسی او بنیادی اصلاحاتو دعملی کولو او تطبیق په لاره کی دهلوځلو او کوښښ نه ډډه نده کړی . له نیکمرغه دغه ټولی هلی‌ځلی چه شویدی بی ګټی ندی پاتی شوی اود هغو نتیجی په اقتصادی او اجتماعی بیلوبیلو برخو کی بی اغیزی ندی او هیله‌لرم د هغو عملی او ګټوری نتیجی په راتلونکـی وخت کښی ځرګندی شی .

لکه چه زمونږ هیواد وال پوهیږی د١٣٥٢ کال د چنګابن د٢٦ نیټی دقیام په درشل‌کی هیواد له اقتصادی او اجتماعی لحاظه په‌ناوړه حالت او نا مطلوبو شرایطو کی ؤ. دهیواد له طبیعی منابعونه دخلکو داصلاح او دژوند د ښه والی په لاره‌کی زیاته استفاده‌ونه شوه ـ په بل عبارت‌که څه هم په ښکاره د پـلان جوړولوسیستم له دغو منابعو څخه داستفادی دتنظیم په غرض منل شوی وځو په عملی‌ډول دا سیستـم د یـو شمیـر د نفـو ذ دخاوندانو د هیلو او آرزوګـانو تابع شوی او ددغه شمیر ګټه دپـلان سطحه‌کی دهغی‌پرګنی

له کلمی نه پورته وه چه زمونږ دهیواد دخلکو اکثریت یی تشکیلوی . ددغه اصل په اتکاء د عامه ګټو دترسره کیدو په مقصد دکوم مثبت کار هیله نشوه کیدی او پدی لاره کی د ملی ګټو دایډیالوژی په نسبت لږ ګامونه پورته کیدل . ددغوعواملواوداقتصادی اداری سیستم نه دنه پاملرنی له مخی د هیواد داقتصادی حالت ګډوډ شوله دغو حالاتو اوشرایطو سره مبارزه په لاس کی لرلوو سایلو او امکاناتو سره آسان کار نه ؤاو نه دی . سره لدی دولت ورو ورو اوپه کرار کرار په اقتصادی او اجتماعی برخوکی داساسی اوبنیادی اصلاحاتو په لاره کی ګامونه پورته کړی او پورته کوی یی لکه چه دامنیت له ټینګولوو روسته چه د هر نظام حیاتی ضرورت دی د ټولونه مخکی دهغو روابطو د تنظیم په غرض چه دهیواد د اقتصادی او اجتماعی ژوندانه د ودی په برخه کی ګټوری اغیزه لری یو شمیر قوانینو او اساسنامو په جوړولو اوطرح کولولاس پوری کړ . لکه چه له هغو مهمو قوانینو څخه چه د ګمرکاتو ـتجارت ـدولتی تصدیو د خصوصی بانګو اچولو او نورو دتنظیم په برخه کی وضع شول یو هم دبانکو نود قانون تدوین دی چه اصل هدف اومقصدیی دخلکو داکثریت په ګټه دیوه سالم اقتصاد مینځ ته راوړل دی .

ځکه لکه چه ګران هیواد وال پوهیږی د خصوصی بانکو نو دواځینی هدف زیاتره دیو محدود شمیر وګړو لرونکو په ګټه دزیاتی فایدی تر لاسه کول دی او همدغه راز دهغوفعالیت په هغی برخی ولاړدی چه له هغی څخه زیانه شخصی ګټه ددوی دپاره متصوره شی . خو برعکس ملی بانکونه یواځی دمطلقی ګټی دلاس ته راوړلو دپاره فعالیت نه کوی بلکه د هغود پر اختیا لوری دعامه اړتیا ودواقعی تامین دپاره ټولی عامی ساحی دی . ددغه اصل له مخی جمهوری دولت د افغانستان دخلکو داکثریت د هوسایینی ارتیکمرغی دترسرکولو او داجتماعی عدالت دپراختیا دپه نظرکی نیولوسره دبانکونو دتامین په جوړولوکی دهغو دملی کیدوپه مقصد اقدام وکړ . اوټینګه هیله ده چه پخپل دغه اقدام سره وکړی شی دبانکونو دفعالیت ساحه دافغانستان دخلکو په ملاتړ په هغوټولو برخو کی چه هغوته دخلکو اړتیاوی احساس کیږی پراخه کړی .

ددغو اقداماتوسره په یووخت کی دخصوصی بانګی اچولو دپاره ددی وخت برابرشو چه په اقتصادی پراختیاکی زیاته بر خــه واخلی لکه چه په هیوادکی دجمهوری نظام دټینګیدوله پیله ۲۲ خصوصی پروژوته لومړنی منظوری ورکړی شوی چه دغه شمیر تقریبا دهغوټولو پروژو په سلوکی یوویشت کیږی چه په هیواد کی دانفرادی پانګی اچولودوی ددوری دپیل څخه تراوسه عملی شوی دی چه داپخپله په جمهوری دولت باندی دخلکو دباور څرګندوی دی .

دغه راز دهغو تعهد اتوله مخی چه ورکړی شوی دی دنوی نظام دټینګښت له وخت نه تر اوسه څه دپاسه پنځه زره څــلور سوه مستحقوبی ځمکواوکوچیو کورنیو ته په دولتی

پروژو کی څمکه ویشل شویده او دغه کار د
هغه په بنیادی او اساسی بڼه دخلکودریفورم
په قالب کی دوام کوی .

هغه اصلاحات چه د مالیاتو او گمرکی تعرفو
او نورو دراټولولوپه طرزکی راغلی ددی‌سبب
شوی چه ددولت عایدات دداخلی منابعوڅخه
مخ په زیاتیدو شی او ددغه اصل له مخــــی
اټکل کیږی چه په روان کال کی ،دتیر کال
په نسبت له دی لاری نه ددولت په عایداتو
په سلو کی ٤٧ زیاتوالی راشی پداسی‌حال
کی چه دغه رقم په ١٣٥٢ کال‌کی د ١٣٥١
کال په نسبت په سلو کی له اتلسو څخــه
نه زیاتیده .

په روان کال کی په انکشافی ساحه کـــی
ددولت ټوله پانگه اچول دتیر کال په نسبت
په سلو کی یوسلو یوولس زیات دی . چه
دا پخپل‌وار په خوورووستیو کلونو کی‌ساری
نلری، د١٣٥٤ کال اټکل ښیی چــه د عــادی
لگښتونوپه اندازه‌کی هم دتیرکال په‌نسبت په
سلوکی څه دپاسه ٣٨زیاتوالی راغلی او دغه
زیاتوالی ټول دعامه هوساینی او نیکمرغی په
غرض‌دی. څکه لکه‌چه‌پوهیږوپه‌نړی‌کی دصنعتی
پیداواراو استهلاکی موادو دبیولوړیدو زمونږ
په شان دهیوادونو دژوندانه اودودی په‌آهنگ
باندی ناوړه اغیزه‌کړی او کوی یی دخلکو په
ژوند باندی ددغه حالت دناوړه اغیزو دمخنیوی
دپاره جمهوری دولــت په روان کــال کــــی
تصمیم ونیو دعادی لگښتو نو دلیاری دنفتو د
سبسیدی په تمویل او دمامورینو او اجیرانو
اوکارگرانو اونورو دماکولاتو تفاوت ومنی .
دولت په ١٣٥٤ کال کی د١٣٥١ کال په‌نسبت
په سلوکی ٤٦ـاعشاریه پنځه زیاتی پیسی
دسبسیدی دپاره تخصیص ورکړی دی .

همدغه راز دهغو تدبیرونو له‌مخی چه نیول
شوی په دغودووکلونو کـــی دباندنی تجارت
ددوران اندازه پرله پسی مخ په‌زیاتیدووه او
اټکل کیږی چه په‌روان کال کی بیاهم ددغـه
دوران اندازه په سلوکی د ١١ په شاوخـوا
کی زیاته‌شی. په‌عین‌حال‌کی دخارجی اسعارو
دسپمااودتادیاتو دبیلانس دتقویی دپاره په‌دی
وروستیووختونوکی تصمیم ونیول‌شوچه څوقلمه
غیرضروری اولوکس وارداتی مالونه منع کړی
شی .

دتادیاتو دبیلانس دحالت دټینگښت پــــه
برخه کی زمونږ دریځ تر کومه ځایــه چـــه
زمونږ په کورنیو اقتصادی عواملو پوری اړه
پیداکوی دکورنیو صنایعو پیاوړی کــولو د
وارداتو بدلول دصادراتو دلاپراخوامکاناتو پلټل
دغیر ضروری لگښتونو کمول دزراعتی صادراتی
مالونو وده دارزښت لوړول دکورنیوبیوداندازی
ساتل دپولی عرضی او نورو توازن دی چه‌د
هریوی مسالی په باب یی لازم تدبیرونه نیول
شوی اواوس‌اوس دغه هدفونوته درسیدو په
لاره کی زمونږ قدرت او امکانات په کاراچول
کیږی .زه نه غواړم دهغو اجراآتود جزئیاتوپه
شاوخوا کی توضیحات ورکړم چه‌ددغو مسالو
په چوکاټ‌کی شویدی څکه دهغومفصل اجراآت
دپلان دوزیر په واسطه گـرانو هیوادوالو ته
او رول کیږی .څو کوم شی چه دپورتنیو

مسالو په ارتباط په تیرو دوو کلونو کی د افغا نستان داقتصادی او اجتماعی ژواندانه د پراختیاپه لاره‌کی شویدی اویابه په‌راتلونکی وخت‌کی وشی غواړم په ډیر لنډ ډول یی یاد کړم.

دهیواد داقتصادی حالت دښه والی په‌غرض په تیرو دوو کلونو کی په اقتصادی بیلوبیلو برخو کی ګټور اقدامات‌شویدی لکه چه دکرنی او مالداری په برخه‌کی چه لدی لیاری دملی عایداتو زیاته برخه لاس ته راځی په لاند ی ډول دزراعتی تولیداتو په لوړولوکی انکشافی فعالیتونه شویدی :

په ۱۳۵۱ کـــال کـی د غنمو تولید چـه ټول ددوو ملیونو پنځو سوو زرو ټنـو تـه رسیده په ۱۳۵۲ او ۱۳۵۳ کلونو کـی درقم په ترتیـــب دوو ملیونو او اووسو شپیتـو زروټنواودوه ملیونه اته سوه اوه شپیته زرو ټنـــو تـــه ر سیـــد ل اټکـــل کیـــږ ی چه‌دغه اندازه‌په ۱۳۵٤کال کی‌دوو ملیونو نهه سوو زروټنوته ورسیږی .

په ۱۳۵۱ کال کی دوریجو تولید دری‌سوه پنځوس زره ټنه کیده په ۱۳۵۳ کال کی یی اندازه دری سوو شپیتو زرو ټنوته ورسیده په ۱۳۵۱کال‌کی دغوړیو لرونکو نباتاتوتولید څلور دیرش زرو ټنوته ورسیده خوپه ۱۳۵۲ او۱۳۵۳کلونوکی په ترتیب سره دهغو دتولید اندازه اته دیرشو او څلویښت زرو ټنو تـه رسیدلی ده د۱۳۵۱ کل په نسبت دمیوی په تولید کی په ۱۳۵۲ او ۱۳۵۳ کلونو کـی په ترتیب سره په سلو کی پنځه او په سلوکی اته زیاتوالی راغلی دی ـپه ۱۳۵۱ کال کی دپومبی تولید له‌اته پنځوسوزرو ټنونه پـــه ۱۳۵۲ او ۱۳۵۳ کلونو کی په ترتیب سره‌یو سلواته زروټنو اویو سلو پنځه څلـویښت زرو ټنوته رسیدلی دی ، اټکل کیږی چه دغه اندازه په روان کال کی یو سلو شپیته زرو ټنوته ورسیږی .

دصنایعو او کانو په برخه کی :

د برښنا د شبکی پر اختیا او دانتقالـی لینونو د غزولو په برخه‌کی دلازمو تدبیرو نو دنیولو په نتیجه کی په ۱۳۵۳ کال کی دبرښنا دتولید اندازه په ساعت کی‌څلور سوه‌څلوراتیا ملیونو کیلوواټو ته رسیدلی او اټکل کیږی چه په ۱۳۵٤ کال کی دغه اندازه په‌ساعت کی پنځه سوه څلورڅلویښت ملیونوکیلوواټوته ورسیږی چه د ۱۳۵۱ کال په مقایسه په‌سلو کښی ۲۲ زیاتوالی راځی .

په ۱۳۵۳ کال کی دکیمیاوی سری دفابریکی په‌کار لویدلو سره په دغه کال‌کی د یوریـا سری تولیداتلس زره ټنوته‌رسیده هیله‌کیږی چه دغه اندازه په ۱۳۵٤ کال کی دوه شپیته زروټنو ته ورسیږی •

دکرنی دودی او انکشاف سـره جوخت په دی برخه کی دتولیدی عواملو څخه‌دزیاتـــی استفادی له‌امله دنخی‌نساجی دپاره دزیاتی‌ودی زمینه هم برابره شوه لکه چه د نخی‌منسوجاتو تولیدات په ۱۳۵۳ کال کی پنځه څلو یښتو ملیونو مترو ته رسیده په ۱۳۵۲ کال کی‌شپږ شپیته ملیونومتروته رسیدلی دی‌اواټکل‌کیږی

چه په ۱۳۵٤ کال‌کی ۹۱ اعشاریه اوه ملیونو مترو ته ورسیږی .

دنباتی غوړیو تولید چه په ۱۳۵۱ کال کی په نیږامسه څلور زره ټنه و په ۱۳۵۳ کال کی لس زره ټنو ته ورسید. او اټکل کیږی چه دغه اندازه په‌روان کال‌کی ۱۲ زره ټنو ته ورسیږی ۰ددعه نباتو او پلټنو په برخه کی هم په وروستیو کلونو کی انکشافات شوی‌دی لکه‌چه دطبیعی گاز تولید چه‌په ۱۳۵۱ کال‌کی ددوه اعشاریه اته ملیارده مکعب متر ه په اندازه کیدل په ۱۲۵۳ کال کی دوه اعشاریه نهه ملیارد ومکعب مترو ته زیات شوی دی په پورتنیو کلونو کی دوړو دسکرو تولید دنهه اویا زرو ټنونه یوسلو پنځلس زره ټنو ته رسیدلی دی ۰ دیو شمیر نویو کانونو د یوی برخی‌دایستلودپاره فنی‌اواقتصادی‌څیړنی‌لکه دلوگردعینك مس په جدی ډول ترلاس لاندی نیول شویدی ۰

په همدغه ترتیب دهیواد په شمالی او لویدیځو برخو کی دنفتو او گاز دپلټنو ساحه پراخه شوی او په‌روان کال کی دنفتو دمنابعو دپلټنو په غرض دنفتوملی موسسه جوړه‌شوه۰

دمواصلاتو او مخابراتوپه برخه کی په‌تیرو دوو کلونو کی انکشافی فعالیتو نه دیادونی وړپراختیاکړیده۰ دځمکنی اوهوایی‌ترانسپورت او دمخابراتو په برخه‌کی دانکشافی لگښتونو زیاتوالی ددغه حقیقت څرگند وی دی ۰لکه چه‌دی څانگی‌ټوله‌مربوطه‌بودجه چه۱۳۵۱کال کی ټوله څلور سوه‌اودوه پنځوس‌ملیونو افغانیوته رسیده په ۱۳۵۲ کال کي دغه اندازه‌څلورسوه شپږ اویا ملیونو افغانیو ته او په ۱۳۵۳کال کی نهه سوه او پنځه څلویښت ملیو نو افغانیو ته اوپه روان‌کال کی یوزرو څلورسوه اوو پنځوس ملیونو افغانیو ته اټکل شویده۰

داجتماعی خدمتو نوپه برخه کی دهیواد داړتیاوو سره‌سم دجمهوری‌دولت لومړنی‌اقدام دافغانستان دمعارف په حالت‌کښی دیومترقی اواساسی ریفورم منځ ته راوړل دی چه البته پخوا ددغه ریفور م‌په شاو خواکی توضیحات ورکړ شویدی او تکرار ته ضرورت نلری ۰

دهغه ستر هدف دعرفانی کیفیت او کمیت ښه کول ـ دهیواددفعالی بشری قوا تر مینځ دانډول برابرول او په اقتصادی او اجتماعی بیلو بیلوڅانگوکی دهغو ربښتیانی اړتیااودټولو خلکودپاره دلوست لیك دزده کړی دزمینی برابرول دی .

دصحی خدمتونو په برخه کی د حکومت دریغ داؤ اودی چه صحی خدمتونه دی د هغه په اجتماعی ماهیت باندی اتکاء ولری‌چه‌په ټول هیواد کی پراخ شی ۰

پدغه لحاظ په تیرو دوو کلونو کی هڅه وشوه چه وقایوی اومعالجوی طب دپخوانه زیات‌شی۰ ددغه‌اصل‌له مخی په‌نظرکښی دی چه ۱۳۵٤ کال دپلان سره‌سم دری څلویښت اساسی صحی مرکزونه فعال شی‌اودو ه‌شپیته دصحی مرکزونو پروژو دجوړولو کار دوام ومومی ۰

نیرکال دمحیطی حفظ الصحی دپرو گرام لاندی په ۱۲ ولایاتوکی داوبو رسولو دشبکی ۳۲ پروژی جوړی شوی او دهغو له املەدری سوه زره تنو کلیوالو خلکو دښښلو داوبو څخه استفاده کړیده •

دکلیو او دښاری خلکوترمینځ دژوندانه دخلا دکولوپه غرض دکلیو دپراختیاپروگرام بیا راژوندی شواوپه تیر دوو کلونو کی هغه شویده چه دهیواد په بیلوبیلو برخو کی د اقتصادی او اجتماعی عام المنفعه پروژو په جوړولو سره دکلیو دخلکو د ژوندانه دسطحی په لوړلو کی گټور اقدامات وشی. پدغه مقصد په تیرودوو کلونوکی په پورەاندازه بودجوی تخصیص ددی دساحی دانکشافی پرو گرامونو دپرمخ بیولودپاره تخصیص ورکړ شویدی .

په تیرو دوو کلونو کی په پور تنیو برخو کی دانکشافی فعالیتو نوتطبیق او درا تلونکو پروگرامونو لاندی په‌نویو برخوکی دفعالیتونو دلمنی دپراختیا په هیواد کی دداخلی مالی منابعو او دخارجی منابعو د جریان چټکول غواړی •

دولت په تیرو دوو کلونو کی بریالی شو په مالی اوپولی سیستم کی داصلا حاتو په راوستلو سره دهیواد داقتصادی او اجتماعی چارودانکشاف په لارەکی پاخەگامونه واخلی.

ددولت دکړنلاری دمخی د۱۳۵۱ کال په تناسب په ۱۳۵٤ کال‌کی دمستقیمی مالیی په سلوکی یو سلو خلور نوی زیاتوالی ښیی د ۱۳۵۱ په نسبت په ۱۳۵٤ کال کی په ټولو داخلی عایداتو کی دمستقیمو مالیو برخه په سلوکی خوار لس زیاتوالی ښیی .

کورنی خالص عایدات په ۱۳۵۳ کال‌کی په‌سلوکی‌اته شپیته دیوپنځوسم کال په‌نسبت زیات‌دی‌او اټکل کیږی چه دغه اندازه په ۱۳۵٤ کال کی په سلوکی‌اته‌نوی د۱۳۵۱ کال په‌تناسب‌زیاته‌شی‌د پورونوپه‌گډون په۵۳ کال‌کی ددولت‌ټول عواید ۱۲۷٤۲ ملیونه افغانی احتوا کوی چه دغه شمیر د ۱۳۵۱ کال په مقایسه په‌سلوکی ۲۷ زیات دی •

د۱۳۵۱ کال په نسبت په ۱۳۵٤ کال کی ددولت په ټولو عوایدوکی په‌سلوکی دوه‌نوی زیاتوالی اټکل کیږی •

له څوکالو را هیسی دافغانستان با نک څخه پور اخیستل دپر مختیایی لگښت څخه دیوی برخی په تمویل کی یو زیات شمیر احتواکاوه مگر دکورنیو عوایدوزیاتوالی په برخه دمالی سالمو تدبیرونو دنیولو په اثر نه‌یواځی مالی‌کسرله مینځه لاړبلکه په ۱۲۵۳ کال‌کی ددولت بودجی مازاد ښه غوره کړیده چه دغه حالت دهیواد په یوه لس کلن مالی عمر کی ساری نلری •

دغه راز دسپما دتشویق او تضمین په مقصد او دزیرمو د تضمین له امله دبانکونو د ټکټانی نرخ په سلو کی له شپږو څخه په سلو کی اتوته لوړ کړی شویدی •

د جمهوری نظام له ټینگیدو وروسته د اسعاری زیرمو حالت ښه شوی دی چه په نتیجه‌کی دتادیاتو په بیلا نس کی داټکل شوی‌کسر په ځای زیاتوالی راغلی د۱۳۵۱ کال

په‌نسبت په۱۳۵۳کال‌کی دبین‌المللی اسعارو دزیرمی په سلوکی اته څلویښت زیاتی‌شوی دی ۰

داقتصادی حالت دټینګښت اوپه هیواد کی دننه دانفلاسیون داغیزودمخنیوی په مقصد د ۵۲ کال په مقایسه په ۵۳ کال کی دبانـک نوټ په خپرولو کی په سلو کی ۱ر۴۱کموالی راغلی دی هغه کریدتو نه چه دافغا نستـان بانك له لاری ورکړی شوی د۵۲ کال په‌نسبت په۱۳۵۳ کال‌کی په‌سلوکښی ۴۸ زیاتوالـی څرګندوی ۰

هغه ګټه چه دافغانستان بانك د۵۲ کال په نسبت په ۵۳ کال کی کړی په سلو کی۱۱۴ زیاتوالی ښیی ۰

دهمدغه اقداماتو له مخی ده چه ددولت د پانګی اچولو اندازه لکه څنګه چه وویل‌شول په ۱۳۵۴ کال‌کی دمخکینی کال‌دپانګی اچولو په مقایسه په سلو کی ۱۱۱ زیاته ده ۰

په ۵۳ کال کی ددولت پانګه اچول په سلو کی څه‌ناڅه ٦ ملی عایدی او اټکل کیـږی چه په ۵٤ کال کی دغه تناسب په سلو کی دولسوته زیات‌شی. جمهوری دولت له‌کورنیو منابعو څخه دزیاتی استفادی له امله په هیواد کی دزیاتو پورونو اوخارجی مرستو په‌جریان لاس پوری کړ۰ په هغو اقداماتو سره چه په یوه لنډه دوره کی په دغه لاره کی وشول دولت وکولی شول له دوستو هیوادو اوبیـن المللی موسسو څخه دپور_ او وړیا مرستی‌په توګه څه‌دپاسه یوزرو څلور سوه ملیونه‌ډالره پیسی واخلی ۰

هغه مهم ټکی چه‌پدی ځای کی په یادولو آرزی دادی چه دغه پیسی یعنی څه‌دپاسه یو زرو څلور سوه ملیونه ډالر چه افغا نستان ته دپوراوومرستی په‌توګه ورکړی شوی‌هغه ټولی پیسی نه‌دی چه د۷کلن پرمختیا یـی پـلان د پروژو د جوړښت دپاره یی هیله کیږ ی ځکه په سږکال کی یوشمیر ستری اقتصادی پروژی شته چه یواځی د هغو تخنیـــکی او اقتصادی څیړنی ددغو پیسو په چوکاټ کی تمویلیږی نه دهغو جوړښت لکه داورګاډی د پټلی پروژه، دحاجی ګك‌کان ـ دمسودویلی کولو فابریکه ـدفراه رود پروژه ـدخوش‌تیپی پروژه او نوری چه ددغو پروژو د اقتصاد ی توب په تثبیت سره به دوست دو لتونه د جلاجلاموافقو په قید دهغو دجوړښت دلګښت تمویل دافغانستان سره مر سته و کړی‌ـپدی حساب فکر کیږی چه ددغو مـرستو حجـم به له دغوپیسو څخه ډیرزیاته وی چه پاس څرګندی شوی .

جمهوری دولت له کـــورنیو منـا بعـو ئو خارجی منابعو څخه دزیاتی او اغیـــز منـــی استفادی د پاره سمـلا ســی او اقتضا ئـی تصمیمونه له څنګه چه په تیر رژیم‌کی نیول کیدل رد کړی، فیصله یی وکړه چه‌پرمختیایی پروګرام او پروژی دهغو دټولو تخنیکی او اقتصادی اړخونو دمطالعوله بشپړیدووروسته داووه‌کلن پلان په چوکاټ کـی ځـای کـړی شی اودتطبیق ډګرته به وړاندی شی .

دهیواد ۷کلن پلان چه‌په هغه‌کی به‌څه‌دپاسه دوه‌سوه اقتصا دی او اجتما عی پروژی وی‌د هغه‌ستری او مهمی نوی پروژی دا قتصادی‌او

اجتماعی ساحو په‌بیلو الی سره پدی تو گه یادول کیږی.

دکرنی اومالداری په‌ساحه کی:

۱- دخو ش تیپی داوبو لگو لو د پروژی دجوړولو خیړنه .

۲- دکیلگی داوبو لگو لو د پرو ژی‌ودانول

۳- دشفا دچینی داوبو لگو لو د پروژی جوړول.

٤- دهریرود دپرو ژی ابادو ل.

٥- دکوکچی داوبو لگو لو د پر و ژ ی جوړول.

٦- دکجکی دپر چاوی د دروازو جوړول.

۷- دکندز ـ خان آباد داوبو لگولودپروژی ودانی .

۸- دفراه رود دناو ی داوبو او کرنی‌لـه منابعو څخه په استفاده کو لوسره دد غــــی ناوی هراړخیزه پرمختیا .

۹-دکوز هیلمند هر اړخیزه پر مختیا ددغی سیمی داوبواوکرنی له‌منابعوڅخه په استفاده کولوسره .

۱۰- دکونړ دسیند اقتصـادی او تخنیکی مطالعه ، ددغی ناوی داوبو او برښناله منابعو څخه داستفادی دپاره .

۱۱- دجنوب لویدیځ دشاړو ځمکو تــر ځمکی لاندی اوبو له منا بعو څخـه استفاده

۱۲- دهرات دمالداری په پروژه کــی د مسلخ جوړول .

۱۳- دبادغیس- فاریا ب -جوزجان اوغور په ولایاتو کښی دمالـــداری د خـدمتونـو پراختیا.

۱٤- په‌کابل‌کی دچرگانو دروزنی اودهغو دخوړو او اوبو دپروژی جوړول .

۱۵- دقیصار دسیند له اوبو څخه‌داستفادی څیړنه .

۱٦- دپاسنی‌هیلمندداوبواوخاوری له‌منابعو څخه داستفادی مطالعه .

۱۷- دزراعتی کو پرا تیفونو دنا قلینود میشته کولو اونورو فعالیتو نو په برخه کی‌له جهانی بانك څخه دپور په اخیستلو سـره د کرنی دبانك دفعالیت پراختیا .

دصنایعو کانو اوبریښنا په‌ساحه‌کی:

۱- دســری دنوی فابریکـی جـــوړول یـا دسری داوسنی فابریکی پراخوا لی .

۲-دحاجی گك له کان څخه په استفاده‌کولو سره داوسپنی دویلی‌کولو د فابریکی مطالعه اوجوړول.

۳- دلوگر دمسو له کان څخه په استفاده کولو سره دمسو دویلی کو لو د فا بر یکی مطالعه اوودانو ل.

٤- په هرات کــی د نساجـی فـابریکـی جوړول.

٥-په کندهار کی دنسا جی فا بر یکــی ودانول .

٦-په کندهار کی دوړیو اوبد لو دفابریکی ابادول.

۷-په‌هرات کی د بوری د فا بر یکـــی جوړښت .

۸- دبغلان دبوری د فابریکی د ظر فیت

پراخوالی.

۹- په جلال آبادکی دبوری اوکاغذ دفابریکی جوړول .

۱۰- په هرات کی د سمنټو فابریکی جوړول.

۱۱- په کندهار کی دسمنټو د فابریکی ابادول.

۱۲- دشمالی سیمو دبرښنا رسولو د سیستم بشپړول.

۱۳- په هرات کی دډیزلی او حرارتی برښنا دستګاه جوړول .

۱٤- په سروبی کی دحرارتی برښنا ددستګاه ودانول.

۱۵- دنغلو - جلال آباد تر مینځ دبرښنا دلیږدولو لین .

۱٦- دکجکی دبرښنا دلیږدولو لین .

۱۷- دهیواد په جنوبی برخه کی دنفت اوګاز پلټنی .

دمواصلاتو اومخابراتو په‌ساحه کی:

۱-دآمو دسیند دپاسه دحیرتان پله جوړول.

۲- دایران ترسرحده پوری دلویدیځ لین دسرك دلو مړی او دو همی برخی بشپړول.

۳- دکابل کند هار -هرات اسلام کلاتر مینځ داورګاوی دپټلی دپروژی او د هغی د فرعی کرښو مطالعه او ودانول .

٤- دکابل دهوایی ډګر ترمیم .

۵- دشبر و محلی هوایی ډګرونو جوړول.

٦- دلوګر دهوایی ډګردالوتنی داطلاعاتو دمرکز اودپروژی جوړولو ودانی .

۷- دکابل کند هار تر مینځ د ۳۰۰ کانالیزو مکروویف او دکندهار - هرات تر مینځ د ۱۲۰ کانا لیز و او دهرا ت- اسلام کلاتر مینځ د۶۰ کانالیزومکرو ویف سیستم جو ړو ل.

-۸- دکابل تور خم تر مینځ د ۱۲۰کانالیزه مکروویف سیستم او دجلال آباد هندوستان ترمینځ دتروپوسکیتر جوړول .

۹- دکابل کند هار -هرا ت اومزارشریف دتیلفون ددستګا ؤ پر اختیا او په ځینوولایاتو کی دیوشمیر نویو دستګاو جوړول .

داجتماعی او کلتوری خدمتو نوپه ساحه کی :

۱-دهرا ت د ۲۰۰ بستره ایز رو غتون جوړول.

۲- دکند هار د ۲۵۰ بستره ایزه روغتون ودانول.

۳- دهیواد په بیلوبیلو سیمو کښی د روغتیا داساسی او فر عی مر کز و نو جوړول.

٤- دفلم اخیستلو دستدیو جوړول .

۵- دغږدضبطولو دستدیو جوړول .

٦- دافشار داوبو رسو لو د پر و ژ ی جوړول.

۷ـ دتلویزیون ستیشنو نو مینځ ته راوړل.

۸ـ درادیو افغانستان د ظرفیت پراخوالی.

۹ـ دترو لی بس دپرو ژی په جوړولو سره دښاری ترانسپورتی خدمتونو پراختیا .

۱۰ـ دهو ټلونو دودانو لو او دضرورت وړ نورو وسایلو دبرابرولو په وسیله د توریستی خدمتونو لاپرمختیا .

۱۱ـ دسیلوګانو اوژرندو اودډوډی پخولو دفابریکو جوړول .

ددغو مهمو پروژو او نورو لس ها وو پروژو په تطبیق سره چه دهغو نومونه مو ذکر کړل امیده ده چه دهیواد اقتصاد کی ستر بدلون راشی او دهیواد په ټولو طبیعی منابع فعاله کیږی د ملی تولیداتو سطحه لوړیږی داستخدام ساحه پراخوالی مومی او په هیواد کی دنوی او عصری صنایعو بنیاد ایښودل کیږی . د اجتماعی ژوند اوهوسایښی لاره چمتو کیږی او په نتیجه کی زمونږ اصلی هدف ته به درسیدو لاره چه زمونږ دخلکو دژوندانه ښه والی دی اواره کړی.

لکه څنګه چه پوهیږی اقتصادی او اجتماعی چټکه پرمختیا او ترقی ګټور پلان غواړی په همدی اصل بنا ددی دا تکال له مخی ؤ چه تصمیم ونیول شو چه دپنځه کلن پلان په ځای اوه کلن پلان ترتیب شی . دپلان دمودی له دغه اوږدوالی څخه مقصد دادی چه نوی پرو ژی له تخنیکی اواقتصادی نظره دا نتقا لی پروژو د جوړولو د مودی دچټکتیا سره یو ځای له هره پلوه مطالعه شی او په اسانی سره په پلان کی شاملی شی. طبیعی ده چه په دغه اوه کلنه موده کی ممکن په ځینو اټکلونو کی بدلو ن راشی خو ددغه کار دمخنیوی دپاره به دکالنیو پلانونو دترتیب دکاردوام چه دجمهوری نظام دجوړیدو څخه طرحه او تدوین شوی دی داوه کلن پلان داقتصادی او اجتماعی تحو لاتو څخه پیداشوی بدلونونه دکالنیو پلانونو په چوکاټ کی عیار شی.

لکه څنګه چه زمونږ وطنوال پوهیږی وروسته پاتی کید ل داسی پدیده نده چه په یوه ورځ او یو کال او یا څو کلونو کی پیدا شوی وی. وروسته پاتی کید ل یوه تاریخی پدیده ده چه دزمان له حیثه زیاته موده نیسی او دهغی عوامل هم ډول ډول دی . ددغو وروسته پاتی کیدونکی کول هم دو خت ایجا ب کوی او پوره تدارک غواړی او وسایل په کار لری او باید ټاکلی اوروښانه هدفونه ولری .

جمهوری دولت په لنډه موده کی تر ټولو دمخه په دغه بر خه کی دیوه بشپړ هد ف په ټاکلو لاس پوری کړیدی دغه هدف دیوه ملی مستقل اقتصاد پیدا کو ل دی په دی ترتیب دهیواد درا تلونکی اقتصاد ی او اجتماعی پرمختیا دریځ ددغو کلی کرښو په بنیاد ولاړ دی.

په ټولو اقتصادی او اجتماعی ساحو کی د بنیادی او اصلی اصلاحاتو اجرا کول .

په دولتی اوخصوصی سکتورکښی د ملی صنایعو مینځ ته راتلل اودهغو ملاتړ •

– په هیوادکی دانرژی او برښنا تعمیم .

–داوبو لګو لو دنو ی اوعصری شبکی‌ایجاد اوپراختیا•

–او دملی ګټو په اساس دخار جی تجارت لاربنودنه .

پدی حالت کی چه دخلکو دژوندانه د سطحی‌داوړولو او داجتماعی بی عدا لتیوپـــه لاره‌کی د خنډونو له مینځه وړلو دپار ه – اقتصادی او اجتماعی حر کتو نه پیل شوی جمهوری دولت دټګ لاری په اساس دځمکو داصلاح دقانون دتدوین دو ضع کولو اقدام وکړ•دغه قانون دو لت تصویب کړ او پــه رسمی جریده کی دهغه دخپر یدوله‌نیتی‌څخه یوکال وروسته دتطبیق ډګر ته را و یستــل کیږی•

مهم هد فونه پدی ډول دی •

دملکیت دحدودو ټا کل :

–دمالك اوبزګر او کرنی دکاریګرتر مینځ دغیرعادلانه مناسبا تو له مینځه‌وړل•

–دکوچنیو اوبیو زلو بزر ګرو دحا لـــت اصلاح اوښه والی .

– دبزګر دعوایدو زیاتوالی اوپه بی‌ځمکی مستحقو خلکو باند ی دځمکی ویش •

– دکرنی په‌سکتورکښی دزیات فعال نفوس جذبول په هغه اندازه چه ددغه سکتورظرفیت یی‌ایجاب کړی•

–دکرنی دسکتور دګټور تیا دلوړلو دپاره‌د کرنی دتحقیق اوترویج دپراخوپروګرامو نو پراخوالی•

– دهغو کسانو دپاره دځمکی د مالکیت د حقوق تأمین چه په رښتیا په ځمکـه کـــی کارکوی•

– په‌کوپراتیفی‌سیستم باندی‌زیات ټینګار اوپه‌نتیجه کی دهیواد دټولو تو لیداتود سطحی لوړول•

امیدلرم دافغانستان دولس دټولو پرګنـو له خوا ددغه عادلانه اوانسانی ښه‌اقدام دتطبیق هر کلی‌اوملاتړوشی• په‌پای‌کښی‌بایدووایم‌چه‌د افغانستان دنوی اساسی قانو ن په مسوده باندی دخیړنی په مقصد به یوستر کمیسیون چه دیولس میاشتو راهیسی دیوه مختصــر کمیسیون له خواله غور اوخیـړنـو وروستـه ترتیب شوی په روان کال کی وټاکل شـــی اوپه‌کار به پیل وکړی .

ګرانو وطنوالو !

د یو کلـــن لنډو ګزارشاتو په ختمولو سره غواړم یوځل بیا ستاسی یا مدیته‌راواړوم چه‌دیوه ولس دکار اوزیار له ځانه تیریدواو ایثار څخه پرته هیڅ پر مختګ نشی کیدی• داهغه لاره ده چه دافغانستان و لس‌کولی‌شی په‌پوره یووالی دلوی خدا ی په مهربانی‌اوپه خپل اوړهمت سره خپلی زړی پسمانی تلافی اودیوی امید ښوونکی اوروښانه ایندی په‌لور په‌مخ‌ولاړ شی•

مونږ دخپل وطن په‌لوړتیا اوسر لوړی‌باور لرواوتروروستی‌سلګی پوری به دنوی آزاد اوآباد افغانستان دنیکمرغی په خاطرهلی‌ځلی وکړه • ومن الله توفیق •

تل دی وی افغانستان

تل دی وی جمهوریت

بمناسبت اولین سالگرد انقلاب جمهوری

هموطنان عزیز !

درست یکسال ازپیروزی انقلاب ورستاخیز ملی ماميگذرد .

تجلیل این روز باشکوه رابه شمااىرفيقان بايمان، فداكار ووطن پرست انقلاب، بشما اردوی غيور وفداكار افغانستان وبشماخواهران وبرادران عزيز درهركجايي هستيد ازته د ل وازصميم قلب تبريك ميگويم .

وطن وجامعهٔ ماازديرزمان آبستن يك زندگی نوين بود بسی نارسايی هامدت هامانع تحرك وتكامل ماميشد . ولی فساد جامعه ماوخطرات ناشی ازآن سخن رابجايی‌کشانیدكه نيرو های وطن پرست ديگرتامل راجايزنديده زنجيرهای فرتوت وانقيادرابهمت‌مردانه‌و‌پشتيبانی‌كامل‌مردم وطن دوست افغانستان درهم شكسته ودرهمين شب بلطف خدابه پيروزی رسانيدند .

بلی! شب ۲٦ سرطان شبی بود كه‌سحرتاريك وخونين وياشفق‌روشن ودرخشانی دربرداشت. پرازاميد وپرازخطر، اكثر همشهريان درآنشب كه نصفی ازآن گذشته بود درخواب عميق وعده بسيار قليل ونابكار ديگركه زندگی در شب نو، برايشان شروع ميشدسرگرم عيش ونوش خود بودند . مردمان ديگری هم در همين شب وبهمين شهر وجود داشتند كه ساليان درازی رابامید سعادت مردم وكشور شان سپری نمودند هرچه ازفكر وعملشان بمقصد نيل باين مامول مقدس ممكن بود، دريغ و كوتاهی نكردندو به غرض اصلاح آنهمه نابسامانی ها وفساد يكه سرتاسر مملكت و دستگاه دولت راكه مخصوصا در چند سال اخير فراگرفته بود مستقيم وغير مستقيم كوشيدند اما افسوس كه اين همه تلاشها نه تنها سودی نبخشيد بلكه بصورت واضح احساس كردندكه كشتی شكسته وفرسودهٔ كشور بسرعت هرچه تمام تربه طرف پرتگاه عظيمی نزديك ترميشود وروزی خواهد رسيد كه چاره نجات‌آن برای همه‌مشكل، بلكه ناممكن خواهد گشت اين اشخاص درروشنی آن‌حقايق تلخ‌ودرديكه برای‌اعتلای‌كشورخوددرقلب داشتند باهمه مشكلات وموانعيكه موجود بود بايدچاره رابرای سلامت واصلاح وطن خود جستجو می نمودند اما چطور وچه راه ؟

بلی ! راهيكه هدف وغايه آن جز سلامت وسعادت وطن وخدمت به قاطبه ملت‌افغانستان چيز ديگری‌نباشد وحتی المقدور از هر گونه عقده های شخصی وضعف های انسانی، حس انتقام جويی، خودخواهی وغيره بری باشدواين خودبرمشكلات آنان می افزود دقت، سنجش وحوصلهٔ بيشتررااايجاب ميكرد .

بهر صورت بیش از یکسال دراطراف این موضوع مذاکرات ومباحثاتی بین بعضـی رفقا صورت گرفت، پلانهای مختلف طرح گـردید وهرگونه امکانات سنجیده شد . درطول ایـن مدت هنوزهم بامید اینکه بالاخره خطراتیکـه ازهرنگاه وطن رااحاطه وتمام زنگهای خطــررا بصدادرآورده است ، ممکن دستگاه فرسـوده ومغرور رااز آن خواب غفلت بیدار وملتفـــت سازد، اماتدریجااین امیدضعیف هم ضعیف تر میشدتااینکه درماه‌های اخیر به‌یأس‌کامل مبدل گردید . فساد وروش ضدملی رژیم بحد اعلی خودرسید ودیگر هیچ فرد وطن پر ســـت نمیتوانست این‌همه‌فجایع راتماشاکنندوخاموش بنشیند . قراربراین شدکه جزحرکت انقـلابی راه دیگری باقی نیست وباید حرکت کردواین قرار آخرین مابود .

درهمین شب آن فرزندان فداکار وطن بدون آنکه تاحتی فامیل وزن وفرزند شان احساس کرده بتوانند درقلب ازفامیل وهر چیزعزیزیکه درحیات داشتند درراه خدمت واعتلای کشورو مردم خودخموشانه وداع کرده بودند زیرافردی دربین مانمیتوانست ضمانت کند وبداند کـه فرداسرنوشت خودشان، فامیل شان ووطـــن شان چه خواهد بود .

دوستان عزیز ! فعلا درنیمهٔ شب قرار داریم اجازه دهید تاقسمتی ازبیانیه ۲۶ سرطان سال گذشته خودرا یکباردیگر تکرار کنم .

(این آرزوی مقدس بود که مراوادار ساخت ده سال قبل من ورفقایم پیشنهاد آخرین خود رابه حضور شاه پیش وتطبق آنـرا بـــرای خیروسعادت ملت تمنا کنیم .

آن آرزوی مقدس چرااین بی سروسامانی مملکت منجر گردید وچراآن رفقا ازاصل هدف منصرف‌وراه خطایی راتعقیب‌کردند، داستانیست بس طولانی که تفصیل آن دربن فرصت‌کوتاه گنجایش ندارد ودر فرصت مساعد البته بـه اطلاع هموطنان عزیز رسانیده خواهد شد .)

فعلادرنیمهٔ شب قرار داریم، برای امرحرکت هنوزیکساعت باقی است ولواین یکساعـــت پرهیجان به هیچصو رت برای آن داستـــان طولانی چندین ساله کفایت نمیکند بازهم بد نیست چندسالی به عقب رویم وازبین مکاتیب متعدد که ازسالیان دراز وقتافوقتا بحضورشاه تقدیم داشته‌ام، چندمکتوب اخیرراکه نزداکثر مردم ماممکن تاهنوز پوشیده باشد به اطلاع هموطنان عزیز برسانم :

مکتوب مورخه ۹ سرطان ۱۳۴۱ پس‌ازالقاب !

آنچه راامروز بحضور شما بعرض میرسانم تصورمیکنم 'درسرنوشت‌آیندهٔ ملت افغان آنقدر مهم وحیاتی وبدورهٔ سلطنت شماآنقدر اقدام بزرگ وتاریخی میباشدکه میتوان در اطراف آن کتابی نوشت ویك عالم دلایل وتوضیحاتی بعرض رسانید،اما میدانم عرایض‌طولانی برای خواننده‌وهم کسیکه می‌نویسد بعضاخسته‌کننده میباشد ، لذا نمیخواهم عریضهٔ من طـولانـی باشد کوشش میکنم بصورت بسیار مختصـر چیزی راکه به عقیدهٔ خود (که این همیشـــه عقیدهٔ من بوده وخواهد بود.) خیر وسعـادت ملت افغانستان واقدام بزرگ وتاریخی دورهٔ سلطنت شمامیدانم بحضور شما بعرض‌رسانم.

موجبات ودلایل اینکه چراتحول اجتماعـــی

بایددرین مملکت بعمل‌آید، ضرورنیست درین جاتوضیح کنم زیرادراطراف آن همیشه صحبت نموده ایم وافکار ونظریات بنده درین‌خصوص گمان میکنم کافی، واضح وروشن بحضور شما معلوم است .

تصور میکردم که بهترین موقع اظهار همچو یك مفکوره ازطرف حکومت وقتی بود کـــه پلان دوم اقتصادی بشورای ملی تقدیم میشد ودرضمن آن ازخطوط اساسی تحول اجتماعیکه باساس یك پلان درنظر دولت است بسمـــع وکلای شورارسانیده میشد، چون از یکطر ف ازطرز تفکر بعضی ازرفقای کـابینه اطـــلاع نداشتم وازطرف دیگر حضو ر شما بکابـــل تشریف نداشتید . بنابرآن، آن‌موقع گذشت اما هرقدمیکه برای خیروسعادت ملی برداشته میشود، بهروقت وزمانیکه باشد یقینا مفـید وموثر است . مشروط براینکه بسیار نا وقت نشده باشد به عقیدهٔ من وضعیت مملکت و جریانات عصر وزمان چنین تحول را ایجـاب میکند واگر حضور شما چنین یك تحولی را بحال مملکت موزون ومفید میشمارید (کــه بنده ازهرنقطه نظرآن رالازم میدانــــم) پس تصورمیکنم عملی ساختن همچویك مفکوره اگر به‌وقت‌ودریك فضای‌نسبتامساعدترصورت بگیرد تاثیرآن عمیق تروانعکاسات آن خوبترخواهدبود. ازاین لحاظ بازهم بنده همین موقع را بـرای شروع این‌کار بوقت وبجا میدانم .

شك نیست که تطبیق پلان پنجسالهٔ اول ازهرحیث نزداکثرطبقات بی تاثیر نبود ونهضت نسوان که یك قدم مهم اجتماعی بود مخصوصا نزدطبقات منوروجوان طرف تقدیر واقع شد و رویهمرفته تااندازه یك فضای امید وخوشبینی تولید نمود .

اما باید دانست که انکشاف اقتصادی،افکار وذهنیت های جدیداجتماعی راحتما باخودآوردنی است واگر درین قسمت معنوی حیات که بـه عقیدهٔ من فوق العاده مهم، ضروری وخالی از مشکلات نیست توجه وسنجش عمیق بعمـل نمی آید وبغرض رهنمایی یك ملت بمقصـــد رسیدن به‌هدف مطلوب ملی موازی باپـــلان اقتصادی، پلان تحول اجتماعی، طرح وعملـی نمیگردد روزی خواهد رسید که موازنه بکلی برهم خورده ودفعتا این مملکت به مشکـلاتی دچار گرددکه ممکن درآنوقت حل آنقدر سهل وساده نبوده وبه منفعت ملی افغانستان تمام نشود .

مردم، مخصوصا طبقهٔ منور ازنقطهٔ نظـــر اجتماعی آرزومند تحول وبه آن انتظا ر دارند درخفاء اقسام افکار وعقاید وذهنیت هاموجود است، دست اجانب برای مقاصد سیاسی خود مشغول فعالیت اند این طرز حکومت بـــرای مردم مخصوصا طبقات منور چندان خوش آیند نیست وخسته شده‌اند. برای حضوراعلیحضرت وبعضی دیگران اگر هنوز این طرزقابل تحمل است برای بنده که منسوب بخاندان هم‌هستم وچون عاقبت آنرابه ضرر مملکت وناکـــامی سلطنت میبینیم‌راستی عرض میکنم‌که بعدازین قابل دوام نیست بصورت مستقیم وغیرمستقیم افراد منسوب بخاندان (زیرا حدود خـــاندان ومربوطین آ نامروز به پیمانهٔ رسیده‌که‌مشکل

است حدود برای آن قایل شد) کار دار یا بیکار، خورد وکلان امتیازاتی بخود ها قایل هستند واین چیزرایك حق مثبته وطبیعی خود میدانند، قوانین مملکت هرچه باشد در نظرآنها بیش ازچندکلمه بی معنی دیگر ارزش ندارد غیره وغیره ...

پس یاباهمه باید مطابق قانون و مقررات رفتارکردکه حتماعکس العمل هایی رابارآوردنی است ویااینکه تحمل کرد وچشم پوشید که خودسبب بی عدالتی وبی انضباطی گردیده و گردیدنیست، پرسش وبازخواست وقتی ممکن وموثرشده میتواندکه‌درآن امتیازی موجودنباشد واگرامتیاز موجود شد مفهوم حقیقی قانون و عدالت ازبین رفته واگراین باز خواست یکطرفه اجرامیشود نتیجه جز ازتولید عکس العمل وبدبینی مدهشتری بمقابل حکومت و سلطنت چیزدیگری نخواهد بود .

اعلیحضرتا! صفحات تاریخ‌گذشتهٔ افغانستان بهترین درس است که میتوان ازآن عبرت گرفت . تاریخ‌گذشته وآنچه راکه خود درحیات دیدیم وتجربه کردیم بماواضح ساخت که جاه طلبی ها ورقابت ها، شخصیات وخودسری های افراد چه درخاندان های سلطنتی و یا دستگاه حکومت وچه دربین طبقات با نفوذ مملکت‌جزناکامی وبربادی خود آنها و خسارهٔ مادی ومعنوی مملکت نتیجهٔ نداشت و ندارد خدا نکندکه آن وقایع تلخ درین عصرو دورهٔ سلطنت اعلیحضرت شما دوباره تکرار شود .

مثلیکه بارها بحضور شما عرض نموده ام ازصمیم قلب یکباردیگر عرض میکنم که این طرز اداری مملکت‌واین فضای خاندانی با ذهنیتیکه آنها تربیه شده اند بعداز این باهر تعبیریکه به آن کرده شود چه‌ازنگاه مسئولیت وظیفه وچه ازنقطهٔ نظرعقیده شخصی ، برای من قابل تحمل نیست .

لذا نظروپیشنهاد من بحضور اعلیحضرت شماازین قرار است :

۱ـ الترناتیف اول :

اینکه ملت افغانستان چه شکل‌وطرز ادارهٔ رابرای آیندهٔ مملکت مفید ومناسب میداند، توسط یك رفرندم عمومی رای آزادانهٔ ملت افغانستان خواسته شود. درجه فهم ودرجهٔ تطبیق وعملی ساختن همچویك رأی گیری نظر به سویهٔ فعلی مردم ماچه خواهد بود، خیلی مجهول ودر ظاهر غیرعملی به نظر میرسد . ازطرف دیگر چون درهمچو رفرندم طبعاً حرف ازسیستم های مختلف بمیان خواهد آمد لذا فیصله وقرار آخرین آن تنها وتنها بشخص اعلیحضرت شما بحیث پاد شاه افغانستان مربوط است وبس .

۲ـ الترناتیف دوم :

۱ـ کمیسیونی مرکب از متخصصین حقوق واشخاص باصلاحیت وباتجربه تعیین گردد تادرقانون اساسی تجدید نظر نموده پروژهٔ قانون اساسی‌جدیدرا(باساس‌سلطنت‌مشروطه) ترتیب وبحکومت تقدیم دارند .

۲ـ همچنان عین کمیسیون و یاکمیسیون دیگری قانون انتخابات ودیگر قوانین مهمیکه به‌قانون اساسی رابطه نزدیکی دارد تدوین وبغرض غور ومطالعه بحکومت تقدیم دارند.

۳ـ پس ازغور وتصویب دولت لوی جرگه

انعقاد گردیده وقوانین مذکور بغرض غـور، تدقیق وتصویب به‌لوی جرگه تقدیم گردد .

٤ـ پس از تصویب قانون اساسی از طرف لوی جرگه آمادگی‌برای انتخابات گرفته شـده وباساس قانون جدید انتخابات عملی گردد .

٥ـ باختم انتخابات وافتتاح شورای جـدید (باساس یك حزبه ویادوحزبه) حکومت فعلی مستعفی وحکومت جدیدتشکیل زمام امورمملکت رابدست خواهدگرفت . این اجراآت بایـــد باساس یك پروگرام بوقت معین عملی گردد. (گراف ضمیمه) درین‌موضوعات بابعضی اعضای کابینه که بصورت انفرادی ومجموعی مذاکره وتبادل افکار نموده ام اینها هستند :

١ـ علی محمدخان معاون صدارت
٢ـ وزیر خارجه، معاون صدارت
٣ـ وزیر داخله
٤ـ وزیر مالیه
٥ـ وزیر معادن وصنایع
٦ـ وزیر معارف
٧ـ رئیس مستقل قبایل

الترناتیف‌اول ازطرف همه بصورت مجموعی غیرقابل تطبیق ومفید خوانده نشد بنابران از مباحثات دراطراف آن فعلا صرف نظرگردید .

راجع به الترناتیف دوم اینکه در مسایـل اجتماعی تحولی بوجود آیدهمه ضرورت آنـرا حس نموده وبه آن‌گمان میکنم اتفاق داریـم ، امادرطرز عملی ساختن آن ممکن در نظـریات وافکار تفاوت های موجود باشدکه طبعا موقع مذاکرات ومباحثات امیدواریم بالاخره به نتیجهٔ برسیم .

کابل ٢٤ جدی ١٣٤١ :

بعدازالقاب !

بجواب مکتوب تاریخی ١٢ سنبلـهٔ ١٣٤١ اعلیحضرت احتراما بعرض میرسانم . بـرای من ورفقای من جای بس مسرت است کـه اعلیحضرت همایونی خوشبختانه در اصـل پرنسیپ که میفرمایند یکی از آرزوهای‌دیرین شان است، الله الحمد توافق نظر موجوداست همچنان اعلیحضرت به نکتهٔ مهم دیگری تماس فرموده ومی نویسند: (بلکه یك هدف مقدس ومشخص است‌که ازافکارو آرزو های عالـی موسس این دوره یعنی اعلیحضرت محمدنادر شاه شهید سرچشمه میگیرد وامانتی است که بردوش ماگذاشته شده ...) بلی این یـك حقیقت مسلم است وبه‌پیروی ازافکار وآرزو های عالی آن شخصیت بزرگ است که‌میخواهم به آن هدف مقدس ومشخصی‌که خیرو بهبـود ملت‌افغان درآن متصور است نایل شویـم . این فرمایش اعلیحضرت همایونی را کامـلا تائید وتصدیق میکنم‌که اگر این مفهوم عالی، انجام طبیعی وهدف نهایی این دوره نبا شد گویاهمه مبارزات وقربانی های پدران ومساعی امروزی مامعنی حقیقی خودرا ازدست خواهـد داد .

اینکه حضوراعلیحضرت در پراگراف اخیـر مکتوب خویش به‌وقت وزمان‌واشخاص ورجالیکه فردا مسئولیت عملی‌ساختن این آرزو هارابدون تردد بدوش گیرد اشاره فرموده وآنرادو عامل مهم بلکه شرط اساسی تطبیق نمودن ایـــن آرزو هاشناخته اند ، فرمایش اعلیحضـــرت بجاست. اینك درطی این پیشنهاد به عرض

میرسدکه مابه این عقیده رسیده ایم که‌وقت آن رسیده است‌که چنین نهضتی آغاز گـــردد وهم به‌وجود آمدن اشخاص ورجالیکـــه ادارهٔ مملکت رادر آینده به آنهاتفویض‌نمود ، مربوط به اینست که چنین نهضتی موجود باشد و چنین محیطی ایجاد گردد تا استعداد مـــردم موقع بروز وانکشاف رابیابد من معتقدم کـه اگرچنین حرکتی نباشد رجالی که مسئـــولیت ادارهٔ آینده رابه عهده بگیرند اصلا بوجـــود نخواهدآمد. پس ازتذکر فوق اینك به اصل موضوع می پردازم: آرزوی یك تحول‌اجتماعی ازدیرزمان به اینطرف نزدهمهٔ ماموجود است به‌سایقه این آرزو، درین چند سال اخیر در ترقی وتعمیم معارف، انکشاف اقتصاد عمومی وآماده ساختن محیط برای اصلاحات اجتما عی ونشوونمای افکار ترقی خواهی حتی الامکـان سعی ومجاهدت به عمل آمده است‌که درنتیجه این مجاهدت وانکشافات مذکور، طبقهٔ معتنبهی جوانان ومنورین دروطن‌بوجودآمده‌که حالاآرزوی این تحول بیك عقیده قابل تطبیق منجر گشته است . بنابرآن وقت آن رسیده است کـــه برآن غوربیشتری بعمل آید وسعی جمیل به‌کار رودتابرای مردم افغانستان یك محیط اجتماعی وسیاسی مناسبتر ومترقی تر ایجاد شود که درآن سیر تکامل جامعه وافراد این وطن در شرایط موافق باعصروزمان ومطابق با تمنیات مردم امکان پذیر باشد .

خوشبختانه ازیکسو این هدف مارا اساسات دین مقدس اسلام تائیدمیکند وازسوی دیگـر سنـن و روایـات باستانـــی ملـی ماهـــم موید آن است . برای تثبیت هدفهای مهـــم ونقاط برجستهٔ چنین یك تحول باهمکاران خود تبادل افکارنمودیم وپس از مباحثات زیاد و طولانی ومجالس متعددبه این نظر رسیدیم که بایست باتوکل بخدای بزرگ بانیت نیـــك وباحوصلهٔ فراخ این‌نهضت طوری براه‌انداخته شودکه بالتدریج به صورت ارتقایی به مدارج عالیتر منجر ومنتهی گردد. نتایج مفید ومثبت آن بدست آید .

اجرای این مرام وپیشبرد این نهضت طوری پیش‌بینی شده است که درذیل به عـــرض میرسد :

الف :ـ قانون اساسی افغانستان که‌دروقت وزمان دیگر وشرایط ایجابات جداگانه تدوین وترتیب شده است باید تجدید گردد. قانون جدیدیکه باپیشرفت محیط سازگارباشد تدوین گردد. نقاط اهم وهدفهای برجستهٔ این قانون که پیش بینی میشود چنین است :

۱ـ رژیم شاهی مشروطه و طرز حکومـــت سیستم پارلمانی ودیموکراسی خواهد بـود . حقوق جلیلهٔ پادشاهی درآن تثبیت خواهد شد. پادشاه نشانهٔ وحدت وسلطه ملی وشیـرازهٔ تمامیت مملکت است . پادشاه بالاتراز قوای سه‌گانه قرار دارد . پادشاه بحیث فـــرد اول مملکت غیر مسئول شناخته میشود . لازمـهٔ عدم مسئولیت بی طرفی مقام پادشاهی دربرابر احزاب سیاسی وعدم مداخله در امو ر اداری است . یعنی‌حکومت انتخابی باداشتن مرام و هدف معین سیاست خارجی وداخلی و روش اقتصادی واجتماعی خود درتطبیق واجرای ان مسئول تمام امور جـزیـی وکـلی شنا ختـه خواهد شد.

غایه ونتیجهٔ مفید این ترتیب اینست که پادشاه بحیث رئیس مملکت درحالیکه نقطهٔ اتصال قوای سه گانه میباشد مرجع آمال‌همگان شناخته میشود . ازانتقاد واغراض محفو ظ ومصئون می ماند واین مصئونیت از اغـراض به محبوبیت اومی افزاید .

۲ـ قانون اساسی تصریح خواهد کـرد اعضای خانوادهٔ سلطنتی کدام اند وچه حقوق دارند.

۳ـ آزادی های فردی وحقوق شخص درین قانون اساسی تثبیت خواهد شد .

٤ـ درقانون اساسی جدید بوجود آمدن دو حزب پیش بینی خواهد شدکـــه در سیستم پارلمانی دوحزبه فعالیت خواهند کرد و برای اشغال‌کرسی های شورا، جد وجهد خواهنـد نمود .

حزب اکثریت راپادشاه به تشکیل حکومت ماءمور خواهد ساخت .

توضیح : چون فعالیت های حزبی ومجادلات سیاسی درمملکت مابی سابقه است ، بـرای اینکه این فعالیت هاموجب شقاق ونفاق نشود وهرج ومرج فکری وسیاسی نامطلوب بوجود نیاید برای مدت چهار سال که اغلبا مساوی بایك دورهٔشورا است تنها یك حزب اجـازه خواهد داشت فعالیت کند. کسانیکه مرام و اساس حزب مذکورومطابق آمال خودمی یابند درآن داخل وشامل میشوند ودر ادارهٔ مملکت طبق مرام حزب ، سهم میگیرند وکسانیکه به اساسات مذکور اتفاق نداشته باشند مـوقـع کافی برای غور وتفکر خواهند داشت‌که برای خودمرام واساسات دیگری‌را (که بخیروسعادت مملکت باشد) برگزینند. در صورتیکه چنیـن یك آرزوی‌دیگری درمحیط نشو ونمای کـافی کرده باشد بعداز انقضای مدت پیش بینی شده حزب‌دوم تاسیس شده خواهد توانست .

٥ـ قانون جدیدتثبیت خواهد کردکه دولت عبارت ازقوای‌سه‌گانه تقنینیه، قضائیه واجرائیه میباشد .

قوهٔ تقنین عبارت ازمجلس شوراست کـــه نمایندگان ازاعضای احزاب تثبیت شده ازحوزه های معینهٔ انتخابی خواهند آمد .

قوهٔ قضا متشکل از محاکم سه‌گانه ابتدائیه مرافعه وتمیزاست وبکلی ازتاثیرواعمال نفوذ قوهٔ اجرائیه محفوظ ومصئون خواهد بود . قوهٔ اجرائیه عبارت ازحکومت است‌که از حـــز ب اکثریت‌تشکیل شده‌است‌وبوسیلهٔ ارگان های معین اداری وامنی و دفاعی مملکـــت را اداره مینماید .

٦ـ قانون انتخابات طبق شرایط یك نظام پارلمانی دیموکراسی ترتیب خواهد شد .

ب:ـ درصورتیکه اساس تجدید قانون‌اساسی منظور شود وتصمیم برای تدوین نمودن آن گرفته شود اقدامات ذیل باید بعمل آید :

۱ـ نشریك ابلاغیه ازطرف دولت که آغـاز این تحول راباپروگرام آن به اطلاع عامـــه برساند.

۲ـ یکعده علماء ومتخصصین برای تثبیت وتدوین مسودهٔ قانون اساسی موظف خواهند شدکه مسودهٔ متذکره راحداکثر درمدت ۱۲ماه ترتیب نمایند .

نوت: دراعلامیه این مدت به اطلاع عامـــه رسانیده خواهد شد .

۳ـ بعداز تهیهٔ مسودهٔ، لویه جرگه دعـوت شودکه به حیث مجلس مبعوثان قانون مذکور راتدقیق وتصویب نمایند .

٤ـ بعداز تصویب قانون‌که ازطرف لویـــه جرگه بعمل آید، حکومت اجازه خواهـــد داد حزب اول بفعالیت درمحیط آغاز نمایدونمایندگان خودراازراه مرام حزبی بشورای ملی بفرستد ، برای اینکه این فعالیت صورت بگیرد حداکثر شش‌ماه فرصت داده خواهد شد. پس ازشش ماه شورای جدید افتتاح خواهد شد وحکومت جدیدازراه انتخاب، طبق قانون‌اساسی جدید تشکیل خواهد شد . درخلال مد تیکـــه قانون اساسی جدید ترتیب وتدوین میشود حکومت اجازه خواهد داد مطالعاتی درباره حـزب اول صورت بگیرد ومقدمات آن چیده شود .

ج:ـ درچنین سیستمی که آزادی عقیده و بیان ، آزادی اجتماع و فعالیت سیـاســـی بیشتر میشود وهنگامهٔ زندگی اجتماعی گرمتر میگرددحکومت سر پرست‌وحکومت‌های‌ما بعددیگر برای حفظ امنیت وحفظ مصالـح ملی به توجه ومراقبت جدی ترومسئولیت بیشتری مواجـــه خواهد شد .

برای اینکه بنام حفظ مصالح ملی وامنیت عامه حکومت متوسل به اقدامات اقتضـائی ز نظریات عندی نشود ودرین آزادی مدا خلـــۀ بیجانتماید وبرای اینکه حکومت مسئولیت خود راقانونی وبه‌حسن صورت انجام داده باشـــد بوجود آمدن یك قانون حفـــظ امنیت ضروری دیده میشود وهم تاسیس مراجع ومحاکم‌لازم است‌که به چنین قضایا رسیدگی کنند وبـه سرعت ممکنه به‌محاکمه وتعیین مسئولیت چنین متهمین بپردازند . لهذادرخلال مدتیکه قانون اساسی تدوین میشود مسودهٔ این قانون نیز تهیه گردد .

این است مفکوره وپیشنهاد ما (یعنی رفقای من ومن) که فوقا بحضورشما بعرض رسانیده شد .

اعلیحضرتا ! در اخیر میخوا هم عقیـــده شخص خودرا بعرض حضور شما برسانم،باید بدانیم‌که این اقدام وتحول بزرگی است وهر اقدام بزرگ مخصوصا درمملکت ماشك نیست که مشکلات بزرگی هم دربر دارد اما گذشتن ازمشکلات ورسیدن به منزل مقصود درصورتی ممکن است‌که انسانها اولابه آن مفکوره عقیدهٔ کامل داشته، مشکلات وخطرات آنرابه تمـــام معنی قبول کرده باشند وپس ازآن در تطبیق وعملی ساختن آن باعزم راسخ، خود گذری، صمیمیت وحسن نیت کامل به توکل خـدای بزرگ بکوشند وبیاری خدای متعـال پیشـ بروند .

درخاتمه صحت، موفقیت وسعادت داریـــن اعلیحضرت شماراازدرگاه خالق بی نیاز خـو تمنا دارم .

باحترامات فایقه

کابل ۱۱ حوت ۱۳٤۱ :

بعداز القاب !

نه سال قبل بماه میزان بودکه اعلیحضرت شمااعتماد فرموده وظیفهٔ صدارت عظمی رابه این جانب تفویض نمودید، درهمان وقت اگر بیاد حضور شما باشد عرض‌کردم که ممکـن اعظمی الی سه سال بتوانم این وظیفهٔ سنگین راایفا نمایم .

درظرف این مدت واقعاتی بمیان آمد که مجبورادوام رابه وظیفه ایجاب میکرد مخصوصا شروع وتکمیل پلان پنجسالهٔ اول‌که همه ما اخلاقا خودرابه اجرای آن مقابل مردم‌افغانستان موظف میدانیم بیشتر سبب شدکه مدت طولانی تری‌ازآنچه لازم بود وتخمین کرده بودم به‌این وظیفه بمانم.

پلان پنجساله اول انکشافی مملکت با تمام نارسایی هاومشکلاتیکه در برداشت تاجائیکه استعدادشخصی، قدرت مالی مملکت وسیاست داخلی وخارجی افغانستان اجازه میداد وایجاب میکردحتی المقدورکوشش بعمل آمد، تافیصدی بیشترآنچه درپلان پیش بینی شده بود، به‌پایهٔ تکمیل برسد وخداوند بزرگ را شکر گذارم که آن پلان به همکاری صمیمانهٔ مردم نجیب افغانستان ومساعی و زحمت کشی مامورین موظف یکنیم سال قبل به پایان رسید .

پلان دوم طرح وازده ماه به اینطرف کارآن آغاز گردیده که امیدوارم بازهم با همکاری نزدیك دولت‌وملت به خیرو سعادت ملت‌افغان موفقانه انجام گردد وافغانستان عزیز را یك قدم دیگربسوی پیشرفت وانکشاف مادی و معنوی که آرزو وتمنیات هرفرد وطن دوست است نزدیك ترسازد .

اعلیحضرتا ! به عقیدهٔ من‌ازخدمت باصداقت مملکت وخدمت خلق ، مقدس ترچیزی نیست واگر حیات برای یك انسان ارزشی داردبازهم ارزش وقیمت حقیقی آن درهمین است وبس .

امااین عقیده (مخصوصا دریست ها ی حساس وپرمسئولیت) تازمانی ارزش داردکه اشخاص بتوانندطورشایسته وظایف ومسئولیت های اداری ووجدانی خودرا انجام دهند ولی همینکه یك شخص بفهمد وحس‌کندکه نظربه معاذیری دیگر قدرت ایفای آن وظیفه راندارد وبازهم بوظیفه دوام میدهد به عقیدهٔ من گناه است .

امروزنظربه بسامعاذیریکه حضورشما خوبتر هرکدام آنرا میدانید وازسالیان دراز هیچکدام آنراازحضور شما پوشیده نگذاشته ام حس میکنم‌که بیش ازین دوام به وظیفه چه از نقطهٔ نظر طرزتفکر وچه نظربه وضع صحی بسیار دشواراست . نظریات وپیشنهادآخرین خودوبعضی ازرفقای کابینه رادرمورد غور بر ترمیم قانون اساسی مملکت وایجاد تحولی دروضع اجتماعی مردم افغانستان برای یك آیندهٔ پابرجای دیموکراسی دروطن ما بتاریخ ۲۴ جدی بحضور شما تقدیم نمودم ، ٤۷روز ازآن میگذرد تاحال کدام جواب مثبت یا منفی نگرفتم، مقصدم ازذکرآن دراینجا اصرار به گرفتن جواب نیست بلکه یگانه مقصد اینست که آنچیزی راکه به حضورشما پیشنهاد نموده بودیم ازصمیم قلب وبه‌عقیدهٔ ماقدم بزرگ ومفیدی برای خیر و سعادت آیندهٔ ملت افغانستان وموفقیت تاریخی دورهٔ سلطنت شما بودکه طبعارشد اجتماعی ملت افغان وایجابات عصروزمان حتما چنین تحولی راآوردنیست .

پس ازتجارب چندین ساله در خدمت این مملکت وبافهم حقایق اوضاع مملکت باز هم اگرچوکی صدارت عظمی راغنیمت شمرده به این وظیفه دوام میدهم نه تنها ازاعتماد شما سوء استفاده کرده‌ام بلکه برخلاف اصل های

عقیدوی وهدف زندگی خودرفتار کرده خواهم بود .

لذاباکمال احترام ازاعتمادیکه در تمام دوره های ماموریت بمن فرموده اید ازصمیم قلب اظهار شکران وسپاسگذاری نموده توسط این نامه استعفای خودرا بحضور اعلیحضرت شما تقدیم میدارم .

سعادت وتعالی‌وطن عزیزوموفقیت اعلیحضرت شمارا درراه خدمت افغانستان ازدرگاه خالق بی نیاز تمنا دارم .

باحترامات فایقه

یازده ماه بعداز استعفایم شاغلی دکتور یوسف خان صدراعظم وقت مسو دهٔ قانون اساسی جدید را (که اصلایك عمل انجام شده بود) قسم فورمالیتی بغرض اظهارنظربه من فرستاد اولا معذرت خواستم چون اصرار کرد مجبورا آنرا مطالعه وآنچه راکه قابل اصلاح میدانستم ضمیمهٔ مکتوب تاریخ ۳۰قوس ۱۳۴۲ برایش فرستادم که اینك نقل آنرا به اطلاع شماهموطنان عزیز میرسانم :

کابل ۳۰ قوس ۱۳۴۲

جلالتمآب صدراعظم !

بتاریخ ۱۱ عقرب حسب هدایت شما مسودهٔ قانون اساسی جدید اساسی افغانستان توسط جلالتمات دکتور پوپل وزیر معارف ومعاون دوم صدارت عظمی‌برای مطالعه وابراز نظر بمن ، سپرده شد . تاجائیکه برای من ممکن بودبرآن غورنمودم واینك مسودهٔ که مجمو عا حاوی نظریات من مربوط چنین یك سند مهمی برای آیندهٔ مملکت است بشما تقدیم میکنم .

چنانچه مطالعه میکنید روی همرفته سعی کرده‌ام اکثرااز مسوده اولی دور نروم، بازهم درقسمت های ازآن تغییراتی وارد شده که بهتر دانستم مجموع آنرا باآنچه درآن اصلاحی به‌نظر من لازم نیفتاده بصورت مسودهٔ دیگری برای قانون اساسی آیندهٔ افغانستان به شما پیشنهاد کنم .

جلالتمآبا! باسابقهٔ طولانی‌همکاری بااینجانب ازنظریات وآمال من برای وطن وهموطنانم آگاهیدو بنابرآن تغییراتیکه روی مسودهٔ اول وارد شده بسهولت بشما روشن میشود . باوجود آن بهتر میدانم توضیح کنم‌که بنده درطول مدت تصدی مسئولیت درخدمت وطنم درجستجوی هدفی بودم‌که برای مردم‌افغانستان ومخصوصا نسل جوان مملکت مایك محیط مثبت وواقعی نشوونمای مادی ومعنوی میسر گردد ودرآن همه افراد هموطن مادرراه تعالی وعمران وطن خودسهم‌گرفته واحساس مسئولیت نمایند، مدتها سپری شد ومساعی زیادی‌بعمل آمدتا عواملی راکه نظربه تجارب به شکل های مختلف مانع رسیدن به چنین هدفی میشد تدریجا ازبین برداریم ومخصوصا در مملکت امنیت قابل اعتباری قایم سازیم‌که تحو ل مثبت اجتماعی رابصورت سالم اجازه دهد ، به نسل جوان احساس مصئونیت بخشد و از نشوونمای حرکات خرافی وارتجاعی جلوگیری کند. پس ازطی این مراحل دیگر علتی سراغ نداشتیم که دروطن ماصفحهٔ جدیدی بغر ض نیل به هدف فوق بازنگردد. من برای سعادت آیندهٔ وطن خودجزقایم‌ساختن یك دیموکراسی واقعی و معقول راه دیگری سراغ نداشتم و ندارم . به نظرمن تهداب های اصلی چنین

یك وضع اجتماعی راتامین کامل حقوق مردم واعتراف کامل باصل حاکمیت ملی بایددانست که نباید بدواصل فوق ظاهر یاپوشیده خللی وارد شود متیقنم چلالتمآب شمابامطالعهٔ مسودهٔ منضمهٔ متوجه میگردید مجموع اصلاحات وارده برمسودهٔ اول ازدواصل فوق نشأت نموده است .

باا‌حترام

باتقدیم استعفی و آخرین پیام رادیویی خطاب بەمردم نجیب افغانستان دورهٔ ماموریتم به پایان رسید ، تفصیل وتوضیح وقایع‌بعدی درکشورکه تاهنوزدرذهن وحافظهٔ مردمان ما خیلی تازه است فصلیست ازتاریخ که بادیگر فصول آن دوره ، یکسال قبل درهمین شب جزوتاریخ گردید .

دورهٔ ختم وفصل نوینی شروع شد لذابهتر است توضیح وتشریح وقضاوت آنرا نیزبتاریخ آیندهٔ افغانستان بگذاریم وفعلا متوجه احوال آیندهٔ خود گردیم .

قرار امر، تام ساعت یك شب انقلاب مادر حرکت درآمد دوسحرگاه تمام نقاط ستراتیجی شهر اشغال ، اشخاصیکه لازم بودتوقیف وتا ساعت ۷ صبح ۲٦ سرطان ۱۳۵۲ که نظام جمهوری، روشن ودرخشان طلوع کرد، تمام ادارهٔ مملکت تحت لوای جمهوریت درآمده‌بود، جمهوریتیکه به ادارهٔ ملت افغانستان واز خود مردم افغانستان است وامروز اولین سالگرد آنرا بخوشی وسرورکامل تجلیل میکنیم .

درهمین موقع ازطرف خودورفقای خودبیادو بودآن رفیق ماجگرن حبیب الله خان که حین اجرای وظیفه‌درراه خدمت جمهوریت افغانستان باچند نفر رفقای دیگرش بشهادت رسیدند درود فراوان میفرستم .

دراین ساعت فرخنده یکباردیگر خود را وجداناً مکلف میدانم تاسپاسگذاری عمیق خود، رفقای وطن دوست خود واردوی فداکار وطن رابه مردم باشهامت و قدر شناس افغانستان واز استقبال پرحرارت وهمکاری صمیمانهٔ که ازروز اعلام جمهوریت تا این دم به دولت جمهوری خود ابراز داشته ا ند صمیمانه تقدیم کنم .

اساس سیاست خارجی افغانستان ازسالیان دراز وازآوان اعلام نظام جمهوری که از ارادهٔ آزادانهٔ مردم افغانستان الهام میگیرد، بربیطرفی وقضاوت آزاد، عدم انسلاك بدسته بندی های نظامی وباساس‌احترام متقابل، زیستن درصلح وتقویه روزافزون علایق دوستانه و صمیمانه باهمه مردم وملل جهان بااحترام به منشورملل متحد استوار است .

به پیروی ازاساسات فوق‌درظرف یکسالیکه گذشت ، تمام سعی بعمل آمد تابتوانیم هدف انقلاب وموقف سیاست خارجی وحسن نیت دوستانه دولت جمهوری ومردم افغانستان رادر برقراری علایق دوستانه به اساس احترام متقابل به زمامداران ممالك دوست توسط نمایندهٔ مخصوص وفوق العاده ماو توسط دیگر مامورین عالی رتبه که به هرجا سفر نمودند، توضیح وتشریح نمائیم .

باید به اطلاع هموطنان گرامی برسانم که نتایج بسیار مفید وموثری ازهمهٔ این تماسها خاصه مسافرت های نمایندهٔ خاص وفوق‌العادهٔ

ماښاغلی محمدنعیم به اتحاد جماهیر شوروی ، هند، عراق، لیبیا، الجزایر، مصر، عربستان سعودی وایران حاصل گردید که امیدوارم به منفعت ملل ماودر تحکیم بیشتر روابط دوستانهٔ مابامالك مذکور ودیگر ممالك وصلح خدمت بسزائی نماید .

همچنان مسافرتهای ښاغلی وحید عبدالله معین سیاسی وزارت خارجه به ترکیه، هندو بنگله دیش وسهم‌گرفتن فعال شان درکنفرانس اسلامی مالیزیا وسهم فعال ښاغلی عبدالرحمن پژواك باکنفرانس سران کشور های اسلامی درلاهور وکنفرانس سران‌کشورهای غیرمنسلك به الجزایر، مسافرت دوستانهٔ ښاغلی وزیر خارجهٔ هندبه دعوت حکومت افغانستان درکابل که درفضای دوستانه صورت‌گرفت ، خدمت بیشتری درروابط دوستی دیرینهٔ افغانستان و هند انجام داد .

مسافرت اینجانب‌بدعوت زمامداران وحکومت اتحاد شوروی که دریك فضای بسیار گرم وصمیمیت صورت گرفت وخیلی مفیدوثمربخش بود، یکباردیگر سیاست همسایه گی نیك و دوستی خلل ناپذیر مردم وزمامداران طرفین راثابت نمود ودراستحکام روابط دوستانه ما افزود .

روابط باهمسایه دیگرما ایران که همیشه برپایهٔ دوستی وبرادری استوار بوده واست باتماس های اخیر مستحکمتر گر دیده که امیدوارم به منفعت ملتهای ما واستحکام صلح این منطقهٔ آسیامفید وموثر واقع گردد، روابط ماباهمسایهٔ بزرگ دیگرماچین دوستانه‌وبصورت نورمال دوام دارد .

بازهم پاکستان ویا بهتر بگویم حکومت پاکستان یگانه مملکتی است‌که نه‌تنها درروابط مابهبودی حاصل نگردیده، بلکه به اثررفتار ناعاقبت اندیش زمامداران پاکستان دسایس وتخریبات شان در برابر نظام جمهوری افغانستان ورفتارخشن وجابرانه شان دربرابر برادران پشتون وبلوچ سردتر میگردد .

مایکباردیگر اعلام میکنیم که مابا پاکستان جزقضیهٔ تعیین سرنوشت برادران پشتون وبلوچ هیچ اختلاف دیگری نداریم وهیچگونه تحریك ، تخریب و تهدید نمیتواند مردمان پشتون وبلوچ رااز‌مجادله‌ملی شان وافغانستان رااز‌تائید حق مشروع آنها منصرف سازد .

اظهار میدارم که دولت جمهوری افغانستان باحوصلهٔ فراخ وخونسردی کامل درراه پیدا کردن‌راه حل مسالمت آمیز وشرافتمندانه قضیهٔ مذکور همواره خواهد کوشید .

دراین فرصت لازم میدانم تشکرات دولت ومردم افغانستان را به تمام ممالك دوست وموسسات بین المللی که درراه انکشاف‌وطن کمك ومعاونتهای دوستانه نموده اند ودر بلند بردن سطح زندگی مردم ما تاثیر مهمی داشته باصمیمیت کامل تقدیم میدارم .

درحالیکه جامعه ماسرعت‌عمل‌وتهور مجدا نهٔ بیشتری رامیخواهد محاسبه مشکلات وموانع که درراه ارتقاء کشور گسترده شده مستلزم همکاری کلیه طبقات این وطن است، تا این آغاز برفرجام مطلوب برسدواهداف ستراتژیك ماتحقق بیابد .

قبل ازآنکه راجع به اجراآت یکسال گذشته تذکری دهم لازم میدانم بگو یم که تنظیم،

تجهیز وتربیه اردوی جمهو ر یت جــوان افغانستان یکی ازمهمترین ومقدس ترین‌وظایف دولت جمهوری محسوب میشود . برای‌رسیدن به‌این مأمول مهم وحیاتی، دولت ازهیچگونـه اجراآت مقتضی تاحال دریغ نکرده ونخواهدکرد تااردوی جوان ماوظیفه مقدس راکه بعهده‌دارند باکمال اطمینان وبه بهترین شکلی بفضل‌خدای بزرگ، انجام داده بتوانند .

ماهم اکنون تصویر تمام نمائی از زندگی یکسال رادر برابرخود داریم واقعیت هـــای تلخی بیانگراین حقیقت است که ماووطنداران مادرراه برآوردن اهداف شریفانه ونصب‌العین ملی خویش علی الرغم توطئه هاو د سایس بااتکاء به ایمان مستحکم خودودر پرتواهداف مترقی ناسیونالیسم مثبت افغانی بدون واهمه ازتغریش های نامطلوب روان بوده وکماکــان انشاء الله به پیش خواهیم رفت، گرچه راه تکامل صعب العبور است وبا اینکـه سپرده تاریخ سنگینی می نماید ولی وطن پـــرستان وسرسپردگان مخاطرات رادلیرانه میپذیرند . ماباکی نداریم وشجیعانه بجلو خواهیم رفت زیراراه مامقدس وهدف ماروشن است .

افغا نستان با تکای تطبیق یـــك روشــن سیستماتیك پلان گذاری که منعکس کننـدهٔ واقعیت های اقتصادی بود طی دوپلان‌اقتصادی اول ودوم توانست زیــربنای نسبتا وسیـــع اقتصادی راپی ریزی‌کند. تکمیل یکتعدادپروژه های بزرگ زیربنائی‌که هموطنان ما شاهد آن بودند سبب تغییرات اصولی گــردید و راه تطبیق پروژه های تولیدی رادر تمام سکتور های اقتصادی مساعد ساخت، سیاست عوامل تولیدبه پیمانهٔ وسیعتر تامین گردید و میزان تشکل سرمایه بمقایسه هر وقتدیگر افزایش یافت . دراخیر پلان دوم وسرتاسر پـــلان سوم سیرانکشاف اقتصادی کشور بعلت‌موجود نبودن ایدیالوژی ملی انکشاف بطی گـــردید ودرنتیجه بی انسجامی درموسســـات اداری ، سیاسی، اقتصادی ومالی آهنگ رشد اقتصادی بمقایسهٔ رشد نفوس ونیازمندی هابه رکـــود گرائید .

دراثر کاهش میزان تشکیل سرمایه وحجم سرمایه گذاری ، میزان عواید زیاد نگردیدواز ظرفیت های تاسیس شدهٔ قبلی نیز استفـادهٔ موثر صورت نگرفت . این امرعامل ایجـــاد بیکاری، رکوداقتصادی ورشد ناسالم وغیـــر متوازن اقتصادی شد .

مسودهٔ پلان چارم افغانستان روی شرایـط نامساعد مالی واقتصادی طرح‌گردیدوعلی الرغم مجاهدات پی‌گیر طی سال اول جمهوریت که مصادف باسال‌دوم‌پلان‌چارم‌است‌آثارعقب‌ماندگی ورکود درقیافهٔ اقتصاد کشور پیدا بود .

بااعلام خجستهٔ رژیم جمهوری حکو مـــت افغانستان درك واقعی مسایل اقتصـا د ی و جستجوی راه حل سالم آنرادرراس مسایــل ملی افغانستان قرار داد .

حکومت جمهوری افغانستان طی سال ۱۳۵۲ سعی کرد ازیکطرف آهنگ رشد اقتصـــادی تضعیف نگردد وازجانب دیگر اساسات متیـــن اقتصادی بمنظور رشد سالم تر اقتصـــا د ی تاجائیکه میسربود، وضع گردد .

اجازه بدهید فعالیت های عمدهٔ انکشا فـــی وموقف اقتصادی افغانستان راطی ۱۳۵۲ کـــه

مصادف به اولین سال جمهوریت جـو ا ن افغانستان است به اطلاع شما برسانم وخطوط اساسی امکانات رشد آینده را طور مختصـــر توضیح نمایم :

درساحه معادن وصنایع :

جهت‌کشف وتثبیت ذخایرمعادنیکه بخصوص معادنیکه استخراج آن دارای اهمیت تجارتـی میباشد مطالعات به شدت صورت گرفـــت . تفحصات درساحهٔ معادن طـــلا، سیماب، مس کرومیت وابرك ادامه یافته وپروگرام تفحصات درساحهٔ معادن مس لوگر که آیندهٔ خوبی را نوید میدهد، تشدید گردید . نقشهٔ جیالوجی افغانستان به مقیاس یك بر۵۰۰۰۰۰ تکمیـل گردید. اموراکتشافی طلای سمتی خاتمه یافت واقدامات جـدی جهت استخراج آن رویدست گرفته شد .

پروگرام تفحصات نفت وگاز به منظورتثبیت ذخایر بیشتر آن ادامه وتوسعه یافت وبـــه اندازه تقریبا دوهزارمتر برمه‌کاری اکتشافی واستخراجی مازادبرپلان پیشبینی شده صورت گرفت. باافزایش دوذخیره گاز سلفردار بـــه اندازهٔ (۱۵) ملیارد مترمکعب واستفاده ازذخیرهٔ سابقه قرارداد پروژه سازی فابریکه تجرید سلفر ازگاز امضاء وکارآن عنقریب آغـــاز میگردد. همچنان باکشف ذخیرهٔ جدید نفـت وتوسعهٔ فعالیت درین ساحه پروژه ســـا زی فابریکهٔ تصفیه نفت که درگذشته به ظرفیت ۱۰۰ هزار تن درنظر گرفته شده بود بظرفیت بیشتردرساحهٔ تطبیق گذاشته خواهد شد .

پایپ لاین هوایی گاز بطول ششصدوشصت متربالای دریای آمو تکمیل وافتتاح گـردید، ازمعدن بیرایت که درماه اخیر ســال ۱۳۵۲ افتتاح گردید به اندازهٔ بیشتر از هفت هزار تن بیرایت استخراج گردید .

در ساحهٔ صنایع درنتیجهٔ افزایش مـــواد زراعتی بخصوص‌پخته واستفاده اعظمی ازظرفیت تاسیسات صنعتی موجوده وتثبیت ساعات کار وحداقل مزدکارگران درمیزان تولیدات صنعتی بمقایسهٔسال ۱۳۵۱ افزایش قابل ملاحظـــه نمود .

جهت رفع قسمت بیشترحوایج عامه درساحهٔ منسوجات نخی تجویزگرفته شدکه فابریکه‌های نساجی افغان، بلخ وبگرامی بجای دوشفـت درسه شفت فعالیت نمایند. این امرطوریکـــه گفته شد نه تنها دررفع‌نیازمندی‌مردم بصورت قابل ملاحظه کمك خواهدنمود بلکه زمینـــهٔ استخدام وابرای بیشتر ازیك هزار نفرکارگر مهیاخواهد ساخت .

فابریکهٔ کودوبرق حرارتی بعدازتکمیل امور ساختمانی وتولید دورهٔ امتحانی اخیرا افتتاح گردید .

تاسیس بانك صنعتی افغانستان از طـرف حکومت جمهوری افغانستان به سرمایهٔ مجوزهٔ ۲۴۰ ملیون افغانی تائید گردید . پروگرام مرحلهٔ اول پارك صنعتی‌بشمول تامین‌تسهیلات مشترك ازقبیل ورکشاپ هاوغـیره بیشتر از شصت فیصد تکمیل گردید .

قانون سرمایه گذاری خصوصی بنابر موجود بودن بعضی خلاها درآن موردتجدید نظر قرار گرفته واخیرا ازطرف حکومت تصویب گردید. توقع میرود باتعدیل موجوده درقانون سرمایه

گذاری وقانون تعرفهٔ گمرکی، فضای مساعدی برای جلب سرمایه گذاری های خصوصی بوجود آید، در ساحهٔ انرژی کار ساختمان دستگاه برق آبی کجکی به ظرفیت ۳۳ هزار کیلووات مطابق پروگرام ادامه یافته وبیشتر از ۶۰ فیصد کارآن تکمیل گردیده است . پروگرام احداث ستیشن فرعی برق شمالغرب کابل توام با۲۵ کیلومتر لین انتقال برق به ظرفیت ۲۲ هزار کیلو وات تکمیل گردید ، توربین چارم نغلوبه ظرفیت ۲۵ هزارکیلووات تکمیل وآماده بهره برداری گردید .

موافقت نامهٔ قرضهٔ لین انتقال کجکی اخیرا امضاء وزمینه رابرای آغاز کارآن مهیاگردانید

در ساحه زراعت :

متکی به خط مشی دولت جمهوری درساحهٔ اصلاحات ارضی که غایهٔ اصلی آن تامین منافع اکثریت مردم افغانستان عزیز میبا شد توزیع زمین برای مردم بی زمین وکوچی ها صورت گرفت، چنانچه اندازهٔ زمینیکه تاکنون توزیع گردیده است بیش ازپنج هزار خانوار رااحتوا مینماید .

دوفارم جدید بنام فارم جمهوریت وبیست وشش سرطان درساحهٔ بیشتر ازسه هزار هکتار زمین احداث گردید .

به منظورحمایه وتشویق بیشتر زارعین به اندازهٔ (نزده) فیصددرقیمت خرید پخته ولبلبو بهنفع زارعین افزایش بعمل آمد . تحصیل قرضه کود کیمیاوی جهت رفاه زارعین به تعویق افتید . گرچه قیم تولیدات زراعتی وکود کیمیاوی دراثر بحران انرژی وپولی در جهان بشکل غیرقابل تصور بالارفته است ولی در اثراتخاذ تدابیر سالم نه تنهاقیم تولیدات زراعتی وصنعتی به حالت ثابت نگهداشته شد بلکه به نفع مولدین ومستهلکین از طرف دولت معاونت گردید .

بغرض بلندبردن سطح تولیدات زراعتی به مقدار پنجاه وهفت هزارتن کود کیمیاوی توزیع گردیدکه به مقایسهٔ سال ۱۳۵۱درحدود چهل فیصد بیشتر میباشد همچنان با مقدار (۱۵) هزارتن تخم بذری اصلاح شده گندم وپخته توزیع گردید درحالیکه طی سال ۱۳۵۱ اندازهٔ آن به کمتراز ۸ هزارتن میرسید . در رشته های مختلف زراعتی به زارعان وموسسات زراعتی به اندازهٔ ۱٫۴ ملیاردافغانی توسط بانك زراعتی قرضه داده شده است وتحت این پروگرام توزیع ماشین و آلات زراعتی صورت گرفته است .

درساحهٔ خدمات وترنری طی سال ۱۳۵۲ به تعداد بیشتراز یك ملیون راس حیوان وقایه وحمایه شده است برعلاوه جهت تهیه پرسونل تخنیکی دراین ساحه پوهنځی وترنری درچوکات پوهنتون کابل تاسیس گردید .

مراحل ابتدائی آغاز کار پر وژهٔ انکشاف مالداری درهرات تکمیل وکارعملی این پروژه درآیندهٔ قریب آغاز خواهد شد .

درساحهٔ جنگلات وعلفچرها به اندازه تقریبا ۲ ملیون هکتار زمین تحت پروگرام حفاظوی قرار گرفته وازاین جمله برای ساحهٔ سه‌صد هزار هکتار درکنرها، پکتیا، بادغیس وسمنگان پلان منظم برای بهره برداری آن رویدست

گرفته شده .

در ساحهٔ آبیاری توأم باتسریع کارساختمان پروژه های بزرگ وکوچك آبیاری مانندپروان، سرده، هلمند وننگرهار وتکمیل کار ساختمان پروژه آبیاری غوربند ودیگر پروژه های کوچك مطالعات تحقیقاتی به منظور تثبیت منابع آبهای تحت الارضی و مطالعات سیستماتیك آب های سطح الارضی وتحقیقات هاید رولو جـــی وجیولوجیکی درساحات مختلف کشور صورت گرفته است .

در ساحه خدمات اجتماعی :

هدف اساسی درساحهٔ معارف فراهم ساختن تسهیلات عرفانی برای تمام افراد کشور است طی سال ۱۳۵۲، اداره ملی مبارزه با بیسوادی درچوکات وزارت معارف باتشکیل بهتر وبنیهٔ مالی قویتر تحکیم گردیده وعلاوه بر تطبیـق یکعده فعالیت های دیگر چار پروژهٔ ســواد حیاتی درولایت پکتیا، جوزجان، بغلان وننگرهار درساحهٔ تطبیق گذاشته شد .

مطابق به روحیهٔ نظام جمهوری بوسیلـــه یك کمیتهٔ موظف دراهداف وپروگرام هـــای معارف تعدیلات لازم رویدست گرفته شـــده است . متکی به این اصل هفتادوپنج نوع کتب درسی دورهٔ ابتدایی وثانوی که تیراژ طبع آن به چند ملیون جلد میرسد یکتعداد آن بعداز طبع آمادهٔ استفاده برای تدریس درمکاتـــب گردیده وبرای طبع متباقی آن مساعی جـدی ادامه دارد .

با در نظر داشت این اصل که باید سرعت رشد تعلیمات ثانوی باسرعت رشد تعلیمات ابتدایی هم آهنگ گردد طی سال ۱۳۵۲ مکاتب جدید ثانوی ومتوسطه افتتاح نگردید اماسعی گردید ازظرفیت مو سسات تعلیمی موجـــوده استفادهٔ اعظمی صورت گیرد. روی این اصل تعداد شاگردان این دوره از ۱٤۷ هزار نفر درسال ۱۵۳۱ به ۱٦۰ هزار نفر ارتقـا یافت تعداد شاگردان تعلیمات مسلکی از تقریبـــا ۱۰هزار نفر به ۱۱ هزار نفر زیاد گردید .

مجموع تعداد محصلین پوهنـتون در سال ۱۳۵۲ به بیشتر ازهفت هزارنفر بالغ گردید که تقریبا ٦۰ فیصد آن در شعبات ساینس و٤۰ فیصد دیگر در شعبات امور اجتماعـــی توزیع گردید این تناسب نمو دار گـــرایش بیشتر درساحهٔ ساینس وتخنیك میباشد .

قرار داد های توأمیت وهمکاری های علمی بایکتعداد زیاد ممالك دوست و مـــوسسات بین المللی تجدید یاتمدید گردیده واقدامـات وسیع تری درساحهٔ همکاری های علمـــی و فرهنگی باموسسات علمی خارجی رویدســـت گرفته شده است .در ساحهٔ خدمات صحی یکتعداد شفاخانه هاوموسسات صحی جدیداً افتتـــاح گردید .

دافغان روغتیا پروگرام که هدف اساسی آن تربیهٔ پرسونل طبی وتهیه وسایل وتسهیلات طب معالجوی ووقایوی در سرتاسر کشـــور میباشد زمینه استفاده وبهره برداری ازمزایای طب عصری رابه همه مردم ماميسر ميسازد . برای تحقق این امر یك تعداد متخصصيـــن ورزیده خارجی استخدام و پرسونل افغانـــی بصفت معاونین آنها تعیین گردیده است تابعد ازتکمیل مدت معینه جاگزین متخصصین مذکور

گردند . توسعه خدمات صحی باوصف مشکلات مالی برای هشتاد وپنج فیصد مردم دهات که ازداشتن داکتروادویه محروم بودند مد نظر گرفته شده وبه تعداد ۲۷ مرکز صحی جدید افتتاح ویك تعداد دیگرآن فعال ساخته شد . تهیهٔآبمشروبصحی دردهات، مجادلهعلیهامراض ساری وامحای چیچك جریانداشتهویكسلسله تتبعات علمیتوسط متخصصین داخلی وخارجی جهت امحای کلی امراض ساری وسؤ تغذی باشکل علمی آن رویدست گرفته شده است.

تعویض ادویهٔ تجملی، غیر ضروری بهادویهٔ جنیریك زمینه استفاده ادویه موثر اقتصادی رابرای مردم میسر نموده ودر چوکات دافغان روغتیا پروگرام بعدازعرضه ادویه جنیریك به مرحلهای دوم وسوم تابلیت و شربتسازی وبالاخره امپول وواکسین سازی در موسسه ملی پاستوررؤی دست گرفته خواهد شد .

درساحهٔ انکشاف دهات ، هدف حکومت جمهوری افغانستان اززمان آغاز آن ایجاد یك بنیان سالم ومطلوب اقتصادی در دهات کشور بوده است تابه این وسیله فعالیت های مثمر اقتصادی واجتماعی درتمام کشور توسعه بیابد وازقوای بشری ومنابع طبیعی استفادهٔ اعظمی صورت بگیرد .

در ساحه خدمات کلتوری :

باساسمشی دولتجمهوری فعالیت مطبوعاتی وکلتوریبسط وتوسعهیافت متکیباین‌اصل در مرحلهٔنخست پالیسیواهدافکلتوری وضعو در ساحه تطبیق قرارگرفت سروی مقدماتی پروژهٔ تلویزیون، سروی مقدماتی موزیم ملی، احداث دوموزیم درهرات وغزنی ،ترمیم آبدات تاریخی هرات و کندهار وبلخ وغیره آغاز مرحلهٔ دوم آثار تاریخی بامیان، حفریات هده، تاسیس کتابخانه های جدید دربعضی ولایات وتاسیس آرشیف ملی توأم بافعالیت های دیگر مطبوعاتی ازفعالیت های عمدهٔ اینساحه میباشدکه قسما بعضی ازین فعالیت ها تکمیل ودر ساحهٔ تطبیق گذاشته شده است وبرخی مراحل تکاملی خودرامی پیماید .

درساحه خدمات عدلی :

اقدامات عمدهایکهصورت گرفته استبررسی حالت متهمین بودهکه بهانتظارتعیین سرنوشت قضایی شان مدت زیادی در محابس بسر میبردند . چنانچه دراثراین بررسی عده زیادی ازمحبوسین ازحبس رهاگردیدند وتعداد زیاد دوسیه های نسبتی محبوسین به جریانقضائی انداخته شد .

تنظیم مجدد وتاسیس یك عده محاکم اختصاصی جهت رسیدگی به جرایم درساحات مختلف صورت گرفت، جرگه های صلح به پیروی ازسنن اسلامی وافغانی بمنظور سهیم گردانیدن مردم دراجرای عدالت واعمال حق به سویه محلی تاسیس گردید، فعالیت های این ساحه بصورت مختصر تدابیریست که برای بهتر ساختن اصول و روشهایرسیدگی بهاختلاف ودعاوی مردم وتنظیم حقوقی بهتر و عادلانه امور حیاتی جامعه افغانی اتخاذ گردیده است .

درساحه مواصلا ت:

طی سال ۱۳۵۲ باندازهٔ ٦٢ کیلو مترسرك احداثگردیده وبه اندازه ٤٦ کیلومتر قیرریزی

شده است . کار ساختمان سرك کابل گردیز کامل، تکمیل وقیرریزی آن به سرعت بیشتر مورد تطبیق قرار داده شد . درسرك شبرغان میمنه کارساختمان باندازهٔ ۲٦ کیلومتر و در سرك‌کندز ، فیض آباد بطول نزده کیلو متر انجام گردید. مراحل مقدماتی انجنیری مفصل سرك لشکرگاه دیشو آغاز گردید .

تحت پروگرام حفظ ومراقبت سرك هاباندازهٔ بیشتراز ۲هزار کیلومتر سرك حفظ ومراقبت و۱۳۰ کیلومتر اصلاح گردید .

بتعداد ۲۸٤ اپارتمان ۲۰باب دکان ودیپوی جدید درساحهٔ نادرشاه مینه اعمار گردید .

درساحهٔ ترانسپورت فضا یی سعی گردیده است که فعالیت های این ساحه بصورت موثروبهتر درساحات مورد نیاز تسریع وتنظیم گردد. طی سال ۱۳۵۲ میدان خواهان بطول ۵۰ متر تمدید گردید وپروگرام تمدید خط دوش میدان های بامیان وتیرین کوت ٦٥فیصد تکمیل شد. همچنان خط دوش میدان های خوست، فیض آباد، تالقان وشغنان ترمیم گردید .

درساحهٔ مخابرات طی سال ۱۳۵۲ پیشرفت قابل تذکر درین ساحه ازنگاه توسعه خدمات انکشافی صورت نگرفته‌است وعلت آن معطلی دراستفاده ازمنابع تمویل خارجی پروژه ها میباشد .

شرکت آریاناطی‌سال ۱۳۵۲بتعدادبیشتراز۸۰ هزارنفر مسافر و۳٦ هزار کیلو گرام اموال راانتقال داده ودر حمل ونقل سیاحان به افغانستان وبرعکس، ، سهم فعال داشته است .

درساحهٔ تجارت پالیسی وپروگرام تجارت بمنظور حمایه مولدین ومستهلکین وافزایش تولیدات امتعهٔ صادراتی کشور از طرف وزارت تجارت طرح وطرف تائید حکومت قرارگرفت.

طی سال ۱۳۵۲ بیلانس تادیات تجارت افغانستان‌کاملامساعدبوده وبمقایسه سال۱۳۵۱ صادرات امتعهٔ تجارتی به اندازهٔ ١٤ فیصد وواردات باندازه تقریبا ٤ فیصد افزایش یافت .

احصائیه و تخصیصات که جهت طرح پلانهای اقتصادی نقش اساسی دارد طرف توجه کامل حکومت بوده ودر سال ۱۳۵۲سعی گردید انسجام احصائیه افغانستان وسیعتر تامین گردد. روی این اصل مرکز شعبات احصائیوی تماما درچوکات ریاست احصائیه مرکزی توحید گردید .

درچوکات پروگرام سروی واحصائیه اراضی طی سال ۱۳۵۲ به اندازهٔ بیشتر از۹۸ هزار جریب زمین بصورت اساسی وبیشتر از یک ملیون جریب بصورت عاجل، سروی گردید.

درساحه خدمات امنیت عامه:

تشکیلات پولیس وژاندارم بادر نظر داشت این اصل که جوابگوی مقتضیات زمان موجوده بوده وتسهیلات لازم رابصورت موثر برای مردم فراهم آورد، مورد تجدید نظر کلی قرار گرفت .

برای بلند بردن سویهٔ تعلیمی پولیس در سیستم تعلیمی وپروگرام های درسی اکادمی پولیس تعدیلات لازم بعمل آورده شد، کورس های عالی مسلکی پولیس وهمچنان کورسهای سواد آموزی درمحابس ومربوطات قوماندانی

امنیه دایر گردید .

قوانین ومقررات جدید ازقبیل قانون ترفیع وتقاعد، استخدام‌پولیس‌وژاندارم، قانون ترافیك جاده، مقررات آمریت های جنائی، مقـــررات تادیب پولیس وضع وتدوین گردید .

درساحهٔ‌کشف وجلوگیری ازجرایم وانسداد قاچاق اقدامات موثر صورت گرفت . ساختمان ۱۱۲ تاسیسات جدید پولیس مانند تهانه جات سرحدی، ماموریت های پولیس وشفاخانه ها رویدست گرفته شده است .

در ساحه ما لی :

علی‌الرغم وضع ناهنجارمالی دولت در زمان آغاز دورهٔ جمهوریت وزارت مالیه موفق‌گردید که قدم های موثری رادر راه تحریك منابــع مالی داخلی وبلند بردن کیفیت سیستم جمع آوری مالیات وعواید بردارد .

برای تحقق این منظور قانون گمرکـــات، قانون تصدیهای دولتی وتعرفه های گمرکی، طرزالعمل های مالیاتی ، تعلیمات نامه مالیات برعایدات ودیگر لوایح وضع وتدوین گردید.

برای تنظیم بهتر معاملات بانکداری درساحهٔ فعالیت های بانك مرکزی وبانکهای دیگر طرح وتدوین قانون جدید بانك هارویدست گرفته شده وعنقریب مراحل قانونی آن‌طی ودرساحه تطبیق گذاشته خواهد شد .

نقش بودجه بحیث یك آلهٔ موثردر انتظام حیات اقتصادی واجتماعی کشور بشکل مثبت موردنظر گرفته شده وسعی گردیدکه از ایـــن آله بصورت موثردررفع پسمانی های گـذشته وتوسعه فعالیتها در آینده استفاده بعمل آید.

متکی به‌این اصل بودجهٔ عمومی دولـــت در سال ۱۳۵۲ بیشتر ازده ملیارد افغانی رااحتوا مینمود . درسال ۱۳۵۱ این رقم کمی بیشتر از ۹ملیارد افغانی بود. درسال ۱۳۵۳ بودجـــهٔ عمومی دولت به مقایسه بودجه ســـال ۱۳۵۲ تزئید بیشتر از ۱۱ فیصد رااحتوا مینماید .

دریافت منابع برای تمویل مصارف دولت درپروگرام های انکشافی وخدمات عادی ایجاب تحریك منابع مالی داخلی رامینمود . روی این نیازمندی توجه جدی دربلندبردن اندازهٔ مالیات مستقیم براساس مشی دولت جمهوری ،معطوف گردید .

چنانچه سهم مالیات مستقیم در مجمـــوع عواید از۱۱ فیصد درسال ۱۳۵۲ به بیشتر از ۱۵ فیصد تزئید می یابد وسهم مالیات غیر مستقیم از٤٦ فیصدبه ٤٠ فیصدکاهش‌مینماید. درتزئید مالیات مستقیم سهم مالیات اراضـی قابل ملاحظه میباشد . طی سال ۱۳۵۳ تقریبا بیشتر از ٢٤ فیصد مصارف انکشافی بوسیلهٔ مازاد عواید داخلی تمویل میگردد در حالیکه درسال ۱۳۵۲ این رقم به ۱۸ فیصد تقـــرر میگرفت . این وضع نمایانگـر یك اقـــدام مثبت درراه اتکای بیشتربه منابع داخلی تلقی میگردد .

به یقین شنوندگان عزیز معلومات دارندکه طی ده سال گذشته مبلغ هنگفتی در تصدیهای دولتی سرمایه گذاری گردیده است . جبران هرچه زودتر سرمایه گذاری های قبلی ایجاب اصلاحات لازم رادر مورد اقتصادی ساختـــن فعالیت این تصدیها مینمود تابراساس ایـــن

اصلاحات نقش تصدیهای مذکور در تقویـــهٔ عواید دولت وانکشاف اقتصادی تسر یــــع میگردید . برای رسیدن به این منظور طوریکه گفته شد قانون تصدیها بالوایح وطرز العمل فعالیت های آنها تدوین وبه تصویب حکومت رسید .

دراثر مراقبت تخصیصات وتادیاتمصارفعادی غیرضروری تقریبا به پیمانهٔ بیشتر از ۱۸۰ ملیون افغانی دربودجه مصارفاتی عادی دولت درسال ۱۳۵۲ صرفه بعمل آمد. در سالجاری نیز سعی بعمل آمده است تاتخصیصات منظور شده عادی دوایردرهرربع سال بمنظورجلوگیری ازتخصیصات اضافی وغیر ضروری مطابق بـه پلان، صادر واجرا گردد. متکی به ایـن اصل ازمجموع بودجهٔ منظور شده دوایر طی ســال ۵۳ درحدود ۲۹فیصد تخصیصات آن در ربع اول اجرا گردیده است همچنان درحجم بودجه انکشافی سال ۱۳۵۳ نسبت به سال ۱۳۵۲ به اندازهٔ ۱۰ فیصد تزئید رونماگردیده وازمجموع بودجهٔ مذکوردرسال ۱۳۵۳ تقریبا (۲٦)فیصد تخصیصات آن درربع اول صادر گردیده است. حجم مبلغ احتیاط عادیکه دربودجهٔ سال۱۳۵۳ پیشبینی گردیده است به پیمانهٔ (۲۲۸)فیصد بیشتراز سال ۱۳۵۲ میباشد .

درسال ۱۳۵۳ دولت جمهوری به منظـــور استقرار قیم مواداولیه جبران تفاوت کوپـــون مامورین، کارگران واجیران مرکز وولایاتکشور وبهتر ساختن وضع مالی یکتعداد تصدیهای دولتی وکمك به متقاعدین مبلغ بیشتــــر از ۱۷۰۰ ملیون افغانی خساره رامتقبل شـــده است، تحصیل مالیات مستقیم درسال ۱۳۵۲ بمقایسهٔ سال ۱۳۵۱ یك افزایش بیشتـــر از (٤۰) فیصد رانشان میدهد .

دراثر اصلاحات اداری وبلند بردن کیفیت سیستم جمع آوری مالیات به انـدازه (۵۰۰) ملیون افغانی درتحصیل مالیات نسبت بـــه سال ۱۳۵۱ افزایش بعمل آمده است ایـــن افزایش بدون بلندبردن نرخ مستقل وتعرفه هاویاطرح مالیهٔ جدید صورت گرفته است .

ذخـــا یر مـــواد نفتـــی درسال ۱۳۵۲ بمقایسه سال ۱۳۵۱ به اندازهٔ ۲٦۵ فیصد گندم پنج چندوذخایر شکربه اندازه ۱٤۹فیصد افزایش یافتهکه این وضع در استقرار قیم مواد مذکور نقش موثر داشته است .

به منظور تامین تسهیلات برای مامورین ، کارگران واجیران وبمیان آوردن یك اســاس برای ایجاد کوپراتیف هایکتعداد مغازه های موادارتزاقی افتتاح گردیده ودر آینده مغــازه های مذکور به شکل کوپراتیف فعالیت خواهد نمود .

درسال ۱۳۵۲ طور وسطی طی هرمـــاه در حسابات پس انداز دافغانستان بانك بهپیمانهٔ ۳۰۰ ملیون افغانی به مقایسه ســال ۱۳۵۱ تزئید بعمل آمده است .

دراندازهٔ پرداخت قرضه برای خریداریپخته وقروضیکه توسط دولت، شرکتها وبانکهاتادیه گردیده است یك افزایش بیشتر از ۳۵فیصد درسال ۱۳۵۲ بمقایسه سال ۱۳۵۱ رونمـــا گردیده است .

دراثر مراقبت معاملات اسعاری وضع تجارت ودرنتیجه بیلانس تادیات بهبود یافته وبرخلاف پیش بینی اولی که یك کسر ۱۱ملیون دالر را احتوا مینمود به اندازه ۱۲ملیون دالر درذخیرهٔ اسعاری افزایش بعمل آمده است .

مگر باآن هم این اجراآت به هیچصورت بانیازمندی های روزافزون افغانستان وامکانات وسیعی که جهت انکشاف موجوداست مطابقت ندارد. چه میزان سرمایه گذاری هنوز هم در یك سطح بسیار پایان قرار دارد. رسیدن بیك مرحلهٔ جهش مطلوب اقتصادی ایجاب حجم بزرگ سرمایه گذاری رامی نماید .

رسیدن به این غایه مستلزم دریافت منابع جدید عایداتی وتحریك قابلیت های اقتصادی میباشد . تطبیق این غایه ایثار، فداکاری و خودگذری کلیه مردم رابخصوص آن دسته از اشخاص راکه سهم شان درتقویه بنیهٔ مالی دولت به تناسب عایدات شان کم است،ایجاب مینماید .

دولت جمهوری افغانستان علی‌الرغم مشکلات موجوده ازنگاه موجود نبودن ذخیره پروژه های مطالعه شده توانست مفکوره های یکتعداد پروژه های جدید رابصورت عام در قالب مطالعات مقدماتی ، تخنیکی واقتصادی بگنجاند وسرمایه گذاری های خارجی رادر تمویل پروژه های مذکور جلب نماید .

به ارتباط این موضوع باید متذکر شدکه درده سال گذشته بدبختانه حکومات سابقه یا خودنخواستند ویا قادر به این نشدندکه‌ذخیره پروژه های مساعد اقتصادی رابوجود آورند . موجودیت این معضله نه تنها ساحهٔ جذب سرمایه گذاری خارجی رامحدود ساخته بلکه زمان استفاده ازاین سرمایه گذاریها راطویل ترمیسازد .

باموجودیت این مشکل، حکومت جمهوری افغانستان انکشاف همه جانبه ساحات مختلف اقتصادی واجتماعی راموردمطالعه عمیق قرار داده ودرطرح یکتعدادپروژه های جدیدانکشافی اقدام ورزید .

مذاکرات اخیر بادول دوست و موسسات بین المللی مبنی برتطبیق وتمویل پروژه های انکشافی مجوزه نوید درخشانی درراه انکشاف آیندهٔ افغانستان عزیز میدهد .

تطبیق پروژه‌های‌مختلف‌درساحهٔ‌تاسیس‌صنایع فلزسازی وصنایع مس‌که منابع طبیعی‌آن آیندهٔ مطلوب رانوید میدهد سبب تحولات عمیق اقتصادی درکشور خواهد شد. همچنان تطبیق پروژه های انکشافی درساحهٔ صنایع کیمیاوی صنایع خفیفه ومواد خوراکه که عناصر مهم یك دورنمای مطلوب اقتصادی میباشد تحولات عمیق اقتصادی رابه نفع تمام مردم افغانستان درآینده ممکن خواهد ساخت .

استفاده وسیع ترازمنابع آب وخاك کشورکه طرف توجه کامل حکومت جمهور ی افغانستان قرار دارد تحول وسیع رادر ساحهٔ اقتصاد کشور رونما خواهد ساخت وطی مدت کمتراز ده سال آینده امکان آبیاری متجاوز از یک ملیون جریب زمین واستخدام هزاران نفر را ممکن میسازد .

درتحقق این اهداف کمك مالی دول دوست وموسسات بین المللی نقش قابل ملاحظـــه دارد. مساعدت های کشور دوست اتحادشوروی بخصوص درقسمت به تعویق انداختن تادیـه قروض آنکشور وازدیاد قیمت گاز طبیعی سبب تشکل بیشتر منابع داخلی به منظور انکشاف وافزایش قدرت بیشتر جذب اقتصادی خواهد شد .

هموطنان عزیز باید بدانندکه هیچ پیشرفتی بدون کار وزحمت ازخودگذری وایثار وفداکاری یك ملت میسر شده نمیتواند وپیشرفتیکـــه ناشی ازفداکاری مردمان یك ملت نباشد در مرحلهٔ نهایی مطلوب نمیباشد . حکومـــــت جمهوری افغانستان بمنظوربهبودزندگی اکثریت مردم کشور تحولات بنیادی رادر تمام شئـون اقتصادی عملی خواهد کرد وامید کامل داریم که درراه تامین این مرام همکاری صمیمانـــهٔ مردم فداکار افغانستان نقش نهایت اساسی ایفا خواهد کرد .

باایمان کامل به یك آیندهٔ روشن ومسعود توقع ماینست که افغانستان تحت لوای جمهوری شاهد تحولات مثبت اقتصادی واجتماعی درآیندهٔ نزدیك بوده وبه این ترتیب جشن های آینده تاسیس جمهوریت افغانستان شگوفانتر گردد.

ومن الله توفیق

پاینده باد افغانستان

جاوید باد جمهوریت

به مناسبت جوایز مطبوعاتی وکلتوری

جای خوشوقتی است که در آستانهٔ تجلیل اولین‌سالگرهٔ نظام پرافتخار جمهوری بزرگترین محفل قدردانی ازاستعداد های علمی، ادبی ، مطبوعاتی وهنری کشور تشکیل میشود .

وطن عزیز ماافغانستان به‌گواهی تاریخ سالها وقرنها مهد پرورش فرزندان دانشور وادیب وهنرمندی بوده است که نام آنان نه تنهادرتاریخ علم وادب وهنر این دیار بلکه درتاریخ تمدن اسلام وجهان بعنوان خادمان واقعی بشریت ثبت شده، مایهٔ افتخارهموطنان شان خواهد بود .

این سرزمین دانشپرور حکیما نی چون ابن سینای، بلخی، ابوریحان‌بیرونی، امام‌فخر رازی وسید جمال‌الدین افغانی ریاضی دانهای چون ابومعشربلخی، ابوحاتم‌السفزاری‌شاعرانی نظیر خوشحالخان ختك ، امیر خسرو بلخی، جامی وعرفائی مانند رحمن بابا، خواجه عبدالله انصاری ، حکیم سنائی، مولاناجلال الدین بلخی ، پیرروشان هنرمندانی چون کمال‌الدین بهزاد، میرعلی هروی‌وسلطانعلی هروی وامثال ایشان برخاسته وهمچون ستارگان قدر اول در آسمان علم ومعرفت درخشیده اند وامروزاگر چه بنابربعضی عوامل تاریخی‌که جای یادآوری نیست امثال آن جاودانه مردان در میان ما وجود ندارد، امااشتباه بزرگیست اگر تصور کنیم که دیگرمادروطن ازآوردن چنان فرزندانی عاجز است .

مایقین داریم که اگر استعداد های نهفتهٔ مردم ما درهمه رشته هائیکه مورد علاقه خود شان است پرورش یابدوحتی الامکان ازکسانی که درراههای دانش وهنر و ادبیات قدمی شایسته برمیدارد ، قدردانی بعمل آید، برای ملتی چون ملت ماکه وارث فرهنگی کهنسال وتابناك است ودرهمان خاکی که پرورش گاه آن ناموران علم و معرفت است زندگی میکند ودرعصری بسرمی بردکه انوار دانش در همه اقطار جهان پرتو افگنده است ودر کارتحصیل دانش بادشوار یهای روزگاران قدیم روبرو نیست، پرورش چنان فرزندان شایسته ای که بتوانند چراغ گذشتگان رااز نو بیفروزندقطعا محال نیست .

پرورش استعداد های مردم به خصوص استعدادهای جوان یکی ازاهداف‌دولت جمهوری است .

تنظیم وتصویب پالیسی کلتوری دولت وترتیبات بی سابقه‌ای که برای ارزیابی آثار ارزنده وتوزیع جوایز مطبوعاتی وکلتوری به صاحبان آن آثار گرفته شده است بر اساس همین هدف دولت است .

امید ما این است که در سالهای آینده موفقیت های بیشتر دراین زمینه نصیب‌گردد. درخاتمه بهمه کسانیکه دراین مسابقهٔ فرهنگی کسب موفقیت کرده‌اند صمیمانه تبریك میگویم وسعادت افغانستان عزیزوپیشرفت فرهنگ ملی رادر پرتو نظام مترقی جمهوریت از خدای پاك خواهانم .

پیام بمناسبت اولین سالگرد روزنامهٔ جمهوریت

۱۳ اسد ۱۳۵۳

مایهٔ خرسندیست که روز نامهٔ جمهو ریت سال اول خودرا درتنویر اذهان مردم ما و در روشن ساختن اهداف مترقی نظام جمهوریت بپایان رسانده .

وقایع مهم وتاریخی سال نخستین جمهوریت درافغانستان رادر سینهٔ تاریخ سپرده واینک سال دوم نشرات خودرا آغاز میکند .

امیدوارم که این روزنامه بتواند وظایف مهم خودرا بعدازین نیزدررسالت تاریخی خود موفقانه انجام دهد .

باطلب توفیق دربرآورده شدن این امرخطیر ملی برای کارکنان این نامه ازخدای بزرگ موفقیت آرزو می کنم .

پیام به مناسبت روز جهانی مطبوعات و سواد

۱۷ سنبله ۱۳۵۳

هموطنان عزیز !

مسرت دارم روز مطبوعات وروز سواد را موقعی تجلیل مینمائیم که هنوز خوشی های استقبال نخستین سالگردتاسیس نظام جمهوری افغانستان رادر قلوب خود احساس میکنیم . ملتیکه سالروز تاسیس نظام مردمی خود راباآن عشق وحرارت برگزار واستقبال نمود، امیدوارم درپرتو اعتماد به نفس وبه نیروی تصمیم وهمنوایی وشکیبایی ،بتواند رنج ،فقر،مرض وبیخبری راهم مرحله بهمرحله از اجتماع خود دورافگند .

یکی ازعناصر اساسی نظام زندگی‌ملی ماهمانا چگونگی سطح حیات کتله های مختلف مردم ماست که باید ضرور و متدرجابهبودوانکشاف پذیرد .

درزمرهٔ عوامل متشکله سطح حیات مردم همانا سواد ومطبوعات واقعا دوجزو موثریست که بذل مساعی پی‌گیرودامنه داری را التزام میکند وبازخوداین دوعامل نیزدرعین حال لازم وملزوم یکدیگرند تعمیم سواد شرط ضروری انکشاف مطبوعات است وانکشاف مطبوعات‌نیز دوام وموثریت‌نقش‌سوادرادر پیشبردوانکشاف سطح حیات مردم ضمانت میکند .

دولت جمهوری برآنست کــه همآهنگ و همردیف سایر مساعی که تاکنون در جهت انکشاف سطح حیات مردم بعمل آمده ویا در آینده رویدست گرفته میشو د علیه بیسوادی نیزدردوجبهه مبارزه بعمل آید. باین معنی‌که

ازیکطرف تعداد مشمولین مکاتب ابتـــدائیه و دهاتی چندانکه مقدور است افزایش پذیردواز سوی هم درجهت تعمیم سواد بین کتله های نیروی کار خارج مکتب چنانکه علما وعمـــلا مقتضی بنماید تلاش صورت گیرد .

باین اساس دولت جمهوری در اواسط سال ۱۳۵۲ ادارهٔ ملی مبارزه بابیسوادی رادرچوکات وزارت معارف فعال ساخت تامتکی به اساسات علمی وبادرنظر داشت تجارب حاصله ازسایر کشور هائیکه ازلحاظ موقف مبارزه بابیسوادی باوطن ماوجه مشترك دارند عملیات سوادآموزی رابشکل حیاتی ومرحله به مرحله بافعالیـــت های پروژه های منتخبه انکشافی بیامیزد و متدرجا دامنهٔ این مبارزه رادر سرتاسر مملکت بشکل یك مبارزهٔ ملی گسترش دهد .

البته تعمیم سواد در مسیر انکشاف افـق نظر وحدود دانش مردم محض یك قدم‌نخستین است . تامین اهداف مراحل بعدی آنرا همانا مطبوعات مابعهده داردکه ازطریق نشـــرا ت رادیویی وسایل سمعی وبصری وانتشارمواد مطبوعهٔ مخصوص کم سوادان وتاسیس‌کتابخانه های عامه وشبکه های وسیع کتا بخانه هـــای سیار برای مناطق روستائی درجهت تعمیـــم اطلاعات عامه و معلومات اخلاقی ومفید مـــورد ضرورت انکشاف اجتماعی، اقتصادی وفرهنگی به موثرترین شیوه هاتلاش ورزد .

درخاتمه روز مطبوعات وسواد را برای‌امحای کامل بیسوادی افغانستان عزیز ودرجهت تعمیم مطبوعات حامل دانش حیاتی بین کتله هـــای محروم جامعه ، یك روز میمون شمرده وبامید آنکه همه موسسات دولتی وغیر دولتی وکافهٔ طبقات جامعه درین مبارزه ملی اشتراك مساعی نمایند، این روزمهم رابه آنانیکه در راه سواد ومطبوعات مجاهدت میورزند تبر یك میگویم وازبارگاه خداوند متعال (ج) برای شان توفیق خدمت میخواهم .

پیام بمناسبت هفتهٔ سره میاشت

۲۷ میزان ۱۳۵۳

هممو طنان عزیز:

مسرور م بمناسبت هفته مخصو صـــــ سره میاشت تمنیا ت قلبی خود را برای ـ خوشبختی مردم نجیب ما واعتلای ا فغانستان عزیز ابراز نمایم.

خواهران و برادران گرا می !

هفتهٔ که بنام هفته مخصو ص سره میاشت همه ساله در وطن عزیز ما شنا خته شده‌برای مردم‌ما بهترین فرصتی است تا پیروی از تعالیم‌عالی اسلا می و عواطف انسانی‌خویش بکمك درماندگا ن و بینوایان بشتابند، ازپـــا افتادگان دستگیر ی واز د لشکستگان‌دلجویی نمایند تاباسهم گرفتن درین امـــر رضا ی خالق و آرا مش رو حی را حاصل دارند.

درعصر یکه ما زند گی داریم با پیشرفت

علم و تخنیك بسیاری از مشکـلا ت جوامـع بشری حل گرد یده‌وبسیاری‌از دشواری‌هااز بین برداشته شده ، اما با اینهم بشر موفـق نگردیده در مقابل آفات و حواد ث سماوی‌و مصایب طبیعت از قبیل جنگ ، بیماری‌ودیگر حوادث نا گوار که هر کدام‌آن بذات‌خودبرای انسان مصایب و آلام راباز می آوردجلوگیری نمایند، در همچو مواقع سهم گرفتن اشخاص نوع دوست وباعاطفه میتواند تا حدی ازآلام روحی آسیب دیدگا ن بکا هدو آرامش روحی بخشد.

تاسیس جمیعت های خیریه که بمنظـــور کمك و رسیدگی بحا ل بینوایان و مصیبت رسیدگان بمیان آمده ازاحساسات نوع دوستی مردم سر چشمه میگیرد . من یقین دارم‌کـــه هموطنان عزیز وبا در دما به خوبی از یـــن وظیفه انسانی خو یش آگاه اند و مو سسه خیریه سره میاشت‌رادر اجرای و ظا یفیکـــه بحیث یك خد متگار ملی و بین المللی‌دربرابر هموطنان وهمنوعا ن بر عهده دا رد یـــاری میکنند.

هموطنان عزیز !

یك جا معه‌راوقتی سعاد تمند میتوان گفت که‌عوامل ومو جبا ت بدبختی افراد آن مانند فقر، بیماری، بیسوادی‌و امثال آن ازبین‌برود. نظام جمهور ی مصمم است در حدود امکان‌و توان باسهم گیری و همکار ی همه جانبه‌مردم خویش این مشکلات رارفع واین نیاز مندی‌را برآورده سازد یقین دارم مردم ما بادرك این وجیبه انسانی در راه تقویه ا ین مو سسه عام‌المنفعه از هیچگونه کمك و همکا ری‌دریـغ نخواهند نمود.

سره میاشت که از آغازتا سیس خـــود همیشه در مواقع حواد ث‌به مصیبت‌ز د گان رسیدگی ووظایف خو یشر ا انجام داده‌است نیاز مند کمك و همکاری های همو طنـــــان گرامی میباشد، بناً آرزوی ما اینست که همه خواهران‌و برادرا ن نه تنها در روز هـــــای هفته مخصو ص سره میاشت بلکه در هروقت وهرجاازکمك های مادی و معنو ی دریغ نـــــه نمایند تااین مو سسه خیریه بتواند بیش‌از پیش مصدر خدما ت ارزنده به‌جامعه ما ودر ساحه‌بین المللی گردد .

درخاتمه‌ازبارگاه پروردگارتوانا برا ی - عموم همو طنان عزیز تو فیق میخواهم تاازراه کمك‌به‌این مرکز واحد ملی و بین المللی - وظیفه مقدس اسلا می و افغانی و انسانی - خویشرا در برابر همنـــوعان‌مصیبت دیـــده (هموطنان مستمند خودانجـام دهند و همچنین موفقیت کا ر کنان سره میاشت‌رادر وظایفیکه بمقابل جامعه افغانی و جا معه بزرگ‌بشریت برعهده دارند خواستار م.

بیانیه بمناسبت عید سعید فطر

۲۷ میزان ۱۳۵۳

هموطنان گرامی !

عید سعید فطر رابه همه خواهران وبرادران وکافهٔ مسلمانان جهان تبر یك میگــوئیــم . امیدوارم که مردم متدین مادر ماه مبارك صیام باادای فریضهٔ اسلامی واجابت از اوامر الهی رضایت خالق بی نیاز راحاصل نموده باشند.

باید به خاطر داشته با شیم که رسیدگی بحال گرسنگان وبی نوایان کشور وجیبهٔ دینی ووظیفهٔ اخلاقی همه آنانیکه توانائی‌کمك رادارند میباشد یقین دارم مردم باعاطفه وبادرد ایــن ماه مبارك باعلاقه بر فریضهٔ دینی این وجیبهٔ اخــلاقی واجتماعی خویش رانیز ادا نموده اند.

ایام عید که عــلا وه از جنبهٔ دینی خاصیت اجتماعی دارد مسلمانان جهان رابا همبستگی خلوص نیت وصفای عقیدت دعوت میدارد روی این فلسفه آرزومینمایم‌همه خواهران وبرادران هموطن، کدورت، نفاق وبدبینی هائیکه متاسفانه بعضا سبب بدبختی فامیلها ومردم ما گردیده همه راکنار گذاشته باصفای عقیده وهمبستگی وبرادری‌که آرزوی این نظــام جوان جمهــوری میباشد ایام فرخندهٔ عید راسپری نمایند .

هموطنان گرامی !

کشور ما برای جبران پسمانی های خویش به‌سعی وعمل همه‌جانبه مردم نیازمنداست که برآوردن این هدف جزدرپرتو خدمت گـذاری صادقانه وایثار میسرنیست مخصوصامسئولیتی راکه درمقابل خواهران وبرادران فقیر ومستمند خودداریم هرگز فراموش نکرده برای رفــع نیازمندی آنان تاحد توان مساعدت نمائیم .

دولت جمهوری از بدوتاسیس تاکنون برای تامین رفاه وسعادت مردم خویش واز بیــن بردن علل وعوامل فقر وبیچارگی در تــلاش بوده واست توفیق کامل دراین راه وقتی میسر خواهد بودکه مردم ماهمه باقبول ایثارواحساس مسئولیت باهمبستگی کامل درخدمتیکه درمقابل مردم خود برعهده دارد یاری وکمك نمایند .

درخاتمه باردیگر این ایام فرخنده را بــه همه مردمان افغانستان وبرادران پشتونستانی ومسلمانان جهان تبریك گفته ازدرگاه خداوند بی نیاز سعادت افغانستان عزیز رادر پرتــو نظام جمهوری، آرزووصلح جهان راتمنادارم .

بمناسبت بیست ونهمین سالگرد ملل متحد

۲ عقرب ۱۳۵۳

درین فرصت که بیست ونهمین سالگردملل متحدراتجلیل میکنیم آرزومندم ازطرف حکومت ومردم افغانستان روز ملل متحد رابـــه تمام مردمان صلح دوست جهان تهنیت بگویم .

حکومت افغانستان ازبدو شمول به عضویت سازمان ملل متحد همواره باصول منشور ملل متحد به نظراحترام نگریسته واز اقدامات این سازمان جهانی به منظور استقرار صلح‌وامنیت رفاه وکرامت انسانی صمیمانه پشتیبانی کرده وبرای نیل به صلح وعدالت بین المللی سهم خودرا باحسن نیت کامل ایفاء نموده است .

هرچند اختلاف آراء و عقاید سیاسی ملـــل دنیاکه انعکاس آن در مباحثات مجمع عمومـــی ملل متحد آشکار است بعضاتصمیمات سازمان ملل متحد رابارکود مواجه میسازد ولی درین نکته تردید نداریم که بالاخره ضرورت غیـــر قابل اجتناب به صلح ورفاه بین الملـــلی ، برمـــلاحظات ناشی از کوتاه نظری وعدم توجه به‌حقایق مسلم دنیای معاصرغلبه خواهد کرد.

همچنان لازم میدانم ازخدمات ارزندۀ ملـــل متحد درساحات بشری، فرهنگی و حقوقـــی یادآوری‌کنم‌که نتایج سودمندآن برای پیشبرد جامعه انسانی غیر قابل انکار میباشد .

درطول یکسال گذشته سه کشور دیگر از یوغ تسلط بیگانه رها گردیده ودر قطارکشور های آزادبه عضویت ملل متحد پذیرفته شدند، یقین دارم دیری نخواهد گذشت که سرزمین های دور ونزدیك دیگر وآن عده مردم محروم ازحقوق حقه وکرامت بشر ی که برای تامین آن ازسالیان دراز درپیکار وتلاش هستند نیز به اساس حق خودارادیت به حقوق اساســی وانسانی خویش نایل خواهند آمد .

اجتماعات ملل متحد درمورد مواد خــــام و انکشاف وهمچنین کوشش این سازمان، برای تنظیم مو ضو عات مربوط به حقوق بحر اززمرۀ فعالیت های چشمگیر ملل متحد درسالجـاری بودکه امیدواریم نتایج‌آن برای مردمان سراسر جهان مفید وثمر بخش باشد .

افزایش بی سابقۀ نفوس دردنیا با عواقب نامطلوب آن یکی ازمسایل دیگری است کـه توجه فوری ملل جهان را ایجاب میکنــــد و بنابر تصمیمات کنفرانس بخار ست شاهـــد اقداماتی میباشیم که قرار است در چو کات ملل متحد انجام گرفته وازرشد خطرناك نفوس درسالهای آینده جلوگیری نماید .

دنیای معاصر بامشکلا ت عظیم اقتصـــادی روبرو میباشد ونظام فعلی اقتصاد بین المللی یکی ازعوامل اصلی آن محسوب میشود، برای اینکه اکثریت مردم جهان بتوانند به‌انکشاف سریع اقتصادی نایل شوند، تبادل نظرورسیدن به‌موافقت تنها ازطریق این موسسه جهانـــی ممکن بنظر میرسد .

افغانستان بحیث یك کشور روبانکشاف از سهم سازمان ملل متحد برای بهبود وضـــع اقتصادی ملل جهان تقدیر نموده وبه نوبـۀ خودازمساعی ملل متحددرین زمینه‌جداً پشتیبانی مینماید . ازقراین موجوده برمی آید کــــه ضرورت اتکاء به کوشش های دسته جمعـــی امکانات نوینی رابرای مذاکره میان کشورهای غنی وفقیر بوجود آورده ومیتوان امیدوار بود که این چنین مذاکرات روی مسایل اقتصادی واجتماعی درچوکات ملل متحد انجام گیرد .

بامسرت مشاهده میکنیم که سازمان ملـل متحدسال آیندۀ مسیحی رابنام سال بین‌المللی زنان اعلام کرده وقرار است درین ســـا ل اقدامات وسیع به منظور پیشرفت حقوق زنان سراسر جهان صورت گیرد .

حکومت افغانستان باساس گذشته وبه‌پیروی ازتصمیم مجمع جهانی برای رسیدن باهداف ملل متحد صرف مساعی نموده واز امکانات موجوده به نحو مطلوب استفاده خواهد کرد.

درخاتمه یکباردیگر آرزومندی خود وحکومت افغانستان رابرای پیشرفت هر چه بیشتـــر اهداف ساز مان ملل متحد ابـــراز نمـــوده وامیدوارم مساعی ملل متحددرراه بسط وتحکیم صلح ورفاه بین المللی قرین موفقیت باشد .

پیام بمناسبت پنجاهمین سالگرد لیسه امانی

۹ عقرب ۱۳۵۳

به‌مناسبت پنجا همین سا لگرد لیسه امانی

مسر ت دارم که‌پنجا همین سال تاسیس یکی از مراکز علمی و فر هنگی افغانســـتان تجلیل میشود .

لیسه نجا ت با انقضای نیم قرن جوانان وطن پرست و حساس به جا معه تقدیم‌داشته که درر‌شته های مختلف ، خد مات قابل‌قدری به‌وطن و مردم خو یش بجا آورده اند.

بزر گدا شت این‌روز رابه کلیه استادان وشاگردان سابقه وحا لیه لیسه نجا ت تبریك گفته وبه نسل جوان افغان تو صیه میگردد‌که به وجایب ومسئولیت هـــای ملی خود متوجـه بوده وآگاهانه ازوقت تحصیل‌استفاده نمایند بانیروی علم و دانش خو یشتن را مجهـــز گردانند زیرا صیانت استقلال سیاسی وحفظ حاکمیت ملی با علم و دانش میسر بوده‌و ـ زندگـی باسعادت عصر مـا بر مبنای ساینس وتکنالوژی استوار است .

دولت ومردم آلمان از۵۰ سال به اینطرف نظر به علایق دیرین دوستی بین‌مملکتین بـا لیسه امانی در اعمارتعمیر جدید آن وسایـــر امور انکشافی افغانستان عز یز کمك‌وهمکاری صمیمانه کرده اند .

من در حالیکه تحکیم مز ید روابط ،دوستی رابین جمهوریت افغانستان و جمهو ر یـــت فدرالی آلمان آرزو کرده از همکاری هـــــای آندولت دوست ابراز امتنان مینمایم.

درهمین‌موقع لازم میدانم تا لیسه مذکوربه اسم مو سس آن وبنا م او لی آن یعنـــــی (لیسه امانی) مسمی‌گردد .

مصاحبه با نماینده تایمز آف اندیا

۲۸ عقرب ۱۳۵۳

سوال :

حکومت جمهوری شما حیات بهتری را به افغانستان وعده داده است بادرنظرگرفتن اینکه (۹۰) فیصد نفوس این کشور دردهات بسر میبرند این وعده چگونه عملی شده میتواند ؟

جواب:

هر حکومت و نظامیکه پیشرفت وطن خود و بلندبردن سویهٔ حیات مردم خوددرادرنظر دارد و بآن علاقمند است طبعا برای رفع مشکلات وبرای آسایش مردم در حدود امکان کوشش میکند وسعی میورزد تاموفقیت هایی در زمینه حاصل نماید .

بهتر ساختن حیات بمعنی اصلی آن به شهریان منحصر نمی ماند بلکه بهبود حیات حق قاطبهٔ مردم استکه ملت راتشکیل‌مینمایند والبته بخود شما معلوم است برای کشورهای روبه انکشاف مثل ماتطبیق وعملی‌کردن پلانها برای بهبود و ضع زندگی مردم چیزی ساده وآسان نیست والبته یك مدتی رابکار دارد تا پلانهایی درزمینه طرح وتطبیق گردند .

بعداز روی کار آمدن رژیم جمهوری در افغانستان مادو وظیفه عمده درپیشروداشتیم :

اول :ــ استقرار جمهوریت .

دوم :ــ توجه به مسایل اقتصادی و بهتر ساختن حال مردم توسط انکشاف ساحات مختلف اقتصاد با ارتباط به بهبود حال مردم ازابتدا تاامروز مامشغول آنیم که به چه‌ترتیب وبچه صورت میتوانیم وعده های خودرا عملی کنیم برای این مقصد مجبوریم پروگرامهای همه جانبه برای انکشاف وطن خود ترتیب نمائیم وامروز مصروف آنیم تا چنین پروگرام وپروژه هایی ترتیب گردد چنانچه تا اکنون بهمکاری کشور های دوست درین زمینه کار شده وامیدواریم درظرف یکی دوسال دیگرعملا دراین کار پیشتر برویم .

البته وقتیکه همه جانبه گفتیم تمام ساحات درنظر میباشد ازقبیل سرك سازی، خط آهن، زراعت، برق، آبیاری، صنایع ومسایل مربوط به انکشافات اجتماعی، پروگرام های ماشاید برای کشور های دیگر بسیار بزرگ نباشد امابرای مردم ما وبهتر ساختن زندگی مردم ما درجریان پنج تاشش سال آینده تصورمیکنم خیلی مفید ومثمر ثابت خواهد شد . البته رسیدن باین اهداف که نزدماست وقت وزمان بکار دارد، امیداست این اهداف دروقت وزمان آن برآورده شود .

سوال :

در چندماه اخیر شماره های مختلف کابل تایمز خبرهایی رانشر کردکه درولایت هلمند و بعضی ساحات دیگر کشور زمین برای

اشخاص بی زمین توزیع شـده است ، لطفاً جناب شان پلان دولت جمهوری را در حصهٔ توزیع زمین برای اشخاص بی زمین وکم‌زمین توضیح فرمایند . من حین سفرم به شاهـراه سالنگ کوچی هارادیده‌که ازآنجا عازم مناطق گرم سیر بودند . پلان شمادر زمینه چیست ؟

جواب:

درین قسمت مثلی که پیشترازین اظهاراتی ازطرف دولت جمهوری صورت گرفته ریفورم اجتماعی و اصلاح اراضی ازاهداف دولـت جمهوریست . پروگرام وقانون این اصلاحات همین اکنون زیر مطالعه وکاراست ودر قـدم اول به توزیع زمینهای دولـت برای مـردم بی زمین شروع کرده ایم، این مساله نزد مـا یکی ازپروگرامهای عمده اجتماعیست امااینقدر گفته میتوانیم که درافغانستان درساحه ملکیت اراضی تفاوت هابه‌حدی نیست مثلیکه‌دربعضی کشور های دیگر وجود دارد .

باین سبب ماامیدوار هستیم که بزودی این موضوع راحل کرده بتوانیم برای مـا مشکـل موجوده در زمینه نداشتن احصائیه های دقیق ونقشه های اراضیست . مادرپلان های خویش این موضوع رازیر کار گرفته ایم .

سوال :

افغانستان براساس تعریفات متداوله ملـل متحد یك‌کشورکمترین انکشاف یافته محسوب میگردد وبدون تردید مستحق کمك است تـا بتواند پروبلم‌هایی راکه دراثر اوضاع اقتصاد بین المللی خلق شده است حل نماید. درعمل چه اندازه کمك اضافی دریافت کرده اید واین کمك اضافی بامشکلات اضافی‌که درپیش دارید تاچه اندازه مقایسه میگردد ؟

جواب:

درین موضوع شك نیست که بحیث یـك کشور درحال انکشاف بکمك ضرورت داریـم دراین هم شك نیست که ازنگاه یك کشور روبه انکشاف خودرامستحق کمـك میدانیـم لیکن معنی‌کمك های اضافی‌که شماافاده‌کردید درست فهمیده نشد اگر مقصد شما از کمـك های اضافی مجموع کمك هایی باشـد کـه افغانستان ازکشور های دوست گرفته است آن موضوع تفصیل بیشتر بکار دارد که شما میتوانید معلومات بیشتر در زمینه از وزارت پلان بدست آورید .

سوال :

در مورد سرجمع مساعدت هاییکه بـرای افغانستان میسر است باتماس های کـه بـا بناغلی محترم جلالر وزیر تجارت بنـاغلـی محترم فروغ معین پلان وهم بناغلی محتـرم وحید عبدالله معین‌سیاسی‌گرفتم معلومات‌لازم دریافت نمودم مقصد من در اینجا دریافـت نظرجناب شماراجع به منابع جدید کمك مانند مساعدت ازایران، عربستان سعودی، عراق و بانك اسلامی میباشد افغانستان ازاین منابـع چه نوع کمك راتوقع دارد ؟

جواب:

همانطوریکه تفاوتها دربین طبقات در یـك جامعه تاثیرات ناگوار دارد همان طور وجـود فرقهای بزرگ دربین ملل تاثیرات ناگـوار میداشته باشد باین اساس من فکر میکنـم تاوقتیکه درجهان تفاوت های بـزرگ در بین سویه زندگی ملل وجودداشته ، غربت ومرض

موجود باشد مشکل است دردنیا آرامی وتفاهم حقیقی تامین شده بتواند . کمك و مساعدت بکشور های روبه‌انکشاف بهر طریق دوجانبه باشد یادسته جمعی من فکرمیکنم‌که بایدکشور های پیشرفته ثروتمند این موضوع رادرنظر داشته باشندکه یك عدالت نسبی دردنیای ما قایم گردد واین یگانه راهی برای آرامـــی و آسایش بشر خواهد بود .

سوال :

لطفاً نظر جناب شان را در بـارهٔ بـانـك اسلامی ابراز فرمایند ؟

جواب:

درین شك نیست که تشکیل‌چنین بانك را به نظرنیك می بینیم وازهمه بیشتر مافکرمیکنیم که‌این بانك بیشتربه‌کشور های‌که به‌کمك‌نیاز دارند معاونت‌کند از آنجمله افغانستان رابايد نیزاین بانك کمك نماید. اگرچه تاحال ازاین بانك مساعدتی نگرفته ایم اماتوقع داریم کمك های موثری ازاین بانك بگیریم .

سوال :

درکنفرانس اسلامی لاهور تصمیم گرفتـه شد تایك صندوق تاسیس‌گردد وازاین‌صندوق بصورت اضطراری برای کمك بکشور هـای نیازمند استفاده شود درعین حال کمیته هشت عضو درنتیجهٔ کنفرانس لاهور تشکیل شد تا درموردطرح این صندوق وکمك های دوامداران به‌کشور هاتجویز بگیرد نظر جناب شمارا در زمینه آرزو میبرم ؟

جواب:

اگراین صندوق بمیان آیدیقینااز‌آن استفاده شده میتواند ومااز‌آن استقبال میکنیم .

سوال :

طوریکه اطلاع دارم چندی قبل در نتیجـه تماسها بین رجال افغانی وایرانی قراردادهای اقتصادی وتجارتی بین دوکشور امضاء شد و علایق دوکشور خیلی صمیمانه میباشد نظـر جناب شمانرا در زمینه می خواهم ؟

جواب:

بلی همین طور است مناسبات بین کشور های مادوستانه میباشد .

درمورد کمکها بین دوکشور تاحال مذاکره صورت گرفته این مذاکرات جریان دارد واقعاً این کمکها، کمکهای موثری خواهند بود .

سوال :

در تابستان گذشته بیم آن میرفت کـــه افغانستان درجنگی کشانیده شود اوضاع فعلی راچگونه ارزیابی میفرمائید ، مخصوصا برای تقویت دفاع ملی ومقابله بابحرانات آینده چه قدم هایی برداشته شده است ؟

جواب:

البته روابط ماباپاکستان کاملا روشن است پاکستان همیشه مخصوصا بعداز تاسیس نظام جمهوری درافغانستان کوشش نموده است تادر افغانستان نا آرامی ایجاد کند وپروپاگند آنها دوام دارد هدف پروپاگند پاکستان دوچیــز است :

یکی آنکه میخواهد ذهنیت دنیا را نسبـت بافغانستان مغشوش سازند وازطرف دیگـــر بدینوسیله میخواهد ناآرامی ها وبدبختی های داخل کشور خودرا ازنظر ها بپوشانند .

ممکن است چندی پیش شما شنیده باشید که‌منابع پاکستانی گفتند افغانستان وهند در

سرحدات آن سوقیات نظامی کردند درعین حال منابع پاکستانی پروپاگندمیکنند که افغانستان درداخل خاك خودگریلاها راتربیه کرده و به پاکستان میفرستند در حالیکه این اتهام بکلی عاری ازحقیقت است وباز میگویند که بیش از صد هزار نفرازدست ظلم، ستم وبیدادگری به پاکستان پناه می آورند . درحالیکه اینها عبارت ازکوچی هایی است که درقرون متمادی درموسم معینه ازاینجا به آنجا میروند ازهمین قبیل گفتار های ضد ونقیض از طرف منابع پاکستانی صورت گرفته ومیگیرد که البته این گونه تبلیغات روز بروز تشنج را بیشتر میسازد .

یك ملتی مانند افغانستان که مصروف رفع پسمانی های خودبوده وکوشش مینماید تامشکلات اقتصادی خودرارفع سازدوهمیشه صلح دوست بوده است هیچوقت آرزوی جنگ را ندارد . البته این سخنان صرف ساختهٔ پاکستان است، آرزوی ماهمیشه این است که باهمه مردم جهان درصلح وصفا زندگی کنیم البته وظیفهٔ دفاع ازخاك وظیفه ملی هرملت است تاجائیکه به افغانستان ارتباط میگیرد برای دفاع از خود آمادگی که درقدرتش است باید داشته باشد واین یك مکلفیت برای همه است لیکن آرزوی ماابنست روزی جهان بانجا برسد که اصلا هیچ ضرورتی برای تسلیحات وجنگ باقی نماند .

سوال :

چندی قبل یك هیات نظامی افغانستان تحت ریاست دگر جنرال مستغنی به مسکو رفت ودراین اواخر یك هیات به دهلی جدید نیز سفر نمود آیااین موضوع ارتباطی به تقویه قابلیت دفاع افغانستان دارد ؟

جواب:

وظیفه ملی ماست که برای دفاع از خود آمادگی بگیریم درمورد جزئیات این موضوع ازجواب دادن معذرت میخواهم .

سوال :

درین اواخر شاه ایران دربارهٔ بلوچستان سخنانی گفته وواقعه رادر آنجا موضوع داخلی پاکستان قلمداد نموده است وهم از آمادگی خویش برای مساعدت به حل وفصل اختلافات پاکستان به افغانستان سخن گفته است نظر جناب شما رادر زمینه میخواهم ؟

جواب:

درمورد موضوع بلوچستان باید متذکر شد بلوچستان از نگاه موقعیت جغرافیایی با افغانستان همجوار میباشد ومردم آن بامردم افغانستان علایق تاریخی و کلتوری بسیار نزدیك دارند . لذا هر نارامی ،رنج وبدبختی که درآنجا برای مردم آن پیش میشود حتما بر افغانها تاثیر میکند وممکن نیست که تاثیرات آن در افغانستان انعکاس نکند .

افغانستان همیشه یك اصل را تائید کرده وآن عبارت ازپشتیبانی ازآمال ملی برادران پشتون وبلوچ ماميباشد . این مربوط خود آن مردمان است که درباره خود وآیندهٔ خودچه تصمیم میگیرند وچه راقبول مینمایند .

درقسمت مساعی شاه ایران برای رفع اختلاف افغانستان وپاکستان باید گفت که شاه ایران درموقع صدارت اینجانب نیز سعی کرد تا مناسبات دوکشور خوب شود شاید ایشان

اکنون نیزچنین فکری داشته باشند اماهیچگونه پیشنهادی درزمینه نه ازطرف آنها ارائه شده است ونه ازطرف ماچنین پیشنهادی صـورت گرفته است .

سوال :

دوروز پیش من ازکندهار دیدن کـردم و بعضی بلوچهاییراکه از بلوچستان بافغانستان پناه آورده اند دیدم تعداد آنهادر حدود سه صدنفر است دراثرهدایت بوتوکه قوای خودرا ازمری به منگل سوق داده ممکن است تعداد پناه‌گزینان بلوچ بیشتر شود اکنون طوریکه ملاحظه کردم مقامات افغانی برای پناه گزینان مساعدت مینماید اگر تعداد آنها زیاد شود آیاازادارهٔ پناه گزینان ملل متحد مساعــدت خواهید خواست ؟

جواب:

بلی البته وقتی تعداد پناه گزینان بلـوچ زیاد شودآنگاه مجبور خواهیم بوداین موضوع رابه آن اداره ارائه کنیم . اماتاحال ایــن موضوع راباطلاع آن اداره نرسانیده‌ایم .

سوال :

آیا پیشنهاد شاه ایران رابرای ایجاد یك جامعه بحرهند ازتهران تاجاگارتامطالعه‌کرده‌اید نظریات افغانستان دراین موضوع و دیگــر نظریات همکاری منطقوی چه میباشد ؟

جواب:

نظرشاه ایران راباراول در مصاحبه ایکـه بانباغلی کرنجیه مدیرجریده بلتز کرده بودند مطالعه نمودم همچنان ضمن اظهارات و بیانات خویش درجریان سفر اخیر خوددرجنوب شرق آسیابا‌ین موضوع تماس گرفته است . البته ازاخباروجراید نمیتوان تمام اطراف و جوانب واهداف این پیشنهاد راکاملا تحلیل نمــو د لیکن این نظریات ازهرجانبیکه باشد اگر مقصد وهدف آن آسایش ، تامین دوستی وتامیــن صلح درمنطقه‌ای که مادرآن زندگی میکنیم و تحکیم صلح جهانی باشد به آن بنظر نیـك ندیده ومی بینیم.

سوال :

ماافتخار استقبال شمارا درکشور خود چه وقت داشته میتوانیم پیشرفتیراکه در تطبیـق طرحهای همکاری متقابله بین دوکشور ماميسر شده است چگونه ارزیابی میفرمائید ؟

جواب:

آرزو دارم درهمین زودی هاموقع پیدا کنم تابنابدعوتیکه زعمای‌کشوردوست هندازمن بعمل آورده اند بکشور شما مسافرت نمایم وبـا دوستان هندی ملاقات نمایم .

روابط ماوهندهمیشه دوستانه بوده وعلایق خاص تاریخی بین دوکشور وجودداردمخصوصا بعدازآنکه رژیم جمهوری دراین کشور بمیان آمد دوستان هندی نظرنیك بوطن ماداشته اند وعلایق مادوستانه وصمیمانه میباشد .

درمسایل همکاری های انکشافی در ساحات اقتصادی همکاریهای‌کشورهنددرسه‌ساحه‌متمرکز بوده است :

اول :ــ همکاری درپروژه های کوچك برق وآبیاری‌که خوشبختانه بعضی آن بثمر رسیده است .

دوم :ــ کمك های تخنیکی .

سوم :ــ رسانیدن جوانــان ما در ساحات مختلف برای پیشبرد خدمات انکشافی .

امیدوارم درآینده درنتیجهٔ مذاکراتیکه بـا زعمای هندی صورت میگیرد دوستان هنـد ی مادرپروژه های بزرگ نیز همکاری نمایند . پروژه ها خورد باشد یابزرگ نمونهٔخوبی ازهمکاری بین دوکشور میباشد وما همیشـه هندراکشور دوست خود میدانیم .

دراخیر ژورنالیست هندی ازاینکه برای‌شان موقع مصا حبه داده شد صمیما نه اظهـــار سپاسگذاری کرد .

پیام بمناسبت روز اعلامیه حقوق بشر

۹ قوس ۱۳۵۳

درین موقع‌که سالگرد روز حقوق بشر رادر کشور خو یش تجلیل مینمائیم آرزومندم بنام مردم وحکومت افغانستان پشتیبا نی کامـل خودرا ازاساسات اعلامیـهٔ جهانی حقـوق بشر یکبار دیگر اظهارنمایم، تصویب‌اعلامیه جهانی حقوق‌بشر از طرف‌ملل‌متحد یکی‌ازاقدامات‌مهمه سازمان ملل متحد شمرده میشود که حکومت افغانستان بحیث یك عضو وفادار، ازآن‌حمایت نموده وپرنسیپ های مندرج در اعـلامیـه را همواره به نظر احترام وتقدیر نگریسته است.

سهمگیری فعال نمایندگان افغانستان هنگام تهیه وتصویب اعلامیه حقوق بشر وهمچنین عضویت فعال کشوردر کمیسیون حقوق بشر درگذشته ازاحترام به حقوق بشری وکرامت انسانی الهام گرفته است .

حکومت افغانستان ازطرفداران جدی حـق تعیین سرنوشت ورهایی از استعمار بیگانه به حیث یك حق مسلم کتله های بشری بوده ودرراه رفع تسلط اجنبی سعی، دوام دارنموده است. سهم حکومت ومردم افغانستان بمنظور برسمیت شناخته شدن حق تعیین‌سرنوشت در زمرهٔ سایرحقوق‌اساسی‌بشری‌آنچنان‌بارزوپیگیر بوده‌که ازطرف جامعهٔ بین‌المللی‌موردتقدیر و احترام قرار گرفته است .

اکنون که بنابه تصویب مجمع عمومی ملل متحد، دههٔانکشاف حقوق بشرادامه داردحکومت افغانستان درزمرهٔ سایر کشور های چهان ، برای تطبیق صادقانهٔ مندرجات اعلامیهٔ حقوق بشر، احترام به کرامت انسانی وهمچنین به منظور پشتیبانی از مردمانیکه هنوزهم از یوغ استعمار وتسلط بیگانه رهانگردیده واز حـق تعیین سرنوشت محروم مانده اند، صمیمانـه همکاری نموده ووجایب خودراانجام میدهد .

دراین لحظه ای‌که روز حقوق بشر راتجلیل میکنیم، افکار مابسوی آن کتله های بشـری معطوف میگردد که هنوزتحت تسلط اجنبی‌بسر میبرند ودرپیکار خویش برای رسیدن به حق خودارادیت واحقاق حقوق خویش انواع مظالم رامتحمل میگردند، دراین روزکه جامعهٔ بشری موفقیت هاونارسایی های خودرا در ساحـهٔ حقوق بشر ارزیابی میکند لازم است متوجه‌آن مردمانی باشیم که ازحق آزادی‌که‌مهمترین حق بشری میباشد هنوز محروم اند . درهمچو یك

فرصت وجیبۀ جامعه بشری است تاطرق عملی راکه سبب تسریع عملیه رفع استعمار و تسلط اجنبی گردد جستجو نماید تاهمه افراد بشری بزودی ازنعمت آزادی مستفید گردند .

مااطمینان کامل داریم‌که ممانعت ازدسترسی بحق تعیین سرنوشت مانند استعمار عمـــر کوتاهی دارد ودیری نخواهد گذشت که‌بالاخره کتله های محروم ازحقوق بشر ی به حقـــوق اساسی وانسانی خویش نایل خواهند آمد .

بامسرت ملاحظه میکنیم که سال ۱۹۷۵ از طرف مجمع عمومی ملل متحد بنام ســــا ل بین المللی زن اعلام شده است . وقرار است به منظورتساوی حقوق سیاسی واجتماعی زنان بامردان، اقدامات وسیعی درسطح بین المللی انجام گردد .

حکومت افغانستان از این تصمیم مجمـــع عمومی استقبال نموده ودرراه تطبیق پروگرام مربوطه درافغانستان مسا عی لازم را معمول خواهد داشت .

حکومت افغانستان‌امیدواراست پالیسی های که متکی بر انــواع تبعیض نـــژادی میباشـد واحساسات آزادی برادری وبرابری رادردنیای معاصر جریحه دار میسازد ازمیان برودوکرامت انسانی مقام والای خودرا در دنیای متمـــدن طوریکه شایسته است بازیابد .

بیانیه به مناسبت توزیع شهادتنامه‌های حربی پوهنتون

۲۷ قوس ۱۳۵۳

حضار محتر مو جوانا ن عزیز :

درین مو قعیکه یکدور ه طولانی تحصیل‌را باخذ شهادتنامه به پایان میرسا نیدازصمیم قلب‌این‌موفقیت‌رابه شما جوانان عزیز تبریک میگویم.

استعمال کلمه بپایا ن رسیدن تحصیل ممکن بسیار درست نباشد چه بعقیده مـــن تحصیل وآمو زش اصلا پایان ندارد و حتی‌در دقایق واپسین حیات باز هم انسان ملتفـت میگردد که بسا چیز هایی درین جهان مابودکه در حقیقت ندانسته ونه فهمیده است . لـذا خواهش من از شما جوانا ن عزیز این است‌که امروز بابدست آوردن این دیپلوم نبایدتصور نماییدکه همه دا نستنی هابهمین جاختم‌گردید ودیگر ضرور تی به آمو ختن ندارید .

درحقیقت امروز یك صفحه از حیات‌شمابه پایان رسیده و صحنه دیگر ی از زندگـــی نوین شماشروع میگردد صحنه مشکل و پراز مسئولیت های گوناگون .

فعلاکه لباس افسری به تن وبحیث صاحب منصبان جوان درخدمت اردوی فداکار جمهوریت افغانستان شامل میشویدملت ودولت جمهوری تان شمارانه تنهابحیث‌محافظ استقلال وحاکمیت ملی می شناسد ، بلکه انتظار دارند در راه اعتلا وانکشاف مادی ومعنوی‌کشوردوش بدوش سایر برادران خودنیز سهیم بوده پیش قـدم ونمونۀ مثال باشید .

توفیقات خداوندی وموفقیت درراه خدمـــت

بوطن عزیز باشما همراه باشد .

جوانان عزیزبه شمااطمینان میدهم که دولت جمهوری از بدو تاسیس خودتاالحال ازهیچگونه مساعی به منظور استحکام جمهوریت و به ثمررسانیدن اهداف انقلاب در راه انکشاف اجتماعی واقتصادی کشورکه بزرگترین زیربنای پیشرفت واعتلای مملکت است دریغ نکرده وامیدواریم که نتایج آن عملا در چند سال آینده درعمران کشور بلند بردن سطح حیات اقتصادی واجتماعی مردم ماتاثیر بارزی داشته باشد .

امااین حقیقت که ممالك روبه انکشاف علاوه بر بسامشکلات که خودبه آن مبتلا هستند با مشکلات وپرابلم های جدید بین المللی ناشی از گریز انرژی وتورم پولی که بکلی تعادل اقتصادی جهان رابرهم زده ومخصوصا برای ممالك روبه انکشاف امثال ماخسارۀ بزرگی وارد ومعضلۀ دیگری را خلق نموده است نمیتوان آنراسطحی ونادیده گرفت بااین هم امیدوارم انسان هابرهمه مشکلات فایق گردند.

هستند دشمنان وطن ماو مغر ضینیکه می‌کوشند از این حالت گریز دنیایی استفاده های سوء و نامشروع نموده به مقصد تخریب ومغشوش ساختن اذهان عامه در بدست آورد ن مقاصد شوم خو داعظمی بهره برداری کنند، اما باید ملتفت باشند که دولت جمهوری از احوال ایشان بی خبرنیست وهمه وطن پرستان خاصتاً اردوی فداکار افغانستان متوجه اعمال آنها هستند وانشاالله نخوا هد گذاشت که منافع عا مه دستخو ش خواهشات ناپا ك همچو استفاده جو یا ن وتخر یبکار ا نگر دد .

جوانان عز یز آنچه را دولت جمهور ی در خط مشی خود اعلام نمو ده مطمین باشید که در تمام سا حا ت حیات‌ملی با متا نت‌کامل قدم بقد م پیرو ی نمو د ه‌وخوا هد نمو د وبه لطف خداوند بزرگ وبا پشتیبانی و همکاری ملت نجیب افغانستا ن‌با فهم وقبو ل هر گونه مشکلا ت وفدا کاری به پیش خوا هیم رفت.

در خاتمه ازتمام استادان محترمیکه بحیث مربی برای رسانیدن این جوانا ن ز حمت کشیده‌اند ازصمیم قلب اظهارتشکرمی نمایم .

پاینده باد افغانستان

زنده باد جمهوریت

سرفراز باد اردو .

مصاحبه با نماینده فرانس پرس

اول جدی ۱۳۵۳

سوال :

ښاغلی رئیس جمهور شما قدرت رادر هفدهم جولای ۱۹۷۳ یعنی درحدود هژده ماه قبل بدست گرفتید، درآن موقع وضع اقتصادی کشورشما در نتیجه خشکسالی بسیار شدیدی قابل تشویش وحتی وخیم بود قحطی وفساد اداری که یکی نتیجۀ دیگری بوده وممدهمدیگر میشدند درقسمت اعظم مملکت حکم فرما بود بعداز هژده ماهیکه‌گذشته وضع اقتصادی‌کشور راچسان قضاوت میفرمائید برای سال ۱۹۷۵

وبرای آیندهٔ طولانی ترچه امیدواریهایی‌دارید؟

جواب:

قبل ازانقلاب وضع وطن ماهمان قراری بود که توضیح گردید .

درظرف این هژده ماه روی همرفته وضع اقتصادی مابتناسب وقت وامکانات مالی‌کشور روبه بهبود است اما متاسفانه که کریزانرژی وانفلیشن جهانی که ممالك روبه انکشاف خاصتاازآن برکنار مانده نمیتوانند قابل‌تشویش واندیشهٔ ما است . زیرا قیمت مواد طرف ضرورت ممالك روبه انکشاف هرروز بلندمیرود وازطرف دیگر قیمت موادخامیراکه صادرمیکنیم روبه تنزیل است . شك نیست که این وضع برای همه‌کشور های روبه انکشاف قابل اندیشه میباشد .

درپلانهای آینده ماالبته پروژه های خورد وبزرگی درنظر گرفته شده‌که همه تحت مطالعه وسروی‌است‌که امیدوارم درظرف یك تایك‌ونیم سال آینده تکمیل شودوشروع بکار نمائیم . مخصوصا امید های مانسبت به پترول سمت شمال بیشتر شده ومعدن مسی‌که جدیدا در لهوگردکشف شده بسیار امید بخش است .

همین طور معدن آهن حاجی گك که یکی ازمعادن بسیاربزرگ آهن است درشمارپروژه هائیست که تحت مطالعه مامی باشد .

سوال :

مشکلات شماازنظر کار وپرسونل در امر تدویر پروژه هایی‌که رویدست دارید چه میباشد ؟

جواب:

درتمام کشور های روبه انکشاف ودرکشور مادراین زمینه مشکلاتی هست وشکی نیست که این مشکلات پروژه های آیندهٔ مارا نیز احتوا خواهند کرد. ولی نظربه پلان پنجساله اقتصادی اول کشور که هیچ چیزی نداشتیم وضع ماتاحدی بهتر شده است . تعدادزیادی ازجوانان مادر خارج مشغول تحصیل اند که امیدوارم درآینده ازنظر کادرهای فنی مشکلات ماراتااندازه یی رفع سازد .

سوال :

آیاتعداد دقیقش راگفته میتوانید ؟

جواب :

رقم دقیقش رابخاطر ندارم اگر بخواهید میتوانید ازوزارت پلان بدست بیاورید .

سوال :

چنان احساس میشودکه مشغول دادن توازن مجددی به سیاست خارجی افغانستان هستید روابط تان باهند ، ایران کشور های عربی تولیدکنندهٔ نفت وحتی ایالات متحده امریکا ازدیاد می یابد . مسافرت هنری کیسنجر به کابل مهمترازآن بودکه فکرمیشد آیامی توانید روابط افغانستان راباکشور های که نام بردم توضیح فرمائید ؟

جواب:

سیاست خارجی افغانستان همیش براساس دوستی واحترام متقابله استوار بوده ومیتوانم بگویم که روابط ماباهمه کشور هائیکه شمااز آنهانام بردید دوستانه است . مسافرت بسیار مختصر بناغلی کیسنجر بکابل ومذاکراتیکه‌بین ماصورت گرفت بادرك نقاط نظریکدیگردوستانه ومفید بود .

تشدید وتحکیم روزافزون روابط دوستانه با

کشور های همسایه وهمه کشور های دیگرکه به عقیدهٔ من به منفعت صلح جهان ومنفعت خودشان میباشد ازآرزومندی قلبی ماست .

سوال :

ازایران شماده ملیون دالربرای مطالعهٔ پروژه های تان دریافت داشته اید ودرضمن افـواه است‌که آنکشور اعتباری درحدود دو ملیارددالر بخاطر تدویر وتکمیل پروژه های تان دراختیار افغانستان خواهد گذاشت . لطفابگوئید ایـن وجوه درخورتوجه رادرچه زمینه ها و پروژه هایی بمصرف میرسانید ؟

جواب:

مبلغ مذکور برای سروی پروژه ها ازقبیل خط آهن، فابریکه سمنت، بندذخیره وانکشاف سفلای وادی هلمند، احداث سرك دیشو وغیره میباشد که بعدازتکمیل سروی کمکی را کـه ازایران دریافت میداریم بمصرف بکار افتادن پروژه های مذکور خواهد رسید .

سوال :

دربارهٔ راههای‌جدیدترانزیتی‌که افغانستان‌را به بحر برساند نظرشما چیست ؟

جواب:

برای ممالك محاط به خشکه این موضوع مساله حیاتی میباشد . زیرا درگذشته ازراه شرق وجنوب شرقی کشور خود متحمل زیان های شدید شدیم وهرگز آنرا فراموش کرده نمیتوانیم .

سوال :

چنان معلوم میشودکه جاپان هم میخواهد در افغانستان اقلا تاآنجاکه به مسایل اقتصادی تعلق دارد پا بگذارد ، امیـدواری شمـا برای همکاری در این ساحه باجاپان چیست ؟

جواب :

تاهنوزچنان تمایلی راازطرف جاپان احساس نکرده‌ایم، اما‌اگر خواسته باشند در انکشاف کشورماسهم بگیرند البته ممنون خواهیم شد.

سوال :

رهبران رژیم سابقه تماس هایی با جامعهٔ اقتصادی اروپا برقرار کرده بودند نظر شمادر این مورد چیست ؟

جواب :

بلی در ۱۹٦٤و۱۹۷۰ چنین تماس بعمل‌آمده بود وایجاب عقد قرار دادی رابا بازار مشترك مینمودکه تاحال به نتیجه نرسید . فعلا ایـن موضوع دوباره تحت غور ومطالعه ماست .

سوال :

درختم سوالات اقتصادی می خواهم بدانم‌که روابط شمابافرانسه به‌کجا رسیده اسـت ؟ فرانسه اولین کشور غربی بودکه به‌افغانستان همکاری کلتوری واقتصادی بی شائبه تقدیم کرد وتاریخ آن ۱۹۲۲ بود. فرانسه همیشـه درمورد روابط باجهان سوم درصف اول قرار داشته وچنان استنباط میشود که آرزومنـد سهمگیری درامور صنعتی ساختن وبهبـو د وضع زراعتی افغانستان است معهذا تا امروز سرمایه گذاری فرانسه در افـغانستان نسبتاً ناچیز است . بنظر شمادلیل این امر چیست وآیافکر میکنید که روابط اقتصادی فـرانسه وافغانستان درماههای آینده اهمیت بیشتر ی کسب کند ؟

جواب:

راجع به روابط افغانستان وفرانسه نظرشما

راتائید میکنیم . دلیل اینکـه چرا سهـم سرمایه گذاری فرانسه در کشور ما تاحـال حقیقتا ناچیز است ممکن بخود شما فرانسویان بهتر معلوم باشد .

فعلا راجع به تفحص پترول جنوب، پروژه خط آهن، فابریکه سمنت وبعضی پروژه های کوچك دیگر درحال مذاکره میباشیم که این امیدواری خوبی درسهم گرفتن بیشتر تخنیکی فرانسه در انکشاف اقتصادی ما شده میتواند.

سوال :

شما فرانسوی رابسیار بخوبی صحبـت میکنید وفکر میکنم مدتهاقبل در حدود هفت سال درفرانسه بوده اید . آیامیل دارید باز باین کشوریکه یك قسمت ایام طفولیت تانرا درآن گذشتانده اید مسافرت بفرمائید ؟

جواب:

دراین شك نیست دریك کشوریکه انسان یك قسمت عمر خودرا گذشتانده باشد در صورت مساعدت وقت ازبازدید آن خوش‌خواهد شد .

سوال :

درمورد سیاست داخلی افغانستان دو سوال دارم :

الف:ـ گفته میشود که‌قانون اساسی جدیدی برای افغانستان تحت مطالعه است ازنظرقانون اساسی آیندهٔ کشورتانرا چگونه در نظـر گرفته اید وبنظر شما افغانستان چه وقـت میتواند دارای تشکیلات سیاسی گردد ؟

ب:ـ طوریکه ازنظر پاکستان دیده میشود شمابابعضی محافل مذهبی مشکلاتی دارید اما وقتی انسان به‌کابل می‌آید درجهٔ این‌مشکلات درشبهه قرار میگیرد حقیقت موضوع چیست . بصورت عمومی آیافکرمیکنیدکه‌اسلام وانکشاف سریع یکجا امکان دارد ؟

جواب:

الف:ـ بلی درست است که قانون اساسی جدید تحت مطالعه میباشد پیش از وقتاست بصورت دقیق بتوانم دراطراف آن چیزی بگویم تنهاچیزیکه‌گفته میتوانم‌اینست‌که قانون مترقی ودیموکراتیك وطبعا تشکیلات سیاسی به آن توام خواهد بود .

ب:ـ نگاه زمامداران پاکستان که انعکاس کنندهٔ عقیده مردم آن نمیباشد هیچوقت درآن حقیقت وحسن نیت نسبت به افغانستان وجود نداشته وندارد . لهذانه تنهـادراین مسالـه بلکه دربسا مسایل کشور ما با تبلیغـــات فریبنده وعاری ازحقیقت خود سعی می ورزند تاذهنیت هارابهر سویه ای که ممکن اسـت نسبت بوطن مامغشوش سازند خوب شد کـه بوطن ماآمدید واز نزدیك واقعیت را مشاهده کردید دربارهٔ انکشاف واسلام باید توضیـح نمایم‌که فلسفهٔ حقیقی اسلام ما نع انکشــاف نبوده ونمیباشد .

سوال :

میخواهم درمورد روابط با پاکستان کـــه موضوعی مهم ومشکل است سوال‌کنم، ازسال ۱۹۷٤ باینطرف درنیم قاره پول زیادی درراه جنگ وتسلیحات بجای انکشاف اقتصادی این منطقه مصرف شده امااز‌آن تاریخ تا امـروز هیچ تغییری جز استقلال بنگله دیش رخ‌نداده است . مشکل بنظر میرسددر خط آتش بس درکشمیر تغییری وارد شده بتواند . همچنان

مشکل بنظر میرسد خط دیورند مورد سوال واقع گردد باآنکه این خط سرحدی فوق‌العاده مصنوعی بین‌افغانستان وپاکستان بشمارمیرود. حتی دربلوچستان نیز احوال بهبود قابل ملاحظه ای یافته است . من درماه اکتوبر به کویته رفته بودم وفکر میکنم‌که آقای بوتو در آنجا روزبروز بامشکلات کمتر مواجه میشود، آقای بوتوبشما پیشنهاد عقد معاهده ای مشابه به‌معاهدهٔ سمله راکرده‌که عدم مداخله درامور داخلی امضاکنندگان وحل همه معضلات بین دوکشور راچه قدیمی باشد وچه تازه از راه مذاکرات پیشبینی میکند، آیاشما حاضرید چنین معاهده ای را امضاء کنید ؟ به صورت عموم نظرشمادرمورد روابط تان با پاکستان مخصوصا بعداز مسافرت ښاغلی بوتوبه ماسکو ومسافرت هنری کیسنجر به نیم قاره چیست؟

چنان‌به‌نظرمیرسدکه درروابط بین‌افغانستان وپاکستان طی چند هفته اخیرآرامشی ظهور کرده است آیا این حقیقت دارد یا خیالی‌بیش نیست ؟

جواب:

اینکه اعتراف میکنید خط سرحدی نام نهاد دیورند فوق العاده مصنوعی است خودش یك حقیقت مسلم راواضح میسازد تنها دیدن از شهرکویته دلیل آن شده نمیتواند که‌مجادله بلوچ هاضعیف شده وبه پایان رسیده است. تصور میکنم مجادلات ملی چیزی نیست که باین زودی وآسانی به پایان برسد .

ازربان ښاغلی بوتو ازاین قبیل پیشنهادات وگفتار های تبلیغا تی بسیار شنیده شده ومیشود اماحقایق جز تبلیغات میان خالی ومغشوش ساختن حقایق چیز دیگری نیست تاحال جزازراه تبلیغات جراید ورادیو رسماً چنین پیشنهادی بما نرسیده است . مثلیکه بارها گفته‌ایم وبازهم تکرارمیکنیم‌که ما با پاکستان جز یگانه قضیه سیاسی که عبارت ازسرنوشت مردم پشتون وبلوچ است اختلاف دیگری نداریم حل شرافتمندانه وعادلانه این قضیه ازراه های مسالمت آمیز آرزوی صمیمی ماست .

امیدوارم صدراعظم پاکستان واقعیت ها را نادیده نگیرد وازحقایق چشم نپوشد .

سوال :

آیادر شرایط مساعد حاضر هستید اختلافات تانرا باپاکستان ازطریق مذاکره حل وفصل کنید ؟

جواب:

مابارها گفته ایم که برای مذاکره حاضریم مشروط براینکه درآن حسن نیت روی واقعیت موجود بوده وقید وشرطی نباشد . افغانستان یك کشور صلح دوست است . فکر میکنم که برای آسایش وآرامی این منطقه جهان چیز بهتراز صلح نخواهد بود. به عقیدهٔ من پولیکه درراه تسلیحات کشور های فقیر صرف میشود اگربه منظور انکشاف وعمران صرف گردد به خیر منطقه وصلح جهان خواهد بود .

سوال :

دربارهٔ پروبلم پشتونستان چه میاندیشید آیاتصورمیکنید که این قضیه ازراه مذاکره ومفاهمه حل شود ؟

جواب:

پاکستانیها مسئالهٔ پشتونستان را همیشه

خلاف واقعیت تبلیغ میکنند . ما اساسا خواهان شناسائی حق تعیین سر نوشت برای مردمان پشتون وبلوچ هستیم میخواهیم مسایل آنهاباپاکستان برطبق آرزومندی خود آنهاحل شود. بهتر است پاکستان بازعمای آنهاداخل مذاکره ومفاهمه شود . ما جزء راه حل شرافتمندانه که مطابق تمنیات مردم پشتون وبلوچ باشد آرزویی نداریم .

بیانیه بمناسبت عیدسعید اضحی

۲ جدی ۱۳۵۳

هموطنان عزیز وگرامی !

حلول عیدسعید اضحی رابه همه هموطنان عزیزوآن عده افغانهائیکه درخارج کشور بسر می برند صمیمانه تبریك میگویم .

تجلیل این ایام فر خنده یا خاطره ایکه میتوان آنرا بزرگترین نمونهٔ ایثار و فداکاری انسان درراه رضای خدا وسرمشق ایثار و از خودگذری درراه ایمان و عقیده دانست برای هرفرد مسلمان خیلی آموزنده ودر خور تأمل است .

تمنای قلبی من اینست که هرفرد با ایمان ، وطن پرست باوجدان پاك واحساس عالی انسانی دررفع پسمانی ها وبرداشتن قدم های مثبت بمنظور ارتقای وطن عزیزازهیچگونه همکاری ، ایثار وفداکاری دریغ نکنند تاباشد درپرتو عقیده وایمان راسخ به آرمانهای ملی که تامین وسایل رفاه وآسوده حالی مردم وسعادت مملکت ماست نایل گردیم .

در این موقعیکه ایام خجستهٔ عید سعید اضحی راتجلیل میکنیم یقین دارم توجه همه ماراآن چهره های هموطنان جلب میکند که در عسرت و ناتوانی بسر میبرند ونیازمند عطوفت ودست گیری میباشند .

امیدوارم هموطنان باوجدان ونوع پرور ما بامساعدت بااین اشخاص ، مکلفیت های انسانی وبرادری خویش رابجا آرند .

دراخیر یکبار دیگر این‌عیدسعیداضحی را به هموطنان عزیزوکافهٔ مسلمانان جهان وبرادران پشتون وبلوچ که مشغول ایثار وفداکاری در راه حصول حقوق حقهٔ خویش میباشند ازصمیم قلب تبریك میگویم وموفقیت آن برادران رادر برآوردن آرزو های ملی شان تمنادارم .

زنده باد افغانستان

پاینده باد جمهوریت

پیام بمناسبت سال بین المللی زن

۱۱ جدی ۱۳۵۳

خواهران گرامی !

مسرورم تمنیات نیك خودرا درین موقعی‌که بنابر تصویب موسسه جهانی ملل‌متحد تجلیل ازسال ۱۹۷۵ بحیث سال سهمگیری وسیع درتکریم ازمقام زن وتأمین حقوق آن بحیث یك عضو دارای حق مساوی دراجتماع افتتاح میگردد ابراز دارم .

برای من جای بس خوشی است‌که می بینم سازمان ملل متحد ضمن توجه بحل سایر مشکلات بسویه جهانی متوجه حقوق واحترام بمقام زن بحیث نیمه‌یی ازنفوس جهان بشریت شده است .

بامراجعه به گذشته می بینیم در اجتماع مازنان همیشه درپهلوی تربیه سلیم فرزندان شان ووارسی ازامور خانواده همیشه همدوش مردان مشغول خدمت به اجتماع بوده وکرامت انسانی شان بحیث عضو فعال اجتماع درحدود مقتضیات وخواسته های جامعه محفوظ بوده است .

باخوشی باید یادکرد که پانزده سال پیش ازامروزنهضت نسوان بنابر ضرورت عصر و زمان برای سهم گیری فعالانه خواهران افغانی درانکشاف کشور اساس گذاشته شد آرزوی یگانه ازاین اقدام آن بود تاهمه خواهران افغانی همدوش برادران شان درخدمات اجتماعی سهم بگیرند ودرحدود عدالت انسانی وقوانین اجتماعی ازحقوق مدنی خویش برخوردارباشند.

خوشبختانه اکنون می بینم این نهضت به همکاری زنان منوربه موفقیت دنبال میشود و در حدود امکان، زنان افغان همدوش برادران شان درساحات مختلف انکشافات ملی مشغول کاروخدمت اند .

خواهران ودختران عزیز !

نباید ناگفته گذاشت که افراط درهر چه باشد نتیجهٔ خوب ندارد تقلید ظاهری وبیجاو تجمل پسندی بحد مبالغه که متناسب بسویهٔ اقتصاد وروحیه انقلاب ملی مانمی باشد تصور نمیکنم بسیار معقول وپسندیده باشد لذاغور وتعمق داوطلبانه شما خواهران ودختران با احساس ووطن پرست رادراین موضوع که نباید بسیار کوچك وبی اهمیت تلقی شود جلب میکنم وامیدوارم راه معقولی برای اصلاح آن جستجو نمائید .

یقین دارم ساحهٔ این همکاری روز بروز وسعت می یابد وزنان افغان با نجابت ومقام خاص شان درگردانیدن چرخ اجتماع با مردان سهم فعالانه میگیرند .

درجامعهٔ ماچون سایر جوامع روبانکشاف درپهلوی سایر موانع موضوع بیسوادی ووجود یك سلسله رسم ورواجهای بیجا هنوزدربرابر تثبیت حقوق زنان وسهمگیری واقعی شان در

خدمات اجتماعی قرار دارد .

امامحققا طرح پلانهای جامع وتنویر پیهم ووسیع اجتماع، مشکل ماوجوامع مشابه رادر این زمینه حل خواهد کرد .

دولت جمهوری آرزو دارد باتنویر مزیدطبقهٔ نسوان ازنیروی آنهادرساختمان جامعه نوین افغانی بیشتر استفاده شود وخدمات آنها در انکشافات جامعه زیادتر جلب گردد. در عین حال آرزوی مااین است که زمینه بهتر کار برای زنان پیداشود زنان ازحقوق مدنی خود برخوردار وعدالت انسانی موافق باارزشهای ملی ونیازمندی های اجتماعی‌بین زن ومردتامین گردد .

ضمنا بمنظور خدمت درجامعهٔ افغانی در جریان سال بین المللی زن دولت جمهوری کارکمیته های فرعی رابرای مجادله علیه رسم ورواجهای بیجا، تسریع وسعی خواهد کرد تاکمیته رهنمایی برای حل مشکلات خانواده هاودادن مشوره درزمینه تشکیل گردد .

امروزکه مراسم تجلیل ازسال بین المللی زن تحت شعاربزرگ مساوات، انکشاف وصلح افتتاح میشود صمیمانه آرزومی برم بهمکاری تمام هموطنان وموسسات بین المللی موفقیت هایی درزمینه بهبود حال زنان وتثبیت موقف وتامین حقوق ایشان بسویه‌های ملی‌وبین‌المللی نصیب گردد واین سال ، آغاز خوبی برای‌سهم گیری دایمی آنهادرخدمات اجتماعی رفع هر گونه تبعیض دربرابر زن وبرخورد دار شدن آنهاازحقوق انسانی ومدنی باشد .

خداوند بزرگ شمارادرراه خدمات مفید و مؤثربوطن عزیزمان افغانستان موفق و کامیاب گرداند .

پیام بمناسبت چهارصدومین سالگرد وفات پیرروښان

۱٦ جدی ۱۳۵۳

مسرورم که برای اولین بار احتفال‌سراج‌ـ الدین بایزید روښان درنظام جمهوریت در کشور ما تجلیل میگردد .

کشور باستانی ما با فلسفه آزادی وبرادری نتیجه کارنامه هاومجاهدات فرزندان ناموری میباشد که‌فصو ل بر جسته تاریخ نهضت های‌حریت طلبی این منطقه جهان را تشکیل میدهد.

جنبش های آزادی بخش ومبارزا ت ملی مردم مادرطول قرون متمادی در تاریخ آسیا مقام خاصی داشته وجهانیان را متوجه آن ـ گردانیده که‌مردم این خطه ازحقو ق خویش درهرموقع دفاع کرده و حس ملیت خواهی آنهابه‌اجانب موقع تا خت وتازباقی نگذاشته است .

امروز که‌به یاد وبود یکی از همین‌قهرمانان ناموربه‌تشکیل مجالس تتبع و تحقیق درکشور ماپرداخته میشود وبااینکه گذشت زمان‌به ـ قدامت تاریخی حوادث دوران اوافزوده وعصر نوین جمهوریت ماچهارصد سال از آن فاصله

داود گرد فراموشی به آن نیافتاده وحوادث نتوانسته است عظمت آن رادستخوش افسون خویش گرداند .

بایزید باسیرو سیاحت‌دربلادمختلف این‌منطقه مرد فکور وعالم دانشمندی بیارآمدو در اثنای همین سفر ها در حالیکه عظمت گذشته مردم خود را فراموش نکرده‌بودعقیده خودرابرفلسفه واقعی اسلام بنانهاد که‌حریت وخودارادیت ، برادری وبرابری وزندگانی در پرتوعدالت اجتماعی، اقتصادی‌وسیاسی وازبین بردن‌تفاوت های طبقاتی از هدایا ت بزرگ آن‌بشمارمیرود.

بایزید واقعا پیر روشنی بود که خودرابا ایجابات عصر خود که هجو موچپاو لگری - متجاوزین این منطقه آسیا رادر آن زمان سخت درانز وا محصور نموده واز وا قعیات زندگانی به دور نگهداشته بود تطبیق‌کردودر پهلوی داشتن مکتب خاص سیاسی واجتماعی واحساسات عمیق آزادیخواهی توانست بـا مخالفان خودباکمال شهامت بجنگد وبرفلسفه سیاسی خویش تا اخیراستوار بماند.

نهضت روشانی در واقعیت امر ، درس بزرگی‌ازتاریخ افغانستان است برای وطن پرستانیکه روشنی تکامل بر قلوب وافکار آنهانور می‌پاشد وباعقیدم وایمان قوی در جهت یک‌زندگانی مرفه وفارغ از رنج‌وتفاوت های طبقاتی وبه میان آوردن یک جامعه سالم عاری ازهر گونه بی بند وباری برای منافع عامه‌واعتلای کشور خویش‌گام بر میدارندو آینده‌رادر پرتو واقعیت های عصر خودپـی ریزی مینمایند .

ما احتفا ل بایزید روشا ن ویاپیرروشان راباظهار آرزومندی فراوان‌برای تحلیل وتتبع عمیق و همه جانبه در احوال واثار این مرد-مجاهدراه‌آزادی گرامی میداریم‌وبا افتتاح آن‌توسط این پیام توفیقات بی پایان رابرای کسانی توقع مینماییم‌که بافهم جنبه های واقعی مادی و معنوی زندگانی راه سعادت‌وسر افرازی مردم خود راباایثاروفداکاری مـی پیمایند.

پیام بمناسبت سال بین المللی توریزم

۲۵ جدی ۵۳

مسرت دارم تادرین موقعیکه بتأسی‌از فیصله اخیر مجمع عمومی اتحادیهٔ بین‌المللی توریزم سال ۱۹۷۵ بحیث سال توریزم جنوب آسیـا تجلیل میگردد تمنیات نیک خودرا ابرازدارم . افغانستان هنگامیکه اتحادیهٔ بین المللـی توریزم بعداز جنگ دوم جهانی انکشاف نمود درسال ۱۹۵۹ عضویت آنرا حاصل کرد. هدف افغانستان دراتخاذ چنین تصمیم بادر نظـر گرفتن موقعیت جغرافیایی‌کشور،که برای قرون متمادی درمسیر شاهراه های بین المللی قرار

داشته ونقطهٔ تلاقی چندین مدنیت شاندار و درخشان دنیا بشمار میرود ونیزتاکنون شواهد ارزندهٔ تاریخی ومناظر طبیعی دلکش آن‌توانسته است تانظر جهان بینان وسیاحان رادرهرگوشهٔ جهان جلب نماید واضح وروشن است .

یقین دارم‌که تجلیل سال توریزم در حوزهٔ جنوب آسیا برعلاوهٔ اینکه در انکشاف صنعت توریزم ومعرفی بیشتر آثار تاریخی، کلتوری وصنایع ملی این حوزه رول بسزایی راباژی میکند، باعث ایجاد تفاهم بین دول گردیده واسباب تحکیم صلح جهانی وتامین امنیت بین المللی رافراهم مینماید .

امیدوارم درطول این سال ودر دوران سال های آینده کشورهای مربوط این حوزه بتوانند ازطریق مساعی همه جانبه تسهیلات لازمه را برای سهمگیری بیشتر موسسات توریستیك وجلب سیاحان به منظور انکشاف توریزم‌فراهم آورند .

دولت جمهوری افغانستان درحالیکه ازاهمیت توریزم وسهم آن درانکشاف اقتصادی ومعرفی صنایع ملی وفرهنگ کشو ر کاملا مستشعر است درنظر دارد تادر جملهٔ سایر تدابیر انکشافی به تقویهٔ توریزم سالم در کشور توجه خاصی رامبذول دارد .

چنانچه روی همین ملحوظ است که دولت مصمم است تاپلان های انکشافی توریزم را جهت فراهم آوری تسهیلات مزید توریستیك درمعرض تطبیق گذارد همچنان مساعی بعمل خواهد آمد تابه منظور انکشاف توریزم در حوزه‌ایکه افغانستان به‌آن تعلق داردازهمکاری لازمه بسویهٔ بین المللی دریغ نورزد .

افغانستان باحسن استقبال ازاین اصل‌که سازمان جهانی توریزم بحیث یکی ازموسسات اختصاصی ملل متحد شناخته شده است پشتیبانی کامل خویش راازتصامیم آن‌سازمان برای توسعه وانکشاف توریزم بین المللی ابراز میدارد .

بااظهار قدردانی ازاین تصمیم مجمع عمومی اتحادیهٔ بین المللی توریزم آرزومندم تاتجلیل ازاین ماول نشانه یك قدم مثبت در راه انکشاف توریزم بین المللی درین گوشهٔ‌جهان گردد. همچنان صمیمانه امیدوارم تا هموطنان عزیز بااستفاده ازاین فرصت سهم فعال خود رادر تقویه وانکشاف صنایع ملی وحفظ آثار باستانی کشورکه شهرت جهانی داردونمایانگر تمدن کهن این سامان است بصورت مؤثرایفا نمایند.

مصاحبه با نماینده روزنامه بلتز هند

رئیس دولت : بسیار خوش شدم که بعد ازچندی شمارا می بینم وازاینکه نسبت به افغانستان علاقه داریدودر مقالات خویش راجع به افغانستان واقعیت هارانشر نموده ایدتشکر میکنم .

کرنجیا:- ازاینکه موقع می یابم خدمت شمابرسم وبه من موقع ملاقات داده شده نهایت سپاس گذارم .

سوال :

بناغلی رئیس دولت ازملاقات ما هنگامیکه شمااز توقعات بزرگ انقلاب حرف زدید نو سال گذشته است آیامیتوانید حالا بمابگوئید که تاچه اندازه آن توقعات بر آورده شده ؟

جواب:

طوریکه قبلا گفته بودم آرزو های انقلاب بزرگ است‌که برآوردن آنهمه آرزو هادر این مدت کوتاه ناممکن است امابايد توضيح نمود که دراین مدت یکسال وچندماه توجه مابیشتر به چند نقطه متوجه بوده‌که آنهاعبارت اند از استقرار نظام جمهوری وامنیت داخلی، دوم سیاست خارجی افغانستان ومسألــهٔ سوم موضوع اقتصادی وپلان های انکشافی میباشد وتاجاییکه دیده میشود به تناسب وقت درین ساحات تاحدی موفقیت حاصل شده است .

مناسبات مابا اکثرکشور هادوستانه وبیشتر ازپیش تقویه یافته است تنها یگانه کشوریکه متاسفانه نتوانسته‌ایم تااکنون روابط مادوستانه باشد پاکستان است آینده دیده شود که چطور خواهد شد .

درقسمت انکشاف اقتصادی مسرورم که قدمهای مثبت برداشته شده است و تا حال هفتادوهفت پروژه جدید تحت مطالعه قرار داردکه ازجمله این پروژه ها، نسبتاً بزرگ آن آبیاری ازدریای آمودرشمال‌افغانستان وهمانطور درجنوب قسمت سفلی وادی هلمند وهکذابندو انهار درفراه رود وهری رود میباشند .

ازپروژه های کلان دیگر پروژه خط آهن، پروژهٔ استخراج وذوب مس ، مطالعات دقیق برای استخراج معدن حاجی‌گک که یکی ازذخایر بزرگ آهن دراین ناحیه میباشد روی دست است . درقسمت موادنفت خوشبختانه درشمال افغانستان امیدواری بیشتری بدست آمده ودر این زودی هابه ساختمان تصفیه خانه در آن ناحیه اقدام میگردد وهمانطور ساحهٔ تفحصات برای نفت تاهرات توسعه می یابد .

در جنوب کشور ما امیدواری زیادی برای پیداشدن نفت موجود است وبعضی کمپنی ها برای تفحصات آن دلچسپی نشان‌داده‌اند اما با کمپنی توتل‌فرانسوی داخل مذاکره میباشیم توقع میرود که بزودی به مو افقه برسیم .

این بودتوضیح مختصردرباره پلان هائیکه روی دست است اگرفرصت داشته باشید ومعلومات مفصل بخواهید خوش میشوم باوزیر پــلان صحبت نمائید .

درقسمت مالی وضع مانسبت به‌گذشته فرق کرده عواید دولت درسال هــای ۵۰ و۱۳۵۱ ۱۰ر۵۰ فیصد درتابستان ۵۱و۵۲ (۸ر۸)فیصد ودربین سالهای ۵۲و۱۳۵۳ درحدود (۱۲) فیصد یك تزئید رانشان میدهد عواید سال ۱۳۵۳ نظربه سال ۱۳۵۰ یك تزئید درحدود بیست وشش فیصد رانشان میدهد ودر عواید داخلی درسال ۱۳۵٤ نسبت به ۱۳۵۳ تزئید تقریبا ۳۸ فیصد پیش بینی میشود رویهمرفته وضع مالی مابه تناسب سالهای قبل بهتر استبودجه دولت درسال ۱۳۵٤ به تناسب سال ۱۳۵۳ (۵٦) فیصد تزئید گردیده است که از جمله (۵۱) فیصد آن بودجهٔ عادی و(٤۹) فیصد ان بودجهٔ انکشافی دولت رااحتوا میکند .

درقسمت بودجه انکشافی در ســال ۱۳۵٤ نسبت به سال ۱۳۵۳ یك افزایش تقریبا ۸۷ فیصد به نظر میرسد .

دراین مدت قوانین ومقررات ازقبیل قانون گمرکات ، قانون تصدیها، قانون مالیه مــواد استهلاکی، قانون کو پراتیف ها وتاسیســـ کوپراتیف مامورین وسیستم تعرفه گمرکـــی ومقررات بودجه وقانون بانکها که عنقریـــب نافذ میشود برای تنظیم امور مالی وپولی‌کشور وضع شده است .

همچنین طرزالعمل هاواصلاحات اداری درامور مالی کشور بعمل آمده است .

برای استقرارقیم دولت دربودجهٔ خودسبسدی راقایل گردیده وازاین جاست‌که قیمت ها به صورت عموم به یك تناسب نسبی نگهداشته شده است .

درسال ۱۳۵٤ درحدود ۱۷ر۱۲ فیصدبودجه عادی به غرض سبسدی تفاوت قیمت مــواد استهلاکی مدنظر گرفته شده است . یکی از مسایل مهم دیگریکه دولت روی دست دارد اصلاحات ارضی میباشدکه دراین قسمت مرحلهٔ به مرحله عملی خواهد شد. تاموقع عملی آن فعلا زمین هائیکه به تصرف دولتاست بمردم توزیع گردیده وهنوزهم دوام دارد .

قانون مالیهٔ مترقی وقانون اصلاحات ارضی درهمین سال شکل نهایی بخود میگیرد البته تطبیق آن وقت بکار دارد وبه تدریج عملـــی خواهد شد .

سوال :

انقلاب درساحهٔ ثبات سیاسی ودسپلیــــن اقتصادی یقینا اجراآت چشمگیری را نشـــان میدهدمن نمیتوانم ازذکراین نکته خود داری کنم‌که افغانستان توانست صعود قیمت ها را درحدود ۷ فیصد نگهدارد . این امردربیــــن کشور های روبه انکشاف یك ریکارد محسوب میشود چنانچه قیمت های اجناس ضـــروری مانند نان حتی تنزیل یافت . اینگار چگو نه عملی شد ؟

جواب:

گمان کنم قبلا جواب سوال شما داده شده است طوریکه توضیح گردید برای استقـرار قیمت دولت سبسدی راقبول نموده ویکی از علل دیگرآن تقلیل درنشر پول است که به تناسب سال ۱۳۵۲ درسال ۱۳۵۳ در حدود

٤٠ فیصد کمتر نشر شده درقسمت معاش کارگران ووقت کارشان تجد ید نظربه عمل آمد .

برای تشویق دهاقین قیمت پخته تعیین گردیددرسال جاری دهاقین ازمدرك قیمت پخته عواید نسبتاً خوبی بدست آوردند، بدینترتیب تااندازه‌ای توانستیم قیمت هارااستقراردهیم‌در باره‌سبسدی‌دولت که‌تاچه‌وقت‌میتوانیم آنراادامه دهیم مربوط به وضع مالی ووضع قیمت هادر جهان است . زیرا متأسفانه باید اظهار نمود که دردنیای امروز سه دسته ازکشور ها قرار دارند اول کشور های صناعتی که قیمت های تولیدات شان روبه افزایش است دستهٔ دوم کشور های دارای منابع نفت میباشند که آنها نیزقیمت نفت خودها را بلند برده اند ودستهٔ سوم کشور های روبه انکشاف مثل افغانستان میباشدکه ازهردوطرف تحت فشار اقتصادی قراردارد وازطرفی قیمت مواد یکه صادرمیدارد ازقبیل پنبه ، پشم ، میوه وغیره در بازار های بین المللی روبه تقلیل است . باوصف این ازکشور های مولد نفت باید تشکر نمود که درانکشاف اقتصادی افغانستان با ماکمك قابل ملاحظه نموده اند . مخصوصا ممالك دوست ماایران ، عربستان سعودی، عراق وکویت .

باتوضیح مختصریکه راجع به وضع مالی کشور داده شد اگربه تفصیل بیشتری علاقه داشته باشید میتوانید باوزیر مالیه ما تماس گیرید .

سوال :

در مصاحبهٔ گذشته جلالتمآب شما اظهار امیدواری نمودند که اختلاف افغانستان با پاکستان در مورد پشتونستان ازراه مذاکرات مسالمت آمیز حل خواهد شد شما همچنین گفتید که حاضرید دراین باره راجع به هر چیزودر هرکجابارهبران پاکستان مذاکره‌کنید. امروز وضع چگونه است ؟

جواب:

ازآنچه گفته بودیم درموقف ماتغییری وارد نشده است اماواقعاتیکه دراین اواخر پیش گردیده است قابل اندیشه میباشد. فعلاحرکتی که پاکستان‌درمقابل‌پشتونستان وبلوچستان در پیش‌گرفته مایهٔ تاثروتأسف‌است وهیچ‌فهمیده نمیتوانیم‌که دلیل آن چیست در حالیکه قبل ازاین واقعات حاضراند روی اختلاف بین ما مذاکره نمایند اماواقعات و دسایس بشکلی ظهورکرد که فضارانامساعد نمود .

طوریکه دیده میشود همه این دسایس برای این چیده شده بودکه باید احزاب مخالف ازبین برود لیدران شان حبس گردد وذهنیت هارانسبت به افغانستان مغشوش سازند .

اکنون درهرگوشهٔ پاکستان که یك واقعه ویاناآرامی رخ دهد افغانستان رادخیل میدانند. میخواهم به شما اطلاع دهم‌که دیشب بازهم بیشتراز یکصدنفر بلو چ بخاك افغانستان پناهنده شده اند واین دراثر سیاست تشدد آمیز حکومت پاکستان علیه مردم پشتون و بلوچ میباشد باوصف این همه دسایس بازهم بشمامیگویم که درموقف ماتغییر وارد نشده است اماوضع موجوده تااینکه اصلاح نمیگردد امکان مذاکره ومفاهمه بهٔ نظرنمیرسد .

سوال :

صدراعظم بوتو کابل رامتهم میسازد کــه باتربیهٔ گریلاهای پشتون از ماورای سرحـــد واعزام ایشان برای خرابکاری وسبوتاژدرامور داخلی پاکستان مداخله مینماید، آیا ښاغلــی رئیس دولت میخواهند باین اتهامات جــواب بدهند ؟

جواب:

مامثل همیش اتهامات آقای بوتورا تردید میکنیم آقای بوتوبااین اتهامات بی اســا ســ میخواهد به روی حقیقت پرده اندازد وناآرامی هایی راکه در داخل پاکستان موجود اســـت بپوشاند . تشدد درمناطق پشتـــون و بلوچ بمنظور خفه نمودن نهضت های آزادی خواهی پشتون وبلوچ طرح گردیده است امااگرتصور زمامداران پاکستان این باشدکه تحت فشــار واستعمال قوه میتوانند نهضت ملی پشتــون وبلوچ رااز بین ببرند خطای بزرگی است .

سوال :

بنظر میرسدکه اشخاص مسئو ل درکابــل فکر میکنند پاکستان درسه یا بیشتر از سه کودتای بی نتیجه برضد انقلاب وشخص شما دست داشت آیاممکن است دراین موضــوع معلومات حاصل کنم .

آیاشمادرد سر های بیشتری را بشکــل مواجه نظامی باپاکستان انتظار میبرید ؟

جواب:

راجع به اینکه دردسایسیکه در افغانستان کشف گردیده دست پاکستان دخیل بوده جای شك نیست البته همه آن هارانمیتوانیم کودتا بنامیم این دسایس بهشکل جاسوسی، قاچاق اسلحه وغیره کشف گردیده‌که درآن پاکستان بصورت مستقیم دست داشته است . پاکستان درسرحدات استحکامات و تهانه جات سابــق انگلیس راتقویه میدارد. این همه حرکـــات بمنظور این است‌که افغانستان راعصبی‌نماید ومجبوربه رویهٔ متقابله سازد اما، مااین همه حرکات راباخون سردی نگران بوده وازحوصله کارمیگیریم .

اینکه آقای بوتو وجنرال های پاکستان آرزو داشته باشند تجاوز نمایند به خودشان معلوم است امادرحال حاضرباین فضایکه‌دردنیاموجود است حرکات نظامی به نفع هیچ طرفی نخواهد بود البته این طرز تفکر مربوط به اشخاصی میباشدکه باچنین ماجرا جویی میتوانند دست بزنند ورنه حرکاتیکه درمقابل نیشنل عوامــی پارتی ولیدران پشتون وبلوچ اتخاذ گـــردیده منطقی نبوده ونمی باشد . باوصف این همه دسایس مامیخواهیم که باهمــه کس مشکــلات خودرا ازطریـــق مفاهمه و شرافتمندانه حل نمایم .

سوال :

ښاغلی بوتو میگوید که از جلالتمآب شما بمنظور مذاکره راجع به مشکلات فیما بین دو کشور جهت مسافرت به‌اسلام آباد دعوت بعمل آورده بود اماهیچ جواب مثبت از کابل واصل نشد ؟

جواب:

قسمتی ازاظهار آقای بو تو راست است حقیقتا به شارژدافیر ماگفته بودکه میخواهدمرا دعوت نمایند باگرفتن این اطلاع موضـــو ع تحت مطالعه ماقرار داشت اماقبل از اینکــه

جواب مثبت ویا منفی داده شود آقای بوتو شخصا این مسأله راافشاء نمود واگر آقای بوتودراین موضوع حسن نیت میداشت و صمیمانه میبود یقین جواب مامثبت می بود و بهتر آن بودکه این مسأله در ابتدابه سویهٔ پائین شروع میشد تازمینه به سویه بلند تر مساعد میگردید اماقبل ازاینکه جوابی از ما بیابد موضوع راافشاء نمود اینکه میگویدجواب ازطرف کابل نرسید درست نیست زیرا به‌آن مرحله نرسیدیم .

سوال :

ازموقعیکه انفجاریك بم درپشاور منجر به قتل حیات محمد شیرپاوگردید ولایات سرحد وبلوچستان موردستم وتعدی عمومی قرارگرفته است . حزب عوامی منحل گردید ورهبرانی ازقبیل ولی خان توقیف شده وحتی مصئونیت اعضای پارلمان باوضع عجولانه قوانین سلب گردید· کابل این‌حوادث‌راچگونه تلقی میکند ؟

جواب:

دراین قسمت نظر حکومت افغانستان ذریعهٔ نشریات واعلامیه هاتوضیح گردیده تمام این واقعات یك دسیسه ساخته وبافتهٔ پاکستان میباشد وهدف ازآن این است که افغانستان رادرآن دخیل سازد قتل شیر پاو خاتمه دیموکراسی پاکستان میباشد که آقای بوتوبه آن افتخار مینمود .

سوال :

آیابناغلی رئیس دولت فکر میکنند که بین خصومت روزافزون حکومت بوتو با نهضت پشتون وافغانستان ورفع قیود امریکا برصدور اسلحه به پاکستان رابطه ای موجود باشد .

آرزومندیم ازنظریات شماراجع به عواقب این اقدام امریکا برای صلح نیم قاره اطلاع‌حاصل کنیم ؟

جواب:

دراین قسمت نظرما وشما مشابه است برداشتن قیود اسلحه امر یکا به پاکستان چنانکه برای شما خوشگوار نیست برای مانیز گوارا نمیباشد خصوصا دراین موقعیکه برای ازبین بردن نهضت آزاد یخواهی پشتون وبلوچ به‌کار برده میشود .

بااینکه امریکایی ها میگویند که پاکستان اسلحه راباپول نقد خریداری میدارد اما همه میدانند که دراین منطقه کدام کشور میتواند اسلحه خریداری نماید، لهذافکرمیکنم برداشتن محدودیت وارسال اسلحه به پاکستان موازنهٔ قوارا دراین منطقه بهم میزند وسبب نا آرامی وتشویش این حوزه که همه مادرآن زندگی میداریم خواهد شد .

سوال :

شما فکر میکنید که پاکستان بتواند اسلحه خریداری نماید ؟

جواب:

من یقین ندارم پاکستان بتواند پول اسلحه راتادیه نماید ولی پاکستان این پول را شاید ازطریق دیگری بدست آورده وقیمت اسلحه راتادیه نماید .

سوال :

درنتیجه اقدامات عسکری پاکستان آوارگان پشتون هم اکنون به افغانستان پناه آوردماند مادرهندوستان از عواقب یك حادثه مشابه در پاکستان شرقی آگاهی داریم . شما چگونه

این بحران راکه درپهلوی افغانستان توسعه میبابد ارزیابی میکنید ؟

جواب:

پناهندگان پشتون هنوز مثل بلوچ ها به افغانستان زیاد نیامده اند اما از وضعیکه پاکستان درپیش گرفته احتمال آن میرود که پشتون هانیز به افغانستان پناهنده شوند .

سوال :

افغانستان برای پناهندگان بلوچ چه‌ترتیب گرفته ودرآینده اگرتعداد آن ازدیاد یابد چه تدابیر اتخاذ خواهد شد ؟

جواب :

یگانه کاریکه افغانستان میتواند اینست‌که برای این اشخاص جای دهدوآنهارا اعاشه نمایدواگر تعداد آنها درآینده ازدیاد گردد درآن صورت مجبوریم بموسسات بین المللی مراجعه واستمداد نمائیم .

سوال :

شاهنشاه ایران اخیرا برای انجام مذاکرات خصوصی باښاغلی بوتو ازلرگانه دیدن نمود. ښاغلی رئیس دولت رول تهران رابرای بهبود اوضاع وکمك جهت حل اختلافات افغانستان وپاکستان چگونه ارزیابی مینمایند در اینجا بایداین حقیقت راتذکر دهم، اعلیحضرت شان بمن گفت هرگاه‌کابل واسلام آبادهردوآرزومند باشندوی میخواهد چنین رول دوستانه ای را بعهده بگیرد ؟

جواب:

ازاینکه اعلیحضرت شاه ایران به پاکستان مسافرت نموده‌اند خبرداریم اما اینکه چه گفته اند هنوز کدام راپوری نرسیده است .

آنچه درجراید خارجی تبصره گردیده یکی ازآجندای مذاکرات شان موضوع اختلاف افغانستان وپاکستان بوده تفصیل مذاکرات تاکنون معلوم نیست .

راجع به اینکه شاهنشاه ایران برای حل اختلاف بین افغانستان وپاکستان نظر نیکی دارند ازامروز نبوده بلکه ازشانزده سال قبل میباشد فکر میکنم که این آرزورا امروز نیز خواهند داشت موقف افغانستان نزد شان معلوم است اگرایران باآرزومندی نیکی که دارد خواسته باشد راه حل شرافتمندانه برای اختلاف ماپیدا نماید افغانستان آنرا تقدیر میکند .

سوال :

دراین صورت شما آنرابه خوشی استقبال میدارید ؟

جواب:

طبعا مساعی واقع بینانه رانه تنها از ایران بلکه ازهرکشور یکه باشد به خوشی‌استقبال میداریم .

سوال :

دراین مورد جلالتمآب شما حتما بخاطردارند هنگامیکه من احساسات دوستانه شمارا نسبت به ایران به شاهنشاه رساندم آن اعلیحضرت احساسات شما را باپیشنهاد هرگونه همکاری ممکن باافغانستان قویاً مقابله نمودند .

من چنین تعبیر میکنم که مناسبات بین کابل وتهران ازآنوقت تا کنون به صورت دوستانه روبه توسعه میباشد ؟

جواب:

اصلا مناسبات ماباایران همیشه خوب بوده

وفعلا هم خیلی دوستانه میباشد از کمك های اقتصادی ایران به افغانستان نهایت ممنونیم وهمچنان ازعلاقه که برای رفع کشیدگی بین افغانستان وپاکستان میگیرند متشکریم .

سوال :

بناغلی رئیس دولت هفته آینده از کشور من بازدید خواهند کردکه درآنجا استقبال‌گرمی انتظار شما است ؟

ماهیت واهداف‌این بازدید چیست ؟ مـــا مخصوصا ازاین نظردرتجسس معلومات هستیم که بعضی منابع مشخص پاکستانی این بازدید راسوء تعبیر نموده ویك حرکت خصمانه علیه آنکشور تلقی مینماید ؟

جواب:

ازاینکه به‌کشور شما مسافرت میدارم‌خوش هستم‌که موقع میسر گردید تابازمامداران شما دیدن نمایم مسافرت من کاملایك مسافـــرت دوستانه میباشد ازاینکه پاکستان آنرا سوء تعبیر نموده به رفقای پاکستانی وآقای بوتو گفته میتوانم که این مسافرت کدام دسیسه وانتریك دربارهٔ پاکستان نخواهد بود اگر دو کشور دوست بین خودمذاکره مینمایند دلیل آن شده نمیتواند که درمقابل کشور دیگـــر دسیسه سازی نماید .

سوال :

آیادر مذاکرات شما بازمامداران ما موضوع امنیتی مطرح خواهد شد ؟

جواب:

درآجندای مذاکرات ماچنین چیز داخل‌نیست اصلا مذاکرات مادرهند آجندایی ندارد درهمه موضوعات میتوانیم مذاکره ومفاهمه نمائیم .

دراینجا میخواهم تذکردهم ازاینکه دوکشور همسایه ایران وعراق توانستند اختلافات خود هارا ازراه مفاهمه حل نمایند سبب خوشـــی ماگردیده است . یقین دارم رفع این مناقشه بین دوکشور همسایه سبب آرامی درآن منطقه میباشد .

درخاتمه خواهش میکنم تمنیات نیك مـــن همکارانم ومردم افغانستان رابه حکومت ومردم کشور خود برسانید .

کرنجیه ازاینکه موقع ملاقات بمن داده شد یك باردیگر اظهار سپاسگذاری میدارم .

پیام بمناسبت یادبود امیرخسرو بلخی

۲۱ حوت ۱۳۵۳

هموطنان عزیز ، دانشمندان گرا می:

مسرورم که یکبار دیگر مو قع میسرمـــی گردد تامحفل یادبودیکی از فرزندان این سـر زمین رابوسیله این پیام افتتاح نمایم.

دوماه قبل درجلسات علمی وتحقیقی یادبود وتجلیل از مدافعان سر سخت آزادی وتمامیت وطن‌ما بایزیدرو ښا ن توسط دانشمندان‌افغانی وکشور های دوست تذ کار بعمل آمد ودر تحلیل احوال‌و آثار ش یك صفحه‌ازتاریــخ مبارزات‌آزاد یخواهی مردم ما دربرابر تجاوزات بیگانه در انظارمردم جهان‌جلوه‌خودراتجدیدکرد امروز که هفتصد مین سال‌تبارز عرفانـــی امیرخسرو بلخی مشهور به دهلوی تجلیل‌به عمل‌می آوریم. به جنبه های عرفانی، ثقافت باستانی خو یش درآثارپر ارزش این شاعر متصوف دقیق میشویم وسلسله پهناور معارف اسلامی راکه ازسنا یی غزنوی تاجلال الدین بلخی آفاق بیکران راطی‌کرد، دنبال می نماییم

امیر خسرو شاعر متصوف عالم متفکر وعارف کامل‌بود.

مایادبود این دانشمند گرامی راباإظهارحق شناسی بی پایان دربرابر دانش وبینش وی احترام‌و تجلیل مینماییم‌وباافتتاح‌سیمینار تحقیق احوال وتحلیل آثارش توسط این پیام سخن مختصری به‌نسلهای امروز و فردا میسپاریم وآن‌اینکه بزر گترین راز بقای ملتها درپهلوی حفظ‌میرا ث‌گرانبهای فر هنگی شان‌شناسایـی کامل واقعیت هاییست که قانون تکا مـــل اجتماعی‌آنرادرجلو شان‌قرار داده‌است ومردم‌ما خوشبختند که‌بادرك این وا قعیت بزرگ‌غنای فرهنگی‌خود را ازنسلی به نسلی به‌شکل‌تکامل آن‌تسلیم‌نموده وباوصلت گذ شته باحـــال ساختمان زندگانی فردای خود را باتضمین و امیدواری تکامل وپی ریزی نمایند .

نارفته ره، رونده بجا یی نمیر ســـد
ناچار رفته اندره ، آنگه رسیده اند

بیانیهٔ شاغلی رئیس دولت وصدراعظم درضیافتیکه به افتخار شان رئیس جمهور هند ترتیب داده بودند .

۲۱ حوت ۱۳۵۳

جلالتمآب رئیس جمهور !

جلالتمآب صدراعظم !

جلالتمآبان ، دوستان عزیز وگرامی !

نخست میخواهم بااستفاده ازاین فرصت ازاظهارات دوستانه‌ونیک‌جلالتمآب شماواستقبال گرم وصمیمانه که ازمن وهمراهان سفرم در کشور زیبا وپهناور شما صورت گرفت وخود مظهر واقعی دوستی وروابط عنعنوی دوکشور است کمال امتنان وتشکرات خود و رفقای همسفرم راابراز دارم .

شخصا احساس مسرت وخوشی میکنم که یکباردیگر موقع میسر گردید تاازاین کشور دوست به اثردعوت دوستان هندی خود بازدید بعمل می آورم وحامل پیام مؤدت واحساسات بی آلایش مردم وحکومت افغانستان میباشم .

جلالتمآب گرامی ، دوستان محترم !

روابط دوستانهٔ ماپدیده جدیدونوینی نیست شناسایی وعلایق ماسابقه وتاریخ طولانی دارد ماقرنها قبل ازاستعمار باهم بحیث کشور های همسایه روابط وسیع اقتصادی ، فر هنگی واجتماعی داشتیم . در طول تاریخ تسلط اجانب سیرمجاهدات وپیکار مردمان ما برای کسب آزادی وحفظ استقلال شا ن موجب تشویق وتائید همدیگر مابوده وبا علاقمندی ازطرف ملت های ماتعقیب شده است . بعداز ختم استعمار روابط افغانستان مستقل وهند آزاد روزبروز انکشاف نموده واکنون دوستی بین مملکتین مابرپایه های مستحکمی بنانهاده شده که نه تنها به منفعت هردو کشور است بلکه برای تامین صلح منطقه نیز مفید ومثمر میباشد . این علایق دیرین امروز به ما امکان آنرابخشیده تانظربه مقتضیات عصر همکاریهای مفید رامطابق منافع وآرزومندیهای هر دو ملت توسعه دهیم وبرحجم تبادلات مادی ومعنوی خود بیفزائیم .

ماازهمکاری های هندکه دارای تجارب وسیع وارزنده درراه رشد اقتصادی میباشد صمیمانه قدردانی کرده ومیکنیم .

بعداز گذشت مدت شانزده سال که باردوم به‌کشور بزرگ وزیبای شما مسافرت میکنم شاهد ترقیاتی هستم،که حکومت شمابامساعی خستگی ناپذیر مردم وطن پرست هند کهن دراین مدت کوتاه به آن توفیق یافته اند واین موفقیت بزرگ وچشم گیر درخورهر نوع ستایش وتمجید است .

باکمال مسرت اظهار مینمایم که مردم‌کشور من‌این مجاهدات مردم هند رادر رامااین‌جهش اقتصادی واجتماعی ، باعلاقمندی تعقیب نموده

ومینمایند . مساعی مثمر دوست فقید من جلالتمآب جواهر لعل نهرو، که تاهنوزخاطرات خوش دوستی آن مرد بزرگ نزدم موجوداست ودیگر زعمای هند مخصوصا تلاشهای مداوم حکومت‌موجوده تحت زعامت میرمن اندراگاندی عامل مهم ومثبت این واقعیت محسوب میگردد.

دوستان عزیزم !

طوریکه دوستان هندی مامیدانند طی دهۀ اخیر حیات ملی افغانستان در ساحات مختلف بابحران عمیق وویران کننده ای روبروگردیده بود که دور نمای تاریکی رادر مقابل ملت افغانستان ووطن پرستان کشور قرار میداد ، لذادر برابر این نابسامانی ها، ایجادیك روش جدید وتغییر بنیادی حتمی به نظرمی خورد درچنین حالت به تأسی ازاراده ملت افغانستان وبرای سعادت آیندۀ کشور تصمیم گرفتیم تانظام جمهوریت ودیموکراسی واقعی ومعقول راکه هدف اصلی انقلاب ماراتشکیل میدهد واساس آن برخدمت به قاطبه مردم افغانستان استوار است بنیاد گذاریم .

زعامت انقلابی درکشور با پشتیبانی کامل همه طبقات ملت ، باسنجیدگی وخبرت بسوی هدف خودپیش میرودوامید است بحل مشکلات خود فایق آئیم .

جلالتمآبان ، دوستان عزیز !

سیاست خارجی افغانستان همیشه متکی براصل بیطرفی فعال وقضاوت آزاد درمسایل جهانی بوده وآنرابهترین وسیله برای حفظ آرامش واستقرار صلح پایدار درمنطقه وجهان تشخیص داده است هرعملی که موجب بر هم خوردن این مأمول گردد مورد نکوهش جدی افغانستان قرار میگیرد . ولی باداشتن این عقیدۀ راسخ مشاهده میکنیم‌که بازهم حکومتی درمنطقه ماوجود دارد که به تمنیات ملی‌کتله هاوقعی نگذاشته وبه غلط وخطامیخواهند با استعمال قوه احساسات ملی وکرامت بشری آنهاراپامال نماید .

چنانکه میدانند یگانه اختلاف سیاسی بین افغانستان وپاکستان جزتأمین حقوق حقه برادران پشتون وبلوچ چیز دیگری نمیباشد . ماهمیشه برای حل این یگانه‌اختلاف باآنکشور اظهار آمادگی نموده ایم ولی مشاهده میکنیم که پاکستان حاضر نیست به این علاقمندی ماجواب مثبت بدهد .

جلالتمآب محترم ، دوستان گرامی !

حکومات مختلفه پاکستان همیشه خوف از کشور های منطقه راوسیلۀ استقرار داخلی وحاصل کردن سلاح قرار داده اند . حالانکه این خودپاکستان است که باشمول به پیمان های نظامی مختلفه وانبار نمودن سلاح های متنوع نگرانی کشور های حوزه رافراهم نموده وآرامش واستقرار منطقه رابرهم زده است .

اخیرا رفع تحریم سلاح از طرف ایالات متحده ، درحالیکه پاکستان مشغول خونریزی دربلوچستان و پشتونستان میباشد، سبب اندیشه عمیق مردم وحکومت افغانستان‌گردیده وموجب برهم خوردن موازنه درمنطقه وبوجود آمدن مسابقه تسلیحاتی خواهدگردید ووسیلۀ تهدید مزید رابرای صلح منطقه فراهم خواهد کرد. افغانستان متوقع است حکومت امریکادر واقعیت امر طوریکه اعلام نموده مساعی صلح

جویانه راکه سبب استقراردرجنوب آسیاگردد، پشتیبانی نماید ، تامردم این منطقه بعوض صرف منابع محدود خودبر تسلیحات، متوجه پروگرام های انکشافی واقتصادی خودگردند .

دوستی افغانستان وهند بر اساس صلح خواهی است هر دوکشور درمنطقه صلح میخواهند . افغانستان وهندبه رعایت از اصل تفاهم ودوستی وجستجوی‌راه حل مسالمت‌آمیز مسایل ذات البینی براساس عدالت وواقع بینی عقیده کامل دارند و عملیات نظامی وتسلیحاتی بیمورد راعمل نادرست پنداشته وآنرا برای صلح وامنیت درمنطقه ودر جهان مفید نمیدانند . این پاکستان بوده واست که تشویش واضطراب رادر منطقه سبب میگردد.

دوستان عزیز !

بامسرت ملاحظه میکنیم که مو قف های افغانستان وهند روی اکثر مسایل بین‌المللی همواره موافق وممد یکدیگر بوده است . همنوائی هیات افغانی وهندی چه دراجتماعات ملل متحد وچه در اجتماعات کشورهای بیطرف معرف ونشانه نزدیك بودن زاویه نگاه هردو کشور درمورد اوضاع آن بوده است وازهمین جاست‌که افغانستان وهند در اوقات مختلف مخالفت خودرا با الحاق به پیمانهای نظامی ابرازداشته واهمیت خط مشی عدم انسلاك ومساعی ارزنده کشور های پیرو سیاست بیطرفی رادر استواری صلح جهان وتقویت همکاری بین المللی تائید نموده اند .

افغانستان در مورد شرقمیانه در حالیکه همه مساعی رابه منظور برقراری صلح در آن منطقه حساس دنیا تقدیر میکند وعقیده دارد که صلح وامنیت درآنجا بدون خروج قوای متجاوز اسرائیل ازسرزمین های اشغال شده اعراب، تامین حقوق حقه مردم فلسطین وآزاد گردانیدن بیت المقدس تحت حاکمیت اعراب امکان پذیر نمیباشد .

در ساحهٔ مناسبات اقتصادی و تجارت بین المللی نظام موجوده که باز مانده دورهٔ استعماراست بههیچصورت باشرایط وامکانات کنونی جهان که دراثر پیدایش تعداد زیادی ازکشور های آزاد درجامعه بین المللی بمیان آمده است توافق ندارد وباید چنا ن نظام اقتصادی نوینی جای آنرا بگیرد که احتیاجات وخواسته های امروز در این ساحه بر آورده شده ومخصوصا درآن منافع کشورهای جهان سوم مدنظر گرفته شود .

کشور های جهان سوم باید از منابع‌طبیعی خویش وتکنالوژی دوران معاصر به وجه لازم درراه انکشاف وتوسعه استفاده نموده وکشور های صنعتی ازروی تفاهم به وسیله دانش وتکنالوژی که دراختیار دارند باآنها کمك ومعاونت بنمایند .

ماهمکاری اقتصادی وتخنیکی کشور ها ی درحال رشد رادر بین خودشان نیز در رشد اقتصادی آنها درشرایط فعلی خیلی مؤثر میدانیم .

ازنظرما هرکشور مطابق به منشور ملل متحدحق داردکه ازتمام منابع وامکانات خویش بههر نحوی که خواسته باشد درراه توسعه انکشاف مادی ومعنوی خویش مستفید گردد.

دراینمورد هرگونه مداخله واعمال فشار و زور غیرقابل قبول بوده و اختلافات موجوده

دراین زمینه باید براساس روحیه دوستی وتفاهم متقابل وهمکاری نزدیك حل وفصل گردد .

دوستان گرامی !

یکباردیگر ازپذیرایی‌گرم وصمیمانه‌که ازمن وهمراهانم درکشور دوست هند بعمل آمده تشکرات قلبی خودرابه زعما ومردم هندابراز داشته واز دوستان وحاضرین محترم خواهش میکنم بابرداشتن جام خویش درآرزو هایم اشتراك نمایند .

به صحت وسلامت جلالتمآب رئیس جمهور.

به‌صحت وسلامت خانم‌اندراگاندی صدراعظم هند .

به ترقی مزیدوسعادت ملت دوست هند .

به تقویت روزافزون علایق دیرینه دوستی افغانستان وهند .

بیانیه ښاغلی رئیس دولت درپوهنتون پنجاب

۲۴ حوت ۱۳۵۳

جلالتمآبان ، دوستان عزیز !

میخواهم ازشما وازهمه آنانیکه با پوهنتون پنجاب ارتباط دارند ازافتخاریکه امروز به‌من اعطا کرده اید با تقدیر وامتنان زیادی تشکر کنم .

افتخارازچنین مقام علمی عالی بدست آوردن برای هرکس ودرهرجا مایه مباهات میباشد ، اما این مناسبت برای من دارای اهمیت خاصی است زیراازطرف پوهنتون پنجاب که درکشور من شهرت زیادی دارد وازیك کشور دوست درمنطقه خودما می‌آید، باین وسیله امتنان‌خود رااظهار میدارم وخاطره این روزراهمیشه با خود خواهم داشت .

کشور بزرگ وپهناور شما برای من بیگانه نیست زیرا قبلا نیز مسرت مسافرت بوطن شماراداشته ام به کشورشمااز سرزمین دور دستی نیامده ام زیراما باهم همسایه هستیم ومدتها باهم بحیث بهترین همسایگان زندگی کرده‌ایم، مردمان افغانستان وهند قرنهاست همدیگر رامی شناسند وقتی افغانها وهندیها همدیگر را ملاقات میکنند ومی توانندراجع به بسیار چیز های مشترکی‌که باهم دارندصحبت کنند ایشان می تواننده تنها راجع به روابط دیرینهٔ دوستی خودبلکه راجع به ثقافت که قسمت بزرگ تاریخ سرزمین های باستانی شانرا تشکیل داده صحبت کنند . امامن نمی خواهم داستانهای گذشته رادر اینجا بازگویم .

من عقیده دارم‌که ماباید درمورد شرایطی‌که امروز برجهان ماحکمفرماست باهم ملاقات‌کرده ونظر خودرا بیکد یگر بگوئیم . یادآوری افتخارات گذشته خوب است امااین کار درد مارا دوا نمیکند ماباید توجه خودرابه نظر واقعبینانه براوضاع موجوده متمرکز بسازیم تابتوانیم به سرنوشت آیندهٔ خود در جهان

امروزوفردابیاندیشیم. هرزمانیکه موقع میابیم دریك پوهنتون به اطراف خود نظر اندازیم ملاحظه واحساس میکنیم که دونیرو بر محیط آن مسلط است وآن یکی نیروی دانش ودیگری نیروی جوان تفکر است • اینها نیرو هایی هستند که آیندهٔ مارا تعیین میکنند ومارا قادر ساخته می تواند، تابرای احتیاجات خودجواب مثبت بیابیم . شرایط امروزی که اکثریت مردمان تحت آن زندگی میکنند جهل، فقر ، گرسنگی، مریضی وپس ماندگی درهمه اشکال آن است .

لهذا وظیفهٔ اولی ماصحبت دربارهٔ این‌آفات ومبارزه درراه ازبین بردن آنهاست. هنگامیکه اسباب بوجود آمدن این شرایط را تحلیل میکنیم، نظریات فیلسوفانه داشتن، چنانچه درگذشته همیشه درین قسمت جهان عادت بوده است، به دردی نمیخورد . ملامت کردن کسانیکه مارااستثمار کرده اند بس است . حالاباید علیه ناامید یها مبارزه کنیم زیراازآن ضرر بسیار بیشتر دیده ایم در این هنگامیکه باچنین ادباربزرگ مواجه هستیم برمالازمست تادر مبارزه علیه این بدبختی هامتحد باشیم وباردیگر به هیچکس اجازه ندهیم که دربین ماتفرقه انداخته برما حکومت‌کند . دراینجاست که میخواهم به نقش عمده ایکه موسسات تعلیمات عالی میتوانند بازی کنند ومسئولیت سنگینی که بعهده دارند اشاره کنم .

بامسرت مشاهده میکنیم که این مسئولیت رادرهند فراموش نکرده اند . من نیز مانند بسیار کسان دیگر وقتی به هند امروز نظر می اندازم، تفاوت عظیمی مشاهده میکنم به‌این معنی که ازتاریخ استرداد استقلال تان تا امروز ترقیات بزرگی در ساحات مختلف نصیب شما شده است .

گفته میتوانم که قسمت اعظم این ترقیات رامرهون مردان وزنان دانشمند خود میباشید. پیروز یهای هند باید محل خوشی برای همه آسیاوهمه کشورهای عقب ماندهٔ دنیا وآنهایی باشد:که درگذشته‌ازتسلط خارجی‌صدمه‌دیده اند وامروز درراه ترقی خود تلاش میکنند . ما در افغانستان مساعی دوستان هندی خویش رابه نظر تقدیر مینگریم وازکامیابی تلاش های شان، خوشنود میگردیم . مانیز با مشکلات مشابهی مقابل هستیم وبایدباصراحت اعتراف نمایم‌که ازتجربه های شما بسیار آموخته ایم وبازهم می توانیم بیاموزیم . درحقیقت این مهمترین کمکی است‌که کشور شمابه ما داده است . روابط دوستانه و صمیمانه بین افغانستان وهند وآمادگی نظام نوین جمهوری افغانستان ، بمااین امیدواری را میدهد که همکاری های متقابله ما نتایج مثمر تری ببار آورد . هدف نهایی نظام جمهوری افغانستان بهبود بخشیدن به زندگی مردم مایعنی افراد عادی جامعه است . امروز هیچ‌کشوری‌نمیتواند بدون همکاری بین المللی به اهداف خود نایل آید. بنابرین سیاست بین المللی افغانستان متوجه تعمیل این واقعیت است .

حقیقت مهمتردیگراین‌است که هیچکشوری مخصوصاًدرقسمت عقب مانده جهان، نمیتواند باین هدف جزدر شرایط صلح برسد . غایه عمدهٔ سیاست عدم انسلاك ، داشتن روابط دوستانه وبه نفع صلح جهان، باهمه ملل

جهانست . طبعا آرزومندی چنین روابط را با همسایگان همفکر خویش وکشور هائیکه در منطقه مازندگی میکنند مخصوصاما آرزوداریم.

افغانستان همیشه ازهر انکشاف بین المللی که منجربه‌صلح وامنیت جهانی شود، استقبال کرده ودایمابرسیاست هائیکه موجب کشیدگی بین کشور هامیگردد بحیث انکشافات خطرناك ونامطلوب تأسف نموده است .

ماز پالیسی دیتانت که نسبتاً تازه آغـاز گردیده وتااندازه ای مفید ثابت شده استقبال کرده ایم مشروط براینکه منابع کشور هــای کوچکتر مخصوصاً کشور هــای غیـر منسلك راکه به هیچیك از اتحادیه ها تعلق ندارنـد احترام کرده وبه بعضی کشورها یا بعضـی مناطق محدودنماند. افغانستان همیشه طرفدار خلع سلاح جهانی وکامل بوده ولهذا مخالـف مسابقه تسلیحاتی وسیاست هایی میباشد، که چنین مسابقات راشدت بخشیده ویا آنرا بر ملل‌صلحدوست مناطق‌جهان،که یگانه‌آرزوی‌شان سعی وکوشش درراه بهبود شرایط زندگـی مردم شان است تحمیل میکند .

افغانستان مخصوصا ازبابت وضع سیاسی نیم قاره نگران بوده، آرزومند عــادی شـدن اوضاع دراین قسمت جهان میباشد . مساعی که تاحال دراین جهت صورت گرفته ازطرف مابه نیکویی استقبال شده است وامیدواریـم که این مساعی ادامه بیابد. همچنان امیدواریم هیچکس چنان سیاستی رادر پیش نگیرد که مانع عادی شدن روابط کشور ها، درهرمنطقه جهان‌که باشد، گردد .

تولید کشیدگی با چنین سیاستی در بین کشورها مخصوصا ازراه پشتیبانی کشور های مخاصم، بهردلیلی‌که باشدغیرقابل دفاع وغیر قابل قبول است . طوریکه همه میدانیم این سیاست، سیاست تازه‌ای نیست بلکه چندین باراختیار وبه آن عمل شده است .

درهر بارنتیجه آن تولید کشیدگی، عداوت وخصومت بوده ومنجربه منازعه وجنگ گردیده است که جنگ های جنوب آسیا، شرقمیانه، جنوب شرق آسیا وسایر مناطق از جملـة آنهاست .

ایجادصلح وحفظ آن وابسته به خاتمه دادن چنین سیاست هاوعدم فراموشی واقعیت هاو تجربه های گذشته ومشکلات آینده میباشد .

اگر قرار باشد که درساحهٔ تسلیحات نیز سیاستی شبیه سیاست تأسف آوری که در ساحهٔ اقتصاد جهان پیش گرفته شده اختیار گردد، آنوقت همانطوریکه کشور های غنـی روز بروز غنی ترشده وکشور هــای نادار ، نادارتر میگردندممالك قوی نیزروزبروز قویتر وممالك ضعیف، ضعیف ترخواهند شد وآنچه یقین است، این است‌که این راه مارا بسوی صلح نخواهد برد ودکترین توازن قوا وقتـی متکی باین پرنسیپ باشد، که توازن به نفع منافع خودخواهانه یکطرف بر قـرار گـردد ، یقینا درآخرامر منجربه تباهی خواهد شـد .

اگراین جانبداری که متکی بر منافع خـود است دوباره احیاء گردد، منجربه عین نتایج خواهد شد واگر مخصوصا چنین سیاستی را کشور های بزرگ تعقیب کنند، نتایــج آن خطرناکتر وتباه کننده ترخواهد بود .

حکومات کشورهای کوچکتر که چنین سیاستی راباااتکاء به قوت متحدین خود می پذیرند : اگرفکرمیکنند ، که ازاستقلال واتکاء بخود ضعیف خویش دفاع میکنند درحقیقت خود را فریب میدهند. چنین حکومات درواقع آلهٔدست کشورهای حکمران بیگانه میباشند. درجهان امروز حکومات کشور های عقب مانده تنها یک مسئولیت ووظیفه دارند وآن نجات دادن مردم شان ازادبار اقتصادی واجتماعی و توفیق بخشیدن به ایشان، برای داشتن یك زندگی واقعی وپرافتخار دربین ملل جهان است ، منظور من این نیست که بدیگران نظر یه بدهم .

تاآنجاکه به مامربوط است آرزوی دیگری جزصرف وقت، نیروومنابع خوددرراه انکشاف اقتصادی، اجتماعی وثقافتی مردم خویش در محیطی آرام وبراساس عدالت اجتماعی نداریم.

متاسفانه مابایکی ازکشور های منطقه‌خویش اختلاف سیاسی داریم واین یگانه کشورجهان است‌که نخواسته اختلاف خویش راباما رفع کند. این کشور پاکستان‌است ویگانه اختلاف سیاسی بین افغانستان وپاکستان موضوع حقوق حقهٔ پشتونها و بلوچهاست . همان طوریکه بارها گفته ام بازهم میخواهم بگویم که افغانستان حل این مشکل رادردایرهٔ روابط بین المللی خویش میخواهد .

مامیخواهیم این امرازراه تفاهم وبا وسایل صلح آمیز صورت گیرد و مصمم هستیم سیاست صلح جویانه خود را ادامه بدهیم . زیرا میدانیم که تنها چنین سیاستی میتواند مارابه آرزوی نهایی مابرساند .

آرزو وهدف نهایی مانه تنها این است‌که اختلاف مذکور را حل کنیم بلکه همچنان می خواهیم شرایطی ایجاد کنیم که تحت آن افغانستان وپاکستان باهم براساس دوستی وهمکاری نزدیك زندگی کنند، ماعقیده داریم که انکشافات آینده هرچه باشد مسئولیت نتایج نامطلوب بدوش جانبی خواهد بود که برپرنسیب استعمال قوه، یاتهدید به استعمال قوه اتکاء میکند واگر نتیجه روابط همسایگی نیك ودوستی دوامدار باشد، آنوقت کریدت به طرفی تعلق خواهد گرفت‌که بطرق صلح آمیز، تفاهم وهمکاری عقیده داشته است . ما مصمم هستیم که این کریدت را بدست آوریم.

دراین شکی نیست که افغانستان از جملهٔ عقب مانده ترین کشور ها محسوب میشود اما پاکستان نیز ازجمله همین کشور هاست. عقب ماندگی مادرساحه مادیات و اقتصادیات بمعنی آن نیست که درساحهٔ سیاسی و روابط بشری تجربه کافی نداریم . همین دوسه روز قبل بناغلی صدراعظم پاکستان نطقی ایراد کرده وطی آن گفت: که وی برای دوستی باافغانستان‌آماده است وبلافاصله ازآن مشوره دادکه افغانستان ازتعقل کار بگیرد . من با امتنان تشکر میکنم اما این گفتار او مرا بیاد آن گفته می اندازد که : (معقول بودن آنست که کارراب‌ه دلخواه من انجام دهی .)

دوستان عزیز !

این مشکلی است که ماداریم ونمی خواهم دراین محفلی‌که به مناسبت دوستی افغانستان وهند برپاشده بیشتر ازآنچه گفتم بگویم . یگانه خواهشی‌که ازدوستان هندی خود دارم

همان است‌که ازهمه‌کشورهای جهان مخصوصا کشور های منطقه خودمـا میکنـم وآن اینکـه مقاصد حقیقی وراستی حکومت افغانستان را دریابندوتحت تاثیرتعبیرات سوئیکه ازسیاست ماشده، نروند .

اجازه بدهید ازشما یکباردیگر تشکر کنم برای هند وهمه‌کشورهای منطقه، صلح، ترقی ورفاه میخواهم ودعامیکنم که دوستی بین‌مردم افغانستان ومردم هند برای همیشه پایــدار بماند .

بیانیهٔ ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم درضیافتی که به افتخار شان رئیس جمهور بنگله دیش ترتیب داده بودند

۲۵ حوت ۱۳۵۳

جلالتمآب رئیس جمهور !

دوستان گرامی !

ازکلمات بسیار دوستانه و صمیمانهٔ کـــه اظهار فرمودید سپاسگذار وممنونم .

مسرت دارم موقع یافتم بنابه‌دعوت دوستانهٔ جلالتمآب ازکشور زیبای شمادیـدن نمایـم . ازاستقبال باحرارت واظهارات صمیمانهٔ دوست گرامی ومردم شجاع بنگله دیش قلباً تشکر نموده امیدوارم مراتب امتنان من وهمراهانم را بپذیرید .

ازصمیم قلب آرزو داشتم ازکشـــور آزاد بنگله دیش ، زعیم بزرگ و مردم قهرمان آن دیدن کنم . مردم افغــانستــان از مبــارزات خستگی ناپذیر جلالتمآب شما وملت بنگلـــه دیش درراه آزادی این کشور آگاهی کــامـل داریم، ماواقف هستیم که عزم قوی جلالتمآب شما وشهامت مردم بنگله دیش باعث گردید تاکشور بنگله دیش طبق آرزو های مردم آن به استقلال کامل خود نایل گردد .

مامیدانیم که بنگله دیش بامتحمل چه نوع مشقات وتلفات وقربانی هابوجود آمده است، مردم افغانستان به این همه شهامت واز خود گذری مردم شما در برابر تسلط بیگانه بـه نظر قدر می بینند .

مردم افغانستان شمولیت بنگله دیش را به سازمان‌ملل متحدباشعف زایدالوصفی استقبال کردند وازاینکه بنگله دیش امروز مقام خودرا درزمرهٔ کشور های آزاد دنیا احرازنموده است نهایت مسرور اند .

مردم وحکومت افغانستان آرزومند اند تحت رهبری خردمندانه جلالتمآب شما کشوردوست وبرادرما بنگله دیش به پیشرفت ها وترقیـات شایانی نایل آید .

ښاغلی رئیس جمهور حضار گرامی !

بیست ماه قبل به تأسی ازاراده ملـــت افغانستان وبه منظور سعادت ورفاه وطنـداران تصمیم گرفتیم تانظام جمهوریت رادر کشـــور

بنیاد گذاریم . منظور اصلی انقلاب ما خاتمه دادن به‌ادبارو‌فساددرجامعه وآوردن دیموکراسی واقعی وتأمین منافع اصلی ملت وخدمت به قاطبهٔ مردم افغانستان بود .

اساس سیاست خارجی ماعدم انسلاك فعال همراه باقضاوت آزادمسایل است . افغانستان آن سیاست رابهترین روش برای تأمین آرامش وصلح درجهان تشخیص داده است مادرمنطقه خود درجهان صلح میخواهیم چه تنها درمحیط صلح است‌که کشور ها میتواند به تطبیق پلانهای اقتصادی وریفورم های اجتماعی قادر گردند هرعملی که موجب برهم خوردن صلح گردد مورد نکوهش افغانستان است .

مامساعی جلالتمآب ومردم بنگله دیش رادر راه تأمین صلح منطقه تقدیرمیکنیم .

افغانستان امیدوار است که قبول واقعیتها درمنطقه ماحکمفرما گردد وحقوق حقه وفیصله همه مردمان این منطقه مورد احترام قرار گیرد. مابه این عقیده هستیم که صلح در منطقه‌تنها ازطرق مساعی وآمادگی همه جا نب ذیعلاقه تأمین شده میتواند .

متاسفانه دیده میشود که باوجود نیات نیك ماحکومت پاکستان دراین مساعی صلح‌خواهانه سهیم نمیگردد . چنانچه جلالتمآب شماشخصا اطلاع دارندمردم‌افغانستان باپشتونها وبلوچها ارتباطات تاریخی و عنعنوی دارند مردم ما در مقابل مظالم‌پاکستان بربرادران پشتون وبلوچ خودبی علاقه مانده نمیتوانند .

رفع تحریم تهیهٔ سلاح به پاکستان‌که اخیرا ازطرف ایالات متحدهٔ امریکا اعلان‌گردید موجب نگرانی عمیق افغانستان وبعضی کشور های منطقه گردیده است .

سیاست خارجی افغانستان اساسا متکی بر همزیستی مسالمت آمیز احترام متقابل وپیشبرد روابط دوستانه باتمام کشورهامیباشد وبراساس همین سیاست است که مابا تمام کشور های صلح دوست جهان روابط دوستانه راجستجو می کنیم .

دوستان عزیز !

دوکشور افغانستان وبنگله دیش علی‌الرغم فاصلهٔ جغرافیایی باهم بسیار نزدیك اند . مادردهای مشابه داریم ودرپی مداوای دردهای مشترك خود میباشیم مااز تجارب یك دیگر استفاده زیاد کرده می توانیم .

افغانستان وبنگله دیش هردو اعضای گروه کشور های غیرمنسلك اند این خود نمایانگر تشابه نظر هردو کشور درمورد موضوعات بین المللی بوده درجستجوی صلح و تامین امنیت جهانی مردم هردو کشوررا باهم سهیم وهمنوا ساخته است .

افغانستان عقیده داردکه‌صلح عادلانه وپایدار درشرق میانه صرف درصورت خارج شدن کامل اسرائیل ازتمام سرزمین های اعراب برسمیت شناختن حقوق مشروع مردم فلسطین حاصل شده میتواند . داعیهٔ اعراب ازپشتیبانی تمام آنهائیکه به اصول حقوق بشر پرنسیب های مندرجه منشور ملل متحد پابند هستند برخوردار میباشد .

ماازهمه مساعی مسالمت آمیزکه فعلا برای استقرارصلح درشرق میانه‌جریان داردپشتیبانی می نمائیم .

جمهوریت افغانستان سیاست تبعیض نژادی رامحکوم مینماید وتوقع دارد برای امحای آ ن قدمهای موثری برداشته شود .

آرزو مندیم جنگ ویتنام و کمبودیا هر چه زودتر خاتمه یافته وصلح وآرامش برآن منطقهٔ آسیب دیده حکمفرما گردد .

افغانستان به حیث یك کشور صلح دوست ازدیتانت شرق وغرب حسن استقبال میکنـد آرزومند است این دیتانت طوری توسعه یابد که تمام مناطق جهان مناسبات بین همه کشور هارااحتوانماید. بعقیدهٔ ماموفقیتدیتانت ایجاب میکندکه درعملیهٔ دیتانت به منظورتأمین صلح حقیقی همه کشور هاچه خورد وچه بـزرگ سهیم باشند .

افغانستان عقیدهٔ کامل وراسخ دارد کـه مردم بنگله دیش همچنانکه در مجادله علیـه تسلط بیگانه توفیق یافتن در مجادله بـرای اعمار مملکت آزاد خودتحت رهنمائی هـای خردمندانه جلالتمآب هم تو فیق مـی یـابـد مامستعشریم‌که بنگله دیش حین مجادله برای آزادی تاکدام حد تخریب شده بود .

اعمار مجدد آن البته فرصت ووقت میخواهد امامن یقین دارم‌که مساعی زعامت شماواخلاص وفداکاری های مردم بنگله‌دیش درهمه مشکلات فایق شدنی است .

ازحاضرین گرامی خواهشمندم تادر برداشتن جام خوددرآرزوهای صمیمانه ام برای صحـت و سلامت جلالتمآب زعیم بزرگ بنگله دیش وسعادت ملت بنگله دیش واستحکام مزیـد دوستی ملت های مااشتراك نماید .

بیانیهٔ شاغلی رئیس دولت وصدراعظم درکندهار

۲٦ حوت ۱۳۵۳

برادران من !

ازینکه امروز موقع میسر شد پس ازچندین سال برادران خودرا از نزدیك می بینم ازصمیم قلب ممنون ومشعوف میباشم .

البته وظیفهٔ من این بودکه به تمام ولایات کشور سفرکرده وازنزدیك بامردمان آن ولایات ملاقات نمایم. وگذارشات وواقعاتیراکه درکشور مارخداده است برای شان بیان کنم. متاسفانه بنابر گرفتاری هایی نتوانستم تاکنون به این آرزوی خودنایل آیم .

اماامروز که موقع میسرشد بااغتنام فرصت میخواهم یکعده حقایقی راکه بعد از انقـلاب وتاسیس نظام جمهوریت دروطن ما رخـداده باشما درمیان گذارم .

برادران من !

همهٔ ماوشما اولاداین کشور وهمین خـاك هستیم وهمهماازواقعاتیکه در خاك ماگذشتـه واقف می باشیم ومیدانیم که از انقلاب‌کشورما یکسال وچند ماهی بیشترنمی گذرد .

وظیفهٔ خودمی دانم که اول ازهمه ازاستقبال گرم وصمیمانه ای که تمام مردم افغانستـــان نسبت به نظام جمهور ی خود ابراز داشته اند ازصمیم قلب ازطرف خود ورفقای خود تشکر نمایم .

برادران عزیز !

چرادر کشور ماانقلاب شد البته هیچ چیز بی سبب وبی دلیل نبوده است . دلایل آن به هرفرد افغان معلوم است. کـه عبارت از فساد اداری وبی عدالتی های اجتماعی و دیگر بدبختی هابوده است .

برای مردمانیکه وطن خود رادوست داشتند ووطن پرست بودند غیراز این راهی نبودکه یك حرکت انقلابی انجام دهندوتحولی رابمیان آرند .

هموطنان گرامی ! شما یقین داشته باشید که این تحول روی کدام غرضی بوجود نیامده است . انقلاب مافقط یك هدف دارد وهدفش افغانستان آباد وافغانستان باشرف می باشد من بشما واضح میگویم که مابرای یك طبقه خاص خدمت نمی کنیم بلکه منظور ما خدمت به همه مردم کشور میباشد .

خواهران وبرادران عزیز !

یقین داشته باشید طوریکه اردوی فداکـار شمادربوجود آوردن نظام جمهوری وانقلاب در افغانستان سهم فعال داشتند بعداز این نیز درراه تحقق اهداف وارمان های ملی ودفـاع کشور وظیفهٔ خودرا صادقانه انجام میدهند .

برادران عزیز !

من نمیخواهم چیز هایی بگویم که واقعیت نداشته باشد حقیقت اینست که وطن مانهایت پسمانده است . الفاظ وکلمات درد مارا دوا نمی کند. مافوق العاده به‌کار وزحمت ضرورت داریم همان طوریکه انقلاب افغانستان به اثـر اراده بالقوه ملت بوجود آمده است همانطور وطن مابه فداکاری پیروجوان ، زن ومردملت این خاك نیاز دارد وممکن نیست یك ملـت بدون زحمت ، ایثار وفداکاری به آرزو هـای ملی خود نایل آید دردنیای امروز جز ازایثار وفداکاری امر دیگری پیشرفت رامیسر کرده نمی تواند .

برادران عزیز !

امروز وظایف مابی نهایت مشکل اسـت . ماوظیفه داریم کار های بزرگتر راانجام دهیم باید باقدمهای متین وباایمان وبه جرئت کامل پیش برویم‌وبدین وسیله بدبختی هاوپسمانی های خودرابه یاری خداوایمان وعقیدهٔ راسخ ووطن پرستی رفع نمائیم تادر برابر دنیـای دیگربحیث یك ملت زنده ویك ملت سرافراز وبرومند زندگی کنیم .

بشما میگویم که افغانستان ازهمه بیشترو ازهمه اولتربه اتحاد فکر وعمل نیاز دارد و ناممکن است یك ملت باتفرقه وبدبینی وخود غرضی بتواند کار را ازپیش ببرد .

هموطنان گرامی !

تاریخ خودرا بخوانیدیعنی تاریخ افغانستان رامطالعه کنید وآنگـاه بوضاحت خواهید دیـد روزی که این ملت یکدست ویك زبان بـــود موفق وپیروزبود. وفقط به وحدت عمل واتحاد فکرتمام ملت، پیشرفت میسر شده می تواند واین یگانه کلید سعادت افغانستان شمـــرده میشود .

یقین دارم‌که مردم ماهر شب وروزپروپاگند دشمنان مارا میشنوند . دشنا م ها، بدگویی ها، توهین هاوتحقیرهای آنهارااستماع میکنند ماازین دشنام هاو ازاین بد گوئیها هیــــچ اندیشه ای نداریم وبه شما اطمینان میدهیم که همهٔ آن بمازیانی رسانیده نمی تواند زیرا ملت افغان خود قضاوت کرده میتواند کـــه حقیقت چیست ؟ وغلط کدامست ؟

من یقین دارم که افغانها هرگز قبول کرده نمی توانند بزرگان وگذشتگان آنها موردتحقیر ونفرین دیگران قرار گیرد .

بگذارید هرچه دشمن میخواهد بگــو یــد وپروپاگند کند چه این تبلیغات بی مـــورد ودروغ شانرا مردم مابخوبی میتوانند تشخیص دهندکه پروپاگند وخلاف واقعیت محض است وبنا به نفع ماخواهد بود .

یقین داشته باشید تاروزیکه درین خـاك رسرزمین دلیران ،یك فردهم مو جود باشد بهیچوجه ازمطالبه‌حقوق برادران پشتون وبلوچ خودمنصرف نمیشود .

طی یکسال وچندماهیکه گذشت ما ورفقـای انقلاب ماوظیفه داشتیم نخست ازهمه امنیـت داخلی راحفظ وتأمین نمائیم. وهم وظیفه‌داشتیم سیاست خارجی راتنظیم بخشیم ونیز وظیفه داشتیم تابمنظور بلند بردن سویهٔ حیـــا ت اجتماعی، اقتصادی ورفاه قاطبهٔ مردم خــود قدمهای برداریم .

اصلاحات اجتماعی یکی بعدیگر عملی‌خواهد شد امیدوارم که نتایج آن برای آیندهٔ ملـت افغان مفید ثابت شود .

باردیگر یادآور می شوم‌که مانمی خواهیم برای عده‌ای خاص ومحدود ویا برای یـــك جمعیت خاص کار کنیم بلکه میخواهیم هرقدم ماواهداف ماواولتر ازهمه متوجه اکثریت مردم افغانستان باشد .

برادران عزیز !

بیگانگان مارا گاهی باین متهم ساختند که انقلاب به‌کمك دیگران انجام شده است ولـی به شما میگویم‌که این انقلاب ، انقلاب اصیل افغانی بوده ودرآن جز مغز وکلهٔ افغان وغیر ازهمت وایمان افغانی هیچکس دیگری داخل نبوده است . یقین داشته باشید که نظـــام موجودهٔ افغانستان فقط روی اسا س ملـــــی وناسیونالیزم استوار بوده وخواهد بود .

آنچه دشمنان بما ورفقای مانسبت داده اند همه ای آنرا شنیدیم وخوب فهمیدیم که چه بودوازکجا سرچشمه گرفته بود. ما مسلمـان هستیم وبه خداوند خودایمان داریم .

درظرف یکسال وچند ماه سعی کامل بعمل آمدتاازنگاه اقتصادی واجتماعی به لطف خداوند قدم ها ی مهمی برداشته وبرای آیندهٔ کشور ونسلهای آینده آن کـاری انجـام دهیم ونیز قدمهای برای بهبود وضع اجتماعی رویدست بوده‌که یکی بعدیگر عملی خواهد شد .

قانون اساسی افغانستان به میان خواهدآمد ودر افغانستان حزبی نیزبوجود خواهد آمد . سیاست خارجی ماموفق بوده ویقین دارم بـه منفعت افغانستان میباشد . یکبار دیگـــر از احساسات نهایت گرم و پذیرایی بـــرادران کندهار ازصمیم قلب متشکر هستم وازخداوند بزرگ برای همهٔ تان سعادت میخواهم .

گفتنی هابسیار دارم وانشاالله باز موقع خواهد رسید تاباهم ببینیم وباهم درددل کنیم. ودرنهایت میگویم یك نظام ویك حکومت وقتی استوار وزنده بوده میتواند که ملت آن زنده باشد ودرعقب آن باتمام قوت خود پایداری کند .

پیام بمناسبت سال نو

۱ حمل ۱۳۵٤

خواهران وبرادران عزیز !

سال نوین رابه همهٔ هموطنان عزیز خجسته ومیمون میخواهم .

باورود نوروز آفریدگار سال، دیروز مارا بگذشته می سپارد وفردا رادر معرض آزمون ماقرار میدهد .

ملتی که پنج هزار سال ازبنیان اجتماعی آن میگذرد باتأسف امروز درحال آغاز است .

این آغازبه تپش قلوب حساس وطن خواهان ما، به فعالیت عنصر واقع بین وبیدارما، به فداکاری ما، به همت ما، پیوستگی هادارد.

چنانکه سالگذشته ما، جزیی ازتاریخ ما گردیده امروز مانیز بتاریخ می پیوندد . ازروزیکه جهان مادر مرحلهٔ علم و تکنالوژی واردشده، ای بسالحظات گران بهاراکه از دست داده ایم .

ذکر غفلت های مابسیار تلخ است رنج این تلخی رامیتوان مردوار تلافی کرد زیرا تلافی وتدارك آنچه ازدست داده ایم هنوز در دسترس خودماست .

ای بسا ازموانع که ماخودایجاد کرده ایم ایجاد فاصله میان دستگاه های دولت ومردم عدم احساس ضرورت مبرم به همکاری ، عدم توجه به سرکاروان مدنیت، که ملل دیگر را باعتلاوتقدم رهنمونیکرده، یأس، بی اعتمادی شك وتردیداین همه موانعیاستکه درشاهراه زندگانی فردی واجتماعی، ماماید رکودوانحطاط گردیده .

خواهران وبرادران گرامی !

باانداك تأمل میتوانیم درد های خودرااحساس کنیم وملتفت گردیم که رسیدن به یك فردای امیدبخش ودرخشانوظایفملی ماراتاچه اندازه سنگین گردانیده .

این وظایف سنگین است، ولی انجام آ ن ازهمت جوانان وطنخواه وفداکار، افراد باعزم وباایمان بعیدنیست . دیگر آن فاصله میان دستگاه دولت وآرزو های مردم ماوجود ندارد این رامن بار بار بشما اطمینان داده ام که دولت ازمردم وبرای خدمت به مردم است .

معرفتکامل بااین اطمینان اگر ازیك جانب به اعمال مامورین صادق واز خود گذشته پیوستگی دارد ازجانب دیگر به تشخیص واحساسات سلیم مردم نیز مربوط میباشد .

توحید نظروعمل شکستن قید هایی که مساعی واحساس رافشرده، اطمینان بهسلامت تلاشهای همدیگر دررسیدن به هدف بزرگیکه درپیش داریم بمانیرومی بخشد .

مادر ساختن موادیکه بنیان اجتماعی مابرآن

استوار است وپلانهای عمرانی مارا تشکیل میدهد، درست است که به همکـاری دیگـران ضرورت داریم اماآن نیروی خلاقه که بقا و موجودیت ملی مابه آن پایدار است درایمان واندیشه خودما وجود دارد. این نیروی خلاقه رانمیتوان جزدرشعور خود ماسراغ کرد .

هموطنان گـرامی ! انقـلاب ماوقتی بارآور ونتیجه بخش است که زنان ومردان‌ما متفقاً به آن همکار باشند .

ماهمچنان که باتوفیق خدا(ج) نیازمندیم با تائید مردم خوداحتیاج داریم . عامل اساسی انقلاب مایك عشق‌سوزان ومقدس ویك قربانی بی مثال برای سربلندی وسعادت مردم ماست.

احساس دردها، حرمان ها، عقب ماندگـی هااین عشق ماراسوزنده ترمیگرداند . بایـن احساس بوجود آمدمایم بااین احساس زندگی میکنیم وبااین احساس جان خـــواهیم داد .

درتلاش های ملی، ناامیدی‌کفراجتماعی‌است ما بایأس وناامیدی مجادله خواهیم کرد. در این مجادله آنچه به مانیرومی بخشد توفیق خـدا خواهد بود وهمکاری وقضاوت سلیم مردم ما امسال برف های متراکم، طبیعت رابرای سر سبزی وآبادانی دهقانان زحمت‌کش وبا همـت ماآماده گردانیده حیف است ازاین بهار فیاض وزندگی بخش مستفید نگردیم .

راه سعی وعمل درروشنایی امیدبه فرداو عبرت ازتاریخ آموزگار وتکان دهنده ما، بروی همه بازاست جهد باید کرد. جهدی که اززیر سقف مدرسه دربرابر صفحـه وکتاب، تادامن کهساران ، دراستفاده ازمظاهر طبیعت، در هر لحظه ودرهرجا، وظایف ملی مارادرپیشگاه حس ونظرمامجسم میگرداند .

باردیگر سال نورابه هموطنان گرامی تهنیت میگویم ازبارگاه خداوند بزرگ سال نورابسر بلندی، سعادت و سلامت هموطـنان گـرامی وافغانستان عزیز مقرون میخواهم .

همچنان به امید مؤفقیت کامل، عمیق ترین تبریکات مردم افغانستان رفقاء وخودم را به مناسبت این سال نوبه خواهران و بـرادران پشتون وبلوچ ابراز میدارم .

مصاحبه باخبرنگار فلنـدی

۱۸ حمل ۱۳٥٤

سوال :

جناب رئیس جمهور، در بیانیه تاریخـــی ۲۳ـاگست ۱۹۷۳ خویش فرمودید که اقتصاد افغانستان پیش ازانقلاب جمهوری به سـو ی سقوط وورشکستگی کامل روان بود .

لطفا توضیح فرمایند حکومت جدید چـــه تدابیرعملی برای نجات‌کشورازاین ورشکستگی اتخاذ نموده است ؟

جواب:

حقیقتا وضع اقتصادی کشور ما خوب نبود، برای اینکه بعداز انقلاب جمهوری بصـو ر ت عجله درزمینه قدم برداریم از مصارف بیجا جلوگیری نمودیم، تشکیلات بیجاراکم کردیم تاحدممکن جلوگیری ازفساد صورت گـر فت،

ورود بعضی اشیا غیر ضروری راکه بدردمردم مانمیخورد منع قرار دادیم حتی المقدور به پیمانه صادرات خود افزودیم، درعین حال سعی نمودیم مالیات دولت ویك مقدار پول دولت راکه ذمت اشخاص وموسسات بود جمع آوری نمائیم . البته این قدم های عاجلی بود که مجبوربودیم برای بهبود اقتصاد کشور خودبرداریم . خوشبختانه این اقدامات تاحدی وضع اقتصادی کشور رابهتر ساخت . اما برای برداشتن قدم های اساسی درآینده نیاز بهطرح یك پلان اساسی اقتصادیداریم، درین پلان البته تاآنجاکه توان مالی مااجازه میدهد خودآنرا انجام میدهیم وآنجاکه ازتوان مالی مابیرون بودازکشورهای دوست کمك میگیریم.

سوال :

کار چارمین پلان پنجساله اقتصادی کشور که به همکاری متخصصین اتحادشوروی طرح شده بود اکنون به نیمه رسیده است آیااین پلان نسبت به پلان های پنجساله اقتصادی قبلی پیشتر مؤفق خواهد بود؟ آیادر ساحات مختلف این پلان تاکدام اندازه بهدف خواهد رسید ؟

جواب:

اگر بصورت حقیقی درزمینه بحث کنیم نه پلان سوم ونه پلان چارم شکل قانونی پیدا کردواین پلان ازشورا نگذشت وغیر از تمدید ودنبال کارهای گذشته کارنوروی دست گرفته نشد. واقعاًدرطرح پلان چارم دوستان شوروی ماهمکاری کردند، اما این پلان عملی نشد . امروز مابه طرح پلان اول جمهوریت شروع کرده ایم وامیدواریم کار پروژه های مربوط به آن درخلال چندماه آینده شروع شود . درپلان آینده خود کمکهای کشورهای دوست راگنجانیدهایم واین کمکها بیشتر در ساحات انکشاف زراعت، صنعت، معادن، تمدید خط آهن وسایر پروژه های بزرگ عام المنفعه تخصیص داده شده است .

سوال :

آیا امیدوار هستید که این پلان عملی شده ونتیجه خواهد داد ؟

جواب:

البته که امیدوار هستیم .

سوال :

افغانستان هنوز تااندازه زیادی بهکمکهای خارجی که قسمت زیادآنراکمك اتحاد شوروی تشکیل میدهد اتکا دارد قسمت عمده این کمکها رااکنون کدام ساحه تشکیل میدهد ؟ احیاناً اگراین کمکها متوقف شود نتیجهٔ آن ازچه قرار خواهد بود ؟

جواب:

دراین شك نیست که افغانستان فعلا یك کشور غنی نبوده وبانکشاف خود نیاز دارد . همچنان شك نیست که ازکشور های دوست بشمول اتحاد شوروی کمکهای زیادی دریافت کردهایم البته در جملهٔ اینکمکها، کمك اتحاد شوروی بیشتر بوده است امااحیاناً اگر این کمکها متوقف شود شاید حرکت ما بسوی پیشرفت بطی گردد ولی مادرخلال امکانات خودبه پیش خواهیم رفت . من فعلاهیچ دلیلی دیده نمیتوانمکه این کمکهای دوستانه متوقف شود .

سوال :

یك قسمت ازموادیکه افغانستان بشکل کمك ازکشور های غربی دریافت میداردبرای فروش دربازار دیده میشود. این موضوع را چگونه میتوان تعبیر کرد ؟

جواب:

من میخواهم بدانم ازچه قبیل موادبه فروش میرسد درجملهٔ چیزهائیکه در بازار دیده میشود میتوان ازسه قسم اموال نام برد . یکنوع آن اموال استهلاکیست‌که بقسم قرضه ازممالك دوست گرفته شده اینگونه اموال بفروش میرسد وپول آن دریکتعداد پروژه های انکشافی بمصرف میرسد . نوع دومی اموال کمکی است که بشکل معاونت از طرف بعضی موسسات خیریه وکشور های دوست بمؤسسات افغانی داده شده‌که اینگونه اشیاء به مستحقین آن توزیع میشود وازآن دربازار نیست . نوع سومی اموالیست که متخصصین همکار، درپروژه های ساختمانی ما ویامسیون های خارجی درافغانستان برای مصارف خود وارد میکنند، اینمواداکثرازاحتیاج شان بیشتر بوده وبه بازار عرضه مینمایند نمیدانم شمااز چه قبیل موادرادر بازار دیده اید .

سوال :

جناب رئیس جمهور شماروی این موضوع تأکید فرموده اید کمکهای خارجی‌که افغانستان دریافت میدارد برای همیشه خالی از هرگونه قیدسیاسی بوده‌است . آیابرای همیشه چنین خواهد بود ؟

جواب:

پرنسیپ گرفتن قرضه واساس سیاست ماابن است هرقرضه راکه گرفته‌ایم و یا خواهیم گرفت خالی ازهرگونه قید وشرط سیاسی بوده است وسیاست مادر آینده نیز چنین خواهد بود .

سوال :

بعدازآنکه بابیانیه تاریخی ۲۳ـاگست۱۹۷۳ خویش، جمهوریت ودیموکراسی واقعی را در کشور اعلام فرمودید تاکدام اندازه این آرزو برآورده شده است ؟

جواب:

بشما معلوم است‌که بعداز انقلاب در جوامع یکدوره میایدکه هرچه درحالت تنظیم و آماده شدن میباشد .

روی این اساس وظیفه اول انقلاب حفظ امنیت درکشور واستقرارجمهوریت بود، وظیفه بعدی این نظام گذاشتن قدم های اساسی برای آوردن یك تحول بنیادی میباشد تاحال قدمهای که درساحات اجتماعی ، اقتصادی وسیاسی برداشته ایم نشان میدهد که حرکت مامثبت بوده وازین حرکت خودامیدوار هستیم، مادراین مدت کوتاه موفق شدیم ریفورمی در ساحه معارف خود بمیان آریم مادر بارۀقانون اساسی آینده خودمطالعه کرده وچوکات آنرا ساخته‌ایم مااساسات حزب آینده خودرا طرح نموده‌ایم، چوکات‌قانون‌اصلاح‌ارضی‌راساخته‌ایم ووضع اقتصاد کشور خود راباساس داشتن یك زیربنای قوی واساسی‌طرح ریزی‌کرده‌ایم، ازنظر سیاسی باممالك دوست روابط نیك برقرار کرده وعلایق خود را باهمه بهبود بخشیده ایم .

سوال :

قانون اساسی جمهوریت افغانستان تاحال به ظهور نرسیده است، کار تسویدآن یکجا رسیده لطفاًتوضیح فرمائیدکه سیستم پارلمانی چه وقت درکشور احیا خواهد شد ؟

جواب:

مادرین حصه‌قدم بقدم پیش میرویم، قدم اول تشکیل یك‌کمیسیون برای طرح آن بود که اکنون این کمیسیون کار میکند ودر بـارهٔ مواد واهداف قانون اساسی مطالعاتی انجـام میدهد .

قدم دوم تشکیل یك‌کمیته بزرگتر بـرای مطالعه مسوده آن‌است تاازنظر حقوقی وقانونی روی موادآن غور ومطالعه کند .

قدم سوم ارائه آن به‌لویه جرگه افغانستان است .

سوال :

پارلمان درافغانستان چه‌وقت تشکیل‌خواهد شد .

جواب:

این موضوع مربوط به قانون اساسی بوده هروقت قانون اساسی بمیان آمد مطابق به‌آن پارلمان عرض وجود خواهد کرد .

سوال :

آیاسفر های جناب شمابه کشور هـا ی همجوار، میتواند نشانه سیاست جدید خارجی افغانستان وبیطرفی آن تلقی شود ؟

جواب:

سیاست افغانستان رانمیتوانیم سیاست نو بگوییم، زیراپالیسی‌اساسی افغانستان همیشه بیطرفی وعدم انسلاك باساس احترام متقابله وداشتن قضاوت آزاددرموردمسایل بین‌المللی بوده است . این سفرها برای تشئید روابط دوستانه باساس دعوت بکشور های دوسـت صورت‌گرفت، که درنتیجه آن موقع میسر شد که درموضوعات ذات البینی ومسایل دنیایی تبادل افکار نماییم، موقف نظام نوین وکشور رابرای دوستان خود توضیح کنیم .

سوال :

آیامناسبات دوستانهٔ افغانستان با اتحـاد شوروی وکشور های اروپای شـرقی نشانـهٔ آن بوده میتواند که افغانستان راه سوسیالیزم رامیجوید . اگرچنین باشدلطفاًتوضیح فرمایند که سوسیالیزم افغانی چه مشخصاتی خواهـد داشت ؟

جواب:

یقیناً دوستی بسیار بـی آلایشی با اتحاد شوروی، ممالك اروپای شرقی وسایر ممالك جهان داریم ، اماباید توضیح کنم چیزیکـه نزد مااهمیت وارزش دارد و هدف اصلـی واساسی انقلاب ماونظام نوین مارا تشکیـل میدهد تأمین سعـادت ملـی وخـدمت به طبقهٔ اکثریت ماست نه بیك طبقه خاص ومعیـن، لذا هرمفکوره خوبی‌که درهر جا وهرسیستم به نظربرسد وموافق باروحیهٔ محیط ، عنعنات ملی ومذهبی ماباشد پسندیده است .

سوال :

آیاجناب شما سوسیالیزم رایك وسیلـهٔ موفقیت دررسیدن به اهداف ملی خـو یش میدانند ؟

جواب:

گفته میتوانیم بسا چیز های خوبی در آن

موجود است که میتواند طرف استفاده قـرار گیرد .

سوال :

جناب شما علایق موجوده کشور خویشرا باښاغلی بوتو صدراعظم پاکستان چگـو نـه توضیح میفرمائید ؟

جواب:

متأسفانه روابط مـا خوب نیست . باتأسف باید بگویم درتمام چوکات سیاست خارجـی بایگانه کشوریکه ما نتوانسته ایم مسایل را دوستانه طرح کنیم پاکستان است، امیدواریم بالاخره پاکستان باین موضوع ملتفت شـده وروزی موافق شویم این مشکل خودرابصورت دوستانه ومسالمت آمیز حل کنیم .

سوال :

شما چه مساعدت جـدی به مـردم پشتـون وبلوچ به مبارزات شان درراه حصول آزادی کرده اید ؟

جواب:

اگر این قضیه رابه تفصیل بر رسی کنیم می بینیم‌که این موضوع سابقه بسیار طولانی دارد. درجریان این بررسی برای ما روشن میشود که این مسئله نه‌به ښاغلی بوتوارتباط میگیرد ونه به پاکستان بلکه متأسفانه‌ومتأسفانه این موضوع بقایای دردناکیست که از دوره استعمار سرزمین باقیمانده است، پشتیبانی از حقوق حقه مردم پشتون وبلوچ را بصـورت مسالمت آمیز وظیفه ملی ووجدانی خودمیدانیم.

سوال :

جناب شماحل این مشکل راچگونه پیشبینی مینمایند ؟

جواب:

فعلا موقف هابسیار دور است حل ایـن موضوع درآینده متعلق به حسن نیت وحسن تفاهم دوجانب میباشد .

سوال :

وضع آینده پاکستان درنظر جنـاب شمـا چگونه معلوم میشود آیابه ویتنام دوم مبدل خواهد شد. درصورت بروزجنگ آیاافغانستان درآن سهم خواهد گرفت ؟

جواب:

حالت داخل بخودشان معلوم است ما آرزو نداریم‌که در پاکستان جنگ وبدبختی بیایـد وآنرا پیشبینی کرده نمیتوانیم و اگر جنـگ داخلی دربین شان رخ دهد دعامیکنیم ایـن بدبختی ازبین برود .

سوال :

اردوی افغانستان توسط اتحادشوروی تربیه وتجهیز شده است ، همچنان نهضت آزادی خواهی در پاکستان ، جناب شما علاقمنـدی اتحاد شوروی رادرین ساحات چگونه ارزیابی میفرمایند ؟

جواب:

درین شك نیست کـه اردوی افغانستـان باسلاحیکه ازشوروی گرفته ایم تجهیز گردیده وصاحب منصبان مادر آنجا ودیگر کشور هـا تربیه میشوند امااربط این موضوع رابامبارزات آزادی خواهی مردم پشتون وبلوچ درسـت ندانستم، مجاهدات ملی آنهاازین روز نیست بلکه ازیکقرن پیش ،این مبارزه‌درنیم قاره‌هند دربرابر حکمروایی انگلیس یعنی قبل ازتولد پاکستان ، شما تاریخ افغانستان رامطالعه‌کنید

می بینیدکه قسمت زیادعمر آزادی خواهان در برابر استعمار انگلیس درنیم قاره درهمین مجادله سپری شده‌است . شمامیبینید تاوقتیکه آخرین افراد قوای انگلیس از آنجا خارج میشدند بازهم پشتونها مردمی بودندکه تا آخرین لحظه علیه انگلیس مجادله می کردند. لذا این دوموضوع باهم هیچ ارتباطی ندارد .

باید دانست که تابدست آوردن حقوق حقه خویش مبارزهٔ مردم پشتون وبلوچ ادامه‌خواهد داشت وهیچگونه فشار وتهدید آنها رااز این مبارزه ملی شان منصرف نخواهد ساخت .

سوال :

جناب رئیس جمهور شما فرموده اید که افغانستان یك کشور اسلامیست، این حقیقت باارتباط بکشور های دیگرچه نتایجی دارد ؟

جواب:

بلی‌ماکشوراسلامی‌بودیم، هستیم‌وخواهیم بود دردنیایی که زندگی میکنیم مذاهب و ادیان مختلف وجود دارد. اماملل جهان با آنکه‌ادیان ومذاهب مختلف دارند همه شان دوست اند وباهم زندگی میکنند . همانطوریکه ما بدین اسلام بحیث دین خوداحترام میکنیم دین‌اسلام ادیان دیگر رانیز قابل احترام میداندامامقصد شمااز‌طرح این سوال روشن نیست .

سوال :

آیااین موضوع که شما کشور اسلامی‌هستید هیچگونه اثری درسیاست وموقف شما در شرقمیانه ندارد ؟

باساس موازین اسلامی ما ازحق طرفداری میکنیم، هرچه وهرجاکه باشد . مااز عربها حمایت میکنیم این طرفداری ما تنهاازنظرعرب بودن کشور های عربی نیست، عربها درداعیه شان حق بجانب اند، زیرا آنها سر زمین های شان رااز‌دست داده‌اند. همچنان‌فلسطینی هاحق بجانب اند، واگر ملتفت شده باشید مااز‌حقوق ویتنامی هانیز همیشه پشتیبانی کرده ایم .

سوال :

جناب رئیس جمهور شما بروش قدم بقدم عصری ساختن کشور خویش شهرت دارید ، نظرجناب شمادرمورد پیشرفت سریع‌افغانستان چیست ؟

جواب:

حرکت قدم بقدم درصورتی خوب است که انسان سریعتر رفته نتواند واگر سریعتر رفته بتواند وامکان حرکت سریعتر هم موجودباشد نمیدانم چراانسان سریعتر حرکت نکند .

سوال :

جناب شما تاکدام اندازه خودرا از همکاری وپشتیبانی مطلق مردم برخوردار میدانید ؟

جواب:

بهتر است این موضوع رااز‌طبقه عوام مردم افغانستان بپرسید وهم ازهمه بهتر تاریخ آینده افغانستان آنرا قضاوت خواهد کرد .

دراخیر ژورنالیست فنلندی ازینکه بسوی افتخار مصاحبه داده شد، از ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم صمیمانه تشکر کردوښاغلی رئیس دولت* وصدراعظم نسبت اینکه باراول ژورنالیستی ازکشور دوست فنلند با وی مصاحبه انجام داد اظهار خوشی نمودند وضمناً متذکر شدند که من به‌مردم فنلندقلبا احترام دارم .

مصاحبه با نماینده رادیو تلویزیون ایران

۳ ثور ۱۳۵٤

سوال :

نظرات حضرت عالی رادر بیاناتیکه بعد از استقرار جمهوریت ایراد فرموده بودند، مطالعه کرده‌ام. به نظرحضرت رئیس دولت وصدراعظم تاچه اندازه درین مدت زمان کوتاه در تطبیق آنها بویژه درمسایل اقتصادی مؤفقیت حاصل فرموده‌اند ؟

جواب:

تصادفاً عین سوال جناب شما را چند روز قبل یك همکار فنلندی شما نیز مطرح کرد . به‌ایشان گفتم درمسایل بعداز انقلاب سه‌وظیفه اساسی پیش روی ماقرار داشت :

تأمین امنیت، استحکام جمهوریت ، آوردن تحولات اجتماعی واقتصادی .

درقسمت اخیر باید بگویم‌که کار هائیکه تاکنون انجام شده امیدوارم برای وطن مامفید تمام شود .

درقسمت سیاست خارجی افغانستان همیشه کوشش مااین بوده تاباتمام کشور های جهان روابط حسنه داشته باشیم .

درمسایل اقتصادی کوشش کردیم چه از منابع خودوچه ازطریق کمك های ممالك‌دوست پلانی طرح شود تادرآینده برای بلند بردن سویهٔ حیات مردم مادرزمینه های اقتصادی واجتماعی تحولاتی بوجود بیا ید که امیدوار هستم این تحولات بنیادی واساسی باشد .

سوال :

رژیم شما کوشیده است تابخش عمومی اقتصادی کشور راتقویت کند، آیا برای بخش خصوصی هم برنامه ای تدوین شده است ؟

جواب:

البته اساسا سکتور خصوصی جزء پلان عمومی اقتصادی یك کشور است . از این نقطه نظردرقسمت سکتورخصوصی قانونی وضع شده‌که براساس آن هرکسی میتواند درپروژه موردنظر سرمایه گذاری کند واینکاربدوصورت ممکن است :

اول اینکه خود شخص پروژه ای رابه‌دولت پیشنهاد میکندکه بعد از مطالعه کمیسیون سرمایه گذاری وقبولی آن میتواند بکارش آغاز کند .

دوم اینکه خوددولت پروژه هایی را اعلام میکند واشخاصی که مایل باشند، میتوانند در پروژه مورد نظر خود سرمایه گذاری کنند ، البته سرمایه گذاری درسکتور خصوصی باید به‌منافع عوام افغانستان مطابقت داشته باشد .

سوال :

حضرت رئیس دولت طی مدت زمان ازمسکو، دهلی نو ، داکا وبغداد بازدید فرمودند و با رهبران این کشور هامذاکراتی در زمینه های مختلف ازجمله صلح منطقه ، معمول فرمودند. سوال من آینده نگری این مذاکرات است ؟

جواب:

درزبان دری ماابن اصطلاح معمول نیست . اگرمعنی آن نتایج مسافرت های من باشـــد پاسخ اینست‌که نتایج آن خیلی مفید بـــود. دوستان خودرا دیدیم ، مذاکراتی با ایشـان کردیم، نقاط نظر همدگر رافهمیدیم واین دیدو بازدیدها سبب استحکام مناسبات کشور های مامیشود ودرآینده نتایج مفیدی خواهد داشت.

سوال :

بنظر میرسد که حکو مت شما براستـــــی خواستار گسترش مناسبات باایران اسـت . برای من این‌نشانهٔ اعتمادبه نفس‌حضرت رئیس دولت‌است . باتوجه به همبستگی های تاریخی، جغرافیایی، قومی ، دینی وفرهنگی دوملـت ، اکنون آینده روابط دوکشورراچگونه می‌بینید؟

جواب:

خوشبختانه مناسبات مابا برادران ایرانـی همیشه صمیمانه ودوستانه بوده وگسترش این مناسبات آرزوی دیرینه مردم افغانستان است ومن امیدوارم که این مناسبات برادرانه هرروز بیشتر تحکیم یابد وصمیمی ترگردد .

سوال :

نظررئیس دولت رادرزمینه نقش تهران در حل اختلافات پاکستان وافغانستان میخواستم؟

جواب:

نقش تهران البته به خودتهران معلوم‌است. امااعلیحضرت شاهنشاه ایران ازپانزده، شانزده سال‌پیش درباره مناسبات ماباپاکستان‌معلومات کافی دارندودرراه حل آن‌کوشیدندکه متأسفانه به نتیجه نرسید، چه موقف های ماازهم دور بود .

امروز روابط ماباپاکستان خوب نیست واین حالت برخلاف آرزوی ما ست . اینکـــه نقش تهران درزمینه چه بوده میتواند مربوط به خود تهران است . چیز یکه من میتوانم بگویـــم اینست‌که هراقدام نیك رادرراه حل اختـلاف افغانستان وپاکستان بدیده قدر خواهیم دید . اگـــر برادران ایرانی مخصوصـاً اعلیحضرت شاهنشاه ایران درین راه اقدامی بتوانند ، باعث خوشی خواهد بود .

سوال :

اگر پیامی به ملت ایران‌داشته باشیداستدعا دارم بفرمائید ؟

جواب:

پیام من به برادران ایرانی پیامی اسـت بسیار صمیمانه ودوستانه .

ازینکه چندی بعدموقع می یابم که برادران ایرانی رااز نزدیك ببینم، خوشحال هستیم ، امیدوارم ملت‌ایران تحت رهنمایی اعلیحضرت شهنشاه ایران به ترقیات روزافزون نایـــل شوند .

بیانیهٔ شاغلی رئیس دولت وصدراعظم درضیافتیکه به افتخار شان شاهنشاه ایران ترتیب داده بودند

۸ ثور ۱۳۵٤

اعلیحضرت شاهنشاه !
علیاحضرت شهبانو !
والاحضرت های گرامی !
جلالتمآبان ، دوستان عزیز !

نخست سلامهای گرم وپرحرارت دولت وملت افغانستان رابه دولت و ملت ایران تقدیم میکنم .

ازمهمان نوازی واستقبال گرمی که از من وهمراهانم بعمل آمده وموجب مسرت قلبی ماگردیده است وهمچنان ازحسن نظر وکلمات محبت آمیزیکه اعلیحضرت دراین محفل دوستانه نسبت بوطن ومردم افغانستان ابراز فرمودند، ازطرف خود ورفقای همسفر خود از صمیم قلب اظهار تشکر مینمایم .

این عواطف برادرانهٔ اعلیحضرت و مردم ایران نشانهٔ احساساتیست که ازایام دیرین درقلوب مردمان دوکشور، چون دو همسایه وبرادرنزدیك، موجود بوده وتاامروز بجا مانده است .

به اعلیحضرت شما اطمینان میدهم که عین علاقمندی و احساسات برادری متقابل نسبت به ملت نجیب ایران وشخص اعلیحضرت شما نزددولت ومردم افغانستان موجود میباشد .

امروز مابه خانه یك برادر صمیمی خویش آمده ایم . ارمغان مادر این سفر صفاوخلوص، صمیمیت وحسن نیت است .

علایق برادری بین ملتهای مابر بنیاد عواطف عمیق استوار بوده وریشه های عمیق دارد .

امروز وظیفه ماست که هرچه بیشتر درتحکیم وتوسعهٔ روابط برادری ودوستی عنعنوی بین خویش سعی ومجاهدت نمائیم .

امیدوارم درجریان تماسهائیکه طی مذاکرات روز های آینده صورت میگیرد روابط دوستانه ماوارد مرحله جدید گردد .

دیدار دوباره ازکشور زیبای شما وانکشاف وترقیاتیکه دراین مدت نسبتا کوتاه بهرهبری اعلیحضرت شما وسهم گیری فعال مردم ایران نصیب ایران گردیده ما یهٔ مسرت فراوان دوستان افغان شماست .

مادلبستگی عمیق اعلیحضرت شاهنشاه ایران رابه صلح منطقه می ستائیم وخوشحالیم که فضای مناسبات دوکشور مسلمان ایران وعراق باردیگر روشن شده‌است ، این اقدام نیك موجب خرسندی عمیق افغانستان گردیده وازآن به مسرت استقبال می نماید .

امیدوارم رفع آن اختلافات که به اثردرایت وخردمندی مشترك زمامداران محترم شان میسر گردیده موجب تامین صلح درمنطقه وتحکیم مزید روابط بین دوکشور همسایه ایران وعراق گردد .

افغانستان معتقداست که رفع هرگونه اختلافات باید ازطریق مذاکره وتفاهم حل گردد وبه‌این

منظور داشتن افق نظر وسیع ودرك واقعیت هالازم میباشد .

هدف اساسی انقلاب ماپیروی ازدیموکراسی واقعی وبوجود آوردن تحولات بنیادیست که براساس عدالت اجتماعی واحترام به کرامت انسانی بروحدت، برادری وبرابری وخدمت به قاطبه مردم افغانستان استوار باشد . سیاست خارجی ماکه نیزبراساس خواسته ها ومنافع ملی افغانستان وصلح جهانی پایه گذاری شده عبارت ازبیطرفی فعال وعدم انسلاك در دسته بندی ها، قضاوت آزاد ، همزیستی مسالمت آمیز باساس احترام متقابل، دوستی وهمکاری باهمه ملل ومردمان صلح دوست جهان وپشتیبانی ازمبارزات آزادی خواهی ملل تحت استعمار وسلطه اجنبی میباشد .

اعلیحضرتا !

افغانستان از مبارزات ملل عرب ومردم فلسطین همیشه پشتیبانی نموده ومینماید .

ماعقیده داریم‌که صلح دوامدارباساس عدالت درشرقمیانه بدون تخلیه خاکهای عربی وتامین حقوق حقة مردم فلسطین ممکن نیست ، امیدواریم رکود فعلی درراه جستجوی صلح درشرق میانه به زودی رفع شود واقدامات مثبت وعملی برای نیل به این مرام صورت گیرد .

مابحیث یك کشور صلح دوست صمیمانه آرزومند آرامش وامنیت کامل درجهان و مخصوصا درمنطقه ای که به آن تعلق داریم میباشیم .

مایك عضو وفادار سازمان ملل متحدهستیم وبه منشور آن احترام می‌گذاریم وازآن حمایت میکنیم .

ماباتمام کشور های صلح دوست جهان روابط دوستانه وحسنه برقرار نموده ایم .

متاسفانه باتنهاکشوری‌که تاحال نتوانسته‌ایم به این امر موفق شویم پاکستان است .

یگانه مشکل سیاسی ماباحکومت پاکستان طوریکه ازسوابق آن اعلیحضرت اطلاع دارند موضوع تامین حقوق حقه برادرانی میباشد که باماپیوند های عنعنوی ناگسستنی ، نژادی، فرهنگی وتاریخی دارند، عقیده داریم که جبر واستعمال قوه به هیچ صورت نمیتواند تمنیات ملی راازبین ببرد ویاحقایق وواقعیت ها را بپوشاند .

بهر صورت آنچه مربوط به افغانستان است مثل همیش سعی خواهیم ورزید تااین یگانه اختلاف سیاسی بین ماوپاکستان به صورت مسالمت آمیز و شرافتمندانه حل وفصل گردد ودر نتیجه فضایی ایجاد شودکه کشور های شامل این منطقه بتوانندباروحیه دوستی وحسن نیت زندگی کنند .

افغانستان ازدیتانت در روابط کشور های بزرگ حسن استقبال کرده وامیدوار است که این انکشاف مثبت همه کشور ها ومنافع‌ایشان رانیز احتوا کند وعقیده داردکه موفقیت دیتانت مستلزم سهمگیری همه‌کشور هاچه کوچك وچه بزرگ میباشد .

در ساحهٔ مناسبات اقتصادی و تجارت بین المللی باید متذکرشدکه بحران اقتصادی بی سابقه ای جهان ماراتهدید میکند. بحرانیکه متاسفانه قسمت اعظم مردمان جهان خاصه

کشور های جهان سوم رامحکوم به انـــواع مصائب نموده است . جز باتنظیم مجددروابط اقتصادی وتجارت بین المللی نمیتوان درمجادله باآن توفیق یافت، از اینرو سیستم موجوده‌که زاده دوران استعمار واستثمار است به هیــچ وجه باشرایط کنونی جهان وبامقاصد وروحیه همکاری بین المللی، درحال حاضر سازگـــار نیست وایجاب میکند تانظام نوین اقتصـــادی مطابق بااحتیاجات وخواسته ها ی امـــروزی جاگزین آن گردد تامنافع همه کشورهای جهان اعم ازانکشاف یافته ودرراه انکشاف را تأمین نماید. این نظام جدید باید براساس اصـــل همکاری، تفاهم، حسن نیت وباشتراك مساعی همه‌کشور هاوبه منظوربوجود آوردن یك حیات مرفه ومتعادل درجامعه بشری پی ریزی گردد. ازجانب دیگر تنظیم مجدد روابط اقتصادی و تجارتی بین‌کشورهای انکشاف یافته وصنعتی ازیکطرف وکشور های درراه انکشاف ومولد موادخام ازجانب دیگرنیز نه تنها ازمقتضیات بلکه از ضروریات است ، که باید از طـــریق تفاهم وهمکاری متقابل تنظیم گردد .

بحران مالی وتورم پولی جها ن معضـــلـــه دیگریست که ذهن واندیشه همه جهانیان را بخود معطوف داشته است این بحران مخصوصا درکشور های جهان سوم بابلندرفتن قیم مواد وارداتی وترانسپورت خیلی محسوس بـــوده مشکلات زیادی رااز ناحیه کسر قابل ملاحظه‌ای دربیلانس تادیات شان بوجود آورده واز جانبی هم باعث رکود درتطبیق پروژه های انکشافی وصنعتی ایشان گردیده است . ماعقیده داریم که بایدیك سیستم جدید پولی جهانی کـــه همه کشورهای جهان درتنظیم وتعمیل‌آن سهیم باشند تاسیس گردد .

حاکمیت ملی بر منابع طبیعی حـق مسلم هر کشور است تابهرنحویکه خواسته باشد ازآن درراه بهبود وضع اقتصادی واجتماعی مردمان خویش استفاده نماید. بنظر مانقض ایـــن پرنسیب مداخله صریح وتجاوز بر حاکمیـــت ملی کشور ها میباشد .

به اغتنام ازفرصت میخواهم از مساعـــدت های برادرانه وبی شایبه دولت ایران‌که جهت تمویل بعضی پروژه های اقتصادی افغانستان صورت میگیرد یادآوری نموده ازطرف دولت و مردم افغانستان اظهارتشکر نمایم . آرزومندم کشورهای ما، ازآزمون بزرگ تاریخ وزمانه‌که دفاع ازکرامت ، صلح وآزادی میباشد پیروز وسربلند بدر شوند .

دراخیر، گفتارم رابـــه سلامتی اعلیحضرت شاهنشاه ایران، علیاحضرت شهبانـــو ، بـــه سعادت ملت برادرمان ایران وبه دوستی خلل ناپذیر افغانستان وایران خاتمه میدهم .

بیانیه ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم خطاب بمردم هرات

۱۳ر۲ر۱۳۵٤

شهریان هرات !

برادران عزیز !

خواهران !

برادران، جوانان وپیران شهرباستانی‌هرات! ازاستقبال نهایت گرم وصمیمی که از یك خدمتگار خود میکنید کلماتی ندارم‌که این احساسات پرحرارت وپرجوش شمارا جواب داده بتواند . غیرازاینکه از صمیم قلب ازشما برادران ، شماخواهران واهالی هرات اظهار تشکر وسپا سگزاری نمایم .

برادران ! البته وظیفهٔ من بودکه خدمت شما برادرها پیشتر ازاین میرسیدم وواقعاتیکه در مملکت گذشت توضیحاتی میدادم امافکر کردم که وظایف اولی انقلاب درآنست تادر تامین امنیت، استحکام‌واستقرارنظام نوین جمهوریت وبالاخره درجستجوی طرقی برای سعادت وبلند بردن سویه ملت افغانستان کوشش کنم، چه وظایف سنگین بدوش مابوده واست تا قدم های بنیادی واساسی رابرای رفع مشکلات وطن ومردم محروم خود برداریم .

اهالی عزیز هرات !

پس ازسپری شدن تقریبا دو سال برای شما خواهران وبرادران وتمام مردم افغانستان به لطف و مرحمت خدا و پشتیبانی مردم افغانستان اطمینان داده میتوانم که قدمهای اساسی‌که ازطرف دولت جمهوری برداشته‌شده انشاء الله آینده بسیاراطمینان بخش وروشنی رابرای مردم این خاك نوید میدهد .

خواهران وبرادران !

وقتیکه من قدمهای بنیادی واساسی میگویم، همه چیزآن متناسب به امکانات مالی وهمکاری مردم افغانستان است . ازینرو این طوراطمینان دادن‌که دریکروز یایکسال یاچند سال همه مشکلات حل می گردد، مبالغه کرده خواهیم بودواگر شما هم فکرکنیدکه در یکسال مملکت آباد میشود مبالغه خواهد بود .

پس سعادت یك مملکت مربوط بهمت عالی مردم آن است. اگرنزدمردم آن یك ایدیالوژی ویك مفکوره ملی توام باخودگذری ، حس فداکاری وایثار موجود باشد بدانیدکه آن ملت به یاری خدای بزرگ روزی به هدف نهایی خودخواهد رسید .

باید بدانیم دراین دنیاییکه ماوشما زیست میکنیم، یك ملت نمیتواند بحال فقر، فلاکت وغربت بسر ببرد.

امروز هرفردیکه خودرا ، اولاد این خاك میداند وذره عشق وعلاقه بوطن دارد وظیفه اساسی ، ایمانی ووجدانی اوست که برای سعادت افغانستان به طیب خاطر قربانی دهد، تانسلهای آینده سرفراز وآسوده زندگی کرده بتواند، تااین نسل ، برای سعادت ملی، خود راقربان نکند، تااین نسل ازخود غرضی ها وخودخواهی هانگذردوتاروزیکه‌بحیث یك برادر بدون تبعیض ، بحیث یك ملت دور هم جمع نشوند ومتحد نشوند تاآنزمان سرنوشت شان خوار وزار خواهد بود .

جوانان عزیز !

برای شما خطاب میکنم !

برای اینکه سرنوشت آینده این وطن

بدست شماست !

اگرخواسته باشید یانخواسته باشید قهراً مکلف هستید سرنوشت آینده این خاك را بدست خود بگیرید .

پس ای جوان عزیز !

ای فرزندان عزیز! خودراآماده خدمت‌سازید ووقتی شایسته خدمت شده میتوانید که علم بیاموزید صاحب یك ایدیالوژی ملی ووحدت فکر وعمل باشید .

برادران ! ایدیالوژی های واردشده هیچگاه به تنهایی بدرد یك ملت نمی خورد، ملــت مردوقهرمان، آن ملتی است که از آن همـــه ایدیالوژی هاازهمه دنیاچیز های بهتری کـــه موافق به عنعنات ملی، منافع ملی ومعتقدات دینی آن باشد استخراج وجمع آوری نمـــوده بفکرودماغ خودبرای خویشتن ووطن خویشــ ایدیالوژی نوی راخلق کندکه درپرتوآن راه سعادت واعتلاء رابه پیماید .

فرزندان عزیز !

بازهم برای شمامیگویم واین راکاملا بـه قلب خودداشته باشیدکه خواسته باشید یانه، سرنوشت این ملت قهراً بدست شماســـت ، خوشابحال ملتی‌که جوانان فهمیده، بادین و ایمان داشته باشد. لذا به شما جوانان میگویم که وظایف نهایت سنگین داریدوباید مسئولیت خودرادرین راه خوب احساس‌کنید . چه‌کسی‌که مسئولیت راقبول نمی تواند آنرا نیز انجـام داده نمیتواند . پس شماباید به آینده وطن تان فکرکنید، محرومیتهای کشور را مطـالعـه کنید، دردهای افغانستان رابدانید، این وطن برای خوش گذرانی یك طبقه خلق نشده‌است. چه زندگی یك ملت مربوط به یك طبقه خاص نیست بلکه مربوط به‌قاطبه مردم آنست کـه ملت راتشکیل میدهد تاوقتیکه ملت راضـی نباشد، ازحکومت پشتیبانی نکند هیچ زمامدار، هیچ حکومت وهیچ دولتی حتی سنگی را بالای سنگی گذاشته نخواهد توانست . شما یقین داشته باشید که امروز بزرگترین ومقدسترین وظیفه انقلاب دولت جمهوری اینست وخواهد بودکه ماچطوروبه چه صورت برای قاطبهٔ ملت خویش خدمت کـرده وشکـل زندگـی شانرا بهترکرده میتوانیم، هدف ماهدف مقدس است واینکار دشوار از قدرت یك شخص بیـــرون است . وقتی این هدف عالی برآورده شـده میتواند که هدف خود، دردخود ومقصد خود را تشخیص کرده بتوانیم وبدون تبعیض بحیـث برادر وبرابر به سرمنزل مقصود برسیم .

اهالی عزیز هرات !

امروز ملتفت هستیم ورفقای ماملتفت‌هستند که ازطرف دشمنان خارجی افغانستان چه‌دروغ هاگفته میشود وچه‌کلمات توهین آمیز استعمال میگردد .

این برای آنست که ذهنیت مردم افغانستان راخراب کند .

اما، ماازهیچ چیزباکی نداریم تاروزیکه راه ماحق است وتاوقتی‌که درراه خدمت این خاك وملت عزیزافغانستان گام می برداریم .

این سخنان بی‌معنی، موثرنیست وخواهران وبرادران، مادرهمه اموراول توفیق خدای‌بزرگ وبعد پشتیبا نی ملت نجیب افـــغانستان را میخواهم تاوقتیکه توفیق خداوپشتیبانی ملت باشد به اهداف مقدس خود می رسیم .

طوریکه‌اطلاع دارید‌من ازیك مسافرت رسمی ازکشور دوست وبرادر خودایران آمدم بشما میگویم که باتمام مهمان نوازی وصمیمیت‌دولت ومردم ایران پذیرایی شدیم . همه آن برای داود نبود. بلکه برای نمایندهٔ دولت وملت افغانستان بود. پس باید بدانید که قدرت حقیقی ملت است نه شخص، دعا میکنم که خداوند به رفقا وبه همه خدمتگاران توفیق عنایت کند، که براستی وایمانداری بوطن خودخدمت نمایند وبراستی کمر همت بکار بندند بدون کار و زحمت یك ملت بجایی نمیرسد یك ملت نباید مفت خوار باشد تا وقتیکه یك‌ملت خودرا کمك نکند، نمیتوان ازآن توقعی داشت، پس همه چیزدردست خود ماست . خدای بزرگ این حس رادر نهاد هرفردوطن ماجاگزین بماند، که سرزمین خودرا سرزمین آباد سازند. تانسل های آینده به‌آن افتخار نمایند .

شهریان عزیز هرات !

خواهران ! برادران وجوانان !

ازصمیم قلب ازپذیرایی واز صمیمیت گرم شماتشکرمی‌کنم، ازخدای بزرگ استدعامینمایم به همه ماتوفیق اعطانماید که باایمان وعقیده کاملی که داریم پایدار بمانیم .

بیانیه بمناسبت سالگرد خارندوی

۱۹- ثور ۱۳۵٤

نزدهمین سالگرد تاسیس واحیای مجدد جمعیت های خارندوی وخارنجونی‌راکه دردومین سال انقلاب جمهوری درتمام ولایات کشور از طرف دافغانستان خارندوی ټولنه‌تجلیل میشود بهمه دختران وپسران خارندوی وطن عزیز ازصمیم قلب تبریك میگویم .

خواهران وبرادران خارندوی !

درجوانان ماقدرت ودینامیزمی سراغ میشود که امیدواریم بوسیلهٔ آن مسیر حقیقی انکشاف وترقی برای کشور عزیزما میسر گردد و در راه وصول به اهداف مترقی انقلاب ملی ماقدم های فراخی برداشته شود .

روی این واقعیت ودرك این استعداد ها کتله جوان فرزندان کشور در روشنی نظام نوین جمهوریت وظایف خطیری بعهده دارند که انجام آن درین مرحله حساس تاریخی از وجایب وفرایض غیرقابل انکار بشمار میرود.

وظیفهٔ جوانان وروشنفکران است که بادرك این وجایب وفرایض ملی درهرجاوهر موقفی که قراردارند بکو شند مکلفیت های ایمانی ووجدانی خویش رادر پرتو ایجابات عصر و خواسته های ملی‌کشور برای مردم خود انجام دهند .

قوانین، اصول وشعارهای خاص خارندویان ممدانجام این وظایف است وبافهم آن برای اجتماع خویش درایفای وظایفیکه به ایشان سپرده شده است مصدر خدمات ارزنده گردند.

امیدوارم جوانان وطن‌پرست خارندوی بادرك احساسات ملی وکسب توفیق ازبارگاه ایزدی تحت شعار پندارنیك ، گفتار وکردارنیك شان عمل نموده درجهت پیشرفت همه جانبهٔ کشور مثمر ثمر نیکو باشند.

پیام بمناسبت روز معلم

۳۱ ثور ۱۳۵۴

بنام خداوند توانا !

استادان ومعلمان گرامی !

مراتب مسرت قلبی وتمنیات صمیمانهٔ خود رابمناسبت روز پرافتخارمعلم به همه استادان ومعلمان و مردم علم دوست کشور ابراز مینمایم .

انکشاف وترقی جوامع بشری در امور اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگ ملی توسط معلم بنیان گذاری می شود وبا نیروی تفکر سالم وقوه دانش بشریت بسر منزل مقصود رهنمونی میگردد .

معلم بانی نهضت های بشری،مؤجدمدنیت ها، سازندهٔ تاریخ وتأمین‌کنندهٔ ارمانهای ملی میباشد . معلم است‌که درترقی واعتلای کشور هانقش اساسی وفعال دارد وجذبات غرورملی احساسات بشر دوستی وعقیده وطن پرستی‌را دردل ودماغ فرزندان کشور جاگزین میسازد.

دین مبین اسلام وعنعنات ملی مامقام معلم راخیلی برجسته وارجمند دانسته، احترام به مقام والای معلم راوظیفهٔ هرفرد میداند .

کشور عزیز مادر آستانهٔ تحـولات بنیادی قرار داردوحیات نوین افغانستان بروفق انقلاب ومظاهر جمهوریت سالمانه عیار میگـردد .

بنأ معلمان و استادان درین مرحله حساس تاریخی کشور، وظیفه مهم تعلیم و تـربیت رابحیث یك عنصـر عمده زیر بنای اجتمـاع نوین افغانستان درانکشاف ساینس وتکنالوجی واستفادهٔ سالم ازمنابع طبیعی برای خدمـت به قاطبهٔ مردم افغانستان بعهده دارند وحسن اجراآت شان موردقضاوت تاریخ ونسلها ی آینده قرار میگیرد .

ازجمله اهداف وپروگرام های مهم دولـت جمهوری افغانستان آوردن ریفورم در ساحـهٔ معارف بود، زیرامعارف عاری ازهدف وفاقـد غایه نمیتواند احتیاجات وضرورت های جامعه ماراەرفوع سازد .

ما مکـلفیت داریم برای اعمار افغانستان نوین متکی به خودازهمه اولتر درتربیه رشد وتکامل فرزندان خود ، خواسته های آینـده جامعه وانکشافات آنرا دقیقانه مدنظـر داشته وهمزمان بان باید بدانیم‌که کدام نوع تعلیمات مسلکـی وثانوی میتوان احتیاجات و خواسته های آیندهٔ جامعه مارارفع سازد وبااستفاده ازکدام طرق وشیوه ها میتوانیم مرض مزمن بیسوادی رااززبین ببریم .

بمنظور تأمین این مأمول دولت جمهـوری افغانستان برحسب وعدهٔ سال گذشته ریفورم معارف رامنظور نمود وبصورت تدریجی تطبیق

آن شروع شده است .

امیدوارم استادان ومعلمان‌کشور دربرآوردن مأمول معارف حقیقی در پرتو نظام جمهوری طوری جدوجهد نمایندکه اولاد این سر زمین جوانان وطن پرست، صدیق، صالح وباایمان بارآیند تا برای جامعهٔ خویش مصدر خدمات ارزنده گردند .

این روز خجسته رایکباردیگربه همه اهل علم ودانش کشور خصوصاً استادان ومعلمان تبریك میگویم ومؤفقیت مزید همه رادرتعلیم وتربیهٔ سالم اولاد افغانستان ازبارگاه ایـزد متعال آرزو مینمایم .

زنده باد افغانستان

پاینده باد جمهوریت

بیانیه ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم خطاب به معلمان

اول جوزا ١٣٥٤:

ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم خطـــا ب بمعلمان واستادان کشور گفتند :

شما معلمان درتربیهٔ سالم نسل آیندهٔ‌کشور مسئولیت بس بزرگ بدوش دارید .

کشور ما بیشتراز هروقت بکار و زحمـت احتیاج دارد. شما معلمان وظیفه دارید تاجوان کشوررا متوجه وظا یف بس سنگـیـن ایشان نموده، درتربیهٔ سالم اولادوطن ازجد وجهـد دریغ نکنید .

حس برادری وبرابری عامل مهم اتحاد و همبستگی است برشما است تااین احساس رادرنسل آیندهٔ کشور بپرورانید .

تعلیم خوب است، اماتربیه مهمترازآن ٬ست برجوانان است‌که آداب ملی خود را درك‌کرده وهدف معین داشته باشند تا ایشان گمـراه نگردند .

جوانان باید ملتفت باشند که زحمت کشی ایشان درراه اعتلای کشور نقطهٔ پایان ندارد ایشان باید بدون تأخیر در ایفای وجـایـــب ووظایف ملی خودکوشان باشند .

برای نیل به آرزو های ملی ، داشتن يك ایدیالوژی ملی ضرورت است اگر يك ملت مطابق ایدیولوژی ملی خود حرکت می‌کند، درحقیقت درشاهراه ترقی قرار دارد . ضمـــن اشاره به ریفورم بنیادی معـــا رف مـؤسس جمهوریت گفتند :

معلمان درتطبیق این ریفورم از همه بیشتر وظایف سنگین بعهده دارند، چهایشان مربیون حقیقی میباشند .

بیانیهٔ شاغلی رئیس دولت و صدراعظم خطاب به والیان

شاغلی محمد داؤد رئیس دولت‌وصدراعظم خطاب به والیان فرمودند:

احساسات وطنپرستانه وایمان قوای افراد مسئول این خاك است‌که کشور رابه سرمنزل مقصود می رساند .

والي هابحیث نمایندگان دولت وظایف سنگینی رادر قبال دارند وبایست مکلفیت‌های شانرا دربرابر مردمی‌که درحوزهٔ ادارهٔ آنها سکونت دارند با کمال درستی وامانت داری ایفا نموده ومطابق ایجابات عصر مقتضیات زمان وبراساس روحیه نظام نو ین جمهوری مشکلات اساسی مردم ومنطقه خودرا با عزم خلل ناپذیر وزحمت دوامدار مرفوع سازند.

بادرنظر داشت وضع و احتیاجات موجوده وظایف ووجایب بس سنگین درقبال داریم وبرماومردم ماست تاباهمت عالي واستعداد سرشار خود دربرابر اینگونه مشکلات باجرأت وبارادهٔ متین مبارزه نمو ده زندگی مسعودی رابرای خودونسل آینده سرزمین خود مهیا سازیم .

آبادی کشور مستلزم نیات عالی شماوهمهٔ آنانیست که مسئو لیت های عمده را بدوش دارند وآنچه رابخود میخو اهند باید برای فردفرد این سرزمین روادارند چه عدالت پایه واساس یك جامعه مرفه ومسعود را تشکیل میدهد. ودرجوامعی که عدالت نباشد سعادت سراغ شده نمیتواند .

ماباید مسایل ملی کشور رابالاترازمسایلی بدانیم که روی منفعت های شخصی و فردی می چرخد برای دریافت مسایل ومشکلات‌ملی خویش تماس مستقیم ودایمی مسئولان امور حتی بادور افتاده ترین ونادار ترین افراد وطن ازوجایب ایمانی ووجدانی ماست زیرابه همین وسیله میتوان ازنفوذ اشخاص مغرض جلوگیری نموده وبه نیازمندی های واقعی‌مردم کشور خود مطابق به عدالت اجتماعی رسیدگی نمائیم .

واقعیت این است‌که سرزمین باستانی ماکه برات مدت هاشاهدتاریخ وافتخارات درخشانی بود نظربیك سلسله واقعات تلخ روزگار از کاروان ترقی وانکشاف عقب افتادکه یادآوری ازآن ممکن است برای مادرسی باشد ولی درد مارادوا نمیکند تنهاوتنهااحساسات وطنپرستانه وایمان قوی وکاروزحمت دوامدار افرادمسئول این خاك است‌که کشوررابه سر منزل مقصود میرساند .

بیانیه بمناسبت پنجاه وهفتمین سالگرد استقلال

خواهران وبرادران عزیز !

افتخاردارم پنجاه وهفتمین سالگرد استرداد استقلال افغانستان عزیزرابه شما هموطنان گرامی خود واردوی فداکار افغانستان تبریك میگویم وبه روان پاك رادمردان وشهدايیكه دراثرعزم آهنین ومجاهدات وقربانی های سنگین وپیگیر ایشان استقلال وطن عزیزمادوباره حاصل گردید، درود بی پایان میفرستم .

شادمانی ازتجلیل این روزخجسته ویادوبود ازایثار وپیکار طولانی آنانیکه درطول سالیان دراز مؤفق شدندعملیه استرداد استقلال مارابه پیروزی برسانند، خودثابت میسازدكه وقتی ملتی برای رسیدن بهیك هدف ملی بااحساس فداكاری ومبارزه طلبی، عزم راسخ مینماید هیچ مشكلی نمیتواند مانع پیروزی آن گردد . ارزش حقیقی مبارزات استقلال طلبی مردم افغانستان دروجهه خالصانه ملی آن بود و مهمترین عاملی كه موجب كامیابی آن شداین بودكه مبارزین راه استقلال برای هرگونه ایثار درین راه آماده بودند، عزم وتصمیم راسخ داشتند كه باید مقدرات ملت افغانستان دردست خودملت قرار گیرد ومعتقد بودندكه آمال ومنافع ملی بالاتر ازهر چیز دیگراست .

بادرك چنین احساسات وطن پرستانه بودكه ملت افغان قیام نمود وپیروز گردید .

هموطنان عزیز !

امروز نیز ملت افغانستان درمرحلهٔ حساس ومهمی ازتاریخ خودقرار دارد، تأسیس نظام مترقی جمهوری كه مطابق به آرزوهای دیرینه ملت افغانستان وباپشتیبانی قاطبهٔ مردم ما صورت گرفت، یكباردیگر موقع آن را میسر گردانیده است تامنافع عالیهٔ ملت افغانستان بالاتر ازهرامردیگرقرار گیرد . همانطوریكه تأسیس نظام جمهوری دراثرعزم راسخ وایثار وازخودگذری میسر گردید، تطبیق اهداف انقلاب نیز فداكاری، گذشتن ازمنافع شخصی رابه منظور حفظ منافع عامه وجدیت وصداقت دركار وفعالیت راایجاب میكند وباید هرفرد كشوربه صورت واضح باین اصل انكارناپذیر معتقد بوده ودرراه آن مجاهدت كند وبداند كه رسیدن به آرزوها واهداف ملی جزازراه وحدت

ملی واتحاد فکروعمل وزحمات دوامدارفرزندان این خاك میسر شده نمیتواند .

تاریخ گذشتهٔ ماصفحات زرینی از فداکاری هاومجاهدات ملی مردم افغانستان را ثبت‌کرده است . ملت افغان بارهاثابت نموده است که درراه شرافت وحاکمیت ملی خود ازهیچگونه قربانی دریغ نکرده ودیریازود بهدف عالـــی خود رسیده است . یقین کـــامل دارم کـــه مجاهدات وفعالیت های مادرین مرحلهٔ جدیـد تاریخی نیزبه یاری خداوند بزرگ به همت ومساعی مردم‌وطن‌دوست وزحمتکش افغانستان پیروز خواهد شد .

خواهران وبرادران گرامی !

امروز خاطرهٔ پنجاه وهفت سال قبل راکه شاهد جاویدان از قـــدرت قهرمـــانان وارادهٔ شکست ناپذیر ملت افغانستان میباشد تجلیل میکنیم . این میراث پرافتخارکه حکـــایت از نیرو های رزمندهٔ ملی درراه حراست استقلال وآزادی می‌کند بماونسل های آینده بامانـــت سپرده شده‌است . پاسبانی آن وظیفهٔ سنگین مردم ماواردوی فداکار افغانستان را تشکیـــل میدهد .

باید بدانیم جهاد مقدسی که بخاطر صیانت استقلال وداشتن یك زندگانی شرافتمندانه‌آغاز گردیده بود، امروزمحافظت ازآن بمنظور اعتلا وحیثیت افغانستان وتکامل آن باتطبیق اهداف نظام انقلابی جمهوری که متکی به قدرت و زعامت مردم میباشدوجدان هرفرد وطن پرست راآماده به فداکاری وایثار می نماید .

برماست تاوظایف سنگین ملی خودراباهمه عشق وفداکاری چنانکه شایستهٔ یك ملت آزاد است باامانت وشجاعت انجام بدهیم . فراموش نمی کنیم‌که قضاوت تاریخ ونسل های آینده متوجه اعمال مابوده آنچه امروز انجام میدهیم فردا مورد ارزیابی وپرسش آیندگان قـــرار خواهد گرفت .

پس بیائید بایك اراده وایمان قوی وظایف ملی خودرادر تحت لوای نظام جمهوری بحیث خدمتگار صالح انجام بدهیم تاباشد درپیشگاه تاریخ وقضاوت آیندگان افتخار وسر افرازی جاویدان نصیب ما گردد . میخواهم ازیـــن موقع استفاده نموده بهترین آرزو هاوتمنیات نیك خود ومردم افغانستان رابـــرای پیـــروزی

مجاهدات برادران پشتون وبلوچ که در راه حقوق حقهٔ خویش قربانی های بزرگی رامتقبل شده‌اند ، تقدیم نمایم .

خواهران وبرادران عزیز!

ورود پنجاه و هفتمین سالگـــرد استرداد استقلال وطن عزیز رایکبار دیگـــر به شمـا هموطنان گرامی خود تبریك گفته به روان پاك اعلیحضرت غازی امان الله واعلیحضرت غازی محمدنادرشاه ودیگرشهدای راه مبارزات ملی واستقلال درود میفرستم .

جاوید باد استقلال

پاینده باد جمهوریت .

پیام بمناسبت روز مادر

شنبه ۲٤ جوزا ـ ۱۳۵٤ :

مادران گرامی وارجمند !

این روز خجسته را که‌هر سال در کشورمابه نام روز مادر تجلیل می گردد به شمامادران گرامی از صمیم قلب تبریك می گویم .

تجلیل روز مادرنه تنها قدردانی ازفداکاری های کسانی است که نسل کنونی رادر روز گار کودکی آن پرورده‌اند بلکه دلجوئـــی و پشتیبانی از آن مادران جوان میباشد که نسل فردا را دردامان‌پرعطوفت خویش تربیت‌نموده و برای خدمت گذاری به جامعهٔ ما آماده مـی‌ـ سازند .

از قدیمترین زمان تاجائیکه تاریخ بیاددارد احترام بمقام مادر جزء عنعنات ملی مابوده و دین مبین اسلام به پیمانه ای بسیار وسیع ترو عمیق‌تربه مسلمانان‌از حرمت‌به‌مادر توصیه نموده است .

کودکان امروز که‌مردان وسازندگان فردای جامعهٔ ما میباشند به همت مادران پاکدل و فدا کار حس‌ـخدا پرستی وطن دوستـــی و وظیفه شناسی رامی آموزند .

دولت جمهوری افغانستان بـــه امید واری بیشتر برای تقویت مادی و معنوی مادران‌توجه کامل دارد .

توقع از مادران جامعهٔ افغان این است، تا فرزندان شانرا طوری تربیهٔ نمایند که‌مطابق عصر وزمان بوده وعضو مفید جامعه خـویش گردند .جامعهٔ مابه کسانی احتیاج دار دکـــه از تعلیم و تربیت سالم بهره‌ٔکافی بـــرده باشند .چنین افراد داناو توانا می توانند در ارتقای روز افزون کشور سهم فعال داشته و افتخارات تاریخی برای افغا نستان عزیزحاصل دارند .

مادران ارجمند افغان مستشعر اند که‌اولین وظیفه یك مادر در تربیت سالم طفل‌استو علم دانش امروز ثابت نموده که‌افراد مؤفق و خوشبخت آیندهٔ جامعهٔ آنانی اند که‌در دورهٔ طفولیت ازمحبت‌وتربیت صحیح بهره‌مندشده‌اند واین هاکسانی اند که ازانحراف وفسادبرکنار بوده وزندگی شان همواره سرشارازاطمینان اراده وعزم راسخ میباشد .

با این پیام یك با دیگر روز مادررابه همه مادران ودیگر همو طنان عزیز تبریك گفتـــه مراتب قدردانی خویش رابه همـه مـــادران مخصوصا آنانیکه باوجود همه مشکلات زندگی درپرورش کودکان خود ایثار می نمایند می رسانم .

* * *

د دولت د بناغلي رئيس او صدراعظم سفرونه

د دولت دښاغلي رئيس او صدراعظم سفر هند ته

ددولت رئيس اوصدراعظم ښاغلی محمدداود دهند دجمهور رئيس ښاغلي فخرالدين علي احمد په بلنه ديوه رسمي اودوستانه سفر د پاره د۱۳۵۳کال دکب په ۱۹ دسهار په نهو بجو اولسو دقيقو په مخصوصه الوتکه کي نوی ډيلي ته روان شو .

ددولت ښاغلي رئيس دکابل بين المللي هوايي ډګرته درسيدوپه وخت کښي له ښاغلي محمدنعيم، دصدارت عظمی له‌مرستيال ډاکتر محمدحسن شرق، دمرکزی کميټی له غړو ، دکابينی له هيات، دجمهوری اردو له‌جنرالانو اوځوانو منصبدارانو ، دلويی رتبی ملکـی مامورينو ، په کابل کی او سيدونکـــــو پښتونستانيانو ، ددوستو هيوادو له لويـو سفيرانو اودهند، بنګله ديش او عراق دلويو سفارتونو له غړيوسره چه دمخه ښی دپاره حاضرشوی وو، خدای پاماني وکړه .

وروسته بيا ددولـت ښاغـــلی رئيس او صدراعظم پداسي حال‌کښي چه لوی‌درستيز ورسره ودجمهوری تشريفاتو دګارد داحترام مراتب ومثل اوهغه يی معاينه کړ.

پدغه‌وخت‌کی موزيك‌دافغانستان دجمهوريت ملی سرود وغږاوه .

ددولت له ښاغلی رئيس اوصدراعظم سره ترالـوتکـی پوری نژدی ښاغلی محمد نعيم ، دصدارت مرستيال، دمرکزی کميټی غـړی د جمهوری دفتر رئيس ملګـری وو اوددوی دپاره يی دباعافيته سفر هيله وکړه .

پدغه سفرکی ددولت له ښا غلی رئيس سره دتجارت وزير ښاغلی محمدخان جلالر، دپلان وزير ښاغلی علی احمدخرم، اودباندنيو چارودوزارت سياسی‌معين ښاغلی وحيدعبدالله ملګری وو .

ددولت رئيس اوصدراعظم ښاغلی محمدداود ته دنوی ډيلی بين المللی هوايی ډګرتـــه درسيدوپه وخت کی دهندی مشرانو لـه خـوا تودهرکلی وويل شو .

ددولت رئيس اوصدراعظم ښاغلی محمدداوُد ته دډيلی هوايی ميـدان تـه درسيـدو پـــه وخت کښی دهند دجمهور رئيس ښاغلـــی فخرالدين علی احمد ، صدراعظمی ميرمـــن اندراګـــاندی ، دکشمير صدراعظم شيخ محمد عبدالله، دباندنيو چارو وزير ښاغلی چاوان اوددفاع وزير ښاغلی سوارن سنګهه او د هغی دکابينی نورو غړيوپه نوی ډيلی کـــی دافغانستان د جمهوری دولت لـوی سفيـــر ښاغلی عبدالرحمن پژواك، په‌کابل کی دهند لوی سفيرښاغلی سنګهه، په نوی ډيلی‌کی دخارجی هيوادو دسفيرانو اودهند ديو شمير ستروشخصيتونو له خواهرکلی وويل شو .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمد داؤد ، دنوي ډیلی دپالم په هوایی ډګر کښې دهند دجمهوررئیس ښاغلی فخرالدین علی احمد او صدراعظمې میرمن اندراګاندی سره چه ددوی دهرکلی دپاره حاضرؤ .

وروسته بیا ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمدداود دهند له جمهو ر رئیس ښاغلی فخرالدین علی احمد سره پداسی حال‌کی چه موزیك دافغانستان اوهند ملی سرود وغږاوه دګارد داحترام مراتب ومنل اوهغه یی معاینه کړ .

وروسته بیادډولت ښاغلی‌رئیس اوصدراعظم له یوشمیرنورو هرکلی کوونکو ، دافغانـــی لوی سفارت له غړیواوپه هندکی له محصلینو اوافغانی اوسیدونکو سره روغبړ وکړ او د نوی ډیلی دزیات شمیر ښاریانوله خوا چه ددغه ښار داوسیدونکو په نمایندګی دنـوی ډیلی هوایی ډګرته تللی وو‌په اوږدو چکچکو اوداحساساتو په څرګندولو او ددواړو هیوادو دملی بیرغونوپه ښورولو اودښه راغلـــی په شعارونوسره یی هرکلی وشو .

دهند مطبوعاتو دافغانستان ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم سفر دافغانستان او هند ترمنځ ددوستانه اوعنعنوی روابطو په ټینګښت کی ګټور بللی دی .

دنوی ډیلی د ښاروال وکیل امآر ، دډیلی دښاریانو په نمایندګی ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم ته دګلوګیډی وړاندی‌کړه . پهغه وخت کی داحترام په توګه دتوپ یوویشت ډزی وشوی وروسته له هغه ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم پداسی حال‌کی چه موزیك دافغانستان دجمهوریت ملی سرود اودهندملی سرود غږاوه د تشریفاتی ګار داحترام مراتب

ومنل اوهغه یی وکوتل .

په نوی ډیلی کښی محصلینو اواوسیدونکو افغانانو ددولت بناغلی رئیس او صدراعظم ته دګلانوستری ګیډی وړاندی کړی .

دهوایی ډګرله مراسمو وروسته د دولت بناغلی رئیس اوصدراعظم اودهند جمهور رئیس بناغلی فخرالدین علی احمد پهداسی حال کی چه ددوی موټر دیوی ډلی موټرسایکل سپرو له خوا بدرګه کیده دراشتراپتی بهاون دجمهوری ریاست پهماڼی کی خپل استوګنځی ته لاړل .

دپالم هوایی ډګر اودبناغلی محمد داود دتګ لاری واټونهددواړوهیوادپهملی بیرغونواو ددولت دبناغلی رئیس په عکسونو او دښه راغلاست په سترو شعارونو ښکلی شوی وو. دکب په ۱۹له غرمی نه وروسته په خلورو بجو دهند جمهور رئیس بناغلی فخرالدین علی احمد دراشتراپتی بهاون په ماڼۍ کی ددولت درئیس اوصدراعظم بناغلی محمدداود سره وکتل .

بیاله غرمی نه وروسته په خلورو بجو او دیرشودقیقو ددولت بناغلی رئیس اوصدراعظم دهند صدراعظمی میرمن اندراګاندی ومنله اوددواړو هیوادو دعلاقی وړموضوعاتوپه باب یی ورسره خبری وکړی .

پدغوخبروکی دافغانستان له خوا دتجارت وزیربناغلی محمدخان جلالر ، دپلان وزیر بناغلی علی احمدخرم، دباندنیو چارو دوزارت سیاسی معین بناغلی وحید عبدالله او په هندکښی دافغانستان دجمهوری دولت لوی

ددولت بناغلی رئیس اوصدراعظم او ورسره ملګری دمذاکری پهمیزکښی لهمیرمن اندراګاندی اودهغی دکابینی دځینو غړو سره .

سفیر ښاغلی عبدالرحمن پژواک ، اودهند له خوادباندنیو چارو وزیر ښاغلی چاوان او د ددفاع وزیر ښاغلی سوارن سنګهه ، دهند خینې نورشخصیتونه اوپهافغانستان کښې دهند لوی سفیر ښاغلی سنګهه حاضروو .

داخبرې چه دیوساعت اودیرشو دقیقو په شاوخوا کې جارې وې دګنودی دوستـــی او صمیمیت په فضا کې چه د دواړو هیوادونو دروابطو اوهمکاریو ممیزه ده، وشوی .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداود دډیلی په وخت په اوویجواو پنځوس دقیقو دهندجمهوررئیس ښاغلی فخرالدین علی احمد سره وکتل اوله هغې وروسته دډیلی پـــه وخت دبیګاه شپې په اتوبجـــویې په هغــه میلمستیا کې ګډون وکړچه ددوی په ویاړ دهند دجمهور رئیس له خوا شوې وه .

پدغه میلمستیا کې ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم دورسره هیات په غړیو سربیره دهند دکابینې خینو غړیواونورو چیاوړو یــو شخصیتونو ګډون کړی وو .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداود ددوشنبې په ورځ دکب په ۱۹ دماښام په اتو بجوپه هغې میلمستیا کښې برخه واخیستــه چه دهند دجمهور رئیس ښاغلی فخرالدیـــن علی احمد له خوا ددوی په ویاړپه اشتراپتی بهاون کښې شوې وه .

په دغې میلمستیاکښې ددولت دښاغلـــی رئیس اوصدراعظم په ملګرو برسیره دهنــد دجمهـــور رئیس مرستیال ښـاغلـــی جـانی.

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمد داؤدته، په هغې میلمستیاکښې چه دهند دجمهور رئیس فخرالدین علی احمد له خواترتیب شوې وه هرکلی وویل شو .

دهندجمهوررئیس ښاغلی فخرالدین علی احمد، په هغې میلمستیاکښې، چه ددولت د رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤدپه وياړيې ترتیب کړی وه، دویناکولوپه حال کښې .

صدراعظمې میرمن اندراگاندی ، قاضی‌القضات ا، ان، ای، دبهرنیو چارووزیر ښاغلی چاوان ددفاع‌وزیرښاغلی سوارن سنگهه، دنمایندگانو دمجلس رئیس ښاغلی دهلون، دکشمیر صدراعظم شیخ عبدالله، دهند یوشمیر ملکی اوپوځی سترو مامورینواوپه دغه هیواد کښې داوسیدونکو کوردیپلوماتیکو مشرانو برخه اخیستی وه .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم اودهند جمهور رئیس پدغې میلمستیا کښې ویناوې وکړې .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداود دکب په ۲۰ دفقید گاندی، جواهر لعل نهرو اولال بهادر شاستری دیادونې په خاطر ی دگلانو گیډۍ کیښودې .

وروسته له هغې یې په خپل لاس دراجگت په پارك کښې یونیالگی کیښود اوخړوب یې کړ .

ددغه نیالگې په خنګ کې هغه لوحه کیښودله شوه چه‌په هغې‌کې د ښاغلی محمدداود نوم لیکل شوی دی . ددولت‌ښاغلی رئیس اوصدراعظم په همغه ورځ په لسو بجو دهند دباندنیو چارو وزیر ښاغلی چاوان ومانه اوله هغه سره یې پنځه څلویښت دقیقې خبرې وکړې .

پدغو خبروکې دخپل مینځې روابطو او پاکستان ته دوسلې دبندیز دلرې کولو په باب دامریکا دمتحدو ایالاتو دفیصلې داغیز اودسیمې دحالاتو په باب وغږیدل .

دباندنیو چارو دوزارت سیاسی معین‌ښاغلی

وحید عبدالله له دغوخبرووروسته اخباروالاوته وویل ښاغلي محمدداوداوښاغلي چاوان دسیمې دحالاتو په باب وغږیدل .

سیاسي معین وویل : د افغانستان او پاکستان روابط دملي عوامي گوند او دهغه دمشرانو په خلاف دپاکستان دحکومت له ورروستیو اقداماتو وروسته خړپړ شوي دي.

ده زیاته کړه باید ووایم چه پاکستان له بده مرغه هغه تفاهم اوخبری چه په نظر کي وو ددواړو هیوادو ترمنځ وشي گډې وډې کړي دي .

یاګل شوي وه دپاکستان د باندنیو چارو دوزارت معین ښاغلي آغاشاهي دسلواغې په میاشت کښې کابل ته سفر وکړي چه ددواړو هیوادو دمشرانو ترمنځ دعالي خبرو دپاره لاره آواره کړي خودملي عوامي گوند په‌خلاف دپاکستان دحکو مت اقداماتو دغه تفاهم هم‌گډوډ کړ .

افغانستان دخبرو هر کلي کوي او اوس دغه کار پوره په ښاغلي بوټو پوري اړه‌لري. چه وکولي شي دسلواغي دیو ویشتمي نیټي دمخه خپل دریځ بیا، نوی کړي .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلي محمدداود دغرمې نه مخکې دهند دکرنې دڅیړنو موسسه وکتله همدارنگه د دولت ښاغلي رئیس او صدراعظم دغرمي نه وروسته په پنځو بجو اودیرشو دقیقو دهند دپلان جوړولو دکمیسیون مرستیال ښاغلي پرتاساراني ومانه اوهم

ددولت ښاغلي رئیس اوصدراعظم ته دپنجاب‌په هوایي ډگرکښې، دپنجاب دایالت دگورنر ام. ام . چودري اودهغه ایالت دلوړو رتبوماموړینو له خواهرکلي وویل شو .

یې په شپېږو بجو دهند ددفـاع وزیـــر ښاغلی سواړن سنګهه ومانه .

ددولت ښاغلي رئیس اوصدراعظم دورسره هیات سره دکب په۲۱نیټه دمحلي وخت پهلسو بجواولسو دقیقودهند دهوایي پوځونو دمربوطې مخصوصي الوتکې په وسیله لهنوی ډیلي څخه دهند دپنجاب دایالت مرکزچندیګړ ته ورسیدل.

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم اودهغـه ملګروته هوایي ډګرته درسیدو په وخت کـې دهنددپنجاب دایالتدګورنرښاغلي ام،امچودری دپنجاب دایالت دوزیراعظم ښاغلي ګیان ذیل سینګ، دهاریانادایالت د وزیر اعظم ښاغلـي چودری بنایي لال، ددایرو درئیسانو اودپنجاب اوهاریانا دایالاتو دلوېي رتبې د ګڼ شمیـــر مامورینوله خواهرکلی وویل شو .

ددولت دښاغلي رئیس اوصدراعظم درسیدو په وختکې دپنجاب دایالت دګورنر او وزیر اعظم لهخوادګلانوګېډۍ دوی ته ورکړې شوې.

دچندیګر هوایي ډګر د افغانستان اوهند په بیرغونو ښکلې کړې شوی و اوهـم ددولت د ښاغلي رئیس اوصدراعظم ستر عکس چه دهغه په څنګکې : (ژوندی دې وی د افغـانستان دجمهوریت موسس اوتل دې وی دافغانستان اوهند دوستي) شعار لیـدل کیده، دالوتکـو دډګر دودانۍ په مخکښې ایښودل شوی ؤ.

ددولت دښاغلي رئیس اوصدراعظم پنجاب ته درسیدوپه وخت کښې دپنجاب دګورنر اووزیر اعظم لهخوادوی ته دګلوګېډۍ وړاندې کیږي .

ددولت بناغلی رئیس اوصدراعظم ، کله چه دپنجاب دپوهنتون له خوا دحقوقو افتخاری دوکتورا منی .

دپنجاب پوهنتون د حقوقو افتخاری دوکتورا دکب په ۲۱نیټه ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمد داؤد ته ورکړه .

په هغه تولنه کی چه پدغه مناسبت دمحلی وخت په یوولسو بجواو د یرشو دقیقو په چندیگر کی دپنجاب دپوهنتون په تالار کښی جوړه شوی‌وه دپنجاب دپوهنتون رئیس ښاغلی پی دی چاتی چه په عین حال‌کی دجمهوررئیس مرستیال دئ دحقوقو افتخاری دوکتورا ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤدته ورکړه.

پدغه وخت کی ددولت دښاغلی رئیس او صدراعظم په ملگروبرسیره دپنجاب دپوهنتون درئیس مرستیال پروفیسوورام چند پال ددغه پوهنتون دعالی‌شووړاغړی، ددواړوهیوادوسفیران او یوشمیر استادان اومحصلان هم حاضروو .

ښاغلی پی دی چاتی د افتخاری دوکتورا دوړکولو په وخت کی وویل : د هغی ستری برخی اخیستوپه خاطر چه ددولت رئیس و صدراعظم ښاغلی محمدداؤد په بیاملی ودانی اودولسونوترمنځ دتفاهم اوهمکاری په‌ټینګښت کښی درلوده ددغه افتخاری دوکتورا هغوی ته ورکړی شویده .

ددولت ښاغلی رئیس او صدراعظم دپنجاب دپوهنتون له خوادحقوقوافتخاری دوکتوراورکړه په تشکرسره منلی اوهغه یی ددواړو هیوادو ددوستی اوعلایقو نښه نښانه وبلله .

پدغه وخت کی ددولت ښاغلی رئیس او صدراعظم پداسی‌حال‌کی چه دپنجاب دپوهنتون

مخصوص یونیفورم یې اغوستی ؤ پدغه ټولنه کې دیوی وینا په ترڅ کې دافغانستان او هند ترمنځ دنژدې کلتوری روابط دسابقې یادونه وکړه اودبین المللي مسئلو په تیره بیاپه‌سیمه کې داوسنیو حالاتو په باب هم یوڅه مطالب بیان کړه .

همدغه راز د دولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمدداود دورسره هیات سره په هغې غرمنۍ میلمستیا کې برخه واخیسته چه دکب په ۲۱ دپنجاب دپوهنتون درئیس له‌خوا ددوی په ویاړ په چندیګرکی دپنجاب دګورنر په استوګنځی کی شوی وه .

پدغې میلمستیا کې ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم په ملګروسربیره دپنجاب اوهریانا دایالاتواعلی وزیرانو، دپنجاب‌دمحکمې رئیس، په مرکزی کابینه کې ددولت وزیر ښاغلی محمد شفیع قریشي، دپنجاب دپوهنتون یو شمیراستاذانو اوددواړو هیوا دونو سفیرانو برخه درلوده .

ددوی له خوړلووروسته دپنجاب دپوهنتون له خوادددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم تـه سوغاتونه ورکړی شول .

دپنجاب دایالت وزیر اعلی ښاغلی زال سنګهه، ددولت ښاغلی رئیس او صدراعظم ته یوه توره وروبښله اوخوښی یې څرګنده کړه لدی‌امله‌چه دغه توره دپنجاب دخلکواود افغانستان ددوست هیواد دمشرددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم په باب دهغوی داحساساتو په نمایندګی دوی ته وړاندی کوی .

د دولت ښـاغلی رئیس او صدراعـظـم

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم دهغی توری‌دمنلوپه‌حال‌کښی چه‌دپنجاب دایالت دوزیراعلی له خوادپنجاب دخلکو په نمایندګی دوی تـه‌ورکړی شو .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمد داوُددپنجاب په پوهنتون کښی دحقوقو دافتخاری دوکتورا د مراسمو دپرځای کولوپه مناسبتدوینا په حال کښی .

وویل : دپنجاب خلك دافغانستان دخلکودپاره پردی ندی ځکه دپنجاب خلك دتاریخ له پاڼو څخه پیژنی .

دغه راز دپنجاب ایالت ته ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم دسفر البم اویو شمیـــر کتابونه دپنجاب دپوهنتون درئیس له خـــوا دوی ته ورکړی شول .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم ته‌پنجاب ته ددوی دکب په۲۱ نیټه په‌سفرکی دپنجاب دچندیګر دخلکو له خواتودهرکلی وویل شو ددغې ورځی له غرمی وروسته په پنځو بجو له چندیګر څخه نوی ډیلی ته ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم دستنیدو په وخت کـــی دپنجاب ګن شمیراوسیدونکی ددولت له‌ښاغلی رئیس اوصدراعظم اودهغو له ملګرو ســـره دمخه ښی له پاره ددغه ښارهوایی ډګرتـــه تللی وو .

پدغه وخت کی څوتنودمشایعت کوونکو په نمایندګی داحترام‌په رسم اودمینی اوصمیمیت دځرګندولوله امله‌دګلانوامیلونه ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم ته ورکړل .

دغه راز په چندیګر کښی یو شمیر افغانی محصلینو ددولت ښاغلی رئیس او صدراعظم ته هم دګلانو ګیډی وړاندی کړی .

ددولت ښاغلی رئیس او صدراعظم دورسره هیات سره ترغرمی وروسته په شپږو بجـو نوی ډیلی ته ورسید .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم دمانیام په

اوه نیمو بجوپه تلویزیونی مرکه کښې برخه واخستله .

ددولت بناغلی رئیس او صدراعظم پدغه مرکه‌کی چه دهند دتلویزیون دمرکز له خوا تنظیم شوی وه، مربوطوپوښتنوته ځوا ب ووایه .

ددولت رئیس اوصدراعظم بناغلی محمدداود دورسره هیات سره په‌داسی حال‌کی چه دهند په‌کابینه کی ددولت وزیرهم له دوی سره‌و دکب په ۲۲ نیټه دورځی دسهار په نهوبجو اوپنځه خلویښتو دقیقو دټول هند دطبی‌علومو موسسه ولیدله .

ددولت بناغلی رئیس او صدراعظم تهددغی موسسی په دروازه‌کی دروغتیا دوزیر او د کورنی دلاربنوونی دوزیر بناغلی کرن سنگهه له خواچه ددغی موسسی رئیس هم دی او یوشمیر نورو پروفیسورانو له خوا هرکلی وویل‌شو .

ددولت بناغلی رئیس او صدراعظم ددغی موسسی بیل بیل سرویسونه ولیدل چه په هره برخه‌کی دمربوطوموظفینو له خوامعلومات وړاندی کیدل .

ددولت بناغلی رئیس او صدراعظم پدغه موسسه کی مدرن طبی وسایل او د هغی خدمتونه وستایل .

ددولت بناغلی رئیس اوصدراعظم په یوی لنډی ویناکی ددغه روغتون دکتنی په وخت کی دهغه تودهرکلی لهامله خوبنی څرگنده کړه چه دوی ته وویل شو.

ددولت بناغلی رئیس اوصدراعظم له دی امله خوښی وکړه چه‌په دغه موسسه‌کی یو شمیر افغانی ځوانان تحصیل اوڅیړنه کوی .

ددولت بناغلی رئیس او صدراعظم لـــه افغانستان سره دهند دطبی همکاری یادونـــه وکړه اوددواړو هیوادو ترمنځ دپخوا نیو او نږدی علایقوشیتوالی یی یادکړ .

ددولت بناغلی رئیس اوصدراعظم وویل : دیوی موسسی دفعالولودپاره بایدلومړی دهغی روزل شوی طاقت اوروزل شوی ځوانان موجودوی.

افغانستان ډیر بنه کولی‌شی دطب پــــه ساحه‌کی دهندی دوستانوله تجربو څخه هـــم استفاده وکړی .

دکابل دماشومانو په روغتون‌کی چه دټول هنددطبی علومو لهموسسی سره ارتباط لری همداوس دهند یوشمیر طبی پروفیسران او ډاکتران په‌خدمت بوخت دی .

پدغه وخت‌کی څو توگه طبی کتابونـــه ، دسپینوزرو ددووسکوسره چه په هغو باندی دیوی خلورکسیزی کورنی څیره کیندل شوی ددولت بناغلی رئیس او صدراعظم ته ورکړی شول .

ددولت رئیس اوصدراعظم بناغلی محمدداود اوورسره هیات دورځی‌دغرمی‌دمخه په یوولسو بجواوپنځودقیقو په نوی ډیلی کـی داوکهـلا صنعتی پارك ولید .

ددولت بناغلی رئیس اوصدراعظم ته ددغه پارك په‌دروازه کی ددغه پارك دمدیر بناغلی

مانوراو یوشمیر نورو مامورینو له خواهرکلی وویل شو .

ددولت ښاغلی رئیس‌او صدراعظم داوکهالا دصنعتی پارك بیلی‌بیلی غرفی چه دکیمیاوی موادوآلاتو، افزارو اوسپورتی سامان غرفی پکی شاملی‌وی ولیدلی چه‌په هره برخه‌کی لازم توضیحات وړاندی کیدل .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداود ددغی ورځی له‌غرمی وروسته په ځلورو بجو دهند دتجارت وزیر ښاغلی چتو پادیا ی په راشترایتی بهاون کی په خپل استوګنځی‌کی ومانه اوله هغه سره یی دوستانه خبـــری وکړی .

پدغه وخت‌کی دتجارت وزیر ښاغلی محمد خان جلالر اوپه ډیلی کـی دافغانستان لـوی سفیر ښاغلی عبدالرحمن پژواك هم حاضرو .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداود دکب په ۲۳ دمحلی وخت په اتوبجوداشوکا په هوټل کی دهند دجمهور رئیس ښاغلـــی فخرالدین علی احمد په ویاړ میلمستیا وکړه.

پدغی میلمستیاکی دهند د جمهور رئیس مرستیال ښاغلی جاتی، صدراعظمی میرمـــن اندراګاندی، قاضی القضات ښاغلی ای.ان.ری، دنمایندګانو دمجلس رئیس ، دباندنیو چـارو وزیر ښاغلی چاوان، ددفاع وزیر ښاغلـــی سوارن سنګهه، دکابینی ځینو نـورو غـړیو دلوړی رتبی یو شمیر ملکی او عسکـــری شخصیتونو اوددواړو هیوادو سفیرانو برخـه اخیستی وه .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداود دورسره ملګرو سره په هندکی دپنځه‌ورځنی رسمی اودوستانه سفر څخه وروسته دکب په ۲۳ له غرمی نه دمخه په سیمه ایزوخت په‌اته نیموبجوپه مخصوصه الوتکه کی له نوی ډیلی نه‌دبنګله دیش مرکزته لاړل .

ددولت ښاغلی رئیس او صدراعظم‌ته‌دمخه نبی دپاره دهند جمهور رئیس ښاغلـــی فخرالدین علی احمد ، صدراعظمه میرمـــن اندراګاندی ، دکابینی غړی دهغه هیواد داردو یوشمیر منصبدارانو، په ډیلی‌کی اوسیدونکی کوردیپلوماتیك او په دغه ښار کی یو زیات شمیر اوسیدونکی افغانان دپالم هوایی ډګـر ته حاضر شوی وو .

ددولت ښاغلی رئیس او صدراعظم پـه یو مخصوص موټر کی په داسی حال کی چه ده دسپرلی موټر دیوشمیر موټرسایکـل سپـرو له‌خوا بدرګه کیده هوایی ډګر ته‌ورسیداو هلته یی دحاضرینو سره مخه ښه وکړه .

ددولت ښا غلی رئیس ا وصدراعظم وروسته له هغی چی موزیـــك د افغانستان دجمهوری دولت ملی سرود اود هند دجمهـوریت ملـی سرود وغږاوه دتشریفاتی ګارد احترام مراتب ومنل اوهغه یی معاینه کړ .

پدغه وخت‌کی داحترام په توګه دتوپ ۲۱ ډزی وشوی .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم سره، د هندجمهوررئیس، صدراعظمه میرمن اندراګاندی اودهغه هیواددکابینی غړیواوهمدغه راز پـه کابل کی دهند لوی سفیر اوپه ډیلی کـــی افغانی لوی سفیر نژدی ترالوتکی پـــو ری ورسره ملګری وو اوخدای پامانی یی ورسره وکړه‌اودهغوی‌دپاره یی‌دباعافیته‌سفرهیله‌وکړه .

دافغانستان اوهند ګډه اعلاميه

دهند دجمهور رئيس ښاغلي فخرالدين علي احمد په بلنه دافغانستان دجمهوريت ددولت رئيس اوصدراعظم ښاغلي محمدداود د۱۳۵۳ کال دکب له ۱۹نيټي څخه تر۲۳ نيټي پوري هندته رسمي سفر وکړ .

دافغانستان ددولت رئيس په نوي ډيلي‌کښي دهند له جمهور رئيس صدراعظم اونورومشرانو سره خبري وکړي .

دوی په نوي ډيلي اوچنديگر کښي فرهنگي اواقتصادي موسسي وليدلي دپنجاب پوهنتون دافغانستان ددولت ښاغلي رئيس ته دحقوقو دافتخاري دکتورادرجه ورکړه .

دافغانستا ددولت رئيس او صدراعظم ته‌دهند دخلکو اوحکومت له خواتود هرکلي چه ددواړو هيوادو ترمينځ دنژدي او عنعنو ی دوستانه روابطو ښنه ښکارنه اوپه ټولو ساحو کښي دهمکاري دټينگتيا او پراخوالي دپاره دهغوی دخلکو دزړه له‌کومي هيله ده وويل شو .

ددولت رئيس دهندله صدراعظمي سره مفصلي خبري وکړي په‌دغو خبروکي هغه مسائل چه بين المللي اهميت لري اودوه اړخيزي همکاري شاملي وي . خبروپه ټولو موضوعگانو کښي ددواړو خواوو دنظريو نژدي ورتوالي وښود .

پدغو خبروکښي دافغانستان ددولت له‌ښاغلي رئيس اوصدراعظم سره دتجارت وزير ښاغلي محمدخان جلالر، دپلان وزيرښاغلي علي احمد خرم، دباندنيوچارودوزارت سياسي‌معين ښاغلي وحيدعبدالله اودهند له صدراعظمي سره ددغه هيواد دبانيو چارو وزير ښاغلي وای بي چاوان دباندنيو چارو دوزارت دپلان جوړولو د کميټي رئيس ښاغلي جي پارتاسراتي، دتجارت وزير ښاغلي دي‌پي‌چاټوپدايا، دپوهني عامه‌هوسايني اوکلتوروزيرښاغلي نورالحسن، دپلان جوړولو دچارودپاره ددولت وزير ښاغلي وی سي‌شوکلا اودلويي رتبي نورو مامورينو ملگرتيا کوله .

ددواړو هيوادو سفيران هم له خپلو مربوطو هيواتو سره ملگري وو .

دواړوخواو دملگروملتو دمنشور دپرنسيپونو سره خپله پابندي اوپه روغه جوړه کښي دگډژونيداصول سره خپل اعتماد دروغي جوړي په وسايلو سره دټولو ستونزو حل دقوی داستعمال يادقوي داستعمال له تهديد څخه دهيواد و ترمينځ دډه کول دبين المللي ښه سلوك اودهيواد و ترمينځ روابطو داساسي اصل په توگه دبرابر حاکميت اونه مداخلي په اساس متقابله احترام يوځل بياتائيدکړ .

دوی دنه انسلاك دسياست ورځ په ورځ زياتيدونکي ارزښت چه دبين المللي ټولني دپاره يې ښه خدمتونه سرته رسولي تاکيدکړ.

دوی دناپيلو هيوادو ترمينځ ديووالي او ټساند له اهميت سره موافقه وکړي اوفيصله‌يي وکړه چه په‌کولمبو کښي د ناپيلو هيوادو دمشرانو دراتلونکي جرگي دکاميابي د تأمين په لاره کښي عملا همکاري وکړي .

دوی داتومي وسلي داستعمال دپوره منع کيدو اوددغه شان وسلو داوسنيو زيرموذله مينځه وړلوپه گډون دجهاني بي وسلي کولو غوښتنه وکړه .

دوی دخاصو سوله ايزو مقصدونو اود ټولو هيوادو دچټکي اقتصادي پرمختيا دتقويې دپاره

داتومی طاقت پرمختیا ضرورت تائید کړ.

دواړوخواوو بین المللی اقتصادی حالت چه په پرمختیایی هیواد و باندی مستقیمه اغیزه لری مطالعه کړ. دوی له پرمخ تللو هیوادو څخه وغوښتل چه خپل اقتصادی روابط دودی په حال‌کښی هیوادونو سره په منصفانـه او عادلانه بنستونو ټینگ کړی . دوی پوخـل بیاپه‌خپله دغه عقیده ټینگار کـړی دی چـه دودی په حال‌کښی هیوادونه دچټکوپرمختگونو دتامین دپاره باید په خپلو منځو کی اقتصادی اوتخنیکی همکاری زیاتی کړی دغه راز دواړو خواوموافقه وکړه چه دسیمی دهیوادونوترمینځ په ځان باندی داتکا په غرض چه گټورامکانات یی شته زیاتی همکاری لازمی دی .

دوی وغوښتل چه بین المللی ټولنه دی هم سملاس اوربنتیانی تدیرونه ونیسی چه‌دودی په حال کښی هغه هیوادونه چه ترټولو زیات تاوانی شوی دی په اوسنیوستونزوبریالی شی اودخپلی ودی اندازه وساتی ، ددی موضـوع سره په‌ارتباط دوی موافقه وکړه چه باید هغو مشکلاتوته لازمه پاملرنه وشی چه‌په وچه‌کښی پراته هیوادونه‌اوپه تیره بیادتجارت اوترانزیتی آسانتیاووپه برخه کښی ورسره اخته دی .

دواړو خواوو دمنځنی ختیز دلانجی سملاسی حل چه تراوسه لاهم دنړی سوله تهدید وی وغوښت . دوی موافقه وکړه چه باید دغه لانجه دټولو نیول شویو خاورو څخه داسرائیلی قواوو دوتلو په اساس حل شی دوی عقیده څرگنده کړه چه دایمی سوله ترهغه وخته پوری امکان نه‌لری چی دفلسطین دخلکوملی حقوق هغـوی ته‌په خپل پلارنی هیواد کښی ورنه‌کړل شی.

دواړوخواودسولی دیوی سیمی په‌توگه دهند دسمندردمنځ ته راتلواودخارجی نظامی اډو، نه لرلواودسیمی دساحلی اوغیر ساحـلی هیواد دپاره دسترو هیوادونو رقابت اولانجو، نه‌کولو داهمیت په باب ټینگار کړی دی . دوی لـه ټولو هیوادو وغوښتل چه ددغه هدف دترسره کیدو دپاره خپلی هلی ځلی بیاپیل کړی .

دواړوخواوو دآسیا په جنوب کښی دسولی دفضا دپیداکولو اوهمکاری اودسولی داوسنیو اختلافونو دپاره دحل دلاری دلټولوددوام پـه باب خپل تصمیم بیاتائیدکړ. دوی په‌خواشینی سره دهغوورورستیو اقداماتو یادونه وکړه چـه دتسلیحاتی مسابقی دلمسون اودهغو قوتونـو دتشویق سبب شوی دی چه دمقابلی اوگډوډی غوښتونکی دی اودآسیاپه جنوب کښی دحالاتو دعادی‌کولوپه امرکی دخنډسبب شویدی .

دوی موافقه وکړه چه دسیمی دسیاســی ، اقتصادی اونورو پراختیاوو په باره‌کښی سره نژدی تماس ولری .

دواړو خواو ددواړو هیوادوترمنځ داقتصادی تخنیکی اوتجارتی همکاری دپرمختگ د څیړنی لاندی ونیواوپه خوښی سره یی ولیدل چه په دی برخه‌کی ستر پرمختگ شویدی .

دوی تصمیم ونیوچه ددواړو هیوادو ترمینځ دهمکاری ساحی ټینگی اوپراخه کړی .

دافغانستان ددولت رئیس او صدراعظم‌دهند جمهوررئیس اوصدراعظمی ته بلنه ورکړه چـه په مساعد وخت کښی افغانستان ته رسمـــی سفروکړی دهند جمهور رئیس او صدراعظمی دغه بلنه په ډیره خوښی ومنله .

بنگله دیش ته ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم سفر

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد دبنگله دیش دجمهور رئیس شیخ مجیب‌الرحمن په بلنه ددوه ورځنی رسمی اودوستانه سفر دپاره د۱۳۵۳ کال دکب په ۲۳ ډاکې ته‌ورسید.

ددولت رئیس اوصدراعظم اوورسره هیات ته یې ډاکې ته درسیدوپه وخت کې دبنگله دیش مشرانو اوخلکو توداوپه زړه پوری هرکلی ووایه .

ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم او ددوی دملګرو الوتکه په محلی وخت په دولسو بجو دډاکې په هوایی ډګرکی ښکته شوه .

کله چه ددولت ښاغلی رئیس او صدراعظم دالوتکې څخه ښکته شو، دبنګله دیش جمهور رئیس شیخ مجیب الرحمن ، د جمهور رئیس مرستیال سید نذرالاسلام او صدراعظم ښاغلی منصورعلی، دکابینې غړیو اویو شمیر نـــورو سترو شخصیتونو په ډاکه کې دافغانی لوی سفارت شارژدافیر ښاغلی عبدالله قادر اوغړیو دوی ته هرکلی ووایه .

ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمدداؤد اوددوی ملګروته دبنګله دیش جمهور رئیس ښاغلی مجیب الرحمن اودډاکې یو شمیـــــر ښاریانو دګلانو دګیډیوپه وړاندی کولو سره هرکلی ووایه اودغه وخت داحترام په توګــه دتوپ یوویشت ډزی وشوی .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم په‌داسی حال کې چه موزیک دافغانستان اوبنگله دیش ملی سرودونه غږول تشریفاتی ګارد داحترام مراسم یې ومنل اوهغه یې وکوت .

وروسته ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداود دنورو هرکلی کوونکو اوپه ډاکه‌کې داوسیدونکو کوردیپلوماتیکو سره روغبړ وکړ

دغه وخت یوشمېر ماشومانو ددولت ښاغلی رئیس او صدراعظم ته‌دګلانوګیډۍ وړاندی‌کړی وروسته ښاغلی‌محمدداؤد، دښاغلی‌مجیب‌الرحمن سره په داسی حال‌کې چه ددوی موټردیوشمیر موټرسایکل سپرو له خوابدرګه کیده دډاکــې په دولتی میلمستو ن کــی خپل استوګنځــی ته‌لاړل .

په‌ډاکه‌کې دهوایی ډګرنه ددولت د ښاغلی رئیس اوصدراعظم تراستوګنځی پوری دواړونو دواړه غاړی دافغانستان اوبنګله دیش پــــه جمهوری بیرغونو اوژوندی دی وی محمدداؤد اوتل دی وی دبنګله دیش اوافغانستان دوستی په شعارونو ښکلی شوی اودډاکې زیات شمیر

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلي محمد داؤد په ډاکه کښی دبنګله دیش له جمهور رئیس ښاغلی شیخ مجیب الرحمن سره دخبروپه حال کښی .

خلك دواړ په دواړو غاړولیکه ولاړاواحساسات یې څرګندول .

دبنګله دیش مطبوعاتو هم ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم سفرپه باره کی ځینې مطالب خپاره کړی اودغه سفریی ددواړو هیوادو تر منځ دعلایقو په زیات ټینګیدوکی ګټورو باله .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداود دډاکی هوایی ډګرته درسیدونه وروسته، په محلی وخت په دولسوبجو او دیرشو دقیقــو دبنګله دیش دجمهور رئیس شیخ مجیب الرحمن سره په دولتي میلمستون کی وکتل .

پدی وخت کی دتجارت وزیر ښاغلی محمدخان جلالر، دپلان وزیر ښاغلی علی احمد خـرم، اودباندنیو چارو دوزارت سیاسی معین ښاغلی وحیدعبدالله، دبنګله دیش دکابینې ځینی غړی اوپه کابل کی دهغه هیوادلوی سفیــر اوپــه بنګله دیش کی دافغانی لوی سفارت شارژدافیر هم حاضرو .

ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمدداؤد په محلی وخت دغرمی وروسته په پنځو بجــو دښاغلی مجیب الرحمن سره دده په استوګنځی کی وکتل اویوساعت یی ورسره خبری وکړی

دغه راز ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداود دکب په ۲۳ شپه په هغه میلمستیا کی ګډون کړی وه چه ددوی په ویاړ دښاغلی مجیب الرحمن له خوا په دولتی میلمستون کی شوی وه .

ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمدداؤد

دبنگله‌دیش له‌جمهوررئیس ښاغلي مجیب‌الرحمن سره خپلی رسمی خبری دکب په ۲٤ ترغرمی دمخه دمحلي وخت په لسوبجواوپنځلسودقیقو دجمهوری ریاست په دفترکښي پیل کړی .

پدغوخبروکی چه په یوصمیمانه فضاء کی پیل شوی دافغانستان له خوادتجارت وزیر ښاغلی محمدخان جلالر، دپلان وزیر ښاغلی علی احمدخرم، دباندنیو چارو دوزارت سیاسی معین ښاغلی وحید عبدالله، په ډاکه کښی دافغانی لوی سفارت شارژدافیرښاغلی عبدالله قادر، دتدقیق اومطالعاتومدیرښاغلی غلام‌فاروق توره باز برخه درلوده .

پدغو خبروکی دبنگله دیش له خوا دجمهور رئیس مرستیال ښاغلی نذرالاسلام ، صدراعظم ښاغلی منصورعلی،دخارجی‌تجارت وزیرښاغلی مشتاق احمد، دجمهوررئیس سکرتر ښاغلی عبدالرحیم، دباندنیو چارو په وازرت کی سکرتر ښاغلی فخرالدین، دپلان په‌وزارت کی سکرتر ښاغلی سعدالزمان، په افغانستان کی دبنگله دیش لوی سفیر ښاغلی محمد سلطان دباندنیو چارو په‌وزارت کی لوی مدیر ښاغلی مرشد اودجمهوری ریاست سکرتر ښاغلی منور اسلام برخه اخیستی وه .

په دغو خبروکی ددواړو هیوادو مشرانو د خپل منځی مسئلو دسیمی دحالاتو او علاقی وړمهمو مسئلو په باب بحث وکړ .

خبری چه په‌پوره صمیمانه فضا کی وشوی دوی ساعته روانی وی .

ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمدداؤد په داسی حال‌کی چه دبنگله دیش په کابینه کی ددولت وزیر ښاغلی قربان علی له دوی سره وپه محلي وخت دکب په ۲٤ دسهار په نهوبجو اولسو دقیقو په سوارکی دبنگله دیش دورک نومو شهیدانو دیادونی ځای ته لاړ اوله دعا وروسته یی دگلانو گیډۍ ورته کیښودلې .

دغه ځای ته درسیدوپه وخت کی د دولت دښاغلي رئیس اوصدراعظم اودهغه دملگرو هرکلی دبنگله دیش دفواید عامي دوزیرښاغلی سهراب حسین له خوا وشو .

ددولت ښاغلي رئیس او صدراعظم وروسته بیاپه مخصوص کتاب‌کی چه پدغه مناسبت ایښودل شوی ودغه جمله ولیکله : (دهغو شهیدانو په درناوی چه خپل وطن ته دآزادی په خدمت کی فداشویدی درود استوم .)

(محمد داود)

سوارد‌ډاکی دښار دشمال په شل میلی‌کی پروت دی او دبنگله دیش دآزادی غوښتونکو پوځونو او دپاکستان داردو ترمنځ دجگړی وروستۍ سیمه بلله کیږی .

پدغه ځای‌کی دبنگله‌دیش دآزادی غوښتونکو پوځونو ستره ډله شهیده شوی او هم پوځی بریالیتوبونه ورپه برخه شوی دی .

پدغه لحاظ دغه ځای دبنگله دیش دآزادی دشهیدانو دیادونی دپاره ټاکل شوی او دلویی رتبی خارجی میلمانه بنگله دیش ته دسفر په وخت‌کی دغه ځای وینی .

ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمدداؤد په محلي وخت دکب په ۲٤ شپه په‌اتوبجوپه هغی میلمستیاکی برخه واخیسته چه‌دبنگله‌دیش دجمهور رئیس ښاغلی شیخ مجیب الرحمن

له خواپه دولتي میلمستون‌کي ددوی په ویاړ شوی وه .

پدغي میلمستیاکي چه‌دشپې تر یوولس‌وبجو پوري یې دوام وکړددولت د ښاغلي رئیس او صدراعظم په ملگروبر سیره د بنگـــله دیش دجمهوررئیس‌مرستیال‌ښاغلي نذرالاسلام،صدراعظم ښاغلي منصورعلي، دکابینې غړیو، دلوړی‌رتبې یوشمیر عسکري اوملکي مامورینو. په ډاکي کي اوسیدونکو کوردیپلوماتیکو او دافغانستان دجمهوري دولت دلوی سفارت غړیو برخـــه درلوده .

پدغې میلمستیاکي ددولت دښاغلي رئیس او صدراعظم اودبنگله دیش دجمهور رئیس ترمنځ وینااوي وشوی .

د بنگله دیش جمهو ر رئیس ښاغلـــي شیخ مجیب‌الرحمن دولتي میلمستون‌ته ددولت دښاغلي رئیس اوصدراعظم درسیدو په وخت کي دهغوی تودهرکلي وکړ .

دبنگله دیش مطبوعاتو ددولت د ښاغلـــي رئیس اوصدراعظم دعکسونو اودسفر دمربوطو خبرونواودغه راز دهغو دوستانه اوښوروابطو په شاوخوا کي دمضمونواو مقالو په خپرولو سره چه دافغانستان د جمهوري دولـــت او بنگله دیش ترمنځ شته تودهرکلي کړیدی .

دډاکي تلویزیون هم دکب په ۲٤ نیتـــه دچنگانې دشپږو یشتمې نیټې دانقلاب او د جمهوري نوی نظام په نسبت دهیواد دخلکــو دهرکلي مربوط فلم وښود .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلي محمدداود په‌داسې حال‌کي چه دبنگله‌دیش جمهور رئیس ددولت ښاغلي رئیس اوصدراعظم ته په هغې‌میلمستیا کښې چه دبنگله دیش دجمهوررئیس له خواپه ډاکه کښې ترتیب شوی وه. دویناکولوپه حال کښې .

ښاغلي شیخ مجیب الرحمن لەدوی سرەملګری وو دغرمی ډوډۍ دبری ګنګا پــه سیند کــی، دمخصوصی بیړۍ په عرشه کی وخوړله .

ددولت ښاغلي رئیس اوصدراعظم دور سره هیات سره دکب په ۲٤ دمحلی وخت ترغرمی وروسته پەیوه بجه بګلاګاف په سیمەکی دبری ګنګاسیند ته ورسیدل اووروسته له هغه پــه مخصوصه بیړۍ کی کښیناستل .

ددولت ښاغلي رئیس اوصدراعظم له ساحل څخه دمخصوصی بیړۍلورته روان شول دخلکو اودښوونځیو دزده کوونکوله خوایی تودهرکلی وشو .

پدغه وخت‌کی محلی موزیك اوریدل‌کیده او کوچنیو نجونو اوهلکانو دګلانو ګیډۍ ددولت ښاغلي رئیس اوصدراعظم ته وړاندی کړی او دواړ په دواړو خواو کی خلك دهرکلی دپاره لیکه ولاړوو .

ددولت ښاغلي رئیس‌اوصدراعظم دمخصوصی بیړۍ له عرشی څخه دزده کوونکو او خلکــو احساساتو ته ځواب ووایه .

ددولت ښاغلي رئیس اوصدراعظم دبیړۍ د حرکت په جریان کی ددواړو غاړو منظری او ځمکی ولیدلی اوپه بیړۍ کی یی ددری ساعته تم‌کیدو په وخت کی دغرمی ډوډۍ له ښاغلي شیخ مجیب الرحمن سره وخوړله اوله هغوی سره یی دعلاقی وړمسئلوپه باب خبری وکړی.

پدغه وخت‌کی دبنګله‌دیش صدراعظم ښاغلي منصورعلی، داطلاعاتو وزیر ، دلوړی رتبی یو شمیر نورمامورین اوددولت له ښاغلي رئیس اوصدراعظم سره ملګري-هیات حاضروو .

ددولت ښاغلي رئیس او صدراعظم په پنځه نیمو بجوپه ډاکه کی خپل استوګنځی تەستون شو .

ددولت ښاغلي رئیس اوصدراعظم په یوه کلتوری ننداره کی چه دبنګله دیش دراډیــو تلویزیون له خواترتیب شوی وه ګډون وکړ پدغه وخت‌کی د بنګله دیش جمهــور رئیس شیخ مجیب الرحمن اوصدراعظم ښاغلي منصور علی هم حاضروو .

ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلي محمدداؤد دکب په ۲٤ دمحلی وخت دغرمی په دولسوبجو اودیرشو دقیقوپه داسی حال‌کی چەدبنګله‌دیش جمهوررئیس ښاغلي شیخ مجیب الرحمن لەدوی سره و دبنګله دیش دیو شمیر ژورنالستانــو پوښتنوته ځواب ووایه .

ددولت ښاغلي رئیس‌اوصدراعظم دبنګله‌دیش له مشرانو سره له دوه ساعته خبرو وروسته سملاسی هغی خونی ته تشریف یووړ چه په هغی‌کی دبنګله دیش ژورنالستانو دهغه انتظار درلود .

ددولت ښاغلي رئیس اوصدراعظم داخبارووالاو په وړاندی دهغه تاوده هرکلی له امله چەدوی اوورسره هیات ته پەبنګله دیش کی ویــل شوی ښاغلي شیخ مجیب الرحمن ، دبنګله‌دیش حکومت اوخلکوته شکریه څرګنده کړه .

ددولت ښاغلي رئیس اوصدراعظم زیاته کړه له تاسی اخبارووالاو څخه زمااهیله داده چــه زمادافغانستان دحکومت اوخلکو دوستانه هیلی اواحساسات دبنګله دیش دوستو خلکوتــــه ورسوئ .

ددولت ښاغلي رئیس اوصدراعظم له شیخ مجیب الرحمن اودبنګله دیش له نورو مشرانو

سره دخپلو خبروپه باب دیوی پوښتنې په ځواب کې وویل : دوی پدغو خبروکی دخپل منځي مسئلودسیمی دحالاتو او دبین المللی پیښو په باب بحث وشو .

ددولت ښاغلي رئیس اوصدراعظم ددغی پوښتنې په ځواب‌کی چه بین المللی مسئلی کومې وی ؟ وویل : همغه مسئلی دی چه‌هره ورځ دهغوپه باب خبری کیږی .

ددولت ښاغلي رئیس اوصدراعظم دلری ختیز مسئلی د منځنی ختیز حالات دانرژی کشاله اونیمي وچی ته دامریکا دوسلو دصادرولو دبند یز دلری کولو مسئله یاده کړه . کله چه ددولت له ښاغلي رئیس څخه دبنګله دیش له مشرانو سره ددوی دخبرو دنتیجو په باب پوښتنه وشوه، وی ویل : خبری ډیری دوستانه اوګټوری وی .

ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلي محمدداؤد له خپلو ملګروسره بنګله دیش ته له دوه ورځنی رسمی سفرڅخه وروسته دکب په ۲۵ تر غرمی دمخه له ډاکې څخه راروان شول .

ددولت دښاغلي رئیس اوصدراعظم دسپرلۍ موټر پداسی حال‌کی چه د بنګله دیش جمهور رئیس ښاغلي شیخ مجیب الر حمن ورسره ملګری وه دمحلي وخت دغرمي دمخه په نهو بجو اوځلوینښتو دقیقو ددوی له استوګنځی څخه دډاکې هوایی ډګرته ورسید .

ددولت ښاغلي رئیس‌اوصدراعظم دبنګله‌دیش دجمهوررئیس په ملګرتیا دډاکې په هوایی ډګرکی دتشریفاتی ګارد داحترام او سلام مراتب ومنل اوهغه یی معاینه کړ .

پدغه وخت‌کی موزیك‌دافغانستان دجمهوریت ملي سرود اودبنګله دیش ملي سرود وغږاوه اوداحترام په توګه دتوپ یوویښت ډزی وشوی.

وروسته بیا ددولت رئیس اوصدراعظم‌ښاغلي محمدداؤد په داسی حال‌کی چه دبنګله دیش دجمهور رئیس ښاغلي شیخ مجیب الرحمن سره، دجمهوررئیس‌مرستیال ښاغلي نذرالاسلام صدراعظم ښاغلي منصور علی، دباندنیو چارو وزیر ښاغلي کمال حسین اوداطلاعاتو وزیر ښاغلي قربانعلي ورسره وو، دمخه ښی‌کوونکو لیکوته لاړاوله هغوی سره یی خدای پامانی وکړه .

دافغانستان او بنگله دیش گډه اعلامیه

دبنگله دیش دولسی جمهوریت دجمهـــور رئیس شیخ مجیب الرحمن په بلنه دافغانستان دجمهوری دولت رئیس جلالتماب محمد داؤد د۱۳۵۳ کال دکب له درویشتمی نیټی څخه ترپنځه ویشتمی نیټی پوری بنگله دیش تـه رسمی سفر وکړ .

پدغه سفرکښی دافغانستان د جمهوری دولت له ښاغلی رئیس سره دتجارت وزیر ښاغلی محمدخان جلالر، دپلان وزیر ښاغلی علی احمد خرم، دباندنیو چارو د وزارت معین ښاغلـــی وحیدعبدالله اودافغانستان دحکومت‌دلویی رتبی یوشمیر مامورین ملگری وو .

پدغه سفرکښی دافغانستان دجمهوری دولت رئیس په ساوار کښی دشهیدانو دملی یادونی په ځای باندی دگلانو گیډۍ کیښودلی .

دجمهوری‌دولت رئیس محمدداؤددبنگله دیش دجمهوررئیس ښاغلی شیخ مجیب الرحمن سره هم وکتل .

دجمهوری دولت رئیس ښاغلی محمد داؤد دخپل سفرپه اوږدوکښی په زیاتی گـرمی او صمیمیت سره چه ددواړو هیوادو دوروڼو خلکو ترمینځ ددوستی تفاهم اومتقابله احترام دژورو علایقو نماینده دی دبنگله دیش دخلـــکو او مشرانو له خوایی هرکلی وشو .

دافغانستان دجمهوری دولت رئیس ښاغلـــی محمدداؤد دبنگله دیش له جمهور رئیس‌ښاغلی شیخ مجیب الرحمن سره ددوه اړخیزو علایقو اوبین المللی مهمو موضوع گانوپه گډون دخپل منځنی علاقی وړمسئلو په باب خبری وکړی .

دغه خبری‌دپوره متقابله‌دوستی‌صمیمیت او تفاهم اواعتمادپه فضاکښی وشوی .

پدغو خبروکښی دافغانستان دجمهوری دولت له ښاغلی رئیس سره دغه‌کسان ملگری وو :

۱ـ دتجارت وزیرښاغلی محمدخان جلالر .
۲ـ دپلان وزیر ښاغلی علی احمد خرم .
۳ـ دباندنیو چارو دوزارت معین ښاغلی سید وحیدعبدالله .
٤ـ شارژدافیر ښاغلی عبدالله قادر .

دبنگله دیش له ښاغلی جمهور رئیس سره دغو کسانو ملگرتیا کوله :

۱ـ دجمهور رئیس مرستیال ښاغلی سید نذرالاسلام .
۲ـ صدراعظم ښاغلی ام منصورعلی .
۳ـ دداخلی اوخارجی تجارت وزیر ښاغلی خنده کار مشتاق احمد .

اودبنگله دیش دولسی جمهوریت د لویـــی رتبی یوشمیر مامورینو .

دخبروپه جریان کښی دواړو خواته څرگنده شوه چه دروانو بین المللی مسئلـــو او ددواړو هیوادو ترمینځ دوروگلوی دعلایقو د زیاتـــی تقویی اواستحکام په‌باب دنظرورته والی اوپوره توافق نژدی دی .

دبنگله دیش جمهور رئیس خپلو میلمنو ته له خپلواکی وروسته په سیاسی او اقتصادی ساحوکښی دبنگله دیش دخلکو دبریالیتوبونو په باب معلومات وړاندی کړل .

دافغانستان دجمهوری دولت رئیس د هغـو پرمختگونو څخه‌چه دبنگله‌دیش خلکو دبناغلی شیخ مجیب الرحمن په مشری په بیلو بیلو برخوکښې کړیدی ډیرزیات متحسس شوی او داجتماعی اوسیاسی نوی ساختمان دودانولو او دغه رازپه اقتصادی وروسته پاتی‌کیدو میراث باندی دتفوق دپاره بنگله دیش دخلکو دشور اوعزم په باره کښې چه داستثمار له پیړیـو څخه پاتی دی دبنگله دیش دهیواد له هلوځلو څخه په‌عالی توگه ستاینه کړی ده .

دافغانستان دجمهوری دولت رئیس د هغـو پرمختیاووپه باره‌کښې چه د۱۳۵۲ کال پـه چنگانښ‌کښې دجمهوریت له اعلام څخه وروسته شوی اوداجتماعی اواقتصادی تـرقی دتغییراتـو دپروگرام په باب چه دجمهوریت دنظام لاندی پیل شوی یادونه وکړه .

دافغانستان دجمهوری دولت رئیس دغه راز په‌هغوپرمختگونو باندی رڼا واچوله چه ددغو مترقی پالیسیو دتطبیق په لاره کښې په‌سیاسی اقتصادی اواجتماعی ساحو کښې شویدی .

دبنگله دیش جمهـــور ر ئیس دافغانستان دخلکو دهلو ځلوزیاته ستاینه وکړه اوویی‌ویل دبنگله دیش خلك ددولت درئیس د ملهمانـــه مشری لاندی دنوی ټولنی دجوړیدوپه لاره‌کښې دهغوی په بریالیتوبونو باندی ډیر خوښ دی.

دواړو خواو دنه انسلاك اوپه روغه جـوړه کښې دگډژوند په اصول باندی خپله ټینگـه پابندی چه ددوی هیوادونه تل په هغه متعهد دی یوځل بیا تائید کړه .

دواړو خواو پدغه باره‌کی دخپل ټینگ عزم ټینگار وکړچه په الجزایرکښې دناپیلوهیوادو دمشرانو دجرگی دفیصلو اونتیجو په تطبـیق کی زیاته برخه واخلی .

دوی دهغو ابتکارونو ملاتړ وکړچه دناپیلیلو هیوادوله خوادملگروملتو دعمومی‌ټولنی دشپږمی خاصی غونډی دمصوبی دبین المللی اقتصادی نوی نظام دجوړیدومربوط په اعلامیه کښـــی دشامل اصول اوهدفونو او دعمل دپروگـــرام دتطبیق په لاره کښې شویدی .

دوی یوځل بیاعقیده څرگنده کړه چه دودی په‌حال کښې هیوادونه باید دچټکی پر مختیا دتامین دپاره په‌خپلو منځوکښې اقتصادی او تخنیکی همکاری زیاته کړی .

دغه راز دواړو خواوو موافقه وکړه چه په ځان باندی داتکاء دتحقق په غرض چه‌گټـور امکانات یی شته دسیمی دهیواد و ترمنځ‌زیاتی همکاری لازمی دی .

دواړوخواوموافقه وکړه چه دناپیلوهیوادونو دمشرانو دجرگی دکامیابی دتامین دپاره چه په ۱۹۷٦ کال کښې په کولمبو کښې جوړیـــږی اودآسیاپه وچه کښې په‌خپل ذات‌کښې لومړی جرگه ده، خپلی هلی ځلی منسجمی کړی .

دآسیا په جنوب کښې دروانو انکشافاتـو دمطالعی په وخت کښې ددولتو دوو رئیسانو ددغی خبری سره خپله کلکه عقیده څرگنـــده کړه چه یوازی دسیمی دخلکو حقوقو اوحقه احترام اودخبرو دلاری داوسنیوکړکیچنوحل او دتفاهم اومتقابل ښه نیت دروحیی په اســاس کیدی شی چه‌په سیمه کی دسولی د پـــاره مناسب چاپیریال پیدا کړی .

دافغانستان د جمهوری دولـــت رئیس ددی

موضوع سره په ارتباط په نیمه وچه کښی دروابطو دعادی کولوپه لاره‌کښی دبنگله دیش مثبتی هلی ځلی وستایلی .

دبنگله دیش جمهور رئیس دلانجو دحل دپاره دافغانستان د جمهوری دولت درئیس ښاغلی محمدداؤد سیاست مدارانه ابتکارات وستایل .

دواړو خواوو دسولی دیوی سیمی په توګه دهند داوقیانوس داعلام ملاتړ وکړ .

دوی هیله ښکاره کړه چه پدی باره کښی دملګروملتو دمربوطو فیصلو احترام وشی او هغه عملی شی دواړو خواو دتیریو په ضد دعربی ورونو خلکو سره په عادلانه مبارزو کښی خپل ملاتړ اوهمکاری یوځل بیاتائیدکړل.

دوی ټینګار وکړچه دهغو عربی خاورو بیرته ورکول چه اسرائیلوپه غیرقانونی توګه نیولی اودفلسطین دحاکمیت دملی حقوقو تحقق په منځنی ختیځ‌کښی ددایمی حل دلاری دپیداکولو دپاره لومړنی اهمیت لری .

دوی دفلسطین دخلکو دیوازنی نماینده په حیث دفلسطین دآزادی دموسسی دپیژندنی هرکلی کړی اوله دی امله یی خوښی څرګنده کړی چه دملګرو ملتو موسسی د فلسطین دآزادی دموسسی مشرانو ته موقع ورکړه چه په دغه جهانی مرکزکښی خپل نظرڅرګندکړی.

دواړوخواوو دآزادی غوښتونکو نهضتونو او داستعمار دپردیو دتسلط اودنژادی توپیرپه خلاف دمبارزو څخه خپل ملاتړڅرګند کړ .

دواړو خواوودتجارت، اقتصاد، کلتور، پوهنی، دملکی هوایی چلندپه ګډون په ټولو برخو کښی دافغانستان اوبنګله دیش دروابطو د مثبتی پراختیا نبه هرکلی وکړ .

دوی ددواړو هیوادوترمینځ دګټوری همکاری په برخوکی دزیاتی پراختیا دپاره خپله اراده بیاتائید کړه .

دوی ددواړو هیوادو ترمنځ د تجارت او اقتصادی علایقو دزیاتی پراختیا امکانات په مثبت ډول وڅیړل .

ددولت دواړو رئیسانو موافقه وکړه چه په منتخبو ساحوکښی دتکنیکی همکاری، یو دوه اړخیزه پروګرام ترتیب اوتطبیق شی .

ددغه غرض دپاره به پدی نژدی وخت کښی دبنګله دیش یواقتصادی اودپلان جوړولو هیات افغانستان ته سفر وکړ ی .

دواړو خواوو په خوښی سره ولیدل چه دافغانستان ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد دسفر ددواړوهیوادو ترمینځ ددوستی دروابطوټینګښت په‌دوام اودوروروګلوی په‌تفاهم کښی دکتلووړ برخه اخیستی دی .

ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمدداؤد دبنګله دیش رئیس ښاغلی شیخ مجیب‌الرحمن ته‌بلنه ورکړه چه په مساعد وخت کښی افغانستان ته سفر وکړی .

دبنګله دیش جمهور رئیس دغه بلنه په‌زیاته خوښی سره ومنله .

ددولت ښاغلي رئيس او صدراعظم کندهار ته راورسيدل

ددولت ښاغلي رئيس اوصدراعظم دهند اوبنگله ديش هيوادوته دسفر څخه وروسته بېرته دسفر په لاره‌کښي دکب په ۲۵ له ډاکي څخه کندهار ته راورسيدل .

الوتکي ته نژدې ددولت ښاغلي رئيس او صدراعظم ته دمالېي وزير ښاغلي سيدعبدالاله دتجارت وزير ښاغلي محمدخان جلالر، دپلان وزيرښاغلي علي‌احمدخرم، دباندنيوچاروودوزارت سياسي معين ښاغلي وحيد عبدالله ، امنيه عمومي قوماندان ښاغلي عبدالقدير ، دملکي هوايي اوتوريزم عمومي رئيس ښاغلي سلطان محمود غازي، دکندهار والي ښاغلي محمدايوب عزيز، دقول اردو قوماندان، ښاروال، دجمهوري اردوپوښمير سترو منصبدارانو او دمرکزي دايرورئيسانو هرکلي ووايه .

وروسته له هغه ددولت ښاغلي رئيس او صدراعظم دتشريفاتو دګارد سلام ومانه . پس له هغه پوښمير ماشومانو د کندهار دښاريانو په نمايندګي دګلانو ګيډۍ هغوی ته وړاندې کړې اوددولت دښاغلي رئيس او صدراعظم دمهرباني ورګرځيدل. وروسته بيا ددولت ښاغلي رئيس اوصدراعظم د جمهوري اردوله منصبدارانو اودکندهار ددايرولەرئيسانو اومخورو سره روغبړ وکړ .

ددولت ښاغلي رئيس اوصدراعظم، دکندهار له نارينه اوښځوسره دروغبړ کولوپه حال کښي

دکندهار په زرگونو تنو بناریانوددولت بناغلی‌رئیس اوصدراعظم ته درسیدوپه وخت کښې دتودواحساساتوپه څرګندلوسره هرکلی وویل.

پدغه وخت‌کی هرکلی کوونکو، په‌خیرراغلی زمونږمشره په شعارونوسره ددولت دبناغلی رئیس اوصدراعظم ورتګ ته ښه راغلی ووایه.

له هوایی ډګرڅخه دکندهار ترښاره پوری ددولت دبناغلی رئیس اوصدراعظم دسپرلی دموټردلاری په واټونوکی د کندهار په زرګونو خلکوځایونه نیولی وو اودګلانودګیډیوپه‌ښیندلو اوژوندی دی وی دانقلاب مشر، ژوندی دی‌وی دجمهوری نظام مؤسس، په شعارونو سره یی هرکلی کاوه .

ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمدداؤد دکندهار دښاریانو په ټولنه‌کی دفکر او عمـل یووالی دیوه هیواد دپرمختګ وسیله بللی‌ده

اودیوی ویناپه ترڅ‌کی دجمهوری نوی نظام دهدفونو په باب یوځه مطالب بیان کړل اوهغو اجراآتو ته یی اشاره وکړه چه په یوکـــا ل اواتو میاشتو کی شوېدی .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم پداسی حال‌کی چه ددوی وینا دکندهار دښاریانـــو دزرگونو تنوپه خوښی اوخوشالی سره او د ژوندی دی وی دجمهوریت موسس او ژوندی دی وی سترداؤد په شعارونو سره بدرګـــه کیده .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد دکب په ۲۵دکندهار په ښارکی دمبارکی خرقی زیارت وکړاودحضرت سرورکاینات‌روح ته یی درود واستاوه .

دغه رازددولت ښاغلی رئیس او صدراعظم داحمدشاه باباومیرویس نیکه مقبروته‌لاړل او دهیواددتاریخ ددغو نومیالو او قهرمانو مړونو روح ته‌یی دعا وکړه .

دمالیی وزیر ښاغلی سیدعبدالاله، دتجارت وزیرښاغلی محمد خان جلالر، دپلان وزیر ښاغلی علی احمدخرم، دباندنیو چارو دوزارت سیاسی معین ښاغلی وحیدعبدالله ، دملکی هوایی اوتوریزم عمومی رئیس ښاغلی سلطان محمود غازی ، دکندهار والی ښاغلی محمدایوب عزیز، دقول اردوقوماندان اوددغه ولایت دلوړی رتبی پوشمیر مامورین‌ددولت له ښاغلی رئیس اوصدراعظم سره ملګری وو .

ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمدداؤد دکب په۲٦دکندهاردعسکری قواوپه قوماندانی کی دجمهوری اردوله سترو منصبدارانو سره دخبروپه وخت کی وویل :

داچه داردو وظیفه دخاوری اووطن ساتنه ده نوستاسو کاردی ، چه دملی نوامیسو دساتنی اودهیواد دنوی ترقی غوښتونکی نظام دهدفونو په لاره‌کښی دهرډول سرښیندنی او د ځان ځخه تیریدو دپاره چمتووأوسئ .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم دسهارپه نهوبجوپه‌داسی حال‌کی چه دکندهار دقول اردو قوماندان ډګرجنرال محمدنعیم، دجمهوری اردو دګارد قوماندان جګړن محمد ضیاء او امنیه عمومی قوماندان ښاغلی عبدالقدیر له‌دوی سره ملګری وو دکندهار دقول اردو قطعات وکتل .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم ، په مبارکه خرقه‌کښی دافغانستان دسعادت له‌پاره دعاکوی.

ددولت بناغلی رئیس اوصدراعظم دقول اردو دقوماندانی په دروازه کی وروسته له هغه چه موزیك ملی سرود غږاوه د تشریفاتی گارد احترام ومانه اوهغه یی معاینه کړ .

وروسته بیایی بیل بیل عسکری قطعات چه په خاص دسپلین سره دتعلیم په میدان کی راتول شوی وومعاینه کړل .

وروسته بیاددولت بناغلی رئیس اوصدراعظم دقول اردو دقوماندانی دجمهوریت په تالارکی داردوله سترو منصبدارانو سره یی دخبرواترو په ترڅ کی وویل :

خوشاله یم لهدی امله چه وخت می پیداکړ له تاسی سره دنژدی وغږیږم هیله لرم دافغانستان اردو دهیواد دسترو بنیگڼو دتامین په لاره کی سرلوړی اوله پخوانه زیات بریالی اوکامیاب اوسی .

دانقلاب مشر دنوی نظام په تینگولو کی داردوفعالانه برخی اخیستل یادکړل اوویی ویل: ستاسی وظیفه ستاسی دخاوری اووطن ساتنهده اودغهکار ددی غوښتنه کوی چه د وطن ته دخدمت پهلاره کی هرڅول تیاری ولرئ .

ددولت بناغلی رئیس او صدراعظم وویل : زمونږ دښمنان هلی ځلیکوی چهپه بیلو بیلو اشکالو دخلکو په مینځ کی تفرقه اوکینه پیدا کړی اوله هغوځخه دځان په نفع گټه واخلی خودتاریخ په شهادت تاسی ته وایم چه تول هغه وروسته پاتی کیدل چه خلکوته متوجهدی له همدغو عواملو ځخه پیدا شویدی .

هغه شواهد اوسندونه چهله همدغو تفرقه اچوونکو ولوځخه لیدل شویدیاوهم اوس اوس پدغه بارهکی په لاسکی شواهد اوسندونه شته، چه زمونږ دښمنانو دهیڅ ډول دسیسی تفرقی اوتوطئی دپیداکولو ځخه ډډه نده کړی اوتردی چهپه دغه لارهکی یی ، دخپلو ناوړو عملونو دپرمخ بیولو دپاره زښت ډیر لگښتونه هم منلیدی. نوددداسی دسیسودعواقبودمخنیوی دپاره وظیفتا حاضراوچمتواوسئ ځکه ستاسی وظیفی ډیری درندی دی .

زمونږ خپل دښمنان ښه پیژنو، نن دیوه تن اویاڅوتنوبرخه دملی ارمانونو دپورهکولودپاره بس نهده بلکه دااجتماعی تحول اوبدلون پهکار کیدټول ملت برخهاخیستل لازمیاوضروریدی .

دکندهار دقول اردو قوماندان دگرجنرال محمد نعیم ددولت بناغلی رئیساوصدراعظم ته داډورکړچه دخپل سترمشر دمعقولو وینااو نصیحتونو په اساس دکندهار دقول اردو منصبداران اوافراد دژوند تر وروستی سلگی پوری سربښندنی اوفداکاری ته چمتودی .

عراق ته د دولت د بناغلي رئيس او صدراعظم سفر

ددولت رئیس او صدراعظم بناغلی محمدداؤد اودهغوي ملگری عراق ته‌دیوه رسمي‌اودوستانه سفر دپار د۱۳۵۳ کال دکب په ۲٦ نیټه په مخصوصه الوتکه‌کی له‌کندهار څخه هغه هیواد ته روان شول .

ددولت بناغلی رئیس اوصدراعظم په‌یوولسو بجواوپنځه څلویښتو دقیقو له ځپل استوګنځی څخه دکندهار بین المللی هوایی ډګرته‌ورسیدل.

دکندهار دښاراو دبین المللی هوایی ډګر ترمینځ لاره‌کی دکندهار په زرگونو ښاریانو داحساساتو په څرگندولو او (سفرپه خیر) د شعارونوسره ددولت دښاغلی رئیس‌اوصدراعظم دسپرلی موټربدرگه کاوه .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم په‌هوایی ډگرکی دتجارت له وزیر ښاغلی محمـد خـان جلالر، امنیه عمومی قوماندان ښاغلی عبدالقدیر دملکی هوایی اوتوریزم له لوی رئیس ښاغلی سلطان محمود غازی، دکندهار له والی، دقول اردوله قوماندان اودمرکزی دایرو له رئیسانو سره خدای پامانی وکړه .

وروسته بیا ښاغلی محمدداؤد پداسی حال کی چه دکندهار دقول اردوقوماندان، ورسره و دتشریفاتی گارد دسلام اواحترام مراتب ومنل اوهغه یی معاینه کړ .

پدغه وخت کی موزیك ملی سرود وغږاوه .

ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم اودهغوی دملگرو دسپرلی الوتکه په دوولسوبجودکندهار له هوایی ډگرڅخه دبغداد لورته والوتله .

عراق ته په سفرکی دمالی وزیر ښاغلـــی سیدعبدالاله، دپلان وزیرښاغلی علی‌احمدخرم، اودباندنیو چارو دوزارت سیاسی معین ښاغلی وحید عبدالله ، ددولت لـه ښاغلـی رئیس او صدراعظم سره ملگری وو .

ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمدداؤد له خپلو ملگرو سره دیوه رسمی اودوستانه سفردپاره دافغانستان په‌وخت‌دکب‌په۲٦نیټه تر غرمی‌وروسته په‌دریو بجوبغدادته ورسیدل .

دعراق جمهور رئیس ښاغلی احمدحسن‌البکر دکابینی غړو، دبغداد والی اوبغداد ښاروال، دلویی رتبی دولتی مامورینو، په بغداد کـــی دافغانستان دجمهوری دولت لو ی سفیراستاد خلیل الله خلیلی، دافغانی لوی سفارت غړیو، په‌کابل کی دعراق لوی سفیر ښاغلی ناصـــر عبدالقادر الحدیثی، په‌بغداد کی اوسیدونکـــو کوردیپلوماتیکو د بغداد په هوایی ډگر کـــی ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم اود هغوی دملگروهرکلی وکړ .

ددولت بناغلي رئيس اوصدراعظم كله چه دبناغلي احمدحسن‌البکرپه ملگرتیادگارد، احترام معاینه کوی .

ددولت بناغلي رئيس اوصدراعظم ته كله چه له الوتكي څخه راکوز شو دعراق جمهوررئيس احمد حسن البکر ښه راغلی ووایه اووروسته له‌هغه ددواړوهیوادو مشرانو پداسی حال‌کښی چه موزيك دافغانستان اوعراق دجمهوريتونو ملي سرود وغږاوه دتشریفاتی گارد ، داحترام مراتب ومثل اوهغه یی معاینه کړ .

پدغه وخت‌کی یوی ډلی ماشومانو دگلانو گیډی ددولت بناغلي رئيس او صدراعظم ته وړاندی کړی اوبیا داحترام په رسم د توپ یوویشت ډزی وشوی .

پس له‌هغه ددولت بناغلي رئيس اوصدراعظم دعراق دجمهور رئيس په ملگرتیادهر کلی کوونکولیکوته لاړدکابینی له‌غړیو، دلویی رتبي له عسکری اوملکی مامورینو، دافغاني لوی سفارت له غړیو، په بغدادکی له اوسیدونکو افغانانواومحصلینو اوپدغه ښارکی له‌اوسیدونکو کوردیپلوماتیکو سره یی روغبړ وکړ .

دبغداد هوایی ډگرددواړو هیوادو په ملي بیرغونو ښکلی کړای شوی اودمیدان په‌وداني باندی دښه راغلی شعارونه لیدل کیدل .

دهوایی ډگرله مر اسمو وروسته ښاغلی محمدداؤد او ښاغلی احمد حسن البکر ، په مخصوص موټرکی پداسی حال کی چه دیوی ډلی موټرسایکل سپرولخوا بدرګه کیدل ددوی مخصوص استوګنځی ته روان شول .

ددواړوهیواد، دمشرانودسپرلی‌دموټرلاره‌له‌هوایی ډگرڅخه ترښارپوری دافغانستان اوعراق په‌ملي

بینوونو بیکلی کیږي. شوی اوډخته سیردواتوتو په هره برخه کی دبغداد ګڼ شمیر ښاریانوپه چکچکواو احساساتو په خرګندولو سره ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم هرکلی وکړ .

ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم دسپرلی الوتکه دعراق خاوری ته درسیدو په وخت کی دعراق دهوایی قواوو دیوسیل جت الوتکـو لدمځواودبغداد ترهوایی میدان پوری بدرګه شوه اوکله چی دښاغلی محمدداود اودهغوی دملګرو دسپرلی دالوتکی دراکوزیدو اوداحترام دګـارد دمنلو په وخت کی هم جت الوتکـی داحترام په رسم والوتلی .

دمحلی وخت په دووبجواودیرشو دقیقو د بغداد دښار دسروزرو کلی دبغداد دښاروال ښاغلی ابراهیم محمد اسماعیل له خوا پداسی حال کی چه ښاغلی احمدحسن البکرهم حاضرؤ ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد ته ددواړوهیوادترمینځ ددوستی دنښی ښبانی په توګه وسپارل شوه .

ددولت ښاغلی رئیس او صدراعظم دبغـداد دښاردکلی دتسلیمیدوپه وخت کی دغه کـار ددواړو هیوادوترمینځ ددوستی علامی په توګه په تشکر سره مقابله کړه .

په دغه وخت کی ددولت دښاغلی رئیس او صدراعظم په ملګروسر بیره دعراق عدلیه‌وزیر اودجمهوری دفتر رئیس اوددواړو هیواد ولوی سفیران هم حاضر وو.

دمحلی وخت په پنځوبجو ښاغلی محمدداود دورک نومی عسکرځلی ته لاړاوډګلوګیډی یی وربانـدی کیښوده .

دګل اینیوودوپه وخت‌کی دعراق عدلیه وزیر دبغداد والی، ددغه هیواد دتشریفاتولوی مدیر اودافغانستان اوعراق لوی سفیران حاضر وو.

دمحلی وخت په اوه بجواودیرشو د قیقـو ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمد داود دعراق له جمهور رئیس ښاغلی احمدحسن‌البکر سره دجمهوری ریاست په مانی‌کی وکتل .

پدغه وخت کی دعراق یوشمیر وزیران اود افغانی هیات ځینی غړی هم حاضروو .

دمحلی وخت دکب په ٢٦ شپه په اتوبجـو اودیرشو دقیقو ددولت رئیس اوصدراعظـم ښاغلی محمدداود په‌هغی میلمستیا کی برخـه واخستله چه‌ددوی په ویاړدعراق دجمهوررئیس ښاغلی حسن البکر له خواشوی وه .

پدغی میلمستیاکی ددولت‌دښاغلی رئیس او صدراعظم په ملګرو سربیره دعراق دکابینـی وزیرانو په بغدادکی اوسیدونکوکوردیپلوماتیکو په بغداد کی دافغانستان دجمهوری دولت‌لوی سفیر اوپه کابل کی دعراق لوی سفیر برخه اخیستی وه .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمد داؤدپه بغدادکښی دعراق له جمهود رئیس ښاغلی احمد حسن البکر سره دکتلو اوخبرو اترو په حال کښی .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد دکب په ۲۷ نیټه دعراق له جمهور رئیس ښاغلی احمدحسن البکر سره ددغه هیواد دجمهوری ریاست په ماڼی کی کتنه او خبری وکړی .

پدغو خبروکی چه یوساعت روانی وی ددواړو هیوادو مشرانو دعلاقی وړمسئلو په باب خبری وکړی .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد اودهغه ملگرو پداسی حال کی چه دعراق عدلیه وزیر له دوی سره ملگری و دمحلی وخت دکب په ۲۷ دسهار په نهوبجو د حضرت غوث الاعظم دستگیر شیخ عبدالقادر جیلانی مقبری ته لاړل اوددغه حضرت روح ته یی دعا وکړه. ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم دحضرت غوث الاعظم دستگیر دمزار دزیارت نه وروسته ددغه حضرت دمزار دپاره یوپوښ ور وبانبه دحضرت شیخ عبدالقادر جیلانی دمزار په دروازه کی دعراق داوقافو رئیس اودزیارت متولی ددولت دښاغلی رئیس هرکلی وکړ .

شیخ عبدالقادر جیلانی بن موسی، بن عبدالله بن یحیی چه دنسب سلسله یی حضرت علی کرم الله وجهه تهرسیږی په ۴۷۰ هجری کال کی دجیل په کلی کی زیږیدلی اوپه ۵۶۱ کال کی مړشوی دی .

حضرت شیخ جیلانی دقادریه طریقی موسس اومشر اومرشد دی .

وروسته له هغه ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمدداؤددامام اعظم (رح) زیارت ته لاړ اوددغه حضرت روح ته یی درود واستاوه .

پدغه وخت‌کی دحضرت امام دمزار متولـــی یوټوك قرآن عظیم الشان ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم ته ورووبانـه .

ښاغلی محمدداود قرآن عظیم الشان ښکل‌کړ اوهغه یی دیوه مقدس اومبارك سوغات په‌توګه ومانه .

نعمان بن صادق، بن زوتی مشهوربه‌امام‌اعظم اصلاًدکابل اوسیدونکی دی اودهغه پلارپه کوفه کی میشته شویدی .

امام اعظم (رح) دقرآنکریم حافظ او داسلامی فقه عالم اوداجتهاد خاوند اومذهبی امام د ی. چه په زیاترو اسلامی هیوادوکی زیات پیروان لری .

دغه‌راز ددولت ښاغلی رئیس او صدراعظم اودهغه ملګری په‌کاظمین شریفین کی دامام موسسی‌کاظم اوامام ابویوسف مقبروته لاړل او ددغو امامانو روح ته یی دعاوکړه . دغه راز ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم دکب په ۲۷ دبغداد په ښارکی دعراق مرکزی موزیم وکوت.

ښاغلی محمدداود اودهغوی ملګری پداسی حال‌کی چه دعراق عدلیه وزیر اودتشریفاتـــو رئیس اودافغانستان اوعراق لوی سفیران له‌دوی سره ملګری وو ترغرمی وروسته په مخصوصه بیړی‌کی ددجلي په سیندکی وګـرځیدل اود شاوخوا منظری یی ولیدلی .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم په کربلا کی دامام حسین (رض) اودغه راز دحضـرت عباس (رض) مرقد ته‌لاړل او دعالم اســلام ددغودووسترشخصیتونوروح ته یی دعاوکړه .

کله چه ددولت ښاغلی رئیس مبارکومزارونوته تشریف یووړ دعراق عدلیه وزیر هم له دوی سره و.

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم دحضرت‌عباس په مرقد کښی

دمالیي وزیر ښاغلي سید عبدالاله او دپلان وزیر ښاغلي علي احمدخرم دکب په ۲۷مازیگر دعراق دمالیي اوپلان له وزیرانو سره خبري وکړي .

پدغو خبروکي چه څه ناخه دوه ساعته رواني وي دافغانستان اوعراق ترمنځ داقتصادي او تخنیکي همکاري دمسئلو په باب بحث وشو .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلي محمدداود دکب په ۲۷ ترغرمي وروسته په دریوبجو په بغدادکي دحضرت سلمان فارس په زیـــارت مشرف شول اودغه راز ددولت ښاغلي رئیس اوصدراعظم دکسري ماڼۍ ولیدله .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلي محمدداؤد دکب په ۲۷ مازدیگرپه پنځوبجوپه مخصوصه بیړۍکي ددجلي سیند ولید . پدغه کتنه‌کـــي ساحل ته نژدي جوماتو نه او وداني یي هـم ولیدلي .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلي محمدداؤد اوورسره هیات دکب په۲۸نیټه ترغرمي وروسته په نجف اشرفکي دحضرت علي کرم اللهوجهه مزارته لاړل اوددغه حضرت روح ته‌یي دعاوکړه.

په دغه وختکي دمزار متولي یوتـــوك قرآن عظیم الشأن اویوه جوړه عبا ، ددولت ښاغلي رئیس اوصدراعظم ته اهداء کړل .

ددولت ښاغلي رئیس‌اوصدراعظم دکب په۲۸ نیټه دبابل تاریخي ښاروکوت . دبابل ښارچه زمونږملي مشر هغه وکوت یو تاریخي ښاردي چه دهغه قیمتداره آثار تراوسه پوري‌کتوونکي حیرانوي .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلي محمدداؤد دکب په ۲۸ شپه په اووبجو دعراق دجمهـــور رئیس مرستیال ښاغلي صدام حسین دبغـــداد په ښارکي پخپل استوگنځي کي ومانه اولـــه هغه سره یي دوستانه خبري‌وکړي په‌دغوخبرو کي دخپل مینځي مسئلو اودسیمي دموضـــوع دمنځني ختیځ مسئلي اودنړۍ مسئلو په باب بحث وشو .

پدغو خبروکي دباندنیوچارو دوزارت سیاسي معین ښاغلي وحیدعبدالله او په بغداد کښي دافغانستان دجمهوري دولت لوی سفیر استاد خلیل‌الله خلیلي له افغاني لوري څخه اودعراق دباندنیو چارو وزیر سعدالعمادي اوعدلیه وزیر ډاکتر ساوي اوپه کابل کي دعراق لوی سفیر ښاغلي ناصر عبدالقادر الحدیثي دعراق له‌لوري برخه اخیستي وه .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلي محمدداؤد دکب په ۲۸ دماښام په اتوبجواوديرشو دقیقو ددارالسلام په ماڼۍکـــي دعراق جمهور رئیس ښاغلي احمدحسن البکر ته میلمستیا کړي وه .

پدي میلمستیاکي چه ترلسو بجو پوري‌دوام وکړله دوی سره په ملگري هیات ســـر بیره دبعث دگوندمشر توب یوشمیر غړیو ، دعراق دکابیني هیات، کوردیپلوماتیکو، په کابل کي دعراق لوی سفیر ښاغلي ناصر الحدیثي اوپه بغدادکي دافغانستان دجمهوري دولت لـو ی سفیر استاد خلیل الله خلیلي برخه اخیستي وه .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلي محمدداؤد له ملگري هیات سره په عراقکي ددري ورځني رسمي سفرله پای ته رسیدووروسته دکب په ۲۹ سهارله بغدادڅخه دهیواد لورته را روان شول .

ددولت دښاغلي رئيس اوصدراعظم دسپرلي موټر پداسي حال‌کي چه دعراق جمهور رئيس ښاغلي احمد حسن البکرهم له دوی سره و ترغرمی دمخه په نهوبجو اوپنـــځه خلويښتو دقيقو ددولت دښاغلي رئيس له استوګنځـــي څخه دبغداد هوايي ډګرته ورسيد.

ددولت ښاغلي رئيس اوصدراعظم پداســي حال‌کي چه جمهور رئيس ښاغلي احمدحسن‌البکر ورسره ملګري ودمخه ښي کونکو ليکوته لاړ اودعراق دکابيني دبعث دګوند دمشـر تـوب له يوشمير غړيو ، په بغدادکي اوسيدونکـو کورديپلوماتيکو، دلويي رتبي ملکي اوعسکري يوشمير مامورينو، دعراق د تشريفاتو درئيس ددواړو هيوادوله لويو سفيرانو اوپه بغدادکي داوسيدونکو افغانانوسره خداي پاماني وکړه.

وروسته له هغه دافغانستان دجمهوريت او دعراق دجمهوريت ملي سرود وغږول شو او ددولـت ښاغلي رئيس او صدراعظم د عـراق دښاغلي جمهور رئيس په ملګرتيا داحــترام دګارډدسلام ومانه اوهغه يي معاينه کړ .

پدغه وخت‌کي داحترام په رسم د توپ ۲۱ ډزي وشوي .

ددولت ښاغلي رئيس‌اوصدراعظم‌سره‌دالوتکي ترزينې پوري، ښاغلي حسن البکر ملګری و . پدغه وخت‌کي دباندنيو چارو وزير ښاغلـي سعدون حمادي اوددواړو هيوادو لوی سفيران هم حاضرو .

ددولت ښاغلي رئيس اوصدراعظم دعراق نه جمهور رئيس سره دخداي پاماني په وخت‌کي دهغه تاوده اودزړه له‌کومي هرکلي له امله چه دوی اوورسره هيات ته دعراق دحـکـومت او خلکوله خواوړل شوی، خوښي څرګنده کړه .

دعراق جمهور رئيس ښاغلي حسن البکــر په مقابل کي له‌دی امله چه ددولت ښاغلـــي رئيس اوصدراعظم ددوی هيوادته سفر وکـــړ اووخت پيداشو چه يودبل سره دنژدی څخه روږدی شي‌اوخبري‌اتری‌وکړی خوښي اوقدرداني څرګنده‌کړه اوددولت ښاغلي‌رئيس‌اودافغانستان حکومت اوخلکوته يي خپلي ښي هيلي څرګندي کړی . ددولت دښاغلي رئيس اوصدراعظـم او ورسره هيات دسپرلي الوتکه د کب په ۲۹ ترغرمی دمخه په‌لسو بجواو لسو دقيقو دبغداد له هوايي ډګرڅخه راوالوتله .

ددولت دښاغلي رئيس اوصدراعظم دمسافرت دعکسونوالبم دعراق دجمهور رئيس ښا غلـــي حسن البکر له خوادهوايي ډګرپه سالون کي دوی ته ورکړ شو .

ددولت دښاغلي رئيس اودهغه سره ملگری هيات دسپرلي الوتکه د۱۳۵۳ کال دکب په۲۹ ترغرمی وروسته په دوو بجواوپنځه څلويښتو دقيقو دکابل په بين‌المللی هوايي ډگر کښی رابښکته شوه .

ددولت ښاغلی رئيس اوصدراعظم په داسی حال‌کی چه موزيك جمهوری ملی سرود وغږاوه دتشريفاتو دگار دسلام اواحترام مراتب ومنل اوپه داسی حال‌کی چه لوی درستيزله دوی سره وه داحترام گاردیی معاينه کړ .

ددولت ښاغلی رئيس اوصدراعظم، لەښاغلی محمدنعيم، دصدارت له مرستيال ډاکتر محمد حسن شرق، دمرکزی کميتی له غړيو، دکابينی له غړيو، دجمهوری گاردوله جنرالانو او خواتو منصبدارانو، دلويی رتبی له مامورينو په کابل کی له اوسيدونکو پشتونستانيانو او ددوستو هيوادوله سفيرانو سره روغبړ وکړ .

ددولت ښاغلی رئيس اوصدراعظم ته، دعـراق‌له دوستانه سفرنه، دبيرته راتلوپه وخت‌کښی دکابل په بين المللی هوايي ډگرکښی دښاغلی‌محمدنعيم له خواهرکلی وويل شو .

دافغانستان او عراق گډه اعلامیه

دعراق دجمهور رئیس ښاغلي احمدحسن‌البکر په بلنه دافغانستان د جمهوري دولت رئیس ښاغلي محمدداود د ۱۳۵۳ کال دکب له شپږ ویشتمې نیټې څخه تر۲۹ نیټې پورې عــراق ته رسمي سفر وکړ .

ددې ترمینځ ددواړو دوستوهیوادو دښو مناسباتو په سیمه اودنیاکي دپرمختیاو په‌باب پراخې خبرې وشوې .

دافغانستان ددولت رئیس ښاغلي محمدداود دانقلابي عالي شورا درئیس نایب ښاغلي صدام حسین په استوګنځي کې ومانه .

دافغانستان اوعراق درسمي مامورینو ترمینځ دهغوصمیمي روابطو دخبروپه چوکاټ کې چه ددوې دهیوادو ترمینځ په ټولو برخوکې شته خبرې وشوې .

درانده میلمانه او هغه هیات چه‌له‌دوې سره ملګری و، په عراق‌کې دترقي اوبریالیتوبونونه ځینومظاهروسره چه دبعث دعربي سوسیالیستي ګوند په مشرۍ دانقلاب له خوا شوي دي‌آشنا شول. دوی ددغوبریالیتوبونو اوکامیابو له امله دخپلې قدرداني اوتقدیر مراتب څرګند کړل .

دافغانستان ددولت ښاغلي رئیس او هغوی سره ملګری هیأت په بغداد اوکربلاکي مقدس اماکن هم ولیدل .

دعراق رسمي مامورینو او خلکو ددوی تود اودوروړګلوی هرکلي وکړ .

دهغودوستانه مناسباتو سره سم چه له‌نیکه مرغه دافغانستان دجمهوریت اوعراق تر مینځ شته، دصمیمیت اوتفاهم‌په‌فضاکي خبرې‌پداسې توګه وشوې چه په ټولوبرخو کې په مثبته توګه ددغو مناسباتو دپرمختیا سبب شي .

دواړو خواو په خپله سیمه‌کي دحالاتو اوله هغوڅخه دپیداشویو خطرونو په باب چه سوله اوامنیت تهدیدوي غوروکړ .

دواړو خواو پدغه بر خه کــې خپله عقیده څرګنده کړه چه دغه بحراني حالات داستعمار دطرحواودسیسو محصول دي اوپه سیمه کـې امنیت‌اوسوله‌یې په‌خطرکی‌اچولي اودهغی‌دخلکو داجتماعي پرمختیا اوپرمختګ خنډ ګیږي .

دواړو خواو په روغه جوړه‌کي دګډژوند لـه اصولو ددولتونو ترمینځ دقوې له استعمال څخه دډډې کولو دبرابر حاکمیت اودنورو دولتونوپه کورنیو چاروکي دلاس نه وهلو اودروغي جوړې په وسایلو سره دبین المللي مسئلو دحل او

ددولتونو ترمينځ حقوقو اودملګروملتو دمنشور له اصولوسره سم اساساتو په اتکاء پهمتقابله احترام باندې خپل باور تائيد کړ .

دواړو خواو په عربي سيمه کې دبحرانې حالت په باب خبرې وکړې دوى دعربو خلکو په خلاف صهيونستي تيرى وغانده اود خپل دغه اعتقاد ټينګاريې وکړ چه پدغه سيمه کې دعادلانه حل لاره دعربي نيول شويو سيمو د پوره خوشي کيدو اودفلسطين دخلکو دحقوقو داعاده کيدو تروخته پورې په خپله پلارني خاوره، يعنې فلسطين‌کې ترلاسه کيدى نشي .

دواړو خواو دنه انسلاك دسياست په نسبت چه بين المللي ټولني ته يې ارزښت منـــد خدمتونه کړي دي، خپل ملاتړ يوځل بياتائيد کړ .

دوى دنه انسلاك دنهضت ديووالي اوتسانـد دساتني داهميت سره موافقه وکړه اوتصميم‌يي ونيوچه دناپييلوهيوادو دجرګي دپوره کاميابي دتامين پهلاره‌کې چه په ۱۹۷٦ کال کې پـه کولمبوکې جوړيږي همکاري‌وکړي. دافغانستان ددولت ښاغلي رئيس اودعراق ښاغلي جمهور رئيس پهاقتصادي ساحوکې، په هغوانکشافاتو غوروکړ چه په مستقيم ډول يې په پرمختيا يې هيوادو اغيزه کړي .

دوى دپرمختللو هيوادو څخه وغوښتل چــه دپرمختيايي هيوادو نو سره خپل اقتصـــادي روابط دبرابرى اوعدالت پربنسټ ټينګ‌کړي .

دوى پدې باره‌کې خپله عقيده څرګنده کــړه چه پرمختيايي هيوادونه دي دبشپړ اوګړندي پرمختګ دترسره کيدواوپه ځان دويسا پـه اساس اقتصادي اوتخنيکي همکاري په خپـل مينځ کې تقويه کړي .

دوى هغه ګواښ غندلي چه دځينو هيوادو دطبيعي منابعو دنيولو په باره‌کې شوى دي او څرګنده يې‌کړه چه دغه‌کار بين المللي سوله اوامنيت تهديد کړي اودملګروملتو د منشور داصولو نه تيرى بلل کيږي .

دبين المللي اقتصادي بحران دحالت په‌باره کې دواړو خواو موافقه وکړه چه دودې په‌حال کې هيوادونه اوپه تيره بياهغه چه اومه مواد لري ددغه بحراني حالت په پيداکولو کې هيڅ ډول مسئوليت نلري. بلکه داوسني پولي‌تورم اوداقتصادي ګډوډي مشکلات دځينو پرمختلليو هيوادونو داقتصادي سيا ستونو څخه پيـــدا شويدي .

دواړو خواو داستعمار ، دنوي استعـمار ، دپرديودتسلط اودنژادي توپيرد سياست پــه ضد دآسيا ، افريقااو لاتيني امريکا دخلکو دمبارزو سره خپل ملاتړ څرګند کړ .

دوى پهافريقاکې دپرتګال‌دپخواني استعماري

تسلط دمينځه تللو اودانګولا دخپلواکۍ بنسـه هرکلی وکړی .

دوی دجنوبی افریقا دنژاد پالنی سیاستونه چه دبشریت وجدان ته سپکاوی دی محکـوم کړل .

دوی دجنوبی افریقا له خوادنامبیبیا غیـــر قانونی اودملګروملتو دفیصلو په خلاف نیول په‌کلکه محکوم کړل .

دواړوخواوپدغی خبری عقیده څرګنده‌کړه چه دسیمی دهیوادونو ترمینځ داختلافونو دحل ډیره ښه وسیله خبری اودعدالت داصولوسره سم تفاهم دی .

دواړوخواو دهند په اقیانوس کی دورځ په ورځ زیاتیدونکی‌نظامی فعالیت په باب اندیښنه څرګنده کړه .

ددواړو خواونظریه دآسیادهیوادونو دسولی اوامنیت دټینګښت په غرض دنظامی اډواولانجو دنه‌لرونکی اودسولی دیوی سیمی په توګـــه دهنددااقیانوس داعلام په باب یوشان وه .

دواړو خواو دعراق اوایران دګاونډ یوهیواد ترمینځ داختلافونو دحل په باره‌کی دالجزایر په موافقو باندی خوښی وکړه اودهغو ملاتـړ یی وکړ .

ددولت دوو رئیسانو د افغــانستان او عراق ترمینځ دوه اړخیزعلایق اوهغه موافقی چه ترننه پوری ددواړو هیوادو ترمینځ په اقتصــادی ، تجارتی، کلتوری اوتخنیکی برخوکی لاس لیك شویدی مطالعه کړی .

دوی ددواړوهیوادونوترمینځددوو، ورونوملتونو دهیلوسره سم دهمکاری دساحو دزیاتی‌پراختیا اوانکشاف دپاره خپل تیاری څرګند کړ .

دافغانستان دجمهوری دولت رئیس ښاغلی محمدداود دعراق جمهور رئیس ښاغلی احمـد حسن‌البکر اودعراق دجمهوریت دانقلابی عالی شورامرستیال ښاغلی صدام حسین ته بلنــه ورکړه چه افغانستان ته‌راشی . دابلنه دهغوی له خواپه تشکر سره ومنل شوه دمسافرتونو نیټی به وروسته وټاکل شی .

ایران ته د دولت د ښاغلي رئیس او صدراعظم سفر

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد دایران دشاهنشاه اعلیحضرت محمد رضا شاه پهلوی په بلنه دیورسمی اودوستانه سفردپاره د۱۳۵٤ دغوایی په ٦نیټه له غرمی وروسته په یوه نیمه بجه په مخصوصه الوتکه کی تهران ته لاړ .

زمونږملی مشر دکابل بین المللی هوایی ډگرته درسیدوپه وخت کی، دښاغلی محمدنعیم، دعظمی صدارت دمرستیال ډاکتر محمد حسن شرق، دمرکزی کمیټی دغړیو اودکابینی دهیات دجمهوری اردو دجنرالانو اوسترو منصبدارانو، یوشمیر دولتی سترو شخصیتونو، په کابل کی اوسیدونکو پښتونستانیانو اودوستو هیوادو لوی سفیرانو اودایران دلوی سفارت دغړیـو سره چه دمخه ښی دپاره حاضروو خدای پاماني وکړه .

وروسته ښاغلی محمدداؤد پداسی حال کـی چه لوی درستیز ډگرجنرال عبدالکریم مستغنی ورسره وو دجمهوری گارددسلام اواحترام مراتب ومنل اوهغه یی وکوت . پدغه وخت کی موزیك ملی سرود وغږاوه .

وروسته ښاغلی محمدداؤد الوتکی ته تشریف یووړ اوددوی دوړونکی الوتکی ترنژدی پوری ښاغلی محمدنعیم ، ډاکتر شرق او دجمهوری دولت دمرکزی کمیټی ځینی غړی او دکابینی غړی ددولت درئیس سره لاړل .

پدغه سفرکی ددولت درئیس او صدراعظم ښاغلی محمدداؤد سره دتجارت وزیر ښاغلـی محمد خان جلالر، دپلان وزیر ښاغلی علی احمد خرم اودباندنیو چارو دوزارت سیاسی معیـن ښاغلی وحید عبدالله ملگری وو .

ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم او ددوی دملگرو الوتکه دایران په محلی وخت په دریو بجواوشلو دقیقو دمهرآباد په هوایی ډگر کی ښکته شوه .

ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم او ددوی دملگرو الوتکه دایران فضاته دورننوتلو په وخت کی دهغه هیواد دیوسل نظامی جت الوتکوله

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد ته‌دمهرآباد هوایی ډگرته درسیدلو په وخت‌کښې دایران دشاهنشاه اعلیحضرت محمدرضاپهلوی‌له خواتود اوصمیمانه هرکلی وویل شو .

خوادمهرآباد ترهوایی ډگرپوری بدرگه شوه .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداود ته دمهرآباد په هوایی ډگرکی درسیدلو په وخت کی دایران د شاهنشاه اعلیحضرت محمدرضاء پهلوی له خواتودهرکلی وویل شو .

دالوتکی نه دانقلاب دمشردښکته کیدو په وخت‌کی اعلیحضرت‌دایران شاهنشاه. صدراعظم ښاغلی امیرعباس هویدا دوی ته هرکلی‌ووایه

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد اواعلیحضرت دایران شاهنشاه وروسته له‌هغه چه دافغانستان دجمهوری دولت ملی سرود او د ایران شاهنشاهی سلام وغږول شو د تشریفاتو گارد وکوت اودگارد داحترام مراتب یی ومنل .

دغه وخت داحترام په ډول دتوپ ۲۱ ډزی وشوی . وروسته د دواړو هیوادو مشران دهرکلی کوونکو دلیکو خواته لاړل . دحکومت له‌غړیو. دایرانی‌پوځی‌اوملکی ستروشخصیتونو په‌تهران کی دافغانستان دجمهوری دولت دلوی سفیر ښاغلی زلمی محمود غازی ، په کابل‌کی دایران دلوی سفیرښاغلی حسین داؤدی سره یی روغبړوکړ. اوپه تهران‌کی دافغانی‌محصلینو اواوسیدونکو افغانانو اودتهران دزیات شمیر ښاریانوله خواچه هوایی ډگرته راتلول شوی

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم ، پداسی‌حال‌کښی چه دایران شاهنشاه هم حاضر دی
له یوتن ایرانی سره روغبړ کوی .

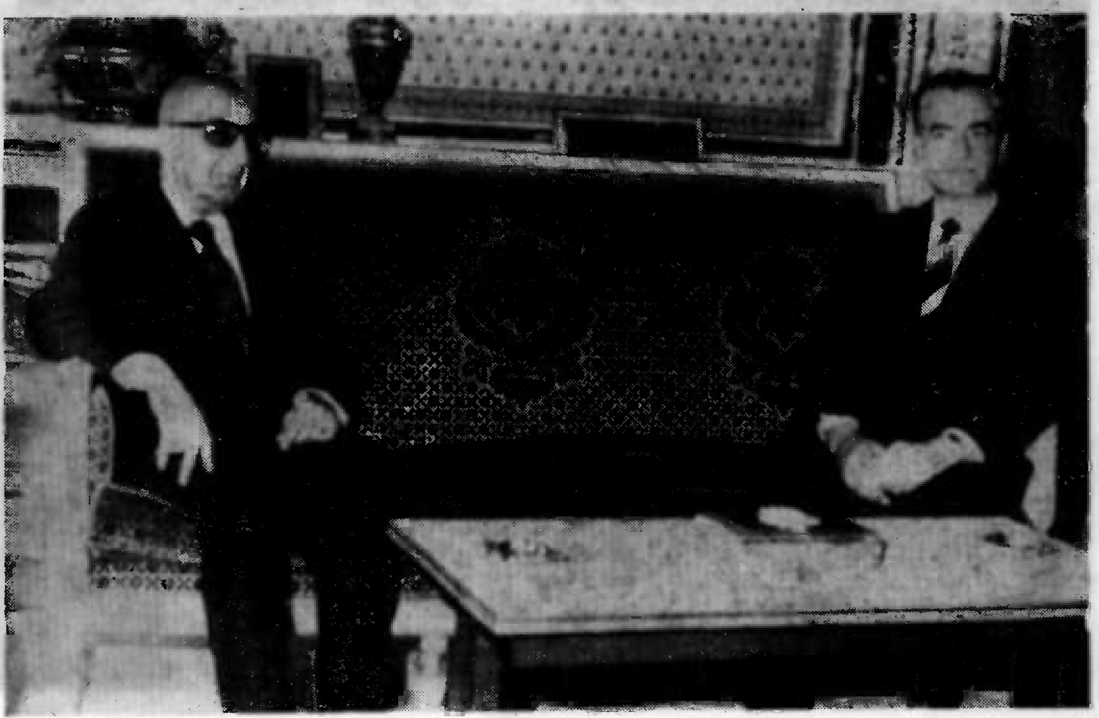
وو، په پرله پسی چکچکوداحساساتوپه ښکاره کولواوددواړوهیوادونو دملی بیرغونو په رپولو اودښه راغلاست په شعارونو اوددولت ښاغلی رئیس ته دګلانو دګیډی په وړاندی کولو یی هرکلی وشو .

دهوایی ډګر دمراسمو دپایته رسیدو نه وروسته ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم او اعلیحضرت دایران شاهنشاه، پداسی حال کی چه ددوی دسپرلی موټردیوشمیرموټر سایکل سپرو له خوابدرګه کیده د ګلستان په ماڼی کی خپل استوګنځی ته لاړل .

څه وخت چه زمونږملی مشر دسپرلی موټر دګلستان دماڼی په لورروان ؤ دشهیادپه ډګر کی دلنډتم‌کیدوپه ترڅ‌کی دتهران دښار کلی اودتهران دښار دخلکوسوغات دتهران ښاروال له خوادددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم تـه وړاندی شو .

هوایی ډګراوددولت‌دښاغلی رئیس‌اوصدراعظم دسپرلی دتیریدوواټونه ددواړو هیوادونو پـه ملی بیرغونو اودښه راغلاست په شعارونـــو ښکلی شوی ؤ .

ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم دموټـر دتیریدوپه واټونو کی دمهرآباد له هوایی ډګر نه دګلستان ترماڼی پوری، دتهران ګڼ شمیر خلك چه ښځی ، نارینه اودښوونځیوزده‌کوونکی پکی ولاړ وو ددواړو هیوادونو دملی‌بیرغونو په ښورولوسره یی ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمدداؤدته هرکلی ووایه .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمد داؤد دایران اعلیحضرت شاهنشاه سره د نیاوران
په ماڼۍ کښې دکتنې په ترځ کښـې خبرې وکړې .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم دګلستان په ماڼۍ کې دلږې دمې نه وروسته داعلیحضرت رضا شاه کبیر مقبرې ته لاړ اودګـلو ګیډۍ یې پرې کیښودله اودمقبرې په وره کې داعلیحضرت شاهنشاه ورورو والاحضرت شاهپور محمود رضاء ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم ته هرکلی ووایه .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد دغوایی په ۷ د ماښام په اتو بجو په هغې میلمستیا کې برخه واخیسته چه دایران د شاهنشـــاه اعلیحضرت محمدرضاشاه پهلوی له خوادنیاوران په ماڼۍ کې ددوی په ویاړ شوې وه

ښاغلی محمدداؤد په اتو بجو اوپنځه ویشتو دقیقو کې دنیاوران ماڼۍ ته ورسیداو دماڼـۍ په دروازه کې دایران اعلیحضرت شاهنشاه او علیاحضرتې ملکې له خوایې هرکلی وشو اویو دبل په ملګرتیا یې دماڼۍ دهرکلیو تالارتـــه تشریف یووړ .

پدغه وخت کې اعلیحضرت شاهنشاه دایران دسلطنتې کورنۍ غړې ، ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم ته وروپیژندل .

پدغې میلمستیاکې ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم په ملګروسره بیره، دایران دسلطنتې کورنۍ غړیو، صدراعظم ښاغلی امیرعباس هویدا ددواړو مجلسونو رئیسانو، دنفتودملی شرکت دمدیره هیات رئیس اوعامل مدیر، ددربار وزیر، دباندنیو چارو وزیر، دکابینې یو شمیر نـورو غړیو، افغانی اوایرانی لویو سفیرانو، په تهران کې دشوروی اتحادلوی سفیر اوشیخ السفرا اویوشمیرنورودولتی شخصیتونوبرخه اخیستې وه .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمد داؤد کله چه په تهران کښې افغانی محصلین منی .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم دایـران داعلیحضرت شاهنشاه په ملگرتیا دمابنامنی له خوړلووروسته هغه کنسرت واوریدچه دفرهنگ اوهنردوزارت دهنرمندانوله خوا اجرا شو .

دافغانستان دجمهوریت ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم او دایران اعلیحضـرت شاهنشاه پدغی میلمستیا کی ویناوی وکړی .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد دتهران په وخت دغوایی په ۷نیټه پهدری نیمو بجودگلستان پهماڼی کی افغانی محصلان پداسی حال کی چه دسالون فضاددوی دانقلاب دمشرپه مقابل کی دافغان ځوانانوله خوښی اواحساساتو ځخه ډکه وه ومنل .

دخوښی اوخوشحالی پهڅپوکی ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم، محصلین ترټولوزیات دعلم اوپوهی تحصیل اودخپل وطن پهمقابل کی داتلونکو مسئولیتونوته متوجه کړل .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم دایـران دناسیونال موټرجوړولو دفابریکی بیلی بیلی برخی ولیدلی . ددولـت دښاغلـی رئیس او صدراعظم دکتنی پهوخت کی موظفو ماهرانو په هره برخه کی توضیحات وړاندی کول .

دفابریکی دروازه اودهلیزونه دافغانستاناو ایران په ملی بیرغونو ښکلی کړی شوی وو اودفابریکی کاریگرو په چکچکو اوداحساساتو په څرګندولو سره ددولت دښاغلـی رئیس او صدراعظم دورتګ درناوی وکړ .

په تهران کی داوسیدونکو سیاسی هیاتونو رئیسان، دایران په وخت دشپی په اتو بجـو دشاهنشاهی تشریفاتو دعمومی رئیس له خوا دگلستان دماڼی په تالار کی ددولت درئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد حضورته معرفی شول .

دسیاسی هیاتونو درئیسانو دمعرفی په وخت کی ددولت درئیس اوصدراعظم ورسره ملګری ددواړو هیوادولوی سفیران اودایران دباندنیو چارودوزارت د تشریفاتو عمومی رئیس هم حاضروو .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد دغوایی په ۸سهار په محلی وخت په نهو بجو دایران صدراعظم ښاغلی امیر عباس هویدا او دباندنیو چارو وزیرښاغلی عباس علی خلعتبری دګلستان په ماڼۍ کی په خپل رسمی استوګنځی کی ومنل .

په دی کتنه کی ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم دایران دصدراعظم اودباندنیو چاروله وزیرسره په خپل مینځی روابطو اودسیمی په مسالو خبری وکړی .

دتجارت وزیر ښاغلی محمدخان جلالر، دپلان وزیر ښاغلی علی احمدخرم، اودباندنیو چارو دوزارت سیاسی معین ښاغلی وحید عبدالله ، په تهران کی دافغانستان د جمهوریت لوی سفیر ښاغلی زلمی محمود غازی د افغانستان له خواپه خبروکی برخه درلوده .

دایران لەخوادهغه هیوادصدراعظم اودباندنیو چاروپەوزیر، سره بیره پەکابل کی دایران لوی سفیر ښاغلی حسین داؤدی هم ګډون درلود .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد دخبرودپای ته رسولو وروسته ، په مخصوصه الوتکه کی دتهران نه اصفهان ته ورسیدل او دهغه ځای پەهوایی ډګرکی ورته دوالیښاغلی اکبرزاد، دعسکری قواء دقوماندان اونورومحلی شخصیتونو له خواتودهرکلی وویل شو .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم کله چه دایران صدراعظم امیرعباس هویدا منی او خبری ورسره کوی .

ددولت بناغلي رئيس اوصدراعظم په اصفهان کښي، يوماشوم باندې، کله چه دوی ته ډگلو کيږي ورکوی مهرباني کوی .

داصفهان والي الوتکي ته نژدې په يـــوه ويناکښي ددولت بناغلي رئيس او صدراعظم ته ښه راغلاست ووايه . او ورپسي ښاغلي محمدداؤد پداسي حال‌کي چه داصفهان والـي اودعسکري قواوؤ قوماندان ورسره ملگري وو دتشريفاتي گارد دسلام اواحترام مراتب ومنل اوهغه‌يې وکوت. دغه وخت موزيك دافغانستان اوايران ملي سرود وغږاوه . کله چه ددولت ښاغلي رئيس اوصدراعظم د هرکلي کوونکـو دليکوخواته وخوزيدل يوشمير ماشومانوداصفهان دښاريانو په نمايندگي ښاغلي محمدداؤد تـــه دگلوگيډي وړاندې کړې اودغه ښارته يـــې ددوی دورتگ ښه راغلي ووايه ددولت ښاغلي رئيس په ماشومانو باندې مهر باني وکـــړه وروسته له‌هغه‌ددولت ښاغلي رئيس اوصدراعظم ته داصفهان دوالي له خوامحلي شخصيتونـه ورمعرفي شول اوله هغوسره يې روغبړ وکړ اودهوايي ډگر دمراسمو په پای‌کي په‌مخصوص موټرکي داصفهان ښارته وخوزيدل . يوشمير موټرسايکل سپرو ددولت دښاغلي رئيس او صدراعظم دسپرلي موټردهوايي ډگـر څخـــه ترښاره بدرگه کړ .

ددولت دښاغلي رئيس اوکورسره ملگرو د سپرلي دموټرونو دتگ لارې دواړخونو دواړو غاړي دافغانستان اوايران په‌ملي بيرغونوښکلي کړي شوي اوداصفهان ښاريانو ددغو واټونو په غاړه‌کي داحساساتوپه څرگندولو اودچکچکو په‌کولوسره اصفهان ته ددولت دښاغلي رئيس اوصدراعظم اودده دملگرو رسيدوته ښه راغلي اوخيرمقدم ووايه .

ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم سره په دغه سفرکې ددوی سره په ملګرې هیأت سربیره په تهران کې دافغانستان لوی سفیر دایران دزراعت اوطبیعي منابعو وزیر ښاغلی روحانی، ددولت دښاغلي رئیس اوصدراعظم کوربه په کابل کې دایران لوی سفیر ښاغلی حسین داؤدي اودشاهنشاهي تشریفاتو دلوی ریاست وکیل ښاغلی رستم امیر بختیاري ملګري وو.

ددولت ښاغلي رئیس اوصدراعظم له غرمې وروسته له میدان شاه، دقاپو، ستره بناء اود شاه اوسیدلطف‌الله جامع جوماتونه چه ددغه ښاردمعماري پخواني آثاردي ولیدل دغه‌رازددولت ښاغلي رئیس اوصدراعظم داصفهان دښارملي هنرونه وکتل.

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد اوورسره هیات بیګاشپه په هغې میلمستیا کې ګډون وکړچې داصفهان دوالي له خوا ددوی په ویاړشوې وه.

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد **اود هغوی سره ملګری هیات په محلي وخت** دغوایي په ۹ ترغرمې دمخه دفارس دایالت د لرغونو آثارو اودلیدو، وړ سیمو دکتنې دپاره شیرازته ورسیدل.

ددولت دښاغلي رئیس اوصدراعظم دسپرلۍ الوتکه دمحلي وخت په لسو بجو اولسودقیقو دشیراز په هوایي ډګرکې راکوزه شوه. اوکله چه ددولت ښاغلي رئیس اوصدراعظم له‌الوتکې څخه رابښکته شودفارس دوالي ښاغلي منوچهر بهروز له خوایي هرکلي وشوپدغه وخت کې

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلي محمد داؤد،داصفهان دتاریخي آثاروپه باب دیوه میلمه‌پال توضیحات آوري .

يوى كوچنى نجلۍ دشيراز دښاريانو په نمايندگي ددولت ښاغلي رئيس او صدراعظم ته دگلو گېډۍ ورکړه اودفارس ايالت ته يې دهغوى دتگ ښه راغلي ووايه .

وروسته بياښاغلي محمدداؤد پداسي حال کې چه دفارس والي لەدوى سره ملگري وه پس لەهغه چه موزيك دافغانستان جمهوري‌ملي سرود اوداېران شاهنشاهي سلام وغږاوه ، دتشريفاتي قطعي داحترام‌مراتب ومنل اوهغه‌يې معاينه کړه .

ددولت ښاغلي رئيس اوصدراعظم دفارس دايالت دلويي‌رتبي له عسکري اوملکي مامورينو سره چه هوايي ډگرته دهرکلي دپاره راغلي وو، روغبړوکړ اودمراسموپه پای‌کې دمخصوص موټرپه وسيله دداريوش په هوټل کې ددوى استوگنځي ته روان شول .

ددولت ښاغلي رئيس اوصدراعظم اوله‌هغوى سره ملگري هيات استوگنځي ته دتگ په‌لاره کې چې له‌هوايي ډگرڅخه پنځه خلويښت کيلومتره لرى دى دنارنجستان باغ چه دشيراز يوتاريخي ځاى دى وليد .

دغه راز ښاغلي محمدداؤد دحضرت سعدى اوحافظ شيرازى آرامگاه ته لاړاوددغو دواړو ادبي اوعرفاني شخصيتونوروح ته‌يې له دعاکولو وروسته په يادگاري کتابونو کې لاس ليك وکړ .

سعدي‌اوحافظ دهجري اوومي اواتمي پيړۍ له نامتوشاعرانو اوليکوالو څخه دي چه په نظم اونثرکي دهغوى ارزښمندآثار ددري ژبو اود شعراوادب دخاوندانوپه نيزدخاص ځاى او مقام لرى .

ددولت رئيس اوصدراعظم ښاغلي محمدداؤد استوگنځي ته له رسيدودمخه، دجمشيد تخت ته نژدې دشيراز زراعتي سهامي شرکت هم وليد.کله چه ددولت ښاغلي رئيس اوصدراعظم دغه شرکت کوت دموظفو کسانو له خوا ددغه شرکت دفعاليتوپه شاوخوا کې توضيحات‌وړاندې کېدل .

دشيراز هوايي ډگراوددولت دښاغلي رئيس او صدراعظم دسپرلۍ د موټر دلارې واټونه دافغانستان اوايران په‌ملي بيرغونو ښکلي کړې شوي اوددغو واټونو په دواړو غاړو کې دشيرازګڼ شمير خلکوداحساساتو په‌ټرگندولو اوچك چکو سره دښاغلي محمدداؤد او دهغوى دملگروتودهرکلي وکړ .

ددولت ښاغلي رئيس اوصدراعظم د محلي وخت دمازديگرپه پنځوبجوتخت جمشيدلرغوني آثار اودکيږ ديوهغه‌ځاى وليدچه دتخت جمشيد په‌لمن‌کې پروت دى .

ددولت ښاغلي رئيس اوصدراعظم دغوايي په ۹شپه په هغې ميلمستياکې برخه واخسته چه دفارس دوالي له‌خواددوی په وياړدداريوش په هوټل‌کي وشوه . دغه راز ددولت ښاغلي رئيس اوصدراعظم په همغه تاريخ په تخت جمشيدکې دنوراوغږ، يوپروگرام واوريداوهغه يې وکوت .

ښاغلي محمدداؤد داصفهان او شيراز د تاريخي آثارو دليدلو اوکتلو وروسته له‌غرمې نه‌مخکښې تهران ته ورسيد اودغوايي په ۱۰ يې دايران دشاهنشاه اعليحضرت محمد رضاء پهلوي سره دنياوران په ماڼۍ‌کې غرمني وخوړله . دغرمنۍ له خوړلو وروسته ددولت

ښاغلی رئیس اوصدراعظم دایران د شاهنشاه په ملګرتیا په هیلیکوپتر کی دمهرآباد هوایی ډګرته تشریف یووړ اوهلته وروسته له هغه چه موزیك دافغانستان دجمهوریت ملی سرود اودایران شاهنشاهی سلام وغږاوٌ، دتشریفاتی ګارډسلام ومانه اوهغه یی وکوت . بیا ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم، دصدراعظم ښاغلی امیرعباس هویدا، دباندنیو چارو دوزیرښاغلی عباس علی خلعتبری، ددوارومجلسونودرئیسانو دکابینی دنورو غړیو، دایران ددولتی شخصیتونو اوپه تهران کی داوسیدونکو کور دیپلوماتیکو سره چه دمخه ښنی دپاره په هوایی ډګر کی حاضرو و خدای پاماني وکړه .

اعلیحضرت دایران شاهنشاه، ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم سره ترالوتکی پوری مشایعت وکړاوددوی سره یی خدای پاماني وکړه .

ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم اوددوی دملګرو الوتکه دافغانستان په وخت له غرمی نه وروسته په دری نیمو بجو دتهران دهوایی ډګرنه دهیوادپه لور، راوالوتله .

کله چه ددولت ښاغلی رئیس او صدراعظم الوتکه دایران دفضانه تریدله دایران دشاهنشاه اعلیحضرت محمد رضـا پهلوی ، په نامه یـی په یوتلګرام کی یوځل بیاددوی اعلیحضرت اودایران دحکومت اوخلکوله تودو هرکلیوڅخه چه په ایران کی ددوی دتوقف په وخت کـی دوی ته ویل شوی ؤ، تشکر وکړ اودایران د نیکمرغی اوپرمختګ هیله یی وکړه .

ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم او ددوی دملګرو الوتکه دایران دهوایی قواوو دیوسیل جت الوتکو له خوادمهرآباد له هوایی ډګرنــه ترافغانی سرحدپوری بدرګه شوه .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد اوله هغوی سره ملګری هیات ایران ته له یوه رسمی اودوستانه سفرڅخه وروسته، دغوایی په ۱۰ مازدیګرهرات ته راورسیدل . ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم دغوایی په شپږمه نیټــه دشنبی په ورځ دایران داعلیحضرت شاهنشاه په بلنه دیوه څلور ورځنی دوستانه اورسمی سفر دپاره، دغه هیوادته تشریف وړی ؤ.

ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم دسپرلی الوتکه دماز دیګر په پنځوبجو او لسودقیقو دهرات په هوایی ډګرکی راکوزه شوه . الوتکی ته نژدی دهرات والی ښاغلی عبدالتواب آصفی، عسکری قوماندان تورن جنرال سراج الدین، امنیه عمومی قوماندان ښاغلی عبدالقــدیر ، دجمهوری دفتر رئیس ښاغلی محمــد اکبـر ، دجمهوری ګارد قوماندان جګړن احمدضیاء او د بادغیس والی ښاغلی عبدالسلام ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم هرکلی وکړ .

پدغه وخت کی دووماشومانو دهرات دخلکو په نمایندګی دګلانوګیډی ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم ته وړاندی کړی .

ښاغلی محمدداؤد پداسی حال کی چه عسکری قوماندان له دوی سره ؤ، دهرات په هوایی ډګر کی دتشریفاتی ګارد داحترام مراتب ومنل او هغه یی معاینه کړ. پدغه وخت کی موزیــك جمهوری ملی سرود وغږاوه، وروسته له هغه ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم ددایرو له رئیسانو، دجمهوری اردوله منصبدارانو، مخورو اوپه هرات کی دایران له جنرال قونسل سره روغبړ وکړ .

ددولت رئيس اوصدراعظم ښاغلي محمد داؤدته په هرات کښي دخوانانو له خوا دګلانو
په شيندلو اوچکچکوسره له احساساتو ډکه په ډکه فضاکښې هرکلي ويل کيږي .

وروسته له هغه ددولت دښاغلي رئيس او
صدراعظم د سپرلي موټردهغوي استوګنځي ته
روان شو ،

ددولت دښاغلي رئيس اوصدراعظم دسپرلي
دموټردلاري دواړو په دواړو غاړوکي چه اولس
کيلومتره کيږي خه دپاسه سل زره تنوښځو،
نارينه‌ؤ، شاګردانو اودهرات دښاوخوا مخورو
اوکليوالو داحساساتو په ځرګندولو اوژوندی
دی وی زمونږملي مشر، تل دی وي جمهوريت
په شعارونو اودګلانوپه شيندلوسره هيواد ته
ددولت دښاغلي رئيس اوصدراعظم بيرته راتګ
ته ښه راغلي ووايه .

استوګنځي ته ترسيدو پوری د ښاغلي
محمدداؤد دسپرلي دموټردلاري په واټ کی
دهراتد دخلو تاوده هرکلي څه‌دپاسه دوه‌ساعته
وخت ونيو .

ددولت ښاغلي رئيس اوصدراعظم بيګا شپه
په هرات کی استراحت درلود .

ددولت رئيس اوصدراعظم ښاغلي محمدداؤد
دغوايي په ۱۰ مابښام دهرات دقول اردو
قطعات معاينه او دجمهوري اردوله خوانو
منصبدارانو سره وغږيد . دانقلاب مشرپداسي
حال‌کي چه دقول اردو قوماندان تورن جنرال
سراج الدين له‌دوی سره وو دهرات دقول اردو
قطعات وليدل ،

ددولت دښاغلي‌رئيس‌اوصدراعظم دورسيدو
په وخت‌کي موزيك‌جمهوري ملي سرود وغږاوه
اوتشريفاتي قطعي داحترام مراتب په ځای
کړل ،

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم ذکـارد دسلام اواحترام دمراتبوله منلووروسته پیل په عسکری قطعات معاینه کړل. دجمهوریت مؤسس له منصبدارانو سره وغږیداوپه دی ترڅ کـی یی وویل :

ورونو ! گرانوعسکرو! له انقلاب نه‌وروسته نن چه دلومړی ځل دپاره له تاسو عزیزانوسره گورم، ډیره له‌گومی ممنون اومشکوریم. لوی خدای دی تل، دافغانستان اردوپه هغو ټولـو وظیفوکښی چه ورتسپارل شویدی اوهغه خاوری دوطن دناموس اودافغانستان دحقوقو دفاع اوپه پای کی زمونږملی نیکمرغی ده بریالی کامیاب اوموفق ولری .

گرانو ورونو! گرانو عسکرانو! پدی ځای کی چه‌نن تاسی یاست یعنی په هرات کـــی وپوهیږی چه یوخورامهم‌اودافغانستان له‌اهمیت نه‌ډك ولایت دی . هغه وظیفی چه دوطن ددفاع په مقابل کی‌یی لرئ ډیری درندی اومهمی دی له خدای نه‌غواړم چه تل لکه چه دافغانستان په انقلاب کی دگران افغانستان دسر لـوړی اونیکمرغی دپاره موله خانه‌فداکاری اوډیرزیات قهرمانانه احساسات وښودل، هماغه‌ډول دگران هیوادپه دفاع‌کی کامیاب، قهرمان اونیك نـام اوسی .

بیاهم یوځل بیاله دی امله چه تاسی ملگری دلته په دغه میدان کی راټول وینم او تقـریباً له دووکالو وروسته موقع په‌لاس راغلی چـه له‌تاسوسره وگورم، خوراډیرممنون اومشکوریم ځپل تشکرات‌تاسی، ستاسی محترموقوماندانانو ستاسی فردفردته رسوم اوله لوی خدای نه ستاسی روغتیا ، نیکمرغی او سلامتی غـواړم لوی خدای دی تاسی ته توفیق درکړی چـــه جمهوری نظام، هغه نظام چه دټولووطن پرستو خوانانوپه فداکاری او دافغانستان داردوپـــه همکاری مینځ ته راغلی دی تل هغه وساتل شی، وده ورکړی اوهغه ثمرخپلو راتلـــونکـو نسلونو اوژوندته ورنقل کړی .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد اودهغوی ملگری دغوایی په ۱۱ په سهار د گازرگاه اوخواجه عبدالله انصاری مزارته لاړل اودهیواد ددغه علمی شخصیت روح ته یـــی یادونه وکړه . دغه راز ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم دهرات جامع جومات اومصلا اوپه هرات‌کی د نورالدین عبدالرحمن جـامی مقبـره ولیدله . دخواجه عبدالله انصاردمزار اودهرات دجامع جومات اوتاریخی آبداتوپه کتنه کـــی دهرات والی ښاغلی عبدالتواب آصفی اودهرات دقول اردو قوماندان تورن جنرال سراج الدین هم ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم ســره ملگری وو .

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمد داؤددګازرګاه دحجاری د(ریزه‌کاریو) دلیدلو په‌حال کښې .

ښاغلی محمدداؤد، وروسته له هغه دهرات دښار دپارک استدیوم ته تشریف یووړ اوهلته دهرات دلس ګونو زره ښاریانو اوشاوخواخلکو له خواداحساساتو په ځرګندولو چکچکواوژوندی دی وی ملی مشراوددجمهوریت موسس ، تل‌دی وی افغانستان، ټینګک دی وی زمونږ جمهوری نظام، په شعارونو سره ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم ته هرکلی وشو . پداسی حال کی چه دپارک ستدیوم ددولت دښاغلی رئیس او صدراعظم په‌عکسونو، ملی بیرغونواوبی شمیره شعارونو ښکلی ګړای شوی ؤ اوپه فضا کی دخلکو خوښی اوخوشحالی خپره وه ، ددولت ښاغلی رئیس دهرات خلکوته یووینا وکړه .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم د هرات خلکوته دخپلی ویناله ایرادولو وروسته دخلکو دفوق العاده اودصفت نه زیاتو اودشورنه ډکو احساساتو په منځ کی دپارک له ستدیوم څخه روان شو .

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم مخکی تر دی چه په هرات‌کی خپل استوګنځی ته‌تشریف یوسی دهرات دمالداری دپرمختیاپروژه ولیدله اوددغی پروژی دبری فارمیی دجمهوریت لـه سمبول څخه‌دپردی‌په‌پورته‌کولوسره پرانیست.

زموږملی مشر ددولت رئیس او صدراعظـــم ښاغلی محمد داؤد د لاس په پورته کولو سره‌دهرات دخلکوله حرارت ډکو احساساتو ته ځواب وایی .

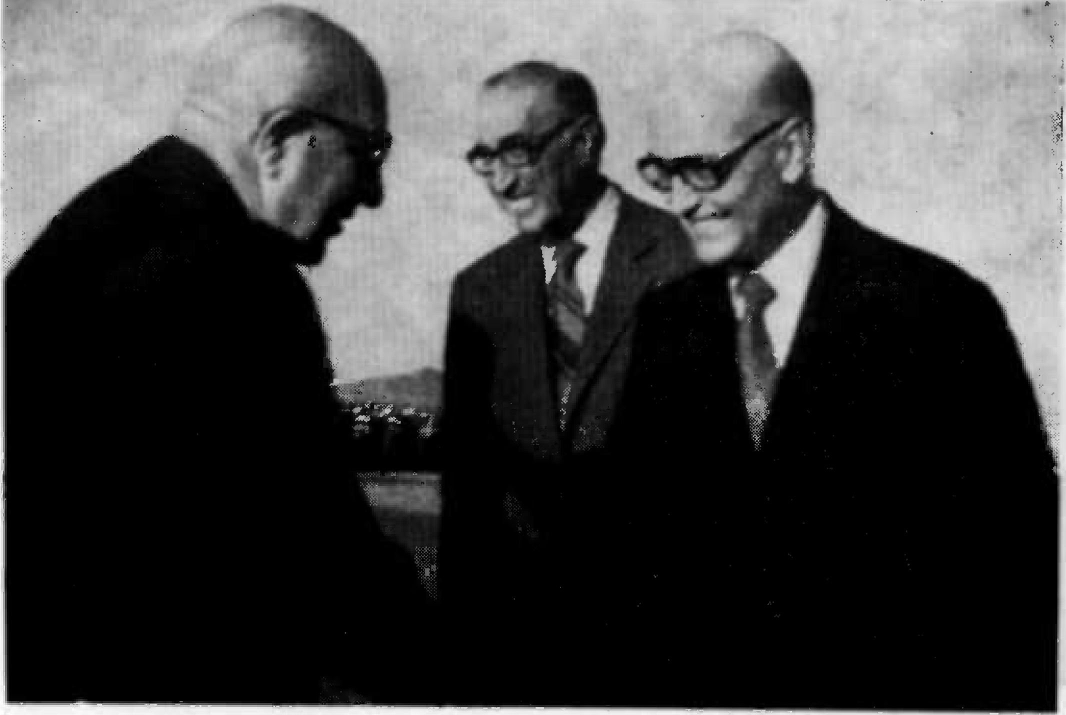
ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمد داؤدکله چه دهرات دمالداری دپروژې دمسلخ بنسټ ږدی .

دغه راز ددولت ښاغلي رئیس اوصدراعظم، د پروژې دمسلخ دبنسټ ډبره کیښودله او هم یې دهغو لوړې لمبر ژوره خاه پرانستله . کله چه ددولت ښاغلي رئیس اوصدراعظم دغه پروژه کتله دمالداری دپرمختیا دفعالیتونو په باب توضیحات وړاندې شول .

ددولت ښاغلي رئیس اوصدراعظم په هرات کې دغرمې دډوډۍ له خوړلو او لنډ استراحت څخه وروسته، په هیلیکوپټرکی دشینډنډ هوایی ډگر ته تشریف یووړ. کله چه ددولت دښاغلي رئیس اوصدراعظم دسپرلۍ هیلیکوپټردشینډنډ په هوایی ډگر کښې راکوز شو او ښاغلي محمدداؤد له هلیکوپټر څخه ښکته شودهوایي قواؤتشریفاتي قطعې داحترام مراتب پهځای کړل اودشینډنډدهوایي قواؤقوماندان دځوانوهوابازانو قطعات ددولت ښاغلي رئیس ته وړاندې کړل .

ښاغلي محمدداؤد دیوې ویناپه ترڅ کې ځوانو هوابازانو ته وویل : زه وروهوابازانو وروڼو! له دې امله خوشحاله یم چه نن وخت په لاس راغی چه له یوې اوږدې مودې وروسته له تاسې سره له نژدې نه ووینم اوله تاسوسره خوخبرې وکړم. زه وظیفه وه چه ښوراغلې وای خوله بده مرغه مصروفیتونوماته دغه وخت رانکړ .

یدې ځای کې هغه چه غواړم ووایم ستاسې په ملې وظیفې پورې اړه لری. تاسې میړنې او ځوان هوابازان دخپل گران وطن، ددفاع په مقابل کې ایماني اووجداني وظیفه لرئ. تاسې اوددې خاوري ټول هوابازان په هرځای کی چه یاست وظیفه لرئ چه دگران افغانستان دملي ناموس اوشرافت دفاع په میړانه وکړئ عالي اخلاق میړانه، قوی مورال اوپه خدای باندې ایمان کولی شي چه له تاسې سره ددغې سترې وظیفې په

ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمد داؤد ته کابل ته دراړسیدلوپه وخت کښی ښاغلی محمد نعیم او دعظمی صدارت مرستیال دوکتور محمدحسن شرق ښه راغلی وایی .

سرته رسولو کی مرسته اوکمك وکړی .

دازمونږ اوستاسی خاوره ده. باید دغه ملی ناموس مقدس وبولو اودخدمت کولو سرښندنی اوفداکاری دپاره هیڅ ډول هلی ځلیونه سپموو.

له تاسی څخه یوه هیله لرم چه د دغـــی سپیڅلی وظیفی. یعنی لهخاوری اوملی ناموس څخه ددفاع دپاره تل چمتوواوسئ . تـاسـی د افغانستان دفداکار اردو هماغه منصبداران یاست چه دچنگابس په ۲٦تاریخی شپه موسره دهمت ملاوتړ له اودخپل ولس اوګران هیواد دنیك مرغی اولوړتیادپاره مودتاریخ پاڼهواړه وله.

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم د غوایی په۱۱دهراتِ دولایت څخهکابلته راورسیدل او دکابل په بین المللیهوایی ډګرکښی الوتکیتهنژدی ښاغلی محمدنعیم، د صدارت عظمی مرستیال ډاکترمحمد حسن شرق، دمرکزی کمیتی ځینو غړیو اودکابینی هیات دهغوی هرکلی وکړ .

وروسته بیاښاغلی محمدداؤد په داسی حال کی چه لوی درستیز ډګر جنرال عبـدالکـریم مستغنی له دوی سره ؤ دجمهوری ګارد دسلام اواحترام مراتب ومنل اوهغه یې معاینه کړ .

پدغه وخت‌کی موزیك ملی سرود وغږاوه .

وروسته له هغه ددولـت ښـاغلـی رئیس او صدراعظم دمرکزیکمیتی اوکابینی له نوروغړیو دجمهوری اردوله جنرالانو، ځوانو منصبدارانو یوشمیر دولتی شخصیتونو، په کـابل کښی اوسیدونکو پښتونستانیانو او کوردیپلوماتیکو دایران دلوی سفارت له شارژدافیراودسفارت له غړیوسره چه دهرکلیدپاره دکابل بین المللی هوایی ډګرته تللی ؤ داحوال پوښتنه وکړه .

دهوایی‌ډګرله مراسمووروستهښاغلی‌محمدداؤد دموټرپهسپرلی‌دجمهوری‌ریاست‌مانی‌ته‌روان شو.

دافغانستان او ایران گډه اعلامیه

دایران د اعلیحضرت شاهنشاه په بلنــه دافغانستان دجمهوری دولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمدداؤد د۱۳۵٤ کال دغوایی لەشپږمی نه ترلسمی نیټی پوری ایران ته رسمی سفر وکړ .

ښاغلی محمدداؤد درسیدو په ســـر کـــی داعلیحضرت رضا شاه کبیر، په آرامگاه باندی دگلانوتاج کیښود . اودغه رازیی په ایـران کی استوګنی په اوږدوکی داصفهان او شیراز تاریخی آثار اودکتنی وړسیمی او تخت‌جمشید هم ولیدل .

دافغانستان دجمهوری دولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم پدغه سفرکی دایران لەاعلیحضرت شاهنشاه سرەخبری‌وکړی اوددوهاړخیزوروابطو اودسیمه ایزواوبین المللی اوددواړو هیوادو دعلاقی وړمسئلوپه شاوخواکی غږیدلی او دغه رازپدغه سفرکی دښاغلی محمدداؤد اودایران دصدراعظم جلالتمآب امیرعباس هویدا اودایران دباندنیو چارو د وزیر جلالتمآب عباس علـــی خلعتبری ترمینځ کتنی اوخبری وشوی .

دایران له اعلیحضرت شـــاهنشاه او نورو مقامــاتو سره دافغانستان د جمهـوری دولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم خبری له تفاهــم اودوستی اوپوره صمیمیت‌سره یوځای پداسی محیط کی وشوی ، چه د ایران او افغانستان ددواړو، وروڼواوهمکیشوهیوادو، ترمینځ دنږدی اوپخوانیو پیوندونو اوعلایقو ښکارندوی دی .

دخبرواتروپه جریان‌کی دواړو خواؤ د نظر دهغه یووالی له امله خپله خوښی څرګنده‌کړه چه په بیلوبیلو سیمه ایزو اوبین المللـــی برخوکی ددوی ترمینځ شته اودملګروملتو د موسسی دمنشورځخه‌یی دخپل ملاتړدڅرګندولو په ترڅ‌کی داخبره تائیدکړه چه لەسولی اوثبات سره یوځای دیوه جهانی نظام ټینګیدل دنوړو هیوادوپه‌کورنیو چاروکی دلاس نه وهلو دځمکی تمامیت تەپه درنده سترګه‌کتلواوپه بین‌المللی مناسباتوکی دزور څخه دکارنه اخیستلو او د اختلافونو دلری کیدو دسوله ایزاصل څخـه دپیروی پرته نشی حاصلیدی .

ددواړوهیوادو مشرانو دبین المللی حالاتـو دخیړنی په ترڅ‌کی دکړکیچ دلری کیدو او د خبروله لاری دمسئلو دحل لورته د جهـانی

نمایل له‌امله خوښی‌خرگنده‌کړه. ددواړوهیوادو مشرانودخبروپه ترڅ‌کی دمنځنی ختیځ حالاتوته خاصه پاملرنه کړی اوسولی ته یی دکلک تهدید اوپدغه سیمه‌کی دکشالی ددوام په نسبت یی خپله اندیښنه څرگنده کړه. او د ځمکودترلاسه کولوپه مقصد د زور څخه دکار اخیستلوسره یی دخپل مخالفت دتاکیدپه ترڅ کی یوځل بیادنیول شویوځمکودبیرته اخیستلو دپاره دعربی هیوادواودغه رازدخپلوحقه اوروا حقوقودترلاسه کولو دپاره یی په خپلو مبارزو کی دفلسطینی ولس په‌نسبت خپل ملاتړاعلام کړ .

دمنځنی ختیځ داختلافونو په باب دواړوخواؤ دهغو فعالو هلوځلو ددوام په لزوم ټینگاروکړ چه ډیرژر دملگروملتودموسسی دامنیت دشورا د۱۹٦۷ کال ددوه سوه دوه څلویښتم لمبر فیصلی دمفادپه رعایت سره دنیولونیول شویو سیمو دبیرته اخیستلو په اساس ددایمی او عادلانه حل دلاری سبب شی .

دواړو خواؤ دهغو اقداماتو چه د سولی دټینگیدو اودنیمی وچی اوداسیا دجنوب دهیواد ترمینځ مناسباتو دعادی کیدو دپاره کیږی ښه هرکلی کړی اوامیدیی څرگندکړ چه دغه هیوادونه دواقعیتونوددرک کولو اودروغی جوړی له‌لاری، دخپلونظریو داختلافونو لری کولو د عادلانه اوشرافتمندانه حل لاری ته درسیدو د پاره خپلو هلوځلوته دوام ورکړی .

ددواړو هیوادو دمشرانو دخبروپه ترڅ کی دهند دسمندر په سیمه کی دحالاتو څیړنه‌وکړه اودسولی اوکراری دسیمی په نامه‌یی د هند سمندردسیمی داعلام په باب چه باید دسترو قدرتونوله مقابلی اوسیالی څخه لری وساتل شی، دملگروملتودموسسی د۲۸۳۲ گڼی اعلامیی په نسبت خپل ملاتړ بیاتاکید کړیدی .

ددواړو هیوادو مشرانو هغه حیاتی اهمیت چه دفارس خلیج یی دایران اونورو ساحلی هیوادو دامنیت اواقتصاد اودغه راز دسیمی دسولی اوثبات اوبین المللی تجارت دپاره‌لری تائید کړیدی اوټینگاریی وکړچه دخلیج فارس امنیت باید دساحلی هیوادوپه همکاری او نه هرډول خارجی لاس وهنی پرته تامین شی .

دافغانستان دجمهوری دولت بناغلی رئیس اوصدراعظم دایران اوعراق د روابط له ښو تحولاتو اودسرحدی اختلافونو دلری کیدو له امله، خوښی څرگنده کړه اوهیله یی وکړه چه ددواړو گاونډیو اومسلمانو هیوادو مناسبات له پخوانه زیات پراخ اوټینگ شی .

دواړو خواؤدغه مطلب دتائید په ترڅ کی چه په طبیعی منابعو باندی ملی حاکمیت دهر

هیواد مسلم حق دی دنړۍ اقتصادی حالاتوهم وخیړل اودهغه فشار دکموالی په مقصد یی چه جهانی تورم یی دپرمختیایی هیوادو په اقتصاد باندی اچوی، دتدبیرونو دنیولو لزوم اودغه رازدپرمختللیو هیوادو اوپرمختیا یی هیوادو ترمینځ یی دیوه نوی اقتصادی نظام دجوړیدوپه مقصد، چه دنړۍ دټولوهیوادواړتیاوی اوګټی تامین کاندی دمتقابل تفاهم او همکاری ضرورت تائید کړ .

دافغانستان دجمهوری دولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم، په نړۍ کی د لاصحیح اقتصادی نظام دټینګیدوپه باب اودغه راز دهند دسمندر دساحلی هیوادوترمینځ، دیوډول ګډی اقتصادی همکاری دپیداکیدوپه باب چه نورهیوادو نه بههم پکښی شامل شی دایران داعلیحضرت شاهنشاه پیشنهادونه او هلی ځلی وستایل اوهغه اهمیت یی اعلام کړچه افغانستان یی له ایران سره ددوه اړخیزه همکاری او دغه راز ددغه پیشنهاد په چوکاټ کی هغو ته ورکوی .

ددواړو هیوادومشرانو ددوه اړخیزواقتصادی اوتجارتی روابطو دورځ په ورځ پراختیا په باب خپله خوښی څرګنده کړی او ددواړو هیوادو اوسنی ورورګلوی اودوستی ژورواړیکوته په پاملرنه سره په بیلوبیلو برخوکی د پراخو همکاریوسره خپله علاقمندی چه ددوی دګډوګټو متضمن بهوی اعلام کړه .

دافغانستان دجمهوریت ددولت رئیس او صدراعظم افغانستان ته د شاهنشاهی دولت دمرستو اوهمکاریو مننه وکړه .

دغه راز دواړوخواؤ موافقه وکړه چه داقتصادی پروګرامونو دتطبیق دچټکتیا دپاره یوګډکمیسیون جوړ شی .

ښاغلی محمدداؤد دایران د اعلیحضرت شاهنشاه اوحکومت اوملت دهغی تودی او صمیمانه میلمه پالنی څخه چه خپله ددوی او ددوی دملګرویی کړی ده خپلی د مننی مراتب څرګندکړل اودایران اعلیحضرت شاهنشاه او علیاحضرتی شهبانوته یی بلنه ورکړه چه افغانستان ته رسمی سفر وکړی دغه بلنه په خوښی ومنل شوه ددغی بلنی نیټه به وروسته اعلام شی .

مسافرتهای شاغلی محمد نعیم نماینده خاص رئیس دولت و صدر اعظم

مسافرت ښاغلی محمد نعیم در چین

ښاغلی محمدنعیم بحیث نمایندهٔ خاص ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم بنابدعوت حکومات جمهوریت مردم چین وجاپان برای یك مسافرت دوستانه ورسمی قبل ازظهر روز۱۱قوس ۱۳۵۳– ازکابل عزیمت کردند .

برای وداع باښاغلی محمد نعیم دکتورمحمد حسن شرق معاون صدارت عظمی ، بعضی ازاعضای کابینه، ډگرجنرال عبدالکریم مستغنی لوی درستیز ، ښاغلی محمداکبر رئیس دفتر جمهوری عده یی ازجنرالها ، کابل ښاروال سفرای کبیر هندوجاپان ، شارژدافیر سفارت کبرای جمهوریت مردم چین وشارژدافیرسفارت کبرای انگلستان مقیم کابل درمیدان هوایی بین المللی کابل حاضر بودند .

درین مسافرت ښاغلی وحید عبدالله معین سیاسی وزارت امورخارجه ، ښاغلی محمدانور نوروز معاون ریاست تشریفات و ښاغلی عبدالاحد ناصر ضیایی معاون دفتر مخصوص وزیر امورخارجه باښاغلی محمد نعیم همراه میباشند .

ښاغلی محمد نعیم نمایندهٔ خاص ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم قبل ازعزیمت به کشور های چین وجاپان درحال وداع بادکتورمحمدحسن شرق معاون صدارت عظمی درمیدان هوایی کابل.

ښاغلی محمدنعیم نمایندهٔ خاص ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم وهمراهانشان در راه مسافرت رسمی ودوستانه به جمهوریت مردم چین وجاپان ساعت یك بعداز ظهربه وقت محلی به دهلی جدید مواصلت نمودند .

درمیدان هوایی ازطرف ښاغلی چاوان وزیر خارجهٔ هند، ښاغلی عبدالرحمن پژواك سفیر کبیرافغانستان دردهلی جدید، مامورین‌عالیرتبه وزارت خارجه هند واعضای سفارت کبرای افغانستان دردهلی جدید استقبال شدند .

ښاغلی محمدنعیم وهمراهانشان روز۱۱قوس بعدازظهردر دعوت چاشتی اشتراك کردند که ازطرف ښاغلی چاوان وزیرخارجه هندبافتخار شان ترتیب شده بود .

ښاغلی محمدنعیم ساعت شش شام همان روزبوقت دهلی جدید با میرمن اندراگاندی صدراعظم هند ملاقات کردند . درین موقع ښاغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه نیز حاضر بود .

ښاغلی محمد نعیم نمایندهٔ خاص ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم وهمراهان شان که برای یك مسافرت رسمی ودوستانه عازم جمهوریت مردم چین وجاپان شده‌اند ساعت هشت ونیم صبح روز۱۲قوس ۱۳۵۳ بوقت محلی ازدهلی جدید عازم هانکانگ شدند .

ښاغلی محمدنعیم نمایندهٔ خاص ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم وهمراهان شان بعد ازظهر۱۵ قوس ۱۳۵۳ به پیکنگ مواصلت نمودند .

چیاکوان هواوزیر خارجه ، هان تین لینگ معاون وزارت خارجه، میرمحمد یوسف سفیر کبیر واعضای سفارت جمهوریت افغانستان درآنکشور ومامورین عالیرتبه وزارت خارجهٔ جمهوریت مردم چین از ښاغلی محمد نعیم وهمراهان شان‌درمیدان هوایی پیکنگ استقبال بعمل آوردند .

ښاغلی محمدنعیم نمایندهٔ خاص رئیس‌دولت وصدراعظم ساعت ده صبح ۱۶ قوس ۱۳۵۳ بوقت محلی بابښاغلی چیاوکوان هوا وزیرامور خارجه جمهوریت مردم چین ملاقات ومذاکرات بعمل آورد. طی این مذاکرات که درفضای دوستانه ای صورت گرفته ودوساعت طول کشید بین طرفین راجع به مسایل مورد علاقه دوکشور تبادل نظربعمل آمد . درین موقع ښاغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه نیز حاضر بود .

ښاغلی محمدنعیم ساعت پنج ونیم بعد از ظهربوقت محلی بابښاغلی لی هسین نین معاون صدراعظم جمهوریت مردم چین ملاقات بعمل آورد .

همچنان ښاغلی محمد نعیم بابښاغلی‌چوئنلای صدراعظم جمهوریت مردم چین در شفاخانهٔ ملاقات نموده وطی آن پیامی راکه ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت و صدراعظم بایشان فرستاده بود، بوی تقدیم کردند .

ښاغلی لی هسین نین معاون صدراعظم چین ساعت هفت شب دعوت شامی بافتخار ښاغلی محمدنعیم نمایندهٔ خاص ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم داده بودکه درآن بعلاوه همراهان ښاغلی محمدنعیم وزیرامورخارجهٔ چین وبعضی ازمامورین عالیرتبه آن کشور شرکت نموده بودند .

بیانیه ښاغلی محمد نعیم نما ینده خاص ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم درضیافتی معاون صد را عظم جمهوریت مردم چین

جلالتمآب محترم دوستان عزیز !

مسرت دارم ازاینکه یکباردیگرموقع یافته‌ام کشور بزرگ وپهناور شمارادیدن نموده و خاطرات مسرت بخش دیداری راکه درسپتامبر ۱۹۵۹ ازکشور زیبای شما باخوددارم تجدید میدارم .

همچنان خوشحالم ازاینکه موقع تبادل نظر ومذاکره روی مسایل مورد علاقه خاصتاً روابط وهمکاری های صمیمانه و مثمربین دوکشور میسر گردیده است .

مادر افغانستان همیشه بادلچسپی ومسرت زیاد مساعی راکه مردم چین درراه سعادت وترقی خویش مبذول میدارند بانظر تقدیر نگریسته ایم . انکشافات و تغییرات عمیق وشگرفی که طی سالیان اخیر تحت رهنمایی خردمندانه رهبربزرگ شما جلالتمآب ماؤتسی تونگ ودراثردرایت وروشن بینی زعمای شما وکاردوستی وزحمت‌کشی بیمثال مرد م چین بعمل آمده مایهٔ خوشی دوستان افغانی شما گردیده است .

کشورشما در ساحه های مختلف زراعتی صنعتی، کلتوری و اجتماعی‌گام های فراخی سوی انکشاف برداشته است .

اتکای کشور شما بخودازنظر تولید مواد غذایی که برای اولین باردرتاریخ چین رونما گردیده کار نامه خجسته‌ای است‌که بحیث ورق ممتازی تاریخ کشورشمارا همیشه زینت خواهد داد دنیاطی سالهای اخیر ناظر تحولات وتغییرات عمیقی بود، مللیکه قرن هاظلم وستم تسلط وحکمروایی خارجیان وبیگانگان راتحمل کرده بودند بیدار شده ودرپی اعمار زندگی نوین‌که ضامن پیشرفت ورفاه وحافظ مناعت وغرورملی ایشان با شد افتادند . جریان مقاومت ناپذیری سوی استقلال آزادی وتمتع کامل ازحق حاکمیت وبکاربردن همهٔ اینها در راه انکشاف ورفاه مردم بوجودآمده‌که تغییرات وتحولات مهم دیگری رادرجنبه های مختلف زندگی بشری نوید میدهد .

طوریکه دوستان چینی ما میدانند در حدود یك ونیم سال قبل مردم افغانستان تصمیم خویشرا برای ترك زندگی‌کهنه واصول ونظام فرسوده عملی نموده ودراثرآن نظام جمهوریت درکشور مامستقر گردید . نظام نوین چنان تشخیص دادکه سوق کشور درراه انکشاف و ترقی وپیکار علیه مفاسد ومعایبی که موجب عقب افتادگی کشو ر گردیده بود مستلزم تغییرات عمیق وبنیادی اقتصادی واجتماعی میباشد .

مردم مابامسرت وجدیت در ین راه قدم گذاشته اند وامیدواریم که مساعی وزحمتکشی های خستگی ناپذیریکه ازطرف همه‌باصمیمیت وجدیت بعمل می آید مارا مؤفق سازد، درین راه جدید بامؤفقیت گامزن شویم، نظام جدید افغانستان درسیاست خارجی‌ازاصول همزیستی مسالمت آمیز پیروی نموده به سیاست عدم انسلاك دردسته بندی های سیاسی ونظامی

وقضاوت آزاد برمسایل بین المللی عقیدهٔ خلل ناپذیر دارد وهمیشه ودرهمه جا از حق وعدالت پشتیبانی کرده وخواهد کرد. مااایمان کامل داریم وپیروی از اصل هـای دوستی صمیمانه، عدم مداخله درامور داخلی یکدیگر احترام بهاستقلال وحاکمیت ملی ملل وهمکاری های صادقانهٔ که به نفع متقابله کشور هـا باشدبهترین طریق حفظ وتقویت صلح وتحکیم وتوسعه دوستی ومؤدت بین کشور ها وملل میگردد .

جمهوریت افغانستان عقیدهٔ راسخ دارد که باید اختلاف بین کشور هاازطریق مذاکرات ویاوسایل مسالمت آمیزحل گردد. به حـق انکار ناپذیرملل ، به تعیین آزادانهٔ سرنوشت شان احترام گذاشته شود تا جهت احقاق‌حقوق حقهٔ کتله های بشری ازطریق رفع بقایـای استعمار اقدامات جدی وعملی صورت گیرد .

جلالتمآب اطلاع دارندکه روابط بین کشورما وپاکستان راجع به آیندهٔ مردم پشتون وبلوچ کشیده میباشد ، حکومت افغانستان صمیمانه آرزومند است‌که این اختلاف سیاسی بین دو کشور ازطریق مسالمت آمیـز و در فضـای دوستانه بین ماحل گردد ویك صلح دایمـی درمنطقه تأمین شود .

افغانستان ازدیتانت درروابط کشور هـا ی بزرگ حسن استقبال میکند، اماعقیده دارد که منافع این امروقتی میتواند برای همه کشـور های جهان برسد که این کشور هاچه بزرگ باشند وچه‌کوچك درامر دیتانت سهم بگیرند.

افغانستان عقیده داردکه صلح‌دایمی تاوقتی درشرق میانه برقرار شده نمی تواند که حق مردم فلسطین بهاستقلال وحاکمیت وبازگشت بوطن و دارایی های ایشان عملی نگـردیده وخاك های عرب که دراثر تجاوز سال ۱۹۶۷ اشغال گردید به آنهاباز گردانده نشود .

کشورماازفیصله های آخرین مجمع عمومی ملل متحدکه طی آن مردم فلسطین بحیث یك ملت دارای شخصیت علیحده شناخته شـده وحـق بازگشت شان بوطن آبائی شـان تائید گردیده است ، حسن استقبال میکند وآنرایك قدم مهمی درراه برآورده شدن آمال مـردم فلسطین وتأمین عدالت میشمارد .

افغانستان ازعادی شدن اوضاع در جنـوب آسیاحسن استقبال کرده وامیدوار است کـه شناخت واقعیت هاوحسن نیت به همه جوانب ذیعلاقه موقع بدهد تااین امررادر زودتریـن فرصت ممکنه وبه طرزی‌که منافع همه رامدنظر داشته باشند به اکمال برسانند .

افغانستان ازهمه مساعی که درراه تحدید سلاح و خلع سلاح صورت میگیرد پشتیبانی میکند وعقیده دارد که درصورت عدم مؤفقیـت درین راه بشریت وتمدن بشری با تهدیـد امحاء مواجه خواهد گردید .

بدین ترتیب صلح دوستی وصلح خواهی ازاساسات عمدهٔ سیاست خارجی ماسـت . ماعقیده داریم‌که تنهادرصلح وآرامش میتوانیم به اهداف عالی خـود در انکشاف وارتقـای اقتصادی واجتماعی مردم خویش نایل آئیم . توسعهٔ روابط واستحکام دوستی باکشور های همسایه وکشور های منطقه یکی از عوامـل حفظ وتقویت صلح وامنیت درمنطقه محسوب میشود. درین راه تماس های شخصی‌ومذاکرات

وتبادل نظرهائیکه صورت میگیرد موجب تفاهم واعتمادمتقابله میگردد .

مسافرت ښاغلی چوئــن لای صدراعظـــم جمهوریت مردم چیــن در جنــوری ۱۹۵۷ بــه افغانستان ومسافرت ماه اکتوبر همان ســال ښاغلی محمدداؤد که درآنموقع عهدهٔ صــدارت افغانستان راداشت به چین به تعقیب ازسنت تماس های شخصی ودیدوبازدیدهائیکه همیشه موجب تقویه دوستی بین‌کشور های ما شده صورت گرفته وخاطرات نیك آن هنوز موجود است .

خوشبختانه نه تنها بین افغانستان وچیـــن هیچگو نه موضوع مورد اختلاف وجود ندارد بلکه دراثر عقد معاهده مؤدت و عـــدم تجاوز متقابله اگست ۱۹۶۰ ومعاهدهٔ سرحدی نوامبر ۱۹۶۳ وپروتوکول نقش های علامه گـذاری سرحدی ۱۹۶۵ــاساس های متین برای دوستی وحسن همجواری پی ریزی گردید، در اثـــر تماس های شخصی زعمای دوکشور افغانستان وچین افکار ونظریات یکدیگر راروی موضوعات مهم منطقه ومسایل بین المللی بادرنظرگرفتن خصوصیات وروش ملی هرکدام به نیکـــویی درك کرده اند .

بامسرت مشاهده میکنیم که روابط دوستی وهمکاری های مثمر بین افغانستان وچین در حال توسعه است ما به روابط خود باجمهوریت مردم چین‌که همیشه متکی بردوستی صمیمانه حسن همجواری، عدم مداخله درامور داخلــی یکدیگر، احترام به استقلال وحاکمیت وتمامیت ارضی یکدیگربوده وعامل بزرگی درحفظ صلح وامنیت این منطقه جهان محسوب میشوداهمیت زیادی قایل هستیم ، ازهمین جاست‌که دراثر مساعی وحسن نیت واعتماد متقابل کشور ها ومردمان این روابط به سطحی قرار گــرفته‌که موجب رضایت هردوجانب بوده ، آرزومندی متقابله توسعه‌واستحکام مزیدآن موجودمیباشد.

افغانستان از مساعدت هـــای بی شـــائبه وصمیمانه ای که دوستان چینایی در ساحات مختلف صنعتی ، زراعتی وامور صحـــی بـــا افغانستان نموده‌اند ممنون‌است . این همکاری هاسهم گیری قابل توجهی درمساعی ما برای انکشاف وارتقای اقتصادی واجتماعی کشورما محسوب میگردد .

میخواهم یکباردیگر ازین فرصتی که برای بازدید ازکشور بزرگ وزیبای شما یافته ام وهمچنان مذاکرات وتبادل نظر بسیار مفیدی که باشما وسایر زعمای‌کشوردوست وهمسایه ماچین بعمل آورده ام تشکر نمایم .

حاضرین محترم خواهش مینمایم جام خودرا بامن یکجا بلند کنند .

ــ به صحت وسلامتی زعیم بزرگ چیـــن ماوتسه تونگ .

ــ به صحت و سلامتی جلالتمآب محتـــرم لی هسین نین .

ــ به ترقیات ورفاه روزافزون مردم دوست چین .

ــ به توسعه وتحکیم روزافـــزون دوستی و همکاری بین چین وافغانستان .

ــ به صلح وامنیت پایدار درجهان .

ښاغلی محمدنعیم نمایندهٔ خاص ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم ازساعت ده تا۱۲ظهر روز۱۷قوس ۱۳۵۳ محلی باښاغلی چیاوکوان هواوزیر خارجه جمهوریت مردم چین ملاقات نموده وراجع به روابط دوجانبه ومسایل مورد علاقه دوکشور مذاکرات مفیدی انجام داد .

طی این مذاکرات که درفضای دوستانه ای صورت گرفت، ښاغلی وحید عبدالله معین سیاسی وزارت امورخارجه، ښاغلی میر محمد یوسف سفیرکبیر افغانستان در پیکنګ و ښاغلی کان یه تاوسفیرکبیر جمهوریت مردم چین درکابل وبعضیازمامورین عالیرتبه وزارت امورخارجهٔ چین حاضر بودند .

ښاغلی محمد نعیم نمایندهٔ خاص ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم ظهر همان روز بوقت محلی ضیافت نهاری بافتخارښاغلیلیهسین‌نین معاون صدراعظم وچیاوکوان هواوزیر خارجهٔ جمهوریت مردم چین ترتیب داده بودند که درآن همراهان ښاغلی محمدنعیم، سفیرکبیر افغانستان درپیکنګ وسفیر کبیر جمهوریت مردم چین درکابل وعدهٔ ازمامورین عالیرتبه وزارت خارجه آنکشوراشتراك ورزیده بودند. ضمن این ضیافت ښاغلی محمد نعیم ومهمانان محترمشان جامهای خودرابرایتوسعه روزافزون دوستی بین مردم افغانستان وجمهوریت مردم چین بلند کردند .

ښاغلی محمدنعیم وهمراهانشان ساعتدوونیم بعدازظهر همانروز ازموزیم آن شهر و آثار مکشوفه باستانی دیدن نمودند .

ښاغلی نمایندهٔ خاص وهمراهانشان ساعت هفت‌ونیم شب ۱۷قوس ۱۳۵۳ در دعوت‌شامی که بافتخار هیأت افغانی ازطرف شهر پیکنګ ترتیب شده بودشرکت نموده ومتعاقباًنمایشات اکروباتیك رادریکی ازتیاتر های پیکنګ تماشا کردند .

ښاغلی محمدنعیم نمایندهٔ خاص ښا غلی محمدداؤدرئیس دولت وصدراعظم وهمراهانشان بتاریخ ۱۹ قوس ۱۳۵۳توسط طیارهٔ مخصوص درراه عزیمت بههانکانګ ازپیکنګ واردکانتون شدند .

درمیدان هوایی پیکنګ ښاغلی چیان کوان هواوزیرخارجه ، عدهای ازمامورین عالیرتبه وزارت خارجه جمهوریت مردم چین ، اعضای سفارت جمهوریت افغانستان درپیکنګ برای وداع حاضر بودند .

ښاغلی هان نین لنګ معاون وزارت امور خارجهٔ چین ، ښاغلی میرمحمد یوسف سفیر کبیرافغانی درجمهوریت مردم چین وسفیرکبیر جمهوریت مردم چین درافغانستان ، یکعده از مامورین وزارت امور خارجه بانمایندهٔ خاص ښاغلی رئیس دولتوصدراعظم درمسافرت شان به کانتون همراهی کردند .

مسافرت ښاغلی محمد نعیم درجاپان

ښاغلی محمدنعیم نمایندهٔ خـــا ص ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم باهیأت معیتی شـان شام ۲۲قوس ۱۳۵۳ وارد توکیو گردیده ودر میدان هوایی ازطرف وزیرامور خارجه، سفیر کبیرواعضای سفارت کبرای افغانستان درتوکیو اعضای انجمن دوستی جاپان وافـــغانستان و مامورین عالیرتبه وزارت امور خارجهٔ جـاپــان پذیرایی گردیدند .

ښاغلی محمد نعیم ظهر۲۳قوس ۱۳۵۳باوزیر امورخارجهٔ جاپان ملاقات نمودند .

ښاغلی محمدنعیم بعدازظهر روز شنبه عازم شهرکیوتو گردیده وصبح روز۲٤ قوس ازاین شهرتاریخی دیدن نمودند .

ښاغلی محمدنعیم نمایندهٔ خـــا ص ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم ساعت یازده قبل از ظهرروز ۲٤قوس ازطرف اعلیحضرت هیروهیتو امپراتور جاپان پذیرفته شدند . درین موقـع دکتور علی احمدسفیر کبیرافغانستان درتوکیو نیزحضور داشت .

ښاغلی وحید عبدالله معین سیاسی وزارت امورخارجه راجع به مسایل مورد علاقهٔ طرفین بامعین وزارت خارجهٔ جاپان مذاکرات مفید در فضای تفاهم که ممیزه علایق وهمکاری هـای دوکشور میباشد، بعمل آورده است .

ښاغلی محمدنعیم شب در دعـوتی اشتراك نمودندکه‌ازطرف‌کی ایچی مازاواوزیرامورخارجهٔ آنکشوربافتخارشان داده شده بود، دریندعوت بعلاوهٔ همراهان ښاغلی محمدنعیم ، سفیرکبیر افغانستان درتوکیو ، بعضی ازاعضای انجمـن دوستی جاپان وافغانستان وعده‌ای ازشخصیت های عالیرتبهٔ حکـــو مت جـاپان نیز اشتراك داشتند .

ښاغلی محمدنعیم نمایندهٔ خـــا ص ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم روز۲۵قوس ۱۳۵۳ بانباغلی تاکیومیکی صدراعظم جـاپـان دراقامتگاه رسمی وی ملاقات به عمل آورد . ښاغلی میکی طی ملاقات اظهارآرزومندی نمود که افغانستان تحت رهبری ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت و صدراعظم قدمهای بزرگی درراه انکشاف وترقی بردارد .

ښاغلی نمایندهٔ خاص‌رئیس دولت وصدراعظم وښاغلی وزیر خارجهٔ جاپان راجع به علایق وهمکاری های نزدیك وصمیمانه بین افغانستان وجاپان بیاناتی داده برای تقویه وتوسعه مزید آن اظهار آرزومندی نمودند .

ایشان دردعوتی که ازطرف انجمن دوستی افغانستان وجاپان به افتخارشان ترتیب یافته بود اشتراك نموده بودند .

ښاغلی محمدنعیم نمایندهٔ خـــا ص ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم وهمراهان شان بعداز مسافرت رسمی ودوستانه به جاپان

ښاغلی محمد نعیم نماینده خا ص رئیس دولت وصدراعظم در حـــال مذاکره با ښاغلی تاکیومیکی صدارعظم جاپان ۲۵ر۹ر۱۳۵۳

* * *

ښاغلی محمد نعیم نمـاینده خـــاص رئیس دولت وصدراعظم هنگام مذاکره با مازاروا وزیر خارجه جاپان .

بناغلی محمد نعیم نماینده خا ص رئیس دولت وصدراعظم در حـــال مذاکره با بناغلی چوئنلای صدراعظم جمهوریت مردم چین

* * *

بناغلی محمد نعیم نماینده خا ص رئیس دولتو صدرا عظم با بنا غلی لی‌سین‌نین معاون صدراعظم جمهوریت مردم چین در پیکنگ روی مسا یـل مورد علاقه مذاکره می نمایند .

ازتوکیو عزیمت نمودند . درمیدان هوایی توکیو ښاغلی کی ای چی مازاوا وزیر امور خارجهٔ جاپان ، دکتورعلی احمد سفیر کبیر افغانستان درتوکیو ، اعضای انجمن دوستی جاپان وافغانستان وافغانهای مقیم توکیو و بعضی ازمامورین وزارت خارجهٔ جاپان بانښاغلی محمدنعیم وداع کردند .

نماینده ٔ خاص ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم بااعضای هیأت معیتی شان درراه مراجعت به وطن ساعت ۷و۵۰ دقیقه ۲۷ قوس ۱۳۵۳ وارد دهلی جدید شدند .

درمیدانهواییآنجاازطرف ښاغلی سوارنسنگهه وزیر دفاع هند وشارژدافیر واعضای سفارت کبرای جمهوریت افغانستان دردهلی جدید استقبال گردیدند .

ښاغلی محمدنعیم روز پنجشنبه ۲۸ قوس ۱۳۵۳ بامیرمن اندراگاندی صدراعظم هندملاقات نموده ونان چاشت راباوی صرف کردند .

هنگام پرواز طیارهٔ حامل نمایندهٔ خاص ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم به صوبکابل ښاغلی چاوان وزیر خارجهٔ هند، شارژدافیر و اعضای سفارت کبرای جمهوریت افغا نستان دردهلی جدیدجهت وداع درمیدان هواییدهلی جدیدحاضر بودند .

ښاغلی محمدنعیم نمایندهٔ خا ص ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم وهمراهان شان بعدازیك مسافرت رسمی ودوستانه به جمهوریت مردم چین وجاپان عصر روزپنجشنبه ۲۸ قوس ۱۳۵۳ بهکابل عودت نمودند .

درمیدان هوایی بین المللی کابل دکتور محمدحسن شرق معاون صدارت عظمی، بعضی ازاعضای کابینه، دگرجنرال عبدالکریم مستغنی لوی درستیز ، ښاغلی محمداکبر رئیس دفتر ریاست جمهوری ، مامورین عالیرتبه وزارت امورخارجه ، ښاروالکابل ، سفرای کبیرجاپان هند ، برتانیه و شارژدافیر سفارت کبرای جمهوریت مردم چین برای استقبال حضور داشتند .

مسافرت ښاغلی محمدنعیم در کویت

ښاغلی محمدنعیم نمایندهٔ خا ص ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم بنابدعوت حکومت کویت برای یك مسافرت ر سمی ودوستانه شام ۲۸جدی ۱۳۵۳ عازم آنکشور گردید .

درمیدان هوایی بین المللی کابل دکتور محمدحسن شرق معاون صدارت عظمی، بعضی ازاعضای کابینه ، لوی درستیز ، بعضی از صاحب منصبان اردوی جمهوری، کابل ښاروال وسفیرکبیرایران درکابل برای وداع بانمایندهٔ خاص ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم حاضر بودند .

دراین مسافرت ښاغلی علی احمد خرم وزیر پلان، ښاغلی وحیدعبداللهمعین سیاسی وزارت

ښاغلی محمدنعیم نمایندهٔ خاص ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم قبل ازعزیمت جانب کویت درمیدان هوایی بین المللی کابل باداکتورمحمدحسن شرق معاون صدارت عظمی خداحافظی مینمایند.

امورخارجه ، ښاغلی وفی الله سمیعی رئیس پوهنځی شرعیات پوهنتون کابل ، ښاغلی عبدالعلی سلیمان معاون ریاست تشریفات وزارت امور خارجه وښاغلی عبدالاحد ناصر ضیایی معاون دفتروزیر امور خارجه باښاغلی محمدنعیم همراه بودند .

ښاغلی محمدنعیم نمایندهٔ خاص ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم باهمراهانشان برای مسافرت رسمی ودوستانه بتاریخ ۲۹ جدی ۱۳۵۳ وارد کویت گردیدند .

ازښاغلی محمدنعیم وهمراهانشان در میدان هوایی کویت وزیرامور خارجه کویت، استاد خلیل الله خلیلی سفیر کبیر غیرمقیم دولت جمهوری افغانستان درآنکشور وعدهٔ ازمامورین عالیرتبهٔ کویت باگرمی استقبال نمودند .

ښاغلی محمدنعیم نمایندهٔ خاص ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم بتاریخ ۲۹جدی بـا والاحضرت صباح السالم الصباح امیر کویت ملاقات نموده وپیام ښاغلی محمدداود رئیس دولت وصدراعظم رابه ایشان تسلیم داد .

طی این ملاقات که درآن ښاغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امورخارجه شیخ صباح الاحمد وزیرخارجه کویت وسفرای افغانستان وکویت درکشور های همدیگر نیزحاضر بودند راجع به روابط دوستی وهمکاری های مثمربین دو کشوردرفضای دوستانه وگرمی تبادل افکار صورت گرفت .

ښاغلی محمدنعیم ۳۰ جدی ۱۳۵۳ با آمر صندوق وجهی کویت برای انکشاف اقتصادی عرب وموسسه سرمایه گذاری کویت نیزملاقات نموده پیرامون همکاریهای اقتصادی بین دوکشور مذاکرات مفید بعمل آورد .

مسافرت های بناغلی محمدنعیم نمایندهٔ خاص رئیس دولت

بناغلی محمد نعیم با شیخ صباح الاحمد وزیرامور خارجه کویت ملاقات کرده وطی آن راجع به روابط افغانستان وکویت ومسایل مهم مورد علاقه دوکشور، اوضاع منطقه و انکشافات آن مذاکراتی بعمل آورد .

بناغلی محمدنعیم نمایندهٔ خاص بناغلی رئیس دولت وصدراعظم همانروز در جریان بازدید شان ازکویت باشیخ جابر صدراعظم وولیعهدکویت ، شیخ صباح الاحمدوزیرخارجه وعبدالرحمن العتیقی وزیر مالیه ونفت آنکشور ملاقات وروی مسایل ذات البینی مذاکره کردند .

بناغلی محمدنعیم صبح اول دلو ۱۳۵۳ از تاسیسات نفتی‌کویت واقع جنوب آنکشوردیدن نموده وبعداً کویت رابه قصد مراجعت بوطن ترک گفتند .

بناغلی محمدنعیم نمایندهٔ خاص بناغلی رئیس دولت وصدراعظم بعد از مسافرت رسمی به‌کویت عصرروز۲دلو بکابل مراجعت نمودند .

درمیدان هوایی بین المللی کابل ، دکتور محمدحسن شرق معاون صدارت عظمی، بعضی ازاعضای کابینه ، لوی درستیز وعده ای از صاحبمنصبان ارشد اردوی جمهوری ، والی کابل وکابل ښاروال وسفیرکبیر ایران در افغانستان ازنمایندهٔ خاص بناغلی‌رئیس دولت وذوات معیتی شان استقبال کردند .

بناغلی محمدنعیم نمایندهٔ خاص بناغلی رئیس‌دولت وصدراعظم هنگام مراجعت ازکویت در میدان هوایی‌بین‌المللی‌کابل ازطرف دکتورمحمدحسن شرق استقبال گردیدند .

تاریخ افغانستان

بیك نگاه

مقدمه

ازدیدگاه جغرافیای طبیعی وبشری افغانستان درروزگار ان باستان ساحهٔ بس وسیعی قارهٔ آسیا رادر برمیکشید ودرسده های پیش از میلاد مسیح بنام های چون با کتریا (باختر) آریانا وآریاناورته یادمیشد. در دورهٔ اسلام بنام خراسان شهرت داشت .

باشندگان افغانستان درگذشته ها ی دور مردمان اندو اروپایی بودند ولی درجریان زمان نژاد های یونانی زرد، سامی با اندواروپایی بهم آمیخت .

ریشه واصل لسانها ولهجه های این کشور آریایی است اما درپهنهٔ روزگار در اثر تهاجمات پیکارهاوصدورووردمال التجاره روابط فرهنگی وسیاسی زبانهای دیگرازقبیل یونانی، ترکی، سامی پراکریت وغیره نیزدرمرزوبوم مان راه یافت .

مردم کشور دل درگرو عناصر پرستی داده ودلدادهٔ آئین زردشت وبرهمنی بودند .

مردم این سامان باستانی ترین تمدن آسیایی پرمایه ودرخشانی راایجاد کردند . اندرین زمینه نبشته های دانش پژوهان جهان شرق وغرب کتابخانه های معتبر جهان رازینت بخشیده است .

دردورهٔ اسلام وبخصوص در دوره های فرمانروائی ال سامان وال غزنه مردم اینکشور توفیق یافتند فصل های پرارج ودرخشانی در رشته های فرهنگ ، سیاست، شعر وادب و فنون نظامی برای جهانیان بیادگار گذارند .

افغانستان آب وهوای گوارا ونشاط انگیز، زمین های زرخیز، وادیهای قشنگ، منابع طبیعی داردتقریبا یك سوم زمین های آن کشت وزرع میشود. باداشتن سیستم آبیاری وتنظیم شبکه های بند ونهربه پیمانهٔ وسیع میتوان زندگی دوبرابر ویابیشتر نفوس موجوده کشور راتأمین کرد .

مردم افغانستان، مردم پرنشاط ونیروی کار حیرت انگیزی دارند. این مردم رادر جهان بهترین پیکار جویان آسیا میپندارند - مردم این کشور ذکی، حساس ومهمان نواز است وهمیشه به‌نیروی خود متکی اند. احساس ملیت خواهی ووطنپرستی بحدی درنهاد شان ریشه‌گرفته‌که ازهمه‌چیزجهان، استقلال وحریت خودشانرا گرانمایه ترمیپندارند .

افغانستان تاریخ‌طولانی‌بس‌درخشانی‌داردوبرای قرنهادرفش تمدن رادر قلب آسیا بر افراشته نگهداشته است . هم اندرین مرزو بوم بودکه برای نخستین بار آرین هامسکن گزین‌گردیده وشالودهٔ یك زندگی شایسته ایراریختند . آری ، ازهمین سرزمین نهضت جهانی، مذهبی زردشتی اساس گرفت ومجموعهٔ عظیم ادبی و مذهبی اوستا ظاهر گشت .

ازدیدگاه باستان شناسی این کشور خزینهٔ حیرت آفرینی ازآثار کلتور وهنر است آثار بودائی این کشور سیاحان و دانشمندان رافریفته خودساخته است . بامیان مرکزبزرگ ثقافت بوده وبقایای آثاربلخ شاید در اثر

کاوشهای علمی گنجینهٔ فرهنگ کریکو بودیك راکه دردل باکتریا نهفته مورد دستر س جهان بگذارد. همین گفته دربارهٔ وادی بگـــرام در کوهستان صادق است .

سکه های بدست آمده، گواه قوی دیگری ازگذشته پردرخشش این کشور است . سکه های متنوع ازمنهٔ گذشته نمایشگر آنست که هیچکشوری ازافغانستان دراین زمینه غنی تر نیست . این سکه‌های بدست آمده، سکه های یونانی ، باکتری ، ساسانی، کوشانی، هندی، مغولی وسکه های افغانستان معاصر است .

معابد بودائی‌که دربخش های مختلف کشور کشف شده نه تنهاازنگاه باستان شناسی ، تاریخ ارزنده است بلکه ازنظر تاریخ هنـر ارزش بسزایی دارد . مدرسهٔ معروف مجسمه سازی گندهاراکه بامهارت وتردستی ، ریالسم یونانی راباتصوف هندی بهم آمیخته ، مایهٔ شگفت همگان است . مرکزاین مدرسه همان هده است که بفاصلهٔ شش میلی در جنوب شهرجلال آباد آرمیده است .

افغانستان، درعین زمان، ساحهٔ مهم تتبع وتحقیق برای دانش پژوهـان در رشتـه زبان شناسی مقایسوی است، زیرا ایشان در این کشور بابعضی نمونه های زبانهای اندواروپائی راخواهند یافت‌که هنوز بزندگی خود ادامـــه میدهد .

جغرافیه، افغانستان رادرچارراههٔ بزرگی بین شمال وجنوب، شرق وغرب قرار داده است . این موقعیت‌جغرافیایی‌توأم‌بااهمیت ستراتیژیکی وکوه های سربفلك کشیدهٔ آن برای جهانیان دلچسپ ومهم است . آری، وقتـی انسان از طریق درهٔ خیبرسوی کابل میرود ناگـــزیـر چشمانش بکوههای بلندی می‌افتیدوهرقدربسطح مرتفع وشهرکابل نزدیك میگردد، می نگـرد که بفاصلهٔ شصت ویاهفتاد میل دور، سلسله کوه هندوکش نظرش رابسوی خودجلب‌میکند.

گرچه ازسپیده دم تاریخ تاامروز شخصیت های نظامـی وسیاسی وفاتحان بزرگ از این راه عبورکرده اند ولی ماازآنهمه ماجراهائیکه اینراه شاهدآن گردیده اطلاعات پابرجانداریم.

اسکندر مقدونی این‌کوه رامی شناخت ودر زیرسایهٔآن شهری‌دمنت عمران سپرد، بسیاری اززوار چینی که درتلاش مسقط الرأس بود از هندوکش عبور کردند . هنگامیکه (مارکوپولو) رهسپار دربار(قبلای خان) بود، یاد داشـــت مختصری دربارهٔ هندوکش ازخود بجا گذاشته است .

چنگیز، تیمورگورکانی وظهیرالدین بابر چند بارازاین سلسله کوه عبورکرده‌اند . هندوکش، این‌کوه پرفیض کشور ما ن ، درتاریخ نقش مهم وحیاتی داشته‌وصحنه های شگرفی رادیده است . بسلسله کوهها ئیکه امـــروز بـنـام هندوکش یاد میشود درمتروجیای ارسطوثبت گردیده (۳۳۰ق ـم). ارسطو هندوکش وهمالیه رابنام پرنسوس می شناخت وچنان مینمایدکه بعدازحمله اسکندربه هندوستان، نام‌پرنسوس رایونانیها تغییر داده وبرآن پاروپامیزس نـام نهاده است . این اسم پاروپامیزس بصورت واضح بسلسله کوه های هندوکش داده شده بود .

سرزمین های جنوب این سلسله کوه را تادریای کنرپاروپامیزادمیگفتند، نام پاروپامیزس تادیربازورد زبانهابود اما گذشت روزگار از وسعت وپهنای آن کاسته آمد واینکه امروز پاروپامیزس همان سلسله کوههای کمارتفاعی رامیگویندکه دربخش شمال غرب واقع شده و سرزمین هیرود رااز مرز اتحاد جماهیرشوروی جدامی سازد. بعدازروزگار اسکندر مقدونی ، نویسندگان غیرمحقق چندی هندوکش را بنام ققفاز معرفی میکردند وسپس برای سده های متمادی همین اسم درمیان مردم معمول بود . جغرافیه دان معروف ایر تو ستنس این اسم رابرای بارنخست سپردقلم داده چنین نوشت : قشون اسکندر برای اینکه اورا دلشاد سازند برهندوکش اسم ققفازنهاد زیراآنها عقیده داشتند ققفاز درآخرین حاشیهٔ جهان واقع شده است . منظورآنها ازاین اسم جعلی این بودکه به اسکندر بگویند فتوحاتش به آخرین نقطهٔ جهان رسیده است . در هر صورت هندوکش جانشین آن دواسم گردیده است . وشرح اینگفته راخواننده میتواند در سیاحت نامه ابن بطوطه مطالعه کند .

گرچه اسم هندوکش برتمام سلسله کوهیکه شش صدمیل، ازشرق تا غرب افغانستان امروزی امتداد دارد، اطلاق میگردد اما درواقع امرهندوکش بخش های شرقی ومرکزی این سلسلهٔ راتشکیل میدهد . هندوکش در حقیقت ازسرخ کوتل وسلسله (موزتاغ) شروع میشود وبطرف جنوب غرب امتداد مییابد یعنی از مناطق برفگیر پامیرکه بفاصلهٔ چند میل ازدرهٔ کلیک واقع شده ، شروع می گردد (طول البلد شرقی ۷۵ عرض البلد ۳ر۴۵) هم اندرین جاآبگیری راتشکیل میدهدویك سلسله قلل شامخ سرحدبین افغانستان امروزی وچترال راتادرهٔ مندل درجنوب غرب تماس میکند ، (طول البلد ۷۱ر۱۲- عرض البلد ۳۶ر۱۵) . دراینجا دریای بشگول ازامتداد سر حد افغانستان میگذرد وافغانستان رابسمت غرب عبور کرده بتدریج ارتفاع آن (درمقابل کابل) کم میشود تااینکه بلندی آن به (۰۰۰ر۱۵ و ۰۰۰ر۲۰فت) میرسد .

وبدین منوال تقریبا یکصد میل در شمال غرب کابل سلسله کوه بابا انتهای غر بی هندوکش رادر میگذرد ودردرهٔ شبر همد یگر رادرآغوش میکشند ودرنتیجه آبگیری (آ ب پخشآن) رابطرف تمدیدنموده وازبامیان میگذرد.

سلسله عمدهٔ هندوکش ازکوه باباطرف غرب زیرنامهای مختلف، درحالیکه ارتفاع آن کم شده میرود، امتداد مییابد. این وضع تابخش شمال شرق هرات دوام میکند . هندوکش در هرات اسم پاروپامیزس را بخودگرفته تا وادی (هریرود) میرسد .

دشوار است هندوکش راباآنهمه ساختمان مغلق ودرهم پیچیده آن باتمام معنی کلمه در اینجاکه خارج موضوع است معرفی کنیم، زیرا این سلسله کوه درتمام بخش های افغانستان برای خودراه باز کرده وبسلسله کوه های کوچك منشعب گردیده است . نزدیك وادی کنرودر نورستان دره های عمیق وپرتگاههای پرنشیبی درهندوکش تشکیل نموده وجنگلات

علیاوشکوهمندی نظررابسوی خود جلب میکند.
قلمرو افغانستان کنونی درشمال باجمهوریت های ترکمنستان ، ازبکستان وتاجکستان، در غرب باایران ودرشرق وجنوب با پشتونستان وبلوچستان ودرشمالشرق باجمهوریت مردم چین هم مرزاست .

افغانستان دراثر تجاوز ودستبرد استعمار برتانیه ولایت بلوچستان رادرسال ۱۸۷۶ میلادی ازدست داد وبنابران ازچار جهت به خشکه محاط ماند وبدین ترتیب بعداز سپری شدن مدتی کوئیته رابرتانیه اشغال کردوآنرا بصورت قشله یی درآورد این تو سعه طلبی برتانیه نه تنها افغانستان راازدسترس بدریا محروم ساخت وسدشدیدی درراه ترقی تجارت وروابط فرهنگی کشورماباسایرکشورهای جهان ایجادگرد بلکه خنجری بودکه متوجه قلب افغانستان نمود ..

سرحدات کشور درپهنهٔ یکصدوهفتاد سال دستخوش دگرگونیهای عظیمی گردید، دراوایل سدهٔ نزده حیطهٔ فرمانروایی سلسله درانی که دردست احمدشاه بابا (۱۷۴۷_۱۷۷۳م) بنیاد نهاده شد ازمشهد تاکشمیر واز اکسوس تا ستلج وبحرعرب پهناداشت . ازپهناووسعت کشور درآن هنگام کاهش بعمل آمد که بارقابت عظیم دوقدرت امپراتوری اروپایی (انگلستان وروسیه تزاری) زوبرو گردید .

سرحدات موجوده کشور بخصوص سرحدات بخش های جنوب وشرق بدون در نظرداشت علایق تاریخی وملاحظات جغرافیایی به صورت مصنوعی وباسیاست زورگویی آشکارا برملت افغان تحمیل گردید .

سرحد بین افغانستان وجمهوریت های شوروی درآسیای مرکزی بیش ازهفتصد میل دراز است ، سرحد بین ایران وافغانستان که ازدرهٔ ذوالفقار تاسیاه کوه امتداد دارد برای سالیان درازی سرحد بندی نشده بودوبنابرآن پیوسته سبب دلخراشیهای بین د و کشور همسایه میگردید تا اینکه سر انجام جنرال معروف ترکی، فخرالدین التای ازطرف کشورمان وایران بحیث میانجیگر تعیین شد وسرحدبندی صورت گرفت ودولت های افغانستان وایران آن فیصله راپذیرفتند .

ولی دربخش های جنوب وشرق کشور از اوایل سدهٔ گذشته تغییرات بزرگی رخداد . دراوایل سدهٔ نزده سکها، درحالیکه ازطرف برتانیه تحریك میشدند ، ازجنگ داخلی کشورمان بسودتوسعه جویی خود استفاده برده ازاندس عبور نموده پشاور وگردونواح آنولارا اشغال کردند .

درسال ۱۸۴۹ میلادی، بعداز سقوط حکومت سك، برتانیه ازدریای سند گذشته مناطق افغانی رادرتصرف خویش درآورده خود را میراث خوار سکها بسود استعمار وبضرر تمامیت ارضی افغانستان باشکاراعلان نمودند.
سرانجام سال ۱۸۹۳ میلادی ، یك مرزبندی جدیدی را بنام باصطلاح خط دیورند بر امیرعبدالرحمن خان تعمیل نمودند وباحیله و دسایس سیاسی یك بخش مر دم افغانستان راازآغوش برادران وخواهران شان بجبر واکراه جدا نمودند . این خط استعماری پلیدکه بیش ازیك سوم مردم افغان راازپیکر ملت افغان بریده یگانه علت واقعي آ نهمه تشنجاتی سرحدیست که ازاوایل سدهٔ نزده تا همین الآن ادامه دارد .

افغانستان از گذشته های دور تا پایان دوره هوتکی‌ها

درزمانه های پیش‌ازتاریخ درآسیای مرکزی مردمان سپید پوست (اندواروپایی) زندگی میکردند. ازمیان چندشاخهٔ، اسکایی ازدیگران جداشده بین دریاهای سیحون و جیحون (۳۰۰۰ سال پیش ازمیلاد) مسکن گزیدند. سپس بافغانستان میان وادیهای آن پراگنده شدند. این آریائیها (بعدازآنکه با بومیسان این دیار پیکارهانمودند وآنهارامغلوب ساختند به کشاورزی ومالداری سر گرم گردیدند) این مردم عناصر طبیعت رامیپرستیدند و میگویند لسان آنها آریایی بوده است. دراین اواخر دراثر تحقیقات مؤرخان زبان شناسی تاحدی برماهیت وهویت زبان آنها پرتوافگنده شده است. عده یی راعقیده بر آنست که لسان پشتو، سغدی، ارمنی وپهلوی از تنه همین زبان آریایی جوانه زده است.

برخی دیگری‌ازمحققان‌راعقیده برآنست‌که‌معروف ترین مسکن ومنزل بودوباش آنها در فراه پشت رود چخانسور وگردونواح آن بوده‌است.

چنان مینمایدکه درحدود هفت قرن پیش از میلاد افغانستان باآثوریها روابط بازرگانی داشته وهم اندرآن عهدزردشت در یك خانواده ازسرشناسان بلخ چشم بجهان کشود. وی آئین یکتاپرستی رااعلان کرد واوستا را برمردم نمایاند، ولی درآوانیکه تورانیها ازورای آمو بربلخ تاختند، زردشت دراثرآن تاخت وتاز هاکشته شد. باسپری شدن زمان آئین زردشت به آیین آتش پرستی تبدیل شد. این آیین مانند سایر ادیان در داخل حدود وثغور افغانستان زندانی نماند وبکشور فارس سرایت کرد ومردم آندیار، اوستا را با جبین کشاده پذیرفتند. بدین منوال مردمان هندترانه های زردشتی (گاتها) رابه‌لسان سانسکریت‌گزارش دادند.

بعضی مؤرخان عقیده دارند که زردشت بیست ویك کتاب دررشتهٔ های مختلف نوشته است، ولی ماجزاوستااثردیگری ازوی دردست نداریم. رویهمرفته اینقدر میتوان درك کرد که مردمان کشاورز ومالدار افغانستان برای خود بعضی قوانین اجتماعی داشتند که بیاری آن روابط اجتماعی شان راتنظیم نمایند.

هخامنشی ها :

مدیهای فارس تاروز های آخرسدهٔ هشت پیش ازمیلاددربخش شمال فارس زیر سلطهٔ آثوریها بودند. دراوایل سدهٔ هفت پیش از میلادآزادی شان رابجنگ آوردند ودر سدهٔ شش قبل ازمیلاد فارسی هابرمدیهاچیره‌گشته به تشکیل یك سازمان عظیم سیاسی توفیق یافتندوسلطهٔ سلسله‌هخامنشی‌ها(۵۵۰-۳۳۳ق،م) را در سراسر کشور فارس آسیای صغیر

بین النهرین ومصر تأمین نمودند . در این آوان کوروش (۵۵۰ـ۵۲۹ق، م) به حملات وتجاوز خویش برافغانیستان آغاز کرد. بلخ را کشود ودولت باکتریا را (باختر) از میان برداشت . دراینجا این نکته رادر خور توجه است که کوروش بر دیگر ولایات که زیر فرمان رؤسای بومی این کشور بود نتوانست دست تجاوز وتخطی دراز کند . کوروش سرانجام دریکی ازجنگهای که برای تسلط درولایات غربی افغانستان براه انداخته بود (۵۲۹ ق ـم) ازطرف مردم افغانستان کشته شد .

داریوش اول (۵۲۱ـ۴۸۵ق ـم) بعضی ولایات افغانستان رادر تصرف خود درآورده وحیطهٔ نفوذش راتادریای سند پیش کشید . بعداز داریوش اقتدار هخامنشی هارو بزوال نهاد وولایات محکوم این کشورتنهابنام ، زیر اثر آنهابود ، امادرحقیقت آزادی وحریت داخلی آنهاازهرگونه دستبرد هخامنشیان مصئون بود. سر انجام بسوس فرمانروای بلخ داریوش سوم راکشت و سلطنت مستقلی را اعلان داشت . حملهٔ اسکندر بفرمانروایی بسوس خاتمه داد .

غلبه و استیلای هخامنشی در افغانستان تنهایك غلبه نظامی وسطحی بوده ریشه های مدنی وکلتوری آنهادراین کشور عمیق نبود وتأثیر دیرپا ازخود بجا نگذاشت . هخامنشی هادرایام تسلط خوددراین کشور تنها ازمردم خراج ومالیه می ستادند .

اسکندر :

اسکندر مقدونی یونانی سال ۳۳۳ پیش از میلاد بالشکر بیکران فارس راکشود وسپس برافغانستان تاخت. اوبین سالهای ۳۳۰و۳۲۴ پیش ازمیلاد بفتح کشور ماهمت گماشت . مردم افغانستان باایستادگی های دلیرانه در برابر حملات اسکندر افتخار برای این‌کشور کمائی کردند واسکندر رادر حواشی سوات وکنر زخم زدند .

بقول پروفیسر تارن اسکندر درافغانستان درسغدیانهٔ باکتریا (باختر) ده هزار عسکر پیاده وسه هزاراسپ عقب سر گذاشت و همچنان دوازده کولونی نظامی دست عمران سپرد .

بعداز ورودبه افغانستان وتأسیس پایگاههای نظامی دراین کشوراسکندر ازطریق درهٔ خیبر رهسپار سرزمین های ورأی سند گردید .

یونانیان باختر :

بعداز فوت اسکندرپیکارهای میان فرماندهان لشکر اوومدعیان سلطه واقتداربوقوع پیوست. تاآنکه سرانجام یونانیان و باکتریا سازمان سیاسی مستقلی رادراین کشور بنیادگذاردند. دامنهٔ فرمانروایی آنها ازآسیای وسطی تا هندوستان رسید . عمراین دودمان تا سدهٔ نخست میلادی بود . هم دراین روزگار خاندان شاهی هندوستان بنام چندرگپتاموریا بخش جنوب هندوکش زابابلوچستان وسند از پیکر افغانستان جدا کرده، ضمیمهٔ قلمروی خویش نمود. ولی تقریباً شصت ودو سال بعد، فرمانروای بلخ، بخش های ازدست رفتهٔ کشور رادوباره درتصرف خود درآورد . درسدهٔ دوم پیش ازمیلادارشاك بلخی خراسان رفت ودولتی رادر آنجا سازمان داد ودرکشور

فارس برمسند یونانیان نشست . احفاد وی ازسال ۲۵۰ قبل ازمیلادتا ۲۲۶ میلادی در فارس فرمان میدادند ودرآن کشور با شاعت رسوم ، عادات، ادبیات و فـرهنگ باختری میپرداختند . پرو فیسر تارن سکـه هـای یوتیدیمس(۱)، دیمتریوس(۲)،وانتی‌میچوس«۳» رابهترین نمونه های منری یونانیان باختـری میپندارد .

درروز های اخیر سدهٔ دوم پیش از میـلاد نفوذشاهان باختری دراثرجنگهای پارتیاوپیکار های داخلی روبه انحطاط گذاشتت ودر حدود ۱۲۷ قبل ازمیلاد توأم باعروج کوشانیهااقتدار یونانیان باختری دربخش شما ل هنـدوکش واژگون گردید امادر بخشهای جنوب کشـور وحوضهٔ کابل تااوایل سدهٔ اول میلادی بـه اقتدار شان باقی ماندند .

ازاین فرمانروایان جز مسکوکات چیزدیگری دردست نداریم . پروفیسرتارن نویسندهٔ‌کتاب (یونانیان درباختر وهند) بر آنستکه تا سال ۱۹۲۸ م ازنوشته های یونانیان باکتریاالری پیدانمود .

این نویسند علاوه نموده میگوید کـه : درحالیکه باسپری شدن هرروز توفیق می‌یابیم برآثار یونانیها درهند پرتو افگنیم، مدتها به کار است تابتوانیم به گنجینهٔ آثار یونانیهای باختری درباختر دست یابیم .

گریکو بودیك :

در عصر یونانیان باختری آیین زر دشتی زیر نفوذ ارباب انواع پرستی یونانیان چهره زیرنقاب زوال کشید . زبان ، فرهنگ وفلسفه زادگاه افلاطول وارسطو در کشور مان راه یافت وبدنبال آن آیین بودایی هم درکوی و برزن این کشور ریشه گرفت آنهم بطرزیکه نوبهار بلخ زردشتی قیافت بودایی پذیرفت وبتدریج ازآمیزش و موانست ایندو فرهنگ صنعت (گریکوبودیك) پدیدار گشت وتمـدن بخصوص باختری بمیان‌آمد. این تمدن باختری درداخل حدود وثغور کشورمان محصور نماند بلکه ازباختربسر زمین های پهناورهندوستان وچین راه یافت. آری، جان مطلب‌این‌است که اندیشه های آدمیان رانمیتوان در حیطهٔ معینی محصور نگهداشت ، و لی میتـوان مسیری برای آن تعیین کرد .

اندرین فرصت اززبان یونانی‌وزبان باختری پهلوبه پهلو، هم استفاده میشد . این مقال راسکه های فرمانروایان همان دوره تائیـد میکند .

تجارت این کشور درآن زمان بازار گـرم وپررونقی داشت وباختر مرکز بازر گـانـی هندوستان واروپا بود. ضرب المثل معـروف (هزارشهرباختر) وسکه های‌طلایی یوتیدیموس دوم نیزنمایشگر آبادانی، وفرت نعمت وثروت آن بود .

(۱) Euthydemus
(۲) Demetrius
(۳) Antimachus

دراینجا باذکریك نکته مهم وارزنده این موضوع خاتمه می یابد . وآن اینکه برخی ازمورخان ابراز نظر میکنند که این مدنیت مال یونانیان است ومردم این کشور در آن سهیم وشریك نیستند. ولی طوریکه مشاهده میکنیم، واقعیت امراینست که بقایای یونانیان بمرور زمان درجهاز هاضمهٔ محیط اجتماعی این‌کشور هضم وامتصاص گردیده و تحت شرایط بخصوص زمانی ومکانی این کشور فرهنگ نوین باختری راایجاد کرده اند . انکار ازچنین واقعیت، البته، بمعنی آنستکه گویاپدیده های نوین فرهنگی، هنری و مدنی میتواند درخلاء ایجاد گردد ورشد و تکامل نماید .

تخار یها :

پیوسته بسلسله اسکایی ها وساکدهای بلخ بمورد است ازتخاریها که درسدهٔ دوم **پیش ازمیلاد درباختر نظر رابسوی خود جلب** کرده اند صحبت کنیم . **تخارها نیز یکی از** اقوام آرین **های** این مرزوبوم استند که در بدخشان **وقطغن میزیستند. عده یی از مورخان** برآنند که **تخاریها شاخه یی ازمردمان اسکایی های افغانستان استند وبتأسی ازهمین‌اندیشه برخی ازدانشمندان باستناد سکه های شاهان** کوشانی ، **تخاری ها** را اسلاف **پشتونها** میپندارند .

درهرصورت این تخاریها درسدهٔ دوم‌پیش ازمیلاد درباختر ظاهرگشتند ودرسدهٔ نخست پیش ازمیلاد سلطهٔ فرمانروایان باختری را واژگون ساختند وپیوسته بااین اقدام بخش های جنوب هندوکش را جزء قلمرو خویش نمودند ودرنتیجه سلطنت پهناور وشکوهمندی راایجاد کردند .

شاهان معروف کوشانیهای تخاری بعقیدهٔ پروفیسرتارن نویسندهٔ کتاب (یونانیهادرباختر وهند) کوچوله کدفزس اول (۱) ویمه‌کدفزس دوم (۲)، کنشکا(۳)، هویشکا«٤»ووسودیوا«٥» بودند .

این مردم را زوار چینی هون تسانک **درسدهٔ هفت میلادی درحالیکه** بطرف غرب سفر **می کرد دیده بود .** کوشانیهاهمان‌بخش **باکتریا راکه بدان احتیاج** داشتند اشغال‌کردند **وبطور کلی سازمان‌اداری یونانیان رادرآنسامان واژگون نه نمودند، بلکه** عاقلانه **ازآن سازمان بسود امپراتوری کوشانی استفاده کردند . کوشانیان فرمانروا وشهر** نشینان باکتریابهم **آمیختند .**

دراواسط سدهٔ نخست میلادی‌کوشانیهاتحت قیادت کدفزس اول **ازهند وکش عبور کردند** ووادی **دریای کابل وگندهارادر تصرف خویش** در آوردند **کوشانیها همچنان در هندوستان**

(۱) Kujulakadphises

(۲) Wimakadphises

(۳) Kanishka

(٤) Huvishka

(٥) Uasudeua

بخرچ سکایها وپارتیها امپراتوری خویش را گسترش دادند ودرپایان سدهٔ اول میلادی کنشکا از پشاوربرامپراتوری طویل وعریضی که ازبنارس درجنوب تاحاشیهٔ دشت گوبی در شمال پهنا داشت فرمان میداد. دربارهٔ این امپراتوری گسترده وفرهنگ آن متاسفانه معلومات واطلاعات زیادی دردست نیست ، اما اینقدرروشن است که شاهان کوشانی دراوج قدرت خودازنیرومندترین فرمانروایان زمان بحساب می آمدند . کوشانیها برعلاوه آنکه پیکار جویان دلیری بودند، ازروش های سیاسی عاقبت اندیشانه‌یی هم دنبال میکردند. طورمثال : اگردرسرحد غربی باشاهان پارتی می جنگیدنددرسرحد شمال شرق روابط حسنه باخاندان سلطنتی حان چینی برقرار نموده بودند . وبدان ترتیب کاروان های ابریشم ازپامیر عبور کرده به بلخ می آمدند وسپس ازاینجا ازراه هندو کش رهسپار جنوب هندوکش وهندوستان میگردیدند .

دردوران کنشکا آئین بودایی در سراسر شمال هند توسط آشوکا پخش گردیده بقوس صعودخودرسیده وازراه ابریشم مبلغان زیادی برای تبلیغ وگسترش آن آئین به مغلستان و چین فرستاده شد ورروی همین ملحوظ است که کاخ تابستانی شاهان کوشانی ، کاپیسا گنجینه آثار باستانی این سر زمین است.

درقرن سوم میلادی کوشانیها در بخش شمال افغانستان توسط ساسانیها مغلوب گردیدند ودر هندوستان گپتاهای ثانی بسلطهٔ آنهاخاتمه داد ، درکندهارا یوهیچی های صغیربه واژگونی سلطهٔ شان پرداخت . اما همان سلطنت کوشانی که دروادی کابل تا سدهٔ پنج میلادی دوام داشت بطرف بدخشان عقب کشید ، ولی بنابرفشار حملات یك قبیله تاتاری ازبدخشان رهسپار بلخ گردیدند . درا ثنای این سفر یك قبیله هیاطله ازایشان جداگردید واز هندوکش عبورکرد وبه وادی کابل رفت ودرآنجا بفرماندهی آغاز نمودند . بعقیده فریزر تتلر نویسندهٔ کتاب (یك انکشاف جدید در اوضاع سیاسی آسیای مرکزی) انقراض امپراتوری کوشانی بچنان یك عصرتمدن ، فرهنگ وهنرپایان دادکه روزگار شاهد چنان عصری در وادیهای سر زمین هندوکش نگردیده بود .

هیاطله :

هیاطله، درهرصورت، بعدازآنکه کوشانیهای رادربخش جنوب افغانستان برانداخت ، خود شان بسازمان دهی سلطنت دست یازیدند . فرمانروایی این دودمان تاسال ٥٦٥ میلادی دوام کرد. معروفترین شاهان این سلسله هیطل تورامان بود وقلمروی سلطنت ایشان افغانستان امروزی، سغد، پنجاب، سند تا کاشغر وختن رادر برمیگرفت . آنهابر فارس هم طورموقت دست تسلط خوددرادراز کردند وازفرمانروایان آنها خراج میگرفتند .

دوران فرمانروایی هیاطله بیشتر به پیکار ها گذشت . در افغانستان تاسال ٥٦٥ ، این دودمان حکمرانی میکرد. خصلت دولتی این سلطنت نیرومند بیشتر نظامی بود، تا اینکه درامور ساختمانی فرهنگی و تنمیه ورشد هنر

توجه نمایند .

درهرصورت، درسدهٔ ششم میلادی دشمنان چندی ازقبیل فارسیها، ترکهاویك فرمانروای هندهیاطلهرابیچاره ساخت ونوشیروان درسال ٥٦٥ میلادی بزندگی این دودمان خاتمه داد . یعنی ساسانیها یك بخش قلمروی هیاطله را اشغال کرد ودرسایر بخش های فرمانفرمایی شان فرمانروایان بومی قدعلم کردند . رتبیل شاهان کابل یکی ازآن امرای بومی بودندکه شهرت بسزایی داشت .

ساسانیها :

ازسال ۲۲٦ تا ٦٥١ میلادی ساسانیان در فارس فرمانفرمایی کردند . یعنی ازآغازسدهٔ سوم‌اردشیرکه بحیث یك پادشاه تحت حمایت پارتیها حکومت میکرد ، آخرین شاه پارتیارا درجنگ هومز برانداخت ودودمان سلطنتی ساسانیها راکه برای چارصد سال دیگر عمر کرد بنیاد گذاشت .

اردشیرفتوحاتش راتامرزهای باکتریا (بلخ) جلوکشید وهمچنان برهند حمله کرد وتا سرحد پنجاب پیش رفت . وبدین منوال انوشیروان بربخش وسیع کشورمان (بلخ ، هرات، سیستان) دست تسلط دراز کرد وآنرا جزء قلمروی امپراتوری خویش ساخت. امرای محلی افغانستان بدان سلطهٔ بیگانه تن درندادند ومجدانه تلاش میکردند ، استقلال داخلی شان رامحکم در چنگ نگهدارند . بتأسی ازهمین احساس استقلال طلبی مردم این کشور بودکه یزدگرد فرمانروای ساسانی دردست حاکم مروکه ازمردمان غوربود، کشته شد. پیوسته بااین رویداد همان بخش های کشورمان که زیرسلطهٔ ساسانیان بود، آزاد گردید ومردم این مرزوبوم برای بازهم یکبار دیگر زیرپرتوی آزادی واستقلال بکار های مشمروآبادی کشور خویش سرگرم شدند .

ظهور اسلام وافغانستان :

٦٥٠ـ۱۲۱۸ م :

تااین مرحله وزمان (٦٥٠م) توفان های تهاجم ، توسعه جویی وانحطاط دریك دایره بصورت منظم درحرکت بود. در شمال کشور (درشمال هندوکش) یك امپراتوری جا نشین آندیگری میگردید وسپس سلسلهٔ هندوکش رازیرپاگذاشته در سرزمین های پهناوروهموار هندوستان تنگ‌گردیده وباسپری شدن روزکار درپیکرفرهنگ مردمان بومی، هند درهم‌کشیده میشدند .

درهرصورت، مادر صفحات گذشته راجع بدیانت بودایی وآئین زردشتی و فرهنگ گریکوبودیك اندرین کشورنسبتاً بەدرازاسخن گفتیم وحالامی خواهیم راجع به بقایای آن فرهنگ شکوهمند کشور درسدهٔ هفت‌میلادی پیش ازآنکه‌فتوحات اعراب آنراازمیان برداشت نظر مختصری افگنیم. درآوانیکه هون تسانگ ازبلخ رهسپارسرزمین هندوستان‌بود، دربخش شمال کشور بایك فرمانروای ترکی که پسر خان بزرگ ترکهای بخش غرّبی بود، ملاقات کرد. این فرمانروای ترکی گرویدهٔ آئین بودا ازهون تسانگ مهمان نوازی کرد واورا پیش ازآنکه هندوستان رود بلخ فرستاد تاآز آنولا دیدن نماید . هون تسانگ دربلخی‌که هنوز

ازجنگهای پیشتین صدمات وآسیب ها زیادی دیده بود، یکصد معبدبودایی رادرداخل وگرد ونواح آنشهر مینگرد. این زوار چینی شهر بلخ رادرمیان وادیها وزمین های سبز وخرم می یابد .

هون تسانگ بعداز دیدار بلخ راه دشوار گذارهندوکش رازیر پانهاده دربامیان رحــل اقامت می افگند. بامیان راآبادان می یابد و اندرون آن وادی زیبا وقشنگ ازده معبد دیدن میکند وبچشم سر مینگرد کاروانهای که‌ازچین هند میروند، ازبامیان میگذرند . سپس زوار چینی ازطریق وادی غوربند ، کاپیسا میرود وشهری عطف توجه اورا مینماید که بر کرانهٔ دریاتقریباً یکهزار سال پیش اعمار گـردیده بود. درآنجا درکاپیسا، بافرمانروای مـلاقات میکند که حیطه نفوذ وسلطهٔ اوتادریای اندس پهنا داشت وهمه راههای عمده بازرگانی که بسوی هندوستان امتداد یافته بود، زیرفرمان وی بود. این حاکم کاپیسا برای پسرآسمان، امپـــر اتـــور ی سا نـــگ اسپ هـــا ی معروف این کشور را میفرستاد ودر عـوض آن تحفه ها، امپراتور برای حاکم‌کاپیساتحف وهدیه هامیداد .

تابلوی زیباکه هون تسانگ ازکشور مان تصویر میکشد ، خیلی جالب ودلپذیراست . این تابلو ، همان تابلویست که ازموانسست واختلاط آئین بودایی وهنریونانی که بـا آب وخاك پرفیض ومحیط اجتماعی افغان د یـــار عجین گردیده، بدسترس ماگذاشته میشود . سرانجام روزگاری فرارسیدکه این فرهنگ وتمدن باستانی کشور مان جـــایش را برای فرهنگ جدیدی خالی کرد وهمانست کـه تا اواسط سدهٔ هفت مسلمین اعراب زیر شعار دیانت‌وکیش اسلامی‌بطرف شرق بجهان‌کشایی آغاز نمودند . سلطنت ساسانیان رادر نبــرد قادسیه واژگون ساختند وتاسرحدات غربــی رادرتصرف خویش آوردند . هم اندران آوان اعراب لشکری رااز بصره بسوی سیستان فرستادند وسپس ازفتح سیستان بسوی‌وادی کابل مهمیز زدند . لشکر مسلمین اعـــراب درو‌ادی کابل بااستادگی دلیرانه مردم روبرو گردیدند ، ولی سرانجام پیکار بسودمسلمین خاتمه یافت . مسلمین اعراب به آسانـــی نتوانستند مردم این کشور راارام سلطه‌خویش سازند . مقاومت بلخ نامی، ایستادگی هـای غرجستانیها (۱۰۷ هـ) پیکـــا ر سلحشوران تخارستان گواه بارز عشق مفرط مردمان این کشور برای حفظ وپاسبانی استقلال و آزادی شان میباشد. بدین‌اساس اعراب مجبوربودند استقلال داخلی همان بخش های کشور مـان راکه کشوده بودند ، بپذیرند .

همچنان می بینیـــم مسلمین اعر اب بـــا کانفدراسیون ترك های غربی مستقیماًدرتصادم می‌آیندوپیکارهای بین اعراب وآن‌کانفدراسیون مدتهای مدیدی رادر برمیگیرد . پروفیســـر بارتولد مؤرخ شهیر درائریکه زیر عنوان : (ترکستان تاحملهٔ‌مغول) نوشته‌اندرین موضوع اززبان تاریخ طبری چنین مینویسد :

... هم اندرین فرصت شهزادگان محلی هرسال دریکی ازشهر های همجوار خوارزمیه

اجتماع میکردند و قرار میگذاشتند مناقشات خودهارااز راه مسالمت حل کنند ودست به قبضهٔ شمشیر ودیگر آلات‌کشتارنزنند، تابدان وسیله بتوانندبانیروهای متحدوهمدل درمقابل اعراب ایستادگی نمایند ... این مقاومت و جنگها تاآن فرصتی درگیربود که خلافت آل عباس دراواسط سدهٔ هشت ایجاد گردید .
ابومسلم فرماندهٔ بزرگ و سازمان دهندهٔ هوشمند دل وجان اکثریت مطلق مردمان خراسان رابطرفداری دین اسلام میربایدر بیاری عناصر مختلف آمویهاراشکست میدهد. بدنبال این پیروزیها صلح وامن در همه جا برقرار میگردد وهم بهمین علت در عهد هارون الرشید (۷۸۵ـ۸۰۹م) وفرزندش مامون هنروعلم رشد وانکشاف میکند وتتبع وتحقیق دررشته های علوم وفنون جداً دنبال میگردد ودرنتیجه مروومسمرقند درشمال بشکل مراکز معروف علم ودانش وفرهنگ درمی آید. آثار یونانی بزبان عربی ترجمه میشودوتمام جهان امروز وبخصوص تمدن جهان غرب مدیون قلم وبنان همان مترجمان اسعت .

اماوقتیکه سلطهٔ آل عباس رااز پهلوی دیگر مینگریم، ومی یابیم که آنها بحیث پاسبانان قدرت شان دربارهٔ شخصیت های مهم ظنین میشوندوجنبش های استقلال طلبی امرای محلی قلمروی خلافت راباحیل و داستانهای سیاسی ویانظامی ازمیان بردارند. طورمثال : بعداز آنکه ابومسلم خراسانی خدمات فراموش ناشدنی برای آل عباس انجام میدهدوکسب شهرت مینماید، آل عباس ازاین شهرت وی بهراس می افتد وابو داؤد راکه دوست دیرینهٔ ابومسلم است وا میدارد ابومسلم راغافل نموده به قصر خلیفه ببرد ودرآنجا اورابقتل برسانند (۷۵۵ م) .

بعدازاین واقعه طرفداران ابومسلم علیه آل عباس بخصومت برمی خیزندوبدین ترتیب رفته رفته مخالفت هاوعصیانها اوج میگیرد و عمیق میشود. سرانجام درآن فرصتی که قدرت وسیطرهٔ آل عباس دردست فتور بود. (۸۱۷ـ۹۴۳) سه خا ندان سلطنتی طاهریان صفاریان وسامانیان دربلخ، هرات وسیستان‌ـ مان قدرت عظیمی بهم رسانیدند . و بیرق استقلال‌طلبی وآزادی خواهی شان رادرفضای کشور به اهتزاز درآوردند .

طاهریان بوشنگی :
۸۲۱ـ۸۷۳

نیای‌طاهریان‌رزیق ازپیروان‌وپناآوردگان‌ابومحمد طلحه(*)بن عبدالله‌الخزاعی‌بود، ابومحمدزیوالمر مسلم‌بن زیاددرسیستان‌حکمرانی‌میکرد. مصعب پسر رزیق درقصبهٔ بوشنگ درولایت هرات حکومت میکرد ودرزمان تبلیغات آل عباس منشی یکی ازپیروان ابومسلم بود. درزمانیکه

* این طلحه رانباید باطلحه‌معروف روزهای نخست‌اسلام‌مغشوش‌کرد. بارتولدبرآنست‌که‌حافظ ابرواین‌طلحه راباطلحه صدراول‌اسلام مغشوش میکند، بار تولد آسیای مرکزی (ترجمه) ص ۵۵ـ۵۶ .

یوسف البرم بغی‌کردرزیق بحیث حاکم آنولا ذکرشده ووی این قصبه‌راازنزدرزیق درتصرف خوددرآورد . بعدآنکه آتش‌آن بغی فرونشانده شد بوشنگ رادوباره به مصعب سپردند که بعداز وی به پسرش حسین داده شد .

سپس زمام امور بوشنگ رانوادهٔ مصعب طاهر دردست‌گرفت . طاهردراثر خدمتگزاریها به آل عباس بالنوبه به حاکم عراق فرماندهٔ نظامی بغداد ووالی خراسان مقررگردید .

سرانجام طاهر درسال ۸۲۲ بعدآنکه اسم خلیفه مامون راازخطبه حذف کرد واستقلال خودراازسلطهٔ بغداداعلان نمود، بطور نابهنگام چشم ازجهان پوشید .

طاهریان تلاش میورزیدند امور ساختمانی وکشاورزی کشور راترقی دهند، تعلیم وتربیه رادربین مردم تشویق کنند. امابادرنظر داشت زمان وشرایط آن‌وقت‌اصلاحات عمیق واساسی اجتماعی کاری نبودکه ایشان بتوانند آنرا جامهٔ عمل پوشانند . درهر صورت دورهٔ فرمانروایی این دودمان کشور مان یکدورهٔ مطلق العنانی روشنفکری بحساب آمده‌است .

صفاریان :

۸۶۸ـ۹۰۳

بنیاد گذار و موسس دودمان سلطنتی صفاریان یعقوب پسر معدل بود. وی سه‌برادر داشت : عمر وطاهروعلی . اینها ازباشندگان شهر قرنین سیستان بودند . این شهر یك مرحلهٔ اززرنج پایتخت ولایت سیستان که بطرف دست‌چپ آن راهیکه بسوی‌بست امتداد یافته بود، واقع گردیده بود، یعقوب درشهر زرنج نزدمسگری خدمت میکرد وماهانه پانزده درهم ازوی درمی یافت . برادرش طاهر بیك روایت استربان بود و بروایت دیگر نجاری میکرد . درهرصورت این برادران صفاری به تندی درمیان مردم ورفقا شهرت کسب کردند. وازرهگذر دادوسخاوت پیروان زیادی رابدور خود گردآوردند . یعقوب بافرقه خارجی در سیستان بازارکارزار راگرم نمودوبدین ترتیب بازهم توانست برشهرت خویش بیفزاید . بعدازآنکه یعقوب‌شهزادهٔ بومی راکه رتبیل نام داشت بقتل رساند وخارجی هارااز هم‌پاشید توفیق یافت ، حیطه نفوذوسلطهٔ خویش را تاوادی کابل توسعه بخشد، بدین سلسله سندومکران رانیز بچنگ خویش‌گرفته تااینکه بالاخره درسال ۸۶۸ هرات وقصبهٔ بوشنگ را که زادگاه طاهریان بودودرآن آوان طاهر پسر حسین فرزندطاهردرآنجافرمان میداد، تصرف نمود. درسال۸۶۹کرمان راجزء حیطه‌فرمانروایی خودساخت خلیفه‌بغداداین‌همه‌پیروزیهایعقوب‌را درپیکار ها میدید وبنابر روش بخصوص سیاسی نفاق اندازی بین حکمرانان محلی ونوازش نیرومند واورا زیر فرمان خویش نگهداشتن، یعقوب لیث را والی خراسان تخارستان وری وهمچنان فرماندهٔ نظامی بغداد مقررکرد. اماطوریکه مشاهده میکنیم می‌بینیم که این اقدام‌خلیفه یعقوب راازعزمیکه بایست بربغداد بتازد، منصرف نکرد. این آفت بلای جان آل عباس وقتی ازمیان رفت‌که یعقوب درنزدیك دیرالعاقول (هشتم ماه اپریل سال ۷۸٦ م) شکست خورد، امابی‌نظمی درخراسان

سراز نو جان‌گرفت . این مردپولادین سیستانی که بغداد ازوی سخت بهراس بود ودرحالیکه بریك بخش جنوب فارس فرمان میداد درسال ۸۷۹ پدرود جهان گفت .

بعداز یعقوب لیث برادرش عمر و لیث (۸۷۹-۹۰۰ م) برمسند قدرت نشست و در صدد افتاد، روش کشور داری راتغییر دهد وبادرنظرداشت شرایط واحوال واوضاع برنامه های خویش راجامهٔ عمل بپوشاند، آنهم بدین معنی‌که روشهای جنگی‌دیگری‌اتخاذکند. بنابرآن باوجودیکه نظامیان وافسران یعقوب لیث عمرو راجانشین واقعی برادرش میپنداشتند وهم‌وی رابعداز یعقوب بحیث فرمانروای خودپذیرفتند. عمروخودرا مطیع خلیفه اعلان کرد واز طرف خلیفه بحیث والی خراسان ، فارس، اصفهان سیستان، کرمان وسند مقررشد، بدنبال این اعلان خلیفه، روحانیون هم عمرو رابحیث فرمانروای واقعی ولایاتیکه دربالاازآن نام برده شد ، شناختندوبه عمرووعده دادندکه دربرابر هرگونه تخطی وتجاوزدشمن ازاو استعانت جویند . عمروبه پیروی ازهمان روش جدید سیاسی باطاهریان هم‌کنار آمد ، چنانچه می بینیم‌وی بحیث فرمانده اعلی نظامی بغداد عبیدالله، بن عبدالله ، بن طاهررامورد نوازش قرار میدهد و عصای طلا برای اوبه بغداد میفرستند. اماباسپری شدن زمان معلوم‌میگردد که این روابط نیك وحسنه بین عمروازیکطرف وآل عباس وطاهریان ازجانب دیگر برای‌مدت مدیدی برقرار نمی ماند وعمروبازهم درنتیجه نهایی مجبور میگردد ، مانند برادرش یعقوب لیث به قایمهٔ شمشیر تکیه کند. ودر برابر رقبا شمشیر خویش راتیزوبران سازد وخزینه های خودرا بابکار برد روش های درست و مناسب اقتصادی انباشته دارد، تابدان وسیله بتواند نیروهای نظامی صفاریان سیستانی را خوشنود وراضی وآمادهٔ پیکار نگهدارد. تراکم نیروو‌انگیزهٔ توسعه ساحه قدرت وحس مال اندوزی دستت بدست هم داده عمرولیث سیستانی راوامیدارد ، سامانیان بلخی را از مسند فرمانروایی ماورالنهر بر اندازد . ناگفته نماندکه دراین تصمیم واقدام عمروعهدومنشور بغداد هم تاحدی ذیدخل بود. چطور ؟ بدین معنی‌که خلیفه ازسرکشی های وی در برابر خلافت ناخوشنود بود، امادرآشکارا برایش عهد ومنشور فرستاد تاوی رابه پیکار علیه اسماعیل سامانی دلیر سازد وبدان وسیله یاتباهش کند ویااز قدرتش بکاهد . این مقال راهمان گفته پروفیسر بارتولد که مینویسد: (خبرشکست عمرودربغدادباخرسندی وشادمانی استقبال شد.) تائید میکند .

درهر صورت نبرد بین اسماعیل وعمرو در سال های ۸۹۹و۹۰۰ میلادی در محلات‌جنوب دریای آموآغاز میگردد . لشکریان عمرو از اسماعیل شکست می خورند وشخص عمرو در دست اسماعیل اسیر میگردد .

بعقیده پروفیسر بارتولد مورخان درمجادله بین سامانیان وصفاریان ازسامانیان جانبداری میکند وآنهارا ادامه دهندگان طبیعی دودمان طاهریان ونگهدارد قانون وامنیت میپندارند .

سامانیان :

۸۷٤ـ۹۹۹م

نیای خاندان‌سلطنتی سامانیان، سامان،خدات بود. این مرد مؤسس این دودمان سلطنتی وفرمانروای دهکدهٔ سامان درولایت بلخ بود . سامان خدات درسایهٔ حمایت حاکمی که اسد بن عبدالله القشیری نام داشـــت میزیست . بعدآنکه سامان خدات دین اسلام راپذیرفت پسرش باحترام حامی خویش اسد نام‌گذاشت.

پسران اسد، نوح، احمد، یحیی والیاس بعداز فرونشاندن آتش بغاوت رافع بن لیث درخدمت مامون ماندند ونیز توفیق یافتند، احترام مامون رابسوی خود جلب کنند. غسان بن عبادوالی خراسان (۸۱۹ـ۸۲۱م) بنابهدایت خلیفهٔ مامون نوح رابحکومت سمرقند، احمد راحاکم فرغانه یحیی رابحیث فرمانروای شاث والیــــاس را فرمانفرمای هرات مقرر کرد .

رویهمرفته سامانیان نتوانستند در هـرات سلطه واقتدار خویش راپایدار نگـــهدارند . چنانچه بعد از فـوت الیـــاس (۷ـ۸۵٦ر۲٤۲) جانشینی ازوی درآن ولادیده نشد وحتی درآن توضیحاتیکه دربارهٔ ظهور صفاریان درسیستان وولایت هرات می خوانیم ازسامانیان سخنی درمیان نیست . سامانیان البته درماورالنهـر توانستند خودرا بحیث فرمانروایان موروثـــی ومستقل مستقر سازند .

گرچه درنظر حکومت بغداد سامانیان تنها عامل (مامورین مالیات) بودند امادر حقیقـت آنهابحیث فرمانروایان مستقل امور کشورخود راتنظیم مینمودند وحتی تمام مالیات آل سامان که به چهل‌وپنج ملیون درهم میرسیددراختیار خودشان میبود. گاهی اوقات مؤرخان سامانیان رابنام امیرالمؤمنین یادمیکردند ، یعنی خلیفهٔ بغداد وسامانیان راهمردیف یکدیگر قـــرار میدادند .

دردورهٔ سامانیان سیستم بوروکراسی خیلی رشد وانکشاف کرد و(نرشخـــی) ازده اداره حکومتی دربخاراکه درحوالی ریگستان واقـــع بود، بشرح زیرذکر کرده است :

۱ـ دیوان وزیر
۲ـ دیوان مستوفی
۳ـ دیوان عمیدالملك
٤ـ صاحب الشروط
۵ـ دیوان صاحب البرید
٦ـ دیوان مشرف
۷ـ دیوان قلمروی شخصی فرمانروا
۸ـ دیوان محتسب
۹ـ دیوان اوقاف
۱۰ـ دیوان قاضی. (۱)

سامانیان چنین سیستم بوروکراسی راسرتا سرحیطه های فرمانفرمایی خو یش بطـــور متحدالشکل نمی توانستند جامهٔ عمل بپوشانند

(۱) برای توضیح این ده رکن ستیستم‌اداری درعهد سامانیان به تاریخ سیاسی واجتماعی آسیـــای مرکـزی تا قـرن دوازده . تـألیـف پروفیسر بار تولد کـــه درسال ۱۳٤٤ توسط پوهنتون ، ترجمه وطبع شده مراجعه کنید . مخصوصاً ازصفحه ۹۷ تاصفحه ۱۰۹ رابنگرید.

ودلیل برای آن این بودکه دربعضی ولایـات فرمانروایان محلی حکومت میکردند وحتی در برخی ازموارد آن فرمانروایان ازخود عنعنـه وسنن باستانی داشتند. وبهمین منوال بعضی ازامرای محلی بمرکزخراج نمیدادند وتنهابرسم احترام تحفه وهدیه میفرستادند .

پیوسته بااین توضیح بسیار مختصردربارهٔ روش بوروکراسی دودمان سامانیان شرح و بیانی درمورد سیستم مالیات گمرکی ایشان نیزدلچسپ است . چرا؟ برای اینکه ازلابلای چندسطری خواننده میتواند ازوضع زندگـی اجتماعی واقتصادیآل سامان تصویری درذهن خویش داشته باشد .

مالیات گمرکی درزمانیکه مال التجاره را ازدریای آمو عبور میدادند ، میگرفتند : از هرشخصی ساره که باخود مال داشت ، یك درهم میگرفتند ، (سواربراسپ ویابرخر) واز هراشتر دودرهم محصول گرفته میشد. میله های نقره رابایبد به بخارانقل میدادند . درجا های توقف ازنیم تایك درهم مالیهمیپرداختند. وقتیکه غلامهاراازجایی بجای دیگرنقل میدادند ازحکومت بالست اجازه میگرفتند واین اجازه نامه ازهفتاد تایکصد درهم ارزش داشـت . برای نقل دادن کنیزهاهم ازهفتادتایکصددرهم مالیه تادیه میشد . درمورد انتقال کنیز هـا البته به اجازه نامهٔ بخصوصی احتیاج پیـدا نمیشد . برای انتقال زنهای شوهر دار فقط ازبیست تاسی درهم میگرفتند (۱) .

سامانیان بیاری چنین تشکیلات تقریباً برای مدت یکصد سال فرمانروایی کردند . وبعقیدهٔ فریزرتتلر پهناووسعت فرمانفرمایی آنها از سرحدات هند بطرف غرب تانزدیك بغـــداد میرسید. (۲) ازجمله چندین تن ازفرمانروایان این دودمان تنهااسماعیلشخص مدبر وسازمان دهنده بارزی بود، زیراوی توانست عمرولیث رقیب نیرومند خودراازمیان بردارد .

آل سامان رویهمرفته بدانشمندان، ادبا و شعرابی اعتنا نبودند . به اصلاحات اجتماعی اقدام نمودند وتلاش میکردند ، در داخل قلمرو وحیطه های حکمرانی خودحکومت پایداری را برقرار سازند . به تأمین صلح نیز دلچسپی داشتند وسعی می نمودندگریبان طبقات پائین راازچنگال ظلم دورنگهدارند، دوستدارانکشاف صناعت، تجارت وتعلیم وتربیه بودند .

سامانیان بلخی تااواخر سدهٔ چارم هجرت (۹۹۹ م) برکشور پهناوری (از آنجمله بخش شمال وغرب افغانستان امروزی از بدخشان گرفته تا سیستان) فرمانروایی میکـــردند . بدین فرمانروایی آنها درماورالنهر ایلكخانیها ودرافغانستان غزنویان خاتمه دادند .

آل ناصر :

بعدآنکه دودمان سامانی دردست ایلكخانیها وغزنویها منقرضگردید، راجه جایپال پنجابی دست تسلط رابرای مدت مختصر ولی آخرین

(۱) بارتولد آسیای مرکزی تاقرن دوازده ، ترجمهٔ پوهنتون ، صفحه ۱۱۶ .

(۲) فیرتززتندافغانستان ــ اکسفورد ــ ۱۹۵۰ ــ صفحه ۲۵ .

باربطرف وادی کابل دراز کرد. یعنی سرحدات قلمروو حیطهٔ نفوذ خویش رابطرف غرب بسوی غزنین پیش کشید. این راجه درحاشیهٔ شهر غزنین بایك خاندان سلطنتی جدیدالتأسیس اسلامی روبروشد، خاندانیکه تاریخ هندوستان را دست دکرگونی سپرد وباتمام قدرت درآن سرزمین پهناورباشاعت آئین اسلامی پرداخت.

مؤسس وبنیاد گذار این دودمان سلطنتی سبکتگین بود. سبکتگین راالپتگین، سپه‌سالار نیشاپور که ازخدمت گزاران احمد سامانی بود، ازنزدتاجری دریافته به ملازمت خویش گماشت. سبکتگین باخدمات شایسته توجه الپتگین (۱) رابسوی خود جلب کرد وبطور استثنایی از نزدوی رتبه ومنزلت یافت . بعدازمستندنشینی منصور سبکتگین بهمر هی الپتگـــین رهسپار غزنین گردید ودر آندیار باز هم خـــدمـــات پرارزشی برای الپتگین انجام داد. آخریـــن فرداین خاندان پیری بودکه اوهم بطرفداری سبکتگین زاویه نشینی اختیار کرد. وسپس سبکتگین درسال ۹۷۷م درغزنه زمام امورکشور رادردست گرفت ودر اثر پیروزیهای زیاددر افغانستان وهندوستان شهرت بسزایی کمایی کرد . وبتأسی از همان پیروزیهـا بودکه اورا ناصر الدین والدوله لقب دادند وپسرش را (ابوالقاسم محمود) به لقب سیف الدوله یـاد میکردند .

بعداز سبکتگین پسر ش محمـــود بحیـث فرمانروای مستقل برمسند فرمانروایی نشست (ماه ذیعقده سال ۳۸۹ـاکتوبرـ نوامبر۹۹۹) خلیفه قادر برای وی عهد ومنصور خراسان وتاج‌القابی ازقبیل (یمین الدوله) و(امین‌الملة) فرستاد. محمود بنوبه خودامرداد اسم خلیفه قادر رادر خراسان درخطبه ها ذکر کنند .

درهر صورت، محمود تمام افغانستان رازیر سلطهٔ خویش در آورد وفرمانروایـان محلی فریغونیان گوزگان خلف سیستان آل شنسب غورشار های غرجستان ، امرای گـــردیـــز خوارزمشاهان قدیم ، فرمانروایان لودی، سند وملتان، رازیرفرمان خویش درآورد . و در نتیجه یك هستهٔ دولت واحدی را ایجاد کرد.

پروفیسر بارتولد دربارهٔ خصلت دولـــت غزنویها چنین ابراز نظرمیکند: بمفکورهٔ دولت درعهد غزنویها بخصوص در دورهٔ محمـــــود (۹۹۸ـ۱۰۳۰م) باتمام معنی کمله هاجامهٔ عمل پوشانده شد. دراینجدوره مردم به نیرو های نظامی ورعایا تقسیم شده بودند ، قوای نظامی (ازچند ملیت تشکیل شده بود) ازشاه معاش میگرفتند وپادشاه دربدل معاش ازآنها خدمت براستی می خواست وهم چنان رعایا راکـــه شاه ازدست دشمنان خارجی حمایت میکرد .

(۲) الپکتکین پنجصد قریه درخراسان وماوراء النهرداشت ونیز درهر شهر یك قصر یکباغ کاروانسرای وحمام داشت .

(سیاست نامه ـ صفحات ۱۰۱ـ۲) .

مجبورد بودند بپادشاه بدون‌کدام مرارت واندوه مالیه بدهند . (۱)

محمودنخستین فرمانروای بزرگ افغانستان درعصراسلام بودکه برتمام کشور افغانستان ازآمو گرفته تابحرعمان. واز خوارزم وخراسان گرفته تادریای سند، فرمانفرمایی میکـــرد . وهمچنان بربخشی ازفارس وهندوستان نیــز فرمان میداد .

دورهٔ فرمانروایی سلطان محمود درتاریـخ تمام جهان شرق اهمیت بس بارزی داشت . سیستم کشورداری دردوره وعصر محمود در جهان شرق مسلمان بحداعلی رشد وانکشاف کردویکی ازکسانیکه ازآن روش کشور داری ستایش میکرد، نظام الملك معروف است . پروفیسر بارتولد دربارهٔ حس احترام بقانون دردورهٔ محمود اززبان عتبی و بیهقی چنیـــن مینویسد : حس احترام بقانون دردورهٔ محمود باندازهٔ بودکه ضبط اموال ودارایی‌آنانی راکه موردعتاب وغضب سلطان واقع میشدند، شکل وصورت قانونی میدادند .

محمود فرمانروایان غرجستان را از سریر قدرت برانداخت وآنها راتاروز مرگ درزندان نگهداشت، اماقیمت دارایی وجایداد شخصـــی ایشانرا پرداخت . (قیمت دارایی ضبط شده راشخص محمود تعیین وتثبیت میکرد .)

مولرهم از محمود بحیث یـــك فرمانروای مقتدر وبرجسته سخن گفته است واورا مردی می شناخت که خستگی رانمی شناخت، سلطان محمود بنابرایجابات زمان با ستثنای نظامیان کسی راحق بجاتب نمیدانست در امور کشور مداخله کند. بعقیدهٔ بیهقی سلطان محمود حتی مقاومت وایستادگی باشندگان بلخ رادر برابر حمله وتجاوز قراخانیها درست نمیپنداشت .

جانشینان سلطان محمودبه پیروی‌ازسلطان سعی بلیغ بخرچ میدادند ، حیطه فرمانروایی شان راوسیع ترسنازند، آری، دراثر چنـــان تلاش های پیهم آل ناصر یك دولت وسیـــع اسلامی بمیان آمد، که تااواخر سدهٔ ششـــم هجری دوام کرد. اماسرانجام می بینیم که‌این سلطنت وسیع‌باهمان سرنوشتی سردچارمیگردد که امپراطوریهای سلف آن، بدان‌گرفتارشده بودند. آنهم بدین مفهوم که درشمال ترکهای (توکویه) که برای مدتی فتوحات مسلمانهادر برابر مهاجرت شان بطرف غرب سد کشیده بود، بحرکت افتادند . سلاجقه هم بعدازدرهم کوبیدن او یغورهانیروی عظیمی بهم رسانیده درصدد افتادند ، امپراطوری خودرا ازسترحـد چین بسوی بحرمدیترانه گسترش دهند ودر اناطولیه برای همیشه مسکن گزین گردند، از سمت جنوب ترکهادرست درآن فرصت برنیرو های دفاعی امپراطوری غزنه حمله نمودنـــد . (۱۰۳۸ م) که سلطان مسعود اول میکو شید شهامت ودلیری پدرش رادوباره بیاد جهانیان دهد. غوریهای‌هم برغزنه تاختندوعلاؤالدین غوری درسال (۱۱٤۰م) شهر غزنه راطعمهٔ حریـق نمود وبدان منوال یکـــی از جانشینان وی

(۱) پروفیسور باز تولد تاریخ سیاســی واجتماعی آسیای‌مرکزی تاقرن۱۲ــ ترجمه پوهنتون.

معزالدین درسال (۱۱۸٦ م) آخرین نمایندهٔ آل ناصر رادرپنجاب ازمیان برداشت .

غوریها :

بدنبال این پیروزی، غوریها بخش هـــای شمال افغانستان وخـراســـان راازدســـت خوارزمشاییها بیرون کشیده جزء حیطهٔ فرمانفرمایی خویش نمودند ، درلاهور غزنویها راشکست دادند وجهان کشایی خودرا برسم آل ناصر گام به گام جلو بردند، تااینکه سرانجام توفیق یافتند، بخش بزرگ حوضهٔ گنگا رادر تصرف خویش درآورند وبدان منوال تادهلی حیطـــهٔ قدرت شان راگسترش دهند .

پایتخت مهم ومشهور غوریها فیروزکوه (۱) بودوبامیان مرکز ولایتی بودکه ازآنجا غوریها تابدخشان فرمانروایی میکردند . سلاطین غور برعلاوه آنکه به لشکرکشی مصروف میبودند درنشرفرهنگ وانکشاف علوم وادب نیزتوجه داشتند . عهدغیاث‌الدین محمد (۵۵۸هـ) شاهد این مقال است .

درهمان روزگاریکه فتور ونفاق در خاندان سلطنتی غوریهاپدیدارگشته بود، قطب الدین خاندان سلطنتی ترك نژاددهلی دست تسلط رابربخش شمال هندوستان درازکرد، درحالیکه خوارزمشاییها قلمرو، شان را بطـــرف جنوب توسعه بخشیدند وبدان ترتیب بفرمانروایی آنها خاتمه دادند .

دراینجااین نکته درخورتوجه‌است که پیوسته بدین رویداد توفان یك تهاجم دیگر ازطـرف شرق بحرکت آمده بود، وآن توفان مغول بود که ازصفحات شمال چین بطرف آسیای مرکزی اوج میگرفت این توفان تاسال ۱۲۱۸م دیگر به آسیای مرکزی رسید .

مغولیهاو تیمورهای :
۱۲۱۸ـ۱۵۰٦ م

راجع بجهان کشایی مغول هاوحملات آنهـا برآسیای مرکزی واروپا همگان اطلاع دارند .

شخصیت چنگیز آنقدر روشن است کـــه محتاج به ایضاح نیست .

چنگیز بیست سال عمرخودرا مصروف‌کشور کشایی نه بلکه تخریب مدنیت های جـــهان وامحای نستل بشر نموده وباحملات و حشیانه خودکشور های متمدن وثروتمند آنزمان رابباد فنا داد .

و....

درآوانیکه مغول هازیر فرماندهی تمو چیـــن (چنگیز) برآسیای مرکزی حمله نمودند، محمد خوارزم شاه برامپراتوری بزرگی فرمان میداد. محمد خوارزمشاه ازدست لشکریان چنگیزفرار کردازآمو عبور نمود وسر انجام خودرا بفارس رساند ودرآنجا فوت شد. سال ۱۲۲۰ میلادی لشکریان چنگیزبکرانهٔ دریای آمولنگرانداخت. ازآنجا چنگیز لشکری رابرای تسخیر بدخشان فرستاد ، درحالیکه خودش رهسپار شهر بلخ شده، آنرا کشود. شهربلخ ازاین حمله‌آسیب

(۱) فیروزکوه حصاریست درکوه که برای نخستین باردردست قطب الدین محمد غوری مشهور بملك‌الجبال ساخته‌شده‌است. (محمدعوفی ـ لباب‌الباب ـ لندن ۱۹۰٦ بخش اول ص ۳۸،

شدیدی برداشت وشهرنشینان آندیاردرچنگال کشتار افتادند . بعدازفتح بلخ چنگیزلشکری سوی هرات فرستاد وخودش برای مدتی در وادی دریای‌آمورحل اقامت افکند. سپس برای دنبال نمودن آخرین فرد خاندان خوارزم جلال الدین، که بغزنه پناه برده بود ازراه آق رباط به لشکر کشی آغاز کرد. درعرض این راه لشکریان چنگیز شهر بامیان را ویران ساخت . چنگیز جلال الدین راکه بسوی هند درحال فرار بود دنبال نمودوتاملتان جلورفت. درهند مغولها ازهول فرارسیدن فصل گرم بسوی پشاور برگشتند وآنشهر را نیزتستخیر نمودند . ازآنجادوباره بطرف وادی دریای آمو آمدند ودرسال ۱۲۲۳ از دریای آمو عبور کردند .

برای یکصد سال دیگر سرزمین هندوکش زیر سلطهٔ آنها بود. افغانستان برای مدتی زیر فرمان اوگتای پسر چنگیز بود وسپس باتقسیم حیطه های فرمانروایی بین فرزندان چنگیز زمام اموراین کشور به هلاکو مؤسس وبنیاد گذار سلسلهٔ ایل خان دوم سپرده شد .

یادداشتهای مارکوپولو (از ۱۲۷۱-۱۲۷۵م) و ابن بطوطه برای مطالعه اینــدوره درکشور مان ارزنده است : کابل بیك دهکده تبدیل شده بود واز شهر بزرگ غزنه یك بخش کوچك آن باقیمانده بود. درآن فرصتی که ابن بطوطه ازدرهٔ خاواك عبور میکرد وخط سیرلشکریان چنگیز رادنبال مینمود، کاپیسای پرنفوس وآبادان راخشك وخالی یافت .

درحالیکه مغولها تااواسط سدهٔ چارده بر ساحه بزرگی درآسیای مرکزی فرمان میدادند، درسرزمین های جنوب سری دریا قدرت ونفوذ شان کاهش می یافت این ضعف مغولها به خاندان سلطنتی کرت فرصت مساعده دادکه برای مدت تقریبا درازی در آنــولابا آزادی فرمانروایی کنند ، آل کــرت از سال ۱۳۲۰ تا ۱۳۷۰م باآزادی درهرات وتوابع‌آن فرمانروایی میکردند .

تیموریها :

هندوکش جزء قلمرو تیمروگورگانی شد (۱۳۳۶-۱۴۰۴م) امیر تیمور ازپایتخت خویش سمرقند برآن بخشی وسیع ازآسیاکه درجنوب وغرب دریای (ایلی) واقع بود، حکومت میکرد. امیرتیمور بشاخهٔ گورگانی ترك های برلاس پیوند داشت وازطرف مادر چنگیزی بود .

تیمور چندبار ازهندوکش عبور کرد ، اما مهم ترین لشکرکشی اودرهمان ۱۳۹۸ میلادی بودکه برهندوستان حمله‌کرد ودهلی رافتح نمود. امیرتیمور بعداز فتح دهلی رهسپار نورستان (کافرستان آنروز) گردید . درآنجا بامقاومت دلیرانه مردم روبرو شد وسر انجام درلشکرکشی خویش پیروز گردید، اما مردم آنولابدان شکست تن درندادند واسلام را نپذیرفتند . البته طوریکه همگان آگاهند مردم نورستان پنجصد سال بعدازآن آئین اسلام را پذیرفتند .

درسراسرپهنهٔ سدهٔ پانزده امپراتوری‌تیمور درچنگال رخاوت وفتورافتاده بودواین امرالبته همان سرنوشت مشرك همه امپراتوریهایست

که دردست یك تن نابغهٔ نظامی بنیاد گذارده میشود . وسرزمین هندوکش هم تااواسط این سده زیر فرمان شاهرخ پسر تیمور بود. دراین عصر رنسانس هنروفرهنگ اسلامی که دردست پدرش آغازگردیده بود، درحال رشد وشگوفانی بود .

سرانجام علیه فرمانروایی تیموریان ازچند جهت صف آرایی های پدیدار گشت : قیام صفویها ازیك گوشه جنبش ملیت خواهی درروسیه از گوشهٔ دیگر فشار روز افزون ازبکهای شیبانی ازجانب دیگر میدان رابر تیموریها تنگ کرد. حتی طوریکه می بینیم فشارشیبانیها تیمور یها را مجبور ساخت بطرف جنوب بگریزندودرهندوستان امپراتوریی را سازمان دهند. یعنی آنچه رادر آسیای مرکزی ازدست داده بودند درهندستان جبیره کنند .

آل بابر :

۱۵۰۴-۱۷۴۷م

سال ۱۵۰۴ میلادی ظهیرالدین محمد بابر باچندصدتن همراهان خویش، درحالیکه شکست خورده بود، ازپناهگاه خوددرتپه های فرغانه بیرون جسته آهنگ سفری کرد، سفریکه بتاسیس امپراتوری مسئول درهند انجامید . بابرازدوازده سالگی(۱٤۹٤م) باهمدستی رفقای ضعیف النفس بادشمنان نیرومند پنجه نرم میکرد وشکست های پیهم میدید ، بابرتلاش میکرد سمرقند پایتخت تیمور را بجنگ خود بگیردویاحداقل برفرغانه سلطهٔ خویش رامحکم وپایدار نگهدارد . بابر دوبار توفیق یا فت (اندیجان) مرکز فرغانه رااشغال کند وهم مرو رافرصت مساعد افتاد برای چند ماه مختصری سمرقند رادردست داشته باشند ، تاآنکه روزی فرارسید نیروهای شیبانیها اورا از آنجابیرون کشند . بعداز زورآزمایی های متواتربابرمجبور شد میدان پیکار رابرای شیبانیهاخالی گذارد ونزد سلطان حسین بایقرا فرمانروای هرات که خویشاوندوی بود برود. ناگفته نماند که شهر هرات درآن عصریکی ازمعروفترین شهر های آسیا ویکی ازمراکز پردرخشش هنر و ادبیات بود. بابر درعرض راه سفر بسوی جنوب هندوکش نخست وادی کهمردکه در سراشیبی های بخش شمال هندوکش واقع است رحل اقامت افگند. درکهمردپلان سفرش راتجدید نظر کرد وازراه درهٔ قیچاق خودرا به وادی غوربند رساند ، ودرماه اکتوبر سال ۱۵۰٤ بعدازیك پیکار مختصرکابل راازچنگ يك نماینده خاندان سلطنتی‌ایلخانی وارهانیده درتصرف خود درآورد. این تجدید پلان‌کهمرد برای لشکر کشی های آینده بابر از نگاه ستراتژیکی تاریخ جهان کشایی اسلاف وی قابل تأمل بوده است . چطور؟ بدین مفهوم که سطح مرتفع که برآن کابل آبادان است برراههای‌که بسوی هندشمالی ومرکزی امتداد یافته بود، حاکم‌است. درحالیکه يك فرمانروای نیرومند هرات، غزنه وکندهار رازیر سلطه وفرمان خویش میداشت، میتوانست به آسانی بمقاصدجهان‌کشایی‌خویش درهندوستان‌جامهٔ‌عمل بپوشاند. آری، بشهادت تاریخ بدون تسلط برنقاط ومراکزیکه دربالاذکر کردیم ، هیچ

سرلشکری نمیتوانست سلطه واقتدارش رادر هندپایدار نگهدارد . مادر تاریخ امپراتوریهای پیشین اهمیت ستراتیژیکی کاپیسا را دیدیم ودیدیم که چطور ازکاپیسا بحیث یك مرکز عمده برای گسترش ساحه امپراتوری استفاده میشد. ولی کاپیسا رارویداد های روزگار از میان برداشت وکابل بحیث مرکز تجارت جای آنراگرفت وتوأم باآن راههای عمده بازرگانی وستراتژیکی ازآسیای مرکزی بسوی هند از طریق کابل امتداد مییافت . بابر، نه تنها از اهمیت ستراتژیکی وبازرگانی کابل آگاه و مستشعر بود، بلکه زیبایی طبیعی وآب‌وهوای نشاط انگیز آنراخیلی دوست میداشت .

بابر بعداز سپری شدن مدت مختصری از تسخیرکابل بسوی هندوستان شتافت ودرآنجا باسلاطین لودی جنگید وسلطه آنهارادرآنسامان واژگون ساخت ، بعدازمرگ بابر، پسرش همایون برمسند پدر نشست .

همایون راسوریها سر نگون کردووی چاره خویش درفرار یافته ، بسوی فارس رفت واز آنجابایاری دولت فارس برسوریها لشکرکشید ودوباره تاج وتخت هند رااز نزد سوریها در تصرف خویش درآورد . درهر صورت بعداز همایون نوادهٔ بابرجلال الدین اکبرزمام اموررا دردست میگیرد وهم اندرین دوره است که امپراتوری مغول هند چه ازنگاه ساحه وچه ازدیدگاه شکوهمندی بقوس صعود میرسدوحتی خاطره مؤسس خاندان را، بابر، تحت الشعاع قرار میدهد .

رویهمرفته گرچه علایق بابر بخصوص واز احفادش بطورعموم ازهمان بخش های‌افغانستان که زیرسلطه شان بود، بکلی بریده نشد . ولی توجه آنها مخصوصاً ازعهد اکبر(۱۵۵۶م) بیشتر وحتی میتوان گفت تماماً بهندوستان معطوف میبود. طورمثال میبینیم که جلال‌الدین اکبر برای نگهداشتن بدخشان به زیرسلطه خویش آنقدر وقعی نمیگذارد، ولی بصورت پیگیر تلاش میورزد کندهار رادرچنگ خود داشته باشد . چرا؟ بعلت اینکه اکبر بنابر تأمین منافع امپراتوری هند خویش دردست داشتن کندهارراز بدخشان بارها ارزنده تر ومهم ترمیپنداشت ومیشد ازطریق کندهار ضررها وخطرهای متوجه پیکر امپراتوری وی گردد. بنابرآن آل بابر درسرزمین هند خانهٔ دوم برای خود ساختند ورفته رفته دلچسپی آنهانسبت به ماورالنهر کاهش یافت . آنهادر هندوستان به تشویق دانش وادب وهنر پرداختند ودر ساختمان و آبادی آن کشور **مجاهدت‌نمودند، ولی‌درافغانستان‌تاثیرات علمی، مدنی وفرهنگی چشمگیری ازآنهادیده نمیشود. آنها ازهمان بخش های زیر سلطهٔ خویش در** افغانستان تنها مالیه وخراج میگرفتند وهمه فعالیت های‌علمی، ادبی، ساختمانی‌وسازماندهی شان درخاك هند سروصورت داده میشد .

صفویها :

درآن آوانیکه گورگانیان د ر هندوستان برنیروو سیطره شان افزوده می‌آمدند، صفویها درفارس به ایجاد سلطنت پرقدرتی توفیق

یافتند . پروفیسر مینورسکـــی صفویها را جانشینان مستقیم خاندانهای سلطنتی ترکمان قرقیونلو (Blacksheep) وپاق قیونلو (Whitesheep) میپندارد .

پروفیسر لامتن ازقول پروفیسر مینورسکی ابراز نظر میکند که دولت صفوی مرحله سوم سلطنت ترکمانها درایران بوده است . (۱)

درهرصورت یازده تن ازاین خاندان برای دوصد وسی وچنـــد سال بر کشور فـــارس فرمانروایی کرد ودر مرور این روزگار بخش های غربی افغانستان، هرات سیستان وکندهار راجزء قلمرو خویش ساختند . چنانکه میبینیم اسماعیل اول درسال ۹۱۵ مرووطهماسب اول (۹۳۰ـ۹۸٤م) هرات رادرتصرف خوددرآوردند. همایون فرزند بابرکندهار رادوباره از چنگال طهماسب درآورده جزء امپراتوری هند مغولی ساخت، اماعباس اول بازبرای باردیگر آن ولا راازچنگ امپراتوری هند مغولی بیرون کشیده ضمیمه قلمرو خودنمود . باسپری شدن زمان ولایت کندهار چند مرتبه بین امپراتوری هند مغولی وفارس صفوی دست بدست میشد، تا اینکه سرانجام درعهد عباس ثـانی (۱۰۵۲ـ ۱۰۷۷) کندهار یکمرتبه تحت تسلط بیگانگان تاظهور هوتکی هاوابدالی ها در افغـــانستان بدرازا کشید. این فرمانروایان بیگـانه بـه ترقی وپیشرفت‌کشورمان توجه واعتنانمیکردند وبتاراج ثروتهای ملی مان دلشاد میداشتند. کردارسیه بیگانه ، مردم کشورمارا خشمگین نموده وعلایم ونشانه آنهمه نارضایت هـــای متراکم دررستاخیز وقیام ملی مردم کندهار بریاست میرویس نیکه تجلی کرده است .

هوتکی هاورستاخیز کندهار :

علل عمده اضمحلال‌خاندان صفوی راباییست درخط سیر سیستم مالیه ستانی غیر متوازن طرزکار وعمل زمینداری ازیکطرف ونفوذخانه برانداز قبایل وامرا ازجانب دیگرکه باساس آن خط مشی خاندان سلطنتی صفوی تعییـن میشد، سراغ داد. آنهم بدین معنی‌که‌امراواهل (قبایل) که هریك ، یـك واحـد اقتصـادی جداگانه بودند در سازمان سیاسی صفـویها رسوخ ونفوذزیادی داشتند وروی منافع‌شخصی وقبیلوی باهم درحال زدوخورد بودند . این تصادمات البته سبب ضعف حکومت مرکـزی میشد. طورمثال این‌امرادردوره صفویهاباندازه نیرومند بودندکه درعهد عباس ثانی (۱٦٤۲ـ ۱٦٦۷) همدستان گردیده ، صدراعظم اوراکه میرزاتقی عمادالدوله بود، کشتند. همردیـف باچنین رویداد می بینیم‌که همین امـرا وحکام حیثیت شهزادگان راداشتند وافسران ونظامیان آنها مبلغ هنگفت مالیات حیطه های حکمرانی شان رامی بلعیدند ودرنتیجه چنان دستبردها خزانه مرکزرابحال‌افلاس‌وورشکست میگذاشتند. این تشبثات نافرجام ، شاه عباس (۹۹٦ـ ۱۰۳۸) رامجبور ساخت سیستم اداری ولایات رادوباره نظر اندازی‌کندواداره زمینهای زراعتی رابه پیمانه وسیع تردر دست خود بگیرد تا بدان وسیله توانسته باشد برای نظامیان مواد خوار وبارتهیه کند. اماباز هـــم وقتی انسان

Landlord And Peasant in Persia. Lambton Oxford. P. 106.

مینگرد آن اقدام وتشبث جدید بمفاد سازمان سیاسی واداری وی تمام نشد. چرا؟ بعلت اینکه مرام شاه عباس ازآن اقدام تنها تقویت نیروهای نظامی واستحکام حکومت مرکزی نبود، آنهم بدین مفهوم که وی نخست جایداد وزمین های مردم راازدست شان میکشیدوبرآن اسم اوقاف میگذاشت وزیراسم چنین موسسه خیریه حاصلات زمین های باصطلاح وقف را بصورت غیر مستقیم درکیسه خود می انداخت تابدان نیرنگ خودرا از سرزنش اخلاقی مردم نجات دهد . درعین زمان این اقدام جدید وی پول را ازدوران باز میداشت ودر ضمن مجال پرمزه یی برای افسران‌وکارمندان تهیه میدید که آنها به بهانه حمایت ازخزینه مرکز برمردم ظلم وبیدادگری کنند، یعنی از مردم به اضافه ستانی مالیات مبادرت ورزند ومبلغ زیادآن اضافه ستانیهارادرکیسهٔخویش اندازند . نتیجه بازهم چه میشد؟ نتیجه این میشدکه نیروهای نظامی عوض اینکه تقویت گردد ضعیف میگردید .

مالکان دربرابر آنهمه رویداد ها دست زیرالاشه نمی نشستند . آنهاهم بنوبهٔ خود علیه‌حکومت مرکزی دسیسه وتوطئه مینمودند، یعنی آنها زمین های خودرابه اوقاف میدادند. مقصد آنهاازاین اقدام دوچیز بود: یکی آنکه دست حکومت رااز بهره برداریهای زمین خود دورنگهدارند و دیگر اینکه تلاش مینمودند خودرا متولی اوقاف سازند تابدان وسیله محصولات راازراه دیگربه کیسهٔ خود اندازند. نتیجه بازهم چه میشد؟ پرواضح است که این اقدام توطئه آمیزبضرر خزانهٔ مرکزی پایان مییافت .

بهمین سلسله دردورهٔ صفویها زمین‌هائیکه بطور اقطاع بحاکمی داده میشد مال شخصی اوبود. این روش بازهم برای غضب وتاراج مالیهٔ دولت‌وظلم برمردم زمینهٔ مساعدی راتهیه میدید که بسود شخص حاکم وبخسارهٔ جبران ناپذیر خزانهٔ مرکزی بود .

روحانیون نیز ازمقام معنوی متولی اوقاف بسود شخصی ازچنین دستبرد ها کوتاهی نمیکردند وزمین های صالح الزراعه طویل وعریضی رازیر عنوان متولی درتصرف خویش درآورده وحتی درآذربایجان واصفهان این روحانیون درردیف بزرگترین مالکان قرار میگرفتند . این انکشاف جدید ، روحانیون مالك، برقدرت روحانیون افزوده آمد وپایه‌های حکومت مرکزی راضعیف ساخت . چطور ؟ بدین معنی که روحانیون به اتکای قدرت اقتصادی ومذهبی مانند امرا و روسای قبایل درامور کشورداری مداخله های جدی میکردند.

این انارشی اجتماعی وعدم توحید سیستم مالیات‌کاررا بجای‌کشاندکه دردورهٔ شاه سلیمان (١٦٦٧ـ١٦٩٤م) مردم بافقر وتهیدستی بیحد وحصری دست وگریبان شد ودر نتیجه نرخ سکهٔ نقره پایان افتادوبرای تکافوی افلاسیون به مالیه ستانیهای بیمورد و ظالمانه اقدام نمودند . افسران حکومتی لجام گسسته بر بزرگان ستم میکردند وبزور سرنیزه مردم را وامیداشتند ، بیگار کنند .

این تشتت وورشکست هــای اقتصادی و ضعف نیروهای نظامی اصفهان یکنوع خــلای سیاسی رادر قلمروی شاهان صفوی ایجـاد کرد، یعنی برلجام سستگی های حکام ولایات وامرا مهمیز زد، حس بدبینی وعدم اعتماد را دراذهان مردم تقویت کردودرعین زمان رخاوت وخواب‌بردگی‌نظامی ایران‌رابرسنت پترسبورگ برملاساخت ، بر جرأت دهلی افزود دلیـــری قسطنطنیه رانسبت به ایران دوبالا ساخت برشدت حملات شیبانیها افزود وهمچنان حس استقلال طلبی مردم‌کندهاررا برهبری میرویس نیکه وجنبش آزادی خواهی ابدالی های هرات رابریاست آزادخان، بیش ازبیش تحریـــک کرد . (۱)

مردم کندهار درسال ۱۷۰۱ میلادی علیــه ظلم واستبداد صفویها قیام نمودند . ایـــن رستاخیز ملی راگرگین (گیورگی یازدهم) فرو نشاند وبپاس همین خدمت شاه صفوی اورا بحیث نایب خویش در کندهار مقرر کـــرده نظامیان گرگین برمردم بیدادگری میکردنــد. چنان بیدادگریکه‌مردم نمیتوانستندآنرا حوصله وتحمل کنند .

دربرابر چنین بیدادگری مردم‌کندهار دلیرانه قیام‌کردند ، امامتأسفانه نتوانستند دشمن را بایك ضربت ازپادرآورند . گرگین بعــد از فرونشاندن این رستاخیز رهبر مردم کندهار میرویس را (مقیداً) اصفهان فرستاد. جان‌مالکم درکتاب خــویش بنام (تاریخ ایــران) در بارهٔ میرویس نیکه چنین ابراز نظر کرده است : میرویس را«که جلادت نسب بامکانت حسب

(۱) آزاد خان ابدالی بخراسان لشکرکشیدوبدنبال وی عبدالله خان ابدالی فرزند حیات سلطان در رأس نهضت ملی جعفرقلی حاکم‌فارس راباعساکرش درهرات نابــود کـــرد . وخودش رافرمانروای هرات اعلان داشــت .سپس میان کندهار هوتکی وهرات ابدالی‌پیکار بوقوع پیوست . اسدخان فرزند عبدالله خان‌درآن نبرددردلارام کشته شد. بافتح اصفهان دردست محمود هوتکی ابدالی ها ی هـــرات‌چندین باربرای فتح مشهد همت گماشتند . ابدالی هاتازمان فتح هرات دردست نادرافشار(۱۱٤٤م) برآن ولافرمان میدادند. درهر صورت جنبش آزادی خواهی ابدالی هاهمردیف سایرجنبش های ملی علیه سلطهٔ بیگانگان مقـام بس ارزنده یی درتاریخ کشور مادارد .

جمع داشت وازروی منصب امیر قبیلهٔ بزرگ وبعلاوه کلانتری قندهارکه منصب جلیل بود داشت ودرانظار وقلوب خلایق بجهت حسن رفتارونیکی گفتار وملایمت وجودت خاطر و ی راوقعی تمام ورسوخ مالاکلام بود ... گرگین خان .... حکم بحبس اوداده واورامقیداً باصفهان فرستاد ...» (۱)

میرویس خان بعدآنکه مدتی راتحت نظارت دژخیمان صفویها سپری کرد از اسارت آنها آزادگشت ورهسپار خانهٔ خداشد . بعدادای حج دوباره اصفهان رفته‌مدتی بعد توفیق‌یافت کندهار برگردد . میرویس خان در آنجا، در کندهار درفرصت مساعد سرازتن گرگین مستبد جدا کرد واکثر لشکریان اوراازدم شمشیر کشید فقط عدهٔ انگشت شماری ازآن لشکرجان بسلامت بردند . به مجردیکه خبر این‌شکست بدربار صفوی راه یافت، سلطان حسین صفوی کیخسرو برادرزادهٔ گرگین را کندهار اعزام داشت . لشکریان‌کیخسرومانند سلف وی درکندهار شکست خوردند وشخص کیخسرو درآن پیکار بقتل رسیدوعدهٔ ناچیزی ازسپاهیان صفوی زنده ازآن کارزاربدررفتند. اصفهان هم چنان چندباردیگر بر کندهارتاخت ولی از دست پیکار جویان آنـــولا شکســت خوردند .

میرویس بعدآنکه شش سال درآغوش آزادی زندگی کرددرسال ۱۷۱۵ میلادی در کندهـار پدرود جهان گفت . بعداوبرادرش عبدالعزیز امورآنولا راانجام میداد ، امابعداز سپری شدن دوسال (۱۷۱۷م) محمود باموافقت مـــردم و بزرگان کندهار عمویش راازمیان بر داشت وخود درعنفوان جوانی دو باربرکرمان حمله‌بر۔ محمود درحملهٔ دوم درسال (۱۷۲۱م) کرمان‌را فتح کرد ویك بخش سپاه خودرابسوی شیراز سوق داد، اما خودش بالشکری ازراه ریگستان سوزان وتفتیده‌که بین کرمان ویزد واقع بود به یزدرفت وآنشهررابه محاصره گـرفـت . چون یزد شهر کوچکی بود آنرا بحال محاصره گذاشته روسوی اصفهان نهاد. سرانجـام در گلنابادکه دردوازده میلی بخش شرقی شهـر اصفهان واقع بود لشکریان محمود صفویهارا شکست داد. این پیکار قاطع وفیصله کن‌که درسال ۱۷۲۲ بوقوع پیوست سلطه واقتدار خاندان صفوی راازمیان برداشت . بعقیدهٔ‌برخی ازمورخان این جنگ به پیکار قادسیه که‌بین مسلمانها وامپراتوری ساسانی بوقوع پیوسته بودشباهتی بهم میرساند ، زیرابهمان ترتیبی

(۱) تاریخ‌ایران جان مالکم‌جلداول صفحات۱۹۶–۱۹۷– تاریخ ایران عبدالله رازی طبع تهران – صفحه ٥٦٤ ،

که نبرد قادسیه امپراتوری ساسانی راسرنگون کردبهمان نهج کارزار گلنا آباد سلطهٔ صفویها راواژگون ساخت .

بعدازسپری شدن مدتی شاه محمود بمرض مهلکی مبتلاشد وشاه اشرف پسرعموی محمود درسال ۱۷۲۵ محمود راکشت وخود بر مسند سلطنت نشست .

شاه اشرف رهبر نظامی بااستعداد بود ، لشکریان افغانی اوراگرامی میداشتند . وی درفارس پیکارها کرد. باروسیه تزاری‌درشمال مصاف دادودربخش شمال غرب ترکان عثمانی راکوبید .

دولت ترکیه عثمانی دولت افغانی رادرفارس برسمیت شناخت . سرانجا چنان اتفاق افتاد که شاه اشرف ازنادرافشار شکست خــورد وبنابرخصومتی‌که میان شاه اشرف وشاه‌حسین موجود بود ازکندهار قوت الظهر فرستـــاده نمیشد . روی چنین مجبوریت شاه اشـــرف رهسپار زادگاهش گردید ودر حوالی کندهار دردست یك رقیب خاندانی کشته شد وبدین ترتیب زمینهٔ توسعه جویی بیش‌از بیش برای نادرافشار درکشورمامساعدگردید . رویهمرفته باید گفت‌که ازروز ورود نادرافشار به کندهار (۱۱٤٥هـ) تاروزمرگش (۱۱٦۰هـ) مدت درازی رادربر نگرفت وحتی درآن آوان ابدالی هــا و دیگرافغانها درسازمان لشکــر ی نادر افشار نفوذی زیادی داشتند . درهر صورت بامسند نشینی احمد شاه بابا (۱۷٤۷م) سلطهٔ بیگــانه درکشور مامنقرض گردید .

قیام مردم افغانستان ، کندهار، بریاست مدبرانهٔ میرویس نیکه ودلیریهای شاه محمود وشاه اشرف درجهت استحکام حاکمیت ملــی فصل بس درخشانی رادرتاریخ ملی کشـــور مسجل کرده است . آری، این آبدهٔ خلـــل ناپذیرکشور ماست .

افغانستان در قرن ۱۹

قرن نزده هنگامی درافغانستان آغاز گردید که دولت درانی بر حـــدود طبیعی این کشور فرمانروایی مینمود .

تا ۱۷۹۳ هنوز قدرتهای اروپایی مستقیماً سرنوشت واقعات رادر افغانستان و نواحـــی نزدیکش بدست نداشتند. ولی دیری نگذشت، که عصر مسابقات استعماری اروپایی ها در آسیای مرکزی ونیمقاره درحال آغاز بود .

زمانشاه وفعالیت استعمار :

این عصر در افغانستان باآغاز تخت نشینی زمانشاه، پسر تیمورشاه در۱۷۹۳ آغازمیگردد. بااین آغازمناسبات گذشته بانیمقاره تغییریافت. زیراکمپنی هندشرقی برای تأمین «سرحدعلمی» تلاش داشت تاآن حدی پیش رود که ازنگاه ستراتیژیکی محفوظ ومامون گردد. ازهمین سبب فرمانروایان برتانوی هندبهانه‌ای برای پیشروی خود فراهم میکردند. چنانچه باینمنظور برای مغشوش ساختن اذهان زمامداران محلی هند، واهمـــه «تهدید» زمانشاه درمخیلۀ آنهاجاه گزین ساخته شد. گرچه زمانشاه چندین بار برای سرکوبی سکهاکه سرحدات جنوب شرقی قلمرو وش را تهدیدمی نمودند ، برهند لشکر کشید، امااین لشکرکشی هابه‌اندازه ای نبود، که یك تهدید وانمودشودچنانچه زمانشاه هرگزازلاهورپافراتر ننهاد. خلق کردن این واهمه به خاطری بود تاپایۀ حکومت مرکزی درافغانستان ، تحـــت قیادت زمانشاه، که مانع پیشروی انگلیسها برای رسیدن به سرحدات «ستراتیژیك» میگر دید متزلزل شود .

رقابت برتانیه‌وفرانسه دراواخرقرن‌هژده وابتدای قرن۱۹عامل واقعات بس‌مهمی گردیدکه درتاریخ افغانستان بی تاثیرنماند. زیراناپلیون بمنظور ضعیف ساختن برتانیه درمستعمراتش خواست تانفوذ آنکشوررادرنیم قاره هندازهم پاشیده سازد. چنانچه نمایندگان امپراطورفرانسه‌درتهران وسایر پایتخت های، کـه در مسیر پیشروی قوای ناپلیون بسوی هندوستان قرار داشتند رسیدند . گرچه ناپلیون با ین خاطر بیـــك سلسله اقدامات دیپلوماتیك مبادرت ورزید وباآنکه نفوذش‌درتهران‌قابل ملاحظه بود، امااین واضح است‌که اونمیتوانست باانگلیس درهند رقابت نماید، زیرا فرمانروای فرانسه برعلاوۀ محروم بودن ازنیروی بزرگ دریایی ، هنوز مورد تهدیدسایر قدرتهای اروپایی، که برعلیه وی ائتلافهای دفاعی تشکیل داده بودند، قرار داشت .

«تهدید» زمانشاه و«خطر»فرانسه این بهانه رابدست فرمان روایان برتانوی هند داد، تابه یك سلسله اقدامات دیپلوماتیك برای تأمین سرحدات«ستراتیژیك» مبادرت‌ورزد. باین‌منظور اقدام اول کمپنی هند شرقی خنثی نمـــودن نفوذفرانسه درتهران بود، سرانجام در سال ۱۷۹۸وقتیکه‌لاردولسلی بحیث‌گورنرجنرال هند تعیین گردید. یك کارمندمحلی کمپنی هندشرقی

بنام مهدی علی‌خان ، به‌تهران اعزام گردید . به نامبرده هدایت داده شد، تادولت قاجاری رابرعلاوه منصرف ساختن ازدوستی بافرانسه متوجه حرکات زمانشاه سازدوبه‌وی موقع‌ندهد که هند را«تهدید» نماید. اماماموریت مهدی علی خان، گرچه هدف فرمان روایان برتانوی هندراتایك اندازه برآورده ساخت، ولی بازهم آنچه آرزوی انگلیسها بود ، تحقق یافت . لهذا بمنظورگرفتن یك نتیجه بهترواطمینان بخش‌تر گورنرجنرال لاردولسلی‌لازم‌دید، یکنفرانگلیس رابه این ماموریت به‌تهران اعزام بدارد. کپتان جان ملکم برای همچو ماموریتی موظف گردید وی‌هدایت‌داشت‌که فتح علیشاه راوادار سازد تا هندوستان را از «حمله» زمانشاه نجات دهد وشاه افغانستان را متوجه سرحدات غربی قلمروش گرداند وهمچنان‌امکان اعاده وانکشاف روابط تجارتی رابا تهران جستجونماید. بزودی تهدیدبه سرحدات غربی افغانستان آغازشد وهندوستان در نتیجه از آنچه به تصور انگلیسها تهدید زمانشاه تلقی میگردید ، (نجات) یافت . درپایان ماموریت ملکم درتهران بسال ۱۸۰۱ معاهده بین دولت کمپنی‌هندشرقی ودولت‌قاجاری‌منعقدشدکه باساس آن برتانیه تعهدکرد، تاازدولت قاجاری برعلیه دشمنان خارجی دفاع نمایدوبرای این منظور امداد وعده پولی ونظامی به‌آن دولت داده شده بود .

روسیه ازآغاز قرن ۱۸به توسعهٔ سرحداتش بتلاش آبهای گرم بجانب سرحدات دولت قاجاری درحرکت افتادوبااستفاده ازکشمکشهای داخلی ایران، گرجستان ویك حصه آذربایجان راتصرف نمود. این واقعات موجب بروزجنگ بین روسیه ودولت قاجاری دردههٔ اول قرن نزده گردید . دولت قاجاری مطابق معاهده ۱۸۰۱ ازبرتانیه درخواست‌کمك برعلیه روسیه نمود. امابرتانیه به این بهانه که گویا اشتعال جنگ درآغازتوسط دولت قاجاری صورت‌گرفت، ازامداد به آن دولت شانه خالی‌کرد. مناسبات برتانیه بادولت‌قاجاری ازاین ببعدسردگردید و سردی مناسبات‌ایران وبرتانیه دو باره روابط دولت قاجاری رابافرانسه گرم ساخت .

چنانچه‌هیأتی بریاست ایمدژوبرت ازفرانسه بتهران مسافرت نمود .

رسیدن هیأت فرانسه به آن شهر انگلیسها راهراسان ساخت ، وآنهاخواستند دو باره روابط خودرا با دولت قاجاری اصلاح نمایند وبه‌این‌منظور، سر هارفرد جونزبحیث نماینده برتانیه به تهران مواصلت کرد . نخستین ماموریت هارفرد جونزدرتهران این بود تانفوذ فرانسه را در آنشهر خنثی سازد . مقارن مسافرت هارفرد جونزبه تهران معاهده تلست بین ناپلیون وتزار الکساندر در سال ۱۸۰۷ بامضاء رسید وبروفق آن قرار داد ، هردو امپراتور پروژه یك حمله مشترك رابر هند طرح گردند . گرچه جنبهٔ تطبیقی آن پروژه قابل سوال بود، چنانچه واقعات بعدی نیزغیر عملی بودن آنراثابت ساخت، امااین حرکت فرمان روایان برتانیه رادرهندوحکومت مرکزی رادرلندن کاتی متوحش ساخت .

طوریکه قبلاذکررفت ، سکهاوقتافوقتاً علیه زمانشاه درحواشی جنوب شر ق قلــمروش شورشها می نمودند ، وزمانشاه برای ازبیــن بردن این بغاوت ها رنجیت سنگهه رابحیث حکمران پنجاب ازطرف خود گماشت . گرچــه شاه افغانستان فکرمیکرد، که شاید گماشتن یکنفرسک‌ازنگاه سیاسی بحیث حکمران پنجاب بغاوت راخاموش واستقرار رادر آن سرزمین تـأمیـــن نماید ، اما این عمـــل در تاریخ بعدی افغانستان ، چنانچه مشاهده خواهد شد خیلی ناگوار واقع گردید .

سقوط زمانشاه وبحران داخلی :

ازخارج وداخل افغانستان برعلیه زمانشاه طوریکه قبلا نیز تذکر رفت، فعالیتها آغـاز گردید. علاوه براقدامات کمپنی هندشرقی ودولت قاجاری، درنتیجه یك‌سلسله‌دسایس، بین‌شاه‌و اشخاص مورد اعتمادش مناسبات تیره گشت اشتباهات وسوء تفاهمات بر تیرگیها افزود، وسرانجام منجر به قتل پاینده خان پســـر حاجی جمال خان، ودگرسربرآوردگان قومــی گردید . قتل پاینده خان موجب برافروختگی پسرانش شد وآنها محمودبرادرزمانشاه ومدعی تاج وتخت‌راتشویق نمودندتاسلطنت‌وی‌راسقوط دهد وخودش پادشاه شود . بالاخره زمانشاه سقوط داده شد، شاه محمود بیاری فتح خان پسرپاینده خان و سایر برادرانش پادشـــاه گردید، امافتح خان حکمروای واقعی بـو د . درسال ۱۸۰۳وقتیکه وزیرفتح خان ازمرکزدور بود، شجاع الملك برادر عینی زمانشاه کابل رامورد حمله قرار داد وبعداز سقوط پایتخت خودش پادشاه‌افغانستان شد، امادرسال ۱۸۰۹ شاه محمود دوباره بیاری فتح خان به‌پادشاهی شاه شجاع خاتمه بخشید وتاســال ۱۸۱۹ پادشاه افغانستان بود. بروز اختلافات بیـن شاه محمود ووزیرش وکشته شدن اخیرالذکر برادران فتح خان رابه مقابله با شاه محمـــود واداشت، چنانچه آنها موفق شدند که شاه را ازکابل‌برانند، ودرخلال دودهه مابعدافغانستان درجنگهای داخلی مشغول شد، تااینکه بالاخره دوست محمدخان‌درکابل وکهندلخان وبرادرانش درکندهار وشاه محمود وپسرش کامران، در هرات به اقتدار رسیدند. بحرانات داخلی وخانه جنگیهاموجب شد، تاقلمرو های دور دست از سلطهٔ حکـــو مت مرکـــزی جـدا گردند . رنجیت سنگهه در پنجاب عـلم بغـــاوت را برافراشت ، به قلمروهای افغانی تجاوز نمود وزمینه توسعه جویی انگلیس رادر افغانستان فراهم کرد .

درعصر بحرانهای داخلی افغانستان هنـوز ناپلیون درفرانسه اقتدار داشت، وهنوزتماس هایش بادولت قاجاری برقرار وهنوز معاهده تلست۱۸۰۷بقوت‌خودباقی‌بود. هنوز نمایندگان فرانسه باعناصر ضد برتانوی در هند تماس داشت ، وبه ایشان وعده امداد رادر صورت قیام برعلیه انگلیس میداد . طبعاً حکو مـــت کمپنی هندشرقی نیزازاینهمه واقعات بی‌اطلاع نبود. جاسوسان ، واقعه نویسان، نمایندگان سیاسی، وسوداگران برتانوی پلانهای ناپلیون راقدم بقدم تعقیب میکردند وبرای ازبین‌بردنش میکوشیدند . چنانچه سرهارفردجونز به تهران

متکاف به لاهوروالفنستن به دربارشاه شجاع فرستاده شد. اینها وظیفه داشتند، تانفوذ فرانسه رادرهریك ازین پایتخت هااگر موجود باشد ، خنثی سازند، وآندولتها را جبرای حفاظت منافع کمپنی هند شرقی برعلیه اردوی ناپلیون سپر گردانند . به همین منوال مانستیوارت الفنستن به پشاور، پایتخت زمستانی شاهان افغانی، باشاه شجاع ملاقات کرد. الفنستن به پادشاه افغانستان ازگذارشات اروپا وآسیا درنتیجه تهدید ناپلیون تذکر واز (خطر) فرانسه، که متوجه قلمروش خواهد گردید ، هشیدار داد (الفنستن) اظهار آمادگی نمود، درصورتیکه خطری از طرف ناپلیون متوجه افغانستان شود، انگلیس به کمك شاه شجاع خواهد رسید. شاه طی آن ملاقات ازالفنستن خواست تابرتانیه اورا به مقابل سایر رقیبانش، منجمله شاه محمود، کمك نماید. ولی نماینده کمپنی هند شرقی کدام تعهدی درین مورد نداد وتقاضای شاه شجاع رابالاتر ازصلاحیت میسیون خویش وانمود کرد. بهر صورت در ۱۸۰۹ معاهده بین شاه شجاع والفنستن به امضاء رسید، وباساس آن شاه شجاع مکلف گردید، تا باتمام نیروبرعلیه حمله احتمالی ناپلیون ایستادگی نماید، اما امداد حکومت کمپنی هند شرقی محض نظربه صوابدید آن حکومت صورت میگیرد . ولی سقوط ناپلیون درجنگهای هسپانیه در اواخر ۱۸۰۹ وسقوط شاه شجاع بو سیلهٔ محمود وفتح خان ماهیت تطبیقی نخستین معاهده افغان وانگلیس راازبین برد .

درسال ۱۸۰۹ شاه شجاع بعداز شکست دادن تاج وتخت برای مدتی درحواشی حدود افغانستان مشغول گشت وگذار وحادثه جویی بود. اماوی آنطوریکه آرزو داشت، به مقصد نرسید وسر انجام عازم لاهور گردید ، گرچه حکمران پنجاب به شاه وعده کمك برای اعاده تاج وتختش راداده بود، امااین وعده ها عملی نشدودر نتیجه مناسبات رنجیت سنگهه وشاه شجاع تیره گشت، وشاه بالاخره مجبورشدکه در ۱۸۲۲ در لودیانه در پناه کمپنی هندشرقی قرارگیرد. شاه شجاع برای ده سال در لودیانه ظاهراً آرام نشست ، اماهیچگاه آرزوی استرداد تاج وتخت خودراازدست نمیداد. بالاخره وی درسال ۱۸۳۲ دوباره ازرنجیت سنگهه با ین منظور امداد خواست ، حکمران پنجاب که فرارسیدن

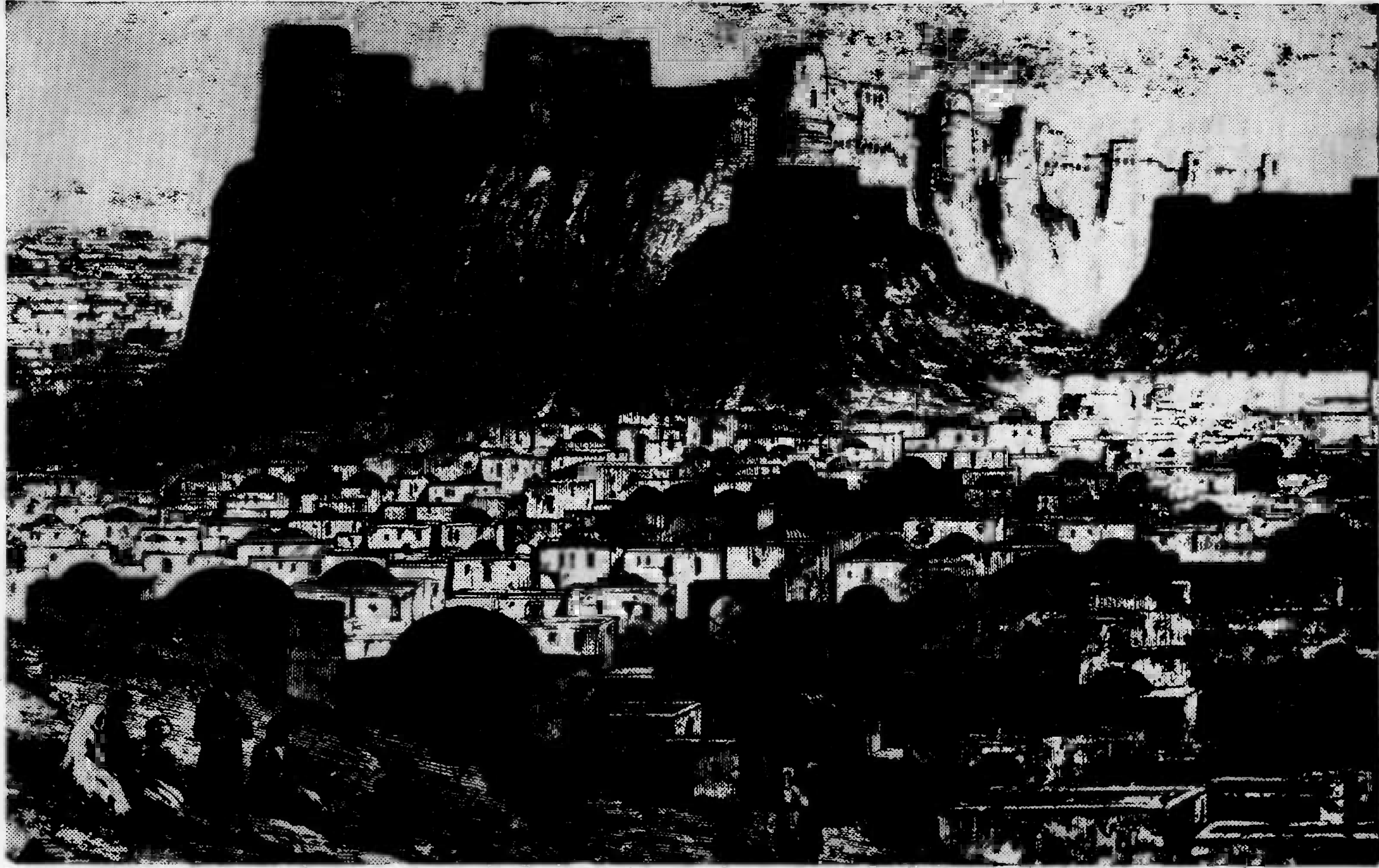
شاه شجاع

همچو فرصتی راانتظار داشت ، شرایط خیلی سنگینی رابرشاه شجاع گذاشت .

اخیرالذکر مجبوراً ازکمك رنجیت سنگهـه منصرف شد، وبه لاردبتنگ‌گورنر جنرال هند مراجعه نمود. گرچه گورنرجنرال ایماناً خودرا مکلف میدانست تا «به‌اموره‌داخلی همسایگــان مداخله نکند» اماوی شاه شجاع راآزادگذاشت اگربه‌تنهایی خودکدام اقدامی نماید. شاه‌شجاع سرانجام باگرفتن شش‌ماهه‌معاش پیشکی‌ازحکومت کمپنی‌هندشیرقی‌عسکرتهیه‌نمودوبعزم استردادتاج وتخت ازلودیانه حرکت کرد. رنجیت سنگهه باشنیدن حرکات اخیرشاه شجاع نگران اوضاع شدواندیشه داشت‌که بدون محدودیت وتعهد اگرشاه شجاع تخت ازدست رفتهٔ خودراباز گیرد، ممکن حاضربه واگذاری پشاور وسایر سرزمینهای افغانی به او نشود . بنابــران وی نامه ای بــه لارد بتنگ نـو شــت وازعواقب وخیم‌موفقیت شاه شجاع اوراهشدار داد. امادرحین‌که‌شاه شجاع و عساکرش در راه عزیمت به سوی افغانستان بشکارپورواقامت داشت‌که نماینده رنجیت سنگهه نزدش رسید، و کمك را بــرای استــرداد تــاج وتخت بنامبرده وعــده داد، ویــك معــاهده ای به این منظور درسال ۱۸۳۳، درشکار پور بین شاه شجاع ونماینده رنجیت سنگهه به امضاء رسید. طبق آن معاهده درمقابل امداد پولی و عسکری رنجیت‌سنگهه، شاه شجاع پادشـاه مخلوع‌افغانستان قسمت زیاد خاکهای افغانی رادر شرق وغرب رودسند به رنجیت سنگهه واگذار گردید . ازآنجملـه پشاور ، دیــره اسماعیل خان، دیره غازی خان، وکشمیرقابل ملاحظه میباشد .

حکمران پنجاب به تعقیب آن معاهده بــر پشاور لشکر کشید، وآن شهر رافتح نمـود ودرین وقت است‌که سرحدات قلمر و رنجیت سنگهه به‌کمال وسعت رسید . شاه شجـاع نیزازطریق سند وبلوچستان عازم کندهار شد امادرنزدیکی کندهار توسط قوای مشترك‌دوست محمدخان وکهندلخان، حکمران کندهار، شکست خورد ومجبوربه عقب نشینی ازطریق هــرات وایران به لودیانه گردید .

قاجار ها بعدازاینکه رقیبان خودرا ازبین بردند، وسلطنت خودرا مستحکم نمودند ، در هنگام سلطنت فتح علیشاه چشم بر هــرات دوخته وشاه قاجارچندین بارآمادگی برای‌حمله برهرات گرفت . امابحرانات داخلی ایران که تاآنوقت کاملا ریشه کن نشده بود، مانــع حمله برخاکهای افغانی میشد، درسال ۱۸۳۶ برهبری عباس مرزا ولیعهدفتح علیشاه مقدمات يك حمله برهرات چیده شد، امابازهم ضعف داخلی‌آنکشورمانع تطبیق‌پروژه متذکره‌گردیددر سال ۱۸۳۷ نخست عباس مرزا درگذشت، وبه تعقیبش‌فتح‌علیشاه‌چشم‌ازجهان‌پوشید. پسرعباس مرزا، محمدشاه قاجار برتخت جلوس کرد درین وقت دوباره فکر حمله بر هــرات برای عملی‌شدن‌آماده میگردد. درنتیجه محمدشاه‌بعزم تسخیر هرات دراواخر۱۸۳۷ ازتهران حرکت وغوریان بزودی سقوط کرد ، هــرات ، در تحت محاصره درآمد . درآنوقــت کامران در هرات سلطنت میکرد، اماقدرت واقعی بدست

نمایی ازبالاحصار شهر باستانی هرات قبل‌از محاصره سالهای ۱۸۳۷ـ۱۸۳۸ .

وزیر توانایش، یارمحمد خان الکوزایی عهده‌دار داشت . وی که یکی از مدافعان سرسخت تمامیت افغانستان بشمار میرود، نه تنها مقاومت علیه محاصره را دوام داد، بلکه رخنه ای نیز درآن محاصره انداخت . از آنجائیکه بعد ازعقد معاهده ترکمانچای مناسبات دولت قاجاری با روسیه نزدیك شد، لهذا حکمرانان برتانوی هند اندیشه داشتند که مبادا تسخیر هرات توسط محمدشاه زمینه را برای لشکرکشی روسها بر هند مساعد گرداند . ازهمین سبب یکنفر ماجراجوی انگلیسی بنام الدرد پاتینجر برای کشف اطلاعات ازافغانستان موظف گردیده‌وارد هرات شد، گرچه وی به یارمحمد خان برای دفاع هرات ازطرف کمپنی هند شرقی وعده تشویق کننده امداد داد ، اما وعده هاي پاتینجر عملی نشد . با اینکه پاتنجر ومك نیل سفیر برتانیه‌درتهران، چندین بار بین افغانها وقاجار یها وساطت کردند ، امابه نتیجه مطلوب نرسیدند. بالاخره درنتیجه پافشاری دوامدار وزیر یارمحمد خان، ومقاومت قابل ملاحظه‌ای باشندگان هرات محمد شاه مجبوراً در ۱۸۳۸ ازمحاصره هرات دست‌کشید وراه تهران راپیش گرفت .

امیردوست محمدخان وسوال استرداد پشاور ونواحی آن :

ازسال ۱۸۳۲ الی ۱۸۳۸ مهمترین مصروفیت امیردوست‌محمدخان عبارت بودازمساعی بخاطر استرداد پشاوروونواحی آن، چنانچه درسال ۱۸۳۳ و۱۸۳۶ دوبار لشکرکشی وی علیه سکهانتیجه مطلوب رابدست نداد . بعداز تقرر لارداکلند بحیث گورنر جنرال هند مکاتبتی بین امیر و

امیر دوست محمد خان

گورنرجنرال مبادله میگردد وتصمیم گرفته میشود که یك نماینده تجارتی انگلیس بکابل فرستاده شود، تاامکانات آماده ساختن رود سند رابرای کشتی رانی مطالعه کند . الکساندر برنزکه قبلا نیز مسافرتهای بکابل و بخارا نموده بود، بحیث نماینده تجارتی که طبعاً ماموریتش بیشتر سیاسی بود، تعیین گردید . برنزدر سپتمبر ۱۸۳۷ واردکابل شد، وطی مذاکرات با امیردوست محمدخان ازفواید اقتصادی آماده شدن رود سند برای کشتی رانی به تائید مکتوب لارداکلند تذکر داد . اماامیر بجواب اظهارداشت ، هیچگونه فعالیت تجارتی فایده نخواهدداشت تازمانیکه منازعات منطقوی رفع نگردد. وی علاوه نمودکه مقدمات یك جنگ دیگر باسکها پیریزی می گردد. الکساندربرنز درجواب ازنیرووقدرت رنجیت سنگه به امیر دوست محمدخان تذکرداده، علاوه نمود،که هر گونه مقابله بااین «قدرت عظیم» به شکست قطعی کابل منجر خواهد شد .

دوست محمدخان جواب داد : ازهمین جهت استکه میخواهد اختلافات خودرا باسکها بـه میانجی گری کمپنی هندشرقی حل کند درغیر آن مجبور است که به جنگ توصل ورزد .

الکساندر برنـز طی مکـاتیبش از کـابل به مقامات مسئول کمپنی هند شرقی خـاطـر نشان میساخت که احترام به تمنیات دوست محمدخان ، مبنی براسترداد پشاور، به نفع آن دولت میباشد ، و بعوض یك افغـانستان ضعیف ، موجودیت یك افغـانستان نیرومندو دوست بیشتر مطلوب خواهد بود. لیکن نامه های برنز قبل ازرسیدن به لارد اکلند ازنظر کلادوید پولیتکل ایجنت برتانیه در لودیانه ، که طرفدار اعاده شاه شجاع بود، میگذشـت ووی میکوشید تانظریات برنزرا رقیق شده به کلکته بفرستد. همچنان مکناتن، تورن وکالون مشاورین سیاسی گورنرجنرال نیز از نظریات کلونل‌ویدطرفداری‌میکردند، وشخص‌اکلندچون‌به مسایل هند واین منطقه جهان بسیار آشنا نبود، بیشتر تحت نفوذ مشاورین سیاسـی خودقرارمیگرفت . بنابرآن نظریات وپیشنهادات الکساندر برنزپذیرفته نمی شد وسر انجـام به نماینده تجارتی اخطارداده شدکه وی بیشتر ازاندازه صلاحیت خود فعالیت مینماید وباید به ماموریت خودخاتمه دهد وبه‌کلکته بازگردد.

درحالیکه هنوز برنز باامیر دوست محمدخان مشغول مذاکره بود، وهنوز مذاکرات شان به نتیجه قابل ملاحظه‌ای نرسیده بود،که‌ویکوویچ نماینده روسیه بکابل رسید. گرچه امیردرآغاز ازوی استقبال سردبعمل‌آورد، اماوقتیکه‌میسیون برنزبه نتیجه مطلوب نرسید، مناسبات نماینده روس بادربارگرم شد. ویکوویچ حامل نامه ای ازامپراطور روسیه به امیردوست محمد خان بود. نماینده‌دولت‌روسیه‌تمام‌وعده‌هایی‌راکه امیر توقع آنراازبرتانیه داشت، به وی داد. امـا طبعاً این وعده بخاطری‌که عملی نبود، ایفاشده نتوانست . نزدیکی امیردوست محمد خان با روسیه موجب برافروختگی انگلیسها گردید و درنتیجه آنها تصمیم قاطع برای خلـع امیـر گرفتند . بدین ترتیب مشاهده میگردد کـه مساعی امیرموصوف بخاطر استرداد پشاور و نواحی‌آن‌که مهمترین مصروفیت‌دوره اول امارت اوراتشکیل میداد ، به نتیجه نرسید .

مقدمات جنگ اول افغان وانگلیس :

ناکامی ماموریت برنزدرکابل، تقویه‌مناسبات دوستانه بین امیردوست محمد خان وویکوویچ وعدم‌مؤفقیت مك‌نئیل نسبت‌به‌حل‌مسئله هرات امیردوست محمدخان راازانگلیسهارنجیده خاطر ساخت واین‌رنجش‌موجب‌بهانه جویی حکمرانان برتانوی‌هندگردید. آنهابالاخره تصمیم‌گرفتندکه عناصرضدانگلیسی راکه مقصدایشان بیشتر امیردوست محمدخان بود، ازبین ببرنـد، و طرفداران خودرا در افغانستان رویکار آرند . باین منظوریادداشتی در۱۲می ۱۸۳۸ ازطرف لارداکلندتوزیع شدودرآن خاطر نشان‌گردیدکه انکشاف رویدادهای‌افغانستان برای منافع‌کمپنی هند شرقی مناسب نمیباشد، لهذاشخصی باید دررأس دولت افغانستان قرار گیرد، که‌دوستی وی بابرتانیه ثابت بوده وتحت لوایش تمام مردم افغانستان جمع شوند. دریادداشت علاوه

شد که حکمرانان فعلی کابل وکندهار برخلاف آرزوی انگلیس ازدوستی باآنکشوررا باورزیدند. واینها بارقیبان برتانیه دست بهم داده اند. طبق یادداشت لارد اکلند و موجودیت امیردوست محمد خان در کابل مانع انکشاف دوستی بین رنجیت سنگهه وافغانستان میگردد.

دریادداشت متذکره این حقیقت نیز درجست، که مردم پشاورونواحی آن ازنظردین، ملیت، ونژادبکابل وکندهار بیشتر علاقمندند نسبت به لاهور، وشایداین حقیقت موجب بروزمشکلاتی درآینده گردد، اماگورنرجنرال غیر واقعبینانه دریك قسمت دیگر یادداشت خودراقانع میسازدکه مشکلات متذکره «درجه دوم» میباشند. ودروقت بروزباآن معامله خواهد شد. واقعات بعدی نشان داد، که این مشکلات درجه دوم نبوده بلکه موجب سرنگونی ماموریت شخص لارداکلند نیز گردید. گورنر جنرال سه طریق معامله راباافغانستان دریادداشت منتشره خود پیشنهاد کردوآنهاعبارتند از :

۱ـ قراردادن رود سنده منحیث سرحد افغانستان، وعدم مداخله درامور داخلی این کشور.

۲ـ تقویه حکومات موجوده افغانستان درکابل وکندهار.

۳ـ روی کارآوردن یك حکومتی درافغانستان که دوستی آن باکمپنی هند شرقی تضمین شده باشد.

اماگورنر جنرال تطبیق طریق اول راموجب تقویه بیشتر روسیه وانمود کرد ودر مورد طریق دوم یادداشت متذکر شد، که دوستی حکمرانان موجوده افغانستان (دوست محمدخان وکهندل خان) قابل اطمینان بوده نمی تواند. بنابران دریادداشت طریق سومی راه مطلوب وانمود گردید. به تعقیب توزیع یادداشت ۱۲می۱۸۳۸ لارد اکلندهیأتی راموظف نمودتابه‌اساس مندرجات یادداشت فوق‌الذکر بارنجیت‌سنگهه وشاه‌شجاع مذاکره نماید. به‌هیأت‌مذکور، تحت ریاست ولیم هی مکناتن هدایت نامه‌ای مفصلی از طرف اکلند داده شد، و درآن تذکر رفت تابه رنجیت سنگهه خاطر نشان شود که کمپنی هند شرقی هرگزبه هیچ اقدامی مبادرت نمیورزد، که باحیثیت، منافع و تمامیت قلمروش مخالف باشد. هکذابه مکناتن هدایت داده شده بود که حکمران پنجاب راازوضع نامساعد داخلی افغانستان وسیاست نامطلوب خارجی امیردوست محمدخان آگاه سازدوعلاوه کند، که دوام اودرکابل

مکناتن

به افزایش نفوذروسیه در افغانستان کمك خواهدکردوتقویه‌وبسط روسهادرکابل برای پنجاب وکمپنی هندشرقی یکسان خطرناك میباشد . برای مقابله بااین وضع گورنر جنرال یك اقدام‌مشترك‌را بارنجیت‌سنگهه برعلیه‌امیردوست محمدخان پیشنهادمینماید،اگرحکمران پنجاب‌این اقدام مشترك رانپذیرد، آنوقت کمپنی هند شرقی به اقدام یکجانبه مبادرت میورزد . در صورت مساعی مشترك، به مکناتن هدایت داده شده بود، که به‌حکمران پنجاب‌امکان تجدید پیمان شاه‌شجاع وسکها (۱۸۳۳) راباشرکت انگلیس، البته بابعضی تعدیلات نظربه شرایط جدید . پیشنهاد نماید. مکناتن بالاخره درماه جون ۱۸۳۸ عازم پنجاب گردید، ودر شهر ادینه‌گر، بارنجیت‌سنگهه‌ملاقات‌کرد. مکناتن به وی مطابق به مندرجات هدایت نامه خاطرنشان ساخت ، که وضع غیرقابل اطمینان کابل به مفادطرفین نمی باشد. بنابران جهت مقابله باهمچو «ناگوارپهاه بایدانگلیسهاوسك هامساعی مشترك راتة خرج دهند .

مکناتن به‌رنجیت سنگهه‌اخطارداد، درصورت عدم چنین‌مساعی مشترك، ممکن‌افغانهاسکهارا مغلوب سازندوبرای دفع این‌خطر تجدیدپیمان شاه شجاع وسك (۱۸۳۳) بابعضی تعدیلات واشتراك‌کمپنی هندشرقی‌کمال مطلوب میباشد. حکمران پنجاب باخوشنودی پیشنهاد اکلندرا پذیرفت .

بعدازختم مذاکرات ادینه‌گردراواخر جون ۱۸۳۸ پیمان تعدیل شده ازطرف‌مکناتن ورنجیت سنگهه امضاء گردید وبعد از امضاء مکناتن باهیأت معیتی‌اش عازم لودیانه نزدشاه شجاع شد. وی طی ملاقاتش باشاه شجاع تمنیات حکومت کمپنی هندشرقی را مبنی بر نصب مجددش برتخت کابل به‌وی خاطر نشان ساخت . طبعاً شاه شجاع باشنیدن این خبر غیرمترقب خیلی مسرور گشت وآرزو نمود تا بزودی این اقدام عملی گردد . سپس مکناتن به شاه شجاع برای عملی شدن این اقدام متن معاهده تجدید شده راماده وارقرائت‌کرد. متن مذکوردرنهایت موردپذیرش‌شاه‌شجاع‌واقع گردید، وبتاریخ اول اکتوبر ۱۸۳۸ اعلامیه رسمی ازطرف اکلندبه سمله انتشار یافت ودرآن ذکررفته بودکه حکومت‌کمپنی هندشرقی با آرزومندی ، حاضر به دوستی با امرای افغانستان‌بوده اماآنهااین(دوستی)رانپذیرفتند، برعکس بارقیبان انگلیس نزدیك شدند ، مخصوصاً نزدیکی دوست محمدخان با روسیه موجب اندیشه کمپنی هند شرقی میگردد. چون شاه شجاع، طوریکه دراعلامیه سمله ذکر است «تخت موروثی وقانونی» خودراازدست داده و همیشه درین مدت صمیمیت ودوستی اش با برتانیه به اثبات رسیده، بنابران باید به‌وی کمك شود تا «به حقوق حقه خود برسد » .

در اعلامیه علاوه شده ، گرچه قبلا در۱۸۳۲ شاه شجاع اقدام به استرداد تاج وتخت خویش نمود، امابنابر نبودن کمك مؤثر کمپنی هندشرقی وی به‌این مقصدکامیاب شده نتوانست . بدینصورت لارداکلند ثابت میکند که بدون‌کمك انگلیس شاه‌شجاع طرف قبول مردم افغانستان واقع نمیشود. دراعلامیه متذکرشدکه عملی شدن‌این اقدام مربوط به‌حل

مسئله هرات است . همچنان دراعلامیه ازخطر روبه افزایش روسیه درین منطقه یادآوری گردیده است . امااعلامیه سمله که بزرگترین چشم پوشی ازحقیقت میباشد، صرف بخاطر مغشوش ساختن‌اذهان وبحق جلوه دادن تجاوز اول انگلیس برافغانستان انتشار یافته‌است این واضح است که خطر روسیه واقعیت نداشت، زیراسرحدات آن کشور در آنوقت یکهزار میل ازرود آمو دور بود وامیردوست محمدخان بعداز مأیوسی ازدوستی برتانیه روابط دوستانه رابانماینده روسیه برقرار کرد. اعلامیه سمله امیدوارانه خاطر نشان ساخت‌که منبعد برتانیه «بشارت‌صلح وآرامش رااز کران تابه‌کران این‌سرزمین‌هامیدهدوبرتانیه منحیث یك نیروی بزرگ درین منطقه پابرجاه واستوار خواهد بود .»

امااعلامیه سمله‌موردانتقادمؤرخین وسیاسیون قرارگرفته وآغاز تجاوز افغانستان منحیث یك زنگ خطر وانمود شده . هانری دیورند مینویسد، که اساساً خودکمپنی هند شرقی موجب دوری امیردوست محمد خان گردید . ولیم‌گی درائرش (تاریخ جنگ در افغانستان) خاطر نشان میکند، که درنتیجه اعلامیه سمله تمام آبروی کمپنی هندشرقی ازبین رفت واین اعلامیه بزرگترین چشم پوشی از حقیقت میباشد. دیوك ولنگتن پیشگویی نموده بود مشکلات وقتی شروع خواهد شدکه تجاوزآغاز گردد .

شاه شجاع بعداز تصویب اعلامیهٔ سمله به سروسامان دادن اردوی خود مبادرت ورزید واردویش گرچه بنام اردوی شاه یاد میگردید ، اماحقیقتش اینست که آن اردو در خاك کمپنی تربیه شده، به پول کمپنی تعلیم یافته، وتوسط افسران کمپنی رهبری میگردید.

تجاوز اول انگلیس برافغانستان :

درنومبر ۱۸۳۸ طی یك رسم‌گذشت شاندار درفیروزپور بحضور اکلند، رنجیت سنگهه و شاه شجاع تجاوز اول انگلیس بر افغانستان آغاز یافت . طی مذاکراتی که در فیروز پور صورت گرفت فیصله بعمل آمد که اردوی تعرضی برافغانستان بدودسته تقسیم شود . دسته اولی به رهبری شاه شجاع از طریق سنده وبلوجستان حمله نماید، ودسته دیگربه سرکردگی سکهابه همراهی شهزاده تیمورپسر شاه شجاع‌ازطریق پنجاب، افغانستان رامورد حمله قرار دهد. شاه شجاع درراه عزیمت به افغانستان بامقاومت میران سنده مواجه‌گردید امابیاری انگلیس آن مقاومتها ازهم گسیخته شد . سوال مهمی‌که درین وقت بمیان آمد عبارت بوداز تعیین نماینده انگلیس بدربار شاه شجاع . گرچه الکساندر برنز نسبت به همه خودرا مستحق تربرای‌این پست میدانست امامکناتن بحیث نماینده ازطرف اکلند تعیین شد وبرنزمعاونش گردید . سرانجام بعداز مواجه شدن بامقاومت محراب خان بلوچ، که آن نیز بوسیله انگلیسها از بین رفت شاه شجاع کندهار رافتح کرد ودر آنجا رسماً اعلام‌پادشاهی نمودومعاهده سه‌جانبه راتوشیح کرد. بعداز تقریباً سه ماه توقف در کندهار شاه شجاع راه کابل راپیش گرفت . گرچه

درمسیر پیشروی اش بامقاومتها مواجه گردید امابالاخره شاه شجاع بکمك انگلیس وارد کابل شد. وامیردوست محمدخان بسوی شمال عقب نشینی نمود. به قول ولیم کی حین ورودبکابل حتی سلام‌های عادی ازطرف مردم به‌شاه شجاع داده نشد. گرچه پذیرایی شانداری ازطرف انگلیسها به‌تقریب نصب شاه‌شجاع ترتیب یافته بود، اما این پذیرایی همراهی اهالی رادر بر نداشت . مردم نیز بزودی پی بر دند که شاه شجاع درحقیقت روکش کمپنی هندشرقی است وحکومت کنندگان حقیقی مکناتن وبرنز ودیگر افسران نظامی میباشند .

آغاز مجادلات ملی :

ازهمان لحظات اول مجادلات ملی علیه سلطنت دست نشانده شاه شجاع آغاز یافت . گرچه انگلیسها تصور میکردند ، که این کشیدگیها و قیام هاموقتی هستند، وبزودی ازبین میروند امادرحقیقتش این بود، که مجادلات مد کـــور سرانجام منتج به شکست شرم آور نیروی متجاوزو قتل شاه شجاع گردید .

انگلیسها ازامیردوست محمد خان که درین وقت به بخارا بود، هراس داشتند . زیراآنها پی برده بودند که امیرازحمایت اکثریت مردم برخوردار میباشد. سال اول اشغال افغانستان باهمچو اندیشه هاسپری شد . درسال دوم اشغال (۱۸۴۰)اوضاع برای انگلیسها «مطلوب» تصور گردید . ظاهراً کدام مقاومت قا بـــل ملاحظه بمشاهده نمیرسید وباچنین «اطمینان‌خاطر» اشغال گران انگلیس اعضای فامیل خودرا از هندوستان بافغانستان خواستند . اما هنوز سال ۱۸۴۰ بپایان نرسیده بود، که دوباره نهضت های آزادیخواهی دراطراف واکناف افغانستان علیه اشغالگران انگلیس وپادشاه دست نشانده شان آغاز یافت . این نهضت هادر ۱۸۴۱ اوج گرفت، چنانچه امیردوست محمد خان دو باره واردخاك افغانستان شد وقیادت نهضت ملی رابه‌دست گرفت وپس ازظفردرجنگ پروان دره انگلیسها بصورت غیرمترقب دست ازجنگ کشید وبه هندوستان تبعید گردید . محمد اکبر خان

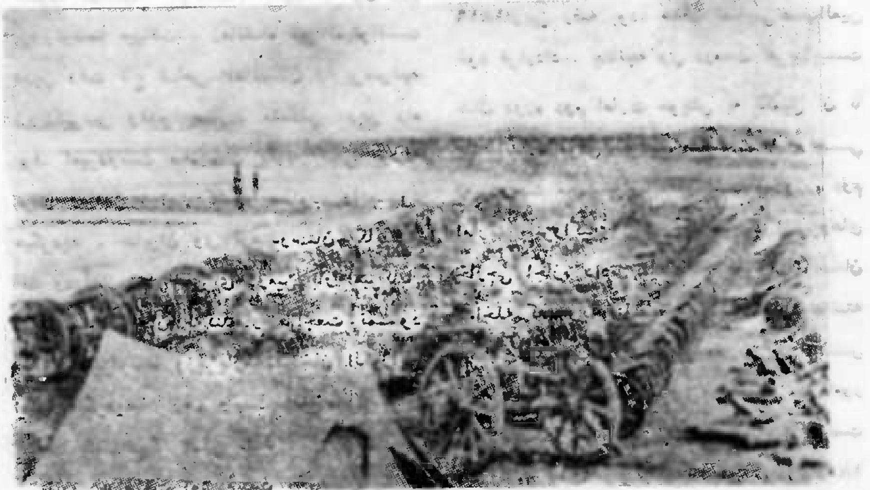
وزیر محمد اکبرخان مجاهد راه آزادی

پسر امیردوست محمد خان باشنیدن واقعات اخیر افغانستان از صفحات شمال افغانستان ازطریق بامیان و کـــوهستان عـازم کــابل ودرجمله مبارزین ملی داخل شد . هرقدریکه ۱۸۴۱ سپری میشد، نهضتهای آزادیبخش مردم

افغانستان نیز موازی باآن به پیش میرفت مقارن همین وقت مکناتن بحیث کورنر بمبئی مقرر گردید، امانامبرده بنابر وخامت اوضاع طبق هدایت کلکته تا (عادی شدن اوضاع) به همین پست خود باقی ماند. روز۲ نومبر ۱۸۴۱ برای انگلیسها یکروز سیاه بــود .

درآنروز مجاهدین ملی بسر کردگی عبدالله‌خان اچکزایی وسلطان احمدخان پسرعم سردارمحمد اکبر خان ونایب امین‌الله خان ودکرسران‌ملی بخانه برنزآتش زدند ، وی راکشتند وتسلط انگلیس درین سرزمین‌به‌لرزه‌افتاد . بالاخره در۱۸۴۲ بعداز اینکه مکناتن نیز بقتل رسید انگلیسها به تخلیه موافقه نمودند . ازیکطرف غضب آزادی خواهان وازجانب دیکر برافروختگی طبیعت تعداد زیاد اردوی اشغالگر انگلیس را تباه نمود. انکشاف چنین اوضاع وضع شاه شجاع رامتشنج ساخت ، وی دراندیشه بود که بکدام راه رود، آیاباز‌هم باانگلیسهاهمکاری کند ومفاد آنهارا برآورده سازد ، یا شخصاً برای جبران همه لکه های گذشته بامجاهدین ملی همدست شود .

امابادشاه اعاده شده ازنتایج هردو جانب مطمئن نبود،ویقین نداشت که آیانهضتهای ملی درنهایت موفق خواهد شد یاخیر؟ کرچه وی ظاهرآبه مجاهدین اظهارهمنوایی مینمود، امادر عین زمان نمیخواسیت انگلیسها رانیز از خود برنجاند . ازهمین سبب شاه اقدام عملی رااز امروزبفرداموکول میکرد. اماغضب مجاهدین به اومجال نداد ودر حالیکه درنیمه شب توسط جبان خفیه ازبالاحصار ببرکمپ مجاهدین در سیاه سنک برمیگشت توسط شجاع الدوله‌خان پسرنواب زمان خان به قتل رسید .

توپهای‌شش‌پن‌که درجنگ اول افغان وانگلیس ازدشمن غنیمت گرفته شده بود . (شیرپور)

امارت دوم دوست محمدخان :

قبل ازتخلیه کابل، اردوی تازه دم انگلیس برهبری جنرال پالك طوریکه قبلا نیز تذکر رفت، «بغرض انتقام» و«حفظ آبرو» از طریق جلال آباد وارد کابل شده، بعداز دهشت افگنی وویرانی، راه هندوستان را پیش گرفت ، گرچه انگلیسها بدان وسیله وا نمود کردندکه فتح ازآن ایشان بود، اما بسیاری ازمؤرخین ونویسندگان برتانوی این حرکت راصرف یك مانوره سیاسی خواند وعواقب اشغال افغانستان رابزرگترین شکست برای خودوانمود کردند . تخلیه کامل افغانستان از طرف انگلیسها موضوع تعیین زمامدار آینده اینکشورمارابلمشکل مواجه ساخت . فتح جنگ که بعداز کشته شدن پدرخود، شاه شجاع پادشاه شد، طبق وعده خود باغازیان همراهی ننمود، درنتیجه عدم اعتماد نسبت به وی روز بروزتوسعه میبافت . زمانشاه نیز نمیتوانست درین وقت تاج شاهی افغانستان را برسرنهد زیراکبرسن وعدم بصارت مشکلی درین راه بود. امیردوست محمدخان یگانه کسی بودکه برای زمامداری این کشور مطلوب وانمود میگردید . بنابران وی ازهندوستان بکابل آمد ودرآغاز ۱۸۴۳ برای دومین بار امیرکابل شد، کهندل خان به‌کندهار مراجعت نمود وهرات نیزتوسط وزیریارمحمد خان الکوزایی اداره میگردید، بازهم وحدت افغانستان برای بیست سال دیگر عملی نشد .

مقارن مواصلت امیردوست محمدخان بکابل مناسبات انگلیس باجاه نشینان رنجیت‌سنگهه که در۱۸۳۹ درگذشته بود، تیره گشت . انگلیسها که رنجیت سنگهه رابحیث روکش نقشه های استعماری خود استعمال نمودند ، بعداز مرگش میخواستند قلمروش را تسخیر کنند. علاوتاً جاه نشینان‌رنجیت‌سنگهه نتوانستند مناسبات رابا انگلیس طور سابق نگهداری نمایند. درنتیجه‌جنگ انگلیس وسك آغازیافت ودرسال ۱۸۴۸ سکها مغلوب شدند وقلمرو ایشان بشمول متصرفات آنهاچون پشاور و نواحی آن تسخیر گردید .

زمامداران سك دراخیر پی بردند که آنهاتوسط انگلیسها برای مفاد استعمار استعمال شدند وازهمین سبب‌کوشیدند باافغانستان بیك‌موافقه برسند، اماقبل ازرسیدن باین موافقه قلمرو شان ازطرف انگلیسها اشغال گردید .

امیردوست محمدخان بعدازگرفتن زمام امور درکابل تکمیل وحدت افغانستان راکه بعد از ۱۸۱۹ازبین رفته بود، هدف اساسی‌نصب‌العین خود قرارداد . چنانچه وی درمدت تقریباً بیست سال دوره دوم امارت خویش به تکمیل آن تا یك اندازه موفق گردید. سیاست خار جی امیردوست محمد خان بعداز آغاز دو ره دوم امارتش انزواگیری بود . به هیچیك ازنیروهای خارجی اجازه داده نمیشدکه بامور افغانستان مداخله کند ویا مناسباتی بااین کشور داشته باشد. سیاست انزواگیری مقارن به عصر سیاست عدم مداخله ماهرانه انگلیس در امور این مملکت بود این موقع به امیر دوست محمدخان وقت داد، که‌کندهار رادر ۱۸۵۲ صفحات شمال‌افغانستان رابین سالهای ۱۸۵۳ و۱۸۵۵به حکومت مرکزی مربوط سازد. اما

پشاور وهرات هنوزاسترداد نشده بود، پشاور طوریکه قبلاگفته شد، بعدازجنگ انگلیس و سك متعلق به قلمرو کمپنی هندشرقی گردید ودرهرات بعداز مرگ کامران برای تقریبـــا پنجسال یارمحمدالکوزایی منحیث والی مستقل آن منطقه ولایت میکرد، و بعـــد ازمـــرگش پسرانش درهرات دررأس امور قرار داشتند. بعداز ۱۸۵۹ سلطان احمد خان پسرعم سرادر محمداکبرخان ویکی ازمجاهـــدین جنگ اول افغان وانگلیس در هرات حکمروایی مستقـل داشت . ناگفته نماندکه درسالهای ۵۰ قـرن نزده اختلافات نظربین امیردوست محمد خان وپسرمجاهدش محمداکبر خان پدید آمـــد . اکبرخان روش محافظه کارانه پدر خودراموزد انتقاد قرار میداد . انکشاف اختلاف نظر بین امیردوست محمدخانواکبرخان مناسبات سلطان احمدخان رانیز باامیر تیره گردانید، ودرنتیجه مناسبات کابل وهرات کشیدگی پیداکرد واین کشیدگی مانع پیوند هرات باحکومت مرکزی میشد .

بعدازپیوستن کندهار وصفحات شمال بـه حکومت مرکزی امیردوست محمد خان بـرای تکمیل نقشه وحدت ملی افغانستا ن متوجـــه پشاور وهرات گردید . درآغازانگلیسها متوجه اقدام امیردرمورد پشاور نگردیدند ، اماوقتیکه در۱۸۵٦ ناراحتیها درهند آغاز شد، انگلیسها باامیردوست محمدخان بهیك سلسله مذاکرات پرداختند وموافقاتی در۱۸۵۵ و۱۸۵۷ امضاء شدکه باساس آن طرفین ازمداخله درامورداخلی یکدیگر صرف نظر کردند . درهمین وقـــت اختلافات اکبرخان وامیردوست محمد خان آغاز میگردد. بنابران پیوستن پشاور به حکومـت مرکزی تحقق نیافت، وامیرمتوجه هرات شـد . گرچه درآنجا بامقاومت برادرزاده وداماد خود سلطان احمد خان مواجه گردید، امابالاخـره در۱۸٦۳ امیردوست محمدخان به الحاق هرات موفق شدوبه‌استثنای پشاورونواحی‌آن‌وحدت‌ملی افغانستان تکمیل‌گردید. هنوزمدتـی ازپیوستن هرات بحکومت مرکزی سپری نشده وهنوز امیرموصوف به هرات بودکه داعی اجل رالبیك گفت، وپسرسومش، شیرعلیخان جاه نشینش اعلام شد .

امارت اول امیرشیرعلیخان وجاه‌نشینان وی :

آغاز امارت امیرشیر علیخان در هـــرات بحرانی بود. افضل خان واعظم خان‌که برادران بزرگتر بودند، خودرامستحق امارت میدانستند. چنانچه افضل خان دوش بدوش اکبر خـان وحیدرخان (پسر امیر دوست محمدخـــان) در مجادلات ملی سهیم بود. گرچه افضل خـان واعظم خان درآغاز بیعت کردند، امااخیرالذکر دربیعت خودبسیار صمیمی نبود، ومیخواست زمینه یك شورش رافراهم کند. هنگام‌جلوس امیر شیرعلیخان به استثنای افضل خـــان سایر برادرانش بهرات بودند، اعظم خـــان میخواست پیشتر ازبرادران امیرجدید درکابل رود. محمدعلی خان پسر بزرگ امیر شیر علیخان که درمرکز بود، نگذاشت اعظم خـان به‌فتنه انگیزی مبادرت ورزد، واخیرالذکرچون ساحه‌رابرای فعالیتهای خودتنگ‌دید، درحواشی

امیر شیر علی خان

سرحد فرار کرد. ولی افضل خان دربیعت خود صادق بود واوبحیث نائب الحکومه ولایات شمال افغانستان پابرجاه ماند.

بعداز رسیدنش بکابل، امیرشیر علیخان طی نامه ای بحکومت هند برتانوی (کمپنی هند شرقی در۱۸۵۷ منحل گردید ودولت هندبرتانوی رویکار آمد) ابلاغیه اشغال امارت خودرا رسماً باطلاع آن دولت رسانید. وازدوام مناسبات دوستانه به‌اساس موافقات ۱۸۵۵ و۱۸۵۷ به‌آن حکومت اطمینان داد. اماحکومت هند برتانوی به‌نامهٔ امیرشیرعلیخان جواب نسبتاً سردی داد. به هرصورت دردوران امارت اولی خود امیر شیرعلی خان بیشترمتوجه مسایل داخلی بود ودرمناسبات بین المللی افغانستان کدام واقعه قابل ملاحظه‌ای رخ نداد. هنوزیکسال ازامارت امیرشیر علیخان نگذشته بود، که برادر بزرگش افضل خان به تحریك محمد اعظم خان بغاوت نمود. اماامیر اورا شکست داد ومحبوس کرد. درسال سوم امارتش، برادردیگر امیر، محمداکرم خان، که نایب الحکومه کندهار بود برعلیه وی شورش نمود، برای دفع آن شورش سر دار محمد علیخان پسر بزرگ امیر فرستاده شد. امادرمیدان جنگ کاکاو وبرادر زاده کشته شدند. این واقعهٔ صدمهٔ بزرگ روحی رابه امیرشیرعلیخان بار آورد. بااستفاده ازچنین فرصت، عبدالرحمن خان پسرافضل خان‌که درصفحات شمال افغانستان گشت وگذار میکرد، لشکری فراهم نموده کابل رامورد حمله قرارداد، امیرشیر علیخان شکست خورد افضل خان ازحبس رها گردید وامیرجدید افغانستان شد.

اماافضل‌خان بعدازیك‌ونیم‌سال امارت‌از۱۸۶۷ الی ۱۸۶۸ فوت کرد واز ۱۸۶۸ الی ۱۸۶۹ برادرش اعظم خان درافغانستان امارت نمود.

امیرشیرعلیخان که درین مدت در هرات نزد پسر خود یعقوب خان، والی آنجا میبود آهنگ‌کابل نمود، امیرمحمداعظم خان راشکست داد وعبدالرحمن خان نیزبه تاشکند فرار کرد امیر موصوف برای باردوم از۱۸۶۹ الی۱۸۷۹ امارت نمود.

افغانستان وسیاستهای استعماری :

امیرشیرعلیخان بلافاصله بعداز اعاده تخت ازین موضوع به‌سرجان لارنس وایسرای هند اطلاع داد. امیردرسال ۱۸۶۹ بنابر دعوت

وایسرای مسافرتی به هندکرد ودر امباله ـ بالااردمایو، جاه نشین لارد لارنس مذاکـره نمود. اماآن مذاکرات طور مطلوب آرزوی امیر رابرآورده نساخت . زیرا امیر میخواست از انگلیس تعهد بگیردکه اورا به مقابل رقیبانش حمایه‌کند وبه آنها موقع ندهدکه امارت اورا تهدید نمایند .

امیرشیر علیخان دردوره دوم امارت خـود یك سلسله اصلاحات مدنی رادرساحات اداری معارف، مطبوعات وتشکیلات در پیش گرفـت وازین لحاظ میتوان آن عصر راآغاز دورهٔ تجدد وتنوردرین کشور نامید .

دراواسط قرن نزده توسعه جویی روسیـه تزاری درآسیای مرکزی سریع گشت ودولت تزاری بسوی رودآمو پیش روی نمـود. ایـن عملیه عمال برتانوی هندرا نگران ساخت وبه خاطرحفاظت هندوستان ازتهاجم‌احتمالی روسیه سه مکتب فکری‌سیاسی درجستجوی سرحدات «محفوظ» بمیان آمد . مکتب اول عبارت بوداز سیاست عقب نشینی ، متفکـرین این مکتـب عقیده داشتند، که باید قوای انگلیسی تـا سرحدطبیعی نیمقاره‌که رودسنده میباشد، عقب نشینی کند ودرآن قسمت خودرا تقویه نماید. گروه دوم مکتب سیاست پیشروی بـو د . متفکرین آن مکتب عقیده داشتند که بخاطـر محافظت هندوستان بایدافغانستان اشغال‌کردد. مکتب سومی عبارت بوداز‌مکتب سرحد علمی. طبق نظریهٔ متفکرین این مکتب، سرحـدی برای نگهداری هندوستان کمال مطلوب میباشد که ازنگاه ستراتیژیك‌مکمل باشد. دسته‌مکتب دومی نسبت به سایر دسته ها نفوذ بیشتر داشتندو‌دراواخرده‌ه ۷۰قرن‌نزده جانبداران آن این مکتب هم درحکومت برتانیه ونیزدرحکومت هند برتانوی پست های حساس رااشغال‌کرده

وسط امیرشیرعلـی خان (راست) سیدنورمحمد شاه خان ، (چپ) شاه آقاسی شیردل خان .

بودند ولاردلیتن وایسرای هند نیز یکـمی از طرفداران سترسخت این مکتب بود .

درجولای ۱۸۷۸ امیر شیر علیخان هیـأت روسیه رادر افغانستان پذیرفت . حکومت هند برتانوی نیز برامیر موصوف فشار وارد کرد که هیأت برتانوی راهم بپذیرد . اماامیرشیر علیخان بحیث یك فرمانروای مستقل آرزو نداشت،که هیأت‌خارجی راتحت فشارقبول‌کند بنابران هیأت برتانوی درسرحد افغانی واقـع علی‌مسجد، متوقف‌گردیدوبه‌آن‌هیأت‌اجازه دخول بافغانستان داده نشد . حکومت هند برتانوی این‌عمل‌رابهانه‌ای‌برای تطبیق‌سیاست پیشروی

خوددر افغانستان قرارداد وبرای باردوم براین کشور تجاوز نمود. امیر محمد یعقوب خان پسروجاه نشین امیرشیرعلیخان (امیرموصوف بعداز تجاوز برتانیه به مزارشریف رفت ودر آنجافوت کرد.) باانگلیسها (صلح) کرد و مجبوربه پذیرفتن معاهده گندمک گردید. به اساس آن معاهده که در ۱۸۷۹ بر امیر افغانستان تحمیل‌شد، مناطق‌کرم سیبی، پشین بصورت موقت تحت حکمروایی هند برتانوی درآمد. وحکومت هندبرتانوی تسلط خودرا بر دره های خیبر ومیچنی پهن کرد.

مادهٔ چهارم معاهدهٔ گندمک همچنان راجع به اقامت نمایندهٔ دایمی انگلیس در افغانستان تذکراتی داشت. نتیجه چنان شده که امیرمحمدیعقوب خان صرف یك پادشاه نام نهاد باشد وکلیه قدرت واختیار بدست کیوناری نمایندهٔ انگلیس متمرکز گردد، قتل نمایندهٔ انگلیس درکابل بهانه اشغال افغانستان رابه‌عمال برتانوی هندداد. درنتیجه این‌کشور موردحمله قرارگرفت امیرمحمدیعقوب خان خلع شدواقتدار مستقیماً بدست عمال برتانوی هند درآمد. یکبار دیگر خاطرات اشغال اول انگلیس درنظرها جلوه‌گر گشت، یکباردیگر نیروی آزادی بخش ملی با قوای اشغالگرانگلیس باوجودعدم‌موازنه‌قوامقابل‌گردید خاطرات میوند برافتخارات تاریخی مردم ما افزود. این‌سرافگندگی بالاخره انگلیسهارادوباره مجبوربه تخلیه افغانستان‌کرد، امااًنها برعکس آنچه‌درمعاهده‌گندمک تعهد نموده بودند، مناطق سیبی وپشین را بافغانستان مسترد نکردند

امیر عبدالرحمن خان

وآنرابه متصرفات هند برتانوی ضمیمه‌ساختند.

شکست قوای اشغالی انگلیس درافغانستان زمینهٔ‌شکست طرفداران‌مکتب سیاست پیشروی رادر برتانیه ونیزدرهند برتانوی موقتاً مهیا گردانیده، درانتخابات ۱۸۸۰ برتانیه هملــه

افغانستان از جمله موضوعات مهم مبـارزات انتخاباتی بود . مخالفین حکو مت دیـزرائیلی نسبت به این سیاستش آن حکومت را مورد انتقاد قرار دادند وسرانجام واقعات افغانستان بهحیات سیاسیدیزرائیلیکه از۱۸۶۰نقشمهمی درطرح سیاست برتانیه داشت خاتمه بخشید وبرای مدتی یك خلایفکری راجع به سرحدات بمیان آمد واین عصر راعصر سیاست عـدم مداخله ماهرانه گویند .

اماحکومت کنندگان هند برتانوی هیچوقت موضوع سرحدات راازنظر دور نداشتندوبازهم درپی تکمیل سرحدات امپراطوری از نگـا ه ستراتیژیك بودند، ودرخلال دهۀ ۸۰و۹۰قرن نزده برای امیرعبدالرحمن خانکه بعداز تخلیۀ افغانستان ازاردوی انگلیس۱۸۸۰رویکارآمددرد سرهای متعددیتولیدمیگردید. گرچهدرکانگرس ۱۸۷۸برلین،روسیه وبرتانیهراجع بهسیاستهای آسیایی شان به یك موافقه رسیده بودند، اما بازهمانگلیس به منظورتامین سرحدستراتیژیك واهمه تهدید روسیه رازنده نگهمیداشت .

لاردلانسدآون وایسرای هندوستان بافراهم آوری فشار های متعدد امیر عبدالرحمن خان رامجبور کرد تاهیأتی راتحت ریاست مورتیمر دیورند بپذیرد ودرنتیجه خط دیورندرابوسیلۀ تهدید بلوکاد نظامی و اقتصادی ، بـر امیر افغانستان تحمیل کند. باید یاد آور شدکـه معاهدۀ دیورند وقتی برامیر افغانستان تحمیل شد،که این کشور در سیاســـت خارجـی مجبور به قبول مشوره انگلیس گردیده بود . بنابرآن جانبین متعاقـدیـن حیثیـت مسـاوی نداشتند. همچنانمعاهدهدیورندسرحدبین‌المللی افغانستان وهندبرتانوی راتعیین نکرده ، بلکه ساحات نفوذ هند برتانوی رااز قلمرو امیـر افغانستان جدانمود . روی این اصل معاهدۀ مذکور بهیچ وجه یك معاهده بین المللیگفته شده نمیتواند . عقد معاهدۀ دیورند آخریـن مرحلۀ انتزاع خاکهای افغانی از پیکر ایـن کشور بود.

اماامیرعبدالرحمن خان دردوران ۲۰ سال امارت خودموفق گردیدکه احوال از هـم گسیختـه افغانستان راکه زاده جنگهای داخلی واشغال قدرت های اجنبیبودتنظیم نمایدویك حکومت مرکزی راکه بیشترشکل نیمه ملوك الطوایفی راداشت، مستحکم ومستقر سازد .

خلاصه طیاین عصرافغانستان باوجود مواجه بودن بااستعمارورقابت های دول‌بزرگ‌اروپایی وکشمکش های داخلی هویت ملی وموجودیت ملی خودرا بحیث یك‌ملت‌مشخص درین قسمت آسیاحفظ وازامپراطوری بزرگ اماپاشان عصر تیمورشاه درآغاز قرن نزده یك افغانســـتان کوچکتراما تنظیم شده ومستقر بمیان آمد .

دافغانستان جغرافیې ته یوه لنډه کتنه

دافغانستان لرغونی هیواد دآسیاپه لویه وچه کی د۲۹درجو ۲۲دقیقو ۵۳ ثانیو او۳۸درجو ۲۹ دقیقو ۲۷ثانیو شمالی عرض البلدونو اود ۶۰درجو ۲۸دقیقو ٤۱ثانیو او۷٤درجو ۵۱ دقیقو ٤۷ ثانیو ختیز وطول البلدونو ترمینځ موقعیت لری، پراخوالی یی ۲۵۳۰۰۰ مربع میلو یا ٦٤۷٤۹۷ مربع کیلومتروته رسیږی. دافغانستان دوګړو شمیر دکال ۱۳۵۲ داحصائیوپه اساس ۱۷ ملیونه اواته سوه زره تنه اټکل شویدی. پدی توګه‌یی په هرمربع کیلومتره سیمه باندی د۲٦ تنو څخه زیات اوسیدونکی ژوند کوی. دافغانستان دولایاتو په ترڅ کی دنفوسو د کثافت له پلوه دکابل ولایت له ټولولمړی دی اودنفوسو کثافت پکښی له ٤۱۳ تنوڅخه په هرمربع کیلومتره ساحه باندی زیات دی، حال داچه له همدی امله دنیمروز ولایت ترټولو وروستی دی او په هرمربع کیلو متره ساحی کی‌یی په عمومی ټوګه دری تنه ژوند کوی.

دافغانستان زیات اوږدوالی د ختیز څخه دلویدیز په لور یعنی له پامیر څخه دذوالفقار تردری لوری ۱۲۰۰ کیلومتره اوزیات سوریی له شمال څخه دجنوب خواته یعنی له خم آب څخه دچګایی ترغرونو پوری ۹۱۲ کیلومترونه رسیږی. دافغانستان‌دجمهوریت شمالی خواته شوروی اتحادلویدیزلورته‌ایران، ختیزاوجنوبی خواته پښتونستان اوبلوچستان اوشمال ختیز پلوته دیوی کوچنی مسافی د پاره دچین جمهوریت موقعیت لری. پدی توګه دا هیواد اوس یوپه وچه محاط هیواددی اوډیر نژدی واټن یی دعمان له خلیج څخه ۵۰۰ کیلومتره اټکل شویدی.

طبیعی بڼه

۱ـ غرونه :

دافغانستان اوسنی توپوګرافی او دځمکو جوړښت دهغو جیولوجیکی دوامدار اوفعالیتونو نتیجه ده چه دپریکا مبرین له دوری څخه شروع اوتراوسه پوری‌یی دځلورو زروملیونو کلونو دپاره ادامه موندلی ده.

ددی دوری څخه دمخه ټول افغانستان دیوه لوی بحرتر لاندی ووچه دتیتس په نامه یادیده اوداطلس اوآرام بحرونه‌یی سره نښلولی وو. دوروستیو جیولوجیکی دوروپاتی‌آثاردافغانستان په مختلفو سیمو کی په پراخه اندازه لیدل کیږی.

په عمومی ډول افغانستان یوغرنی هیواددی چه په‌سلوکښی له اویاڅخه زیاته برخه یی دغرونو اوبیدیاوڅخه تشکیل شویده. دآسیاپه منځنی برخه او دافغانستان په شمال ختیزه سیمه‌کی هغه لوړه سطحه موقعیت لری چه د پامیر په نامه یادیږی اوددنیابام بلل کیږی. اودهغی لویدیزه برخه چه‌کوچنی لوړوالی یی دبحرله سطحی څخه دځلوروزرومتروڅخه زیاته ده، داسیا دغرونو مهمی سلسلی لکه همالیه

قراقرم ، کوشنلن اوهندوکش سره یو خای کیږی. دهندوکش سلسله چه په افغانستان کی له مهمو طبیعی عوارضو شخه ده له همدی‌خای شخه‌شروع اودجنوب لویدیزپه لورغځیدلی‌دی. داغرونه له ختیزشخه دلویدیزپه لور ۶۰۰کیلو متره اوږدوالی لری اوپه دوو برخوویشل‌کیږی. ختیز هندوکش چه ۳۶۰کیلو متره اوږدوالی لری په‌کوچنی پامیر کی دیولی له دری شخه شروع اودخاواك ترکوتل پوری اوږدیـــږی . داغرچه سوریی دبدخشان په سیمه کی سلو کیلومتروته رسیږی دهیوادله لوړوغرونو شخه ده اومنځنی لوړوالی یی ۵۰۰۰ متروته رسیږی حال داچه لوړه شوکه یی دتیراجمیر په نامه ۷۷٤۰ متره لوړه ده . ددی غره زیاتی لوړی برخی دکال په ټوله موده‌کی په واوروپټی وی شکه نوکوتلونه‌یی هم دتګ راتګ دپاره مساعد ندی دختیزهندوکش په ختوسیموکی دیخچالونو آثارهم لیدل کیږی . لویدیز هندوکش چــه دخاواك له کوتل شخه دآق رباط کـوتل پوری پروت دی دختیز هندوکش په مقایسه لـوړه لوړوالی لری اودکوتلونو شخه یی هم دکــال په موده‌کی دتګ راتګ په مقصد کټه اخستل کیدای شی دهندوکش ددی برخی ورشوګانی زیات اهمیت لری . دشبردکوتل په جنوبی او دبامیان په‌ختیزه برخه‌کی‌دغرونویوه بله‌سلسله دختیز لورته غځیدلی ده چه دکابل ترلویدیزی سیمی پوری رسیږی اودپغمان دغرونو په نامه یادیږی ددی غره لوړه شوکه دتخت ترکمن په نامه ٤٦٨٢ متره لوړوالی لری .

دهندوکش دغره شخه وروسته دبابا دغرونو سلسله هم په مرکزی افغانستان کی زیـات اهمیت لری چه منځنی لوړوالی یی څلورزره متره اواوږدوالی یی ۲۰۰ کیـــلومتره اټکـل شویدی دهیواد یوزیات شمیر سیندونه ددی غره شخه سرچینه اخلی او څړ خایـونه یـی دخارویو دروزنی له پلوه خورازیات اهمیـت لری ددی غره ډیره لوړه شوکه دشاه فولادی په‌نامه یادیږی او۵۹٤۰ متره لوړوالی لـری . داسلسله هم زیات‌کوتلونه لری داونی (۳۰۰۰ متره لوړوالی) اوحاجیگك (۳۹۰۰ متره)کوتلونه یدی لړکی دیادونی وړدی .

دبابا دغرونوپه لویدیزه برخه کی دوه نوری سلسلی هم په هماغه استقامت غځیدلی دی چه‌کله دفیروزکوه په نامه هم یادیږی . شمالی سلسله یی دسفیدکوه په نامه یادیږی چه د حصارله غره شخه په ختیزکی‌داردوران ترکوتل پوری په لویدیز کی ۲۵۰ کیلومتره اوږدوالی لری اومنځنی‌لوړوالی یی ۳۰۰۰متروته رسیږی ددی غره‌کوتلونه چه دمرغاب اوهریرود دحوزی سره نښلوی زیات لوړوالی نلری اودهریرود اومرغاب دسیندونو زیات معاونین هم دهغو شخه سرچینه‌اخلی . دسیاکوه غرونه‌چه دفیروز کوه جنوبی سلسله تشکیلوی دجنوب لویدیز په‌لوردهرات دزنده جان ترسیمی پوری رسیږی داغرچه په مختلفو خانگو ویشل کیږی دسفید کوه په مقایسه لږلوړ والی لری حال داچـــه اوږدوالی‌یی دهغه په مقایسه‌زیات دی لوړوالی یی دتایوری په شمال لویدیزکی ۳۹۲۳متروته رسیږی ورشوګانی یی دخاریو دروزنی دپاره

زیات اهمیت لری لویدیزه برخه یی ددوشاخ په نامه یادیږی په افغانستان‌کی دهغوسلسلو وروستی برخه ده چه دشمال ختیزخخه دجنوب لویدیزپه لوری هیوادپه دوو شمالی اوجنوبی برخو ویشی .

دسیاه‌کوه په‌شمالی برخه‌کی دغرونویوه بله کړی دختیز خخه دلویدیز په لـور غځید لـی ده چه دتیربند ترکستان په نامه یادیـږی داغرونه‌سره له دی چه‌په جلاډول واقع شویدی خو د جوړښت له پلوه دهندوکش دغرونو سره یوشان دی دتیربندترکستان سلسله ۳۰۰کیلو متره اوږدوالی‌لری اومنځنی لوړوالی یی ۲۳۰۰ متروتـه رسیـږی ډیره لـوړه خـوکـه یـی دجنګلك په نامه ۳۸۹۵ متره لوړه ده دآب‌سفید سیندچه له سرپل اوشبرغان اودقیصار سیند چه‌له میمنی دولت آباد اواندخوی خخه تیریږی له‌همدی غرونوخخه سرچینه‌اخلی. دتوپوګرافی له پلوه ددی غره په شمالی اوجنوبی لمنوکی زیات توپیر لیدل کیـږی جنوبی لمنی یـی داحتکالاتوله امله ځوانی ښکاری حال داچه په شمالی لمنوکی یی د زرګونو کلونو راهیسی دسائبیریایی بادونودفعالیت له‌کبله رسو بی مواد ځای په‌ځای شوی دی ځکه نودزړوغرونو بڼه یی غوره کړیده .

دافغانستان په ختیزه برخه کښی دکـابل اوکرم دسیندونو دحوزو ترمینځ دوه نورغرونه موقعیت لری چه شمالی سلسله یی دسپاه کوه یاتورغره اوجنوبی یی دسپین غره په نامـه یادیږی. سیاه‌کوه دسوات له دری خخه شروع اودلویدیز خواته دلوګرتردری پوری غځیدلی دی. ددی غره لوړه څوکه ۲۸۷۳ متره لوړوالی لری سپین غردپیښور دلویدیزی برخی څخـه شروع او دلویدیز خـواته ۱۵۰ کیلـــو متره اوږدوالی لری اودجلال آباداوکرم وادی کـانی سره بیلوی اودکابل ترشاوخوا سیمو پوری ادامه مومی . داغرونه دهندوکش اوبابا دغرونو څخه وروسته دافغانستان ډیرلوړغرونه دی او لوړی سیمی یی تل پرواوروپټی وی ډیره لوړه څوکه یی دسکارام په نامه ۴۷۶۰ متره لوړوالی لری سربیره پردی دسپین غره په شمالـــی اوجنوبی لمنوکی دډول ډول ونوطبیعی ځنګلونه هم لیدل کیږی همداډول دافغانستان په ختیزه برخه‌کی‌دشترګردن له‌کوتل څخه وروسته‌دغرونو یوه بله سلسله دافغانستان دجنوبی سرحداتو په لورغځیدلی ده چه دسلیمان غرونه یی‌بولی اوتقریباً ۶۰۰ کیلومتره اوږدوالی لری داغرونه دختیزخخه دلویدیزپه لورپه دووبرخو ویشل کیږی دختیز سلیمان سلسله دبـولان دکتول په‌سیمه‌کی دلویدیز سلیمان سره یوځای‌کیږی ددی غرونو منځنی لوړوالی ۳۲۰۰ متره ده او ډیره لوړه څوکه یی تخت سلیمان په نامـه ۳۳۷۲ متره لوړوالی لری دسلیمان غرونه‌دزیات لنده بل له‌کبله چه‌لری‌یی په‌ځنګلونه پټ دی داځنګلونه‌دسلوکیلومترو په‌شاوخواکی اوږدوالی اوله لسوځخه تر۱۵کیلومترو پوری سورلری .

دافغانستان په جنوب لویدیزه برخه‌کی یوه بله سلسله شته چه دچګایی په نامه‌یادیږی اواږدوالی یی ۱۵۰ کیلومتروته رسیږی منځنی لوړوالی یی ۱۵۴۱ متره ده ډیره لوړه څوکه‌یی په بلوچستان کی ۲۵۷۰ متره لوړوالی لری .

۲- سیندونه :

سره لدی چه په افغانستان‌کښی دلوړوغرونو شته والی چه په واوروپټ دی دزیاتوسیندونو دمینځ ته راتلو سبب‌گرځی ، خوبیاهم داهیواد داوبودبهیر داندازی اودسیندونو دشمیر له پلوه دنوروآسیایی اواروپایی هیوادپه مقایسه لږاهمیت لری دمثال په توگه په شوروی اتحاد کی داوبو دبهیر عمومی اندازه په یوه‌کال کی دټولوسیندونو دپاره د۳۹٤۰ مکعبو کیلومتروپه شاوخواکی اوداوبودبهیرمنځنی اندازه دهرمربع کیلومتری ساحی دپاره ۸ر٥لیتره په یوه ثانیه کی اټکل شویده . په افغانستان کی دټولو سیندونو داوبو دبهیر کلنی اندازه ٤۰ مکعبه کیلومتره اومنځنی اندازه یی دهر مربع کیلو متره سیمی دپاره ۷ر۱ لیتره په ثانیه کی اټکل‌کیږی. داهم بایدوویل شی چه‌داوبوجریان هم په ټولوسیندونوکی یوشان نده اودهیوادپه ختیزه برخه‌کی دهرمربع کیلومتره سیمی دپاره له ۱۹ ځخه تر ۲۰لیتروپوری په یوه ثانیه کښی ترصفرپوری‌په‌لویدیزه اوجنوب لویدیزه سیمه کښی توپیر مومی سربیره پردی دکال دمیاشتو په موده کی هم داوبوجریان اواندازه زیات توپیرمومی په بل عبارت داوبو اعظمی جریان دپسرلی په میاشتوکی لیدل کیږی .

دافغانستان له نسبتاً مهمو سیندونو څخه یوهم دکابل سیندی چه دپغمان دغره په لویدیزه برخه‌کی‌داونی له‌کوتل څخه چه ۳٦۷۰ متره لوړوالی‌لری سرچینه اخلی اوداتك سیمی ته‌نژدی چه د بحر دسطحی څخه ۲۷۱ متره لوړوالی لری داباسین له دریاب سره یوځای کیږی دادریاب چه دمعاونینو سره یی یوځای دحوزی اندازه ٦۰٦۰۰ مربع کیلومتره اټکل شویده ٥٦۰کیلومتره اوږدوالی لری اود ۲٦۰ کیلومترو دپاره داوسنی افغانستان په خاوره کی دننه جریان لری داسیند داوبولگولو او مخصوصا دبرښنا دتولیدله پلوه زیات اهمیت لری . دکابل دسیندله لویو معاونینوڅخه یوهم دکنړدریاب دی چه داوبو اندازه یی دکابل دسیند سره دیوځای‌کیدوپه سیمه‌کی دوروستی سیندپه مقایسه دوه برابره زیات دی دکنړ سیند په لمړی مرحله کی داوبو دووجریانونو دیوځای کیدوڅخه چه یویی دچترال دسیندپه نامه له جنوبی چترال څخه اوبل یی دلنډی سین په‌نامه دختیزهندوکش څخه سرچینه‌اخلی مینځ ته‌راځی اوبیادپیچ ددری سیندهم ورسره یوځای کیږی دکابل سیندبل معاون دلوگر سینددی چه حوزی یی ۹۹۲۰ مربع کیلو متره ساحه نیولی ده اود ٤۰۰۰ مترو په لوړ والی دهزاره له غرونو څخه سرچینه‌اخلی. دپنجشیر سیندچه دانجمن دکوتل له جنوبی لمنوڅخه‌چه ٤۸٥۰ متره لوړوالی‌لری سرچینه‌اخلی اوحوزی یی د۱۸٥۱ مربع کیلومتروپه شاوخواکی سیمه نیولی ده، دغوربنددریاب دشبردکوتل ترځنگه د۳٥۰۰ متروپه‌لوړوالی سرچینه اخلی دپنجشیر دسیندله معاونینو څخه ده اودحوزی پراخوالی یی دسالنگ دسیند په‌گډون ٤٦۹۳ مربع کیلو متروته رسیږی دالینگار سیند په لغمان کی دکابل دسیندیوبل معاون‌دی چه‌دختیز هندوکش له جنوبی لمنوڅخه سرچینه اخلی او حوزی یی ٦۲۷٤ مربع کیلو متره سیمه نیولی ده

داسیندوروسته له هغې چه دالیشنګ له‌سیند سره یوځای شي دننګرهار دکانال بندته زیرمه دکابل له سیند سره یوځای کیږی .

داموسیند چه یونانیان ور ته اکسوس او عربان یې جیحون بولي دافغانستان بل مهم دریاب دی چه له‌کوچنی پامیرڅخه په ۴۰۰۰ متره لوړوالي سرچینه اخلي اوله همدغه ځای څخه داراِل ترجهیل پورې ۲۵۰۰ کیلو متره اوږدوالي لري اود ۱۲۰۰ کیلومترو دپاره دافغانستان او شوروی اتحاد ترمینځ طبیعي سرحد تشکیلوی، ددی دریاب دمعاونینودحوزی څخه په سلوکي څلویښت او داوبو دجریان څخه په سلوکی ۲۵ اویا ۳۰ په افغانستان پورې اړه لري دآمودسیند سوردکلفت دسیمې څخه دمخه له ۱۷۰۰ څخه تر ۲۰۰۰ مترو پورې ده، حال داچه له‌دې سیمې څخه وروسته کله هم پنځوکیلومتروته رسیږی . دآمو دسیند دلتادارال په جهیل‌کی ۱۱ زره مربع کیلو متره ساحه نیولې ده.دآمو سیند اودهغه د معاونینو حوزه په افغانستان کی ۹۰ زره مربع کیلومترو ته رسیږی چه دهیواد دعمومی مساحی په‌سلو کی ۱۳٫۸ تشکیلوی چه دهغوپه ترڅ کی دواخان اوبدخشان دسیند حوزه ۳۰۷۰۰ مربع کیلومتره دکوکچې دسیندحوزه ۲۱۹۰۰ مربع کیلومتره اودکندز ددریاب حوزه ۳۷۳۰۰ مربع کیلومتره اټکل شویده .

دکوکچې سیند په افغانستان‌کی دآمودریاب لوی معاون دی چه فیض آبادته نژدی دسمنګان وردوج اوسرغیلان ددروجریانونو دیو ځای‌کیدو څخه مینځ ته راځي اواوږدوالي یې ۴۰۰ کیلو متروته رسیږی د کندز دریاب چه داندراب اوسیغان دجریانونو دیوځای کیدو څخه مینځ ته راځي دآموبل معاون دی چه ۴۵۰ کیلومتره اوږدوالي لری اودبغلان ، کندز اوتخار په ولایتونو کی ورڅخه دکرهنې په مقصد زیاته ګټه اخستل کیږی .

دمرغاب سیند دفیروز کوه له غرونو څخه په ۲۵۰۰ لوړوالي سرچینه اخلي اوږدوالي یې په عمومي ډول ۸۰۰ کیلومتره دی چه له‌هغو څخه د۴۵۰ کیلومترو دپاره په افغانستان کی دننه مخصوصاً دجریان په وروستي برخه‌کی دبالامرغاب اومروچاق دسیمو ترمینځ یوه‌زیاته سیمه خړوبه‌کوی البته دجریان په پور تنی برخه کی له دی کبله چه له یوی خوایی جریان ډیرچټك اوله بلی خوایی بستر ددواړو خواوودخمکو په مقایسه ډیرټیټ واقع شوی‌وی. ددی سیندله اوبوڅخه زیاته ګټه نه اخستل کیږی دادریاب چه حوزه یې ۵۷۵۰۰ مربع کیلومتروته رسیږی وروسته له هغې چه‌د۳۰ کیلومترو دپاره دافغانستان اوشوروی اتحاد ترمینځ طبیعي سرحد جوړوی دمروی په سیمه کی یوه لویه دلتا تشکیلوی .

هغه دوه سیندونه چه‌دباباد‌غرونودوروستی لویدیزی برخي څخه د۴۰۰۰ متروپه لوړوالي سرچینه اخلي اوددولت یاردسیمی تر څنګه سره یوځای کیږی دهریرود دریاب دی هغه نسبتاً لوی دریاب چه دفیروز کوه دغرونو څخه سرچینه اخلي اوورسره یوځای کیږی . له‌همدې‌سیمی‌څخه‌وروسته دهریروددسیندپه‌یوه

همواره ځمکی باندی جریان مومی اوله اوبو څخه یی په اعظمی توگه په کرهنی کی گټه اخستل کیږی . هریرود داسیلام کلایه سیمه کی څپل حرکت ته‌دشمال په‌لو، تغییرورکوی اوذوالفقار ترکلی پوری دافغانستان اوایران ترمینځ طبیعی سرحد جوړوی ددی دریــاب اوږدوالی په عمومی توگه ۱۱۲٤ کیلو متــره اټکل شویدی او د۵٦۰ کیلومترو دپاره پــه افغانستان کی دهرات دشاوخوامیدانونه خړوبه کوی . دهریرود د حوزی مساحت په عمومی ډول ۷۰٦۰۰ مربع کیلومتره اوبه افغانستان کی ٤۹٤۰۰ مربع کیلومتره اټکل شویدی .

دافغانستان دسیندونوپه لړکی دهلمنددریاب ترټولولوی دی اودهیواد په جنوب لو یدیزه برخه کښی یوه پراخه سیمه خــړوبه کــوی دادریاب چه حوزه یی ټوله‌په افغانستان پوری اړه لری دحاجیگک دکوتل په ختیزه اویاداونی د کوتل په شمال ختیزه برخه کی چه دمیدان ولایت له مربوطاتو څخه ده د۴۸۰۰ مترو پــه لوړوالی سرچینه اخلی اودیوی اوږدی مسافی دپاره دمرکزی افغانستان په غرنی سیمه کی جریان مومی اوپه همدی سیمی کښی زیات نورواړه سیندونه هم ورسره یوځای کـیږی . ذگرشك څخه وروسته دهلمند دریاب په یوه هوازه سیمه‌کی جریان‌لری‌اوسورینی ۷۰۰مترو‌ته رسیږی ، دبست کلاته نژدی دارغنداب سنیند هم دترنگ ، ارغستان اودوری دجریانونو دیوځای کیدو څخه مینځ ته راځی ورسرهٔ یو ځای‌کیږی اوخپل حرکت ته دجنوب خواته‌ادامه ورکوی داوبواندازه دهلمند په دریاب کی دټول کال دپاره یوشان نده ، یعنی په یوثانیه‌کی له ٦۰مکعب متروڅخه په عادی حالت کی تر ۱۵۰۰ اویا ۲۰۰۰ مکعب مترو‌پوری د اوبـــو زیاتوالی په موسم کی تو‌پیر‌مومی ، ددی‌دریاب داوبواندازه په‌کال ۱۸۸۵کی په استثنایی ډول په ثانیه‌کی ۲۰۰۰۰ مکعب متروته هم‌رسیدلی وه .

دهلمند دریاب دخپلی منبع څخه تر هامون هلمند پوری ۱٤۰۰ کیلومتره اوږدوالی لری دهلمند اودهغه دمعاونینو حوزه په عمومی ډول ۱۵٤۳۰۰مربع‌کیلومتروته رسیږی اودافغانستان دعمومی مساحی په سلوکی ۲۳٫٦ تشکیلوی چه له هغی جملی څخه دهلمند حوزه ۷٦۰۰۰ اودارغنداب ترنگ او نورو معاونینو حــوزه ۷۵۳۰۰ مربع کیلومتره اټکل شویده ؛اهــم باید ووایو چه په‌تیرواتیاکلونو کښــی دی دریاب د۳٤کلونودپاره عادی جریان لــری . حال داچه دنورو ۲٤ کلونودپاره داوبو اندازه دعادی جریان څخه ټیټه اودپاتی ۱٦ کلونــو دپاره دهغه څخه زیاته ثبت شویده .

۳ـ اقلیم :

دټولو هغو خصوصیاتو اوعواملو په نـظر کی نیولو سره چه داقلیم پرڅرنگوالی باندی په مستقیم ډول اغیزه لری داویلای شو چــه افغانستان په عمومی توگه بری اقلیم لــری ځکه له‌یوی خوانه بحرته لارلری اونه دبحری مربوطو جریانونوڅخه په زیاته اندازه گټــه اخستلای شی ځکه نوله یوی خوایی دکلنی لنده بل اندازه ډیره‌کمه اوله‌بلی خوایی دکال

دفصلونو ترمینځ اقلیمی ترپیر ډیر زیاتدی له بلی خواځرنګه چه افغانستان یو غرنـی هیواددی ځکه نوپه مختلفو اقلیمی حوزوویشل کیږی اوپدی توګه دعرض البلددرجه په ځانګړی توګه داقلیم پرځرنګوالی باندی مستقیمه اغیزه نلری دمثال په توګه دجلال آباد کابل اوهرات سیمی چه دعرض البلد له پلوه زیات توپیر نلری دبیلو بیلو اقلیمی خصوصیاتو لرونکـی دی . البته دلته باید دی مطلب ته هم ګوته ونیول شی چه په طبیعی ډول دعرض البلددرجه دلمردوړانګو پر درجی باندی تاثیرلری پـدی توګه ویلای شوچه دبحرله سطحی ځخه لوړوالی داقلیم پرځرنګوالی باندی له مؤثرو عواملـو ځخه دی دمثال په توګه هغه غرنی او لوړی سیمی چه له ۲۴۰۰ متروځخه زیاته لوړوالی لری ډیرساړه اواوږده ژمی لری چه له شپږو ځخه تراووومیاشتوپوری اوږدیږی په مقابل کښی هغه سیمی چه له ۱۳۰۰ مترو ځخه تر۲۴۰۰ متروپوری لوړوالی لری نسبتاً معتدله هوالری اودکال ځلورفصلونه پکښی جلاډول لیدل کیږی. په همدی ډول هغه سیمی چه له ۹۰۰ ځخه تر ۱۳۰۰متروپوری لوړوالی لری نسبتاً تود، دوبی اوپه پای کی هغه سیمی چه لوړوالی یی له ۹۰۰ متروځخه لږدی اوپه شمالی ختیزاوجنوب لویدیز افغانستان کښی یی پراخه سیمه نیولی ده ډیرتاوده‌دوبی اولږلنده بل لری. ددی عامل یعنی لوړوالی تاثیردتودوخی‌ددرجی پرځرنګوالی باندی په لاندی جدول کی لیدلی شو :

داستیشن نوم	لوړوالی	دتودوخی ډیره زیاته‌درجه دچنګابښ په‌میاشت‌کښی	دتودوخی ډیره ټیټه درجه‌دچنګابښ په‌میاشت‌کی
سالنګ	۳۳۵۰ متره	دسانتیګراد ۴ر۱۸درجی	د سانتیګراد ۱۰ درجی
غزنی	۲۱۸۳ متره	دسانتیګراد ۵ر۲۲درجی	د سانتیګراد ۵ر۹ درجی
کابل (هوایی ډګر)	۱۸۰۰ متره	دسانتیګراد ۱ر۲۵درجی	د سانتیګراد ۸ درجی
فیض آباد	۱۲۰۰ متره	دسانتیګراد ۴۰ درجی	د سانتیګراد۹ر۱۲ درجی
کندهار	۱۰۰۴ متره	دسانتیګراد ۱ر۴۴درجی	د سانتیګراد ۲ر۱۹ درجی
جلال آباد	۵۵۲ متره	دسانتیګراد ۵ر۵۴درجی	دسانتیګراد ۲۱ درجی

په افغانستان کښی دکلنی لنده بل منځنی اندازه له ۱۳ ځخه تر ۱۶ انچو پوری اټکـل شویده چه معمولاً په لوړو سیموکی دواورو په توګه ظاهریږی البته داهم باید ووایو چه‌ددوی بارانونو دهیوادپه اکثروسیمو کښی هیـڅ نه‌لیدل کیږی . پدی توګه په ټول هیواد کی داوربښت زیاته اندازه دژمی اویا پسرلی په فصلونو کی لیدل کیږی له همدی کبله ده چه داوبواندازه په سیندونو کی هم تل توپیرمومی دلته داهم بایدووایوچه داوربښت اندازه دهیواد په شمالی سیموکی دجنوبی سیموپه مقایسه زیاته ده په بل عبارت دکلنی اوربښت منځنی اندازه چه په جنوبی هوا او سیموکی له ۵۰ ځخه تر۱۵۰ملی متروپوری ده په شمالی سیمو

کی له ۳۰۰ څخه تر۳۵۰ ملی متـــرو پوری زیاتوالی مومی یادمثال په‌توګه دکلنی اورښت اندازه چه په لشکرګاه کی ۹۸ملی متره ده په مزارشریف‌کی ۲۰۰ملی متروته زیاتوالی مومی دلنده بل له پلوه دافغـانستان یوبل اقلیمـی خصوصیت دادی چه داورښت اندازه په لوړو سیموکی دټیټو سیموپه مقایسی زیاتـــه دی. دمثال په توګه دکلنی اورښت اندازه چه په فراه کی ۸۲ ملی متره ده په شمالی سالنګ کی ۱۱۲۷ ملی متروته زیاتوالی مومی، همدا ډول باید وویل شی چه دکال په شپږوسړو میاشتو کښی داورښت اندازه دختیزو سیموپه مقایسی دهیواد په لویدیزو اوشمال لویدیزو سیمـــو کـــی ز یـــا تـــه د ی د مثا ل په توګه دکلنی اورښت اندازه چه دپورتنیو شپږو میاشتو دپاره په هرات کی ۱۲۸ملی متره اوپه میمنی کښی ۲۷۳ ملی متره ده، په جلال آباد کښی ۱۱۳ملی متره اوپه خوست کښی یواځی ٤۷ ملی متروته راټیټیږی په مقابل کښی یـی وروستی‌سیمی بیاددوبی په فصل‌کښی دهیواد دټولو سیمو په مقایسی زیات اورښت لری . په عمومی ډول باید وویل شی چه داورښـــت اندازه دهیواد په شمالی ، جنوبی اولویدیزو سیموکښی دهوااوځمکو څخه دلوړوغرونو پـــه لوری زیاتیږی اوبیاهم دغرونوپه شمالی خواوو کی دجنوبی لمنوپه مقایسی زیاته وی .

په عمومی ډول دافغانستان په ټولو اقلیمی سیموکښی داورښت له عادی اندازی څخـــه دتوپیراوانحراف اندازه ډیره زیاته ده په‌هغو کلونوکښی چه داورښت اندازه زیاته وی . دکرهنی په محصولاتوکښی هم زیاتوالی لیدل کیږی اودوړشوګانواوللمی‌کرنی ساحه‌پراخوالی مومی ، حال داچه په وچوکلونو کی معکـوس نتایج مینځ ته راځی داهم باید ووایو چه په افغانستان کښی د مختلفو هوایی جـریانـونـو تاثیرلیدل‌کیږی، دژمی په‌فصل‌کښی‌سائبیریایی بادونه په مستقیم ډول د افغـانستان د هـــوا پرځرنګوالی تاثیراچوی د افغانستان مرکـــزی غرونه جنوبی سیمی دهغو له تاثیرڅخه په‌امان کښی ساتی سربیره پردی هغه بادونه چه له اتلانتیک څخه راځی په‌ژمی اوپسرلی کښـــی دهوادلویدیزی اوشمال لویدیزی‌سیمی ترتاثیر لاندی ساتی له‌بلی خواهندی مرطوب جریانونه په‌دوبی کښی دهیواد ختیزی اوجنوبی سیمـــی متاثره کوی . یوبل افغانی بادچه تاثیر یـــی له هیواد څخه دباندی هم لیدل کیږی ، هغه بادونه دی چه دچنګابښ دمیاشتی له لومړ یو وختونو دلړم ترمیاشتی پوری‌ادامه مومی دآباد چه دهیوادله شمالی خواوڅخه دفارس دخلیـج اودعمان دبحیری په‌لوری‌چلیږی دهیواددلویدیزو برخوپراقلیم باندی زیات تاثیر لری .

اقتصادی بنه

۱ـ کرهنه :

ددی مطلب په نظر کښی لر لو سره چه‌کرهنه د نړۍ د هیوادونو اقتصادی پراختیاپه بر خه مخصو صا دا فغانستان‌په شان پر مختیا یی او زراعتی هیوادونو کښی څرگند اهمیت لری او همدار نگه دا فغانستان دجغرافیایی مو قعیت او نو رو ټولو اقتصادی فعالیتونو د څیړنی څخه وروسته دا نتیجه لاس ته‌راځی چه‌په اوسنی و خت کښی افغانستان یوزراعتی هیواد دی او راتلو نکی اقتصادی پراختیا به یی هم تر زیاته حده ددی سکتور له‌څرنگوالی سره مستقیمه اړه ولری . په لمړۍ مرحله کښی څرنگه چه پوهیږو . دوقایو ی او معالجو ی طب د پراختیا اوځنی نورو اقتصا دی او اجتماعی عوا ملو له کبله ددی هیواد وگړ و شمیر د نورو پر مختیایی هیوادونو په شا ن په چټك ډو ل زیاتیږی لدی کبله نو دکر هنی بر خه د هیوادوگړو داړتیاوو په پوره کو لو او هغو ته دکارپه پیدا کو لو کښی مخصو صا که‌چیری‌دصنایعو دپرمختنگ په‌بر خه کښی نیمگړ تیاوی هم‌په نظر کښی ونیو ل شی په ښه کاره ډو ل څرگند یږ ی‌سره له دی‌چه صنایع‌هم‌په‌هیواد کښی پر اختیا مو می خو بیا هم همدا اوس له‌یوی خوادهیواد په سلوکی له اتیا څخه تر ۸٤پوری اوسیدو نکی له همد ی لا ری خپل ژوند تا مینوی او له بلی خوا حتی دا وسنیو صنعتی تاسیساتو زیا ت او مه مواد هم‌اصلا زراعتی مواد دی لکه غنم، پنبه ،وړی‌پوستکی وریښم میوی او داسی نور همدا ر نگه که چیری دافغانستان صادراتو ته‌ځیرشو ښکاره به‌شی چه زیات خار جی اسعار بیا هم‌دزراعتی موادو دخرڅلاو له لاری لاس ته راځی اوسر بیره پردی حتی همدا اوس هم دافغانستان‌له وارداتو څخه په سلو کښی له ۱۵ څخه تر۲۰ پوری زراعتی مواد دی- لدی کبله نودعمومی اقتصادی پر اختیا او د خلکو دژوندانه‌دسطحی دلوړولو په‌مقصد دالاز مه ده چه د زراعتی محصولاتو اندازه لوړه شی.

دهغو موثر و عوا ملو په لړ کښی چه‌د کرهنی دتو لیداتو په څرنگوا لی باندی چه پخواهم وویل شو ل افغانستان یو غرنی‌هیواد دی اوزیاته سیمه یی غرونو او بیدیاوونیولی ده ځکه نویوه زیاته سیمه یی د کرهنی دپاره مساعده نده ضمنا داوبو لگو لو د سیستم پراختیا پکښی زیا ت لگښت غوا ړی لدی کبله باید وویل شی چه اوس په افغانستان کښی کرهنه ډیر ابتدایی شکل لری اویواځی ځنی دری اویا د خاورو غونډۍ گانی دکرهنی وړدی اوپه زیاتو سیمو کښی په سلو کښی له ۵۰ څخه تر۷۵ پوری دکرهنی وړ ځمکوڅخه هرکال گټه کښی اخستل کیدای شی د یو اټکل په اساس په عمو می‌تو گه دافغانستان له‌ټولی‌خاوری څخه یواځی۷ـ۸ملیونه‌هکتاره ځمکه عمومی رتبی څخه په سلو کی ۱۲ تشکیلوی د کرهنی وړ ده چه له هغو څخه یوا ځی ۵٫۳

ملیونه هکتاره ځمکه داوبو لګو لو اسانتیاوی لری اویوا ځی ۵ر۲ ملیونه هکتاره یی هرکال خړوبه‌کیږی. پدی تو ګه په زراعتی زیاتـــو ځمکو کښی داوبو دنشتوا لی یاکموا لـــی احساس کیږی داهم باید وویل شی‌چه‌اوسنی تاسیسات هم‌په هیڅ ډول نشی کو لای داوبو څخه داعظمی ګټه اخستلو دپاره‌ز مینه برابره کړی. ځکه نو دافغانستا ن په کر هنی کښی داوبولګو برخه خوراز یاته او رو ښانه‌ده‌ځکه دنباتاتو لاندی ځمکو څخه په سلو کښی‌اویایی هرکال خړوبه‌کیږی او په سلو کښی له ۸۰ څخه تر ۸۵ دهیواد نباتی حاصلات د همغــو څخه په‌لاس راځی له همدی کبله ویلای شوچه په‌افغانستان کښی دکر هنی پر اختیا هم‌زیات لګښت ایجابوی دنبا تاتو کرنه په للمی ډول هم‌پدی هیواد کښی زیات روا ج لری پــــه عمومی ډول دهیواد دکرنی لاندی ځمکو څخه په‌سلو کښی ۳۲ همدا ډول دی چه ټولــــه پراخوالی یی ۵۵ر۱ ملیونه هکتــاره ۱ ټکــل شویده. په للمی ځمکو کښی تر ټولو څـخه زیات‌غنم ډیر کر ل کیږی یعنی د پور تنی ساحی څخه هر کال تقریبا په یوملیونه‌هکتاره ځمکه کښی‌غنم کر ل کیږی چه البته د غنمو دټولوحاصلا تو په سلو کښی ۲۱تشکیلوی دهواځرنګوالی هم پر زراعتی تولیداتــو باندی دکمیت او کیفیت له پلوه زیاته اغیزه لری‌له همدی کبله ده‌چه د هیواد په سړو سیمــــو کښی دځمکو څخه یواځی یو محصو ل لاس‌ته راځی حال داچه په ښنو ختیزو تو دو او ـــ مربوطو سیمو کښی په‌کال کښی دد ری ډوله محصولاتو اخستل هم امکان لری دا قتصادی عواملو په تر څ کښی دمواصلاتی‌کرښو پراختیا پدی وروستیو کلونو کښی د زراعتی‌تولیداتو پرځرنګوالی باندی د کمیت کیفیت اونوعیت له پلوه زیات تاثیر لرلی دی حال داچه پخوا دهمدی ارتباطی وسیلی دنشتوا لی له امله هری‌سیمی اجبارا ټول څغه هیوادترلیدوی‌چه خلکو ور ته اړتیا در لوده پدی ټوګه ویـلای شوچه دزیاتو سر کو نو جوړ یدلو د تجارتی کرهنی دپرا ختیا ز مینه برابر ه کــــړی ده.

په‌لمړی پنځه کلن پلان کښی چه د ۱۳۳۵ کال په‌نیمایی کښی دتطبیق لاندی ونیول‌شود کرهنی پراختیا ته خاص اهمیت ورکړ شو او زیاته پانګه هم‌ور ته په نظر کښی و نیو ل شوه لیکن دمواصلاتی کرښو او محرکـــه قوی دنشتوالی له امله چه اقتصاد ی پر اختیادپاره اساس ګڼل کیده دهغو پـــراختیا ته په دواړو لـو مړ یـو پـلانـونـو کښی د لومړیتوب حـــق ور کـړل شـــو پــه عمـــو مـــی ډول دلومړی پلان له حقیقی لګښت څخه چه ۳ر۱۰ ملیارده افغانی اتکل شو پدی ۳ر۱ ملیارده‌یا په‌سلو کښی ۶ر۱۲ دکر هنی په‌بر خه کښی مخصو صا داوبو لګو لود لویو پروژودتمویل دپاره لګیدلی وی یعنی د هلمند داوبو لګولو پرپروژی سر بیره دننګر هار د کانال اوپه غزنی کښی دسرده پرو ژی هم دلمړی پنځه کلن‌پلان په دریم کال دتر خړوبو لو لاندی ونیولی شوی او دلمړی پرو ژی دعمو مـــی لګښت څخه په سلو کښی ۳۶ او دد و همی پروژی دپاره‌په سلوکښی ۲۲ د همدی پلان

په موده کښې مصر ف شو ی دحاصلا تواو
کرنیوړ ځمکو ډیری لړی پر اختیا په لمړی
پلان کښې ونشو کړ ای چه دخلکو اړتیاوی
پوره کړی ځکه نو حکومت مجبور شو تر څو
دپلان پهموده کښې ټول ۲۴۳ ټنه غنمدباندنیو
هیوادوڅخه واردکړی . پهکال ۱۳۴۰کښې دوهم
پنځه کلن پلا ن تر تطبیق لاندې ونیول شـو
ددیپلان دحقیقي لګښت څخه چه ۲۵ ملیارده
افغانی اټکل کیږی ۴ر۲ ملیارده افغانی یاپه
سلو کښې ۶ر۱۷ دکرنی په چارو کښېمصرف
شوی دپورتني لګښت یوه زیا ته اندازهیعنی
۸ر۳ ملیارده افغانی بیا هم دا وبو لګو لوپه
لویو پروژو کښې مصرو ف شو ی چه پـه
مقابل کښې یی دکرنی دنورو پر اختیا کښې
چارولګښت یواځې ۶ر. ملیارده افغانی ا ټکل
شویدی. پدی تو که د ۱۳۴۴ کال دقیمتونو
پهاساس دزراعتي تو لیدا تو حقیقي ا رزښله
۹ر۲۴ ملیارد وافغانیو څخه په لمړی پـلان
کښې ۳ر۳۷ ملیاردو افغانیو تهپه دو هـم
پلان کښې زیات شو. پهبل عبار ت د حبوباتو
مجموعي تو لیدا ت په وسطي ډو ل چـهد
لمړیپلان دکلو نو دپاره هر کال ۳۵۵۴ زره
ټنه اټکل شوی وو اودوهم پـلان دپاره ۳۵۷۷
زروټنو ته زیات شـو . په دریم پـلان کښې
څرنګه چه دزیر بنایي پروژو د تکمیلیدوله امله
داقتصادي پر مختیا دپاره ز مینه برابره شوه
ځکه نو دکرنی په برخه کښـی د عمـو مـی
لګښت اندازه په سلو کښې ۲ر۲۹ تهلوړه
شوه پهبل عبار ت ددی لګښت اندا زه ۴ر۴
ملیارد واافغا نیو څخه پهدو هم پلان کښې
۷ر۹ ملیارد و افغانیو تهپه دریم پلان کښې
زیاته شوه . همدا رنګه ددی پلان د عمومي
لګښت څخه په سلو کښې ۵۸ د اوبو لګـولو
پروژو پراختیا او په سلو کښې ۵۲ د کرنی
دپراختیا دپاره ټاکل شوی دی .

مهم تو لیدات :

داقلیم لهپلو ه د مختلفو سیمو دشتهوالی
لهکبله په افغانستان کښې دډو ل ډو لنباتاتو
کرنه رواج لری لیکن دټولو څخه یی غنمزیات
اهمیت لری او دهیواد د خلکو دا کثریتدپاره
اساس غذایی ماده تشکیلو ی ځکه چه غنـم
دنورو نباتاتو سره په انډو ل کښې په زیاته
لوړتیا کښې تر ۱۳ زره ټنو پـوری هـم و ده
کولای شی سر بیره پر دی ډیرو خا صو ـ
اقلیمی شرایطو تههم اړه نلری ځکه نو په
یواځې توګه دنباتاتو د کرنی د عمو میساحي
څخه یی په سلو کښې ۶۷ ځمکه نیولیدهحال
داچه دغلهجاتو لاندی ځمکو څخه په سلوکښې
۹۰تشکیلو ی دغنمو لاندی سا حه په هیواد
کښې هر کال د ۳ر۲ ملیونو هکتا رویا ۱۱
ملیونو جریبو په شاو خوا کښې اټکل شویده
اوکرنهیی دهیواد په زیاتو سیمو کښـــی
د ۳۵۰ مترو لوړ والی څخه بیاتر ۳۳۰۰مترو
پوری رواج لری د غنمو دکلنی حاصلا تـــو
اندازه د ۵ر۲ ملیو نو ټنو په شاو خواکښې
اټکل شوید ه. په کال ۱۳۵۲ کښې د هیواد
دعمو می زراعتي ځمکو څخه په سلو کښـــی
۳ر۶ یعنی ۲ر۲ ملیونه هکتاره ځمکه د غنمو
ترکرنی لاندی وه او دحاصلاتو اندازه یی
۷۵۰ر۲ ملیونه ټنه اټکل شوی وه دا هم باید
وویل شی چهپهلمړیاودوهم پنځه کلـــن
پلانـونـو کښې دټولو هڅو سره سره بیاهم د

دوهم پلان کلنی حاصلات په منځنی ډول د لمړی پلان په مقایسه لږ شو ل مهم علت یی هم داوو چه د ځمکو دحاصلاتو کلنی اندازه له ۹۸۷ کیلو گرامو څخه په هر هکتار ځمکه کښی دلمړی پلان په موده کښی ددو هم پلان د پاره ۹۲۰ کیلو گرامه ته را ټیټه شوه حال داچه په همدی موده کښی دغنمو لاندی ساحی پراخوالی په منځنی ډول دهر کال دپاره له ۲۲۳۱۰۰۰ هکتارو څخه ۲۳۴۳۰۰۰ هکتار و ته زیاته شوه. ددریم پلان په دوره کښی دغنمو دحا صلاتود زیاتولو دپاره دکیمیاو ی سری او اصلاح شویو تخمونو دویش لــه پلــوه ځنــی اقــدامات عملــــی شو ل چه په نتیجه کښــی یی یواځی د ۱۳۴۹ او ۱۳۵۰ کلونو څخه پر ته د نوروکلونو دپاره دحاصلا تو اندازه زیاته شوی ده د نوی جمهوری رژیم داستقرار څخه وروسته داپرو گرامونه نورهم اصلاح او چټك شول اولدی کبله خرنگه چه وینو په وروستیو کلونو کښی دغنم حاصلات هر کال زیا ت شو ی دی.

دغنمو مختلفو ډولو نو دشته وا لی له کبله زیات نبات پو هان پدی عقیده دی چه افغانستان هم دغنمو کرنی دلمړنیو مر کزونو څخه دی. دا هم باید ووایو چه دغنمــو دځمکـــو څخه پــه سلو کښی ۵۳ ابی او پاتی نور للمی دی.

پرغنمو سر بیره دافغا نستان په ټیټواو هغو سیمو کښی چه توده هوا او زیاتــی اوبه لری دوز یجو کرنه هم رواج لری په تیـــرو کلونو حتی دپنځه کلنو انکشافی پـلانــونو په موده کښی هم دوریجو دحاصلا تو دزیاتوالی په هکله موثر اقدا مونه عملی نشو ل دوریجو لاندی ځمکو پراخوالی چه په کا ل ۱۳۳۷کښی ۲۱۰ زره هکتاره اټکل شوی وه په کال ۱۳۴۹ کښی ۲۰۲ زرو هکتارو تــه را ټیټه شــوه پــه مقابل کښی یی دوریجو د حاصـــلاتو انـدازه همدی دوره کښی ۳۲۰ زرو ټنو څخه ۳۶۶زرو ټنو ته زیاته شو ه. د ۱۳۵۲ کـــــال دپاره دوریجو لاندی سا حی پراخوا لی ۲۱۰ زره هکتاره او دحاصلاتو اندازه ۴۵۰ زره ټنه اټکل شوی وه. په عمو می ډو ل د جنسیت له نظره په افغانستان کښی ددوه ډوله وریجو کرنه رواج لری چه یوته یی نری اوبل ته یی پنډی وریجی وایی دلته داهم باید وویل شی چه دوریجــو مهمو تولید ونکو سیمو څخه پر تــــه د هیواد په نورو بر خو کښــــی و ر یجی دغذایی موادو په لړ کښی دو هم یا دریــم مقام لری او مصر ف یی ډیر زیا ت نه وی.

ځکه نو افغانستان دور یجو له پلوه په ځپل ځانمتکی دی دافغانستان زیا تی وریجی پــه ختیزو ولایتو نو یعنی لغمان اوننگرهار او په شمالی ولایاتو لکه کندز ، بغلان او تخارکښی زیات کرل کیږی . سر بیره پردی دور یجو کر نه په محدوده اندازه دهرات، لوگر، وردگو بلخ پروان اونورو ولایتونو کښی هم رواج لری په عمومی ډو ل دهیواد دتو لیدا تو څخه په سلو کښی ۲۵ ددوو ختیزو ولایتونو څخــه په لاس راځی . دهغو پــه ترځ کښی دلغمـــان ولایت دوریجی لاندی سا حی او دتو لیداتو اندازی له پلوه. او دکنړونو سیمه دوریجـــو دجنسیت له نظره خو رازیا ت اهمیت لری.

په منځنی ډول په افغانستان کښی د کا ل ۱۳۵۰ دپاره دوریجو د محصو ل اندازه له یوه

هکتاره ځمکی څخه زرکیلوگرامه اټکل شوی وه .

دغذایی موادو په لړ کښی دجوارو کرنه هم په افغانستان کښی خورا زیات اهمیت لری او دغنمو څخه وروسته دوهم مقام لری چه کرنه اومصرف یی دهیواد په اکثرو ولایتو کښی رواج لری البته دجوار و صادرات او یا واردات معمولانه لیدل کیږی په کال ۱۳۵۲ کښی د جوارو لاندی ځمکو ساحه په عمومی ډول ۴۷. زره هکتاره او دحاصلاتو اندازه یی ۷۶۰. زره ټنه اټکل شوی وه دجوار و لاندی سیمه حتی دپنځه کلنو پلانو نو په موده کښی کمه شوی ده حال داچه په مقابل کښی یی ددریم پلان په موده او دهغه څخه وروسته د کیمیاوی سری څخه په استفادی سره د حاصلاتو اندازه لوړه شوی ده اوله ۲۰ر۱ ټنو څخه دیو هکتاره ځمکی دپاره په کال ۱۳۵۰ کښی ۷۲ر۱ ټنو ته لوړه شوی ده .

وربشی هم په افغانستان کښی دمهمو تولیداتو څخه بلل کیږی او په کال ۱۳۵۲ کښی یی ۳۲۲ زره هکتاره ځمکه نیول شوی وه چه دهغو څخه ۳۶۰ زره ټنه وربشی په لاس راغلی وی بیلی حبوبات هم دافغانستان په کرنی کښی خورا مهمه برخه لری د هغو ځمکو ساحه چه په کال ۱۳۵۲ کښی ددی ډول نباتاتو د کرنی دپاره ورڅخه گټه اخستل شوی وه ۵ر۴۲ زره هکتاره او دمحصول اندازه یی ۳۸ زره ټنه اټکل شوی وه ددی ډول نباتاتو یوه اندازه باندنیو هیواد وته صادر یږی او د پاتی برخی څخه یی دتیلو او غوړیو دلاس ته راوړلو په مقصد استفاده کیږی .

دصنعتی نباتاتو په لړ کښی دپنبی کرنه په افغانستان کښی زیات اهمیت لری او دهیواد په شمال لویدیز او ختیز وولایا تو کښی رواج لری چه دهغو په ترڅ کښی شمالی ولایتونه دیاد ونی وړ دی ځکه په دی سیمو کښی طبیعی شرایط ددی نبات دودی دپاره مساعد دی باید وویل شی چه د کال ۱۳۱۴ څخه پخوا دپنبی کرنی یوه کوچنی ساحه بیولی وه له کال ۱۳۱۵ څخه وروسته د پنبی کرنی په چټک ډول پراختیا وموندله او د تولیداتو اندازه یی له ۳۵۰۰ ټنو څخه په کال ۱۳۱۴ کښی ۶۳ زرو ټنو ته په کال ۱۳۵۰ کښی زیاته شوه . په کال ۱۳۵۲ کښی دپنبی لاندی ځمکو ساحه ۸ر۷۴ زره هکتاره او د حاصلاتو اندازه یی ۱.۵ زره ټنه اټکل شوی وه داهم باید ووایو چه دپنبی په کرنه کښی د نورونباتاتو په مقایسه سره زیاتو کارگرانو ته اړه وی له بلی خوا په هغو فابریکو کښی هم چه دپنبی سره ارتباط لري یو زیات ـ شمیر خلك بوخت سا تی ځکه نو دخلکو دپاره دکار ښه زمینه برابروی البته باید وویل شی چه پنبه له یوی خوا دافغانستا ن له مهمو صادراتی مالونو څخه ده اوله بلی خوا په هیواد کښی دننه زیاتو نسا جی فابریکوته اومه مواد برابروی. دنوی رژیم له مینځ ته راتگ څخه وروسته دپنبی دکرنی پراختیاته زیاته پاملرنه شوی ده.

دمیوی تولیدات هم د زراعتی محصولاتو په لړه کښی ډیر زیات اهمیت لری ځکه د هیواد داوسیدونکو دارتیا وو پر ترسره کولو سربیره له مهمو صادراتی ما لونو څخه بلل کیږی. او دبا ندنیو اسعار و څخه په

سلوکښې له ۲۵ څخه تر ۳۰ پورې له همدې لارې‌لاس ته‌راځي. البته افغانستا ن د ډول ډول میوه دلرلو له پلوه په نړۍ کښې شهرت لري.

دمیوه لرو نکو ونو رو زنه دهیواد په ټولو سیمو کښې رواج لري . او ځنې ډولونه یې‌په وحشي ډول هم لید ل‌کیږي لکه پسته، انځر انار، زیتون، خرما، توت‌اوداسې نور. په‌عمومي توگه دتوتانو، گیـلاسو، بادامو او الووني پـه لوړو او سړو سیمو، انار ، چهار مغزاوبهي په معتدلو سیمو او دنارنج لیمو اومالتې و نې‌په تیتو اوتو دوسیمو کښې روز ل کیږي سره لدې چه میوې دافغانستا ن په ټولو سیمـــو کښې تو لیدیږي خو بیا هم دهرا ت کندهار زابل، کابل، ننگرهار، پروان، سمنگان‌اوبدخشان ولایتونه‌لدې پلوه زیا ت اهمیت لري . دمیوه په‌لړ کښې انگور په افغانستا ن کښې‌ترټولو زیات اهمیت لري او مخصو صا د هرا ت ـ کندهار اوپروا ن په ولا یتونو کښې یې یوه پراخه سا حه نیو لې ده. داهم با یدوواېوچه دافغانستان دټولو انگورو څخه دریمه بر خه‌په تازه‌ډول مصر ف او یابا ندنیو هیوادوتـــــه صادریږي اوله پاتې برخې یې دمویزو دلاس ته‌راوړلو‌په مقصدگټه اخیستل کیږي همدا ډول تقریبادتازه انگورو‌نیمایې‌اودمویزو‌په‌سلوکښې‌۶۰ خارج‌ته استول کیږي دانگورو کلنی تولیدات په افغانستان کښې د ۱۹۰ او ۲۲۰ زروټنو په شاوخوا کښې اټکل شوی ده چه له . ۶زره هکتاره ځمکې څخه په لاس راځي. دا هم‌باید وواېو چه دافغانستان په انگور و کښې‌دقندي موادو اندازه دجهاني معیار په مقایسې سره (۲۲٫۷فیصده) زیا ت اوپه سلو کښې له ۲۵ څخه ۳۰ پورې ده په کال ۱۳۵۲ کښې‌د ـ افغانستان دټولو زراعتي ځمکو څخه ۱۳۶٫۷ زره هکتاره دمیو لاند ې وه چه دحا صلاتو ـ اندازه یې ۸۴۰ زره ټنه اټکل شوې ده .

طبیعي ځنگلو نه هم د هیواد له مهمو ملـي پانگو څخه ده او دهیواد په اقتصادي پراختیا کښې لوړ مقام لري په عمو مي ټو گه دځنگلونه ساحه په هیواد کښې د ۱٫۸ ملیونو هکتارو په‌شاوخوا کښې اټکل شوې ده چه د هغو‌په لړکښې دشمال لویدیزو او شما ل ختیزو سیمو دپستې ځنگلونه دیادوني و ړ دي چه پراخوالي یې ۳۰۰ زره هکتاره اټکل کیږي.

یواځې دباد غیس دو لایت دپستې ځنگلونو ۹۰زره هکتاره سیمه نیو لې ده. دلمنزې او نښترو ځنگلو نه دهیواد په جنوبي او ختیزو ولایتونو کې(پکتیا ، ننگرهار،لغمان)دیادوني وړ ده دیوه اټکل له مخې دپکتیا د و لایـت ځنگلونه ۳۷۲ زره هکتاره او دکنړونو دلوی ولسوالي ځنگلو نه ۳۰۹ زره هکتاره‌پراخوالي لري.

دڅارویو روز نه :

دڅارویو روز نه دزرا عتي فعالیتو نومهمه برخه تشکیلوی او دهیواد پر اقتصاد باندې څرگنده اغیزه لري په بل عبار ت‌دهیوادټول کروند گر څه ناڅه د څارویو دروز نې سره علاقه لري حال داچه یوزیات شمیراوسیدونکي چه دکو چیانو څخه عبار ت دي (په سلوکښې له۱۶ څخه‌زیات) یواځې له همد ې لا رې‌ځپل ژوند تامینوي. سر بیره پردې چه له څارویو یو‌ه‌زیاته اندازه غذ ایي مواد په لاس راځي

دکرنی په چارو کبنی هم ور څخه زیاتــــه گټه اخستل کیږی او هم یوه زیــاتــه انــدازه صادراتی ما لونه له څارویو څخه په لا س راځی. په خواشینی سره باید ووایو چه حتی دېنځه کلنو پلانونو په موده کبنی د څارویو دروزنـــی په هکله زیاته پا ملرنه و نشوه باید ووایو چه دمږینی اندازه دا فغانستان په څارویو کبنی زیاته او معمو لا په سلو کبنی دشلو په‌شاوخوا کبنی‌اټکل کیږی چه البته دوچکالیو په موده کبنی لدی څخه هم زیاته وی‌هغه نورعوا مل چه دمږینی په زیا تولــو باندی تاسیر لری او هم دڅارویو دمحصولاتو لکه وړ یو اونورو دکمیدو سبب گر ځی‌دځکلو اوبو نشتوالی په ژمی کبنی دڅارویو دپاره‌د هستو گنی دځایونو نشتوا لی او داسی نورد یادونی وړ دی.

دڅارویو په لړ کبنی دپسو نو روزنه پــه افغانستان کبنی زیات اهمیت لری اودڅارویو دصادراتی محصو لاتو څخه په سلو کبنـــی ۹۵ تشکیلوی دافغانستا ن دڅارو یو شمیر په کال ۱۳۴۹ کبنی د ۳۰ ملیونو په شاو خـــوا کبنی اټکل شوی و وچه په هغو کبنی ۱۵ ملیونه عادی پسو نه ۶ر۴ ملیونه دقره قلی پسونه ۶ر۳ ملیونه غو اوی او میښی ۱ ر۳ ملیونه وزی ۳ر۱ ملیونه خرونه ۳۰۰ زره‌اوښان او ۴۵۰ زره اسونه شا مل دی. په افغانستان کبنی دپسونو مهم جنسو نه رو ز ل کیږی چه دهغو په ترڅ کبنی غلجا یی قره قلـــی هزاره گی ، بلوچی، هراتی، ترکی، بادغیسی اوداسی‌نور دیادونی وړ دی. دپسو نو رو زنه د هیواد په ټولو برخـوکبنی رواج لری ، البته دهیواد شمالی جنو بی او لویدیز ی سیمی پدی هکله زیات اهمیت لری مخصو صاقره‌قلی پسونه چه دشمالی افغانستان په‌یوه پراخه سیمه کبنی دبدخشان څخه تر بادغیس پوری روزل‌کیږی، سر بیره پر دی افغانستان هر کال د۱۷زره ټنو په شاوخواکبنی وړی تولیدوی چه دهغـو څخــه پــه کــال ۱۳۵۰ کبنی شپــږ زره ټنه خارج ته صادریږی او دپوستکـــو او کلمو صادرات هم دڅارویو دمحصولاتو په لــړ کبنی دیادونی وړ دی. دا هم بایدووایوچه‌په افغانستان کبنی دور شو گانو عمومی ساحه ۷ر۵۴ ملیونه هکتاره اټکل شوی ده‌چه‌له هغــو څخه ۲ر۱۶ ملیونه هکتاره دژمی څــړ ځــایونــه ۶ر۲۴ ملیونه هــکتــاره د دوبـــی او پــا تــی نوریی دپسرلی او منی څړ ځایونه دی ضمنــاد هیواد له و رشو گــانو څخه یواځی ۱۲۰ زره هکتاره یی لمړی درجه لری حال داچه دوهــم درجه څړ ځایونه چه معمولا دغــرونــو په لوړو کبنی موقعیت لری دټولو څړ ځایونه څخه پــه سلو کبنی ۷۶ تشکیلوی .

۲ـ کانونه :

دتاريخي شواهدو په استناد ويلای شوچه دافغانستان له ځينوکانونو لکه سروزرو، مسو سرېو ، سپينو زرو، جستو او قيمتي ډبـــرو څخه ګټه اخستل له ډيرو پخوانيو زمانو څخه راپديخوارواج درلود، لەبده مرغه پدیوروستيو کلونو کښې پدی هکله ډير لږ او محـــدود اقدامات عملي شول ليکن دجمهوريت د رژيـم له مينځ ته راتلو څخه راپديخوا پدی برخـه کښې هم ځيني مهم ګـــامونه اوچت شول په اوسني وخت کښې د۲٤ مختلفو ډولوکانی موادو موجوديت دهيواد په ۸۹ سيمو کښې تثبيت او ځيړل شوی د ی چه د هغوپه ترڅ کښې يی ځنی ډولونه لکه بيريل ، کروماېت، دډبروسکاره، اوسپنه، لاجورد، مالګه، تالـك اوطبيعي ګاز دخرڅلاو دبازار دپيدا کيدو په صورت‌کښې‌چه په‌تجارتي ډول دايستلووړدی سربيره پردی ځنی نوری‌کانی‌ذخيری لکه مس، سرب، جست‌اوسره زرهم دپاملرنی وړدی .

دپترولو د ذخيرو تثبيت او پـــلټنه پـــه افغانستان کښې په کوچنی پيمانه له کـــال ۱۳۱٤څخه راپديخوا پيل شوی ده ددی څيړنو نتيجی څرګندوی چه دپترولو د پيـــدا کيدو امکانات دافغانستان په شمالي لويديزوجنوب لويديزو اوجنوبي سيموکښې خورا زيات دی په اوسني وخت کښې دافغانستان دپترولـــو يواځني تثبيت شوی ذخيره دانګوت په سيمه کښې موقعيت لری چه پترول يی د۱۱ څخه تر۱۲ زرو متروپه ژوروالي کښې ليدل کيږی دانګوت داوسنی ذخيری د پترولـــو انـدازه (۷۲۰٤) زره ټنه اټکل شويده چه له هغـو څخه يی ۳٦۰۳ زره ټنه داستفادی وړ دی .

په نظرکښې دی چه‌په‌کال کښې د۱۰۰ زروټنو په ظرفيت دپترولو يوه دتصفيي فابريکه پـه نژدی راتلونکی وخت کښې ددی ذخيری تـر څنګ ودروله شی ددی سيمی په شاوخواکښې پرڅيړنو سربيره په ۱۳۵٤ کال کښې ديوی فرانسوی کمپنۍ سره هم دکتهواز په ۲۰ زره مربع کيلومتره سيمه کښې دپترولو دلټولـو اوايستلو تړون لاسليك شوی دی .

په افغانستان کښې يوه بله مهمه کـــانی ذخيره چه هم دصادراتو اوهم د صنايـــعو دپرمختګ له پلوه زيات اهميت لری دطبيعي ګازولوی ذخيری دی چه همدااوس دجوزجان ولايت دخواجه ګوګردك اويتيم تاق په‌سيمو کښې تثبيت اوتراستفادی لاندی نيول شــوی دی . ددی ګازاندازه چه د۱۵۰۰ څخه تر۱۸۰۰ متروژوروالي څخه په‌لاس راځي د۵ر٤۸ملياردو مکعب متروپه شاوخوا کښې اټکـل شويده .

داګاز په عمومي ډول سلفر نلری نوځکه په مستقيم ډول ورڅخه ګټه اخستل‌کيدای‌شي. سربيره پردی دهمدی سيموپه شاوخوا کښې دسلفر لرونکی ګازنوی لوی ذخيری هم پيـدا شوی دی چه دسلفر دبيلولو ددستګاه پـــه درولو سره به ورڅخه ګټه اخستل پيل شي. اوس ددی سيمی‌ګازدکال ۱۳٤٦څخه راپديخوا دهغه پايپ لاين په واسطه چه دسلوکيلومترو په شاوخواکښې اوږدوالي لری، لومړی دکلفت بندراووروسته بياشوروی اتحادته صادريږی. په‌کال ۱۳۵۲ کښې له افغانستان څخه ۸ر۲ مليارده مکعب متره ګاز نوموړی هيواد تـــه صادرشوی‌وو. دکيمياوی سری دهغی فابريکی

دجوړولوچاری چه په مزارشریف‌کښی موقعیت لری اوله همدی ګاز څخه استفاده کـوی هم بشپړ شوی اود ۱۳۵۳ کـال په وروستیو میاشتو کښی یی په تولیدی فعالیت پیل‌کړی دی، دافابریکه په‌کال کښی د۷۱ زره ټنومایع آمونیااوهمداډول ۱۰۵ زره ټنو یوریا ډولـه سری دتولیدولو ظرفیت لری ، سربیره پردی دهمدی فابریکی‌دفعال ساتلوپه مقصد دحرارتی برښنا یوه فابریکه هم چه په ساعت کښی د۳٦ زرو کیلوواټو بریښناتولیدوی ظرفیت‌لری، په‌کار اچول شوی ده . دمزار شریـف دی صنعتی مرکزته ګازله شبرغان څخه د هغـه پایپ لاین په و اسطـه چه ۵۵ کیلو متـره اوږدوالی اوپه کال کښی ۵۰۰ ملیونه مکعب متره ظرفیت لری لیږدول کیږی .

دډبرو دسکـرو زیاتی ذخیری هـم پـه افغانستان کښی شته چه له پخوا څخه ترګټه اخستلو لاندی دی اوزیاتی یی په شما لـی افغانستان کښی له تخار څخه تر هراته پوری لیدل کیږی . په عمومی ډول تراوسه پوری دهیوادپه مختلفو سیمو کښی دډبرو سکرو د۱۱ ذخیرو شته والی چه د سکـــرو اندازه پکښی له ۳۰۰ څخه تر۵۰۰ ملیونو ټنو پوری اټکل کیږی تثبیت شوی دی چه دهغو په‌ترځ کښی دکـرکـر (۱۵ ملیونه ټنـــه) اشپشتی (۵۰۰ زره ټنه) دره صوف (٦۰ ملیونه ټنه) کانونه ترټولوزیات اهمیت لری دسکرودطبقو پریړوالی په پورتنیو کانونو کښی له (۸ر۰) متروڅخه ترځلورومترو پوری توپیر مومی او د، ایرواندازه پکښی په سلوکښی له ۱۰څخه تر۳۵ پوری اټکل شویده . له دی کبله چـه دکرکران له‌کابل څخه لږه فاصله لری، څکه نود تولیداتو زیاتوالی پکښی امکـان لـری دجنسیت له پلوه ددره صوف سکاره پـه افغانستان کښی دیادونی وړدی . په کـال ۱۳۵۲ کښی له پورتنیو کانونو څخه ۵ر۱۱٦ زره ټنه سکاره په لاس راغلی وو .

اوسپنه هم له هغوفلزاتو څخه ده چه زیاتی ذخیری یی په افغانستان کښی څیړل شوی دی چه دهغو په ترځ‌کښی اته کانونه نسبتاً دپاملرنی وړدی اوله ټولوڅخه‌زیات دحاجیګک داوسپنی کان داهمیت وړدی داکان چه دبامیان دښارجنوبی خواته ۳۸ میله موقعیت لری له ۲۸۰۰ متروڅخه تر ٤۹۵۰ متروپوری لوړوالی لری . دحاجیګک په سیمی کښی ١٤ کـانی ذخیری او١٦رګونه شته چه پریړوالی یی له ۳۰څخه تر۳۸۰متروپوری‌توپیرمومی حال داچه دهغواوږدوالی له ٦۰څخه تر٤۸۰۰ متروپوری اټکل شویدی‌دحاجیګک په‌کانونوکښی داوسپنی مجموعی ذخیری ۰۷ر۲ ملیاردوټنوته رسیږی اوداوسپنو څیړنو په رڼاکښی همدااوس لدی کانونوڅخه د٤۲۸ ملیونو ټنو اوسپنو ایستل ډیرښه امکان لری . داهم باید ووایو چـه ددی کانونو داوسپنی اندازه په مځنی ډول په سلوکښی ۵ر٦۳ـ اټکل شویده .

دافغانستان دلاجوردوله کانونوڅخه ګټه اخستل هم په‌کال ۱۹۳٤ کښی پیل شول باید ووایو چه درنګ اوجنسیت له پلوه د افغـانستان لاجوردپه ټوله نړۍ‌کښی ممتازدی په‌افغانستان کښی دلاجوردو ۲۷ ذخیـــر ی شته چـه اس ذخیری یی په رسوبی حوزو کښی لیدل‌کیږی اوزیات اهمیت نلر ی په افغانستان کښـی

دلاجوردوعمومی اندازه ۱۲۹۵ټنه اټکل شویده. چه دهغوخخه دسرسنګ کان په بدخشـــا ن کښی ترټولو زیات اهمیت لری اوله هغه خخه ۱۴۱ ټنه لومړی درجه او ٦٥ ټنه دوهمه درجه لاجورد په لاس را تلای شی . په افغانستان کښی معمولا هرکال دپنځو ټنوپه شاوخواکښی لاجورد ایستل کیږی .

دمسو کـانونه هم دافغانستان په مختلفـو سیمو کښی لیدل شوی دی چه اوسنی شمیر یی ۱۲ ته رسیږی اوپه خوولایتونو کښی له پروان اولوګر خخه ترفراه پوری پراخوالـی مومی . دمسو یوکان دزابل ولایت دکندلا ن پهسیمه کښی شته چه دمسو ایستل یکښی تر۲۰۰ مترو ژوروالی پوری هم امکان لـری اولومړنی. خیړنی خرګندوی چه پدی سیمیکښی له ۸۰۰ متروپه اوږدوالی ۲۰ مترو سـور او ۲۰۰ متروژوروالی له پنځو خخه تراتو ملیونو ټنوپوری کانی ذخیری شته دمسودفلز فیصدی پدیکان کښی په سلوکښی له یوخخه تریو نیم پوری اټکل شویده چهکله حتی په سلو کښی ۳ر٤ ته هم رسیږی . پدی کان کښی دمسودفلزاندازه ۲۱٤ زره ټنه اټکل کیږی . دلوګردولایت دعینکو په سیمی کښی هـــم د مسولوی ذخیری شته چه خیړنی یی په یوه پراخهسیمهکښی دذخیرودانداز‌یدمعلومولودپاره په جدی ډول روانی دی . هیله ده چه پـــه راتلونکو کلونو کښی ددی کان خخه ګټـــه اخستل پیل شی .

که څه هم له پخواخخه په افغانستانکښی دسروززروشته والی تثبیت دی خوبیاهم لـه هغوخخه تراوسه پو ری ډیره لږه استفـاده شوی ده په وروستیو کلونو کښی د هیواد دشپږوکانونوپه هکله څیړنی شوی دی چـــه له هغو خخه یی په بدخشان کښی دیفتـــل دکانونو اوپه غزنی کښی دمقر دکانونو نتیجی دیادونی وړدی دیفتل پهکان کښی دسروززرو مجموعی اندازه د٤٥٧ کیلو ګراموپه شاوخوا کښی اټکل شویده . دکلات دزرکشانو پـــه سیمه کښی هم دسرو زرو ذخیری د یادونی وړدی همدا ډول دکوکچی سیند او دهغـــه معاونین هم په خپلو شګوکښی سره زرلری .

سره له دی چهپه افغانستان کښی دسربو اوجستو دذخیرو په هکله پراخه څیړنی ندی عملی شوی خوبیاهم تراوسه پوری په هیواد کښی دنوموړوفلزاتو اوه کانونه تثبیت شوی دی چه دهغوپهترڅکښی دارغنداب دبیبیګوهر دسیمی کان دیادونی وړدی چهپه هغه کښی دجستو اندازه ۱ر۲۱ زره ټنه اودسربواندازه ٥ر٥ زره ټنه اټکل شویده . یوه بله نسبتاً مهمه کانی ذخیرهیی همدغوروولایت دنعل بندان پهسیمهکښی ده چه د جستو اندازه په کښی له ۱۰۰ خخه تر ۱۳۰ زروټنواود سربواندازه یی له لسو خخه تر۱۲ زروټنو پوری اټکـل شویدی .

دمالګی له پلوه افغانستان په خپل خـان متکی دی او هرکال له ۱۸ خخه تر ۲۰ زرو ټنو پوری کانیمالګه اوله ۲۰ خخه تر۲۲ زرو ټنو رسوبی مالګه تولیدوی دمالګی دتولیداتو اندازه په کال ۱۳۵۲ کښی ٤۲ زرو ټنو تـــه رسیدلی وه دمالګی دذخیروپه ترڅ کښی دری دکانی مالګی اواته د رسوبی مالګـــی ذخیری دیادونی وړدی دکانی مالګی یوه لویه ذخیره

تالقان ته نژدی دنمك آب په سیمه کښــی واقع ده چه دمالګی اندازه پکښی ۱۳۰ ملیونه اټکل شویده اولږ ترلږه د۱۳۰۰ کالو د پاره دهیواد اړتیاوی پوره کولای شی .

دبیرایټو دکانو نوشته والی د هــــرات دسنګډلانو په سیمه او دغوربند دفرنـجل پـه سیموکښی دیادونی وړدی دسنګلانو دذخیـرو اندازه ۱٤۰۰ زره ټنه اټکل شویده ، حــال داچه دغوربند کانونه ۵۲ زره ټنه بیرایـــت لری پخوا هرکال له ۱۰ څخه تر۱۲ زرو ټنو پوری بیرایټ له باندنیو هیوادو څخه پلورل کیدل . حال داچه اوس د غوربند له تولیداتو څخه دداخلی اړتیاوو دلیری کولو دپاره ګټه اخستل کیږی اودهرات دتولیداتو یوه زیاته اندازه خارج ته صادریږی .

دبیریل کانونه هم چه دهیواد په مختلفو سیموکښی شته دیادونی وړدی داسی اټکـل کیږی چه شاید په ر اتلونـکی وخت کښـی دهیواد ختیزی سیمی دنړۍ دبیریلودتولیدولو له مهمو سیمو څخه وی . څکه یواځی دپیچ ددری ذخیری دنړۍ له ټنولویوبیریل لرونکو هیوادو سره دمقایسی وړدی .

سربیره پرپورتنیو کانی موادو دکرومایټو نسبتاً لوی ذخیری دننګرهار اولوګرپه‌ولایتونو اودمرمړوبری دننګرهار، کابل اوکندهار پـــه ولایتونو کښی دیادونی وړدی همدااوس هرکال د۱۱ او۱۵زروټنوپه شاوخوا کښی داډول ډبری ایستل کیږی . همدا ډول دنورو کـانی موادو ذخیری لکه قلعی، سیماب، سلفر، تالك‌اونورهم په افغانستان کښی دیادونی وړدی .

۳ـ صنایع :

دنړۍ دنوروهیوادو په شان په افغانستان کښی هم لاسی صنا یع له ډیرو پخوانیــــو زمانو څخه راپدیخوا رواج لری ، حال داچه عصری فابریکی ډیر تاریخی قدامت نلری .

په افغانستان کښی دزیاتو عصری صنعتـــی تاسیساتو دپاره دپراختیا مساعد عوامل شته لیکن له بده مرغه پخواپدی برخه کښی موثر اقدامات عملی شوی ندی ، حتی دپنځه کلنو پلانونو په موده کښی هم داقتصادی زیربنایی تاسیساتو دنشتوالی له امله زیاته پانګــه په نوموړی ساحه کښی مصرف شوه په بل‌عبارت دلومړی اودوهم پلان له انکشافی بودجی څخه په سلوکښی ۳۳ دمواصلاتو په سلو کښـی ۳۱ دکانونو اوصنایعو په سلوکښی ۲ر۲۳ د کرهڼی اوپه سلو کښی ٤ر۸ دپوهنی اونورو ټولینزو خدمتونو دپاره ټاکــل شــوی دی . دکانونو اوصنایعو په برخی کښی هم زیاته پانګه دبریښنا دبندونودجوړولو دپاره ټاکل شوی وه .

په افغانستان کښی لمړۍ عصری فابریکه په کال ۱۲٦٦ لمریز هجـری کښی دکابل د ماشین خانی‌په‌نامه‌تاسیس شوه چه‌دضرابخانی دوسلو دترمیمولو، دوړیو اوبدلو، د صابون جوړولو اودیوی کوچنۍ مطبعی خانګـی یـی درلودلی . په‌کال ۱۳۱۵ کښی یوه کوچنـۍ دبریښنا فابریکه هم ورزیاته شوه . له‌دی وخت څخه وروسته نوری فابریکی هم لکـه دکندهار دوړیو اوبدلو اودبغلان دقندجوړولو دستګاوی اوددوی ترڅنګ دبرښنا فابریکـی پرانستل شوی ، په افغانستان کښی داوبو

دبرېښنا **لومړی** فابریکی په‌کال ۱۳۰۰ کښې د۱۵۰۰ کیلــو واټو برېښنا په ظرفیت پــه جبل السراج کښې په فعالیت پیل وکــړ . د۱۳۱۵ او ۱۳۲۰ کلونو ترمیځ د وردګو او پلخمری دبرېښنا فابریکې هم جوړې شوی . په همدې ډول په‌کال ۱۳۳۶ کښې د سروبی دبرېښنا فابریکه د۲۲ زرو، په‌کال ۱۳٤٦کښې دنغلو فابریکه د ۹۰ زرو کیلوواټو په‌ظرفیت اوپه همدی ډول دماهیپر فابریکه د۶۰ زرو کیلوواټوپه ظرفیت‌په‌کال ۱۳٤۳کښې په‌تولیدی فعالیت پیل وکړ. دپلخمری دوهمه فابریکــه هم د۹زروکیلو واټوپه ظرفیت په‌کال ۱۳٤۱ اودګرشکو فابریکی پــه‌کــال ۱۳۳۷ کښې د ۲۸۰۰ کیلو واټو په ظرفیت اوپه پای کښې دننګرهار دبرېښنا فابریکه د ۱۱٫۵ زروکیلو واټوپه ظرفیت پرانستل شوی . پدی توګه د برېښنا دتولیداتو اندازه چه په کــال ۱۳۳۶ کښې ۱٫٤۷ ملیونو کیلو واټوته رسیدلی وه په‌کال ۱۳۵۲ کښې ٤٫٥۲۵ ملیونو کیلوواټو ته زیاته شوه . دبرېښنا دتاسیساتو څخــه وروسته دټوکرانو دتولیدولو فابریکی دیادونی وړدی څکه چه دصنعتی کارګرانو زیاته برخــه یی هم جذب‌کړی ده چه له هغو څخه وروسته دکانی موادودتولید فابریکی دسمنټو دفابریکو په‌ګډون دیادونی وړدی داهم باید ووایو چه دجغرافیایی سیمو په تــرڅ کښې دصنعتــی کارګرانو زیات شمیرپه کابل او وروسته بیا دپلخمری ، کندز په صنعتی سیمو کښــی بوخت شوی دی . پدی ډول چه په‌کال ۱۳٤۸ کښې دصنعتی کارګرانو په سلو کښې اویاپه کابل کښې اوسیدل . له‌کابل څخه وروستــه دکندهار، هرات، مزارشریف، کندز اوجلال‌آباد ښارونه هم د صنعتی تاسیساتو لــه پلــوه دیادونی وړدی دټوکرانو دصنعت په بــر خه کښې باید ووایوچه ددی برخی‌لومړی فابریکه په ۱۳۱۵کال په پلخمری کښې تر جوړولــو لاندی ونیول شوه همداډول دجبل الســرا ج فابریکه په‌کال ۱۳۱۷ اودکندهار دوړیواوبدلو فابریکه په‌کال ۱۳۲۲ کښې په فعالیت پیل وکړ وروسته بیادګلبهار ، بګرامیو او بلــخ فابریکی هم د نورو تاسیساتو په‌ګډون جوړې شوی پدی ډول دټوکرانو دتولید اندازه چــه په‌کال ۱۳٤۵ کښې ٦٦٫٤٦ ملیونو مترو تــه رسیدلی وه په‌کال ۱۳۵۲ کښې ۹۰ ملیونــو متروته زیاته شوه چه دهغو په ترڅ کښــی ۷٦٫۵ ملیونه متره نخی ټوکران ۱۳٫٤ ملیونه متره سنتېټی او۱۳۳٫٤ زره متره وړین ټوکران شامل دی . په‌اوسنی حال‌کښې دافغان نساجی فابریکه چه دګلبهار، پلخمری اوجبل السراج فابریکی پکښې شاملی دی دهیواد ډیره لویه نساجی موسسه ده چه ۲۸۰۰داوبدلوماشینونه او۸۹۷۲۸ دوکه دسپنسیو دتاوولو دپاره لری. پورتنی پرمختګ سره سره افغانستان پــه کال ۱۳۵۲کښې ۱۵٫۳ ملیونه ډالره دټوکرانو دپلورولودپاره مصرف کړی وو .

دبوټانو دتولید په هکله باید ووایو چــه دهیواد زیاتی اړتیاوی لەدی پلوه په هغــو کوچنیوصنعتی موسسو کښې پوره کیږی چه دهیواد په ټولوسیمو کښې په انفــرادی ډول فعالیت کوی اودکارګرانو شمیر یی زیــات ندی سربیره پردی اوس په هیواد کښــی شپېږداډول فابریکی شته چه یوه یی جرابی دوه یی چرمی بوټان اودری نوری یی پلاستیکی بوټان تولیدوی پدی برخه کښې دآهو دبوټانو

فابریکه دچرمی بوټانو دتولیدپه برخه کښی اودوطن دفابریکه دپلاستیکی بوټونو دتولیدپه هکله دیادونی وړدی، دچرمی بوټانو دتولید اندازه له پورتنیو فابریکو څخه چه په کال ۱۳٤٥ کښی ٦ر۱۰۷ زره جوړی ده په کال ۱۳٥۰ کښی ۲ر۲۱٦ زرو جوړوته زیاته شوی وه .

دصنعتی تاسیساتو په ترڅ کښی دهیواد دری مطبعی هم دیادونی وړدی چه سر بیره پرزیاتو کوچنیو تاسیسا تو یی تولیدات دیادونی وړدی دتوکرانو دصنعت په برخه مطابعو دستگاه دیادونی وړده چه ددی برخی په سلوکښی اویاکارگران یی استخدام کړی اودهیوادپه نورو ولایتونو کښی هم ۱۳ نمایندگی لری .

دافغانستان دصنعتی تاسیساتو په ترڅ کښی دغذایی موادو دتولید فابریکی هم د یادونی وړدی پدی لړکښی البته دمیوودپاکولو اوتړلوفابریکی زیات اهمیت لری داتو فابریکو څخه چه پدی برخه‌کښی فعالیت کوی اوه د مویزودپاکولو دپاره اویوه دکندهار د میوی فابریکه‌ده . سربیره پردی دری دنباتی غوړیو اویوه دشکری دتولید فابریکه هم داهمیت نه دی ترڅولو لویه یی په‌کابل کښی دمرکزی سیلو فابریکه ده چه په کال ۱۳۳٦ کښی یی په‌فعالیت پیل‌کړی دی اواوس د٥۰زروټنوغنمو دساتنی ظرفیت لری همدا ډول دا فابریکه دوی ژرندی لری چه دهریوه ظرفیت یی په۲٤ ساعتونوکښی ۱۸۰ ټنه اوړه دی دډوډی پخولو دستگاه یی هم په ۲٤ ساعتونو کښی ٥۰ زره دانی ډوډی پخوی داوړوتولیدات چه په نوموړوفابریکو کښی دکال ۱۳٤٥ د پاره ۳ر٥٥ زره ټنه اټکل شوی وو په‌کال ۱۳٥۰ کښی ۳ر۹۲ زروټنو ته زیات شو همدا ډول په‌کال ۱۳٥۲کښی ۲ر٤ زره ټنه غوړی او٤ر۷ زره ټنه شکره هم په هیواد کښی تولیدشوی وو .

دغیر فلزی کانی موادو د صنعت په برخه کښی اوه فابریکی په افغانستان کښی فعالیت لری چه دری فابریکی یی دمرمر ډبری دوه‌یی کانکریټ اودوی نوری هم سمنټ تولید و ی دکانکریټ دفابریکو څخه دکورجوړولو فابریکه دیادونی وړده . دهیواد دسمنټو ډیره لویه فابریکه دغوری فابریکه ده چه د۱۳٤۳ کال څخه راپدیخوایی په اعظمی ظرفیت یعنی په ورځ کښی ٤۰۰ ټنه په تولیداتو پیل کړی دی اوپه‌کال ۱۳٤٥ کښی یی ۱۲۹٥٥٤ ټنه سمنټ تولید کړی دی وروسته بیا په کال ۱۳٥۰ کښی یی دتولیداتو اندازه ۷۲۷۸٥ ټنو ته راټیټه شوه . دسمنټو دوهمه فابریکه چه په‌کال ۱۳۳۷ کښی یی په فعالیت پیل وکړ دجبل السراج فابریکه ده چه لومړی یی په ۲٤ ساعتونو کښی دسلو ټنو اواوس د۲۰۰ ټنو سمنټو تولیدی ظرفیت لری دنوموړودواړو فابریکو تولیدات چه د۱۳٤٥ کال دپاره ۱۷٤ زره ټنه اټکل شوی ووپه‌کال ۱۳٥۲ کښی ۱۳٥ زرو ټنوته راټیټ شول . همداډول په‌کال ۱۳٥۲ کښی ۸ر۱۳ زره مربع متره دمرمر او ۱ر۳۳ زره مربع متره دتراسو ډبری هم په هیواد کښی تولید شوی دی .

دفلزی تولیداتو په برخه کښی سر بیره پرزیاتو کوچنیو موسسو شلور فابریکی هم

په هیواد کښی شته چه ترټولو لویه یی دجنګلک فابریکه ده . ددی فابریکی دبنسټ ډبره دلمړی ځل د پاره په‌کال ۱۳۱۸ کښی کینبودله شوه لیکن اوسنیو فابریکویی په کال ۱۳۳۹ کښی په تولیدی فعالیت پیل وکړ اواوس په هیواد کښی داړتیاوړ زیاتی پرزی ماشینونه اونورشیان جوړوی ، ددی فابریکی دتولیداتوبیه په‌کال ۱۳۵۰ کښی ۹ر۱۴۰ملیونه افغانۍ اودتولیداتو د خرڅلاو اندازه ٤ر۱۲٤ ملیونه‌افغانۍ‌اټکل شوی وه . دفلزی تولیداتو دفابریکوپه برخه کښی دبایسکلونو د جوړولو فابریکه هم شامله ده چه‌څه موادیی په صنعتی اوڅه هم په اومه ډول له خارج څخه واردیږی دی فابریکی په‌کال ١٣٤٦ کښی په تولیدی فعالیت پیل اوپه‌کال ۱۳٤۹ کښی یی ۵۰۰۰ عرادی بایسکلونه تولید کړی وو .

دافغانستان د صنعتی تاسیساتو په برخه کښی باید وویل شی چه د فابریکو زیات شمیرپه خپل اعظمی ظرفیت فعالیت نکوی . دنوی رژیم داستقرار څخه راپدیخوا دصنعت پراختیا ته هم زیاته پاملرنه شویده او په لومړی مرحلی کښی هغه فابریکی چه له‌فعالیت څخه لویدلی وی بیرته فعالی شوی چه‌مثالونه یی دچینی جوړولودکندهار دمیوی او دکابل دوړیواوبدلو فابریکی دی .

٤ـ تجارت :

له پخوازمانو څخه راپدیخوا تجارت په افغانستان کښی له مهمو اقتصادی فعالیتونو څخه بلل شوی دی ځکه سربیره پردی چه له‌دی لاری یوه زیاته اندازه خارجی اسعار داړتیاوړ وارداتی مالونو دپیرودلو د پاره په لاس راځی دتجارت له‌لاری لاس ته راغلی اضافی اسعار په هیوادکښی دپیسو دامستقرار اوخارجی اسعارو اوطلاد ذخیره کیدوپه برخه کښی هم زیاته مرسته‌کوی په اقتصادی برخه کښی دیوه پراخه پروګرام د مینځ ته راوړلو احساس له پخوانه موجود وو مخصوصاً د لومړی جهانی جګړی په شاوخوا کلونو کښی چه دهیواد اقتصادی حالت ، خپل انهول له لاسه ورکړ وروسته بیاددوهمی جګړی دمینځ ته راتلو له امله هغه ټولی پروژی چه تراجرا لاندی نیول شوی وی وځنډیدی دهند دنیمی قاری ویش په کال ل ۱۹٤۷ کښی بیاهم دافغانستان په اقتصادی حالت بده اغیزه وکړه په اوسنی وخت کښی معمولا د افغانستان دصادراتو اووارداتوترمینځ انډول ساتل شوی دی لیکن پدی برخه کښی دهغه فشار څخه چه دبین المللی تادیاتو له پلوه مخصوصاً دپنځه کلنو پراختیایی پلانونو دمینځ ته‌راتلو څخه وروسته باید وځغمل شی ستړګی نشر پټولای دافغانستان د صادراتی مالونو لوکس ډوله خاصیت اوددوی دپیرودلو دپاره په بین المللی سویی درقابت نشتوالی هم په خپل واردوی وضعی دزیات خرابوالی سبب ګرځی . دخارجی تجارت په هکله دافغانستان بل پرابلم دآزادو بحرونو سره د رابطی نشتوالی دی دافغانستان خارجی تجارت په عمومی ډول له دریو حوزو سره عملی کیږی .

له شوروی اتحاد، پولیند، چکوسلواکیی ، بلغاریا اوچین له هیوادو سره دافغانستان تجارت په بارتری ډول عملی کیږی ، پدی ډول تجارت کښی چه اندازه یی هرکال په حلا

ډول ټاکل کیږی دبازار څرنګوالی زیات تاثیر نلری، دافغانستان تجارت له بارتری حوزی سره په وروستیو کلونو کښی په چټــك ډول پراختیاموندلی ده چه اصلی علتیی دشوروی اتحاد څخه دزیاتو مرستو او پورونو اخستل دی . افغانستان له ډیرو پخـــوا زمانو څخه راپدیخواله شوروی اتحاد سره ټینګک تجارتی رابطی لری چه ورځ په ورځ یی مخصوصاً له ۱۹۱۹کال څخه راپدیخواپه چټك ډول پراختیا موندلی ده دافغانستان اوچکوسلواکیی ترمینځ لومړی تجارتی او اقتصادی موافقه د۱۹۳۷کال داکتوبر په میاشت لاسلیــك شــوه همدا ډول دپولیند سره لومړی موافقتنامه د۱۹۵۶ کــال داګست په میاشت دچین سره په کال ۱۹۵۷ اوله بلغاریی سره په کال ۱۹۶۱ کښی لاسلیك شوی ده . دافغانستان دصادراتو بیه بارتــری هیوادونه په کال ۱۳۵۲ کښی ۵۳٫۶۹ ملیونه ډالره اوله نوموړو هیوادو څخه دوارداتو بیــه ۱۸٫۲ ملیونه ډالره اټکل شوی وه .

دآزادی حوزی یعنی لویدیزی اروپادامریکی متحده ایالات ، جاپان اونورو هیــوادو ســره دافغانستان تجارت داسعارو دتبادلی په اساس عملی کیږی اودبازارڅرنګوالیوربانډی تاثیرلری. با ید ووایو چــه لویدیز هیوادونــه لــه ډیر پخواڅخه زمونږ دهیواد له تولیداتوسره آشنادی لیکن داتجارت دخپلواکی تر وختــه پوری معمولا دخارجیانو له خوا عملی کیده . دآزادیحوزیهیوادوتهدافغانستان دصادراتو بیه په کال ۱۳۵۲ کښی ۴۹٫۴۹ ملیونه ډالره اټکــل شوی وه حال داچه دهغو څخه دوارداتو بیــه د۶۹٫۲ ملیونو ډالرو په شاوخوا کښی وه داهم باید ووایو چه دنوموړو هیوداو سره دتجارت بیلانس په زیاتوکلونو کښی مثبت دی یواځی دجاپان سره دتجارت انډول منفی بڼه لــری ځکه په نوموړی کال کښی د۳۱٫۷ ملیونوډالرو وارداتو په مقابل کښی افغانستان ډیر لږمالونه چه حتی دیادونی وړهم ندی جاپان ته صــادر کړی وو .

دافغانستان دپاره دریمه تجارتیحوزه دهند نیمه وچه اونورپرمختیایی هیوادونه دی البته دهند سره تجارتی اړیکی له ډیروپخوا زمانو څخه ورځ په ورځ پراختیا موندلی ده .

په کال ۱۳۵۲ کښی دافغانستان دصادراتو بیه دهند سره ۲۷٫۲۴ اودپاکستان ســـره ۲۲٫۹۸ملیونه ډالره اټکل شوی وه حال داچه له نوموړوهیوادوڅخه دوارداتو بیه په ترتیب سره ۲۱٫۶ او ۵٫۳ ملیونه ډالره وه .

مصور خبرونه

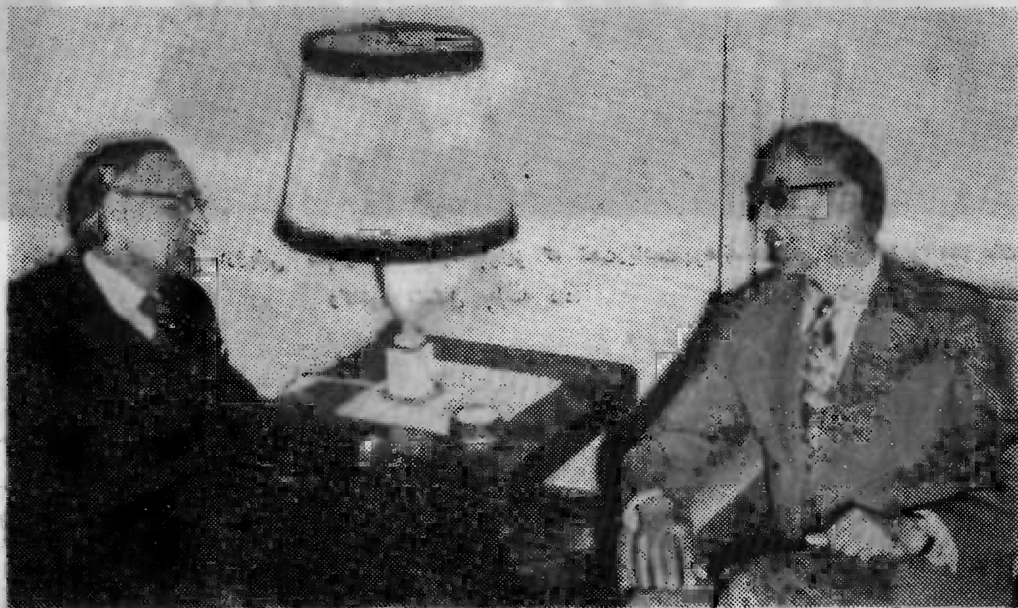
صبح روز ٢٦ سرطان رئیس دولت وصدراعظم بناغلی محمدداؤد قبل از آغاز رسم گذشت عسکری قطعات اردوی دولت جمهوری را معاینه فرمودند ، عکس رهبرملی مارا در موقع معاینه قطعات نشان میدهد .

فعالیت ها و اجراآت دولت جمهوری افغانستان از ۲۶ سرطان ۱۳۵۲-۱۳۵۴

د افغانستان د جمهوري دولت
د کابینې غړي

ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم هنگامیکه ښاغلی کیوال سنگهه معین وزارت خارجه هندرا در قصر ریـــاســت جمهوری پذیرفته اند .

ښاغلی محمد نعیم هنگام ملاقات باښاغلی کیوال سنگهه معین وزارت امورخارجه هند .

جلسهٔ کمیتهٔ عالی ارزیابی کتب وآثار کاندید جوایز که تحت ریاست پوهاند دکتور نوین وزیر اطلاعات وکلتور تشکیل جلسه داد. ۱۰ر سرطان ۵٤

ډاکتر غلام سخی نورزاد په پښتونستانواټ کی دپښتونستان دورځی په مناسبت ویناکوی په عکس
کی ښاغلی محمد نعیم، دصدارت مرستیال ډاکتر محمد حسن شرق دکابینی ځینی غړی اوښاغلی اجمک ختک
هم لیدل کیږی.
۱۳۵۳ر۶ر۹

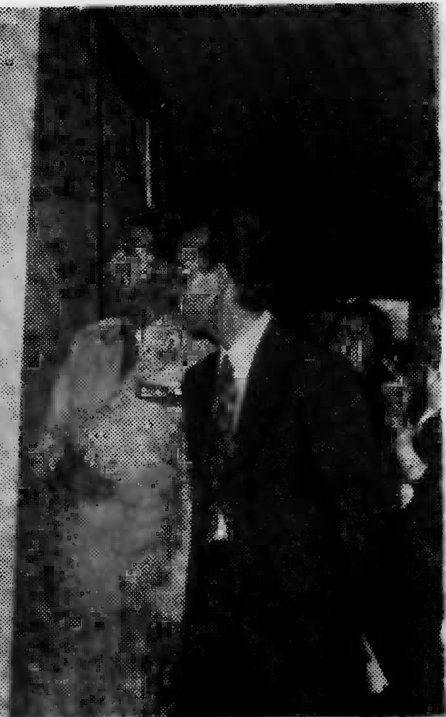
نمایندگان کشور های اشترا ك کننده ونما یندگان ملل متحد درمحفل افتتاح جلسات منطقه فر عی چار شبکه مخابراتی آسیا در کابل ۰ ۹ر۸ر۱۳۵۳

گوشهٔ جلسهٔ مذاکرات وزیر امور خارجه حکومت اتحاد ملی کمبودیا بانباغلی وحید عبداله معین سیاسی وزارت امور خارجه. ۷ر۱۱ر۱۳۵۳

پوهاند عبدالقیوم وزیر معارف هنگام گذاشتن سنگ تهداب فابریکه نساجی بگرامی .
۱۳۵۳ر۹ر۳۰

داطلاعاتو اوکلتور وزیر پوهاند دکتورنوین او لوی درستیز ډگرجنرال عبدالکریم مستغنی کله چه د شوروی تاجکستان دهنری ننداری تون به کابل کښی گوری . ۱۸ر۳ر۵٤

پوهاند دکتور نوین وزیراطلاعات وکلتور هنگام قرائت پیام بناغلی رئیس دولت وصدراعظم در اڈیتوریم پوهنتون . ۲۰ر۹ر۱۳۵۳

داطلاعاتو اوکلتور وزیر پوهاند دوکتور نوین دښځی دبین‌المللی کال دپیل دنمانځنی په مناسبت دجوړشوی نندارتون په باره کی رابلل شوو کسانوته توضیحات ورکوی. ۱۲ر ۱۰ر ۱۳۵۳

ښاغلی فیض محمد و زیر داخله وښاغلی اسیلترك وزیر داخله ترکیه هنگام ملاقات در دعوت هو تسل الترکانتی ننتال در عکس سفیر کبیر ترکیه نیز دیده میشود ・

* * *

دکورنیو چارو پەوزارت کیدوالیانودسیمەایزی اداری دسیمیناردپرانستلودغونډی یوه څنډه ・

۱۰ر۱ر ۱۳۵٤

دکتور عبدالمجید وزیر عدلیه‌ولوی خارنوال هنگام ایرادبیانیه درمراسم افتتاح رسمی قصر دارالامان که‌برای
دوایر اداره عالی قضا و عدل وزارت‌عدلیه تخصیص یافته است.   ۷ر۵ر ۵۳

ښاغلی دوکتور محمد حسن شرق معاون صدارت عظمی هنگام ملاقات باښاغلی خلعتبری وزیر امور خارجهٔ ایران .
۱۳۵۳ر۶ر۶ .

ښاغلی دوکتور محمد حسن شرق معاون صدارت درموقع ملاقات با ښاغلی مشتاق احمد وزیر تجارت بنگله دیش.
۱۳۵۳ر۶ .

دوکتور محمدحسن شرق‌معاون صدارت عظمی هنگام ملاقات باوزیر داخله ترکیه درقصر صدارت.
۳۰ر۶ر۱۳۵۳

دکتور محمد حسن شرق معاون صدارت عظمی در حال ملاقات بامیرمن تی بین . ۱۷ر۱۲ر۱۳۵۳

ښاغلی محمد نعیم نماینده خاص رئیس دولت و صدراعظم هنگام مذاکره باملک خالد پادشاه عربستان سعودی

دکتور محمد حسن شرق معاون صدارت عظمی هنگام ملاقات با ښاغلی ساری‌ن‌شاک‌وزیرامورخارجه
حکومت اتحاد ملی کمبودیا در قصر صدارت ۷ر۱۱ر۱۳۵۳

دعظمی صدارت مرستیال دکتور محمد حسن شرق کله چه دپښتې په پریکړولو سره هاشم زیرنتون پرانیزی.
۱۳۵۳ر۵ر۶ .

دفرانسی دپوهنی وزیر او دده ځنـی ملگری دعظمی صدارت دمرستیال دکتور محمد حسن شرق سره د کتنی پـه وخت کښې ۱۵ر۵ر۱۳۵۳ .

ښاغلی محمد نعیم پنجاو هفتمین سالگرد انقلاب اکتوبر را به سفیـر کبیر اتحاد شوروی وخانمش مقیم کابل تبریك میگویند ۰ ۸ر۸ر۱۳۵۳

ښاغلي محمد نعیم هنگام مصافحه باښاغلی سارین شاك وزیر امــور خارجهٔ حکومت اتحاد ملی کمبودیا ۷ر۱۱ر۱۳۵۳

ښاغلی محمد نعیم هنگا میکـــه مراتب تسلیت وهمدردی خود را به مناسبت وفات مرحـــوم سقاف
کتابی که در سفارت کبرای عربستان سعودی گذاشته شده بود امضا مـی نمایند. ٤ر١١ر١٣٥٣

ددولت دښاغلی رئیس او صدراعظـم خاص نماینده ښاغلی محمدنعیم، کتمندو ته دروانیدو په وخت کی دکابل
بین المللی هوایی ډگرکی ، دعظمی صدارت له مرستیال او نوروکسانو سره چه ترالوتکی پوری یی بدرگ
کوی ۰ ٤ر١٢ر١٣٥٣

ښاغلي محمد نعیم دایران دباندنیو چارو له وزیر ښاغلی خلعتبري اود ده له ملگرو سره دکتنی په وخت کښی . ۶ر۷ر۱۳۵۳ .

• • •

ښاغلی محمد نعیم و دکتور حسن شرق معاون صدارت عظمی حین صحبت با سفیر کبیر جمهوریت عربی مصر در دعوت سفارت کبرای آنکشور در کابل . ۱۵ر۷ر۱۳۵۳.

دکتـور هنـری کیسنجر هنگـام مذاکره باښاغلی محمدنعیم دروزارت امور خارجه .

۱۱ر۸ر۱۳۵۳

ښاغلی محمد نعیم حین مـلاقـات بـا سرجان کاررئیس دولت وگورنرجنرال آستراليا . ۱۷ر۱۲ر۱۳۵۳ .

پیغله کبرا دمیرمنو ټولنی دموسسی رئیسه دمور دورځی په مناسبت ددولت دبناغلی رئیس او صدراعظم دپیغام دلوستلو پهوخت کی ۰
۵٤ر۳ر۲٤

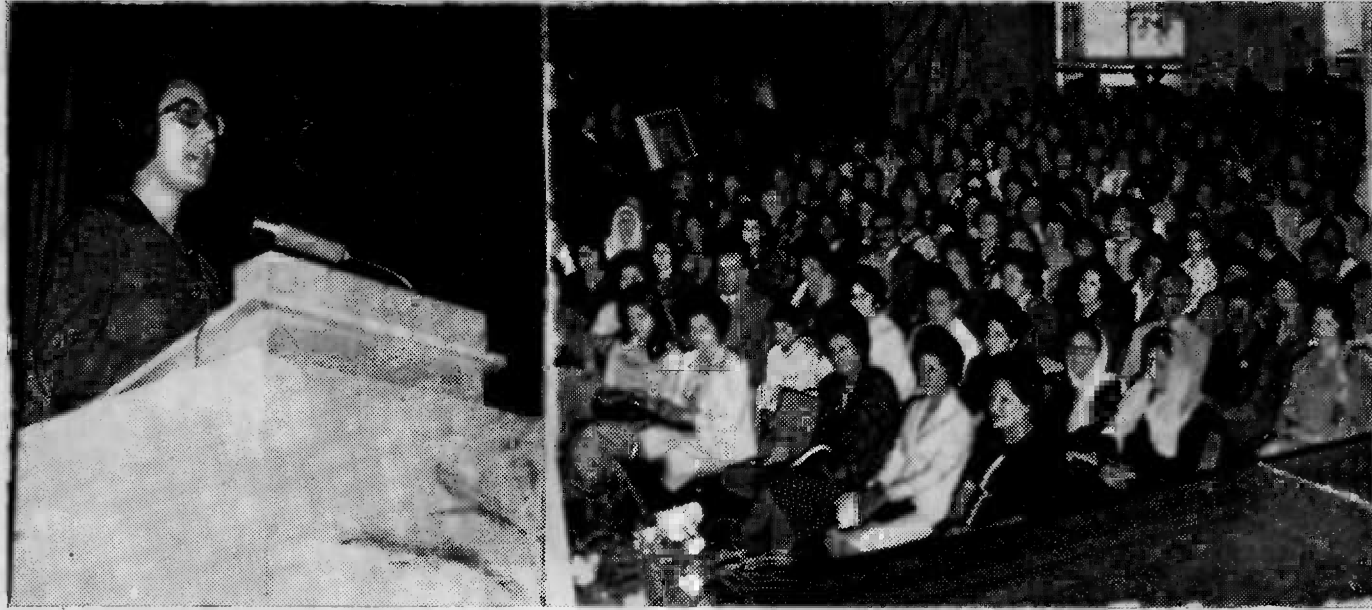
ښاغلی محمدنعیم کله چه دجاپان او افغانستان د دوستی دټولنی رئیس ښاغلی ایواتاسره خبری کوی .
۲۲ر۳ر۱۳۵٤

• • •

ښاغلی محمد نعیم در دعوت سفارت کبرای جاپان به مناسبت سالگرد تولدی امپراطور آنکشو از طرف سفیر کبیر جاپان در کابل استقبال میشوند. ۱۰ر۲ر۱۳۵٤

ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم حین ملاقات به نمایندگان معلمان مرکز وولایات در قصر ریاست جمهوری .

ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمدداؤد کله چه دبنګله دیش د مواصلاتووزیرښاغلی عبیدالرحمن یی دجمهوری ریاست په ماڼــی کښی منلی او ورسره خبری کوی . ٥ر٥ر١٣٥٤

ددولت دښاغلی رئیس‌اوصدراعظم ماندینه محترمه میرمن زینب داؤد داماني دلیسی‌په چمنازیوم‌کښې‌دښځې دبین المللی کال دنمانځنې په غونډه کښې برخه واخستله .

ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمد داؤد کله چه دجمهوری‌ریاست‌په ماڼی کښی دکوریا دجمهوریت دلوی سفیر باور لیك منی .
۱۱ر۳ر۱۳۵٤

ښاغلی رئیس دو لت‌و صدرا عظم موقعیکه نمایندگا ن معلما ت‌و معلمین کشوررا بمناسبت روزمعلم‌پذیرفته‌اند .
۱۳۵٤ر۲ر۳۱

ددولت دښاغلی رئیس او صدراعظم ماندینه محترمه میرمن زینب داؤد، کله چه دکابل ښاروالی په سالون کښی دهیواد دښځو دلاسی کارونو نندارتون پرانیزی . ۱ر۴ر۱۳۵۴

* * *

ددولت دښاغلی رئیس او صدراعظم ماندینه محترمه میرمن زینبداؤد دکال دیوی مور سره دپیژندگلوی په وخت کی . ۲۴ر۳ر۱۳۵۴

ددولت ښاغلی رئیس او صدراعظم کله چه دجمهوری ریاست په ماڼی کښې دفنلند دنااستوګن لوی سفیر باورلیك منی .   ٤ر۲ر۱۳۵٤

* * *

د دولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم په ایران کی دافغانی محصلینو پـه منځ کښې کله چی یی دوی منلی دی.
۱۱ر۲ر۱۳۵٤ .

بناغلی محمد داؤد رئیس دولت و صدراعظم افغانستان حین ورود به میدان هوایی مهرآباد مورد استقبال
گرم محمد رضا پهلوی شاهنشاه ایران قرار گرفتند .   ۹ر۲ر۱۳۵٤

بناغلی رئیس دولت وصـدراعظـم هنگامیکه ازمسجدجامع بزرگ هرات بازدید می فرمایند . ۱۳ر۲ر۱۳۵٤

ددولت بناغلی رئیس او صدراعظم کله چه دجمهوری ریاست په مانی کښی په کــابل کښی د سویس
دنااستوگن لوی سفیر باورلیك منی. ۲۵ر۲ر۱۳۵٤

ښاغلی رئیس دولت و صدراعظم هنگامیکه رؤسای محاکم ولایات ولوی ولسوالی هارادر قصرریاست جمهوری پذیرفته وباآنها صحبت میفرمایند . ۱۳۵۳ر۱۲ر۲۱

ددولت ښاغلی رئیس او صدراعظم دولایاتو له والیانو سره دجمهوری ریاست په ماڼی کښې د کتنې په وخت کښې . ۱۳۵۳ر۱ر۱٤

ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم بارئیس ، معاون‌و اعضای پوهنتون‌پنجاب حین مراسم اعطای دوکتورای افتخاری حقوق . ۱۳۵۳ر۱۲ر۲۱

* * *

ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم هنگام عزیمت از پنجاب‌جانب دهلی در میدان هوایی پنجاب ازیك تن از مشا یعین حمایلی‌ازگل را می پذیرد . ۱۳۵۳ر۱۲ر۲٤

د دولت ر ئیس او صـــدراعظـــم ښاغلی محمدداؤد دکندهار د ښاریانو په ټولنه کښې دوینا په حال کښې ۰

۱۳۵۳ر۱۲ر۲۵

ښاغلی محمدداؤدرئیس دولت وصدر اعظم دردعوتی‌که‌ازطرف شیخ مجیب الرحمن رئیس جمهو ر بنگله دیش به‌افتخار شان ترتیب شده بود ۲۶ر۱۲ر۱۳۵۳

ښاغلی رئیس دولت وصدرا عظم هنگامیکه در میدان هوائی کا بـــل با سفیر کبیر عربستان سعودی وداع کر دند.
۶ر۱ر۱۳۵۴

ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم هنگام مواصلت به میدان هوائی بین المللی کابل با ښاغلی محمد نعیم مصافحه می نمایند. ۱۳ر۲ر۱۳۵٤

ښاغلی محمدداؤدرئیس‌دولت وصدراعظم‌واعلیحضرت محمدرضاپهلوی شاهنشاه‌ایران در روز وداع، موقعیکـه موزیك سرود ملی دو کشور را می نوازد. ۱۳ر۲ر۱۳۵٤

ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت و صدراعظم هنگامیکه اعتماد نامه ښاغلی کیت ویلیام مك لیلان سفیر کبیرغیر مقیم کانادارادرقصر ریاست جمهوری می پذیرند . ۲۷ر۷ر۵۳

* * *

ددولت ښاغلی رئیس او صدراعظم هغه‌وخت چه دبزکشی دټیمونومشران منی . ۱۴ر۸ر۱۳۵۳

ددولت ښاغلی رئیس او صدراعظم کله چه د جمهوری ریاست په ماڼۍ کښی د اتریش دناستوګڼ لوی سفیر باورلیک منی .   ۱۹ر۸ر۱۳۵۳

* * *

د دولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمدداؤد کله چه د حربی پوهنتون   یو ځوان فارغ التحصیل ته ډیپلوم اومبارکی ورکوی .   ۲۸ر۹ر۱۳۵۳

دهولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمد داؤد دترکیې داخله وزیـــر ښاغلی روغوزهان اسلیترك ســره
دخبرو په حال کې لیدل کیږی ٠ ۱۳۵۳ر٦ر۳۱

• • •

ښاغلی محمد داؤد رئیس دو لـت ، صدرا عظم هنگا میکه ښا غلـــی عبدالهبیر سفیر کبیر انـدونیـزیـا
رادر قصر ریاست جمهوری پذیرفتند ۱۳۵۳ر۷ر۸ .

اعضای تیم های بزکشی درحالیکه دسته های گل را باخود دارندمراتب احترام را در برابر بناغلی رئیس دولت وصدراعظم قبل از مسابقه بجا میاورند. ۴ر۸ر۱۳۵۳

ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمد داؤد دآسترالیا ددولت‌له‌رئیس‌اوگورنر جنرال ښاغلی سرجان کارسره دانتر کانتی ننتال په هوټل‌کښې‌دپیژ ند گلوی دکتنی په وخت‌کی. ۱۵ر۱۲ر۱۳۵۳

* * *

ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت و صدراعظم موقع ملاقات بامیرمن تی‌بین‌وزیر خارجه حکومت موقتی انقلابی ویتنام جنوبی . ۱۷ر۱۲ر۱۳۵۳

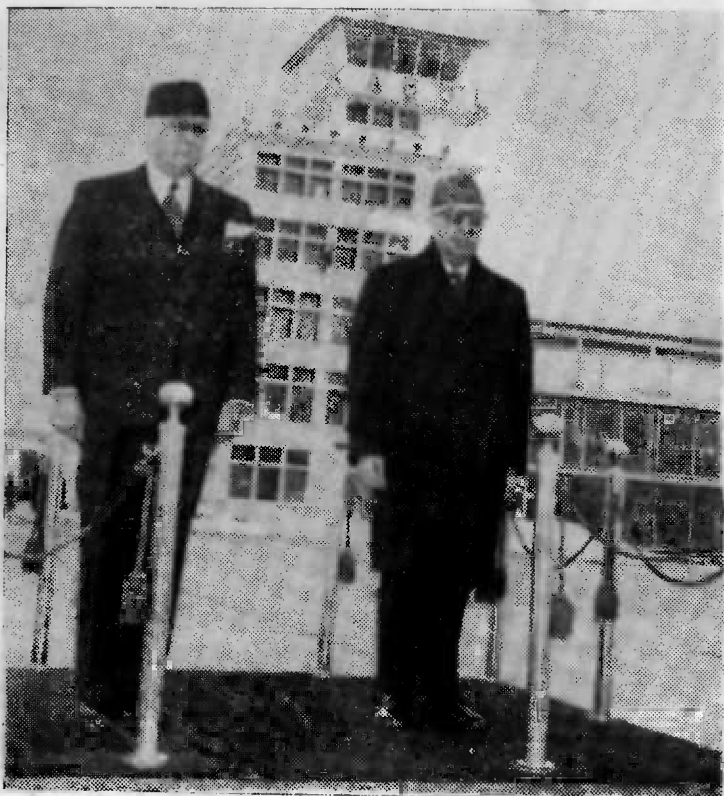

ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت و صدراعظم موقع ملاقات باښاغلی سرجان‌کار رئیس دولت‌وگورنر جنرال آستراليا درارگ جمهوری ۱۳۵۳ر۱۲ر۱۷

• • •

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی‌محمد داؤد په هغه میلمستیاکی چه‌ددوی په‌ویاړ دآستراليا ددولت رئیس اوگورنر جنرال ښاغلی سرجان کار لخوا په‌کابل هوټل کی شوی‌وه. ۱۳۵۳ر۱۲ر۱۸

ددولت رئیس او صدراعظم
ښاغلی محمد داؤد کلەچه
د استرالیا ددولت درئیس
اوگورنر جنرال سره یوځای
د کابل په بین‌المللی هوایی
ډگرکښې داحترام دگارد
سلام منی ۰
۱۸ر۱۲ر ۱۳۵۳

ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم در دعوتیکه ازطرف ښاغلی فخرالدین علی‌احمد رئیس جمهورهند بەافتخار شان ترتیب شده‌بود ۰ ۲۴ر۱۲ر۱۳۵۳

ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت و صدراعظم موقعیکه‌اعتمادنامه سفیرکبیر
ایتالیا مقیم کابل را در قصر ریاست جمهوری پذیرفتند - ۱۳۵٤ر۱ر٦

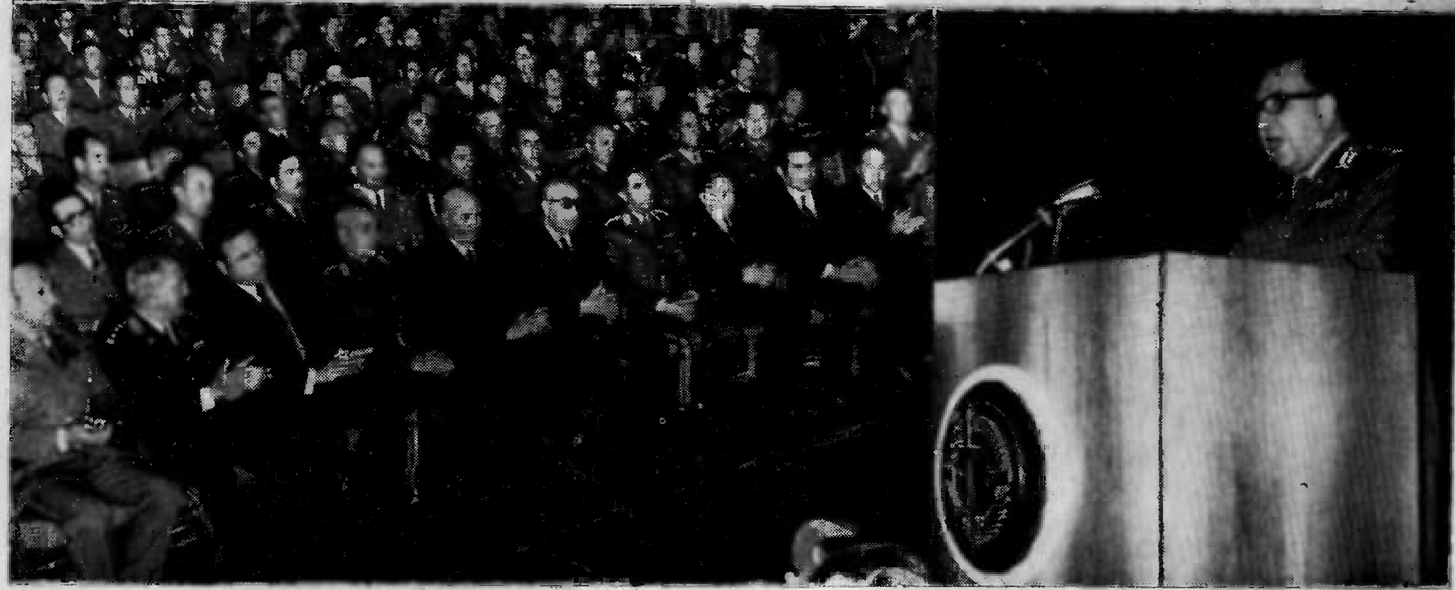
* * *

ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت و صدراعظم هنگام مواصلت در میدان هوایی بین المللی کابل پس از باز
گشت از عربستان سعودی با ښاغلی محمدحسن شرق معاون صدارت عظمی. ۱۳۵٤ر۱ر۷

ددولت رئيس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤدکله چه‌په‌کابل کښی‌دپاکستان دلوی سفیرښاغلی علی‌ارشد باورلیك منی . ۷ر۹ر۱۳۵۳ .

• • *

ددولت ښاغلی رئیس او صدراعظم کله‌چه دجمهوری ریاست په‌ماڼی‌کښی دمغلستان دنااستوګن نوی لوی سفیر باورلیك منی • ۲۶ـ ۹ـ ۱۳۵۳

دجمهوری اردو دخوانو منصبدارانو ددیپلومونو دویشلو په مراسموکی دحربی پوهنتون قوماندان بریدجنرال شاپور دوینا په حال کی.
۱۳۵۳ر۹ر۲۸

ښاغلی رئیس دولت وصدر اعظم بعد از ادای نماز عید سعید اضحی درمسجد ارگ ریاست جمهوری.
۱۳۵۳ر۱۰ر۷

ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم هنگامیکه اعتماد نامه سفیر کبیر جدید ایران را در قصر ریاست جمهوری قبول مینمایند ۱۳۵۳ر۱۰ر۷ .

د دولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمد داؤد کله چه د کمپودیا د ملی یووالی د حکومت د باندنیو چارو وزیر ښاغلی سارین شیاک یی د جمهوری ریاست په مانی کښی ومانه. ۸ر۱۱ر۱۳۵۳

• • •

ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم هنگامیکه ښاغلی سکا چکوف رئیس هیات اقتصادی اتحاد شوروی را می پذیرند ۱۰ر۱۲ر۱۳۵۳

د دولت ښاغلی رئیس او صدراعظم دایران د باندنیو چارو وزیر دمنلوپه وخت‌کښی له هغه سره روغبړ کوی ۰ ۱۳۵۳ر۷ر۷ ۰

* * *

ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت و صدراعظم هنگام صحبت با دوکتور هنری کیسنجر وزیر خارجهٔ ایالت متحدهٔ امریکا ۱۳۵۳ر۷ر۱۱

د دولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمدداؤد کله چه دهند دلوی سفیر باورلیک منی . ۱۸ر۷ر۱۳۵۳.

* * *

ښاغلی محمد داؤد رئیس‌دولـــت وصدراعظم بعدازادای نمازعید سعیدفطر در مسجد ارگ جمهوری .
۲۷ر۷ر۵۳

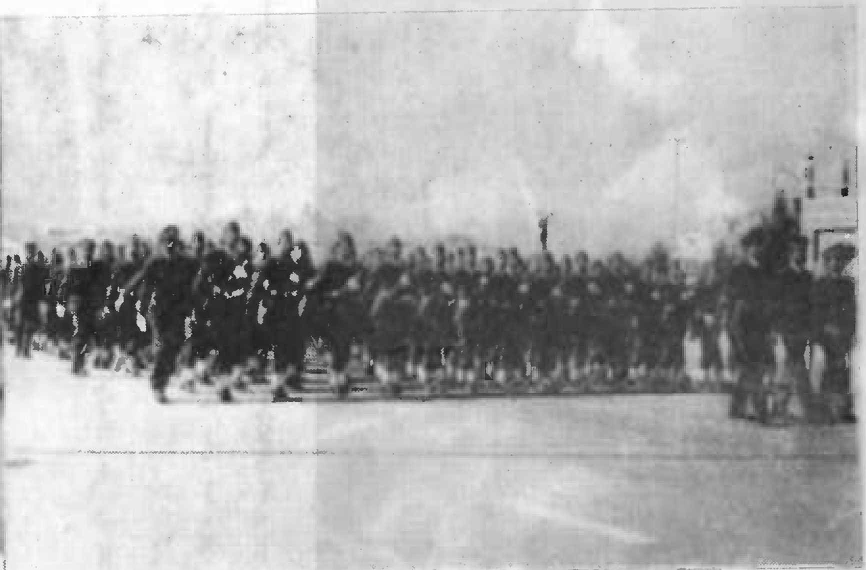
لی رئیس دولت و صدراعظم در آغاز مراسم رسم گذشت ازشاگردان معارف اطفال خورد سال
نمایندگی از طلاب دسته های گل را که تقدیم نموده می پذیرند درعکس رهبرملی مابناغلی محمدداؤد
ی از اطفال را مورد نوازش قرار میدهند . ۲۹ر٤ر۱۳۵۳

* * *

ولت رئیس او صدراعظم بناغلی محمد داؤد کله چه دایران دتجارت وزیربناغلی فریدون مهدوی دجمهوری
ست په مانی کښی منلی له هغه سره خبری کوی . ۱ر۵ر۱۳۵۳

د دولت ښاغلی رئیس او صدراعظم کله‌چه دفرانسی‌دپوهنی وزیرښاغلی رنه ابی‌دکتنی‌دپاره دجمهوری ریاست په ماڼی‌کښی ومنل . ۱۵ر۵ر۱۳۵۳

ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت و صدراعظم مو قمیگه وزیر تجارت بنگله دیش را در قصر ریاست جمهوری پذیرفتند و باوی صحبت مینمایند . ۱۱ر۶ر۱۳۵۳.

ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم رسم گذشت قطعات اردوی دولت جمهوری ر مشاهده میفرمایند .

۱۳۵۳ر۴ر۲۶

خانم ها ی مدعوین در ضیافتی که به افتخار اولین جشن جمهوریت ترتیب یافته بود مراتب تبریک شانرا به بناغلی رئیس دولت ومحترمه زینب داؤد خانم شان به عرض میرسانند . ۲۶ر۴ر۱۳۵۳

* * *

بناغلی رئیس دولت وصدراعظم بافطع نوارسه رنگ نندارتون تولیدات ملی را افتتاح نمودند . ۲۶ر۴ر۱۳۵۳

فعالیتها واصلاحات دولت جمهوری

احصائیه مرکزی صدارت عظمی

پیشنهادتاسیس اداره مرکزاحصائیه، بمنظور هم آهنگ ساختن توحید وتمرکز فعالیتهای احصائیوی کشور ، درماه اسد سال ۱۳۵۰ از طرف وزارت پلان ترتیب وازطرف دولت درماه عقرب ۱۳۵۰ منظور وتصویب شد. امابصورت عملیومطلوباداره‌مرکزاحصائیه به‌صفت یك‌ارگان مرکزی احصائیوی‌کشوردرچوکات پالیسی دولت جمهوری ومرام های عالی آن باساس فیصله شماره (٤٣٦) مورخه ۲۰ر۱ر۱۳۵۳مجلس عالی وزراء عرض اندام ومنحیث اهمیت ونقش‌اساسی آن درپلانگذاری های مملکت فیصله بعمل آمد تاکلیه پرسونل تشکیل و بودجه شعب احصائیوی وزارت خانها (به استثنای ریاست ثبت سجل‌واحوال نفوس وزارت جلیله داخله) ضم تشکیل ادارهٔ مرکز احصائیه گردد، تااین موسسه بتواند مطابق به اهداف نظام جمهوری فعالیتهای اختصاصی وعلمی رامطابق به نیازمندیهای عمومی ازرهگذر تهیه ارقام واثق احصائیوی عملی دارد .

چنانچه باروی‌کار آمدن انقلاب جمهوری در افغانستان بناغلی رئیس دولت در بیانیه‌خویش (خطاب بمردم) نقش معلومات احصائیوی وادارهٔ مرکزاحصائیه رادر آینده بسیار مهم وارزنده خوانده وچنین فرمودند :

(افغانستان ازلحاظ اقتصادی کشوریست در حال رشدورفع‌این عقب‌ماندگی مستلزم آنست که‌گامهای سریع ووسیع دراین زمینه برداشته شود وتحولات بنیادی دراین مورد اجرا گردد ویك اقتصادملی، مستقل، مترقی وهم آهنگ براساس پلان وبرپایه ساینس و تکنالوژی معاصر باید ایجاد شود .)

ازین گفتار بناغلی رئیس دولت برمی اید که اجرا وتطبیق مؤفقانه هرنوع تحول بنیادی وهم آهنگ براساس پلانگذاری و بر پایه ساینس وتکنالوژی مستلزم یك سازمان‌مسلکی احصائیوی وتحقیقات علمی میباشد .

همچنان رهبرملی ما بناغلی محمد داؤد در بیانیهٔ خویش که بمناسبت نخستین جشن جمهوری ایراد نمودند چنین متذکر شدند:ــ

(احصائیه وتحقیقاتیکه جهت طرح پلانهای اقتصادی نقش اساسی دارد طرف توجه کامل حکومت بوده ودرسال ۱۳۵۲ سعی گر دید انسجام احصائیه افغانستان و سیعتر تامین گردد. روی این اصل تمرکزشعبات احصائیوی تماما درچوکات ریاست احصائیه‌مرکزی توحید گردید .)

بادر نظر داشت تصمیم وفیصله دولت جمهوری مرام واهداف عمدهٔ تاسیس وتشکیل ادارهٔ مرکزاحصائیه عبارت اند از:

الف‌ــ ایجاد یك سیستم علمی احصائیوی بغرض تهیه ارقام ومعلومات احصائیوی جهت میسر نمودن موثریت وتنظیم بهتر فعالیتها، پروگرام هاوپلانهای ارشاد و رهنمونی امور اقتصادی واجتماعی کشور .

ب‌ـ تمرکز توحید وانسجام کلیه فعالیت های احصائیوی درکشور وجلوگیری از تکرار عمل درزمینه .

ج‌ـ جمع آوری، اندازه‌گیری، تحلیل،ارزیابی ونشر مستمر ومتداوم اعدادوارقام موفق ومورد نیازاحصائیوی متکی برمعیار هـای علمـی و بین المللی .

لذا بصورت مختصر متذکربایدشد که وظیفه اصلی واساسی ادارهٔ مرکزاحصائیه توصل به همین اهداف فوق میباشد .

هرپروگرام و فعالیت احصائیوی بایست مراحل آتی راطی نماید :

الف ـ مرحله طرح دستور العمل هـا ، میتودولوژی، فورمه ها، جداول وسوالیه های پروگرام های مربوطه .

ب‌ـ مرحلهٔ سنجش‌مصرف‌وپرسونل مسلکی، تجهیزات، نقشه‌هاوتهیه معلومات‌مقدماتی طرح پروگرام .

ج‌ـ مرحلهٔ تطبیق وبکار انداختن پرسوس، تجهیزات و وسایط برای انسجام پروگـرام پیش بینی شد .

د‌ـ مرحله اعمال (پراسس) مواد ومعلومات احصائیوی که مطابق ضرورت وباساس معیار های تخنیکی اجرا میگردد .

هـ ـ مرحله ارزیابی که نتایج حاصله از پراسس جهته استفاده دوایر و شعب مربوط واطلاع عامه ارزیابی ، طبع ونشر میشود .

فعالیت هاواجراآت ادارهٔ مرکز احصائیـه درسال ۱۳۵۳ بادرنظرداشت مراحل متذکـره بصورت خیلی اختصار درساحات آتی توضیح میگردد :

اول ـ جمع آوری ونقشه کشی :

الف: تطبیق یك سلسله پروگرام هاکه از آمریت طرح و تحلیل بمنظور بدسـت آوردن ارقام احصائیوی دررشته های مختلف، ترتیب وطرح گردیده بودتوسط پرسونل و شعبـات تطبیق به‌مرحله‌اجراءگذارده شندکه ذیلاموضوعات عمومی آن گذارش میبابد .

۱ـ اجرا وتطبیق سروی های قیم بصورت هفته وار وماهوار .

۲ـ اجرای سروی صنایع دستی در نواحی کابل، علاقه‌داری استالف، ولایت غزنی،ولایت ننگرهار بصورت نمونوی .

۳ـ اجرای سروی کرایه منازل بصـورت نمونه وی .

٤ـ اجرای سروی زنبور داری بصـــورت نونه وی .

ب ـ نقشه کشی :

درجریان سال ۱۳۵۳ شعبهٔ نقشه کشی ادارهٔ مرکز احصائیه یکتعدادگرافها وچارتهای احصائیوی راترتیب و همچنان لست قـراء افغانستان راازروی نقشه های (۱بر۱۵۰۰۰۰) تهیه نموده است . علاوتا تر سیم جـداول سروی‌ها، تفریق واحدهای اداری شش ولایت بمنظور سروی صنایع دستی وترتیب یکتعداد اسکیچ هاوتقویم سال ۱۳۵٤توسط این شعبه صورت گرفته است .

دوم ـ احصائیه زراعتی :

ازاینکه افغانستان یك‌کشورزراعتی میباشد سهم ارزش تولیدات زراعتی درارزش‌مجموعی تولیدات حایز اهمیت فراوان بوده ودر سال ۱۳۵۳ ادارهٔ مرکز احصائیه به‌اساس سیستم

راپور دهی فورمه هایك سلسله معلومات را در موردتولیدات عمدهٔ زراعتی اراضی تحت زرع مواد عمدهٔ زراعتی سلسله بارندگی ، تعداد تراکتور های تورید شده وتوزیع شده توریدات وتوزیع کودکیمیاوی بهزارعین‌کشور توزیع ماشین آلات زراعتی از کارخانجات جنگلك جمع آوری داشته است .

علاوتا درجریان ۱۳۵۳ یکتعداد سروی های زراعتی ازقبیل سروی زنبور عسل دریک تعداد ولایات عملی وفورمه های سروی پخته، لبلبو وطرح وترتیب شده است .

سوم ـ احصائیه صنعتی :

ازآنجائیکه توسعه سکتور صنایع ازعوامل عمده توسعه اقتصادی بشمار میرودبناء اداره مرکز احصائیه باتوجه‌بدین ملحوظ یك‌سلسله فعالیت هارادر قسمت جمع آوری ارقام مربوط به تولیدات عمده صنعتی ترتیب و شاخص تولیدات صنعتی، ترتیب‌لست‌موسسات صنعتی احصائیه های‌کارگران صنعتی، اندازه فروشات وعواید موسسات صنعتی عملی داشته وضمنا تصنیف موسسات صنعتی را باساس ولایات مربوطه آن اجرا داشته تابعداً موقعیت هر موسسه بروی نقشه هاتثبیت گردد. سروی صنایع دستی درزمرهٔ فعالیتهای دیگریست‌که دریکتعداد ولایات به‌شکل نمونوی تطبیق شده است .

چهارم ـ احصائیه امور مالی :

ادارهٔ مرکز احصائیه طی سال ۱۳۵۳ ارقام حقیقی احصائیوی مربوط به عواید ومصارف شق عادی وانکشافی سال ۱۳۵۲ را تکمیل وهمچنان ارقام عواید ومصارف ششماه اول سال ۱۳۵۳ راجمع آوری وبعداز توحید بنا ششماه اول سال ۱۳۵۲ مقایسه نمودهاست.

پنجم ـ احصائیه های بیلانس تادیات و تجارت :

بادرك این مفهوم‌که بیلانس تادیات منعکس کنندهٔ فعالیتهای اقتصادی یك کشور باسایر کشورها میباشد ادارهٔ مرکزاحصائیه درقسمت جمع‌آوری یك سلسله‌ارقام مربوط جهته تنظیم این بیلانس اقدامات لازمه راعملی داشته است .

چنانچه ارقام احصائیوی مربوط به وضعیت حسابهای دافغانستان بانك بابانکهای حوزه بارتری عواید ومصارف اسعاری،کلیرنگ‌دولت وعواید ومصارف حوزه آزاد وبارتر بصورت ماهانه، ارقام مربوط به‌قیم میوه جات خشك وتازه درمارکیت‌های خارجی‌وقیم سایرتولیدات صادر شده افغانی ویك تعداد ارقام مربوط به صادرات وواردات سال ۱۳۵۳ توسط پرسونل موظف جمع آوری وترتیب شده است .

ششم ـ احصائیه های قیم واموربانکی :

ادارهٔ مرکزاحصائیه‌بصورت متداوم احصائیه های مربوط به قیم ۱۷۲قلم موادغذایی و مواد استهلاکی درشهرکابل ودر سطح عموم کشور جمع آوری وآنراتجزیه وتحلیل میدارد .

علاوتا شاخص قیم موادغذایی واستهلاکی رانیز ترتیب میدارد . درپهلوی امور مربوط به قیم ارقام لازم درمورد فعالیت های بانکی، اندازهٔ عرضه پولی، اندازه اعتبارات قرضه های سیستم بانکی وضع حکومت در مقابل سیستم بانکی نیزبوسیله ادارهٔ مرکزاحصائیه درسال ۱۳۵۳کمافی السابق جمع آوری‌گردیده

وازآن نتیجه گیری شده است .

هفتم:ـ احصائیه حمل ونقل ومواصلات :

درسال ۱۳۵۳ به همکاری یك تعداد وزارت خانها ومراجع دولتی ، ارقام مربوط به طول سرکهای اعمارشده یاترمیم‌شده، عوایدپستی، تلگرافی و تیلفونی طی سال ۱۳۵۳ و اندازه توریدات رادیو ، تیپ ریکاردر و عواید حق‌الامتیاز مربوط آن، عواید میدانهای هوایی وعواید حق العبور واردات وصادرات اموال ازبنادرتوسط ادارهٔ مرکزی احصائیه جمع‌آوری وتوحید گردیده است .

هشتم ـ احصائیه خدمات اجتماعی :

درزمره سایر فعالیت های احصائیوی به همکاری وزارت محترم معارف، وزارت صحیه، وزارت امورداخله، وزارت اطلاعات وکلتور و ریاست محترم پوهنتون‌کابل ارقام سال ۱۳۵۳ مربوط بسکتور های خدمات اجتماعی به‌ترتیب آتی جمع آوری وترتیب وتوحیدگردیده وبرای تجزیه وتحلیل رویدست است .

۱ـ ارقام مربوط به تعدادشاگردان، استادان ومکاتب درسطح تعلیمات ابتدایی، ثانوی و لیسه هابه تفکیك ولایات .

۲ـ ارقام مربوط به‌تعدادمحصلین، استادان ورشته های تدریسی درسطح پوهنتون .

۳ـ ارقام مربوط به تعداد سیمینار ها ، موزیم ها، کتابخانه ها، آثارطبع شده وتورید فلم ها .

٤ـ ارقام مربوط به تعداد دوکتوران، مراکز صحی، شفاخانه‌ها، اکسریز هاوواکسین های تولید شده .

نهم ـ دیموگرافی ومطالعات نفوس :

ازآغاز سال ۱۳۵۳ باساس فیصله مجلس عالی وزراء ومنظوری‌رئیس دولت‌پروژه سروی دیموگرافی که تحت نظارت مستقیم ریاست احصائیه وزارت پلان فعالیت خویشرا عملی میداشت درزمره سایر شعبا ت احصائیوی وزارت خانه هابه اداره مرکز احصائیه ضم گردیده . این پروژه درجریان سال ۱۳۵۳ فعالیت های لازمه راطور تدریجی در قسمت نفوس مسکون که کارآن قبلا درسال ۱۳۵۱ شروع شده بوددرماه سرطان ۱۳۵۳ ختم وبه ادامه آن‌کار چك مجدد یکصد قریه رانیز تکمیل نمود .

مطالعات درمورد نفوس غیرمقیم در ماه سرطان ۱۳۵۳ شروع ودرماه سنبله ۱۳۵۳ تکمیل گردیدکه ارقام حاصله بعداز جمع‌آوری وترتیب بروی کارتها انتقال واز کارتها بروی فیته هاثبت شده است .

علاوتافهرست قریه های افغانستان باساس درجه تکاشف نفوس ترتیب وتهیه شده که ازآن درنشراطلس جغرافیایی استفاده میگردد کودبوك برای کودبندی ارقام جمع آوری شده نفوس مسکون وغیر مسکون نیز تهیه گردیده است .

دهم ـ قوای بشری :

ارقام‌مربوط بقوای بشری‌مصروف، مشغولین درسکتور صنایع مامورین دولت به تفریق درجه تحصیل آنها جمع آوری وعلاوتاکاربرای فارغان پوهنځی ها، مکاتب مسلکی‌وغیرمسلکی درشعبات وپروژه تهیه گردیده و تقسیمات فارغان عملی گردیده است .

یازدهم - پراسس ارقام :

شعبه پراسس درجریان سال ۱۳۵۳ مصدر اجراآت آتی الذکر گردیده است .

۱- پراسس‌ارقام مربوط بواردات‌سال۱۳۵۳.

۲- انتقال ارقام مربوط به‌واردات‌وصادرات سال ۱۳۵۳ بروی کارتها وکودگذاری ارقام مزبور .

۳- طبع و نشر کتاب معلومات احصائیوی سال ۱۳۵۳ و یکتعداد فورمه های احصائیوی شعبات .

۴- حفظ ومراقبت آزماشین های کی پنچ، دیتو، وریفایر، گستدنر وآفسیت .

دوازدهم - پلانگذاری وانسجام :

درزمرهٔ فعالیت های فنی احصائیوی یک سلسله فعالیت ها ازطریق شعبهٔ پلان و انسجام ادارهٔ مرکزاحصائیه‌در سال ۱۳۵۳عملی واجراگردیده است که ذیلا تذکار می یابد :

۱- تکمیل یکتعداد سوالنامه احصائیوی‌که ازطریق سازمان ملل متحد ، سازمان غذاو خوراکه جهان، اداره اسکاپ ، انستیتوت احصائیوی جاپان، انستیتوت احصائیوی هالند وغیره توصل ورزیده بود .

۲- جمع آوری معلومات احصائیه وی در قسمت تعداد متخصصین ومشاورین‌که درتحت پروگرام های مختلف د ر افغانستان ایفای وظیفه میدارند .

۳- ارسال یکتعداد درخواست ها جهته‌جلب مساعدت ازسازمان های بین المللی ازطریق وزارت جلیله پلان .

۴- انسجام امورمربوط به کمک های ادارهٔ انکشاف بین المللی امریکادرپروژه احصائیوی.

۵- تاسیس کورس های مسلکی احصائیوی برای فارغان لیسه‌ها، پوهنتون درداخل اداره مرکز احصائیه .

۶- جمع آوری احصائیه بورسهای تعلیمی، کنفرانس ها، سیمینار هاکه کاندید های افغانی درسالهای ۵۱ و۵۲ ازآن استفاده نموده اند .

سیزدهم - ترتیب لوایح وتعلیماتنامه ها و نشر معلومات احصائیوی :

۱- ترتیب مسوده قانون احصائیه وتقدیم آن بوزارت جلیله عدلیه وبورد اقتصادی .

۲- طبع ونشر نخستین سالنامهٔ احصائیوی کشور تحت عنوان معلومات افغانستان .

۳- ترتیب تعلیماتنامه مربوط به تقسیمات، معرفی واستخدام‌فارغان لیسه های غیرمسلکی.

۴- ترتیب وطبع‌ونشراصطلاحات احصائیوی به لسانهای‌دری، عربی، فرانسوی وانگلیسی.

۵- ترتیب وراپور علمی درباره معضلهٔ بیکاری درکشور وچاره جویی استخدام فارغان لیسه هاوپوهنځی ها .

۶- نشرراپور هفته وار قیم موادچهار گانه عمده ارتزاقی .

۷- نشر راپورماهوار قیم موادعمده ارتزاقی.

۸- نشر راپور ماهوار بارندگی .

۹- ترتیب تشکیل ولایحه وظایف ادارهٔ مرکز احصائیه بشمول تشکیل حوزه ها در ولایات تطبق مصوبه ۴۳۶-۲۰ر۱ر۱۳۵۳ مجلس عالی وزراء وپرنسیب بودجه مربوط بر اساس اهداف عمومی وپروگرام کاربرای سال ۱۳۵۴.

۱۰- ترتیب لایحه جمع آوری احصائیه‌های تجارتی، صحی، فعالیتهای فوایدعامه، مخابرات

مطابع بعداز مذاکره و تبادله افکار با آمرین هریك ازدوایر متذکره .

۱۱ـ تهیه وترتیب راپورمقایسوی معلومات احصائیوی افغانستان بااحصائیه کشور های شامل بانك آسیایی .

۱۲ـ تاسیس آمریت های حوزه در هرات وکندهار، ننگرهار، بلخ‌وکندز وترتیب لایحه وظایف آمریت های احصائیه مرکزی درحوزه ها .

ریاست آماده‌گی ضد حوادث

باتوجه به اینکه درگذشته حوادث طبیعی وسایر حالات عاجل وفلاکت بار موجد ضیاع بزرگ به بهای حیات، مال وملکیت بشری گردیده وهیچ ملت ومملکتی نبوده که از آن متضرر نباشد اکثر ممالك، خاصتاً ممالك کم رشد درجهت مبارزه علیه آنهاناتوانی ها ر نارسایی های ناشی ازفقدان پرسونل ورزیده وفنی، ضعف مالی واداره عدم پیشبینی های لازمه وبالاخره فقدان پلانهای وقایوی مؤثر از خود نشان داده‌اند ونتوانسته اند مصائیب وارده رابه‌تنهایی مرفوع ویانتایج ناهنجارآنها راتخفیف بدهند .

عطف به رولیکه صلیب احمر بین المللی وسایر موسسات خیریه درزمینه امداد بارزی نموده‌اند کشور ماافغانستان متکی به تصویب ۲۸۱٦ سال ۱۹۷۱ اسامبله عمومی ملل متحد ما ننـد سا یـر مما لـك جهان به تاسیس ریاست آمادگی ضد حوادث درچوکات صدارت عظمی اقدام وبتاریخ ۲ر۱۲ر۵۱ آغاز بفعالیت نموده ودرسال ۱۳۵۳ اجراآتیکه‌قابل تذکار وتوسط این ریاست صورت گرفته است قرار ذیل میباشد :

۱ـ طرح وتدوین پروژهٔ قوانین و مقررات ضد حوادث وارائه آن جهت منظوری بـه دارلانشای مجلس عالی وزراء .

۲ـ جهت ترتیب پلانهای وقـایـوی غـرض جلوگیری ازوقوع یك حادثه وپلانهای‌عملیات امدادی حین وقوع یك مصیبت طبیعی یـك اندازه اعداد وارقام ومعلومات لازمه تهیه شده البته پس ازمنظوری قوانین ومقررات هیـات جداگانه ازمناطق معروض به خطر دیدن خواهد نمود وبهمکاری حکومات محلی وسایر افـراد مناطق فوق الذکرراسروی نموده جهت طـرح پلانهای مربوط ، معلومات مکمل تهیه خواهـد گردید .

۳ـ متخصص ملـل متحـد در سـا ل ۵۳ بـرای مـدت یـك مـاه به افـغانستان آمده وتحت نظروی یك سلسله کار های تجربوی مجادله علیه حوادث واستشاره های اختصاصی صورت گرفت . همچنان این ریاست کورس تجربوی ومعلوماتی علیه حوادث را بهمکاری متخصص موصوف دایر ونمایندگان بعضـی از دوایر رسمی ومامورین‌این اداره درآن اشتراك نموده یك اندازه تجارب دربرخی از قسمـت های مصایب طبیعی‌حاصل نمودندالبته درآینده درنظر است تاتوسط همچو کورسها پرسونل سایر دوایر دولتی ، موسسات ذیعلاقه وطبقات عامه درمرکز وولایات تربیه شوند تادر مواقع بروز حوادث ناگوار وحالات اضطرار در راه نجات مردم مصیبت رسیده خدمات مفیدی را انجام داده بتواند .

٤- نظر به قحطی سنوات ٤٩ و١٣٥٠ درسال ١٣٥١ توسط کمیته عملیات امدادی برای مردمان آسیب رسیده ولایات هرات، بادغیس، غور، فاریاب، ارزگان وبدخشان کمکهای موثر مالی ازقبیل مواد ارتزاقی ، پوشاکه وادویه صورت گرفته بود، کمیته موصوف برای یك طبقه فاقد قدرت کار طور مجانی امداد کرده وبرای طبقه دیگر گندم رادر مقابل کار وسایر مواد واموال دیگر، رایگان توزیع نموده ودر نظر بودکه بعدتر ازآنها در تطبیق پروژه های مختلف کار گرفته شود. این اداره در زمینه بمقامات مربوطه معروض وپس ازبررسی دولت جمهوری افغانستان ازاحوال این طبقه مردم که تعداد شان جمعا درولایات فوق الذکر بالغ بر (١٠٤٢٨٤) نفر میگردید ومقدار (٧٩١٣) تن گندم ذمت ایشان قابل تحصیل در مقابل کار بود از حضور رهبر ملی ما بناغلی رئیس دولت و صدراعظم لزوم اجرای این کار معاف شد تاایشان به امور شخصی و پیشبرد کارهای فلاحتی خودبه اطمینان خاطر بپردازند .

٥- تعداد ٧٤٠ نفر آوارگان چغچران قحطی سنوات ٤٩و٥٠ درمرکز کابل که قدرت واستعداد بازگشت رابه وطن شان نداشتند از دارایی اینریاست توسط لاری های جداگانه با تادیه سفریه به هرفی نفر، به ولایت غور انتقال گردیدند ونیزمقام منیع صدارت عظمی در مورد بهبود شرایط زندگی آن عده آوارگان مذکور که آرزو داشتند دوباره به ولایت شان عودت نمایندبه بناغلی والی غوروابن ریاست هدایت لازمه داده شد .

٦- برای رفع وجلوگیری ازشیوع مرض سیروز که تعدادزیاد مردم ولسوالی گلران به آن مبتلاگردیده بودند یکصدتن گندم، یکمقدار مواد پروتینی مبلغ یکصد هزار افغانی پول نقد ازدارایی این اداره توسط هیات وزارت صحیه به اهالی مذکور امداد شد .

٧- بمنظور امدادبه پناه گزینان بلوچ در ولایت قندهار ازمرکز اموال ذیل فرستاده و توزیع گردیده :

کمپل	٦٥٠ تخته
پاپوش	٣٦٢ جوره

٨- برای مردم آسیب رسیده سیلاب قریه روزنك وگرگان ولسوالی غوریان ولایت هرات امداد ذیل صورت گرفته :

تیل سائبین	٦٢٨٥ کیلو
شیرمایع مایع پودری	٢٦٠٥ قطی
کمپل	٥١٥ تخته
خریطه صحنی	١٩٠ تخته
پاپوش	٤٩١ جوره

٩- درولایت غوربرای مردم بی‌بضاعت، معیوب وموسفید که قدرت کار رانداشتند ومحبوسین بی بضاعت ولایت موصوف امداد شده :

گندم مقدار	٦٠ تن
کمپل	١٦٠ تخته
پاپوش	١٦٠ جوره

١٠- برای عموم محبوسین بی بضاعت ولایات توسط قوماندانی عمومی امنیه امداد صورت گرفته :

تیل سائبین مقدار ٢٤٥٠ قطی معادل ٨٥٣٤ر١٦٦ کیلو .

١١- چون یکمقدار مواد امدادی ازقبیل مواد

ارتزاقی وادویه که خطر خرابی آن متضررو پس ازمدتی ازبین میرفت وبمنظور رفع قلت مواد فوق الذکر در بازار وکمك به همشهریان طبق هدایت مقام منیع صدارت عظمی این ریاست تجویز نمود تااز طریق دوایر ذیل مواد فوق الذکر رابمعرض فروش واستفاده عموم قرار دهد :

الف ـ توسط ریاست عمومی ارزاق :

۱ـ تعداد ١٣٨٦٨ پاکت پودرپرالوکس

۲ـ تعداد ٢٢٤٩٨ کلچه صابو ن

۳ـ مقدار ٢٣٫٤٥٢ تن روغن جامد

٤ـ مقدار ١٢٢٫٤٩٦ تن تیل ستائیین

ب ـ توسط وزارت جلیله صحیه :

موازی (٦٢) قلم ادویه جات ازقبیل ویتامین ها، امپول پنسلین، کپسو ل تتراسکلین لور کسان کریم ، سعیروب فیران سول ، تابلیت سکوبك اسید وغیره .

۱۲ـ درجهت تصفیه حسابات کمیته عملیات امدادسابقه بین ریاست عمومی‌ارزاق وریاست ترانسپورت عمومی وزارت صحیه رسیدگی لازمه صورت گرفته وتاهنوز ادامه دارد .

ریاست کارتوگرافی وکدستر

فعالیت های اساسی نقشه برداری درکشور:

تجارب ممالك پیشرفته وتطبیق پروژه های شامل پلانهای پنجساله اول ودوم انکشافی کشور مانشان داده که نتایج امورکارتوگرافی درزیربنای فعالیتهای انکشافی یك مملکت قرار داشته درهرمرحله برای تطبیق پلانهای همه جانبه، اقتصادی واجتماعی به نقشه های‌صحیح ساحات مختلفه ضرورت مبرم احساس میگردد. دربن مرحلهٔ مهم‌که در پرتو نظام فرخندهٔ جمهوری به دوام پروژه های سابقه، پروژه های بزرگ وکوچك زراعتی وصناعتی بسویه ملی ومحلی تحت کار گرفته میشود، موسسه علمی کارتوگرافی ازراه تهیه نقشه ها وارقام احصائیه های مستند علمی ممد فعالیت های دولت جمهوری بوده روی این اصل باساس هدایت قایدبزرگ ملی مافعالیت‌های‌کارتوگرافی درکشور به پیمانهٔ وسیع درنظر گرفته شده تابافعالیتهای عمومی انکشافی کشور وفق‌کرده بتواند . چون‌اکثر پروژه های موسسات‌انکشافی دولت نسبت مساعدت های طبیعی، مواصلاتی واجتماعی درمناطق قابل انکشاف کشور متمرکز گردیده ، بناً موسسهٔ علمی کارتوگرافی در مرحله اول نقشه های اساسی همچو مناطق راتهیه کرده آنهارا بدسترس‌موسسات میگذارد تامطالعه وپلانگذاری پروژه های مفید اقتصادی واجتماعی همچو محلات بروی آنهاصورت بگیرد وازینرو اشتباهات بزرگ درمرحله طرح پلان هاجلوگیری بعمل آید .

موسسه کارتوگرافی وکدستر میکوشد که‌از نتایج کارفنی وعلمی خودتمام موسسات دولتی علی الخصوص مراکزتعلیمی ودستگاه های پلان سازی کشور رامستفید ساخته، شعبات خودرا بمحل تحقیقات وریسرچ دانش‌آموزان پوهنتون هادانشمندان افغانی وکارمندان فنی پروژه ها تبدیل بسازد تادر ریفورم های بنیادی معارف وتطبیق پروگرام های انکشافی دولت جوان جمهوری درپهلوی سایر موسسات سهم بارز بگیرد چه ممثل چهره خورد ساخته شده (نقشه‌هاوعکس ها) تمام محلات ومناطق کشور

درین موسسه موجود بوده وشعبات آن باانواع مختلف واحصائیه هاوارقام مستندعلمی مربوط افغانستان عزیز ووسایط فنی هموارومجهزشده میرود وکارکنان فنی آن دریك محیط کـــارو فعالیت ازفنون متداوله علمی و عـملی مربوط کارتوگرافی وکدستر درپرتو نظام جمهـــوری بهره مند میگردند .

ریاست کارتوگرافی تشکیل طبعی وشرایط اقلیمی مناطق ومحلات کشور رامطالعه نموده پلان های عمده سروی ونقشه برداری خودرادر طول یکسال طوری طرح مینمایدکه امور ساحه درتحت شرایط مساعد جوی اجرا گردد تـا از یکطرف مامورین فنی بمشکلات مواجه نگـردد وازجانب دیگر درجه صحت کارها بلند برده شود. باید یادآورشدکه تشکیل طبعی ووضع توپوگرافی مملکت کوهستانی مازمینه رابرای تمدید شبکات ترانگولیسون مساعد ساخته اما دروادی های هموار امورتثبیت نقاط کنتـروم نسبت عدم موجودیت تپه هاطور عادی اجـراء شده نتوانسته، لازم است درجاهای مناسـب نظربه ایجابات فن پایه هاوبرج های رصـد، اعمار گردد وبرای تسهیلات امور فوتوگرافی نقاط کنترول تکثیر یافته ومحلات آنها عـلامه گذاری شود تادر مرحله تحویل فوتوبه نقشه مغالطه رخ ندهد .

تشکیل ریاست کارتوگرافی :

موسسه کارتوگرافی متشکل ازریاست های کارتوگرافی و کدستر میباشد . در تشکیـــل ریاست کارتوگرافی مدیر یت های عمومـــی جیودیزی، انجنیری، فوتو گـــرامتری وترسیم وطباعت واداری موجود است .

تهیه نقشه های توپوگرافی مقیاس بزرگ و مقیاس خورد طور عموم به دوسیستم اجـــراء میگردد .

اول : سیستم توپوگرافی .

دوم : سیستم فوتوگرامتری .

اول : سیستم توپوگرافی :

درسیستم توپوگرافی تمام امورنقشه برداری ازقبیل تثبیت نقاط کنترول، اخذ سکیچ ونقشه مستقیما در ساحه اجرا شده محض ترسیـم رنگ آمیزی وچاپ وتکثیر نقشه هادر مرکز کارتوگرافی صو رت میگیرد . در ساحـــات موضوعی وپروژه های عاجل‌وکوچك ساختمانی، آبیاری وغیره به سیستم توپوگرافی زمینـی ترجیح داده شده، هم سریع وهم اقتصـادی تمام میگردد، همچونقشه هااز طرف کارکنان فنی مدیریت سروی انجنیری وتوپوگرافی بـا همکاری سایر شعبات کارتوگرافی تهیه شده بدسترس دوایر مربوطه گذاشته میشود .

دوم : سیستم فوتوگرافی :

وقتی تهیه نقشه یك ساحه وسیع موزدنظر باشد برای تثبیت نقاط کنترول افقی وشاقولی آن‌گروپ های سیارجیودیزی وسروی انجنیری درساحه رفته نقاط کنترول راتثبیت مینمایند بعدازآن ساحه مذکور ذریعه طیاره مخصوص عکس برداری شده عکس های چاپ مشخصه فوتوهابه نقشه های که دارای مقیاس مطلـوب میباشد تبدیل میگردد . درین سیستم قریب چهل فیصد کاردرساحه وشصت فیصد آن در داخل شعبات فنی توسط ماشینهای پـــلاتنك

صورت میگیرد . در تهیه نقشه های اساسی تمام ساحه مملکت وحوزه های وسیع ازسیستم فوتوگرامتری که هم سریع وهم اقتصادی تمام میشود کارگرفته خواهد شد .

خوشبختانه امروز انجنیران ومامورین فنـی داخلی ماتحت‌رهنمایی‌آمرین‌متجرب وکارآزمودهٔ کارتوگرافی وکدستر ازعهده تمام امور فنـی شقوق مختلفه کارتوگرافی وکدستر برآمده و قادر به تهیه هرنوع نقشه میباشد .

فعالیت های ریاست کارتوگرافی :

موسسه علمی کارتوگرافی به دوام پـروژه های قبلی خودکه اعتبار ازپلان پنجساله اول ودوم‌کشورگرفته بودآغاز یافته ، بعداز بوجود آمدن نظام‌جمهوری درکشورپروژه های بزرگتر سروی ونقشه برداری راسردست‌گرفته است. فعالیت شعبات فنی ریاست کارتوگرافی قرار ذیل خلاصه میگردد :

مدیریت عمومی جیودیزی :

هدف ازفعالیت مدیریت عمو می جیودیزی عبارت ازتاسیس وتثبیت نقاط کنترول افقـی وشاقولی غرض پیشبردکاراساسی نقشه‌برداری مملکت بوده وبه دوقسمت ذیل صورت میگیرد:

الف:ـ پیشبرد امور تاسیس نقاط کنترول درجه ۱ـ۲ـ۳ـ٤ـ اندازه نمودن اضلاع توسط آلات الکترونیکی جیودیمتر، تلورومیتر و امور استرونومی درجه اول ودوم که مرام از ایـن فعالیت هاتاسیس نقاط کنترولی افقی درسرتا سرمملکت وتعیین موفقیت جغرافیایی نقاط از نگاه عرض البلد وسمت استرونومی میباشد.

ب: ـ پیشبرد امورنیولمان درجه ۱ـ۲ـ۳ـ٤ وگرویمتر درجه ۱ـ۲ـ۳که مرام ازاین فعالیت هاتثبیت نقاط کنترول شاقولی در سر تاسر مملکت وتعیین‌کشش وقوهٔ جاذبه‌زمین وانحراف شاقول درتمامی نقاط نیولمان و ترانگلیسون میباشد .

۲ـ فعالیت های شعبوی :

پیشبرد امور حسابـات ترانگــو لیسون، استرونومی ، نیولمان وگرویمتری که بالاخره نتایج که ازفعالیت امورفوق الذکر حاصـــل میگردد، ازآنها در امور پیشبرد نقشه برداری مملکت، پروژه های انکشافی و عام المنفعـــه معادن، آبیاری، دفاعی مملکت وغیره استفادی میگردد .

کارهای انجام شده درسال ۱۳۵۳ :

الف: امور ترانگولیسون واسترونومی :

استکشاف ۱٦۹ نقاطیکه ازجمله ۱۹ نقطـهٔ ترانگولیسون درجه اول ۲۹ نقطه درجـه دوم اساسی و٤۲ نقطه درجه دوم معاونه و۷۱نقطهٔ درجه سوم و۸ نقطهٔ ارجاع بمرکز پروژه های ننگرهار، کابل، پروان ولوگر بروی نقشه‌های ۱بر۱۵۰۰۰ و۱بر۱۰۰۰۰۰ و۱بر....۲۵که‌تقریبا یك ساحهٔ ۱۵۰۰۰ کیلومتر مربع رادر بـــر میگیرد .

تدقیق استکشاف دراراضی وانشاآت ۱٦۹ نقطهٔ ترانگولیسون فوق الذکر توسط پلرهای سمنتی .

رصدات ۱۹ نقطه ترانگولیسون درجه اول ۲۱ نقطهٔ ترانگولیسون درجه دوم اساسی ۲۹ نقطهٔ ترانگولیسون درجه دوم معاونه و٥٤نقطهٔ

ترانگولیسون پروژه های ننگرهار، کابل، پروان ولوگر .

اندازه‌گیری ضلع اساس تپه قلعه احمدخان، لته بندازموقف لته بند واضلاع ارجاع بمرکز درقله های ناف دنیا، کجی غر، کوه صافی ، کوه سلطان ، توسط آلهٔ احساس الکترونیکی جیودیمتر .

رصدات استورونومی لته بند ، تپهٔ قلعه احمدخان .

ب: امورنیولمان وگریمتری :

استکشاف وانشأات ۳۷ نقطه نیولمان درجه اول پروژهٔ کابل، غزنی بطول ۱٦٥ کیلومتر.

استکشاف وانشأات ۸۱ نقطه نیولمان درجه دوم پروژه های کابل، لته بند، سروبی وکابل گردیز بطول ۳۲۰ کیلومتر .

رصدات ۲۳ نقطه نیولمان درجه اول پروژه کابل، غزنی بطول ۹٦ کیلو متر .

رصدات ۸۱ نقطه درجه دوم پروژه های کابل، لته بند، سروبی وکابل گردیز و غزنی بطول ۳۲۰ کیلو متر .

انشأآت ٤ نقطه اساسی نیولمان در محوطه تعمیر ریاست کارتوگرافی .

منطقهٔ قرغه، شهر غزنی وشهرگردیز .

انشاات یك نقطهٔ اساسی گراویمتری در میدان هوایی خواجه رواش .

ج : امور حسابات جیودیزی :

حسابات مقدماتی کور دینات جغرافیایی سلسله ترانگولیسون سا بقهٔ کابل ، مزار شریف بااستفاده ازجداول الپسوئیدهیفرد .

حسابات عرض‌البلدطول البلدوسمت‌استرونومی درجه اول موقف رفرنس ستیشن تپهٔ قلعه احمدخان .

حسابات عرض‌البلدطول البلدوسمت‌استرونومی درجه اول موقف لته بند .

موازنهٔ سمت استرونومی تپه احمد خان، لته بند .

حسابات ضلع اساس تپهٔ قلعهٔ احمد خان، لته بندواضلاع ارجاع بمرکز درقله های ناف دنیا، لجی غر، کوه صافی وکوه سلطان .

تحویل کوردینات وارتفاع جیودیزی نقاط داپلر کابل «تپه احمدخان» قندهار وهرات از الپسوئید افیتردبه الپسوئید آسترالیایی .

مدیریت عمومی انجنیری :

این‌مدیریت بعدازتوحیدریاست‌کارتوگرافی وکدستر درتشکیل این موسسه رویکار آمده است هرچند هدف اصلی آن اینست تاازراه تهیه‌نقشه های مقیاس‌بزرگ وسایرپیمایشات دقیق وارائه معلومات فنی ازروی نقشه ها وفوتو هاممد فعالیت های انکشافی دوایردولتی درمرکز ومحلات کشور گردد. درجریان سال ۱۳۵۳باوجودکمی پرسونل فنی برعلاوه پیشبرد اموراصلی ازامورشعبات تعلیم وتربیه وترمیم آلات فنی نیزوارسی کرده است که اجراآت آنها ذیلا تحریر میگردد :

۱ـ مدیریت سروی انجنیری وتوپوگرافی:

تهیه نقشه های ۱بر۲۰۰۰ـ ۱بر۵۰۰۰ ۱بر۱۰۰۰ و۱بر۵۰۰ یکتعداد محلات مناسب درمرکز وساحه جوار کابل وولایات مشخص کشورکه که باساس هدایت قاید بزرگ ملی مابمقصد اعمار منازل رهایش برای فامیل های صاحب منصبان قوای هوایی وزمینی اردوی

جوان جمهوری تحت ساختمان قرارگرفته‌است. تهیهٔ نقشه های ۱بر۲۰۰۰ یك قسمت ساحهٔ پروژهٔ دشت بکوا، تهیه نقشه ۱بر۱۰۰۰ یك قسمت باغ عمومی پغمان، تهیهٔ نقشه ساحه علفچرولایات بامیان، وردك ، غزنی، غورات وارزگان وتثبیت راه های رفت وآمد کوچی ها، دربالای نقشهٔ ۱بر۵۰۰۰۰ برای وزارت داخله، تاسیس ۳۰نقطهٔ ترانگولیسون درجه‌سه، پنجاه نقطهٔ میکورترانگولیسون درساحهٔ معدن تلك اچین وتهیهٔ نقشه۱بر۲۰۰۰آن ، تاسیس ۱۰۰ نقاط کنترول درساحهٔ عینك لوگر، تاسیس چهل نقطهٔ ترانگولیسون درجه سه وشصت نقطهٔ میکورترانگولیسون درمعدن یاقوت جگدلك وتهیهٔ نقشه ۱بر۱۰۰۰آن ساحه وبعضی پروژه های عاجل دیگر ازمدت سه ماه به اینطرف سروی وانجنیری دریك ساحه صدکیلو متری درحوزه خواجه‌علی‌توسط مامورین فنی‌انجنیری وبعضی شعبات دیگر کارتوگرافی آغاز یافته ودرآینده قریب امور اراضی آن ختم میگردد.

۲ـ مدیریت تعلیم وتربیه وپلاننگ:

این مدیریت باوجود کمی پرسونل فنی در جریان سال درقسمت تدویر کورس های فنی تدریس مضامین مسلکی رشته کارتوگرافی درمکتب تخنیك ثانوی که پروگرام آن طور نظری وعملی پیشبرده میشد، مساعی به خرچ داده ضمنا مامورین جدید الشمول موسسه را به امورفنی شعبات کارتوگرافی آشنا ساخته است . برعلاوه ازامور محصلین کارتوگرافی درخارج لیزوارسی کرده است .

دراین اواخر ازطریق کمك های آلمان غرب (بانك کریدت انشتالت) معادل‌سه ملیون مارك سامان فنی‌کارتوگرافی وکدستر بخارج‌فرمایش داده شده است که درآن جمله یك‌ورکشاپ آلات فنی نیز شامل میباشد .

۳ـ مدیریت اخذ فرمایشات نقشه :

این مدیریت درطول سال جاری فرمایش‌ودرخواست های وزارت خانها وموسسات راکه جهت دریافت وتهیه نقشه هاوفوتوگرافهــا بصورت دوامداربه‌ریاست‌کارتوگرافی مواصلت کرده بعداز تحلیل وطی مراحل اصولی آنهــا بشعبات مربوطه تسلیم داده نقشه ها وفوتوها باساس تعامل جدید ازطریق شعبه توزیــع مدیریت عمومی ترسیم و طباعت بدسترســـ مراجع تقاضا کننده گذاشته شده است . ضمناً درمورد موقعیت های جغرافیایی وارتفاعــات شهر ها، محلات وقریه جات وبعدمسافه آنها ازروی نقشه های دست داشته به موسسات درخواست کننده معلومات داده فوتوها ونقشه های مناطق مختلفه کشور رادر معرض مطالعه ومشاهده متخصصین داخلی وخارجی در داخل موسسه گذاشته است ضمنادیپو های اوریجنال هاونقشه هارادر مرکز ریاست وخیر خــانه ترتیب وتنظیم کرده است .

٤ـ مدیریت ترمیم آلات فنی :

مدیریت ترمیم آلات فنی که از ماه جدی سال ۱۳۵۲ به فعالیت آغاز کرده در ســال ۱۳۵۳ درساحه ترمیم وسایط فنی‌کارتوگرافی وکدستر امور ذیل راانجام داده است :

ترمیم هفت پایه ماشین حساب، ترمیم ز تطهیرده پایه ترانزیت، ترمیم دوپایه تیودولیت مربوط وزارت صحیه، ترمیم یك حلقه شرید

پنجاه متره، اعمال ٤٥ پایه فلزی چتری، اعمال ٢٠ عدد ستاف جدید درمرکزریاست . برعلاوه مامورین فنی این مدیریت درمدیریت هـــای منطقوی کندز وبلخ مسافرت کرده در آنجا ٣٠ پایه ترانزیت ٩پایه تیودولیت راتطهیرواجست نموده وبتعداد ١٧ پایه، پلان تیبل ٥ پایه، پلان متروپنج حلقه شرید فولادی را ترمیـــم کرده اند . سلسله فعالیت های مامورین فنی ترمیم آلات درسایر مدیریت های منطـــقوی کدستر ادامه دارد .

مدیریت عمومی فوتوگرامتری :

هدف ازفعالیت مدیریت عمومی فوتوگرامتری عبارت ازعکس برداری تمام ساحهٔ کشور توسط طیاره مخصوص وتحویل عکس ها به نقشه ها باساس‌نقاط کنترول وشاقولی‌ترتیب‌فوتوموزائیك هاوفوتومپ ها میباشد . مدیریت عمـــومـــی فوتوگرامتری‌متشکل‌ازمدیریت های‌فوتوگرافهای هوایی،مدیریت‌پلاتنگ‌ومدیریت توپوریویزیون بوده که شعبات مربوطه آنهادر جریان سـال ١٣٥٣درساحه ترتیب پلان های پرواز، ساختن فوتواندکس ها، تهیهٔ فوتوموزائیك در بـالای نقشه هاکه برای پروژه های انکشافی مملکت سردست گرفته شده ویك ساحه ١٨٦٦٥ کیلو متر مربع رااحتوا میکند کار نموده اند . در شعبه فوتولابراتوار بتعداد ٤٤٠٢ قطعه فوتو بمقیاس مختلف چاپ وتصحیح شده است . دریك طیاره مخصوص کمرهٔ هوایی وسایـــر ملحقات آن نصب وآمادهٔ پرواز ساخته شده ضمنا پرواز های امتحانی صورت گرفته است. برعلاوه دیپوهای فلم هاوفوتوهاترتیب وتنظیم گردیده است .

درمدیریت پلاتنگ نقشه های ١بر ٠٠٠ ١ یك ساحه ٣٥٠ کیلومتر مربع به اساس نقاط کنترول زمینی از فوتوبه نقشه تحویل یافتـــه ٥٥٥ نقاط پلان متریك و ارتفاعـــی ، پروژهٔ خواجه علی درروی فوتوهای ساحه پلات‌گردیده وکارتحویل آنهابه استناد نقاط کنترول زمینی جریان دارد . قسمت باقیمانده پروژه قندزنیز درآینده قریب سردست گرفته میشود. ضمناً فرمایشات ریاست آبیاری وزارت زراعت و آبیاری راجع به ترسیم شبکات وپلات نقـاط کنترول عندالموقع اجراء گـردیده است . در جریان سال دوکورس تعلیمی برای بلندبردن سویهٔ علمی مامورین فنی مدیریت عمومـــی فوتوگرامتری دایر یافته که ازآنها نتیجهٔ خوبی حاصل شده است .

مدیریت عمومی ترسیم وطباعت :

مدیریت عمومی ترسیم و طباعت شامـــل مدیریت های مطبعه، ترسیم وتمویل ، تدقیق وتوزیع ومراقبت میباشددرجریان سال ١٣٥٣ شعبات مربوطه این مدیریت به تعداد ٧٩٠٦ قطعه نقشه‌های رنگه‌ساحات مختلف افغانستان وبتعداد ٣٦٧قطعه فلم بابعادمختلفه و١٧٥٩٤٠ قطعه فورمه جات برای رفع ضرورت موسسات تقاضا کننده چاپ‌گردیده‌است . برعلاوه نقشه های رنگه مقدماتی ١بر٥٠٠٠٠٠ تمام ساحـهٔ افغانستان ازچاپ برآمده وبه موسسات رسمی طبق تعامل جدید توزیع میگردد اکنون کـار برای اکمال نقشه بریك ملیون تصحیح شدهٔ افغانستان ادامه دارد درشعبهٔ اوزالیدبتعداد ٥٨٤٥ قطعه نقشهٔ ساحات تحت پروژه هادر کاغذ اوزالیدوبتعداد ١٥١٨١٠ قطعه فورمـــه

ذریعه ماشین‌گستتدنرچاپ شده‌است درشعبه توزیع ومراقبت این مدیریت که درماه عقرب سال ۱۳۵۳ در تشکیل ریاست کارتوگرافی رویکار آمده دیپوی فاینل ها، نگتیف هاترتیب یافته وبتعداد شصت هزار چهار صد قطعه نقشه وفوتوی هوایی طبق تعامل جدید به موسسات تقاضا کننده توزیع کرده است .

ریاست کارتوگرافی وکدستر

منظور وغایه ازفعالیتهای سروی کدستر عبارت ازسروی نمودن ومساحت اراضی قابل استفاده کشور با تفکیك درجات ونوعیت آن بوده ، اعم ازاراضی اشخاص ویادولت باشد . استفاده ازنتایج سروی بمقصد بدست آوردن احصائیه عمومی اراضی مملکت استفاده درامور تصفیوی تنظیم مالیات متوازن امور اسکان، استملاك وغیره میباشد

جهت برآورده شدن مامول فوق الذکر به پرسونل فنی اختصاصی ضرورت محسوس ودر سال ۱۳٤۲ باهمکاری ادارهٔ انکشاف بین‌المللی امریکا مکتب کدستر درقندهار در چوکات وزارت مالیه تاسیس والی حمل ۱۳۵۰ بتعداد ٦٤٦ نفر مامور بسویهٔ بکلوریا پاس از آن فارغ وشروع بکار وفعالیت سروی نمودند .

ریاست سروی کدستر بافراغت اولین دسته متعلمین مکتب کدستر درسال ٤٥ بتشکیل دوایر فنی وفعالیت های ساحه آغاز وتا سال ۱۳۵۰ درقندهار تمرکز داشت بعدا بارویکار آمدن مدیریت های منطقوی درهشت ولایت انقسام وموظف پرسونل با وسایل ووسایط لازمه بولایات مذکور صورت گرفته ومرکز ریاست بکابل انتقال داده شد. مدیریت های منطقوی هشتگانه به سروی اراضی قابل استفاده ولایات مربوطه ذیلا موظف میباشند:

۱ـ مدیریت منطقوی سروی اراضی کابل : که بامور سروی اراضی مربوط بولایات کابل، پروان ، لوگر ولوی ولسوالی کاپیسا موظف میباشد .

۲ـ مدیریت منطقوی سروی اراضی غزنی : که بامور سروی اراضی مربوط بولایات غزنی، وردك، بامیان وپکتیا موظف میباشد .

۳ـ مدیریت منطقوی سروی قندهار : که بامورسروی اراضی مربوط بولایات قندهار، زابل وارزگان موظف میباشند .

٤ـ مدیریت‌منطقوی سروی هلمند: که بامور سروی اراضی مربوط بولایات هلمند، فراه ونیمروز موظف میباشند .

۵ـ مدیریت منطقوی سروی ولایت هرات . که بامور سروی اراضی مربوط بولایات هرات غور، بادغیس موظف میباشند .

٦ـ مدیریت منطقوی سروی ولایت بلخ : که بامور سروی اراضی مربوط بولایات بلخ، جوزجان وسمنگان موظف میباشند .

۷ـ مدیریت منطقوی سروی ولایت کندز : که بامور سروی اراضی مربوط بولایت کندز، بغلان، تخار وبدخشان موظف میباشند .

۸ـ مدیریت منطقوی سروی ولایت ننگرهار: که بامورسروی اراضی مربوط بولایات‌ننگرهار، لغمان ولوی ولسوالی کنرها موظف میباشند .

فعالیت سروی اراضی فعلا تحت دو پروگرام سروی کادستری وسروی عاجل اراضی بعمل می آید .

۱ـ سروی کدستری یاسروی اساسی) :

این پروگرام باستناد نقاط کنترولی وبـــا مراعات نمودن‌طریقه‌های‌دقیق فنی نظرباهمیت اراضی درپروژه های مختلف که ایجاب دقت بیشتر را مینماید عملی میگردد واین اجراآت شامل قدم های آتیست :

الف : عملیات ساحوی مشتمل بر:

سروی کنترولی وحسابات آن .

تشخیص حدود وملکیت وسروی قطعات .

ترتیب لست های مالکین احمالی اراضـــی ونقشه های املاکی میباشد .

ب:ـ اجراآت شعبوی مشتمل بر :

تدقیق وترسیم نقشه ها .

دریافت مساحت قطعات اراضی .

ترتیب نقشه های توحیدی وکنترول نتائج سروی .

ج:ـ احصائیه اراضی مشتمل است بر:

تصنیف قطعات اراضی سروی شده ازنظر درجه ونوعیت .

ترتیب جداول احصائیوی .

تدوین راپورهاوتوزیع نتائج سروی بمراجع ذیعلاقه .

۲ـ سروی عاجل :

درسایر مواردیکه حاصله بیشتر کاردریك زمان کوتاه خواسته میشود برای معلوم نمودن اندازهٔ جریبی، نوعیت قطعات اراضی، مالکین احتمالی ازین اصول کارگرفته میشود کوشش میشودکه درزمان کوتاه تری توسط طریقه‌های بسیط وکم مصرف . ساحات وسیع سروی‌گردد ونتائج آن هرچه زودتر جهت مقاصد تصفیوی، احصائیوی واخذمالیات موقت آماده وتحـــت اجراء قرار داده میشود .

ناگفته نبایدگذاشت که سروی علفچروامثال آن نیزدرپروگرام های‌فوق‌شامل بوده وقتافوقتا نظربه تقاضای ولایات یکتعداد پرسونل فنی مصروف همچو سروی نیز میگردند .

باوصفیکه یکتعداد ازپرسونل فنی مربـــوط بریاست املاك وبعضی موسسات دیگری نظربه ضرورت واوامر مقامات ذیصلاح تعیین میشوند که اجراآت‌وفعالیتهای سروی درولایات مختلفه مملکت بواحد هزار قرار ذیل بوده است :

۱ـ ولایت کابل ازجمله ۸۵۲ جریب زمین‌۵۵۸ جریب زمین زراعتی .

۲ـ ولایت پروان : ازجمله ۲۹۲ جریب زمین‌۲۵۹ جریب زمین زراعتی .

۳ـ ولایت لوگر : ازجمله ۱۰۷جریب زمین‌۲۱ جریب زمین زراعتی .

٤ـ ولایت غزنی : ازجمله ۷۷۷جریب زمین‌۵۲۰ جریب زمین زراعتی .

۵ـ ولایت پکتیا: ازجمله ۵۵ جریـــب زمین‌غیرزراعتی .

٦ـ ولایت وردك : ازجمله ۱۹۳ جریب زمین‌۱۰۵ جریب زمین زراعتی

۷ـ ولایت بامیان : ازجمله ۸ جریب زمین‌٦ جریب زمین زراعتی .

۸ـ ولایت قندهار: ازجمله ۱۵۵۰جریب‌زمین‌۱۳۸٦ جریب زمین زراعتی .

۹ـ ولایت زابل : ازجمله ۲۹۵جریب زمین‌۲۰۰ جریب زمین زراعتی .

۱۰- ولایت‌ارزگان : ازجمله ۱۸۳جریب‌زمین۱۶۲ جریب زمین زراعتی .

۱۱- ولایت فراه: ازجمله ۲۲۷جریب زمین۶۹ جریب زراعتی .

۱۳- ولایت نیمروز: ازجمله ۶۸۶جریب‌زمین۴۷۳ جریب زمین زراعتی .

۱۴- ولایت هرات: ازجمله ۹۳۹۳جریب‌زمین۲۳٤٤ جریب زمین زراعتی .

۱۵- ولایت غور: ازجمله ۲۸۹جریب زمین۵۷ جریب زمین زراعتی .

۱۶- ولایت بلخ: ازجمله ۷٤۳ جریب زمین۵۵٤ جریب زمین زراعتی .

۱۷- ولایت فاریاب : ازجمله ۸۳جریب‌زمین۲۸ جریب زراعتی .

۱۸- ولایت جوزجان: ازجمله٦٤جریب زمین۵۰ جریب زمین زراعتی .

۱۹- ولایت سمنگان: ازجمله۲۰۲جریب‌زمین۷۹ جریب زراعتی .

۲۰- ولایت‌کندز: ازجمله ۸۵٤جریب زمین٤۲۵ جریب زمین زراعتی .

۲۱- ولایت بغلان: ازجمله ۱۶۷جریب زمین۱٤۳ جریب زمین زراعتی .

۲۲- ولایت تخار : ازجمله ۱۳جریب زمین۱۲ جریب زمین زراعتی .

۲۳- ولایت بدخشان: ازجمله۵۸جریب‌زمین۲۰ جریب زمین زراعتی .

۲٤- ولایت ننگرهار: ازجمله۲۶۶جریب‌زمین۲۱۳ جریب زمین زراعتی .

۲۵- ولایت لغمان: ازجمله ۲۷جریب زمین۲۱ جریب زمین زراعتی .

۲۶- ولایت بغلان: ازجمله ۱۶۷جریب زمین۱٤۳ جریب زمین زراعتی .

۲۷- ولایت هلمند: ازجمله ٦۷۸جریب زمین۵۷۷ جریب زمین زراعتی .

مجموع ز مین ها ۱۸۰۶۲ جریب زمـــــین‌ومجموع زمین های زراعتی ۲۸۲۸جریب زمین.

مجموع فعالیت سروی در ۲۵ولایات فو ق عبارت از :. ۱۸۰۶۲۰۰۰ جریب زمین میباشد که ازجمله ۸۲۸۲۰۰۰ جریب زمین زراعتی و متباقی آن غیرزراعتی وعلفچر میباشد .

چون دولت جمهوری افغانستان تحت رهبری خردمندانهٔ قایدبزرگ ملی ماشاغلی محمدداود رئیس دولت وصدراعظم بهفعالیت سروی توجه خاص داشته درنظرگرفته شده تامساعی سروی کدستر باتعقیب یك پروگرام‌منسجم ویااستفاده ازطریقه های سریع ترعصری دریك فرصت کوتاه درتمام مملکت توسعه یابد و تدابیری اتخاذ گرددکه درپهلوی این اجراآت امورتصفیه املاك نیزباموثریت کامل جامهٔ عمل پوشیده ونتیجه مطلوب ازآن استحصال گردد. بتأسی ازآن درطی سنوات ۱۳۵۳ الی ۱۳۵۵ سعی اعظمی به آن معطوف خواهد بود تاامورسروی اراضی یکتعداد ولایات مانند، کابل، هرات، هلمند، بلخ وتخار درمرحله اول تکمیل گردد وغرض تسریع‌اجراآت وتأمین این هدف ازدیگر مدیریت های منطقوی نیز یکتعداد پرسونـل مجهز باسامان ولوازم وعراده جات طورخدمتی بولایات یادشده موظف خواهد شد .

همچنان فعالیت های سروی درولایاتیکه امور سروی آن ازمناطق روی دست گرفته شـــده ملتوی نمانده بلکه بایکتعداد محدود پرسونل ادامه خواهد داشت .

مطابق به پلان منظورشده سال ۱۳۵۳ـ۱۳۵۵ که یکتعداد زیادپرسونل فنی مربوطه درسال فعالیت سروی درسال ۱۳۵۳ درمدیریت های مذکور بخدمت عسکری اعزام گردید اجراآت منطقوی هشت گانه مقدار ۱۰٤۲۰۰۰ جریب وفعالیت سروی درسال متذکره در ۱۷ ولایات زمین سنجش وپیشبینی گردیده بود باوصف بهواحد هزار قرار آتی صورت گرفته است :

۱ـ ولایت کابل : ازجمله ۱۷جریب زمین۱۱ جریب زمین زراعتی .

۲ـ ولایت پروان: ۲جریب زمین زرا عتیمیباشد .

۳ـ ولایت غزنی: ازجمله ٤۱ جریب زمین۲۷ جریب زمین زراعتی .

٤ـ ولایت وردك : ازجمله ۱۲جریب زمین۷جریب زمین زراعتی .

۵ـ ولایت قندهار: ازجمله ۸٦جریب زمین۷۷ جریب زمین زراعتی .

٦ـ ولایت زابل: ازجمله ٦۱جریب زمیـن٤۲ جریب زمین زراعتی .

۷ـ ولایت هلمند: ازجمله ۱۳۰جریب زمین۱۱۰ جریب زمین زراعتی .

۸ـ ولایت نیمروز: ازجمله ۱٤٤جریبزمین۹۹ جریب زمین زراعتی .

۹ـ ولایت فراه : ازجمله ۱۷۹جریب زمین٥٤ جریب زمین زراعتی .

۱۰ـ ولایت هرات: ازجمله ۱۵۹جریبزمین۱۵۷ جریب زمین زراعتی .

۱۱ـ ولایت بادغیس: ازجمله ۸٦جریبزمین٦۹ جریب زمین زراعتی .

۱۲ـ ولایت بلخ : ازجمله ۹۹٦جریبزمین۷۳٦ جریب زمین زراعتی .

۱۳ـ ولایتسمنگان: ازجمله۲۲۵جریبزمین۸۸جریب زمین زراعتی .

۱٤ـ ولایت کندز: ازجمله ۲٦ جریب زمین۱۳ جریب زمین زراعتی .

۱۵ـ ولایت بغلان : ازجمله ۷۵جریب زمین٦۷ جریب زمین زراعتی .

۱٦ـ ولایت تخار: ازجمله ۲۱٦جریبزمین۱۹۹ جریب زمین زراعتی .

۱۷ـ ولایت ننگرهار: ازجمله ۱۱جریبزمین۹ جریب زمین زراعتی .

مجموع زمین ها ۲٤٦٦ جریب زمین و۱۷٦۷ جریب زراعتی میباشد .

که جمعا درسال ۱۳۵۳ ـ۲٤٦٦۰۰۰ جریبزمین سرویگردیده استکه ازجمله ۱۷٦۷۰۰۰ جریب زمین زراعتی میباشد .

تاریخچهٔ دیموگرافی در افغانستان

دیموگرافی یک‌کلمهٔ ترکیبی ولاتینی بمعنی علم مردم ویاعلم نفوس میباشدکه آنرا بنام علم (امارگیری نفوس واحصائیه‌گیری اجتماعات انسانی) نیز یاد میکنند . چنانچه علم متذکره یکی ازپدیده های عمده ومهمی است که علمای اقتصاد، پلانگذاران، احصائیه دانان، اداره‌گران وبالاخره سیاستمداران بدان نیا ز منـد اند . زیراطرح وتنظیم هرپلان علمی اینکه متکی بـر تامینات منافع اقتصادی واجتماعی مردم باشد به‌کاوش هاوبررسیهای ایـن علم ضـرورت شدیدی دارد .

عناوین عمدهٔکه درموضوع دیموگرافی جلب توجه میکند همانا تولدات ، وفیات ومهاجرت هاست‌که ازاجتماع این سه‌عامل سطح افزایش وکاهش ویابعباره دیگرسیرتحول نفوس تعقیب واندازهٔ نفو س منحیث معیاری بـرای آینده محاسبه شده میتواند .

حینیکه ازتاریخچه دیموگرافی صحبت بمیان می آید بهتر است تاریخچـه سر شمـاری واحصائیه نفوس که مفهوم وسیع ترآنرا دربر میگیردتشریح گردد .

درکشور عزیز ماافغانستان سرشماری یـا نفوس شماری تاریخ باستانی داردکه میتـوان این تاریخ راازز زمان یمادربخدی یابلخ آغاز کارنامه های شجاعت و جنگجویی افغانهـا میرساندکه قرنها پیش ز مامـداران افغـان سپاهیان وسربازان رابدسته های بزرگ بنام لك وکرور تقسیم میکردند وطبیعی است که مصارف حوایج این سربازان راازروی ارقام و سرشماری های‌که بعمل می آمد می سنجیدند وباساس همین ارقام مالیات راوضع وغنایـم راتوزیع مینمودند . تاریخ نشان میدهد کـه زمامداران افغان دردوره های مختلف بـرای تنظیم امور دخل وخرچ وهم برای تعیین قدرت های نظامی وعسکری ازیکنوع احصائیه ها و سرشماریهایی استفاده نموده اند وحتی جهت برآوردن منظور فوق اداراتی هم‌بنام اداره ثبت احوال،اداره نفوس املاك وارزاق وغیره تاسیس کرده اند هرگاه ازتفصیل تاریخوار موضوع در گذشته ها بگذریم وصرف متکی بدوره معاصر سخنان خودرادنبال نمائیم . باید متذکر شویم که درسال ۱۳۲۹ برای اولین بار ادارهٔ بنام مدیریت عمومی احصائیه نفوس در چوکـات تشکیل وزارت داخله بوجود آمدکه بتدریج‌در سایـر نقاط کشـور شعبـا تـی را دایر نمود. منظور ازتاسیس این اداره دربـدایت امر از یکطرف توزیع تذکره برای نفوس ذکورمملکت وازجانب دیگر جمع آوری معلومات راجع بـه وقایع ازقبیل تولدات، وفیات، مهاجرتها وغیره بود. درسال ۱۳۳۵ یعنی باآغاز اولین پـلان پنجساله اقتصادی نیازمندی دولت به معلومات احصائیوی دقیق وعلمی شدیدترشد ورویءهمین اصل اداره دیگری بنام ریاست احصائیه‌وزارت پلان درچوکات‌تشکیل‌وزارت پلان‌تاسیس‌گردید.

ریا سـت احصـا ئیـه وزارت پـلان از بدو تاسیس بنابر نیازمندی دولت به یـك سلسله فعالیت ها وجمع آوری معلومات وارقام احصائیوی منجمله موضوعات نفوس که برای طرح وتدوین پلانهای انکشافی اتکای اساسی تلقی شده بتوانداقدام‌نمود. مطالعه وضع بازار استخدام شهرکابل ازسال ۱۳۳۹ باینطـر ف

بعدازهر شش ماه وهکذا مطالعه وضع قـوای بشری شهر های پلخمری، بغلان، کنـدز و خان آبادوهمچنان مطالعات وضع بازاراستخدام شهرهای هرات، قندهار، جلال آباد وغزنـی درسال ۱۳۴۳ وبالاخره سرشماری عمومی کابل بزرگ بصورت علمی تردرسال ۱۳۴٤ کـه بهمکاری وزارت پلان وزارت داخله عملی گردید ازجمله فعالیت های مربوط در این زمینـــه میباشد .

سروی نمونوی سرویه حیات کابل وسروی نمونوی شهر لشکرگاه درسال ۱۳۴۷ هم یك بخشی ازتاریخچه دیموگرافی وانکشاف آن در کشور مامیباشد .

تاسیس اداره مرکزاحصائیه در چوکـــات تشکیل صدارت عظمی درسال ۱۳۵۱ قدم مفید وسودمند دیگر دولت درراه جمع آوری، تنظیم وانکشاف سیستم معلومات احصائیوی ومنجمله دیموگرافی درافغانستان بود. بالاخره مهمترین وبزرگترین سروی که تاحال درافغانستان بـه سویه ملی عملی گردیده است همانا سروی نمونوی دیموگرافی ورهنمای خانواده میباشـد که تحت عنوان پروژه مطلعات دیموگرافی و رهنمای خانواده امر مقدماتی آن درسال ۱۳۵۱ آغاز ودردوبخش عمده، یعنی ســـروی نفوس مسکون وغیرمسکون کشور عملی گردیده است. دراینجا بهتر خواهد بود تادرباره این سروی روشنی بیشتری افگنده شود .

ازجمله اهداف کوتاه مدت این سروی تهیه معلومات درقسمت نفوس عموم کشور، ترکیبات آن ازنظرسن وجنس، نفوس شهری ودهاتی، توزیع نفوس درمشاغل مختلفه سکتور هـــای اقتصادی وتصنیف نفوس نظربه درجه سواد، تعلیم وتربیه وسویه‌استخدام وبیکاری میباشد.

همچنان تهیه معلومات درموردِاندازه تولدات وفیات، مهاجرت هاوطرزتلقی افراد راجع بـــه پلانگذاری فامیلی وعکس‌العمل درمقابل نوآوری هاوغیره مشخصات ومعلومات دیموگرافی بـه منظورطرح سیاست های معقول انجمن خانواده ازجملهٔ اهداف دیگـــراین سروی میباشـد . بطوریکه ازجمله اهداف درازمدت این سروی میتوان ازموضوعات ذیل یادآوری کرد .

۱ـ ایجادقابلیت کارعملی ونظری درسیستم احصائیوی کشور .

۲ـ ایجاد زمینه های مناسب تشکیلاتی از طریق تاسیس دفاتر ساحوی احصائیـه کـــه بالاخره به‌اصلاحات وانکشاف سیستم‌جمع‌آوری معلومات احصائیوی منتج شده بتواند .

۳ـ تاسیس یك کادر علمی تربیتی بـرای مامورین افغانی یابعباره دیگر آمـاده ساختن زمینه تعلیم وتربیه بصورت عملی بالای وظیفه وبصورت نظری از طریق تاسیس کورس های کوتاه مدت احصائیوی درداخل پروژه .

در حصه عملیات حقیقی سروی دیموگرافی باید متذکرشدکه امورمصاحبه مستقیم عملیات حقیقی سروی دیموگرافی نفوس مسکون‌کشور طبق پروگرام مرتبه درمیزان ۱۳۵۱ شـرو ع گردید ودر اخیرماه اسد ۱۳۵۲ امور ساحـه آن به پایان رسیدکه ساحات نمونه گیـــری پیش بینی شده این سروی در ۲۹ مرکـــزی شهری ولایات کشور و۸۸ ولسوالی که شامل ٤۵۰ قریه میباشد بصورت مکمل سروی گردید که بصورت مجموعی امور مصاحبه وخانه‌پوری

اوراق سوالنامه درحدود ٤٠٠٠٠ خانوار معینه تکمیل وانجام شدومعلومات مفصل‌درباره نفوس ومشخصات آن بدست آمد، چنا نچه تمــــام پرسشنامه های تکمیل شده خانوار ساحـات تحت سروی‌کودبندی پنچ، اصلاح‌وجدول بندی شده جهت تحلیل وتجزیه بیشترماشینی آماده گردید. چون سروی نفـــو س کو چی هامتمم سروی نفوس مسکون بوده وباتکمیل هر دو مرحله پروژه دیموگرافی (نفوس مسکون وغیر مسکون) یك سلسله معلومات مستند وقابل اعتباری درمورد نفوس ومشخصات نفوس تمام کشور تهیه ومیسر میگردد .

ازآنرو این ماحصل معلومات حاصله اساس پلانهای انکشافی دولت را درآینده نیز پیریزی میکند. بنابرآن طی این مرحله ایجاب مینمودتا سروی کوچی هادر سال ۱۳۵۳ عملی گــــردد بطوریکه مختصرافعالیت های انجام شده دراین زمینه بشرح آتی گذارش میبابد .

۱ـ تکمیل تمام امور مقدماتی سروی کوچی هابشمول تهیه وتربیه پرسونل ، تهیه نقشه هائیکه حاوی خط السیر ومهاجرت کوچیها و معلومات مربوط به‌محل بودوباش آنها درفصول مختلف سال میباشد وهمچنان تهیـه لسـت مکمل قبایل کوچی وطرح سوالنامه ها .

۲ـ اکمام عملیات حقیقی سروی نفوس غیر مسکون درکلیه ساحات تحت نمونه‌گیری‌کشور وخانه پر ی سوالنامه های معیاری خانوار از طریق مصاحبه مستقیم در ۳۱۰۰ خانوار .

۳ـ توحید، اصلاح ومیزان آخرین سوالنامه های تکمیل شده خانوار وآماده ساختن آ ن برای جدول بندی وکود گذاری .

٤ـ سربراهی‌وانجام‌امورکنترول‌کیفیت تقریباًده فیصدفورمه‌های معیاری‌تکمیل‌شده خانواربمنظور معلوم نمودن‌اندازه اغلاط واشتباهات وتشخیص صحت وسقم آن ازطریق مصاحبه مستقیم در ساحات تحت نمونه گیری .

٥ـ تنظیم و تکمیل فورمه های معلــومـات مقدماتی در باره مشخصات نفوس غیــر مقیــم ۳۲٥ واحد اداری کشور ازطریق مصاحبه و تماس مستقیم با ولسوالان ، لوی ولسوالان وعلاقداران .

٦ـ تهــیه یـــک کتاب کـــود بنـــد ی برای کودگذاری ارقام جمع‌آوری شده ازسروی نفوس غیر مسکـون باساس تصنیف سازمان بین المللی کار وکارگر .

۷ـ کود، پنچ، جدول بندی وآماده ساختن تمام معلومات جمع آوری شده سروی نفوس غیر مقیم کوچی ها برای تحلیل ماشینی .

۸ـ تاسیس کورس تربیوی برای ۱۷نفر از پرسونل شعبه تحلیل ارقام بمنظور فراگرفتن لسان فورترن (لسان کمپیوتر) .

۹ـ انتقال تما م معلومات جمع آوری شده نفوس غیر مسکون ازروی کارت های ماشینی بروی نوار های تحلیل وتجزیه .

دراخیر باید گفت که یکی از فراورده های ضمنی پروژهٔ مطالعات دیموگرافی همانا طبع نشریه بنام (اتلس قریه های افغانستان)است که حاوی تقریبا ۲۰۰۰۰ قریه میباشد دراین اواخر طی سه جلد به السنه پشتو، دری و انگلیسی درمطبعه دولتی بچاپ رسیده است .

وزارت امور خارجه

کرو نولوژی روابط خارجی افغانستان

یکشنبه ۳۰ سرطان ۱۳۵۳ :

بمناسبت روزملی بلژیك تلگرام تبریکیه ازطرف ښاغلی محمدداؤدرئیس دولت وصدراعظم عنوانی اعلیحضرت بودوان اول پادشاه آنکشور به بروسل مخابره گردیده است .

۳۰ سرطان ۱۳۵۳

نطاق وزارت امور خارجه راجع به عملیات نظامی حکومت ترکیه درقبرس که به منظور حفاظت حقوق اساسی اقلیت ترکی زبان آنکشور صبح روز۲۹ سرطان آغاز گردید بنمایندهٔ باختر گفت:که حکومت افغانستان این عملیات راکه یگانه منظور ازآن حفاظت حقوق اساسی اقلیت ترکی زبان جزیرهٔ مذکور میباشد باتفاهم کامل پشتیبانی میکند .

نطاق وزارت امور خارجه افزود که حکومت افغانستان آرزومند است معضلهٔ قبرس به اساس موافقات ۱۹۶۰ لندن وبااحترام وحفاظت حقوق مردمان آنکشور مخصوصاًحقوق اقلیت ترکی زبان بزودترین فرصت ممکنه حل گردد.

۳۰ سرطان ۱۳۵۳

سفارتها ونمایندگی های سیاسی دولت جمهوری افغانستان دردول متحابه اولین جشن انقلاب جمهوریت کشورراطی محافل باشکوهی تجلیل نموده اند .

درمحفل سفارت کبرای افغانی دردهلی ښاغلی پاتك معاون رئیس جمهور، سوارن سنگهه وزیرامور خارجه، کوردیپلوماتیك و افغانهای مقیم هند اشتراك نموده بودند . همچنان درضیافت سفارت کبرای افغانی در تهران والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی همشیرهٔ اعلیحضرت شاهنشاه ایران، ښاغلی امیرعباس هویداصدراعظم، ښاغلی خلعت بری وزیرامور خارجه، رؤسای مجلسین شوراوسنا دکتوراقبال رئیس شرکت ملی نفت ایران اعضای کابینه، سفراواعضای کوردیپلوماتیك افغانها وژورنالست هاو دوستان افغانستان شرکت نموده بودند .

دردعوت سفارت کبرای افغانی در قاهره نمایندهٔ ښاغلی انورالسادات رئیس جمهورمصر، عدهٔ ازوزراء وشخصیت های برجسته مصری و کوردیپلوماتیك وافغانهای مقیم آن شهراشتراك نموده بودند . همچنان اظهارات سفیر کبیر افغانی دراین محفل توسط رادیو تلویزیون مصر اشاعه گردید . همچنان درمحفلی که باین مناسبت درسفارت کبرای افغانی مقیم پیکنگ ترتیب شده بوددرآن یکعده ازرجال شخصیتهای برجسته جمهوریت مردم چین کوردیپلوماتیك وافغانهای مقیم آن شهراشتراك کرده بودند .

همچنان شهزاده نوردوم سهانوك رئیس دولت اتحادملی کمبودیا به سفارت کبرای افغانی آمده ومراتب تبریکات وامتنان خود را توسط سفیر کبیر افغانستان به ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم ومردم افغانستان ابراز داشت .

۳۰ سرطان ۱۳۵۳

اقوام سالارزی، ماموند، چارمنگ، اتمانخیل باجور، صافی، خان زادگان، شینوار یوځمکنی اپریدی، تیراوخیبروهمچنان تمام مشران اقوام مومند بزرگان وزیر، سید ، داؤد وبیټنی پشتونستان وتمام‌مشران اقوام بلوچ وپشتون بلوچستان وپشتونستانی های مقیم افغانستان طی پیامهای عنوانی حکومت به نمایندگی از مردم خودسالگرهٔ جمهوریت وجشن فرخندهٔ آنرا بزعیم بزرگ وملی ماښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم، اعضای کمیته‌مرکزی هیأت کابینه وتمام مردم افغانستان تبریک گفته اند .

۳۱ سرطان ۱۳۵۳

یك هیأت عالیرتبهٔاقتصادی ایران بریاست ښاغلی فریدون مهدوی وزیر تجارت آنکشور بنابدعوت وزارت پلان وارد کابل گردید . هیأت ایرانی طی اقامت درکابل بامقامات مربوطهٔ افغانی ملاقات کرده ودربارهٔ سهمگیری کشورایران درپروژه های انکشافی افغانستان مذاکراتی انجام دادند .

۳۱ سرطان ۱۳۵۳ :

ازطرف ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت و صدراعظم بمناسبت روزملی جمهوریت مردم پولند تیلگرام تبریکیه عنوانی ښاغلی هنریك یابلونسکی رئیس شورای دولتی آنکشور به وارسا مخابره گردیده است .

۳۱ سرطان ۱۳۵۳ :

بمناسبت اولین جشن جمهوریت کشور پیامهای تبریکیه ازطرف میرمن پاپووارئیس انجمنهای دوستی اتحاد شوروی باکشور های خارجی، ښاغلی سرگی انتونوف رئیس انجمن دوستی اتحاد شوروی با افغانستان و دیگر اعضای انجمن عنوانی دکتور نعمت الله پژواك وزیرمعارف ورئیس انجمن دوستی افغان و شوروی مواصلت کرده است .

اول اسد ۱۳۵۳

ازطرف ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت و صدراعظم بمناسبت روزملی جمهوریت مردم مصر پیام‌تبریکیه عنوانی ښاغلی انورالسادات رئیس جمهور آنکشوربه قاهره مخابره گردیده است .

ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم طی این پیام تمنیات نیك حکومت ومردم افغانستان را برای ترقی همیشگی مصر ورفاه مردم دوست مصتری ما به ښاغلی انورالسادات ابراز فرموده اند .

۲ـاسد ۱۳۵۳

ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم قبل ازظهر همانروز ښاغلی فریدون مهدوی وزیرتجارت ورئیس هیأت اقتصادی ایران رادرقصر ریاست جمهوری پذیرفتند . درین موقع ښاغلی علی احمدخرم وزیرپلان، ښاغلی

وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه بناغلی محمداکبررئیس دفتر ریاست جمهوری وشارژدافیر سفارت کبرای ایران در کابـــل حاضر بودند .

٦ـاسد ١٣٥٣

ازطرف بناغلی محمدداؤد رئیس دولـت و صدراعظم بمناسبت‌انتخاب بناغلی‌لیونیدبریژنف بحیث سرمنشی حزب کمونیست اتحادشوروی بناغلی نیکولای پودگورنی بحیث صدر هیأت رئیسهٔ شورای عالی وبناغلی کاسیگین بحیث صدراعظم آنکشور تیلگرامهای تبریکیه عنوانی ایشان به مسکو مخابره گردیده است .

٨ـاسد ١٣٥٣

بناغلی محمدنعیم و خانم محترمهٔ شـــان بنابدعوت حکومت اتحاد جماهیر شوروی برای معاینات صحی واستراحت عازم مسکوشدند .

دکتور محمد حسن شـــرق معاون صدارت بعضی ازاعضای کابینه، لوی درستیز، کـابل ښاروال ، سفیر کبیر اتحاد شوروی وخانمش برای وداع درمیدان هوایی بین المللی کابل حاضر بودند .

١٠ـاسد ١٣٥٣

بمناسبت روزملی سویس تلگرام تبریکیه ازطرف بناغلی محمــدداؤد رئیس دولـت و صدراعظم عنوانی بناغلی ارنست بروگررئیس جمهور آن کنفدراسیون به برن مخابره‌گردیده است .

١٢ـاسد ١٣٥٣

نطاق وزارت امور خارجه در جواب سـوال خبرنگار دباختر‌آژانس راجـع به موافقت نامه مربوط به متارکه درقبرس که روز٩ـاسد در ژنیو بین نمایندگان ترکیه ، یونان وانگلستان امضاء شد گفت :

حکومت افغانستان امضای موافقتنامـــه را استقبال نموده وباتائید لزوم تضمین وحفاظت حقوق ومنافع‌اقلیت ترکی زبانان قبرس معتقد است‌که این موافقه قدم مهمی درراه حمایـــه واستحکام صلح وامنیت درآن حصه گیتـــی خواهد بود .

نطاق افزودکه حکومت افغانستان امیدوار است مذاکرات مجوزه درباره قبرس بـزودی نتایج مثبت بدهد .

١٢ـاسد ١٣٥٣

یونیسف مبلغ پانزده هزارودوصد دالر را برای پیشبرداموروپروژه های نمونوی تعمیراتی بوزارت معارف اهداء نمود .

١٢ـاسد ١٣٥٣

بناغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه شام روز١١ اسدبناغلی بشیربابر شارژدافیر سفارت پاکستان رادر کابل بــه وزارت امور خارجه احضار کرده وپروتست رسمی دولت جمهوری افغانستان راراجع به تجاوزات مکرر طیارات نظامی پاکستان به‌قلمرو فضایی افغانستان به وی تسلیم نمود .

در پروتست تذکر بعمل آمده‌کـه عواقـب ناگوار این نوع تجاوزات کاملا بدوش حکومت پاکستان خواهد بود .

١٣ـاسد ١٣٥٣

به اثر سرازیر شدن سیلابهای اخیـــر در

بنکله دیش که متأسفانه تلفات شدید جانی وخسارات هنگفت مالی رابار آورده ، تلگرام همدردی ازطرف ښاغلی محمدداؤدرئیس دولت وصدراعظم عنوانی ښاغلی محـــمدالله ر ئیس جمهور وشیخ مجیب‌الرحمن صدراعظم آنکشور به داکه مخابره گردیده است .

دولت جمهوری افغانستان فیصله نموده تا به آسیب رسیدگان آنکشور مساعدت مالـــی نماید .

۱٤ـاسد ۱۳۵۳

عمارت جدید لیسهٔ استقلال طی مراسمـی افتتاح گردید .

بعداز آنکه سرودهای ملی افـــغانستان و فرانسه نواخته شد، دکتورنعمت الله پژواك وزیرمعارف وښاغلی رنه ابی وزیر معـــارف فرانسه بیانیه های شانرابه مناسبت افتتاح تعمیراین لیسه ایراد کر دند . بعداً وزرای دوکشور متفقاً باقطع نوار عمارت جدید لیسهٔ استقلال راافتتاح نموده واز قسمت های‌مختلف آن بازدید نمودند .

۱٤ـاسد ۱۳۵۳

ښاغلی بشیر احمد عضو سفارت پاکستان در کوالالمپور از دولت جمهـــوری افغانستان تقاضای پناهندگی سیاسی نموده است‌که این تقاضای وی ازطرف دولت جمهوری افغانستان قبول وبه نامبرده پناه سیاسی داده شـــده است .

ښاغلی بشیراحمد ضمن مصاحبه بانمایندهٔ باختر آژانس گفت: طوریکه به همه دوستان ورفقای من معلوم است، من‌ازروزهـــای اول تاریخ حیات به پشتو نولی وبه تاریخ ملـی ومبارزات سیاسی مردم خودنهایت علاقه‌داشتم واندیشه من همیشه متوجه سعادت وبهبـود حال مردم من بوده است .

ازآنجائیکه دردوران چندساله ملازمت خود دیدم‌که برای ماپشتونهاوبلوچها در پاکستان کسی هیچ نوع حقی قایل نمیباشد وحقوق ملی سیاسی ، اقتصادی و کلتوری مابانهایـــــت بی دردی زیرپا میشود به تقاضای همت‌وغیرت مزید برین باقیماندن خودرادر پاکستان به مثابه فریب دادن خودوملت خوددانسته‌وفیصله نمودم ماموریت وزارت خـارجـه پاکستان را باتابعیت پاکستانی یکجا ترك نموده وباقـــی حیات خودرابا برادران افغانی خودبحیث یك فردملت افغان‌درخدمت بوطن به پایان برسانم.

ښاغلی بشیراحمدباشندهٔ قریهٔ‌متی‌واقع علاقه دوابی ضلع پشاور بوده ویکی ازبازماندگـان یکتن ازرئیسان اسلامیه کالج میباشد .

۱٤ـاسد ۱۳۵۳

ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت و صدراعظم ساعت چار عصر ښاغلی رنه ابی وزیر معارف فرانسه رادر قصر ریاست جمهوری بحضور پذیرفتند .

۱۵ـ اسد ۱۳۵۳

نطاق وزارت امور خارجه به خبرنگار باختر آژانس درمورد این اظهارات بوتو صدراعظـم پاکستان که افغانستان رامسئول انفجـارات اخیردر بلوچستان میداند گفت: نه تنهااین اظهارات بی اساس وعاری ازحقیقت اســـت

بلکه آنراجداً تردید مینماید. وی علاوه داشت که این نوع گفتار های غیرمسئول بناغلی بوتو جزبهانه برای وارد ساختن بیشتر فشار بالای مردم پشتون وبلوچ چیزدیگر نمیباشد .

۱۶ـاسد ۱۳۵۳ :

اگریمان دکتور عبدالواحد کریم که بحیث سفیرکبیر غیرمقیم دولت جمهوری افغانستان دراکرا ازحکومت گانا مطالبه شده بودمواصلت نموده است . دکتورکریم سفیرکبیرافغانستان مقیم قاهره میباشد .

۱۹ـاسد ۱۳۵۳ :

به تعقیب تجاوزات مکرر پاکستان درقلمرو فضایی افغانستان دیروز ساعت ۹و۳۰دقیقه یك هیلکوپتر مربوط بهقوای نظامی پاکستان در منطقه علاقه داری ناری مجبوربه فرونشستن گردید .

هیلی کوپتر وعملهٔ آن ازطرف قوای ژاندارم آن محل دستگیر گردید وقضیه تحت تحقیق میباشد . نطاق وزارت امور خارجهٔ پاکستان دوروزقبل احتجاج حکومت افغانستان رادرمورد تجاوز طیارات نظامی پا کستان در قلمرو افغانستان ردکرده وگفته بود هیچ نوع طیارهٔ پاکستان درنزدیکی خاك افغانستان پروازنکرده است .

طیارات نظامی پاکستان برقلمرو افغانستان یك هیلی کوپتر نظامی ازنوع الووت پریروز برقلمرو افغانستان تجاوز نموده وهیلکوپتربا عملهٔ آن که همه صاحب منصبان قوای نظامی پاکستان میباشد ازطرف قوای ژاندارم افغانی دستگیر گردیده اند .

دریادداشت احتجاجیه اضافه شده است که حکو مت پاکستان نمیتواند با تکذیب های نادرست افکار عامه رافریب بدهد ومسئولیت کامل هرگونه عواقب و خیم چنین عملیات عمدی وتحریك آمیز تنها وتنها بدوش حکومت پاکستان است .

۲۰ـاسد ۱۳۵۳ :

ازطرف بناغلی محمدداؤد رئیس دولت و صدراعظم اگریمان بناغلی هاشر مکتوم بن‌جمعه المکتوم به حیث سفیر کبیر غیر مقیم امارات متحدهٔ عربی درکابل اخیراًصادر گردیده است.

۲۰ـاسد ۱۳۵۳ :

ازطرف بناغلی محمدداؤد رئیس دولت و صدراعظم به مناسبت احراز کرسی ریاست جمهوری ایالات متحده امریکا تلگرام تبریکیه عنوانی بناغلی جرالد فورد رئیس جمهور آنکشور بواشنگتن مخابره گردیده است .

۲۱ـاسد ۱۳۵۳ :

به تعقیب خبری که در بارهٔ تجاوز یک هیلکوپتر نظامی پاکستان برقلمرو افغانستان نشرگردید مدیریت اطلاعات وزارت امورخارجه خبرداد‌که بناغلی بشیر بابر شارژ دافیر سفارت پاکستان درکابل ساعت چهاربعدازظهر روز۲۰ـاسد بوزارت امورخارجه احضارگردیده واحتجاجیهٔ رسمی حکومت‌افغانستان برحکومت پاکستان به‌نسبت تجاوزیك هیلکوپتر قوای نظامی پاکستان برقلمرو فضایی افغانستان ازطرف بناغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امورخارجه بوی تسلیم داده شد .

دراین یادداشت احتجاجیه تصریح‌شده‌است که برخلاف ادعاهای نادرست مقامات پاکستانی مبنی براینکه طیارات نظامی آنکشوردرنزدیکی خاك افغانستان پرواز نمیکنند .

۲۱ــاسد ۱۳۵۳

آتشه های نظامی کشور های متحابــه در افغانستان ازهیلکوپتر قوای نظامی پاکستان‌که سه روزقبل هنگام پرواز در قلمرو فضایـــی افغانستان به فرونشستن مجبور شده بود د منطقه ناری لوی ولسوالی کنردیدن نمودند . درین موقع بعضی ازمامورین موظف عسکری وملکی حاضر بودند .

۲۲ــاسد ۱۳۵۳

ښاغلی سرگی گودریسیف سفیرکبیر سیار ونمایندهٔ فوق‌العاده اتحاد شوروی که دو روز قبل بکابل آمده بودعازم تهران شد .

۲۳ــ اسد ۱۳۵۳ :

یك هیأت جمهوریت مردم دیموکراتیـــك کوریا تحت ریاست ښاغلی کـــیم چی سوك مدیر عمومی سیاسی وزارت خارجهٔ آن کشور جهت تماس با مقامات وزارت امور خـارجـــه وتوضیح موقف حکومت شان درمورد موضوع کوریابسلسله مسافرت به یکعده از کشورها وارد کابل گردید .

۲٤ــاسد ۱۳۵۳

ښاغلی محمد نعیم وخانم محترمهٔ شان که بنابدعوت حکومت اتحاد شوروی برای معاینات طبی واستراحت چندی قبل به آنکشور رفته بودند بکابل مراجعت کردند .

درمیدان هوایی بین المللی کابل دکتـور محمدحسن شرق معاون صدارت عظمی، بعضی ازاعضای‌کابینه، دگرجنرال عبدالکریم مستغنی لوی درستیز، ښاغلی محمداکبر رئیس عمومی دفتر ریاست جمهوری وښاغلی پوزانوف سفیر کبیر اتحادشوروی مقیم کابل وخانمش برای استقبال حاضر شده بودند .

۲٦ــاسد ۱۳۵۳

ازطرف ښاغلی محمدداؤد رئیس دولـت و صدراعظم تلگرام تبریکیه به مناسبت روزملی اندونیزیاعنوانی جنرال سوهارتورئیس جمهور آنکشور به جاگارتا مخابره شده است .

۳۱ــ اسد ۱۳۵۳

ازطرف ښاغلی محمدداؤد رئیس دولـت و صدراعظم تلگرام تبریکیه به مناسبت روزملی کشور رومانیا عنوانی ښاغلی‌نیکولای چایسسکو رئیس جمهور آنکشور به بخارست مخابـــره شده است .

۳۱ــ اسد ۱۳۵۳

ازطرف ښاغلی محمدداؤد رئیس دولـت و صدراعظم تلگرام تبر یکیه عنوانی ښاغلـــی فخرالدین علی احمد رئیس جمهور منتخب‌هند به دهلی مخابره‌گردیده است . ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم طی این پیام تمنیات نیك خود، حکومت ومردم‌افغانستان رابرای سعادت رئیس جمهور، حکومت وکشور دوست ماهند ابراز نموده اند .

۲ سنبله ۱۵۳۳

ښاغلی یحیی خلیف مدیر اجرائیه بـا نك جهانی بنابدعوت وزارت مالیه وارد کابل شد.

۳ سنبله ۱۳۵۳ :

ازطرف ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت و صدراعظم اگریمان ښاغلی حسین قطایی بحیث سفیر کبیر کشور عربستان سعودی در کابل که ازطرف حکومت آنکشور مطالبه شده بود صادر شده است .

۳ سنبله ۱۳۵۳ :

ښاغلی زلمی محمود غازی سفیر کبیر جمهوریت افغانستان درتهران برای اجرای پاره ای امور وارد کابل شد .

٤ سنبله ۱۳۵۳ :

ښاغلی یحیی خلیف مدیراجرائیه بانک جهانی بادکتورمحمد حسن شرق معاون‌صدارت عظمی ملاقات بعمل آورد. درین موقع ښاغلی علی احمد خرم وزیرپلان نیز حاضر بود .

٤ سنبله ۱۳۵۳ :

ښاغلی خلیف مدیر اجرائیه بانك جهانی ساعت یازده ونیم قبل ازظهر٤سنبله ۱۳۵۳با ښاغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه ملاقات نمود .

٥ سنبله ۱۳۵۳ :

بنابدعوت وزارت امور خارجه ښاغلی عباس علی خلعتبری وزیرامورخارجه ایران واردکابل شد .

درین سفر ښاغلی‌جعفرندیم معین اقتصادی ښاغلی محمودصالحی مدیر عمومی فرهنگی وښاغلی عباس هدایت رئیس ادارهٔ پنجم سیاسی وزارت امورخارجه باښاغلی خلعتبری همراه میباشند .

٥ سنبله ۱۳۵۳ :

وزیرامور خارجه ایران ساعت پنج عصر بادکتور محمد حسن شرق معاون صدارت‌عظمی ملاقات نمود .

٦ سنبله ۱۳۵۳

نطاق وزارت امورخارجه به جواب سوال خبرنگار باختر آژانس راجع به‌گفتار ٥ سنبله ذوالفقار علی بوتو صدراعظم پاکستان که افغانستان درپشتونستان وبلوچستان ادعای مالکیت داشته وبرای تربیه آزادی خواهان اردوگاهی ساخته‌است ، گفت: که این نوع ادعاهای بی اساس برای ماتازگی نداشته و صدراعظم پاکستان برای آنکه افکار عامه را مغشوش ساخته ومردم رافریب بدهد به‌چنین اتهامات عاری ازحقیقت می پردازد .

ښاغلی بوتو باتکتیك خاص خودش همیشه خواسته که ملامتی رابدوش دیگران بیندازدو خودرادر افکار عامه حق بجانب جلوه دهد .

نطاق گفت : اینکه ښاغلی بوتو ادعای دوستی نسبت به افغانستان نموده ، جز حرف میان خالی چیزی نیست ، زیراکشف دسایس علیه افغانستان رفتار خشن وجابرانه وی در برابر برادران پشتون وبلوچ وتجاوزات مکرر طیارات نظامی پاکستان بر قلمرو فضایی افغانستان خودهمه دلیل عدم صمیمی بودن گفتاروی راثابت میسازد . این همه اظهارات محض به منظور استفاده درسیاست داخلی پاکستان وانحراف توجه‌مردم ازاوضاع پاشیدهٔ داخلی آنکشور صورت گرفته . نطاق افزود چنانچه بارها تکرار کرده‌ایم موقف افغانستان جزاعطای حق‌تعیین سرنوشت به‌برادران پشتون

وبلوچ چیزدیگری نیست .

افغانستان بازهم بمساعی خودجهت یافتن راه حلی ازطرق مسالمت آمیزومذاکرات برای یگانه اختلاف سیاسی خود باپاکستان ادامه خواهد داد .

۶ سنبله ۱۳۵۳

یك هیأت ایرانی بریاست ښاغلی داوری مدیرعمومی تجارت داخلی وزارت اقتصاد آنکشور برای مذاکره و عقد موافقتنامهٔ جدید ترانزیتی بین افغانستان وایران وارد کابل شد .

۶ سنبله ۱۳۵۳

ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم ښاغلی عباس علی خلعتبری وزیر امورخارجهٔ ایران رابرای ملاقات درقصر ریاست جمهوری پذیرفتند . هنگام این ملاقات ښاغلی وحید عبداللهمعین سیاسی وزارتامورخارجه، ښاغلی محمداکبر رئیس د فتر ریا ست جمهوری همراهان ښاغلی خلعتبری وشارژدافیرسفارت کبرای ایران درکابل نیزحاضر بودند .

۶ سنبله ۱۳۵۳

ښاغلی عباس خلعتبری وزیرامور خارجهٔ ایران باښاغلی محمدنعیم درقصر وزارتامور خارجه ملاقات تعارفی نمود. همچنان ښاغلی خلعتبری ساعت پنج ونیم همانروز چای عصر راباښاغلی محمدنعیم درکاریزمیر صرف نمود. درآن وقت دکتورمحمد حسن شرق معاون صدارت عظمی ، بعضی ازاعضای کابینه و مامورین عالیرتبه وزارت امورخارجه وهمراهان ښاغلی خلعتبری وشارژدافیر سفارت کبرای آنکشور مقیم کابل نیزحضور داشتند .

۶ سنبله ۱۳۵۳

ښاغلی عباس علی خلعتبری وزیرامورخارجهٔ ایران ساعت نه صبح ۶سنبله ۱۳۵۳ باښاغلی وحیدعبدالله معین سیاستی وزارت امور خارجه درقصر آن وزارت مذاکراتی بعمل آورد

درین موقعازطرف افغانستان ښاغلی عبدالصمد غوث مدیر عمومی سیاسی، دکتورس محبوب رفیق سراج آمرهٔ دفتر وزیر خارجه وبعضی دیگر ازاراکینآن وزارت وازطرف ایران اعضای معیتی ښاغلی خلعتبری وشارژدافیر آنکشوردر کابل ، ښاغلی بهارلو حاضر بودند .

طی اینمذاکراتکه درفضای دوستی وتفاهم کامل صورت گرفت، راجع به مسا یل مهم بین المللی، انکشاف اوضاع منطقه وتقویت وتوسعه روابط افغانستان وایران تبادل افکار مفید وجامعی بعمل آمد .

۶ سنبله ۱۳۵۳

ښاغلی مشتاق احمد وزیر تجارت وتجارت خارجی بنگلهدیش بنابدعوت ښاغلی محمدخان جلالر وارد کابل شد .

۷ سنبله ۱۳۵۳ :

ښاغلی خنده کارمشتاق احمد وزیر تجارت وتجارت خارجی کشور بنگله دیش بادکتور محمدحسن شرق معاونصدارت عظمی درعمارت صدارت ملاقات نمود. در ین موقع ښاغلی محمدخان جلالر وزیر تجارت ، ذوات معیتی ښاغلی مشتاق احمد وشارژدافیرسفارتکبرای آنکشور مقیم کابل نیز حضور داشتند .

۷ سنبله ۱۳۵۳ :

متن بیانیه ښاغلی وحیدعبدالله معین‌سیاسی وزارت امور خارجه

ښاغلی وحیدعبداللهمعین سیاسی وزارت امور خارجه درضیافتی که به افتخار ښاغلی عباس خلعتبری وزیر خارجه ایران ترتیب داده بود،گفت: که دوستی وبرادری میان افغانستان وایران ازقدیم ترین ایام تاریخ آغازشده‌است گرچه رشته های محکم هم‌کیشی وزبان و فرهنگ مشترك شرایط مسا عدی برای دوام این دوستی وبرادری بوده، امادیدو بازدید رهبران وشخصیت های برجسته دو کشور مذاکرات وتبادل افکاریکه در طی آن صورت گرفته وسیله تقویت وفهم واعتماد متقابل وتوسعه وروابط وهمکاریهای مثمربین دوکشتور گردیده است .

ښاغلی وحید عبدالله معین سیاسی گفت : مساعی برادرانایرانی مابرای حاکمیت برمنابع طبیعی شان واستفاده ازآن درراه رفاه وترقی ملت وکشور ایران مورد تقدیر ماواقع گردیده است . جای خرسندی‌است‌که برادران ایرانی درین مورد منافع واحتیاجات کشور های دیگر مخصوصاً همسایگان راواز نظر دور نداشته وکوشش کرده اند درتلاشهای ایشان برای انکشاف وبهبود احوال مردمان شان سهم بگیرند .

معین سیاسی گفت: افغانستان کشوری‌است که ازایام قدیم وبصورت عنعنوی به صلح وامنیت درجهان ودرمنطقه خود علاقه مندبوده برای حفظ وتقویت آن سعی صادقانه ومستدام کرده است . ماچنین تشخیص داده ایم که مثل همه مردم‌دنیابه صلح احتیاج داریم تادر سایهٔ آن بتوانیم به آنچه عالیترین منظور و هدف بشری است، یعنی تأمین زندگی مرفه ومسعود برای مردم خود نایل گردیم . ما همچنین تشخیص داده ایم که بهترین طریق رسیدن باین هدف عالی‌آنست‌که‌ازیك سیاست عدم انسلاك وبیطرفی مثبت وقضاوت آزاد در مسایل جهان پیروی کنیم . افغانستان در برابر مسایل عمده بین المللی همیشه بااتکاء براین اساسات موقف گرفته وازحق وعدالت پشتیبانی کرده است .

ښاغلی وحیدعبدالله درموردشرق میانه‌گفت: ماعقیده داریم‌که درشرق میانه تازمانیکه قوای غاصب واشغالگر اسرائیل ازهمه سر زمین های اشغال شدهٔ اعراب بیرون نروند حقوق حقهٔ مردم فلسطین شناخته واحترام نگردد وحاکمیت عرب بر شهر بیت المقدس اعاده نشودصلح وامنیت دایمی درین منطقه برقرار شده نمیتواند .

معین سیاسی گفت: افغانستان بافهم کامل عملیات نظامی ترکیه درقبرس که منظورازآن حفظ وحمایت حقوق ومنافع اقلیت ترکی زبان قبرس میباشد ، عقیده داردکه باید معضله قبرس ازراه مذاکرات باوسایل مسالمت آمیز به طرزی‌که همه جوانب ذیعلاقه روی آن‌موافقه کنند حل گردد .

میخواهم بااستفاده ازموقع راجع به وضعیکه درمنطقهٔ مادر اثر سیاست ناعاقبت اندیشانهٔ حکومت پاکستان ظهور کرده مطالبی بگویم :

متأسفانه حکومت پاکستان روش خشن وغیر قانونی خویش رادرمقابل آزادیخواهان پشتون وبلوچ شدت بخشیده وباپیروی یك سیاست بیرحمانه امحای د سته جمعی علیــه برادران بلوچ مابعملیات نظامی و سیع وحتی بمباران هوایی دست زده است . این امر وضع رادر سرزمین های مذکور بیشتر نا قرار ومتشنــج نموده وآرامش‌این منطقه راباخطرمواجه ساخته است . حکومت افــغانستان از حق تعییــن سرنوشت برادران پشتون وبلوچ خود همیشه پشتیبانی کرده وباین پشتیبانی خود ادامــه خواهد داد .

همچنان حکومت افغانستان همیشه خواهان حل این یگانه اختلاف سیاسی باپاکستان از طرق مسالمت آمیزومذاکرات بدون قیدوشرط بوده ومیباشند.گرچه به بیانات و پیشنهادات مکرر مادرین مورد از طــرف زعمای پاکستان هنوز جواب مثبتی داده نشده است . بلکه آنراباتحریکات واتهامات بی اساس ومداخلات درامور داخلی افغانستان وحتی تجاوزبرقلمرو فضایی کشور مامقابله کرده اند . ماامیدواریم که زعمای پاکستان بالاخره متوجه حستاسیت وجدیت موضوع گردیده وباشناخت واقعیت های انکار ناپذیر حاضر شوندکه این اختلاف سیاسی راازطریق مذاکرات ومطابق به آمال وآرزوهای مردمان پشتون وبلوچ و زعـــمای ایشان حل نمایند .

روابط وهمکاری های مثمربین افغــانستان وایران نه تنها کشور هاومردمان مارا بهــم نزدیکتر میسازد . بلکه به دوام واستحکــام صلح جهان امنیت درین منطقه پر اهمیت ودر همه جهان کمك معتنابهی میکند .

۸ سنبله ۱۳۵۳ :

ښاغلی علی احمد خرم وزیرپلان دررأس یك هیأت بنابدعوت حکومات عراق وعربستان سعودی عازم بغداد شد .

۹ سنبله ۱۳۵۳

ازطرف ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت و صدراعظم اگریمان ښاغلی شری رام پرتاب سنگ که بحیث سفیرکبیر هنددرکابل ازطرف حکومت آنکشور مطالبه شده بود صادر گردیده است .

۹ سنبله ۱۳۵۳

ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت و صدراعظم طعام شب راباښاغلی عباس علی‌خلعتبری وزیر خارجهٔ ایران درقصر ریاست جمهوری صرف نمودند . درین دعوت بعضی ازاعضای کابینه، شارژدافیر سفارت کبرای ایران درکابل وعدهٔ ازهمراهان وزیرخارجهٔ ایران اشتراك داشتند.

۹ سنبله ۱۳۵۳

نهم سنبله‌که مصادف باروزملی پشتونستان بود، ضمن محافل مجللی درسراسر کشور تجلیل گردید . مراسم این روز ساعت هشت صبح روز۹سنبله ۱۳۵۳درکابل باقرائت چند آیت ازقرآن کریم افتتاح گردید وبعداً کابل ښاروال داکترغلام سخی نورزاد بیانیهٔ به‌این مناسبت ایرد نمود وبیرق ملی پشتونستان رابرافراشت .

دراین مراسم که در پشتونســـتان واټ برگذار شده بود ، ښاغلی محمد نعیم، دکتور

محمدحسن شرق معاون صدارت عظمی، اعضای کمیته مرکزی، هیأت کابینه، لوی درستیــز والی‌کابل، ښاغلی اجمل ختك، خان محمدایوب خان اخکزی وجمع غفیری از شهریـــان و پشتونستانی های مقیم کابل اشتراك ورزیده بودند .

۱۰ سنبله ۱۳۵۳

ازطرف ښاغلی محمد داؤدر ئیس دولت و صدراعظم تلگرام تبریکیهٔ بمناسبت روز ملی مالیزیا عنوانی ښاغلی توانکو عبدالحلیم معظم شاه ورئیس دولت آنکشتوربه کوالالمپورمخابره گردیده است .

۱۰ سنبله ۱۳۵۳

رهبرملی ماښاغلی‌محمدداؤدرئیس‌دولت‌وصدراعظم ښاغلی خنده‌کارمشتاق‌احمدوزیرتجارت وتجارت خارجی جمهوریت بنگله دیش رابرای ملاقات درقصر ریاست جمهوری پـذیرفتند . دریـن هنگام ښاغلی محمد خان جلالر وزیر تجـارت ښاغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه، محمداکبر رئیس دفتر ریاست جمهوری نیز حاضر بودند .

۱۰ سنبله ۱۳۵۳

ښاغلی عبدالرحمن پژواك سفیر کبیردولت جمهوری افغانستان دردهلی برای مشوره وارد کابل شد .

۱۱ سنبله ۱۳۵۳

ازطرف ښاغلی محمدداؤد رئیس دولـت و صدراعظم تیلگرام همدردی بمناسبت انحراف یك قطار آهن دریوگوسلاویا که دراثرآن بیش ازیکصد وپنجاه نفرتلف گردیده است عنوانی مارشال جوزف بروزتیتو رئیس جمهورآنکشور به بلگراد مخابره گردیده است .

۱۱ سنبله ۱۳۵۳

ازطرف ښاغلی محمدداؤد رئیس دولـت و صدراعظم تیلگرام تعزیت بمناسبت وفـــا ت ښاغلی نارمن کرك صدراعظم زیلاند جدیـد عنوانی ښاغلی ښاغلی سردنیس بلندل گورنر جنرال آنکشور به ویلنگتن مخابره شده است .

۱۳ سنبله ۱۳۵۳

ازطرف ښاغلی محمد داؤدر ئیس دولت و صدراعظم تیلگرام تبریکیـــه بمناسبت روز آزادی کشور قطر عنوانی والاحضرت خلیفه بن حمادالثانی به الدوه مخابره گردیده است

۱۵ سنبله ۱۳۵۳

دکتورحسن التهامی سکرترجنرال دارالانشاء کنفرانس کشورهای اسلامی ازاسلام آبادوارد کابل گردید .

۱۵ سنبله ۱۳۵۳

دکتورحسن التهامی سکرترجنرال دارالانشاء کنفرانس کشور های اسلامی باښاغلی وحید عبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجـــه درآن وزارت ملاقات‌نموده وپیرامون موضوعات طرف علاقه مذاکره کردند .

۱۵ سنبله ۱۳۵۳

ښاغلی محمدخان جلالروزیرتجارت بنابدعوت حکومت بلغاریابرای‌اشتراك درمراسم‌سی اومین سال تاسیس جمهوریت مردم بلغاریا عـــازم صوفیه گردید .

۱۶ سنبله ۱۳۵۳

ازطرف ښاغلی محمدداؤد رئیس دولـت و

صدراعظم تیلگرام تبریکیه به‌مناسبت روزملی برازیل عنوانی ښاغلی ارنستو جیزل رئیس دولت آنکشور به برازیل مخابره گردیده‌است.

۱۶ سنبله ۱۳۵۳

ښاغلی عبدالرحمن پژواك سفیر کبیر دولت جمهوری افغانستان دردهلی که چندی قبل برای مشوره بکابل آمده بود، عازم ماموریتش گردید .

۱٦ سنبله ۱۳۵۳

ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم دکتور حسن التهامی سکرتر جنرال کنفرانس کشور های اسلامی رادر قصر ریاست‌جمهوری پذیرفتند .

۱۷ سنبله ۱۳۵۳

ښاغلی جیلانی باختری وزیرزراعت وآبیاری که بنابدعوت ایالات متحدهٔ امریکا در رأس یك هیأت به مکسیکو وامریکا رفته بودبکابل مراجعت کرد. وزیر زراعت وآبیاری طی این مسافرت ازپروژه های گندم وسایرپروژه های زراعتی وآبیاری درمناطق متذکره دیدن نموده است .

۱۷ سنبله ۱۳۵۳

ازطرف ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت و صدراعظم تیلگرام تبریکیه به مناسبت روزملی جمهوریت مردم بلغار یا عنوانی ښاغلی تیودورژکوف رئیس شورای دولتی آنکشوربه صوفیه مخابره گردیده است .

۱۷ سنبله ۱۳۵۳

ازطرف ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت و صدراعظم تیلگرام تبریکیه بمناسبت روز ملی جمهوریت دیموکراتیك کوریا عنوانی ښاغلی کیم ال سونگ رئیس جمهور آنکشور به پیونگ یانگ مخابره گردیده است .

۱۷ سنبله ۱۳۵۳

یك هیأت اقتصادی عراق برای مذاکره دربارهٔ مسایل تجارتی بامقامات مربوط افغانی وارد کابل شد. ریاست این هیأت رافیصل جیلانی مدیرعمومی بیمهٔ عراق بعهده دارد

۱۸ سنبله ۱۳۵۳

یك هیأت سه نفری مؤرخین جامعهٔ بغداد بدعوت وزارت اطلاعات وکلتور وارد کابل شد، هیأت درمدت اقامت خود در افغانستان باحلقه های فرهنگی وتاریخی کشور تماس گرفته ورویِ موضوعات مورد علاقه مذاکره خواهد کرد .

۱۹ سنبله ۱۳۵۳

مذاکرات بین هیأت افغانی وهیأت تجارتی عراق‌درورزارت تجارت آغازشد. درین مذاکرات راجع به انکشاف اقلام صادراتی افغانستان به عراق مذاکراتی صورت گرفت .

۲۱ سنبله ۱۳۵۳

ښاغلی صادق صدریه‌مدیرسیاسی دروزارت امور خارجه ایران غرض یك بازدید مختصر واردکابل گردید .

۲۱ سنبله ۱۳۵۳

ښاغلی سلطان محمودغازی رئیس عمومی هوایی ملکی وتوریزم دررأس یك هیأت به نمایندگی از حکومت جمهوری افغانستان در بیست ویکمین جلسات مو سسهٔ هوانوردی

بین المللی اشتراك میکند عازم کانادا شد، ښاغلی غازی قبل از آغاز جلسات مؤسسهٔ هوانوردی بین المللی درراس یك هیأت آن موسسه درجلسات سالانهٔ اتحادیهٔ بین المللی حمل ونقل هوایی که آنهم درکانادا دایر میگردد سهم خواهد گرفت .

۲۱ سنبله ۱۳۵۳

ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم طی پیامی‌که عنوانی سران کشور های اسلامی منشی عمومی کنفرانس اسلامی مؤتمر عالم اسلام ورابطهٔ عالم اسلامی فرستاده اند باجلب توجه ایشان به‌اوضاع قابل اندیشهٔ بلوچستان وسیاست بیرحمانهٔ کشتار وامحای دسته جمعی پاکستان درآن منطقه و مخصوصاً اولتیماتوم اخیرذوالفقار علی بوتو که اگرآزادیخواهان تا ۱۵_اکتوبربه حکومت تسلیم نشوند بمباران عمومی ووسیع دهات وخانه هایشان شروع خواهد شد، توجه خاص جامعهٔ بین المللی رابه جنبهٔ بشری ووضع المناك مردم بلوچ جلب نموده اند .

ښاغلی محمدداؤد ازسران‌کشورهاومؤسسات اسلامی خواهش کرده اندکه قبل ازخراب شدن مزید اوضاع اقدامی مناسب و مؤثر برای منصرف ساختن حکومت پاکستان از تعقیب سیاست خشن آن علیه برادران بلوچ ماوبرهم خوردن صلح وامنیت‌دراین منطقه بعمل آورند.

مدیریت اطلاعات وزارت امور خارجه افزود که ښاغلی محمدداؤد پیامهای مشابهی عنوانی دوکتور کورت والدهایم سرمنشی عمومی ملل متحد به‌نیویارك فرستاده وازوی خواهش‌کرده است پیام شانرابه حیث سندرسمی ملل‌متحد نشر وتوزیع نمایند .

۲۳ سنبله ۱۳۵۳

ازطرف ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت و صدراعظم بمناسبت شناخته شدن گینی بیساو توسط پرتگال تیلگرام تبریکیه عنوانی ښاغلی لوئیس کابرال رئیس شورای دولتی آنکشوربه بیساومخابره گردیده است .

۲۳ سنبله ۱۳۵۳

ازطرف ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت و صدراعظم اگریمان ښاغلی علی ارشد بحیث سفیر کبیر پاکستان درکابل که قبلا از طرف آن حکومت مطالبه شده بود صادر گردیده است .

۲۵ سنبله ۱۳۵۳

بمقصد انکشاف مزید روابط دوستانه بین جمهوریت افغانستان وجمهوریت دیموکراتیك ویتنام حکومات دوکشور فیصله نموده اند تاازتاریخ ۲۵سنبله ۱۳۵۳مطابق به ۱٦سپتمبر ۱۹۷٤ مناسبات سیاسی رابسویهٔ سفارت‌کبرا بین خودبرقرار نمایند .

۲۵ سنبله ۱۳۵۳

ازطرف ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت و صدارعظم تیلگرام تبریکیه به مناسبت روزملی کشور مکسیکوعنوانی ښاغلی ایچه ویرالوازیر رئیس جمهور آنکشور به شهر مکسیکومخابره گردیده است .

۲٦ سنبله ۱۳۵۳

اگریمان دکتورعلی احمد که بحیث سفیر کبیر افغانستان درتوکیو از حکومت جاپان مطالبه شده بود مواصلت نموده است .

۲٦ سنبله ۱۳۵۳

ښاغلی مختارالداده رئیس جمهور موریتانیا هنگامیکه طیاره‌اش ازفضای افغانستان عبور میکردطی تیلگرامی عنوانی ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم تمنیات نیك خویشرا برای سعادت وموفقیت های مزید شخص‌ایشان وحکومت ومردم افغانستان ابراز نمود .

۲۷ سنبله ۱۳۵۳

هیأت جمهوریت افغانستان تحت ریاست ښاغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه درجلسهٔ بیست ونهم‌مجمع عمومی ملل متحد اشتراك میکند. ښاغلی عبدالرحمن پژواك سفیر کبیر افغانستان در د هلی جدید بحیث مشاور هیأت افغانی در جلسات مذکور سهم میگیرد .

اعضای هیأت افغانستان عبارتند ا ز دکتور سعدالله غوثی، ښاغلی عبدالقیوم منصورمعاون مدیریت امور اقتصادی وزارت امور خارجه ښاغلی محمد یحیی معروفی معاون مدیریت امورملل متحد وروابط بین المللی ، ښاغلی میرعبدالوهاب صدیق سکر تر اول نمایندگی دایمی‌افغانستان‌درملل متحد، ښاغلی عبدالمجید سکرتردوم نمایندگی دایمی افغانستان درملل متحد، ښاغلی‌عبدالرحیم غفورزی‌اتشه نمایندگی دایمی افغانستان درملل متحد، ښاغلی همایون شاه آصفی عضو مدیریت امور ملل متحد و روابط بین المللی وزارت امور خارجه .

۲۸ سنبله ۱۳۵۳

ښاغلی اوکوزهان اسیلترك وزیر د اخلهٔ ترکیه وخانمش میرمن اسیلترك برای یك بازدید رسمی ازافغانستان واردکابل گردیدند. قرارمعلوم موصوف حامل پیامی ازطرف رئیس جمهور ترکیه عنوانی ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم میباشد .

۲۹ سنبله ۱۳۵۳

ښاغلی اوکوزهان اسیلترك وزیر د اخلهٔ ترکیه بادکتور محمدحسن شرق معاون صدارت عظمی درقصرصدارت ملاقات نمود. هنگام این ملاقات ښاغلی فارق شاهینباش سفیر کبیر ترکیه نیز حاضر بود .

۲۹ سنبله ۱۳۵۳

ښاغلی اوکوزهان اسیلترك وزیر د اخلهٔ ترکیه باښاغلی وحید عبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه درحالیکه بعضی از اراکین آن وزارت وسفیر کبیر ترکیه حاضر بودند ملاقات نموده وروی موضوعات طرف علاقه صحبت کردند .

۳۰ سنبله ۱۳۵۳

ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم ساعت نه صبح ۳۰ سنبله ۱۳۵۳ ښاغلی اوگوزهان اسیلترك وزیر داخلهٔ ترکیه را در قصر ریاست جمهوری پذیرفتند .

ښاغلی اسیلترك دراین موقع پیام ښاغلی فخری کوروترك رئیس جمهور ترکیه را به ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم تقدیم نمود

اول میزان ۱۳۵۳

حکومت پاکستان معذرت خود را نسبت تجاوز یك هیلکوپتر نظامی آنکشور بر قلمرو فضایی افغانستان رسماً به وزارت امورخارجه اطلاع داده است که تحت غور مقامات مربوطهٔ دولت جمهوری افغانستان میباشد .

اول میزان ۱۳۵۳

ازطرف بناغلی محمدداؤد رئیس دولت و صدراعظم تیلگرام تبریکیه به مناسبت روز ملی عربستان سعودی عنوانی اعلیحضرت ملك فیصل پادشاه آنکشور به ریاض مخابره شده است .

بناغلی‌رئیس دولت وصدراعظم‌طی‌این تیلگرام تمنیات نیك خودحکومت ومردم‌دولت جمهوری افغانستان رابرای سعادت وموفقیت های مزید اعلیحضرت فیصل حکومت ومردم‌دوست وبرادر عربستان سعودی ابراز نموده اند .

۷ میزان ۱۳۵۳ :

اگریمان بناغلی سید مسعود پوهنیار که بحیث سفیر کبیر غیر مقیم دولت جمهوری افغانستان درمادرید ازحکومت هسپانیه مطالبه شده بود مواصلت کرده است .

۸ میزان ۱۳۵۳

بناغلی عبدالهبیر سفیر کبیرجدید اندونیزیا درکابل اعتمادنامه اش را به بناغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم مطابق مراسم معمول درقصر ریاست جمهوری تقدیم نمود. درین موقع بناغلی وحیدعبدالله معین‌سیاسی وزارت امور خارجه وبناغلی محمداکبر رئیس دفتر ریاست جمهوری حاضر بود .

۹ میزان ۱۳۵۳ :

ازطرف بناغلی محمدداؤد رئیس دولت و صدراعظم تیلگرام تبریکیه به مناسبت روزملی جمهوریت مردم چین عنوانی بناغلی تونك پی ویوکفیل رئیس دولت جمهوریت مردم چین وبناغلی چوئنلای صدراعظم آنکشوربه پیکنگ مخابره گردیده است .

۱۱ میزان ۱۳۵۳

بناغلی میر عبدالوهاب صدیق شارژدافیر نمایندگی دایمی‌افغانستان درموسسهٔ ملل‌متحد به اتفاق آراء بحیث نایب رئیس‌کمیتهٔ‌سیاسی اول مجمع عمومی ملل متحد انتخاب شده‌است.

۱۲ میزان ۱۳۵۳

بناغلی وحید عبدالله معین سیاسی وزارت امورخارجه ورئیس هیأت افغانی در جلسه ۲۹ مجمع عمومی ملل متحد جهت سهمگیری در جلسات مذکور عازم نیویارك گردید .

۱۳ میزان ۱۳۵۳

بناغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم بناغلی جارج پاپادوپولوس سفیر کبیرغیرمقیم یونان رادرکابل‌که دورهٔ ماموریتش‌درافغانستان به پایان رسیده برای ملاقات تودیعی درقصر ریاستت جمهوری پذیرفتند .

۱٤ میزان ۱۳۵۳

ازطرف بناغلی محمدداؤد رئیس دولت و صدراعظم به مناسبت رو ز ملی جمهوریت دیموکراتیك آلمان تیلگرام تبریکیه عنوانی بناغلی ویلی شتوف رئیس شورای دولتی آنکشور به برلین مخابره شده است .

۱٤ میزان ۱۳۵۳ :

ازطرف بناغلی محمدداؤد رئیس دولت و

صدراعظم تیلگرام تبریکیه به مناسبت سالگرهٔ پیروزی‌شش اکتوبرعنوانی ښاغلی انورالسادات رئیس جمهور و ښاغلی عبدالعــزیز حجــا زی صدراعظم جمهوریت عربی مصر به قــاهــره مخابره گردیده است . ښاغلی رئیس دولــت وصدراعظم طی این تیلگرام تمنیات نیك خود حکومت ومردم افغانستان را بــرای سعــادت وموفقیت مزید حکومت ومردم کشور دوست وبرادر مامصر ابراز کرده اند .

۱٤ میزان ۱۳۵۳

نطاق وزارت خارجه باشاره به این ادعای مجلهٔ نیوزویك شماره ۳۰ سپتمبر ۱۹۷٤ که مقامات اتحاد شوروی درانقلاب سرطان ۱۳۵۲ افغانستان دست داشتند به نمایندهٔ باختــر آژانس گفت : لازم میدانم تصریح‌کنم که این خیال بافی بی اساس رااداره‌ٔ جاسوسی امریکا سی.آی.ای جهت تبرئیه دسایس شوم خودو پوشانیدن این اعمال ناشایسته‌که به آن‌اقرار هم‌کرده اختراع نموده است .

انقلاب ۲٦ سرطان سال ۱۳۵۲ افغانستان یك حرکت کاملا ملی بوده وازطرف افغانهای وطن پرست وبنابرعلل واسباب داخلی صورت گرفت . افغانستان هیچوقت مداخلهٔ مستقیم وغیرمستیقم خارجی رابهر شکلی که باشد در اموداخلی خودقبول نکرده ونمیکنند .

۱۷ میزان ۱۳۵۳

ښاغلی محمدخان جلالر وزیر تجارت بعداز یك مسافرت رسمی به جمهوریت عراق بکابل مراجعت کرد .

موصوف‌گفت: باساس مذاکراتی که بامقامات اقتصادی عراق انجام یافته یکتعداد امــوال صادراتی افغانستان درآیندهٔ قریب به آنکشور صادر خواهد شد .

ښاغلی جلالر علاوه کردکه طی این‌مسافرت درعراق درمورداقدامات لازم برای تبادل اموال واستفاده ازمعاونتهای اقتصادی اخیر حکومت عراق برای افغانستان مذاکراتی انجام داده‌که نتیجه آن قناعت بخش است . مــوصوف از نمایشگاه تجارتی بین‌المللی بغدادکه‌افغانستان هم درآن اشتراك کرده دیدن نمود .

۱۷ میزان ۱۳۵۳

ښاغلی کمارام پرتاب سنگ سفیر کبیر دولت جمهوری هنددرکابل اعتمادنامه اش را طبق تشریفات معمول‌به ښاغلی محمدداؤدرئیس دولت وصدراعظم درقصر ریاست جمهــوری تقدیم نمود .

۱۸ میزان ۱۳۵۳

دکتورعلی احمد سفیر کبیر منتخب دولت جمهوری افغانستان درتوکیو برای اشغــا ل ماموریتش عازم جاپان گردید .

۲۰ میزان ۱۳۵۳

نطاق وزارت امور خارجه درجواب ســوال باخترآژانس راجع به این ادعای ذوالفقار علی بوتو صدراعظم پاکستان که معین سیاســی وزارت امور خارجهٔ افغانستان به نمــا ینـدهٔ روزنامه واشنگتن پوست گفته است درصورت مخاصمه بین‌افغانستان وپاکستان اتحادشوروی وهند بطرف داری افغانستان مداخله خواهند کردگفت : این ادعاناشی ازتخیلات ښاغلــی بوتو وساخته وبافتهٔ ذهن خوداومیباشد

نطاق گفت: چون متن کامل مصاحبهٔ معین سیاسی وزارت خارجه افغانستان با نمایندهٔ واشنگتن پوست قبلا نشر شده مطالعه این متن بی اساس وجعلی بودن گفتار صدراعظم پاکستان راثابت میسازد .

نطاق افزودکه چنانچه افغانستان بارهاگفته یگانه راه حل اختلاف سیاسی افغانستان و پاکستان راه مذاکره بدون قیدوشرط باوسایل مسالمت آمیز میباشد وتاجائیکه بهافغانستان تعلق دارد به مساعی همیشگی خود در این طریق ادامه خواهد داد .

۲۰ میزان ۱۳۵۳ :

دکتور نعمت الله پژواك وزیر معارف و خانمش بنابدعوت وزیرمعارف فرانسهوخانمش عازم پاریس گردیدند .

۲۰ میزان ۱۳۵۳ :

بناغلی وحید عبدالله معین سیاسی وزارت امورخارجه ورئیس هیأت افغانی در جلسهٔ بیست ونهمین مجمع عمومی ملل متحد طی نطقی هنگام بحث عمومی در مجمع مذکورضمن اشاره به موضوع شرق میانه گفت :

درشرق میانه باوجود بعضی مؤفقیت ها در زمینه جداساختن قوای نظامی صلح پایدار هنوزهم بدست نیامده صلح عادلانه ودوامدار صرف باتخلیهٔ کامل سرزمین های عرب از قوای اسرائیل، شناسایی حقوق مشروع مردم فلسطین واعادهٔ حاکمیت عرب بربیت المقدس امکان پذیر میباشد .

وی‌گفت: که جامعهٔ بین المللی مسئولیت خطیری رابرای جبران اشتباهاتیکه هنگام‌تقسیم فلسطین درسال ۱۹٤۷ صورت گرفت برعهده دارد .

نامبرده گفت: اعادهٔ حقوق حقهٔ مردمان عرب فلسطین شرط اصلی برقراری صلح عادلانه وپایدار درشرق میانه میباشد .

معین سیاسی ازین نظریه که نمایندگان سازمان آزادی بخش فلسطین در مباحثات جلسه کامله سهم بگیرند پشتیبانی کرد .

موصوف راجع بهقبرس‌گفت: درنتیجه مداخلهٔ نظامی رژیم سابق یونان درامور داخلی قبرس بحران بزرگی بوجود آمد ، وی اظهارامیدواری کردکه این مسأله بااحترام به حقوق جامعهٔ ترکی زبان وحفظ حاکمیت قبرس حاصل‌گردد.

وی همچنان ازپیشرفت دیتانت در میان بعضی دول بزرگ حسن استقبال کرد وعلاوه نمودکه موفقیت دیتانت وابسته بهسهمگیری تمام‌کشورهای بزرگ وکوچك میباشد، تااینکه منافع ایشان بصورت مساویانه حفظ شود .

بناغلی معین سیاسی از پیشنهاد ایران برای تاسیس یك منطقه غیر اتومی در شرق میانه حسن استقبال کرد بناغلی وحیدعبدالله ضمن توضیح روابط افغانستان باکشور های منطقه گفت : روابط حسن‌همجواری افغانستان واتحاد شوروی خلل ناپذیر است . همچنین افغانستان باایران روابط برادرانه دارد . روابط افغانستان با جمهوریت مردم چین تاجائیکه به افغانستان مربوط است بصورت نورمال ودوستانه دوام دارد. روابط افغانستان باهند همیشه بسیار صمیمانه و دوستانه بوده است .

بناغلی معین سیا سی در مورد روابط

افغانستان باپاکستان اظهار داشت که باشاره به بیانات مؤرخ ۲۷ سپتا مبر جلا لتمـــــآب عزیزاحمد وزیر خارجهٔ پاکستان درمورد تیره بودن روابط افغانستان وپاکستان باید گفت: که ایشان وضع نارضایت بخش روابط رابیان نموده ، امااز ذکر علت آن خودداری کردند یقین دارم که درذهن نمایندگان محترم که درین تالار گرد آمده اند سوال پیداشده است که علت واقعی این کشیدگی وتیرگی روابط چه خواهد بود ؟

میخواهم بااستفاده ازموقع محض برای روشن ساختن اذهان عمومی وجستجوی امکانات راه حلی توضیح کنم که علت واقعی این کشیدگی یگانه اختلاف سیاسی بین دوکشور میباشد . درمرورقرون گذشته قدرت استعماری بزرگ دنیابریتانیا نه تنها تدریجاً نیم قارهٔ هند را درتسلط خود درآورد ، بلکه بابهانه هـــای مختلف ازقبیل ایجاد سرحدات مأمون تربرای متصرفات استعماری خودبه خاکهای اصلـــی افغانستان تجاوز نموده وطی دوره های مختلف قسمتی ازخاك ماومردم مارااز پیکر اصلی شان جداساخت . همین قضیه بودکه درمدت تقریباً یك قرن مناسبات افغانستان وحکومت هنـــد برتانوی وقت راتیره نگهداشت وامروز هـــم همین قضیه بحیث بقایای شوم استعـــماری متأسفانه روابط ماوپاکستان راکه تصور میکنم هردوآرزومند مناسبات دوستانه میباشیم، به همان صورت تیره نگهداشته است . بایـــن توضیح نمایندگان محترم بخوبی درك میکنند که باازبین رفتن سلطه استعمار برتانوی ازنیم قاره هند افغانستان کاملا ذیحق بودکه اراضی ازدست رفتهٔ خودرا دوباره مطالبه کند . ولی افغانستان این کارارانکرد ، زیرابعداز تصویب منشور ملل متحد وشناخت پرنسیب حق کتله های بشری تحت استعمار برای تعیین آزادانهٔ سرنوشت خودشان افغانستان بهتر دانست که آن مسئله بصورت سالم وازطریق صلح آمیز مطابق بهخواسته های خودمردم پشتون وبلوچ حل شود. بنابران افغانستان ازابتدای تأسیس پاکستان همواره کوشیده است ومیکوشدتااین یگانه اختلاف بصورت عادلانه وشرافتمندانه براساس مذاکرات ومفاهمات مسالمت آمیز و حسن نیت بین ماوباجلب رضایت رهبران ملی آنها حل وفصل گردد .

افغانستان عقیدهٔ راسخ داردکه استعمال قوه جبروحبس دربرابر کسانیکه حقوق بشری خود رامطالبه دارند به جزتولید بدبینی، نارضایتی وحس مقاومت بیشتر چیز دیگری ببارنخواهد آورد وگذشته ازآن صلح واستقراررادرمنطقه ماکه باآن سخت علاقمندیم متأثر خواهـــد ساخت. درحالیکه اظهارات جلالتمآب عزیزاحمد رادرمورد اینکه گفته است حکومت اوخواهان بهترین روابط ممکنه باافغانستان میباشـــد . مقابله میکنم میخواهم یکباردیگربگویم طوریکه درسابق نیزبه کرات آمادگی خویش را برای مذاکره اظهار داشته ایم حالا نیز صمیمانـــه آرزومندیم که برای حل وفصل این یگـانه اختلاف سیاسی با پاکستان وتـولید فضـــای حسن اعتماد درهرجا وهرموقعی که میسرباشد به مذاکره بدون قیدوشرط بپردازیم .

یقین دارم که کشور های دوستی که درایـــن مجلس حضوردارند بااین پیشنهاد افغانستان که مظهرواقعی صلح‌خواهی ماومتکی براساسات قبول شدهٔ این سازمان است جهت برآورده شدن این مأمول هم عقیده وهم فکر میباشند. درصورتیکه واقعاً خواهان صلح همکاری تفاهم وزندگی باهمی با شیم پس بهتر است کـه آزردگی راکنار بگذاریم و بحیث انسانـهای مسئول این جرئت راداشته باشیم که مسایل وحوادث راباوسعت نظر قبول وارزیابی کنیم وبه خاطر داشته باشیم که تاریخ ونسلهای آینده اعمال مارامورد قضاوت قرار خواهندداد.

دردنیای کنونی که همه دریك اجتماع نزدیك ومتکی بهمدیگر زندگی میکنم برای مقابله‌وحل مسایل نیازمند جرئت ووسعت نظر میباشـــم مابایدِ دربرابر مسایل خطیریکـــه پیش روی ماست بااحساس مسئولیت وواقع بینی روبرو شویم چه‌موفقیت دریافتن طرق حل مستلزم واقعبینی است .

۲۲ میزان ۱۳۵۳ :

ښاغلی کیت ویلیام مك لیلان سفیر کبیر غیرمقیم کانادا در افغانستان اعتمادنامه اش را طبق تشریفات معمول به ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت‌وصدراعظم درقصرریاست جمهوری تقدیم نمود .

۲۵ میزان ۳ ۱۳ :

ښاغلی وحید عبدالله معین سیاسی وزارت امورخارجه که ریاست هیأت دولت جمهوری افغانستان رادر بیست ونهمین جلسات مجمع عمومی ملل متحد بعهده داشت پس ازاشتراك دراین جلسات بکابل مراجعت کرد .

۲۷ میزان ۱۳۵۳ :

ازطرف ښاغلی محمد داؤد رئیس دولـــت وصدراعظم بمناسبت روزملی کشور صومالی تلگرام تبریکیه عنوانی جنرال محمدسعیدباری رئیس شورای انقلابی آنکشور به موگه دیشو مخابره گردیده است .

۲۷ میزان ۱۳۵۳ :

چنانچه قبلا اعلام گردیده بود ، حکومـــت پاکستان نسبت تجاوز یك هیلکوپتر نظامـی آنکشور برقلمرو فضایی افغانستان رسماً از حکومت افغانستان معذرت خواسته وموضوع از طرف مقامات مربوطه حکومت افغانستان تحت غور قرار داده شده بود . اخیراً حکومــــت افغانستان تصمیم گرفت ازروی حسن نیــت همیشگی که دارد معذرت رسمی حکـــومت پاکستان رابپذیرد وبراساس آن روز۲۲میزان چهارنفرعمله هیلکوپتر متذکـره بـه مقامـات مربوطهٔ پاکستانی تسلیم داده شد .

واگذاری هلیکوپترنظامی پاکستان به‌آنکشور بعداً صورت خواهد گرفت .

۲۷ میزان ۱۳۵۳ :

نطاق وزارت‌امورخارجه این‌ادعای‌مقامات رسمی حکومت پاکستان‌راکه افغانستان به‌آزادیخواهان پشتون وبلوچ کمك مالی وسلاح نموده ویـا گریلاهارادرداخل خاك خودتربیه می نمایــد جداً ردنموده، گفت: این اتهامات بی اساس قبلانیزازطرف مقامات مختلف حکومت پاکستان صورت‌گرفته ومنظور اصلی آن منحرف ساختن افکارعامهٔ پاکستان وجهان ازسیاست خشـــن وتشدد آمیزپاکستان دربلوچستان وپوشانیدن

ناکامی این سیاست در سرکوب ساختن آزادیخواهان پشتون وبلوچ میباشد .

نطاق افزودکه چنین اتهامات عاری ازحقیقت جزتیره‌گی ومغشوش‌ساختن اوضاع نتیجهٔ دیگری ندارد وحکومت افغانستان مثل گذشته عقیده دارد که بهترین راه حل یگانه اختلاف سیاسی بین افغانستان وپاکستان طرق مسالمت آمیز ومذاکرات بدون قیدوشرط قبلی میباشد .

۲۷ میزان ۱۳۵۳ :

بزرگان ومشران بلوچ و پشتونستانی ها تبریکات خودرابه مناسبت عید سعید فطر به بناغلی محمدداؤد رئیس دولت و صدراعظم اعضای کمیته مرکزی وکابینه وتمام مردم افغانستان ابراز داشته سعادت ملت افغان وترقیات روز افزون افغانستان راتحت قیادت رهبرملی مابناغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم آرزو نموده اند .

۲۷ میزان ۱۳۵۳ :

بناغلی وحیدعبدالله درنیویارك با بناغلی بوتیفلیقه وزیر خارجه الجزایرورئیس جلسات فعلی مجمع عمومی دکتور کورت والد هایم منشی عمومی ملل متحد وزرای خارجهٔ یکعده کشور های‌که در جلسات ملل متحد اشتراك داشتند ملاقات نموده و مذاکراتی بعمل آورده است . همچنان معین وزارت امور خارجه طی بازدیدازواشنگتن بابناغلی‌انگرسول وکیل وزارت خارجهٔ امریکاویکعده ازسناتوران بشمول مایکمنس فیلد وچارلز پرسی وسناتور جان سپارك من رئیس کمیتهٔ روابط خارجی سنای آنکشنور ملاقات نمود .

بناغلی وحیدعبدالله بااعضای کمیتهٔ روابط خارجی وکمیتهٔ فرعی مجلس نمایندگان امریکا برای جنوب آسیاهم ملاقات کرد .

بناغلی وحید عبدالله هنگام مسافرت به واشنگتن بابناغلی مکنامارا رئیس بانك جهانی نیزملاقات نموده روی مسایل مورد علاقه مذاکراتی بعمل آوردند .

۲۷ میزان ۱۳۵۳ :

بمناسبت عید سعید فطر ازطرف بناغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم پیام های تبریکیه عنوانی رؤسای دول و صدراعظمان کشور های اسلامی فرستاده شده است .

همچنان ازطرف رؤسای دولت وصدراعظمان کشورهای اسلامی پیامهای تبریکیه به همین مناسبت برای بناغلی رئیس دولت وصدراعظم مواصلت کرده اسعت .

۳۰ میزان ۱۳۵۳ :

سومین کنفرانس کمیسیون سیاحت ناحیوی جنوب آسیا توسط بناغلی سلطان محمودغازی رئیس عمومی هوایی ملکی وتوریزم در کابل افتتاح شد .

دراین کنفرانس که برای سه روز دوام مینمایدنمایندگان افغانستان، ایران، پاکستان هند، بنگله دیش، منگولیا وکولمبو اشتراك نموده وراجع به انکشاف توریزم بین المللی درکشور های عضو ومعرفی بیشتر ممالك جنوب آسیا باسایرکشورهای جهان مذاکراتی صورت میگیرد . این کمیسیون از جملهٔ پنج کمیسیون اتحادیه بین‌المللی موسسات رسمی توریزم میباشد که اعضای آن قبلا درکولمبو وتهران نیز جلساتی دایر نموده اند .

یك منبع ریاست گرخندوی گفت: درجلسات اسامبلۀ عمومی اتحادیۀ بین المللی توریزم که در سال ۱۹۷۳ در کاراکاس دایر شد فیصله گردید تاسال ۱۹۷۵ به حیث سال توریزم در ممالك جنوب آسیا تجلیل شود .

منبع افزود در کنفرانس تهـران نمایندۀ افغانستان ازشاملین کنفرانس دعوت نمود تا درموقعی که مسابقات بزکشی درکابل صورت میگیرد کنفرانس شانرادرکابل دایر نمودد واز این سپورت ملی وباستانی افغانستان‌که برای جلب توریزم دراین‌گوشۀ جهان ارزش خاصی دارد نیزدیدن نمایند .

اول عقرب ۱۳۵۳ :

ازطرف ښاغلی محمدنعیم تیلگرام تعزیـت وهمدردی به مناسبت وفات مرحوم شازل تاکا وزیرخارجۀ عراق به بغداد مخابره شده است.

۲ عقرب ۱۳۵۳ :

ښاغلی محمدنعیم به سفارت کبرای عراق رفته درکتابیکه به مناسبت وفات مرحوم تاکا گذاشته شده بود مراتب همدردی خودرا درج وامضاء نمود .

۲ عقرب ۱۳۵۳ :

مصادف بابیست ونهمین سالگرۀ تـأسیس مؤسسۀ ملل متحد بوده ودر سراسر کشور ازاین روز تجلیل بعمل آمد .

٤ عقرب ۱۳۵۳ :

ازطرف ښاغلی محمد داؤد رئیس دولـت وصدراعظم تیلگرام تبر یکیه عنوانی دکتـور رودلف کرشلیگر رئیس جمهور اتریش بـه مناسبت روز ملی آنکشور به ویانا مخابـره گردیده است .

٤ عقرب ۱۳۵۳ :

ازطرف ښاغلی محمد داؤد رئیس دولـت وصدراعظم به مناسبت بیست ونهمین سالگرد تاسیس موسسۀ ملل متحد تیلگرامی عنوانی دکتور کورت والدهایم سرمنشی آن موسسه به نیویارك مخابره شده‌است . طی این تیلگرام ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم فرموده اند :

درحالیکه بیست و نهمین سالگرد تأسیس مؤسسۀ ملل متحد برگزارمیگردد موقع رامغتنم شمرده یك باردیگر عقیدۀ عمیق وحمایت خود رانسبت به اهداف ومفکوره های عالی مؤسسۀ ملل متحد ابراز میدارم .

مؤفقیت‌های شایان توجه این موسسه طـی سال‌گذشته برای تقویۀ صلح ورفاه بین‌المللی درخور تمجید است بنابران به نمایندگی از طرف مردم و حکـومت جمهوری افغانستـان میخواهم تمنیات قلبی خودرا بشمـا بحیـث سرمنشی ملل متحدوهمکاران شماابرازنمایم.

لطفاً آرزوی صمیمانۀ مارابرای موفقیت های مزید شخص خویش واین موسسه جهانی‌که شماافتخار خدمت درآن رادارید بپذیرید .

٤ عقرب ۱۳۵۳ :

ازطرف ښاغلی محمد داؤد رئیس دولـت وصدراعظم‌تیلگرام تبریکیه به مناسبت سالگرد تولدی اعلیحضرت محمد رضا شاه پهلـوی شاهنشاه ایران عنوانی اعلیحضرت مو صوف به تهران مخابره گردیده است .

۵ عقرب ۱۳۵۳ :

دومین جلسات منطقه چارم شبکۀ مخابراتی آسیادرمرکز تربیوی مخابرات درکابل افتتاح

گردید . درپروژه شبکه مخابراتی آسیا چارده کشور منطقه شامل‌است‌که به‌پنج منطقه فرعی تقسیم شده است :

افغانستان، ایران، پاکستان وهندوستان در منطقهٔ چهارم قرار دارند .

طویلترین قسمت پروژه درمنطقهٔ چهارم در کشورما صورت میگیرد باتکمیل شدن ایــن پروژه وکیفیت مخابراتی بهترمیشود ، تعداد چینل هازیاد میشود واین امکان میسر میگردد که مخابرات ترانزیتی ازطریق افغانستان بین جنوب شرق آسیا واروپا راعبوردهد . همچنان این امکان میسر میگردد که مخابرات تیلفونی بشکل اتومات بین شهر های داخلی تــأمین گردد .

در جلساتیکه صورت گــر فت نمایندگـان افغانستان، ایران وهنداشتراک‌داشتند، انجنیر عزیزالله زاهر معین وزارت مخابرات پیرامون موادمورد بحث کنفرانس گفت: سعی میشود تاطی جلسات این کنفرانس رو ی مــوضوع تمویل مصارف، مسایل تخنیکی بین‌کشورهای همسایه، تطبیق پروگرام پروژه ودیگر مسایل مربوط بحث ومذاکره صورت خواهد گرفت .

شــامــلان کنفـرانس طـــی ا قــا مــت خود ازولایت ننگرهار دیدن میکنند .

۵ عقرب ۱۳۵۳ :

دکتورعلی احمد سفیر کبیر دولت جمهوری افغانستان درتوکیو اعتمادنامهٔ خودراطی مراسم معمول به اعلیحضرت هیروهیتو امپراتورجاپان تقدیم نمود .

۵ عقرب ۱۳۵۳ :

ښاغلی حمیدالله عنایت سراج سفیر کبیر غیرمقیم جمهوریت افغـا نستـان در اسلـــو اعتمادنامه‌اش راطی مراسم‌معمول به‌اعلیحضرت الاف پنجم پادشاه ناروی تقدیم کرده است.

۶ عقرب ۱۳۵۳ :

نطاق وزارت امور خارجه ضمن تائید بیانیهٔ ښاغلی الکسی‌کاسیگین صدراعظم اتحادجماهیر شوروی درضیافتی که برای ښا غلی بـوټـــو صدراعظم پاکستان درمسکو داده بود، درمورد روابط موجود افغانستان وپاکستان اظهارداشته است‌که حکومت اتحادشوروی آرزومند است اختلافی که فضای روابط بیـــن افغانستان و پاکستان راتیره ساخته است بین پاکستا ن وهمسایهٔ دوست اتحاد شوروی یعنی‌افغانستان بوسایل مسالمت آمیز وبزودترین فرصـــت حل گردد. (گفت: که‌این آرزومندی کاملامطابق به‌سیاست صلح جویانهٔ مثبت ومسالمت آمیر افغانستان جهت حل اختلاف سیاسی بیـــن افغانستان وپاکستان میباشد .)

نطاق این گفتهٔ ښاغلی بوټورادر ضیافــت مذکورکه پاکستان آرزومند است روابط خود راباافغانستان بهبود بخشد استقبال نمـــوده افزود : طوریکه بارها تکرار کرده ایم‌سیاست دایمی وتغییر ناپذیر افغانستان درمورداختلاف سیاسی بین افغانستان وپاکستان حل مسالمت آمیزآن ازراه مذاکرات بدون قیدو شرط قبلی میباشد .

نطاق افزود تاجائیکه به افغانستان تعلــق دارد این سیاست رادرگذشته همیشه پیروی

کرده ودرآینده نیزبه مساعی خوددراین زمینه دوام خواهد داد . حکومت افغانستان خواهان آنست که منطقه، منطقهٔ صلح وآرامش واستقرار دایمی باشد .

٦ عقرب ١٣٥٣ :

براساس خط مشی دولت جمهوری درزمینه رشد وتوسعه صنایع درکشور برای ازدیاد تولیدات فابریکه نساجی بگرامی پانزده متخصص ساختمان ازجمهوریت مردم چین به کابل مواصلت نمودند .

٦ عقرب ١٣٥٣ :

ازطرف بتاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم بمناسبت روزملی ترکیه تیلگرام تبریکیه عنوانی بناغلی فخری کوروترك رئیس جمهور آنکشور به انقره مخابره شده است بناغلی رئیس دولت طی این تیلگرام تمنیات نیك خویش رابرای سعادت ومؤفقیت های مزید مردم دوست برادر ماترکیه ابراز کرده اند .

٨ عقرب ١٣٥٣ :

بناغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم ساعت سه بعدازظهر بناغلی جهانگیر تفضلی سفیرکبیر ایران راکه دورهٔ ماموریتش در افغانستان به پایان رسیده است برای ملاقات تودیعی پذیرفتند .

٨ عقرب ١٣٥٣ :

بناغلی رئیس دولت وصدراعظم ساعت ١٢ ظهر، بناغلی دانیل جاج نی بین سفیر کبیر غیرمقیم سویس رادر قصر ریاست جمهوری برای وداع پذیرفتند .

٩ عقرب ١٣٥٣ :

نمایندهٔ افغانی درکمیتهٔ دوم مجمع عمومی ملل متحدضمن بحث برراپورشورای اقتصادی واجتماعی نظر حکومت دولت جمهوری را در موضوعات تجارت ومسایل پولی بین المللی توضیح داد. وی پروگرام های وسیعی راکه حکومت افغانستان برای انکشاف اقتصاد و زراعت درکشور طرح نموده تذکر داده گفت : که برای تطبیق این پروژه هامنابع تمویل دوجانبه وچندین جانبه طور عاجل احساس میگردد. متأسفانه فقدان وعدم کفایت چنین منابع مساعی حکومت افغانستان رابه موانعی مواجه ساخته است .

افغانستان از پیشنهاد مساعدت به کشور های درراه انکشاف وکمترین انکشاف یافته بمنظور تزئید تولیدات زراعتی آنها جهت مجادله باکمبود مواد غذایی درجهان حسن استقبال نموده اظهار توقع کردکنفرانس آیندهٔ غذایی جهان که قرار است درروم دایر گردد روی این موضوع مهم دنیایی تصامیم لازم و عاجل اتخاذ نماید .

نمایندهٔ افغانی ضمنا اظهارداشت که حق دسترسی آزادکشور های محاط به خشکه به بحران ازطرف جامعهٔ بین المللی تائید گردیده ومجمع عمومی ٢٩ باید برای تاسیس یك صندوق مخصوص غرض تلافی مصارف اضافی ترانزیتی کشور های محاط به خشکه اقدامات لازم رویدست گیرد ، زیراباساس راپور مرتبه

ستکرتریت مصارف اضافی ترانزیتی این کشور هادرسال ۱۹۷۰ به ۲۰۰ ملیون دالر ودرسال ۱۹۷۳ به ۲۷۰ ملیون دالر بالغ گردیده وچنین مبلغ بزرگ بارسنگینی رابدوش کشور های محاط به خشکه تحمیل نموده است .

نمایندهٔ افغانی ضمناً دربیانیهٔ خودبه‌موضوع تاسیس صندوق مخصوص جهت مساعدت به کشور های کمترین انکشاف یافته اشاره نموده اظهار توقع نمود، مجمع عمومی جاری ملل متحد باساس راپور مرتبه سکرتریت ملل متحدجهت تاسیس وتدویر این صندوق تصمیم بگیرد .

۱۰ عقرب ۱۳۵۳ :

دکتور هنری کیسنجر وزیر امور خارجهٔ ایالات متحدهٔ امریکابنابدعوت حکومت‌افغانستان برای بازدیدرسمی ساعت نه‌وپنجاه دقیقه‌صبح ۱۰ عقرب ۱۳۵۳ وارد کابل گردید .

دکتور عبدالمجید وزیر عدلیه، بناغلی وحید عبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه بناغلی عبدالصمد غوث مدیر عمومی سیاسی دکتور محبوب رفیق متصدی ریاست تشریفات بناغلی میرشمس الدین مدیر شعبهٔ سوم سیاسی، بناغلی محمدانور نوروز معاون تشریفات ، بناغلی تئودور ایلیوت سفیرکبیر واعضای سفارت کبرای امریکا مقیم کابل در میدان هوایی بین المللی ازدکتور کیسنجر و میرمن کیسنجر که درین مسافرت باوی همراه میباشد استقبال نمودند .

۱۰ عقرب ۱۳۵۳ :

زعیم ملی مابناغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم ساعت ۴۰ر۱۱ قبل‌ازظهر دوکتورهنری کیسنجر وزیر امورخارجه امریکارابرای ملاقات درقصرریاست جمهوری پذیرفتند .

درین ملاقات روی روابط دوجانبهٔ افغانستان وامریکامسایل جهانی وانکشاف اوضاع درین منطقه مذاکره بعمل آمد .

درمذاکرات ازجانب افغانستان دکتور محمد حسن شرق معاون صدارت عظمی، دکتور عبدالمجید وزیر عدلیه، بناغلی وحید عبدالله معین سیاسی ، وبناغلی عبدالصمد غوث مدیر عمومی سیاسی وزارت امور خارجه واز جانب ایالات متحدهٔ امریکا بناغلی الفرداترتین معاون وزیر خارجه امریکا درامور شرق میانه وبناغلی تئودور ایلیوت سفیر کبیر آنکشور مقیم کابل اشتراك داشتند .

وزیر خارجهٔ امریکا متعاقب مذاکرات نهار رابابناغلی رئیس دولت وصدراعظم در قصر ریاست جمهوری صرف نمود .

۱۰ عقرب ۱۳۵۳ :

دکتور هنری کیسنجر قبل از عزیمت از کابل خطاب به جمعیتی گفت: به استقلال دوستی مستحکم افغانستان که خصوصیت تاریخی این کشور است احترام داریم . وی علاوه کرد آنچه درجهان آرزوی ماست وجود یك ملت ویك جامعه مرکب از ملل مستقل میباشدکه برآزادی واستقلال خودافتخارکنند .

موصوف گفت: طی مذاکرات خودامروز با رهبران افغانی گفتم، آنچه مابه آن علاقه‌داریم پیشرفت کشور ایشان است . وروابط نیک ایشانرا باهمه کشور هااستقبال مینمائیم وتا جائیکه به شخص من مربوط بوده است از

مهمان نوازی ایکه ازمن بعمل آمده ، خیلی متحسس شده‌ام میخواهم یکبار دیگر تکرارکنم که روابط بین‌کشورهای ماخوب بوده وروزبروز بهتر میشود .

۱۰ عقرب ۱۳۵۳ :

دکتور هنری کیسنجر وزیر خارجه ایالات متحده امریکا ساعت ۱۰و۲۰دقیقه قبل ازظهر باښاغلی محمدنعیم‌دروزارت امور خارجه‌ملاقات نمود. وزیرخارجهٔ امریکابه‌ساعت ۱۰و۱۰دقیقه باښاغلی وحید عبدالله معین سیاسی وزارت خارجه ملاقات کرد. هنگام ملاقات وزیر خارجه امریکاباښاغلی محمدنعیم معین سیاسی ومدیر عمومی سیاسی وزارت امور خارجهٔ افغانستان ښاغلی اترتین معاون وزارت خارجهٔ امریکا در امورشرق میانه وسفیر کبیر امریکا مقیم کابل نیزحاضر بودند .

طی این ملاقات که تاحوالی ساعت ۱۱ونیم دوام‌کرد، روی مسایل مهم جهانی بشمول اوضاع منطقه مذاکره بعمل آمد .

۱۰ عقرب ۱۳۵۳ :

دکتور هنری کیسنجر وزیر خارجهٔ امریکا و همراهانش ساعت ۳و۲۰ دقیقه بعداز ظهر از کابل عازم تهران‌گردید .

۱۰ عقرب ۱۳۵۳ :

ابلاغیهٔ مشترک

وزیر امور خارجهٔ امریکا دکتور هنری کیسنجر بنابدعوت حکومت افغانستان بتاریخ دهم عقرب ۱۳۵۳ مسافرت رسمی به‌جمهوریت افغانستان بعمل آورد وطی آن ازطرف ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم پذیرفته‌شده باښاغلی محمدنعیم وښاغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه افغانستان ملاقات نمود .

ښاغلی‌کیسنجر نهار رادر حضور ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم صرف کرد . طرفین روی یکعده زیاد مسایل در فضای دوستانه ایکه ممیزهٔ روابط بین افغانستان وامریکاست مذاکرات صریح بعمل آوردند . این مسایل شامل روابط دوجانبهٔ انکشافات اخیر درشرقمیانه وجنوب آسیا پیشرفت در دیتانت بین المللی وعلاقمندی متقابلهٔ هر دو طرف برای تأمین صلح استقرار و همکاری درجهان بود .

طرف افغانی نظر وموقف خودرا روی یك سلسله موضوعات عمدهٔ بین المللی بشمول اوضاع منطقه ایکه افغانستان به آن تعلق دارد به اطلاع دکتور کیسنجر رسانید .

ښاغلی کیسنجر مذاکرات خودرا با زعمای سایرکشور های منطقه به طرف افغانی اطلاع دادوهردو جانب موافقه کردندکه طریق یافتن راه حل دایمی دوامدار و صلح آمیزبرای پروبلمها واختلافات موجوده بین دولت ها مذاکرات مثبت وجامع بین همه‌جوانب ذیعلاقه میباشد .

هردوجانب ازروابط گرم ودوستانه ای که بین حکومات شان موجوداست اظهار خرسندی کردند. وزیرامورخارجه‌امریکاباابرازامتنان ازین فرصتیکه برای بازدید از افغانستان یافته ترقیاتی راکه حکومت و مردم جمهوریت افغانستان حاصل کرده اند تقدیر کرد .

وزیر امور خارجهٔ امریکا همچنان تمنیات گرم شخصی رئیس جمهور فورد را به ښاغلـــی محمدداؤد تقدیم نمود .

جوانب افغانی وامریکایی اهمیت همکـــاری بین المللی رادر ساحهٔ انکشاف اقتصـــادی وتکنیکی ونقش عمدهٔ آنرادرراه تحکیم استقرار وصلح بین المللی تاکید کردند .

طرف افغانی ازسهمیکه ایالات متحده امریکا درین ساحه ازطریق همکاری های دو جانبـــه اقتصادی ، تکنیکی وتعلیمی درافغانستان گرفته است ابراز خرسندی نمود .

وزیرامور خارجهٔ امریکا آرزومندی دوامدار حکومت خودرا برای همکاری با جمهوریـــت افغانستان در راه نیل به اهــــداف انکشاف اقتصادی آن ابراز کرد وباارتباط باین موضوع باطلاع طرف افغانی رسانیدکه یکی ازمامورین عالیرتبهٔ ادارهٔ انکشاف بین المللی ایالات متحده امریکا رامؤظف میسازدتادرآینده نزدیك بهافغانستان مسافرت کرده بامقامات افغانی پروگرام های مشترك وپیشترفت حاصله در بثمر رسانیدن پروژه هارامورد ارزیابی قرار دهد .

۱۱ عقرب ۱۳۵۳ :

ازطرف ښاغلی محمد داؤد رئیس دولـــت وصدراعظم بمناسبت جشن ملی الجزایر تیلگرام تبریکیه عنوانی ښاغلی هواری بومدین رئیس دولت الجزایر به مناسبت جشن ملی آنکشور به الجزایر مخابره شده است .

۱۳ عقرب ۱۳۵۳ :

دگر جنرال عبدالکریم مستغنی لوی درستیز درراس یك هیأت نظامـی دولـت جمهوری افغانستان بنابدعوت وزارت دفاع هند عـــازم آنکشور گردید . عدهٔ ازجنرالها وصاحبمنصبان ارشد جمهوری وښاغلی سنگهه سفیر کبیــر وبعضی ازاعضای سفــارت کبــرا در میـــدان هوایی کابل باهیأت افغانی وداع کردند .

۱۵ عقرب ۱۳۵۳ :

ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظــم طی پیامی عنوانی ښاغلو لیونید بریـــژنـــف سرمنشی حزب کمونست، نیکولای پودگورنی صدرهیأت رئیسهٔ شورایعالی والکسی کاسیگین صدراعظم اتحاد جماهیر شوروی بمنا سبـت پنجاه وهفتمین سالگره انقلاب اکتوبر بمسکو مخابره شده است .

۱۳ عقرب ۱۳۵۳ :

ښاغلی نظرمحمد سکندر وز یر صحیـــــه باهیأت صحی حکو مت جاپان کـــه بریاست دکتورایوا ساکی مدیر انستیتوت توبرکـــلوز آنکشور وارد کابل شده بود ملاقات نمــود . هیأت جاپانی طی این ملاقات درموردپروگرام های ملاریا وتوبرکلوز وکمکهـای آنکشـو ر باښاغلی وزیر صحیه مذاکره نمود .

۱۶ عقرب ۱۳۵۳ :

وزارت امور خـــارجـــه به جو اب سوال دباختر آژانس راجـع به بیا نات ذوالفقـــار علی بوټوصدراعظم پاکستان در بهاول نگرکه طی آن ادعا کرده عدهٔ زیادی ازخرابکاران که به اتهام پرتاب بم درسراسرپاکستان دستگیر گردیده اعتراف کرده اند که در افغـــانستان برای استعمال مواد منفجره تربیه شدهاندگفت: چنین اتهامات به اساس که معرف ناتوانـــی

حکومت پاکستان در حل معضلات در حـــل معضلات آنکشور میباشد .

سابقاً نیزچندین باراز طرف مقامات پاکستانی علیه افغانستان صورت گرفته وافغانستان آنها رارد نموده بود، یکباردیگر آنراعاری ازحقیقت خوانده جداً رد میکند .

۱۷ عقرب ۱۳۵۳ :

بتعقیب معذرت رسمی پاکستان از تجاوز يك هلیکوپتر نظامی آنکشور به قلمرو فضایی افغانستان ورهایی عمله هلیکوپتر مذکـــور هیلکوپتر نظامی پاکستان نیز بمقامات حکومتی آنکشور تسلیم داده شد .

۱۸ عقرب ۱۳۵۳ :

ازجانب ښاغلی محمد داؤد رئیس دولـــت وصدراعظم اگریمان ښاغلی شارل البروتروالدکه بحیث سفر کبیر سو یس در جـــمهوریـــت افغانستان ازطرف حکومت آنکشور مطالبه شده بود صادر گردیده است .

۱۸ عقرب ۱۳۵۳ :

دکتور البرت فلز سفیرکبیرغیرمقیم اطریش درافغانستان اعتمادنامه اش را مطابق مراسم معمول به ښاغلی محمدداؤد رئیس دولـت و صدراعظم در قصر ریاست جمهوری تقدیـــم نمود .

۲۰ عقرب ۱۳۵۳

دکتور عبدالواحد کریم سفیرکبیرافغانستان درقاهره که درعین حال بحیث سفیر کبیر غیر مقیم جمهوریت افغانستان درالجزایر تعییـــن شده است اعتماد نامهٔ خودرامطابق به‌تشریفات معمول به‌ښاغلی هواری بومدین رئیس دولت الجزایر تقدیم کرد .

۲۰ عقرب ۱۳۵۳ :

نمایندهٔ افغانی درکمیتهٔ مخصوص سیاسی مجمع عمومی بیست ونهم ملل متحد طی بیانیهٔ پالیسی تبعیض نژادی حکومت افریقای جنوبی رابه شمول تدابیر اخیر آنکشور برای تجرید بیشتر اکثریت سیاهپوست آن تقبیح نمـوده گفت: که مساعی دوامدار موسسهٔ ملل متحد مؤسسات اختصاصی و سایر مـــوسسات بین المللی ذیعلاقه دراین زمینه باوجودیکـه نایل به ازبین بردن کامل این پالیسی های غیربشری که منافع ارزش مندرجهٔ منشورملل متحد وپرنسیپ های اعـلامیهٔ جها نی حقـوق بشر میباشد نگردیده است، معهذا توانستـه است تابسویهٔ بین المللی برتعداد مخالفین پالیسی اپارتاید افزوده وبه این وجه اذهان عامهٔ جهان رابرعلیه آن برانگیزد .

وی گفت: تصمیم حکومت پرتگال مبنـــی بر رسمیت شناختن حق آزادی سر زمین های تحت استعمار آنکشور ازقبیل گینی بیســـاو وموزمبیق عصر جدید امیدواری را در قــاره افریقا بوجود آورده است وی علاوه نمود در چنین شرایط موثر لازم است تاموسسه ملـل متحد وسایر موسسات بین المللی بیشتر از هروقت به مساعی خویش درزمینه افزوده و ستراتیژی جدیدی رادر پرتو انکشافات اخیر درساحه رفع استعمار طرح نمایند تااز ارتکاب آمال ضد بشری حکومات افریقای جنوبی و رودیشیای جنوبی که منظور آن غصب حقوق حقه کتله اکثریت سیاهپوستان سر زمیـن هامیباشد جلوگیری بعمل آید .

نماینده افغانی مؤثریت این تدابیررا متکی برهمکاری دسته جمعی همه کشور های عضو ملل متحد خاصتاً آن دسته از کشو ر هائیکه تاکنون به روابط اقتصادی وسیاسی خویش را حکومت تبعیض پسند افریقای جنوبی وحکومت غیرقانونی ر ودیشیای جنوبی ادامه میدهنـــد خواند .

وی ضمن تائید موقف افغانستان که عبارت ازپیروی کامل ازارزش های منشور ملل متحد پرنسیب های مندرجه اعلامیه جهانی حقـــو ق بشر ومخالفت باهرگونه تبعیض نژادی استعمار وسلطه اجنبی میبا شد پشتیبانی حکومـــت جمهوری افغانستان رااز پیشنهادات کمیتـــه مخصوص ملل متحد برموضوع اظهار نمود .

۲۰ عقرب ۱۳۵۳ :

نماینده افغانی در کمیته دوم مجمع عمومی ملل متحد هنگام بحث برراپور بورد تجـارت وانکشاف ظهار داشت :

راپور بورد تجارت وانکشاف که غرض غور به مجمع عمومی ارائه گردیده متأسفانه نشان میدهدکه تاحال اقدامات مؤثری درمورد وضع پالیسی های تجارتی به نفع‌کشور های کمترین انکشاف یافته طوریکه درستراتیژی انکشا ف بین‌المللی بتصویب رسیده بعمل نیامده‌است.

وضع سیاست های تجارتی به نفع کشور های کمترین انکشاف یافته وفراهم نمـودن مساعدتهای تخنیکی ومالی طوریکه در فیصله نامه‌سومین‌کنفرانس تجارت‌وانکشاف بین‌المللی جهت تسریع انکشاف اقتصادی کشور هـای کمترین انکشاف یافته ذکر گردیده اهمیت اساسی داشته ونظربه اتخاذچنین تدابیرکشور های‌کمترین انکشاف یافته قادر خواهند شـد منابع داخلی خودرا بغرض انکشاف اقتصادی خویش مجهز سازند .

تاسیس صندوق مخصوصی جهت مساعدت بکشور های کمترین انکشاف یافته البته یك قدم مهم وابتکاری بوده وهیأت افغانستان از تشکیل چنین صندوقی حمایت کامل دارد .

نمایندهٔ افغانی ازتأسیس‌گروپ بین الحکومتی بحیث یك ارگان فرعی کنفرانس تجارت و انکشاف حسن استقبال کرده واظهار توقع‌نمود که باتأسیس چنین ارگان اقدامات عاجـــل بغرض تهیه انکشاف وتجدید نظربرتدابیر و سیاست های تجارتی وپروژه های خاص بنفع کشور های کمترین انکشاف یافتـه باساس فیصله نامه سومین کنفرانس تجارت وانکشاف بین المللی به اسرع وقت رویدست گـرفته شود .

نماینده افغانی گفت: که اکثریت‌کشورهای محاط به‌خشکه گروپ کشور های کمتریـــــن انکشاف یافته راتشکیل میدهد وازاین لحاظ رابطه‌ای بین محاط به خشکه بودن وکمترین منکشف بودن موجود میباشد .

تدابیر خاصیکه بنفع این کشور ها ازطرف سومین کنفرانس تجارت وانکشاف بین المللی موافقه گردیده متأسفانه هنـــو ز جنبهٔ تطبیق بخود نگرفته است .

یکی ازاقدامات عاجل درراه رفع مشکـــلات کشورهای محاط به خشکه تکمیل وعاجل راپور سکرتر جنرال دربارهٔ پروسیجر جاری در مورد

ترانزیت وبنادر وتسهیلات ترانزیتی وبنـدری که بدسترس استفاده هریك از کشور هـای محاط به خشکه قرار دارد میباشد .

باساس چنین راپور ومطالعه مشکلات فعلی درمورد استفاده از زیربناء موجوده بشمـول تسهیلات بندری وترانزیتی تشخیص شـده میتواند .

هیأت افغانی، ازمساعی سکرترجنرال درمورد تهیهٔ مسودهٔ یك میثاق بین المللی درمورد ساده ساختن ومتحدالشکل ساختن مراسـم گمرکی اموال ترانزیتی حسن استقبال کـرده علاوه نمودکه تأسیس صندوق مخصوصـی جهت مساعدت بکشور های محاط به خشکـه جهت تلافی مصارف اضافی ترانزیت آنها که مخصوصاً درقبال بحرانات اقتصادی موجـوده ازطریق منابع مالی محدود کشور های محاط به خشکه پرداخته نمیتواند حمایت میکند .

نمایندهٔ افغانی درمورد تأمین همکاری بیـن کشور های ترانزیت ومحاط به خشکه ازطریق تفاهم تصریح نمودکه گرچه افغانستان ازهمکاری کشور های ترانزیت ومحاط به خشکه ازطریق ترانزیتی کشو ر های محاط باخشکـه حسـن استقبال میکند اما معتقد است کـه حق آزاد دسترسی کشور های محاط به خشکه به بحر وحق ترانزیت آزاد ازبحریه کشور هـا ی محاط باخشکه وبالعکس نباید بنابر ملاحظات سیاسی مقید گردیده ویا بحیث فشار سیاسی علیه کشور های محاط باخشکه استعمال گردد.

۲۰ عقرب ۱۳۵۳

دکتورالبرت فلزسفیر کبیر غیرمقیم اطریش درافغانستان اعتمادنامه اش رامطابق مراسـم معمول به ښاغلی محمدداؤد رئیس دولـت و صدراعظم درقصر ریاست جمهوری تقدیم نمود. درین موقع ښاغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه وښاغلی محمد اکبررئیس دفترریاست جمهوری نیز حاضر بودند .

۲۱ عقرب ۱۳۵۳ :

استاد خلیل الله خلیلی سفیرکبیرجمهوریت افغانستان درعراق که درعین حال بحیـث سفیر کبیر غیرمقیم جمهوریت افغانستان در سوریه تعیین شده است اعتمادنامهٔ خودراطی تشریفات معمول به ښاغلی حافظ الاسد رئیس جمهور آنکشور تقدیم کرد .

۲۱ عقرب ۱۳۵۳ :

نطاق وزارت امور خارجه دیروزاظهارداشت که ازچند روزباینطرف تعدادی ازمردم بلوچ بازنان واطفال خویش ازشر مظالم حکـومت پاکستان به خاك افغانستان پناه آورده اند . همچنان یادآورشد که بتاریخ شانزدهم سنبلهٔ ۱۳۵۳ ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم بـا اظهار اندیشه ازعواقب ناگوار عملیات نظامی پاکستان درمقابل آزادی خواهان بلوچ طـی پیامی عنوانی سران کشور های اسلامی و سرمنشی ملل متحد ومنشی عمومی کنفرانس اسلامی توجه ایشان رابه اوضاع رقتبار مردم بیگناه بلوچ که مورد تهاجم بیرحمانه قـوای نظامی پاکستان قرارگرفته وبرخانمان ومزارع شان بمباران دایمی صورت میگرفت جلب کرده واظهار فرموده بودندکه این امر وضعیت قابل نگرانی رابارآورده که برای صلح وامنیت دراین

حوزه خطراتی تولید نموده است .

نطاق گفت: بعد ازختم موعد التیماتوم ۱۵ اکتوبر ذوالفقار علی بوتو صدراعظم پاکستان علی الرغم اعلان تمدید آن برای دوماه دیگر ونشرکتاب جعلی سفید عملیات قوای نظامی پاکستان مخصوصاً قوای هوایی آنکشوربالای برادران بلوچ ماافزایش معتنابهی یافته ودر اثراین تشدید عملیات ازتاریخ ۱۱تا۱۹ عقرب ۲۳۰نفر مهاجر بخاك افغانستان پناه آورده‌اند.

نطاق افزودکه حکومت افغانستان برای این مهاجرین که تعداد زیادی از اطفال وزنان نیز دربین ایشان است کمپ مخصوصی ایجاد کرده وبه مقامات مربوطه امرداده است تا اقدامات فوری وجامعی جهت تغذیه وحفاظت ایشان ازسرمابعمل آورند .

۲۳ عقرب ۱۳۵۳ :

پوهاند عبدالقیوم وزیر معادن وصنایع بنابدعوت وزیر صنایع کیمیاوی اتحاد شوروی دررأس یك هیأت عازم مسکو شد .

وزیرمعادن وصنایع طی اقامت در اتحاد شوروی ازیك تعدادپروژه های معادن وصنایع آنکشور دیدن نموده ودربارهٔ موضوعات مورد علاقه بامقامات مربوطه مذاکره خواهد کرد. درین مسافرت رؤسای سروی معادن وجیالوجی وکودوبرق مزار شریف با پوهاند عبدالقیوم همراه میباشند .

۲۳ عقرب ۱۳۵۳ :

اسناد مربوط بکمك جاپان در پروژه های مجادله علیه امراض ملاریا وتوبرکلوز توسط پوهاند دکتو ر ابراهیم عظیم معین وزارت صحیه ودکتور ایواساکی رئیس هیأت طبی جاپان درموسسه صحت عامه امضاء گردید. بموجب این اسناد مقامات جاپانی درپروگرام کنترول ملاریا وتوبرکلوز در افغانستان یك تعداد سامان ولوازم ضروریه‌که قیمت مجموعی آن بیکصدوچهل ملیون ین جاپانی بالغ‌میگردد کمك میکند. همچنان یکتعد اد متخصصین جاپانی برای همکاری در ین پروژه هابه افغانستان اعزام خواهند شد . علاوه بر این یکتعداد پرسونل افغانی زمینهٔ تحصیلات عالی درهردورشته متذکره درجاپان تهیه خواهدشد.

۲۵ عقرب ۱۳۵۳ :

نطاق وزارت امور خارجه گفت: که جریان پناهگزینان بلوچ به خاك افغانستان دوام‌دارد چنانچه ازتاریخ ۲۰ تا۲۳ عقرب ۱۱٤پناهگزین دیگربه شمول زنان واطفال ازظلم و تعدی حکومت پاکستان وحملات بیرحمانهٔ قوای‌نظامی آنکشور به خاك افغانستان پناه آورده اند .

باین ترتیب تعداد پناه گزینانیکه تا ۲۳ عقرب ۱۳۵۳ وارد افغانستان شده‌اند به ۳٤٤ نفرمیرسند .

نطاق افزود که مقامات مربوطهٔ حکومت افغانستان وموسسه افغانی سره میاشت‌ترتیب پروگرام های جامع ومنسجم رابرای رهنمایی تغذیه رهایش وحفاظت پناهگزینان بلوچ روی دست گرفته است .

۲٦ عقرب ۱۳۵۳ :

ازطرف ښاغلی محمد نعیم پیام تعزیت بمناسبت وفات مرحوم عمرسقاف وزیر دولت درامور خارجه عربستان سعودی عنوانی وزارت

امورخارجه آنکشور به ریاض مخابره گردیده است . همچنان بناغلی وحید عبدالله معین سیاسی وزارت امورخارجه طی تیلگرامیکه به همین مناسبت به ریاض مخابره شده مراتب همدردی وتسلیت خود را بوزارت خارجهٔ عربستان سعودی ابراز داشته است .

۲۶ عقرب ۱۳۵۳ :

بناغلی محمدنعیم به سفارت‌کبرای عربستان سعودی رفته مراتب تسلیت وهمدردی خودرابه مناسبت وفات مرحوم عمر سقاف وزیر دولت دروزارت خارجهٔ عربستان سعودی درکتابیکه باین مناسبت درآن سفارت کبرا گذاشته شده بوددرج وامضاء نمود .

۲۶ عقرب ۱۳۵۳ :

وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت‌امورخارجه تیلگرام تبریکیه بمناسبت تقر ر بناغلی چیکوان هوا بحیث وزیر خارجهٔ جمهوریت‌مردم چین عنوانی مشارالیه به پیکنگ مخابره شده است .

۲۷ عقرب ۱۳۵۳ :

ازطرف بناغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم بمناسبت وفات مرحوم عمر سقاف وزیردولت دروزارت امور خارجهٔ عربستان سعودی تیلگرام تعزیت عنوانی اعلیحضر ت فیصل پادشاه آنکشور به ریاض مخابره گردیده است .

۲۸ عقرب ۱۳۵۳ :

ازطرف بناغلی محمد داؤد رئیس دولت و صدراعظم تیلگرام تعزیت بمناسبت وفات مرحومه همسر حسن البکر رئیس جمهور عراق عنوانی بناغلی موصوف به بغداد مخابره گردیده است .

۲۸ عقرب ۱۳۵۳ :

ازجانب بناغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم اگریمان‌بناغلی حسن داؤدی بحیث سفیرکبیرایران درکابل که قبلاازطرف حکومت آنکشور خواسته شده بود اخیراً صادرگردیده است .

۲۹ عقرب ۱۳۵۳ :

ازطرف بناغلی وحیدعبدالله معین سیاسی این وزارت به مناسبت تقرر بناغلی سعدون حمادی بحیث وزیر خارجهٔ عراق تیلگرام تبریکیه عنوانی موصوف به بغداد مخابره شده است .

۲ قوس ۱۳۵۳ :

ازطرف بناغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم تیلگرام تبریکیه عنوانی بناغلی سلیمان فرانجیه رئیس جمهور لبنان بمناسبت روزملی آنکشور به بیروت مخابره گردیده است .

۲ قوس ۱۳۵۳ :

ازطرف بناغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم بمناسبت تصویب فیصله نامه های اخیر مجمع عمومی ملل متحد دربارهٔ شناخت حقوق تعیین سرنوشت استقلال وحاکمیت ملی وحق انکار ناپذیر بازگشت مردم فلسطین بوطن وملکیت های شان وفیصله نامهٔ مربوط به دعوت موسسه آزادی بخش جهت اشتراك در جلسات مجمع عمومی و کنفرانس های بین‌المللی بحیث مشاهد تیلگرام تبریکیه‌عنوانی

ښاغلی یاسرعرفات رئیس‌موسسه آزادی بخش فلسطین مخابره گردیده است .

ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم تصویب این فیصله نامه هاراپیروزی های بزرگی برای مبارزات مردم قهرمان فلسطین درراه حق و عدالت دانسته واظهار آرزو کرده‌اند که مردم برادر فلسطین به‌زودی باموفقیت‌های درخشان توی به‌اعاده کامل حقوق غصب شدهٔ خودنایل گردند .

۶ قوس ۱۳۵۳ :

ازطرف ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم بمناسبت درگذشت ښاغلی اوتانت سرمنشی سابق مو سسه ملل متحد تیلگرام تعزیت عنوانی جنرال نیوین رئیس دولت برما به‌رنگون مخابره شده است .

۶ قوس ۱۳۵۳ :

ښاغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه طی تیلگرام هائیکه به نیویارك ورنگون مخابره شده است مراتب تعزیت خود رابه مناسبت درگذشت اوتانت به دکتور کورت والدهایم سرمنشی موسسه ملل متحد وښاغلی هلافون وزیر خارجه برما ابراز داشته است .

۶ قوس ۱۳۵۳ :

ښاغلی علی ارشد سفیر کبیر پاکستان در کابل اعتمانامه‌اش رامطابق مراسم معمول به ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم درقصر ریاست جمهوری تقدیم‌نموددرین موقع ښاغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه وښاغلی محمداکبر رئیس دفتر ریاست جمهوری نیز حاضر بود .

۷ قوس ۱۳۵۳ :

نمایندهٔ افغانی درموقع بحث کمیتهٔ چهارم اسامبلهٔ عمومی ملل متحد برموضوع (نامیبیا) که تحت‌تسلط حکومت افریقای جنوبی میباشد بیانیهٔ مفصلی ایراد و طی آن موقف جمهوریت افغانستان رادر مورد استعمار ومناطقیکه تا هنوزبه آزادی خویش نایل نشده اند بشمول (نامیبیا) بیان نمود .

نمایندهٔ افغانی گفت: سرزمین نامیبیا برای بیشتر ازنیم قرن تحت سلطه غیر قانونی حکومت افریقای جنوبی بوده ومردم آن باوجود مساعی موسسه ملل متحد وفشار افکار عامه جهان از حق تعیین سرنوشت وآزادی و حقوق بشری مندرجهٔ اعلامیه جهانی حقوق بشرمحروم ساخته شده اند .

نماینده افغانی درزمینه توضیح نمود که بعدازفیصله متذکره اسامبله عمومی ملل متحد دوام اشغال سرزمین نامیبیا ازطرف حکومت افریقای جنوبی دوام یك عمل تجاوز به‌مقابل نامیبیا ومردم آن سرزمین میباشد. نماینده افغانی پشتیبانی مردم وحکومت جمهوریت افغانستان ازمبارزات وجنبش های ملی آزادی خواهی مناطق تحت استعمار افریقا وسایر مناطق که تاهنوزبه آزادی نرسیده اندبشمول جنبش آزادی نامیبیا یکباردیگر تائید نمود .

نماینده افغانی دراخیربیان داشت‌که موفقیت وعدم موفقیت موسسه ملل متحد در پیشبرد وظایف ومسئولیت هایش برای تأمین حفظ صلح وآرامش بین المللی مربوط به اندازهٔ

پشتیبانی دول عضو ازین موسسه بین‌المللی ورعایت اصول ومرام های مندرجه منشور ملل متحد میباشداینکه موسسه ملل متحدنتوانسته است به اشغال غیر قانونی نامیبیا از طرف حکومت افریقای جنوبی خاتمه دهد دلیل آن تخلف یکعده کشورها ازمنشور ملل متحد وعدم رعایت فیصله نامه های مربوطه این موسسه میباشد .

۷ قوس ۱۳۵۳ :

ښاغلی محمدخان جلالر وزیر تجارت که دربیستت وچهارمین کنفرانس سالانه مشورتی پلان کولمبو از هیأت افغانی ریاست مینمایند عازم سنگاپور شد .

۷ قوس ۱۳۵۳ :

ازطرف ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم به مناسبت روزملی یوگوسلاویا تیلگرام تبریکیه عنوانی مارشال جوزف بروز تیتو رئیس جمهور آنکشور به بلگراد مخابره گردیده است .

۱۱ قوس ۱۳۵۳ :

ښاغلی حمیدالله عنایت سراج سفیر کبیر جمهوریت افغانستان درلندن که در عین زمان به حیث سفیرکبیرغیرمقیم افغانستان درهالند تعیین شده اعتماد نامه خودرا مطابق مراسم معمول به علیاحضرت جولیانا ملکهٔ آن کشور تقدیم نموده است .

۱۲ قوس ۱۳۵۳ :

ازطرف ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم تیلگرام تبریکیه بمناسبت روز ملی امارات متحده عربی عنوانی والاحضرت سیدبن سلطان النهیان رئیس امارات مذکور به ابوظبی مخابره گردیده است .

۱۳ قوس ۱۳۵۳ :

اگریمان ښاغلی‌محمدامین اعتمادی سفیرکبیر دولت جمهوری افغانستان دروارساکه در عین زمان بحیث سفیر کبیر غیرمقیم افغانی در جمهوریت دیموکراتیك آلمان‌ازحکومت آنکشور خواسته شده بود مواصلت کرده است .

۱۳ قوس ۱۳۵۳ :

نمایندهٔ جمهوریت‌افغانستان حین سهمگیری دربحث جلسهٔ کامله مجمع عمومی ملل متحد درمورد قضیهٔ فلسطین طی بیانیه ای ضمن اشاره به‌سوابق‌تاریخی‌ومسئولیت‌های ملل‌متحد وجامعهٔ بین المللی درموضوع فلسطین اظهار کرد حقایق تاریخی نشان میدهد که اسرائیل بصورت یکجانبه خودرادر منطقه ایکه اصلا متعلق بمردم عرب فلسطین بود مستقرساخت که متعاقبا نه تنها سرزمین مردم فلسطین را اشغال وآنها راازاوطان شان بیرون‌کرد، بلکه بوسیلهٔ اعمال تجاوز گری قسمتی از سرزمین های عربی رانیز اشغال نمو د وی افزود افغانستان عقیده داردکه قضیهٔ فلسطین باید باساس پرنسیپ حق تعیین سرنوشت‌واحکام منشور ملل متحد واحقاق حقوق ملی ومردم فلسطین حل وفصل شده وبه تسلط اجنبی خاتمه داده شود .

نماینده افغانی اظهار داشت مسرور است ازینکه ملاحظه میشودقضیه فلسطین بعد ازمدت تقریبا بیست سال برای اولین بار بحیث یك قضیهٔ سیاسی درموسسه ملل متحدمطرح

میگردد .

وی افزود بحیث نمایندهٔکشوریکه ازشروع مجادلات مردم فلسطین رابرای رسیدن بحقوق اساسی تائیدوپشتیبانی نموده است مسرت داردازینکه ازښاغلی یاسرعرفات رهبر مردم فلسطین و نمایندگان موسسه آزادی فلسطین بحیث نمایندگان مردم فلسطین در سازمان ملل متحد استقبال بعمل می آید .

نماینده افغانستان علاوه کردکه‌حکومت‌جمهوری افغانستان ازهرفیصله نامه‌ایکه متضمن حقوق اساسی وحق تعیین سرنوشت مردم فلسطین بوده وبرای نمایندگان موسسه آزادی فلسطین قابل قبول باشد پشتیبانی خواهد نمود .

موصوف افزود که جمهوریت افغانستان ار جملهٔ اولین کشور هائیست که پشتیبانی خود رااز سهم گیری نمایندگان مو سسه آزادی فلسطین درموسسه ملل متحداعلام داشت .

افغانستان همه‌فیصله های مفتمین‌کنفرانس سران دول وحکومات عربی رادرمورد حقوق مردم فلسطین که دراکتوبر سال جاری دررباط دایر شد تائید میکند .

۱۳ قوس ۱۳۵۳ :

دوصدوپنجاه هزار دالر راحکومت عربستان سعودی بوزارت معارف کمك بلاعوض نموده است. چك حاوی مبلغ متذکره ازطرف سفارت کبرای عربستان سعودی مقیم کابل به‌سلسلهٔ وزارت خارجه به وزارت معارف تسلیم داده شد .

۱۳ قوس ۱۳۵۳ :

هیأت اقتصادی بلغاریا بریاست ښاغلی وسیل وسیلی پچلاروف معاون کمیتهٔ روابط اقتصادی خارجی آنکشور وارد کابل شد .

۱۳ قوس ۱۳۵۳ :

ښاغلی علی احمدخرم وزیر پلان باهیأت اقتصادی بلغاریا روی نقاط عمده موافقت نامهٔ قرضهٔ آنکشور مذاکره کرد. درنظر است ار کریدت جمهوریت مردم چین وبلغاریا در یك عده پروژه های انکشافی افغانستان استفاده شود .

هیأت اقتصادی بلغاریا بریاست ښاغلی وسیل وسیلی پچلاروف معاون کمیتهٔ روابط اقتصادی خارجی آنکشور بتاریخ ۱۳ قوس ۱۳۵۳ واردکابل شد، مذاکرات هیأت اقتصادی بلغاریا ووزارت پلان درزمینه ادامه می یابد.

۱٤ قوس ۱۳۵۳ :

ښاغلی هورست زندرمن‌صدراعظم جمهوریت دیموکراتیك آلمان هنگامیکه طیارهٔ حامل وی فضای کشور راعبور نمود طی پیامی عنوانی ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم تمنیات نیك خویش راابراز کرد .

همچنان ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم طی تیلگرام های جوابیه ضمن اظهار تشکراز پیامهای صدراعظمان موصوف آرزو های نیك خویش رابه آنها ابراز نموده اند .

۱٦ قوس ۱۳۵۳ :

از طرف ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم تیلگرام تبریکیه به‌مناسبت روزملی فنلند عنوانی ښاغلی اورئوکی کونین رئیس جمهورآنکشور به هلسنکی مخابره گردیده است .

۱۶ قوس ۱۳۵۳ :

از طرف ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم تیلگرام تعزیت به‌مناسبت درگذشت خانم‌ښاغلی کی‌کونین رئیس جمهورفنلند عنوانی رئیس جمهور مذکور مخابره گردیده است .

۱۶ قوس ۱۳۵۳ :

ښاغلی لوبو میر شترا کـــال صدراعظم چکوسلواکیاهنگامیکه طیارهٔ حامل وی ازفضای افغانستان عبور میکرد طی تیلگرامی از طیارهٔ تمنیات نیك خویش رابه ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم اظهار نموده است

۱۷ قوس ۱۳۵۳ :

ښاغلی محمدخان جلالر وزیر تجارت پس از اشتراك دربیست وچارمین کنفرانس سالانـهٔ مشورتی پلان کولمبو بکابل برگشت .

وزیر تجارت درین کنفرانس ریاست هیأت افغانی رابعهده داشت . در یـن کنـفرانس روی موضوعات مهم تحولات اقتصادی جهانی وبحرانات کنونی اقتصادی وپولی دنیا وتأثیر آن بالای وضع اقتصادی ممالك حوزهٔ پـلان کولمبو بحث ومذاکره صورت گرفت .

وزیر تجارت گفت: اکثرنمایندگان کشور های عضو پلان کولمبو امداد مزید تخنیکـی واقتصادی کشور های صنعتی ومتمول جهان راتقاضا کردند. همچنان برای ازدیاد تولیدات زراعتی توصیه های یی بکشور های حـوزه نمودند .

۱۹ قوس ۱۳۵۳ :

از طرف ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم بمناسبت روز حقوق بشر پیامـی عنوانی دکتور کورت والدهایم منشی عمومی ملل متحد به نیویارك مخابره شده است .

۲۰ قوس ۱۳۵۳ :

کمیتهٔ دوم مجمع عمومی حق دسترسی آزاد کشورهای محاط به خشکه رابه بحرواز بحر باکثریت قاطع به تصویب رسانید. فیصله‌نامه مربوطه که ازطرف افغانستان وچندکشوردیگر به‌کمیته پیش شده بود دارای سه مطلب عمده واساسی میباشد :

اول : درخواست ارجاع موضوع تـأسیس یك صندوق مخصوص به نفع کشور هـای محاط به خشکه در راه انکشاف جهت جبـران مصارف اضافی ترانزیتی وحمل ونقل اموال صادراتی ووارداتی آنها اسامبلی خاص آینده ملل متحد .

دوم : دعوت ازکشور های عضو وموسسات بین المللی برای فراهم آوری تسهیلات لازمه جهت استفاده آزادانه کشور های محاط بـه خشکه ازحق دسترسی آزادبه بحرواز‌بحربخاك خود .

سوم : تقاضاازمنشی عمومی تامطالعه جامعی درراه مشکلات ترانزیتی کشورهای محاط بـه خشکه بعمل آورده آنرابه جلسه خاص مجمع عمومی سال آینده تقدیم کند .

نماینده افغانی توضیح نمودکـه حق آزاد دسترسی کشور های محاط با خشکه وازبحر قبلادرمیثاق حقوق بحـر ژنیو میثاق تجـارت ترانزیتی کشور های محاط باخشکه نیویارك ودرکنفرانس کشور های غیرمنسلك درالجزایر برسمیت شناخته شده وآنچه کشور های محاط

باخشکه توقع دارند اینست تاجامعهٔ بین‌المللی جهت اعمال این حق‌کشور های محاط باخشکه راه های مناسب وتضمینات کافی به‌تصویب برساند .

۲۰ قوس ۱۳۵۳ :

نمایندهٔ افغانی درکمیتهٔ سوم مجمع عمومی ۲۹ سازمان ملل متحد بیانیه‌ای درمورد کنترول موادمخدره وتقویهٔ عملیات پولیس افغانی در ساحهٔ ممانعت اززرع و قاچاق تریاك ایراد نموده گفت: عملیات پولیس افغانی در ساحهٔ کنترول زرع وقاچاق تریاك وسایرمواد مخدره بامساعی حکومت جمهوری افغانستان وهمکاری صندوق کنترول مواد مخدره ملل متحدبصورت قابل ملاحظهٔ تقویه گردیده است .

وی‌گفت: افغانستان‌که بشکل عنعنوی بحیث یکی ازکشورهائیکه درآن زرع تریاك صورت میگیرد شناخته شده است حق خودرا محفوظ میداردتادرصورتیکه سیستم‌کنترول زرع تریاك رامطابق به معیار بین المللی بدست آورده بتواند تصمیم مشابهی را باساس مندرجات کنوانسیون واحد مخدرات اتخاذ نماید .

۲۰ قوس ۱۳۵۳ :

از طرف ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم تیلگرام تبریکیه به مناسبت تقرر ښاغلی تاکئومیکی بحیث صد راعظم جاپان عنوانی ښاغلی موصوف به توکیو مخابره شده است .

۲۰ قوس ۱۳۵۳ :

نمایندهٔ افغانی در کمیتهٔ مخصوص سیاسی مجمع عمومی ۲۹ ملل متحد ضمن ایراد بیانیهٔ دربارهٔ پیشرفت کارکمیتهٔ عملیات حفظ صلح ملل متحد که افغانستان از چندین سال باینطرف عضویت آنرا دارد اظهار داشت که افغانستان به تقویهٔ عملیات حفظ صلح ملل متحد جهت تأمین صلح جهانی اهمیت شایانی قایل بوده وآرزومند است تایك راه حل قابل قبول سراغ گرددکه باساس مادهٔ یك منشور ملل متحد قوای حفظ صلح ملل متحد بشکل دایمی تاسیس گردد .

وی گفت: ازآنجائیکه افغانستان عضوکمیتهٔ مخصوص حفظ عملیات صلح ملل متحد میباشد سعی خواهد کرد تادر کاران کمیته بادلچسپی سهم گیرد نمایندهٔ افغانی ازمسودهٔ فیصله نامه‌ایکه درخواست تمدید کارکمیته را برای یکسال دیگر مینماید پشتیبانی نمود .

۲۰ قوس ۱۳۵۳ :

نمایندهٔ افغانی درکمیتهٔ پنجم مجمع عمومی ملل متحد هنگام بحث روی موضوع استخدام مامورین ملل متحد گفت : ازچندین سال باینطرف فیصله نامه هاوتوصیه های متعددی دربارهٔ نحوهٔ استخدام مامورین برای ملل متحد وشرایط وقواعد آن بعمل آمده‌که همه متکی برمطالعات‌ونظریات هیأت های متخصصین وکمیته های مربوطه بوده اند . اما متأسفانه باهمه کوششهایی که بعمل آمده دارالانشاء هنوزهمه شرایط راکه باید واجد باشد تکمیل نکرده است .

۲٤ قوس ۱۳۵۳ :

ښاغلی هایانکین بانز راکیچ سفیر کبیر

غیر مقیم مغلستان در افغانستان ساعت یازده اعتمادنامه اش رابه بناغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم مطابق مراسم معمول درقصر ریاست جمهوری تقدیم نمود .

۲۵ قوس ۱۳۵۳ :

از طرف بناغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم بمناسبت روزملی بحرین تیلگرام تبریکیه عنوانی والاحضرت عیسی بن سلمان الخلیفه امیر بحرین به منامی مخابره گردیده است .

۲۵ قوس ۱۳۵۳ :

از طرف بناغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم به مناسبت روزملی کشور بنگله دیش تیلگرامهای تبریکیه عنوانی بناغلی محمدالله رئیس جمهور وبناغلی شیخ مجیب الرحمن صدراعظم آنکشور به داکه مخابره گردیده است.

بناغلی رئیس دولت وصدراعظم طی این تیلگرامها تمنیات نیك خود ، حکومت ومردم افغانستان رابرای رفاه وسعادت زعما حکومت ومردم بنگله دیش وپیشرفت های مزیدآنکشور اظهار نموده اند .

۳۰ قوس ۱۳۵۳ :

ازطرف بناغلی دکتور محمد حسن شرق معاون صدارت عظمی تیلگرام تبریکیه به مناسبت تعیین بناغلی نلسن راکیفلر بحیث معاون رئیس جمهور امریکا عنوانی موصوف به واشنگتن مخابره شده است .

اول جدی ۱۳۵۳ :

بناغلی حسین داؤدی سفیر کبیر ایران مقیم کابل اعتمادنامه اش رامطابق مراسم معمول به بناغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم در قصر ریاست جمهوری تقدیم نمود .

اول جدی ۱۳۵۳ :

بناغلی عبدالرحمن پژواك سفیرکبیر افغانستان دردهلی جدیدکه درعین حال بحیث سفیر کبیر غیرمقیم افغانستان درنیپال تعیین شده است اعتمادنامه‌اش راطبق تشر یفات معمول به اعلیحضرت بیراندرابیربیکرام شاه دیواپادشاه نیپال تقدیم کرد .

اول جدی ۱۳۵۳ :

اگریمان دکتورعلی احمد سفیر کبیر دولت جمهوری افغانستان در توکیو درعین زمان به حیث سفیر کبیر غیرمقیم افغانستان‌درآسترالیا ازحکومت آنکشور مطالبه شده بود مواصلت کرده است .

۷ جدی ۱۳۵۳ :

زعمای مشران پشتون وبلوچ طی پیامهای عنوانی بناغلی رئیس دولت وصدراعظم به نمایندگی ازاقوام خویش عید سعید اضحی راتبریك گفته اند .

مشران‌سالارزی، مومندچارمنگ‌واتمانخیل، باجور صافی ، شینوار وخان زادگان سره‌کمرافریدی شینوار پروچمکنی وورکزی تیرا وخیبر تمام مشران‌سالارزی، مومند،چارمنگ‌واتمانخیل، باجور وهمچنان تمام‌بزرگان بلوچ وپشتون بلوچستان وبزرگان بلوچ وپشتون مقیم افغانستان به نمایندگی ازاقوام خویش طی پیام های عید سعید اضحی رابه بناغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم ، اعضای کمیته مرکزی و کابینه وتمام مردم افغانستان تبریك گفته

تمنیات خویش رابرای آسایش مزید ملـــت افغان وترقی وتعالی افغانستان ابراز کرده‌اند.

۷ جدی ۱۳۵۳ :

پیام‌تعزیت وتأثرات بناغلی محمدداؤدرئیس دولت وصدراعظم نسبت وفات فیلد مارشال احمداسماعیل وزیردفاع جمهوریت عربی مصر عنوانی بناغلی انورالسادات رئیس جمـــهو ر آنکشور به قاره مخابره گردیده است .

۷ جدی ۱۳۵۳ :

از طـرف بناغلی محمد داؤد رئیس دولـت وصدراعظم به مناسبت عید سعید اضحی پیام های تبریکیه عنوانی رؤسای دول وصدراعظمان کشور های اسلامی مخابره گردیده اسـت همچنان تیلگرام های باین مناسبت ازجانب رؤسای دول وصدراعظمان کشور های اسـلامی عنوانی بناغلی رئیس دولت وصدراعظم بکابل مواصلت کرده است .

ازطرف بناغلی وحیدعبدالله معین سیاسـی وزارت امورخارجه نیزپیامهای تبریکیه عنوانی وزرای خارجه کشور های اسلامی مخابره شد وازجانب وزرای خارجه کشور های اسلامـی عنوانی موصوف تیلگرام های تبریکیه‌مواصلت کرده است .

۹ جدی ۱۳۵۳ :

از طرف بناغلی محمـد داؤد رئیس دولـت وصدراعظم تیلگرام تبریکیه بمناسبت سالگرهٔ تولدی اعلیحضرت بیراندرا بیربکرام شاه دیوا پادشاه نیپال عنوانی موصوف به‌کتماندومخابره گردیده است .

۱۱ جدی ۱۳۵۳ :

بناغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم طی پیامهای جداگانه عنوانی بناغلی چودری فضل‌الهی رئیس جمهور، بناغلی بوتوصدراعظم وبناغلی خان عبدالولی خان رئیس حزب عوامی ملی مراتب‌همدردی وتأثرات‌عمیق خود، حکومت ومردم افغانستان رانسبت به تلفات وخسارات جانی ومالی زلزلهٔ اخیرابراز داشته اند .

۱۱ جدی ۱۳۵۳ :

از طرف بناغلی محمـد داؤد رئیس دولـت وصدراعظم تیلگرام های تبریکیه به مناسبت سال نوعیسوی عنوانی‌رؤسای‌دول وصدراعظمان کشورهای متحابه مخابره گردیده است .

بناغلی وحید عبدالله معین سیاسی وزارت امورخارجه نیزطی تیلگرامهایی حلول ســال نوعیسوی رابوزرای خارجه کشور های دوست تبریك گفته است .

۱۲ جدی ۱۳۵۳ :

اضافه ازهشتصد هزار افغانی را موسسه یونیسف برای تدویر سیمینار های بهبود تدریس درمکاتب ابتدایی ودهاتی بعضـــی از ولایات کشور به وزارت معارف مساعـــدت نموده است .

۱۲ جدی ۱۳۵۳ :

بناغلی اگاپچوف معین وزارت صنایـع‌گاز اتحاد شوروی که دررأس یك هیأت انجنیران آنکشور به‌کابل آمده بود بعداز عقدپروتوکول عازم کشورش شد. هیأت درمدت اقامت خود درافغانستان ازساحهٔ ذخایر گـــاز سلفر دار جرقدق دیدن کرده وبامقامات مربوطه افغانی

درمورد عملی ساختن امور برمه کاری پروژه مفاهمه نمود. پروتوکول تسریع امور عملی ساختن پروژه جرقدق دروزارت معادن وصنایع بامضاء رسید، پروتوکول را دیپلوم انجنیر عبدالسمیع زمان رئیس پلان وزارت معادن وصنایع وښاغلی اگاپچوف معین وزارت صنایع وښاغلی اگاپچوف معین وزارت صنایع گاز اتحاد شوروی امضاء کردند .

۱۴ جدی ۱۳۵۳ :

ښاغلی علی‌احمد خرم وزیر پلان در رأس یك هیأت پنج‌نفری برای انجام مذاکره روی همکاری های اقتصادی اتحاد جماهیر شوروی وسهم گیری آن دولت درپلانها وپروژه های انکشافی افغانستان عازم آنکشور گردید .

۱۴ جدی ۱۳۵۳ :

از طرف ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم تیلگرام تبریکیه بمناسبت سالگرهٔ استقلال جمهوریت دیموکراتیك سودان عنوانی ښاغلی جعفرالنمیری رئیس جمهور آنکشور به خرطوم مخابره شده است .

۱۴ جدی ۱۳۵۳ :

اگریمان ښاغلی نوراحمداعتمادی سفیرکبیر جمهوریت افغانستان درمسکوکه درعین حال بحیث سفیر غیرمقیم افغانی در فنلندازحکومت آنکشور مطالبه شده بودمواصلت‌کرده است .

۱۴ جدی ۱۳۵۳ :

نطاق وزارت امورخارجه‌بجواب سوال نمایندهٔ دباخترآژانس در مورد شایعات منتشرهٔ در مطبوعات پاکستا ن و بیانیه اخیر ښاغلی ذوالفقار علی بوټو صدراعظم آنکشور راجع به دعوتش ازښاغلی رئیس دولت وصدراعظم افغانستان برای یك مسافرت رسمی به‌آنکشور گفت: تاکنون همچودعوتی رسماً بعمل نیامده است و تنها یك استشاره توسط ښاغلی عزیزاحمد وزیر دولت برای امور خارجه پاکستان ازشارژدافیر سفارت‌کبرای افغانستان دراسلام آباد شده بود .

نطاق تصریح کردافغانستان همواره آمادگی خویش رابرای مذاکرات بدون قیدو شرط با پاکستان جهت حل یگانه اختلاف سیاسی بین دوکشور اظهار نموده ومینماید . بدین معنی افغانستان توسعه طلب نمیباشد ولی مفاهمه حقیقی بین رهبران وتوده های پشتون وبلوچ وحکومت برسراقتدار پاکستان راکه منجر به قناعت آنهاگردد پشتیبانی ومطالبه مینماید .

چنانچه ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم در بیانات ومصاحبه های خویش همیشه چنین آرزومندی راابراز داشته‌اند اماطبق طرزالعمل وروش های معمول بین المللی دعوت رسمی وقتی اعلام شده میتواندکه طرفین قبلابه آن موافقه نموده باشند . حالانکه تا هنوز رسماً نظری در ین مورد ازطرف افغانستان ابراز نگردیده است .

جهت حل معضلات پیچیده وباریك سیاسی که مثالهای آن معمولا مشاهده میشود بعقیدهٔ افغانستان ایجاب میکند که بمنظور تامین کامیابی چنین‌کنفرانس عالی‌ترتیبات وآمادگیهای قبلی صورت گیرد .

بااظهار وتقدیر ازحسن نیت ښاغلی بوټو نشراین خبربشکل یك جانبه وقبل ازجواب

حکومت افغانستان مایه تعجب ماگردید .

نطاق افزود همچنان مایهٔ تعجب است‌که از یکطرف ښاغلی بوتو صدراعظم پاکستان بزعم خودشان باحسن نظراز ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم دعوت مینمایند وازجانب دیگرخود شان وبعضی ازوزرای مسئول پاکستان راجع به افغانستان اتهاماتی وارد میکنندکه کاملا عاری ازحقیقت میباشد .

ښاغلی بوتوازیکطرف حرف دعوت دوستانه میزنند وازجانب دیگر درعین بیانات خود افغانستان رابه تربیه گریلاها که چندین بار تاحال ازطرف نطاق وزارت خارجهٔ افغانستان بصورت قاطع وجدی ردگردیده است متهم میسازد .

۱۵ جدی ۱۳۵۳ :

از طرف ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم تیلگرام تبریکیه به‌مناسبت سالگرهٔ استقلال جمهوریت سوسیالیستی اتحادیهٔ برما عنوانی جنرال نیوین رئیس دولت آنکشور به رنگون مخابره گردیده است .

۱۵ جدی ۱۳۵۳ :

اگریمان ښاغلی نوراحمداعتمادی سفیرکبیر افغانستان درمسکوکه درعین حال بحیث سفیر کبیر غیرمقیم افغانی درالانباتور از حکومت منگولیا مطالبه شده بود مو اصلت کرده است .

۱۹ جدی ۱۳۵۳ :

از طرف ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم تیلگرام تسلیت نسبت درگذشت مادر ښاغلی لیونیدبریژنیف سر منشی حزب کمونست اتحاد شوروی عنوانی موصوف به مسکو مخابره گردیده است .

۱۹ جدی ۱۳۵۳ :

اگریمان ښاغلی دکتور محمداکرم سابق سفیر کبیرافغانستان درقاهره که بحیث سفیر کبیر افغانستان درپاریس از حکومت آنکشور مطالبه شده بود مواصلت نمود .

۲۱ جدی ۱۳۵۳ :

ښاغلی محمدامین اعتمادی سفیرکبیر افغانی دروارساکه درعین زمان سفیر کبیر غیر مقیم دولت جمهوری افغانستان در جمهو ریست دیموکراتیك آلمان میباشد اعتماد نامهٔ خود را به ښاغلی ویلی شتوف رئیس شورای دولتی آنکشور تقدیم نموده است .

۲۱ جدی ۱۳۵۳ :

به تأسی ازهدایت ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم وحامی جمعیت افغانی سره میاشت مبلغ پانزده هزاردالر برای مصیبت رسیدگان زلزلهٔ اخیردرصوات پشتونستان از طرف جمعیت سره میاشت مساعدت شد .

۲۴ جدی ۱۳۵۳ :

دراثردوام سیاست ظلم و تشدد حکومت پاکستان علیه مردم بلوچ وبه تعقیب سه‌صدو چهل وچارپناه گزین سابقه شب ۲۲جدی به تعداددو صدنفر بلوچ دیگرکه شامل اطفال و زنان نیزمیباشندبخاك افغانستان پناه آورده‌اند. این پناه گزینان نیزدرکمپ های مخصوصی جاه داده شدند تاازتسهیلات ومساعدت های که جمعیت افغانی سره میاشت برای شان فراهم نموده است استفاده کرده بتوانند .

۲۵ جدی ۱۳۵۳ :

باقرائت پیام ښاغلی رئیس‌دولت وصدراعظم سال توریزم درحوزهٔ جنوب آسیا درکانتیننتال هوتل تجلیل گردید .

بیانیهٔ مشترك افغانستان وایالات‌متحده امریکا

آمر ادارهٔ انکشاف بین‌المللی ایالات متحدهٔ امریکاښاغلی دانیل پارکر بتاریخ ۳ـالی٤دلو ۱۳۵۳ از افغانستان بازدید رسمی بعمل آورد. طی این مسافرت ښاغلی پارکر بادکتور محمد حسن شرق معاون صدارت عظمی ، پو هاند دکتور عبدالقیوم وزیرمعارف، ښاغلی علی‌احمد خرم وزیرپلان وښاغلی محمدخان جلالر وزیر تجارت ملاقات کرد .

همچنان ښاغلی پارکرباښاغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امورخارجه ملاقات نموده مذاکراتی بعمل آورد. وی دردعوتی اشتراك کردکه ازطرف ښاغلی وحید عبدالله بافتخارش داده شده بود .

ښاغلی پارکرازاینکه موقع یافت‌ازجمهوریت افغانستان بازدید کند اظهار خرسندی نمود وتمنیات نیك رئیس جمهور فورد ووزیرامور خارجهٔ امریکا ښاغلی کیسنجر رابه حکومت ومردم افغانستان رسانید . وی ازدوام روابط حسنه بین‌افغانستان وایالات متحدهٔ امریکاابراز اطمینان نمود. ویك باردیگر آمادگی حکومت امریکارابه سهمگیری باحکومت افغانستان در تطبیق پروژه های شامل پلان‌انکشاف‌اقتصادی واجتماعی افغانستان تائید نمود. ښاغلی پارکر ازمعاون خود ښاغلی رابرت نوترتقاضا کـرده است تابحیث نمایندهٔ خاص ښاغلی کیسنجر درافغانستان ازوادی هلمند بازدیدنموده پروژه هائیراکه بامساعدت امریکا تکمیل شده مطالعه کند ودربارهٔ امکانات همکاری آینده افغانستان وامریکا درساحهٔ مذکور با مقامات افغـانـی مذاکراتی بعمل آورد .

ښاغلی نوترازآن قسمت های افغانستان‌که درآن پروژه های انکشاف دهات، معارف‌دهات وامور صحی دهات بامساعدت امریکاتحت اجرا است نیزدیدن خواهد کرد . طرف افغـانـی پلانهای انکشافی جمهوریت افغانستان را به ښاغلی پارکر شرح داده ازوضع همکاری بین دوکشور ابراز خرسندی نمود. طرف افغانـی آرزوهای نیك‌حکومت افغانستان‌راتوسط ښاغلی پارکر به حکومت ومردم امریکا اظهار کرد .

۲٦ جدی ۱۳۵۳ :

اگریمان نوراحمد اعتمادی سفیر کبیردولت جمهوری افغانستان درمسکو که درعین زمـان بحیث سفیر کبیرغیرمقیم افغانی در رومانیا از حکومت آنکشور مطالبه شده بود مواصلت نموده است .

۲٦ جدی ۱۳۵۳ :

ازجانب ښاغلی محمدداوٗد رئیس دولـت وصدراعظم‌اگریمان ښاغلی اینوهالاماکه بحیث سفیر کبیر غیرمقیم کشور فنلند در کـابل ازطرف حکومت آنکشور مطالبه شده بودصادر گردیده است .

۳۰ جدی ۱۳۵۳ :

ازجانب ښاغلی محمدداوٗد رئیس دولت و صدراعظم‌اگریمان ښاغلی بریگن‌تی‌کولوناانجیلی

که بحیث سفیر ایتالیا درکابل از طـــرف حکومت آنکشور مطالبه شده بود صادر گردید.

اول دلو ۱۳۵۳ :

تیلگرام تبریکیه ازطرف ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم بمناسبت انتخـــاب مجدد ښا غلی چوئنلای بحیث صـــدراعظـــم جمهوریت مردم چین عنوانی ښاغلی موصوف به پیکنگ مخابره شده وطی آن برای صحت وموفقیت های مزید ښاغلی چوئنلای وسعادت روزافزون مردم کشور دوست ماچین اظهـــار آرزومندی صمیمانه گردیده است .

اول دلو ۱۳۵۳ :

ښاغلی‌دکتورمحمدحسن شرق معاون صدارت عظمی طی‌تیلگرامی عنوانی ښاغلی‌تینگ هسیای پینگ معاون صدراعظم جمهوریت مردم چین تقرر ایشان وذوات دیگری راکه بحیث معاونان صدراعظم چین انتخاب شده اند تبریك گفته است .

اول دلو ۱۳۵۳ :

ډگرجنرال عبدالکریم مستغنی لوی درستیز طی تیلگرامی عنوانی مارشال ییه چیگی ینگ انتخاب وی رابحیث وزیر دفاع تبریك گفتـــه است .

اول دلو ۱۳۵۳ :

ښاغلی وحید عبدالله معین سیاســی وزارت امورخارجه طی پیامی عنوانی ښاغلی چیان‌کوان هواوزیر خارجهٔ جمهوریت مردم چین تبریکات خویشرا به مناسبت انتخاب مجددوی به ایـــن پست اظهار کرده است .

٤ دلو ۱۳۵۳ :

دکتور محمداکرم سفیر کبیر منتخب دولـــت جمهوری افغانستان در پاریس برای اشغال ماموریتش عازم فرانسه گردید .

٥ دلو ۱۳۵۳ :

ښاغلی سارین شاك وزیر امور خار جـــهٔ حکومت اتحادملی کمبودیا برای یك بازدیـــد دوستانه ازافغانستان عصرپنج دلو ۱۳۵۳وارد کابل شده ودرعرض راه از طـــرف ښاغلـــی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه استقبال کردید .

وزیرامور خارجهٔ حکومت اتحادملی کمبودیا قبل ازظهر٥ دلو۱۳۵۳ ازطریق تورخم به شهر جلال آباد واردشد ودرتورخم ښاغلی محمدانور نوروزمعاون تشریفات‌این‌وزارت‌ازوی پذیرایی کرد .

٦ دلو ۱۳۵۳ :

ښاغلی‌سارین شاك وزیرامور خارجهٔ حکومت اتحادملی‌کمبودیا قبل ازظهر باښاغلی محمدنعیم وهمچنان با دکتور محمدحسن شـــرق معـــاون صدارت عظمی ملاقات نمود .

٦ دلو ۱۳۵۳ :

ښاغلی‌شاك‌صبح شش دلو۱۳۵۳ با ښاغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه نیزملاقات‌کرد، وزیر امور خارجه حکومت اتحاد ملی کمبودیا ساعت سه بعدازظهر بامعیـــن سیاسی وزارت امورخارجه مذاکره نمود، درین مذاکرات پیامون مسایل موردعلاقه دو کشور تبادل نظربعمل آمد .

٦ دلو ۱۳۵۳ :

ازجانب ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم تیلگرامهای تبریکیه بمناسبت روز جمهوری هندعنوانی ښاغلی فخرالدین علی‌احمد رئیس جمهور ومیرمن اندراگاندی صدراعظم آنکشور به دهلی جدید مخابره گردیده است.

ښاغلی رئیس‌دولت وصدراعظم طی این تیلگرامها مراتب تبریکات‌گرم خویشرابه زعما ومردم دوست هند ابراز نموده وپیشرفتهای مزید آنکشور را آرزونموده اند .

٦ دلو ۱۳۵۳ :

از طرف ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم‌تیلگرام تبریکیه بمناسبت روزملی آسترالیا عنوانی ښاغلی سرجان‌کارگورنرجنرال آنکشور به کانبیرا مخابره گردیده است .

۷ دلو ۱۳۵۳ :

از طرف ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم تیلگرام تبریکیه به‌مناسبت احراز کرسی ریاست جمهوری عنوانی ښاغلی شیخ مجیب الرحمن به داکه مخابره گردیده است .

ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم طی این تیلگرام موفقیت ښاغلی مجیب‌الرحمن وسعادت ملت دوست بنگله دیش راآرزو نموده اند .

۷ دلو ۱۳۵۳ :

ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم ښاغلی سارین شاك وزیرامورخارجه حکومت اتحادملی کمبودیا رادر قصر ریاست جمهوری پذیرفتند. طی این ملاقات ښاغلی سارین‌شاك پیام خاص شهزاده نورودوم سها نوك رئیس دولت اتحاد ملی کمبودیا رابه ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم تقدیم نمود. درین موقع ښاغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه نیز حاضر بود .

۸ دلو ۱۳۵۳ :

ښاغلی سارین شاك وزیر امور خارجهٔ حکومت اتحاد ملی کمبودیا ازکابل عزیمت نمودوښاغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امورخارجه درکابل باوی وداع کرد. ښاغلی شاك راښاغلی محمدانورنوروز معاون ریاست تشریفات وزارت امورخارجه تاتورخم همراهی کرده وباوی وداع نمود .

۹ دلو ۱۳۵۳ :

اولین قافلهٔ‌لاری های حامل سمنت‌ازفابریکهٔ سمنت غوری رهسپار ایران شد .

یک منبع فابریکه گفت : قرار داد خریداری ده هزار تن سمنت به قیمت ۷۵۰ هزار دالر بین مقامات مربوط افغانی وایرانی عقدگردیده‌که باساس آن صدورسمنت سرازتاریخ نهم دلو ۱۳۵۳ به آنکشور شروع گردید .

ایران دومین کشوریست که از افغانستان سمنت خریداری مینماید ، اتحاد شوروی نیز قرارداد خریداری سمنت رابا افغانستان قبلاً عقد نموده که صدور آن جریان دارد .

فابریکهٔ‌سمنت‌غوری‌درسال‌۱۳٤۰ به‌تولیدآغاز کرده تولیدات سالانه آن به ۱۲۰ هزار تن میرسد .

۹ دلو ۱۳۵۳ :

از طرف ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت

وصدراعظم تیلگرام تبریکیه بمناسبت تقــرر ښاغلی منصورعلی بحیث صدراعظم بنگله‌دیش عنوانی موصوف به داکه مخابره شده است .

۱۰ دلو ۱۳۵۳ :

نطاق وزارت امورخارجه درجواب ســـوال نمایندهٔ باختر آژانس راجع به گفتار اخیــــر ذوالفقار علی بوتو صدراعظم پاکستان کـــه حکومت افغانستان رامتهم به خرابکاری وتربیهٔ واعزام گیریلاهابه پاکستان کرده بود گفت : این اتهامات بی‌اساس ونادرست راکه درگذشته چندین بارازطرف حکومت افغانستان ردگردیده است یکباردیگر جداً ردمیکند .

نطاق افزودکه تکرار این اتهامات اصــــلا نمیتواند حقایق امررا ازانظار جهانیان پوشیده نگهدارد. نطاق تصریح کرد که انفجــارات و خرابکاریها دربلوچستان وپشتونستان‌درحقیقت ازطرف عمال وگماشتگان خود حکومت ښاغلی بوتو برای آن صورت میگیردکه با نسبت دادن آن به حکومت افغانستان ازیکطرف انظارمردم پاکستان راازمشکلات وبحرانات اقتصادی و اجتماعی داخلی سوی ادعا های بــــی اساس مداخلات خارجی منحرف کند وازطرف دیگر حزب عوامی ملی‌رابه‌اتهام همکاری باافغانستان بدنام سازد ، چنانچه بااین تاکتیك تا امروز هزاران نفرپشتون وبلوچ راقهراً و بدون‌اثبات جرم به زندان افگنده است . همچنان چنــدی قبل روزنامهٔ وزین ومشهور انگلستان گاردین پرده ازروی این رازبرداشته ونمایندهٔ آن که درین تازگیهاازبلوچستان دیدن‌نموده موضوع گذاشتن بم ساعت دار رادر منـــزل ښاغلـــی میرعلی احمدکرد ، سکرتر جنرال حزب عوامی ملی دربلوچستان افشاء نمودکه توسط پولیس پاکستان برای بهانه دستگیری وی انجـــام یافته بود .

نطاق وزارت امورخارجه درحالیکه ازآمادگی ښاغلی بوتوبرای‌برقراری‌روابط نیك‌باافغانستان ومذاکرات جهت حل اختلاف سیاسی بین دو کشور حسن استقبال میکرد گفت : طوریکـه حکومت افغانستان بارهااعلام نموده یکباردیگر اظهار میداردکه برای مذاکرهٔ بدون قیدوشرط جهت حل یگانه اختلاف سیاسی بین دوکشور آماده میباشد وباید دانست که حل یك قضیه اولترازهمه یك فضای بهتر ومناسبی راایجاب میکند. متأسفانه اظهارات صدرا عظم پاکستان واعمال‌گماشتگان حکومت اوچنین فضای رامکدر میسازد .

۱۰ دلو ۱۳۵۳ :

ښاغلی‌گریشین معین وزارت تجارت خارجی اتحادشوروی برای مذاکره نهایی پیرامون عقد پروتوکول تبادل اموال بین افغانستان واتحاد شوروی درسال ۱۹۷۵ وارد کابل شد .

۱۱ دلو ۱۳۵۳ :

ښاغلی محمدخان جلالر وزیرتجارت دررأس یك هیأت دولت جمهوری افغانستان بـــرای اشتراك درکنفرانس کشور های روبه انکشاف که قرار است درداکاردایر شود عازم سینیگال گردید .

۱۶ دلو ۱۳۵۳ :

از طـرف ښاغلی محمد داؤد رئیس دولـت وصدراعظم تیلگرام‌تبریکیه‌ای بمناسبت‌تشکیل

حکومت انتقالی انگولا عنوانی آن حکومت به لواندا مخابره شده است .

بناغلی رئیس دولت و صدراعظم تشکیل حکومت انتقالی رادرانگولا قدم مهمی در راه پیروزی مبارزات مردم آنکشور برای حصول آزادی واستقلال خوانده تمنیات نیک خود حکومت ومردم جمهوریت افغانستان را برای رفاه وترقیات مردم انگولاابراز نموده اند .

۲۱ دلو ۱۳۵۳ :

اعلامیه ذیل ازطرف حکومت افغانستان صادر گردیده است :

حکومت پاکستان حزب عوامی ملی رادرآن کشور غیر قانونی اعلام کرد وهمچنان رئیس این حزب بناغلی خان عبدالولی خان وعده‌ای دیگرازرهبران آنرادستگیرنموده ودارایی حزب راضبط کرده است این اقدامات حکومت پاکستان به تعقیب کشته شدن بناغلی حیات محمدخان شیرپاو صورت گرفته است حکومت افغانستان درحالیکه چنین قتلها وتشدد را بشدت تقبیح مینماید نگرانی وتشویش عمیق خودرا ازاقدامات حکومت پاکستان در مورد انحلال حزب عوامی‌ملی ودستگیری رهبران آن وضبط دارایی حزب‌که‌بصورت غیرقانونی وبدون اثبات هیچگونه جرمی بر اساس ملاحظات سیاسی صورت گرفته است اظهار مینماید .

حکومت افغانستان جداً معتقد است که حل معضلات تنها از راه برآورده شدن آمال ملی مردم پشتون وبلوچ ومذاکره با زعمای ملی ایشان امکان پذیر میباشد وخلق کردن قصدی معضلات جدید به جزازپیچیدگی بیشتر اوضاع وتعویق جستجوی‌راه حل ثمرهٔ دیگری ندارد .

۲۳ دلو ۱۳۵۳ :

مصاحبهٔ بناغلی اجمل ختک باراپورتر رادیو افغانستان .

سوال :

بناغلی اجمل ختک اخیراً حکومت پاکستان بناغلی خان عبدالولیخان رئیس حزب عوامی ملی ویکتعداد زیاد همراهان اورا به صورت غیر قانونی دستگیر نموده است . همچنان تصمیم حکومت پاکستان مبنی برغیر قانونی اعلام کردن این حزب وضبط دارایی های آنرا مطبوعات نشر کرده اند شمادر این مورد چه میگوئید ؟

جواب :

رادیو پاکستان دیروز صبح خبر داد که لیدران یکی ازارگان جبههٔ متحد ملی آنکشور یعنی حزب عوامی ملی دستگیر شدند که درجمله آنهارئیس جمعیت مخالفین حکومت پاکستان دراسامبله ملی ورئیس حزب عوامی ملی خان عبدالولی خان وکلای مربوط به‌حزب عوامی ملی دراسامبله ملی وایالتی و رؤسای حزب مذکور در سندپنجاب ، پشتونستان و بلوچستان ولیدران شان شامل هستند. بتعقیب انتشار این خبررادیو پاکستان خبر دیگری نشر کردکه مطابق به آن حزب عوامی ملی غیرقانونی اعلام شده وتمام جایداد ودارایی های آن ضبط شده است، رادیو تصریح‌کردکه این اقدامات بتعقیب قتل‌بناغلی حیات‌محمدخان شیرپاو وبه سلسلهٔ تدابیر امنیتی صورت

گرفته است که ازطرف حکومت اتخاذ گردیده است .

سوال :

بشاغلی‌اجمل ختك‌ازچندی باینطرف درصحنهٔ سیاست پاکستان تشدد وقتل های سیاسی رواج یافته است نظرشمادرین مورد چیست ؟

جواب :

مردم پاکستان واشخاص باخبر در سراسر جهان میداننداززمانیکه حزب مردم‌داخل صحنهٔ سیاست گردید و مخصوصاً ازوقتیکه این حرب حکومت رابدست‌گرفت تشدد وقتلهای سیاسی درسیاست پاکستان داخل گردید .

کیست که نداندکه چند نفر قاتل از حبس رهاشدند ولیدر سیاسی مشهور پنجاب خواجه رفیق رادرروز روشن دربازار مزدحم لاهـــور کشتند .

کیست که نداند که قاتلان اجیرشده داکتر نظیرلیدر جماعت اسلام دردیرهٔ غازی خـــان پنجاب ووکیل اسامبلهٔ ملی‌رادرمعاینه خانه‌اش درروز روشن به قتل رسانیدند .

کیست‌که نداند که کارمند سیاسی جـــوان لاهور جاوید نظیر وهمکارش عبدالرحمن راکه وچسان کشت . همچنان لیدر پشتونهـــای بلوچستان محمد صادق خان کانسی راکـه‌و چسان درنزدیکی خانه اش بقتل رسانیـــد . و رهبـــر بـــزرگ همـــهٔ پشتونها خـــا ن عبدالصمد خان . ریش سفید، ازدست که در خانه ودر بستر خود شهید گردید . ومولانا شمس‌الدین عضوجمعیت العلمای اسلام وعضو اسامبلهٔ ایالتی بلوچستان رانقشه ودست که به‌گور فرستاد .محسن‌کانسی جوان‌وعبدالمنان راگلولهٔ چه‌کسی دربازارگویته ازپادر آورد ، وبالاخره پدراحمد رضاخان قصوری لیدر حزب تحریك استقلال نواب احمدخان از دست که درموتر خوددر خون غلطید . ازچاربارسؤقصد برحیات رئیس‌حزب عوامی‌ملی‌خان عبدالولیخان وهم ازاقدام به قتل لیدر حزب مسلم لیگ چودری ظهورالهی ولیدران‌حزب تحریك‌استقلال اصغرخان واحمد رضا قصوری چه کسی در پاکستان بی خبر است .

سوال :

لطفاً درمورد نزاع های داخلی که درحزب مردم پاکستان جاریست معلوماتی بدهید ؟

جواب :

همه مردم درپاکستان ازاختلاف خونین در داخل حزب مردم وآنچه که درنتیجه آن رخداده خبر دارند . پلان کشته شدن فعالتر یـــن محبوب ترین ومردمی ترین رهبر حزب مردم دردیرهٔ اسمعیل خان بشاغلی حق نواز خـــان گنداپور راچه‌کسی طرح‌کرده بود، وبرتحقیقات قتل این جوان چه‌کسی وازترس چه، پـــرده انداخت . سکرترحزب مردم درچار سده و سکرترحزب مردم در دیر راکه کشت . روزها ماه هاپاکستان ازاتهاماتیکه لیدران مخالـــف همدیگر درداخل حزب مردم راجع باین واقعات علیه هم وارد کرده اند، پراست .

اختلافات درداخل حزب مردم بقدری زیـــاد شده است که مردم درهرقریه و هر بـــازار پاکستان راجع به آن صحبت میکنند . عمال

مسلح حزب مردم به اشاره وهدایت لیدران آن بخانه جنرال جی-ام رحیم داخل شده اورا زخمی کردند. یکی ازرهبران مؤسس این حزب وزیرسابقهٔ معراج محمدخان درمنزلش واقع کراچی موردلت وکوب قرار گرفت وبه زندان انداخته شد . این همان معراج محمدخانی است که بوتواورا جانشین خود محسوب میکرد، چنانچه امروز شیرپاورا برادر خود میخواند .

بارهبراین حزب درلال پورپنجاب مختاررانا چون دشمن رفتار ظالمانه شد چنانچه تاامروز از دست حزب خودیعنی لیدران حزب مردم درمحبس افتاده است . همچنان یکی ازرهبران مؤسس حزب مردم درپنجاب ودست راست بوتو ښاغلی مصطفی کهرراعمال حزب مردم ربوده بعدازلت وکوب مفصلی درفاصلهٔ دوری ازشهر رها کردند .

اینها همه واقعاتیست که اززبان خودرهبران حزب مردم نشر شده است .

سوال :

ښاغلی ختك دراسامبله وحکومت ایالتی پشتونستان وضع حزب مردم چسان است ؟

جواب :

دراسامبله و حکومت ایالتی پشتونستان اختلافات اسلم ختك گنداپور وجبهه متحد با حزب مردم تاسرحددشمنی رسیده است . باین سلسله این واقعه رامطبوعات پاکستان باطلاع همهٔ جهان رسانیده اندکه اخیراً در دفترحزب مردم درپشاور، بمبئی منفجر شده، چنانچه حیات محمد خان شیرپاو درجلسه عامه گفت: که این کارراگنداپور کرده است .

سوال :

ښاغلی ختك لطفاً برنزاع وعنادی که بین قیوم خان وشیرپاو در گرفته بود روشنی بیندازید ؟

جواب :

مبارزه برسرقدرت بین اسلم ختك وشیرپاو هم درمطبوعات پاکستان شایع شده است . امروز همه توافق دارندکه اسلم ختك مقام گورنری رااز دست شیرپاو رهاکرد و هم همه کس خبرداردکه صدارت بی اقتدار ونام نهاد گنداپور ازدست شیرپاو بود. همچنان عناد و رقابت قیوم خان وشیرپاو حقیقتی آشکار است درانتخابات عمومی گذشته لیدر پیرمسلم لیگ که خودرا (شیرسرحد) مینمایدازدست شیرپاو جوان که اورا (پاوشیر) میخواند شکست خورد. این شکست فراموش قیوم خان نشده است . به همه معلوم است که قیوم دست بهر گونه دسیسه وسازشی میزند امازمام قدرت در پشتونستان رابرای کسی دیگری نمیگذارد این همان شخص قدرت پرستی است که مستر جناح راقانع ساخت تاحکومت منتخب خدایی خدمتگاران رامنحل کند. وی هفتصدنفرپشتون رادربابره شهید ساخت این همان کسی است که لکه اتهام قتل صدراعظم مسلم لیگ لیاقت علی خان که مردم پاکستان اورا قاید ملت مینامند هنوز ازدامنش پاك نشده است .

محافل سیاسی ومطبوعات پاکستان میگویند قیوم درقتل اودست داشت زیرامیخواست این رقیب سرسخت رااز جلو خود دور کند . ازین حقیقت هم کسی انکار کرده نمیتواند که

قیوم ومسلم‌لیک‌هردو ازدست شیرپاو به‌جان رسیده بودند وگرگ باران دیده ای چـون قیوم خان کجا میتوانست این عناد رافراموش کند .

سوال :

اگر لطفاً درمورد سلوك حزب مردم راجـع به‌جنگ بین‌زمین دارها ومزدورکیسان معلومات بدهید ؟

جواب :

این حقیقت دیگری است که به‌سلسلهٔ این اختلافات وسازشها دراثر هدایت حزب مردم مخصوصاًشیرپاو قتل عام کیسانی ها وزمیندار هادرهشنه غردوام دارد . ایشان اولا مزدور کیسانرا تحریك ودربین زمین داران جنگهای خونین رادامن زدند . بعدازآن دربین کیسانیان تولید اختلاف نموده ایشان رابدودسته تقسیم نمودند، درروز های اخیراین دودسته‌کیستانیان بجان یکدیگر افتاده خون همدیگر رامیریزند. مسئول حقیقی این واقعات رامزدور و مـــردم پشتونستان همه میشناسند بادرنظرگرفتن این پس منظرکه پراز تشدد وقتلهای سیاســـی حزب مردم است واین حزب وحکومت آن بازار قتل وقتال رادرهرگوشه گرم کرده است .

سوال :

بناغلی ختك‌کلمه پس منظررااستعمال‌کردید. من چنین فهمیدم که منظور شماپس منظرقتل شیرپاو بود، آیااین فهم درست است ؟

جواب :

وقتیکه یکی ازرهبران حزب مردم کشتـــه میشود برحزب مردم لازم بود تاباخونسردی براسباب وپس منظر این قتل غور میکرد وبه منظور حفاظت قوم‌وملك ومنطقه‌وهمچنان حزب وحکومت خودتصمیم میگرفت که بازی خونین قتلها وتشدد رادر فضای سیاسی کشورخاتمه بدهد . دست به یك اقدام دیموکراتیك میزد وباین وسیله ازریخته شدن خون شیرپاو جوان به نفع سعادت وامنیت واستحکام و انکشاف آیندهٔ مردم استفاده می کرد. چنین اقدامـی دوستی راستین اخلاص ورفاقت ایشان را با شیرپاو ثابت میساخت. اماحالاکه ایشان خون شیرپاو رابرای تحکیم اقتدار خود استعما ل کرده ومخالفین سیاسی خویش را باتهام قتل اوکوبیده واز بین میبرند وچنانچه عادت شـان است خون اوراهم برای‌گرم‌کردن بازارسیاست داخلی وخارجی خود استعمـــــال مینماینـــد پشتونها وبلوچها وتاریخ آینده ازین امرچنین درس میگیرند که شیرپاو بیچاره نیز قربانی سیاسی همان مداریهای سیاست شدکه قبل ازین یك برادر پشتون دیگر او یعنی دکتـور خان صاحب راقربان کرده بودند واز آن چنین نتیجه بدست می آید که ایشان نمی خواهند آتش راخاموش سازند بلکه دربی دامن زن بیشتر آن هستند .

حزب عوامی ملی یکی ازآن احزاب مهـم سیاسی است‌که کردارآن به همه جهانیان معلوم است وهمین امروز دردوایالت قدرت سیاسی دارد وبااحزاب مخالف دیگر درجبههٔ متحـد دیموکراتیك پیمان بسته است وتحت رهبـری مشترك ، همه درراه دیموکراسی خدمت میکند.

سوال :

بناغلی ختك بنظرشمابوتو بجای آنکه عبدالولیخان ودیگرسران احزاب عوامی ملی را دستگیر کرده وحزب رامنحل ودارایی آنسرا ضبط کند باید دربارهٔ کشته شدن شیرپاوچه میکرد ؟

جواب :

مستر بوتو برای معلوم کردن پس منظر این قتل ومنع تشدد سیاسی وقتل سیاسی درکشور باید باجبهٔ متحد دیموکراتیك وحزب عوامی ملی مشوره می‌کرد اماوی علیه حزب عوامی ملی اقدام کرده ودست به‌گریبان جبههٔ متحد دیموکراتیك انداخته است و این‌چنین معنی میدهد که وی بجای سلامتی‌کشورخرابی ودرهم وبرهمی آنرامی خواهد . آیادرعقب این تلاشها این پروگرام نیست که کپتان کشتی پاکستان پی برده است‌که این‌کشتی رابدست خودبجایی رسانیده است که عنقریب غرق خواهد شد ومیخواهد که ازاتهام غرق کردن آن خودرا در مقابل تاریخ بری الذمه ساخته وگناه رابه گردن دیگری بیندازد، حالا این وظیفهٔ مردم پاکستان است که باخونسردی برواقعات جاریه غورنموده ومسئولین حقیقی غرق شدن تلخ‌کشتی خودرا بشناسند .

سوال :

ازاینکه به سوالات من جواب دادید تشکر میکنم ، اگرمطالب دیگری داشته باشید لطفاً بفرمائید ؟

جواب :

من دراین هنگامیکه پشتونها وبلوچها وهمه دوستان شان اززندانی شدن ولیخان وسایر لیدران حزب خودمتأثر ومغموم اند بایشان لازم میدانم بگویم که ماوشما درزندگی خود چنین لحظات مهم وباریك را بسیاردیده ایم درست است‌که این لحظات ازهمه نازکتر ومهمتراست ومخالفین دامهای دروغین زیادی پیش پای ماگسترده اند، اماماوشما باید حوصله داشته باشیم یقین دارم همانطوریکه ازمراحل دیگر پیروز بدرشده اید ازاین لحظات باریك ومهم نیزانشاء الله کامیاب بیرون خواهیم آمد . همانطوریکه دردیگرمراحل ازحوصله وسیاست خودچشم نپوشیده‌ایم درین موقع هم نه‌حوصله راازدست بدهیم ونه سیاست را . مخالفین ماهرقدر دامهای سیاسی‌که پیش پای بیندازند بـه آن اهمیتی ندهیم و بـا هوشیاری و آمادگی تام سوی منزل مقصود روان باشیم وانشاء الله بزودی به آن خواهیم رسید .

اعلامیه دولت جمهوری افغانستان .

٢٤ دلو ١٣٥٣

نظربه اوضاع بحرانی وتشدد آمیز یکه درپشتونستان جریان دارد وسبب اندیشه و نگرانی عمیق مردم افغانستان گردیده است دولت جمهوری افغانستان اعلامیهٔ ذیل را به نشر میسپرد :

دولت جمهوری افغانستان باآنکه ازیکطرف هرگونه قتل وتشدد راتقبیح نموده ومینماید ازجانب دیگر حرکات جابرانهٔ غیرعادلانه وغیر دیموکراتیك حکومت پاکستان رادربرابرمردمان پشتون وبلوچ خاصه وضع خشن و ناعاقبت اندیشانهٔ اخیرآن حکومت رادر پشتونستان نیز شدیداً تقبیح مینماید ومسئول هر گونه

عواقب وخیم آن تنها وتنهاحکومت پاکستان رامیداندوتصریح مینمایدکه زمامداران پاکستان بایدکاملا ملتفت باشندکه نه تنها حقوق حقهٔ مردمان پشتون وبلوچ باینگونه دسایس و ساخته کاریها وحرکات جابرانه وتشدد بیجا ازبین رفته نمیتواند بلکه این حرکــات حس نفرت مردم راروزبروز عمیق تر نموده قــدرت وتصمیم مقاومت ومجادلهٔ ملی ایشانرا بیشتر ونیرومند ترخواهد ساخت . چنانچه بار هــا اعلام گردیده بازهم اعلام میگرددکه افغانستان مثل همیشه حقوق‌حقهٔ برادران پشتون وبلوچ راتائید وپشتیبانی نموده ومینماید ودر برابر وقایعی که درآن مناطق میگذرد بی تفــاوت محض مانده نمی تواند .

۲۶ دلو ۱۳۵۳

نطاق وزارت امور خارجه درجواب یك سوال خبرنگار باختر آژانس درمورد مصاحبهٔ اخیــر ذوالفقار علی بوتو صدراعظــم پاکستان بــا تلویزیون ای، بی، سی امریکاییکه طی آن ادعا کرده است افغانستان دردهشت افگنــی در پاکستان دست دارد گفت: همانطوریکه بارها گفته‌ایم یکباردیگر این اتهامات بی اساس و عاری ازحقیقت راجداً ردمینمائیم. ښاغلی بوتو نمیتواند مسئولیت آشفتگــی و خرابی اوضاع پاکستان راکه ناشی ازاعمال جابرانه حکومت اووخرابکاری وفتنه انگیزی همکاران و عمــال حزبش میباشد بعهدهٔ دیگران بیاندازد .

نطاق دراخیر افزودکه ازگفتار ها وحرکات حیرت انگیز وبی ربط ښاغلی بوتو مخصوصاً راجع به افغانستان این نتیجه بدست می آید که متأسفانه ښاغلی بوتوکنترول اعصاب خود راازدست داده است .

۲۶ دلو ۱۳۵۳

نمایندهٔ باختر اطلاع میدهد که پشتونستانی های مقیم کــابــل طــی پیامــی عنوانی رئیس پوهنتون اکسفورد ازتصمیم آن پوهنتون در مورد امتناع ازاعطای دکتورای افتخاری به‌بوتو اظهار خوشی نموده ووفاداری پوهنتون را به اصول عالیه دیموکراسی وبشر دوستی تبریك گفتند .

۲۸ دلو ۱۳۵۳

طوریکه نمایندگان رویتــر ، بی‌بی‌سی از اسلام آباد اطلاع داده اند ورادیو پاکستان نیز آنراتائید کرده است به سلسلهٔ مظا هــرات تصنعی که ازچند روز باینطرف عمال حــزب مردم وحکومت پاکستان درشهر های مختلف آنکشور براه انداخته اند درحدود دوصد نفر درنزدیکی سفارت کبرای جمهوریت افغانستان دراسلام آباد اجتماع نموده و پس از دادن شعارهای ضدافغانستان تصاویر بزرگ ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم افغانستان ومیرمن اندراگاندی صدراعظم هندرا آتش‌زدند. اشخاص مذکور سعی کردند یادداشتی مبنــی براعتراض علیه پشتیبانی افغانستان از حزب عوامی ملی ورهبران آنرابه سفارت کبــرای افغانستان تسلیم دهند اماشارژدافیر سفارت افغانستان ازپذیرفتن یادداشت امتناع کرد .

نطاق وزارت امور خارجه درجواب ســوال نمایندهٔ باختر آژانس دراین موردگفت: کــه ښاغلی عبدالصمد غوث مدیرعمومی سیاســی

وزارت امورخارجه ساعت سه ونیم بعد ازظهر بناغلی علی ارشد سفیرکبیر پاکستان درکابل رابه وزارت امورخارجه احضارنموده یادداشت احتجاجیهٔ شدید حکومت افغانستان را نسبت به حادثهٔ مذکوربوی تسلیم داد .

نطاق ضمناً افزودکه این مظاهرات فرمایشی به هیچصورت نمیتوانددرموقف افغانستانمبنی برپشتیبانیازحقوق حقهٔ برادرانپشتون وبلوچ شان خللی وارد کند .

۲۹ دلو ۱۳۵۳

نطاق وزارت امورخارجه در جواب سوال نمایندهٔ باختر آژانس را جع به گفتار نطاق وزارت خارجه پاکستان که طی آنحکومت افغانستان رابه تربیه واعزام گیریلاهاومداخله درامور داخلی آنکشور متهم ساخته استگفت: حکومت پاکستان باارائه این اتهامات بیاساس وعاری ازحقیقت میخواهد ازیکطرف بسر ای اقدامات غیرقانونی خودعلیه حزب عوامی ملی ورهبران آن بهانهای بتراشد وازطرف دیگر حقایق قتل حیات محمد شیرپاو رامانند حقایق دیگر قتل های سیاسی که تاحال صورت گرفته ازانظار مردم پاکستان وجهان بپوشاند وآنراسوی خطرات خیالیخارجی منحرف سازد.

نطاق افزود همانطوریکه عکس العمل نیرو هاومردم بیدار وآگاه درپاکستان ومطبوعات جهان علیه اقدامات غیردیموکراتیك حکومت ذوالفقار علی بوتو نشان داده هیچکسی دیگر فریب خدعههاودسایس اینحکومت رانمیخورد. همچنان حقایق قتل شیرپاو وعلل وعاملین آن که تاحدی شناخته شده است نیزمدت درازی مجهول وازانظار مردم جهان پوشیده نخواهد ماند .

۲۹ دلو ۱۳۵۳

بتعقیب نشر خبر مظاهره فرمایشی درمقابل سفارت کبرای دولت جمهوری افغانستان در اسلام آباد مردم وطن پرست افغانستان درشهرهای مختلفکشورمیخواستند که به مظاهرات وسیع ودامنه داری برعلیه حکومت پاکستان دست بزنند که حکومت مانع آن گردید .

وزارت داخله باابرازقدردانیازین احساسات عمیق وبی شائبه هموطنان عزیز تشکر نموده واین نوع عکس العمل راکه ازدرك واقعبینانه مردم ماسرچشمه میگیرد یك نمونه دیگری اثبات وحدتوهمبستگیدرمسایلملی وپیشرفت افغانستان عزیز میداند .

اول حوت ۱۳۵۳

دکتور محمداکرم سفیر کبیر دولت جمهوری افغانستان درپاریس اعتمادنامهٔ خودرا مطابق مراسم معمول به بناغلی والری ژسکاردستن رئیس جمهور فرانسه تقدیم نمود .

۳ حوت ۱۳۵۳

ښاغلی محمدنعیم نمایندهٔ خاص رئیس دولت وصدراعظم دررأس یك هیأت جهت اشتراك درمراسم تاجگذاری اعلیحضرت بیراندرابیکرام شاه دیواپادشاه نیپال که قرار است بتاریخ پنجم حوت درکتمندو برگزار گردد عازم آن کشور شد. برای وداع باښاغلی نمایندهٔ خاص رئیس دولت وصدراعظم دکتور محمد حسن شرق معاون صدارت عظمی، اعضای کابینه لوی درستیزو بعضی دیگرازجنرالان ارشداردوی جمهوری والی کابل وکابل ښاروالی در میدان هوایی بین المللی کابل حاضر بودند .

٤ حوت ۱۳۵۳

دومسودهٔ که راجع به تدابیر خاص برای کشورهای محاط به خشکه وکمترانکشاف یافته ازطرف هیأت افغانی ویکتعداد دیگرکشور های محاط به خشکه به‌کنفرانس داکار ارائه شد موردتائید قرار گرفت .

این مطلب راښاغلی محمدخان جلالر وزیر تجارت ورئیس هیأت افغانی در کنفرانس‌کشور های درحال رشد راجع به وضع مواد خام منعقدهٔ داکار وکنفرانس کشور های‌گروپ ۷۷ دربارهٔ موسسه انکشاف صنایع ملل متحد منعقدهٔ الجزیره حین مراجعت بوطن در میدان هوایی کابل اظهار داشت .

ښاغلی جلالر گفت: درکنفرانس کشورهای بیطرف ودرحال رشدکه به تجویز چارمین کنفرانس سران کشور های بیطرف راجع به‌قیم موادخام وتأثیرآن بالای وضع‌اقتصادی تجارت کشورهای درحال رشد ازتاریخ چارده تانزده دلو درداکارمرکز سنیگال دایر گردید راپور کمیتهٔ متخصصین که قبلا درژنیو تهیه شده بود مورد مطالعه وغور قرار گرفت .

نمایندهٔ افغانستان طی بیانیهٔ درکنفرانس داکاروضع اقتصادی کشور راتوضیح نموده وازپیشرفت های اقتصادی واجتماعی که از تاسیس نظام جمهوری تاحال نصیب‌افغانستان گردیده است شرح داد ومشکلاتی‌که ازرهگذر موجودیت شرایط نامساعدروابط مالی وتجارتی بین کشور های صادر کننده مواد خام وکشور های صنعتی متوجه اقتصاد کشور ما میباشد توضیحات لازم به مجلس داده است .

درختم کنفرانس ابلاغیه نشر گردید که درآن تصمیمات کنفرانس منعکس‌گردیده است. نکات مهم این تصمیمات عبارتند از: وحدت ویگانگی بین کشور های جهان سوم ومجادله علیه شرایط فعلی تجارت بین المللی وتجدید نظر بمنظور بهتر ساختن روابط فعلی توسعه مزیدهمکاری بین کشور های در حال رشدواتخاذ یك موقف جدی درکنفرانس های آینده واحترام به حق حاکمیت ملل بالای منابع طبیعی شان .

یکعده تصاویب دیگر نیز درین کنفر انس بعمل آمدکه درآن منجمله سایر مطالب کمك به‌کشور های کمتر انکشاف یافته ومحاط به خشکه تاسیس یك صندوق مخصوصی برای استقراو قیم مواداولی توصیه گردیده است

٥ حوت ١٣٥٣

موافقتنامهٔ حمل ونقل هوایی بین افغانستان وکشور کویت توسط نمایندگان دوکشور ترتیب شده ودرزمینه توافق نظر بعمل آمد. در مورد تعیین خطوط حقوق ترافیکی بین شرکتهای هوایی دوکشور نیز مذاکراتی صورت میگیرد ونتیجه مذاکرات جانبین بحیث ضمیمه این موافقتنامه وبعداً ازطرف نمایندگان با صلاحیت دوکشور امضاء گردد .

٥ حوت ١٣٥٣

از طرف ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم بمناسبت روزملی کویت تیلگرام تبریکیه عنوانی شیخ صباح السالم الصباح امیرکویت به آنکشور مخابره شد .

٥ حوت ١٣٥٣

شارژدافیر سفارت کبرای امریکا در کابل طی ملاقات مورخه ٤حوت ١٣٥٣ خویش با ښاغلی وحیدعبدالله معین سیاسی آن وزارت راجع به‌اعلام قریب الوقوع رفع تحریم صدور اسلحهٔ امریکابه پاکستان اطلاعیه ای رابوی سپرد. این اطلاعیه تحت غور جدی دولت جمهوری افغانستان قرار داشته ونظرافغانستان دربرابر آن بعداً طی اعلامیه یی نشر خواهد شد .

٧ حوت ١٣٥٣

وزارت امور خارجه اعلامیهٔ ذیل رابه نشر سپرد :

تصمیم حکومت ایالات متحدهٔ امریکا مبنی بررفع تحریم صدور سلاح به پاکستان موجب تشویش ونگرانی عمیق‌حکومت‌ومردم افغانستان گردیده است . این تصمیم باادعای تشویق صلح وآرامش درمنطقه مغایرت کامل داشته وحکومت افغانستان نمیتواند قبول کندکه آغاز مجددارسال سلاح به پاکستان منجربه برهم خوردن توازن قواء ومسابقه تسلیحاتی درین منطقه آسیا نخواهد شد . نزد حکومت افغانستان رفع تحریم صدور سلاح به‌پاکستان مخصوصاً درین موقع‌که قوای نظامی پاکستان عملا به شکل بسیار بیرحمانه واقدام جابرانه درمقابل مردم پشتون وبلوچ عمل نموده مایهٔ تأثرعمیق مردم افغانستان ومردمان پشتون و بلوچ‌گردیده است‌که عواقب آن برای استقرار صلح وآرامش درین منطقه دنیابه هیچصورت مفید نخواهد بود .

همچنان جای‌تعجب است‌کشوری مانندایالات متحده امریکا که دایم ازحفظ وآرامش دنیا حرف میزند در عمل کاملا مغایرآن رفتارمیکند

طوریکه حکومت افغانستان بارها اظهار داشته است کشور های درراه انکشاف تنها تحت صلح وآرامش می توانند به انکشاف وارتقای وضع اجتماعی وبلند بردن سطح اقتصادی جوامع خویش نایل گردند و رفع تحریم صدور سلاح نه تنها موجب انحراف منابع گرانبهای از این اهداف عالی میگردد بلکه جزتولید یك فضای متشنج وخطیرنتیجهٔ دیگری نخواهد داد .

٧ حوت ١٣٥٣

ښاغلی محمدنعیم نمایندهٔ خاص رئیس‌دولت وصدراعظم پس ازاشتراك درمراسم تاجگذاری

اعلیحضرت بیراندرابیربیکرام شاه دیواپادشاه نیپال ساعت سه بعد ازظهر بکابل عودت نمودند . دکتورمحمدحسن شرق معاون صدارت عظمی وعده ازاعضای کابینه درمیدان هوایی از نمایندهٔ خاص رئیس دولت استقبال کردند .

۸ حوت ۱۳۵۳

ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم ساعت یازده قبل ازظهر ښاغلی سکاچکوف رئیس هیأت اقتصادی اتحاد جماهیر شوروی رادر قصر ریاست جمهوری پذیرفتند . هنگام این ملاقات ښاغلی علی احمدخرم وزیر پلان ښاغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه ، سفیرکبیر اتحاد شوروی و اعضای هیأت اقتصادی آنکشور نیز حاضر بودند .

۸ حوت ۱۳۵۳

هیأت اقتصادی‌اتحادجماهیرشوروی بریاست ښاغلی کاچکوف رئیس کمیتهٔ دولتی آنکشور درامور اقتصادی کشور های خارجی ساعت ۶ صبح بادکتورمحمد حسن شرق معاون‌صدارت عظمی ملاقات نمود. طی این ملاقات‌که سفیر کبیر شوروی مقیم کابل نیزحاضر بودپیرامون موضوعات مورد علاقه دوکشوردرساحهٔ همکاری های اقتصادی مذاکره بعمل آمد .

۱۱ حوت ۱۳۵۳

هیأت افغانستان درسی و یکمین جلسهٔ کمیسیون اقتصادی واجتماعی ملل متحد برای آسیاو بحرالکاهل‌که دردهلی جدیدآغازگردیده اشتراك نموده است .

ریاست هیأت افغانی رادراین جلسه ښاغلی عبدالرحمن پژواك سفیر کبیر افغانستان در دهلی جدید بعهده داشته واعضای آن ښاغلی عبدالاحد رشیدزاده مدیر موسسات بین‌المللی واموروملل متحدوزارت پلان وښاغلی محمدحفیظ انورسکرتر دوم سفارت کبرای افغانستان در دهلی جدید میباشد .

۱۲ حوت ۱۳۵۳

از طرف ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم تیلگرام‌تبریکیه به‌مناسبت سالگرهٔ جلوس اعلیحضرت حسن دوم پادشاه المغرب عنوانی موصوف به رباط مخابره شده است .

۱٤ حوت ۱۳۵۳

بنابدعوت ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم ښاغلی سرجان کارگورنر جنرال آسترالیا برای یك مسافرت رسمی دوستانه ساعت یك ونیم بعداز ظهر ازطریق تورخم وارد افغانستان گردید .

ښاغلی محمدخان جلالروزیرتجارت، ښاغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه وښاغلی عبدالعلی سلیمان معاون ریاست تشریفات از ښاغلی سرجان کار و هیأت همراهانش استقبال نمودند .

قراریك خبردیگر گورنرجنرال آسترالیاوذوات معیتی اش ساعت دووچهل دقیقه بعداز ظهربه شهرجلال آباد مرکز ولایت ننگرهار مواصلت نموده وپس ازصرف قهوه درباغ جمهوری آن شهر رهسپار کابل گردید .

هنگام ورود به جلال آباد وحین عزیمت مهمانان آسترالیایی جانب‌کابل والی ننگرهار وعدهٔ ازمامورین عالیرتبه آن ولایت از آنها استقبال ومشایعت نمودند .

درجملهٔ هیأت همراهان ښاغلی سرجان کار صبیه وی نیز شامل میباشد .

۱٤ حوت ۱۳۵۳

میرمن نگوین تی بین وزیر خارجهٔ حکومت موقتیانقلابی ویتنام جنوبی برای یك مسافرت رسمی ودوستانه ساعت یازدهٔ قبل ازظهروارد کابل گردید .

ښاغلی خرم وزیرپلان، دکتورمحبوب رفیق سراج متصدی اموررياست تشریفات وښاغلی محمدگل جهانگیری معاون شعبهٔ اول سیاسی وزارت امور خارجه درمیدان هوایی کابل از میرمن تی بین استقبال نمودند .

۱٤ حوت ۱۳۵۳

میرمن تی بین ساعت شش وسی شام با ښاغلی وحیدعبدالله معین‌سیاسی وزارت امور خاسجه ملاقات تعارفی بعمل آورد .

۱٤ حوت ۱۳۵۳

ازطرف ښاغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امورخارجه تیلگرام تعزیت به‌مناسبت درگذشت ښاغلی اتووینزروزیرخارجه سابق جمهوریت دیموکراتیك آلمان عنوانی ښاغلی اوسکارفیشر وزیر خارجهٔ آنکشور مخابره گردید .

۱٤ حوت ۱۳۵۳

ښاغلی سرجان کار ساعت ٦و۲۰ دقیقه شام واردکابل شده ودرمدخل هوتل انترکانتی‌ننتال دکتور محمد حسن شرق معاون صدارت عظمی دکتور محمود حبیبی والی کابل ، ښا غلی عبدالصمد غوث مدیر عمومی سیاسی ودکتور محبوب رفیق سراج متصدی امور ریاست تشریفات وزارت امورخارجه، ښاغلی‌محمدکبیر سمیعی وکیل‌کابل ښاروال وښاغلی‌اوژن ورنر سفیرکبیرفرانسه وشیخ‌السفراء ازوی استقبال نمودند .

۱۵ حوت ۱۳۵۳

ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم ساعت هفت و۳۵دقیقه شب بابښاغلی سرجان کاررئیس دولت وگورنرجنرال آسترالیادرهوتل انترکانتی ننتال ملاقات تعارفی بعمل آوردند درین موقع ښاغلی محمدخان جلالروزیرتجارت ښاغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه وسفیر غیرمقیم آسترالیا در کابل نیزحاضر بودند .

۱۵ حوت ۱۳۵۳

ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم میرمن نگوین تی‌بین وزیرخارجهٔ حکومت موقتی انقلابی ویتنام جنوبی راساعت ده قبل ازظهر برای ملاقات‌درقصرریاست جمهوری پذیرفتند.

هنگام ملاقات ښاغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امورخارجه، رئیس دفترریاست جمهوری ومدیر شعبهٔ سوم وزارت خارجه حکومتی انقلابی ویتنام جنوبی حاضربودند .

۱۵ حوت ۱۳۵۳

میرمن نگوین تی‌بین وزیر خارجهٔ حکومت مؤقتی انقلابی ویتنام جنوبی ساعت نه وسی دقیقه صبح بادوکتور محمد حسن شرق معاون صدارت عظمی در قصر صدارت ملاقات کرد درین موقع مدیر شعبهٔ سوم وزارت خارجه حکومت مؤقتی انقلابی ویتنام جنوبی نیزحاضر بود .

۱۵ حوت ۱۳۵۳

ښاغلی سرجان‌کاررئیس دولت وگورنرجنرال آسترالیا بانباغلی محمدنعیم ساعت ده صبح درهوتل انترکانتی ننتال ملاقات تعارفی بعمل آورد. دراین ملاقات سفیر کبیر غیر مقیم آسترالیا درکابل نیزحاضر بود .

۱۵ حوت ۱۳۵۳

دفتر ریاست جمهوری اعلام کرد که ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم در اثر دعوت ښاغلی فخرالدین علی احمدرئیس‌جمهور هند ، شیخ مجیب الرحمن رئیس جمهور بنگله دیش وښاغلی حسن‌البکر رئیس جمهور عراق برای یک مسافرت رسمی ودوستانه عازم کشور های مذکور خواهند شد .

۱۵ حوت ۱۳۵۳

ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم بانباغلی سرجان‌کاررئیس دولت وگورنرجنرال آسترالیا ساعت یازده ونیم درقصر ریاست جمهوری ملاقات نمودند . درین موقع ښاغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه ښاغلی محمداکبر رئیس دفتر جمهوری، ښاغلی موریس سفیر کبیر غیرمقیم آسترالیا درکابل نیزحاضر بودند .

۱۵ حوت ۱۳۵۳

ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم به افتخار ښاغلی سرجان‌کار رئیس دولت وگورنرجنرال آسترالیا ساعت هفت ونیم شام دعوتی در سالون ضیافت های وزارت امورخارجه ترتیب داده بودند . دراین دعوت ښاغلی محمد نعیم دکتورمحمد حسن شرق معاون صدارت عظمی اعضای کابینه ، عدهٔ از مامور ین عالیرتبه کوردیپلوماتیک مقیم کابل اشتراك داشتند .

۱۵ حوت ۱۳۵۳

مذاکرات بین‌هیأت افغانستان وهیأت‌حکومت مؤقتی انقلابی ویتنام جنوبی ساعت سه وسی دقیقه بعدازظهر دروزارت امور خارجه صورت گرفت . درین مذاکرات ښاغلی وحید عبدالله معین سیاسی وزارت امورخارجه ، ښاغلی عبدالصمد غوث مدیرعمومی سیاسی وعدهٔ ازمامورین وزارت‌امورخارجه‌ازجانب افغانستان ومیرمن تی‌بین وزیر خارجه ودوتن معاونین وی‌ازجانب حکومت مؤقتی‌انقلابی ویتنام جنوبی اشتراك نموده بودند .

بافتخار میرمن تی‌بین وهمراهان شان ساعت ۱۲وسی دقیقهٔ ۱۵حوت ۱۳۵۳ دعوت نهاری ازطرف ښاغلی‌وحیدعبدالله‌معین سیاسی وزارت امورخارجه درآن وزارت ترتیب یافته بود .

۱۵ حوت ۱۳۵۳

از طرف ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم تیلگرام تبریکیه بمناسبت روزملی گانا عنوانی ښاغلی ایگناتیوس رئیس جمهور آنکشور به اکرا مخابره گردیده است .

۱۶ حوت ۱۳۵۳

ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم در دعوتی اشتراك نمودند که بافتخار شان از طرف سرجان کاررئیس دولت وگورنرجنرال آسترالیا درهوتل کابل ترتیب شده بود. درین دعوت ښاغلی محمدنعیم ، دکتورمحمد حسن شرق

معاون صدارت عظمی ، اعضای کابینه، عدهٔ از مامورین عالیرتبه و شیخ السفـراء اشتراك نموده بودند .

۱۶ حوت ۱۳۵۳

بناغلی سرجان‌کاررئیس دولت گورنرجنرال آسترالیا وهمراهان شان در حالیکه بناغلی محمدخان جلالر وزیر تجارت باوی همـراه بود ساعت ۱۰قبل ازظهرذریعه طیارهٔمخصوص وارد مزارشریف شدند .

بناغلی محمد عالم نوابی والی، مستوفـی ولایت بلخ درمیدان هوایی آن‌ولایت ازمهمانان استقبال نمودند .

مهمانان آسترالیایی بهمراهی وزیر تجـارت ووالی بلخ ازمواضع تاریخی شهرمزارشریف بالاحصار وشهرتاریخی بلخ دیدن نمودند .

رئیس دولت وگورنر جنـرال آستـرالیا و همراهان شان دردعوت نهاری اشتراك کردند که ازطرف والی بلخ درهوتل مزار شریـف بافتخار شان ترتیب یافته بود .

۱۶ حوت ۱۳۵۳

بناغلی سرجان کاروهیأت معیتی شان بعداز ظهرازمسابقهٔ مهیج بزکشی دیدن کردند که بین چاپ اندازان شش تیم ولایت بلخ دردشت شادیان صورت گرفت .

رئیس دولت وگورنرجنرال آسترالیا شطارت های اعضای تیم های بزکشی راتمجید کرده و قمچینی‌راکه مخصوص سوارکاران آستراليا‌ست به‌قسم تحفه به سوار کاران اهدا نمود که ازطرف والی بلخ به نمایندگی ازسوار کاران آنجاباتشکر پذیرفته شد .

بناغلی سرجان کاروهمراهان شان ساعت پنج عصر ۱۶حوت ۱۳۵۳بکابل مراجعت‌کردند.

۱۶ حوت ۱۳۵۳

میرمن نگوین تی‌بین وزیر خارجه حکومت مؤقتی انقلابی‌ویتنام جنوبی ازکابل عازم قاهره شد. بناغلی وحیدعبدالله‌معین سیاسی، دکتور محبوب رفیق سراج متصعدی ریاست‌تشریفات وعده‌ای دیگری ازمامورین وزارت امور خارجه درمیدان هوایی باوی وداع کردند . میرمـن تی بین دوروزقبل برای یك مسا فرت رسمی واردکابل شده بود .

۱۶ حوت ۱۳۵۳

نطاق وزارت امور خارجه گفت: که روز۱۶ حوت ۱۳۵۳ بیش‌ازیکصدوبیست نفرپناه‌گزین دیگر بلوچ بشمول زنان واطفال دراثر ظلـم وتعدی حکومت پاکستان وحملات بی رحمانـهٔ قوای نظامی آنکشور بخـاك افغانستان پنـاه آوردند .

نطاق افزودکـه مقامات مربوط حکو مـت افغانستان وموسسه افغانی سره میاشت برای اعاشه واباتهٔ پنا هگزینان بلوچ تر تیبـات مخصوص راروی‌دست گرفته است .

۱۷ حوت ۱۳۵۳

بناغلی محمد داؤد رئیس دولت و صدراعظم بامهمان گرامی شان بناغلی سرجان کار رئیس دولت وگورنرجنرال آسترالیا ساعت نه وسی دقیقه صبح درمیدان هوایی کابل وداع‌کردند.

بناغلی سرجان کاربعدازیك مسافرت‌رسمی ودوستانه درافغانستان عازم تهران شدند .

ښاغلی محمدداؤد وښاغلی سرجان‌کاراحترام گارد رادرحالیکه سرودملی هردوکشور نواخته میشد پذیرفته وسپس گارداحترام را معاینه فرمودند . ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم درحالیکه دکتورمحمدحسن شرق‌معاون صدارت عظمی، دکتورعبدالمجید وزیر عدلیه ، ښاغلی محمدخان جلالر وزیرتجارت ، دکتور محبوب رفیق متصدی ریاست تشریفات وزارت امور خارجه ، ښاغلی موریس سفیر کبیر غیرمقیم آسترالیا باایشان همراه بودند مهمان گرامی شانرا تانزدیك طیاره مشایعت کردند .

درمیدان هوایی کابل بعضی ازاعضای‌کابینه بعضی ازرؤسای کور دیپلوماتیك مقیم کابل نیزبرای وداع حاضر بودند .

البم عکسهای مسافرت ښاغلی سرجان‌کار وصبیه‌اش که ازطرف دباختر آژانس ترتیب شده بود درنزدیك طیاره ازطرف رئیس دفتر جمهوری بوی اهداء گردید .

۱۸ حوت ۱۳۵۳

حکومت افغانستان حکومت مؤقت انقلابی ویتنام جنوبی رابرسمیت شناخت .

۱۸ حوت ۱۳۵۳

نطاق وزارت امورخارجه گفت: که نظربه واردشدن تقریباً ۱۲۳ نفردیگر ازپناه‌گزینان بلوچ‌که به سلسله‌دسته‌های سابق پناه‌گزینان بلوچ برای رهایی ازظلم وتشدد قوای نظامی پاکستان بخاك افغانستان پناه آورده اند . ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدارعظم طی پیامی عنوانی دکتور کورت والدهایم منشی عمومی موسسهٔ ملل متحدتوجه وی وموسسات بین‌المللی رابوضع رقتبار این آوارگان که‌مورد ظلم غیر انسانی حکومت پاکستان قرارگرفته اند نموده اند .

نطاق اضافه‌کرددرپیام ښاغلی رئیس دولت و صدراعظم تصریح شده‌که گــر چه تا امروز حکومت افغانستان برای‌کمك باین پناه‌گزینان ازهیچگونه مساعی دریغ نکرده اماچون تعداد آنها پیهم روبافزایش است لهذا توسط منشی عمومی ملل متحدوبنام‌افغانستان توجه موسسه هلال احمر وصلیب سرخ بین المللی و ادارهٔ مخصوص ملل متحدبرای آوارگان رابرای‌کمك باین پناه‌گزینان جلب نموده اند .

۲۰ حوت ۱۳۵۳

ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت و صدراعظم طی تیلگرام های عنوانی اعلیحضرت محمدرضا پهلوی شاهنشاه ایران وښاغلی حسن البکر رئیس جمهور عراق ازحصول توافقات بین دو کشور دوست وهم منطقه ماعراق وایران در مورد رفع اختلافات شان ابراز مسرت نموده وبرای ملتهای برادر ایران و عــراق تمنای سعادت وترقیات دایمی راکرده اند .

۲۶ حوت ۱۳۵۳

نطاق وزارت امورخارجه در جواب اظهارات نطاق وزارت امـور خارجـهٔ پاکستان راجـع به افغانستان گفت: گرچه حکومت پاکستا ن کوشش میکند به جهانیان وانمود کند کــه افغانستان درمورد مذاکرات بیــن دو کشور شرایط قبلی پیش میکند. اماحقیقت اینست‌که حکومت پاکستان باتغییر دادن عمدی اوضاع یعنی انحلال حزب عوامی ملی وحبس رهبران

منتخب پشتون وبلوچ آغازمذاکرات افغانستان وپاکستان راتخریب کرد، لهذانظر افغانستان مبنی برزفع قیود برحزب عوامی ملی ورهبران آن جهت آغازمذاکرات، مداخله درامور پاکستان نیست زیراپاکستان میداند که افغانستان در مقابل چنین اقدامات اختناق آمیزکه عمدآبرای محروم ساختن مردم پشتون وبلوچ از حقوق شان اتخاذ شده بیعلاقه مانده نمیتواند . هیچ عقل سلیم پذیرفته نخواهد توانست درحالیکه حکومت پاکستان بجای سعی جهت آماده ساختن فضای بهتر برای مذاکرات تدابیر جابرانه را علیه مردم پشتون وبلوچ افزایش میدهـد . افغانستان باب مذاکره راباپاکستان مفتـــوح سازد .

تحت همچو شرایط که از طرف حکومـــت پاکستان بوجود آمده است مذاکره راجع به احقاق حقوق حقهٔ مردم پشتون وبلوچ نتیجـهٔ نخواهد داد .

نطاق راجع به تبصره نطاق وزارت امورخارجه پاکستان درمورد افغانستان گفت: که مقامـات مربوطه حکومت پاکستان که تشددومطلق العنانی ازممیزات طرزادارهٔ آن حکومت بوده وتدابیر خشن وغیردیموکراتیك چندروز قبل آن یکبار دیگر ثابت ساخت که حکومت پاکستان کوچکترین اهمیت رابه حقوق اصلی واساسی مردم وآزادی های فردی قایل نیست . نباید به غـرض اغفال مردم پاکستان راجع به کشور های دیگر حقایق راطوریکه مرام خودشان تأمین گـــردد تعریف نمایند .

نطاق این ادعای نطاق وزارت امور خارجه پاکستان راکه باتذکر موضوع ملاقات شاغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه باشاغلی آغاشاهی سکرتر خارجه وزارت امور خارجه پاکستان حکومت افغانستان اصل سری بودن مذاکرات دیپلوماسی را درهـم شکسته است ردکرده گفت : مقامات پاکستانی خـود محرمیت این موضوع را قبـلا در ایـدمیموار سرگشاده که بتاریخ بیست وششم دلو بـه اکثرسفرای مقیم اسلام آباد توزیع کردند وطی آن باتحریف حقایق انکشافات اوضاع نیز بصورت نادرست ارائه شده است، ازبین برده بودند وحالانطاق وزارت خارجه پاکستان بـــا آوردن اتهام نادرست میخواهدملامتی رابرذمهٔ افغانستان بگذارد .

نطاق تصریح کردکه این باراول نیست که مقامات پاکستانی به چنین عملی دست زده‌اند.

نطاق یکباردیگر تاکید کرد همان طوریکه شاغلی رئیس دولت وصدراعظم افغانستان بارها گفته‌اند. افغانستان برای مذاکره با پاکستان جهـت حـــل مـوضوع اعـادهٔ حقـوق حقـهٔ مردم پشتون وبلوچ حاضر است . اما لازم است که جهت تأمین کامیابی این مـذاکـرات حکومت پاکستان که مسئولیت وضع موجـوده بدوش آنست زمینه وفضای مساعدی رافراهم نماید .

۲۶ حوت ۱۳۵۳

هیأت افغانی درجلسهٔ سوم کنفرانس حقوق بحر، ملل متحد که ازتاریخ ۲۶حوت ۱۳۵۳

تاتاریخ ۲۰ ثور سال ۱۳۵٤ درژنیو دایـر میگردد، تحت ریاست دکتور محمداکرم سفیر افغانی درپاریس اشتراك مینماید .

۲۸ حوت ۱۳۵۳

بناغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم وهیأت معیتی شان به مزارحضرت علی کرم‌الله وجهه درنجف اشرف رفته وبروح آن حضرت درود ودعا فرستادند . درین موقع متولی مزار یك جلد قرآن عظیم الشأن ویك دست عبارابه بناغلی رئیس دولت وصدراعظم اهداء نمود.

۳ حمل ۱۳۵٤

بزرگان قبایل مختلف پشتون وبلوچ طی پیامهای حلول سال نورابه بناغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم ، اعضای حکومت و تمام مردم افغانستان تبریك گفته اند .

یك منبع وزارت سرحدات گفت که سران وزیر، سعید داورو بیتنی وزیرستان پشتونستان سالارزی ، ماموند، چارمنگ، اتمانخیل، باجور صافی ، شینوار وخانزادگان سره‌کمر، سران ابریدی ، پیرو چمکـنی ، ورکزی ، تیــرا و خیبروتمام مشران ولسی مومند همیـــن قسم مشران تمام بلوچها و پشتونهای بلوچستان ومشران پشتونستان‌وبلوچستان مقیم‌افغانستان طی پیامهای خود حلول سال نو۱۳۵٤ رابه بناغلی محمدداؤد رئیس دولـــت و صدراعظم اعضای کمیته مرکزی وکابینه وتمام مـــردم افغانستان صمیمانه تبریك گفته واعتلای مزید افغانستان وآسایش بیشتر ملت افغان راآرزو نموده اند .

۳ حمل ۱۳۵٤

از طـرف بناغلی محمدداؤد رئیس دولـت وصدراعظم تیلگرام ها ی تبر یکیه عنوانـــی اعلیحضرت محمد رضاء شاه پهلوی شاهنشاه وبناغلی امیرعباس هویدا صدراعظم ایران به مناسبت حلول سال نو به تهران مخابره شده است .

۳ حمل ۱۳۵٤

از طـرف بناغلی محمدداؤد رئیس دولـت وصدراعظم تیلگرام تبریکیه به مناسبت روزملی پاکستان عنوانی بناغلی فضل الهی چو دری رئیس جمهور آنکشور به اسلام آباد مخابره گردیده است .

۳ حمل ۱۳۵٤

بمناسبت سال نوتیلگرام های تبریکیه از طرف رؤسای دول وصدراعظمان کشور هـای متحابه عنوانی بناغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم بکابل مواصلت نموده است .

۳ حمل ۱۳۵٤

اگریمان دکتورعلی احمدسفیرکبیرافغانستان درجاپان که درعین حال به‌حیث سفیر کبیرغیر مقیم‌افغانستان درمانیلاازحکومت فلپین خواسته شده بود مواصلت نموده است .

٤ حمل ۱۳۵٤

دوکتور عبدالواحد کریم سفیر کبیر دولت جمهوری افغانستان درقاهره که درعین زمان بحیث سفیر کبیرافغانی دررباط تعیین شده بود اعتمادنامه خودرا به اعلیحضرت ملك حســن دوم پادشاه المغرب تقدیم کرده است .

٤ حمل ۱۳۵٤

بناغلی ولیریو بریگانتی کولونا انگیلینـی سفیر کبیر ایتالیا مطابق مراسم معمـــو ل

اعتماد نامه‌اش را به ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم درقصر ریاست جمهوری تقدیم نمود. درین موقع ښاغلی وحید عبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه وښاغلی محمداکبر رئیس دفتر ریاست جمهوری نیز حاضر بودند .

٦ حمل ١٣٥٤

ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت و صدراعظم ساعت یازده ونیم قبل ازظهر برای اشتراك درمراسم تشییع جنازهٔ اعلیحضرت فقید ملك فیصل عازم عربستان سعودی شدند .

درمیدان هوایی ښاغلی محمد نعیم، دکتور محمدحسن شرق معاون صدات عظمی، اعضای کمیته مرکزی ، اعضای کابینه ، صاحبمنصبان اردوی‌جمهوری، مامورین‌عالیرتبه، پشتونستانی های مقیم‌کابل ، سفیر کبیر عربستان سعودی درکابل وبعضی ازاعضای‌کوردیپلوماتیك جهت وداع حاضر بودند .

دکتور عبدالمجید وزیر عدلیه و ښاغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه باښاغلی رئیس دولت همراه بودند .

به مناسبت وفات مرحوم ملك فیصل بیرق های ملی درداخل وخارج کشور برای سه‌روز برسم احترام برفراز دوایر رسمی و موسسات نیم افراشته بود .

٦ حمل ١٣٥٤

ازجانب ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت و صدراعظم تیلگرام تبریکیه به مناسبت تعیین اعلیحضرت خالدبن‌عبدالعزیز بحیث پادشاه جدید عربستان سعودی عنوانی اعلیحضرت موصوف به ریاض مخابره گردیده است .

٦ حمل ١٣٥٤

ښاغلی رئیس دولت‌وصدراعظم پس‌ازمراسم دعاوفاتحه برجنازهٔ اعلیحضرت ملك فیصل مرحوم ساعت هفت و سی دقیقه شام جهت ادا و انجام مناسك حج عمره عازم خانهٔ خدا (ج) گردیدند .

طیارهٔ حامل ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم ساعت ۹ شب درحالیکه هیأت معیتی باایشان همراه بودند وارد میدان هوایی جده گردیده وپس ازپذیرایی از طرف والی ، قوماندان عسکری ، مامورین عالیرتبه لشکری وکشوری ومعاینهٔ گارداحترام عازم مکهٔ معظمه گردیدند وتاحوالی بعداز نیمه شب مناسك حج عمره را انجام دادند. ساعت هشت وسی دقیقه صبح پنجشنبه هفت حمل ١٣٥٤ بوقت محلی ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت‌وصدراعظم به‌حرم مطهر حضرت سرورکائنات محمدمصطفی‌صلی‌الله‌علیه وسلم درمدینهٔ منوره جهت‌ادای احترام‌واتحاف درود وتحیات بروح پیغمبر بزرگ اسلام به مسجد نبوی وارد گردیدند .

ښاغلی رئیس‌دولت‌وصدراعظم به‌خانهٔ‌خدا(ج) ومسجدنبوی (ص) برای ترقی وتعالی وپیشرفت افغانستان عزیز بدرگاه الهی دعا نمودند .

طیارهٔ حامل ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم وهمراهان شان ساعت ۹ وسی دقیقه وقت مدینه ، عازم کشور شد .

٦ حمل ١٣٥٤

سنند مصدقهٔ مربوط به میثاق منع تکوین تولید وذخیرهٔ سلاح باکترولوژیکی، بیالوژیکی

ومواد سمی وازبین بردن آنهااز طرف ښاغلی حمیدالله عنایت سراج سفیر کبیر افغانی در لندن به مقامات مربوط انگلستان که یکی از تحویل گیرندگان اسناد مصدقه میثاق مذکور میباشد تسلیم داده شد .

٦ حمل ١٣٥٤

از طرف ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم تیلگرام تعزیت وهمدردی به نسبت وفات اعلیحضرت ملك فیصل پادشاه عربستان سعودی دراثرسؤ قصدیکه علیه شان بعمل آمده عنوانی اعلیحضرت خالدبن ولید العزیز پادشاه جدید عربستان سعودی به ریاض مخابره گردیده است .

٧ حمل ١٣٥٤

ښاغلی محمدنعیم ، دکتورمحمدحسن شرق معاون صدارت عظمی ، اعضای کمیتهٔ مرکزی وکابینه درمحفل فاتحه‌خوانی اعلیحضرت فقید ملك فیصل که ازساعت ۹ صبح الی ۱۲ ظهر ۷حمل ١٣٥٤ از طرف سفیر کبیر عر بستان درمسجد پل خشتی انعقاد یافته بود .

اشتراك ورزیدند . همچنان درین محفل جنرال هاوصاحب منصبان اردوی جمهوری ، مامورین برخی ازکوردیپلوماتیك وعدهٔ زیادی ازاهالی شهرکابل اشتراك ورزیده بودند .

٧ حمل ١٣٥٤

ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت و صدراعظم پس ازاشتراك در مراسم تشییع جنازهٔ اعلیحضرت فقید ملك فیصل ساعت دو ونیم بعدازظهر ۷ حمل ١٣٥٤ از عربستان سعودی بوطن معاودت کردند .

درمیدان هوایی کابل ښاغلی محمد نعیم دکتور محمد حسن شرق معاون صدارت عظمی اعضای کمیته مرکزی واعضای کابینه ، صاحبمنصبان‌اردوی جمهوری، مامورین عالیرتبه وپشتونستانی های مقیم کابل ، سفیر کبیر عربستان سعودی مقیم کابل ، بعضی از کوردیپلوماتیك مقیم کابل ازښاغلی رئیس‌دولت وصدراعظم استقبال نمودند .

٩ حمل ١٣٥٤

ښاغلی محمد نعیم به سفارت عربستان سعودی رفته به‌کتاب مخصوصیکه بمناسبت وفات مرحوم ملك فیصل پادشاه عربستان سعودی گذاشته شده بود امضاء نمودند .

٨ حمل ١٣٥٤

دکتورمحمدحسن شرق‌معاون صدارت عظمی بعضی اعضای کابینه، عده ازمامورین عالیرتبه وبرخی ازرؤسای کوردیپلوماتیك به سفارت عربستان سعودی مقیم کابل رفته به کتاب مخصوصی‌که بمناسبت وفات ملك فیصل‌گذاشته شده بود امضاء نمودند .

١٢ حمل ١٣٥٤

کنفرانس عمومی یونیدو در لیما مسودهٔ فیصله نامهٔ افغانستان رادر بارهٔ کشور های محاط به خشکه درراه انکشاف وکشور های کمترین انکشاف یافته تصویب کرد .

هیأت افغانی درکنفرانس عمومی موسسهٔ انکشاف صنعتی ملل متحدکه درلیما مرکز پیروداير گردیده بود مسودهٔ فیصله نامه را که درآن ازیونیدو تقاضا شده بود برای‌کشور های محاط به خشکه درراه انکشاف وکشورهای

کمترین انکشاف یافته خاصتاً در ساحهٔ ترانزیت وترانسپورت مساعدت‌های لازم بعمل آورد .

دراین مسوده همچنان پیشنهاد شده بود ادارهٔ خاصی برای مساعدت های مؤثر مالی وتخنیکی به‌کشور های متذکره تاسیس گردد.

مسودهٔ مذکور ازطرف کنفرانس لیما بــه تصویب رسید . قراریك خبردیگر دراعلامیه نهایی کنفرانس لیما وپروگرام عملی آن نیز نظریات کشور های محاط به خشکــــه درراه انکشاف وکشور های کمترین انکشاف یافته منعکس گردیده وبرای مساعدت وهمکاری مزید وخاصی بااین کشور هادر ساحهٔ انکشاف صنعتی ایشان توصیه های بعمل آمده است.

۱۳ حمل ۱۳۵٤

از طرف بناغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم اگریمان بناغلی میونگ جون چوی که بحیث سفیر کبیر جمهوریت کــوریا در افغانستان‌ازطرف حکومت آنکشورخواسته شده بود صادر گردیده است .

۱۳ حمل ۱۳۵٤

ازجانب بناغلی محمد داؤد رئیس دولت و صدراعظم تیلگرام تعزیت وهمدردی به‌مناسبت وفات پدرشیخ مجیب الرحمن رئیس جمهور بنگله دیش عنوانی موصوف به داکه مخابره شده است .

۱٤ حمل ۱۳۵٤

به تعقیب مکاتیب بناغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم عنوانی دکتورکورت والدهایم منشی عمومی‌ملل‌متحد درباره تعدادروزافزون بلوچ هاکه بافغانستان پناه می‌آورندوضرورت همکاری ومساعدت مؤسسات بین‌المللی مربوط به ایشان اخیرا بناغلی والدهایم طی پیـام مورخ پنج حمل ۱۳۵٤ خویش عنوانی بناغلی رئیس دولت وصدراعظم جواب داده است .

نظربه اینکه بایدملل متحد مسئولیت های بشرخواهانهٔ خودرادرمورد این پناه گــزینان کاملا انجام دهد ازکمنشرعالی ملل متحدبرای پناهگز ینان تقاضا کرده است تا احتیاجات پناه گزینان بلوچ رامعلوم کرده وبامشورهٔ حکومت افغانستان بهترین طرق اعطای کمك به ایشان رامطالعه نماید .

۱٦ حمل ۱٤٥۳

مدیریت اطلاعات وزارت امور خار جه خبر دادکه ازطرف بناغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم تیلگرام تبریکیه بمناسبت روزملی هنگری عنوانی پال لوزون چی رئیس شورای دولتی جمهوریت هنگری به بوداپست مخابره شده است .

۱٦ حمل ۱۳۰۳

مدیریت اطلاعات وزارت امور خارجه خبرداد که از طرف بناغلی محمدداؤد رئیس دولــت وصدراعظم تیلگرام تبریکیه بمناسبت روزملی سینگال عنوانی بناغلی یمپولسنگور رئیس جمهورآن کشوربه داکار مخابره شده است .

۱٦ حمل ۱٤٥۳

مدیریت اطلاعات وزارت امور خار جه خبر دادکه ازطرف بناغلی محمد داؤد رئیس دولت وصدراعظم بمناسبت‌درگذشت‌بناغلی‌تونگ پی‌وو معاون کمیتهٔ دایمی کانگرس ملی جمهوریت

مردم چین تیلگـــرام تعزیت عنوانی بناغلـــی چوئنلای صدراعظم آنکشور به پیکنگ مخابره شده است .

۱٦ حمل ١٤٥٣

بناغلی محمدداؤد رئیس دولت وصدراعظم بناغلی چان هیاك پاك سفیر کبیر غیرمقیـــم جمهوریت کوریا راکـه دورهٔ ماموریتش در افغانستان به پایان رسیده است ۱۳ حمــل برای ملاقات تودیعی پذیرفتند .

۱۷ حمل ۱۳٥٤

مدیریت اطلاعات وزارت امور خار جه خبر دادکه ازجانب دکتور محمد حسن شرق معاون صدارت عظمی تیلگرام تعزیت وهمدردی بـه مناسبت درگذشت بناغلی تونگ چی ومعاون کمیتهٔ دایمی کانگرس ملی جمهوریت مردم‌چین عنوانی بناغلی‌تنگ هیساو پنگ‌معاون صدراعظم آنکشور به پیکنگ مخابره شده است .

۱۷ حمل ۱۳٥٤

مدیریت اطلاعات وزارت امور خار جه خبر دادکه ازطرف بناغلی‌وحیدعبدالله معین‌سیاسی وزارت امورخارجه تیلگرام تبریکیه بمناسبت تقرر بناغلی مسعود الفیصل بحیث وزیردولت برای امور خارجه عربستان سعودی عنوانـــی موصوف به ریاض مخابره گردیده است .

۱۸ حمل ۱۳٤٥

بناغلی محمدنعیم ودکتور محمد حسن شرق معاون‌صدارت عظمی به‌سفارت‌کبرای جمهوریت مردم چین رفته مراتب تسلیت و همـدردی خویشرا نسبت به‌درگذشت بناغلی تونگ پی‌وو معاون کمیتهٔ دایمی کانگرس ملی آنکشور در کتابیکه باین مناسبت گذاشته شده بود درج وامضاء نمودند . همچنان ازساعت ۱۰ صبح تاساعت سه بعداز ظهر۱۸حمل ۱۳٥٤ درکتابی که بمناسبت درگذشت معاون کمیتهٔ دایمـــی کانگرس ملی‌جمهوریت مردم چین درآن سفارت بازشده بود بعضی ازاعضای کابینه، مامورین عالیرتبه وکوردیپلوماتیك مقیم کابل مراتـــب تعزیت شانرا درین کتاب درج وامضاء کردند.

۲۰ حمل ۱۳٤٥

روزنامهٔ خبررسانی آژانس تانیوك درشمارهٔ مؤرخ ۲۱فبروری ۱۹۷٥خویش بیانیهٔ جلالتمآب رئیس دولت وصدراعظم جمهوریت افغانستان راراجع به فعالیتهای کشور های غیرمنسلك مطابق به تصویب کنفرانس چهارم کشورهای مذکور تاامروز در بارهٔ فعالیت های ممالـــك مذکور ازامروز تاکنفرانس آینده سران دول غیرمنسلك درکولمبو به نشر رسانیده است.

اظهار نظر بناغلی رئیس دولت جمهـــوری افغانستان درپیرامون نکات متذکره فوق بـه اساس خواهش آژانس تانیوك توسط وزارت امور خارجه جمهوری افغانستان بدسترس سفارت کبرای یوگوسلاویا درکابل گـذاشته شده است .

سوال آژانس تانیوك یوگوسلاویا: شمـا فعالیت های ممالك غیرمنسلك رابعدازکنفرانس چهارم سران دول وحکومات درالجزایرمخصوصاً درجریان سال ۱۹۷٤ چطور ارزیابی مینمایید واین فعالیت هاالی دایرشدن کنفرانس پنجم سران دول وحکومات درکولمبو(سریلانکا) بالای چه موضوعاتی تمرکزخواهد داشت ؟

جوابیهٔ ښاغلی رئیس دولت وصدراعظم افغانستان به سوالنامهٔ آژانس تا نیوگ یوگوسلاویا :

چهارمین کنفرانس سران وحکومات ممالك غیرمنسلك که درسپتامبر ۱۹۷٤ درالجزایر صورت گرفت یك مرحلهٔ جدیدی رادرسیاست بیطرفی بمیان آورد. اعلامیه های سیاسی و اقتصادی کنفرانس مذکور اصول اتکاء بخود واتحاد وتساند کشورهای بیطرف راباهمدیگر بیش ازپیش تقویه نمود .

باساس اعلامیه وفیصله نامه های مذکورکه درحقیقت تائیدمجدداعلامیه کنفرانس های بلگراد قاهره ولوساکا بود ، ممالك غیر منسلك اوضاع بین المللی را مجددا تحلیل وارزیابی نموده وتوجه خود رادرمورد نیل مردمان جهان به آزادی، استقلال وپیشرفت که متکی برصلح وامنیت وازبین بردن بی عدالتی های موجوده درسیاست بین المللی ومناسبات اقتصادباشد معطوف ساخت .

امروز تقریباً صد کشور درزمره ممالك غیر منسلك بشمار آمده ودوثلث اعضای سازمان ملل متحد راتشکیل میدهند ودر ساختن مذکور ومؤسسات اختصاصی آن فعالیت های خود را انسجام داده ودرحال حاضر یکی از گروپ های فعال ودینامیك رادرآن مؤسسه تشکیل میدهد .

درجریان جلسات مجمع عمومی ملل، ممالك بیطرف درگرفتن موقف های مشترك وبرای ترتیب پروگرام های عملی مطابق به اساسات منشور ملل متحد همکاری های مثمری راانجام دادند. من میتوانم باخوشی اظهار نمایم که این اعلامیه هاوفیصله نامه های که ازطرف کنفرانس چهارم سران دول وحکومات درالجزایر به تصویب رسید درساحه بین المللی مخصوصاً درسال ۱۹۷٤ بعضی نتایج مطلوب راببار آورده است.

درافریقا مشاهده مینمائیم که تغییرات قابل ملاحظه بمیان آمده وبقایای استعماردرمستعمرات پرتگالی روبه اختتام است. گینی بیساوبحیث یك کشور آزاد دیگردر زمره کشور های دیگر عضویت ملل متحد راکسب کرده وانگولا و موزامبیق برای نیل به آزادی واستقلال خودبه پیش میروند وافریقای جنوبی ورودشانرا ازاثر افکار عامه جهان ومخصوصاً گروه ممالك بیطرف تحت فشار بین المللی قرار گرفته واز کشور های دیگر افریقایی جدا مانده اند .

جبهه آزادی بخش فلسطین دردوران جلسات اخیر مجمع عمومی ملل متحد بحیث مشاهد در جلسات آن شرکت نمود و نیز حقوق حقه فلسطینی هابرسمیت شناخته شده خاك آ ن سرزمین بحیث مسکن اصلی مردم فلسطین

داشته شده که البته این فیصله نامه هادراثر مساعی مشترك کشور های بیطرف بعمل آمد .

درمورد حق دسترسی آزاد کشتور هـــای محاط به خشکه به‌بحر وازبحر مطابق به‌فیصله مهمی‌که درزمینه درکنفرانس سران در الجزایر بمیان آمددرجلسات مجمع عمومی بیست وهشتم وبیست ونهم فیصله نامه های‌که تا حـــدی منافع این کشور هاراتامین میکند به تصویب رسیده است وامیدوارم درآینده حقوق کشور های محاط به خشکه ومساعدت های که نظر به موقعیت جغرافیایی این‌کشور هاازطرف جامعه بین المللی بعمل آید تصامیمی به‌کمك دیگـر کشور های غیر منسلك که همیشه پشتیبان حق وعدالت میباشد به نفع آنهااتخاذ گردد .

به عقیده من بائیست درسیستم اقتصادی موجوده تغییراتی بعمل آیدتاراه حل برای از بین بردن بیعدالتی ها ، بیدادها وفیصله ها وموافقاتی بمیان آیدتا منافع همه کشور ها رادربرگرفته ومناسبات اقتصادی بین المللی موجوده تجدید گردد و ممالـــك جهان بتوانند عادلانه ازمنابع طبیعی و ثـروت خود استفاده نمایند . مخصوصاً برای استقرار نرخهاوازبین رفتن تورم وبالنتیجه بهبود وضع اقتصادی از راه تفاهم ومتکی برواقعیت هاباید در یـــك فضای آرامش وتعقل مذاکراتی صورت گیرد. که هدف آن ایجاد یك ارتباط معقول ومناسب بین قیم موادخام ومواداولیه ازیکطرف و مواد صنعتی ازطرف دیگر باشد ومتوازی به آ ن منافع واحتیاجات کشور های که در هیچیك ازاین دوگروه شامل نیستند با ایجاد روشهای منصفانه تعاونی درنظر گرفته شود .

ماامروز درجهانی قرار داریم که بابحرانات سیاسی واقتصادی روبرو میباشد ، برای‌اینکه بااین بحرانات مقابله شودکه گروه ممالـــك بیطرف بائیست موقف مشترکی در موضوعات بین المللی اتخاذ نموده ودرراه حل آن متحداً اقدام نمایند .

امیدوارم تادایر گردیدن کنفرانس سران وحکومات ممالك بیطرف‌که در۱۹۷٦درسریلانکا دایر و باهمکاری مزید کشور هـــای غیرمنسلك تشنجات سیاسی ومخصوصاً بحرانات اخیـر اقتصادی ازبین‌برده تابحرانات موجوده درروابط اقتصادی بین المللی تااندازه زیادی مرفـــوع گردد .

بحران انرژی و اقتصادی جهان
و کشور های غیر منسلك

بحران انرژی واقتصادی جهان در جریان سال ۱۳۵۳ زمینهٔ همکاری مزید وتسانـــد و همبستگی بیشتر کشور های مسلمان روبــه انکشاف وکشور های غیرمنسلك را فــراهــم آورد . گروه کشور های روبه انکشاف وغیر منسلك درطول سال گذشته بهمنظور رسیدن به توافق درزمینه های مورد علاقه داخل تماس های دوجانبه وچند جانبه گردیده وکنفرانس های بین المللی راتشکیل دادند ودر ملـل متحدراجع به مسایل مختلف که منافععمومی شانرادربر میگرفت، بشکل یك گروپ واحد اتخاذ موقف نمودند .

افغانستان بحیث یك کشور روبه انکشاف وغیرمنسلك رول مؤثری درفعالیتهای گــروه کشور های مذکور بازی نموده وتوضیحـــات آتی نمایانگر فعالیت افغانستان ودیگر کشــور های گروپ ۷۷ وغیرمنسلك میباشد :

۱ـ نظربه درخواست گروهکشور هـــا ی مذکور منجمله افغانستان وپشتیبانی اکثریت اعضای مجمع عمومی ملل متحد ششمین جلسهٔ خاص مجمع مذکورازتاریخ ۹ اپریل الی ۲می ۱۹۷٤ درمقر ملل متحد دایر گردید وراجع به موادخام ومشکلات اقتصادی کشور های روبه انکشاف مطالعاتی انجام داد ودر زمینه تاسیس نظام جدید اقتصاد بینالمللیکه متضمن منافع کشورهای روبه انکشاف نیز باشد تصامیمی اتخاذ گردید .

یکی ازتصامیم مهمیکه طی ایناجلاس اتخاذ گردید وبزودی جامهٔ عمل نیز پوشید تأسیس صندوق اضطراری ملل متحد برای مساعدت به آنعده ازکشورهای روبه انکشاف میباشد که بیشترین صدمه رااز بحران اقتصادی وانرژی جهان دیدهاند . افغانستان توانست قناعـــت ملل متحد رافراهم سازدکه افغانستان ازجملهٔ کشور هائیست که بحرانات مذکور بیشترین صدمه رابه آن هامتوجه ساخته است وبهمین صندوق اضطراری ملل متحد حا ضر گــردید مبلغ ششصد هزاردالربه افغانستان مساعدت نماید تا وجه مذکور رابرای خریداری مـــواد وارداتی مورد ضرورت بمصرف برساند .

۲ـ گروه کشور های فوقالذکر در دوران بیست ونهمین جلسهٔ عادی مجمع عمومی ملل متحد که درماه سپتمبر ۱۹۷٤ دایر گـــردید برای یافتن طرق حل مسایل حاد بین المللی استقرار صلح جهانی، رفع استعمار مسایل مربوط به خلع سلاح، بحران شرق میانه، حل مسالمت آمیزاختلافات انکشاف اقتصادیکشور های درحال رشد و کمتریـــن انکشاف یافته ریفورم سیستم پولی بین المللی، حاکمیت دایمی دول بالای منابع طبیعی شان وتقویـــهٔ نقش ملل متحد درتحکیم صلح و انکشا ف اقتصادی ، فعالانه سهم گرفتند .

افغانستان بحیث یکی از اعضای مؤسس وصادق سیاست عدم انسلاك ومنحیث یـــك کشور روبه انکشاف ازموقف دول گروه مذکور مجدانه پشتیبانی بعمل آورده ونمایندهٔ افغانی

دربیست ونهمین جلسه کاملهٔ مجمع عمومی ازدایر شدن کنفرانس جهانی خلع سلاح حمایت نموده ودرمورد تحکیم امنیت بین المللی گفت که بائیست دیتانت تنها منافع ومسایل طرف علاقهٔ کشور های بزرگ رادربر نگیرد بلکه موضوعات طرف علاقه ومنافع تمام کشور ها رااحتوانماید. وی افزودکه تجمع وذخیره سلاح درنقاط مختلف جهان منجمله حوز هٔ ایکه

افغانستان درآن واقع است امنیت کشورهای کوچك مخصوصاً کشور های غیرمنسلك رابه مخاطره میاندازد وی همچنین ازمفکوره های فاقد سلاح ذروی شناختن شرق میانه وشناختن بحرهند بحیث یك منطقهٔ صلح پشتیبانی نمود.

رئیس هیات افغانی در جلسهٔ مذکور ضمن توضیح روابط نیك افغانستان باکشور های همسایه وحوزه علاوه نمودکه مساعی افغانستان برای بهبود روابط باپاکستان مثمر نتیجه ی نشده است زیرا حکومت آنکشور از شناختن حقوق حقه وقانونی مردمان پشتون وبلوچ ابامیورزد .

نمایندهٔ افغانی اظهار داشت که موضوع پشتونستان یك مسألهٔ ملی برای افغانستان میباشد زیراقوای استعماری بودکه پشتونستان راازوطن آبایی آن افغانستان جدا ساخت . حکومت پاکستان باواقعیت بینی قبل ازآنکه خونریزی وفاجعهای نظیروقایع بنگلهدیش درپشتونستان رخ بدهد بائیست تعیین سرنوشت را بحیث یك حق قانونی برای مردمان پشتون وبلوچ بشناسد .

نمایندهٔ افغانی اظهار کرد که سیاست افغانستان مبتنی براصل جستجوی راه حل اختلافات ازطرق صلح جویانه میباشد وبرهمین معنی آرزو دارد یگانه مسألهٔ مورد اختلاف بین افغانستان وپاکستان ازطریق مسالمت آمیز مرتفع گردد .

وی ازمجاهدات ملل متحد برای رسانیدن مناطق تحت استعمار بهاستقلال شان پشتیبانی کامل افغانستان رااعلام نمود .

هیات افغانی درجلسهٔ فوق‌الذکرمجمع عمومی ازموضوع فلسطین جانبداری کامل نموده و به طرفداری ازمصوبهایکه خاك فلسطین رابحیث مسکن اصلی مردم فلسطین شناخته است و موافق به روحیهٔ چهارمین کنفرانس سران دول وحکومات کشور های غیرمنسلك در الجزایر (منعقدهٔ سپتمبرسال ۱۹۷۳) میباشد رأی داد.

درجمله اکثریت کشور های غیرمنسلك و روبه انکشاف افغانستان درجملهٔ بیست‌ونهمین مجمع عمومی ازشمول موضوع (دسترسی آزاد به بحرو ازبحر) در (منشور حقوق ووجایب اقتصادی دول) بصورت جدی پشتیبانی نمود.

۳ـ بتأسی‌ازفیصله هاوتوصیه های چهارمین کنفرانس رؤسای دول وحکومات کشور های غیرمنسلك وبا درنظر داشت وضع بحرانی اقتصادی جهان از تاریخ سوم الی ۸ فبروری ۱۹۷۵ وزرای پنجاه وهفت کشور روبانکشاف که اکثریت مطلق آنهارا کشورهای غیرمنسلك تشکیل میداد بشمول افغانستان در داکار پایتخت سنیگال اجتماع کردند تاراهی رابرای توازن قیم موادخام وتولیدات صنعتی جستجو نمایند .

هیأت افغانی دراین کنفرانس سهم فعال گرفت وتوجه کنفرانس رابااین مطلب جلب نمودکه سیستم موجودهٔ اقتصاد جهان که مناسبات پولی وتجارت بین‌المللی را تنظیم میکند به مضارکشور های کمترین انکشاف یافته میباشد وقیم مواد خام‌که صادرات کشور های روبه انکشاف راتشکیل میدهد روز بروز تنزیل مینماید، درحالیکه قیم مواد صنعتی‌که واردات کشور هاراتشکیل میدهد روبه‌افزایش است . هیأت افغانی پیشنهاد نمود تا یک سیستم جدید همکاری بین‌المللی درزیرنظارت ملل متحد تأسیس گردد. همچنین هیأت‌افغانی تقاضا نمودکه کشور های روبه انکشاف که محاط به خشکه میباشند بائیست مورد توجه مزید وخاص قرار بگیرند .

کنفرانس داکارتصامیمی برای تنظیم تجارت بین کشور های روبه انکشاف وکشور های صنعتی اتخاذ نمود .

٤ــ متعاقباً وزرای هفتادوشش کشور روبه انکشاف که اکثراً غیر منسلك بودند ازتاریخ ١٥ــالی ١٨فبروری١٩٧٥ درالجزایرگرد آمدند تادرمورد مشکلات اقتصادی شان بحث نمایند دراین کنفرانس راجع به سیستم غیر عادلانهٔ اقتصادی جهان که تماماًبمضار کشور های جهان سوم میباشد مباحثات ومطالعاتی صورت گرفت .

هیأت افغانی دراین کنفرانس نیز سهم فعال گرفت وتوجه کنفرانس رابااین موضوع جلب نمودکه کشورهای‌کمترین انکشاف یافتهٔ محاط به خشکه درنتیجهٔ بحرانات اقتصادی جهان نظربه مصارف اضافی ترانزیت و ترانسپورت بیشتر ازدیگر کشور ها صدمه دیده‌اند ومحتاج به مساعدت بیشتر به مقایسهٔ سایرکشور هامیباشد .

هیأت افغانی برای بهبود وضع اقتصادی کشور های روبه انکشاف بذل مساعی راجع به صنعتی ساختن کشور های مذکور راتوصیه نمود زیرااقتصاد کشور های مذکورکه اکثراً زراعتی میباشند باعدم توازن فاحش بین قیم محصولات زراعتی که صادرات آنهارا تشکیل میدهد وقیمت های تولیدات صنعتی که واردات کشور های مذکورزااحتوامیکند، متضررمیگردد. دراین‌کنفرانس یك سلسله فیصله هاوتصامیم برای بهبود وضع اقتصادی کشور های روبه انکشاف وتغییروضع موجودهٔ تجارت بین‌المللی به منفعت کشور های رو به انکشاف، اتخاذ گردید وبرای‌اینکه سازمان توسعهٔ صنعت ملل متحد سهم مؤثری دررا ه صنعتی شدن کشور های روبه انکشاف گرفته بتواند، فیصله بعمل آمدتاسعی شود صلاحیت ها، فعالیت ومنابع یونیدودر چوکات ملل متحد تزئید یابد .

٥ــ کمیتهٔ انسجام کنفرانس کشور های غیرمنسلك که شامل هفده عضو میباشد از تاریخ ١٧ــالی ١٩مارچ ١٩٧٥ سومین جلسهٔ رابه سویهٔ وزراء انجام داد تادرزمینه چگونگی تعمیل تصامیم وفیصله های چهارمین کنفرانس سران دول وحکومات کشور های غیرمنسلك درالجزیره (منعقدهٔ پنج سپتمبر١٩٧٣) درپرتو اوضاع جدید سیاسی واقتصادی جهان بحث

نماید وبرای کنفرانس وزرای خارجه‌کشورهای غیرمنسلك که درماه مارچ ۱۹۷۵ درلیما دایر گردید، آمادگی اتخاذ نماید.کنفرانس ازکشور های غیرمنسلك تقاضابه عمل آورد تادر راه تقویهٔ هرچه بیشتر تساند وهمبستگی خویش بذل مساعی نمایند .

این جلسه فیصلهٔ چهارمین‌کنفرانس سران دول وحکومات کشورهای غیرمنسلك را مبنی براینکه تجاوز قوای استعماری بریك کشور غیرمنسلك تجاوز برتمام کشور های مذکـور تلقی گردد، باردیگر تائید نمود واز مجادلات آزادی خواهی‌کتله های تحت استعمارپشتیبانی بعمل آورد .

بمنظور تأمین صلح عادلانه درشرق میانـه کنفرانس تقاضا بعمل آورد تا اسرائیل تمام خاکهای اعراب راکه ازتاریخ پنج جون ۱۹٦۷ به بعداشغال نموده‌است بدون قیدوشرط تخلیه نماید وحقوق مردم فلسطین برای آنها اعـاده شود .

باآنکه افغانستان در ایـــن کنفرانس سهم نگرفته بود امافیصله های کنفرانس مذکـور مورد پشتیبانی آن قرار دارد .

٦ـ د ومیـن کنفـر ا نس (یـونیــدو) (موسسهٔ انکشاف صنعتی ملل متحد) که از تاریخ ۱۲ـالی ۲٦مارچ ۱۹۷۵ درلیماپایتخت پیرو دایر گردید اصلایك اجتماع عادی برای بررسی فعالیتهای موسسه مذکوربود امابتکار وفعالیت کشورهای روبه انکشاف وغیرمنسلك کنفرانس را توسعهٔ زیاد داده بیشتر جـهان شمول ساخت وتعداد کشور های سهم گیرنده رابه ۱۱٤ رسانید .

دراین کنفرانس که بحیث یکی ازاجتماعات مهم بین‌المللی تلقی شد فیصله بعمل آمـــد تااقداماتی مرعی گرددکه درچوکات سازمـــان ملل متحد وبراساس پر نسیب های جدیـــد پروگرام های طویل‌المدت برای صنعتی‌ساختن کشور های روبه انکشاف ترتیب وعملی‌گردد.

دراین‌کنفرانس فیصله بعمل آمدکه صنعتی شدن کشورهای روبه انکشاف یکی ازمسایل عمدهٔ اقتصادی جهان و مناسبات بین المللی میباشد ومناسبات عادلانه اقتصادی در جهـان ازطریق همین صنعتی شدن برقرارمیگردد .

طی این اجتماع صنعتی سا ختن بحیـــث موضوعی شناخته‌شدکه تنها مربوط به پلانهای ملی نبوده بلکه منوط به مساعدت بین المللی میباشد ، لهذاازتمام کشورهای جهان تقاضای همکاری درین مورد بعمل آمد .

هیأت افغانی درین کنفرانس نیزسهم فعال گرفته وازمنافع کشور های روبه انکشاف به صورت عموم وازموقف کشور های کمتریـــن انکشاف یافته محاط به خشکه که افغانستان

نیزازآنجمله میباشد بصورت خاص جانبداری نمود .

همنوایی وهمبستگی ایکه دراین کنفرانس بین کشورهای روبه انکشاف بمشاهده رسید درهیچیك اجتماع درگذشته سابقه نداشت .

۷ـ افغانستان بحیث یك کشور مسلمان همواره درراه اتحاد کشور های اسلامی سعی ورزیده وازموقف کشعور های مذکور درصحنهٔ بین‌المللی پشتیبانی نموده است . هیأت افغانی سال‌گذشته درکنفرانس وزرای خارجهٔ کشتور های اسلامی درکوالالمپور (۱۱ـ۲۵جون ۱۹۷٤) سهم فعالی گرفت. رئیس هیأت‌افغانی درجلسهٔ کاملهٔ کنفرانس درموضوع شرقمیانه باردیگر موقف افغانستان راتائید نموده تقاضا بعمل آوردکه اسرائیل سرزمین های اشغالی عربی راتخلیه نماید وحقوق مشروع مردم فلسطین اعاده شود .

دراین کنفرانس راجع به تأسیس بانك اسلامی صندوق تساندااسلامی تصامیمی اتخاذ گردید وفیصله بعمل آمد تایك آژانس خبر رسانی اسلامی نیزتاسیس گردد .

درجلسهٔ امسال کنفرانس وزرای خارجهٔ کشورهای اسلامی که قرار است بتاریخ ۱۵ جون ۱۹۷۵ (۲٤ سرطان ۱۳۵٤) درجده دایر گردد‌افغانستان بازهم سهم فعال گرفته ودر راه اتحاد وتساند بیشتر جهان اسلامی خواهد کوشید .

بصورت عموم درجریان سال گذشته روحیهٔ همکاری تساند وهمبستگی دربین کشور های مسلمان روبه انکشاف وغیرمنسلك بیشترازین بمشاهده میرسد . در پهلوی همکاری وهمنوایی در اجتماعات عده‌ای ازکشور های مسلمان وروبه‌انکشاف مؤلد نفت برای آندسته ازکشور های روبه انکشتاف که درنتیجهٔ بحران انرژی واقتصادی جهان متضرر گردیده بودند درچوکات صندوق های امدادی مساعدت های مالی نمودند ودر قسمت فروش نفت برای کشتور های مذکور امتیازاتی راقایل‌گردیدند .

وزارت داخله

وزارت داخله درطول سال که گذشت برای حفظ ، امن ونظم عامه‌ومستقرساختن‌امنیت موثر به نفع مردم کشور خدمت نموده است .

درین سال نیزسعی بعمل‌آمده‌است تا وضع شعبات ودفاتر مختلف وزارت داخله مطابق به مشی عمومی ورهنمود اساسی دولت جمهوری که دربیانیه تاریخی رهبر بزرگ ملی ما(خطاب به مردم افغانستان) ازآن ذکر بعمل آمده‌است تنظیم شود ودرپی آن است تادر کمترین‌زمان به‌اداره ای تبدیل شودکه جوابگوی توقعـات اکثریت محروم جامعه ماباشد .

وزارت داخله گذارش کارهای راکه اجـرا نموده است در دوقسمت یعنی اجراآت شعبات مرکزی وزارت واجراآت ۲٦ ولایت کشور و واحدهای ادارهٔ محلی فرعی، آنهارا روی‌همرفته درروابطه بامسایل ذیل بصورت فشرده تقدیم میدارد :

١ـ اندازهٔ تحصیل باقیات .

٢ـ استرداد املاك دولت وتصفیه دوسیه های املاکی وحل مشکلات ناشی ازحقابه و علفچر .

٣ـ بلند بردن عواید ملکیت دولت .

٤ـ اسکان مردم بی زمین .

٥ـ پیشبرد پروگرام ښاروالی های مربوط درساحهٔ خدمات شهری .

٦ـ وارسی ازاحوال محبوسین وبهترساختن شرایط مادی ومعنوی آنها .

٧ـ تکمیل وبدوران انداختن دوسیه هـای لااجرا .

٨ـ احداث راه های فرعی جدید وغیـــره تاسیسات .

٩ـ فعالیتها درساحهٔ تامین بهترامنیت .

١٠ـ جلب همکاری وکمك مردم در ساحه های عرفانی واقتصادی .

١١ـ درساحهٔ مجادله باخرافات رسم ورواج های کهنه درروابطه بامبارزه درراه تامین حقوق زن طی سال بین المللی زنان .

١٢ـ سایر فعالیتهای ابتکاری .

قوماندانی عمومی امنیه :

آمریت تشکیلات مدیریت عمومی حرکات :

یکی ازجملهٔ فعالیت های مهم وعمده که در قوای پولیس بعمل آمده عبارت ازتعیین کمیتهٔ می باشدتادرخصوص تنظیم وانسجام تشکیـل قوای پولیس که‌ازبدوتاسیس نظام‌جمهوری‌آرزوی اصلاح آن موجودبود مطالعات خودرا انجام داده نظربه وضع مالی دولت، خواسـت زمـان ، ایجابات عصر وضرورت های مسلکی کـــه احساس میگردید تشکیل جدید را تنظیم‌نمایند. این‌کمیته قوماندانی‌های ولایات راکه ازلحاظ تعداد پرسونل شعب اختصاصی وتنظیم رتبه عدم توازن رااختیار نموده بودبه گروپ ولایات تیپ الفـ‌بـ‌ج منقسم نموده اند .

درتشکیل جدید قوای پولیس آمریت امنیت آمریت جنائی، آمریت سرحدی، آمریت‌ترافیك، آمریت محبس صناعتی، آمریت‌تخنیکی، آمریت پاسپورت وآمریت لوژستیك هرکدام بـرای انسجام‌وظایف خویش یکتعدادشعب اختصاصی

رادراختیار دارند .

از بدو تاسیس نظام فرخندهٔ جمهوریت در کشور عزیز ضمن تحولات چشمگیری که درهمه ساحات وامور اجتماعی واقتصادی، سیاسی وفرهنگی اصلاحی وتحولات بنیادی وغیره صورت گرفته قوماندانی عمومی امنیه ضمن پروگرام اصلاحی محابس برای اصلاح بهتر وضع محبوسین و محبوسات سراسر کشور دستگاه های صناعتی رابیش ازبیش توسعه داده که محبو سیــن بتوانند ازمزدآن اعاشه ودرآینده نیز صاحب حرفه گردند که فعلا ۱۳ولایت در حدود ۷۲۰ نفر محبوسین و۱۵۸ دستگاه صناعتی که عبارتند ازدستگاه های قالین بافی، سطرنجی بافی ، گلیم بافی، فلزکاری، بوت دوزی، نجاری امور تعمیراتی، نخ ریشی ، خبازی وآسیاب مصروف فعالیت بوده وپلانهای انکشافی شان پی ریزی گردیده که امید درآینده قریبی توسعه یابد .

درایام عید سعید اضحی ۱۳۵۳ در حدود ٤٤٤٥ نفر محبوسین مورد عفو رهبر انقــلاب قرارگرفته است . برعلاوه بدون تبعیض وامتیاز که خاصه اجرآت دولت جمهوری میباشد که ازاینکه در گذشته حکم محاکم در حصهٔ اکثر محبوسین غیرعادلانه بود یکعدهٔ زیاد محبوسینیکه اضافه ازده سال محبوس بودند وده سال خویش را اکمال نموده وهم کسانیکه میعاد حبس شان ازده سال کمتر ودو ثلث حبس خودرا سپری نموده بودند توسط فرامین جمهوریت رهاشده اند . همچنان درحصهٔ تعیین سرنوشت ۱۷۰۳ نفر محبوس ۱۲ ولایت کشورکه از سالهای متمادی بدون تعیین تکلیف قطعی درمحابس بسرمیبردنداجرآت موثر بعمل آمده وسرنوشت اکثرایشان معلوم وازین تکلیف رها وتعقیبات جدی درزمینه جریان دارد .

آمریت عمومی جنائی :

فعالیت آمریت دفتر داری عبارت اندازترتیب مسودهٔ سوابق مجرمین وتثبیت هویت آنهــا همچنان ترتیب مسودهٔ آمریت عمومی جنائــی آمریت های جنائی ولایات وشعبات جنائی آن .

ترتیب رهنمای وبررسی واقعات قتل بــا فورمه های اطلاعیه، اوراق تحقـــیق، اوراق محضر تلاشی اماکن بافورمه شهرت تکمــل متهمین خورد سال ، فورمه شهرت مامورین ضبط قضایی ، فورمه محضر عاجل اماکــن ، فورمه شهرت متهمین قضیه ، فورمه محضـــر تفتیش اماکن، فورمه محضر استنطاق واقرار متهم، فورمهٔ شهرت متهمین قضیه ، فورمه تسلیمی اجناس واموال، فورمهٔ مدارک اثباتیه، فورمهٔ ورق محضرومشاهدات محل واقعه، فورمهٔ مطالبه خارنوال غرض اشتراک در تحقیق، فورمه های فوق الذکر طبع وغرض استفاده وتطبیق بــه ولایات کشور عزیز ارسال گردیده، همچنان متحدالمال هاوهدایات لازم راجع به اکمـــال دوسیه های جزایی وتطبیق موادقانون اجرآت جزائی وغیره دستورالعمل های لازم به همه ولایات کشور صادر گردیده است .

آمریت تعلیم وتربیه :

طرح کورس مواد منفلقه باهمکاری موظفین ریاست خدمات تخنیکی وزارت جلیلهٔ دفاع ملی ودایر شدن آن درچوکات ریاست خدمات تخنیکی، این کورس مدت هشت هفـــته دوام نموده و۹نفر مامور پولیس در آن اشتـــــراک

داشتند .

تدویر کورس حفظ آثار ، تثبیت هویت وعکاسی ، این کورس برای هفت هفته دوام داشته وبتعداد ۱۸ نفر مامور پولیس در آن اشتراك داشتند .

تدویر کورس مواد مخدره برای موظفین پولیس وزارت مالیه ووزارت عدلیه ، شاملین کورس بتعداد ۲۸نفربوده وبرای دوهفته این کورس به همکاری شعبهٔ مواد مخدره ملل‌متحد دوام نمود .

کورس رهنمایی وظایف پولیس‌جنایی برای ۲۰ تن ازمامورین وزارت عدلیه‌که در بست قوماندانی عمومی امنیه تبدیل گردیده بودند مدت ده روزدوام‌نمود. همچنان ترتیب پروگرام تمرینی انداخت تفنگ وتفنگچه برای موظفین آمریت عمومی جنائی . که این کار برای بار اول صورت گرفته است .

آمریت اطلاعات :

ترتیب راپور واقعات مستعجله ولایات کشور همه روزه در ۱۲ نسخه وارسال آن به مردجع مربوطه، همچنان ارزیابی ٤۰۳۸ واقعه مستعجله که ازولایات به آمریت اطلاعات مخابره گردیده است وترتیب وتنظیم دوسیه های سوابق جرمی . این اقدام جدیدا درسال جاری شروع گردیده است وهمچنان تعلیمات نامهٔ آن نافذگردیده که بعد ازین مطابق تعلیماتنامه اجراآت خواهد شد. هکذاترتیب وتنظیم یکتعداد کارتها وفورمه هاغرض‌بهبود امور وجمع آوری احصائیه های واقعات .

آمریت کریمنال تخنیك :

تدقیق آثار، آلات افزار فعل وبتعداد چهل واقعه ازمرکز وولایات معاینه ومطابقت داده‌شده است وبالاثر ابراز نظر گردیده همچنان به تعداد ۱۸۰ قطعه سند تحت معاینه ومقایسه گرفته شده ودرمورد نظریه داده شده است . هکذاازمحل واقعات قتل، حریق ، حادثات ترافیکی نظر بلزوم دید عکاسی بعمل آمده است .

آمریت تعقیب مرکزی :

اجراآت درمورد اشخاص واجناس مفقودشده اختطاف شده‌گان ومفرورین وهمچنان در مورد متهمین‌که به امراض عقلی وعصبی دچاربوده‌اند درقسمت دریافت ورثهٔ نعش های مجهول‌الهویه ودریافت ورثه وتثبیت وراثت ازطریق این آمریت واعزام مجروحین واجساد به روغتون هاوسرویس طب عدلی .

آمریت تثبیت هویت :

طبقه بندی کارت چاپ انگشت ده گانه بتعداد ۵۰۰۰ کارت، ترتیب وتنظیم عکاسی های مجرمین بتعداد ۱۵۰۰۰ قطعه همچنان در مورد ۵۳ قضیهٔ مختلف آثار چاپ های انگشت وپل های پاابراز نظر گردیده وراجع بسوابق جرمی اشخاص به شعبات ذیعلاقه معلومات موثق ارائه گردیده است .

آمریت گروپ تحقیق :

باساس ضرورت مجادله بارشوت ۲٦۱ نفر ازمامورین ملکی وصاحب منصبان پولیس و عسکری بالفعل درحال اخذ رشوه از طرف موظفین این آمریت دستگیرودوسیه های‌مربوطهٔ آن هااکمال وبمحاکم ارسال گردیده است . درموضوعات وواقعات مهم فریبکاری نوت‌جعلی

قطاع الطریقی سرقت های بزرگ تحقیقات لازمه بعمل آمده است .

مواد مخدره واموال قاچاقی که از تاریـخ اول حمل ۱۳۵۳ ـ الی تاریخ ۲۲ دلو ۱۳۵۳ درمرکز گرفتار گردیده که قیمت مجمو عی آن ۵۸٤۱۹۷۸ ـ افغانی بالغ میگردد .

اکادمی پولیس :

درسال ۱۳۵۳ یك تعداد از فارغان صنف دوازدهم ونهم تحت تربـیه گـر فته شـد ، وفارغ التحصیـل گردیدند .

هکذا جهت فراگرفتن طرق بهتر اصـول تدریس یك کورس پیداگوژی بهمکاری پوهنتون کابل برای استادان اکادمی دایر گردید .

درسال جاری ۱۸ نفر دریوران جوان رابه حیث دریو ومعلم دریوری تربیه نموده است دراولین کورس ٤۰ نفر شامل اند .

تغیر درسیستم تدریس :

مااولتر ازهمه برای تدریس بهتر معلمین اکادمی راتابع کورس اصول تدریس نمودیـم تاباآموختن اساسات واصول تدریس بهتـر بتوانند ازاجرای وظیفه مشکل معلمی بدرآیند زیرا فراگرفتن دانش چیزی وانتقال آن بـه دیگران چیز دیگریست که باید مطابق پرنسیپ های تجربه شده صورت گیرد وباین اساس بهبود بعمل آمده رضایت شاگردان حاصـل شود .

ازجانب دیگر سیستم تدریس دوامدار وخسته کن ۱۵ و۲۰ مضمون که دریك زمان صـورت میگرفت به سیستم سمستر تحول نمود که در هرسمستر تعدادی ازمضامین تدریس بعد از اخذامتحان البته تعدادکه کامیاب شده اندشامـل سمستر دوم شده متباقی مضامین رامیاورند باینترتیب فشار آموختن مضامین زیاد دریك لحظه ۵۰ فیصد تخفیف یافت .

تغییر دیگریکه درساحهٔ تدریس اکادمی آورده شد تقسیم مضامین به گروپ های جداگـانه بنام دیپارتمنت که درآن گروه معلمین مضامین مشابه ومربوط دریك دیپارتمنت تحت اداره یك آمردیپارتمنت اجرای وظیفه نموده وباین ترتیب یك انسجام بهتر وهم آهنگی بوجودآمدومساعی مشترك رابدون تکرار موضوع در مضامیـن مختلفه پیش میبرندودرمواردتدریسی وانکشاف بعدی رشته های خود مشوره وهمکاری مینماید دیپارتمنت های موجود عبارت انداز :

۱ـ دیپارتمنت ترافیك برای انسجام وتنظیم موضوعات ترافیکی .

۲ـ دیپارتمنت تعبیه برای انسجام وتنظیم موضوعات وظایف پولیس . تعبیهٔ پـولیسی ، جمع نظام، عملیات پولیس، انداخت، حقوق و قوانین وتعلیماتنامه های پولیس .

۳ـ دیپارتمنت جنائی برای انسجام مضامین موضوعات کریمنالستیك ، کریمنال تخنیـك کریمنولوجی وروحیات جنائی .

٤ـ دردیپارتمنت سپورت به استثنای کورس عالی عموم صنوف سپورت میکنندداین دیپارتمنت باالمپیك تماس داشته ودر مسابقات اشتـراك مینمایندمشکل عمده اینست که سپورت مینهای پولیس درولایات تقسیم اند اماباوجود آن در اثرسعی این دیپارتمنت ازجمله سپورتمینهای موجوده دونفر فوتبالیست حایزبه درجهٔ اعلی شـده در تیـم ملـی افغـانستـان شامل

شامل گردیده اند . ازطرف دیگر تمام قوانین مربوط وظایف پولیس و تعلیماتنامه هـــای ضروری دراکادمی تدریس میشود . که فارغان ازطرفی اجراآت مسلکی وازجانب هم صلاحیت هاوطرز ایفای وظایف رامطابق اصول بدانند.
درساحهٔ کلتوری واجتماعی یك مضمون جدید در اکادمی بنام تحولات اجتماعی و جمهوریت اضافه شداین مضمون بههمه شاگردان تدریس میشود تاایشان تحولات اجتماعی وعلت آنرا درك وازجمله درمورد جمهوریت ها. ماهیت و محسنات رژیم جمهوری معلومات کسب نمایند وعلاوتا یك فصل خاص درین مضمون مربـوط تحولات افغانستان ومرام های دولت مترقـی جمهوری ماست که اعلام جمهوریت فعالیـت های روزمره دولت نوین مارا در بر گـرفته شاگردان مطابق به خط مشی مترقی و مردمی کسب دانش مینماید وازمسایل روز آگـاهی حاصل میدارند علاوتا اجیران ساتونکی های اکادمی تابع کورس سواد آموزی شده تامطابق مرام جمهوریت باسواد شوند .

برای تنویر بهتر واشتراك عملی شاگردان درهفته دوساعت برای کنفرانسها ونمایش فلم های تربیوی ومستند اختصاص داده شد که اینکار ازدیاد معلومات وبلندرفتن سویهٔعمومی وتقویه مورال پولیس ارزش دارد. همچنان کوشش شده که کتابخانه اکادمی تقویه وکتب متنوع مسلکی وحقوقی و اجتماعی بـدسترس استادان وشاگردان گذاشته شود. چنا نچـه بعداز انقلاب سرطان تعداد کتب از ٤٨٤٨جلد به ٦٩١٣ جلد رسیده است .

اجراآت ریاست پلان :

ریاست پلان در سال ۱۳۵۳ فعالیتهای آتی رابعمل آورده است :

نظربه پیشنهادات وتعدیل در تشکیـــلات انفکاك قریهٔ چهل باغتون ازولسوالی مالستان بولسوالی جاغوری ولایت غزنی ، تشکیـــل علاقه داری جدید موور درلوی ولسوالی کنرها وانفکاك قرای زردسنگ وچوپان از ولسوالی چك والحاق آن بو لسوالی سید آباد ولایت وردك .

درزمینهٔ تربیه یکتعداد پرسونل فنی بـه سویه های مختلف علمی بااستفاده ازبورسهای ممالك دوست بتعداد سیزده نفـر مـــا مور غرض ادامه تحصیل به مواعید مختلف عـــازم کشور های اضلاع متحده ، هندوستان، فرانسه، جاپان، آسترالیا ، ایران ، تایلند ومالیزیـا گردیده اند . همچنان بتعداد ۳۵ نفر مامور بکلوریا پاس ولیسانس غرض ادامه تحصیلات عالی بهکشور هندوستان معرفی گردیده اند . علاوتا پروگرام کارسه نفرمتخصصین هندیکه باساس مذاکره کمیسیون مشترك افغانی و هندی رویاحتیاج وزارت داخله درشقوق اسکان واحصائیه به آمدن شان به افغانستان موافقه شده وازجمله یك نفرمتخصص هندی وارد و شروع بکار نموده است .

ترتیب وتکمیل مسودهٔ قانون ادارهٔ محل .

تدقیق لوایح وارداتی ښاروالی کابل .

مدیریت ښاروالیها در جزء تشکیل ایـن ریاست تشکیلات وبودجه ښاروالیهای محلات (ولایت ، لوی ولسوالی، ولسوالی وعلاقداری) راتدقیق وبمراجع ذیصلاح تقدیم نموده است .

عیار نمودن بودجه های ښاروالیها بروی چهل فیصد عواید ثابت سنوی وتثبیت بودجهٔ انکشافی ښاروالی ها .

تنظیم وفعالیت ښاروالیهای محلات درجهت خدمات بیشتر شهری از قبیل شبکه آبرسانی، برق، سینما وغیره ازداخل بودجهٔ انکشافی ښاروالیها .

اعزام یك هیات جهت رهنمایی وتنظیم بودجه سال ۱۳۵٤ ښاروالیها بولایات باساس مقررهٔ جدید اصدار هدایت دربارهٔ کمك ښاروالیهابه کتابخانه های عامه مربوط غرض تنویر افکار همشهریان واصدارهدایت غرض تطبیق پلانهای شهری، محلاتکه قبلا مراحل خود را پیموده است .

ریاست اداری :

ریاست اداری برعلاوه اجرای امور محوله اداری وزارت داخله به منظوررفع مشکلات وفراهم آوردن تسهیلات لازمه وتثبیت حقوق مثبته مامورین مربوطه کمیسیو ن راءوظـف ساخته تاسوانح برخی ازمامورین راکه ازآغاز ماموریت رتبهٔ شان تثبیت نگردیده بروفـق روحیهٔ قانونی تثبیت وبه مقام ذیصلاح تقدیم نمایند وهم فورمه های دارایی مامورین کـه قانونادرهرپنجسال بید تجدید می گردید در سنوات ماضی عملی نشده بود به تجدید آ ن درمرکز وولایات اقدام وبه تعداد ۲۰ نفر از فارغان پوهنځی هاولیسه هارادر مربوطـات وزارت داخله جذب ومبلغ ۱۹۱٤۹۵۸ـافغانی ذریعهٔ شعبهٔ مربوطه ازمدارك مختلفه تحصیل نموده است .

ریاست احصائیه :

ریاست احصائیه وزارت داخله منحیث وظیفه دار امور ثبت سجل افراد کشور با امکانات توان مالی وپرسونل کهدردسترس دارد بادر نظرگرفتن نابسامانی های گذشته با عـلاقـه وشوق تمام مجاهدت ورزیده ، تاراه معقـول ومناسبی راکه باایجابات عصرکنونی واحتیاجات روزافزون ملی مطابقت داشته باشد اتخـاذ وبیك سلسله فعالیتهای مفیدی درمورد اصلاح ثبت سجل مبادرت ورزیده که بصورت خلاصه ذیلا توضیح میگردد :

تهیهٔ تعلیماتنامه هاو هدایت نامه ها درمورد اجرای ثبت سجل وتوزیع تذکره بـرعـلاوه دانستن معلومات اداری معلومات اختصاصـی وفنی رااززنگاه احصائیه نیز ایجا ب مینمایـد چه امور ثبت سجل درچوکات مقررات واصول مربوطه به آن چرخیده جزئی ترین اهمال و غفلت دراجرایکارسبب پسمانی کار ومشکلات عمده اداری وتخنیکی رابارمی آورد . لهذابرای اینکه امور مربوط بمحور اصـول وسیستم تخنیکی چرخیده باشد لازم دانسته شد تادر مورد اجراء وبجریان انداختن کار تعلیماتنامه هاوهدایت نامه هاترتیب وتدوینگردد ، چنانچه طی جلسات متعدد بادر نظر گرفتن پرنسیپ هاومقررات احصائیوی هدایت نامه ها ولوایح ترتیب، تهیه وبدسترس مامورین مربوطـه گذاشته شد .

برای اینکه امور توزیع تذکـره مطابق بـه مقررات قانونی و متحدالشکل عملی شده واز پراگندگی کار جلوگیری شده باشد ستیمینار هاوکنفرانس یکهـفته ای در کتابخانهٔ وزارت

داخله دایر وعملا برای هیات های توزیع تذکره تفهیم گردید تامشکلاتیکه احیانا درطرز اجراآت کاررونما ویا احساس شود مرفوع دارند .

استفاده ازکارت دیموگرافی که معلومات در موردتعداد ومشخصات نفوس رابه سویهٔ‌فامیلی احتوا میکند نیز صورت گرفته ومندرجهٔ آن عبارت‌اندازسکونت‌دایمی، محل تولد، تاریخ تولد، سن، حالت‌مدنی، شغل‌وظیفه ومحل‌کارسواد و درجهٔ تحصیل ، زبان مادری، وخارجی تغییر درمحل سکونت دایمی، نقل مکانی ومثال ان عملیات وارزیابی مواد متذکره توسط ماشین های الکترونیك درآینده صورت خواهد گرفت چه سنجش وارزیابی این نوع معلومات جهت طرح پروگرام های انکشافی قابل ارزش‌واهمیت خواهد بود .

شروع توزیع تذکره بصورت نمونوی :

برای اینکه فهمیده شده بتواند توزیع‌تذکره دریك روزبه حداوسط ازطرف هیات های منتخبه بچه تعداد توزیع شده میتواندوهمچنان هیات های مربوط باکدام نوع مشکلات وپرابلم هادر جریان توزیع تذکره مواجه میشوند و هکذاتاچه اندازه موفقیت کار متصور است این هاسوالهای بودکه باساس آن پروژه نمونوی یکماهه رویدست گرفته شد، در شروع کار ولسوالی ده سبزکه شرایط شهری و دهاتی درآن محل میسر بود بصورت نمونه انتخاب گردید .

بعداز تطبیق پروژه نمونوی یك ماهه نخست توزیع تذکره شهر کابل آغاز گردید وبعد از نتیجهٔ مثبت که ازاین عملیه بدست آمد به تعقیب شهر کابل ولسوالی های کابل وبعدا ولایت کندهار متعاقباً در تمام ولایات افغانستان توزیع تذکره شروع وگسترش‌یافت.

که به اساس پیشنهاد ریاست احصائیه ومنظوری مقام‌وزارت داخله تحت ادارهٔ مستقیم والی منطقه اجراآت توزیع تذکره رویدست گرفته شد طبق پلان پیشبینی شده توزیع عمومی تذکره جمهوریت درظرف دو سال و ششماه تکمیل خواهد گردید .

جدول ذیل تعداد تذکره به حساب هزار درسال ۱۳۵۳ مرکز وولایات نشان میدهد :

ولایات کابل	۳۸۰
ننگرهار	۵۲
وردك	٦٤
کندهار	۲۰۵
لوگر	۲۵
بغلان	٥٤
کندز	۵۵
پروان	۸۲
بدخشان	۳۵
جوزجان	۵۸
بلخ	۱۱۲
لغمان	٦۰
پکتیا	۱٤
غزنی	۱٦۵
زابل	۳۹
ارزگان	۱٦
هلمند	٦۹
فراه	۳۹
فاریاب	٤۱
نیمروز	۱۲
هرات	۸۱

بادغیس	۵۰
غور	٦۰
سمنگان	٦۲
بامیان	۱۱۹
تخار	۳۰

مطالعات درموردوقایع‌حیاتی تولدات ووفیات:
چون راپورهای فعلی‌تولدات ووفیات‌ناقص‌بود لهذاراپور های مذکور ازطرف ریاســـت ثبت سجل ترتیب وتدوین وپس ازارائه‌نظریات متخصصین داخلی وخارجی مورد قبول قــرار گرفت وپروژه نمونوی درمناطق‌که اکنون‌توزیع تذکره وثبت نفوس خاتمه یافته‌است رویدست گرفته میشود .

ریاست تفتیش :

این ریاست طی سال گذشته بر انسجـام یکعده تفتیش های عادی واستثنایی از امور ولایات وواحد های محلی تا جائیکه بـوزارت داخله ارتباط میگیرد پرداخته . این اموعبارت بوداز املاك امور مربوط به شکایات اشخاص علیه مامورین دولت واموجزایی ، احصائیوی حقوقی وغیره .

هدفیراکـه ریاست تفتیش وزارت داخلــه درتفتیش هایش تعقیب نموده است هماناصلاح وبهبود اموراداری وزارت وجـــر یـــان آن در مجاری اصلی آن ومتوجه ساختن مامورین مربوط به سهو، لغزش، غفلت و خطایی کـــه مرتکب شده باشند بوده است .

باین هدف وظایف تفتیشی خودرا باارتباط موضوعات یادآورشده درهمنوایی‌باروحیه نظام نوین انسجام داده ۹۰ دوسیه و موضوعـات مختلط رااحتوا میدارد .

مدیریت عمومی اسکان :

درپرتو روحیهٔ نظام جمهوریت و ارشادات پیشوای انقلاب ورهبرملی مامبنی بر توزیـع اراضی برای اشخاص مستحق بی‌زمین، اسکان خانواری ذیل به پروژه های آتی واراضی غیر پروژه وی صورت گرفته است :

۱ـ در پروژهٔ هلمند
۳۹۸۰ـ خانوار
۲ـ درپروژهٔ ننگرهار
۱۲۷٦ـ خانوار
۳ـ در پروژهٔ غوربند ، پـروان
۱۷۲ـ خانوار
٤ـ به‌اراضی‌غیرپروژه‌وی مربوط ولایت‌بغلان
۷٤ـ خانوار
جمله ۵۵۰۲ـ خانوار

ولایت کابل

تحصیل باقیات ۹۱ر۳٤۳٦۳۵۸۵ـ افغانی.

استرداد املاك دولتی وتصفیه دوسیه ها ی املاکی :

دراملاك مستوفیت موازی ۱۳۰ جریب زمین تصفیه و٤۲ دوسیه املاکی فیصله ویکتعـداد دوسیه های دیگر تحت دوران است .

درولسوالی شکردره موازی ٤۳ جریب ۱۱ بسوه و۹بسواسه زمین تصفیه وملکیت دولت شناخته شده است .

درولسوالی قره باغ بتعداد ٦ جلد دوسیه تحت دوران است ، درولسوالی پغمان بتعداد ۳٦ جلد دوسیه املاکی تحت دوران گرفته شده است، همچنان در ولسوالی چهاردهی بتعداد

۱۰۳۷۹ قطعه اظهار نامه املاکی تصفیه شده وهکذا درولسوالی ده سبز بتعداد ۵۷ دوسیه تصفیه وبتعداد ۹۵ دوسیه تحت اجرا قرار گرفته است .

بلند بردن عواید ملکیت دولت :

مستوفیت ولایت کابل ازدرك عواید املاك دولتی وغیره مبلغ ۲۳۲۲۶۰۸-افغانی تزئید بعمل آمده. درولسوالی شکردره از درك عشر للمی مقدار ۹۴۲ سیر گندم تزئید بعمل آمده است .

درولسوالی میربچه کوت از عشر للمی مقدار ۹۵۴ سیر گندم تزئید شده است .

فعالیت ښاروالی :

درولسوالی قره باغ یك مسجد جامع بکمك اهالی تهداب گذاری شده است . همچنان درولسوالی میربچه کوت در حصه اعمار مندوی حمام عصری وتطبیق نقشه شهری تدابیرلازمه اتخاذگردیده است .

وارسی احوال محبوسین :

۱- درقومانداني امنیهٔ کابل : تعدیل در سیستم حسابی ، تصفیهٔ حسابات صناعتی، تنظیم پروگرام صنعتی، تشکیل اساسی برای شعبات صناعتی، تعیین نوروم واستندردتولیدی برای شعبات صنعتی درفی روز .

همچنان ترتیب بودجه وحساب ذخایر برای کارگران صنعتی، تاسیس دکانهای موادغذایی، لوایح کارت هویت برای کارگران صنعتی، تاسیس داش وتنور خبازی درداخل محبس ، طرح تعلیماتنامه اساس نامه ولایحه وظایف برای مامورین وکارگران، محبوسین و همچنان مراقبت ازوضع صحی‌محبوسین‌توسط دکتوران.

وارسی دوسیه ها :

درقومانداني امنیهٔ کابل ۸۲٤ دوسیه در ولسوالی سروبی بتعداد ۹۷ فقره جزایی در ولسوالی قره باغ بتعداد٤۹ دوسیه، درولسوالی بگرامی بتعداد ۱۳۳ دوسیه، در ولسوالی‌یغمان بتعداد ۱۰۲ دوسیه ، درولسوالی میربچه کوت بتعداد ٤۸ دوسیه ، در ولسوالی چهاردهی بتعداد ۷۱ جلد دوسیه ودرولسوالی ده سبز بتعداد ۲۵ واقعه تکمیل و۲۳ دوسیه تحت‌دوران است .

دوسیه هائیکه‌ازطریق څارنوالی اجرا وغرص تطبیق بمراجع مربوط ارسال شده جمعا بتعداد (۱۷۳۱) میرسد .

احداث راه هاوتاسیسات :

درولسوالی قره باغ بین ولسوالی قره باغ واستالف بطول ۷کیلو متر، در ولسوالی چهاردهی بین قریهٔ موسهی علیا وسفلی بطول شش کیلومتر سرك وهمچنان پل قلعهٔ شاده و۱۰ عدد پلچك وبند آبگردان اعمار گردیده است .

جلت وهمکاری مردم :

درولسوالی سروبی اهالی قراه تیزین موازی ۲جریب زمین و یازده هزار افغانی را عرض اعمار مکتب ابتدائیه‌کمك نموده‌اند، درولسوالی چهاردهی اعمار لیسه موسهی سفلی‌که بکمك مردم اعمار گردیده است . ترمیم و رنگمالی لیسه قلعهٔ مرادبیك میربچه کوت قره باغ متوسطه کلکان، پوشش وترمیم مکتب ده‌کلان موسهی ، اعمار تعمیر متوسطه موسهی، اعمار تعمیرمکتب خواجه حسن ودکو، تهیه دروازه

وکلکین برای مکتب چکری ، ترمیم دروازه های مکتب جکدلك ، اعطای یك جریب زمین جهت اعماریك مکتب قره باغ، اعمارتعمیر مکتب شکردره، همچنان تعمیر مکتب میربچه کوت ومنزل اول متوسطه خواجه لکن از بودجهٔدولت وکمك اهالی اعمار وترمیم گردیده است .

ولایت هرا ت

تحصیل باقیات :

مبلـــغ ۸۷ر۴۵۵۴۳۶۶۵ ـ افغـانـــی ۰۰ر۴۵۲۱۵ ـ دالـــر ۰۰ر۱۴۸۲۷ سیر گندم و۰ر۱۰۹۷ سیر جوبدست آمده است .

استرداد املاك دولت وتصفیه دوسیه هـای املاکی :

موازی ۲۶۴۴۰ جریب زمین از تصـــرف غیرقانونی اشخاص کشیده شده وسر جمـع املاك دولت قید گردیده است وهم‌بتعداد ۲۶ جلد دوسیه املاکی فیصله شده است .

بلند بردن عواید ملکیت دولت :

مبلغ ۰ر۱۲۳۸۴۱ـافغانی در عواید اراضی دولت تزئید بعمل آمده است .

اجراآت ښاروالی هرات :

تزئید عواید درشقوق مختلفه ښاروالی به مبلغ ۶۰ر۸۰۵۷۱۴۳ـ افغانی، تکمیل وترمیم سینما هرات ، ترمیم یك قسمت بنانیمکاره دفتر ښاروالی ، تکمیل تعمیر محل رهایش ښاروال ، ترمیم تسطیح پخته کاری و آماده ساختن به جهت قیرریزی جاده های عمومی جنوب ، جنوب شرق مسجد جامع ، اعمارچند چشمه مبرز درگوشه جنوب پارك مسجد جامع اصلاح وترمیم هوتل پارك کافه های تخت‌صفر شیدایی میرداود وپارك پشتون پل وپارکهای مربوط آنهاو همچنان جغله اندازی وپخته‌کاری سرکها ، پلچك ترمیم جاده های قیرشدهٔ شهر هرات، ترمیم‌وآماده ساختن یك دربندکاروانسرا برای مندوی برنج فروشی ، نل دوانی واکمال پروژه آبرسانی وتوزیع آب بداخل مقـررات برای ۲۸۲ منزل و۱۹ باب مسجد وهکذا ترویج سیستم اوزان متریك .

در ښاروالی غوریان :

نصب نمودن لوحه های فلزی بدرب منازل که مبلغ ۳۰۰۰۰ـافغانی ازین ناحیه در عواید ښاروالی تزئید بعمل آمده است . سروی دو هزار جریب زمین درساحهٔ شهری برای مردم بدون سرپناه، حفریك حلقه چـاه عمیـق آب آشامیدنی برای ۴۰۰۰ نفر وهم فعال ساختن دوپایه جنریتر برق سابقه .

وارسی احوال محبوسین :

توصیه نمودن دکتوران‌جهت باخبری ازوضع صحی ، جلب‌همکاری‌مردم‌برای‌کمك به محبوسین بی بضاعت،باخبری ومراقبت همیشگی مامورین مسئول ازوضع محبس ومحبوسین ووارســـی دوسیه های مربوط .

احداث راه ها وتاسیسات :

اصلاح وترمیم سرك پل مالان وپشتون پل بطول ۱۳۵۰ متر وعرض ۱۵ متر تکمیل، تعمیر بانك خون وکلینیك های اولیه مربوط سـره میاشت ، تهداب گذاری چهار مسجد درشهر هرات بکمك مردم وتکمیل یك تعمیر جدید در ولسوالی زنده جان، ساختمان آبدهٔ جمهوریت وهمچنان تعمیر شفاخانه نسوان درشهر هرات حفرچاههای عمیق آب مشروب درقریهٔ زیارتجاه گذره وانجیل وافتتاح پروژه آبرسانی شهـر

هرات .

در ساحه امنیت :

توسعه دادن ساحهٔ فعالیت دو ماموریت پولیس جدید الشکل بشمول مامور ها ی پولیس سمتی وولسوالی انجیل که ساحهٔ مشترك دارند. موظف ساختن گزمه های ثابت وسیار دربین خالیگاه هرماموریت سمت که از بروز واقعات جنائی واحتمالی جلوگیری شده بتواند . قرار دادن سه‌عراده موتر اضافه‌کارآمد قطعات سرحدی به دسترس ماموریت پولیس جهت‌گزمه شبانه به‌نواحی‌مختلف شهروهمچنان تعیین نمودن بلوك های سوار پولیس درکوچه های‌که موتر رفته نمی تواند .

دستگیر متنفذین قریه‌هاکه درارتکاب جرایم عامل اصلی پنداشته میشدند .

جلب وهمکاری مردم :

به مقصد تقویه بانك خون حسابی دربانك افتتاح ومبلغ ۱۹۸۷۷۰ــ افغانی بحساب مذکور تحویل شده است ، مبلغ ۴۸۹۱۸۵ــ افغا نی بمنظور اصلاح وترمیمات مسجد جامع هرات ازجانب اهالی‌کمك شده است، اهالی ولسوالی زنده جان برای تعمیرجدید و لسوالی مبلغ ۹۳۲۶۳ــ افغانی کمك داده اند .

اهالی ولسوالی‌گذره مبلغ ۱۳۷۲۰ــ افغانی به لیسهٔ زیارتجاه مساعدت کرده ودر حفر چاه عمیق وتکمیل کندن‌کاری پروژه آبرسانی‌کمك نموده اند .

اهالی ولسوالی کشك یك دربند حویلی و یکقطعه زمین جهت تعمیر مکتب به معارف‌اهدا کرده اند اعمار تعمیر جدیدبرای مکتب نسوان درولسوالی گلران، اهالی قریهٔ سیران اوبه یکقطعه زمین جهت تعمیر مکتب آن قریه اعانه داده اند .

نصب کتاره ولوایح مربوط ترافیك در کنار جاده ها، جمع آوری یکمقدارزیاداموال قاچاقی ازدکانها وتعیین نمودن محصول گمرکی بالای آنهاکه مبلغ ۲۶۷۲۴۴۵ــافغانی ازین ناحیه عاید شده است .

همچنان پخته‌کاری وکانکریت پیاده روهای جاده های شهر وپیاده روهای مربوط منازل اشخاص .

ولایت بلخ

تحصیل باقیات :

مبلغ ۰۰ر۱۹۷۷۱۴۹۰۱ ــ افغانی ۰۰ر۱۰۹۳۵۴۸۲ سیر گندم .

استرداد ملکیت های دولت :

۷۸۱۴۲ جریب زمین ازاشخاص متنفذمسترد وبسرجمع املاك‌دولت قیدشده وهم۲۳۰۰جریب زمین از۱۸۱ خانوار ناقل نسبت غیر حاضری قابل استرداد بدولت شناخته شد. و۱۳۸۰۰ جریب زمین تحت تصفیه که منجمله آن۳۴۹۴۳ جریب مالچرتثبیت وموازی ۲۲۹۰ جریب‌زمین للمی ازآن تشخیص گردیده همچنان ۲۶۹۹۴ جریب زمین مالچر تثبیت وبه سیستم فنی اعمار چوب درك هاساخته شده است .

تعیین حقابهٔ زمینهای مربوط باساس‌مالیه‌دهی و۲۶جلد دوسیه املاکی تصفیه واکمال گردیده و۲۱ جلد دوسیه تحت دوران قرار داده شده است .

بلندبردن عواید ملکیت دولت :

مبلغ ۸۹۸۰۰۰۱ــافغانی و۴۴۷۸ سیر گندم تزئید بعمل آمده است .

اجراآت ښاروالی :

کانکریت پیاده روهای شهر مزار شریف بادوجناح پارك جمهوریت درساحه ۱۵۰۰ متر مربع و ۳۲۲۰۰ متر مربع زمین دو طرفه سرك ترانزیتی‌ولایت جهت‌وسعت‌سرك ازطرف اهالی کمك شده‌است ، ترمیم کاری‌استودیوم ښاروالی، احداث سرك سلطان غیاث الدین بطول ٦۰۰ متر وعرض ۱۲ متر هموار کاری وجغله اندازی شده است .

وارسی احوال محبوسین :

توصیه‌نمودن دکتوران جهت باخبری ازوضع صحی واحوال گیری محبوسین هفتهٔ یکبار . وهمچنان اعمارمحبس‌جدیددرولسوالی چاربولك.

احداث راه های تاسیسات :

اعمار ۲۸ پلچك در حوزهٔ شهر مزار شریف احداث یك کانال طبق نقشه غرض بیرون کشیدن آبهای صحی روضهٔ مبارکه بمصرف ٤٥۰۰۲۰ ـ افغانی نصب واتمرپمپ سه شبکه آبرسانی در ولسوالی بلخ شورتیپه دولت آبادبکمك وزارت صحیه، اکمال تعمیریك باب برج برق درعلاقداری وولسوالی، احاطهٔ باغ عمومی خواجه پارسا ولسوالی بلخ، جغله اندازی سرك بین ولسوالی بلخ ودولت آباد وسرك شهربلخ الی سرك ترانزیتی حفر چاه عمیق‌غرض‌آب‌آشامیدنی درولسوالی‌دولت‌آبادوکار تعمیر مرکزصحی‌شولگره‌وتاسیس‌کوپراتیف‌زراعتی واحداث راه شور تیپه ودولت آبادکه تخمین ٦٥ کیلو متر نظربه سرك سابقه فاصله آن کوتاه شده است .

جلب همکاری مردم :

مقدار ٦٧۰ سیر گندم و۳۰۰ ثوب بالاپوش به محبوسین مبلغ ۱۳۸۹٥۳ـافغانی و موازی ۱۱ جریب زمین راغرض اعمار مکاتب مدیریت معارف‌ازجانب اهالی وهمچنان مبلغ ۱۲۷۱۹۹٤ افغانی راتجار وسرمایه داران بمنظور اعمار ز اکمال عمارت پنج منزله (مهمانخانه) دولتی به ښاروالی مزار شریف کمك داده اند . ۳۰۰۰مترسرك پارك روضهٔ شریف کانکریت و۱٥۰ عدد چراغ نیون نصب گردیده که مصارف آن ازجانب اهالی تادیه شده است .

۸۰۰ گروپ سرخ وچندچوکات متبرکه‌روضه نیز اهدا ونصب شد، حفرچاه آب آشامیدنی درمکتب ابتدائیه سیاه‌گرد ، اعطای ۲ جریب زمین برای اعمار مکتب پسر شهید از طرف اهالی علاقداری دهدادی وهمچنان تاسیس کوپراتیف زراعتی درولسوالی نهر شاهی . مبلغ ٤۲٥۳ ـ افغانی کمك اهالی جهت اکمال مکتب پیکان دره وعمارت لیسه شولگره وترمیم وجغله اندازی سرك حفرچاه عمیق وپخته کاری دانه های آب درولسوالی چمتال مبلغ ۸۳۳۰۰ افغانی رااهالی چاربولك غرض تکمیل مکتب و طواط و تعمیر مکتب ـ رابعه بلخی وهمچنان یك دربند حویلی و۲جریب زمین رااهالی چاربولك به مکتب شیخ تاش تیمور اعانه داده اند .

فعالیت های ابتکاری :

اعمار نظارت خانه وکانتین بداخل محبس وتاسیس کورس سواد آموزی برای محبوسان وهمچنان اعمار آسایشگاه اطفال صغیرو دایر ساختن یك شفاخانه بداخل محبس ، تمدیدلین

برق برای اهالی دهدادی وتمدیدلین تیلفـون علاقداری چارکند به مسافه ۳٤ کیلومترونصب یك پایه سوچبورد ٤لینه تیلفون دردهدادی .

ولایت پکتیا

تحصیل باقیات :

مبلغ ۷٥٦۰۷۹٦ـافغانی و۱۰۸۷ سیر گندم و۱۲۲٦ سیر جوبدست آورده شده است .

استرداد املاك دولتی وتصفیه دوسیه های املاکی :

موازی ۷٤۳۳ جریب زمین ازمردم مستردو ملکیت دولت شناخته شده شده وهمچنان بـه تعداد ۱۰ جلد دوسیه املاکی تصفیه گردیده است .

بلند بردن عواید ملکیت دولت :

مبلغ ۰ر۱٤۷۲۷٤٦۰ـ افغانی تز ئید بعمـل آمده همچنان مقدار ۵۷ر۳۸ سیرگندم ۲۸٦٥ سیرجو ۷۱۲ سیر جواری ۱٤۷۳ سیر شالی و۲۲۷ سیرماش تزئید بعمل آمده است .

فعالیتهای ښاروالی :

درشهر خوست گردیز ٤۰۰ دکان در ضمن فعالیت های شهری اعمار وکار مسجد جامـع خوست وارگون آغاز گردیده است وهم ٤٥۰ نمره زمین مطابق نقشه شهری در خوســت توزیع شده است .

وارسی احوال محبوسین :

توزیع مواد غذایی به محبوسین بی بضاعت وتقویه وانکشاف دستگاه صناعتی بمنظوربهبود وضع حیاتی محبوسین .

در ساحه امنیت :

تعیین گزمه هاوپهره هادرداخل شهرمحلات ومناطق سرحدی بوسیلهٔ قوای دست داشتـهٔ پولیس وژاندارم همچنان جلوگیری ازقاچاق .

احداث راه هاوتاسیسات :

جغله‌اندازی وتسطیح سرکهای مربوط ولایت ومحلات بطول ۲۳۷کیلومتر همچنان سرك های داخل گردیز بطول ٦کیلومتر .

جلب همکاری مردم :

باتشکیل کنفرانس های متواتر بمراکـز و محلات مربوطه همکاری وکمك مردم در ساحه های عرفانی واقتصادی وعمرانی جلب ودرحدود بیش ازدولك افغانی درمناطق ارگون وجاجی جهت اعمار مکتب ومسجد ازطرف مردم‌مساعدت شده است .

فعالیتهای ابتکاری :

اکمال تعمیر فامیلی مدیریت مخابرات و آهن پوش تعمیرولایت، آشپزخانه دارالمعلمین آهن پوش وتعمیر مکتب باب‌ارگون کارتعمیرات شفاخانه ولیسه لکن خوست همانسان قیمت گذاری خانه هاودکاکین ښاروالی گردیزتمدید دولینه تیلفون گردیز ارگون بطول ۱۰۹ کیلو متروتمدید دولینه تیلفون از خوست الی‌مرکز یعقوبی ۲۱ کیلو متر نصب پنج پایه آهنــی لین‌چینل درمنطقهٔ دومنده، بکارانداختن ۲۰پایه تیلفون جدید برای رفع مشکل دوایر در مرکز گردیز توزیع تراکتور بتعداد ۱۸ عراده بـــه زمینداران نصب شش پایه واترپمپ ویك حجر آسیاب بجاهای معینه واحداث یك پایه ارهت.

وازرت داخلـــه هطابـق پـالیسی دولت جمهوری برای اولین بار بخرید اری چـــوب چارتراش وتطبیق جدی پروگرام جلوگیری از قطع جنگلات وحفاظهٔ آنکه یك ثروت عمـدهٔ

ملی راتشکیل میدهد اقدام نمود .

درین سلسله وزارت داخله سه گــروپ هیات راز جمله مامورین خود وزارت ووزارت خانه های محترم زراعت ومالیه جهت خریداری چوب ازولایت پکتیا تعیین نموده وقطع جنگلات رادر ولایات ننگرهار ولغمان بصورت قطع ممنوع قرار داده است ، تاکنون بقیمت تقریباده ملیون افغانی درولایت پکتیا چوب خریداری گردیده است . این اقدام دولت سبب گردید تــا فروشندگان محلی چوب چارتراش خودرا بازحمت کم ودرمسافهٔ نزدیك به هیات های خریداری بفروش برسانند درحالیکه سابقا شبها وروزها راه های دشوار کوهستانی راعبور وبه بــازار های معین آنرا عرضه مینمودند .

دولت درنظردارد از چوب مذکور در پروژه های اقتصادی دولت واحتیاجات داخلی کشور استفاده بعمل آمده ونیز قسمتی ازآنرا به بازار های خارجی صادر نماید که ازاین مدرك یك مقدار کافی اسعار در خزینهٔ دولت افــزوده خواهد شد .

ولایت ننگرهار

تحصیل باقیات :

مبلغ ۲۲۷۹۵۷۷٤۵۵٫۰۰ ـ افغانی تحصیل گردیده وهمچنان استرداد املاك دولتی وتصفیهٔ دوسیه های املاکی موازی ۷۳۷ جریب زمین تصفیه گردیده است .

بلندبردن عواید ملکیت دولت :

مبلغ ۱۸۸۰۰ـ افغانی نقدا ومقدار ۸۷٦ سیر گندم تزئید شده است .

اسکان مردم بی زمین :

بتعداد ۱۳۵ خانوارفامیل ومهاجر درمربوطات ولایت ساکن گردیده اند .

فعالیتهای ښاروالی :

رسورانت پشتونستان باحوض مربوط اعمــار جوی های بدررفت شهر قدیم ومنـدوی آرد پل وپلچك های مندوی سا بقه آرد فـروشی سرك بزازی بانك وپلچك های مورد ضرورت شهر به تعداد ۲۲ عدد اعمار مسجد دارالمعلمین وکارباقیماندهٔ مکروریان وسفیده کاری تعمیــر ښاروالی ودکاکین وهمچنان درعواید ښاروالی مبلغ ۸۱۰۲۰۰ـ افغانی تزئید بعمل آمده است.

احداث راه هاوغیره تأسیسات :

تسطیح وجغله اندازی سرکهای عمومی و فرعی، اعماردیوارهای استنادی،کانکریت ریزی پیاده روهــا و پلچــك ها ، کنـدن کاری شیله هابرای احداث پلها ، اکمال تعمیرات نیمکاره بداخل ولایت ومربوط بمدیریت معارف.

همکاری مردم :

دوجریب زمین رامردم گوشته برای اعمار مکتب دهاتی وده جریب زمین رابرای رهایش معلمین مکتب گوشته اعانه داده اند .

اهالی ولسوالی اچین دوجریب زمین برای اعمار مکتب ابتدایی وتکمیل تعمیر آنرانیزمتقبل شده‌اند ، یازده جریب زمیــن را مردم قریــهٔ آخندزاده کامه بمدیریت معارف غرض اعمــار مکتب بخشیده اند .

وهمانسان حفرچاه بکمك مردم سرخرودبرای مکتب فخرالله حفر گردیده است .

ولایت غــزنی

تحصیل باقیات :

مبلغ ۱۹٦۰٦٤٫۵۱ـ افغانی و همچـــنا ن

یکهزارو چهل وچارجریب وشش بسوه ونزده بسواسه زمین بعداز تحقیق وطی مراتب‌قانونی تصفیه وبدفتر املاك دولت قید گردیده وهم دوسیهٔ املاکی تصفیه شده است .

تزئید درعواید ملکیت دولت :

از۲٦ سرطان الی اخیر جدی ۱۳۵۳ مبلغ ۱۹۸٦۰٦۳۹٫۵۳ـافغانی در عواید ملکیت دولت تزئید بعمل آمده است .

فعالیتهای ښاروالی :

پخته‌کاری پیاده روهای جاده داؤدی بطول یکهزار متروعرض چارمتر اکمال وپخته کاری پیاده رو بعرض ۱۰ متر وطول ۹۰۰متر اکمال وپخته‌کاری پیاده روهای جاده سیداحمد مکی عرض ٤ متروطول ۱۱۰متر، اکمال وپخته کاری پیاده روهای جاده کلاء سبز و غیره بعرض ۲متروطول ۱۰۰۰ متر واحداث پارك در داخل ساحهٔ شهری باندازهٔ ٥ جریب. تسطیح وپخته‌کاری شده است .

وارسی احوال محبوسین :

توزیع ۱۳٦۸ مترتکه غرض البسه محبوسین ودایر نمودن کورس اکابر برای ایشان .

تکمیل وبدوران انداختن دوسیه‌های ناا‌جرا:

دوسیه های‌که به خارنوالی محول گردیده ٥٦۳ دوسیه ودوسیه های تدقیق شده ۷۸جلد دوسیه میباشد . وهم دوسیه ها ئیکه غرض صدور فیصله محول محکمه شده ۳٥۳ جلد دوسیه هائیکه ازطریق خارنوالی ومقام ولایت درفیصله ابتدائیه موافقه شده ٦۹ جلد .

احداث راه هاوغیره تاسیسات :

اصلاح بندهای سراج وزنخان واعمار برج کنترول دربند سراج ، اصلاح وتعمیر قسمتی ازلیسه‌سلطان مسعودعلی بابا، جان‌مرد، کرك وغیره‌وهم ترمیم گنبدمقبرهٔ‌سلطان‌محمود، اعمار پل های ولسوالی ناهور، مالستان ، جاغوری وراه های فرعی سرك زردآلو وخواجه عمری وتعمیر مدیریت اطلاعات وکلتور .

همکاری وکمك مردم :

مبلغ ۳٤۰۷٥٦٤ ـافغانی بصورت نقد وزمین ازطرف اهالی غزنی به مدیریت معارف کمك شده است وهم مبلغ ۲۰۰۰۰ـافغانی از طرف اهالی مرکز واطراف غزنی غرض تقویه بنیهٔ علمی لیسه سبکتگین معاونت گردیده است ومبلغ ۱۰۰۰۰ ـافغانی جهت خریداری کتاب به‌کتابخانه البیرونی‌کمك شده است. مدیریت اطلاعات وکلتورذریعهٔ‌نشریهٔ اخباررسمی سنائی ازآغازاستقرار رژیم جمهوریت پیوسته بارسم ورواج های منفی وخرافات و مجادله ومبارزه گردیده است .

ولایت هلمند

تحصیل باقیات :

مبلغ ۸۲۰۸٦٦٤۱ ـ افغانی بعمل آمده وهم استرداد املاك دولتی وتصفیهٔ دوسیه های املاکی که نودجریب زمین دولت قرار فیصلهٔ عالی تمیز ملك دولت شناخته شده وبسرجمع املاك دولت قید گردیده است.

بلندبردن عواید ملکیت دولت :

درعواید ملکیت دولت درولسوالی نهرسراج مقدار۲۷۰ستیر گندم‌دراجاره تزئیدبعمل‌آمده‌است.

اسکان مردم بدون زمین :

برای ۱٤٦۹ خانو ار اسکان شده معادل ۱۷٦۲۸ جریب زمین توزیع شده است .

فعالیتهای ښاروالی :

تحصیل باقیات به اندازهٔ تخمین دو صد هزار افغانی ، نصب لوایح ونامگذاری جاده ها وپارکها، تنویرکلیهٔ جاده های شهر، ساختمان کمپ های موقتی برای بر گذاری جشن جمهوریت، ساختمان پایه های کانکریتی برای تنویر جاده های شهر، نصب پایه های جستی برای پل عمومی شهر لشکرگاه، ترمیم اماکن، کانکریت ریزی پیاده روها وجویچه های داخل شهر، کانکریت ۲۴۰۰ متر پیاده روهای داخل ساحهٔ شهر گرشک کانکریت شده است .

کمك جهت تنویر وترمیم کتابخانه عامه ، اکمال منازل شخصی ودکاکین بداخل پلان شهری وهمچنان مبلغ ۲۲۱۹۵۲ـ افغانی در ښاروالی گرشك باقیات ذمت اشخاص تحصیل شده است که در عواید ښاروالی گرشك ۸۴۰۰۰ـ افغانی تزئید بعمل آمده است .

احداث راه هاوغیره تاسیسات :

درمنطقهٔ ولسوالی باغران بطول ۱۰ کیلومتر یك سرك خامه احداث وجغله اندازی شده است .

همکاری مردم :

مکتب شش صنفی دهاتی که باساس دوباب ارتقاء مکتب دهاتی دومعلمه ، هشت باب وهمچنان ارتقای مکتب دهاتی دومعلمه به سه معلمه پنج باب . اهالی کجکی وگرشك مبلغ ۳۸۹۰۰ـ افغانی ودوجریب زمین رابمعارف کمك نموده است .

ولایت تخار

تحصیل باقیات :

مبلغ ۳۴۴۷۵۹۳٫۰ ـ افغانی به دست آمده است . وهم مبلغ ۸۹۱۶۳۵۹٫۰ـ افغانی در عایدات دولت تزئید بعمل آمده است .

فعالیتهای ښاروالی :

تطبیق پلان دوم توسعوی شهر جدیدتالقان باخط اندازی بلاك ها، پارکها، سرکها وتکمیل قسمت اول پروژه آب مشروب صحی شهر تالقان وحفریك مخزن ذخیرهٔ آب بظرفیت ۲۵ هزار لیتر آب .

وارسی ازاحوال محبوسین :

توزیع ۲۸ قلم ادویه ازطرف دواخانه های تالقان بغرض کمك بوضع صحی محبوسین ، تهیهٔ یکمقدار روغن نباتی ازکمك پولی مامورین وتوزیع ۱۹۰ ثوب بالاپوش زمستانی از طرف سره میاشت برای محبوسین بی بضاعت .

احداث راه هاوغیره تاسیسات :

احداث سرك جدید بین تالقان وقرای بهارك بطول ۱۵ کیلومتر به کمك اهالی، تمدید سرك جدید بین ولسوالی های خواجه غارو رستاق بطول ۴۰کیلومتربه کمك اهالی، تمدید سرك بطول ۱۳کیلو مترازسرك عمومی جانب ولسوالی فرخار، احداث سرك جدید بطول ۱۰ کیلومتر ازفرخار جانب درهٔ مشتاق درحدود ۱۰۰کیلو متر سرکهای تالقان وولسوالی های مربوط ولایت تسطیح وجغله اندازی شده است وهمچنان اعماریك پل بمصرف ۷۸۰۰۰ـ افغانی بطول ۱۴متر وعرض ۳٫۵۰ متر و ارتفاع ۳متر ازسطح آب بالای نهر فروغ به کمك اهالی ساخته شده واحداث یك پل بطول ۴متر و عرض ۲متر بین ولسوالی خواجه غاروارچی تکمیل وهمچنان سروی و نقشه برداری مراکز

شهری ولسوالی های مربوط ولایت ویك پارك تفریحی ، تهیه وترتیب شده است .

همکاری مردم :

مبلغ هفتصد هزار افغانی رااهالی دشـت قلعهٔ ولسوالی خواجه غاربرای ساختمان مکتب لیسهٔ آنجاومبلغ پنجاه هزار افغانی را اهالی اشکمش برای ترمیم عمارات لیسه ولسوالـی مبلغ سی هزار افغانی رااهـالـی رستاق در تاسیس کتابخانهٔ آنجا اعانه دادهاند وهمچنان مبلغ هجده هزارافغانی رااهالی علاقداری درقد برای ترمیم عمارت مکتب ابتدائیه ومبلغ یازده هزاروهشتصد افغانی رااهالی قریه خلیـان ولسوالی چاه آب برای عمارت مکتب ابتدائیه آنجاکمك کرده اند .

فعالیتهای ابتکاری :

تمدید لین تیلفون ازمرکز الی میدانهوایی ودوراهی تالقان وخان آباد واز فرخار الـی علاقه داری ورسج جمعا ۱۲۵کیلو متر وتمدید دولینه تیلفون ازمرکزالی ولسوالی خواجه غار ۵۳کیلومتروهمچنان نصب واترپمپ واستخراج آب مشروب ازچاه عمیق درولسوالی رستاق .

ولایت جوزجان

تحصیل باقیات :

مبلغ ۳۰ر۹۲۰۷۳۹۸ــ افغانی بدست آمده است .

استرداداملاك دولتی وتصفیه دوسیه هـای املاکی :

بتعداد ۳۰ دوسیه املاکی بمجلس اداری فیصله وبتعداد ۱۰۰۰فقره مربوط به مودیان اصنافی که درسال ٤٦ــالی ۱۳۵۳ تحت دوران بوده تصفیه وفیصله گردیده است . تعییـن مسیرآب توسط زارعین وتوزیع آب باساس مالیه دهی واستفاده بیش از۲۵۰ــارهت درمسیر جوی عمومی خانقاوبرگردانیدن حقابه ۳۰۰جریب باغ، ۹۰۰ جریب زمین زراعتی مربوط دولت از متنفذین به نفـع دولـت و همچنـــا ن برگردانیدن ۱۰۰۷۸ جریب زمین علفچر کـه قبلاازجانب متنفذین شکستانده وبزمین زراعتی مبدل شده بود دوباره به علفچر تبدیل شد.

وهم موازی ۸۷۳۳جریب زمین للمی و۱٤۲۳ جریب زمین آبی ازتصرف خلاف قانون متنفذین خارج وبه سرجمع املاك دولت قید گردیـده است ونیز۱۲۹۳٦ جریب زمین ازاثر سـوء اجراآت مامورین کشف وبه سرجمع املاكدولت قید شده وهم موازی ۲۰۰۰ جر یب زمیـن ناقلیت ۷۰ خانوار ناقلین که به تقلب وسوء استفاده ازآن استفاده میکردند به سرجمع املاك دولتی اضافه گردید .

تزئید درعواید ملکیت دولت :

مبلغ ۵۰۰۰۰۰۰ــافغانی د ر اجارهٔ امـلاك دولت و٤٤۳۳٥٦۸ــافغانی در عواید اصنا ف و۳٦٤۲ جریب زمین دراملاك دولت تزئیدبعمل آمده است .

فعالیتهای ښاروالی :

الفــ ښاروالی شبرغان ــ قیر ریزی جاده جمهوریت بطول ۱۲۲۵متر بصورت دو طرفه نصب ۲۹ پایه برق دوخوشه ئی فلزی بارتفاع ۸متر وتمدید لین بهمکاری ریاست تفحصات وانتقال گاز ، نصف روشنی انداز در چهار گوشهٔ پارك داخل شهر بارتفاع ۲۰متروااحداث چمن به ساحهٔ ۲۸۰۰متر مربع غرض تجلیـل

جشن جمهوریت وبر گذار نمودن نمایشــات سپورتی ، وهم کانکریت ریزی ۷۵۰۰ مترمربع پیاده روهای داخل شهر بهمکاری مردم، پخته کاری ۲۶۰ متر سرك وجاده ها، تسطیح سرکهای پروژه میرویس مینه والحاقیهٔ شهر بطــول ۱۲۰۰متر وعرض ۱۴ متر ونیز تمدید لیــن شبکه برق بطول یك کیلومتر درداخل شهر.

ب- ښاروالی سرپل :ــ اعمار ۵۰۰ بــاب دکان بهمکاری مردم طبق نقشهٔ شهری، اعمار ساختمان یك مارکیت دارای ۱۰۶ باب دکان بسرمایهٔ ښاروالی ، نصب جنریتر یك صــد کیلوواته برق غرض تنویر شهر، احداث پارك بطول ۵۰۰ متر وعرض ۹۰متر وهم اصــلاح نواقص سینماوهمچنان تزئید درعواید ښاروالی مبلغ ۴۰۰۰۰۰ــافغانی .

ج- ښاروالی آقچه : کانکریت پیاده روهای شهردر مساحت ۲۳۵۰۰ متر مربع احداث جوی آب غرض ضرورت شهریان بطول ۲۵کیلومتر وترمیم ۱۵ حلقه چاه آب آشامیدنی .

د- ښاروالی قرقین: اکمان پروژه آبرسانی ونصب واترپمپ جهت توز یع آب مشروب وتزئید در عواید ښاروالی مبلــغ ۲۳۳۳۶۶۶ افغانی .

هـ - ښاروالی سنگچارك : کانکریت پیاده‌رو های شهربه مساحت ۸۷۰۵مترمربع، پخته‌کاری جوی های مربوط پیاده رو وسرکهای عمومی نصب جنریتر برق جهت تنویر شهر وتطبیق نقشهٔ شهری وحفرچاه عمیق جهت تهیهٔ آ ب آشامیدنی به‌کمك وزارت زراعت وصحیه .

وارسی ازاحوال محبوسین :

اعاشهٔ محبوسین بی‌بضاعت ازطرق استخدام آنهادرکارگاه های صنعتی ومحبس وتاسیس سه‌کورس سواد خوانی مطابق مقررات ادارهٔ ملی مبارزه بابیسوادی .

بدوران انداختن دوسیه های بدون اجرا :

بتعداد ۴۵۰۰ جلد دوسیه از طریق څارنوالی تصفیه و بــه محکمــه مــربوط ویا حفــظ اصولی آن خاتمه داده شده است .

احداث راه هاوغیره تاسیسات :

کریدر وجغله اندازی سرك بین شبر غــان وسرپل اکمال مرکز صحی سنگ‌چارك مرکز صحی قرقین ومرکز صحی آقچه وهم اصلاح تعمیر شفاخانه شبرغان .

همکاری مردم :

اعانه مبلغ دوصدو هفتاد هزار افغا نی به صندوق مادر ومبلغ سه صد هزا ر افغانی به افغانی سره میاشت وهمچنان اهالی ولایت جوزجان غرض اعما مکاتب وخریداری لــوازم مبلغ دوملیون دوصدوشصت هزار افغانــی بمعارف کمك نموده اند .

مبلغ یك‌لك ونزدهزارافغانی‌کمك مردم جهت خریداری یك عراده امبولانس برای آمریــت صحت عامه معاونت ومبلغ بیست هزارافغانی جهت تهیهٔ نشان جمهوریت به ښار والــی شبرغان وکمك مبلغ سی هزار افغانی اهالــی مرکز شبرغان جهت ترمیم تعمیر سره میاشت به آمریت سره میاشت وهمچنان مبلغ هفتاد هزار افغانی کمك مردم ولایت جوزجان به‌اقامت گاه ولایت .

فعالیتهای ابتکاری :

اهالی ولایت جوزجان پرداخت یك ملیو ن افغانی رابرای ساختمان آبدهٔ جمهوریت وعــده

دادندکه نقشه این آبده توسط متخصصیـــن ساختمانی ریاست استخراج وانتقال گاز طرح گردیده عنقریب تهداب گذاری میشود .

ولایت فاریاب

تحصیل باقیات :

مبلغ ۲۸۸۸٦٤۸ر۱۵ ــ افغـــانـــی جنس ۱۷۷۲ر۰۰ تن گندم استحصال گردیده است .

استردادااملاك دولتی وتصفیه دوسیه هـــای املاکی :

موازی ۷٤۳ جریب ۱۷بسوه و۱٤بسواسه زمین دولت استرداد وشامل املاك دولتـــی شده است .

بلندبردن عواید ملکیت دولت :

مبلغ ۷۵۹۹٦۲ر۰۰ـافغانی .

تزئید بعمل آمده است .

وارسی ازاحوال محبوسین :

موظف نمودن دکتوران هفتهٔ دو مرتبه جهت مراقبت وضع صحی محبوسین ومشغول ساختن محبوسین به شعبات صناعتی بافندگی، تهیهٔ اعاشه برای ۱۲٦ نفر محبوسین ومحبوســات بی بضاعت وهمچنان تهیه نمودن مبلغ۷۲۷۱۸ افغانی جهت اعاشه محبوسین بی بضاعت از قبیل بالاپوش ۷۱ ثوب شیر پودری ۱۵۱کیلو پروتین ماهی ٤٦ بوتل و٦٦۰۰ تابلیت ۱۳۲ مترتکه نساجی .

تکمیل وبدوران انداختن دوسیه های نااجرا:

بتعداد ۱۱۳٤ جلد دوسیه بدوران قانونی انداخته شده، ٤۰٤ جلد دوسیه بعداز اکمال وفیصله قطعیت پیدا کرده است .

احداث راه هاوغیره تاسیسات :

تمدید سرك بطول ۲۰ کلومتر وعرض ۱۰ متر ازعلاقه داری کوهستان الی بندر مربـوط علاقه داری وتمدید سرك بطول ۸کیلو متر و عرض پنج مترازولسوالی بلچراغ الی قریـهٔ سرخکان وسرك بطول ٤۰کیلومتر بین‌ولسوالی بلچراغ ولایت غور وهمچنان تاسیس مرکـز صحی دربلچراغ به شیرین تگاب دولت آباد .

فعالیتها درساحهٔ تامین بهتر امنیت :

تشکیل وتاسیس دوماموریت پولیس،آمریت گزمه بداخل شهرمیـمنه . تشکیل و تــاسیس قطعه منتظره برای جلوگیری از واقعات عاجل تشکیل وتاسیس گروپ سواردرچوکات امنیت غرض گزمه دهات ، تشکیل وتاسیس و عملی نمودن قطعه نظارت خانه درچوکات آمریـــت امنیت ، تشکیل تولی قرارگاه بداخل چوکات آمریت امنیت وتشکیل وعملی نمودن پوسته پولیس بداخل شهر اندخوی .

همکاری مردم :

مبلغ دوملیون دو صد وشصت هزار افغانی رااهالی ولایت فاریاب غرض اعمار تعمیرات مکاتب ابتدائیه ذکور واناث ودهاتی کمـــك نموده اند .

ولایت کندز

تحصیل باقیات :

مبلغ ٦۰٦۰۸۳۹۰ر۸۳ ـافغانی بدست آمده است .

استردادااملاك دولتی وتصفیه دوسیه هـــای املاکی :

۱۱۳٤٤ جریب زمین دولتی که خلاف‌مقررات غصب شده بودازتصرف اشخاص کشیده شده وبه سرجمع املاك دولت قید وموازی ۷۵۰۰

جریب‌زمین علفچرکه‌ازطرف اشخاص شکستانده شـــده بـود مجـددا بـه علفچـر مبدل گردیده است، همچنان حفربعضی زابر ها و پخته‌کاری بعضی ازدهنه های تقسیمات آ ب سبب رفع مشکلات حقابه گردیده و۷٤ دوسیه املاکی ازطریق مجلس اداری فیصله شـد ه است .

بلندبردن عواید ملکیت دولت :

۳٦۰۹٦۳٦ـافغانی ومقدار ۹۸۳۷ سیر گندم و۵۰۵۵ سیر زغربدست آمده است .

فعالیتهای ښاروالی :

تسطیح وجغله اندازی سرکها ، کانکریـت وپخته‌کاری پیاده روها درحدود ۱۲۰۰۰ متـر مربع. نصب‌کتاره های‌فلزی‌درکنارجاده هابطول ۳کیلومتر، بکارانداختن سرویس های شهری کانکریت وپخته‌کاری پیاده روها وولسوالـی های مربوطه .

وارسی ازاحوال محبوسین :

رسیدگی به امور صحی وامنیت محبوسین بی بضاعت وجلب مساعدت دوایر ذیعلاقـــه تعلیم وشناسایی محبوسین به مقررات وقوانین محبس، تبلیغ موضوعات‌مذهبی واصلاحی برای محبوسین غرض اصلاح بعدی شان وتدویـــر کورس اکابر ومساعی غرض سوادآموزی وتهیه آب آشامیدنی بوسیله حفرچاه به محبوسیـن وهمچنان مطالعه وتدارك کاردر خارج ساحـــهٔ محبس ومطالعه پیداکردن بازار فروش امتعه تولیدی محبس و تدویر ننداراتـــون تولیدات محبس درکمپ پولیس درجشن جمهوریت .

تکمیل وبدوران انداختن دوسیه های ناجرا:

بتعداد ۳۷۰ دوسیه لااجرا ازطریق څارنوالی ومحاکم مربوط فیصله گردیده است .

احداث راه هاوغیره تاسیسات :

احداث قسمتی ازسرك اشکمش خان آبادو احداث سرکهای فرعی‌درامام صاحب بطول ۳ کیلومتر تسطیح وجغله اندازی سرکهای چهار دره قلعهٔ ذال وارچی .

تسطیح وگریدرکاری سرکهای خامه داخـل شهرکندز ، تنویر جاده هاومناطق مهمه شهر ونصب ۲۵۲ لوایح ترافیکی داخل شهر کندز وشاهراه، مساعی درموردتکثیرحوضچه ماهـی (کمبوذیا) وهمچنان تهداب گذاری رهایش گاه فامیلی صاحب منصبان پولیس، تکمیل‌وافتتاح تعمیر رهایش تولی تعلیمی وتکمیل تعمیر دو منزله آمریت سرحدی ، تکمیل مکتب ابتدایی علی آباد ومکتب بیرق ولسوالی قلعهٔ زال .

فعالیت درساحهٔ تامین امنیت :

اکمال جاده ها ومحلاتیکه ایجاد پهره جدید باچوکی داررا مینمود ، موظف‌گزمه های موتر دار واسپ سوار درداخل شهر حوزهٔ شهر و راه های ترانزیتی وبین ولسوالی ها ومرکز و همچنان جدوجهد درتعلیم تربیهٔ افراد امنیتی تنظیم ترافیك وکنترول خلاف رفتاری ها،نصب دستگاه سوچبورد چهل لیسهٔ پولیس وتزئید درعواید ترافیکی .

همکاری مردم :

موازی ۱۰ جریب زمین ومبـلغ ۳۵۰۰۰۰ـ افغانی پول نقد جهت اعمار مکاتب ازطـرف اهالی کمك شده است .

فعالیتهای ابتکاری :

استفاده اززمین های ښاروالی وتنظیم آ ن

بصورت مارکیت میوه‌که ازین مدرك عایدبزرگی نصیب دولت شده‌است ازدیاد در اجاره مندوی فعال ساختن لابراتوار ساینس لیسه شبرغان ازمواد سادهٔ محیطی واستفاده اعظمی از آ ن تاسیس کتابخانه مکتب تجربوی جهت‌استفاده معلمین‌وشاگردان. مساعدساختن شرایط جهت دایر نمودن سیمینار های ساینس وخارندوی برای معلمین ولایات همجوار. تدابیر جهت اکمال تعمیرات نیمکاره مربوط مکاتب معارف درمرکز ومحلات بمصرف ۳۰٦۱٤۱۲– افغانی حفر وفعال شدن ۲۷ حلقه چاه های محفوظ صحی ونصب واترپمپ هاونل دوانی شبکه آبرسانی درمحلات مربوط بطول ۱۱۵۰ متر به کمك وهمکاری مردم ووزارت صحیه وهمچنان ساختمان مغازه های ارتزاقی واصلاح گدام مربوط تاسیس کوپراتیف زراعتی و مالداری اعمار تعمیرات ولایت ودوایر مربوط . اعمار تعمیر اطفائیه ونشر فوق العاده جریدهٔ کندز درشش صفحه بمناسبت روز ۲٦ سرطان وروز پشتونستان .

ولایت نیمروز

تحصیل باقیات :

مبلغ ۳۵ر۱۷۹٦۷۸٦–افغانی جنس، ۸۵۰کیلو و٦۵٦ تن گندم بدست آمده است .

استرداد املاك دولتی وتصفیه دوسیه های املاکی :

موازی ۲۷۸٦۷ جریب زمین تصفیه وبسر جمع املاك دولت قید گردیده است .

بلندبردن عواید ملکیت دولت :

مبلغ ۱۷۹۵۰۸٦– افغانی درعواید املاکات دولت تزئید بعمل آمده است .

فعالیت های ښاروالی :

قیمت گذاری منازل شخصی تز ئید عواید ښاروالی ۷۵۰۰–افغانی تحصیل با قیات ښاروالی ۱٦۰۰۹٦– افغانی وهمچنان تشویق مردم برای ساختمان حمام‌وهوتل درشهر زرنج.

وارسی از احوال محبوسین :

توصیه نمودن دکتوران درمراقبت وضع‌صحی وجلب همکاری مردم دراعاشه بهتر محبوسین که ٦۰۰ سیر گندم برای محبوسین اعانه داده اندسهم‌گیری سره میاشت درمورد توزیع البسه برای محبوسین ومحبوسات .

تکمیل وبدوران انداختن دوسیه های ناجرا:

بتعداد ۲۵۷ جلد دوسیه فیصله وقطعیت پیداکرده است ۸۸ دوسیه تحت دوران قانونی قرار داده شده .

احداث راه هاوغیره تاسیسات :

احداث نهر لشکری بکمك ریاست ساختمانی هلمند که تاحال ۹۰٦نهر کاریز مذکور با برداشتن ٦۷٦۲۵۰ مترمکعب خاك ازرودلشکری که‌کارآن پیشرفت‌کرده‌است وسرك‌زرنج دلارام بکمك یونت قوایکار که ۲۲۵ کیلو متر احداث وجغله اندازی شده وهمچنان ساختمان ۸پلچك درمسیر سرك مذکور .

همکاری مردم :

آغازکارتعمیر متوسطه نسوان، تعمیرمارکیت ارتزاقی که ۷۰ فیصد کار آن پیشرفته، حفر سه حلقه چاه عمیق و۷۰ چاه دیگر به همکاری

وزارت صحیه وهمچان ترویج و تکثیر انواع سبزیجات وحبوبات ازیك فارم ساحه ۵۰۰ جریب زمین .

فعالیتهای ابتکاری :

اخذ تدابیر مهم برای پرداخت حق الزحمه به‌کارگران جوی نهر شاهی زرنج، جلب اتفاق زمینداران درکاراشتراکی وکندن نهرزرنج. منع قراردادن کار اجباری کارگران وبزگران ازطرف متنفذین ، تعیین حق الزحمه وتزئید عواید مزدوران بمقابل کار های اضافی ملاکین وهمچنان صرف نظر نمودن قروض سابقه مزدوران ازجانب ملاکین که در تقویهٔ بنیه‌مالی مزدوران رول‌مهم داشته‌وتقسیم آب زمینداران طبق استحقاق و اعمار هفت لیتره بکمك انجنیران وادی هیرمند تامین عدالت بین بزگر وزمیندار که درسال ۱۳۵۳ تطبیق شد وسروی وتصفیهٔ اراضی‌رودبارهای چهاربرجك قلعهٔ فتح علاقداری خاشرود توسط کادستر .

ولایت غورات

تحصیل باقیات :

مبلغ ۲٤۸۱۰۹۹ـ افغانی استحصال گردیده است .

استرداد املاك دولت وتصفیه دوسیه های املاکی :

موازی ۲۳۷ جریب زمین درعلاقداری ساغرو موازی ۱۸ جریب زمین درقریهٔ سر چشمه ولسوالی شهرك ازتصرف اهالی خارج وبدفتر املاك دولت قید گردیده است .

فعالیت های ښاروالی :

تعدیل هوتل سابقه بشکل هوتل عصری اعمار یك هوتل‌درساحهٔ قریه مسمی به پوزه‌نچ وهمچنان اعمار هوتل منارجام و مهمانخانه قریهٔ گنج .

وارسی از احوال محبوسین :

توصیه نمودن دکتوران هفته دومرتبه جهت باخبری وضع صحی محبوسین وارسی‌ازعرایض محبوسین وکمك اغذیه وپوشاکه برای شان وفعال ساختن دستگاه صنا عتی محبس اصلاحات وترمیمات دراتاقهای‌محبس واصلاحات اداری محبس .

تکمیل وبدوران انداختن دوسیه های نااجرا:

بتعداد ۳٦۰ جلد دوسیه ازطریق ښارنوالی تکمیل وبتعداد ۷۵ جلد دوسیه به مقام لوی ښارنوالی وتعداد ۳۳ جلد دوسیه بریاست محاکم وتعداد ۱۰۲ جلد دوسیه به شعبات مربوط ولایت وتعداد ۱٤۵ دوسیه به ولسوالی مربوط تحت اجراآت قانونی قرار داده شده است .

احداث راه هاوغیره تاسیسات :

تمدید سرك چغچران هرات ازطریق منارجام بطول ۱۷۹ کیلو متر سرك جدید چغچران بادغیس بفاصلهٔ ۵۰ کیلو متر وعرض ۵متر‌الی بازاربادغیس، سرك چغچران فاریاب‌بطول ۱۱۰ کیلومتر وتهداب گذاری یك پل کلان بالای دریای مرغاب بین فاریاب وغور وتمدید سرك جدید‌الی هرات علاقداری ساغر، فرسی بطول ۷٤ کیلومتروعرض پنج متر، سرك معدن ذغال ولسوالی تولك به طول ۵۰کیلومتر و تمدید

سرك قريهٔ تنگی چار درمربوط ولسوالی تیوره بطول ۱۵ کیلومتر جغله اندازی وسرك مربوط ولایت بیست کیلو متر .

همکاری مردم :

دربخش احداث راه هاوعمران پل وپلچك وعلفچر تشویق مردم جهت پیشبرد صنایع دستی ازقبیل کرك، برك وگلیم وتشویق مردم بغرض انکشاف صنایع قالین بافی و شطرنجی بافی وهمکاری مردم درعمرانات مکاتیب دهاتی سرخ سرای، سرخ دیوار، چاقان، نورك سرفل وهمچنان ۶۳۵۰۰ افغانی مردم برای تقویه مکاتب وعمرانات مربوط معارف همکاری نقدی نموده است .

فعالیتهای ابتکاری :

احیای مجدد فارم زراعتی بنام جمهوریت درساحهٔ ۲۰۰ جریب زمین ، اکمال مهمانخانه واعمار يك گل خانهٔ جدید غرس نهال مثمر و غیرمثمر به همکاری مدیریت زراعت، تکثیر و ترویج سبزیجات ، اعمار يك تعمير کانکریتی مجهز بطول ۳۰ متروعرض ۱۵ متربرای آمریت سره میاشت ، تکمیل احاطهٔ تانك ذخیرهٔ مواد نفتی. اعمار تعمير علاقداری ساخه و فارم الحاقیه آن احداث سه پارك جهت تفریح و سرگرمی مردم چغچران ، نصب چهار پایه لودسپیکر برای تنویراذهان عامه اعمار يك پایه پلچك درمسیرسرك کابل چغچران. اعمار اعمار بندکاسی به حفر ٤کیلومتر ، جوی بند مذکور بعرض يك مترطول ۱۵متروعمق دومتر اعمار گردیده است .

ولایت بامیان

تحصیل باقیات :

مبلغ ۳۸۰۵۸۳۰۰-۱ فغانی جنس، ۳۲۲۷٫۰۰ سیر گندم و تصفیهٔ معادن ۲۸۲۱۸۸۸٫۰- افغانی .

استرداد املاك دولتی :

موازی ۲۵۹ جریب و٤بسوه ۱٤ بسواسه زمین، يك حجرآسیاب ويك حویلی ۱٤- اتاقه معه دهلیز وتشناب درولسوالی کهمرد از ملکیت اشخاص کشیده وبسر جمع املاك دولت قید شده است.

بلندبردن عواید ملکیت دولت :

مبلغ ۱۲۷۲۶۳۹۶٫۲۵- افغانی از مدارك فروش چوب وصناعت محبس وغیره تزئیدبعمل آمده است .

است .

فعالیت ښاروالی :

الحاق دکاکین کنار شاهراه هابه ښاروالی وکنترول نرخ آنهاجاره کله داغی منددوی پنجاب، مبلغ ۵۰۰۰د-افغانی ، تثبیت کشتارگاه قصابان قیمت گذاری دکاکین ومنازل وهمچنان تزئید کرایهٔ صفایی وجمهوری به اندازهٔ دو صد هزار افغانی، اعماريك تعمير چهار اطاقه بمصرف ناچیزبرای استفاده ښاروالی وساختمان يك باب مسجد سنگی برای مامورین.

وارسی از احوال محبوسین :

تزئید دستگاه های صناعتی و گماشتن محبوسین بی بضاعت جهت اعاشه بهتر شان همچنان عواید صناعتی ازکرایه دکاکین

مربوطه‌اش ، اعمار یك‌رستورانت ویك خرگاه چوب جهت استفاده توریستان که ماهـــوار مبلغ ۷۰۰۰ـ افغانی کرایهٔ آن بعواید صناعتی افزوده میشود . سفیدکاری محبس انـــا ث و اعمار تشناب و دایـر نمودن کورس سواد آموزی بداخل محبس وجلب همکاری مـــردم برای محبوسین بی بضاعت .

احداث راه هاوغیره تاسیسات :

ترمیم راه های بودری ۳۵متره بصورت خامه ونصب دروازه های فلزی ، ترمیم راه هـــای شهر غلغله جهت استفادهٔ بهتر مهمانـــــان و توریست ها، اصلاح وترمیم راه شهر ضحاك وراه های منارهٔ چهلستون ، ترمیم سرك از کوتل شبرالی بندامیر ودرهٔ شکاری الی دوشی اعمار ۲۱۳۱ مترمکعب دیوار استنادی درجوار سرك شبروبامیان و۵۲۳مترمکعب سرنگ پرانی وبه وسعت سرك افزوده شده است همچنـــان بطول ۷۷۷ کیلومتر سرکهای مربوط بامیـــان الی سرحد ولایات همجوارجغله اندازی وترمیم شده وپلچك هادرآن اعمار شده است، احداث سرك جدید درحصهٔ برگلیم شبر بطول هشت کیلومتر وعرض شش متر واحداث فارم هـــای تحقیقاتی بمنظور دریافت تخم بهتر حبوبات و سبزیجات وتکثرآنها، شروع‌کار لیسهٔ پنجاب اعمار پل‌کانکریتی درهٔ سوماِبالای دریای بامیان توسط انکشاف دهات واعماریك باب‌خانه‌هشت اتاقه بشکل خامه بکمك مدیریت سارف واهالی.

تدابیر جهت تامین امنیت :

کوتاه کردن دست اشخاص صاحب غـرض ومتنفذین ووساطت کننده ازحدوث وتحریـــك جرایم وازبین بردن منفعت مـادی آنهـــا در مخاصمات دوطرف واقعات جزئی . اخذ تدابیر مفید امنیتی در جلوگیری ازوقوع تصادم بیــن مردمان هزاره وکوچی هاورفع کشیدگی هـــای حقوقی اقدام هزاره وکوچی هاازطریق مصالحه وایجاد فضای حسن تفاهم بین آنها .

همکاری مردم :

اعمار اتاق درسی برای مکاتب دهاتی سلطان رباط ولسوالی ورث، اعمارپنج اتاق‌درسی برای مکاتب دهاتی ویك دهلیز۲۷متره متوسطهٔورث همچنان اعمارسه اتاق درسی بمکتب سر قول ولسوالی یکاولنگ، اعمارپنج اتاق درسی به مکتب دهاتی غندك علاقداری شبر وهکذاترمیم مکاتیب متوسطه های چسچین وسلطان ربـاط ولسوالی ورث ساختمان ٤ پلچك کانکریتی در راه میدان هوایی وسه پلچك ویك پل‌کانکریتی درساحه ولایت واعمار مجددپل دریای کهمرد بطول هشت متروعرض شش متر وارتفـــا ع سه متر.

فعالیتهای ابتکاری :

غرس ۱۲۰۰۰۰ نهال مثمر وغیر مثمر درجا های مطلوب شهربامیان وغرس ۲٤۹٦٦ اصله نهال مثمر وغیرمثمر درولسوالی ها وبتعـداد ۱۱۷۷۲۰ـ اصله نهال مثمروغیرمثمر از جانـب اهالی غرس گردیده است، همچنا ن افتتـــاح پسته خانه وتیلفون خانه ویك پست بـکس در بازار .

ولایت بغلان

تحصیل باقیات :

مبلغ ۱٤۷۷۹۲۵۵ـ افغانی و٤۰۹۱۸ سیـر گندم .

استرداد املاك دولتی وتصفیه دوسیه های املاکی :

موازی ۱۹۹۵۹ جریب زمین للمی دولـــت تثبیت وسرجمع املاك دولتی قید شده وسعت دادن نهراجمیر بهمکاری اهالی وموسسات دولتی جهت رفع مشکلات قلت آب وامورحقابه وآبیاری بیشتر اراضی، تشکیل جدید علفچر هـــا که جدیدا درچوکات مدیریت عمومی زراعت بغلان تثبیت گردید درمورد حفاظت علفچر ها مساعی بخرچ داده، منازعات بین‌مردم‌رامرفوع میسازد.

بلندبردن عواید ملکیت دولت :

مبلغ ۲۹۹۲۳۹۵۲ــ افغانی در عایدات‌دولت تزئید بعمل آمده است .

فعالیت های ښاروالی :

بتعداد ٦٥ نمره زمین مطابق نقشهٔ شهری توزیع شده وترمیمات کلوپ ښاروالی ، کونی ستاره جریان دارد. سرکهای فرعی داخل شهر جغله‌اندازی شده، آماده ساختن سینمـــا ی پلخمری برای تماشاچیان ومراقبت نرخهـای مواد ارتزاقی بذریعه کمیته های سه نفـری درمرکز ومحلات .

وارسی از احوال محبوسین :

رسیدگی به شکایات محبوسین، موظـــف ساختن دکتوران هفته دومراتبه جهت مراقبت وضع صحی وتاسیس وبکار انداختن یك‌کانتین جهت رفع ضروریات روز مرهٔ محبو سیـــــن وهمچنان تاسیس کورس سواد آمرزی بداخل محبس وانکشاف دادن دستگاه های صنا عتـی وتاسیس حرفه های مختلفه جهت اعاشهٔ بهتر محبوسین وکسب پول بهتر برای آنها .

احداث راه هاوغیره تاسیسات :

درقریه بی‌بی امینه ساختمان یك شکن‌بطول یکصدمتر وارتفاع ۲متر در حصهٔ پوزهٔ ایشان بطول ۱۵۰متروارتفاع‌هشت متر، سرنگ پرانی وسعت دادن نهر اجمیر درحصهٔ پوزهٔ ایشان بعرض هفت متر درسرك نمبر چارآب شکـن بوسعت تقریبا پنج متروطول ٤۰۰متروضخامت پنج متر، اعماریك پل جدید کـانکریتی بطول ۱۲متر وعرض ½۳ متردر بالای نهر اجمیر .

ساختمان دودهنه جداگانه تقسیمـات آ ب جهت رفع مناقشات زراعتی به وسعت ۱۰ متر وپنج متر درحصهٔ دوبندی نهر جدید نهرسابقه اجمیر، وسعت بخشیدن نهراجمیر وکندن کاری آن ودورکردن‌درختان‌کهن‌سال‌ازسیر آب درحصهٔ نهرجدید وساختمان دهنه تقسیمات‌آب‌بشکل پخته وکانکریتی‌درحصه دهنه‌همت‌خیل‌بطول ۲۰متر و عرض ۱۰متر وارتفاع سه متربدوحصهٔ مساوی.

همچنان درحسن تال ساختمان یك آب شکن پخته بطول ۱۰۰ متر وعرض هفت متر وارتفاع شش متر، یك پل‌کانکریتی بطول هشت مترو عرض چهار متر واعمار مسجد جدید منـــدوی بغلان ازجانب اهالی .

تدابیر جهت تامین امنیت :

ذریعه پلان عادی امنیت شهرباموظف‌ساختن پهره هاو گزمه هابیست وچهارساعته ازامنیت داخل شهر شامل مغازه ها، سرای ها، دکاکین منازل وغیره مراقبت جدی بعمل آورده میشود. همچنان توســـط پلان فوق العـاده امنیتی از اجتماعات ونقاط پرخطروحساس‌منطقه وولسوالی های مربوط دراوقات خاص‌با اعزام قوای امنیتی

رسیدگی بعمل آورده میشود .

همکاری مردم :

اعمار مکتب هشت اتاقه ابتدائیه کچنار در ساحهٔ پنج جریب زمین بمصـــرف ۲۵۰۰۰۰ افغانی ، اعمار مکتب هشت اتاقه بی‌بی امینه درساحهٔ ۲ جریب زمین بمصـــر ف ۱۵۰۰۰۰ افغانی ، مکتب هشت اتاقه ابتدائیه میـــا ن شهرخوست وفرنگ درساحه پنج جریب زمین مکتب شش اتاقه دهاتی دهنه فرنگ درساحه یك جریب زمین ، مکتب چهار اتاقه دائمـی درالحاقیهٔ مکتب ابتدائیه نسوان نهـــرین . تعمیر پنج اتاقه داخل احاطهٔ لیسه حواپلخمری بصورت پخته‌کاری به کـمك ریاست غـــوری نساجی کرکر وولسوالی پلخمری واهالی بـــه پایهٔ اکمال رسیده، همچنان تعمیر شش اتاقه بداخل تعمیر مکتب ابتدائیه بالادوری پلخمری به‌کمك اهالی وحفرچاه آب آشامیدنی بهمکاری ریاست سمنت غوری کانکریت ریزی ، ۱۷ اتاق لیسه های بنووسنگیران اندراب، ترمیمات اتاقهای مکتب ابتدائیه غار و خوست فرنـــگ اکمال چار اتاق متو سطه قاصان انـــدراب پوشش سه اتاق مکتب ابتدائیه تاله وبرفـك اعمار چند باب مبرز درلیسه های ذکوروانات پلخمری ، تمیر پنج اتـــاق درســی مکتب متوسط بغلان صنعتی دارای ۱۸ اتاق درساحهٔ پنج جریب زمین بشکل پخته وعصری ازطرف موسسه خیریه تحت نظر شرکت قند تکمیل شده است ، سهمگیری اهالی درپخته کاری پیاده روهاجاده های دولتی پلخمری وبغـلان صنعتی ، نصب کتاره آهنی بدوطرف جاده ها دربغلان وپلخمری ، نصب چراغهای ترافیکـــی ولوایح درشاهراه مربوطه ، اعمار یك مسجد دربغلان صنعتی به‌کمك اهالی، سهمگیری فعال اهالی درساختمان مجدد نهر اجمیر و احـــداث پل هاوپلچك های آن .

سایر فعالیت های ابتکاری :

تشویق وترغیب سپورت‌بزکشی، تزئیدعواید دولت وتصفیه دوسیه های لاجرا، همچنـــان ساختمان یك حمام عصری پنج اتاقه بصورت پخته‌کاری بالوازم ضروریه‌درحصهٔ پروژهٔ سمنت غوری بالای یك چشمه آب‌گرم ولای کشـــی نهر گورگان .

تحصیل باقیات :

مبلغ ۲۲۹۰۱۲۷ افغانی بدست آمده است.

استرداد املاك دولتی وتصفیه دوسیه های املاکی :

موازی ۳۷۱ جریب زمین دولت استرداد و مراحل اجاره آن به دولت جریان‌داشته، دوسیه های علفچر ازطریق مراجع مربوط حل وفصل گردیده است .

تزئید درعواید ملکیت دولت :

درعواید ملکیت دولت نظربه سال گذشته ۳۰ فیصد تزئید بعمل آمده است .

فعالیت های بناروالی :

پارك وآبدهٔ جمهوریت تکمیل و مسجدجامع که ظرفیت دوهزار نماز گذار را دارد ۷۰فیصد کارآن پیشرفته است ، پروژهٔ نچین که یکی ازپروژه های خیلی عام المنفعه است کار آن بشدت جریان دارد ودرصورت اکمال هزاران جریب زمین راآبیاری خواهد نمود .

احداث راه هاوغیره تاسیسات :

طبق پلان شهری ترینکوت جاده های متعددی احداث وجاده هانامگذاری شده است .

ولایت فراه

تحصیل باقیات :

مبلغ مبلغ ۲۱۸۶۰۴۱ـ افغانی از مــردم استحصال گردیده است .

استرداد املاك دولتی وتصفیهٔ دوسیه هـای املاکی :

به تعداد ۱۰ جلد دوسیهٔ املاکی فیصله‌شده.

بلندبردن عواید ملکیت دولت :

مبلغ ۲۵۲۵٤۸٦۱ افغا نی نقد و مقــدار ۲۲۷٦۲ سیر گندم به اجارهٔ املاك دولت تزئید به عمل آمده است .

فعالیت ښاروالی :

جغله اندازی سرکهای عمومی وفرعی شهر فراه درحدود تخمین پنج‌کیلومتر ، غرس ۵۰۰۰ نهال زینتی مثمر وغیر مثمر درمواضع مختلف وپارك ښاروالی شهر فراه .

تزئیدعواید مندوی بمبلغ ۳۰۵۵۱۰۰ـافغانی.

وارسی احوال محبوسین :

موظف ساختن دکتوران صحت عامه هفتهٔ دومراتبه غرض باخبری ازوضع صحی وجسمانی محبوسین وتوزیع مواد غذایی ازطریق آمریت صحت عامه‌وسره میاشت به‌محبوسین بی‌بضاعت. مصروف ساختن یکتعداد محبوسین به‌دستگاه های صناعتی واعاشهٔ بهتر شان .

احداث راه هاوغیره تاسیسات :

احــداث ســرك بطول هفت کیلو متر اعمار ۲۷ پایه پلچك به سایز های مختلف احداث وترمیم سرك نوبهار وروکن بطول ۱۰ کیلومتر پرکاری وجغله اندازی سرکهای فراه جویــن فراه رود جمعا درحدود ۲۹۵۲ مترمکعب .

فعالیت درساحهٔ تامین امنیت :

تعیین گزمه های پیاده وسوار ۲٤ ساعته ازنقاط مختلف ولایت، مراقبت همیشگــــی و جلوگیری ازوقوع حوادث .

همکاری مردم :

تکمیل چهاراتاق الحاقیه برای مکتب‌ابتدائی دررباط فراه ازطرف اهالی اهدای سه جریــب زمین وتعهد آبادی تعمیر مکتب قریه اکبرشاد اهداء زمین وتکمیل مکتب شش صنفی کوك علیا، تهیه ۳۰جوره میز وچوکی برای مکتــب ابتدائیه خرمالق ازطرف اهالی، تکمیل تعمیــر هشت اتاقه مکتب نعل دشت، اهدایك جریب زمین برای تعمیر مکتب ابتدایی شورآب ، اهدا زمین وتعمیرمکتب سه صنفی دهاتی جمالروز ازجانب اهالی اهداء زمین وتکمیل تعمیر مکتب هشت صنفی غازی آباد ، تکمیل عمارت چهار اتاقه مکتب دهاتی بکوا، پلاسترکـاری مکتب متوسطه جوین ، پوشش دهلیز تعمیر مکتب علاقداری خاك سفید ازجانب اهالی، تکمیــل کانکریت سطح اتاقهای مکتب‌متوسطه ولسوالی اناردره ، شیشه کاری اتاقهای تعمیر مکتــب متوسطه اناردره ، اهداء زمین واکمال تعمیــر مکتب ابتدایی ولسوالی قلعهٔ کاه، تکمیل تعمیر ٤ـاتاقه مکتب تادیه ولسوالی شیندند وهکذا تکمیل مکتب دهاتی هشت اتاقه قیصارولسوالی پرچمن ازجانب اهالی .

فعالیتهای ابتکاری :

نهالشانی جهت سر سبزی دوطرفه سرك فراه وفرارود ، جلب همکاری های شعبات ذیعلاقه ولایت درجلوگیری ازسرازیر شدن سیلاب که تازه بولایت فراه نازل شده واخذ تدابیر لازم درجلوگیری خسارهٔ جانی ومالی مردم .

تحصیل باقیات :

مبلغ ٤٧٣٢٥٢٦ افغانی و٢٨٦٤١ سیر گندم ازمردم استحصال گردیده است .

بلندبردن عواید ملکیت دولت :

مبلغ ٩٢١٥٨٥ افغانی درعواید ملکیت‌دولت تزئید بعمل آمده است .

فعالیت ښاروالی :

احداث یك سرك فرعی ازشاهراه ایبك، اعمار وپخته‌کاری پل چك های فرعی داخل شهرایبك جغله اندازی جاده های تخت رستم ، تسطیح وپخته‌کاری پاده روها وجغله اندازی جاده فرعی ایبك ، اعمارهشت منزل شخصی درپلان اول نقشهٔ شهر جدیدکه ٨٠فیصد کارآن ختم شده ، همچنان اعماریك دربند حمام مطابق نقشهٔ شهری درشهر ایبك .

وارسی احوال محبوسین :

برای تنویر اذهان محبوسین کورس سواد آموزی درمحبس افتتاح وبه دکتوران مربوط هدایت داده شده‌که درهفته دومرتبه از وضع صحی محبوسین باخبری نمایند و همچنان دستگاه صناعتی محبس مجددا فعال وشعبات سطرنجی بافی ، نجاری به فعالیت آغاز کرده است .

احداث راه هاوغیره تاسیسات :

تمدید لین تیلفون علاقداری کلدار به‌مسافهٔ ٣٥ کیلو متر، افتتاح تیلفون خانه درقراء خرم وسار باغ، اعمار تیلفون درولسوالی دره صوف تجویز دستگاه مخابراتی در بندر حیرتان ساختمان تعمیر الحاقیهٔ لیسه ایبك ٦٠فیصد پیشرفته . ساختمان عمارت هواشناسی مرکز ایبك، ٧٠ فیصد سا ختمان تعمیر ولایت هفتاد فیصد ساختمان تعمیر مستوفیت ، نود فیصد تعمیر الحاقیهٔ اجانی ملکی ، صد فیصد ساختمان مخزن آب اجانی ملکی ، صد فیصد تعمیر مکتب متوسطهٔ رویی دوباب ، صدفیصد ساختمان مکتب خواجه بغلانك در علاقداری حضرت سلطان صد فیصد تعمیر مکتب قریهٔ مونغز صد فیصد تعمیر مکتب جدید التاسیس قریهٔ چهاردهی ، صدفیصد ساختمان تعمیرهو تل تنگی ولسوالی‌خلم، نودوهفت فیصد، ساختمان تعمیر فواید عامه ، نودوپنج فیصد ساختمان محافظ پسته‌لق ورباطك، صد فیصدساختمان تعمیر ولسوالی درهٔ صوف ، صد فیصد تعمیر مرکز صحی‌درهٔ صوف صدفیصد تعمیرات ، سه باب مکتب دهاتی درولسوالی درهٔ صوف، نود فیصد تعمیر مکتب ابتدائیه ولسو الی خلم هشتادوپنج فیصد وتعمیر اتاق کنفرانس‌لیسهٔ ایبك هشتاد فیصد کارآن پیشرفته است .

همکاری مردم :

تاسیس مکتب دهاتی نعمان در علاقه داری سلطان حضرت ، ارتقای مکتب دهاتی نسوان قریهٔ خرم بمکتب اساسی، ارتقاء مکتب دهاتی نسوان قریهٔ فیروز ولسوالی خلم به دومعلمه

بدست آمده است .

ارتقاء مکتب دهاتی نسوان قریهٔ چار چشمه ولسوالی روئی دوآب به دو معلمه تاسیس مکتب‌دهاتی میرزاشمس ولسوالی خلم، تاسیس مکتب دهاتی قریهٔ چهارمغز درولسوالی روئی دوآب، تاسیس مکتب‌نسوان‌معدن تورولسوالی درهٔ صوف .

ولایت زابل

تحصیل باقیات :

مبلغ ۴۸۳۵۲۰۳ افغانی وجنس ۵۹۴۲۸ سیر گندم بدست آمده است .

استرداد املاك دولتی وتصفیهٔ دوسیه های املاکی :

بتعداد هفت کاریز مخروبهٔ دولت مرکز و مربوطات ملکیت دولت تثبیت وبسرجمع املاك دولت قید وبتعداد ۲۱ جلد دوسیهٔ املاکی دردوران قانونی قرارداده شده است .

بلندبردن عواید ملکیت دولت :

مبلغ ۵۱۲۲۹۷ـ افغانی و۹۱۱۶ سیر گندم تزئید بعمل آمده است .

فعالیتهای ښاروالی :

حفرچاه عمیق ونصب واترپمپ به‌کمك وزارت صحیه درشهر قلات برای آب آشامیدنی تکمیل احاطهٔ هوتل ښاروالی ، تثبیت ساحهٔ تجارتی درنقشه شهری ، فعالیت های‌که درین ساحه صورت گرفته عبارتند: اصلاح وترمیم کاری محبس ، تدابیرغرض رفاهیت معنوی ومادی محبوسین ، توزیع بالاپوش های امدادی سره میاشت برای محبوسین ، افتتاح ۱۲ عدددکان بغرض رفع احتیاج محبوسین .

احداث راه هاوغیره تاسیسات :

تسطیح جغله اندازی سرك قلات دایچوپان به اندازهٔ ۹۳ کیلومتر، سرك علاقداری میزان دایه چوپان بطول ۲۰کیلومتر وجغله اندازی سرك ازولسوالی ارغندابالی ولسوالی شاه‌جوی به اندازهٔ ۴۶کیلومتر وهمچنان تسطیح وجغل اندازی سرك ازولسوالی شنکی ومرکز قلات‌الی کندز ۱۲۱ کیلو متر .

همکاری مردم :

اهالی مربوطات ولسوالی ارغنداب تعمیر مکتب دهاتی هشت اتاقه رادرساحهٔ ۲جریب بمصرف یك لك افغانی اعمار و۴۰۲ جریب زمین رااهالی ولسوالی شنکی بمعارف اهداء وتعمیر شش اتاقه مکتب رامتقبل شده اند .

ولایت بادغیسات

تحصیل باقیات :

مبلغ ۲۳۰۳۳۸۶ افغانی ازمردم استحصال گردیده است .

فعالیتهای ښاروالی :

تطبیق سیستم متریك وتهیهٔ لوازم ومواد مورد ضرورت جهت آغاز پروژه آب آشامیدنی شهرقلعهٔ نوهمچنان تطبیق نقشهٔ شهر قلعه‌نو.

وارسی احوال محبوسین :

کمك به‌محبوسین بی بضاعت موظف ساختن بعضی ازمحبوسین بی بضاعت به دستگاه های صناعتی جهت دریافت مزدبیشتر دایر نمودن کورس سواد آموزی برای محبوسین‌که ۶۵نفر محبوس درآن شامل اند ، همچنان موظف ساختن یك گروپ ده نفر ی غرض آموختن میناتوری درمحبس‌که نتیجهٔ فوق العاده مطلوب

احداث راه هاوغیره تاسیسات :

بطول ۱۴۰ کیلومتر سرك سابقه ولسوالی جونه تسطیح وجغله اندازی شده وبا احداث یك سرك جدید بطول ۳۰ کیلومتر وعـرض شش متر راه جوند قابل عبور ومرور ترافیك قرار گرفته است . احداث سرك قادس اوبه بطول ۳۰کیلومتر از علاقداری کشك کهنـه تاولسوالی کرخ هرات بطول ۳۰ کیلو متر ، همچنان ازقلعهٔ نوالی قریهٔ بکمری ویده بطول ۲۵ کیلومتر ازمرغاب الی قریهٔ سقاء بطول ۴۵ کیلومتر وقریهٔ پنجاب مرغاب بطول ۱۵ کیلو متراعمار گردیده است .

همکاری مردم :

اهالی قریهٔ پده برای اعمار مکتب متوسطه سیزده اتاقه ، چهار جریب زمین بمدیریـت معارف بخشیده وتخمین نظربه برآورد درحدود سه صد هزار افغانی درآن مصرف نموده‌اند . همچنان اهالی قریهٔ آبکمری ، **اعمار تعمیرمکتب** آنجارادر ساحه یك جریب زمین قبولدار شده اند .

اهالی قریهٔ چشمه سلطان اعمار تعمیرمکتب ابتدائیه رابازمین آن به‌معارف‌معاونت نموده‌اند اهالی قریهٔ میران زاکی مرغاب غرض اعمـار تعمیر جدید مکتب ابتدائیه آنجامبلغ ۹۰۰۰۰ افغانی‌کمك واهالی مرغاب یك الحاقیهٔ ۹ اتاقه بمکتب متوسطه آنجا اعمار نموده اند ، اهالی قریهٔ لنگری ولسوالی غورماچ سه جریب زمین رابمعارف اهداء نموده اند . اعمار یك بـاب مکتب اساسی لنگر ولسوالی قادس طبق‌نقشه بشکل پخته کاری دریك جریب زمین ودارای ۱۰ اتاق تکمیل شده است یکی ازاهالی چونه یك جریب زمین خودرابه اعمارمکتب ابتدائیه قریهٔ پلوسرخ اعانه‌داده وتعمیر مکتب اساسی قریهٔ کوکلم علاقداری کشك کهنه از طـرف اهالی اوبه تکمیل شده است . کار مکتب‌دهاتی قریهٔ کلچغر علاقداری کشك کهـنه از طـرف اهالی جریان داشته، همچنان یکی از اهالی پنج جریب زمین ویکصداصله درخت را غرض اعمارمکتب قریهٔ خواجه مهتاب علاقداری کشك کهنه کمك نموده است. اهالی‌قریهٔ‌کاریززمان عـلاقداری کشك کهنه مبلغ هشت هزارافغانی جهت احاطهٔ مکتب آنجا اعانه داده واهالـی ولسوالی مرغاب یك تعمیر پنج اتاقه رابرای رهایش ولسوالی وسه‌اتاق برای دفترولسوالی اعمار ودر ترمیم مسجد جامع آنجا مساعـدت نموده اند .

فعالیتهای ابتکاری :

تقویه‌بخشیدن روحیه تعاون وتساند وایجاد هم آهنگی بیشترمیان دوایر مختلف بمنظـور اجـرای بهتر امور وسرعت عمل درکاروهمچنان تحول دادن موسسه چونه قالین بافی بشکـل یك کوپراتیف صنعتی بسرمایه دوملیون‌افغانی دارای یکصد دستگاه قالین بافی و استخـدام بیشتر افراد بیکار درین موسسه ، تـاسیس یك شعبه رنگ آمیزی ازنباتات محلی بداخل محبس ، همچنان تاسیس و تدویر بخشیـدن بادغیس ننداری که ضم پروگرام های موسیقی نمایشات درام هاانتباهی درتنویر اذهان عامه واحیای حقوق زنان فوق العاده موثریت دارد

ولایت وردك

تحصیل باقیات :

مبلغ ۱۸۰۹۷۷۲ر۲۵ ـ افغانی .

بلندبردن عواید دولت :

مبلـغ ۱۱۷٦۳۵٤ افغانی .

استرداد املاك دولتی وتصفیهٔ دوسیه هـای املاکی :

موازی ٤۵۰ جریب زمین دولت از تصرف اشخاص مسترد وبسرجمع املاك دولت قیدشده وبتعداد ۵۹ دوسیهٔ املاکی تحت دوران قانونی قرار داده شده است .

فعالیت ښاروالی :

تزئید ٤٦٦۳۵ افغانی در عواید ښاروالـــی همچنان پیشبردکار تعمیرات مرکز جدیدولایت ومراقبت نرخهاوجلوگیری ازاحتکار موادغذایی.

وارسی احوال محبوسین :

مراقبت ازوضع صحی محبوسین وموظـف گردانیدن دکتوران درمراقبت آیندهٔ آنهاهمچنان توزیع ۲۰۰ ثوب بالاپوش برای محبوسین به کمك سره میاشت .

احداث راه هاوغیره تاسیسات :

اعماریك پك کانکریتی درقریهٔ گذر مربوط ولسوالی چك بطول ۲۲ متر وعرض چهارونیـم متر وارتفاع سه متر اعمارپل کـــانکریتی در علاقداری ثمیر بطول ۱۰ متروعرض چهار ونیم متر. احداث سرك فرعی تیتمور بطول ۱٤کیلو متروعرض شش متردرعلاقداری نرخ ، همچنان جغله اندازی سرك علاقداری نرخ بطول ۱۵ کیلومتر .

همکاری مردم :

طی مدت یکسال مجموعهٔ کمك های مردم در موارد مختلف به ۳۰۰۷۹۱ـافغانی بالغ گردیده است .

ولایت لغمان

تحصیل باقیات :

مبلغ ۳٤۰۸۳۲۸ افغا نی از اهالی آنجـــا استحصال گردیده است .

استرداد املاك دولتی وتصفیهٔ دوسیه هـای املاکی :

موازی ۱۱۷ جریب زمین از تصرفاشخاص کشیده وبه سرجمع املاك دولتی قید گـردیده است .

بلندبردن عواید ملکیت دولت :

۱۰۳۹۹ سیر گندم ازمدرك اجاره اراضی و ۱۷۱٦ سیرشالی و۲۱۱٤ سیر جواری بهعواید دولت افزوده شده است .

فعالیت ښاروالی :

استملاك وتوزیع زمین کارتهٔ مامورین برای ۱۲ فامیل که بعضا تکمیل وبعضا تحت کار است، استملاك ساحهٔ مارکیت ومندوی وتعیین وتثبیت محل مذکور وتوزیع ٦۰باب دکاکین آن که طبق نقشهٔ ښاروالی اعمار میگـردد . همچنان استملاك وتثبیت جای ورکشاپ نجاری وساختمان آن به شکل عصری تحت کار بوده توزیع یك تعداد نمرات فامیلی باقیمانده درتپهٔ سلطان غازی صاحب نیزجامهٔ عمل رادربرگرفته است، ازطرف دیگر مبلغ ۱۱۱۲۰۰ـ افغانـی تزئید وعواید ښاروالی ازمدرك اجارهٔ ته جائی روی بازار نخاس ، کله داغی .

وارسی احوال محبوسین :

توصیه نمودن دکتوران جهت باخبری ازوضع

صحی محبوسین ومراقبت جدی مقام ولایـــت وشعبات ذیعلاقه دررسیدگی ازاحوال وجستجوی ومعلوم نمودن سرنوشت آنها .

احداث راه هاوغیره تاسیسات :

احداث سرك جدید نورستان که ۳۰ کیلو مترآن تکمیل و۱۰ کیلومتر باقیمانده وسـرك سرخکان ازسرك عمومی الی مرکز لغمان بطول ۱۸کیلومتر تکمیل گردیده است .

تنظیم وجغله اندازی سرك مرکز علینگـار ومرکز آن بطول ۵۱کیلو متر ، اعمار پل ٦۰ مترهٔ اسلام آباد بطول ٤۰متر کانکریتی بـه انکشاف دهات تحت‌کار بوده، ۹۹ فیصد آ ن تکمیل گردیده است .

دوعدد معابر درحصهٔ شکرمان درطول سرك لغمان وولسوالی علیشنگ بکمك انکشـــاف دهات شروع شده یکی آن تکمیل وکار دیگران ۷۰ فیصد پیشرفته است ، اعمار پل ٤۰متره بالای دریای علینگار که ٦۰ فیصد کار آ ن بکمك انکشاف محل پیشرفته است .

همکاری مردم :

تعمیر مکتب توسط علاقداری دولت شـــاه بصورت خامه بهمکاری وکمك مادی اهالی‌اعمار شده، همچنان تعمیر مکتب ابتدائیه نجیـــل (نگلیل) تعمیر مکتب ابتدائیه زیرانی ، تعمیر مکتب ابتدائیه سرمعلمه کنده‌کل ونیز تعمیر مکتب متوسطهٔ علیشنگ به همکاری مردم اعمار گردیده، تعمیر لیسهٔ قرغه‌یی دومنزله به پول دولت پخته وکانکریتی اعمار شده ، تعمیـــر ابتدائیه سالاب خامه بکمك اهالی ، همچنـــان تعمیر ابتدائیه عمر زایی ده اتاقه، پخته کاری توسط اهالی ساخته شده است .

فعالیتهای ابتکاری :

اعمار وافتتاح کتابخانه درخود ولایت، اعمار پل جوکی وتعمیر ولسوالی علیشنگ بشکـل عصری ، تعمیر شفاخانه علیشنگ نود فیصد کارآن پیشرفته ، همچنان اعمار یك تعمیـــر مناسب برای علاقه داری دولت شاه، احداث فارم جمهوریت درساحه ٦۰ جریب زمین و غرس ۲۲۵۰۰۰ نهال ، همچنان احداث فـــارم درکاکج درساحهٔ ۲۸۰ جریب زمین ، کنترول ومراقبت جنگلات طبی بوسیلهٔ محافظین جنگل وکزمه ها، حفظ ونگهبانی معادن وجلوگیـری قاچاقبران .

ولایت لوگر

تحصیل باقیات :

مبلغ ٤۱۲۱۵۲۹ـافغانی نقد و ٤٦٦۸ سیر گندم ازاهالی آنجابدست آورده شده است .

بلند بردن عواید ملکیت دولت :

۸۲٦۰۱ر۵۰ افغانی و۸۵٤۵ سیر گندم در عواید دولت تزئید شده است .

فعالیتهای ښاروالی :

فروش وتوزیع نمرات زمین ملکیت ښاروالی چهل فیصد تکمیل شده است ، همچنـــا ن پیشرفت حجم کار کرده‌گی مارکیت جدید ۹۱ فیصد ، هوتل جدید ۷۵ فیصد ، ١٤ تعمیـــر درمرکز ولایت مربوط دوایر درساحه شهر ۸۲ فیصد تکمیل شده است .

احداث راه هاوغیره تاسیسات :

بتعداد ۱۱ پلچك وسه پل کلان در مرکـز ومحلات ولایت اعمار گردیده است، همچنـــان

سرك قریهٔ کلنگار بطول ۲۰ کیلو متر وعرض ٤متر بکمك اهالی احداث شده است .

برای تعمیر یك مکتب ابتدایی درعلاقه‌داری چرخ دوجریب زمین کمك نموده اند ، اهالی قریهٔ ولسوالی محمد آغه برای تعمیر مکتب ابتدایی محمدآغه دوجریب زمین با مصارف اعمار تعمیر مذکور ، همچنان اهالی قریهٔ چرخ ده باب اتاق مکتب ابتدائیه را بمصرف شخصی خودمتقبل شده اند .

ولایت پروان

تحصیل باقیات :

مبلغ ۲ر۱۰٤۹۹۰٦۱- افغانی از اهالی استحصال گردیده است .

استرداد املاك دولتی وتصفیهٔ دوسیه های املاکی :

موازی ۳۰۳ جریب زمین بسر جمع املاك دولت قید وبه تعداد ۳۷جلد دوسیهٔ املاکی فیصله گردیده است .

بلند بردن عواید ملکیت دولت :

مبلغ ۰ر۱۹٦۸۸٤۱- افغانی و۱٤۸۱ سیرکاه سفید و۳۸۸۷ سیرگندم بعواید دولت تزئید گردیده است .

اسکان مردم بی زمین :

برای ۱۷۲ خانوار فامیل درپروژهٔ غوربند موازی ۸٦۰ جریب زمین جهت اسکان توزیع گردیده است .

فعالیت بناروالی :

تسطیع سرکهای داخل شهر چاریکار به اندازهٔ ٦کیلومتر تسطیع پیاده روهای شاهراه وجادهٔ جمهوریت وسرك گل غندی بطول چهارکیلومتر، همچنان اکمال نودفیصد کارآن شبکهٔ آبرسانی ، حفر یك سیل بربطول ۳کیلو متروتکمیل کارسالون اجتماعی وپیشرفت ۳۰ فیصدکار تعمیر دوایر بناروالی .

وارسی ازاحوال محبوسین :

تاسیس د ستگاه های صناعتی در محبس جهت تقویهٔ صنایع واعاشهٔ بهتر محبوسین و توصیه نمودن دکتوران جهت باخبری از وضع صحی محبوسین .

احداث راه هاوغیره تاسیسات :

احداث سرك درلوی ولسوالی کاپیسا بطول ۷کیلومتر، ترمیم سرك درجبل السراج بطول ۲٦ کیلومتر، همچنان اعمار ٤۳ عدد پلچك در سرك چهاریکار الی گلبهار و اکمال ساختمان پل های سیاگردغوربند وپل سعدالله ازطریق انکشاف محل .

ولایت کندهار

تحصیل باقیات :

مبلغ ۳۹٥٦٥۱۱٤ افغانی و۱٦۳۹۸ سیرگندم ازاهالی آنجا استحصال گردیده است .

بلند بردن عواید ملکیت دولت :

درعواید حق العبور ولسوالی میوند مبلغ ۱٥۱۳۷۲۰ افغانی ، همچنان مقدار ٤۰ سیر گندم درعواید املاك دولتی درولسوالی شاه ولیکوت تزئید گردیده است .

فعالیتهای بناروالی :

مبلغ ۳٤۱۳٦۱۸ افغانی با قیات بناروالی تحصیل گردیده ودر عواید بناروالی کندهار مبلغ ۲٦ر۲۰۳۲۷۷۹ افغانی ازدرك اخذمحصول صفایی وکرایه اماکن ناحیهٔ پنج وشش مبلغ

۱۰۰۸۵۲۱ افغانی تزئید بعمل آمده است .

احداث راه ها وغیره تاسیسات :

جغله اندازی ۱۵۰ کیلو مترسرك خاکریز واعمار۲ دانه پل خورد درمسیر سرك مذکور همچنان اعمار دوپل جدید بالای جوی صالحان ونهر مرغه بطول ۵٦۰۰ مترطور پخته وپخته کاری سیلبرد جوی ، مناره بطول ٤٤متر ـ تسطیح وترمیم سرك پنجوایی بطول۴۰کیلومتر.

همکاری مردم :

اهالی ولسوالی دندیك جریب زمین رابرای اعمار تعمیر ولسوالی کمك نموده ، همچنـان اهالی کرز مبلغ ۱٤۱۰۰۰ افغانی رااعانه‌داده‌اند اهالی قریهٔ احمدشاه یك جریب زمین رابرای اعمار مکتب ابتدائی اعانه داده ودر ولسوالی شاه ولیکوت بکمك مردم درقریهٔ کجور یـك مکتب ابتدائیه آبادگردیده است .

فعالیتهای ابتکاری :

تکمیل منزل اول مارکیت تجارتی درساحـهٔ ۵۷۰۰ مترمربع باشمول ۹۰ دکان ، اصـلاح جویچه های داخل شهربطول ۳۱۳۰ مترواعمار ۲۵ پلچك خورد وبزرگ کانکریتی .

پخته‌کاری وقیرریزی سرك دوطرفه خرقـهٔ مبارکه بطول ۸۰۰ متر وتوزیع زمین بـرای معلمین واحداث سرك خامه گچ خانه بطول ٦ کیلومتر قراردادن ۵۰ عدد بیلر تنظیفـات در نقاط مختلف شهر اکمال تعمیر مسلخ،کانکریت ریزی گذرسدوزائی هاوکوچه مقابل سینمابطول ۳کیلومتر، کانکریت ریزی سپین کوچی بابا بطول ۱۰۰ متروعرض پنج متر.

ولایت بدخشان

تحصیل باقیات :

مبلغ ٦٦ر۳۱٤٤۷۲۱ افغانی از اهالی آنجا استحصال گردیده است .

استرداد املاك دولتی :

موازی ۱٦۸۱ جریب زمین به حساب دولت قید گردید .

بلند بردن عواید ملکیت دولت :

مبلغ ۲٤ر۳۹۷۳۵۰۰۰ افغانی ازمدرك مالیه مازاد وعواید اجاره املاك درعواید دولت تزئید بعمل آمده است .

اسکان مردم بی زمین :

۲۱نفر ازولایت بدخشان درزمین های‌دولتی مسکن گزین گردیده اند .

فعالیتهای ښاروالی :

اصلاح نقشه شهری وتمدید ۱۰۷٤ مترجاده وغرس نهال بدوطرف آن تکمیل وتجهیز هوتل کشم، تطبیق نقشه شهر کهنه واحداث پـل کانکریتی بالای دریای کوکچه و حفر معبـر شصت متری به‌دزهٔ جوزون و همچنان تزئیـد مبلغ ٤۸ر٤۵۱۸۵٦ افغانی درسر جمع عایدات ښاروالی .

وارسی ازاحوال محبوسین :

جهت بهتر ساختن و ضعیت اقتصـــادی محبوسین بتاسیس ده دستگاه قالین بافی اقدام و۳۸ نفر محبوسین درآن مصروف کارگردیده‌اند که بادریافت مزدبهر وضع شبباروزی شان بهتر میشود .

احداث راه ها وغیره تاسیسات :

سرك جدید کشم بطول ۲۳ کیلو متراحداث و۶۱کیلومتر سرك سابقه آن نیز تسطیح و جغله اندازی شده که قابل عبورومرور وسایط ترافیکی میباشد وبه اندازه هفتصد کیلو متر سرکهای خامه داخل منطقه بدخشان با ۴۰عدد پل کلان چوبی تسطیح وترمیم گردیده ، اعمار سه پل پیاده روی بالای دریای کوکچه و ساختمان یك معبر درمسیر سرك فیض آبادو ارگو وهمچنان احداث سرك جدید در منطقه یافرخاء بطول ۳۷ کیلومتردر ساحل دریای آمو که مشکلات بزرگی مردم ازناحیهٔ آن مرفوع میگردد ازجمله ۲۳کیلومتر تسطیح و۱۵ کیلو متر متباقی تحت کار است .

فعالیت درساحهٔ تامین امنیت :

مراقبت **همیشگی آمرین سرحدی ووالی از** حاشیهٔ سرحد بطول ۱۵۰۰ کیلومتر و تشکیل سرحدی جهت رسیدن بهتر بامنیت سرحدی سرسبزی آن بهتر مناطق مربوط به قطعات سرحدی وگرفتاری ۳۹ سیرسنگ لاجورد با قاچاقبران ووسایل حمل ونقل شان از ناحیهٔ چترال توسط قطعات سرحدی وکشف ۲۷واقعه قاچاق لاجورد و۶ واقعه ارتشاء که بالفعل گرفتار گردیده اند خود نمایان گرتامین بهتر امنیت است .

اهالی ولایت ومحلات مربوط تاحال مبلغ ۱۰۳۳۴۵۰ر۰۰ افغانی درساحات مختلف درراه خدمات عرفانی وانکشافی کمك کرده اند ، تاسیس شرکت انکشاف صنعت قالین با۱۲ کارگاه ۳۰معلم و۹۶شاگرد در تعمیر مرکزی شرکت وبکار انداختن ۹۸کارگاه دیگر ذریعه شاگردان شرکت درمنازل شخصی و لیسهٔ مخفی همچنان مصروف ساختن ۷۸٤ نفرزنان ومردان درحرفه رنگ آمیزی وریشتن پشم و تزئید درعواید قالین درفی روز ۱۰ مترمربع .

در ساحهٔ مجادله باخرافات :

درنتیجه تشکیل محافل متعدد زنان و مردان درمورد ازدواج های دختران صغیر تعداد غیر لزوم ازدواج اشتراك زنان درامور اجتماعی وازبین بردن دعاوی ازدواج اجباری ناشی از عنعنات نادرست درمرکز ونشرات وتبلیغات بوسیله کنفرانسها ونشر مضامین مفید در روزنامهٔ بدخشان اقدامات موثر بعمل آمده است .

فعالیتهای ابتکاری :

ترویج صنعت قالین بکار انداختن سرویس های شهری ، افتتاح هشت مغازهٔ ارتزاقی درمحلات ، احداث سرك جدید فیض آباد وکشم تحت کار قرار دادن راه یافرخا، تاسیس و نصب تانك تیل میدان هوایی مساعد ساختن میدان های هوایی درشغنان ودرواز و تنظیم هوتل درفیض آبادوکشم ، ساختمان اولین‌داش های خشت پخته وچونه در ولسوالی درواز نصب دوتانك ذخیره مواد نفتی در علاقه‌داری بهارك، ولسوالی اشکاشم، جملهٔ فعالیت های ابتکاری بشمار می آید .

ولایت هلمند

فعالیت های ابتکاری در ساحهٔ ولایت هلمند:

۱ـ تنظیم ترانسپورت داخل ولایت وتمدید لین تیلفون لشکرگاه دیشو خانشین .

۲ـ توزیع وکنترول شکر و مراقبت لازم مغازه های توزیع تکه های نساجی وطن.

۳ـ ترویج سیستم متریك وکنترول نرخ مواد اولیه ارتزاقی .

٤ـ تنظیم هوتل ښاروالی وترمیم اساسی مسجد بزرگ لشکرگاه .

٥ـ غرس نهال های زینتی بدوطرف جادهٔ لشکرگاه کندهار بمسافهٔ ده کیلومتر .

٦ـ ترمیم شفاخانه لشکرگاه وتنظیم هوتل گرشك .

۷ـ اخذ تدابیرجلوگیری ازتعرضات واستفاده ناجایز اشخاص اززمین های دولتی توسط وکیل صاحبان ومبارزه باقاچاق .

۸ـ اصلاح گریدرکاری سرك لشکرگاه الی میدان هوایی وسرك لشکرگاه الی قلعهٔ تاریخی بست وبعضی سرکهای دیگر .

۹ـ اصلاح وضع مرکز کلتوری جهت تنویر بیشتر اذهان مردمان .

۱۰ـ اخذ مقررات محصول دولتی بالای چوب محروقاتی ازجنگلات کوهی .

۱۱ـ ترمیم تعمیر کتابخانه و امکانات افتتاح آن .

۱۲ـ تقویهٔ صندوق خارندویان و موجودی نمودن تمام تحویلخانه های مربوط .

وزارت عدلیه

اداره عالی قضاء یك رکن وزارت عدلیـــه بوده وظایف خودرا مطابق فرامین جمهــوری ومندرجات احکام نافذ قوانین دولت جمهــوری افغانستان انجام میدهد .

این اداره بمنظور تعمیل وظایف که بهاجرای آن مکلف میباشد متشکل است ازیك تعـداد ارگانهای قضایی ومسلکی وشعب اداری کــه چگونگی وظایف واجراآت آنهابه طورمختصــر ذیلاارائه میگردد :

اجراآت شورای عالی قضاء :

به تعداد تقریبا چهارصد وپنجاه دوسیه های موضوعات مختلف که شرح آن ذیلا دادهمیشود بهشورایعالی قضاء تقدیم شده است :

درمورد ۲۷۹ موضوع تصویب شورایعالــی قضاء صورت گرفته ومتباقی به یادداشت و احکام وهدایت شورایعالی قضاء به مراجــع مربوطه ابلاغگردیده است موضوعاتیکه تصویب شورایعالی قضاء درمورد آنها صورت گـرفته مشتمل است بر ۱۷۶ موضوع تبدیلی محکمه درموضوعات جزائی وحقوقی مطابق حکم فقره د ماده ۱۳ قانون تشکیلات وصلاحیت قضائــی دولت جمهوری. و٤٤ موضوع تعیین محکمــه باصلاحیت دعوی .

٤۰ موضوع استهداآت محاکم در مـوضوع مربوطهکه طی تصاویب شورایعالیقضاء هدایت لازمه برای آنها داده شده است .

درمورد ۹ استهدائیه کمیته تعیین گردیده تانظرمشورتی ارائه نمایند . که یکتعداد از کمیته هانظریه شانراارائه وبعداز تصویـــب شورایعالی به مراجع ذیعلاقه اطلاع گـردیده است .

درباره ده موضوع متفرقـه نیـز تصاویـب شورایعالی قضاء صورتگرفته است . وهمچنان به تعداد ١٤ متحدالمال مختلفه به محاکـم ومراجع ذیعلاقه ابلاغ گردیدهکه از جملهٔ آنها متحدالمال تفریقزوجین قابل یادآوری میباشد کـه درمورد تفریق زوجین کمیته ای مرکب از یکتعداد روساومنسوبین دستگاه عدلیودستگاه قضائی ویکعده استادان ریاست پوهنتون کابل موظف گردیدند تادر زمینه مطالعات عمیقنموده وراپور مفصلی درمورد تهیه و به شورایعالی قضاء تقدیم بدارند. کمیته معینه بعداز تتبعات ومطالعات راپوری درزمینه ترتیب وبعداز طی مراحل آن شورایعالی قضاء آنرا تصویب وبه مراجع مربوطه اطلاع گردیده است . تامحاکم حین دایرنمودن دعاوی طلاق مراتب آنرادرنظر داشته اجراآت نمایند .

درظرف سال به تعداد ۹۱ جلد دوسیه های محاکماتی وتادیبی قضات که ازطریق دفتــر محکمه عالی قضات رویت داده شده از جملهٔ ۲٤ دوسیه محاکماتی و۲۷ دوسیه تادیبی را وارسی نموده وچهار دوسیه رامستـــرد و۳٦ دوسیه تادیبی ومحاکماتی تحت غور قرار دارد.

آمریت عمومی اداره قضاء :

آمریت عمومی اداره قضاء درپرتو اساسات

مترقی نظام جمهوری ازبدوتاسیس نظام به یك سلسله اقدامات مفید وموثری متوصل گردیده که هدف آن تنظیم بهترتشکیلات و اجـراآت محاکم، تنظیم قضایی به منظورکسب موثریت بیشتر وفراهم آوری تسهیلات برای اصحاب دعاوی، تدابیـر لازم جهت تنظیم امور اداری قضاء ، تهیه پرسونل قضایی واداری وتدویر پروگرامهای علمی وعملی برای ارتقای سویه علمی ومسلکی قضات میباشد فعالیت هائیکه درچوکات آمریت عمومی اداری قضاء صـورت گرفته وقتافوقتا غرض اطلاع عامه نشر شـده است اجمال آن قرارآتـی ذکـریافت و تفصیل تحت فعالیت های هریك ازریاست های مربوط آمریت درج گردیده است :

۱ـ تنظیم لا یحهٔ وظـایف داخلی ادارات مربوط قضاء .

۲ـ ترتیب وتنظیم جداول احصائیوی .

۳ـ تاسیس محکمه اختصاصی پولیس .

٤ـ تنظیم بهتر امور نشراتی قضاء .

۵ـ مهیا ساختن زمینهٔ تحصیلات عالی ویا تحقیقات ومطالعات علمی ومسلکی در ممالـك خارج برای اعضای مسلکی قضاء .

٦ـ تاسیس صندوق تعاونی غرض بهبـود احوال مامورین‌و منسوبین‌اداره عالی قضاء .

۷ـ تاسیس جرگه های صلحیه .

۸ـ دایر کردن سیمینار قضایای ترافیکی.

۹ـ تاسیس کتابخانه امورقضاء .

۱۰ـ موضوع تاسیس محاکم استیناف در دوولایت کشور .

اداره تفتیش قضائی :

این اداره ازجمله ارگانهای‌اساسی ومسلکی قضاء بوده وبرای بهبود واصلاحات اجراآت قضایی واداری محاکم وادارات ثبت اسنادسعی به‌عمل آورده راجع به صحت وسقم اجراآت محاکم درروشنی احکام قانون وفقه مطابـق خواسته های نظام نوین ازطریق اعزام هیات ها‌معلومات حاصل‌کرده تخلفات قضائی واداری محاکم وتخلفات ثبت اسناد راوارسی مینماید.

ریاست تفتیش قضایی هفده مراتبه‌اقتضائی رابه ولایات کشور فرستاده ونتایج حاصلـه راازهفده مرجع ارسال شده به مرکز آورده و بعدازیك سلسله مراتب اداری غرض غور و تدقیق بریاست تدقیق ومطالعات وبعدا دوسیه تادیبی راازطریق مدیریت تحریرات ریاسـت محکمه عالی‌قضات بمحکمه عالی قضات ودوسیه محاکماتی را از طریق نیابـت خـارنوالـی قضات به محکمه عالی قضات تقدیم داشتـه است .

ریاست تفتیش قضایی بالای دوسیه هـای محبوسین بی سرنوشت که ازاثر سهل‌انگاری ادارات به ظهور رسیده وازطرف هیات مختلط بررسی شده بود غور نموده وبه تعداد ۱۷۸ دوسیه رابعد از وارسی لازمه غرض تـدقیـق بریاست تدقیق ومطالعات و بعداز تدقیق غرض طی مراحل آن به محکمه عالی قضات ونیابت خارنوالی قضات ارسال داشته است .

اداره تدقیق ومطالعات :

فعالیت هائیکه درریاست تدقیق ومطالعـات انجام شده حسب ذیل :

۱ـ ریاست تدقیق ومطالعات ۱۵۹ دوسیـه های نسبتی قضات وکارکنان اداری محاکم را

غور ورسیدگی کرده‌که درنتیجه ۹ نفر قاضی قابل محاکمه وتخلف ۹۵ دوسیه نسبتی قضات تادیبی خوانده شده دوسیه های مذکور به مراجع مربوطه صادر ودر ۵۷ دوسیه برائت مشمولین آ ن ابراز نظر گردید .

۲ـ پیرامون ۱۷۶ فقره استهدآات محاکم وبعضا مربوط به دوسیه های جزایی که ازاداره عالی څارنوالی مواصلت‌کرده غور ونظرمشورتی تقدیم گردید این استهدآات که ناشی ازاشکال درتطبیق حکم قانون ویاغامضیت موضوع ویا ازاختلاف‌درتاویل احکام قانونی مجالس مدققین قضایی روی استهدآات مذکورغور ودر نتیجه رویه قانونی راکه مخالف نص صریح نبوده، تجویز وبه منظور توثیق تفسیر قانونی بـه شورایعالی قضاء تقدیم نموده که به حیث یك رویه قضایی پاره‌ای اشکال و غامضیت موضوعات حل ومرفوع گردیده .

۳ـ حکم تفریق زوجه شوهر مجنون کـه ازسالیانی مشکل اجرایی داشته ودر قوانین نافذ حکم صریحی نداشت وازطرفی آراء فقها اختلاف داشت به منظور یك دستور العمل در رسیدگی قضایای، مربوط به محاکم، ریاست تدقیق ومطالعات موضوع راتحت مطالعه وغور قرار داده وبااستفاده از فقاهت علماء خبیر واستادان پوهنځی شرعیات و اخذ نظریـه جمعیت العلماء موضوع رامطالعه هرجانبه نمود که درنتیجه بعداز تصویب شورای عالی قضاء بحیث دستور العملی دراجرآات قضایی مشکلی راازناحیه اجبار زوجه های مجنونین مرفوع‌کرده است .

٤ـ مجله قضاء که ازنگاه نشرات مسلکی مربوط به قضاء وتطور قضایی درساحهٔ انکشاف ذهنیت قضایی ونشر دساتیریکه پیرامون مسایل غامضه قضایی تجویز میگردد به حیث یك نشریه ماهانه درچوکات اداره تدقیق ومطالعات فعالیت میکند پالیسی نشراتی آن طوری تنظیم شده که مضامین این مجلـه مخصوص به موضوعات حقوقی وقضایی بوده وبعداز نظریه علمای خبیر قضایی وحقوقی علاوه ازنشر تصاویب شورایعالی قضاء واخبار مربوط به قضاء نشر میگردد .

دراین مجله نشر قوانین تجویز شده کـه جدیدا نافذ وازنگاه تطبیق مربوط به حکم قضایی به محاکم میباشدونیزاین مجله ازتطور قضایی کشورمضمونی به زبان عربی ومضمونی به زبان انگلیسی داردکه درمعرفی رویه های قضایی ماثر ارزنده دارد .

نشر فیصله های قطعی محاکم که نیزمطالعه آن درفهم مسایل حقوقی وکسب معلومات از اجرآات قضایی به اشخاص علاقه مند بسیار مفید بوده وازفعالیت های دیگریست که اداره تدقیق ومطالعات درآن باره غور مینماید .

۵ـ احصائیه‌گیری درست ازاجرآات قضایی ودرك سرعت عمل ازوارسی به قضایا درمحاکم مطلب دیگریست که اداره تدقیق و مطالعات بعداز غور نشریك سلسله فورمه هاراتجویز وبه محاکم صادرکرده که ماه به ماه از محاکم راپور قضایای وارده واجرآات لازمه شان رابه اداره تدقیق ومطالعات مخابره مینماید کـه میشوداجرآات محاکم راکنترول نمودوتشویشی که ازتعطیل اجرآات درقضایا تصور میشـد مرفوع گردد .

٦ـ مسایل ووقایع ترافیکی ویا اشکالیکه درصلاحیت رسیدگی قضایای مذ کور مشاهده میشدتحت غورومطالعه ریاست تدقیق ومطالعات قرار گرفته وبدین منظور سیمیناری متشکل ازیکعده روسای محاکم ولایات نزدیك وقضات مجرب به اشتراك نمایندگان اداره ترافیك، خارنوالی وطب عدلی دایر ومطالعات همه جانبه پیرامون وقایع ترافیکی وطرز رسیدگی به قضایای مذکور به عمل آمدکه درنتیجه درمورد مشکلات نظر داشت محاکم ادارهٔ خارنوالی وترافیك تصاویبی بعمل آمدکه بعداز تصویب شورایعالی قضاء به حیث نشریه فوق العاده ازطریق مدیریت‌نشرات ریاست‌تدقیق ومطالعات نشر گردیده‌که بالاثرمیتوان گفت عموما مشکلات تطبیقی قوانین ازاین ناحیه مرفوع میشود .

٧ـ بااغتنام ازفرصتیکه روسای محاکم در حین تبدیلی شان به مرکز آمده ووظایف جدید شانرا اشغال میکردند اداره تدقیق ومطالعات درجدی ١٣٥٣ سیمیناری رابه‌اشتراك اعضای محترم شورایعالی قضاء وروسای‌مرکزی اداره قضادایر وبامباحثه پیرامون موضوعات ذیعلاقه وکنجکاوی طریقهٔ‌که در اهداف نظام جمهوری به بهترین وجهی عدالت را تامین کند واتخاذ تجویزیکه بتوان از استهدا‌آت بیموجب محاکم‌که موجب تعطیل اجراآت میگردد جلوگیری کرد . اجراآت دیگریست که اداره تدقیق ومطالعات‌درپهلوی‌اجراآت روزمره وعادی خودانجام داده .

٨ـ کادرستاژ قضایی که به منظور کسب معلومات تجربوی قضات آینده کشور پیرامون مسایل قضائی درچوکات اداره تدقیق ومطالعات فعالیت میکندپروگرام روزمره آن طوری تنظیم گردیده‌که علاوه ازپروگرام عادی ستاژیران از کنفرانس یکعده قضات مجرب‌واستادان پوهنتون کابل پیرامون مو ضوعات بخصوص قضائی وخطابه های مشاورین خارجی در مورد میتود های عمومی حقوقی برخوردار گردند .

٩ـ تنظیم وترتیب کتابخانه اداره قضاء وافتتاح آن درچوکات ادارهٔ تدقیق مطالعات اجراآت دیگریست که ریاست تدقیق ومطالعات لایحه به منظوراستفاده بهتر ازکتب وکتابخانه ترتیب وبعداز تصویب شورایعالی قضاء به منصه تطبیق قرارداده ریاست تدقیق ومطالعات به منظورتقویهٔ بیشتر کتابخانه مساعی بخرج داده تاکمك موسسات نشراتی داخلی وخارجی جلب گردد چنانچه سفارت کبرای عربستان سعودی یکتعدادکتاب های مختلف‌فقهی وشرعی رابه کتابخانه اداره قضاء اهداء کرده است .

١٠ـ برای مطالعه طرقیکه بتواند طورمؤثر ازتراکم دعوی ومنازعات ناچیزیکه علی الاکثر سبب ضیاع‌وقت مردم وقضات میگرددوخسارات مادی‌ومعنوی‌رابارمی‌آوردجلوگیری نمایدموضوع تاسیس انجمن های‌که صلحیه رابنام جرگه صلح از مدت مدیدی تحت مطالعه گرفته واساسات آنرا طرح ومطالعاتی را که اداره تدقیق ومطالعات درزمینه به عمل آورده بود به شورایعالی قضاء پیشنهاد نموده‌که به تصویب رسیده وفعلا طرز نمونه جرگه هادر تمام ولسوالی های ولایت کابل بشمول نواحی سیزده گانه شهربه فعالیت آغاز کرده اند .

١١ـ اداره روابط فرهنگی که در چوکات تشکیل متممه علمی وریاست تدقیق ومطالعات

فعالیت مینماید ومنظور آن جلب کمك های فرهنگی برای بهتر ساختن سیستم قضائی افغانستان میباشد .

برای اینکه درساحه های حقوق وقضائی از رویه هاو اندوخته های علمی ومفید ممالك پیشرفته بهرهٔ کافی گرفته شده بتواند ایجاب اعزام پرسونل قضائی رابه ممالك پیشرفته غرض کسب تحصیلات عالی ویا تحقیقات و مطالعات علمی ومسلکی مینماید برای نیل به این منظور اداره روابط فرهنگی غرض حصول کمك های علمی وکلتوری باادارات و منابع سیاسی ازطریق وزارت امور خارجه ویاوزارت پلان تماس قایم نموده وتوجه آنهارادر راه دادن سکالرشپ و فیلوشپ ها و تحقیقاتی ومشاهداتی در رشته های مورد نظر جلب نماید .

۱ــ عدم صراحت احکام قوانین به صورت عمومی درقطعیت احکام صادره محاکم ابتدائیه ومرافعه سبب گردیده تااز حیث مرافعه خواهی وتمیز طلبی اشخاص ودولت موضوعات در محاکم متراکم ورسیدگی بهتر قضات فوقانی راازحیث ازدیاد قضایا درمخاطره انداخته مسایل خیلی کوچك به اثرلجاجت یکعده اشخاص وقت محاکم فوقانی راکه می بایددر وارسی قضایای بزرك وپراهمیت مصروف شود گرفته واز طرفی سیاست قضایی راکه هسته اطمینان محاکمه راتشکیل میدهد ازبین میبرد ونیزاین کشش موضوعات تا محاکم فوقانی جداً موجب ضیاع وقت وانرژی مراجع عدلی وقضائی واصحاب دعاوی میگردد . لذابه منظور رفع این نقیصه اداره تدقیق ومطالعات موظف گردیده تامطالعاتی پیرامون موضوعات حقوقی وجزایی ازنگاه کمیت وکیفیت قضایا انجام ودر قطعیت احکام فیصله های محاکم ابتدائیه و مرافعه را به شورای عالی قضاء تقدیم نماید .

۲ــ به اساس هدایت آمریت عمومی اداری قضاء موضوع تاسیس محاکم استیناف یکی درولایت بغلان ودیگری درولایت قندهار که غرض جلوگیری ازتراکم کاروسرگردانی مردم متکی به‌ارزش‌های مترقی نظام نوین جمهوریت کشورمورد مطالعه این ریاست قرار گرفته که دلایل مستند به اساس احصائیه های جمع آوری شده ودیگر دلایل علمی وعملی طی راپور مفصلی بمقام آمریت عمومی اداری قضاء تقدیم گردیده که مورد تائید شورایعالی قضاء نیزواقع شده است .

ریاست ذاتیه امور قضاء :

ازآنجاکه اقدامات نافع وسودمند نظام‌فرخندهٔ جمهوری به‌همه‌جوانب وساحات‌کشورمربوط بود مستلزم آنست‌که همه‌شعبات ودوایروموسسات بصورت‌عموم‌همواره‌درراه‌اعتلاء وترقی‌کشورسعی ومجاهدت بلیغ بخرچ داده ودرپیشبرد وظایف محوله بادرنظرداشت‌اقدامات‌واجرآت‌جدی‌سرعت عمل وایجاد اصلاحات جدی نمایند در این فرصت برای ریاست ذاتیه ادارهٔ عالی قضاء نیز خوشبختانه موقع آن میسر شد تابا پیروی ازاهداف عالی ومترقی این نظام فرخنده ومردمی وایجابات عصر وزمان برای بهبود در اصلاحات امور مربوطه وایجاب سرعت عمل وظایف محوله رابه کمال دقت وموافق روحیه این نظام که هدفش جز رفاه مردم، جلوگیری

ازسرگردانی خلق الله اجراآت سریع امور یومیه چیزی دیگر نبوده، عیار ساخته وفعالیت قابل ملاحظهٔ ازمجاری شعب مربوط تبارز دهد که اجراآت وفعالیت های شعب مربوط طور مختصر ذیلا توضیح میگردد :

الف ـ مدیریت استخدام :

۱ـ درتشکیل سال ۱۳۵۳ عموم دوایر و موسسات دولتی بهمنظور صرفه جوئی معقولی دربودجه وجلوگیری از مصارف غیر ضروری وبی لزوم اصلاحات قابل وصف رونماشده بود روی این اصل درتشکیل سال ۱۳۵۳ ادارهعالی قضاء نیز تفاوت قابل ملاحظه وارد و تشکیل مذکور بعداز غور ودقت لازم وپس از طی مراحل قانونی به اداره قضاء مواصلت نمودکه این تشکیل باتشکیل سنوات گذشته ستره محکمهوقت فرق وتفاوت قابل ملاحظهدربرداشت که برای تطبیق آن درمرکز ومحلات ومربوطات ادارهٔ قضاء .ریاست ذاتیه متوصل به یك سلسله مقدمات وپیش بینی هاواقدامات جدی شده وهمواره سعی داشته تاماموریں مستحق رابادرنظر داشت فرامین مقامات عالیه به اعتبار رتبه ، سوابق خوب درکار ولیاقت درجه تحصیل وهمچو خصوصیات دیگرتفکیك وبه بست های موردنظر ومناسب حال شان تعیین ومنظوری تقرر ایشان راازمقامات ذیصلاح حاصل نماید .

۲ـ ازاینکه درتشکیل سال ۱۳۵۳ اداره قضاء یك سلسله تعدیلات وتنقیصات دربست های اداری به وجود آمده بودکه به اثرتطبیق این تشکیل یکعده مامورین‌اضافه بستگردیده ریاست ذاتیه در این مورد توجه جدی به خرچ داد تاباخذ هدایت مقام ذیصلاح بهمنظور استفاده اعظمی مامورین اضافه بست را حین پیدا شدن بست های کمبودبه دوایر که ازنگاه تراکم کاربه همکاری مامورین ضرورت داشت طور خدمتی موظف نمایند از اینکه در جریان سال عده ازمامورین تحت استعفی واقع قسما به خدمت عسکری اعزام وبرخی بهتقاعد قانونی سوق شدند که مامورین اضافه بست به جای آنها فراخورحال در بست شان تعیین کهاکنون ازاثراین اقدامات جزچندنفر محدود درمرکزکه آنهانیز عنقریب جذب خواهند شد دیگرکسی باقی نمانده .

۳ـ اداره عالی قضای وزارت عدلیه باپیروی ازروحیه عالی وبرومند نظام جمهوری که ازروی خدمت رابه اکثریت مردم دارد به منظور رفاه مردم وجلوگیری ازسرگردانی خلق الله وتراکم کاردوسیه هاوکثرت اموردر محکمه استیناف عالی مرکزی به منظورسرعت عمل درحل وفصل قضایای وارده درنهایت وبه منظور جذب واستخدام فارغان رشته قضائی پوهنځی‌حقوق دومحکمه استیناف دیگر تاسیس نمود .

۴ـ به منظور توحید اجراآت قضایی وسرعت عمل درحل وفصل قضایای مربوطه جرایم ناشی ازوظیفه پولیس اعم از جرایم جنحه وجنایات حسب صوابدید مقامات صالحه پروتوکول بین هیات های ذیصلاح وزارت‌عدلیه وقومانداني عمومی امنیه وزارت داخله مبنی برتاسیس محکمه اختصاصی پولیس درچوکات قضای وزارت عدلیه بصورت دومرحله‌ای یعنی محکمه اختصاصی ابتدائیه پولیس و دیوان نهائی پولیس درچوکات ریاست عالی تمیز

عقدوبه منظور تصویب تاسیس محکمهٔ مذکور مطابق پروتوکول منعقده و تصویب تشکیـل پرسونل آن پیشنهاد مفصل به مقا م محترم شورایعالی قضاء تقدیم ومنظوری مقامـــا ت صلاحیت دار حـا صـل و در مورد تعییـــن و تقرر پرسونل اداری وقضایی محکمه جدیدالتاسیس مذکور اقدامات جدی به عمل آمده است .

اجراآت مدیریت سوانح :

۱ـ چون درتعینات وتقرر قضاء و مامورین اداری ازطرف مقام آمریت عمومی اداری قضاء ایجاب مینماید که به ملاحظه درجه تحصیل، رتبه، سوابق ماموریت واهلیت شخص دقـت لازم به‌عمل آمده وتعینات به اساس آن اجراء شود، مدیریت سوانح تصمیم گرفت تا همـه معلومات مندرجه دفتر سوانح پرسونل قضاء به‌کارت های سوانح‌که معلومات همه جـانبـه ومکمل رادر بردارد درج وبرای هرمامور یك کارت سوانح به ملاحظه دفتر سوانحش ترتیب نماید وتخمین یکهز ار جلد کارت ترتیـــب گردید .

۲ـ مطابق تبصرهٔ ماده ۱۲قانون ثبت دارایی بالای ٦۰ نفر ازمنسوبین قضاء فورمه هـــای جدید ثبت دارایی خانه پری شده است . فورمه‌های واصله بافورمه‌های‌سابقه تطبیق‌ودرامور تطبیق‌دوفورمه که تفاوت بنظررسید تحقیق واجراآت جدی به عمل آمده وموضوع به ریاست تفتیش محول گردید . همچنان بالای سیزده نفرجدید الشمولان فورمه های جدید ثبت دارایی خانه پری وتکمیل گردید .

ریاست تحریرات ومراقبت :

این اداره متشکل ازسه مدیریت تحریرات، مراقبت وعارضین‌میباشدکه مطابق لایحه‌وظایف خلاصه اجراآت این ریاست ذ یلا توضیـــح میشود :

۱ـ آمریت عمومی اداری قضاء با پیـــروی ازارزش های نظام مترقی جمهوری وبه غرض فراهم شدن تسهیلات وسرعت درانجام اموربه تسوید لایحه وظایف ووجایب ادارات وشعبات مشخص ومکلفیت های وظیفوی هرمامور معین وتثبیت گردیده که بعداز غور وبررسی مکمل درمحل تطبیق قرار داده شد .

این لایحه شامل لایحه وظا یف ریاســت تفتیش قضایی ، ریاست تدقیق ومطالعات . ریاست ذاتیه ، ریاست تحریرات ومراقبت ، ریاست وثایق وثبت اسناد و ریاست اداری وادارات مربوطه آن ازطرف ریاست تحریرات ترتیب وبعداز منظوری وزیر عدلیه به شعبات مربوطه ابلاغ گردید .

۲ـ به تعداد ۱۱۷٦٥ قطعه عرایض احکـام وبعداز طی مراحل ثبت وبه مراجع آن فرستاده شده است .

۳ـ مدیریت مراقبت که متشکل از شعبات اخذ اطلاعات، شعبه مخصوص وشعبه تحریر بوده‌که نمبر اجراآت آن بالغ به ٥۳۰۰ قطعـه مکاتیب شده‌که خودنشان دهندهٔ اجراآت ایـن شعبه میباشد .

ریاست وثایق وثبت اسناد :

ریاست ثبت اسناد اجراآت ذیل رابه عمل آورده است :

۱ـ شماره اندیکاتر این ریاست به ۲۸۷٤ قطعه مکاتیب بالغ گردیده .

۲ـ مطالبه راپور های وثایق ازتمام محاکم کشور وادارات وثایق .

۳ـ به تعداد ۴۳ قطعه پیشنهاد عاید به توسعه وانکشاف اموروثایق واعمار تحویلخانه های مجهز به مقامات ذیصلاح تقدیم شده .

۴ـ به تعداد ۹۸ قطعه عرایض وپیشنهاد عایدبه تثبیت ازدواج وطلاق وتقسیم وترکه وعقود دیگر اشخاص حقیقی وحکمی اجرا شده .

ریاست اداری قضاء :

اجراآت این ریاست ذیلاخلاصه میشود .

۲۰ فیصد کارباقیمانده ٦ باب تعمیر ریاست محکمه ولایت وردك کارآن تکمیل شده است .

اصلاح تعمیرات ریاست محکمه ولایتغزنی ازنگاه منطقه طبق نقشه وزارت فواید عامه.

تکمیل ۱۰ فیصد کارباقیمانده ۹ باب تعمیر رهایش ریاست محکمه ولایت قندهار .

اکمال پنج فیصدکار باقیمانده شش باب تعمیر ریاست محکمه ولایت هلمند .

تکمیل پنج فیصد کار باقیمانده دو باب تعمیر ریاست نیمروز ازجمله ۴۰فیصد کار باقیمانده شش باب تعمیرریاست محکمه ولایت بادغیس ، ۲۰فیصد کار ساختمانی آن تکمیل شده .

تکمیل ۲۰ فیصد کار باقیمانده تعمیررهایش ودفتر محکمه دره صوف .

تکمیل ۴۰ فیصد کار باقیمانده دفتر محکمه ولسوالی دوشی وتعمیر رهایش قاضی .

تکمیل چهل فیصدکار باقیمانده چهار باب تعمیر نیم کاره ریاست محکمه ولایت کندز وهمچنان پیشرفت ده فیصد کار ساختمانی چهار باب دیگر آن .

ازجمله چهار باب تعمیر رهایش اعضای ریاست محکمه ولایت پروان ویك باب تعمیر نیم‌کاره رهایش رئیس محکمه ، سه باب تعمیر رهایش تکمیل وازدوباب دیگرآن ۳۰ فیصد پیشرفت کرده است .

۲۰ فیصد کار باقیمانده قصر دارالامان در سال ۱۳۵۳تکمیل واداره عالی قضاء وخارنوالی وزارت عدلیه درظرف سال ۱۳۵۳ منتقل شده

برای آبیاری باغ قصر دارالامان و ملحقات آن یك چاه عمیق حفر گردید .

برای صرف طعام مامورین و مستخدمین کفیتیریا تاسیس وشروع به‌کار کرد .

درروشنی اهداف عالی نظام جمهوری برای بهبوداحوال مامورین ومنسوبین ادارهٔ قضاء به تاسیس یك صندوق تعاونی‌اقدام نموده ومنظور ازتاسیس این صندوق کمك ومساعدت پولی بامامورین نیازمند درمواقع ضرورت در قبال حوادث وروبداد های غیرمترقبه و ناگهانی میباشد .

طبق بودجه‌منظورشده سال ۱۳۵۳ تخصیصات ربع وار ترتیب وبه مراجع مربوطه ارسال گردید .

طبق بودجه منظور شده ، معاش، ماکولات ، سفریه وغیره مصارف قانونی مامورین بعداز طی مراحل اصولی حواله وتادیه گردید .

طبق بودجه منظور شده سامان و لوازم مربوط به دفترکه احتیاج مبرم به‌آن احساس میگردید خریداری وتهیه شده .

۳ـ دیوان حقوق عامه ازجمله ٦۲۲ فقره مبلغ ۷۸ـ۲۴۰۹٦۵۱ـافغانی باقیات تحصیل گردید .

در محکمه اختصاصی مامورین از جمله ۲٦۱ فقره وارده به تعداد ۸۷ فقره فیصله شده و۱۰۳ فقره به قرار قضایی مسترد شده.

محکمه اختصاصی اطفال :

ازجمله ۱٤۱ موضوع وارده به تعداد ۸۷ موضوع فیصله شده و٤۱ فقره به قرار قضائی مسترد ومتباقی تحت دوران قرار دارد .

محکمه اختصاصی پولیس :

ازجمله ۱٥٤ قضایای وارده ٥٦ موضوع فیصله شده وسیزده فقره به قرار قضائی مسترد ومتباقی تحت دوران قرار دارد .

محکمه اختصاصی ترافیك شهرکابل :

ازجمله ٦۲۸ فقره قضایای وارده به تعداد ۳۸۳ فقره فیصله شده و۲٤۱ موضوع به قرار قضائی مسترد گردیده .

ریاست عالی استیناف مرکز :

ریاست عالی‌استیناف‌مرکزی اجراآت‌ذیل‌رابه عمل آورده :

۱ـ قضایای وارده دیوان جزاء ۱۱۷۱ فقره فیصله شده ۹۹۰ فقره به قرار قضائی مسترد شده است .

۲ـ قضایای وارده دیوان حقوق عامه ۲۹ دوسیه فیصله شده و۲۸ دوسیه .

۳ـ قضایای وارده دیوان تجارت ۲۷دوسیه فیصله شده ، ۱۱ دوسیه دایر شده ، ۸ فقره.

٤ـ قضایای وارده دیوان مواد مخدره ۱٤۱ دوسیه ، فیصله شده، ۷۹، دوسیه دایر شده ۲٤ دوسیه .

مقام عالی تمیز :

مقام عالی تمیزکه مرجع نهایی وارسی بر موضوعات بوده به ترتیب ذیل اجراآت به عمل آورده است :

۱ـ دیوان جزاء ومعاملات از جمله ۷٥۰۸ دوسیه به تعداد ۳۷٦٤ دوسیه تائید ۲۰٤٤ فقره تخفیف، ۱٤۸٥ فقره تزئید و۲۱٥ دوسیه مسترد شده .

۲ـ دیوان معاملات ازجمله ۳۹۸ فقره وارده به تعداد ۱۷۸ فقره تائید ، ۱۱فقره به محکمه مماثل راجع شده وبه نه فقره مثنی ویك فقره دوران مجدد و۲٦ فقره نقض وبه تعداد ۷۳ فقره به انقضاء میعاد فیصله شده .

۳ـ دیوان حقوق عامه ازجمله ٦۲۱ فقره ۲٥فقره آن تائید ابتدائیه ، ٤٤٥ تائیداستیناف ۷۷ فقره تعدیل، نه فقره ارجاع به مماثل ٤٤ فقره انقضاء میعاد فیصله گردیده .

٤ـ دیوان تجارت ازجمله ۳۳ فقره وارده به دیوان تجارت‌هجده فقره تائیدابتدائیه واستیناف دوفقره تائیدمحکمه مماثل، یك فقره حکم بطلان وسه فقره نقض گردیده است .

٥ـ محکمه نهائی پولیس ازتاریخ فعال شدن به تعداد ده دوسیه فیصله به عمل آمده‌است.

کدر عدلی وزارت عدلیه

کدر عدلی وزارت عدلیه متشکل است از ادارهٔ لوی څارنوالی که درراس آن وزیر عدلیه بحیث لوی څارنوال قرار دارد وسایر ادارات مسلکی ازقبیل ریاست تقنین ، ریاست قضایای حکومت، ریاست اداری و مدیریت عمومی قلم مخصوص‌وتحریرات‌ومدیریت عمومی حقوق .

اداره لوی څارنوالی متشکل ازنیابت های آتی میباشد :

نیابت تحقیق‌وعرایض، نیابت‌تعقیب قضایی، نیابت تعقیت جرایم پولیس ونیابت تحقیق ومراقبت ونیابت تعقیب قضات .

اجرآت نیابت های اداره عالی څارنوالی قرار ذیل ارائه میگردد:

۱ـ نیابت تحقیق وعرایض :

وظیفه این نیابت رسیدگی به شکایات از اعمال مامورین ضبط قضائی وجستجوی طرف بهتر رشد وانکشاف علمی وعملی اداره عالی څارنوالی میباشد .

تدقیق دوسیه های متهمین تصمیم بر قرار هیات تدقیق، تهیه جواب به استنهداآت ادارات منسوبه څارنوالی. اجرای فورمه های رهائی مشروطه محبوسین. اطلاع احکام ومتحدالمال های اداره عالی څارنوالی ، تهیه لست اهل خبره ازوظایف این نیابت می باشد. همچنان پیشنهاد ومنظوری تحقیق موضوعات غامض توسط قاضی تحقیق وانصراف ازتعقیب عدلی واقامه قرار برتمام دوسیه های‌که قبل ازصدور حکم محکمه جهت تصمیم نهائی محول این اداره میگردد وظایف عمده این نیابت راتشکیل میدهد .

چنانچه ازجمله ۳۰۸۹ دوسیه جرمی‌که جهت تدقیق به نیابت تحقیق وعرایض سپرده شده (۸۹۰) جلدآن تد قیق و(۲۱۹۹) را هدایات لازمه بمراجع مربوطه آن صادر گردیده است، همچنان نیابت تحقیق وعرایض به (۳۸۰۳)قطعه عرایض درحدود احکام قانون وارسی لازمه نموده است .

نیابت تعقیب قضات :

نیابت تعقیب قضات وظایف آتی را بدوش دارد :

تدقیق دوسیه های وارده وارائه قرارنهایی بتعقیب عدلی ویاعدم لزوم‌آن به لوی څارنوالی یامرستیال .

اقامه دعوی به پیشگاه محکمه عالی قضات. مراقبت تطبیق فیصله‌های وارده ازمحکمه عالی قضات. وتقدیم‌راپوراجراآت‌سال تمام‌بدفترلوی څارنوال واین نیابت ٦۱ دوسیه مربوط بـه قضات محاکم مختلف کشور رافیصله و به مراجع مربوط تقدیم نموده وهمچنین در حـل وفصل نه دوسیه اصلاحی شرکت وبه ۱۲جلد دوسیه نظر تدقیق ارائه نموده است .

نیابت تعقیب جرایم پولیس :

وظایف این اداره روی لایحه که ازمقام‌لوی څارنوالی بعدگذارش‌ازشورای عالی قضاء رسیده تعقیب عدلی قضایای پولیس در محاکم پولیس تدقیق دوسیه های وارده ازپولیس حفظ اوراق تنظیم شده درصورت عدم وجود جرم . قناعت عدم قناعت برفیصله صادره ازمحکمه ابتدائیه اختصاصی پولیس می باشد .

بـه تعـد ا د ٥٦٨ جلـد د وسیـه درساحات مختلف جرمی صاحب منصبـان و منسوبین پولیس واصل که ازین جمله ۱۷۳ جلد دوسیه غرض اکمال نواقص به قوماندانی عمومی ژاندارم وپولیس ومراجع مربوطه آن ارسال و۱۲۹ دوسیه باابراز نظریه تدقیقی بـه محاکم محول وبه تعداد ٢٤ جلد فیصله و۱۲ دوسیه به محکمه نهائی پولیس ارجاع و۱۲ دوسیه دیگر غرض تطبیق حکم به‌مراجع مربوط گسیل شده است .

نیابت تحقیق ومراقبت :

این اداره که وظایف تنظیم دفاتر واقعات جنایی، ترتیب احصائیه سالانه جرایم نظارت تطبیق فیصله های نهائی محاکم، نظارت بر اجرآت مربوط جرایم اتباع خارجی را پیش می برد ۴۲۱۳ واقعه رااز نقاط مختلف کشور ثبت و۶۳۸۱ قطعه مکتوب درقسمت تطبیق حکم قطعی محاکم ارسال وبر ۱۲۹۵ دوسیه غور بعمل‌آورده وبه تعداد (۶۰) واقعه ترافیکی وقاچاق اتباع خارجی رسیدگی نموده است .

همچنین اعضای مسلکی مدیریت عمومی تفتیش این نیابت درترتیب وتنظیم ۹۱ دوسیه دروزارت خانه هاومراجع مختلف کشور سهم وهکذابه (۹۰) فقره دوسیه محبوسین ولایت کابل رسیدگی بعمل آورده است .

نیابت تعقیب قضایی :

وظایف نیابت تعقیب قضایی : تعقیب اقامه دعوی جزائی درمحاکم ابتدائیه اختصاصی مامورین گدامها، ارائه اعتراضی واقامه دعوی مبنی براستیناف طلبی برحکم دیوان امنیت عامه ریاست محاکم ولایت، درمحکمه استیناف عالی مرکز، نمایندگی ازقسمت حق الله در موضوعات جزایی درپیشگاه محکمه عالی تمیز، نیابت تعقیب قضایی متشکل است ازخارنوالی ابتدائیه ، اختصاصی جرایم مامورین مرکز خارنوالی ابتدائیه اختصاصی گدامهای مرکز ، خارنوالی استیناف مرکزی وخارنوالی تمیز که دررأس همه یکنفر نایب قرار دارد .

ریاست قضایای حکومت :

این ریاست بحیث مدعی العموم حقوقی دولت ازحقوق عامه ودولت درمقابل اشخاصیکه علیه دوایر، موسسات و تصدیهای دولتی دعوی اقامه مینمایند ویامنازعات واختلافات ناشی ازین موارد میباشد درمحاکم مربوطه دفاع مینماید برعلاوه این اداره صلاحیت دارد تادرموضاعاتیکه مدعاهای‌آن‌کمترازده هزارافغانی باشد وایجاب ودوران دعوی رادرمحکمه ننماید ازطریق مصالحه به حل وفصل آن بپردازد قانون اداره قضایای حکومت بمنظور حمایه بهترحقوق عامه وجلوگیری ازاتلاف آن درپرتو ارزش های رژیم نوین جمهوری ضمیمه محتوی (۳) ماده علاوه گردید . به‌موجب احکام ضمیمه مذکور وزیر عدلیه ولوی خارنوال در حالات استثنایی میتواند در صورتیکه فیصله محکمه ابتدائیه یااستیناف را مخالف منافع عامه تشخیص دهد علیه حکم صادر شده استیناف یاتمیز خواهی نماید دراین صورت فیصله‌مورد اعتراض صرف نظرازمحدودیت اصل انقضای میعاد توسط محکمه بالاتر مورد رسیدگی قرار میگیرد .

ریاست قضایای حکومت بااستفاده ازین ضمیمه قانون یك سلسله موضوعاتی راکه به ضرردولت حکم‌گردیده بود بعد ازاخذاحکام مقام وزارت عدلیه درمحاکم مربوطه دو باره تحت دوران قرار داده واز حقوق دولت دفاع نموده است .

وظایف ریاست قضای‌حکومت باساس قانون شماره (۱) وضمیمه شماره (۲) وتعلیماتنامه به سه قسم تقسیم شده است :

الف- وظایف مسلکی :

ب- وظایف اداری .

ج- مدیریت وکلای مدافع .

الف ـ وظایف مسلکی :

ریاست قضایای حکومت غرض دفاع ازحقوق دولت درپیشگاه محاکم یکتعداد اعضای مسلکی دارد که اعضای مذکوربه سه کمیته جداگانه، کمیته املاکی، کمیته تجارتی، کمیته مالی و حقوقی تقسیم گردیده‌اند دوسیه هائیکه از مراجع مختلف دولتی با ین ریاست ارسال میگردد نظربه نوعیت دوسیه به یکی ازکمیته های موجوده سپرده شده وکمیته مربوطه بعد ازتدقیق ومطالعه درصورتیکه حقوق دولت رابرویت اسناد ارسالی بالای اشخاص ثابت وآنرا قابل دوران محاکموی نداند اسناد و دوسیه متذکره راطی پیشنهادبه محکمه مربوطه تقدیم وطبق جزء (ب) فقره (۳) ماده «٤»قانون تشکیلات وصلاحیت قضا یی دولت جمهوری افغانستان طالب حکم قطعی مبنی بر تحصیل حقوق دولت ازمحکمه میگردد . امادر صورتیکه کدام اختلاف ومنازعه موجود باشد از اثر مطالبه محکمه دوسیه های مربوطه اشخاص از دوایر ذیعلاقه دولت مطالبه وبعداز ملاحظه ومطالعه آن درصورتیکه ریاست قضایا اسناد ارسالی اداره مربوطه راغرض مدافعه ازحقوق دولت کافی نداند آنرا باستناد ماده (٦) تعلیماتنامه ریاست قضایا مسترد نموده وطالب اسناد ودلایل کافی میگردد درغیر آن دوسیه رابه محکمه ارسال واز حقوق دولت درپیشگاه محکمه دفاع مینماید .

موضو عاتیکه بکمیته املاکی رویت داده میشود عموما منازعاتی میباشدکه اشخاص علیه املاك دولتی‌واجاره های‌حاصلات‌آن ادعامیداشته باشد .

درکمیته تجارتی مناز عاتی که ناشی از قرارداد های معاملات تجارتی بین دوایر دولتی واشخاص عرض اندام‌مینماید موردغوروروسیدگی قرار میگیرد .

کمیته مالی وحقوقی موضوعات شاروالی‌ها، باقیات دولت بالای اشخاص ویك سلسله موضوعات دیگر ازین قبیل رابررسی مینماید.

ب ـ وظایف اداری :

مدیریت اداری قضایای حکومت ارتباط این ریاست بامراجع مربوطه ومحاکم را تنظیم مینماید بادرنظرداشت وظایف فوق به تعداد (۲۵۵) دوسیه تحت دوران واجرا قرار داده‌که (۱۷) دوسیه آن موضوعات تجارتی و(۲۲۸) دوسیه موضوعات املاکی وحقوقی ومالی بوده وازجمله (۱٦۳) دوسیه نسبت اینکه اسناد دلایل مکفی غرض دفاع ازحقوق دولت دربین اوراق موجود نبوده جهت ارائه اسناد ودلایل به مراجع مربوطه ارسال گردیده است .

ج ـ مدیریت وکلای مدافع :

یکی از وظایف دیگر ریا ست قضایای حکومت توزیع جوازنامه های وکالت دفاع به وکلای مدافع وکنترول سایر وکلای مذکور از قبیل راپور اخذ عواید مالیات بر عایدات را وامثالهم مطابق به قانون تنظیم امور وکلا ی مدافع ازطریق مدیریت وکلای مدافع میباشد باساس قانون تنظیم امور وکلای مدافع درسال ۱۳۵۱ نافذ گردیده کسانی میتواند به شغل وکالت‌دفاع‌اشتغال‌ورزندکه لیسانس‌فاکولته‌حقوق

وياشرعيات بوده وياشهادت نامه مدارس دينی مملكت راداشته ودردواير دولتی كدام وظيفه ويامصروفيت رسمی نداشته باشند برای چنين اشخاص بدون اخذ امتحان جواز وكالت دفاع داده ميشود درغيرآن كسانيكه خواهش وكالت مدافع را داشته باشند از گذشتاندن امتحان موفقانه نزد انجمن وكلای مدافع مستحق چنين جواز شناخته ميشود .

مديريت‌وكلای مدافع اين رياست‌اجراآت‌آتی رابعمل آورده است :

ازآنجمله (٤٩) درخواست اخذ جواز وكالت مد افع و(١٤) نفر نسبت داشتن ليسانس فاكولته شرعيات وحقوق وياشهادت نامه‌مدارس دينی بدون امتحان و(٣١) نفر بعداز سپری نمودن امتحان معينه موفق به‌اخذ جواز وكالت دفاع گرديدند .

رياست تقنين :

وظايف رياست تقنين درحدود احكام قانون اداره فتوا وتقنين عبارت است از :

١ـ تسويد وطرح قوانين ومقررات .

٢ـ تدقيق طرح مقرراتيكه از طرف وزارت وموسسات عامه بغرض تقديم به حكومت تسويد ميگردد .

٣ـ مطالعه مستقيم ومثمر قوانين ومقررات وپيشنهاد های لازم به تعديلات لازمه راجع به رفع تناقضات .

٤ـ تنظيم آن قواعد حقوق بين الدول كه مورد علاقه افغانستان است .

٥ـ تدوين وتنظيم اسناد ومدارك حقوق بين الدول .

درتدقيق قوانين ومقررات دونكته مخصوصا ازطرف شعبه تقنين رعايت ميگردد :

١ـ اينكه قوانين مناقض فرامين جمهوری وارزش های نظام جمهوری نباشد .

٢ـ اينكه‌درارزش هاواحكام قوانين ومقررات هم آهنگی تامين شود تااهداف ملی راتامين نمايد وظايف رياست تقنين توسط كميته های آتی پيش بوده ميشود :

١ـ كميته قوانين اداری .

٢ـ كميته قوانين جزاء .

٣ـ كميته امور بين المللی .

٤ـ كميته مشورتی .

علاوتامديريت جريده رسمی كه متكفل نشر قوانين ومقررات وموافقت نامه های‌بين المللی كه افغانستان به آن الحاق ميیابد می باشد درچوكات اين رياست فعاليت نموده ودر هر پانزده روز بصورت عادی يك شمار جريده رسمی نشر مينمايد .

رياست تقنين درطول سال جاری برعلاوه اينكه (٢١) پروژه قوانين، مقررات، لوايح واساسنامه هارا بعد ازطی مراحل قانونی آن ازطريق جريده رسمی به نشرسپرده به (١٥) پروژه ديگر تدقيق لازم بعمل وبه‌مراجع‌مربوطه تسليم داده شده وهمچنان برای (٣٠٠٠) قطعه استهدائيه ارسالی ادارات دولتی مشوره های قانونی تهيه نموده است .

تجديد نظر وكار آخری برپروژه قانون جزا ومدنی درپرتو ارزش های نظام مترقی جمهوری صورت گرفته است .

يك قسمت‌كارپروژه های مذكور تكميل وجهت ملاحظه مقامات صالحه سپرده شده است

مديريت روابط فرهنگی به اساس كمكهای

تعاونی ممالك متحابه یکتعداد مامورین کدر عدلی وزارت عدلیه رابرای تربیه پرسونل مسلکی وبلند بردن سطح دانش ایشان بخارج اعزام میدارند وهم برای جلب همکاری ممالك دوست ازطریق وزارت امور خارجه تماس حاصل میدارند .

مامورین که برای ادامه تحصیل به ممالك متحابه رفتند قرار ذیل است :

۱ـ پنج نفرمامور دررشته حقوق جزاوحقوق مدنی درفرانسه .

۲ـ یکنفر درهندوستان دررشته حقوق مقایسوی .

۳ـ یکنفر درپولیند دررشته حقوق جزاء .

٤ـ چهار نفردررشته طب عدلی در اتحاد جماهیر سوسیالیستی شوروی .

٥ـ سه نفردرانگلستان دررشته حقوق جزاء .

٦ـ یکنفر دررشته حقوق درسویس .

۷ـ سه نفر درامریکا دررشته تربیهٔ حقوق .

۸ـ دونفردرفرانسه دررشتهٔ اداره عامه .

۹ـ یکنفر درعربستان سعودی دررشته فقه حنفی .

۱۰ـ یکنفردررشته طب عدلی درترکیه .

۱۱ـ یك نفر دررشته حقوق درمصر .

۱۲ـ شش نفر دررشته های مختلف و سیمینار ها اشتراك کرده اند .

وزارت مالیه

وزارت مالیه بتاسی ازارشادات رهبر ملی رئیس دولت وصدراعظم افغانستان در بیانیه خطاب بمردم (دولت جمهوری اسعار خارجی را درکشور کنترول جدی خواهد کرد. دولت از دوران پول دربازار سیاه سر سود فاحش جلوگیری بعمل خواهدآورد. وامانات وپس‌انداز هارادر بانك ها تشویق وتضمین خواهد کرد.

دولت جمهوری افغانستان سیستم مالیا تی کشوررا براساس رجحان دادن مالیات مستقیم برغیر مستقیم اصلاح خواهد کرد) وجهت انسجام بخشیدن امور مالی‌کشور وحفظ دارایی عامه خودرامکلف به‌ادای وظایف ذیل میداند:

۱ـ توزیع عادلانه عاید ومصرف .

۲ـ تحقیق، تحصیل وتنظیم عواید قانونی دولت . تهیه پول افغانی واسعار خارجی جهت تمویل پروژه های انکشافی و سایر مصارف دولت .

۳ـ تطبیق اهداف وسیاستهای مالی دولت جمهوری بهمکاری وزارت های مربوطه .

٤ـ ترتیب تخمینات عواید سالانه بادر نظر داشت عوامل انکشاف منابع عایداتی بمنظور تهیه بودجه سالانه دولت .

٥ـ تدقیق مصارف شقوق مختلفه فعالیت های دولت باتوجه باصل ایجاد توازن در عایدات ومصارف سالانه دولت .

٦ـ تنظیم بودجه عایدات ومصارف براساس تخمینات عواید وپیشبینی مصارف .

۷ـ تنظیم امور خزاین، نقود، مسکوکات اسعار وغیره دارایی های منقول دولت وقیم ارتباط بین دافغانستان بانك وحکومت .

۸ـ تنظیم واداره امورحسابی عواید مصارف قروض ودارایی های منقول دولت .

۹ـ ترتیب حساب قطعیه عواید ومصرف سنویه وتقدیم آن بحکومت .

۱۰ـ ترتیب وتنظیم تعرفه واردات وصادرات وسایر امور گمرکی براساس روحیه تقویه منابع تولیدملی و استقرار بیلانس تادیات اسعاری وتزئید عواید دولت میسر نموده امکانات اساسی بمنظور جلوگیری ازقاچاقبری.

۱۱ـ تثبیت پالیسی های مالی ، نظارت امور پولی وبانگذاری و نمایندگی از اسهام دولت درموسسات پولی بین المللی .

۱۲ـ تدقیق ومعرفی طرق بهتر طرز العمل های اداری وحسابی بودجوی برای کلیه واحد های اولی ودومی بودجوی .

۱۳ـ ترتیب وتهیه مسوده قوانین ومقررات مربوطه امورمالی ، حسابی واداری .

١٤ـ تدقیق ومطالعه مداوم ومسلسل قوانین ومقررات مالی وحسابی دولت بمنظور انکشاف منابع مالی مورد نیازخدمات دولتی بانظرداشت قواعد عدالت ووضع مالیه وسهولت واطمینان در حصول آن وصرفه جوئی در مصارف آن .

۱٥ـ تنظیم وانسجام فعالیت ها ونظارت امورتمام تصدیهای دولت و اداره عمومی تصدیهای مربوطه وزارت مالیه‌وتطبیق ومراقبت اجرای قانون تصدیها .

۱۶ـ تنظیم امور واداره املاك دولتی، تصفیه تفکیك اراضی خصوصی ازاراضی عامه اتخاذ تدابیر موثر اداری بمنظو ر بهـــره برداری اساسی ازاراضی وسایر ملکیت های عقـــاری دولت مطابق به قانون مربوطه .

۱۷ـ تطبیق واجرای کلیه وظایفیکه بموجب فرامین دولت جمهوری قوانین مالیات برعایدات بودجه ومحاسبه تعرفه گمرکات وتعلیماتنامــه های بودجه محا سبه اداری تحصیل باقیـــات جنسی وغیره قوانین ومقررات مالیاتی وتمام هدایات مندرج درسایر قوانینکه به عهدهوزارت مالیه گذاشته شده است .

۱۸ـ کنترول قبلی عواید ومصارف واحـد های اداری مرکزی ومحلی وتصدیها توســـط کنترولر ها .

بناء این وزارت درپرتو وظایف و مکلفیت های فوق بحیث یك ارگان دولت جمهـــوری برای بهبود وآرامی وارتقاء کشـــور ووضـــع بهتر اقتصادی از شروع جمهوریت بیکسلسله فعالیت هادست زده است که ازآنجملـــه در سال ٥٤ .

الف: عرض اندام نمودن یك تصدی دولتی درچوکات وزارت مالیه بنام ملـــی بس جهــت بکار انداختن یکتعداد بس هادر شبکه ترافیك شهری بمنظور تنظیم بخشیدن امور مواصلات شهری غرض مرفوع ساختن احتیاج مردم از ناحیه وسایل نقلیه .

ب: افتتاح وباز کردن (۱۰) مغازه ارزاقـــی درنقاط مختلف شهرکابل بمنظورمرفوع ساختن مشکلات مردم ازناحیه خرید مواد اولیهارزاقی.

ج: تاسیس کـوپراتیف مامورین جهت رفع نیازمندی مامورین دولت ازنگاه مواد ارتزاقی ودیگرمواد اولیه درحدود امکان

د: ارتقاء ماکولات مامورین از ٤ـ افغـــانی به ۱۰ـافغانی بمنظور بهتر ساختن نان یـــك وقته مامورین که طی سالیان درازبدون درنظر داشت بلند رفتن سطح قیم به وضع ابتدائی مانده بود. همچنان تثبیت مبلغ ٦ـ افغانـــی حق ماکولات برای اجیران ومستخدمین دولت که درگذشته توجه بدان نشده بود .

و: ترتیب ومنظـــوری بـودجـه سـا ل ٥٤ افغانستان بتاریخ دهم حوت ٥٣ با تزئید٥٦ فیصد نظر به بودجه منظور شده (مورخه ۲۷ حوت ٥٢) سال ٥٣ و(٦٩) فیصد تزئید نظربه سال ۱۳٥۲ شاهد موفقیت هاو انسجام درست امور ونظم اداری ارگان وزارت مالیه است که بایك تزئید قابل ملاحظه قبل ازاختتام نیمـــه اول ماه اخیر سال ٥٣ ازطرف این وزارت به مقام عالی مجلس وزراء پیشنهاد ومنظوری آن اخذ گردید .

اینك جهت ارزیابی و قضاوت بیشتـــــر خوانندگان وزارت مالیه راپوراجراآت واقدامات خویش رادر ساحات مختلف طی سال ٥٣ به شکل مقایسوی باسالهای گذشته بطورمختصر تقدیم میدارد .

الف:ـ اقدامات درمورد تزئید مالیات وعواید:

۱ـ بادرنظر گرفتن تجویز دولـــت . مالیات مستقیم برغیر مستقیم ترجیح داده میشودوزارت مالیهغرض تزئیدمالیات مستقیم، تعدادبیشتر دکاکین واصناف رادرجه بندی نمودومالیهدکاکین رااز۸ کتگوری به بیست کتگوری تقسیم نموده طوریکه

درجه اول نظر به کتگوری سابقه ۲۵۰ فیصد افزایش نموده ودرجه اخیر به ٤۰ فیصدتقلیل یافت درپهلوی آن بابررسی بیلانس هـا و موسسات مالیات بیشتر ازین مدرك بدست آمده است که بصورت خلاصه مالیات مستقیم نظر به مقایسه سال ٥۱ درسال ٥۳ (٦۰)فیصد تزئید نموده که باینصورت سهـم مالیـات مستقیم دربودجه عمومی دولت که درسال ٥۱ صرف ۷ فیصد بو د به ۱۱ فیصـد افـزایش یافت .

۲ــ به منظور اینکه سطح استخدام وعواید بلند برود وزارت مالیه ۱۲ فیصد در بودجه انکشافی سال ٥۳ افزایش بمیان آورد .

۳ــ قانون تصدیها بعداز تدوین ونافذ شدن به معرض اجرا قرار گرفت‌که دراثر تطبیـق این قانون عواید تصدیهای دولتی تزئیدنموده وازطرف‌دیگر دروضع اداری تصدیها بهبـود حاصل گردید .

٤ــ دراثر تطبیق قانون جد ید گمرکـات اصولنامه وتعرفه گمرکی درسال ٥۳ وکنترول قاچاق ومراقبت گمرکات عواید گمرکی واردات درسال ٥۳نظربه سال ٥۱ (٦۰)فیصد افزایش نمود .

٥ــ نظربه توجه‌وجدیت وزارت مالیه درعواید فروش املاك وخدمات دولتی درسال ٥۳ نظربه سال ٥۲ تقریباً ۳۳ فیصد تزئید تخمین میشود زیرا دولت جمهوری درنظر دارد تا امـوال ر سامان داغمه فالتو وتعمیرات ودیگر ملکیت‌های قابل واگذاری رابمعرض لیلام قرار دهد .

٦ــ درسال ٥۲ ازدرك فروش‌لایسنس واخذ جرایم ترافیکی ، ترانسپورتی و تجارتـی و تحصیل جرایم مالیاتی وگمرکی عواید بیشتر داخل واردات دولت گردیده‌است . چنانچه در عواید این مدرك درسال ۱۳٥۲ نظربه سـال ٥۲ تقریبا ۱۱ فیصد تزئید تخمین میگردد .

۷ــ موسسات وتصدیهای دولتی مکـلف گردیدند تابرعلاوه (۲۰) فیصد مالیه برمفاد از فروشات خود نیز (۲) فیصد بنام‌مالیه انتفاعی تادیه نمایند. وزارت مالیه ازین مدرك عواید بیشتر راحاصل نموده است .

۸ــ قانون مالیه تولید مواد استهلاکی در سال ٥۳ طرح ونافذ گردیدکه دراثرآن برعلاوه مالیه ازتولید تکه های نساجی، سمنت وروغن نباتی (که مطابق به مقررات سا بقه تحصیـل میشد) ازتولیدات دیگر مانند صابون ، بوت، اسفنج، سیخ گول، سنگهای تزئینی، تکه‌های پشمی وسندی وکمپل وسایر محصولات داخلی مالیه اخذ میگردد. قرار تخمین عواید این‌مدرك نظر به سالهای گذشته بیشتر از ۷۰ فیصد افزایش خواهد یافت .

۹ــ قانون مالیه جواز سیر عراده جـات در اوایل سال ٥۳ طرح ونافذگردیده تمام مالکین تیزرفتار ، لاریها وبس هاوامکلف ساخته تا مطابق به احکام این قانون مالیه بپردازند . بادر نظرگرفتن‌احصائیه های ترافیکی عرادجات مذکور ازین مدرك درسال ٥۳ درحدود مبلـغ ۲٥ ملیون الی ۳۰ملیون افغانی عواید تحصیل شده است .

۱۰ــ باقیات وارداتی که دررژیم سابقه سال به سال افزود شده بود باثر توجه دولـت ودوایر تحصیلی درسال ٥۳ ازین مدرك تقریباً ۲۰۰ فیصد تزئید نظربه سال ٥۱ عوایدتخمین

میشود .

۱۱ـ بودجه عایداتی دولت درسال ۵۳ نظر به سال ۵۲ بیشتر از ۲ر۱۱ فیصد پیشبینی شده وتخمین میگرددکه درسال ۵۳ اکثر منابع پیشبینی شده تحقق پیدا کرده ودر بعضی منابع بیشتر ازپیشبینی تحصیل شده است .

۱۲ـ سهم مالیات مستقیم دربودجه عمومی دولت که درسابق بسیار ناچیز بود در سال ۵۲و۵۳ نظربه سالهای گذشته از۵ـالی ۶فیصد تقریباً به ۱۱ فیصد افزایش یافته است .

۱۳ـ ازخدمات صحی مانند لابراتوار وفیس داکتران نیز مطابق به تجویز وزا رت مالیه یکمقدار مالیه اخذ میگردد .

۱٤ـ وزارت مالیه جهت حفظ استقرار قیم تمویل بودجه انکشافی ازممالك دوست ومنابع بین المللی که درکمپاین انکشاف اقتصادی ما سهم میگیرند کمکهای استهلا کـی وپروژوی بدست آورده است .

۱۵ـ تکس میدان ۱۰۰ فیصد افزایش یافته وعواید فروش اسناد وپاسپورتها ووثایق نیز تزئید نموده است .

۱٦ـ غرض تزئید عواید داخلی ومساعـد ساختن بیلانس تادیات قیمت فروش گازطبیعی تقریباً ۹۵ فیصدفی هزار متر مکعب افـزایش داده شد .

۱۷ـ اموال وسامان دولت که درپروژه هاو دوایر دولتی عاطل مانده بود مورد استفـاده دایره مربوطه ویالیلام گردیده که باعث تزئید عواید وصرفه جوئی اسعار گردیده است .

۱۸ـ وزارت مالیه ازطریق ر یاست تفتیش درازدیاد جمع آوری مالیات شرکت پخته بسمت شما ل تحصیل باقیات اقدامات مفـید نمـوده است که در عواید دولت ملیون ها افغانـی افزایش رونما گردید .

۱۹ـ غرض تزئید عواید حق العبوراصلاحات اداری وفعالیت جدی از طرف وزارت مالیـه صورت گرفت که ازاین مدرك در سـال ۵۳ تقریبا ۲۸ فیصد تزئید تخمین میگردد .

ب ـ اقدامات درمورد کنترول مصارف :

وزارت مالیه به منظور تامین موازنه عواید ومصارف وکنترول مصارف بیجا وغیر ضروری بیك سلسله اقدامات عاجل وموثر دست زده استکه ذیلاً اختصار میشود .

۱ـ برای جلوگیری ازتضاعف کار محدودیت مصارف بیجا وانسجام درست یك تعداددوایر وتصدیهای دولتی راباهم ملحق، ادغام وبیك اداره واحد مربوط ساخته است چنا نچـه موسسات نشراتی (هیواد ، انیس، جمهوریت کابل تایمز) به یك واحد اداری نشرا تـی دوازده تصفیه‌های جداگانه به یك اداره تصفیه واحد، چندین هوتل ورستورانت دولتی بیك واحداداری ، تصدیهای هوتل وریاست های انحصار شکر ومواد نفتی به یك‌اداره انحصار دولتی عرض وجود نمود .

۲ـ تخصیصات بودجه های دوایر وموسسات انکشافی مطابق به هرربع اجرا شده وازتادیه پیشکی های بیموردومصارف اضافی جلوگیری بعمل آمده است .

۳ـ کنترولر های جداگانه درهر نمایندگی وپروژه دولتی گماشته شده تاتادیات بصورت واقعـی صورت گرفته واز خریداری هـا ی بیمورد ومصارف غیر قانونی واصولی جـداً

جلوگیری بعمل آمده ومراقبت جدی شود .

٤ـ دربعضی موسسات وبانکها که سهم دارایی دولت بیشتر بود مفتشین باصلاحیت غرض کنترول مصارف گماشته شد .

٥ـ چون‌تادیات قروض خارجی بالای بیلانس تادیات خارجی وبودجه دولت فشار واردمینماید بناء تادیات قروض دولت دوست ما اتحاد شوروی برای چند سال به تعویق انداخته‌شد ربح مدت تعویق آن باموافقه اتحاد شوروی معاف گردید .

٦ـ مقرره جدید بودجه وضع ونافذ گردید تاجمیع قروض وامداد های خارجی شامل بودجه دولت گرددوزارت مالیه بتواند بصورت مثمر تخصیص صادر وسطح سرمایه گذاری ومصرف حقیقی رادر کشور نگاه دارد .

٧ـ بعضی از تصدیها نسبت عدم فعالیت انتفاعی وبرای جلوگیری ازمصارف بیجا لغو گردید وبرخی ازآن هاغرض کنترول مصارف به‌وزارت منسوبه ضم گردید .

٨ـ بیلانس های تصدیها وشرکت ها مورد بررسی ومراقبت عمیق قرار گرفت .

ساحه پولی :

نظربه خط مشی دولت جمهوری که امانات وپس اندازهادر بانك ها تشویق وتضمین میشود وزارت مالیه درصدد طرح وانفاذ قانون بانکها گردید تاامانات منابع داخلی در بانکها سرمایه گذاری شود دولت حتی الامکان از اتکای بیشتر به استقراض ازبانکها خود داری نموده اقداماتیکه درساحه پولی انجام گردیده ذیلاخلاصه میگردد .

١ـ درمورد تسوید وطرح قانون بانکهااقدام بعمل آمده که مراحل آن تکمیل میشود .

٢ـ دروضع اضافه برداشت دولت نظربه سالهای قبل فوق العاده بهبود حاصل گردیده فعلا کسر بودجه وجود ندارد .

٣ـ نوت های جمهوری ده افغانیگی ، ٢٠ افغانیگی، ٥٠ـافغانیگی، ١٠٠ـ افغانیگی پنجصد افغانیگی وهزار افغانیگی طبع ونشر گردید علاوتاً مسکوکات فلزی بامارك جمهوریت که عبارت از ٢٥پولی و٥٠ پولی وپنج افغانی میباشد درچلند گذاشته شده است .

٤ـ حجم حسابات پس انداز تقریباً٣٠فیصد تزئید نموده همچنان به تعداد (٢٤٧) عدد حساب جاری دردافغانستان بانك جدیداًافتتاح گردید .

٥ـ کریدت به‌موسسات افزایش نموده‌است درمورد قرضه هابه شرکت ها (٩٩) فیصد تزئید رونما گردیده .

٦ـ پروگرام های تربیوی مامورین بانك توسعه یافت ویکتعداد به مصرف ممالك‌دوست برای تحصیل به خارج رفته اند .

٧ـ برای جلوگیری ازانفلاسیون عرضه‌پولی محدود گردید که نظربه سال ٥٢ در سال٥٣ (٤١ر٩) فیصد کمتر نشر گردید .

٨ـ به منظور تشویق زیادتر تجار حسابات لیتر-اف- کریدت توسعه یافت .

٩ـ عواید ودارایی های دو لت به شمول کمك های خارجی افزایش نموده است .

١٠ـ به اندازه یکصد فیصد قرضه بیشتر برای خریداری قره قل نظربه سال ٥٢ داده شد .

١١ـ درسال ٥٣ نظربه سال ٥٢ (٧٠٨)

فیصد طلبات زیاده تر حصول گردیده .

۱۲ـ مصارف حمل ونقل خزاین درسال ۵۳ نظربه سال ۵۲ (۵۱) فیصد تقلیل یافته .

۱۳ـ مصارف اضافه‌کاری در سال ۵۳ به تناسب سال ۵۲ (٦٦) فیصد تقلیل نموده .

۱٤ـ به منظور تشویق بیشتر مشتر یان دافغانستان بانك جوائز صندوق پس انـداز را (۱۲) فیصد افزایش داد .

د ـ ساحه اسعار :

وزارت مالیه غرض تطبیق تجویز دولـت جمهوری مبنی برکنترول شدید اسعار ازطریق بانکها ودوایر ذیعلاقه به‌یك سلسله اقدامات دست زده بالنتیجه درذخایر اسعاربین المللی تزئید رخداد وعواید اسعاری افزایش نموده.

برای اینکه درتجارت کشور سکتگی ر خ ندهد وزارت مالیه درافتتاح لیتر ـ اف کریدت ازطریق بانکهای مجاز خدمت نموده است و فروش اسعاربه تجارواشخاص انفرادی افزایش یافته. امید است‌که باخریداری اموال وتورید آن بداخل کشور عرضه اموال وارداتی بیشتر وقیمت آن کمترگردد تاازانفلاسیون جلوگیری بعمل آیدـ در مصارف اسعاری کنترول مطلوب بعمل آمده است . گرچه درائربحران پولـی واسعاری بسامالك فوق‌العاده متاثرشده ولی وزارت مالیه کوشش نموده تاسطح مطلوب ذخایر اسعاری راحفظ نماید .

هـ ـ درسایر ساحات :

۱ـ ریاست تهیه ارزاق واحتیاجات عا مـه وزارت مالیه درسال ۱۳۵۳ برعلاوه (٦٦٥٢٦) نفرمامور و مستخدمین وکارگران مرکز بـرای (۸۹۱۰۰) نفر مامور ، مستخدمین وکار گران ولایات کشور نیز کـوپون توزیع نمـوده .

همچنان برای رفع حوایج وجلوگیری ازصعود قیم دربازار مواد ضروری مورد احتیاج اهالی ازقبیل آرد، روغن، ذغال وغیره رادر مغازه های ارزاقی به نرخ نازل دربدل پول نقد طور آزاد توزیع نموده . پلان پیشبینی تهیه مواد استهلاکی وارتزاقی سال ۱۳۵٤ تکمیل وجهت تدارك به شعبات مربوطه سپرده شده .

۲ـ ریاست املاك ازبدو سال ۱۳۵۳کوشیده است . تامطابق هدایت مقررات و اصولنامـه سروی واحصائیه اراضی به منظور وارسـی بهتر امور عادی ویومیه ومخصوصا دوسیـه های‌که ازسالیان دراز تاکنون لاینحل مانـده فیصله وجهت طی مراحل بولایات مربوطـه هدایت بدهد واز جانبی کوشیده است تا در جهت احیای حقوق دولت وجلوگیری تعـرض اشخاص به ملکیت عامه واقدامات استـرداد املاك دولت بدستور قانون ازاشخاص متعرض ومتنفذ وهمچنان موضوعات املاك انفرادی وحل وفصل قضایای نسبتی شان بادر نظر داشت اسناددست داشته در جهت تامین عدالـت یکطرفه گردیده است .

غرض انجام کارتصفیه اراضی وتوحیدراپور فعالیت هامدیریت عمومی تصفیه مرکز موظف گردیده تاتصفیه اراضی تحت پروژه هـا ی کانال ننگرهار، آبیاری پروان، سرده وپروژه شهرسازی کابل راکه اخیرا به بناروالی تعلق گرفته وراپور اجراآت خویش راتقدیم بدارد.

برعلاوه ریاست املاك غرض استملاك اراضی تحت پروژه ها وقیمت گذاری وحل وفصـل موضوعات بفرنج املاکی مرکز ولایات اقـدام

جدی بعمل آورده است.

۳ـ خلاصه نتیجه اجراآت که درطول‌سال ازفعالیت پرسونل تصفیه ها ی واحد بدست آمده قرار ذیل است .

مبالغ هنگفتی ازمدرك حسابات اشخاص انفرادی حسابات تصفیه‌شده، حسابات دورانی بین شعبات تصفیه های واحد وغیره تحصیل وبحساب ریاست موصوف تحو یل گردیده است . همچنان بیلانس عمومی سال ۱۳۴۳ مدیریت عمومی محاسبه مرکز که تاکنون‌نسبت بعضی معاذیر ترتیب نشده بود بعداز سپری شدن ده سال ترتیب داده شده که این بیلانس برای اکمال بیلانس های تصدی ضرو ری پنداشته میشود . همچنان مشکلات مراجعین اداری ازچندین سال باینطرف لاینحل مانده بوددر مجلس اداری وحسابی تصفیه ومشکلات شان مرفوع گردید .

ریاست تصفیه هابرای حل مشکلات ومعضله های تحویل داران ومامورین تانك که تاکنون به‌تعویق افتاده بود پیشنهادات بمقام وزارت تقدیم ودرحصه احکام مقام منیع صدارت را حاصل ومبلغ هنگفتی را بخزینه دولت تحویل نموده است .

٤ـ ریاست محاسبات بحیث رکن اصلی وزارت مالیه بادرك مسئولیت تحت شرایط موجوده در پرتونظام جمهوری بصورت فعال صرف مساعی نموده برعلاوه وظا یف اداره حساب قطعیه مصارف سال ٥۲ ترتیب وبرای باراول بوقت وزمان آن دراخیر سنبله بمراجع صلاحیت دار تقدیم نموده است . همچنا ن شعبه سیستم نقدی ازشروع سال ٥۳ برفع مشکلات حسابی دوایر مرکزی وولایات اقدام نموده وهدایات لازم راباایشان صادر وبه‌رفع مشکلات شان پرداخته . همچنان کوشش بعمل آمده، که به‌رفع مشکلات مالی وحسابی‌کنترولر های قبلی دوایر مرکزی وولایات از طریق مدیریت عمومی مراقبت سیستم پرداخته شود.

ریاست محاسبات ازطریق شعبه‌واگذاری سعی بعمل آورده است که اموال واجناس داغمه ومازاد طرف احتیاج دوایر را تشخیص وبقیه رابمعرض لیلام بگذارد . ازین رهگذر نتائج مثبت وقناعت بخشی بدست آمده است واز درك لیلام مبالغ هنگفتی تحویل خزانه دولت شده‌است . همچنان لایحه خریداری هاتکمیل وجهت اخذ منظوری بمقام محترم مجلس عالی وزراء تقدیم شده ولایحه استهلاك ترتیب شده است .

لایحه تصفیه هاتحت مطالعه بوده تا به ایجابات امروزی توافق داده شود ومشکلاتی راکه درقسمت تطبیق این لوائح در شرایط کنونی دارد مرفوع گردد .

٥ـ درریاست‌اداری ازطریق مدیریت عمومی مامورین درسال ۱۳٥۳ نظربه سال های‌گذشته تعداد زیادتری جدید الشمول داخل کار گردیده اند که نظربسال ۱۳٥۲ (۱۱٦) فیصد تزئید نموده همچنان برای تعداد زیادی از مامورین قبل ازترفیع شان بست درنظر گرفته شده‌که نظربسال ۱۳٥۲ (۳٥۲) فیصد اضافه ترمیباشد. درحصه تثبیت درجه اجیران که سال هانسبت گنجایش بودجه برای شان درجه داده نشده بود فعالیت زیاد تری صورت گرفته که(٦٥۰) فیصد نظربسال ۱۳٥۲ تزئید بعمل آمده است.

برعلاوه درحصه عرائض مامورین راجع اعاده حقوق ترفیع بست ورتبه‌شان نظربه سال های ماقبل اجراآت قابل ملاحظه صورت گرفته است . (۱۰۰) فیصد درین مورد نظر بسال ۱۳۵۲ افزایش رونما گردید .

۶ـ درریاست عواید از طریق مدیریت مالیات داخلی بادرنظرداشت مقتضیات نظام دولت جمهوری اجراآت که درسال ۱۳۵۳ بعمل آمده ذیلا خلاصه میگردد .

موضوع اخذ ده فیصد مالیات بر فروش عرادجات، تعقیب تحصیل باقیات وارداتی، طبع وتوزیع کارت های تثبیت مالیاتی تجدید نظر برطرزگرفت مالیه ازدلالان وقراردادیان ووسایل حمل ونقل مطابق هدایت ماده ۸۳و۸٤ قانون مالیات، قانون مالیه بر مواد استهلاکی طرزالعمل راجع بطرزتحصیل مفاداسهام انتقال ملکیت‌های‌غیرمنقول، تحصیل‌مالیه‌محصولات‌محاکم مالیه سینماها وتیاتر، درجه بندی مغازه داران وقالین فروشان ، هوتل ها وادویه فروشان مطالعه ودرمورد تثبیت کرایه حقیقی دکاکین عمارات کرایی ، سرای وغیره به‌اساس طرح یك پلان زون (تصنیف ساحه وحوزه) بروی فی مترمربع همچنان طرزالعمل راجع به تطبیق احکام قانون مواد استهلاکی واخذ مالیه شرکت های سهامی ولمتد. وهم درحصه ترتیب وتدوین تعلیماتنامه ، تفتیش مالیاتی به‌منظور ثبت عواید قانون دولت اقدام بعمل آمده است در مورد قضایای مالیاتی از بورد عواید فیصله های بعمل آمده‌که بعد ازمنظوری مقام وزارت غرض تطبیق به مراجع مربوطه اطلاع داده شد.

۷ـ چون هدف دولت جمهوری رفاه وآسودگی مردم است . ریاست خزائن وزارت مالیه از طریق مدیریت‌عمومی قروض درسال۵۳ اجراآت لازمه رابه عمل آورده وقرارذیل خلاصه میگردد:
۱۰۵۸٤ر۱۰ ملیون مارك قرضه استهلاکی آلمان مربوط به موافقتنامه ۱۹٦۵ که مدت ده سال ازآن سپری گردیده تاکنون استفاده بعمل نیامده بود درسال ۵۳ ازآن در پلان احداث یك شبکه بسهای شهری جهت فراهم آوری تسهیلات ترانسپورتی برای مردم استفاده شد ودرچوکات قرضه مذکور به تعداد۱۷۵ عراده بس باکمپنی (تاتا) قرار داد انعقاد گردیده است همچنان قرضه ۲۰ملیون دالرچکوسلواکیا درزمره سایر پروژه هااحداث یك شبکه بس های برقی درشهر کا بل جهت فراهم آوری تسهیلات ترانسپورتی درنظر گرفته شده است که قبلا احداث شبکه های برقی از طرف متخصصین چکوسلواکیا مطالعه فنی وتخنیکی گردیده . به همین قسم ریاست خزائن درسال ۵۳ بعضی حسابات دوایر دولتی که در پشتنی تجارتی بانك وغیره بانکها مغایر قانونی محاسبه وبودجه افتتاح شده بودمطابق مقررات حسابات مذکور تحت غور قرار گرفت ووجوه دولتی که سال های قبل به حسابات مذکور تجمع نموده بود بحساب عمومی واردات دولت‌انتقال گردید.

۸ـ چون وزارت ما لیه متکفل توزیع مواد ضروریه وغذایی است بادرك این مسئولیت وزارت مالیه درخریداری مواد انحصاری از طریق انحصارات دولتی برای جلوگیری از احتکار وعرضه کافی مواد ضروریه خدمات

قابل قدر نموده است . چنانچه در خریداری مجموع موادنفتی به شمول پترول وتیل تی‌یك دیزل وغیره نظربه مقایسه سال ۵۲ درسال ۵۳ (۱۱) فیصد تزئید رخداده که زیاده ترار مدرك خریداری دیزل وپترول میباشد. درمورد خریداری مواد نفتی پیشبینی که درسال ۵٤ بعمل‌آمده (۱٤) فیصدتزئیدرانظربسال ۵۳ نشان میدهدکه البته این تزئید نیز زیاده تـــر از مدرك پترول ، دیزل وتیــل تی یــك است . همچنان خریداری شکر را (که ماده بس مهـم غذائی مخصوصا برای اشخاص کم عایداست) ازمملکت اتحادشوروی درسال ۵۳ به تناسب ۵۲ (یك) فیصدافزایش‌داده شده وهم‌خریداری شکر برای سال ۵٤ پیشبینی که شده ۷۰۰۰ تن است که نظربه سال ۵۳ (٤۰) فیصدتزئید رانشان میدهد تااز احتکار درمملکت تا حـــد ممکن جلوگیری شود. چو ن قیمت خریداری مواد انحصاری مخصوصا شکر دربازار هـــای بین المللی روزافزون است دولت جمهوری به صدها ملیون افغانی ضرر راازناحیه خریداری عرضه مواد انحصاری متقبل گردیده.

۹ــ بودجه زمانی میتواند به ماهیت واقعـی خویش جریان پیداکندکه وجوه منظور شده آن بزمان معینه روی ضرورت ها ی واقعـــی مصرف‌گردد. به منظوربرآورده شدن این‌هدف ریاست بودجه وزارت مالیه علاوه ازتحلیـل وارزیابی تخصیصات صادر شده بودجه عادی وانکشافی راپور مصارف رانیز وقتافوقتا جهت ارزیابی وضع مالی دولت درخواست وتحلیل مینماید. به همین قسم جهت آگاهی از وضع عواید ومنابع عایداتی دولت راپور های واصله رامطرح بحث قرار داده وسعی گردیده است تاجمیع عواید دولت مطابق حکم قانون محاسبه وبودجه واحکام مقامات ذیصلاح و مقرره بودجه شامل بودجه دولت گردد وازطریق بودجه‌دولت بمصرف برسد . بودجه عمومی دولت‌که متشکل ازبودجه عواید ومصارف میباشد در حقیقـت فعالیت عادی وانکشافی دولت راتشکیل میدهد. بودجه دولت جمهوری افغانستان با بــه میان آمدن نظام مترقی تغییرمثبت رابادرنظر داشت نیازمندی های واقعی اختیار نموده اســت .

درجریان سال ۵۳ حتی الوسع سعی بعمـل آمده تابودجه منظورشده دولت مطابق و مدارك معینه تخصیصی داده شود چنا نچه بمنظـــور برآورده شدن این مامول ریاست بودجه مقرره بودجه راترتیب وبعداز منظوری مقام صلاحیت دار بمعرض تطبیق قرار داده است مطـا بـق هدایت این مقرره تصدیهاوشرکت های‌دولتی (که دولت درآن ۵۱ فیصد سهم داشته باشد) ښاروالیها مکلف به ترتیب وارسال بودجـه غرض تحلیل وارزیابی مزید بوزارت مالیـــه میباشد که درین صورت دولت ازوضع مالی بودجه تصدیها وشرکتهای دولتی نیز آگـاهی حاصل مینماید . چنانچه مطابق هدایت مقرره. بودجه تصدیها، شرکتهای دولتی وښاروالی ها درسال ۱۳۵۳ بو زارت مالیـه رسیده وبعداز تصویب بودجوی بمراجع مربوط آن ارســـال گردیده است .

۱۰ــ به منظور سهولت کار متقاعدین کـه تعدادآن سال به سال تزئید میباید تعلیماتنامه

سابقه خزینه تقاعد تجدید نظر گردید .

۱۱ـاداره تعلیم و تربیه وزار ت مالیه‌که بغرض رهنمایی وتربیت مامورین منسو بـه وزارت‌درخصو ص تحقیق وتحلیل عوا یــد فعالیت میدارد درسال ۱۳۵۳ به تعداد (۳۷۱) نفرمامور شعب عواید (۲٦) مستوفیت‌ولایات راطی ۱٦ کورس در مورد تحلیل و توضیـح مواد تعلیماتنامه وطرز العمل های مالیا تــی تدریس ور هنمایی نمود.

۱۲ـ درسا ل ۱۳۵۲ بعضی لوایح به‌منظور سهولت کار و تعیین و ظایف ازطر ف اداره قوانین وزارت‌مالیه تدقیق و مطالعه گر دیده مانندلایحه وظایف وزار ت مالیه ،لا یحه خریداری اموال ، طــرف احتیــاج دوایــر و تصدیهای دولتی، لایحه معاش کار اضافــه وقتی، لایحه معاش منطقوی که البته ایــن اقدامات بذات خودسهو لت درامور محولــه راایجاد میکند .

۱۳ـوزارت مالیه برای بهبود وضع مامورین امورمربوط بیمه مامورین وقرضه مامورین بی بضاعت رامطالعه و شرایط سهل ر ا ایجاد نموده‌است.

۱٤ـبرای نگاه داشتن استقرار قیم دولت محصول بعضی اموال تجار تی مانندتکه باب، کاغذومعافیت محصو ل رو غن‌نباتی به صـد هاملیون افغانی خساره راقبول دار گردید.

همچنان برای همین منظورمواد ضروریه واز قبیل صابون، روغن ،کود کیمیاو ی ، پترول دیزل وشکر ازممالك دوست خر یدا ری‌نموده است.

۱۵ـمد یریت عمو می تدقیق و مطالعات وزارت مالیه شعبه بس مهم ومنبع تحلیل و ارزیابی وضع مالی وپولــی کشور است این مدیریت درسال ۵۳ یك سلسله را پور های مهم مالی واقتصادی رابعداز تحلیل وارزیابی لازمه وقتا فوقتا به مقام وزار ت مالیه تقدیم نموده.

درین راپور هاوضع عواید مصار ف به‌شمول بودجه دولت‌ومو ضوعا ت پو لی و اسعاری تحلیل و پیشنهادات مفید در مورد تقد یــم گردیده. چون مو ضوع ریسرچ خاصتا تحقیق وضع مالی‌اهمیت‌بسزایی داردروی این محلوظ درسال ٥٤ تشکیل‌آن وستیع‌ومدیریت به‌نام‌نشرات در چوکــات مدیــریــت عمــو مــی تدقیق و

مطالعات زیادگردیده تاتحولات مالی واقتصادی کشورازطریق این نشرات منعکس شود .

۱۶ـ بالاخره وزارت مالیه سعی نموده تـا بودجه دولت رادرسال ٥٤ طور طرح نمایدکه بیشتر ازپیش ازیك طر ف سطح استخدام بلند رفته وازطرف دیگر مصار ف عادی ودورانی وزارت خانه هاو مصارف انکشافی پروژه‌ها مطابق به مقتضیات انکشا ف ا قتصـــــادی مملکت اجرا گردد.

ملی ساختن بانکها

باتکی به اهداف انقلاب وسیاست اقتصادی دولت جمهوری به سلسله اصلاحـــات بنیادی دروضع اقتصادی واجتما عی کشور د و لت فیصله نمودتابانکها وامور بانکدار ی د ر ـ افغانستان ملی گردد. این فیصله به تا سی ازمشی دولت‌جمهور ی به منظور ایجاد یـك اقتصادسالم درسکتور ها ی‌دو لتی‌وخصوصی استفاده ازمنابع مالی داخل کشور به طریـق موثرازدیاد تولیدا ت ملی‌وبالاخره نیل بـــه اهداف انقلاب دو لت جمهوری صـــو ر ت گرفته است.

رهبر انقلاب افغانستا ن در بیا نیـــه خطاب‌بمردم فرموده اند :(دولت‌جمهور ی از دوران پول دربازار سیاه باسر سود فاحش جلوگیری بعمل خواهد آورد .)

به تأسی ازسخنان رهبرانقلاب وبرای اینکه بانکداری به‌نفع اکثریت مردم سهم فعال‌خود راایفا نموده باشد، ایجاب مینمود تایـــك سیستم مجهز ومو ثر بانکدا ری در افغانستان ایجاد کرد . قانون پولی وبانکداری افغانستان پس ازتصویب مجلس عالی وزراء از طرف ښاغلی محمد داؤد رئیس دولـت وصدراعـظم منظور گردید وبه وزار ت مالیه هدایت صادر شدتابه موجب احکام این قانون در ملی‌نمودن بانکها اقدم نماید .

نظربه هدایت قبلی رهبر انقلاب وبه اساس خط مشی انقلابی دولت جمهوری هدف از ملی ساختن بانك وایجاد یك اقتصادسالم درسکتور های دولتی وخصوصی واستفاده از منابع مالی داخل کشور به شکل موثر ازدیاد تولیدات ملی وبرای اینکه بانکداری به نفع اکثریت مــردم سهم فعال خودرا ایفاء نموده باشد ودر نهایت نیل به اهداف انقلاب د ولت جمهوری اســت درینجا برای اینکه به مفهوم ملی شدن بانکها ونقش آنهادر انکشاف اقتصادملی کشور مردم وهموطنان عزیز بیشترآشنایی ومعرفت پیداکنند بصورت خلاصه‌مفاهیم برجسته ملی شدن بانکها رامی‌خواهیم توضیح کنم.

ملی نمودن اهمیت خاص وفوق‌العاده درحیات اقتصادی جامعه دارد . ملی نمودن البته نه‌تنها اهمیت اقتصادی دارد بلکه اهمیت اجتماعــی نیز دارد .

ملی نمودن وسایل مالی لازم رابرای برآوردن وعملی ساختن زیر بنایی های اقتصادی کشور درراه رفاه مردم مهیا میسازد .

باملی شدن بانکها درکشور بانکها ازحمایت وپشتیبانی مستقیم دولت برخوردار میباشند برای دارندگان‌حسابات‌جاری، امانات وپس‌انداز هامصئونیت کامل متصور است و طوریکـــه رهبرانقلاب در بیانیهٔ خطاب بمردم فــرمودند : «دولت جمهوری امانات وپس اندازهارادربانکها تشویق وتضمین میکند.» این فرموده شان در پرتوملی ساختن بانکها تحقق می پذیرد .

همان طوریکه‌درممالك روبه‌انکشاف پلانگذاری اساسی پیشرفت ورشد فعالیت های اقتصادی راتشکیل میدهند ویکی ازطرق تمویل ایــن پروژه هاوفعالیت های اقتصادی تجهیز منابــع اقتصادداخلی‌است، بنأً بانکهای دولتی میتوانند طبق پلانهای مطروحه دولت ومنابع مالــی در پیشبرد پروژه هاسهم گرفته سرمایه هــا ی ملی رادرراه های مثمر ومولد به نفع اکثریــت مردم سوق بدهند که نتیجه اش رشد اقتصادی ملی راببار می آورد .

هدف اولی بانکهای دولتی‌بدست آوردن مفاد بیشتر نبوده بلکه مرام اصلی واساسی این بانکها اشتراك درپروژه های انکشافی زیربنائی صنعت، زراعت ، تجارت وامور اجتماعی بمنظور بلند بردن حجم تولیدات، ازدیاد عواید ودرآمد

ملی وبالاثر ارتقای سطح زندگی مردم میباشد.

منظور ازملی ساختن بانکها انکشاف سیستم بانکداری درسراسرکشور بادرنظر داشتن مفاد ورفاه عامه وانجام‌گسترش خدمات بانکی برای تمام مردم میباشد . تامردم بتوانند دراطراف واکناف دوردست کشورازخدمات بانکی مستفید وازیکطرف اندوخته های شان محفوظ باشد واز طرف دیگر بصورت غیر مستقیم در فعالیــت های‌اقتصادی سهیم شده وازجانبی این اندوخته های کوچك برای شان مثمر واقع شود .

هدف دیگرملی ساختن بانکها رویکار آوردن تحول طبق‌ایجابات عصروزمان درسیستم بانکی وکریدتی مملکت عزیزمیباشد . تابه این اساس هم آهنگی وانسجام بیشتر بین بانکها بوجود آمده وبانکها بتواند چه درسکتور عامه وچــه درسکتور خصوصی خدمات بیشتری را انجا م دهند .

طوریکه همه میدانیم بانکهای خصوصی تــا جائیکه اطمینان حاصل نکنندکه‌ازاشتراك اعطای کریدت تنهامفاد قابل توجه بدست می آورنــد علاقه به سهیم شدن وسرمایه گذاری نمیگیرند. حالانکه بانکهای دولتی مکلف میباشند که بادر نظرداشت اساسات بانکــداری طبق پلا نهای انکشافی دولت درهرپروژه ایکــه مثمر یت آن متوجه عامه وانکشاف اقتصادملی باشد دربکار افتادن وفعال شدن پروژه ها سهم گیری نماید وکریدتهای که این بانکها اعطاء خواهند کرد نه تنها منحصر به پروژه های دولتی خواهــد ماند، بلکه این بانکها وظیفه خواهند داشت‌که ازتسهیلات کریدتی شان سا حات مختلــــف اقتصادی بشمول تجارت استفاده برند وآرزو است‌که حتی اهل کسبه ، تاجران کوچك واهل حرفه هم بتوانند ازتسهیلات کــریــدتی ایــن بانکها دروقت وزمان‌آن به‌شرایط سهل استفاده برندکه به این مفهوم نه تنها سطح استخدام ازنگاه فعال شدن پروژه های دولتی وخصوصی بلند میرود ، بلکه‌اکثریت مردم کشورمیتوانند که ازطریق استفاده ازکریدتهای این بانکهــا درتجارت وپیشه وحرفه خود انکشاف آورده و فعالیت شان بیشترشودوچون تسهیلات وخدمات بانکی بدسترس کس‌قــرار میگیــرد ومــردم میتوانند بااستفاده صنایع دستی ومحلی را در تمام نقاط دورونزدیك کشور ما بسویهٔ فامیلی نیزرونق بیشتر بدهند .

طبق تجاربی که ازین روش درسایر ممالك روبه انکشاف بدست آمده است نقش این نوع بانکها درممالك روبه انکشاف که فعالیت های اقتصادی شان روی سیستم پلان گذاری اتکاء دارد درتمویل ورفع حوایج مالی وپولی ایــن نوع پلانها خیلی موثربوده وپلانهای اقتصادی به‌کمك واشتراك این بانکها بیشتر و سریعتر منتج برنتایجی شده است که انجام آن وسایل

تجارتی وتوأم وباآن ارتقای سطح زند گــــی اکثریت جوامع شان، میسر ساخته است .

البته ازجمله اهداف یکی آن تامین استقرار واز بین بردن عدم موازنه اقتصادی میباشدمهمترین ومخوف ترین شکل عدم استقرارهمان انفلاسیون یاتورم پولی‌که ازارزش پول می‌کاهد، اشخاص غریب رابیچاره ترمیسازد ، صادرات کشوررا تهدید مینماید واعتماد افراد رااز اقتصادملی زایل میسا ز د انفلاسیون با تــورم پو لــی عــوامــل متعــدد دارد کــه عمــده ترین آ ن توسط تقاضاست ناشی ازتورم عرضه پول .

عرضه پول منحصر به مسکوکات وبانکنوت ها نبوده بلکه یك حصه مهم آن را امــانـــات عندالمطالبه افراد دربانکها تشکیل میدهد کــه بالاخره بقسم کریدت برای معامله داران بانك اعطاء میگردد. برای اینکه انفلاسیون کنترول شده بتواند . لازم است تاعرضه پول خصوصاً حجم کریدت بشکلی تنظیم شود که بانکشا ف تولیدات ملی کاملاهم آهنگی داشته باشد، زیرا درصورت عدم توازن بین عرضه پول وحجــم تولیدات عدم استقرار بوجود می آید .

بنابرآن تأمین استقرار اقتصادی نیز طالــب آنست‌که کنترول درساحهٔ تنظیم پول هر چه بیشتر وقوی ترگردید چه پول یك شی آنقدر مهم ودرعین زمان خطرناکی می باشدکه نمیتوان اداره آنرا بهردست سپرد ویاآنرا کاملا مهار گسیخته گذاشت .

ازآنجائیکه پیشرفت وعصری شدن اقتصاد ایجاب می نماید تا استعمال پول درهر گوشــه وکنار کشور تعمیم یابد، اقتصادپولی انکشاف یابد، وافراد باتسهیلات معاملات ومزایای بانکی آشنایی بیشتر حاصل نمایند لازم است تــادر اکثر نقاط مملکت شعبات بانکی تدریجاً افتتاح شود. بانك های خصوصی که بادرنظر داشت منافع شخصی سهمداران صرف در جا هــــای پر منفعت فعالیت می نمایندتسهیلات بانکی را برای اکثریت مردم میسرساخته نمیتوانند، زیرا که درمراحل ابتدایی رشد مفاد معمولا کم وخطر نسبتآزیاد میباشدکه ازآن‌لحاظ بانکهای‌خصوصی خرید جایدادو دارایی های ثابت رانسبت به قبول پس اندازهای مفادی واعطای قرضه‌ترجیح میدهند امابرخلاف بانکهای دولتی‌که مرام اولیه شان عبارت ازتقویت مفاد اجتماعی می باشد .

درساحهٔ بانکداری متوجه تمــام کشور بــوده وتاجائیکه امکانات اجازه بدهد اکثریت تــوده رااز‌تسهیلات بانکی برخوردار میسازدودرترویج آن بذل مساعی می نماید .

مطابق قانون جدید پول وبانکداری بانـــک مرکزی یادافغانستان بانك ازطرف یك ارگان که مشتمل برشورای عالیوکمیته پول وکریدت اداره میشود. وشورای عالی دافغانستان بانك عنقریب جلسه فوق العاده دایر میکند ودرمورد تقویت، تشویق وتضمین بیشتر پس انداز ها تصامیم اتخاذ میکند ، یکی ازین تصامیم این خواهد بودکه ربح پس انداز هاوامانات نسبت به سابق بلند خواهد رفت . این اقدام مسلماً مردم راتشویق خواهد کرد که پول های خودرا دربانکها بگذارند ودر پهلوی استفاده ازمفادآن درانکشاف اقتصادی کشور بیش ازپیش سهـم بگیرند به این ترتیب دیده میشود کهملـــی ساختن بانکها برعلاوه حمایت وتضمین بیشتر پس اندازهاوامانات وسایل تشویق پس انداز هاوامانات رافراهم میسازد .

چون پول بحیث یکی از عناصر مهم مالی درتسریع وبدورانآوردن چرخهای اقتصادینقش بارزدارد، به هرپیمانه ایکه امور پولی وبانکی شکل مترقی وعلمی تنظیمگرددومطابق اقتضاآت ساختمان وشرایط اقتصادیجامعه پیشبرده شود. بههمان اندازه امکانات وزمینههای بهتری برای رشد اقتصادی پدید می آید دولت جمهـوری بعداز بررسی ومطالعه امور پولی وبانکی کشور به طرح قانون پول وبانکداری پرداخت تا از فعالیت های پراگنده بانکهاجلوگیری بعمل آید وسیستم پول وبانکداری زیرنظر مستقیم دولت به صورت متحدالشکل تنظیم گردد .

قانون پول وبانکداری که حاوی ۱۲ فصـــل و٦٤ ماده میباشد درسه قسمت تدوین شـــده است . درقانون پول وبانکداری به نقش بانك مرکزی یادافغانستان بانك تاکید بیشتر شـده است، چنانچه نظربهاین قانون دافغانستان بانك بحیث بانك مرکزی افغانستان مطابق سیاست عمومی اقتصادی ومالی دولت به تطبیق سیاست پولیوکریدتی ازطرف دولت طرح وتنظیممیگردد مکلف است .

ازجانب دیگرنگهداریحسابات دولت، تصدی های دولتی ښاروالی ها وموسسات وشرکـت های که بیش ازنصف سرمایه آنها متعلق به دولت باشد ونگهداری دارایی های اسعـــاری طلا ونقره مربوط به دولت میباشد ، چون اداره ومنجمنت بانکداری در انکشاف بانکها وانجـام امور آنها موثر است از اینرو قانون پـــول

وبانکداری حکم‌میکندکه دافغانستان بانک توسط شورای عالی کمیته پول وکریدت وهیأت های عامل، نظار ومراقبت اداره گردد .

مطابق قانون پو ل و بانکداری سرمایـــه دافغانستان بانک به یك ملیارد افغانی بالابرده میشود، باین ترتیب دیده میشود که قانو ن پول وبانکداری نقش دافغانستان بانک رابحیث بانك مرکزی درمسایل پول وبانکی برازنده تر ساخته است .

قسمت سوم قانون‌پول وبانکداری رابصورت عمومی مسایل مربوط به بانکداری احتواء میکند آنچه درین زمینه قابل توجه دانسته می شود اینست که سرمایه بانکها درافغانستان صدفی صد ملی گـــردد و باساس حکم قانون پـــول وبانکداری افغانستان است‌که دولت فیصله‌کرد تابانك وبانکداری درکشور ملی گردد .

برای تطبیق هرچه بهترقانون پول وبانکداری بانکهای که قبلا تاسیس شده اند مکلف انـــد اگراساسنامه های آنها با روحیهٔ این قانـــون مغایرت داشته باشد ، اساسنامه های خود را حداکثر درظرف یکسال ازتاریخ انفاذاین قانون تعدیل کنند .

طبق قانون پول وبانکداری افغانستان بانك های اختصاصی تاسیس شده می تواند ، این نوع بانکها صرف دریك ساحه معین ومشخص فعالیت کرده‌کریدت میدهند وپس اندازهارانیز می پذیرند .

معاشات مامورین بانکها نسبت به معاشات مامورین سایر موسسات ووزارتخانه ها بیـك اندازه قابل ملاحظهٔ زیاد تر خواهد بود درین موردیك مقرره علیحده تدوین میشودکه درآینده مسایل مربوطه استخدام و معاشات ماموریـــن بانکها راتوضیح خواهد کرد .

ملی ساختن بانکها بر اسهام یك گـــروپ معدود اشخاص که سهمداران بانك را تشکیل میدهد تاثیر دارد ومطابق طرزالعمل که درآینده طرح‌خواهدشد بااسهام این‌سهمدارا ن معامله صورت خواهد گرفت ودرمقابل پس انداز ها و امانات به پیمانه وسیع پذیرفته خواهد شـــد وازحمایت وتضمین بیشتر برخوردار خواهـــد گردید .

چنانچه ماده (۵۸) قانون پول وبانکـــداری افغانستان این موضوع راهم به صراحت تذکر داده‌که دولت درحصهٔ تضمین‌وحمایت پس‌انداز هامکلفیت قانونی دارد .

وزارت معارف

وزارت معارف که بیش ازنیم قرن در راه تنویر اذهان، تعمیم وانکشاف علـم و معارف درافغانستان فعالیت میکند بابمیان آمدن نظام نوین جمهوری جان تازه بخود گرفت .

برای اینکه کشور عزیز مامطابق با روحیه انقلاب عظیم کشور وفق حاصل‌کرده ودرکیفیت امور تعلیمی بهبود واقعی روی کار آید بـــه تأسی‌ازارشادات بنیان‌گذارانقلاب ملی ومؤسس رژیم خجسته جمهوری افغانستان یك ریفورم بنیادی درمعارف رویدست‌گرفته شد، که اینك نکات عمده آن توضیح میگردد :

بوجود آوردن یك معا رف مترقی کـــه جوابگوی ضروریات عصر وممثل خواسته های اجتماع امروزی با شد غـایه عـالی دولـــت جوان جمهوری ماست . اجتماع امروز میخواهد معارف مشعلی باشدکه ذهن اطفال رابه‌بهترین وجه تنویر کند. وسیلهٔ باشدکه در تقویه و پرورش بنیه دماغی ، جسمی وروحی جوانان ازهرنگاه مفیدباشد، معارف ماطوری پیریـزی شودکه واقعاً سطح تربیه اولاد وطن را بلند ببرد، ودرساختن یك اجتماع سالم که مشتمل ازافراد نوع پرور، وطن دوست مقیدبه احکام اسلامی وقوانین مدنی کشور عزیز ومعتقد به عنعنات وارزشهای تاریخی وطن وپیراسته به زیور دانش ودارای سجایای عالی باشد ازهر جهت مؤثر قرار گیرد ، سیستم وساختمان معارف بایدبه نوعی باشد تابتواند افغانستان عزیزرابه متوصل شدن به اهداف فرهنگـــی اجتماعی، اقتصادی ودیموکراسی واقعی آ ن به کمترین فرصت مؤفق ساخته به مشکلات فقر ونا‌داری، به پروبلم های بیکاری وبـــه اندیشه های جوانان درخصوص آیندهٔ شـان خاتمه بخشد . سیستم معارف چنان طرح‌ریزی گردد تاوحدت فکر رادر میان توده، درمصالح علیای کشور، وحدت ملی واعتلای وطن ازهر رهگذر تضمین بتواند، درعین زمان تشکیلات اداری پروگرام ها وساختمان معارف چنـــان باشدتاازاتلاف‌بیهوده دارایی دولت، وضایعات کمی وکیفی عرفانی تاحد ممکنه جلوگیری‌کرده بتواند .

این هااهدافی اندکه اساس سیستم یـك معارف عصری راتشکیل میدهد ، منظور از ریفورمی که دولت جوان جمهوری مادرخصوص معارف درنظردارد فقط برآورده ساختن همین سلسله آمال، آرزو های نیك ودیرینهٔ ملـت نجیب افغان است‌که ازسالیانی دراز باینطرف چشم انتظاربه آن دوخته بود، خلاصه اینکـه به فحوای کلمه انقلاب وبه پیروی ازمـــرام مثبت ومترقی انقلاب وبادرنظر داشت وضـع موجوده معارف وآیندهٔ آن لازم است تاباوارد نمودن اصلاحات بنیادی طوریکه زعیم ملی ما ارشاد فرموده اند تحول مثبت وچشم گیـری مطالعه وبه زودترین فرصت به منصهٔ تطبیـق گـذاشته شود . ایـــن تحـول بـایست بـا روحیه اینکه معارف افغانستان باید بـــرای افغانستان ومطابق باحتیاجات افغانستان باشد

صورت بپذیرد تعدیلاتی که درسیستم معارف بوجود آید بایدهمه آن واقعی وجنبهٔ عملی‌آنها روشن وبالتدریج روی دست گر فته شود ونواقصی راکه متوجه وضع موجوده معارف میباشد ازبین بردارد .

نواقص موجوده عموماً زادهٔ آن انکشافات غیرمتوازن وغیرضروری بوده‌که از نگاه ابعاد وتعددبه طور پراگنده درسیستم معارف ما صورت گرفته ودرنتیجه به‌کمیت وکیفیت یك وسعت کمی نامطلوب پدید آمده که از آ ن آرزوهای دولت جمهوری ازنگاه ریفورم های اجتماعی واقتصادی بر آورده شده نمیتوانند اصلاح این حالت مستلزم آن چنان تعدیلات اساسی ومعقول درسیستم تعلیمات دها تی ابتدایی ، متوسطه، ثانوی وعالی میباشد تابه موجب آن معارف افغانستان‌بتواند ازیك طرف جوابگوی نیازمندی های‌کشور به افراد فنی مسلکی واداری گردیده واز جانب دیگر تعداد تعلیم یافتگان رادر حیطه قدرت جذب دستگاه های دولتی وخصوصی مملکت قرار میدهد . این ریفورم بایست که ازطرف پایین به بالا صورت بگیرد .

اول : اهداف ریفورم معارف :

۱ـ بهتر ساختن کیفیت وکمیت عرفانی از طریق اصلاح ساختمان معارف وایجاد انتظام وانسجام بهتر .

۲ـ عیار ساختن تربیه قوای بشری نظربه احتیاج .

۳ـ مساعد نمودن زمینه جهت کسب سواد دایمی در دورهٔ ابتدایی .

دوم: تغییر درساختمان دوره های مختلفه تعلیمی :

الف ـ دوره ابتدایی :

۱ـ بمنظور تامین بهتر سواد دایمی و همچنان برای‌آماده ساختن‌فارغان دوره ابتدایی ازنگاه قدرت جسمانی برای تعقیب تعلیمات ثانوی ویافراگرفتن کورسهای حرفوی ویا انتخاب‌کردن شغل آزاد، دوره ابتدایی ازشش سال به هشت سال ارتقاء میبابد .

۲ـ بمنظور استفاده ازتعلیم وتربیه متکی باصل کیفیت، سنین شش وهفت بحیث سن شمول تعیین گردیده است .

۳ـ دوره متوسط مورد تجزیه قرار گر فته صنوف هفتم وهشتم آن بدورهٔ ابتدایی که هشت سال رادر بر میگیرد افزود گردیده است .

٤ـ درصنوف ۸،۷ دوره ابتدایی بر علاوه مضامین مربوط معلومات محیطی وحرفوی ازنگاه نظروعمل در نصاب تعلیمی گنجانیده میشود تاسویه آموزش آمیخته باکیفیت ارتقاء یابد .

٥ـ فارغان دوره ابتدایی مطابق شرایط شمول ضرورت وسنجش قوای بشری ازنگاه تعلیمات ثانوی عمومی مسلکی به‌اساس‌کانکور انتخاب میگردند .

٦ـ یك تعدادشاگردان ازجمله کاندیدهاییکه درامتحان کانکور موفق نمیگردندنظربه‌ضرورت تابع کورسهای حرفوی قصیرالمدت گردیده ومتباقی شغل آزاد رااختیا خواهند نمود . که این هردو کتگوری قشر پرارزش کارگر باسوادماهرونیمه ماهررا تشکیل خواهند داد .

ب- دوره ثانوی :

۱- چون یك دوره ثانوی چهار ساله نسبت بیك دوره سه ساله چه ازنگاه کیفیت وچه ازنگاه رسانیدن شاگردان بمنظور کسب وفرا گرفتن تعلیمات عمومی ومسلکی متوازن با نیازمندی قوای بشری درساحات سکتوردولتی وخصوصی امر لازمی میباشد، بنا" دوره ثانوی سه سال بیك دوره چهارساله باکیفیت ارتقاء مینماید .

۲- دردوره ثانوی چهارساله اقلا سال اخیریعنی صنف ۱۲ منحیث سال آمادگی به رشته های ساینس واجتماعیات وبغرض تقویه مسلك درسراسر کشورتدریجاً منشعب میگردد .

۳- برای رفع نیازمندی های کشور از نگاه قوای بشری مثمر یك تعداد لیسه های عمومی بعدازسروی ومطالعه بصورت تدریجی به‌مکاتب مسلکی تعدیل میگردد .

٤- دوره ثانوی مسلکی بصورت وسطی چهارسال رادر برمیگیرد . این دوره چهار ساله نظربه نوعیت وپروگرام رشته های مسلکی زیادوکم شده میتواند .

ج- تربیه معلم :

بنابر اهمیت کدر معلمین بسویه های مختلف هدف نهایی ریفورم اینست تادرآینده کدرمعلمان بسویه های لیسانس وبالاتر ازآن درمعارف کشور تدریس نمایند .

۱- تربیه معلمان دوره ابتدایی از فارغان بکلوریافعلی وسالهای آینده عجالتاً بسو یه صنف (۱٤) درنظرگرفته شده است .

۲- معلمان دوره ثانوی ازفارغان بکلوریادر موسسات تربیه معلم بسویه لیسانس مدنظر گرفته شده است .

۳- برای بلند بردن سویه معلمان ازطریق کورسهای منظم ومتداوم داخل خدمت اقدامات موثربعمل می آید .

٤- عیار ساختن پروگرام های پوهنځی هابه غرض تربیه معلم مطابق به احتیاج معارف .

پالیسی معارف

درافغانستان تمام موسسات تعلیمی ازطرف دولت اداره، تنظیم ورهنمونی میشود، فعالیت های آموزش عمده متوجه تهیه پرسونل علمی وفنی برای‌انکشاف سکتورهای عامه وخصوصی بوده ودولت توجه بیشتری به پلان گذاری معارف مبذول میدارد .

وزارت معارف‌متکفل تطبیق‌نمودن ستراتیژی دولت درساحه تعلیم وتربیه بوده و تمام فعالیت های آموزش راباپلان عمومی دولت عیار میسازد .

شورایعالی معارف بحیث مرجع با صلاحیت وظیفه دارد تابالای موضوعاتی‌که وزارت معارف (بورد علمی) باساس انکشافات جدید علمی ومطابق به‌نیازمندی های جامعه‌اهداف، پالیسی نوآوری ونصاب تعلیمی وغیره معارف را بتمام سویه هابشمول تعلیمات عالی درپرتو اهداف نظام جمهوری بصورت مداوم مطالعه، ارزیابی وتقدیم مینماید تصامیم لازمه اتخاذ نماید .

نکات عمده پالیسی معارف قرارذیل است :

اول ـ تعلیمات ومجانی :

تعلیمات ابتدایی ازسنین شش وهفت آغاز ویك دوره هشت ساله رادر بر میگیرد . دوره ابتدائیه ازحیث پرنسیب اجباری ومجانی بوده ودولت درمحیط امکانات مالی وشرایط محیطی مکلف به مساعد ساختن زمینه برای گسترش تعلیمات اجباری وهمگانی میباشد .

دوم ـ مرکزیت :

طرز اداره معارف براصل مرکزیت استوار بوده ولی بمنظور تسریع فعالیت ها وفراهم ساختن تسهیلات ممکنه بمدیریت های معارف ولایات صلاحیت لازم تفویض میگردد .

سوم ـ امورمالی :

دولت متکفل تمویل معارف است ، وزارت معارف بغرض بهبود وضع بودجوی وتوان مالی خود ازروشهای ذیل پیروی مینماید :

۱ـ ازتشکیلات متورم وازشعب زایدوبیلزوم میکاهد وبجای آن اصل صرفه جویی ضرورت وکفایت رادرنظر می گیرد .

۲ـ ازمصارف اضافی که رابطه مستقیم به تعلیم وتربیه نداشته باشد، جداً خودداری میورزد .

۳ـ کمك های والدین مخصوصاً فامیل های مستعدرادرحصه تدارك وتهیه بعضی ازاحتیاجات تعلیمی شاگردان جلب مینماید .

٤ـ به متعلمان ومحصلان لایق طبق مقررات بورس داده میشود .

٥ـ کمك های خارجی بدون قیدوشرط رادر حصهٔ انکشاف معارف جلب وقبول مینماید .

چهارم ـ دوره های تعلیمی :

دوره تعلیمات ابتدایی ، ثانوی وعالی قرار ذیل میباشند :

۱ـ تعلیمات ابتدایی :ـ تعلیمات ابتدایی هشت سال میباشد، درشش سال اول توجه زیاد بخواندن ، نوشتن، حساب، تربیه ذهنی سپورت وغیره معطوف میگردد دردوسال اخیر عـلاوه برموضوعات فوق بکارهای دستی وحرفه های محلی نیزتوجه بعمل میاید .

۲ـ تعلیمات ثانوی :ـ درختم دوره ابتدائیه شاگردان موفق باساس امتحان کانکور ونظربه ضرورت بدودسته تقسیم میشوند . یکتعداد آن طبق احتیاج به لیسه هاشامل شده ویکتعداد دیگربه مکاتب مسلکی سوق داده میشوند .

تعلیمات ثانوی اعم عمومی ومسلکی چهار سال میباشد .

۳ـ تعلیمات عالی :ـ بعداز دوره ثانـوی عمومی وگذشتاندن امتحان کانکور پوهنتون فارغان بدودسته تقسیم میشود، یکتعداد آن بغرض تحصیلات عالی شامل پوهنتون وتعداد دیگرآن درموسسات عالی تربیه معلم جـــذب میگردند، همچنان فارغان مکاتب مسلکی بعداز تابع شدن به کانکور اختصاصی مسلـکـــی یکتعداد آنها شامل پوهنځی های مسلکی شده میتوانند ومتباقی داخل کار میشوند .

پنجم ـ نصاب تعلیمی :

پروگرام های درسی به سویه های مختلف نظربه احتیاجات اقتصادی، اجتماعی وکلتوری وسیاسی جامعه ترتیب وتهیه میشوند . این مفردات به اساسات تعلیم وتربیه معاصرمتکی

بوده ومطابق به اهداف معارف طرح‌میگردد .

ششم ـ تربیه معلم :

بمنظور موافق ساختن معارف باپلان هــای انکشافی مملکت و هکــذا بغرض بلند بردن کیفیت تعلیم وتربیه موجودیت معلمین لایــق وورزیده ازاحتیاجات مبرم معارف محســـو ب میگردد . برای برآورده ساختن دومامول فوق پروگرام تربیه معلم دوصورت آتی را بخــود میگیرد :

یکی پروگرام تربیه معلم قبل از خدمت و دیگری پروگرام تربیه معلم داخل خدمت . برای بهتر ساختن وضع تدریسی ورفع نیازمندی های موسسات عرفانی پروگرام تربیه معلــم بسویه های ذیل ترتیب وتهیه میگردد :

۱ـ تربیه معلمان برای دوره ابتدایـــی و کودکستان ها .

۲ـ تربیه معلمان برای دوره لیسه وتعلیمات مسلکی .

۳ـ تربیه معلمان برای موسسات تربیه‌معلم.

بورد علمی :

بغرض بهتر ساختن ورهنمونی معقول وموثر سیستم تعلیم وتربیه وزارت معارف به‌تاسیس یك بوردعلمی وارزیابی اقدام مینماید . این بورد وظیفتاً بالای موضوعات نصاب تعلیمـــی وضع شاگردان، روشهای تدریس، امور مالی واداری وبسویه‌های موسساتی وملی یك‌سلسله مطالعات وتحقیقات انجام داده ونتایج آنرا بــه شورای عالی تقدیم میدارد .

هفتم ـ کتب ومواد درسی :

کتب وموادددرسی بحیث وسایل‌مهم آموزشی تحت پلان های منظم بهترساخته میشود .

وزارت معارف اقدامات جدی بعمل می آورد تاکتب مضامین منظم مختلفه تو سط اشخاص مسلکی بصورت انفرادی یادسته جمعی مطابق به اهداف ونصاب تعلیمی معینه تهیه گردد . درتهیه کتب وموادددرسی شرایط ذهنی، روانی اجتماعی وکلتور جامعه افغانی درنظر گرفتــه میشود .

هشتم ـ تقویه لسان :

درموسسات تعلیمی کشور در پهلوی السنه پشتو، دری ، لسا ن خارجی نیـــز تــدریس میگردد .

نهم ـ ارزیابی :

دربهتر ساختن سیستم ارزیابی بالخصوص امتحانات ازلحاظ وثوق واعتبار آنها وقبــول نمودن امتحان بحیث عملیه متداوم ارزیابــی توجه لازم‌بعمل‌می‌آید. وزارت معارف امتحانات رابه سویه های مختلف عندالموقع معیـــاری میسازد .

جهت تشویق شاگردان از مکافات مـــادی ومعنوی استفاده میشود . ازشاگردان ممتاز و لایق تقدیر بعمل می آید .

دهم ـ تعلیم سواد حیاتی :

به منظور استفاده مطلوب از سواد درحیات روزانه وبلندبردن سطح فعالیت های تولیدی وزارت معارف درچوکات توان مالی پر وگرام های سواد حیاتی راگسترش میدهد .

یازدهم ـ توازن :

باآنکه دولت زمینه تساوی فرصت هـــای تعلیمی رااز نگاه دیموکراتیك در نظر داردولی

درحال حاضر به توازن بین معارف واحتیاج کشور ازنظر انکشاف اقتصادی و اجتماعی اهمیت بیشتر میدهد .

دوازدهم ـ پروگرام تربیت بدنی :

بداخل نصاب تعلیمی بسویه های مختلف تقویه وتوسعه مییابد .

سیزدهم ـ پروگرام های ماورای درسی :

تقویه وتوسعه دافغانستان شارندوی تولنه . برای وارسی و مراقبت معقول و موثر ازکار شاگردان وهکذا بمنظور ایجاد رابطهٔ موثر بین مکتب ومحیط ، انجمن های اولیای شاگردان ومعلمان تاسیس می یابد این‌انجمن هاوظیفه دارند تارابطه مکتب رابا محیط فامیل وجمعیت محلی تنظیم وتقویه نمایند .

پانزدهم ـ تعلیم وتربیه مادام الحیات :

دولت حتی الامکان زمینه آموزش بیشتررا بمامورین وکارگران بدون درنظر گرفتن سن مساعد میسازد تاآنها بتوانند لیاقت ومهارت خویش رادردورهٔ ماموریت وکار بهترسازند . برای اشخاصیکه میخواهند تحصیلات خودرا بسویه های مختلف پیش ببرند ، موسسات تعلیمی بعداز وقت و شبانه روی کار می آید ودرحدود توان مالی ازطریق وزارت معارف توسعه می یابد .

شورایعالی معار ف

ازآنجاییکه وظیفه وزارت معارف تعلیم و تربیه وتنویر اذهان مردم رشد سالم افکار نسلهای آینده کشور، بلند بردن سطح سواد ودانش جوانان، تقویت قوای بشری ، رشد اقتصادی، اجتماعی وسیاسی است‌که ازوظایف سایر اورگان های دولت متمایز میباشد برای برآورده شدن این مامول بزرگ وغرض تعیین اهداف عمومی معارف کشور، طرح پالیسی ها ارزیابی عمومی، پروگرام های‌معارف وهمآهنگ ساختن آن بااهداف دولت جمهوری واحتیاجات واقعی کشوربه شورایعالی مقتدر وباصلاحیت معارف ضرورت احساس نموده وآنرایك امر ضروری ومفید می پندارد. که تشکیل ووظایف شورای عالی معارف حسب آتیست :

اول ـ تشکیل شورایعالی معارف :

شورای عالی معارف تحت ریاست شخص صدراعظم قرارداشته واعضای آن از اشخاص ذیل متشکل خواهد بود

۱ـ معاونین صدارت عظمی
۲ـ وزیر عدلیه
۳ـ وزیر مالیه
٤ـ وزیرمعارف
٥ـ وزیر اطلاعات وکلتور
٦ـ وزیر پلان
۷ـ معین اول معارف
۸ـ رئیس پوهنتون

معین اول معارف درعین زمان بحیث منشی شورای عالی معارف اجرای وظیفه مینماید .

وظایف شورای عالی معارف :

شتورای عالی معارف وظایف آتی را انجام میدهد :

۱ـ تعیین‌اهداف عمومی معارف بسویه های مختلف بشمول تعلیمات عالی .

۲ـ عیار ساختن اهداف معارف با اهداف عمومی دولت‌جمهوری، هماهنگ بانیازمندیهای رشد اجتماعی ، اقتصادی وسیاسی کشور .

۳ـ طرح پالیسی عمومی معارف متکی بـــه خط مشی عرفانی دولت .

٤ـ اتخاذ تصامیم درباره طـــرح قوانین و مقرراتیکه امور عرفانی کشورراتنظیم مینماید.

٥ـ ملاحظه پلانهای معارف وپوهنتون وگرفتن تصامیم لازمه ..

٦ـ اتخاذ تصامیم درباره مسایل عمو مـی بشمول موضوعات مالی معارف .

۷ـ اتخاذ تصامیم بر آن فیصله های بورد علمی معارف وشورای عالی علمی پوهنتون که وزیرمعارف به شورای عالی لازم بداند .

۸ـ اتخاذ تصامیم برسایر موضوعاتیکه از طرف وزیر معارف به شورای عالی تقدیـــم میشود .

۹ـ منظوری قوانین، مقررات‌ولوایح تسوید شده .

۱۰ـ منظوری لایحه وظایف بوردعلمـــی و شورای عالی پوهنتون .

تبصره: تصامیم شورای عالی معارف مطابق احکام قوانین ومقررات جهت منظوری به‌مجلس عالی وزراء تقدیم میشعود .

تطبیق ریفورم :

۱ـ رویدست گرفتن سروی ومطالعه ساحه عرفانی بسویه های مختلف در سراسرکشور.

۲ـ حتی الامکان جلوگیری ازتاسیس مکاتب دهاتی، ابتدایی وثانوی جدید اقلا در طـــول دوالی سه سال آینده .

۳ـ جمع‌آوری معلومات‌لازمه درباره نیازمندی های قوای بشری کشور مربوط به پنج الـی ده سال آینده جهت تطبیق موثر ومثمرریفورم.

٤ـ عیار نمودن نصاب تعلیمی ، پروگـرام های درسی، کتب تجهیزات وغیره بادر نظـر داشت اصل کیفیت وروحیه ریفورم .

٥ـ رویدست گرفتن یك سلسله اجراآت واقدامات متداوم چه ازنگاه ارتقای مکاتب‌دهاتی وابتدایی موجوده بسویه صنف هشت و چـه ازنگاه تعدیل برخی ازلیسه های ثانوی عمومی به مکاتب مسلکی متکی به پرنسیب تدریجی.

٦ـ طرح یك پلان کارجامع ومنظم ازطرف وزارت معارف .

۷ـ تکلیف مصارف اضافی دربودجه معارف بادرنظر داشت صرفه جویی متصوره ازطرین تطبیق ریفورم .

نکات عمده ریفورم معارف درمورد اهـداف ریفورم، ساختمان دوره های مختلفه تعلیمـی وتطبیق ریفورم در کمیسیون مختـــلط بورد اقتصادی وزارت معارف مطرح بحث قرارگرفت وبعداز غور ومداقه درچندین جلسه بتاریـخ ۳۰ جدی ۱۳۵۳ طی سه صفحه تصویب‌گردید.

فعالیت های وزارت معارف :

وزارت معارف درساحات مختلف فعالیت های انجام داده‌که بطور خلاصه در ینجا توضیـــح میشود .

تعدیل درلایحه هاوپروگرام های درسی :

منظورانطباق سیستم درسی باشرایط کنونی برلایحه های ذیل تعدیل وارد شده است :

۱ـ لایحه شمول به مکاتب مسلکی .

۲ـ لایحه شمول فارغان مکاتب مسلکی به پوهنتون .

۳ـ لایحه تفتیش مکاتب (لایحه مفتشین ولایات ولایحهٔ مفتشین مرکزوزارت معارف) .

٤ـ لایحه جدید الشمولان .

٥ـ لایحه شمول درمکاتب لیلیه (این لایحه برای اولین بار تهیه‌شده وبمعرض اجراگذارده شده است .)

٦ـ لایحه وظایف مسوولین امور لیلیه (این لایحه برای اولین بارتهیه وبمعرض اجراگذارده شده است .)

۷ـ لایحه دیپارتمنت مضامین در مکاتب ثانوی .

۸ـ لایحه ارزیابی وحاضری مکاتب مسلکی.

۹ـ لایحه‌اعضای ریاست تدریسات مسلکی.

همچنین برمفردات نصاب تعلیمی و کتب درسی ذیل تجدید نظر بعمل آمده است .

۱ـ مکاتب مسلکی .

۲ـ مکاتب تربیه معلمین .

۳ـ پروگرام تعلیمات رادیویی .

٤ـ لیسه تربیت بدنی .

٥ـ پروگرام های مدیریت عمومی رهنمایی مسلکی .

قابل یادآوری است‌که به تأسی ازارشادات بناغلی رئیس‌دولت بمنظورتشویق نویسندگان ودانشمندان کشور برلایحه تالیف و ترجمه تجدید نظر بعمل آمده است .

تاسیسات جدید :

بمنظورانکشاف متوازن‌معارف درمرکزوولایات تاسیسات ذیل جدیداً تاسیس گردیده است :

۱ـ لیسه زراعت ولایت فراه به گنجایش سه صد شاگردتاسیس گردید، همچنین‌مقدمات تاسیس پنج باب انستیتوت‌تعلیمات عالی‌زراعتی درمرکز وولایات طرح شد .

۲ـ به‌اساس خط مشی دولت جمهوری مبنی برگسترش صنایع ثقیله در کشور اساس تخنیکم عالی‌کابل دربهار سال ۱۳۵۳بگنجایش هفتصد شاگرد گذاشته شد وهم برای ٥٠نفر ازفارغان صنوف نهم تخنیکی کورسهای شبانه دراین انستیتوت افتتاح گردید .

۳ـ برای نگهداشت تناسب معقول در کدر های تخنیکی به سویه های مختلف درچوکات مکاتب تخنیکی انستیتوت تربیهٔ معاون انجنیر به سویه صنف چهاردهم تاسیس گردید .

٤ـ برای رشد انکشاف هنرموسیقی ملی لیسه موزیك افتتاح شد .

٥ـ کار تاسیس پنجاه کتابخانه بر علاوه کتابخانه های سابق درمکاتب مرکز وولایات رویدست گرفته شده .

٦ـ بصورت مجموعی ۹۰ باب مکتب دهاتی و٢٥ باب مکتب ابتدایی جدیداً تاسیس شد و۹۷ باب مکتب دهاتی به ابتدایی، ۱۱٦ باب مکتب دهاتی یك معلمه به دومعلمه و٢٥ باب مکتب دهاتی دومعلمه به سه معلمه ارتقاء داده شد .

۷ـ یك باب کورس برش لباس در چوکات

دمیرمنو ټولنه افتتاح گردید .

۸ـ ۱۹۰ کورس سوادآموزی در حوزه شهر کابل ٤١ کورس سواد آموزی درولایت بغلان و٣٤ کورس سواد آموزی درکوهدامن تاسیس شد، برای شاگردان تمام این کورس ها کتاب قرائت، کتاب حساب ، رهنمای معلم وکتاب کار داده شده است .

۹ـ به کمك مالی یونسکو در ادارهٔ ملـی مبارزه بابیسوادی کتابخانه تاسیس گردید .

۱۰ـ در مورد تاسیس یـك پروژه بزرگ تعلیمات اکابر وسواد حیاتی با نمایندگـــان موسسات اداره انکشافی ملل متحد ویونسکو تبادل نظربعمل آمد. همچنین همکاری یونسکو درمورد افتتاح چندکورس سواد آموزی نسوان درکوهدامن وتهیه مواد رهنمای خانواده جلـب گردید .

۱۱ـ با سا س تقاضای اداره انکشـــاف بین المللی امریکا وموافقت مقامات ذیصلاح افغانی یك پروژه تعلیمات اکابردرسه‌ولسوالی به امداد تخنیکی آن اداره تاسیس میشود .

همچنین بکمك‌مالی یونسکو یك ورکشا پ نویسندگان بمنظور تربیهٔ پرسونل ملی مبارزه بابیسوادی عنقریب درکابل تاسیس می شود تادرباسواد ساختن نفوس خارج مکتب از راه سمعی وبصری فعالیت نماید .

۱۲ـ پلان جدیدی بمنظور مرتبط ساختن سواد حیاتی باانکشاف کوپراتیف طرح‌گردید

۱۳ـ یك پایه ماشین اکسریز در ریاست حفظ الصحه معارف نصب وبکار انداخته‌شد.

تهیه ، تالیف وچاپ کتب :

قسمت اول : کتب درسی، ممد درسی و رهنمای معلم :

برای اینکه درکیفیت وکمیت تدریسی در معارف بهبودی پدید آمده جامعه افغانی با حفظ نوامیس ملی وارزشهای دینی از پدیده های علوم ومعارف معاصر طوریکـــه شایسته است بهره ورگردد درطرز تألیف وتهیه کتب درسی تجدید نظر عمومی بعمل آمده است .

الف:کتبیکه تألیف وترجمه آن تکمیل‌گردیده آماده چاپ میباشد :

۱ـ کتاب قرائت دری صنف دوم با کتاب مهارتهای لسان وکتاب رهنمای معلم آن .

۲ـ کتاب قرائت پشتو صنف دوم باکتاب مهارتهای لسان وکتاب رهنمای معلم آن .

۳ـ کتاب ریاضی، دری‌صنوف دوم بارهنمای معلم آن .

٤ـ کتاب اجتماعیات دری صنف پنجم .

٥ـ رهنمای معلم تربیت بدنی برای صنوف چهارم الی ششم .

ب : کتب ذیل بعدازتألیف زیر تجربه قرار گرفته اعست :

۱ـ کتاب قرائت دری صنف چهارم ورهنمای معلم آن درولایت مزارشریف .

۲ـ کتاب قرائت پشتو صنف چهـــارم و رهنمای معلم آن درولایت جلال آباد .

۳ـ کتاب قرائت پشتو صنف چهارم بحیث لسان دوم درولایت مزارشریف .

٤ـ کتاب قرائت دری صنف پنجم بحیـث

لسان دوم بارهنمای معلم آن درولایت وردك .

٥ـ کتاب قرائت پشتوی صنف سوم باکتاب مهارتهای لسان ورهنمای معلم آن درولایـت قندهار .

٦ـ کتاب قرائت دری صنف سوم باکتاب مهارتهای لسان ورهنمای معلم آن در ولایت کابل .

٧ـ کتاب ریاضی صنف پنجم در ولایت قندهار وجلال آباد .

٨ـ کتاب ساینس صنف ششم بزبان دری درولایت پروان .

٩ـ رهنمای معلم کارهای عملی وارت صنف ششم برای دختران وپسران در مکاتب شهر کابل .

د: کتبیکه زیرکار میباشد :

١ـ قرائت پشتوی صنف پنجم .

٢ـ رهنمای معلم صنوف چهارم، پنجم و ششم تعلیم وتربیت دینی .

یکعده کتبی‌که دردوره متوسطه و ثانـوی قابل تجدید نظرفوری وعمومی بود ولی چون تاهنوز پروژه نصاب تعلیمی مشغول تهیه‌کتب دوره ابتدایی است موفق نشد تاآن کتب را که دردوره ثانوی ومتوسطه میباشد سراز نو تألیف کند، لذا مرکز سیانس تجدید نظر بر کتب ساینس وریاضی دورهٔ متوسطه وثانوی رابعهده‌گرفته است که ازتاریخ ٢٦ الی اخیر سال ١٣٥٣ کتب ذیل درآن مرکز تجدید نظر شده است .

بیالوژی صنف١٢، فزیك صنف ١٠، فزیك صنف ١١، الجبرصتنف ١٠، هندسه صنف ١٠ بیالوژی صنف ٧، بیالوژی صنف ٩، حساب ٨ وکیمیای صنف ١١ .

همچنان درمرکـــز ساینس درحدود (٦٠) نشریه دیگر ازقبیل رهنمای معلم، لابراتوار رهنمای تجارب برای معلم وغیره نیز تهیـــه وبدسترس استادان وشاگردان قرارداده شده است .

قسمت دوم : کتب غیردرسی :

الف ـ کتب ذیل ازطرف پشتوټولنه بچاپ رسیده است :

پشتو احصائیوی قاموس، قـاموس لیکنه ، د جمهوریت وږمی ، ددولت لیوالی دیـوان ، دروښانی واصل ځوشعرونه، د روښانیانو ملی نهضت، په خارج کی پشتوځیړونکی، ادبـــی ستوری، خیرالبیان .

همچنین ازطرف پشتو ټولنه بر قـامـوس (انگلیسی پشتو) کارشده وچاپ آن الان جریان دارد .

ب: کتبیکه ازطرف پشتوټولنه اکنون زیر چاپ میباشد :

١ـ سیرة النبی صلی الله علیه وسلم

٢ـ دافغانستان ژبی اوتکمونه

٣ـ دنهضتونو سالار سیدجمال الدین‌افغان.

٤ـ دچیړنی لارښود .

٥ـ بایزیدروښان (دسیمینارد‌مقالومجموعه).

کتب وآثاریکه در شعب مختلفه پشتو ټولنه برآن کار جریان دارد :

لغت پوهنه، دلرغونی یونان فلسفه، دبایزید روښان نهضت، پوهنری اثر، دخوشحال خان ختک دژوند اجتماعی اړخ، اوسنی شاعـران داجتماعی تحول تیوری، د افغانستان معاصـر تاریخ، میرزاخان انصاری دیوان، دخوشحال خان ختک دیوان، درحمان بابادیوان، دپښتو ارخانیك قاموس، پشتوقاموس .

همچنین مواد مربوط به جهان کاربه صورت پامفلیت ازطرف مدیریت عمو می رهنمایـی مسلکی بچاپ رسیده است .

قسمت سوم - کتبی که ترجمه شده :

۱ـ بمنظور تربیه پرسونل مسلکی اداره‌ملی مبارزه بابیسوادی یکتعداد کتب ووسایل بـه کمك مالی یونسکو بدری وپښتوترجمه‌گردیده ومورد استفاده قرار گرفته است .

۲ـ کتابهای (په پوهنه اوروزنه کی پلاننګ څه ته وائی) و (دښځو تعلیمات اوپرمختګ) نیزبه کمك مالی یونسکو ترجمه شده واکنون زیرچاپ میباشد .

قسمت چهارم- کتب درسی ممد درسی و رهنمای معلم که ازچاپ برآمده است :

بصورت مجموعی (۲۹) نوع‌کتب درسی، ممد درسی ورهنمای معلم به تیر از (۱۶۶۶۵۰۰) جلد از چاپ برآمده است .

قسمت پنجم - کتب ودیگر نشرات که در مطبعه معارف چاپ شده است :

به تعداد (۴۲۹۵۰۰) جلدکتب درسی، ممد درسی ورهنمای معلم وبه تعداد (۲۷۸۵) جلد مجله ودیگر نشرات درمطبعه معارف از چاپ برآمده و(۴۹۲۰۰۰) جلدکتب درسی ممددرسی ورهنمای معلم اکنون درین مطبعه زیر چـاپ میباشد همچنین بیش ازدوملیون وچهار صد هزار اوراق متفرقه درین مطبعه بچاپ رسیده است .

سیمینار ها، کورسها وورکشاپها :

برای تنظیم بهتر اموردرسی معارف درمرکز وولایات یك سلسله سیمینار ها ، کورسهـا وورکشاپهای تربیتی دایر شده است که ذیـلا توضیح میشود :

۱ـ برای اینکه مدیران معارف مرکزوولایات باجریان واقعی معارف آشناشده در تطبیـق اهداف عالی دولت جمهوری فعالیت های موثری انجام دهند ازتاریخ ۱۹ـالی ۲۸ سنبله ۱۳۵۳ سیمینار مدیران معارف دایر گردید .

۲ـ برای آشنایی بیشتر معلمان با اهداف تدریس مضامین ابتدایی استعمال موثر کتب نقشه هاوچارت ها وپروژه ارتقای اتومات از تاریخ ۱۸ جوزا الی ۱۵ حوت ۱۳۵۳ درمکاتب مرکز وولایات غزنی، پروان، فراه ونیمروز سیمینار های دایر گردیدکه درآن مجموعاً بیش ازسه هزارمعلم، معلمه، مفتش، سر معلم و آمرمکتب اشتراك کرده بودند .

۳ـ بمنظور تقدیرازمقام والای معلمین بادرد ووطن پرست صدمین سال تولد شاعر شهیر وطن مرحوم عبدالعلی مستغنی بروز ۱۴ـاسد ۱۳۵۳ تجلیل شد .

۴ـ بمنظو ر آشنایی بهتر معلمان ساینس به تدریس این مضمون سیمیناردر لیسه امانی دایر گردید که درآن ۲۵ نفر معلمان ساینس مرکز وولایات اشتراك کرده بودند ، بهمین منظور سیمینار های منطقوی ازطرف مرکـز ساینس درمرکز وشش ولایت دایر گردید .

۵ـ درین سال سالگــــر د پنجاهمین سال تاسیس لیسه امانی باپیام ښاغلی محمد داؤد رئیس دولت وخطابهٔ ښاغلی وزیرمعارف تجلیل گردید .

این لیسه طی نیم قر ن یکتعــداد زیـــاد فارغ التحصیل به جامعه تقدیم نموده است .

۶ـ سیمیناری بشمو ل مالـــکان هوتلهــا، رستورانها، متصدیان امور هوتلهای دولتی در هوتل انترکانتی ننتال ازطرف مکتب هوتلداری دایر گردید . درین سیمینار درباره بهبــود مواد غذایی وجلب بیشتر سیاحان بمعــیــا ر بین المللی تبادل نظر های صورت گرفت .

۷ـ سیمینار تدریس آموزی برای معلما ن مناطق سردسیر ازتاریخ ۱۹ـالی ۲۹دلو۱۳۵۳ دردارالمعلمین ننگرهاردایر گـــردید . در ین سیمینارعلاوه ازمتخصصین داخلی ازنظریکعده متخصصین رضاکار آلمانی نیز استفاده شــده است .

۸ـ کورس نظارت تربیتی برای مفتشان دایر گردید .

۹ـ درورکشاپ ، آرت عملی دارالمعلمیـــــن برای آشنایی شاگردان به رسم های تخنیکی (استفاده ازوسایل نجاری، فلزکاری و برق) فعالیت هاصورت گرفت .

۱۰ـ سیمیناری بشمول‌مفتشان مرکزوولایات دایرگردید .

۱۱ـ سیمینار بین المللی بایزید روښـــان بتاریخ ۱۵جدی باپیام ښاغلی محمدداود رئیس دولت وصدراعظم افتتاح‌گردید . درین سیمینار که شخصیت های برازنده علمـی داخلـی و خارجی اشتراك ورزیده بودند برحیات بایزید روښان ، شخصیت مجاهد ودانشمند معــروف کشور روشنی انداخته شد .

۱۲ـ ازطرف دمیرمنوټولنه برای تنویرافکار نسوان مجموعاً ٤٤ کنفرانس دایر شده وبرای تنویر کودکان مجموعاً ۲٦ برنامه نمایش فلــم های تربیوی اجرا شده است .

۱۳ـ برای‌معلمان مبارزه بابیسوادی سیمینار های تربیتی بااستفاده ازنظر متخصصان داخلی وخارجی دایر گردید .

۱٤ـ سیمینار ملی عملیات سواد آموزی طی دوهفته‌بکمك مالی یونسکوو بااشتراك متخصصان داخلی وخارجی دایر گردید .

۱۵ـ ازطرف‌موسسه دبلیو،اف،پی سیمیناری برای اصلاح امور مربوط به تغذیه (به شمول آمران لیلیه های ولایات وطباخان مربوط) در شهرجلال آباد دایر گردید .

۱٦ـ کورس مقدماتی و اساسی څارندوی برای مربیون دختران وپسران څارنـــدوی در ولایات فاریاب، جوزجان، مزار، سمنگان، بغلان تخار وبدخشان درمرکزوولایات مزارشریف و کندز دایر گردید .

همچنین کورسهای مشابهی درمرکز وولایات هرات وقندهار نیز تدویر شد .

۱۷ـ کورس مسلکی مقدماتی و اساســـی برای پالندویان رضاکار شهر کابل وپالنجونی های پوهنتون دایر شد .

۱۸ـ برای آشنایی بامقررات ترافیکــی به همکاری مدیریت های ترافیك ازطرف څارندوی درمرکز وولایات کورسها دایر گردید .

۱۹ـ تمام دوره های‌تربیوی‌مربیون څارندوی قرارذیل طبقه بندی شده ودرتدویر کورسهای

مسلکی مواد مندرجه آن عملی گردید .

الف کورسهای مقدماتی :

ب- کورس اساسی (زمرك، زرکی، ښیکنوال وهیل، پالندوی، پالنجونیوپالندویان رضاکار).

ج- کورس متوسط برای مربیون دوره های مافو ق .

د- کورس ودبیچ برای مربیون دوره های مافوق .

ه - کورس تربیوی برای دوره های مافوق.

و- کورس ان، تی، سی یاتربیت ملیمربیون.

ز- کورس ان، تی، سی یا تربیت بین المللی مربیون .

۲۰- هجدهمین سالگرد خارندوی در ۱۹ ثور ۱۳۵۳ درکابل به پیام ښاغلی محمد داودرئیس دولت ,صدراعظم افتتاح گردید .

۲۱- اولین سیمینار آمرین خارندوی ولایات درکابل دایر شد وطی آن تصامیم مفیدی اتخاذ گردید دراخیر سیمینار ښاغلی محمدداؤدرئیس دولت و خارندوی اعلی د افغانستان خارندوی ټولنه اعضای سیمینار رابحضور خود پذیرفته ضمن وصایای قیمت دار خو یش آمرین خارندوی رامتوجه وظایف خطیرشان نمودند .

۲۲- دوسیمینار بغرض رهنمایی معلمان از طرف مدیریت عمومی رهنمایی‌مسلکی درکابل وهرات دایر گردید .

۲۳- یك سلسله سیمینار هابرای آمران مکاتب درمورد رهنمایی مسلکی دایر گردید . همچنین برای (۷۷۰۰) شاگر د تحت پروژه رهنمایی مسلکی و(۱۲۰۰) نفر خارج پروژه ازطرف معلمان رهنمامشوره های مسلکی و رهنمایی داده شده است .

برای انکشاف روابط فرهنگی کشوربامماللك دوست وبلندبردن سویهٔ علمی منسوبین معارف فعالیت های ذیل صورت گرفته است .

الف- تمدید قرارداد های‌که موعدآن تکمیل شده بود .

۱- قرار داد فرهنگی بین دولت جمهوری افغانستان و اتحاد جماهیر اشتراکیه شوروی تمدید گردید .

۲- قراردادتوامیت بین پوهنځی‌های ساینس واقتصاد افغانستان وپوهنتون های بن، بوخم وکولن آلمان وقرار داد توامیت پولی تخنیك بایکعده موسسات تعلیما ت عا لی شوروی تمدید گردید .

۳- قرار داد بااداره انکشاف بین المللی اضلاع متحده امریکا ووزارت معارف در مورد کمك های آن اداره درپروژه نصاب تعلیمی و مواددرسی وتهیه پرسونل تعلیمی تمدید شد.

٤- بادول هند، ترکیه، عراق، پولیند، بلغاریا چکوسلواکیا، یوگوسلاویا، مجارستان، حکومت اتحادی آلمان، فرانسه، دنمارك، جاپان، چین ایران وایتالیا قرارداد فرهنگی صورت گرفته است .

همچنین مراحل ابتدایی موافقتنامه فرهنگی بین افغانستان ومصرتکمیل شده و مسودهٔ موافقتنامه فرهنگی بین افغانستان و کویت طرح گردیده است .

ب- دیدوبازدید ها، کورسهاوسیمینارها :

۱- هفت نفر محصل امریکایی برای شناسایی بیشتر افغانستان برای چند هفته به ایندیار آمدند .

۲- ۲۷نفر دانش آموزان ایران از آثار

باستانی افغانستان دیدن کردند .

۳ـ رئیسه مبارزه با بیسوادی بنا بدعوت سازمان دوستی و روابط فرهنگی باکشورهای خارجی تاجکستان وشعبه تاجکی سازمان دوستی روابط فرهنگی با افغانستان به اتحاد شوروی اعزام شد .

٤ـ بنابدعوت (دهلی اسوشین فوتبال) یك تیم ۱۸ نفری فوتبال ازتاریخ ۹ـالی ۲۲میزان دردهلی به مسابقات پرداخت .

٥ـ بنابدعوت مقامات سپورتی اتحادشوروی تیم ملی والیبال به آنکشور عزیمت نمود .

٦ـ یك‌گروپ ده نفری از مربیون شارندوی مرکزوولایات غرض فراگرفتن تربیت بین‌المللی مربیون کورس حرفوی شارندوی عازم ایران شد . درین‌کورسها عده از مربیون شارندویان آسیایی، اروپایی وعربی‌اشتراك ورزیده بودند.

۷ـ دونفر ازشارندویان افغانی برای تعقیب کورسهای مسلکی عازم مالیزیا گـردیدند . درین کورسها از ۱۵ کشور مختلف حوضـهٔ ایشیاپسفیك دعوت بعمل آمده بود .

۸ـ برای اولین بارکورسهای تربیوی زمرك هاودوکورس ملی مربیون به اجازه دفترایشیا پسفیك درکابل دایرگردید ونمایده آن موسسه نیزدرین کورسها اشتراك ورزید .

۹ـ دونفرازشارندویان افغانی برای اشتراك درنهمین کنفرانس ایشیاپسفیك عازم سنگاپور شدند .

۱۰ـ دونفرازاعضاء ستاف شارندوی دختران درسیمینار انکشاف اجتماعی شارندوی دختران درپونه عازم هندوستان شدند . درین سیمینار عده ازنمایندگان شارندوی کشور های آسیایی افریقایی ، امریکایی و آسترالیایی شرکـت ورزیده بود وهمچنین دو نفر از نمایندگـان شارندوی در اجتماع جوانان جا پان اشتـراك ورزیدند .

۱۱ـ شش نفر از مربیون وآمران شارندوی مرکزوولایات‌که ازطرف عربستان سعودی برای اشتراك در اجتماع پالندویان ممالك اسلامـی برای کمك باحجاج ممالك خویش دعوت شـده بودند درمراسم حج اشتراك ورزیده وازین راه باحجاج افغانی همکاری نمودند .

۱۲ـ به تعداد ۱۰۲ نفرازدختران وپسران شارندوی مرکز وولایات توانستند به مصارف شخصی خوددرهفتمین جمبوری ملی هندوستان درفرید آباد شرکت ورزید .

جوانان افغانی بااین‌رقم درشت ریکاردخوبی رادرهمه فعالیت های جمبوری قایم کردند که به اثرآن دومدال عالی شارندوی ازطرف مقامات شارندوی دولتهای پاکستان وهند به ایشان منظور گردید .

عالی‌ترین مدال شارندوی‌هندازطرف بناغلی فخرالدین علی احمد رئیس جمهور آنکشوربه بناغلی محمد نسیم رئیس شارندوی افغانستان تفویض گردید .

۱۳ـ بعضی ازمنسوبین معارف درسیمینارها نمایش آثار وسالگـرد هـا ی ذیل اشتراك ورزیده اند .

محفل هزارو دوصدمین سالگرد اسماعیـل بخاری درتاشکند، سیمینار تدبیرمنزل درفلپین نمایش آثار پوشکین دراتحاد شوروی، جلسهٔ متخصصان تعلیمات ابتدایی درپاریس، جلسهٔ متخصصان معارف روبانکشاف درساحه تعلیم

وتربیه درپاریس، کورس برودکاستنک تعلیمی درکوالالمپور، کورس تربیوی درهالیند، سیمینار مربوط به‌نوآوری درساحهٔ سوادآموزی دردهلی کوالالمپور، بنکاك وتوکیو، کورس تعلیما ت ساینس درهنگری، کورس تربیتی مربوط تولید کتب درسی درتوکیو، کورس ریاضی وفزیك دربین المللی تـــریســـت ایتالیا ، بازدید از موسسات سازمان کتب درسی ایران، مسابقه قرائت قرآنکریم درمالیزیا ، کورس ادارهٔ عامه درمانیلا، سیمینار منطقوی متود توزیع مـــواد درسی درکولمبو، کورس تربیوی مربوط بـــه تجهیزات تعلیمی وتعمیرات مکاتب درهـــند ، مشاهده موسسات رادیو تاشکند، ورکشا پ تعلیمات فزیك برای آسیادر بنکاك، کــورس مترولوجی، ترسیم نقشهٔ مکــاتف درانستیتوت بین المللی پلان گذاری پاریس، ورکشاپهای تعلیمی دربیروت، بازدید ازموسسا ت عرفانی فرانسه ، دیدن موسسات عرفانی عــربستان سعودی، کورسهای استفاده ازمنابع بشری در انکلستان، کانگرس بین‌المللی سپورت دراتحاد شوروی ، موسسه دایمی نویسندگان افریقایی وآسیایی دربیروت وسریلانکا، سیمینارتعلیمات رادیویی درتوکیو وکوالالمپــور ، کنـــفرانس هایدرولوجی درپاریس ، کورس ریسرچ‌کیمیا درجمهوریت فدرالی آلمان .

همچنین چهل نفر محصل به مصرف شخصی خودبرای تحصیلات عالی بخارج رفته اند .

۱٤ــ بناغلی وزیر معارف در هجدهمیـــــن کنفرانس عمومی یونسکـــو کـــــه ازتاریخ ۱۷ اکتوبرالی ۲۳ نومبر ۱۹۷٤ درپاریس منعقـــد گردیده بود به آنصوب اعزام شدند .

ج ــ بورسهای تعلیمی :

ازبورسهای تعلیمی ذیل استفاده بعمل آمده است .

۱۷نفر ازبورسهای آلمان ، ۵۰نفر ازاتحاد شوروی، ۲۳نفرازفرانسه، پنج نفر ازعربستان سعودی، ۱۹نفرازهند، ۲۰نفر ازامریکا، ۲نفر ازایران، ۲نفرازبلغاریا، ۲نفر ازتایلند، یکنفر ازرومانیا، یکنفر ازهالیند استفاده کرده اند.

همچنین ۲۱ نفر تحت پروگرام یونسکو و پنج نفر تحت پلان کولمبو به ممالك مختلـــف اعزام شده اند .

تعمیرات :

تهیه عمارت مناسب برای مکاتب یکی ازکار های عمده است‌که درپهلوی فراهم آوری دیگر وسایل باید بدقت کامل موردتوجه قرارگیرد. ازطرفی هم تهیه حداقل وسایل زندگی برای آن معلمانی که درنقاط دور دست به تدریس اولادکشور مصروف اند ازلوازم اولی شمرده میشود، بهمین اساس وزارت معارف در صدد آن شد تا (٦۰۰) منزل رهایش رابرای معلمان درمناطق که ازمرکز فاصله دارد تعمیر نماید.

علاوه برآن (۹۰۰) تعمیر برای مکاتب دهاتی وابتدایی جدید اعمار شود وهم ۲۵۰ عمارت نیمکاره مکاتب تکمیل گردد. برای تهیه منزل رهایش معلمان دوپروژه دیگردر نظر گــرفته شدیکی درنزدیکترین ولایات (ننگرهارووردك) ودیگری دردورترین ولایات ازمرکز(بدخشان) .

درپروژه بدخشان ۳۵۰ عمارت (مکاتب‌دهاتی ابتدایی ومنزل رهایش معلـــمان) به مبلـــغ ۸۰۰۰۰۰۰ ــافغانی درنظر گرفته شدکه کـــار ساختمان این عمارات قسماً هشتاد فیصد تا

آخرسال ۱۳۵۳تکمیل شده وبقیه کارآن جریان دارد درپروژه نمبراول نمونوی (وردك) که از تاریخ ۲۳ـاسد کارآن شروع گردیده به اول قوس ختم شد معلوم گردید که نظربه تدابیر دقیق فنی وتخنیکی ۵۳فیصد در مصارف ایـن عمارات صرفه جویی بعمل آمده است .

همچنین پروژه نمبر دوم نمونوی (ننگرهار) که مورد استفاده قرار خواهد گرفت .

درمورد تعمیرات نیمکاره برای آن عماراتیکه کارساختمان آن از ٤۰ فیصد کمتر باقیمانده ۲۰ ملیون افغانی تخصیص داده شد، بهمین اساس تاآخرسال ۱۳۵۳ از جمله ۲۵۰عمارت نیمکاره مکاتب ۱۵۰ باب مکتب تکمیل شـــده مورد استفاده قرار گرفت .

درمرکز پروتوکول اعمار۵۰ مکتب باریاست خانه سازی عقدشدکه تاآخرسال ۱۳۵۳عمارات ذیل تکمیل ومورد استفاده قرار گرفت .

دوبـلاك شانزده اتاقی برای۲مکتب ابتدائی دررحمان مینه .

دوبلاك ۱٦ـاتاقی برای يك ليسه ويك بلاك ۱٦ـاتاقی برای مکتب ابتدایی درشاه شهید

همچنین کارساختمان ۲ بلاك ۱٦ـ اتاقیبرای يك ليسه درخیرخانه مینه و۲بـلاك ۱٦ـاتاقی بـرای لیسه خوشحـال خان در ساحه تدریسی آن لیسه .

ریاست خانه سازی علاوه براین ۷بلاك ۱٦ اتاقی وعمارتانستیتوتاداره صنعتوهوتلداری رانیزدرسال ٥٤ تکمیل خواهد کرد .

همچنین ساختمان تعمیر حـــریق شـــده خوشحال خان وادیتوریم لیسه نادریه تا آخر سال ۱۳٥٤ تکمیل میشود. ترمیم و رنگمالی (۱۱) لیسه مرکز و٤عمارت دیگر(کمپ معارف نندارتون، مطبعه معارف وپشتو ټولنه) نیـز بزودی تمام خواهد شد، علاوه برآن بیش از یکصد قلم فرمایش تعمیرات مربوط بهمعارف طی سال ۱۳٥٤ عملی خواهد شد .

پلان پنجساله آینده تعمیـــرات معـــارف بصورت منظمی طرح شدهکه درآن در حدودسه ونیم هزار عمارت مکاتب ابتدایی، متوسطـه وثانوی گنجانیده شده است که باتطبیق آ ن بسیار ازمشکلات ازین ناحیه مرفوع خواهـــد شد .

تداوی درمربوطات معارف :

درپهلوی تهیه دیگر وسایل حفظ الصحـــه نیزاز مسایل عمدهای استکه همیشه وزارت معارف به آن توجه مبذول داشتهاست . بهمین اساس بیش ازهزارمادروطفل ازطرف مددگاران اجتماع میرمنوټولنه به کلینیك های صحـــی وشفاخانه هافرستاده شده اند. همچنین ۱۹۸ نفرواکسین بیسیجی ۱٦۷ نفر واکسینچیچك و۳۹٤طفل واکسین دی،تی،پی شدهاند. همچنین ۹۵ مادربه کلینیك مرکز حمایه طفل ومـادر میرمنوټولنه معرفی شده اند .

۵۰ طفل درمرکز حمایه طفل ومادر بستری وتداوی شده و۸۰مادر بدیگر شفاخانه هـــا معرفی شده اند .

از ۹۰٦۰ زن حامله ومصاب به امـــراض نسایی درحدود دوهزار طفل درکلینیك هـــای موسسه نسوان مراقبت صحی بعمل آمـــده وتداوی شده اند .

۲۲۲۱ واقع رادیو گرافی در اکسریز دمیرمنو ټولنه بعمل آمده است .

درسرویس های گوش، گلو، جراحی، چشم وکلینیك دندان، شعب پانسمان اکسریز، لابراتوار وواکسین حفظ الصحه معارف درمرکز وولایات مجموعاً بیش از۳۷۱ هزار شاگرد ودیگرمنسوبین معارف معاینه، تداوی وواکسین شده‌اند .

هیأت طبی‌که برای معاینه شاگردان ولایت فراه اعزام شده بود مجموعاً ۳۱۷۹ شاگرد را معاینه کرده وبرای ٦۹۳ نفرادویهٔ لازم توزیع نموده است .

همچنین ۱۲ نفر پانسمان و بر۷۱٥ نفر واکسین چیچك تطبیق شده است .

جلب همکاری :

به‌منظور پیشرفت معارف وبرای تطبیق پلان های عام المنفعه دولت جمهوری ازکمك های به شائبه ممالك دوست استفاده بعمل آمده است که ذیلا توضیح میشود .

۱ــ ریاست تربیه معلمین بمنظور بلندبردن سویهٔ تعلیمی همکاری پیسکوران امریکایی و آلمانی راجلب کرده است .

۲ــ ادارهٔ یونیسف پرداخت مبلغ ۳۳۰هزار دالررابرای فعالیت های تعلیمات ابتدایی وعده داده است .

۳ــ عربستان‌سعودی پرداخت‌مبلغ۲٥ هزاردالررا برای تهیه کاغذ چاپ کتب درسی وجمهوریت عراق پرداخت یك ملیون دالر رابرای بهبود وضع تعمیرات معارف وعده داده است .

٤ــ اداره مواد غذایی بین المللی مقدار۳۰۰ تن شیرخشك ٥٤۰۸ کیلو گرام چای سیاه ۱٤۰۰کیلوگرام پودرتخم به‌افغانستان‌مساعدت کرده است که بعدازوضع مصارف حمل ونقل مبلغ شانزده ونیم ملیون افغانی ازدرك قیمت این مواد به بودجه دولت تحویل گردیده‌است. همچنین موافقت بعمل آمد تا ازین موسسه یکصدوپانزده تن روغن بوزارت معارف امداد گردد .

فعالیتهای عمومی :

علاوه برمطالبی‌که قبلاتذکاریافت در چوکات وزارت معارف بصورت عمومی فعالیت های ذیل بعمل آمده است :

۱ــ شانزده درس‌برای تعلیمات‌رادیویی‌بزبان پشتوودری تهیه شده است .

۲ــ یکتعداد پوستر برای بهبود تعلیمات رادیویی تهیه شده وبدسترس مکاتب گذاشته شده است .

۳ــ درحدود چهار صدوشصت نفر شاگردان معارف بعداز وقت رسمی تحت نظر متخصصین داخلی وخارجی برای تربیت بدنی به سپورت های مختلف ازقبیل بوکسینگ، وزنه برداری وغیره پرداخته اند . همچنین بیش از۸۰ نفر شاگرد معارف در چوکی ارغندی به سپورت سکی پرداختند .

٤ــ بمنظور تعمیم‌وگسترش سپورت وتربیت بدنی درمکاتب نسوان تورنمنت خزانی سپورت بین تیم های نسوان صورت گرفت .

٥ــ مسابقات جمنا ستیك بمنظور اصلاح نواقص وتشخیص سویهٔ ورزشکاران در کلپ ورزشی معارف درلیسه تربیت بدنی بر گزار شد .

٦ــ برای ۱٦۸۲ نفر مامور شهادت نامه

کورس پشتو داده شد .

۷ـ ازطرف موسسه نسوان با ۳۱۰ خانواده در نادرشاه مینه ازلحاظ نظافت، رفتار نیك باهمسایگان وواکسیناسیون همکاری ورهنمایی شده .

۸ـ ازطرف همکاران اجتماع میرمنو ټولنه ۵۸ فامیل مربوط به صندوق مادر ۷۸٦ نفراز نواحی مختلف شهر ویزت شده واز جدایی ٤۰ زن وشوهر به نفع فامیل شان جلوگیری شده است . همچنین برای ۳٤۸ مادر وطفل مستحق ازصندوق مادر مد د معاش ماهانه پرداخته شده برای دارالتادیب اشیای مورد ضرورت شان ازقبیل کمپل، بوت، مجله بخوان وبدان ودیگر موادخواندنی اهداء شده وهم بافامیل هایشان تفاهم بعمل آمده است . همچنین برای محبوسین بدون پای، موادخوراکه ازقبیل برنج ، روغن وغیره امداد شده است .

برای پنجصد نفر کارگر فابریکه های بگرامی وسیلوی مرکزی و۱۷٤ نفر محبوسین ازطرف مددگاران اجتماع مشوره های لازم داده شده واز ۵۹ طفلی که با مادرشان در محبس هستند مراقبت بعمل آمده است .

۹ـ برای جلوگیری ازولادت های بی هم ورهنمایی درامور تربیتی وغیره ۱۵۵۰ مادراز طرف مددگاران اجتماع میرمنو ټولنه رهنمایی بعمل آمده است .

۱۰ـ برای ۷۸۰ مادر و۹٦۳ طفل شیروروغن نباتی تحت پروژه (۵۹۹) مواد غذایی موسسه صحی جهان توزیع شده است . درشعبهٔ فرمایشات میرمنو ټولنه مجموعاً ۱۷٦۳۷ پارچه دوخته شده است .

۱۱ـ درشعب خیاطی ونجاری وتباشیرسازی موسسه صنایع تجارتی مجموعاً بیش ازسیزده هزار وپنجصد پارچه دوخته شده وبیش ازدوازده هزارتکه سامان چوبی ساخته شده وهم در حدود سه ونیم ملیون قلم تباشیر تهیه گردیده است .

۱۲ـ یکصدوبیست وهشت کت ساینس در مرکز ساینس تهیه شده ودر مکاتب مرکز وولایات توزیع شده است .

۱۳ـ بمنظور استفاده زیاد ازساحهٔ کم وبرای گرایش دادن دروس نظری به ساحه عمل لابراتوار چندین معضله درچوکات مرکزساینس برای لیسه های مرکزوولایات تهیه شده است.

۱٤ـ ده حلقه فلمسترپ های مشاغل ویك حلقه فلم پیشه های مختلف ازطرف مدیریت عمومی رهنمای مسلکی تهیه شده است که بمکاتب نمایش داده میشود .

۱۵ـ بهسویه شاگردان صنوف هفتم وهشتم مکاتب وهم برای شاگردان دوره ثانوی ازطرف مدیریت عمومی رهنمای مسلکی آزمایش هوش تهیه شده است .

۱٦ـ ازطریق صندوق معلم طی سال ۱۳۵۳ پنجصد وچهارده معلم ومعلمه مکاتب مرکز جمعاً (۱۳۸۵۵۰۰) افغانی قرضه وبرای پنج معلم ومعلمه (۱۱۰۰۰) افغانی بخشش شده است . همچنین به حساب صندوق معلم ۲٦ ولایت ودولوی ولسوالی مبلغ یك ملیون وسه صدوچهل وشش هزاروپنجصد افغانی انتقال داده شده تابه مستحقین قرضه وبخشش داده شد .

۱۷ـ ۹٤۰۹ جلدکتاب ازطرف وزارت محترم اطلاعات وکلتور و۱۵۰۰۰ جلد کتاب ومجله ازطرف موسسه محترم انتشارات فرانکلن کابل بهکتابخانه های معارف مرکز وولایات اهداء شده است .

ریاست پوهنتون کابل

پوهنتون کابل مهم ترین کانون علمی کشور مرجع آمال مردم مادرساحه تعلیمات عالی بوده ومنسوبین آن سرمایه های پرثمرمعنوی ملت مارا تشکیل می دهند .

دراین جامعه اکادمیك درجریان سال ۱۳۵۳ (۷۷۹۸) محصل مشغول آموزش بودند که ازآنجمله (۷٤۲) نفرآن هادختر ومتباقی پسر بودند وظیفه تدریس آن عده را(۶۳۹) استاد داخلی واستاد خارجی به عهده داشتند .

پوهنتون خود راموظف می بیند که بخاطر شگوفانی ورشد فرهنگ اصیل ملی ما سهم غنی وپرمحتوی ایفاء نماید تاباشدکه جوانان مادرآینده به حربه نیرومندمعنوی برای ایجاد چرخش های عظیم علمی، اجتماعی وفرهنگی تجهیز گردد ...

درفضای مساعدی که درپرتو نظام جوان جمهوریت برای شگوفانی فرهنگ و دانش بوجود آمده پوهنځی های مربوطه پوهنتون درروشنایی مسئولیت وظایف نوین تاریخی اهداف مثبتی رادربرابر خود قرار دادند که منظور ازآن اعتلای سطح دانش در کشوربوده وباید جوانان مادررشته های مختلف علمی فرهنگی باجدید ترین دستآورد های تکنالوژی معاصر آشنا گردند تافردا بتوا نند کشور عزیزرا درمسیر درستی که نیازمندی عصر و منافع علیای مردم ماحکم می نما ید رهبری نمایند اکنون مادراین فصل خطوط اساسی وعمده تغییرات ثوربخشی رابررسی میکنم که درپوهنځی هاوتشکیلات مرکزی پوهنتون از ۲۶ سرطان ۱۳۵۳ تااخیرآن به وقوع پیوسته است ...

پوهنځی زراعت

این پوهنځی درپرتو نظام مترقی جمهوری ازتاریخ ۲۶سرطان ۱۳۵۳فعالیت ذیل راانجام داده است :

الف- درساحه فارم تحقیقاتی :

۱- درپروژه تحقیقاتی سای بین (۱۵) نوع سای بین زرع گردیده که امید است درآینده نزدیك نتیجه آن توسط دیپارتمنت اگرانومی بهکمیته تحقیق پوهنتون سپرده شود .

۲- درپروژه تحقیق گندم (۶) نوع گندم بصورت مقایسوی توسط دیپارتمنت اگرانومی مورد تحقیق قرار گرفت .

۳- امراض سیب وبته شنگل توسط دیپارتمنت امراض نباتی وحفاظه نباتات مورد تحقیق علمی قرار گرفت .

٤- درمورد حاصل گرفتن بیشتر از جواری باجره، پیاز، سیاه دانه، کاهو، کرم، براکلی سیر، کدووغیره توسط دیپارتمنت سبزیجات تحقیقات علمی صورت گرفته است .

۵- بررسی ازحیوانات وامور باغداری فارم رشد ونموی مرغ، تطبیق کود نایتروجن دار

بالای دونوع گندم کالیان ومکسیپك وتاثیر درحاصل آن ازفعالیت دیگری استکه توسط دیپارتمنت های مربوطه این پوهنځی اجـرا شده است .

ب ـ درساحه نشرات :

۱ـ طبع ونشر مجله سه ماهه علم وفن .

۲ـ تنظیم وترتیب کتابخانه پوهنځی که برای اولین باردرسال ۱۳۵۳ صورت گرفت .

۳ـ عکاسی فعالیت های‌که درفارم تحقیقاتی صورت گرفته است تو سـط شعبه نشرات پوهنځی .

٤ـ ورکشاپ انجنیری زراعتی در جـریان سال ۱۳۵۳ بیست عراده موتر مرکز پوهنتون رابرعلاوه تراکتور ها وماشین آلات زراعتی دست داشته خویش ترمیم نموده است .

پوهنځی زراعت بادرك این حقیقت کـه افغانستان کشور زراعتی است وبه امیـد خدمت گذاری بیشترتلاش پیگیردارد تاجوانان آینده مابه رموز زراعت مدرن آشنایی بیشتر داشته باشد .

پوهنځی طب پوهنتون ننگرهار

این پوهنځی کـه در سال ۱۳٤۲ تـاسیس یافت ازتاریخ ۲٦ سرطان ۱۳۵۳ تاکـنو ن فعالیتهای ذیل راانجام داده است :

مدیریت نشرات این پوهنځی در جـریان سال فوق (۲٤۵) جلدکتب علمی راچاپ نموده وعلاوه برآن یکتعداد کتب علمی طرف نیاز پوهنځی راتهیه وبدسترس مراجعین گذاشته است .

درمورد اعماریك تعمیر برای لیلیه ایـن پوهنځی اقدامات لازم صورت گرفت چنانچه دراثر همین اقدامات درحمل ۱۳۵٤ سنـگ تهداب آن گذاشته است .

درجریان سال‌گذشته ازجمله ۲۳۲۷مریض ۱۰۲۳ آن عملیات گردیده است علاوه برآن (۳۲۳۰) معاینه خون و(۳۲۰) معاینه ادرارو (۱۰٤۵) معاینه مواد غایطه مریضان درپولی کلینیك داخله انجام گردیده است .

این پوهنځی هنوز درمراحل ابتدا یـــی انکشاف خود قرارداشته وامید دارد کـه در پرتونظام نوین گام های استوار ومثبتی به پیش بردارد .

پوهنځی ادبیات وعلوم بشری

درجریان سال ۱۳۵۳ اقدامات سودمندی در ساحه علمی وفرهنگی برای تربیه معلـما ن ورزیدۀ مسلکی وپرسونلی فنی بعمل آمد .

پوهنځی ادبیات دراین سال جهت اصـــلاح سیستم وبهتر شدن کمیت وکیفیت درس بر پروگرام های درسی سابق تجدید نظرنمود.

درپهلوی سایر دیپارتمنت ها، دیپارتمنت فلسفه، علوم اجتماعی ، وهنرهای زیبابــه فعالیت آغاز نموده نمایش پروگرام هـــا ی تربیتی ازطریق تلویزیون کلوزدسرکت برای اولین باردرکشور مورد تطبیق قرار گرفت .

درديپارتمنت های مختلف این پوهنځـی مضامین مسلکی برای‌تربیه‌معلمان‌جزء پروگرام درسی ساخته شد . علاوه برآن دردیپارتمنت های پشتو ودری مضمونی بنام تاریخ ثقافت افغانستان که منعکس کننده وبیانگر گذشته درخشان کشور وفعالیتهای فکری و علمـــی دانشمندان افغانی درزمینه فرهنگ و ثقافت افغانستان میباشد درجمله پروگرام درسی

افزود گردید .

دردیپارتمنت ژورنالیزم نیز بادر نظرداشت تحولات سریع جهانی و مطابق به روحیه ریفورم بنیادی معارف تدابیر لازم اتخاذگردید بدین معنی‌که درپروگرام درسی نه از حیث اینکه کدام مضامین تدریس شود بلکه ازنظر اینکه در مضامین کدام موضوعات وبه چه اساس تدریس گردد تغییرات اساسی وارد گردید ، همچنان لازم دیده شد تا شرایط تحصیل دررشته ژورنالیزم بامعیار های جدید عیار ساخته شود .

تدویر کورس مختصر نویسی از طرف دیپارتمنت انگلیسی صورت گرفت .

همچنان کورس های لسان جاپانی وروسی دایرگردیدکه برعلاوه استادان عتدادازمامورین وزارت خانه ها نیزدراین کورس مشغول آموزش لسان میباشد .

پوهنځی طب

این پوهنځی سعی دارد تابرای بلندبردن سویه علمی‌دوکتوران جوان، تسهیلات‌وبهبود امور تدریسی محصلان مربوطه از هر گونه امکانات درداخل کشور وکمك های سازمان های بین المللی وممالك دوست مخصوصاً ازمنابع همکاری تخنیکی طبی بین دولت جمهوری افغانستان ودولت فرانسه که تعدیل بهتر موافقت نامهٔ مربوطه جریان دارد استفاده اعظمی نماید .

در سال ۱۳۵۳ یکتعداد سامان مدرن لابراتواری، پروژکتورها ومیکروسکوپ ها و مواد کیمیاوی تهیه گردید . استادان پوهنځی نیزازاین تجهیزات استفاده کرده ویك تحول ارزنده ومثبت در سیستم تدریسی بشکل دروس ولکچر هائیکه باپروژکسیون ومشاهده سلاید های مربوطه ودیمانستراسیون توأم میباشد رونما ساخته اند. همچنان یکتعداد زیاد فلم های علمی طبی بصورت هفته وار برای تمام ستاف، دیپار تمنت های مختلفه وستاژیران ومحصلان پوهنځی باترجمه و توضیحات دری آن به نمایش گذاشته شد

پوهنځی طب درجریان‌سال ۱۳۵۳درپهلوی سایر نشرات خود جلد چهارم فرهنگ طبی راکه یك دائرة المعارف کوچك طبی میباشد برای نشرروی دست گرفته است یك کمیتهٔ باصلاحیت مجلس استادان جهت تجدید نظر برپروگرام درسی بادرنظرداشت پتالوژی و نیازمندی های امروزی کشور بکار آغاز نمود که پلان مرتبه آن هابرای تطبیق آماده‌گردیده است .

به منظور ساختمان یك تعمیر جدید عصری برای پوهنځی‌طب درسال ۱۳۵۳موافقهٔ مقامات صالحه گرفته شد وهمچنان برای اعمار وبکار انداختن یك مرکز رادیوتراپی جهت تداوی بعضی وقایع سرطانی با کشور هنگری مذاکرات دوجانبه صورت گرفته ودر زمینه ساختمان آن موافقه بعمل آمد .

دیپارتمنت های مختلف پوهنځی طب علاوه برتدریس و تطبیقات معاینات لابراتواری مریضان زیادی رانیز اجرا کرده است که خلاصه آن بصورت ذیل است :

۱ـ دیپارتمنت بیوشیمی (۷۵۰۳) معاینه خون وادرار .

۲ـ دیپارتمنت باکترلوژی (۲۷۲۰) معاینه

مربوط به موادمریضان شفاخانه های مختلف.

۳- دیپارتمنت هستوپتالوژی و هماتولوژی معاینه مریضان شفاخانه های پوهنتون سایر شفاخانه های کشور .

٤- دیپارتمنت طب عدلی (۹٦٦) معاینه مختلف مربوط به معاینه جنائی ترافیکی و مرگهای مشکوك اجرا نموده است .

پوهنځی طب امیدوارد که درپرتو شرایط مساعد ومفید نظا م نوین جمهوری وریفورم معارف داکتران فهیم ولایقی‌رابه جامعه افغانی تقدیم دارد .

پوهنځی حقوق وعلوم سیاسی

پوهنځی حقوق درجریان سال ۱۳۵۳مطابق به اهداف واساسات مترقی نظام نوین برای اصلاح پروگرام درسی به اصلا حات بکرو جدیدی دست زدکه بردوپرنسیپ مهم ذیل متکی میباشد .

۱- پروگرام مورد نظرباید در داخل‌چوکات پرسونل وبودجه فعلی طرح وتطبیق شود

۲- پروگرام بایست متوجه بهبود کمی وکیفی دانش وارتقاء وتزکیه بیشتر معیار اخلاقی محصلان گردد .

بادرنظر داشت دو پرنسیپ فوق اصلاحات آتی درامور تدریسی بعمل آمد .

الف- جهت مساعدساختن فضای اکادمیك که درآن محصلان بتوانند متود های تتبع تحقیقات علمی ومشاهدات واستنتاج عملی را فراگیرند کار (عملی وسیمینار) در نصاب تدریسی پوهنځی شامل گردید .

ب- قبلا معمول بودکه استاذان لکچر های شان رابشکل نوت تهیه نموده ودر صنف آنرابشکل دیکتی می گفتند اکنون تجویز بعمل آمد تانوت های استاد ان دردوران رخصتی های تابستانی‌وزمستانی بشکل پولی کاپی تهیه ودراختیار شاردان قرار گیرد ودر صورت عدم مهیا بودن پولی کاپی ها استادان میتوانند که بشکل لکچر وبدون نوت تدریسی نمایند ومحصلان بزعم خودشان نقاط جالب رایاد داشت کنند .

پوهنځی علوم

درپوهنځی علوم در جریان سال ۱۳۵۳ فعالیتهای انکشافی آتی رخداده است :

۱- درگذشته انرژی اتمی افغانستان صرف يك عنوان بوده ولی پوهنځی علوم در جریان سال۱۳۵۳ برحسب امریه مقام وزارت معارف کمیته موقتی مطالعاتی راکه مرکب‌ازمتخصصین فزيك اتوم وهسته ئی پوهنتون میباشدجهت تدوین يك‌اساسنامه وطرح پلان های مقتضی موظف نموده تاباشد که مطابق به نیازمندی های عاجل وبنیادی افغانستان درساحه‌طبابت زراعت وغیره ازانرژی اتمی به کمك مقامات ذیعلاقه مستفید گردیم .

طبق فیصله که بمیان‌آمده مبلغ چهارملیون افغانی جهت اعمار پروژه کوبالت شصت ازطریق بودجۀ احتیاط وزارت پلان کمك گردیده .

۲- درصنف چهارم رشته معلمی پوهنځی مضمون (اصول تدریس‌فزيك‌درمکاتب ثانوی) تدریس گردید و همچنان يك تعداد زیاد کلکسیون نباتات‌که برای دیپارتمنت بیولوژی پوهنځی ساینس ازنقاط مختلف افغانستا ن جمع آوری شده بود نام گذاری علمی شده‌که

البته ازاین رهگذر باموسسات ذیعلاقه کمك علمی موثرصورت خواهد گرفت وتعداد ایـن نباتات بصورت تخمین به (۸۰۰۰) میرسد .

۳ــ آمریت نشرات پوهنځی علوم تصمیم گرفت مجله ساینس رادر هرماه یکبار چاپ نماید .

٤ــ ازتاریخ اخیر میزان ٥۲ باغ وحش کابل بصورت مستقل ازطرف پوهنځی ساینس اداره میشود ودر جریان سال ۱۳٥۳ کوشیده شد تااصلاحات بهتری رادرراه انکشاف باغوحش عملی سازد .

در جریان این سال پوست ها وشاخ های حیواناتیکه ارزش علمی ومادی زیادداردبصورت کلکسیون ترتیب ودریك قسمت موزیم حیوانی دردیوار هانصب گردید تاازفرسوده شدن آنها جلوگیری شده بتواند .

٥ــ برای تقویه بنیه مـالی بـاغ وحش پیشنهاداتی ازقبیل تاسیس یك مجله علمی بنام کابل زو جلوگیری ازصدور حیوانات به خارج کشور ترتیب دادن یك رهنمای جدید ازطرف آمریت باغ وحش به مقامات مربوط جهت منظور تقدیم گردیدکه اکنون موضوع تحت غور مقامات صلاحیتدار میباشد، همچنان باغ وحش کابل درپهلوی موزیم حیوانی قدم مهم تری درراه انکشاف آن برداشتکه عبارت ازتاسیس یك اکواریم ماهیان وخزندگان ممالك مختلف بشمول ماهیان وخزندگان جمهوریت افغانستان میباشد که به مناسبت روزتاسیس جمهوریت در افغانستان بتاریخ ۲٥ سرطـان ۱۳٥۳ درباغ وحش روی کارآمد که نظیرآن رانمیتوان امروز درشرق میانه پیدا نمـود وتعداد مجموعی آن به (۱۱٦) وازنمونه های آن به (۸٥٤) میرسد .

پوهنځی انجنیری

به اساس پروتوکولیکه دراین اواخربین پوهنتون کابل وتیم توامیت ایالات متحـده امریکاامضاء شده پنج نفر مشاورین امریکایی دررشته های مهم واساسی انجنیری درشعب مختلف بااستادان این پوهنځی کمك وهمکاری می نمایند .

استادان پوهنځی انجنیری در جریان سال ۱۳٥۳ به سیمینار های مختلفه اشتراك نموده وراه هایی راکه به افغانستان وساینسدانان دیگرکمك شده بتواند درمورد ارائه نمودند.

درجریان سال ۱۳٥۳ مطالعه امکان استفاده ازکمپیوتر برای پوهنتون کابل تحت مطالعه گرفته شد. پروگرام پری انجنیری که یکـی ازپروگرام های فوق العاده مفید و ضـروری پوهنځی میباشد ودر سال هـای قبل نسبت مشکلات مادی ازبین رفته بود دوباره احیـاء ومورد تطبیق قرار گرفت . و(۱۹۰) نفـر فارغ التحصیلان صنوف دوازدهم مرکزوولایات به‌کورس های ریاضی، انگلیسی و مبـادی انجنیری مصروف تحصیل شدند ناگفته نباید گذاشت که این پروگرام برای رفع نواقص علمی شاگردان اهمیت بسزایی دارد. بالاخره بایدگفتکه درجریان این سال بین سیستم کریدتاین پوهنځی و پوهنځی های علوم و اقتصاد هم آهنگی به‌وجود آمده وقدم هـای مثبتی درراه بهتر شـدن واصـلاح سیستم تدریس برداشته شده است .

پوهنځی وترنری

این پوهنځی درماه حوت ۱۳۵۲ به اساس فرمان (۸٤٦) بحیث یك پوهنځی مستقل در چوکات پوهنتون کابل تاسیس گردید واهداف ذیل رادر جریان سال ۱۳۵۳ جهت تطبیق موردنظر داشته است.

۱- تربیه نسل جوان بسویه عالی دررشته طب حیوانی بادرنظرداشت اهدا ف دولت جمهوری .

۲- پیشبرد امور مالداری و بلند بردن سطح محصولات حیوانی، مجادله علیه امراض حیوانی ووقایه صحت حیوانات، جلوگیری امراض زونوز (امراض مشترك بین انسان ها وحیوانات) جهت وقایه صحت انسان .

۳- همکاری وتربیه پرسونل برای ریاست وترنری ومالداری وزارت زراعت ، ریاست صحت عامه وانستیتوت واکسین سازی وزارت صحیه ، ریاست ثارنتون وزارت دفاع ملی ښاروالی ها، مسلخ هاو دیگر موسسات ذیعلاقه .

همچنان درجریان سال ۱۳۵۳ پنج محصل غرض تحصیلات عالی عازم اتحاد جما هیر شوروی وهنگری ویك استاد جهت تحقیق درساحه میکروبیولوژی عازم جاپان گردید .

درساحه تحقیق وریسرچ یك تیم تحقیقی سه نفری اکادمی علوم چکوسلواکیابه صفت مهمان پوهنځی وترنری درجریان سال ۱۳۵۳ به افغانستان آمده وبه همکاری پوهنځی مدت یکماه بالای پرازیت ها وامراض پرازیت حیوانات اهلی وماهی تحقیق نمودند و جهت مطالعات بیشتر مواد مورد ضرورت خود رابه چکوسلواکیا بردند .

پوهنځی اقتصاد

سال ۱۳۵۳ باانکشاف سیستم کریدت وتطبیق سیستم سمستر آغاز گردید .

این سیستم بعداز غور وبررسی همه جانبه آن ازطرف استادان پوهنځی یك سال قبل عملی گردید درطول سال نارسائی ها وخلاء های آن تثبیت شده برای سال ۱۳۵۳ پلان مکمل طرح وتوأم بااصلاحات لازمه سیستم سمستریکه جزء عمده ریفورم درسی پوهنځی بود مورد تطبیق قرار گرفت . به اساس این دوتحول پس ازاین وقتی برای محصل سند لیسانس داده میشود که درحداقل ۸ سمستر وحداکثر ۱۲ سمستر نمبر مضامین مختلفه جمعاً ۱۲۲ کریدت حاصل نماید .

همچنان تحریر مونوگرافی تحت رهنما یی یك استاد باصلاحیت درسمستر های اخیرجزء شرایط اخذ لیسانس محسوب میشود .

دراواسط سال ۱۳۵۳ قرارداد دوازده ساله توامیت پوهنځی اقتصاد باپوهنځی های کلن بوخم وبن جمهوریت اتحادی آلمان بپایا ن رسید ولی به منظور جلوگیری از سکتگی جریان درس پوهنځی موفق شدکه آن راتاختم سال عیسوی یعنی تاختم سمستر خزا نی تمدیدنماید.

عمده ترین تحول سال ۱۳۵۳ پوهنځی درساحه نشرات صورت گرفت که عبارت از طبع یکتعداد کتب وآثار استادان پوهنځی ازطریق شعبه نشرات وقرار دادن آن دراختیار محصلان وارسال رایگان آنهابه کتابخانه های عامه مرکز،ولایات ومراکز عرفانی کشور بود.

درطول سال ۱۳۵۳ از طــرف استــادان پوهنځی برای محصلان وعلاقمندان کنفرانس های متعدد ومثمری ایراد گردید .

چاپ مجله (اقتصادی خیړنی) نشریه سه ماهه پوهنځی است از چند سال رکوددرآغاز سال ۱۳۵۳ مجدداً رویدست گرفته شد کـه سه شماره آن تااکنون نشرگردیده وبدسترس علاقمندان قرار گرفته است .

پوهنځی فارمسی

درسال ۱۳۵۳ پروگرام درسی پوهنځـــی به منظور وفق دادن آن به استندرد بین‌المللی فرامین هاوشرایط وضرورت محیطی از نظـر امور دوا وتجزیه های لابراتواری موردتجدید نظر قرار گرفت .

پــوهنځــی فــارمسـی یــــك قــــرار داد همکاری علمی رابادولت هند امضاء نمود که باساس آن دولت هند از یکطرف (۲۸) بورس تحصیلی دراختیار پوهنځی گذاشت واز سوی دیگر هفت پروفیسور هندی دررشته هـــای مختلف باپوهنځی فارمسی همکاری خواهنـد نمود .

کمیته تدوین قوانین دواسازی در پوهنځی فارمسی به‌همکاری وزارت صحیه دایرویکعده استادان آن موظف گردیدند تابا وزارت صحیه به‌تماس آمده درترتیب لست ادویه جنریـك ومطالعه نباتات طبی افغانستان همکــــا ری نمایند .

انستیتوت پولی تخنیك‌کابل

این انستیتوت درپهلوی نقشی که درامر ترتیب وپرورش کــدر علمی به منظور رفــع نیازمندی های کشور ازناحیه متخصصین و انجنیران لایق وورزیده بعهده دارد. درسال ۱۳۵۳ ازطریق رشته های‌اختصاصی ساختمان های مدنی وصنعتی ساختمان هــای هــــیدرو تخنیکی ، تکنالوژی کیمیاوی ، جیولوجــی و تفحص معادن جامد، سرك سازی، جیولوجـی وتفحص نفت وگاز واستخراج معادن جامد و لابراتوارهای مجهز عصری خودبحیث یــك مرکز مهم علمی ازابراز مساعدت های علمی وتخنیکی به سایر وزارت خانه هاوموسسات دریغ نکرده است ، چنانچه سروی ومطالعـه توپوگرافیکی وجیوفیزیکی ساحات ساختمانی تجزیهٔ خاك ها، تجزیه مواد وروغنیات منرال ها، پلان اجرای انفجارات وسرنگ پرانی ها بحجم های بی سابقه وچشمگیرودادن مشورت های مفیدعلمی وتخنیکی به موسسات مختلف. این امور همه که تحت نظـــر و رهنمایـــی متخصصین داخلی وخارجی این مـــــو سسه صورت گرفته است طی کنفرانس سوم علمی پولیتخنیك از ۹ـ۱۳ حمل سال ۱۳۵۴ توضیح گردیده است .

درسال ۱۳۵۳ به منظوررفع نقایص تعلیمی شاگردان مکاتب بتعداد (۲۱٤) نفر در کورس آمادگی تحت تربیه گرفته شد تابرای پیشبرد موافقانه تعلیمات انستیتوت آماده باشند .

درموزیم جیولوجی پولیتخنیك تمام انواع معادن افغانستان ازنگاه کمیت وکیفیت دسته بندی وگرافهای آن ترتیب میگردد .

درسال ۱۳۵۳ بتعداد (۳۲) کتاب ولکچر درسی که جمعاً به (۵۵۸) جلد میرسد توسط دستگاه طباعتی پولیتخنیك طبع وبه استفاده محصلان قرار داده شده .

پوهنځی شرعیات

برای اینکه استادان ومحصلان پوهنځی از کتب مورد علاقه وطرف ضرورت خود بطور موثر ومطلوب استفاده بتوا نند پو هنځی شرعیات تصمیم گرفت تادرجریان سال ۱۳۵۳ کتابخانه خودراکه مشتمل بر (۱۵۰۰۰) جلد کتب دینی،اخلاقی ، ادبی ، حقوقی وفلسفی است به سیستم کارتوتیك مجهز نماید .

درجریان این سال استادان و منسوبین پوهنځی درمورد رفع مشکلات درسی و طرف حل آن ازطریق ایراد کنفرانسها و دایر نمودن سیمینار های علمی سهم فعال وجدی گرفته اند .

همچنان درجریان سال به پروگرام درسی پوهنځی بکمك کمیته مختلط از نمایندگان وزارت عدلیه، قضاء وپوهنځی های حقوق وشرعیات مورد تجدید نظر قرار گرفت که درنتیجه فیصله بعمل آمد تایکتعداد مضامین حقوقی که دانستن آن برای قاضی هاوخارنوال هایك امرضروری است جزء پروگرام درسی پوهنځی شرعیات شود .

پوهنځی امید داردکه تجویز بالا پس ازطی مراحل نهائی مورد تطبیق قرار گیرد .

پوهنځی امید دارد که تجویز بالا پس ازطی قرار داد همکاری باپوهنتون بغداد موفق گردید که به اساس آن دولت عراق یکتعداد استاد برای پوهنځی شرعیات فراهم میسازد .

مرکز پوهنتون ووقایع انکشافی

پوهنتون کابل باداشتن شعبات و ادارات متعدد مرکزی وظایف حساس ومهمی را در حدود صلاحیه های خویش انجام میدهد ومادر اینجا ادارات مذکور رابصورت خلاصه معرفی نموده وفعالیت های انکشافی آن هارادرجریان سال ۱۳۵۳ مورد بررسی قرار میدهیم .

مرکز تحقیقات علمی پوهنتون

این مرکز درسال ۱۳۵۳ تمام فعالیت های خویش راوقف تکمیل اساس نامه جدیدمرکز تحقیقات که دارای (۷) فصل و(۸٦) ماده میباشد نموده ومسوده آنرابعد ازطی چندین جلسه به همکاری یکعده ازاستادان تکمیل نموده وازطریق پوهنتون به مقامات صالحه تقدیم نموده است . همچنان دراواخرسال گذشته اساسنامه موسسات تحقیقاتی دیگری ازقبیل کمیته انرژی اتمی، محیط انسان و ماحول آن (بی.ای.ام) کمیته تدوین ساینس پالیسی وکمیته طرح لایحه تحقیقات علمی برای محققان خارجی که امور آن به این مرکز محول گردیده بوده تکمیل گردیده است .

درپهلوی اجراآت بالااعضای علمی ریسرچ بشکل گروپی پروژه های تحقیقاتی واحصائیوی مربوط پوهنتون رااز منابع مختلفه جمع آوری وتکمیل نموده اند. این پروژه های تحقیقاتی شامل معلوماتیست که از پنجسال اخیر یعنی (۴۸-۵۳) بشکل گراف هاوراپور تهیه گردید. وبصورت عمده مطالب ذیل راتهیه نموده‌اند.

۱- جمع آوری احصائیه استادان ومحصلان ازسال ۴۸-۱۳۵۳ .

۲- احصائیه محصلانیکه فارغ التحصیل گردیده وبعداً درکدر علمی پوهنتون جذب گردیده اند .

۳- تعداد نشرات پوهنځی ها (تألیف و

ترجمه) .

٤ـ تعداد لابراتوار ها ، ورکشاپ ها، دیپارتمنت ها، کنفرانس ها، سیمینار ها ، مضامین‌درسی وبودجهٔ منظورشده هرپوهنخی.

٥ـ بررسی پروژه های تحقیقاتی از نظر شکل وچگونگی استفاده ازمتود های معمول وریسرچ چگو نکی مصارف پـولی و ارزش تطبیقی آن .

مدیریت عمومی کتابخانه پوهنتون

شعبه افغانستان شناسی این کتابخانه که درچوکات آمریت عمومی آن فعالیت مینماید یکی ازشعب مهم وحساس بوده وتعدادبیشتر مراجعین به این شعبه مراجعه نموده مصروف تحقیق وتتبع می کردند. مجموع کتبیکه ازماه سرطان‌ـ اخیرسال ۱۳۵۳ توزیع گـردیده (١١٢٤٤) جلد ومجموع آثارعلمی ومونوگراف های که درهمین مدت مورداستفاده قرارگرفته است (٦٦٥٧) جلد میباشد ، همچنان درطول این‌مدت یکتعداد کتب جدید و آثار علـمی استادان ومونوگراف های محصلان به شعبه افغانستان شناسی به معرض نمایش گذاشته شده است .

شعبه توزیع کتابخانه کـه مراجعیـن این شعبه نسبت به سال های قبل زیاد بـوده وازتاریخ اول اسدالی‌اخیرسال ۱۳۵۳بصورت مجموعی (١٢٨٩٩) جلد کتاب توزیع شـده است .

شعبه‌کتلاك یا دفترفنی وتخنیکی کتابخانه ازاول اسدالی اخیرسال ۱۳۵۳ مجموعاً (٨٩٢) جلدکتاب رابعدازطی مراحل فنی وتخنیکـی شعب مربوطه غرض‌استفاده مراجعین فرستاده است .

دیپارتمنت مجلات ، جراید وروزنامه هااز اول اسد الـی اخیر سـال ۱۳۵۳ (۸۲۱۲) کلکسیون بمعرض استفاده علاقمندان گذاشته است .

باید تذکر دادکه کتابخانه پوهنتون کابل درحدود (٥٠٠) نسخه خطی نایاب دارد کـه دراین اواخر خوشبختانه فهرست کـارتی و کتابی با تشریحات متناسب ازنسخ موجـود تهیه وترتیب گردیده است ، همچنان‌کتابخانه پوهنتون موفق گردیده است تازمینه رابرای افتتاح دونمایشگاه رسامی وهنر های زیبابه منظور تشویق استعداد های هنری محصلان وهموطنان گرامی فراهم سازد .

مدیریت عمومی لیلیه پوهنتون

اداره لیلیه هادرطول سال تعلیمی ۱۳۵۳ مواد مورد ضرورت راکه حاوی اعاشه واباته (٣٥٠٠) نفر محصلان لیلیه مرکز ، نسـوان نرسنگ مردانه ولیلیه هـا ی صنـوف اول پوهنتون که درتعمیر سابقه تخنیك ثانو ی وپولیتخنیك میباشند تهیه نموده طبق بست وپروگرام منظور شده بەوسیله مدیریت های ارزاقی وجنسی بادرنظرداشت مقررات ولوایح حسابی آنرا تطبیق واجراآت نموده است .

ازجمله (٣٥٠٠)نفرکه شامل لیلیه میباشند (٢٣٠٤) نفراز لیلیه مرکز پوهنتون استفاده می نماید .

مدیریت عمومی نشرات پوهنتون

١ـ بتعداد (٥٠٠) جلد مجله فوق العـاده سالگرد نظام مترقی جمهوری و(٥٠٠) جلـد مجله سه ماهه راچاپ کرده است .

۲ــ رهنما ونشریه کانکور ــ کتاب سازمان بین المللی کارو افغانستان رامجموعاً بتعداد (۶۰۰) جلد چاپ کرده است .

درشعبه گستتنر این مدیریت در تمـا م سال ۱۳۵۳ کتب ذیل ازچاپ برآمده است :

کتاب امراض هلمنتی، کتاب ساختمان بدن نمووانکشاف آن، کتاب دینامیك متر ولوژی کتاب جغرافیای شرق دور ، کتاب تـاریـــخ افغانستان باستان وکتابجغرافیای اقتصادی.

مدیریت عمومی روابط فرهنگی

مامورینیکه مراحل اعزام شان از آغازسال ۱۳۵۳ تاختم آن ازطریق این دفتر تکمیـل گردیده به تفریق دوایر دولتی قرارذیلاست:

-مدارت (۱۵)بورس، وزارتمعادن وصنایع (۴۸) بورس، داخـله (۱۰) بـورس ، مـالیه (۱۰) بورس، صحیه (۴۲) بورس، مـــعارف (۱۲۹) بورس، فوایدعامه (۲۷)بورس، تجارت (۱۷) بورس، مخابرات (۱۸) بورس بعضـــی ریاست خانه ها (۵۱) بورس .

خلاصه این مدیریت (۵۲۴) نفررابه بورس های کشور های شوروی، امریکـا ، فرانسه کانادا، جاپان ، ایران ، هنـــد ، آسترلیـا، یوگوسلاویا، بلغاریا، هنگری، اطریش،ایتالیا ناروی، پولیند،رومانیا، دنمارك، آلمان، تایلند مالیزیا، لبنان وعربستان سعودی معر فـــی نموده است .

مدیریت محصلان روابط فرهنگی از شروع سال ۱۳۵۳ تااخیر آن مراحل اعزام یکتعداد محصلان راکه جهت فراگرفتن تحصیلات عالی به خارج میروند تکمیل نموده است از این تعداد (۱۷۳) محصل ازپول شخصی و (۴۳) نفرازبورس های رسمی استفاده کرده وبـــه کشور های مختلفه اعزا م گردیده اند .

بررسی وتثبیت تما م اسناد تحصیلی که محصلین وماموربن افغانی ازخارج کشور در ختم بورس های رسمی یا شخصی باخـــود می آورند بدوش مدیریت ارزیابی اسنادکه علمیست درطول سال ۱۳۵۳ بیش از ۱۳۵۴ کمیته ارزیابی اسنادعلمیوتثبیت رتب دولتی بطور عادی دایر گردید وبیش از(۱۵۰۰) سند تحصیلی وموضوعات دیگر تحت بحث قرار گرفته وارزیابی شده است .

درطول سال گذشته مجموعاً از طریـــق مدیریت عمومی روابط فرهنگی (۸۷۵) استاد مامور ، محصل به اساس بورس های رسمی یابه مصارف شخصی به خارجاعزامگردیدهاند

وزارت تجارت

وزارت تجارت وسیله ارتباط و تثبیت قدرت اقتصادی درساحه بین المللی تادیات وعواید خارجی کشور میباشد که نتیجه آنرا بیلانس تادیات ارایه میدارد:

اقلام مندرج بیلانس تادیات افغانستان درسال ۱۳۵۳ به ملیون دالر .

پیشبینی :

عواید	۱۷٤ر.
صادرات	۱۵۷ر٥
مصارف نمایندگیها	۸ر۰

خارجی:

عواید توریزم	۹ر.
تادیات .	۱۷۹ر.
واردات تجارتی	۱۳۱ر.
مصارف نمایندگیها و مسافرت های اتباع افغانستان در خارج:	٤ر.
تادیات فروض خارجی	٤٤ر.
اصل قرضه	۳۰ر.
تك پولی	۱٤ر.
تفاوت بیلانس (+و-) و	(۰ر٥)

مطابق راپور های احصاییوی در یازده‌ماه سال ۱۳۵۳ ارقام زیر بدست آمده :

واردات تجارتی بصورت مجموعی به‌ملیون افغانی ۹٤.٦ ملیون افغانی معادل

صادرات مجموعی بملیون افغانی ۱۲۲٦. ملیون افغانی معادل

نقش سکتور تجارت دربیلانس تادیات کشور درسال ۱۳۵۳

بیلانس تجارت واردات و صادرات اشیاواموال رادر طول یکسال نشا نداده که جز بیلانس تادیات و معرف کامل سطح وحالت اقتصادی کل بوده نقش مهمی رادارا است :

صادرات دریازده ماه سال ۱۳۵۳ باساس راپور های شعب مختلف وزارت

اسم جنس	قیمت به ملیون افغانی	تناسب نسبت به مجموع
میوه خشك	۲۹٦۱	۲٦فیصد
میوه تازه	۱۷٤.	۱۵ فیصد
پوست باب	۳۷۸	۳ فیصد
پوست قره قل	٦۸۳	٦ فیصد
حبوبات روغنی	۲۳٤	۲فیصد
پشم	۳٦٦	۳ فیصد
پخته	۱٦۸.	۱۵ فیصد
قالین وگلیم	۱.٦.	۹فیصد

پوستینچه	٤١	•
نباتات طبی	٢٧٢	٢ فیصد
گاز	١١٢٥	١٠فیصد
سایر اشیا	٧٢٠	٦ فیصد
مجمو ع	١٢٢٦٠	•

واردات افغا نستان بتفر یق اجناس عمده دریازده ماه سال ١٣٥٣

اجناس	قیمت به ملیون افغانی	تناسب نسبت به مجموع
چای	٨١٧	٩ فیصد
سگر ت	٨٠	١ فیصد
روغن نباتی	٣٤٧	٤فیصد
ادویه طبی	٣٤٠	٤ فیصد
تایر وتیو پ	٦٥٨	٧فیصد
منسو جا ت نخی	٣٦٧	٤فیصد
منسو جات سندی	٦٢٩	٧فیصد
مو تر های تیز رفتار	٤٩	١ فیصد
با یسکلها	٢٧	•
پاپوش های جدید	١٠٩	١ فیصد
سایر اشیا	٥٩٨٣	٦٤ فیصد
مجموع واردا ت	٩٤٠٦	

تنا سب صادرا ت افغانستا ن به ممالک مختلف دریازده ماه سا ل ١٣٥٣

لست مملکت	قیمت به ملیون افغانی	تناسب نسبت مجموع
هند	١٧٤٩	١٥فیصد
پاکستان	١٣٦٢	١٢ فیصد
اتحاد شورو ی	٤١٧٦	٢٧ فیصد
امریکا	١٨٥	٢ فیصد
انگلستان	١١٩٨	١١ فیصد
جر منی	٣٠٢	٣ فیصد
چکوسلو اکیا	١٨٢	٢ فیصد
سایر مما لک بار تر	٢٢٩	٢ فیصد
سایر مما لک	١٨٧٧	١٧فیصد
مجموع	١١٣٦٠	

وزار ت تجار ت در پهلو ی دیگر تحولات کشور گامهای موثر وموا زی بر داشته‌وبه منظور رشد سکتور تجار ت فعالیتهاوخدماتی تشویق کننده، تنظیم کننده و کنترو ل‌کننده انجام داده و رول بارز تری رادر اقتصاد کل کشور بازی مینماید .

رشد تجار ت نه تنها مر بو ط به تغییــر اصلاح ورشد محصو لات وفر آورده هـــای داخلی است بلکه ارتباط کلی باساحه تجارت بین‌المللی دارد روی این ملحو ظ بازاریابی ومار کتینگ و استفاده ازشرایط مساعـــد بین‌المللی وآماد گی بابحرانهای بین المللی ازوظایف عمده آن مطابق به ز مان مـــــی گردد.

گــرچه اکنون ممالك جهان سوم متناسب به همبستگی اقتصاد ی با قدر ت هـــای بزرگ اقتصادی از حالات گونا گون یعنــی رشد ور کودشا ن بصور ت اکتیف عکس العمل میدهد. در مثال عملی ، زیا نمالی ومصار ف اضافی راکه افغانستا ن تنها در قسمت تورید مواد نفتی به سا لهای ۱۹۷۳ـ ۱۹۷۵ متو جه آن گردیده است تذ کـــار میدهیم:

اسم مواد	هزارتن	فی‌تن بدالر	مجموع‌ملیون‌دالر (سال ۱۹۷۳)
پترو ل تصفیه شده مو تر	۱۱۰	۳٦ر٦	٤ر۰۳٦
دیزل سو خت	۱۰۵	۳۸ر۹	٤ر۰۸۲
پترو ل‌طیاره	۲۱ر۲	٦۳ر۰	۱ر۳٦۰
تیلی خاك	۱۰ر۰	٤٦ر٤	۰ر٤٦٤
روغنیا ت مو تر	٤ر۸	۱٦۸ر۸	۰ر۸۱۰
قیر	۱	۸۰	۰ر۰۸۰
مجموع	۲۵۲ر۵		۱۰ر۸۲۲

اسم مواد	هزار تــن	فی‌تن دالر	مجموع ملیو ن دا لـر (سال ۱۹۷٤)
پترول تصفیه شده مو تر	۱۱۵	۳۵ر۷	٤ر۱۱۰
دیزل سو خت	۱۰۹	۳۹ر۰	٤ر۲۵۰
پترول طیاره	۲٤	۱۱٦ر۷	۲ر۸۰۰
تیل خاك	۱۲ر۵	٦۳ر۲	۰ر۷۹۰
روغنیا ت مو تر	٤ر۵	۱۸۸ر۹	۰ر۸۵۰
قیر	۳ر۵	۸۰ر۰	۰ر۲۸۰
مجموع	۲٦۸ر۵		۱۳ر۰۸۰

مصارف اضافی درسال ۱۹۷٤ نسبت ۱۹۷۳ (۲۵۸ر۲) ملیون دالر بوده امادرسال ۱۹۷۵ افغانستان از بحران انرژی مستقیما ۱۳٤ر۳۷ ملیون دالر متضرر خواهد شد .

بادید پیکر های فوق در پراتیك ،وطن ماراکه جزیی ازکل جهان بوده متاثرساخته بدین اساس بحران های بین المللی تاثیر مستقیم بالای اقتصاد افغانستان دارد.

درشرایط کنونی ممالك جهان صنعتی اول، دچار بحران انرژی ، پولی، ورکود اقتصادی میباشد . که انقلا سیون بین‌المللی وبحران انرژی تاثیرات مستقیم بالای اقتصاد جامعه‌مادر بر داشته و دولت جمهوری افغانستان باساس قبولی سنبسایدی هاووزارت تجارت جهت بازار یابی‌به‌امتعه‌ها فرآورده هاو محصولات افغانی تلاشها خستگی ناپذیر ودوامداری جهت تامین‌ازدیاد تولیدات ملی تقویه طبقه مولد، حمایه مستهلکین (مطابق خطاب بمردم) لوایح‌چون: پروگرام انکشاف تجارت و مقررات فعالیت های تجارتی و تعلیماتنامه مربوطآن‌بمیان آمده ودر عمل پیاده گردن آن جریان دارد.

چنانچه صادرات امتعه افغانی بممالك عربی وممالك حوزه خلیج و عراق، کویت‌و عربستان سعودی وایران مورد مطالعه‌متخصصین مربوطه قرار گرفته.

ازجهت دیگر بر قرار نمودن روابطتجارتی بین‌صادر کنندگان افغانی و تجار موسسات تجارتی خارجی وقتاو فوقتا تجاروموسسات صادر کنده افغانی بموسسه وارد کنندگان خارجی و همچنان موسسات خارجی به تجار افغانی معرفی وبعداً نظربه تقاضای مراجع مربوطه دایر کتری های تجار صادر کننده وتجار خارجی وارد کننده ایشان ارسال ـ گردیده است.

برای انکشاف صادرات امتعه افغانی‌بر علاوه مارکیتهای عنعنوی و مارکیتهای موجود یك سلسله اقداماتی قبلا از طرف وزارت تجارت صورت گرفته که منجمله مطالعه امکانات صادرات افغانی به ممالك عربی‌وممالك حوزه خلیج میباشد .

به‌اثر تماسهاییکه در زمینه بعمل‌آمده اخیرا قرار داد صادرات (یکهزار و پنجصد تن)پخته محلوج بقیمت فی تن(۱۳۵۰)دالر بعراق‌با مقامات عراقی‌عقدوصدور آن نیزاز طرف شرکت سهامی پخته هرات شروع گردیده است.

ویکمقدارنمونه میوه ها بسلسله آتشه تجارتی افغانی در کویت ارسال ودر مقابل افرکمپنی های وارد کننده کویتی را حاصل وتجار افغانی امادگی صدور یك مقدار میوه های افغانی رابکویت در نظر دارند.

وهمچنان برای آنکه در موقع مراسم حج از مارکیت عربستان برای فروش امتعه افغانی استفاده گردد بااثر هدایت وزارت تجارت (شرکت سمون) اقداماتی بعمل آورده اما عربستان سعودی نسبت اخذ تکس معیین، صدور صورت گرفته نتوانست که امید است درآینده دراثر مساعی مشترك موانع رفع گردد.

برای صدور میوه های تازه قرار دادمقدار

(ده هزار تن) میوه تازه که (پنج هزارتن)آن مربوط میوه سترو س (وپنج هزار تن)دیگران مشتمل بر دو هزار تن انگور وسه هزارتن انار بامقامات مربو طه ایرانی عقد وصادرات آن‌به ایران صور ت گر فته و منجمله‌صادرات میوه‌ستروس (مالته و سنتره)به ایران‌فرستاده شد.

کشمش که‌یکی از اقلام مهم صا دراتی کشور بوده ودر این آواخر با مساعی‌گوناگون درجهت مساعد نمود ن شرایط امتعه‌صادراتی درمارکیتهای بین‌المللی اقدامات موثر صورت گرفته چنانچه تاسیس مو سسه ا نکشاف صادرات کشمش بامر امنامه آن ترتیب‌ومنظور مقامات صا لحه نیز واقع گردید ه‌است‌و ـ عنقریب شرو ع بفعالیت مینماید .

در بخش اشتهارا ت بمنظور جذب‌وجلب امتعه افغانی به مارکیتهای بین المللی‌نیزگام های علمی برداشته شده است چنانچه‌درسال جاری درنمایشگاه بین المللی المان غر ب، بغداد و بلغاریا اشترا ك گردیده است .

بمنظور بهتر سا ختن کیفیت ، تنوع‌وتزیید محصو لات دستی و توسعه بازار های داخلی وخارجی وکمك به مو لدین صنایع دستی‌در کابل مو سسه بنام (مر کز انکشاف صنایع دستی) تاسیس میگردد .

دراین اواخر دراثر فعالیت شعب مربوط محصولات معدنی چون: تلك ،بیرایت، مایکا لاجورد ، فلورایت و غیره بمرکز تجارت بین المللی وسایر مما لك ارو پایی غرض پیدانمودن بازار فرو ش بمقا دیر زیر ارسال گردیده است:

مقدار (۶۰تن) فلو رایت جهت تعیین‌فیصدی وسایر معلو مات فنی به اتحاد جما هیر شوروی ارسال خواهد گردید .

قرار داد(یکصد وپنجاه تن) مایکا وابرك بایك کمپنی انگلیسی بقیمت فی تن (۲۰) پوند رسانده کراچی عقد گردید ه که در آینده فریت صادرا ت آن شرو ع خوا هد شد.

اشیای ساخته شد ه از سنگ رخام بطور نمونه ای‌به بعضی مو سسا ت خار جی‌تسلیم داده‌شده تابعد از ارسال به کشور خویش نتایج‌آنرا بو زار ت تجار ت اطلاع خواهند داد.

درقسمت صادرا ت پوست و صور ت‌صحیح ذ بح حیوانات اقدامات موثری نیز انجام داده‌است.

وزار ت تجار ت برای نشانی ومهر پوست حیوانات دشمن مو ش گامهای عملی برداشته تابعدازفروش پوستهای سابقه دیگردکانداران وصاحبان معا مله نتوانند حیوانا ت‌موصوف راشکار نمایند تادر اثر از دیاد حیوانات دشمن موش ز مینه زیادی حاصلات زراعت بیشتر فراهم گردد.

وزار ت تجار ت در قسمت صادر شدن عسل،غوزه ابریشم ، روده و جهت ر هنمایی کنترول وسور ت‌بندی آنها بمنظور بازار یابی توسعه بازار ومداو م شد ن تقاضا کنندگان دست به فعالیتهای عملی زده است .

وزارت تجار ت در طی همین سال‌قرارداد هاوپرو تو کولهای‌ذیل را غر ض بر آورده شدن معمو ل فوق باکشور های مختلف

بسته است:

۱ـ موافقتنامه تجارتی و تادیـات به سیستم بارتربین حکو مت جمهور ی افغانستان و ـ حکومت جمهوری مردم چین بتاریخ۲۱ـ اپریل ۱۹۷٤ در کابل با مضاء رسید .

۲ـپرو تو کل تباد له اموال بین‌افغانستان وچنین بتار یخ ۲۱ـ اپریل برای سا ل۱۹۷٤

۳ـ برای اولین بار موا فقتنا مه تجارتی‌به سیستم اسعار آزاد بتاریخ ۹می ۱۹۷٤بین افغانستان و هنگری در کابل امضا رسید.

٤ـ اولین موافقتنا مه تجار تی به‌سیستم اسعار آزاد بتاریخ ۹ سر طان ۱۳۵۳ بیـــن افغانستان و جمهوریت مردم بنگله دیش‌در داکه بامضا رسید.

۵ـاولین موافقتنامه تجار تی به سیستم اسعار آزاد ومتوازن بین افغانستا ن وررومانیا بتاریخ۱٦ جو لای ۱۹۷٤ در کابل منعقـــد گردید.

٦ـ باساس موافقه تجار تـی ۲۰ فبروری ۱۹۷۲بین افغانستا ن و هند بتاریخ ۷ جولای ۱۹۷٤ پرو تو کول تباد له اموال یکساله‌بین طرفین در کابل بامضا رسید .

۷ـ موافقتنا مه ترانزیت بین د ولـــت جمهوری افغانستان ودو لت شا هنشا هـــی ایران بتاریخ ١٤ سنبله ۱۳۵۳ در کابل‌عقد شد.

۸ـ اولین موافقتنامه تجا رتی بـه سیستم اسعار آزادبتاریخ٦ قو س ۱۳۵۳ بین‌افغانستان وکانادا درکابل منعقد گردید. که باعقد این موافقتنامه افغنستان میتواند درقسمت‌صادرات میوه جات خشك مخصو صا کشمش‌ازترجیحات گمرکی حکو مت کانادا استفاده نماید .

۹ـباساس موا فقتنا مه تجار تی مورخه۵ نوامبر ۱۹٦۸ بین افغانستان و چکوسلواکیا پروتوکول تبادله اموال بتاریخ ۲ دسا مبـر ۱۹۷٤ بین مملکتین در کابل بامضا رسید.

۱۰ـ متکی به موافقتنا مه مور خه۲۰ مارچ ۱۹۷٤ بین افغانستان و اتحاد شوروی بتاریخ ۱۵دلو ۱۳۵۳ پرو تو کو ل تبادله اموال‌بین مملکتین در کابل منعقد شد .

قابل تذکر دانسته میشود که در افـــت موافقتنا مه های تجار تی که از طـــــرف اینوزار ت ترتیب گردیده جهت غور و ابراز نظربه حکومت ترکیه وحکومت یوگـوسلاویـا نیز ارسال‌شده‌که امید است عنقریب بامما لك مذکور نیز موافقتنا مه تجار تی با مضـــــاء برسد.

درسا لجار ی وزار ت تجار ت در اثـــر رهنمایی وکمك صاحبان سر مایه جهت‌سرمایه گذاری در کشور مو فق بتاسیس (١٤) ـ شرکت به سر مایه مجمو عی مبلغ(۹۲۰۰۰۰۰) افغانی گردیده ودر عمل مشغو لیت تولید دارندو همچنان مراحل تاسیس ۳ شر کـــت دیگر تحت دوران میباشد .

باساس قانون جدید کو پرا تیف‌هاکه‌از طرف وزارت زراعت وآبیاری مراحل آن طـی گردیده بتعداد (٦) کو پرا تیفهای ابتدایی زراعتی مراحل قانونی خودرا طی و(۲۱) ـ کوپراتیف دیگر ان تحت دوران میباشد.

لایحه مساعد ت باتجار کم سر مایه‌که ترتیب یافته است راه را برای مساعدت‌به‌این

قشر تجار که بتواند بارقابت به تجاربزرگ خدمات نافع انجام د هند باز گرد یــــده است.

وزار ت تجار ت بر علاوه مراقبت تورید، بمراقبت قیم درهر (پانزده) روز پر داخته‌و سعی موازنه نگهداشتن قیمتها ها رابعمل ـ آورده است.

وزارت تجار ت رشد سکتور تجار ت‌وبلند بردن مولدیت آنرا در اقتصاد بر علاوه‌شروع مذاکرات مقد مانی بابعضی از کشور هابرای فراهم آوردن تسهیلات و تشویق و حمایه صادر کنندگان در نظر دارد که درسال ۱۳۵٤ به‌فعالیت های زیر بپر دازد :

۱ــ تاسیس بانك انکشا ف صادرات:

این‌بانك برای حمایه ورفع مشکلات مالی‌و تضمین وتقویت صادر کنندگا ن در مارکیتهای بین‌المللی و تنظیم پروسه های تجار تــی خدمت خواهد کرد.

۲ــ مطالعه بمنظور صادرا ت بهتر نباتات طبی به مارکیتهای خار جی :

نباتات طبی که از مدتها بد ینسو بحالت خیلی ابتدا یی‌بکشور های خار ج صادرمی گردید ودر نزد مردمان نظربه ازدیاد وعــدم دانایی ازنقش آن در طبابت و قدر ت جلب اسعاریش کمتر انکشا ف یافته کنون‌وزارت تجارت با مطالعه عمیق مار کیتهای بین‌المللی وفراهم آوری صور ت صدور عملی و صحیح آن مطالعات عملی آغاز کرده وبه یقین نتایج مطلوب راببار خواهد آورد .

۳ــ بابکار افتادن فابریکه پشم شو یی قندهار شست و شو ی پشم آغا ز یافتــه است.

٤ــ دایر نمودن نمایشگاه قالین‌درماه‌می ۱۹۷۵ درکابل و دعوت تاجران خار جی‌خریدار قالین درکابل قدم مهمی است که در راه‌تزیید صادرات قـالین برداشته شده است .

۵ــ جستجـو و بــازار یــابــی بــرای محصو لات زراعتی و حیوانی و مخصو صــا صنایع دستی و احجار کریمه در کشور های خارجی وتمویل این پرو ژه ها از منابع‌بین المللی.

٦ــ دریافت کمکها از منابع و موسسات بین‌المللی بغرض انکشاف تجار ت .

۷ــپیش بینی او لین موافقتنامه تجار تــی بین افغانستان و تر کیه.

۸ــ پیش بینی و تجدید موافقتنا مه‌تجارتی بین افغانستان ویو گوسلا ویا .

۹ــ اصلاح وتجدید قرار داد بین افغانستان واتحادشوروی .

۱۰ــ ترتیب موافقتنامه هــای تــرانزیتــی بین افغانستان وبعضی از مما لك عضـــو کنوانسیو ن(تی، ای، آر) با ارتباط ـ بموضوعا تیکه تذکر داده شد نقشـــــس ترانسپور ت و ترانزیت رانیز باید بصورت واضح درسکتور تجار ت توضیح نمود:

اموال ترانز یتی افغانی از طریق اسـلام قلعه‌وایران به اروپا، امریکا، وخلیج فارس و بالعکس‌وهکذ ا از طریق تور خم و سپیـــن بولدك به ارو پا وامر یکا و خلیج فارس‌و بالعکس از بنادر افغانستان شیرخان حیراتان وتورغندی از طریق شورو ی به مما لـــك اروپایی وبالعکس اموال ترانزیتی افغانی ـ

وارد وصادر میگردد .

تا جاییکه تجربه نشا ن داده از راه‌شوروی نسبت به راه پاکستان وایران به صر فــه واقتصاد میباشد مشکل عمده اینکه تاحال‌از طریق راه های ترانزیت فو ق عر ض اندام نموده همانا مو ضو ع بو قت نرسیدن اموال ازممالك اروپایی بمقصد افغانستان و از ــ افغانستان به مما لك مقصد میباشد ، که‌آنهم ناشی ازمشکل داخلی مما لك بوده که‌اموال افغانی طور ترانزیت از طریق آن عبورداده میشود. در حصه حمل ونقل اموال وارداتی‌و صادراتی ازوسایط نقلیه چون لاری ، کشتی، خطآهن و قت بیشتری رادر بر میگیرد که‌البته درآینده باایجاد ترانسپور ت اموا ل توســط کانتینر، این مشکل مز بور تاحدی مر فــوع خواهدگردید.

دربازه اموال وارداتی افغانی از هند که سالانه توناژ قابل ملاحظه را احتــوا مینماید مفتوح بودن راه داکه و حسینی والا مو ثــر واقتصادی میباشد. اما در اثر رویه‌مخاصمانه حکومت‌پاکستان اینراه ترانزیتی‌مسدودمیباشد. واین‌رویه حکو مت مذکور خلاف روحیه حقوق ترانزیت ممالك محاط بخشکه میباشد .

افتتاح مجدد آن در حدود چهل فیصدنسبت به‌راه کراچی قیمت تمام شد کرایه اموال‌را تنزیل میدهد.

درمورد اموال ترانزیتی که از افغانستان عبور مینماید عجالتا راه های دا خل مملکت ازراه شیرخان حیرتان از طریق تورخم بــه پشاوروازطریق تورغندی اسلام‌قلعه به‌پشاور وچمن‌وبالعکس برای اموال ترانزیتی کشور های‌ثالث مفتوح است . چنانچه ا مــــوال ترانزیتی شور وی به پاکستان وازپاکستان به‌شوروی فعلا قسمت عمده آن از طر یــــق چمن وتور غندی جریان دارد .

جهت سهو لیت بیشتر ماده سوم تعلیمات نامه اموال ترانزیتی هیچگونه مالیات‌وعوارض دولتی ویابلدی از اموال اخذ نمیگردد صرف موترهای خار جی که بمحل اموال ترانزیتی ازطریق افغانستان عبور مینماید طبق لاریهای افغانی تکس حق العبور سرکها و پنج فیصد کمیشن ترانسپور تی که یك مبلغ قلیل‌است میپر دازد.

اموال ترانزیتی که بوسیله مو تر های افغانی ازخاك کشور عبور داده میشود کرایه که به ترانسپورتها پرداخته میشود یك عاید ملی‌است.

ارسال اموا ل ترانز یتی افغانستا ن‌بــه اروپا ازطریق ایرن نسبت به راه شوروی‌و پاکستان طوریکه لا زم است به صرفه تمام نمیشود اما ازنگاه وقت یعنی بموقع رسیدن اموال در مدت کوتاه و جلو گیری ازضایعات اموال ارزش بارز دارد. باید متذکر شدکه نظربه قرار داد ترانزیتی سال ٤٠ با ایران لاریهای افغانی از مشهند و هکذا لا ریهای ایرانی ازهرات پیشتر بحمل اموال ترانزیتی مجـاز نبودنـد اما در قـراز داد جــد یـد ترانزیتی باایران که بتاریخ ١٤ ر٦ر ١٣٥٣ درکابل عقد گردید لاریهای افغانی و هــم لاریهای ایرانی مجاز میباشند مطابق شرایط (تیر) بحمل اموال ترانزیتی خاك یکدیگررابه مقصد کشور های ثالث عبور نمایند. نظربه

قرار داد جدید ترانزیتی تسهیلات لازم‌ووقت ارسال اموال ترانزیتی صادراتی و وارداتی به‌خلیج فارس وارو پا از طریق ایران درنظر گرفته شده وزار ت تجار ت درنظر داردیك تعداد لاری هاییکه مطابق شرایط (تیـــر) تنظیم شده باشد اموال ترانزیتی افغانستان راطور امتحانی توسط لار یهای مذکوربه‌اروپا وحوزه‌خلیج ارسال گردد.

چنانچه درسال ۱۳۵۳ د فتـر (تیـر) در چوکات ریاست عمو می اتاقهای تجار ت تشکیل گردید ه و برای اجرای منظور فوق فعالیت مینماید .

قرار داد ترانزیت باایرا ن بتاریخ۱٤ ــ سنبله ۱۳۵۳ درکابل عقد گردیده و نسبت‌به قرار داد ترانزیت قبلی که بتاریخ ۱۲ر۱۱ ۱۳٤. بامضا رسیده بود تسهیلات بیشتررادر بردارد وعلاوتا قرار داد حمل اموال وارداتی وصادراتی وترانزیتی توسط قطار آ هن‌تــا بندر تور غندی نیز بتاریخ ۱.ر ٥ر ۱۳۵۳ بامقامات شورو ی در کابل تجدید وبا مضا رسید به این ترتیب امور تحویل گیری اموال که‌قبلا در کشکی درخاك شورو ی صورت‌می گرفت بداخل خاك افغانی در تور غندی‌جریان داردکه ازنگاه سر عت درامور تحویل گیری وتحویلدهی وانتقال اموال اعم از وارداتی‌و صادراتی و ترانز یتی تسهیلات بیشترافراهم نموده است.

مطابق اسناد ترانز یت فارم هاییکه تاحال به‌شعبه مربو طه اش واصل گردید ه اموال ترانزیتی از اول حمـــل ۱۳۵۳ تا تاریـــخ ۱٤ر۱۱ر ۱۳۵۳ بشر ح ذیل ازخاك افغانستان عبور نموده:

۱ــ اموال ترانز یتی که از طریق پشاور ازخاك افغا نستا ن با یرا ن عبور نمــــوده (۹۸۷٤) تن .

۲ــ اموال ترانزیتی کـه از طریق پشاور ازخاك افغا نستا ن با یرا ن عبور نمـــوده (٦۳٦)تن

۳ــ اموال ترانزیتی کـه از طریق پشاور ازخاك افغانستان بصو ب شورو ی بایران عبور نموده (۳۲۱۲) تن.

منجمله (۱٥) تن آن ازطریق پشاور.

٤ــ اموال ترانزیتی که از طریق تورغندی ازخاك افغانستان بصو ب پاکستان ازراه‌چمن عبورنموده (۲۲٦٤) تن.

قرار شر ح فوق مقدار (۱۸۲٥٤) تن‌اموال ترانزیتی بصور ت مجمو عی ازخاك افغانستان عبور نموده است.

باجمع بندی و فعالیتها و اجرآت وزارت تجارت در سال ۱۳۵۳ که تغییری پدیده هـای تجارتی وخد ماتی راهویدا است میتـــوان نوشت:

افغانستان کشور غنی از منابع طبیعی‌وسر شار ازنیرو های انسانی باتاریخ کهن در وسعت اسیا ودر ردیف جهان سوم موقعیت برجسته ای را دارا است.

گروپ جهان سو م یابعباره دیگر ممالك درحال رشد در حلقه ممالك بزر گ‌قرارداشته وسرنوشت رشد ، رکودوبهره برداری اینگونه کشورها تااندازه بروش جهان صنعتی مربوط است.

درمما لك کم رشد در اثر ارتباطاقتصادی سیاسی و کلتوری باجهان و قدر تهای‌بزرگ جهانی تمایل ها وروشهای گـوناگـونی چهره های‌خویشرا در عصر پر در خشش انقـلابی نمایان ، نمایانتر ساخته است .

درشرایط کنو نی بطور اعم میتوان‌دوتمایل وروش از هم متمایز وجدا از هم رابااقق‌و اهداف آشتی ناپذیر به چشم دید .

یکی روش وسیاست وابستگی اقتصادی و بازار ممالك صنعتی بمنظور تا مین استثمار خلقهای اینگونه مما لك ذریعه قدر تها ی بزرگ.

دیگر سیاست وروش مستقل وملی کـه در پرتو منافع اکثریت‌خلق‌در تامین ا ستقـلال اقتصادی وسیاسی و مبارزه بر ضد بیگانه‌ها درسیر وحرکت است .

کشورماکه جزء جهان سوم بوده وسرنوشت باهم بسته و تفکیك ناپذیر باسایر ممالك این‌گروپ داردهمیشه‌مجادلات‌ومبارزات خستگی ناپذیرچه بشکل نهان وچه به شکل آشکار و موجودیت همیشگی دارد. بنأ روش استقلال طلبانه وضد بیگانه درافغانستان هر روزازروز دیگر برجسته ، برجسته ترمیگردد .

ا قتصـــا د معـا صـــر کـــشو ر کـه میراث بدی از دیروز است بانهم سیاست اقتصادی مملکت مادر تلاش بهتر سا ختـــن وضیعت اقتصادی سیر مینما ید .

گرچه بحران های بین المللی بخصو ص بحران انرژی وانفلاسیون تدابیروروش تغییر وضعیت موجوده درسطح اقتصاد رابه مشکلاتی مواجه نموده بانهم امکاناتی عملی بلند بردن سطح زند گی مردم مابا معقو لیت سنجیده شده ودر پراتیك پیاده میشود .

وزارت فواید عامه

ازبدو تاسیس نظام نوین کشور تاحـــال وزار ت فوایدعا مه جهت رفع مشکـــــلاتو تامین رفاه و اسایش مردم مساعی ا عظمـــی خویشرا صر ف کرده وبدین محلوظ پروژه های متعدد انکشافی وعادی رادردست اجرا گرفته است. انکشا ف و تر قی امورمواصلاتی وعمرانی درپهلوی سایر نهضت هایاقتصادی واجتماعی که بمقصد ارتقای سطح زندگانی مردم مناطق مختلف کشور صور ت میپندیرد نقش موثر وقاطع دارد. دو لت جمهور ی افغانستان با درك این حقیقت پرو گرامهای ثمر بخش و مفید عمرانی وموا صلاتیراطرح وذریعه وزار ت فواید عا مه در محل تطبیـــق گذاشته است که فشرده از فعالیت هـــــای مذکور درطی دو مین سال جمهوریت درساحه راه سازی حفظ ومراقبت شاهراه هاساختمان هایعصری ومدر ن پلان گذ اری شهر های مدرن ،خانه سازی وابرسانی و غیره درزیـــر تقدیم میشود.

فعالیت های وزارت فواید عامه درطول سال دوم جمهوریت در امور انکشافی :

الفـ امور سا ختما ن سر کها شاهراه، پلها ، سر کهای فرعی مر کز وولایت حفظو مراقبت شاهراه و سر کهای داخل حوزههای مختلفه پروگرام حفظ ومرا قبت.

بـ امور سروی ، دیزاین ، اصلاح ، و ساختمان و قیرریزی سر کها و شا هراها:

اولـ سر ك کابل گردیز طول عمو می	۱۲۵	کیلو متر
۱ـپر کاری شانه های سر ك	۳۳۷۲	مترمکعب
۲ـهموار کاری شانه های سر ك	٤۷۱	متر مکعب
۳ـ سر نگیرانی جهت تهیه جغل	۱۱۷۰	متر مکعب
٤ـ سا ختمان بدنه خا کی سر ك بطول	٦	کیلو متر
٥ـ پرو پیتگاه به شکل جغل ماشینی	۷٫۹۷	کیلومتر
٦ـپرو پیتگاه طبقه اول (قیرریزیطبقهاول)	٥	کیلو متر
۷ـ قیر ریزی طبقه دوم به قسم بندر		
۸ـ قیر ریزی طبقه سو م بهقسماسفلت	۳۳٫٥۳۱	کیلو متر
۹ـ سا ختما ن پلچك ۸۲٫۱	۱	کیلو متر
۱۰ـ سرویودیزاینقسمتپلعلمسرکمذکور	۱٫٥	کیلو متر
دومـ سر ك گردیز خوست دارای طول	۱۰۸	کیلو متر
۱ـعمار بدنه خا کی سر ك	۱۹	کیلو متر
۲ـپوشش جغل دریایی	۱٦	کیلو متر
۳ـ سا ختمان دیوار استنا دی	۱٤٥	متر طول

٤ـسا ختمان پلچك های سنگی	٣	عدد
٥ـساختمان پلچك‌ها بقطر های مختلف	٣٥	عدد

٦ـهمچنان ٣٨ کیلو متر سرو ی ودر١٤ کیلومتر دیزاین صور ت گر فته است.

سوم: سرك جلال آباداسعدآبادطول عمومی‌سرك مذکور	٩٢	کیلو متر
١ـاعمار بدنه خا کی سر ك	١٥	کیلو متر
٢ـ پوشش جغله دریایی	١٦	کیلو متر
٣ـ عمار پلچك های بیلری	٣٦	عدد
٤ـ اعمار پلچك های سنگی	٢٩	عدد
٥ـاعمار معبر های کانکریتی	٧	کیلو متر
٦ـ سرو ی	٣٨	کیلو متر
٧ـ دیزاین	١٤	کیلو متر
چهار م ـسر ك دلارام زرنج‌طول سرك‌مذکور	٢٣٠	کیلو متر
١ـساختمان بدنه خاکی	٧٨	کیلو متر
٢ـ پوشش سر ك از جغله دریایی	٥٣	کیلو متر
٣ـ سرو ی	١٥٩	کیلو متر
٤ـ دیزاین	٨٩	کیلو متر
پنجم ـسر ك شبرغا ن دولت آباد طول عمومی شاهراه	١٣٨	کیلو متر

١ـ کار های اجراشده مطابق پلان مجوزه‌سال قرار ذیل صورت گرفته است .

١ـسا ختما ن‌بدنه خا کی سر ك٦٨٤هزار مترمکعب بطول ٤١ کیلومتر

کارفوق الذ کر دربین کیلو متری‌صفرالی (٨٠) صور ت گر فته .

٢ـسا ختمان طبقه تفحظی از جغل شکسته ماشین‌به ضخا مت ده سا نتی متر بطـــول.

٣٦ کیلو متر

٣ـ مطابق پلان اعمار ٣٩ عدد پلچك‌های کانکریتی اهندار باندازه های مختلف‌صورت گرفته.

ششم ـپروژه ساختمانی‌سرك‌کندز کشم‌طول‌عمومی آن	١٣٦	کیلو متر

کارات اجرا شده پروژه مذکور مطابــق پلان قرار ذیل میباشد .

١ـ ساختمان بدنه خاکی‌سر ك٥٦٧هزارمترمکعب بطول	٣٤	کیلو متر

دربین کیلو متری صفر ـ ٥٠ صور ت گرفته.

٢ـ اعمار پلچك های‌سنگی‌طبق پلان باندازه‌های‌مختلف	٧٣	عدد
٣ـسا ختمان پلهای خورد طبق پلان	٦	عدد

٤ــ ساختمان قسمت تحتا نی تهداب پل بالای دریای بنگی بطو ل ۲٤۰ متر میباشدواز جمله ۱۵ وایه ۱۳ وایه آن سا خته شــده است.

٥ــ طبقه تحفظی ازجغل دریایی بضخامت ۲۰سانتی متر بین کیلو متری صفر ــ ۵۸ ــ صورت گرفته .   ۳۹   کیلومتر

هفتم ــ سر ك کردن دیوار پنجاب طول سرك مذکور	۲۱۰	کیلومتر
۱ــ سا ختمان بدنه خاکی سر ك	٦	کیلو متر
۲ــ پوشش سر ك از جغل دریایی	٦	کیلو متر
۳ــ سا ختمان پلچك ها	۸	عدد
٤ــ سرو ی	۱۱	کیلو متر
٥ــ دیزاین	۱۱	کیلو متر
هشتم ــ سر ك معدن بیرایت هرات طول عمومی سرك	۱٤	کیلو متر
۱ــ سا ختمان ابتدایی سر ك	۱۱ر٥	کیلومتر
۲ــ پوشش جغله دریایی	٦	کیلو متر
۳ــ سا ختمان پلچکها	۱۲	عدد

نهم ــ سرو ی اصلاح سر ك کامه کنرخاص سرکانی ومرور.

۱ــ سا ختمانی ۳۵ کیلو متر سرك مذکور بصور ت سر ك در جه سو م تا هنوز دوام دارد.

دهم ــ اعمار بعضی پلهای فر عی مرکـــز وولایات:

الف ــ سا ختمان پل بارگا م.

۱ــ سا ختمان ۳عدد پایه های پل مذکور به اندازه ۱۱۸۰ متر مکعب تکمیل شده .

ب ــ سا ختمان پل نشه گام.

۱ــ ساختمان پایه های پل مذکور ۳ عدد تکمیل که مساوی ۱٦٥۱ متر مکعب تکمیـــل شده.

ج ــ سروی و دیزا ن سر ك عبدالله برج   ۱٤   کیلومتر صورت گرفته

پلهایکه درسا ل ۱۳٥۳ تکمیل گردیده:

۱ــ پل شیگل بطو ل	۲٥ر٥۰	متر
۲ــ سا ختمان پل درزه خیل بطو ل	۲۷	متر
۳ــ پل حبیب الله زر متی بطو ل	۲۷	متر
٤ــ پل بنگش بطو ل	۱٤ر٥	متر

کار هایکه خارج پلان سال ۱۳۵۳ ازطرف وزارت فواید عامه انجام یافته قرار ذیـــل میباشد:

۱ـقیر ریزی ارگ جمهوری وگارد جمهوری.	۳۰۹۵	متر مربع
۲ـسا ختمان سر ك بینی حصارگل چشمه از جغل	۵ر۳	کیلو متر
۳ـ تر میم قیر ریزی سرك داخل صدار ت عظمی	۷۸۰	متر مربع
٤ـ ساختمان اساسی وقیرریزی سرك ایستگاه سرای غزنی	۱٤۸۸	متر مربع
۵ـساختما ن واصلاح سر ك معدن مس	۲۵ر۹	متر مربع
٦ـ قیر ریزی کمپ هوایی ملکی	۵۲۰	متر مربع
۷ـ قیرریزی قوماندانی بالای حصار	٦۸۰	متر مربع
۸ـ قیرریزی قوماندانی مدافع هوایی	۱۵۵۰۰	متر مربع
۹ـقیرریزی ریاست میخانیکی به ضخامت ۵ سانتیمتر	۱۱۰۰	متر مربع
۱۰ـ قیرریزی کلوپ عسکری به ضخامت ۵ سانتی متر	۸۷۰۰	متر مربع
۱۱ـ قیرریزی پیاده روها به ضخامت ۵ر۲ سانتیمتر	٤٤۰	متر مربع
۱۲ـ سا ختمان های اساسی کلو پ عسکری بضخامت	۵ر٤	متر مربع
	۷۷۰۰	متر مربع

۱۳ـ ساختمان پلچك سنگی با تخته های کانکریتی آهندار در ۱٦ کیلـو متـری چهـار اسیاب ۱ دانـــه

۱٤ـ سرك موتر رو محبس جدید :

۱ـ سا ختمان بدنه خاکی	٤	کیلو متر
۲ـپو شش جغله دریایی	٤	کیلو متر
۳ـسا ختمان پلچك به قطر های مختلف	۳	پایه
٤ـ سا ختما ن معبر	۲	عدد

۱۵ـ سر ك مو تر رو کو هستان:

۱ـ سا ختمان بدنه خاکی سر ك	۲	کیلومتر
۲ـ پوشش جغله دریایی	۲	کیلومتر
۳ـ ساختمان پلچکها بقطر های مختلف	٤۵	عدد

یازدهم ـ سر ك لغمان نورستا ن:

۱ـبه اندازه ۵ر٤ کیلو متر سر ك مذکور ساخته شده.

۲ـ سرو ی و دیزاین	۳۵	کیلو متر

دوازد هم ــحفظ ومرا قبت سر کها:

۱ــحفظ ومرا قبت یو می ۴۱۶۳ کیلو متر

۲ــ جغله اندازی ۲۸۱۴۱۳ متر مکعبدر ساحه ۳.۱۳ متر مربع که جمعا بطــــول. ۵ر۳۹ کیلو متر

۳ــ کند ن کاری ۲۹۱۸۳۱ متر مکعباز بالای ساحه ۲۲۵۳ متر مــربع میشود انجــام گردیده.

۴ــ کند نکاری ۲۹۱۸۳۱ متر مکعباز بالای ساحه ۴۴۳۵ متر مربع.

۵ــ ترمیم فر ش اسفلتی ۱۵۷۶متر مکعب دربالای سا حه ۹۷۵۴۶۲ متر مربع بطــول ۱۲۶ کیلو متر

۶ــ قیرریزی ۴۴۷۰. متر مربع که‌جمعا بالای سرك ۷۲۶ کیلومترصورت‌گرفته

۷ــ تولید جغل به اندازه ۳۲۳۳۵مترمکعب تهیه گردیده است.

سیزدهمــ سر ك یخچال دیشو:

سروی و دیزاین شهراه مذکور درسال ۱۳۵۳ بطو ل ۲۶۶ کیلو متر و۳۴ کیلومتــر سرك های فرعی باد وپایه پل ۲۰۰ متره‌شهراه مذکور تکمیل گردیده است .

چهاردهم ــ سروی وساختمان پل حیرتان:

پل حیر تان که برای عبور و مرور پــل وعراده جات بطول ۹.۳ متر وعر ض ۵ر۱۰متر درنظر گر فته شده است درسال جاری‌محل نصب پل مذکور تعین و همچنان‌امورسروی دیزاین آن آغاز گردیده است.

فعالیت های سا ختمانی خانه سازی‌در سال دوم جمهوریت:

این ریاست فعالیت های سا ختمانی‌ذیل‌را درچوکات امکانا ت مالی‌و فنی هم آ هنگ‌با اهداف مترقی‌دولت بعمل آورده‌که خلص آن درزیر تقدیم است.

تعمیرا تیکه تکمیل و تسلیم داده شده:

بلاکهای نمبر ۳۱ ، ۳۲ ، ۳۳ ، ۴۴،۴۳،۳۵ مجموعاً شامل ۲۲۴ ، اپارتمان .

مکاتیب نمره ۱ــ ۲ــ۳ــ۴ و۵ بمسا حــت۴۷۱۵۰ متر مربع که از هر کدام آن ظرفیت ۶۰۰ متعلم رادریك تایم دارد .

سب استیشن شما ل غر ب مربوطریاست‌عمومی برق.

تخریب وساختما ن دوباره دندانه هــای غازی استد یوم .

کانکریت ریزی سر کهای مقابل بلاك‌هاو غیره‌به‌ظر فیت ۸۰۰۰ متر مربع سر سبزی‌و چم کاری مقابل بلاکهــا بــه ظرفیت ۱۱۰۰۰ مترمربع.

تعمیراتیکه آماده تسلیمی میباشند واعمارساختمانی **آن تمام شده :**

مغازه های **تجار تی و فرو** ش ارتزاقیو ضروریه درسا حه مکرور**یا ن**۷ باب .

تعمیرا **تی که امور عمد ه آن تکمیل‌مـی باشد.**

تعمیر نمبر ٤٠ شامل ٣٠ـاپار**تمان** .

تعمیراتیکه تحت ساختمان بوده و در آن‌فعالیت دوام دارد :

تعمیر نمبر٤٢ شامل ٤٠ـاپار**تمان** .

تعمیر ٥٥ ـالف شامل ٣٠ ـاپارتمان.

تعمیر نمبر٥٥ـالف شامل ٣٠ـاپارتمان .

تعمیر نمره، ١٠١ پنج طبقه‌یی دارای ٣٦ـاپار**تمان و** ٤ مغازه **بزرگ مـربوط وزارت** دفاع ملی.

تعمیر نمره، ١٠٢پنج طبقه یی دارای ٣٦ـ پارتمان **و٤ مغازه بزرگ مربو** ط وزار ت دفاع **ملی**

تعمیر نمره، ١٠٤پنج طبقه‌یی شامل ٣٦ـاپارتمان و٤ مغازه بزرگ مربو ط وزار ت دفاع ملی

تعمیر نمره ١.٥ پنج طبقه یی شا مل٣٦، اپار**تمان و**٤ مغازه بزرگ مربو ط وزار ت دفاع ملی

تعمیر سه طبقه یی برای لیلیه لیسـه خوشحال **خان** ٣ باب با **ملحقا ت** آن .

تمدید لین های ابرسانی کانا لیز اسیون، مرکزگر می از بخار خانه مکرور **یان الـی** کلوپ عسکری.

ساختمان پیاده رو های کـلوپ عسکـری‌به مساحت ١٢٠٠ مترمربع **ساختمان** احاطه .

فعالیت های آبرسا **نی :**

ازجمله فعالیت های ریاست آ برسانی ـاکمال شبکه های ابرسانی چهار ولا یـات کشور است که‌به کمك حکو مت جاپان‌روی دست گر فته شده و حسب ذیل **تکمیـل** گردیده است.

١ـ شبکه آبرسانی شهر قندهار .

به‌جز حفریك چا ه‌عمیق متبا **قی کاران** ـ ١.. فیصد تکمیل گردیده است .

٢ـپروژه هرات مانند پروژه قندهاربجز حفر یك‌چاه عمیق متباقی کار قسمت اول تکمیـل وکار مر حله دو م تحت اجرا قراردارد.

٣ـپروژه جلال آباد قسمت او ل پروژه ـ ١٠٠ فیصد تکمیل وکـار هـای مـرحله دوم

پروژه مذکور دوام دارد .

٤ـ پروژه مزار شر یف مانند شهرجلال آباد کار قسمت اول آن ١٠٠ فیصدتکمیل وکار های مرحله دوم دوام دارد .

بعلاوه چهار پرو ژه مذکور شبکه های آبرسانی ولایات طبقه بندی شده و درین‌طبقه بندی نظریه قدامت ضرور ت و بود جـه‌ولایات به سه مر حله ترتیب گردیده‌است‌که البته درین سه مرحله به تعداد ٢٩ شبکـه‌آبرسانی مرکز وولایات‌کشورتکمیل خواهدشد
امور عادی که در طی سال دوم جمهوریت‌انجام یافته است:

اول‌ـ امور تعمیراتی :

ریاست تعمیرا ت وزار ت فواید عا مـه‌متکفل، دیزاین و ترتیب نقشه ها ، پلانها، برآوزد های اول شخصا ت و سایر اسناد ساختمانی ، تعمیر های دو لتی وعـام المنفعه ومر جع کنترو ل تطبیق نقشه‌هـا ومشخصات مرتبه از جهـات فنی و تخنیکـی میباشد چنانکه درسا ل ١٣٥٣ برای بیش‌از (٩٠) پرو ژه مختلف تعمیرا تی ، نقشه های مقد ماتی واساسی مهند سی ، ا نجنیـری‌وساختمانی پلا نهای ابرسانی و کا نا لیزاسیون برق تعمیرا تی، تهویه ، پلا نهای مر کـز گرمی رابا درنظر داشت جوانب فنی‌وتخنیکی واقتصادی بمنظور تامین و بسط خد مات‌ملی‌واجتماعی دوایر دو لتی مر کز وولا یـات کشور طر ح و دیزاین کرده که از جملـه‌میتوان به ترتیب ذیل یادآور شد .

١ـ پروژه عمار ت ١٤ طبقه یی درساحه تعمیر سینما ی پامیر .

٢ـ پروژه ارشیف مر کز وزار ت امـورخارجه.

٣ـ پروژه احصاییه مر کز ی .

٤ـ پرو ژه محبس مر کزی که شامـل تعمیر هاو تاسیسا ت مختلفه میباشد .

٥ـ پروژه های محبس ولایا ت.

٦ـ پروژه پو هنځی طب پو هنتو ن‌کابل.

٧ـ پروژه حفظ ومرا قبت مر کزی .

٨ـ پرو ژه های ما موریت های پو لیس‌در ١٤ حوزه شهر کابل .

٩ـ پروژه تعمیر مغا زه های ارزاقی در ١٤ منطقه شهر کابل.

١٠ـ پرو ژه پوسته خانه ها ی شهری‌در نقاط مختلف شهر کابل.

١١ـ پروژه سفارت افغانی واقع دهلی .

١٢ـ پروژه سفارت افغانی واقع انقره .

١٣ـ پروژه تعمیرجنرال قونسلگری افغانی‌واقع مشهد .

سروی شهر فیض آباد بمنظور تر تیب پلان تو جیدی شهر جدید و شهر کهنــــه فیض آباد.

ترتیب پلان تو حیدی و ترتیب پلان‌مرحله اول اصلاح شهر کهنه آن.

خط اندازی شهر های و لسوا لی های دولت آباد ، شو لگره ، چهار بولك وسروی ولسوا لی چمتا ل ترتیب پلان مرکزولایات بادغیس (قلعه نو) و خط اندا زی آن.

خط اندازی شهر چغچرا ن.

مطالعه سرو ی و لسوا لی های تیوره، ـ شهرك ،علاقه داری های سا غر ، تولك‌ولایت غور، خط اندازی پساند چغچرا ن و مطا لعه مقدماتی شهری ولایت هلمند .

ترتیب پلان تفصیلی یك قسمت جدیــد شهرفراه ومطا لعه مسایل سیل برشهرمذکور وتهیه امور دراین زمینه .

ترتیب پلان تفصیلی واصلاحی سا حه‌قلعه بختیار الدین شهر هرا ت.

ترتیب پلان تفصیلی قصبا ت شنوارو طرح تیپ های مختلف مسکن برای ا یــن قصبات بادر نظر داشتن محافظه حیـوانـات وغیره .

سروی جاده شهر احمد شا هی قندهاربه منظور ترتیب پلان تفصیلی مطا بق پـــلان عمومی.

ترتیب پلان شهری و لسوا لی سرخرود.

ترتیب پلان تفصیلی مر کز شهر قــلات پلان شهری صفا و شاه جو ی ترتیب پــلان شهری قره باغ و مقر و خط اندازی یـــك قسمت پلان تفصیلی شهر غزنی .

فعالیت های ریاست میخانیکی :

ریاست میخا نیکی بمقصد تر میما ت‌ثقیله وخفیفه قوای تخنیکی پرو ژه های مر بوط وزارت فواید عا مه بیشتر کو شیده است‌تا باتوجه وضع مالی واقتصاد ی وسایط دست داشته را فعال سا خته واز آن درپروژه‌های مربوط استفاده نماید واز تورید وسایط جدید تاحدی به‌نفع‌بودجه دو لت جلو گیر ی بعمل آید.

چنانکه به تعداد ۷۰۰ عراده وسایل ثقیله‌و خفیفه را ترمیم نموده است وهم به تعــداد ۸۲۳سامان وآلات پروژه های مربوطه راساخته است‌و ۱۰۹۳ عددسا مان والات جاریه وسایط درداخل شاپهای مربوطه اکمال شده .

درساحه‌بند ونهر:

مدیریت عمو می بند ونهر یك سلسله فعالیت های رادر آن ساحه انجام داده است که‌طور مختصرعبار ت است از :

۱ـترتیب نقشه و براورد و تکمیل کـــار ساختمانی بندا ب گردان هود خیل‌وساختمان اطاقهای محافظین آن.

۲ـ ترتیب نقشه و بر آورد و تکمیل‌کار ساختمان اتاقهای محافظین بند زنخان وسایر ترمیمات آن.

۳ـ ترتیب نقشه و بر آورد وال طـــرف چپ بند سراج و تکمیل کار آن .

٤ـ ترتیب نقشه و بر آورد کار ساختمانی برج‌وال چپ بند سراج جهت کنتر و ل‌مواد.

٥ـتر میما ت بند خروار لوگر .

٦ـ مطالعه وسرو ی سیلبر شهرچهاریکار وتکمیل نقشه و بر آورد پروژه نمبر (۱)

۱۴ـ پروژه گمرك اسلام قلعه که شامل تعمیرهاو تاسیسا ت مختلفه میباشد .

۱۵ـ پروژه های تعمیر های مراکـز آخذه‌وفرستنده وزار ت مخابرا ت .

۱۶ـ پروژه های سینما های سر بازبرای‌ولایات.

۱۷ـ پروژه لیلیه پو هنځی طب‌پوهنتون ننگرهار .

۱۸ـ‌پروژه های تعمیرا تی دفاتر نمایندگی‌های افغانستان بانك درولایا ت .

۱۹ـ پروژه قهوه خانه پارك صنایع غزنی .

۲۰ـ پروژه مرا کز حق العبور در خـــطسیر شاهراه ها.

۲۱ـ پروژه ارشیف ملی را میتوان طـور مثال یادآور شد .

فعالیت های شهر سازی :

آمریت عمومی شهرسازی وزارت فوایدعامه‌درچوکات پالیسی های متـــرقی دولت جمهوری وظایف عمده رابه منظور ایجا د شهر های عصری و مدر ن در مر کز وولایا ت کشور به‌عهده دارد وقدمهای اصلا حی رادراین‌زمینه برداشته است در قسمت شهر کابل پلانهای زیر ترتیب گردیده است .

۱ـ‌پلان تفصیلی سا حه مندو ی و جاده‌میوند.

۲ـ پلان تفصیلی سا حه مابین سرك‌مقابل شاروالی ،جاده ولایت ، سالنگ وات و ـ چهار راهی صدار ت عظمی و ایو بخـــــان‌مینه.

۳ـ‌پلان تفصیلی قسمت سو م کار تـــه‌پروان.

۴ـ پلان تفصیلی خطو ط ترا فیکی مرکـز شهرکابل.

۵ـ پلان تفصیلی خطو ط ترافیکی تیمنی واټ، انصاری واټ، وسالنگ واټ .

۶ـ پلان تفصیلی مر کز بزر گ تجارتی شهر کابل.

۷ـ‌پلان تفصیلی سا حه تجار تی خیرخانه مینه.

۸ـ پلان تفصیلی یك قسمت خیرخانه مینه بادرنظرداشت مفکوره میکروریان .

۹ـ‌پلان تفصیلی سا حه بین میکرو ریان‌و پل محمود خان.

این اداره برای پیشبرد امور شهر سازی‌ولایات نیز فعالیت های زیر رادر زمینه‌سروی ترتیب پلان های شهری بعمل آورده است .

سروی و ترتیب تفصیلی یك قسمت‌از شهر چهار یکار و خط اندازی آن.

سروی یك قسمت ازشهر بغلان صنعتی‌و ترتیب پلان تفصیلی قسمت سو م ریگشاه مرد خان درشهر جلال آباد .

سروی وترتیب نقشه وخط اندازی ساحهٔ‌تجارتی وبعضی از بخش های شهرخان آباد

وزارت اطلاعات و کلتور

وزارت اطلاعات وکلتور به اساس محتوی پالیسی کلتوری وبه پیروی ازبیانات رهبر انقلاب وبنیان گذارپایه های ترقی و انکشاف جامعهٔ نوین افغانستان درپرتو نظام مترقی ومرام جمهوری درطی یکسالیکه گذشت مطابق به اساسات ومقتضیات عصر وزمان بادر نظر داشت حفظ وانتقال میراث فرهنگی جامعه و ارزشهای مثبت مطبوعات وانتشارات دیموکراتیك ونقش آن درتنویر افکار وذهنیت های مردم سراسر کشور قدمهای مثبتی برداشته که در حقیقت بیانگر آرزومندی آن بااستفاده از تمام وسایل ممکنه درراه تنظیم یك پروگرام منظم ارشاد عامه ورشد مثبت فرهنگ وثقافت ملی به اساس تحولات مثبت جهانی در تمام ساحه های زندگی مردم ماميباشد .

وزارت اطلاعات وکلتور طی این سال هم دراکمال پروژه های انتقالی سال ماقبل وهم درقسمت براه انداختن پروژه های جدید توسط شعبات مربوطهٔ خودمصدر خدمات کلتوری و فرهنگی‌گردیده است . کارپروژه تعمیر آرشیف ملی بشدت پیشرفته وروبه اختتام است .

تدوین کتاب پالیسی‌کلتوری دولت جمهوری افغانستان بزبان انگلیسی وفرستادن آن به یونسکوبرای نشر وتوزیع .

درقسمت باستانشناسی کار ترمیم پوشش مسجد نه گنبد ، ترمیم روضهٔ خواجه پارسا روضهٔ شاه ولایتمآب درمزار شریف، ترمیم مسجد جامع ومصلی های هرات، ترمیم اساسی مجسمه ۵۵متری بامیان، ترمیم‌اساسی منارچکری، ترمیم منارهای غزنی و روضهٔ (محمد شریف)رویدست گرفته شده است .

پروژه های انکشافی رادیو ازنظر وسایل تخنیکی به صورت پرنسیب طرح و قسماً تحت اجرا قرارداده شده است . همچنان قرار است موزیم غزنی به‌کمك موسسه اسمیو ساخته شود. کار ترمیم باغ جهان نما که قرار است موزیم شمال افغانستان درآن تاسیس گردد روبه اختتام میباشد . در قسمت اداری نیز اقدامات مقتضی درطول سال‌گذشته انجام داده شده است . عمارت جدید وزارت اطلاعات و کلتور که ۱۵۰ اتاق دارد ودر جوار مطبعهٔ دولتی واقع است عنقریب تکمیل میگردد .

به منظور احیای خدمات ثقافتی وفرهنگی فرزندان نامدارافغانستان سال گذشته سالگرد های بزرگداشت مولاناجلال الدین بلخی، وامیر خسرو بلخی معروف به دهلوی دایر گردید. همچنین سیمینار بین المللی بایزید روښان به اساس پالیسی کلتوری از طرف وزارت معارف برگذارشد، مجالس متعددبرای انکشاف نهضت زنان در افغانستان بمناسبت سال زن تحت نظر کمیتهٔ انسجام زنان افغانستان در چوکات وزارت اطلاعات وکلتور در وقفه های کوتاه درمرکز وولایات کشور دوام دارد .

فعالیتهای وزارت اطلاعات وکلتور در طول سال‌گذشته مربوط به‌ساحات اطلاعاتی وکلتوری بوده که اهم آن درزیر تقدیم میگردد :

اطلاعاتی فعا لیتو نه

راديو افغانستان :

راديو افغانستان د وظيفـــوی خاصيتونو او نشراتی هدفونو پهاساس چهداطلاعاتی، تنويری ادبی اوتفريحی برخوڅخه عبارت دی دهيواد د نورو شرطونو سره سم اودجمهوری پر مـخ تللی نظام دهدفونو اودملی ارمانونو اوزمونـږ دنن ورځی داجتماعی اوفرهنگی ضرورتونو لــه کبله دهغو مطلبونو اوروحيی سره چه دگران هيواد داجتماعی، سياسی پرمختيايی شرطونو درك پهکښی پروت دی خپل ځان عيارکړیدی. اوددغه مرامونو سره يی سم يولړ تعديلونــه اوبدلونونه دکيفيت اوکميت له پلوه په خپلو پروگرامونو کښی منځ ته راوړی دی . چه په دی حساب بايدتيرکال درادیوافغانستان دپاره دتحول کال دپرمختياکال اوملی راديوته دخلکو درانژدی کيدوکال وبولو .

دتحول اوپرمختيا کال لهدی کبله چهپه دغه کالکښی درادیو خپرونی دهغو موثوقواطلاعاتو اوربښتينو تبليغاتو سره چه په مختلفو برخو کښی يی خلك دحقيقتونو دروښانه کولو او د ملی اجتماعی اړتياؤدخرگندولو سره ښه آشنا کړی دی دپرمختياکال له دی کبله چه دراديو دپرمختيايی پروگرامونو سير دکيفيت اوکميت په برخو کښی زيات مثبت اوزمونږ داکثريــت دغوښتنو سره برابر ؤ . اوراديو ته دخلکو د نژدی کولو کال له دی امله چه درادیو پــــه پروگرامونو کښی دملی اواجتماعی روحيی درك اودخلکو غوښتنوته په مختلفوپروگرامونوکښی په لوړحيثيتکتلی دی چه دخلکواوراديو ترمنځ يی کلکی اړيکی راپيدا کړی دی .

بايد ووايو چه په دی وروستيووختونوکښی درادیو يوپروگرام دسږکال دجاپان پرايز په بينالمللی مسابقه کښی ديو ډير ښه تربيوی پروگرام په حيث منل شوی اود توکيو دگورنر جايزه چه ددغی مسابقی ډيره مهمه جايزه وه گټلی ده چه دغه جايزه يومدال يو مخصوص ديپلوم اوديوزردالرو څخه عبارت ده چه دغــه پروگرام درادیو دکورکلی اوکرنی پروگرام و. دکلی کوراوکرنی دپروگرام برياليتوب (۱٦۸) نشراتیمختلفوموسسودراديويی اوتلويزيونی پروگرامونو په منځکښی هغه هم پهيوه دغسی مسابقهکښی چه دژورناليزم پوهان اومتخصصان پهکښی شامل ؤ، اودهغوی له خــوا وربانديغور او نظارت کيده ، مونږ دی ټکی ته متوجه کوی چه درادیوافغانستان په پروگرامونوکښی تحول او بدلـــون نه يوازی په هيــوادکښتــی داوريدونکوددلچسپۍ باعثشوی، بلکه دهيواد نه دباندی هم د هغو خلکو په وړاندی چــــه درادیو دخپرونو دچاروسره آشنايی لری هــم دتمجيد وړ گرځی .

ددی دپاره چه راديو افغانستان وکړی شی چه خپل آواز په ښه توگه دخلکو دټولوطبقو غوږونوته ورسوی اودهيواد په لری سيموکښی هم خلك دخپلی راديو غږ واوری او دخلکو د عامه ذهنيتونو په روښانه کولو اود جمهوری نظام دهدفونو دتعميم دپاره پراخه خدمتونـــه وکړی، دتخنيکی چارويوپراخه پلان پهتيرکال کښی جوړشوی او دصالحه مقامونوترمنظوری هم تير شوی دی چه دغه پلان په دريو پروژو کښی لنډيږی .

لومړی ـ دلوړ طاقت دستگاه پروژه .

دوهم ـ دټیټ طاقت دستگاه پروژه .

دریم ـ دآخذی دمرکزونو پروژه :

چه لەدغی جملی څخه دټیټ طاقت دپروژی یوه برخه پەروان کال کښی تر تطبیق لاندی ونیوله شوه چه د(۱۳۵۵) کال دشروع سره به په فعالیت پیل وکړی .

مونږ وویل چه رادیو افغانستان تیرکـــال په ځینو نشراتی بریالیتوبونو موفق شوی ، چه دغه بریالیتوبونه په ځینو پروگـرامـونو کښی دتعدیلاتو دراوستلو په تطبیق چه پـــه عمومی ډول په ټولو پروگرامونو کښی او پـــه خاص ډول په لاندنیو پروگرامونو کی ضروری لیدل کیدل .

۱ـ دپښتونستان خاص پروگرام او دبلوچی دیوساعته پروگرام پرانستل .

دپښتونستان په موضوع‌کښی دنوی پراختیا راتلل په تیرکال کښی زمونږ دپښتونستانـــی ورونړودخودارادیت دحق څخه دافغانستان ملاتړ او همدارنگه په دغه خاص پروگرام کښـــــی دکیفیت اوکمیت‌له خواتحول اودبلوچی پروگرام منځ ته راتلل زمونږ دبلوچی ژبو ورونو دپاره دیادونی وړدی .

ددی دپاره چه په اوسنیو شرایطو کښـــی زمونږ دپښتونستانو ورونو دخودارادیت دحق غوښتل‌پەښەتوگەغوږونوتەرسیدلی‌وی اودهغوی غوښتنو اوهیلوته چه دیومسلم حق په توگـه ورته هرکلی وویل شی دپښتونستان پښتـــو سرویس له (٤٥) دقیقو څخه یوساعت تەزیات شواو دبلوچو ورونو دپاره په بلوچی ژبه جلا خپرونه هره ورځ درادیو افغانستان په خپرونو کښی یوساعت زیاته شوه .

۲ـ دځوانانو خاص پروگرام :

دهیواد په نووشرایطو کښی چه داجتماعی اوسیاسی پلوه زمونږ هیواد دتاریخ په یـــوه حساسه مرحله کښی دریدلی دی ، جمهــوری نظام دخپلو مردمی هدفونو سره سم دهیـواد دهراړخیزی نوسازی او لوړتیاپه برخه کښـــی دټولو وگړوپه تیره د ځـوانی ډلی څخه زیات انتظارونه لری . چه دهغودرك اوپوره کـــول پوهه اودځوانانو دفکری رشد او روښانه کولو چاره دی دهیواد دملی، اجتماعی، فرهنگی او سیاسی خصوصیاتو سره برابره وی .

دځوانانوخاص پروگرام چه په مختلفوزمینو کښی دآموزنده گټورو مطالبوپه وړاندی کولو سره دځوانانو تنویر په غاړه لری .

درادیو تربیوی پروگرامونوپه کتار کښـــی دلوړو هدفونو دتأمین له پاره دټولو نه زیات تعدیلات ایجابول چه هم دکیفیت اوهم دکمیت له پلوه دتطبیق لاندی نیول شوی دی .

دغه پروگرام چه گټور اوحیاتی مطالب پـــه کښی ځای شوی‌دی‌اودجمهوری نظام‌دارزښتونو اوهدفونو ښکاره کوونکی دی او ځوانانو د ملی واقعیتونو اواجتماعی وجایبو د پیژندنی دپاره اودهیواد په جوړولو کښی دهغوی دبرخـــی اخیستوله کبله مرسته کوی دنیم ساعت نه یو ساعت ته لوړشوی دی .

۳ـ دعربی پروگرام بیرته راژوندی کول :

دهغو ځرگندو تحولاتو څخه چه تیرکال پـــه رادیو کښی راغلی درادیو په خارجی خپرونـو کښی یوهم دعربی پروگرام ژوندی کـول دی چه هره ورځ دنیم ساعت دپاره دنورو ټولـــو

خارجي پروګرامونو په لړ کښې د افغـــانستان پوري مربوطه خبرونه کلتوري ، فرهنګي او د هیواد تاریخي اړخونه او همدارنګه د عـربو دموفقیت څخه دافغانستان ملاتړ عربي هیوادونو ته وړاندي کوي .

٤ــ ددوهم داخلي پروګرام افتتا ح :

ددوهم پروګرام پرانستل : دایــو داخلــي نوي نشراتي سرویس دی چه‌دیو تحول په‌حیث په تیرکال کښې دنشراتي ساحې په برخه‌کښې منځ ته راغلي دی . چه هره شپه دنهو بجونه دشپې تریوولسو پوري درادیو افغـــا نستان دګرانو آوریدونکو دپاره خدمت کوي .

دوهم پروګرام هره شپه‌دنهونه ترلسوپوري دآوریدونکو دزړونو دخوښۍ دپاره دپـــه زړه پوري هنرمندانو سندری اوآهنګونه «موسیقي دهرذوق» ترعنوان لاندی دمختلفو ذوقـــونو د خوښۍ سره سم وړاندي کوي او دشپې لـــه لسو نه تریوولسو پوري دیو منظم پروګـــرام سره‌سم هره‌شپه‌دموسیقي یوډول لکه‌کلاسیکه موسیقي، پاپ، ځوانان‌اوداسې‌نوردعلاقه‌لرونکو د خوشالۍ دپاره دجوړشوی پروګرام په اســاس نشر ته سپاري .

٥ــ دذهني مسابقي دپروګرام په ډول مطالبو اودهغې داجراکولوپه محل‌کښې تحول اودوخت زیاتوالي :

درادیو افغانستان یو ستر هدف دادی چه وطنوال په عملي ډول یودبل سره د رادیـــو پروګرامونوته نژدی کړي . چه رادیو دذهنــي مسابقي په پروګرام کـــې د یو مثبت تحـــول دراوستلوله برکته په خپل دغه هدف تر یـــوه ځایه‌پوري بریالي شوی هم‌دی‌اورادیوافغانستان لکه څنګه‌چه هیله درلوده دآوریدونکو دخوښۍ مطالب په پروګرام‌کښې ځای کړل چه په‌معمول ډول سره په ټولوپروګرامونوکښې عملي‌کیږي چه په مستقیمه توګه دګرانو وطنوالو برخــــه اخیستل درادیو د ذهني مسابقي په پروګـــــرام کښې دغه هیله پوره کړه .

دذهني مسابقوپه پروګرام کښې دمطالبونوی والي اودپروګرام دوړاندی کولواوبرابرولو په چاروکښې تنظیم اودنوروپه‌زړه پوري برخوپه کښې زیاتول اوپه بڼه بڼه اودټولو غــــوښتنو سره سم درادیوداستدیوګانونه د هغوی خپرول دهیواد په ټولو ولایتونو کښې دوطنوالو پــه وړاندی اودهغوی په‌ګډون سرته رسیدل یو په زړه پوري کاردی . چه ددغه پروګرام دعـــلاقه لرونکوتودهرکلي لکه څنګه چه درادیو دخپرونو په ساحه‌کښې دستر تحول سبب شو د رادیو سره دآوریدونکو دکلك پیوند سبب شوی هم دی .

په ذهني مسابقوکښې په کیفي او کمي ډول تحول راوستل چه دعلاقه لرونکودساعت تیرۍ اوذهني قدرت دپیاوړی کیدو دپاره شوی د ی رادیو افغانستان یی دنورو هدفونو دتأمین په برخه کښې چه دځوانو ځیرو پیژندګلوۍ او د هغوی دهنري اوفرهنګي استعدادونو دپرمختیا سره‌یی هم لویه مرسته‌کړی ده چه دآوریدونکو دغوښتنو په ځواب اودهغوی دزړونو د خوښې دپاره په وروستیو وختونو کښې ددغه پروګرام وخت هم نیم ساعت نه یوساعت ته لوړشو.

دګرانو آوریدونکو دزیاتي خوښې او دهغوی داړتیاوٌ دلری کولو دپاره رادیو افغـــانستا ن د ١٣٥٤کال په‌لومړیوکښې‌دوه نورپروګرامونه

هم په موجوده پروگرامونوکی زیات کړل چه دغه دوه پروگرامونه دی اندیشه وزندگی اودی رادیو په خپرونو کښی شخه عبارت دی .

٦ـ چه داندیشه وزندگی دپروگرام دخپرولو شخه مطلب دادی چه دهیواد لرغونی فرهنگ اوهنر پیژندنی په لاره کښی مویوقدم اخستی وی په تیره دعرفان اوتصوف په برخه کښی دپوهی اوهنر دپوهاند اندیښنی او فکرونه ادبی خاص اصطلاحات اونورپه نوی ډول سره وړاندی شی . چه دغه پروگرام سمدلاسه په هفته کښی یوځل د ۱۵ دقیقو له پاره جوړ او خپریږی .

۷ـ درادیو په خپرونه کی دپروگرام شخه مطلب دادی چه هره هفته درادیوټول پروگرامونه وڅیړل شی . اوپه داسی ډول دهغو شخه ځینی خاص اوپه زړه پوری برخی چه یو شمیر آوریدونکو هغه داصل پروگرام په وخت کښی نه وی آوریدلی واخیستلی شی او بیادی ورته واورولی شی اوپه دغه ترځ کښی دځینو پروگرامونو ځینی نیمگړی برخی هم په کښی په گوته شی ترڅو پرودسران د پروگرامونو جوړولو په چارو کښی لادغور او دقت شخه کار واخلی .

۸ـ ۹۵۰ نوی سندری او ۱۵۰ نوی نغمی، دموسیقی په برخه کښی دنوو سندرو او د هنرمندانو دپیژندلو په لړکښی هم کیفی اوکمی بدلونونه په تیرکال کښی راغلی دی ددغه کال په اوږدوکښی ۹۵۰ نوی سندری د مختلفو آرکسترونو سره اوپه نووآوازونو کښی ثبتی شوی دی. اودموسیقی‌دوستانو ته‌وړاندی‌شوی. چه دهنری نوی والی اونوو طرزونوله کبله دستاینی وړدی .

سربیره په‌هغوپروگرامونوچه‌لنډول ورځخه یادونه وشوه د رادیو افغانستان په ټولو پروگرامونو کښی دمحتوی او مطالبو وړاندی کولوله خوامحسوس اوڅرگند تحولات راغلی‌دی چه دټولویادونه په دغسی لنډون کښی نشی کیدلی .

نشرات :

به حیث اداره ایکه مسئو لیتی مراقبت مطبوعاتی وهنری تمام کشور رابدوش دارد و مسئول هم‌آهنگ ساختن امورنشراتی موسسات وروزنامه هابا مرکز و وزارت وبین خود شان میباشد وهمچنان ارتباط خود وزارت وموسسات مربوطه آنرابادوایر وموسسات داخلی وخارجی بدوش داردریاست نشرات درطول سال‌گذشته نه تنها امور وظیفوی اش رابه سر رسانیده بلکه یك قسمت مسئولیتهای ابتکاری رانیز در ساحه احیای ارزشهای فرهنگ وثقافت ملی تحت رهنمایی مقام وزارت انجام داده است .

برای‌معرفی چهره های تاریخی‌وملی سرزمین باستانی مابه‌اشتراك دانشمندان‌افغانی وکشور های علا قمند سیمینار بین المللی مولانا جلال الدین بلخی وسیمینار بین المللی امیر خسروبلخی مشهو ر به دهلوی ، سیمینار بین المللی بایزید روښان دایر گردید که همین فصل ازنظر خوانندگان گذارش میبابد. همچنان ریاست‌نشرات درموردچاپ۸۰۰۰، اثر ابراز نظر نموده وبرای ۹گروپ هنری اجازهٔ فعالیت داده است . برای معرفی افغانستان ۸۰ اثرمختلف چاپ وبه مراجع فرهنگی وعلمی داخل وخارج کشور توزیع نموده است .

همینطور نوآوریها وتغییرات جدید درسبك وطرز نشرات روزنامه های جمهوریت ، انیس هیواد، کابل تایمز و مجله های (جمـهوریت ژوندون، کمکیانو انیس وپشتون ژغ ننگرهار وکندهار) درین سال مطابق به اهداف پالیسی نشراتی دولت جمهوری رونما گردیده که در خورتوجه است .

روزنامه انیس صفحات اختصاصی جدید را بازکردوهم برای سرگرمی خوانندگان بروزهای تعطیل انیس روزهای پنجشنبه در ۱۲ صفحه نشر میگردد .

صفحات اختصاصی جدید در روزنامۀهیواد باز شد .

روزنامۀ کابل تایمز برای تقدیم اخبار برای خوانندگان دریکی ازصفحات خود ستون اخبار بزبان فرانسوی راباز کرد .

سالنامۀ انگلیسی ازطریق این ریاست نشر شدوهم ۳۸ رسالۀ دیگر ازطرف اداره معرفی افغانستان به دسترس علاقمندان گذاشته شد.

مجلۀ جمهوریت که قبلا سه ماه نشر میشد برای تقدیم سریع پیامها ومقالات جالب بـــه خوانندگان به نشر دوماهه پرداخت .

مجلۀ ژوندون صفحات اختصاصی جدید را بازکرد وهم تغییرات ونوآوریهای در قسمـت تهیۀ عکسها وپشتی مجله رونما گردید .

همچنین برای‌خدمت بهترفرهنگی وزارت‌اطلاعات وکلتور سال گذشته تعداد زیادی از روزنامه ونشریه هارا بطور رایگان به موسسات مختلف فرهنگی توزیع نموده است .

فعالیت های کلتوری :

وزارت اطـلا عات و کلتور ازبدو تأسیس ریاست ثقافت و هنر فعالیتهای کلتوری خود راکه به‌صورت مختص موزیمها، باستانشناسی فلم ،ننداریها ،جوایز مطبو عاتی ،نمایشهای فرهنگی وبور سهاانجمن تاریخ دایره‌المعارف فولکلور وادب و انکشاف پښتو ،کتابخا نه هاو موسیقی و صنایع مستظرفه را در بـر میگیرد بصورت بهتر منسجم و متمر کـــز گردانیده است .

هر یك از این شعبات طوریکه از نام آن پیدا ست مستقیماً مسئول همان فعالیـــت کلتوری میباشد که به آن سپرده شده است هر یك ازاین شعبات اختصا صی در طـول سالی که گذشت بفعالیت های ثقافتی علمی فرهنگی و تحقیقی خود نه تنها ادامه داده بلکه به پیمانۀ وسیعتر وجامعتر آنرا پیشس برده است .

با ستا نشناسی :

مــد یــر یت عـمو می بـا ستا ن شناسی در حفظ و مطالعۀ غنایم و میـــراث فرهنگی باستانی کشور طوری خدمت مـــی نمایند که بائیست ازیکطرف شواهد ارزندۀ فرهنگی که‌نیاکان ماازخود به یاد گارگذاشته اند از حوادث در امان باشد و از طرف‌دیگر

تحقیقات علمی دنباله دار را تعقیب نماید تا توسط سروی وحفریات زوایای تاریك تاریخ کهن ما روشن ترواز کلتور مادی و معنوی گذشتگان اهل فن و محققین را مطلع ساخته باشد .

فعالیت های عمدهٔ باستا نشنا سی درطول سال گذشته قرار ذیل نام برده میشود .

الف - ترمیم مجسمهٔ بودا (٥٥) مترهولایت بامیان: کار ترمیم مجسمهٔ بودا ٥٥ متـــره ولایت بامیان که یکی از شهکار های دورهٔ بودائی بوده وارزش تاریخی آن نهایت زیاد است توسط هیئات ترمیم کاران هنـــدی و افغانی در برج جوزا سال ١٣٥٣ شروعو در ١٥ قوس امسال خاتمه یافت از نگاه ترمیم سی فیصد کار آن پیش رفته است متبا قی کار آن دو باره آغاز گردیده حفر و اعمـــار کانال که در حصهٔ فوقانی بودا بوده و مانـع آب باران و برف میشود بیست فیصد کا ر آن تکمیل و متباقی حفر کانال سال آینده شروع میشود .

در ساحه پای بودا حوضی به طول ٣بر٣ متر حفر گردیده تا آب در آن ذخیره گـردد و توسط ماشین در بالای کانال جریان نماید

ب- ترمیم مسجد خواجه ابوا لنصر پارسا

کار ترمیم مسجد خـــواجـــه پـا ر سا ولایت بلخ توسط هیئت ترمیم کاران هنـدی وافغانی در برج سرطان سال ١٣٥٣ شروع وتـا ١٥ قـوس ١٣٥٣ ادامـه یـافـــت . یك تـــعداد کا شیها که از رواق افتـــاده بود تعویض و کاشی جدید نصب گردید کار ترمیمآن چهل فیصد پیش رفته البته متباقی کار آنامسال پیشبرده میشود .

ج - ترمیم و پوشش مسجد نه گنبد :

کار پاككاری صحن واطراف مسجـــد نهگنبد که یکی از مساجد دورهٔ اســلامی میبا شد پیش برده شده جای نصب پایه های آ ن تکمیل گردیده است که به این ترتیببیست فیصد کار آن پیش رفته البته ریاست کود برق حرارتی مزار شریف در حصهٔ پو شش نه گنبد همکاری دارد .

در سال ١٣٥٣ نمایند گان مدیر یـــت عمومی باستا نشناسی با هیأت های خارجی که قرار دادهای باستا نشناسی با ما دارند در قسمت حفریات در ولایات افغا نستان به هیأت افغانی مشترکاً فعالیت نمودهاند .

حفریات تپهٔ اشتر هده ولایت ننگر هـار

دورهٔ نهم حفریات هده ولایت ننگرهار به تاریخ ١٧ دلو ١٣٥٣ توسط هیات افغانی به ریاست دوکتور زمریالی طرزی مدیر عمو می باستانشناسی شروع گردید وتا حمل ١٣٥٤ ادامه داشت .

در اثر کاوش و فعالیت هیات باستانشناسی افغانی یك تعداد آثار از قبیل سرمجسمههای بودا پیداگردید هو یك تعداد آثـــار کـــه ایجاب ترمیم را مینمود توسط ترمیم کـاران ترمیم گردید .

منارچکری :

منار چکـری بنـا بـــر طـــرز ساختمان آن بدوره کوشانی ها ارتباط میگیرد در اثر حوادث زمان آسیب دیده بود دراین سال ترمیم وازخطر انهدام حفظ گردید .

انجمن تاریخ :

انجمن تاریخ افغانستان در طول سال دوم تاسیس جمهوریت در روشن سا ختـــن زوایای تاریك تاریخ کشور قدمهـــای متینـی بر داشته است ۰ چنانچه سطح علمی مجلهٔ ماهه آریانا بلند برده شده و با مطالـــب مهم تر تاریخی ،جغرافی ،ادبی و کتابشناسی علماء تقویه گردیده است ۰

مجلهٔ افغا نستان (بزبا نهای انگلیسی و فرانسوی) که از نشرات موقو تهٔ این انجمن است با نشر مطا لب مهم بـاستانشناسـی تاریخی و فرهنگی خدمت قابل وصفی انجام داد ۰

همچنان در این مؤسسه بمنظور فرا هـم آوردن زمینهٔ مطالعات تاریخی و فرهنگی ، میکرو فیلمها وفوتوکاپی‌های مهم ضروری‌از کتب و وسایل مربوط به تاریخ کلتـــوز افغا نستان اقدام بعمل آمد چنانچه بعضـی اسناد مهم خطی کشور های خارجی خواسته شد ۰و تحت مطالعه و تحقیق گرفته‌شد ۰

۱ــ میکروفلم‌کتاب‌بحرالاسرارتاریخ مشایخ برمقابر بلـخ تألیـف محمود بن امیـر ولـی کتابدار از نظر محمد خان اشتر خا نـــی (تألیف ۱۰٤٤ــ۱۰۵۰) نسخهٔ نمبـــر ۵۷۵ کتابخانهٔ دیوان هند لندن ۰

۲ــ میکرو فلم رسالهٔ موسیقی مولانـــا عبدا لرحمن جامی (دو نسخهٔ خطی کتابخانـهٔ توپقا پرسرایی استا نبول ترکیه ۰)

۳ــ میکرو فلم نسخهٔ خطی معتبر دیوا ن کامل ابن یمین فریومدی از کتابخا نهٔدیوان هند لندن ۰

٤ــ میکروفلم نسخهٔ خطی کتاب فیه ‌مافیـه مولوی جلال الدین بلخی ــ از لندن ۰

۵ــ میکرو فلم نسخهٔ خطی یگانهٔ تـذکرهٔ مطربی که در تحت شمارهٔ ۳۰۲۳ در کتـاب خانهٔ دیوان هند لندن ــ محفظ است۰

٦ــ فوتو کاپی دیوان خطی تیمور شاه درانی پسر احمد شاه‌بابا (بزبا نهای دری‌و پښتو) که در کتا بخانهٔ انستیتوت شـــرق شناسی اکادیمی علو م‌تاجیکستان نگهداری میشود ۰

انجمن تاریخ افغا نستان باهیئت‌دانشمندا ن عراقی موافقت همکاری علمی و فرهنگی عقد نمود ۰ در طول همین سال سیمینار مولانـا جـلال الدین بلخی باشتراك گویته انستیتوت المان در تالار رادیو افغانستان و مجلـــس علمی ــبزر گداشت‌امیر خسرو و بلخی ا ز تـــاریـخ ۲۱ــ۲۷ حـوت ۱۳۵۳ در تـــالار محمود طـرزی از طـرف وزارت اطـلاعـات و کلتور بر گذار شد ۰انجمن تاریخ در تنظیم و تدویر مجالس مقدماتی و مجالس علمـــی آنها سـهم فعال گرفت ۰ قرار است درماه میزان سال۱۳۵٤مجلس بزرگداشت فیلسوف معروف شرق ابونصر محمد فارابی در کابل بر گذار شود ، در مجالس مقدماتی وتدویر این سیمینار نیز از طرف وزارت اطـلا عات‌و کلتور ،سهمی بانجمن تاریخ داده شده کـه تا حال موفقانه انجام شده است ۰

در طول سال دوم تاسیس جمهور یـــت در حصهٔ مبادلهٔ آثار انجمن تاریخ با آثـــار

مؤسسات علمی کشور های خارجی توجــه قابل ذکری بعمل آمدو در حدود سه صــد جلد کتاب و مجله در کتابخانهٔ انجمن تاریخ که کتابخانهٔ اختصاصی و مسلکی آن مــی باشد ذخیره شد . همچنین نشرات علــمی انجمن تاریخ به کتابخانه های مما لــــك آسیایی ،اروپائی و امریکائی بطور مبادلـه و یادر بدل قیمت اسعاری فرستاده شـــده

انجمن تاریخ در این‌سال کار طبع کتبی را کــه در سال گــذشته بــه مطبعــهٔ دولتی فرستاده بود دنبال‌کرده که تااخیرسال ۱۳۵٤ طبع خواهد شد. کتب که تحت طبع قراردارد قرار ذیل می باشد :

۱ــ صنایع افغا نستان تالیف پروفیسور پوگا چینکوا ترجمهٔ دری محمدصد یق‌طرزی

۲ــ رسالهٔ های خط مجنون ورفیقی بتصحیح میرغلام رضا مایل .

۳ــ هنرو بهزاد تألیف مرحوم عبدالغفور برشنا .

٤ــ کمپنی هند شرقی انگلیسی ترجمــهٔ فقیر محمد خیر خواه .

٥ــ ژ ب پالنه (سیر تاریخی ادب پښتو).

٦ــ تیرپادونه مجمــوعــهٔ اشعار تــاریخــی باغلی رفیع .

۷ــ فهرست کتب چاپی افغا نستان ا ز حستین نایل .

موزیم ها :

درطول سال‌گذشته برای‌انکشاف موزیم‌ملی کابل وموزیم های ولایات پروژه های متعدد سر دست گرفته شده است . امید است با تکمیل این پروژه ها اکثر مشکلات موزیــم های افغا نستان مرفوع گردد .

۱ــ تعمیر الحا قیهٔ در عمارت حالیهٔ‌موزیم کابل : تااینکه به‌تعمیر عمارت جدید موزیم ملی موفقیت دست دهدپروژه تعمیر دوالحاقیه در دو جناح موزیم کابل آغاز گردید درطرح نقشهٔ آن تحویلخانه ،شعبهٔ ترمیم شعبــــهٔ عکاسی ،اطا قهای نمایش برای آثار ای‌خانم و غیره و دفاتر اداری در نظر گرفته شــده است . نقشهٔ آن عنقریب تکمیل وسعی بـــه عمل می آید تا هنگام دومین جشن جمهوریت کشور سنگ تهداب آن گذاشته شود .

۲ــ پروژهٔ سا ختمان عمارت جدید موزیم کابل: چون به اساس پرنسیب های جدیـد موزیم داری‌عمارات موزیم‌هاشکل اختصاصی را بخودگرفته است‌ـلهذا مقامات صلاحیتدار کشور تجویز نمودند که‌یك عمارت بـــرای موزیم‌ملی جدیدآبادگرددمحل آن ازطرف رهبر انقلاب ورئیس دولت وصدراعظم درمقابل قصر ریاست جمهوری تعیین گردید و پروژهٔ آن توسط متخصصین‌یونسکو طرح گردیده اکنون وزارت پــلان در جستجوی منابع مالی برای احداث موزیم ملی کابل میباشد .

۳ــ پروژهٔ قصر جهان نما: قصر جهان‌نما در خلم که‌برای آثار باستا نشناســـــی و اتنو گرافی صفحات شمال کشور تحت‌ترمیم گرفته شده است کاران هشتاد فیصــــــد تکمیل گردیده سعی میشود تاکارآن به زود ترین فرصت تکمیل و موزیم صفحات شــمال کشور بنام موزیم جهان نما افتتاح گردد .

٤ــ پروژهٔ عمارت جدید موزیم غزنــــی : محل موزیم جدید غزنی تعیین و نقشه های مهندسی آن توسط متخصصین مؤسسه ایزمیو طرح گردیده است امید است کار تعمیرآن در تابستان سال جاری شروع گردد .

٥ــ طرح نقشه موزیم هده : نقشه یــك موزیم محلی برای آثار مکشوفهٔ هــــده در کنار تپه‌شتر طرح گردیده است بعد ازتکمیل نقشه های انجنیری آن درنظر است در سال آینده کار تعمیر آن آغاز گردد .

٦ــ خریداری آثار : برای جلو گیری از فرار آثار عتیقه و اتنو گرافی از یکطر ف اقدامات جدی در کنترول آثار در کشور به عمل آمد و از جانب دیگر یکتعداد آثـــــــار (مجموعاً ١٣٢ اثر به قیمت ٤٧٣٧٠٥ افغانی) برای موزیم کابل خریداری گردید به ایــن ترتیب موزیم‌کابل‌خاصتاً ازلحاظ آثار مربوط بمدنیت نورستان غنی گردید .

٧ــ طبع شش نوع پست کارت :شش نوع پست کارت رنگه از جمله بهترین آثار موزیم کابل توسط مؤسسه طباعتی زهوپرس بغرض معرفی هنر قدیم افغا نستان چــــاپ گردیده‌و بمعرض فروش گذاشته‌شده است.

٨ــ تجدید نشر رهنمای موزیم کابـــل : رهنمای انگلیسی موزیم کابل با اصلا حات و افزودی بخش حوزه‌ای آی خانم برای بار سوم انتشار یافت .

٩ــ اعمار یك غرفه برای عکا سخانه : برای سهولت در امور عکاسی وویزه سامان سیاحین با استفاده از چوب های کهنه قصر جهان نما یك اطاق کار ولابراتوار عکا سی در جوار عمارت موزیم آباد گردید .

١٠ــ توسعه نمایشات در موزیم کا بــل: در قسمت قبل التاریخ از دورهٔ های سنگ قدیم ووسط یکتعداد آثار با فوتو های‌حوزهٔ مربوط به نمایش گذاشته شده است .

همچنان در نمایش اطاق بگرا م‌و آثـــــار دورهٔ یونان بودائی و دورهٔ اســلا می که در تحویلخانه محفوظ بود به نمایش گذاشتــــه شد .

ویکتعداد آثار یکه به عنوان قاچـــاق در گمرك کابل ضبط شده بود نیز به نـمایش گذاشته شد .

١١ــ بازار تیم شهر خلم : بازار ســـر پوشیدهٔ تیم شهر خلم منحیث یك اثـــــر محلی در آورده میشود .

دپښتو دانکشاف اوتقویی آمریت :

دپښتو دانکشاف اوتقویی دآمریت له خوا د١٣٥٣ کال نه راپدی خوا لاندینی کتابونـه چاپ شویدی .

١ــ زماژوند اومبارزه دخان عبدالغفار خان اتوبیوگرافی .

٢ــ دافغانستان نومیالی لومړی ټوك .

٣ــ لیلا خالد زمااولس به ژوندی پاتی‌شی.

٤ــ دافغانستان نومیالی دوهم ټوك .

٥ــ دپیرروښان دبین المللی سیمینار پـه مناسبت یوه رساله دروښانیانو روښانه ملـی لارپه‌نامه‌چاپ‌شوی برسیره‌پردی‌دپښتودانکشاف تقویی آمریت داطلاعاتو او کـــلتور د وزارت

داطلاعاتی اوکلتوری څانګو سره دخپرونو په برابرولو، کتنه اوترجمه‌کښی دیادونی وړبرخه اخستی وه .

دپښتو دپرمختیا اوتقویی آمریت له‌څه‌مودی راهیسی دپښتو ټولنی سره دپښتو ژبی د معیاری کولو په یوه ګډه پروژه کښی‌همکاری کوی .

دااداره په داخلی اوخارجی خپرونو کښی خینی داختلاف وړیا دمباحثی وړ لغتونه او ترکیبونه راټولوی اودادبی غونډو او فیصلو دپاره یی چمتو کوی تراوسه پوری په دغه برخه کښی دپښتو ټولنی ، دپښتو دپرمختیا اوتقویی دآمریت اودکابل دپوهنتون دادبیاتو اوبشری علومو داستادانو په ګډون څو ادبی غونډی شوی دی اوداسلسله به دوام وکړی .

دی اداری دچاپ دپاره خینی داسی کتابونه ترمطالعی لاندی نیولی چی له یوی خوا دژبی دتعمیم سره مرسته وکړی اوله بلی خواد مطالبو له حیثه په زړه پوری اوګڼوروی .

آمریت صنایع مستظرفه :

این آمریت که درانکشعاف استعداد های یکعده جوانان علا قمند به این رشته ها تاسیس‌گردیده ازتاریخ۲۶سرطان تاا‌کنون در های نقاشی ، هنر تجسمی و فریم سازی فعالیت های راانجام داده اسعت ، این آمریت درکورسهای نقاشی برای امسال اضافه از هزاران رسم پنسلی وپارسلی ورنګ آبی برای شناس بهتر رنګها مخصوصاًرموزتناسب اشیاء موجود دارد وهم بیش ازدو صدتابلوی رنګ روغنی برای نمایشات داخلی وخارجی تهیه وبیش از یکصد مجسمه را در نمایشگاه امسال ننداری‌تون به نمایش می گذارد ، وهم بسرای رشد بهتر ذهنیت هنری شاگردان زمینه‌های دروس عملی ونظری‌رافراهم مینماید چون معرفی هنراصیل افغانستان هدف عمده این آمریت است لذادرین اواخر به تعداد زیادی از سوژه های ملی راتحت کارگرفته است .

آمریت افغان ننداری :

آمریت افغان ننداری درسالیکه‌گذشت هفت نمایشنامه راروی سن آورده است .

دایرة المعارف :

۱ـ جزء بیست و دوم دایره المعارف به لسان پښتو حاوی دوصد صفحه که مقالات مفید وعلمی در آن جا داده از طبع برآمده و به دسترس علاقه مندان علم ودانش گذاشته شده است .

۲ـ جزء بیست وسوم بلسان پښتو که مشتمل برمضامین مفیدو ارزنده است زیر طبع بوده و به معرض استفاده گذاشته میشود .

۳ـ مضامینکه در جزء بیست وسوم طبع گردیده از لسان دری ترجمه شده و بعضاً مضامین تازه که مختص بزبان پښتواست در آن گنجانیده شده است .

٤ـ یکتعداد مفردات که به حرف (خ.و.څ) شروع میشود تهیه و بعد تحت تحقیق و نبشته قرار خواهد گرفت .

۵- از جلد پنجم بلسان پښتو تاحال ششصد صفحه طبع گردیده .

مختصراً تذکار می گردد که حرو ف ت.ټ.ث.ج.و.چ از سال ۱۳۵۳ باینطر ف جمعاً به اتمام رسیده است .

آمریت فلکلور وادب :

آمریت فلکلور و ادب وزارت اطلاعات و کلتور طی سال ۱۳۵۳ مواد فلکلوریک و آثار ارزشمند آتی را به نشر سپرده است :

۱- طبع ونشر شماره های مسلسل مجلهٔ فولکلور الی شمارهٔ پنجم .

۲- طبع ونشر کتاب ترانه های کهسار .

۳- طبع ونشر کتاب د پښتو دودونه .

٤- رسالهٔ فرهنگ عامیانه پنجشیر

۵- تهیهٔ رسالهٔ رقص های فو لکلوری و محلی افغانستان .

٦- تهیه رسالهٔ دخدرانو د سیمی قوانین او دود ونه .

۷- تهیهٔ رسالهٔ فولکلور کوهدامن .

۸- استنساخ نسخه قلمی فرهنگ میر - عبدا لرشید .

۹- رسالهٔ ادبیات عامیانه پروان که در مجلهٔ بچاپ رسیده .

۱۰- تهیهٔ یک رسالهٔ افسانه های فلکور بزبان انگلیسی که‌آمادهٔ چاپ می باشد .

۱۱- تهیهٔ رسالهٔ افسانه های کا بل که آماده چاپ می باشد .

۱۲- هسته گذاری‌و تهیه موزیم‌فولکلور.

۱۳- تهیهٔ مواد خام قسمت های مختلف فولکلور افغا نستان برای آرشیف .

فعالیت فرهنگی :

وزارت اطلا عات و کلتور به منظور بسط و توسعهٔ تماس‌های مطبوعاتی وکلتوری با عقد قرار داد های کلتوری و تدویر جلسات انجمن های دوستی و غیره همواره با کشور های دوست از طریق مدیریت روابط فرهنگی در تماس است و این تماس ها با در نظر داشت پالیسی کلتوری به صورت مثمر در طول سال به منفعت کشور بیشتر شده است چنانکه در طول سال۵۳- ۱۳۵٤زمینهٔ‌مسافرت۱۵خبرنگار، ۵ نفرعکاس،۱۸ هیات فلمبرداری در داخل کشور فراهم‌نموده وتسهیلات لازمه برایشان گرفته شده است این مدیریت امورانجمن دوستی افغانستان را با اتحاد شوروی ، ترکیه ، ملل متحد ،هند، جمهوریت مردم چین و مصر بعهده دارد .

مدیریت روابط فرهنگی دردسك یونسکو خود ریکارد مکمل کنفرانس های یونسکو و اشتراك متخصصین یو نسکو را در رشته های مختلف اطلا عاتی و کلتوری که به افغا نستان می آیند ترتیب کرده است و هم کمکهای یونسکو در ساحهٔ ها ی مختلف برای این وزارت از طریق این‌دسك جلب شده است که یك تعداد مامورین این وزارت بااستفاده از کمك های یونسکو برای تحصیلات به خارج اعزام شده اند .

روزنامه ها

شماره	اسم روزنامه	سال تأسیس	محل چاپ	تعداد صفحات
الف :	مرکز :			
۱ـ	جمهوریت	۱۳۵۲	مطبعهٔ دولتی	هشت صفحه
۲ـ	انیس	۱۳۰۶	مطبعهٔ دولتی	هشت صفحه (روزهای ۵شنبه ۱۲ ص)
۳ـ	هیواد	۱۳۲۸	مطبعهٔ دولتی	هشت صفحه
۴ـ	کابل تایمز	۱۹۶۰ / ۱۳۳۸	مطبعهٔ دولتی	چهار صفحه
ب :	ولایات :			
۵ـ	ننگرهار	۱۲۹۷	مطبعهٔ ننگرهار	چهار صفحه
۶ـ	اتفاق اسلام	۱۲۹۹	مطبعهٔ هرات	چهار صفحه
۷ـ	طلوع افغان	۱۳۰۰	مطبعهٔ کندهار	چهار صفحه
۸ـ	وړانګه	۱۳۲۱	مطبعهٔ پکتیا	چهار صفحه
۹ـ	بیدار	۱۳۰۰	مطبعهٔ بلخ	چهار صفحه
۱۰ـ	اتحاد	۱۳۰۸	مطبعهٔ بغلان	چهار صفحه
۱۱ـ	سنائی	۱۳۳۱	مطبعهٔ غزنی	چهار صفحه
۱۲ـ	پروان	۱۳۳۱	مطبعهٔ چاریکار	چهار صفحه
۱۳ـ	بدخشان	۱۳۲۴	مطبعهٔ بدخشان	چهار صفحه
۱۴ـ	پیوه	۱۳۴۰	مطبعهٔ جوزجان	چهار صفحه
۱۵ـ	فاریاب	۱۳۲۲	مطبعهٔ فاریاب	چهار صفحه

مجلات

۱ـ	ژوندون	۱۳۲۷	مطبعهٔ دولتی	۶۴ صفحه
۲ـ	پیام حق	۱۳۳۱	مطبعهٔ دولتی	۴۸ صفحه
۳ـ	پشتون ږغ	۱۳۱۹	مطبعهٔ دولتی	۳۶ صفحه
۴ـ	کمکیانو انیس	۱۳۴۹	مطبعهٔ دولتی	۴۰ صفحه
۵ـ	ننگرهار	۱۲۹۷	مطبعهٔ دولتی	۴۰ صفحه
۶ـ	کندهار	۱۳۳۹	مطبعهٔ دولتی	۴۰ صفحه
۷ـ	هرات	۱۳۱۱	مطبعهٔ هرات	۴۰ صفحه
۸ـ	آریانا	۱۳۲۱	مطبعهٔ دولتی	۸۸ صفحه
۹ـ	افغانستان	۱۹۴۶ع	مطبعهٔ دولتی	۹۶ صفحه

ج : جراید

۱ـ	جریدهٔ کندز	۱۳۵۱	مطبعهٔ کندز	۴ صفحه
۲ـ	جریدهٔ هلمند	۱۳۳۲	مطبعهٔ هلمند	۴ صفحه
۳ـ	جریدهٔ سیستان	۱۳۲۶	مطبعهٔ فراه	۴ صفحه

جوایز مطبوعاتی وکلتوری

به پیروی از پالیسی کلتوری دولت جمهوری افغانستان، بمنظور رشد نیرو های خلاقه مردم وبمقصد زمینهٔ ایجاد رشد و انکشاف وتقدیر آثار علمی ، ادبی، ومطبوعاتی برای توسعه بخشیدن شعور وسویهٔ فکری مردم ادارهٔ جوایز مطبوعاتی وکلتوری دربرج قوس ۱۳۵۲ بمیان آمد .

بعداز تاسیس این اداره آثار هنری وکتبی برای سال ۱۳۵٤ کاندیدگردیدکه جمعاً به ۹٦۳ اثرمی رسید. که ازجمله(۸۰) اثرکتبی حایز جایزهٔ مطبوعاتی وکلتوری گردید . البته این آثار شامل علوم طبیعی وعلوم اجتماعی بود .

و۲۲۷ جایزهٔ دیگربه پروگرام های رادیویی نوازندگی، آوازخوانی، فلمبرداری ، دایرکت وتمثیل، نقاشی، پیکرتراشی، عکاسی، خطاطی کندنکاری، کاشی سازی، سیرامیك، کاه‌کاری اعطاء گردید .

که بعداز آثار مذکور به تقریب نخستین جشن جمهوریت درننداری افغانستان به نمایش گذاشته شد .

ادارهٔ جوایز مطبوعاتی بمنظور تسریع در امورمربوط به جوایز سال ۱۳۵٤ مطابق به احتیاجات ونیازمندی های محیط و امکانات تطبیق مواد مربوط به لایحهٔ جوایز قبلی تعدیلاتی رادرآن پیشنهاد نمود که کمیسیون هایی ازصاحب نظرآن تعیین ودر زمینه غورو بررسی نمودند ولایحهٔ جدید جوایز مطبوعاتی وکلتوری رادر چهار فصل وپانزده ماده با تعلیماتنامهٔ مربوط این‌لایحه تدوین ونشرنمود. که باساس آن قبلا فهرست عناوین تعیین وکاندیدان ثبت نام نمودند وموضوعاتیکه تعیین شده بود عبارتند از: مسایل رشد اجتماعی واقتصادی کشور، موضوعات اداری ، صحی بلدی، موضوعات رشد فرهنگی و سیاسی مطالعات تاریخی، جغرافیا وفرهنگ مردم افغانستان ، تحول تاریخی ومعاصر ادب در افغانستان وهنرهای زیبا میباشد در مورد پروگرامهای رادیویی، سینما توگرافی، آواز خوانی، ژورنالیزم اخباری ، رادیو ژورنالیزم اشاعات قابل توجه درنظر گرفته شده است .

آثارکتبی که درسال ۱۳۵٤ برای جوایز مطبوعاتی وکلتوری کاندید گردیده است نظر به فهرست موضوعات تعداد آن به (۲٤) اثر میرسد . آثارهنری که برای سال ۱۳۵٤ به ادارهٔ جوایز رسیده است ازجمله آثاری‌است که‌قبلا توسط هیأت‌جهت تشخیص‌قبلی برای‌جوایز مطبوعاتی و کلتوری قبول گردیده است و تعداد آن به (۳۵۰) اثر بالغ میگردد .

این آثار مشتمل برمجسمه سازی، نقاشی، خطاطی، سیرامیك، کندنکاری، کاه‌کاری میباشد که درجوزا سال ۱۳۵٤ درنمایشگاهی که از طرف آمریت جوایز درکابل ننداری دایرشده بود بمعرض نمایش قرار گرفت .

آمریت موسیقی :

در کنفرانس تبادله کلتوری بین ممالك آسیایی منعقد ه جاپان به اشتراك نماینده افغانستان تصویب شده بود که برای تفاهم بیشتر بین ممالك آسیایی موسیقی ممالك آسیایی برای تدریس درمکاتب ابتدایی عرضه

گردد.

ازچندپارچه های فولکلوریك که از طرف افغانستان فرستاده شده بود پار چه هـــای ملامحمدجان ودلبرجانم بیقرارم امشب ، مورد قبول واقع شده وتیپ ، ریکارد ونوتیشن آن ازطرف کمیته یونسکو جاپان برای استفـاده ممالك آسیایی تدارك گردید .

این موسسه درطول سال طی پروگرام های کاروان سرود ویکشاخه وچند گل ۲۳۵ پارچه راثبت وبه شنوندگان تقدیم داشته اســت . همینطور ارکسترغربی این موسسه ۲۱۰آهنگ راثبت ونشر نموده است .

کتابخانه های عامه :

درپرتو نظام جمهوری و باثر معاونـــت و راهنمایی وزارت اطلاعات وکلتور یك سلسله اقدامات قابل تذکر درکتابخانه عامه صـورت گرفته است که تفصیل آن باختصار قرارآتی میباشد .

۱ــ کتابخانه های عامه درولایات نیمروز ، ارزگان افتتاح شد .

۲ــ کتابخانه عامه ولایت هلمند، ننگرهار ، کندهار، جوزجان باوسایل مدرن ازقبیل چوکی میزمطالعه، الماری کتاب وغیره لوازم کتابخانه وکتب مفید (علمی، تاریخی، اجتماعی، ادبی) وغیره تقویه شدهآماده خدمتگذاری شدهاست.

۳ــ به کتابخانه های عامه ولایت نیمروز ، ارزگان ، هلمند، بادغیس، غزنی ، کندهــار زابل، لغمان، ننگرهار، هــرات و خوســت (۵۳۷۱) جلد کتاب ارسال شده است .

٤ــ مبلغ (۱۸۸۲۹٦) افغانی ښاروالی های ولایت ارزگان، فراه، جلال آباد ، غـز نـی، بادغیس، هرات، جوزجان وپکتیا جهت تقویـه وانکشاف کتابخانه های مذکور اعانه دادهاند .

٥ــ به تعداد(۲۹۰) جلدکتاب خطی خریداری شده است .

٦ــ به تعداد (۲٦۷۱) قطعه اسناد ، عکس و غیـره مـواد آرشیفـی برای آرشیف ملـی خریداری شده است .

۷ــ به تعداد (٥٦۹) جلد کتاب چاپی برای کتابخانه ها خریداری شده است .

۸ــ به تعداد (٦) جلدکلکسیون جرایدسال های گذشته خریداری شده است .

۹ــ به تعداد (١٥٤٣) جلد کتب از منابع مختلف داخلیوخارجی بقسم رایگان بکتابخانه اهداء شده است .

۱۰ــ طبق فیصلهٔ مجلس عالی وزراء کتب تحویلخانه های ریاست مطابع دولتی وریاست اداری وزارت اطلاعات و کلتور بـه اختیـــار آمریت عمومی کتابخانه های عامهگذاشته شد تاطور رایگان به کتابخانه های سراسر کشور توزیع شود که تاکنون بتعداد (۱۲۰٥٤۷) جلد کتاب به (۱٦۹) کتابخانه توزیع شده است .

۱۱ــ مراجعین عمومی کتابخانهکه ازشعبات ریفرنس، افغانستان شناسی، مطالعه، مجلات توزیع وسالون اخبار وجراید استفادهکردهاند جمعاً (۱۰۷٥٦٤) نفر است .

۱۲ بودجه سال ٥٤کتابخانه بقسمی ترتیب شـده اسـت کـــه سا حـه فعا لیـت آن در سال جاری بیش ازپیش وسیع تر ومفید تـر باشد وتمام کتابخانه های عامه سراسر کشور بتواند خدمات فرهنگی وکلتوری شایسته ای راانجام دهند ونیز دربودجـــه انکشافـــی آن

ساختمان ۸ باب کتابخانه را در ولایاتیکه کتابخانه‌هادارای زمین‌تعمیراتی هستندپیشبینی شده وهمچنان تکمیل دوعمارت کتابخانه های پروان ولغمان درنظر گرفته شده است، نقشه هاوبرآورد ابتدایی ۸ باب کتابخانه هم تکمیل شده است .

۱۳ـ کارتعمیر کتابخانه لغمان ۹۰ فیصد وکار کتابخانه پروان تقریباً ۸۰ فیصد پیش رفته است .

کتاب پالیسی :

سال گذشته کتاب پالیسی کلتوری دولت جمهوری افغانستان بزبان انگلیسی برای نشر وعنقریب ساخته میشود .

وتوزیع توسط یونسکو به مصرف خودیونسکو فرستاده شد وقرار است عنقریب ازطبع خارج وبتمام ممالك عضو یونسکو توزیع گردد .

افغان فلم :

افغان فلم :در سالیکه گذشت فلم‌های آتی را تهیه نموده است ٠

۱ـ فلم اخباری ۳۵ ملیمتر ٠	دری و پښتو	٤٣ کاپی
۲ـ فلم‌سفربناغلی رئیس‌دولت وصدراعظم۳۵ ملیمتر	دری و پښتو	۷ فلم
۳ـ فلم سفربناغلی رئیس دولت وصدراعظم	دری و پښتو	۳۰ کاپی
٤ـ فلم اخباری ۱٦ملیمتر	دری و پښتو	۱۲۰ کا پی
٥ـ فلم هنری روز های دشوار۳٥ملیمتر		۲ فلم
٦ـ فلم داکومنتری ۳٥ و ۱٦ میلیمتر		٥ فلم
۷ـ فلم اعلانی ۳٥ و۱٦ملیمتر		٤ فلم

بر علاوه در سالجاری ۱۰ فلم کوتاه‌برای معرفی‌کلتور افغانستان درنظر است .

آژانس باختر :

آژانس باختر برای انتظام و انسجام فعالیت های عکاسی ، فوتوراپورتران روزنامه ها را تحت یك واحد در چوکات این ریاست جمع نموده و لابراتوار این مؤ سسه را که از سالها باینطرف بصورت ابتدا ئی‌فعالیت میکرد با یکمقدار مصرف در زمینه سامان و لوازم آنرا تجهیز بهتر نموده است .

يك سلسله قرار داد ها باآژانس های خارجی مبنی بر تبادله واخذ اخبار وهم اعزام افراد مسلکی و فنی به مصرف ممالك متحابه عقد کرده‌است ٠

ریاست آژانس باختر با در نظر داشت بلند بردن سطح فهم نامه نگاران ولایات کشور وآگاهی مزید شان در امر انکشافات اخیر مملکت متشبث به تشکیل سیمینار ی در جریان سال گردید که درآن یکتعداد اهل فن ودانش‌بیاناتی‌مفید وارزندهٔ ایراد نمودند. و نامه نگاران رابیش ازپیش در تهیه ولقه بودن اخبار از نظر مسلك ژورنالیزم متوجه ساختند ٠

مطابع دولتی

درپرتونظام جمهوریت مطبعه دولتی درسال ۱۳۵۳ بشکل یك تصدی انتفاعی طباعتی با نمایندگی های خود در (۱٤) ولایت باپیروی ازاهداف دولت طبق‌مندرجات‌اساسنامهٔ خویش علی الرغم بحران اقتصادی جهانی و صعود قیم مواد طباعتی دربازار های بین‌المللی خدمات‌خود رادر چوکات پالیسی کلتوری‌دولت جمهوری بیش ازپیش طور بهتر وشایسته‌تر انجام داده استت .

فعالیت های طباعتی یاتولیدی مطابع‌دولتی رادرسال ۱۳۵۳ باداشتن پرسونل ووسایل موجوده علاوه براجرای ده ها قلم فرمایش طباعتی مروجی موسسات رسمی ، غیر رستمی واشخاص انفرادی ذیل تشکیل میدهد :

در مرکز :

الف- روز نامه ها ومجلات :

۱- روز نامه جمهوریت
۲- روز نامه انیس
۳- روز نامه هیواد
٤- روزنامه کابل تایمز
۵- جریده پامیر
٦- جریده رسمی
۷- جریده اقتصاد
۸- جریده زیری
۹- جریده عاطفه
۱۰- مجله ژوندون
۱۱- مجله کمکیانو انیس
۱۲- مجله پشتون ژغ
۱۳- مجله جمهوریت
۱٤- مجله ننگرهار
۱۵- مجله کندهار
۱٦- مجله کرهنه
۱۷- مجله اوقاف
۱۸- مجله پیام حق
۱۹- مجله میرمن
۲۰- مجله آریانا
۲۱- مجله آریانا (بزبان انگلیسی)
۲۲- جریده انجمن رهنمای خانواده
۲۳- مجله وژمه
۲٤- مجله کابل
۲۵- مجله اقتصادی خیرنی
۲٦- مجله دافغانستان بانك
۲۷- مجله قضاء
۲۸- مجله افغان طبی مجله
۲۹- مجله معرفی افغانستان بزبان‌انگلیسی
۳۰- مجله فولکلور
۳۱- مجله ادب
۳۲- اجزای سلسله دائرة المعارف
۳۳- جریده روغتیا زیری

ب- کتب :

۱- ادامه طبع تفسیر شریف بزبان پشتو
۲- اتلس قریه های افغانستان غرض‌معرفی واحد های اداری ازطرف احصائیه مرکزی صدارت عظمی .
۳- کتاب راهنمای تیلفون
٤- کتاب جغرافیای صنف پنجم معارف
۵- کتاب قرائت دری صنف دوم معارف
٦- کتاب حساب صنف دوم معار ف

ج- متفرقه :

علاوه برچاپ اوراق وکتب مروجی دفاتر و درجمله اقلام ثابت متفرقه درسال ۱۳۵۳ طبع

تذکره جمهوریت باکارت هاوفورمه های مربوطه پاسپورت سیاسی ، مخصوص و خد مت ، تکت های لاتری، کوپون کارگران ومامورین ، انواع جنتری، تهیه مهرهای دفاتر ازرابر مخصوص تشکیل میدهد .

د- موسسه طبع کتب بیهقی :

موسسه طبع کتب بیهقی که جزء تشکیل مطابع دولتی می با شد مطابق آرزو هـــای دولـــت جمهـــوری خدمات علمی ، کلتوری وتنویری خودرا نسبت به سنوات گذشته بهتر تنظیم وفعالترانجام دادهفعالیتاین موسسه در سال ۱۳۵۳ ذیلا توضیح میگردد :

۱- طبع پاره های تفسیر شریف که در ماده (ب) ذکرشده .

۲- طبع مجموعه بیانات ښاغـــلی رئیس دولت وصدراعظم وطبع قطع جیبی بیانـــیـــه خطاب بمردم ۰

۳- طبع جلد دوم کتاب فاروق اعظم (رض)

٤- طبع دافغانستان پیښلیك (معرفیواقعات تاریخی افغانستان طور خلاصه.)

٥- طبع دجمهوریت په پلوشوکی .

٦- طبع عقاب زرین .

۷- مجموعه مقالات وبیانات مولاناجلالالدین بلخی .

۸- طبع رساله امیرخسرو بلخی درسهجلد.

۹- طبع آثار منشور .

۱۰- طبع رساله بایزید روښان .

۱۱- طبع رسالات به مناسبت روز سواد و مطبوعات .

۱۲- طبع رسالات بمناسبتسال بینالمللی زن .

۱۳- طبع بیانیه اجمل ختك .

همچنین تکمیل چـــاپ کتاب (اســلام او اقتصادی وده)چاپالبوم اولین جشن جمهوریت چاپ کتاب چگونه راپورتر خوب میشوم،چاپ کتاب آی خانم، چاپکتاب جراحـی اوعیـــه، چاپ کتاب طبی یورولوژی ، ضمنا غـــرض سرگرمی وتحریك ذوق مطالعه اطفال چـــا پ کتاب موترلقه ، چاپ کتاب روباه چـــالاك و ماکیانك سرخ ، ویکتعداد آثار دیگر نیزدرین موسسه تحت طبع گرفته شده است .

درولایات :

طوریکه دربالا ذکرشد مطبعه دولتی عجالتاً در ١٤ ولایت نمایندگی داردکه عـــلاوه از طبع روزنامههاوجراید مربوط همانولایاتفرمایشات مختلفه طباعتی موسسات رسمی ، غیررسمی واشخاص انفرادی وبعضی کتب وآثارطبـــق پالیسی کلتوری دولت به تناسب تـــوان و امکانات وسایط دست داشتهچاپکرده وخدمات کلتوری خودراامانند مطبعه مرکزانجامدادهاند ۰

قابـــل تـذ کر است که در سال۱۳۵۳ نیز کارگران مطبعه ازتسهیلات مختلفه کـــه درپرتو رژیم جوان جمهوریت میسر وفراهم گردیده برخوردار شدهاند ووظایف شانرا با کمال ذوق وعلاقه مندی انجام داده وسطـــح تولیدات رابالا برده است .

چنانچه فروشات سال ۱۳۵۳ مطبعه دولتی تنها در مرکز بالغ بر(٦١٨٧٨٢٧٦) افغـــانی بودهکه نسبت بسال۱۳۵۲مبلغ (۱۲۷۹۹۰۱۸) افغانی تزئید درآن بعمل آمده است .

سمعی وبصری

استقبال مردم درهرگوشه وکنار مملکت ازپروگرام های سمعی وبصری موید استفاده اعظمی وموثریت خدمات‌سمعی‌وبصری میباشد. فعالیت های اداره سمعی وبصری در سال گذشته یکی ازموثرترین ومفید ترین خدمات عامه وزارت اطلاعات وکلتور بوده‌که بااجرای ۱۵۱ پروگرام در ۱۵۲ منطقه مختلف صدها هزار نفرازآن مستفید شده اند .

این اداره در طول سال گذشته ۱۲پروگرام درولایت‌پروان دایر نمودکه بیش‌ازپانزده‌هزار نفر ازآن استفاده نمودند . همین طورشانزده پروگرام درولایت بغلان اجراشد که بیش از ۳۹۲۰۰ نفرازآن استفاده کردند . تطبیقات سمعی وبصری‌درولایت غورطی هفت پروگرام صورت گرفت که بیش از۸۲۰۰ نفر از پروگرامهای سمعی وبصری استفاده نمودند. درولایت نیمروز طی سال‌گذشته سه‌پروگرام اجراشدکه بیش از۲۲۲۳۰نفرازین پروگرامها استفاده نمودند .

درولایت سمنگان هم سه‌پروگرام اجراشد که طی آن ۲۲۰۰ نفرازاین تطبیقات سمعی وبصری مستفید شدند .

تطبیقات سمعی وبصری در ولایت پکتیاطی سال گذشته به ۳۱ پروگرام میرسد که‌زیاده از ۴۱۸۴۰ نفرازاین پروگرامها مستفیدشدند.

اداره سمعی وبصری سه‌پروگرام طی سال گذشته درولایت کابل دایر نمود که بیش از ۵۸۵۰۰ نفر طی این پروگرامهاتنویرگردیدند.

کمیته انسجام زن :

بدنبال سال جهانی نفوس، سازمان ملل متحد برآن‌شد تابخاطر تقدیر وبهبودموقف زن ،این مهره نیرومند مناسبات اجتماعی‌سال ۱۹۷۵ رابنام سال جهانی زن تجلیل نمایدودر بزرگداشت این سال زنان ملیت های مختلف رابرآن داردکه درجهته انکشاف‌صلح‌ومساوات نقش تعیین کننده وبزرگ خویشتن را بیشتر ازپیش احساس نموده، وبا همدستی وهمنوائی دریك مبارزه پیگیر وبی امان رسالت شانرادر میدان عمل بیشس از پیشس بجای آرند،

زنان جامعه افغانستان که (۱۵ سال) پیش‌از امروز درائر اراده مترقی صدارعظم وقت و رئیس دولت انقلابی امروز افغانستان نقاب خویشتن رابه سوئی انداخته بودند تادرراه انکشاف وارتقای کشور خویشس همدوشس با مردان کشور تکاپوی انسانی خویش را آغاز کنند. تصمیم سازمان ملل متحد رابفال نیك گرفتند و پیشا پیش آغازسال جهانی زن در امر انسجام امور سال بین المللی زنان به تفهیم اهمیت وظایف زنان‌کشوروتوجه‌ساختن آنها به‌این وظایف برآمدند.

همان بود که نخستین جلسه زنان‌در۲۳ سنبله ۱۳۵۳ به تجویز دولت جمهوری افغانستان بریاست افتخاری پوهانددکتورنوین وزیر اطلاعات وکلتور دایر وچگونگی تجلیل از این سال وطرق طرح پلان هاونقشه هاو تطبیق آنرا برای انکشاف بهتر موقف تدوین کردند تازنان کشور مطابق به نیازمندی های عصر وضرویات ملی در نهایت ساختمان‌کمیته هاو سازمان های انکشافی راموردبحث و

مداقه قراردهند •

پس از تشکیل کمیته انسجام این‌کمیته کارهای مقدماتی خود راآغازودرنخستین وهله کمیته های فرعی رادرحاشیه کمیته انسجام ایـــجاد نـــمود•

این کمیته های فرعی عبارت بودند از:

۱ـ کمیته ارزیابی

۲ـ کمیته سیار

۳ـ کمیته صحی

٤ـ کمیته احصائیه ودیموگرافی زن

٥ـ کیمته مبارزه باخرافات

٦ـ کمیته حقوق زن•

۷ـ کمیته اصلاح خانوادگی •

کمیته انسجام در پهلوی ایجاد کمیته‌های فرعی اهداف چگونگی پلانها ونقشه هاوشیوه کارآن کمیته وکمیته های فرعی را پس از بررسی همه جانبه طرح نموده‌وتجویز گرفت که درهرسه شنبه اعضای کمیته انسجام زن تشکیل جلسه داده وپس از روشنی افگنی‌بر موضوعات مختلف مربوط به کمیته ها شیوه عملش رادر شرایط موجود مطابق خـــواسته های دولت انقلابی افغانستان ومتناسب باروحیه کلتوری جامعه زنان معین نماید•

از آنجائیکه در نخستین قدم کمیته انسجام به تبلیغات سرتاسری ،احتیاج مبرم احساس مینمودـ مقالات ونوشته های گوناگونی را پیرامون سال زن و اهداف آن تهیه ودررادیو روزنامه هاومجله هابدست چاپ سپرد•

همچنان درروزنامه ها صفحات اختصاصی باز ودررادیو پروگرام یکساعته اختصاصی در زمینه تهیه وشروع بنشر نمود•

روز ۱۲ قوس ۱۳۵۳ قانون تعزیه داری وروز ۲۰ قوس قانون از دواج مورد بـحث اعضای کمیته انسجام قرار گرفته ومطابق نیاز مندی امروزی افغانستان اصلاحات درآن پیشنهاد گردید•

در روز ۱۲ قوس بخاطر انکشاف کمیته ها درولایات‌کشور باعزام هئیاتی بولایت‌هرات بمیان گذاری کمیته انسجام درآنولایت آغازو اعضای آن تعین گردیدند•

روز ۱۹ قوس سال روان که برابربا روز بزرگداشت اعلامیه حقوق بشر بود اولیـن نشریه اخـتصا صی زن درسلسله نشرا ت افغانستان جمهوریت طبع وتوزیع گردید•

وروز ۲٦ قوس ۱۳۵۳ نخستین کـنفرانس مقدماتی زنان روشنفکر در حضور عده کثیری از زنان کارمندـ زنان خانه دارـ وگروه های مختلف اجتماعی درتالار محمود طرزی‌درکلوپ مطبوعات انعقاد ودر مورد سال جهانی زن و نقش تعیین کننده زن‌افغان‌درارتقای‌جمهوریت جوان افغانستان بیاناتی ایراد گردید•

سال جهانی زن دراول جنوری ۱۹۷۵(۱۰ جدی ۱۳۵۳) گشایش یافت‌و بدیـن ترتیب کمیتهٔ انسجام کنـفرانس عظیمی در حضـور گروه کثیر زنان ومردان مرکز درسالون کابل ننداری برگزار نمود•

این کنفرانس با پیام روشنگر رئیس دولت جمهوری افغانستان گشایش یافت وپس ازآن پیام سرمنشی ملل متحد قرائت گردید وسپس پوهاند دکتور نوین رئیس افتخاری کمیته انسجام زن درزمینه سخنرانی نمودند وچندتن از زنان‌ومردان منور درپرتو شعار سه گانه صلح، مساوات وانکشاف ملل متحد به ایراد خطابه های مختلف پرداختند.

دراین روز نشریه های با عناوین (پیام بماغلی رئیس دولت بمناسبت سال بین‌المللی زن، تجلیل سال بین المللی زن درافغانستان حقوق ومقام زن موقف‌زن) که‌حاوی مطالبی پیرامون موقف زن وشیوه کار هادراین سال بود به سلسه نشرات افغانستان جمهوریت چاپ شده بود توزیع گردید وهمچنان پوستر اختصاصی کمیته انسجام زنان باسمبول بین المللی که نمودار سال بین المللی زن بودو طرح آن توسط پوهاند دکتور نوین صورت گرفته بود درآن مجلس ودردوایردولتی‌مرکز وولایات توزیع ونصب گردید.

دراین محفل نمایشگاه عکاسی از (نهضت نسوان) درسالون کابل‌ننداری بنمایش گذاشته شد.

بتاریخ ۸ دلو انجمن زنان دیپلومات همکاری شانرا باکمیته انسجام زن اعلام نموده واعضای آن پس از تشکیل جلسه‌وعده همکاری به کمیته انسجام دادند.

روزاول دلو هئیاتی برای گشایش کمیته انسجام زن عازم جلال‌آباد گردید. روز نهم دلو هیأتی برای‌افتتاح کمیته‌های‌انسجام‌ولایات زابل قندهار غزنی وهلمند بدان صوب‌رهسپار شده ودر حدود امکانات‌آن ولایات کمیته های انسجام زن‌رادر آن مناطق افتتاح نمودند.

روز ۱٦ دلو کمیته انسجام کنفرانسی را به همکاری انجمن رهنمای خانواده درتالار رادیوافغانستان‌انعقادنمود که‌بازهم مشمولین‌آنرا زنان‌منور ،زنان‌خانه‌دار‌وجمع‌غفیری‌از علاقمندان تشکیل میدادند. دراین کنفرانس علاوه از سخنرانی اعضای کمیته فرصت داده‌شد تا حاضرین درمورد نحوکار وچگو نگی بر گزاری این سال‌واهداف سال‌زن از اعضای کمیته پرسشهائی نمایند واعضای کمیته به ترتیب به پرسش هادرداخل پروگرام کار خویش جواب دهند.

روز ۸مارچ (مطابق ۱۷ حوت ۱۳۵۳)نمایشگاه عکاسی درزمینه فعالیت های زن درحیات اجتماعی ، اقتصادی وسیاسی وبصورت عمومی در زمینه های نهضت زن افغانستان بنمایش گذاشته شد ویك پوستر معرف نهضت نسوان کشور درساحات‌مختلف خدمات اجتماعی‌بچاپ رسید .

اهدافی راکه کمیته انسجام زن برای‌سال بین‌المللی زن‌درنظر دارد بشرح‌ذیل میباشد:

۱ــ گرد آوری احصائیه های گوناگون به همکاری مراجع مربوط درموارد زیر:

الفــ گرد آوری احصائیه نسبی‌از زنان بیسواد وعلل بیسوادی آنها.

بــ گردآوری ارقام نسبی اززنان شاغل وزنان خانه دار.

۲ــ بررسی ومطالعه مشکلات زنان روستا

ها وشهرها وامکانات حل این مشکلات.

۳ـ مشکلات زنان روشنفکر درخانه وبیرون وطرق پیدا نمودن راه حل این مشکلات.

٤ـ مطالعه‌دریافت راه حل وگسترش‌بیشتر سواد در میان گروه زن.

٥ـ اهمیت نقشی زن درخانواده واجتماع

الف ـ زن بحیث ما در نیا ز منـد ی های یك مادر شاغل.

ب ـ زن بحیث عضو جامعه وتثبیت حقوق اجتماعیش هم درازهان‌عامه‌وهم‌درنظرخودش.

ج ـ مبارزه درراه تـعمیم اصل تساوی حقوق زن ومرد.

د ـ معرفی موقف زنان ونقشش تعیین کننده شان توسط پخش ونشر:

مقاله‌ها، خطابه‌ها ، درامه‌ها، سلایـد هـا ، فلم‌ها، تقویم ها، شعرو هرگونه وسایل‌مفاهمه جمعـــی.

٦ـ تبلیغ ومبارزه برای‌جلوگیری از ازدواج های پیش ازوقت ،تعدد زوجات مجادله بـا خرافات وسنن کمر شکن عـروسی ها،عزاداری نامزدی، هاوغیره.

۷ـ تعمیم پلان هاونقشه های‌کمیته‌انسجام توسط کمیته های انسجام ولایات وگسترش کمیته های ولایات .

۸ـ پیشنهاد اصلاحات ضروری در اوایح فصولی از حقوق ووجایب زن که بصورت‌غیر دموکراتیك درآن گنجانیده شده است.

۹ـ طبع ونشر کتابها ورساله هائی در معرفی وموقف زن افغانستان ونحومبـارزه‌و آشنائـی شان بااصل تساوی حقوق .

دښځو دبین المللی کال دنمانځنی دترتیباتو دغونډی یوه څنډه چــه د اطلاعاتو او کلتور دوزیر پوهاند دکتور نوین په مشری شوی وه . ۲۵ر٦ر١٣٥٣

۱۰ـ انجمنی بنام انجمن حمایت زن که درمجاری قانونی بمشکلات ودشواری های زنان درساحات مختلف اجتماعی مددگار باشد.

۱۱ بنشر سپردن آثارونوشته هـــای نویسندگان زن بشکل رساله‌ها ، کتابها، تراجم ـمضامین وغیره .

کمیته انسجام زن معتقد است که صرف درپرتو همکاری های دایمی وصمیمانه تمام موسسات این اهداف وپلان های انکشافی‌در مورد انسجام وحقوق زن امکان عملی شدن را دارد.

درقسمت اداری :

چون وازرت اطلاعات وکلتور یك مقردایمی نداشت برای رفع این نقیصه‌فرمایش ساختمان یك عمارت پنج منزله دارای تقریبا ۱۵۰،اتاق در جوار مطبعهٔ دولتی بریاست خـانه سـازی داده شدکه بقیمت تخمین ۱۷ ملیون‌افغانی‌کار آن عنقریب تکمیل میگردد .

یکمقدار معتنابه مواد کارآمد عکـــاســـی و سمعی وبصری وکتاب که درتحویلخانه هـــای وزارت ازسالها موجود ومعروض خرابی بود بریاست باختر آژانس ، ریاست افغان فلم آمریت سمعی وبصری وآمریت کتابخانهٔ عامه توزیع گردیده است که قیمت مجموعی آن ها بالغ بر ۲۷٦۱۹۹٫۹٤ افـغانـــی میشـــود و

بیش از ۱۱۲۷۸ جلد کتا ب از نشـــرات وزارت به بیش از۲۵کتابخانه ازطریق آمریت کتابخانه های عـامـه به‌کتابخانه های مرکـز وولایات کشور طور رایگان توزیع گـردیـده است .

درطول سال برای ٦۵ نفر فارغ التحصیل صنف ۱۲ وبرای ۹٤ نفر فارغ پو هنځی هـا درمرکز ومربوطات وزارت اطلاعات و کلتورکار داده شده است .

تدویر سیمینار ها :

بمنظور معرفی بیشتر فرزنـدان نا مـــو ر افغانستان وآثار شان وزارت اطلاعات وکلتور به تأسی ازپالیسی کلتوری دولت جمهـــوری سال گذشته سیمینار مولانا جلال الدین بلخی وسیمینار امرخسرو بلخی رادایرنمودوهمچنان به اساس پالیسی کـــلتوری از طرف وزارت معارف سیمینار بین المللی بایزید روښان دایر گردید .

سیمینار یاد وبود مولاناجلال‌الدین بلخی

یکی ازفرزندان شایستهٔ این سرزمین که بحق درشمار بزرگترین شخصیت های علمی وعرفانی اسلام وجهان قرار دارد. مولانا جلال الدین محمد بلخی گویندهٔ صاحبدل مثنوی وسراینده دیوان کبیر مشهوربه دیوان شمس است که بیش ازهفتصد سال ازوفاتش می گذرد ولی هنوز افکار تابناکش بر دل و جان وعقل واذهان هزاران جویندهٔ علم ومعرفت تأثیرمی بخشد وآوازهٔ نام ومقامش در بسیاری ازکشور های جهان پیچیده است وبسی از دانشمندان شرق وغرب عالم دربرابر منطق عرفانی وی سرتسلیم وتعظیم فرود آورده‌اند.

روز۹ میزان سا ل ۱۳۵۳ به همت وزارت اطلاعات وکلتور دولت جمهوری افغانستان با همکاری موسسه فرهنگی گویته انستیتوت ، سیمینار باشکوهی که هدف آن تجلیل از شخصیت عالی ادبی وعرفانی، این فرزندگرامی بلخ بود، درتالار بزرگ رادیو افغانستان‌آغاز یافت ومدت یك هفته دوام داشت که درطی هفتهٔ مذکور ازطرف چندتن ازدانشمندان نامی افغانستان ودوتن ازمشهور ترین خاورشناسان آلمان، دربارهٔ زندگانی وافکار وآثار مولانا جلال الدین بلخی خطابه هاایراد شد وبحث های علمی وتحقیقی صورت گرفت که از هر حیث جالب وقابل استفاده بود .

آنچه درسطور آینده می آید خلاصه از رویداد های این سیمینار است :

ساعت ۱۰ (قبل ازظهر) روزسه شنبه ۹ میزان ۱۳۵۳ محفل مقدماتی سیمینار مولانا جلال‌الدین بلخی، باتلاوت چندآیت ازقرآنکریم ونواختن سرود ملی جمهوریت افغانستان و بیانیه پوهاند دکتور نوین وزیر اطلاعات وکلتور، افتتاح شد .

وزیر اطلاعات وکلتور درضمن اظهار مسرت ازتشکیل محفل بزرگداشت عارف بلند پایه افغانستان مولانا جلال الدین بلخی به‌اشتراك عده‌ای ازدانشمندان آلمانی وافغانی در وطن اصلی مولانا بااشاره به این نکته که حفظ میراث های فرهنگی گذشته این سرزمین و کوشش درشناسانیدن کسانی که دربنیانگذاری فرهنگ پرمایهٔ ملی، نقش مهمی بر عهده داشته اند، یکی ازاهداف عالی دولت جمهوری است گفت :

«مولاناجلال الدین بلخی درصف اول رجال نامداری قراردارد که نه آنها استحکام بنای عظیم فرهنگی این دیار، مرهون تلاشهای فکری وعلمی ایشان است بلکه در ایجاد وغنای فرهنگ بشری و جهانی هم سهیم بوده اند .»

«مولانایکی ازبزرگترین شخصیت های علمی وعرفانی است‌که دراین سرزمین دانش پرور چشم به جهان گشوده وباافکار تابناك خود جهان علم ومعرفت رادرطی مدت هفت قرن روشن نگهداشت است وازین سبب شایسته است که هموطنانش بیش از پیش اورا بشناسند وبشناسانند .»

پوهاند نو ین ــ در باره اهمیت ارزشی آثار مولانا چنین یادآور شد :

«مردی که درجهان شعربه بزرگی دیوان

پوهاند دکتور نوین وزیر اطلاعات و کلتور موقع ایراد بیانیه ۱۰ ر۷ر۱۳۶۳
در سیمینار یاد بود مولینا جلال الدین بلخی عارف نامی کشور

اشعارش که به دیوان شمس مشهور شده‌است کمتر دیوانی وجود دارد، امابااین همه شعر، مقام معنوی اوبقدری بلند است که شاعری کمترین پایهٔ آن بشمار میرود .

اثرجاویدان اویعنی مثنوی معنوی کتاب روح بشراست، کتابی است که درنوع خود نظیرش درهیچ عصر وزمانی دیده نشده است وآنقدر مطالب دقیق عرفانی واخلاقی در آن وجود داردکه باوصف اینکه درخلال این هفته قرن بیش ازچهل شرح مفصل ومختصرازطرف بزرگترین دانشمندان وعرفا برآن نوشته شده است، هنوزهم حق مطلب ادا نشده و امکان تحقیق وجستجوی بیشتر درآن دریای عمیق میسراست ، بنابرآن تشکیل چنین سیمیناری که موضوع آن بحث دراطراف زندگی واحوال وافکار واشعار این عارف بلند پایه وتجلیل ازمقام علمی وعرفانی‌اوست، کاریست ضروری وسودمند وقدمی است درراه تحقق یکی از اهداف عالی دولت جمهوری، دولتی که‌همواره درتلاش است تاکشور رابسوی آینده ای روشن ازنورعلم وتخنیک عصری ، پیش میبرد ودرعین حال پیوندآن رابه گذشته ای که از نواء دانش وعرفان مستور است، حفظ نماید.»

پس ازختم بیانیهٔ وزیر اطلاعات وکلتورکه باآرزوی موفقیت شاملان سیمینار در کار فرهنگی شان همراه بود، ښاغلی محمد عثمان صدقی به نیابت ازمحققان ودانشمندان افغانی به ذودانشمند آلمانی (پروفیسور خانم انامارى شیمیل استاد فلسفهٔ اسلامی درپوهنتون بن وپروفیسر بیورگل استاد پوهنتون برن) که هرکدام شان عمری رادرتحقیق وتدقیق آثار مولاناجلال الدین بلخی صرف کرده ودر محفل

بزرگداشت مولانا شرکت ورزیده بودند، خیر مقدم گفت وازروابط مستحکم فرهنگی دوکشور دوست افغانستان وآلمان فدرالی سخن راند وخلاصه ای اززندگی نامهٔ مولانارابه اطلاع حاضران رسانید ودرپایان گفتار خویش از ارزش عرفانی مثنوی ودیوان کبیر مولانا که «ازلحاظ سخن سرایی وبیان آموز عرفان ودرد وسوزعشق بی مانندا ست» یادآوری کرد وآنگاه دکتور شورمن آمر گویته انستیتوت رشتهٔ سخن رابه دست گرفت ودرضمن یاد آوری ازروابط دیرینه فرهنگی درکشور افغانستان وآلمان وذکراین نکته که امروز از عمرپژوهش درکار های علمی، فرهنگی وادبی خاورشناسی درآلمان یکصد وپنجاه سال کامل میگذرد ، دربارهٔ مولانا جلال الدین ، چنین گفت :

«درواقع هیچ شاعر صوفی رادر هیچیک ازادیان جهان نمیتوان یافت که چون مولانا توانسته باشد، خواننده اش راباغنای فکری وحوزهٔ معانی گوناگون کلام خویش آشناساخته ودرعین حالی توانسته باشد ازتجربه های عشق صوفیانه و چگونگی شخصیت آفاقی خویش دیگران راآگاه سازد .»

آنگاه پروفیسور دکتورخانم اناماری شیمیل خطابه ای درباره عظمت مقام عرفانی مولانا وشرح زندگانی وی ازنگاه های مختلف ، به زبان دری ایراد کردکه همزمان با گفتار وی سلاید های رنگی که متناسب بامضمون خطابهٔ اوبود، نمایش داده شد وحاضر آن راسخت تحت تأثیر قرار داد .

دراین محفل، پس ازختم هر بیانیه، ابیات سرآغاز مثنوی معنوی (نی نامه) به شیوه ای موثرقرائت میشد وبدنبال آن، همان ابیات همراه باآهنگ موسیقی انشاد میگردید .

قرائت ابیات نی نامه رابه شیوهٔ دکلمه گویندگان شیرین گفتار رادیو افغانستان (فریده فاروق، انیسه لطیف واقلیما مخفی) بعهده داشتند وخواندن آن به آهنگ موسیقی توسط سرایندگان خوش آواز رادیو (میرمن مهوش، بناغلی احمدولی وبناغلی شمس الدین مسرور) صورت گرفت ورهبری آرکستر با استاد سلیم سرمست بود .

بناغلی میرفخرالدین که یکی از مثنوی خوانهای مشهور است نیز باقرائت بیتی چند ازمثنوی به آهنگ مخصوص مثنوی، برلطف وگیرایی محفل افزود وازآن پس نمونه یی ازمجلس سماع مولانا که به شیوه مجالس سماع بلخ ترتیب شده بودبه وسیله هنرمندان رادیو افغانستان تمثیل گردید وبالاخره محفل درحدود ساعت دوازده ونیم پایان یافت .

روز دوم :

روز چهار شنبه ۱۰ میزان ۱۳۵۳ در جلسهٔ قبل ازظهر که بساعت ۹در سالون کنفرانس های رادیو افغانستان آغاز یافت نخست پروفیسر دکتور خانم اناماری شیمیل خطابه ای به زبان انگلیسی درمورد «دعاونیایش نزد مولانا» که درحقیقت شرح وتبصره ای براین بیت مثنوی مولانا بود :

ترس و عشق توکمند لطف ماست
زیر هر یارب تو لبیک هاست

ایراد کرد وازگروهی ازخاور شناسان که درباره دعا ونیایش عارفان مسلمان چیزی نوشته اند، یادنمودوبه حکایات واشعاری که

درمورد نیایش ودعا ازصوفیان نقل شده‌است بامقایسه سخنان آنان و گفته های مولانا جلال الدین، اشاره کرد ومفهوم دعا وتسبیح ومناجات واستجابت را بااستفاده از ابیات مثنوی ودیوان کبیر مولانا وکتاب فیه مافیه ومجالس سبعهٔ مولانا به تفصیل شرح داد و سرانجام نتیجه گرفت که :

«عقیدهٔ مولاناآنست‌که ایمان بهتر ازدعاست زیراایمان یکسان وپایداراست‌وریشهٔ دعاست واین عقیدهٔ مولانا برای درک معنی دعاونیایش درکلام او، باید بخاطر ماباشد .»

پس ازختم گفتار پروفیسور دکتورشیمیل، دکتور محمد انس دانشمند افغانی خطابهٔ‌خودرا زیر عنوان «همکاری فرهنگی شرق وغرب درغرب درپرتو آثار مولانا» قرائت نمود ودر ضمن این گفتارنخست ازمدنیت باستانی بلخ وزندگی مولانا درهنگام کودکی وسفروی به معرفی فرهنگ شرق به‌غرب دارند.اوتفاوتی قرینه وعلاقهٔ شدید مردم بلخ به پدر مولانا، سخن گفت وازوظیفه مهمی‌که جوانان مادرمورد معرفی فرهنگ شرق به غرب دارند . وتفاوتی که درطرز دید شرقیان وغربیان وجود دارد یاد نمود وگفت :

«ازهر وسیلهٔ ارتباط وتفاهم وهر زبانی‌که باشد میتوان ازآن درایجادحسن تفاهم‌ودوستی کارگفت، تبادل کلتوری اساس دوستی دوام داررابین ملل جهان تشکیل میدهد .»

دکتورمحمد انس گفتار خودرا بااین ابیات شیوا وپرمعنی مولانا پایان داد :

همزبانی خویش و پیو ندی است
مرد با نامجرمان چون بندی است
ای بساهندو و تـرک همزمـان
ای بسا دو ترک چـون بیگـانگان
پس زبان محرمی خود دیگـر است
همد لی از همزبانی بهـتر است
غیر نطـق و غیر ایما و سجـل
صد هزاران تر جمان خیزد ز دل

سومین سخنران این جلسه پروفیسور یوهان کریستوف بورگل دانشمند آلمانی بود که «هم آهنگی لفظ ومعنی در صنایع لفظی شعر مولانا » موضوع گفـتار وی راکه بزبان دری ایراد شد تشکیل میداد ·

پروفیسور بورگل گفت : مقصود من ازین گفتار، جلب توجه محققان ادبیات دری ومولانا شناسان به جنبهٔ خاصی ازصنعت شعرمولانا میباشد .

پروفیسوربورگل درتوضیح این مطلب‌گفت: شاعر صوفی میکوشد صنایع لفظی راطوری بکاربردکه معنی خاصی درآن پدیدار شود ... تساوی یاشباهت لفظی میان دوکلمه، اشارتی است به مناسبتی میان معنی این دو کلمه این چیزیست که درتاریخ صنایع لفظی، در شعر عربی ودری بهیچ وجه شرط و قانون نیست لیکن هرجا یافته شود، دلیلی است براستادی مزید شاعر ، مهم اینست که این مناسبت مجازی است نه واقعی وحتی صرف نظر ازقرینه ایست، مبهم و غیـر منطقی

بنظر می آید ولی از طریق خیال شاعروبه وسیله مجاز واستعاره ، منطقی‌و مقنع‌میشود · سپس پروفیسور بورگل ، تو ضیحاتـی در اطراف صنایع شعری از قبیل تودیه ، ابهام وتجنیس داد و مثالهای جالبی از دیوان کبیر

مولانا یامثوی اورا که بسیار مورد توجه واقع شده.

وی در پایان گفتار خود بمقایسه زبان شعری مولانا وزبان شعری خاقانی پرداخت وگفت:

صنایع لفظی ازقبیل تودیه وتجنیس دراشعار مولانا آن نقش اساسی را ندارد که در شعر خاقانی میتوان یافت .علت این محدودیت شاید مراعات معنی کلمات هنگام بکار بردن صنایع لفظی باشد مولانا قافیه رابسیاردوست میداشته وگاهی ۳ـ۴ قافیه رادریك بیت میگنجانیده است این کوشش وسهولت عروض مهمترین عناصر نغمه خاص شعر او می باشد ولی برای تودیه وتجنیس گویا جایی رادرشعر خود نمیگذاشته است بجزدرصورتیکه هماهنگی لفظاقرین هماهنگی معنی باشد.

در جلسه بعد ازظهر روز چهار شنبه ۱۰ میزان که به ساعت ۳ بعد از ظهر انعقادیافت بناغلی محمد صالح پرونتاخطابه خود راکه موضوع آن «مولاناازنظرمولف مجمع الاولیاء» بود ایراد نمود .

مجمع الاولیا کتابی است درشرح حال بزرگان ومشاهیرعلم وادب وعرفان که نسخه خطی آن نزد بناغلی پرونتا موجود است ومولف آن شناخته نشده وقرار تحقیقاتی که بناغلی پرونتا نموده است ظاهرا یکی از امیران دوره اکبری وجهانگیری واحتمالا هروی الاصل بوده است.

نظربه تعریف بناغلی پرونتا ـ نسخه موجود بالغ بریك هزار صفحه است که احتمال میرود بهمین اندازه از آغازآن ساقط شده باشد وا ز مطالعه آن برمی آید که مولف کتابخانه جامعی را بدسترس خود داشته است زیرا مطالبی در مجمع الاولیا دیده میشود که ازنظر دیگر نویسندگان ومولفان فوت شده است بهر حال موضوع خطابه بناغلی پرونتاشرح حالی بود که مولف مجمع الاولیا ازمولاناآورده ودر آن بهروابط عرفانی وروحی مولانا باشمس الدین تبریزی ،فرید الدین عطار ،سراج الدین قونیوی ، صدرالدین قونیوی ودیگران اشاره شده است.

بناغلی پرونتا از قول مولف مجمع الاولیا نقل کرد که «خدمت مولانادر وصیت اصحاب چنین فرموده که من شمارا وصیت میکنم که درنهان واشکار باورع وتقوی باشید وکم خواری وکم خوابی و کم سخنی و ترك معاصی عادت خود کنید وبروزه وقیام شب مواظبت نمایید وترك همنشینی بیخردان درپیش گیرید و مصاحبت علما وعرفا غنیمت شمارید وبهترین مردم کسی است به خلق خودنفع رساندونیکوترین کلام آنست که از روی لفظ کم باشدو دلالت کند برآنچه مقصود است.

ناطق دوم دراین جلسه پوهاند محمدرحیم الهام وموضوع گفتارش مفهوم دریادر شعر مولانابود. پوهاند الهام ـپس از ذکر سخنان گروهی ازمولاناشناسان گذشته وحال گفت:

دانشمندان مولانا شناس ، خداوند کاربلخ آثارش وقلزم و دریا خواندند ولی مولانا در واقع نه دریا بلکه از دریا ودر جستجوی

دریاست- اینکه اورا دریاگفته اندو اشعارش رابحر وقلزم خوانده اند- به‌پندارمن به‌خاطری است کـــه در بسیاری از غزل خودمصطلحات بحر- قلزم- محیط- جیحون دریا-جوی -آب قطره -صدف- گوهر -موج -کشتی- ماهی- چشمه- سیل- ساحل- قعر -مرغابی‌تر-خشك -سبو- کوزه وامثال اینها رابه شیـوه ای شاعرانه وتفنن های لطیف وزیبا با اشعارات او کنایات وتشبیهات بکرو و بدیع وبا مفاهیم عمیق ولغزنده معانی گریزنده ولی‌بهم‌نزدیـك وبصورت مکرر بکار برده است».

پوهاند الهام- پس ازبیانی درباره کثرت معانی‌لطیف دراشعار مولاناوتشریح‌خصوصیات عرفانی اسلامی -برخی ازابیات مولانارا که شامل مصطلحات یادشده‌بود - قرائت کرد وپیوستگی مفاهیم آنها راباندیشه های‌عرفانی مولانا توجیه وتفسیر نمود وراه نوینی رابرای تحقیق در سخن‌مولانا نشان داد.

وی مقاله شیرین خود رابا این بیت‌مولانا ختم کرد.

جمله به دریا دریم بلکه بدوحاضریم
ورنه زدریای جان موج پیاپی چرا است

روز سوم :

صبح روز پنـجـشنبه ۱۱ میزان ۱۳۵۳ دانشمندان افغانـی والمانـــی شامل‌سیمینار بمنظور بازدید از سبرزمین زادگاه مولاناجلال الدین بلخی -ازکابل رهسپاربلخ شدند ساعت سه بعد از ظهر -به ایـبـك مرکز ولایت سمنگان وارد گردیدند ودرحالی که والی سمنگان - مستوفی و مدیر معارف آن ولایت حاضر بودند ازآبده تاریخی تخت رستم که یکی ازجایهای دیدنی وجالب سمنگان است دیدن گردند وبه ساعت هفت شب جمعه وارد مزار شریف مرکز ولایت بلخ شدند.

روز چهارم :

دانشمندان مولاناشناس افغانی والمانـی روز جمعه ۱۲ میزان از روضع شاه ولایت ماب وکتابخانه عامه بلخ وموزیم باختر درمـزار شریف اززادگاه مولانا- آرامگاه خواجه‌عکاسه وبالاحصاربلخ دیدن نمودند ودر محفل یاد بود شخصیت وکارنامه های مولاناجلال الدین بلخی که در مسجد جامع خواجه‌ابونصرپارسا دربلخ انعقاد یافته بود شرکت نمودند.

دراین محفل بیانیه هایی در اطـــراف شخصیت مولاناوهمچنا آبیاتی از مثنوی قرائت شد.

دانشمندان موصوف شب ۱۳ میزان درخانقاه دهدادی در حلقه ذکرصوفیان که بـه‌مناسبت ورود ارادتمندان مولانا- تشکیل شده بـود شرکت کردند درآن محفل عرفانی که‌ابیات مثنوی بانوای نی به آهنگ خاصی قرائت میشد وسماع پروجدوحال صوفیان برشکوه محفل افزوده بود- مطالبی درباره عظمت‌مولانا وآثارش -توسط ښاغلی سیدمحمد داوداقبالی ښاغلی عطاالله وپروفیسور پورگل دانشمنـد المانی ایراد گردید.

روز پنجم :

صبح روز شنبه ۱۳میزان- دانشمنـــدان شامل سیمینار مولاناجلال الدین -ازمـــزار شریف بعزم کابل حرکت کردند ودراثنای

راه بازار سر پو شیده خلم وباغ جهان نمای آن شهرراکه هردو ازنظر تاریخی قابل توجه است دیدندو پس از عبور از مناطق دیدنی عرض راه ودیدار آثار قابل توجه سمنگان وپروان به کابل باز گشتند .

روز ششم :

روز یکشنبه ۱٤ میزان ، آخریـــن جلسه سیمینار مولانا جلال الدین بلخی بساعت قبل ازظهر در سالون کنفرانسهای رادیـو افغانستان دایر گردید وچهارتن از داشمندان بیاناتی در باره شخصیت وآثار مولانا ایراد کردند.

سخنران اول دراین جلسه ښاغلی محمد عثمان صدقی بودکه درباره مولانا، نی‌واندیشه سخن گفت وراز آغاز شدن مثنوی رابه زبان نی شرح داد .

شاغلی صدقی بـاشاره به اقوال شارحان مثنوی واز آنجمله مولانا نورالدین‌عبدالرحمان جامی که نی را تعبیری از انسان کامل دانسته اند ابیاتی از مثنوی و دیوان کبیر مولانا راکه لفظ (نی) درآنهاآمده است . قرائت کرد وبه تفسیر وتشریح آن پرداخت وآنگاه دراطراف «اندیشه» که مولاناهستی راعبارت ازآن میداند سخن گفت واز دکارت فیلسوف فرانسوی‌که تنهابعد از مولانا متوجه اهمیت اندیشه شده بودیاد کرد وبرخی از اندیشه های عرفانی وانسانی مولانا رابشیوه‌ای دلپسند ، بیان‌کرد و گفتار خود رابا این سه بیت ازدیـــوان شمس که آتش دربیشه اندیشه ها است پایان داد.

ای رستخیز ناگهان
وی رحمت بی منتها
ای آتش افروخته
دربیشه اندیشه ها
درسینه هابرخاسته
اندیشه ها آراسته
هم خویش حاجت خواسته
هم خویشتن کرده روا
ای روح بخش بی بدل
ای لذت علم وعمل
باقی فسانه است ودغل
کاین علت آمدآن دوا.

سخنران دوم پوهاند دکتور عبدالاحمدجاوید بودوموضوع گفتارش لغات وتعبیرات‌ومصطلحاتی که در مثنوی شریف ودیوان کبیرآمده ودر زبان مردم مامعمول ومتداول‌است .

پوهاند جاوید باشاره به اینکه برخی‌از این لغات وتعبیرات ، برای دیگردری زبانهای جهان‌از جمله نوادر کلمات و مصطلحات ساز بشمار میرود ادراك آن جز ازراه مراجعه بـه شروح وفرهنگهای معتبر میسر نیست،نتیجه گرفت که این دلیل است براصالت زبان‌مولانا وارتباط معنوی وپیوستگـی عمیق فرهنگـی او بـــه زاد گاهش .

دکتور جاوید بعضی کلمات وتعبیرات از کتاب مصادف سلطان العلما پدر مولانا را نیز که امروز در عرف مردم‌افغانستان‌متداول است ، یاد کردوآنگاه یك عده از اصطلاحات وتعبیرات راکه مـولانا بکـــار برده است باز خواند ومعنی آنرا بدانسان که در افغانستان

امروز رایج است بیان کردکه از هر حیث جالب بوده بعد نوبت سخنرانی به پوهاند عبدالحی حبیبی رسید واوپس از قرائت این سه بیت از مثنوی :

ای برادر توهمین اندیشه ای
مابقی تواستخوان وریشه ای
گرگلست اندیشه توگلشنی
وربود خاری توهمه ،گلخنی
گرگلابی برسروجیبت زند
ورتو چون بولی برونت افگنند

گفت: مولاناشاعر اندیشه است.زیرا در بین شعرای زبان دری یگانه شاعریست که هم شعر فراوان دارد وهم مایه اندیشه وتفکر دراشعار او بیش از دیگرانست یعنی وی در کمیت وکیفیت شاعری مقدم‌تراست.

پوهاند حبیبی گفت :

اگر کسی برای مثنوی فهرستی‌موضوعی بسازد. واندیشه های مشروط این کتاب ضخیم راتجزیه وترتیب نماید شامل هزاران مسائل ماده ونفس وروح انسان خواهد بود که اکثرآن شرح وتعبیر یاتفسیری وتضمینی از کلام خداست.

پوهاند حبیبی پس از تشریح عالمانه ای ازبرخی افکار مولانا گفتار خود را بااین ادبیات مثنوی پایان داد.

لب کم جو تشنگی آوربدست
تابجو شد آبت ازبالاوپست
تانزارد طفلك نازك گلو
کی روان گردد زپستان شیراو

آخر ین سخن ران دکتور عبدالغفور روان فرهادی بود که در معنی عشق نزد مولانا سخن گفت گفتار دکتور روان فرهادی مفصل بود وی برخی ازشعار مولاناراکه در آنها کلمه عشق آمده است برسم استشهاد درخلال بیانات خویشس آوردودراین‌معنی‌دادسخن‌داد.
مباحثی که درطی گفتار او آمده بود عبارت بود از آنچه جوینده رادرپی شناخت عشق رهبری میکند. عشق عوام پیکار عقل‌وعشق-عشق باهمسلك تاثیر عشق برجهان تاثیر عشق بر عاشق معنی تسلیم عاشق به‌عشق دین وایین عاشق وسرانجام وعاقبت عشق.

وی از علایق معنوی مولاناباشمس‌تبریزی وصلاح الدین زرکوب وحسام‌الدین چلبی‌یاد کرد وبرای تایید استنباطاتی که‌از اندشیه‌های مولانا درباره مراحل مختلف وخاصیت عشق کرده بود. علاوه برابیات مثنوی ودیوان کبیر ازآثار منثور مولانا واز آنجمله‌کتاب فیه‌مافیه نیز به‌رسم استشهادجمله ها وعباراتی نقل‌کرد وتوجه حاضرین راجلب نمود.

وسیمینار مولانا جلال الدین بامعنی‌عشق

در نزد مولانا درساعت یك بعد ازظهر آنروز بپایان رسید. وچه خوشی پایانی.

قبل از ختم جلسه پروفیسور دکتور خانم اناماری شمیل که ریاست جلسه را برعهده داشت ازاینکه برای شناسانیدن مردان ادبی وفرهنگی افغانستان چنین اجتماعاتی برگـزار میشود واز اینکه‌وزارت اطلاعات وکلتور در دایر ساختن سیمینار اقدام کرد بود ابراز شادمانی وتشکر نمود. عصرآن روز شاملان سیمینار از کتابخانه نسخ خطی کـابل کـــه نمایشگاه خاصی ازآثار خطی‌مولانادرآن‌تشکیل یافته بود دیدن کردند. دردیدار از کتابخانه وآثار خطی مولانا پوهاندد‌کتور نوین وزیر اطلاعات وکلتور نیز حضور داشت.

روز هفتم :

قبل‌از ظهر روز دوشنبه ۱۵ میزان ۱۳۵۳ شاملان سیمینار که بوسیله طیاره برای‌دیدن آثار باستانی هرات رهسپار آن شهـر شده بودند وارد هرات شدند ویك سلسه آثـار تاریخی مربوط به روزگار غوریان و تیموریان را دیدن نمودند.

آنان به مزار پیرهرات خواجه عبـــدالله انصاری درگازرگاه وآرامگاه مولاناجامی وامـام فخرالدین رازی در خیابان هرات رفتندوشب سه شنبه درمحفلی عرفانی که درعمارت‌نمکدان واقع درگازرگاه تشکیل شده بودحضوریافتند.

دراین محفل که ازطرف شاغلی میر محمد ظاهر متولی مزار پیرهرات تشکیل یافته بود اشعاری از طرف‌شاعران هرات درباره مقام وشخصیت مولاناقرائت گردید وآهنگ‌دلنواز نی که همراه باابیات مثنوی بود حال ووجدی در محفل بوجود آورده بود .

آخرین روز:

روز سه‌شنبه ۱٦ میزان دانشمندان افغانی والمانی از هرات به کابل باز گشتند.

واین‌بود خلاصه ای از جریان سیمینار مولانا جلال الدین بلخی.

د سراج‌الدین بایزید روښان دمړینی خلور سومه کالیزه

خبر نگه چه جمهوری دولت دافغانی ټو لنی دتاریخی ،عرفانی او کلتوری افتخا راتو د هغو دبانیانو اودهغو کسانو او پوهانو چه افغانی کلتور او ثقافت ته یی خدمتونه کړی دی دژوندانه دحالاتو دڅیړنی او ستا ینی سلسله پیل کړی ده نو دادی پدی سلسله کښی د لومړی ځل لپاره دجمهوری نظام په رڼا کښی دپښتو دادبی نهضت او دیوه ځانته سبك خاوندملی اوعرفانی مبارز بایزید انصاری پیر روښان دمړینی (۴۰۰) کالیزه په بین المللی سویه د دولت د ښاغلی رئیس او صدراعظم په پیغام لوستلو سره دپو هنی وزارت له خوا د پښتو ټولنی په اهتمام د ۱۳۵۳ کال دمرغومی دمیاشتی په ۱۵ نیټه ونمانځل شوه ·

دنو موړی دمړینی د کالیزی دنما نځنی په ترڅ کښی یولړ علمی غونډی وشوی چه په دغو غونډو کښی د بایزید روښان په تصو فی افکارو او ایدیالوژی بحث او خبری وشوی ·

بایزید روښان دپښتو د مشهوری سیمی وزیر ستان په کانیگرام کښی زیږیدلی دی· دی دخپل وخت یودینی عالم متصوف لیکوال مؤلف ادبی او سیاسی‌شخصیت او په عین حال کښی دآزادی او خپلـواکـی د لاری یو زړه ورسترمبارزؤ. په تصوف‌کښی‌یی دوحدت الوجود دنظر یوطرف دارو اوپـه سیاست کی ئی دافغانانو دملی یووالی دپاره ډیری هڅـی کړی دی . پیرروښان دپښتوپه نثرکی‌یی نوی لار پـرانستی ده اود یوخاص ادبـی سبـك موجددی . دده او دده پیروانو دابتکـارونو په نتیجه کښی په‌پښتو ادب کښی خـورا د قدروړ ادبی پانگه زیاته شویده ·

بایزید روښان اول سړی ؤچه د پښتو د رسم الخط رده یی‌بناکړ ی‌ده بایزیـــد اول پښتون معلومیږی چه دپښتو خاصو آوازونو دپاره یی ځانته توری ایجاد کړی دی او د فارسی، عربی دلیك دودنه یی یوه ځانته خپله دپښتو لیك دودلپاره لارآسانه کړی ده‌که څه هم نور لیکوالان بیا پدی لار تللی دی ولـی گران کارد یوشی ابتدا او ایجاد دی ·دبایزید روښان په اولیا توکښی یوه خبره دا شمارلی شوچه‌ده دپښتود پاره‌مخصوص رسم‌الخطایجاد کړ· داد عوه دبایزید په باره کښـی دده د مریدانو هم‌ده اود خوشحال خان‌هم ·خوداسی ښکاری چه پښتو رسم الخط پخوانی دی او نورو کسانو پکښی صرف خپل لـږ ډیـر جدیتونه کړی دی ·

داخبره سمه ده چه دبایزیدروښان نه‌دمخه دپښتو نثر لیکوالان تیر شویدی او دخیرالبیان نه د مخه دپښتو آثارو نسخی هم شته مگرد پښتودپټی (الف بی) لیـك دود پـه منظـم او ارادی‌توگه دپښتو په موجوده اسناد وکښی ترهر څه دمخه په خیرالبیان کـی لیـــد ل کیـږی دخیـرالبـیان (د چـا پی نسخـی) د شروع په څلور ومخو نو کښی د عربی‌لیك دود په اساس پښتو لیك دود معرفی شوی دی او دیار لس توری پکښی دپښتو هـغه

مخصوص توری دی چه پــه عربـی کښـی نشته ۰

تر بایزید روښان وروسته هم دده خپلـو پیروانو او هم یی مخالفانو دده دادبی سبك پیروی کړی ده ۰دده دتعلیماتو دتعمیم په لاره کښی دده ملگرو او پیروانو مشهورو شاعرانو لکه میرزاخان انصاری، ارزانی، دولت لـوانی واصل او نورو دپښتو ادب ته د قدروړ او نه هیریدونکی خدمتونه کړیدی ۰

که څه هم میا روښان ډیر تألیفات لری خو مشهوریی دادی : (خیرالبیان، صراط التواحید مقصود المؤمنین، فخرالطالبین، حالنامه ،مکتوبات پیر وروښان ، پښتو رســم او واجــد ی سملوك۰)

دده په تالیفاتو کښی ترټولو مشهور تالیف‌خیرــ البیان دی چه په پښتو ،دری ، عربی اوهندی ژبو لیکل شویدی ۰ددی کتاب پښتو برخه د نظم او نثر ترمنځ په روانه عام فهمه ژبــه اوپــه اغیزه ناکو عباراتو لیکــل شویدی دا دده ابتکار دی او دهغه وخت دهنری نثـر یا آزاد نظم غوره‌نمونه بلله کیږی د همدی‌کتاب په سر کښی دپښتو پټی (الفبا) هم ښودل شویده ۰

د پښتو په هغو لیکل شوو اسنادو کښی چه مونږ ته رسیدلی دی دالومړی منظم‌کاردی چه دپښتو الفبا د پاره شویدی ۰ دژ بپوهنی له مخی داخبره دډیرارزښت وړاوابتکاری عمل دی ۰

نارو یژی[redacted] پوهاند افغان پیژندو نکی ښاغلی مارکسترن دده دخیر البیان په باره کښی چه‌په څلوروژ بو لیکل شوی داســـی وایی: (بایزید غوښتل چه نه یواځی پښتانه بلکه نور قومونه هم دخپل مترقی نهضت تر نفوذ لاندی راوړی اوټول پــه خپــل طریقت کښی داخل کړی او له بلی خوایی غو ښتل چه دده پیغام پدی ټوله سیمه کښی عام شی اوددی څلورواړو ژبو ویونکی هــم تــر ی مستفید شی او دده په لار روان شی نو ځکه بی خیر البیان په څلورو ژبو ولیکل ۰

دپیر روښان نهضت یو بزگــری اوولسی نهضت ؤاو غوښتل یی چه دعادلانه توزیـــع اصول په خلکو باندی تطبیق‌کړی ۰

د بایزید روښان ملی نهضت دمغــلو د امپرا طوری په مقابل کښی دافغا نانو د ملی آزادی دگټهلو لپاره شروع شوی ؤ ۰دده هڅــه کوله چه افغانان سره یو موټی کــړی او د استعمار او استثمار نه یی خــلاص کړی لــه بلی خوا ده غوښتل چه‌په افغانی ټولنه کښی یو اجتماعی او اقتصادی عدالت ټینگ شی په همدی اساس د هغی زمانی ټول مقتدر اوشتمن خلك ورسره مخالف شول‌او مغلی امپراطوری هم دده له مخالفانو سره مرسته کوله ځــــکه چه دی ددواړو ډلو مخالف ؤ۰ همدغه وجه وه چه دده په مریدانو او پیروانو کښی غریــب خلك او لیکوال اکثریت درلود ۰

روښانی نهضت تقریباً یوه پیړی دوام وکړاو بیاد وخت ددر باری او ارتجاعی طاقتونو پــه گډ قوت سره غلی کړی شو ۰

څرنگه چه روښانی نهضت یو ملــی او جهانی مترقی حرکت گڼل کیږی نو ځکه پدی

باره کښې ډېرو ومستشرقینو ځېړنې اولیکنې کړېدې اوبایزید روښان یې دنړېلوی،متفکر، متصوف، ښه ادیب، مؤرخ اودخپل وخت یو نومیالی سیاسی شخصیت ګڼلی .

د بایزید انصاری پیر روښان دمړینـــې د (۴۰۰) کالیزې دنمانځلو په مراسمو کښې بر سیره پر داخلی پوهانو ،ادیبانو او لیکلوالانو د دوستو هیواد ویوشمیر ادیبانو پوهانـــو لیکوالانو اودپیر روښان علاقه لرونکـوته هم دسیمینار دګډون له پاره بلنه ورکړ شوی‌ده.

دپیر روښان دسیمینار لومړی علمی غونـډه .

دپیر روښان دمړینې دځلورسوم تلین د بین المللی سیمینا ر لومړی علمـی غـونډه دمرغومی په۱٦ دغرمی نه‌مخکی د کابل‌پوهنتون دکتابخانی په تالار کی وشوه .

ددغی غونډې په پیل کی چه دپوها نـــد عبدالحی حبیبی په‌مشری وشوه میرمن معصومه عصمتی د روښانی نهضت دسیاسی اواجتماعی عواملو په باره کی خپله مقاله ولوستله او د پښتنو او بایزید روښان د ملیت غوښتنی په مبارزویی رڼا واچوله .

همدارنګه دی دروښانی نهضت په‌مبارزوکی دپښتنو میرمنو دهلو ځلو په باره کی ځینی ټکی څرګند کړل .

په دی غونډه کی ښاغلی محمد اسماعیـل مبلغ هم دبایز روښان د تصوف او افکار وپه باره کی‌په تفصیل سره خبری وکړی اوتاکید یی وکړ چه دغه پوه شخصیت د تصوف پـه لاره کی یو مجاهد ،سرتیری اوفعال شخص‌ؤ. ده په مقاله کی ویل شویدی چه بایزیـد روښان دبرابری ، ورورګلوی ، اوملی وحدت دټینګیدو په لاره‌کی نه هیریدو نکی خدمتو نه کړیدی .

دسیمینار شاملان دما سپښین په دولس‌ نیمو بجود سید جمال الدین افغان مزار ته‌لاړل او ددغه ستر افغان عالم روح ته له دعاکولو وروسته یی دګلو ګیډۍ پری کیښودی .

په دغه وخت کی پوهاند حبیبی دافغان‌سید جمال الدین دشخصیت په باره کی دځه مطالبو دڅرګندولو په لړکـی وویـل : سید ، نـه یوازی افغانانو او خپل هیواد افغا نستان ته له ویاړه‌ډك کارونه کړی‌دی بلکه ټولی ختیځی نړۍ ته دده له پوهی ، فضل اوکمال نه‌برخه په نصیب شویده .

بایزید روښان او افغان سید په خپـــل ژوند کی، دغه ګډی خواوی لری چه پیر روښان په شپاړسمه پیړی‌کی دخرافاتو، شاهنشاهی او دېر دیود استعماری تسلط په‌ضد یونهضت را پیدا کړ چه دغه نهضت په نولسمه پیړۍ کی سید جمال الدین افغان تعقیب اوزیاتـــه پراختیا یی ورکړه .

د پیر روښان دمړینی دځلورسوم علمـــی بین المللی سیمینار دوهمه غونډه د مرغومی په ۱۷ دپوهنتون د کتابخانی په تالار کـــی وشوه .

ښاغلی قیام الدیـن خـام چه د غـــونډې مشرو دغونډې په پیل کی یی دروښنا نیانود مبارزو په نامه خپله مقاله ولوسته د مبارزی داصولو ، مبارزه دده دپاره ایا د روښانیانو

مبارزه سیاسی وه او ددوی دمبارزو دړولونو په باره کی مفصل معلومات وړاندی کړل .

همدارنگه ښي نوال عبدالله خدمتگار د پښتو په ادب کی دروښانی آثارو ځای په‌نامه خپله لیکلی مقاله ولوسته ده دروښانی ادب‌په بیلو بیلو خواو رڼا واچوله ، ثابته یی‌کړه چه روښانیانو پخپله ادبی آثارو سره دپښتو په ادب کی نوی سبك جوړ کړ او بایزید روښان دپښتو دالفباپه جوړولوکی ابتکارونه کړیدی .

په دی غونډه کی ښاغلی عبدا لجلیل وجدی هم خپله‌مقاله ولوسته چه‌عنوان‌یی دروښانیانو ملی اوروښانه لارۀ .

ده پخپله مقاله کی وویل داسی دلیلونه شته چی دروښانیانودعصردمعیارونوله مخې‌یی دوی معرفی کړل .

ښاغلی عبدا لقیوم نورزی هم دروښا نیانود مبارزو دخرنگوالی په باره کی خپله مقا لــــه ولوسته .

ده وویل دروښا نیانو مبارزو دوه خواو ی لرلی چه له ملی مبارزی اوله طبقاتی مبارزی‌نه عبارت دی‌او دفیوډالیزم سره‌یی مبارزه کوله.

د افغانی کلتور په تاریخ‌کی دبایزیدروښان دخیرا لبیان دپښتو ژبی ارزښت او مقام، د پیر روښان د بین المللی علمی سیمینار په هغه غونډه کی چه دمرغومی په ۱۸ وشتوه د یوی مقالی په ترڅ کی څرگند شو .

دغه راز په دغه غونډه کی دکتاب پیژندنی له پلوه، دروښانیانو آثار ،هغه سیمــــی چه‌د روښانیانو نهضت پکی راغلی او دروښانیانو دپر مختگ عوامل‌د مقالو په ترڅ کی څرگند شول .

غونډه دسهار په‌نهوبجود تاجکستان دعلومو داکادمی د ژبی ددیپار تمنت دآمر پرو فیسر عبدالقادر مانیا زوف په مشری پیل شوه .

لومړی ښاغلی محمد ابراهیم عطایی خپله مقاله چه دروښانــــی نهضت د ستیمه ایــزی پیژندنی دتحلیل څیړنی په‌باب وه، ولوستله.

ده پخپله دغه مقاله کی په هغو سیمو رڼا واچوله چه روښا نی نهضت پکی پیدا شوی‌او وده اوپر اختیایی پکی کړی وه .

دشوروی اتحاد دعلومو داکــادمی دختیــځ پوهنی دمؤسسی دآمر اود پښتو ټولنــــــی د افتخاری غړی پروفیسر دوریا نکوف مقالـــه ښاغلی غوث شهامت ولوستله .

په دغه مقاله کی چه‌د پښتنو دکلتورپه تاریخ کی دبایزید روښان دخیر البیان دپښتو ژبی د ارزښت او مقام تر عنوان لاندی لیکل شوی ده په شوروی اتحاد کی په روښان پیژندنه، رڼا اچولی اوروښانی نهضت یی د هغه عصر په شرایطو کی د شوروی پوهانو له نظره تشریح کړی دی .

ده پخپله مقاله کی دپیر روښان دلاښې پیژندنی د پاره ددغه سیمینار جوړول یومهم او با ارزښته گام بللی دی.همدا رنگه د روښانی لیکلوترعنوان لاندی ښاغلی حبیب‌الله رفیع مقاله هم ولوستل شوه.

دده په مقاله کی دکتاب پیژندنی له مخــی هغه کتابونه وښودل چه خپله بایزید روښان او دده پیروانو لیکلی وو .اودغه آثاریی پــه څلورو برخو کی څرگند کړل چه د بایزید

روښان او دده آثارو ته دور ته آثـارو ،د روښانیانو د آثارو او ددوی آثارو ته‌دور ته آثارو څخه عبارت دی .

ښاغلی عبدالباری جهانی هم په دغه غونډه کی خپله مقاله ولوستله چه‌عنوان‌یی دروښانی نهضت دپرمختک او دهغه دماتی عوامل دی.

ده پخپله مقاله کی وویل: روښانی نهضت دکروند گرویوداسی نهضت دی چه لـه یوی خوا فلسفی ارزښت لری او له بلی خواله دی امله چه نژدی یوه پیړۍ ، روان وومتاز مقام لری .

ده ددغه نهضت دپرمختک شرایط اودماتی دلاری عوامل وسپړل او دهغه وخت په ملی طبقاتی، مذهبی او قبیلوی تضادونو باندی یی رڼا واچوله .

دپیر روښان دمړینی دخلور سوم کال‌دبین المللی علمی سیمینار دریمه غونډه دمرغومی په ۱۹ نیټه له غـرمی نــه دمخه د کـابل پوهنتون د کتابتون په تالار کښی د تهـران پوهنتون د ادبیاتو د پوهنځی استـاد ډاکتـر شاحسینی په مشرۍ وشوه .

پـدی غــونـډه کښی لومړی پـوهـاند محمد رحیم‌الهام په‌یوه مقاله‌کښی دپیر روښان د خیرالبیان په ځینو ژبنیو خصوصیاتو باندی رڼا واچوله .

ده دخیر البیان په رسم الخط دمور فیـــم پیژندنی ستاکس یاد عبارتو نو او جمـلو د جوړښت، لهجی، پیژندنی، سبك پیژندنی او گرافیم پیژندنی په شاو خوا کښی ځینی‌مطالب څرگند کړل او دخیر البیان دژبی او ادبـی اهمیت په باب یی دشکل او محتوی له نظـره د پښتو دمدون لومړنی منشور اثر په حیث بحث وکړ .

وروسته د تهـران پوهنتون دادبیاتــو د پوهنځی استاد ډاګتر شا حسین وینا وکـړه او وی ویل چه دچنگیز یانو د فتوحاتو څخه وروسته ددوی په مقابل کښی په ټولو نیول شو یوسیموکی د تصوف په‌رنگ کښی عکس العمل څرگند شو خو روښانی تصوف پسیف تصوف نه وو بلکه د توری استعمال ورسره یوځای شوی وو .

ده وویل افغانان باید دپیر روښان دمبارزو مرهون وی .ده دخپلی وینا په پای کی وویل چه پیر روښان دافغانی موسیقی د پاره هـــم خدمت کړی دی .

همدا رنگه ځیړ نمـل محمـد دیـن ژواك خپله سغه مقاله چه عنوان یی وپیر روښان د ملیت دبنسټ ایښود ونکی په حیث ولوستله.

ده په خپله وینا کښی د روښان د ملـی شخصیت او دژوند دنقش په باب ځینی‌مطالب څرگند کړل اووی ویل کولی شو چه بایزید روښان داستثمار گرانو دمنگو لو نه دزحمت کشانو خـلاصوونکـی وگڼو ځکه چه دی پدغه باره کښی دپښتون قوم دیــو والـی بنســټ ایښودونکی بلل کیږی .

پیر روښان ستر فیلسوف دعلم او منطـق، پیرو .ددغه مطلب په هغه مقاله کی څرگندشو چه دبایزید روښان دبین المللی سیمینار په پنځمه غونډه کی چه دمرغومی په ۲۱ شوی‌وه، واوستله شوه پدغه غونډه کی چه مشر یـی

گوشه‌ای از مجلس علمی بمناسبت سیمینار بین المللی چار صدمین سالگرد پیر روښان درتالار کتابخانه پوهنتون کابل . ۱۸ر۱۰ر۱۳۵۳

ښاغلی محمد اسماعیل مبلغ ؤ لومړی پوهنوال محمد حسن ضمیر دپیر روښان دژوندا و دده دوخت دسیاسی حالاتو د روښانانه کورلو په باره کي یوه مفصله مقاله ولوستله .

ده پخپله مقاله کي دډیرو مطلبو نو په ترڅ کي وویل: پیر روښان ستر فیلسوف اودعلم او منطق په منه روان ؤ .

نوموړی پوهاند عبدالحی حبیبی خپله مقاله په دغو څلورو برخوکي ولوستله. دپیرروښان پیری اوډده نهضت پیر روښان څوك ؤ .

د پیر روښان د سیاسی مبارزو بنسټو نه اودپیر روښان او دهغه دتالیفو نو ادبی خواوی .

پوهاند حبیبی خپله مقاله دپیر روښان د یوی نا پیژندل شوی رسالي په پیژند ګلوی پایته ورسوله .

دشوروی تاجکستان دعلومو د اکاډمی دژبی او دابیاتو دانستیتوت رئیس پروفیسر عبدا لقادر مانیا زوف پخپله ویناکی دپیر روښان د ادبی اوعلمی مقام یادونه وکړه اود تاجکستان او د افغا نستان د جمهوریت ترمنځ یی دادبی او کلتوری اړیکو په باب خپله مقاله ولوستله . همدا رنګه ښاغلی غلام غوث شهامت دروښانی نهضت دنفوذ ودسیمی په باره کی مفصله مقاله ولوستله .

د پیر روښان دبین المللی سیمینار به وروستی غونډه کښی دپیر روښان د آثارو د

راټولولو ترتیب او چاپ ولو پیشنهاد ونـــه
وشول چه علمی مرکز ونه دهغو په باب غور
وکړی ·

سیمینار چه دهیواد دنامتوعالم بایزید روښان
دمړینی دخلور سوومی کالیزی په مناسبا تـد
مرغومی دمیاشتی په ۱۵ نیټه د کابل پوهنتون
په ادیتوریم کښی پیل شوی وو دمرغو می
په ۲۲ نیټه پای ته ورسید ·

په علمی غونډه کښی چه د پښتو ټولنی د
رئیس ښیر نمل محمدصدیق روهی په مشری
شوی وه لومړی پوهـاند عبدالشکـور رشاد
په دی باب مفصله مقاله ولوستله چه آیـا
خیر البیان نظم دی که نثر ·ده وویل دخیر-
البیان له مطالعی نه معلومیږی چه د هغه په
باب‌دی زیاته څیړنه وشی ·

وروسته ښاغلی دوست محمد خپله مقاله‌د
هغی رسالی په باب ولوستله چه پدی نژدی
وختوکښی پښتو ټولنی لاس ته راوړی ده ۱۰ او
وی ویل دار ساله دزیاتو ددلیلونوله مخی چه
شته دبایزید روښان یو اثردی او دخیرالبیان
نه مخی تألیف شوی دی ·

همدغه راز پدی غونډه کی‌ایرانی پوه داکتر
حسین خدیوجم دبایزید روښان په باب خپله
قصیده ولوستله ·

پدغه غونډه د مسکو دپوهنتون د ختیزو ژبو
دڅوکی استاد پرو فیسر انور علي یوف هم
د روښانی نهضت په باب‌خپله‌مقاله ولوستله·
ښاغلی اجمل ختک هم دسیمینار داهمیت‌او
مقصد په باب ځینی مطالب واوړول ·

مجلس علمی بزر گذاشت امیـر خسرو بلخی مشهور به دهلوی

بر اساس مشی دولت جمهوری واهتما م
که این نظام ثقافت پرور به احیای مفاخرملی
وحفظ آثار گرانقدر وارجمندپیشین افغانستان
می دارد . به مناسبت مرور هفت قرن ازآغاز
شاعری امیرخسرو بلخی مشهور به دهلوی
کنگره یی به بزر گداشت از مقام ادبی و
علمی این سخنسرای و هنر مند نامـــــی
افغا نستان از ۲۱ تا ۲۸ حوت ۱۳۵۳ برابر
با ۱۲ تا ۱۹ مارچ ۱۹۷۵ به کوشش و همت
وزارت اطـلاعات‌و کلتور در کابل بر گزا ر
گردید ·

یمین الدین امیر خسرو فرزند سیـــف
الدین امیر محمود بلخی از مشا هیر ادب
دری و از آن مردان نامدار دنیای فر هنگ
است که‌در اشاعه‌و گسترش بخشیدن‌فرهنگ
نکو همند خراسانی در شبه قارهٔ هند نقشی
عظیم دارد .وجود خجستهٔ این فرزند .بلـــخ
حلقهٔ دیگری در زنجیر محکم عـلایق میـان
خراسان وهنـد پدید آورد. همـان عـلایـق
دوستانه وانسانی که مرورد هور غبار نسیان
بران نمی افشاند بل هر روز بیش از روز
بیش استوار ترش می کند ·

در روز های غم انگیزی که خراسان‌زیر پای ستوران چنگیز یان‌به ویرانی‌می گرائید، امیر سیف الدین محمود بلخی ازین دیـــار فرهنگ زای و مرد خیز راهی هندوستان‌شد. صاحب تذکرهٔ میخانه به استناد کتابی بنام مخزن الاخبار که امروز در دست نیست‌می نگارد که سیف الدین محمود نخست از بلخ به غور بند از نواحی کابل آمد و امیر خسرو در آنچشم به جهان کشود وامیرسیف الدین در گیرود ارفتنهٔ خانما نسـوز چنگیز یـــان از غوربند راه‌هند وستان را در پیش گرفت.

بنا برقول خود شاعر در مثنوی نه سپهـــر زادگاه او سر زمین هند است و بیشتـــــر محققان برانندکه پدرامیر خسرو از خراسان به هندرفت وخسرودر سال ٦٥١ در پکتیالی ازمادرزاد پدر امیر خسرو دربار گاه‌سلطان شمس الدین التمش صاحب‌منزلت بودومادر خسروکه دولت نازنام داشت دختر مردی از سرشناسان هندوخداوند جاه‌مکنت‌بود. امیر۔ خسرو هفت ساله بود که پدرش درگذشـت و پروردن اورا نیاومادرش به عهده گرفتند. از همان آوان کودکی امیر خسرو شعـــــر را دوست می داشت و از همان آغاز بـــــه شاهکار های شعر دری روی آورد وشاهنامهٔ فردوسی و مواعظ وحکیم سنائی غزنـــوی و خمسهٔ نظامی و غزلیات سعدی و اشعـــــار خاقانی و کمالی اسماعیل را با اشتیاقـــی عجیب خواند و بخش هائی از آنها را از بر کرد. بعد ها در شعـــر او تاثیراین بزرگـــان پیشین رامی توان یافت ، تاثیر نظامی را در مثنو یاتش ،تأثیر سعدی را در غزل‌هایش، تأثیر سنائی و خاقانی را در مواعظش وتاثیر کمال اسماعیل را در قصایدش، که اجتماع اینهمه تأثیرات گویند گان بزرگ پیشین‌را در شعرخسرو ویژگی‌منحصر بفرداین‌گویندهٔ توانا می توان شمرد .

امیر خسرو ٧٢ سال درین سرای‌سپنجـــی زیست و حاصل این زندگی بارور آثـــا ر متعددی است که ازو بجاماند .

امیر خسرو یکی از پرسخن ترین گویند۔ گان ماست و آثار او آیینهٔ تمام نمای روز۔ گارش .کتاب ها و آثاری که از اودر دست داریم اینها یند :

دیوان غزلیات :

امیر خسرو غزلیات هر دوره از عمر خود را تحت عنوانی خاص آورده و به این‌ترتیب دیوان او شامل این پنج بخش گردیـــــده است: تحفهٔ الصغر وسطالحیاة ، غرة الکمال، بقیه‌نقیه ونهایة الکمال .

مثنوی قران السعدین :

این مثنوی رااا میرخسرو در٣٦ سا لگی و به پیروی از مخزن الاسرار نظامی سرود. قران السعدین در شرح مصالحهٔ بغرا خـان و کیقباد است وآن چنان بودکه پس ازوفات سلطان غیاث الدین در سال ٦٨٥ هـ بخلاف وصیت او کیقباد فرزند بغراخان که جوانـی خوشگذ ران بود بجایش نشست ودرین هنگام بغراخان در بنگال بود . هنگامیـــکه از در گذشت سلطان وبقدرت‌رسیدن فرزند خویش بغراخان آگهی یافت بسوی دهلی لشکـــر

کشید . بغراخان نیز با لشکری از دهلی بدرآمد وهر دو لشکر درکنار رود آگره با هم‌روبرو شدند .ولی پسرو پدر از جنگ احتراز کردندو با هم صلح نموده قرار برآن دادند که بغراخان در بنگال و کیقباد دردهلی قدرت را در دست داشته‌باشد . شاعر مانیز درین هنگام جزء سپاه دهلی بود و پس از این مصالحه و رفتن به دهلی واقعهٔ روبرو شدن پدرو پسرو صلح گرائیدن آنان را به خواهش سلطان به نظم آورد . این مثنوی علاوه براشتمال حوادث مذکورحاوی اوصاف اشیای گوناگون نیز هست .

امیر خسرو در ۳۸ سالگی مثنوی کوتاه دیگری هم‌بنام‌مفتاح الفتوح درشرح قیام ملك چهجو کیشلی خان و فتح جهاین و مغلوب شدن و مورد عفو قرار گرفتن او وسایر حوادث این قیام سروده است .

خمسهٔ امیر خسرو :

خمسهٔ امیر خسرو در جواب خمسه‌نظامی سروده شده و مشتمل بر پنج مثنوی‌مطلع الانوار ،خسرو وشیرین ، مجنون و لیلی ، آئینه اسکندری و هشت بهشت است وشاعر این پنج منظومه را در سه سال (از سال ۶۹۸_ تا۷۰۱ هـ) سرود و هنگا میکه آن را به پایان می رساند ۴۹ سال داشت .

مثنوی عشیقه :

این مثنوی بنام خضرخان و دولرانی و یا عشیقه مشهور است و در شرح عشقبازی و وصلت شمس الدین خضر خان با دولرا نی دختر رای گجرات سروده شده . این داستان شرح عشقی واقعی است و شاعر ،ماجراهای شادی بخش وجانفزا و حوادث غم انگیز و جانکاه آن را باسوز وساز تمام بیان کرده است .

مثنوی سپهر :

این مثنوی را خسرو در سال ۷۱۸هـ در شصت و پنجمین سال زندگی خویش سرود که از مثنوی های واقعه نگاری و حاوی اطلاعات سود مند تاریخی واجتماعی و نکات قابل اهمیت ادبی و اخلاقی و اوصاف هندو ستان و اقلیم‌و مرسم‌آن دیارو اعتقادات دانشمندان هندوست که شاعر باسنا یش و وسعت نظر از آنان یاد می کند . این مثنوی شامل نه فصل است و گوینده هر فصل آن را سپهر نامیده .آخرین مثنوی واقعه نگاری امیر خسرو تغلقنامه است که درآن ازتسلط کوتاه حسن خسرو خان پرواز (نو مسلمانی که قطب الدین مبارك خلجی را کشت و به جای او نشست‌و پس از کوتاه مدتی بدست غازی ملك برافتاد) و غلبهٔ غازی ملك و حوادث روزگار غیاث الدین تغلق آمده. این مثنوی حاوی شرح نبرد ها و پیروزی وستیزو اویز هاست ودر عین حال سر شار از عواطف انسانی .

از آثار منثور امیر خسرو افضل الفوائد است درشرح مجالس ارشاد وتذکیر، پیشوای بزرگ روحانی او خواجه نظام الدین اولیاکه از مشایخ عالیقدر خراسانی الاصل شبه قاره هندو پیرو مراد امیر خسرو است .

درین کتاب مواعظ و ارشادات آن خواجه‌به

صورت اجمالی و تلخیص شده باقید تاریخ روز وماه آنها ثبت شده است .

رسائل الاعجاز یا اعجاز خسروی را امیر خسرو در پنج رساله در زمینۀ انشاونامه نگاری و شعر و ادب نگاشت . این کتاب مدت هادر هند به‌عنوان کتب درسی مورد استفاده بود وتأثیر عمیقی بر سبك نویسند گی دری‌در آن‌سامان داشته است .

خزاین الفتوح نیز رسالۀ منثوری است که امیر خسرو در سال ۷۱۱ه در شرح فتوحات علاو الدین محمد خلجی نگاشته است .

امیر خسرو روز جمعه ۲۹ ذیقعده سال ۷۲۵ هجری در گذشت و در حریم آرامگاه خواجه نظام الدین اولیا بخاك سپرده شد و نام و آثار سودمند ش پس ازوی زنده‌جاوید ماند ومایۀ مباهات مردمان افغا نستان وهند و همه فرهنگ دوستان و اهل ادب گردید .

به منظور بزر گداشت از مقام شامخ این شاعر عالیقدر هفت‌قرن پس‌از آغازشاعری وشش ونیم قرن پس از وفاتش در سر زمین پدری آن دانای خراسانی محفل با شکوهی باشر کت گروهی از دانشمندان افغا نی ویژو هندگان کشور های دوست در کابل دایر شده .

کنگرۀ بزر گداشت امیرخسرو بلخی روز ۲۱ حوت ۱۳۵۳ برابر ۱۲ مارچ ۱۹۷۵ میلادی) باپیام رهبر ملی افغا نستان درتالار رادیو افغا نستان گشوده شد. قائد ملی ما درین پیا م که بوسیلۀ پوهاند دکتور نوین وزیرا طلاعات و کلتور قرائت شد فرمودند (امروز که از هفتصد مین سال تبارز عرفانی امیر خسرو بلخی مشهوربه دهلوی تجلیل بعمل می آوریم به جنبه های عرفانی، ثقافت باستانی خویش در آثار پر ارزش شاعر متصوف دقیق می شویم وسلسلۀ پهناور معارف اسلامی را که از سنائی غزنوی تا جلال الدین بلخی آفاق بیکران راطی کرد دنبال می نمائیم . امیر خسرو شاعر متصوف عالم متفکر و عارف کامل بود . ما یادبوداین دانشمند گرامی را با اظهار حق شناسی بی پایان در برابر دانش و بینش وی احترام و تجلیل می‌نمائیم ...)

سپس وزیر اطلا عات و کلتور رشتۀ سخن را بدست گرفتو ضمن اظهارشادمانی وخشنودی‌از برگزاری محفل بزر گدا شت این فرزندگر انمایۀ بلخ گفت : همانطوری که در پیام شاغلی رئیس دولت وصدراعظم ذکر شده است رازبقاء ملت ها در پهلوی حفظ میراث گرانبهای فرهنگی شان شناسائی کامل واقعیت هائی است که قانون تکامل اجتماعی آن را در جلو شان قرار داده است. بدین سبب است‌که تجلیل ویادبود وکوشش برای شناختن مفاخر علمی ، هنری ،عرفانی‌و ادبی ما درپالیسی کلتوری‌ما به‌عنوان یك اصل مهم شناخته شده است .

ددولت درئیس اوِ صدراعظم ښاغلی محمدِ داؤد پیغام داطلاعاتو اوکلتور وزیرپوهاند دوکتورنوین دامیرخسرو بلخی دیادونی دنمانځنی دمجلس په افتتاحیه غونډه کی اوروی .   ۲۲ر۱۲ر۱۳۵۳

پس از آن پوهاند دکتور نوین به اهمیت مقام امیر خسرو و نقش او درگسترش دادن فرهنگ خراسانی و نشر ادب دری در سرزمین هندوشباهت وی‌ازین‌جهت باهمشهری بزرگوارو عالیقدر او خداوند گار بلخ مولانا جلال الدین که فرهنگ خراسان و زبان دری را تانواحی آسیای صغیر برد و درفش عرفان خراسان و ادبما رادر سرزمین ترکیه برافراشت ، اشاره کرد.

پوهاند دکتور نوین در بارهٔ خدمات مهم فرهنگی این گویندهٔ نامدار گفت : امیر-خسرو نخستین بنیانگذار سبکی در شعر دری است که بعد ها راه تکامل پیمود واخیراً به سبك هندی شهرت یافت و اکثر شاعران افغانستان در قرن های اخیر بهآن توجه داشتند وی‌علاوه برکسب‌افتخار بنیانگذاری سبك مزبور از آنجا که در موسیقی نیز استاد توانابودازراه تلفیق موسیقی خراسانی با موسیقی هند به نو آوری ها وابتکاراتی در موسیقی موفق شد که گذشته از تخلیه نامش درعالم هنر خود او هم منزلت یك حلقهٔ وصل درصله های برادری و فرهنگی مردم افغانستان ومردم هند را پیدا کرد .

از آن پس وزیر اطلاعات وکلتور در بارهٔ اهمیت اثر امیر خسرو صحبت کرد و اهمیت تحقیق بر آثارو افکار امیر خسرورا در پرورش روحیهٔ تفاهم و همکاری علمی‌که جهان امروز سخت به آن نیاز مند است مؤثر خواند .محفل‌گشایش کنگرهٔ امیرخسرو بلخی پس از قرائت پیام های واصل شدهو قرائت اشعاری از امیرخسرو و استماع موسیقی پایان یافت .

مجالس علمی بحث در بارهٔ زندگی وآثار و افکار امیر خسرو بعد از ظهر روز ۲۱ حوت تااختتام کنگره در تالار محمود طرزی (کلوپ مطبوعات) بر گزار شد .

در نخستین مجلس علمی که از ساعت ۳ بعد از ظهر تا ساعت ٥ ادامه داشت رؤسای پوهنتون وپښتو ټولنه تذکراتی از جانب این دو ساز مان به سمع حضار رسانیدند. از آن پس پروفیسر امیر حسن عابدی ازهند تحت عنوان ضمیمهٔ تغلق نامهٔ امیر خسرو و پوهاند عبدالحی حبیبی در بارهٔفرما نروایان معاصر امیر خسرو سخنرانی های خویش‌را ایراد کردند .در همین محفل دکتور روان فرهادی تحت عنوان (کمالات امیر خسرو) محاسن ادبی وهنری این گویندهٔ نام دار و نقش‌او رادر گسترانیدن‌فرهنگ خراسانی در هند و اثرات وجودش را در فرهنگ هندوستان بر شمرد .

جلسهٔ دوم ساعت ده قبل از ظهر روز۲۲ حوت برگزار شد. درین جلسه دکتور استعلامی از ایران سخنانی پیرامون نوآوری و باز سازی در داستان شیرین وخسرو بیان داشت ودر بارهٔ همانند سازی و نظیره گوئی وپیشینهٔ آن‌وباز سازی امیر خسرو در سر گذشت شیرین و خسرو مطالبی گفت و این دو منظومه را با هم سنجیده موارد اشتراك‌و افتراق را باز نمود و نتیجه گرفت که امیر خسرو به تقلید محض از نظامی نپرداخته

و هر چند که در یك مقایسهٔ کلی نظامی بر تر از امیر خسرو به نظرمی آیداما با دقــت بیشتری میتوان دریافت‌که مهارت امیرخسرو درخلق مضمون‌هاو ترکیب داستان امتیازاتی برای نظیرهٔ او پدید آورده است کـــه در خور توجه ودارای ارزش هنری و ادبی‌است.

پس از وی نوبت سخنرانی به بناغلی محمد عثمان صدقی رسید و موصوف تحت عنوا ن مقایسهٔ شیرین و خسرو امیر خسرو شیرین نظ‌امی به بحث پرداخت .از آن پس دکتور سید مخدوم رهین تحت عنوان (سخن ازهند دردیوان امیرخسرو) تأثیرات محیط افسانه یی هنـد و فرهنگ آن دیار و انعکاس عقـایـد هنـدوان وبـر همنان آنـان ونقشی سایـر عوالم مربوط به سر زمین هند را در دیوان امیر خسرو با استشهاد به اشعار آن‌گوینده و استناد به ما خذ معتبر موجود بررسی‌کرد.

آخرین سخنران این جلسه بناغلی علـــی اصغر بشیر در بارهٔ شیوهٔ داستا نسرا ئی خسرو سخن گفت و اساس گفتار مثنو ی هشت بهشت امیر خسرو را قرار داد و در طی‌این سخنرانی‌ابداعات‌وابتکارات امیرخسرو را در داستا نسرائی و روش های تـــاز ه وی را درین فن به اشباع بیان کرد .

جلسهٔ سوم‌ساعت ۳ بعد از ظهر همـان روز با سخنرانی پوهاند دکتور جاویــددر بارهٔ زندگینامهٔ امیرخسرو بلخی آغاز شد . درین گفتار در باب مراحل مختلف زندگـی خسرو از کودکی تا سالخوردگی وخصا یص زندگی خانوادگی وحیات رسمی‌و اداری شاعر و روابط او باتا مداران معاصرش سخن‌رفت.

دومین سخنران این جلسه بناغلی محمدصالح پرونتا تحت عنوان خسرو شاعران ومولـف تذشناس مجمع الاولیا) مطالبی را که‌از کتاب مجمع الاولیا در بارهٔ امیر خسرو وعده یی‌از شهسواران عرفان که معاصر امیر خســـرو بودند چون‌سلطان المشایخ نظام الدین اولیا وشیخ شرف الدین ابوعلی قلندر پانی پتی و روابط آنان با هم و شمه یی از حالاتشان استخراج کرده بود بیان داشت .

پس از وی بناغلی گ.ف. گیـــرس از اتحاد شوروی تحت عنوان (امیر خسرو و خاور شناسان اتحاد شوروی) سخن گفت و تحقیقات دانش پژوهان اتحاد شوروی را در زمینهٔ آثار واندیشه های امیر خســـرو و معرفی کرد. در همین جلسه بیانیهٔ استـاد خلیل الله خلیلی که روی نوار ثبت شده بود به سمع حاضران رسید .گفتار استاد در بارهٔ(قصیدهٔ بحرالا برار امیر خسرو)بود در بارهٔ این قصیده گفت که امیر خسرو در بحرالا برارديگران امیرکج کـلاه استان‌نشین خواجه نظام الدین اولیا نیست بلکه وی را درین قصیده در سیمای معلمی می یابیم که باعصای بلندو آواز رسا بر فراز منبر شده، از مکارم اخـلاق ،از روابط ،انسان باانسان، از برابری و از برادری بحث می نماید ودر پیرایهٔ تشبیهات زیباو آفادات بکرو معانـی رقیق وشواهد شاعرانه و استدلال شگفـت آفرین ، درس انسانیت می دهد . آنگاه در بارهٔ پیشینهٔ کلمهٔ دریاها، بحر وکلمهٔ ابرار

در آثار بزرگان‌ادب وعرفان خراسان پرداخت و از اقتفای شاعران پس از خسرواز قصیدهٔ بحرالا براروی سخن راند.

در جلسهٔ چهارم که ساعت ۹ صبح ۲٤ حوت دایرشد نخست در اطراف مسودهٔ پیشنهاد کمیتهٔ فرعی در بارهٔ نشرا نتقادی آثار امیرخسرو بلخی مذاکره شد. پس از آن شاغلی حسین خدیوجم ازایران تحت عنوان (نگاهی بر مجنون ولیلی امیر خسرو) مطالبی در باب این منظومه بیان داشت و مقدمهٔ آن را قرائت نمود .

پروفیسر انورعلی یف ازاتحاد شوروی در باره «زمان رنسانس شرق وامیرخسرو» سخن گفت، وازگروهی ازشخصیت هاورجال فرهنگی کشورمابه عنوان افرادی که دررنسانس شرق نقش داشتند یاد آوری نمود .

سخنران بعدی پروفیسرپتناگرازهندوستان بودکه تحت عنوان «امیرخسرو وایجاد شعردر زبان هندی» شرح مبسوطی بزبان انگلیسی درباره ترکیب یافتن فرهنگ‌اسلامی بافرهنگ هندویی درشبه قارهٔ هند وتأثیر سازنده و موثر تصوف اسلامی درین ترکیب انسانی و آغاز زندگی نوین فرهنگی درهند که ازنتایج سودمند آن ترجمه آثار سانسکریت به زبان دری بود وازعلاقه یی که خسرو بلخی بزبان وموسیقی ومردم هندداشت وازعلاقه یی که امیرخسرو درنه سپهر به هند وهندی نشان داده ودرباره گیاهان وجانوران آن سخن گفته ومزایای هند رابابرتری های خراسان کشور پدری خویش مقایسه نموده وبالاخره امکان اینکه امیرخسرو که زبان هندی رابه نیکویی میدانست درآن زبان ازخود شعر نیزبیادگار گذاشته باشد بیان کرد .

درپایان این جلسه چندنسخه مهم ازآثار امیرخسرو بلخی که درافغانستان موجود است توسط یکی ازموظفین انجمن تاریخ معرفی وشناسانده شد ودرپایان شاملان کنگره از گنجینهٔ نسخ خطی‌کابل درمنزل فوقانی عمارت وزارت اطلاعات وکلتور بازدید نمودند .

جلسه پنجم کنگرهٔ ساعت ۳ بعداز ظهرروز ۲٤ حوت باسخنرانی پوهاند محمد رحیم‌الهام تحت عنوان «جلوه هایی ازمختصات سبک هندی شعر دری درغزلیات امیرخسرو» آغاز شد. ناطق مذکوردرین سخنرانی درباب اینکه آیاامیرخسرو بلخی رامی توان موجد سبک شعر معروف به هندی دانست ؟ سخن گفت وجوانه های این سبک رادر غزل های شاعر نشان داد وسرانجام نتیجه گرفت که سبک غزلسرایی خسرو رامی توان درمرز انحراف ازسبک شایع خراسانی آن وقت ومبتنی بر نوعی ازنوگرایی که درمرحله کمال به سبک هندی معروف گردید دانست . پس از وی دکتورمحمد یعقوب واحدی ذیل عنوان «امیر خسرو وامیر علیشیرنوایی» تأثیرات اشعار و افکار خسرو بلخی رابرآثار واقوال صدراعظم دانش پژوه وسخندان دوره تیموری خراسان بررسی کرد وشواهد مختلفی ازاقوال هردو بزرگ مرد، ارائه داد .

جلسه ششم واپسین جلسه این کنگره بود. درآغاز آن پوهاند عبدالشکوررشاد تحت عنوان «امیرخسرو بلخی هندی شاعری» تأثیر امیرخسرو رادرفرهنگ هندی ومیزان اطلاعات

اورا اززبان وادب هندی بررسی نمود. دومین سخنران مجلس پوهاند میر حسین شاه «مطالبی دراوضاع سیاسی واجتماعی محیط امیرخسرو» بیان کرد وطی آن به تفصیل از سازمان های اداری زمان ورجال مسندنشین معاصر خسرو وتشکیلات سیاسی مرکز و ایالات هند وزبان رسمی واداری هندوستان درآن روزگار وزبان کتیبه هاو مسکوکات واوضاع علوم وادبیات وآثار مهمی که درین عصر ایجادشد وتأثیر مهاجرینی‌که ازخراسان «افغانستان امروز» به هند رفتند در ادب و فرهنگ آن سامان وتأثیرعرفان خراسانی در هند وسلسله های مهم عرفانی وآداب وطبقات مردم وروابط میان مسلمانان وهندوان ونقش امیرخسرو درادب وفرهنگ هندوستان اشعار شیر وشکروی (دری هندی) اطلاعاتی دقیق ومستند ارائه کرد .

آخرین سخنران این محفل علمی دکتور روان فرهادی معنی عشق رادر اشعار خسرو بررسی کرد ومعانی عشق راازدیدگاه خسرو اعم ازجنبه های آسمانی وپهلو های زمینی آن مورد بحث قرار داد .

درپایان آخرین جلسه مجلس علمی تحقیق برامیرخسرو (مرکب از دانشمندان افغانی، هندی، ایرانی، شوروی و بنگله دیش) قطعنامه یی‌که بنام طرح‌کابل مسمی خواهد شد دردوفصل بتصویب رسید .

فصل اول این قطعنامه شامل چند مرحله است. مرحله اول‌که دارای چهار ماده میباشد ترتیب فهرست نسخه های خطی امیرخسرورا بوسیله جمع آوری مندرجات فهرست های چاپ شده ونسخه های چاپی و خطی کمیاب امیرخسرو جمع آوری نام های نسخه های خطی که فهرست آن چاپ نشده و چاپ فهرست نسخه های خطی وچاپی وتهیه عکس نسخ ومیکروفلم هاصورت خواهد داد مرحله دوم تهیه متن انتقادی کلیه آثار موجود امیر خسروکه تعیین نحوهٔ واحد نقل برداری متن درزمینه رسم الخط ونقطه‌گذاری، تقطیع‌عبارات وبندها وفصول ومعیار انتخاب نسخه بدل ها درحواشی وانواع فهرست هابه عنوان گام مقدماتی آن شمرده شده است . درمرحله‌دوم تهیه متن انتقادی دیوان های پنجگانه بامقدمه های منثور وفهرست های لازم برای تسهیل رجوع به اشعار دیوان وتکمیل متن هاى انتقادی مثنوی های خمسه وتهیه متن انتقادی مثنوی های پنجگانه واقعه نگاری وتهیه متن های انتقادی آثار منثور ، تهیه متن هاى انتقادی نظم ونثر که قبلاشناخته شده ویابر اثر تحقیقات جدید کشف خواهد شد، تهیه متن معتبر متن های دری آمیخته به زبان هندی ویا خالص بزبان هندی باترجمه دری‌آن وچاپ عکسی ازنسخه های معتبر وهنری در نظر گرفته شده است .

مرحلهٔ سوم چاپ متن های انتقادی وتهیه کتاب شناسی کامل درباره امیر خسرو اعم ازکتب ومقالات رادر بردارد .

مرحله چهارم در شش ماده چاپ مجموعه آژار امیر خسرو رااحتوا کرده است .

مرحله پنجم تهیه وچاپ متن های قدیم راکه درتحقیق برزندگانی وآثار امیر خسرو سودمند است بشمول آثار حسن سنجری و

نظام‌الدین اولیا وشروحی که دربارهٔ آثار امیرخسرو وجود دارد دربردارد .

فصل دوم در شش ماده حاوی اقدامات اجرایی است وبموجب‌آن انجمن تاریخ وزارت اطلاعات وکلتورافغانستان به همکاری ریاست پوهنتون کابل موظف به مکاتبات و تبادل خبرهای مربوط به عملی شدن طرح کابل خواهند بود واز طریق شعبه فرهنگی وزارت امور خارجه جمهوریت افغانستان این طرح وجریانات مابعدرابه دول علاقمنداطلاع خواهد داد ، تاتقسیم کار درمورد اجرای این طرح بطور لازم وموثر وباهم آهنگی صورت گیرد. حکومت جمهوریت افغانستان متن این فیصله نامه رابه توجه مدیر عمومی یونسکو رسانیده مساعدت آن موسسه رادراجرای مراحل این طرح وفراهم‌آوردن امکانات مزیدجلب خواهد کرد .

درماده آخراین فصل تذکار داده شده است که بمنظور اجرای موثر وبهتر طرح کابل امیداست کمیته یی درآینده به اشتراك کشور های علاقمند تشکیل شود .

کنگرهٔ تحقیق دراحوال وآثار امیر خسرو که به همت وتلاش وزارت اطلاعات وکلتور برگزار شد یك هفته دوام داشت و بتاریخ ۲۸ حوت ۱۳۵۳ اختتام یافت . همزمان باآغاز این کنگره وزارت اطلاعات وکلتور گزیدهٔ آثار امیر خسرو رادرسه جلد بچاپ رسانیده دردسترس علاقمندان گذاشت . افزون براین جزوهٔ مختصری نیزدرشرح حال ومعرفی آثار این گوینده نامدار ازطرف این وزارت منتشر شد وقبل ازگشایش کنگره آماده توزیع بود ومجموعه مقالاتی که درین کنگره خوانده شد نیزبزودی چاپ خواهد شد .

شاملان‌کنگره علمی امیرخسرو دردعوت هایی اشتراك‌کردندکه ازطرف وزیراطلاعات وکلتور، وزیرمعارف ، رئیس پوهنتون وښاروال کابل به افتخار آنان درهوتل کابل، رستوران باغ بالا، رستوران خیبر ورستوران قرغه ترتیب شده بود .

اعضای کنگره ازآثار تاریخی هده درجلال آباد بازدید نمودند ودردعوتی که از طرف مستوفی آن ولایت برای آنان ترتیب شده بود شرکت نمودند .

آنان به بلخ رفتند وپس ازشرفیابی در آستان شاه ولایتمآب ازکارخانه کود وبرق مزار شریف وآثار شگفت انگیز بلخ بامی چون دژکهن بلخ، مسجد خواجه ابو نصر پارسا، آرامگاه شاعرهٔ شهید رابعه ومسجد نه‌گنبد که بازماندهٔ آن ازشاهکار های عظیم معماری خراسان دردوره اسلامی بشمار میرود بازدید نمودند وپس از شرکت دردعوت والی بلخ وحاکم وښاروال شهر بلخ به سمنگان رفتند وتخت رستم وشگفتی های‌کاخی راکه دردامان واندرون کوهی در سمنگان در ادوار قبل ازاسلام بناشده مشاهده کردند و پس از اشتراك در دعوت والی سمنگان را هی کابل شدند ودر پلخمری از طرف حاکم وښاروال آنجامورد پذیرایی قرار گر فته شامگاه همان روز به کابل برگشتند .

وزارت مخابرات

درساحهٔ پست :

به وجودآمدن نظام جوان ومترقی جمهوریت درکشور عزیز ماانکشاف خدمات پستی همگام باسایر تغییرات وبهبودی اقتصادی واجتماعی صورت گرفته است .

در حصهٔ پرسونل حتی الوسع کوشش‌شده است تانیرو های بشری جوان کشور چه از طبقهٔ اناث وچه ذکور بکار انداخته شود تادر کیفیت وکمیت کار روزانه شعبا ت پستـــی بهبودی رخ دهد . تعداد فارغان صنوف ششم الی نهم که بحیث پسته رسان ایفای وظیفه مینماید روبه ازدیاد است . تا بدینوسیلـــه سرعت وصحت درتوزیع پستهٔ تأمین شـــده بتواند . فارغین صنوف دوازده وپوهنځی های حقوق ، اقتصاد وادارهٔ انستیتوت صنعـت در شعبات مربوطهٔ پستی مشغول خدمت اند .

یك سلسله اصلاحاتی در ساختمان داخلی بعضی پسته خانه های شهرواقع در نقــــاط پرازدحام ازقبیل چهار راهـــی پشتونستان جادهٔ میوند ونادرشاه مینه صورت گــر فتـه تامطابق به ضروریات عصر خـدمات بیشتر و بهتر پستی عرضه شده بتواند. تغییرعمده‌ایکه درساحهٔ خدمات پستی درظرف ســال ۱۳۵۳ گردیده‌است هماناخارج ساختن سیستم توزیع پسته ازحلقهٔ مرکزیت میباشد . در سابـــق عموم مراسلات وارده ازخارج وداخل مملکـت درادارهٔ پست مرکز جمع شده وتوسط پوسته رسانها بتمام نقاط دور ونزدیك شهر توزیـع میگردید ، اماا‌کنون که شهر کابل انکشـاف یافته ومبدل بیك شهر بزرگ‌کلتوری، صنعتی وتوریستی شده‌است ایجاب یافتن‌یك‌سیستم جدید وپراتیك را مینمود که بعداز مطالعـــه وسنجش ریاست پست بالاخره بدین نتیجـه رسید که توزیع پست درشهر کابل بائیست ازحالت مرکزیت برآمده بصورت حوضه ئـی درآید فعلا ازچهار نقطهٔ شهر یعنی از حوزهٔ اول مرکزوزارت حوزهٔ دوم پسته خانه نادرشاه مینه، حوزهٔ سوم پسته خانه کارته چهار و حوزهٔ چهارم پسته خانه شهرنوصورت بگیرد پسته بعداز ورود بمرکز به طور سر بسته به‌زودترین‌وقت به حوزه های چهارگانه‌ارسال وبعداً توزیع میگردد، جهت شناسایی بیشتر مراجعین محترم‌بااین سیستم‌جدیدتوزیع‌جزئیات آنرادرپسته‌خانه‌های‌مربوطه مطالعه‌کرده‌میتوانند تنظیم وترتیب نرخنامه بین المللی جدیدپستی تحت کار بوده مقررات پست‌که به تصویـــب مجلس عالی وزراء ومنظوری حضور قائد ملی ورئیس دولت رسیده است ، بعداز نشـر در جریدهٔ رسمی نافذ خواهد شد .

مجادلهٔ پسته خانه هاعلیه ارسال ومرسول مواد مخدره بداخل وخارج کشور رویهمرفته تشئید یافته ودرین زمینه موفقیت های نصیب شده است وباشتراك مساعی ادارهٔ پســت وقوماندانی محترم عمومی امنیه فعالیت درمورد دستگیری مرتکبین آن ادامه دارد .

بتعداد تخمیناً ۹۷۵۰۲۶۹ مراسلات عـادی وراجستری پارسل ومطبوع داخله و خارجـه فضائی وزمینی وارد وتوزیع بتعـداد تخمینـاً ۳۹۰۱۶۰۳ مراسلات ازقبیل مکاتیب مطبـــوع پست کارت پستهٔ کوچك وهم پارسل هـای

پستی بداخل کشور وممالك مختلف جهـا ن صادرگردیده است ۲٦ قرار داد پسته رسانی بین وزارت مخابرات وترانسپورتهای انفـرادی در نقاط مختلف کشور عقـد گـردیده اسـت ٥٥ عدد پست بکس درپسته خانه های مرکزی شهرنووکارتهٔ چهار بدسترس مشترکین جدید گذاشته شده است بتعداد ٦٠ عددپست بکس جدیدأدرپسته خانه نادرشاه مینه اعمارونصب گردیده مورد استفادهٔ مراجعین گذاشته شـده است، ٤١ نفر مامور پستی درکورسهای مرکز تربیوی مخابرات واقع یکه توت حصه گـرفته معلومات تازه درامور خدمات پستی حـا صل نموده اند . ٦٩ پایه صندوق پستی جهـت انداختن مکاتیبیکه قبلا تکت پستی مطابق به جدول نرخنامه برروی آن نصب شده درنواحی مختلف شهرکابل و۳۱ پایه درمراکز وولایات کشتور نصب شده است . عواید سال ۱۳٥۳ در ساحه خدمات پستی تخمیناً بـالـغ بـر ۳۲۹٤۸۳٦٥ـ افغانی شده است در حصهٔ طبع ونشر تکتهای پستی باید گفت‌که در سـال ۱۳٥۳ به تعداد ٦٦۰۰۰۰ قطعه تکت پستـی به‌قیمتها، سایزهاومناسبت‌های ملی‌وبین‌المللی وبه تعداد ۸۳۰۰۰ قطعه ایروگرام طبع ونشر گردیده است .

باساس پلان انکشافی وزارت،کار اعمار و تاسیس چند پسته خانه درنقاط پرازدحام شهر ازقبیل کارتهٔ پروان ، بریکوت (کنارباغ‌وحش) مرکز کارته نو (سیدنورمحمدشاه مینه) ووزیر اکبرخان مینه ادامه دارد .

درساحهٔ تیلفون وتیلگراف :

چون تدویر سالم وحفظ ومراقبت صحیـــح دستگاه های تخنیکی به‌پرسونل ورزیده‌احتیاج دارد بناء به منظوربلند بردن سویهٔ پرسونل تخنیکی کورسهای قصیر المدت درمرکزتربیوی مخابرات دایر وتوسط متخصصیـن داخـلی و خارجی تدریس عملی ونظر ی صورت گـرفته است .

بادرنظر داشت امکانات تخنیکی ووسایـل دست داشته به تعداد تقریبا ۱٦۰۰ لین‌اتومات ولین هوایی برای مراجعین محترم در کـابل درنواحی شیرشاه مینه، شهرنو مرکـز کابل سید نورمحمد شاه مینه ، خیرخانه مینه، قلعهٔ زمانخان ، بینی حصار قلعچه، چهاردهی و در سایر ولایات کشور تمدید گردیده اسـت .

ازاینکه دستگاه های اتومات شیر شاه مینـه شهرنو وتوسعه مرکزی درسالهای ۱۳٤٦و۱۳٤۷ به فعالیت آغاز نموده یکتعداد زیاد لینها برای مراجعین آن وقت تمدید شده است . باگذشت زمان وتاثیر حالات جوی سیم لینهای یکتعداد مشترکین خراب شده وهمیشه سبب خرابـی لین های شان ومشکلات شعبات مربوطه‌گردیده است . بهمین منظور تصمیم گرفته شد تالین های مذکور بمصرف مشترکین توسط پرسونل فنی این وزارت تجدید گردیده وتا انـدازهٔ زیادی ازخرابی لینها خصوصاً درایام بارندگی وزمستان جلوگیری شده است . تعداد لینهای تجدید وترمیم شده در حدود ٥۰۰۰ میرسد .

چون تقاضا برای تمدید لین های تیلفـون درمرکز وولایات همیشه موجود میباشد بهمین منظور برای فراهم آوری تسهیلات بیشتـر مراجعین یکتعداد تیلفونهای اتومات و لوکـل

بطری هوایی که ازخارج خریداری شده بود بعدازمواصلت بکابل به ولایات کشور ارسال شده است .

برای تدویر وحفظ ومراقبت بهتر دستگـاه های تخنیکی به خریداری یك اندازه ســامـان وپرزه جات بادرنظرداشت توان مالی از خارج اقدام گردیده است .

نظربه قانون تیلفون چون اصلاح و ترمیم دستگاه های مخابراتی مـر بـوط بـه وزارت مخابرات میباشد در جریان سال ۱۳۵۳ یکتعداد زیاد سوچبورد های موسسات رسمی ازطرف پرسونل تخنیکی این ریاست اصلاح و ترمیم گردیده است . درجریان سال ۱۳۵۳ بــرای بهبود وضع مخابراتی کشور یك اندازه سیم وسامان به ولایات ارسال شده درتمدیدتجدید وترمیم لینها اقدام شده است .

داشتن ارتباط تیلفونی و تیلگرافی صحیــح بین مرکز وولایات وهمچنین بین محالات ولایات مستلزم حفظ ومراقبت جدی لینهای عمو مــی میباشد به همین اساس درجریان سال ۱۳۵۳ یکتعداد گروپ های فنی وزارت با ســامـــان ووسایل دست داشته وهمچنین پرسونل فنی مربوط مخابرات هرولایت درتمدید، تجدید و اصلاح لینهااقدام نموده وطول مجموعی لینهای هوایی تمدید شده واصلاح شده به ۵۰۰۰ کیلو متر میرسد رهنمای تیلفون مرکز کابل قبلادر سال ۱۳۵۰ طبع گردیده بودکه ازآن تاریـخ تاحال یکتعداد زیادلینهای جدیدبرای مشترکین رسمی وشخصی تمدید گردیده وعلاوتاًازچاپ سابقه فعــلا پیــدایش نــدارد . بناء وزارت مخابرات درمورد طبع یك رهنمای جدید کــه شامل تمام نمرات مشترکین تیــلفون هــای رسمی وشخصی باشد اقدام نمـوده طبع آن تکمیل وبدسترس علاقمندان گذاشته شده‌است.

یکتعداد دستگاه های بی سیم‌که از طرف ملل متحد طور مساعدت به منظور بهتر ساختـــن ارتباط تیلفونی وتیلگرافی یکتعدادولایات‌کشور که فاقد لینها ی اساسی میباشد وبامرکزکابل ارتباط رادیویی دارد بدسترس ماگذاشته بودند یکتعداد آن نصب وتعداد باقیماندهٔ آن در سال ۱۳۵٤ نصب وشروع بفعالیت خواهد نمود .

درسال ۱۳۵۳ به اثر جد یت وفعالیـــت پرسونل این وزارت مساعدت وهمکاری بیشتر موسسات رسمی ومشترکین محترم در مرکـز کابل وولایات درحدود هشتاد وهشت ملیـون افغانی عاید ازمدرك ثابت اضافه مخابره خارج حوزه (ولایتی) مخابره بین المللی و فــروش سیم وسامان واجرت و انتقال لینها بدســت آمده است .

درجریان سال ۱۳۵۳ ازمدرك تیلگرامــات داخلی وخارجی درمرکز وولایات در حدود چهل وپنج ملیون افغانی عاید بدست آمده است .

ارتباط تیلفونی وتیلگرافی نه تنهابین مرکز کابل وولایات برقراربوده بلکه بین افغانستان ویکتعداد ممالك خارج بصورت مستقیم ویـــا ترانزیت بر قرار میباشد و در جریان ســال به‌ترتیب ذیل مخابره های تیلفونی وتیلگرافی صورت گرفته است .

تعداد تیلگرامات که بین مرکز کابل وسایر ولایات کشور تبادله گردیده است در حــدود ۲۰۰۰۰۰ قطعه .

تعداد تیلگرامات که بین افغانستان وممالك خارج تبادله گردیده است در حدود ۲۱۵۰۰۰ قطعه .

تعدادمخابره های تیلفونی(ازطریق سوچبورد هادرغرفه های محصولی بی سیم) بین کابل وسایر ولایات کشور وهمچنین بین ولایات ومحلات صورت‌گرفته است درحدود ۸۵۰۰۰۰ مخابره .

تعداد مخابره های تیلفونی‌که بین افغانستان وممالك خارج صورت گرفته درحدود ۸۵۰۰۰ مخابره .

درمرکز کابل وشهر ها ی کندهار ، هرات ومزارشریف دستگاه های تیلفون اتومات به ظرفیت مجموعی ۱۷۷۰۰ لین موجود میباشدکه درجریان سال ۱۳۵۳ درحدود ۳۸ ملیون مخابره تیلفونی‌ازتیلفون های رسمی وشخصی مشترکین اتومات صورت گرفته است .

دستگاه تیلکس که قبلا درسال ۱۳۵۱ خریداری گردیده بود اخیراً تمام سامان آن بکابل رسیده وبسته کاری آن توسط پرسونل فنی این وزارت و کمپنی فروشنده شروع شده است ، امید است‌که درنیمهٔ اول سال ۱۳۵٤ بسته کاری آن تکمیل وشروع بفعالیت نماید .

دستگاه های کریر که قبلادرسال ۱۳۵۲ خریداری شده بود اخیرآبکابل مواصلت نموده ودر آیندهٔ قریب دربسته کاری آن در مرکز کابل ویکتعداد ولایات اقدام خواهد شد که باتکمیل‌آن تسهیلات‌بیشتری‌تیلفونی وتیلگرافی بین مرکزکابل وولایات فراهم خواهد شد .

مدیریت حسابات خارجهٔ آمریت ارتباط بین المللی این وزارت درجریان سال ۱۳۵۳ مبالغ آتی راازرهگذر خدمات تیلفون تیلگراف وپست بعداز بیلانس ازممالك خارج حصول وبه حساب دولت شامل نموده است :

۱ـ	۱۰۹۷۰۲ر۲۰	دالر امریکایی
۲ـ	۳۸۵٤۳ر٤۰	دالر کلیرنگ .
۳ـ	۱۱٤۹٦۰ر۹۲	پوند سترلنگ .
٤ـ	۲۵۵۰۹٦ر٦٦	کلدار هندی .
۵ـ	۱٦٤۳ر۰۰	مارك جرمنی .
٦ـ	۵۵٦۹ر۰۰	افغانی .

درساحهٔ پلانهای انکشافی :

۱ـ پروژه اتومات خیرخانه مینه ، بنابرفع نیازمندی اهالی خیرخانه مینه نصب یکدستگاه تیلفون اتومات ۱۲۰۰ لینه درپلان چهارم انکشافی گنجانیده شده وخریداری دستگاه وسامان مربوطهٔ آن ازقرضهٔ آلمان مدنظرگرفته شده است وزارت مخابرات ساختمان یك تعمیر مجهز وعصری رابرای نصب دستگاه مربوط ویك پسته خانه عصری شهری رادر جوار شمال وشرق پارك خیرخانه‌مینه توسط دستگاه ساختمانی افغانی روی کار گرفته است که کار ساختمان تعمیرتاکنون سی فیصدپیشرفته است .

۲ـ پروژهٔ تعمیرات پسته ومخابرات:

وزارت مخابرات در گذشته نسبت عدم تعمیرات پسته ومخابرات طبق شرایط امروزی دراکثر ولایات کشوردچار تکلیف بودوهمچنان بنابر تو سعهٔ شهر کابل جهت نیازمندی وسهولت همشهریان عزیز تجویز گرفته است

تاچند پسته خانۀ شهری رادر اکثر نقاط شهر کابل اعمار نماید بهمین منظور ساختمان تعمیرات پسته ومخابرات راطبق نقشه های مرتبه وزارت فواید عامه درولایات لوگر، تخار میدان ، شهرغزنی، ارزگان ، غورات ، بادغیس وهمچنان ساختمان پنج پسته خانۀ شهری را درسید نورمحمد شاه مینه، اکبرخان مینه کارتۀ پروان، دهمزنگ وچوك ده بوری درپلان چهارم گنجانیده است .

۳ـ پروژۀ مانیترنگ :

وزارت مخابرات بنابر احساس ضرورت خریداری دودستگاه مانیترنگ سیار وثابت را درپلان چهارم انکشافی پیش بینی نمود که بعداز طی مراحل دودستگاه مذکور ازبودجۀ دولت خریداری شده است .

٤ـ پروژۀ دستگاه بیسیم مربوط تیلکس:

طبق پروگرام پیش بینی شده جهت نصب دستگاه های رسیوروترانسپتر اعمار دو تعمیر عصری درمحوطه های تیلگرافخانه یکه توت ومهتاب قلعه تحت کارگرفته شده است .

٥ـ پروژۀ چینل مزار حیرتان :

ساختمان لین چینل سیستم‌مزارالی حیرتان شامل پلان چهارم انکشافی بوده ومصارف اسعاری آن ازقرضه اتحاد شوروی تمویل میگردد طبق پلان پیش بینی شده‌درین اواخر سروی مقدماتی‌پروژۀ متذکره توسط متخصصین افغانی وشوروی تکمیل ودر صورتیکه سامان آن تهیه شود کار پروژۀ مذکور امسال آغاز خواهد شد .

٦ـ پروژۀ مایکروویف وتروپوسکتر :

افغانستان قبلاً درجمله سیزده مملکت دیگر شامل پروژه شبکه مخابرات آسیاگردیده است که خط سیر شبکه مطلوبه در افغانستان به سیستم مایکروویف بوده وازطریق تورخم جلال آباد بکابل واز آنجابه کندهار ، هرات واسلام قلعه به ایران وصل خواهد شد .

علاوتاً برای اجرای مخابره های افغانستان وهندوستان وقسمتی ازمخابره های ترانزیتی یك دستگاه سیستم تروپوسکتر در جلال آباد مدنظر گرفته شده است .

دومین جلسه کوارد نیتر های داخلی منطقه فرعی چار (افغانستان ، ایران وهندوستان) دربرج اکتوبر ۱۹۷٤ در کابل دایرشده. درین جلسه پروگرام سروی نهایی این پروژه در داخل افغانستان طرح گردیدکه باساس این پروگرام سروی نهایی در برج اپریل ۱۹۷٥ توسط متخصصین وعملۀ افغانی شروع وکارآن مدت هشت ماه رادر برخواهد گرفت .

مرکز تربیوی مخابرات :

۱ـ تاسیس سه کورس پستی شش هفته‌ئی برای ٤٥ نفرمامور داخل خدمت .

۲ـ تاسیس سه‌کورس تخنیکی قصیرالمدت درساحات سوچبورد های کیبلی پاور پلانت تیلفونی اتومات برای مامورین فنی داخل خدمت .

۳ـ اخذ امتحانات سمستراول طلاب وترتیب نتایج آنها .

٤ـ ترتیب وتنظیم کتابخانه ازنگاه لوازم وتجهیزات .

٥ـ تعیین کمیته های تدریسی و بررسی امورلیلیه به منظورمقررات لیلیه وزارت جلیلۀ معارف

وزارت صحیه

ازآنجائیکه صحت اساس زندگیست و این دومفهوم چنان بهم آمیخته اند که نمیتوان تجرید یکی راازدیگری قیاس نمود ، فردوفامیل وقتی موفق است که از نعمت صحت بیشتر برخوردارباشند . بنابراهمیت صحت ورول آن درحیات فردی واجتماعی دولت جمهوری افغانستان به سکتور صحت توجه جدی مبذول داشته اند.

بتأسی ازاهداف دولت جمهوری جوان افغانستان وزارت صحیه حتی المقدور سعی میورزد تا فعالیتهای صحی رادرتمام مملکت مطابق روحیهٔ افغان روغتیا پروگرام بسط وتوسعه دهد تاآن عده ازهموطنان که درقراء وجاهای دوردست حیات بسرمی برنداز تسهیلات صحی استفاده بعمل آورده وازنعمت صحت محروم نگردند .

وزارت صحیه درطول سال ۱۳۵۳ ازطریق مختلف درساحهٔ خدمات صحی در کشور قدم های موثر برداشته است ازقبیل :

۱ـ تکمیل وافتتاح شفاخانه صد بستر هاشم زیرنتون .
۲ـ دایر نمودن کورس مدیکل ریکارد دورهٔ شش ماه بغرض خدمات احصائیوی طبی .
۳ـ پنج کورس توجیهی اورینتیشن وتجدید معلومات برای تکنیشن ومعاونین لابراتوار ،
٤ـ کورسهای تغذی موسسه صحت عامه .
٥ـ دایرشدن پنج پولی کلینیک در مرکز کابل .
٦ـ بیست وهشت نفر متعلم شامل مکتب لیلیه ومعاونهٔ نرس قابلگی گردیده اند .
۷ـ تدویر کورس دوماهه نرسنگ درموردسرویس های ادارهٔ نرسنگ درساحهٔ لابراتوار.

لابراتوار های جدید :

درشفاخانه نیمروز، درمرکز صحی شیندند انادره، غوریان ، گلران، یحیی خیل، کتواز غزنی، مرکزصحی فرخار، خواجه غار، چاه آب کشم، خوست وفرنگ علاوتاًتجهیزات لابراتواری شفاخانه کندهار، هرات، مزارشریف ومراکز صحی غوربند تکمیل گردیده .

همچنان لابراتوار هادرمراکز صحی شهری ازقبیل علاؤالدین ، چاردهی و پولی کلینیک شاه شهید (ع) ، جاده میوند، میرویس میدان خیرخانه مینه جدیدآدایر شده ، علاوتاًیکتعداد لابراتوارهاازقبیل شیوکی، غوربند، دشت ارچی میربچه کوت، شکردره ، پنجشیر ، بگرام تگاب، نجراب وولسوالی کامه کلینیک منزل باغ کندهار ازنگاه تجهیزات مکمل شده اند. باید علاوه نمودکه آمریت لابراتوار مرکزی در سال ۱۳۵۳ بمنظور توحید وانسجام پروگرام توسعهٔ آن به ولایات به صفت یکواحد دومی ریاست طب معالجوی مربوط گردیده است و اعمار الحاقیهٔ آن آمریت بهمکاری انجمن خا نمهای دیپلومات ازسرمایهٔ دولت بپایه تکمیل رسیده است .

کلینیک دندان :

کلینیک های دندان علاؤالدین وخیرخانه مینه

جدیداً تجهیز ودر پولی کلینیك های مربوطه شروع بفعالیت نموده وهمچنان کلینیك دندان درمرکز صحی جاغوری وولایت غزنی افتتــاح شده است و طی سال ۱۳۵۳ کــورس تداوی دندان وبیره دایرشده بود ازجمله بتعداد ۱٤نفر فارغان آن درمرکز وولایات کشور بوظیفه‌گماشته شده‌اند وبه تعقیب آن کورس دیگری با ۲۲نفر شاگرددایر گردید .

اکسریز ها :

درسال ۱۳۵۳ یك پایه دستگاه اکسریزدر ولایت نیمروز ودوپایه جدیداً درولایت هرات ننگرهار، ارزگان نصب گردید . همچنان کورس های اکسریز ازقبیل کورس عالی رادیولوژی به تعداد ۱۸ نفر شاگرد بعدازدورهٔ دو سال اختتام یافت .

نصب یك دستگاه بزرگ اکسریز در مرکز ریاست موسسات اکسریز درکابل قابل تذکر میباشد . دراثر ترمیمات اکسریز وزیراکبرخان روغتون تسهیلات لازمه رابرای مریضان داخل بستر فراهم آورده است .

شفاخانه ابن سینا :

چهار ویزدنت درسرویس جراحی و داخلهٔ ابن سینا روغتون تحت پروگرام تربیوی گرفته شده است .

موسسه صحت طفل :

درسرویس جراحی عمومی شش نفر داخله، شش نفراورتوپیدی، سه نفرگوش وگلون، دو نفر انستیزی ، دونفر تحت پروگرام تربیوی قرار گرفته شده اند باساس پروتوکول منعقده بادولت هند تعداد شش نفر دوکتور باستفاده ازفیلوشپ هادررشته های اورتوپیدی، داخله جراحی عمومی . به میعاد سه الی چهار سال به هند اعزام شده اند .

شفاخانه وزیر اکبرخان :

درین شفاخانه ضمن پروگرامهای تربیــوی دکتوران درسرویس های ذیل بصورت عمومی ۳۱ نفر تحت پروگـــرام های تربیوی قـــرار گرفته اند :

سرویس داخله	۱۰ نفر.
سرویس جراحی	۱۱ نفر.
سرویس گوش وگلون	۱ نفر.
سرویس انستیزی	۱ نفر.

علاوتاً فعال شدن ورکشاپ تخنیکی، تعدیل رژیم غذایی مریضان تجهیز مکمل وتدویر و فعال ساختن پولی کلینیك وزیر اکبر خـــان جراحی صغیره درین کلینیك وبکار انداختــن دستگاه لابراتواری درپولی کلینیك مذکــور با تعدیل سیستم آن قابل تذکر است .

آمریت کلینیك صدری :

درزمرهٔ سایر پروگرامهای تربیوی و فعالیت های‌کلینیك صدری فعال‌ساختن دوشعبهٔ مراقبت جدی والکتروکاردیوگرام وتحت تربیه گرفتن هشت نفر ایزدنت قابل تذکار است .

پولی کلینیك مجانی :

فعالیتهای این پولی کلینیك توسط جــدول ذیل ارائه میگردد :

داخله	جراحی	انجمن رهنمای خانواده	ولادی‌ونسائی	گوش وگلون	داخله و اطفال	جراحی اطفال
۱۵۳۳٦	٤۰۱۸	۷۰	۲۸۳۷	۲۳۰۱٤	٤۳٤۷	۲۷۵

عقلی وعصبی	دندان	جلدی	چشم	لابراتوار
٤۳٦٦	۲۰۷۸	۲۲۵	۲٦٤۰	۱۸٤۰

همچنان شفاخانه جدید الاعمار ٤٤ بستـــرخوست منحیث ارتباط تخنیکی وفنی از پروژه انکشاف پکتیا مجزاء وبوزارت صحیه تسلیم‌داده شده که درحصه نیازمندی های صحـــی منطقه فعالیت دارد .

درساحه ساختمانی :

الف- پروژه های که درسال ۱۳۵۳ بپا یه‌اکمال رسیده است :

۱- پروژه ستاك مرکزی تکمیل وافتتـاح‌گردیده است .

۲- امورساختمانی مکتب نرسنگ از۳۰فیصد به ۸۰ فیصد ارتقاء نموده است .

۳- شفاخانه صد بستر زایشگاه هاشـــم زیرنتون تکمیل وافتتاح شده است .

٤- شفاخانه های ۲۰ بستر بادغیس،کاپیسا ترینکوت مرکزحمایه‌طفل ومادرهرات وتعمیرات جنراتوری های بادغیس وهرات تکمیل شـــده‌است .

ب- تعمیرات مراکز صحی که تاکنون تکمیل‌شده اند :

۱- تعمیر مرکز صحی شیوه کی .
۲- تعمیر مرکز صحی سرشاهی .
۳- تعمیر مرکز صحی خاص کنر .
٤- تعمیر مرکز صحی بگرام .
۵- تعمیر مرکز صحی سیدکرم .
٦- تعمیر مرکز صحی سیاه گرد .
۷- تعمیر مرکز صحی شینکی .
۸- تعمیر مرکز صحی روئی دوآب .
۹- تعمیر مرکز صحی قره باغ غزنی .
۱۰- تعمیر مرکز صحی ازروی لوگر .
۱۱- تعمیر مرکز صحی مقر .
۱۲- تعمیر مرکز صحی میدان شهر .
۱۳- تعمیر مرکز صحی قرغه ئی .
۱٤- تعمیر مرکز صحی دوشی .
۱۵- تعمیر مرکز صحی اندراب .
۱٦- تعمیر مرکز صحی خلم .
۱۷- تعمیرمرکز صحی دولت آباد .
۱۸- تعمیر مرکز صحی شورتیپه .
۱۹- تعمیر مرکز صحی قرقین .
۲۰- تعمیر مرکز صحی سنگچارك .
۲۱- تعمیر مرکز صحی لعل وسرجنگل .
۲۲- تعمیر مرکز صحی کشم .
۲۳- تعمیر مرکزصحی کجهٔ خوگیانی .

متباقی کار ساختمانی پروژه هاومراکزصحی بشدت جریان داشته وفیصدی کار آن ذیـــلا عبارتست :

الف- پروژه های مرکز :

۱- تعمیر ورکشاپ مرکزی ۳۰ فیصد .

۲- مکتب صحت عامه ۸۰فیصد تکمیل گردیده است .

ب- تعمیرات شفاخانه ها وپروژه هـــا ی صحی درولایات :

۱- تعمیر شفاخانه زابل ۵۵ فیصد .

۲- تعمیر بانك خون هرات ۷۸ فیصد .

۳- تعمیر اکسریز هرات ۷٤ فیصد .

٤- تعمیر نورهرات ۲۸ فیصد .

۵- تعمیرشفاخانه ۳۰بسترمرغاب ۳۵فیصد.

٦- تعمیرشفاخانه ۳۰بسترخان آباد۷٤فیصد.

۷- تعمیرشفاخانه ۲۰بستر آقچه ۷۱فیصد.

۸- تعمیر شفاخانه ۲۰بستربهسود۹۵ فیصد.

۹- تعمیر شفاخانه ۳۰بستر لغمان ۸۰فیصد.

۱۰- تعمیر شفاخانه کنرها ٦۰ فیصد .

۱۱- تعمیر شفاخانه اندخوی ۳۸ فیصد .

ج- تعمیرات مراکز صحی :

۱- مرکز صحی واز خواه ٦۷ فیصد .

۲- مرکز صحی شاه جوی ۸۰ فیصد .

۳- مرکز صحی ناوه ۱۸ فیصد .

٤- مرکز صحی گرمسیر ۱۰ فیصد .

۵- مرکز صحی نوزاد ۵۷ فیصد .

٦- مرکز صحی موسی قلعه ۱۸ فیصد .

۷- مرکز صحی میوند ۹۹ فیصد .

۸- مرکز صحی خاکریز ۳۵ فیصد

۹- مرکز صحی پنجوائی ۳۲ فیصد .

۱۰- مرکزصحی سپین بولدك ۲۵ فیصد .

۱۱- مرکز صحی ارغستان ٤۷ فیصد .

۱۲- مرکز صحی معروف ۱۳ فیصد

۱۳- مرکز صحی اجرستان ۳۵ فیصد .

١٤- مرکز صحی دهراود ۳۲ فیصد .

۱۵- مرکز صحی شهرك ۲۹ فیصد

۱٦- مرکزصحی چخاران ٤۰ فیصد .

۱۷- مرکز صحی پساوند ۲۹ فیصد .

۱۸- مرکز صحی تیوره ۱۹ فیصد .

۱۹- مرکزصحی اصل چخانسور ۱۹ فیصد .

۲۰- مرکز صحی پرچمن ٤ فیصد .

۲۱- مرکز صحی گلستان ۷۰ فیصد .

۲۲- مرکزصحی لاش وجوین ۷۳ فیصد .

۲۳- مرکز صحی قلعه کاه ٦۰ فیصد .

۲٤- مرکز صحی اناردره ۷۳ فیصد .

۲۵- مرکزصحی شیندند ٦۸ فیصد .

۲٦- مرکز صحی ادرسکن ۲۵ فیصد .

۲۷- مرکز صحی انجیل ۲۷ فیصد .

۲۸- مرکز صحی گذره ۷۷ فیصد .

۲۹- مرکز صحی زنده جان ۷۵ فیصد .

۳۰- مرکز صحی غوریان ۸۲ فیصد .

۳۱- مرکزصحی اسلام قلعه ۵۵ فیصد .

۳۲- مرکز صحی کهسان ۵۸ فیصد .

۳۳- مرکزصحی پشتون زرغون ۵۰ فیصد

۳٤- مرکز صحی اوبی ۲۷ فیصد .

۳۵- مرکز صحی گلران ۲۵ فیصد .

۳٦- مرکز صحی کشك ۲۷ فیصد .

۳۷- مرکز صحی چشت شریف ۵۳ فیصد .

۳۸- مرکز صحی کرخ ۳۳ فیصد .

۳۹- مرکز صحی قادس ۳٤ فیصد .

٤۰- مرکز صحی قیصار ۲۸ فیصد .

٤۱- مرکز صحی درزآب ۲۷ فیصد .

٤۲- مرکز صحی بلچراغ ۲۷ فیصد .

٤۳- مرکز صحی کوهدامن ۸۳ فیصد .

٤٥ـ مرکز صحی جاغوری ٦٠ فیصد .
٤٦ـ مرکز صحی جغتو ١٥ فیصد .
٤٧ـ مرکز صحی شرن ٢٦ فیصد .
٤٨ـ مرکز صحی مالستان ٤٤ فیصد .
٤٩ـ مرکز صحی نهرین ٧٥ فیصد
٥٠ـ مرکز صحی ارغنداب ٤٠ فیصد .
٥١ـ مرکز صحی کوهستان ٤٠ فیصد .
٥٢ـ مرکز صحی نجراب ٩٤ فیصد .
٥٣ـ مرکز صحی اره کش ٩٠ فیصد .
٥٤ـ مرکز صحی بورکه ٤٠ فیصد .
٥٥ـ مرکز صحی چاه آب ٩١ فیصد .
٥٦ـ مرکز صحی اشکمش ٤٨ فیصد .
٥٧ـ مرکز صحی ینگی قلعه ١٦ فیصد .
٥٨ـ مرکز صحی جرم ٤٥ فیصد .
٥٩ـ مرکز صحی دره صوف ٧٥ فیصد .
٦٠ـ مرکز صحی شولگره ٥٠ فیصد .
٦١ـ مرکز صحی حصارك ٨٥ فیصد .
٦٢ـ مرکز صحی الیشتنک ٥٠ فیصد .
٦٣ـ مرکز صحی چوکی ٨٣ فیصد
٦٤ـ مرکزصحی جاجی میدان ٩٠ فیصد .
٦٥ـ مرکزصحی شهرجدیدلوگر ٤٥ فیصد .
٦٦ـ مرکز صحی شیرین تگاب ٨٣ فیصد .
٦٧ـ مرکزصحی سرخ پارسا ٦ فیصد .
٦٨ـ مرکز صحی تولك ٢٥ فیصد .
٦٩ـ مرکز صحی قره باغ پروان ٨٣ فیصد .

پروژه های جدید نیم کاره‌که درسال ١٣٥٤ اکمال آن درنظر میباشد قرار ذیل است :

الف ـ اکمال تعمیر شفا خانه ٢٥٠ بستر ابن سینا .

٢ـ تکمیل ٢٨ پروژه صحی مرکزتوسط وادی هلمند ودستگاه ساختمانی هلمند وارغنداب

انستیتوت تهیه واکسین‌که دارای پنج تعمیر ومنجمله امورساختمانی تعمیراول آن٩٩فیصد ودومی ٨٠ فیصد وسومی ٢٠ فیصد در سال ١٣٥٣ به پایه اکمال رسیده ومتباقی امور ساختمانی پنج تعمیر متذکره درسال ١٣٥٤ تکمیل وحفر چاه عمیق ، سامان برق، مرکز گرمی وامور آب رسانی آن تکمیل خواهد گردید وزارت صحیه در سال ١٣٥٣ مطالعات مقدماتی اساسات جنریك راانجام داده است ودرموردتوریدآن درافغانستان باهمکاری موسسات ذیدخل مذاکرات دوام دارد ودرسال ١٣٥٤ تطبیق آن آغاز خواهدشد .

ب ـ فابریکه (تابلیت، ملهم،شربت‌سازی)این پروژه باهدف اینکه بتواندبایك ظرفیت‌تولیدی قناعت بخش قسمتی اعظم احتیاجات شفاخانه هاو سایر تقاضا کنندگان رارفع نماید فعلا این پروژه دردیپارتمنت پلان این وزارت تحت کار ومطالعه اقتصادی میباشد .

ج ـ باید متذکر شدکه الحاقیهٔ تعمیر جدید کلینیك دندان وارتقای‌آن بسویهٔ اکادمیك داخل پلان سال ١٣٥٤ اینوزارت میباشد .

د ـ تکمیل ورکشاپ وترمیم وسایل نقلیه و ترمیم سامان آلات طبی‌که مراحل ابتدایی راطی ودر صورت امکانات وشرایط مالی پرسونل و

قوای بشری بفعالیت آغاز خواهد کرد .

و ـ افتتاح ۱۰ مرکز صحی اساسی و۶۰ مرکز فرعی درپروگرام سال ۱۳۵٤ گنجانیده شده است .

هـ ـ آغازکارساختمانی شفاخانه ۲۵۰ بستر کندهار طبق پروتوکولیکه بین دولت جمهوری افغانستان وجمهوریت مردم چین عقد قرار داد گردیده همچنان درسال ۱۳۵٤ درچوکات شرایط مالی درنظر است امور ساختمانی شفاخانه های اندخوی آقچه، لغمان ، کنرها، ارزگان، چمکنی خان آباد وزابل توسعه مرکز صحی شیندند به شفاخانه ده بستر، تکمیل تجهیز وتدویرخواهد شد .

علاوتاً درسال ۱۳۵٤ درتعدادی از شفا خانه های مرکز وولایات کشورکه فاقدسرویس جراحی واتاق عملیات میباشدبادرنظرداشت توان مالی وقدرت بشری جدیداً اعمار وبادرنظرداشت حق اولیت بفعالیت آغاز خواهد کرد .

برای رفع نیازمندی مریضان در نظر است ۳۰ بستر درموسسه صحت طفل و۷۰ بستر در زایشگاه کابل تزاید یافته وعلاوتاً بیش‌از ۲۵۰ بستر درشفاخانه های ولایات فوق الذکر که امور ساختمانی آن تکمیل میشود در بودجه عادی پیش بینی گردیده است .

توبرکلوز :

پیش بینی شده‌که تمام فعالیت های مجادلوی بمنظور کشف وقایع وبتعقیب‌آن تداوی بسوئیهٔ حوزوی ادامه یابد که فعلادرشش حوزه فعالیت شان جریان دارد. شعبهٔ توبرکلوز به منظور مراقبت وتوسعه فعالیت ها در مراکز صحی اساسی پیش بینی شده است .

فعلا در۲۰ ولایت مرکز مجادلوی توبرکلوزبه سویهٔ ولایتی ودر ۲ ولایت بشکل منطقوی موجود است . وهمچنان پروگرام بی‌سی‌جی که درصفحات شمال ازولایت سمنگان وکندز آغاز یافته بود ادامه دارد . وبدیگر ولایات توسعه خواهد یافت .

پروگرام های تر بیوی یك تعداد دوکتوران درانستیتوت های تربیوی بعدازاخذامتحان تحت تربیه‌گرفته شده اند برعلاوه برای ارتقاء سطح دانش‌علمی‌رشته‌های مختلف عامه‌کتگوری های مختلف پرسونل از طریق تجربه معلومات ریفریشر وامثال آن به پروگرام های مدنظر است .

درمکتب نرس قابله‌گی ۳۲ نفر تحت تربیه گرفته شده اند .

نشرات علمی :

کتابهای علمی تهیه گردیده قرارآتی است :

۱ـ **کتاب درمورد امراض خون .**

۲ـ کتاب درمورد امراض قلبی وعایی و امراض کلیه .

۳ـ کتاب درمورد امراض طب دندان

٤ـ کتاب درمورد امراض کرونر قلب .

همچنان قسمت های مهم جراجی وکتب امراض داخه وعصبی یکی بعد دیگری طبع خواهد شد .

وزارت معادن وصنایع

۱ـ فابریکه چینی سازی شاکر که ازسال دیرزمان بهاینطرف‌راکد مانده بوددراین‌اواخر توسط وزارت معادن وصنایع دوباره بفعالیت انداخته شده است . فعلااین فابریکه چهار صدهزار چاینك تولید وآماده فروش نموده است .

علاوه از یکتعداد خشت شموت کوره های مرکزگرمی برای بناروالی وسلیترهای تیلفون تولید نموده است .

ظرفیت تولیدی این فابریکه سال دوصدتن چینی بوده فعلاسه کورهٔ چینی سازی فابریکه فعال گردیده است .

حاضراً ۹۸ فیصد موادخام طرف ضرورت فابریکه ازقبیل گل‌وکاولین، فایرکلی درداخل مملکت تهیه میشود. موادخام چینی سازی‌که یك ذخیره کافی راتشکیل میدهد کشف‌گردیده که درآینده فابریکه راازحیث موادخام بکلی غنی خواهد ساخت .

۲ـ امضای قرار داد توسعه نساجی بلخ که سطح تولیدات فابریکه رابه هجده ملیون مترپارچه بلند خواهد برد .

قرار داد خریداری سیزده هزاردوك نختابی وچهار صدپایه‌ماشین بافت‌وماشینری وملحقات آن برای فابر یکه نساجی بلخ کــه ظرفیت تولیدی آن ده ملیون مترپارچه درسال بوده وقیمت آن بالغ بردوصد ملیون افغانی میشود بانمایندگی اتحاد شوروی امضاء گردیده‌است. برحسب قرارداد ونصب ماشین های متذکره درجوار فابریکه نساجی بلخ تولیدات آن از هشت ملیون به هجده ملیون متر پارچه در سال افزایش خواهد یافت .

۳ـ اعمار ساختمان پروژه دوم‌توسعه نساجی بگرامی بانصب ۲٤۰ پایه ماشین بافت کــه ازطرف جمهوریت مردم چین طورقرضه وارد میگردد، تولیدات‌فابریکه سالانه ازپانزده ملیون به بیست ملیون متر پارچه یعنی ۳۵ فیصد افزایش میبابد .

٤ـ تامین امکانات سروی پروژه هــا ی نساجی قندهار وپروژه های چرمگری، سمنت، زغال ، مسلخ وشکر هرات .

به اساس قرضهٔ بیست ملیون دالر که از طرف دولت جمهوری‌افغانستان ودولت جمهوری چکوسلواکیا به امضاء رسیده است پــروژه های آتی درساحهٔ شهر هرات تمویل شــده است .

الف:ـ سمنت هر ات به ظرفیت تولــیدی روزانه ۳۵۰ تن ، همچنان توسعه آن به‌اندازهٔ ۳۵۰ تن دیگر درآینده .

ب:ـ فابریکه چرمگری وبوت دوزی‌که سالانه ظرفیت پنجصدتالی ششصد هزار جلد پوست رادارا میباشد .

ج:ـ برق حرارتی‌که بصورت مبتدی دوازده میگله وات برق تولید مینماید .

د:ـ زغال سنگ‌سبزك‌هرات‌که‌سالانه‌صدهزار تن زغال تولیدمی نماید .

انکشاف واحداث فابریکه نساجی درقندهار

ازطرف جاپانی هامطالعه گردیده است .

٥ـ احیای فعالیت مجدد افغان دو:یو اوبدله فابریکه پشمینه بافی پلخمری فعلا از اگر لمتد فابریکه .

یك سلسله نارسایی هاازقبیل تزلزل وضع وتخنیکی واداری که ازفعالیت تولیدی خود باز مانده وبرکود مواجه گردیده بود . بالاخره نظربه مش دولت جمهوری، ترمیمات ماشنری دستگاه تکمیل وآماده تدویرمیباشد . بدین معنیکه ، تمام شعبات تولیدی آن فعالیگردیده است .

تولیدات سالانه فابریکه درحدود ۱۵۰۰۰۰ مترپارچه های پشمی ازقبیل کمپل، سرج، موردضرورت اردوی جمهوریوقالین پای انداز میباشد. ازنقطهٔ نظرقوای بشری گفته شده میتواندکه بصورت اعظمی هفت صدنفرکارگر دراین فابریکه امکان جزب شدن را دارد . برای انکشاف مزید این فابریکه ، وزارت معادن وصنایع تصمیم دارد تاماشین های جدید ومدرن راتولید وبه فابریکه نصب نماید. البته بدین وسیله ازیکطرف ازناحیه امور ماشینری سطح تولیدات بلند میرود وازجانب دیگر تعداد بیشتری کارگران بکار گماشته میشتوند .

٦ـ تصمیم تسلیم شدن وبکار انداختن فابریکه متروکه شکر جلال آباد .

فابریکه قند جلال آباد درسال ۱۳۰۷ یعنی اواخر دورهٔ سلطنت اعلیحضرت امان اللهخان غازی ازکمپنی زینگرهاوزون آلمان به مبلغ پنج هزارپوند سترلنگ رسانده‌کابل خریداری گردیده ودرنظر بود بایك فابریکه کاغذسازی پهلوی هم بسته کاری شده واز تفالهٔ نیشکر درمورد ساختن کاغذ نیز کار بگیرند .

ظرفیت استهلاکی فابریکه طوریکه انجنیر (چکی) تحقیقات بعمل آورده‌است روزانه پنجاه تن نیشکر است .

آغاز ذوب آهن بصورت ابتدایی درهرات:

درساختمان کوره ذوب آهن شهر هرات از تخنیك معمول امروزی استفاده شده ووسایل آن هنوزبه شکل ابتدایی است . در این دستگاه ذوب آهن روزانه تا۳۰۰ کیلو گرام آهن ذوب میشود .

ازآهن ذوب شده برای ساختمان ابزاردهاقین بعضی پرزه های موتر، پمپ آب وغیره‌اسنفاده میشود .

دراین دستگاه آهن های پارچه وپرزه های مستعمل بعضی ماشین‌آلات‌وغیره قابل استفاده ذوب‌گردیده واززغال چوب به‌حیث موادحرراتی استفاده میشود .

دستگاه ذوب آهن هرات از سال ۱۳٤۸ به اینطرف فعال ساخته شده است طی چند سال گذشته در دستگاه تحولاتی به اساس تخنیك های موجوده بعمل آورده شده است .

برای تولیدات بیشتر دستگاه ذوب آهن وعصری شدنآن درنظراست‌که ابتداء درقسمت تولید زغال کوکس برای مصارف آن همکاری مادی ومشوره های فنی داده شود .

قرار سروی های انجام شده درولایات هرات موجودیت معدن زغال تثبیت شده وآهن خام هم درآن منطقه پیدا میشود . البته در آینده نزدیك این امکان میسر میگردد که در این دستگاه ازموادخام استفاده بعمل بیاید . تدویر

دستگاه های کوچك ذوب آهن به ظرفیت تولیدی روزانه یك تن خیلی اقتصادیست وایجاب مصارف گزاف رانمیکند .

علاوه براجراآت فوق فعالیت های ذیل نیز ازطرف ریاست صنایع صورت گرفته است :

۱ــ نظارت وتمویل خریداری حاصلات پخته درسال ۱۳۵۳ که حاصلات آن بیش ازسالهای قبل میباشد وتدارك پول قیمت آن ازمراجع مختلف .

۲ــ تاسیس غرفه فروش تو لیدات میوه قندهار، سنگ رخام، چینی‌سازی شاکر، شیشه وپلاستیك سازی جهت فروش تشویق بیشتر هموطنان عزیز به تولیدات کشور .

۳ــ توسعه تولیدات فابریکه سنگ رخام هلمند که نظربه سالهای گذشته بیشتر گردیده است ، وهمچنان تهیه موبل وفرنیچر طرف ضرورت دوایر ولایت هلمند، هرات، بادغیس مخصوصا برای مکاتب .

٤ــ تهیه یکتعداد پارچه نخی ازخارج جهت رفع ضرورت هموطنان، وتولید نخ ریون برای موسسات نساجی کوچك .

ریاست استخراج معادن

ریاست استخراج معادن برای رشد اقتصادی ملی بادرنظرداشت پلانهای منظم‌دولت جمهوری افغانستان معادن راکه سروی نقشه برداری وتحقیقات علمی آنهاتکمیل شده تحت استخراج قرارمیدهد وسعی میشود تاهرچه زودتر بهره برداری ازمواد معدنی غرض پیشرفت وترقی کشور برای رشداقتصادی ملی صورت میگیرد که درسال ۱۳۵۳ تحت استخراج گرفته شده است ازین قرار است :

۱ــ معدن بیرات هرات :

بیرایت یك ماده مهم تجارتی بوده‌که موارد زیاد استعمال درصنایع داردبیرات دربرمه‌کاری چاه های عمیق ، نفت وگـــاز ، استحصال مرکبات کیمیاوی بیریوم، صنایع رنگسازی ، کاغذسازی، رابرسازی، بکارمیرود،کلورایدبیریم که ازبیرات استحصال میشود در صنایـــع نساجی ، چرمگری استعمال میشود کاربونات بریم‌که ازبیرایت بدست می آید درصنایـــع کاشی کاری، درصنایع تولید شیشه وذوب فلزوغیره استعمال میشود .

معدن بیرات هرات درناحیه‌سنگلان به‌مسافه ٦۰ کیلومتری شمال غرب شهر هرات موقعیت داشته ازخط آهن تورغندی ٦٥ کیلومتر واز شاهراه تورغندی هرات بفاصله ١٤ کیلو متر موقعیت دارد .

تحقیقات وتفحصات‌تثبیت‌ذخیره، نقشه‌برداری احداث تونلهای اکتشافی برمه کاری ، تجزیه لابراتواری وغیره امورفنی معدن مذکور تکمیل گردیده بتاریخ ۲۳ حوت ۱۳۵۲ استخراج از معدن مذکور رسما آغاز گردید . در ایـــن معدن ۲٦رگ بیرات تثبیت گردیده که دارای نوعیت نسبتاًخوب رگهای دارای ضخامت متغیر ودارای طول ٤۰ الی ٥۲۰ متر میباشند . عمق آنهادر اعماق تاحدود صد متر سروی شـــده است . مقدار فیصدی بیرایت نیز متفـــاوت بوده وذخایر مواد معدن بیرات مذ کوربـــه کتگوریهای مختلف بصورت عمومی ٥ر١ملیون تن تخمین گردیده است .

استخراج بیرات ازمعدن سنگلان هرات بـــا

منظورصادرات بخارج کشور صورت میگیرد . چنانچه وزارت معادن و صنایـــع بـراسـاس پروتوکول مبادله اموال بین‌افغانستان واتحاد شوروی قرارداد فروش مقدار ده هزار تـــن بیرایت رابدولت همسایه ماعقد وبـه اساس آن درماه های میزان ، عقرب وقوس بیرایت مذکوربه اتحاد شوروی ازطریق بندر تورغندی تسلیم داده شد، ازاینکه پودر بیرایت ارزش بلعددارد ریاست استخراج سعی می نمایـــد یك دستگاه پودرسازی بیرایت درهـرات در نواحی تورغندی نصب نمایدتاازیکطرف اسعار بیشتر نسبت فروش شان بدست آیدوازطرف دیگر زمینه کارنیز برای یك تعداد کارگران فراهم گردد .

برای‌اینکه درسالهای آینده سطح تولیداین معدن به اندازهٔ کافی وزیاد بلند برده شود مطالعات بیشتر تخنیکی و اقتصادی ســـروی معدن مذکور توسط این ریاست در جــــریان میباشد . تاضروریات معـدن از قبیـل آب آشامیدنی، تعمیرات رهایش کارگران ودفاتـر پلیت فارم برای سورت‌بندی بیرایت سرکهای فرعی داخل معدن طبق پلان تهیه گردد . کار احداث سرك‌که معدن رابه شاهراه هــــرات تورغندی وصل میکنند ۱٤کیلومترتوسط وزارت فوایدعامه جریان داردکه عنقریب تکمیل خواهد شد .

علاوه براین معدن، یك معدن دیگر بیرایت درساحه فرنجل غوربند نیز وجود داشته‌کــه نظربه جنسیت وظرفیت ازآن میتوان در برمه کاری چاه های نفت وگاز تفحصات پتـرول ساحه شمال مملکت استفاده نمودکه بدیــــن منظورآسیاب پودرسازی درجوارفابریکه سمنت پلخمری نصب وبیرایت غرض آردشدن به‌آنجا انتقال داده شده است .

۲ـ تلك مگنزیم سلیکات :

یك ماده باارزش بوده‌که در صنایع تولید خشتهای مزائیك، هولدربرقی، فلتر پایپهای کاشی، پودرروی‌خانهما، پودراطفال، دواسازی انتی بیوتیك، صنایع صابون سازی، کاغـذ سازی، ادویه ضد حشرات وغیره استعمال میشود .

درافغانستان معادن تلك دردوساحه ماماخیل و اچین دربین احجـار مار زل شیســـــت بشکل عدسیه های مختلف الشکـل، تشکیل نموده است طی سالهای دراز ازین دو معدن تلك توسط اهالی بصورت غیر فنی استخراج وبخارج برده میشدکه این عمل ازیکطرف عمر معدن راکوتاه میساخت وازطرف دیگر باعث خطرات جانی میگردید .

ازاینکه ساحه تلك دار وستیع ونوعیت تلك خیلی هابلند بود وزارت معادن فیصله نمود که توأم باسروی ومطالعات منطقه استخراج تلك نیزتحت نظرمتخصصین صورت گیرد که درمعدن تلك ماماخیل کارهای مقدماتی بتاریخ ۲٤دلو۱۳۵۲ آغاز گردید ودرین معدن احداث سرك درساحه‌کوهستان بطول٦کیلومتروعرض٥ مترتکمیل‌واموراستخراج بقسم برهنه‌شروع‌که تا حال جریان‌داردمعدن‌ماماخیل‌درفاصله پنجاه و دوکیلومتری جنوب شهر جلال آباد ودر فاصله ٦کیلومتری‌جنوب‌علاقه‌داری شیرزاده‌موفقیت‌دارد.

معدن تلك اچین درلوی ولسوالی شنـــوار حکومت اچین دامنه شمالی کوه سپین غـــر

واقع بوده ازشهر جلال آباد هفتاد وپنج کیلو مترفاصله دارد امور مقدماتی این معدن دراوایل سرطان ۱۳۵۳ شروع گردیده است .

دراین معدن سرك بطول ۵½ کیلومتروعرض ٦ر٥ متر احداث گردید ، استخراج تلك ازین معدن به قسم زیرزمینی صورت گرفته که بدین منظور دوتونل افقی هرکدام بیش ازیك صدمتر درمعدن‌عمودبه زون تلك دارکشیده‌شد که به یك زون نسبتا غنی تلك که جنسیت عالی دارد برخورد نموده است .

۳ـ ابرك :

معدن ابرك تکانهٔ ولایت میدان وپچه غان نجراب‌که قبلا استخراج شان به پایان رسیده بودتوسط گروپ کارگران این ریاست تحت سورت قرارگرفت که ازجمله ۹۰۰ کیلو گرام ابرك مطابق به ستندرد بین المللی سورت شده موجود بوده و۱۵۰ تن ابرك سکریپ (اضافه برش) به فروش رسیده است .

٤ـ معدن لاجورد بدخشان :

لاجورد ازجملهٔ احجار کریمهٔ نیمه قیمتی بوده ، بیشتربمنظور ساختن زیورات ومجسمه سازی درتزئین ساختمانها وتعمیرات بکاربرده میشود . این احجار دارای رنگ آبی مکدر بوده و تمام صفحات مخصوص احجار کریمه (قشنگی، صفایی، پایه داری ونادار بودن) را دارامیباشد ، لاجورد درطول تاریخ از زمان های خیلی قدیم مورد استفاده قرار داشته چنانچه درقدیم آنرابشکل پودر درآورده ودر نقاشی بحیث رنگ لاجوردی بکار می بردند .

لاجورد در افغانستان ، یونان، امریکا در ایالت کلفورنیا، روسیه درساحه سایبریا ، بخاراوچلی یافت میشود امامنبع مهم وبهترین این سنگ گرانبها درافغانستان میباشدکه همه معادن لاجوردافغانستان درساحات کران ومنجان ولایت بدخشان موقعیت دارد. مناطق کران ومنجان بطرف شمال حصه‌وسطی‌کوه هندوکش بوده ازطرف جنوب غرب به‌کوتل انجمن واز طرف جنوب به مناطق شمال نورستان اتصال دارد . اراضی این مناطق عموماً از سطح بحر (۲۰۰۰) متربلند بوده وارتفاع کوه های آن تابه (٤٥۰۰) متر میرسد . مناطق مهم لاجورد در بدخشان قرار ذیل اند :

۱ـ معدن رباط سرسنگ :

۲ـ معدن لاجورد چلمك .

۳ـ ذخایرلاجورددشوکه دررباط پس‌کران .

٤ـ علایم ذخایر لاجورد لاغرین .

۵ـ علایم ذخایر لاجورد دره سترابی .

وزارت معادن وصنایع تنها از معدن رباط سرسنگ که ازقدیم ترین معادن لاجورد بحساب میرود ودردره کران بطرف شمال‌کوه هندوکش بطرف شرق شاخ غربی دریایی کوکچه به ارتفاع (۳۸۰ـالی ٤۰۰) مترازسطح دریا موقعیت دارداستفاده میکند درسال ۱۳۵۳ گروپ استخراجی لاجورد نظربه پلان پیشبینی شده‌که پنج تن لاجورد استخراج مینمودند، در این اواخر درمدت معینه (٤۹ر۸) تن لاجورد استخراج نمودند .

وزارت معادن لاجورد های استخراج شده رانظربه جنسیت توسط هیات متخصصین به ده‌کتگوری تقسیم وآماده فروش میسازد .

۵ـ معادن نمك :

نمك برعلاوه که درمواد غذایی بکار برده

میشود درصنایع نیز موارد استعمال زیاددارد. مثلادرکانسروهای گوشت، محافظت چـــرم ، آش‌دادن پوست وروده، صابون‌سازی، یخچال، کاشی سازی ، مواد انفلاقیه ، رنگ سازی، محافظت ونگهبانی سرکها، رابرسازی، صنایع شکرسازی ، صنایع کیمیاوی جهت، تولیـد سودیم کربونیت، کاستك سوداء ، سودیـم سلفیت، سودیم سلفاید وغیره بکار بــرده میشود .

ذخایر نمك درافغانستان درمناطـق ذیـل موجودبوده استخراج وفروش آن درسال ۱۳۵۳ درجدول نشان داده شده است .

اسم معادن	استخراج به تن	مقدار فروش به تن	قیمت فروش به‌افغانی
۱ـ معدن نمك تاقچه خانه درولایت تخار	۲۶۹۰۶ر۶٤٤	۳۱۱۳۷ر۸۸۶	۱۵۶۹٤٤۳
۲ـ معدن نمك کلفگان	۲۹۰۶	۲۷۳۰ر٤٤۳	۱۵۹۹۲۹٤
۳ـ نمکسار اندخوی درولایت فاریاب	ـ	۱۱۶۱۳ر۶۵۷	۸۶۵۷۷۷۳ر۸۰
٤ـ نمك سار علاقه داری گلزاردرولایت بلخ	۹۳۱ر۸۷۰	۶۳۳ر۷۱۳	۵۷۸۳٤٤ر۶۵
۵ـ نمکسارهرات‌درولایت‌هرات	۸۱۸۹ر۸۱۱	۶٤۹۶ر۵۷۳	٤۸۱۸۹٤٤

تاحال نمك درافغانستان صرف در تهیـــه غذا وآش دادن پوست وروده ودیگر مـوارد استعمال نداشته امید است باصنعتی شدن کشور، موارد استعمال زیاد پیدا نموده ودر بهره برداری واستخراج نمك تغییر قابل‌ملاحظهٔ صورت گیرد .

۶ـ زغال سنگ کرخ هرات :

اززغال سنگ هرات جهت ضرورت اهالی هرات سالانه یك مقدار نسبتا کـــم درحـدود (۲۰۰۰) تن استخراج وبفروش میرسد درسال ۱۳۵۳ مقدار (۲۵۰۰) تن زغـال استخـــراج گردیده است نظربه پلانهای انکشافی که‌برای ولایت هرات پیشبینی گردیده معدن زغـال مذکور انکشاف قابل ملاحظه خواهد کرد تا مصارف برق حرارتی وفابریکات سمنت وغیره کــه پیشبینی شده تهیه شده میتوانـد امیـد است درآینده نزدیك‌امورمطالعه وپروژه‌سازی بهره برداری معدن ذغال سنگ‌کرخ هـرات آغاز گردد .

۷ـ یاقوت جگدلك :

معدن جگدلك در(۳۶)کیلومتری جنوب شهر سروبی واقع بوده ودرشش کیلو متری دهکده جگدلك قرار دارد معدن مذکور باشهر سروبی توسط سرك خامه ارتباط داشته ویك ساحـــه ۹ر۶ کیلومتر مربع‌رابه اشکال زونها بضخامت (۶۵ر۰) کیلومتر وطول (۵ر۷) کیلومتر شرقاً وغربا احتوا میکند وازسطح بحر (۱۵۰۰) الی ۱۹۷۰ متر ارتفاع دارد .

یاقوت دربین طبقات مرمر قرار داشته وتا امروزتوسط اهالی استخراج ومورد استفــاده قرار میگر فت که بیشتر از (۳۰) نقطــۀ استخراجی درمنطقه مذکور بمشاهده میرسد طول هرکدام ازین نقاط از(۲۰۰ ـالی ۲۵۰متر وعرض آن ازه الی ۱۵) مترمیباشد مطالعات سروی وترتیب پروژۀ اقتصادی وتخنیکی بعد اینکه دربارۀ اقداماتی گرفته شد تـا امــور استخراجی آن رویدست گر فته شود، اکنون سروی این معدن تو سط ریاست ســـروی جیالوجی ومعادن جریان دارد ودرنظر است بعدازختم مطالعات مذ کور ریاست استخراج معادن به استخراج یاقوت اقدام نماید .

ریاست استخراج معادن برعلاوه استخراج مواد معدنی متذکره درقسمت بهره بــرداری ازبعضی ذخایرومنابع طبیعیکه ارزش اقتصادی دارد توجه داشته است ، چنانچه ازاجاره کل سرشوی قریه آب بازك لوگــر، ستنگ هــای مرمر، میدان وردك، سنگ قلمکار پلچرخی، گلهای رنگه، سیاه، سرخ وزردچوکی ارغندی قروغی، بامیان وازگچ یك مشت پول بقسم عواید بحساب واردات دولت تحویل میگردد

سروی معادن جیالوجی

ریاست سروی جیالوجی ومعادن درجریان سال ۱۳۵۳ برعلاوه نقشه برداری ساحــات شهرستان ، پنجشیر، سالنگ وغوربند بــه تفحص معادن مس پرداخته ، امور اکتشافــی رادر ساحۀ عینك، دربند وجوهر پیش بــرده وهمچنین درسروی اکتشافی معادن ابرك در ساحۀ سروبی، فلورایت(باخود) شمالقندهار، اسبست ولایت لــوگر، طلادرساحۀ دریــای پنج، فلزات نادره درنورستان وآب آشامیدنی درنقاط مختلف کشور می پردازد .

الفـ امور تفحصاتی :

۱ـ برمه کاری دورانی	۱۶۹۰۰ متر
۲ـ صوف کنی	۲۲۵۰ متر
۳ـ جرکنی	۲۶۵۰۰ متر
٤ـ چاه‌کنی	۱۲۸۰ متر
٥ـ برمه کاری	۷۰۰۰ متر
٦ـ نمونه شلیخ	۲۹۰۰۰ متر

بـ امور نقشه برداری :

۱ـ نقشه برداری ۱بر۱۰۰ هزار ساحــۀ ۷٤۰۰ کیلو متر مربع .

۲ـ نقشه بر داری ۱بره هــزار ساحـۀ ۱۷۰ کیلو متر مربع .

۳ـ نقشه برداری ۱بر۱۰ هزار ســا حـۀ ۸۷ کیلو متر .

٤ـ نقشه برداری ۱بر۱ هــزار ساحــۀ ۲۰ کیلو متر .

قسمت بیشتر حجم امور تفحصاتی درساحۀ مس دار جنوب شرقیکابل یعنی عینك، دربند وجوهر بعمل آمده است .

معدن عینك مخصوصاً قسمت مرکزی آنمورد دلچسپی بیشتر متخصصین مربوطه قرار گرفته وازهمین لحاظ حجم بیشتر امور در همینجا متمرکز شده یعنی بطول یکهزار ویکصد متر صوف کشی ۲۵۰۰ متر، برمه کاری دورانی و۳۷۰۰ متر مکعب جرکنی شده،که بانظرداشت ازاین امور ونتایج لابراتواری مقدارمس رااز ۲ر۱، الی ۳ر۱، فیصد میتوان گفتکه روی این اصل مقدار مس درساحۀ مذکور بطــور

تخمین طبق نظریه متخصصین ورزیده شوروی به یکنیم الی دوملیون تن خواهد رسید ، به استناد از نتایج برمه‌کاری وامور جیوفـیزیکی بایدگفت که موادمعدنی مس درساحهٔ مرکزی عینك به عمق ۳۵۰، الی ۵۰۰، متر تعقیـب شده است .

ساحهٔ غربی عینك نسبتاً کمتر امید بخش است . قسمت ازرگ های معدنی مس تحت احجار نیوجن پوشیده است امور تفحصاتـی بصورت محدود درآنجا صورت گرفته ونتایج تجزیه های لابراتواری فیصدی مس را نیـز کمتراز ۷ر۰ الی ۲ر۱ نشان میدهد ودرآینده موادمعدنی مذکور منحیث مواد اضافی متمـم ساحهٔ مرکزی خواهد شد .

ساحهٔ دربند به فاصله ۸کیلومتری شـرق عینك واقع بوده وبیك فاصله ۷کیلو متـری موادمعدنی مس دار تعقیب شده میتواند. نتایج تجزیه های لابراتواری نشان میدهدکه فیصدی مس به ۵ر۱ میباشد .

درساحه جوهر وتنغر امور اکتشافی بمنظور مطالعه موادمعدنی مس دوام دارد .

معدن فلوریت به فاصله ۱۲۵ کیلو متری شمال قندهار و۳کیلومتری قریه غنی‌گی واقع میباشد کلسیوم فلوریت دراحجار را سبـه تریاسیك وجوراسیك تشکیل شده وضخامت (طبقه) آن بتغیراست ، یعنی از۳ـالی ۵ متر بوده بعضا این تغییرات بین ۴۰ سانتی الی ۷ متر بمشاهده میرسد .

فیصدی فلوریت درسنگهای مختلف معدنی آن فرق میکند . این تفاوت بین ۴۳ـالی ۴۹ فیصد بوده ودربرخی ازسنگ های معدنـی درساحات مختلف بین ۲۹و۵۴ میرسد .

در اواخر سال ۱۳۵۳ مطالـعه ابتدایـی اقتصادی معدن مذکور توسط دونفر متخصص ورزیدهٔ خارجی نیز صورت گرفته وموضوع احداث سرك بین قندهار ومعدن وهمچنین تهیهٔ آب درساحهٔ مذکور ازپرابلم های اقتصـادی آن میباشد که مخصوصا به عقیده آنهاساختن سرك مصارف گزاف راایجاب مینماید که‌البته فشار مستقیم بالای اقتصادی بودن معدن وارد میکند .

امیدمیرود دراواخر جوزای سال ۱۳۵٤ امور تفحصاتی واکتشافی درمعدن مذکور کاملا ختم گردد. ذخیره آن قسمت معدن فلوریت با خود که بصورت سربازاستخراج شده میتواند در حدودیك ملیون وششصد هزار تن میرسد.

درساحه سروبی کار اکتشافی ابرك خاتمه یافته وعنقریب راپور نهایی مذکـور جهـت استخراج تقدیم میشود . نتایج کار هـا ی اکتشافی نشان داده است که درساحه مذکور ذخیره ابرك ۱۷۰۰ تن میرسد .

قبل ازشروع سال ۱۳۵۳ امور تفحص و اکتشافی درمعدن بیرایت ختم گردیده . ذخیره معدن بیرایت به کتگوری های مختلف درحدود یکنیم ملیون تن میرسد . مواد معدنی مذکور

احتیاج به عمل غنی شدن را ندارد . میتوان مستقیماً پس ازاستخراج صادرنمود ویادرداخل کشورازآن استفاده کرد .

امور اکتشافی مفصل وبرمه کاری به قطر کوچك درساحه سمتی معدن طلای نورابه ختم گردید. وبرای تثبیت حقیقی ذخایر طلاعنقریب برمه به قطربزرگ ترشروع بهکارخواهد نمود.

درساحهٔ کشم تفحص طلا نتیجه مثبت نداده ودرآینده نزدیك سروی مناطق حرباشی ها وخواجه غار شروع خواهد شد .

درساحهٔ کولام نورستان سروی نقشه برداری به منظور تفحص وتکمیل اموراکتشافی کونستیت صورت گرفته ودرضمن به تعداد یك هزارکیلو گرام کونسیت بهسورت های مختلف استخراج شده است .

ذخیرهٔ معدن تاهنوز تثبیت نشده و درسال ٥٤ ضمن مطالعهٔ دقیق تر استخراج نیزبعمل خواهد آمد .

درنواحی کندز، ولایت تخارمعدن سلستین معلوم است . جهت تثبیت ذخیره درسال ۱۳٥٤ درنظر است تاامور اکتشافی که عبارت ازبرمهکاری میباشد در ناحیه مذکور صورت گیرد. البته پسازتثبیت ذخیره ومقدار فیصدی آن جهت بهره برداری آماده خواهد شد .

درسیستان در جناح چپ دریای هلمند. (اطرافکوه خانشین) به منظورتفحص اپه تیت سروی به مقیاس ۱ر۲٥ هزار صورت گرفته . البتهتانیمه سال ۱۳٥٤ پسازتجزیهٔ لابراتواری درمورد اپه تیت اظهار نظرخواهد شد .

درنظراستکه درکنار چپ دریای پنجشیر وهمین جگدلك امور تفحصاتی زمرد و یاقوت درسال جاری شروع شود .

نقشه برداری جیالوجی وتفحصی موادمعدنی بمقیاس ۱بر۵۰۰ هزارکشور که ازسال ۱۹٦٨ شروع شده بود درسال ۱۹۷۳ ختم ونقشه جیالوجی ومواد معدنی افغانستان جهت چاپ درخارج ازکشور آماده وعنقریب نشریهٔ مذکور که عبارت ازکتاب زخمی خواهد بود تکمیل میشود .

درساحهٔ تفحصی آبهای تحتالارضی فعالیتی صورت گرفته. آب مورد ضرورت فعلی معدن عینك تهیه و همچنین چاه های عمیق برای فابریکه های دباغی ومالداری هرات حفر وآب موردضرورت ایشان تهیه شده است . برعلاوه نقشه یك بردونیم ملیون هایدرو جیلوجی افغانستانکارآن درسال ۱۳٥۳ شروع شده بود درنیمه اول سال ۱۳٥٤ تکمیل وتقدیم خواهد شد . ریاستت سروی معادن وجیالوجی دارای لابراتوار های مجهز بودهکه تجزیهٔ منرال ها ومواد معدنی واحجاردرآن صورتگرفته وصرف قسمت محدود جهت تجزیه های لابراتواری به خارج فرستاده میشود .

دراین ریاست لابراتوارهایکیمیا، اسپکترال پتروگرافی، منرالوجی ، لابراتوار طلا وزغال پلنتولوجی، جیوانجنیری، دستگاه میده کنندهٔ نمونه ها، لابراتوار ترمیم آلات شیشهٔ در ده ماه اخیر سال ۱۳٥۳ لابراتوار های مذکور یکصدوچهل هزارتجزیهصورتگرفتهاستکه این درحقیقتخودفعالیتلابراتوارهارانشان میدهد

وزارت زراعت

تولیدات غله جات نباتا ت صنعتی میوه جات وسبزیجات درسالهای ۳۵۱ـ۵۲۱ و۱۳۵۳

ارقام به هزار تن:

الف ـغله جات :	سال۱۳۵۱	سال ۱۳۵۲	سال ۱۳۵۳
تولید گندم	۲٤٥.	۲۷..	۲۷٥.
تولیدجو	۳٥.	۳٦.	۳۸.
تولید جواری	۷۲.	۷٦.	۷۷.
تولید برنج	٤..	٤۲.	٤۲.
ب ـ نباتا ت صنعتی :			
تولید پخته	٥۸	۱.۸	۱٤.
تولید لبلبو	٦٦	٥٥	٦۷
تولید نیشکر	٥٥	٥۸	٦.
ج ـ تو لید نباتا ت تیلی بدون پخته	۳٤	۳۸	٤.
دـتولیدمیو هجا ت	۸۲.	۸٤.	۸٦٥
هـ تولید سبزیجا ت	٦٥۸	٦۸.	۷ .

خدمات ترویجی و توسعه زراعت :

خدمات سالم توسعه و ترویج زرا عتیو انکشاف سکتور زراعت حایز اهمیت خاصی میباشد.

فعالیتهای ترویجی بمنظور انکشاف زراعت ورهنمایی زارعین وما لداران سبب میگردد که طرزتلقی زارعان رادر مقابل عوامل جدید زراعتی واستفاده مو ثر و معقول از وسایل عصری درساحه زراعت بطور مثبت تغییردهد. که درنتیجه زراعت عنعنو ی به سیستم زراعت عصری واصلاح شده که منظور ش ازدیاد حاصل فی واحد ز مین و فی راس حیوان می باشد بلند میبرد.

درسال ۱۳۵۳ یکتعداد مامورین ترویج درمورد توزیع واستعمال تخمهای اصلاح شده کودکیمیاوی ترویج ماشین آلات زراعتی مجادله علیه گیاه های هرزه زارعین رادر مرکزوولایات رهنمایی نموده است.

فعالیت های عمده ترویجی :

درسال ۱۳۵۳ قرار ذیل است :

الف ـ گندم : ر هنمایی در قسمت توزیع ٦۳... تن کود کیمیاوی که به مقایسه سال گذشته در همین وقت مقدار ۱۷... تن بیشتر

میباشد.

توزیع تخم اصلاح شده بصورت مستقیم	۱۵۰۰تن
توزیع تخم اصلاح شده از طریق زارعین	۲۰۰۰۰ تن
توزیع ادویه ضد گیاه هرزه (توفوردی)	۳۰۰۰ کیلوگرام
توزیع ماشین جغل	۲پایه
توزیع ماشین ادویه پاشی وتخم پاکی	٦٦پایه
احداث قطعات نمایشی گندم	۱۲۱٦پایه
توزیع قلبه اریانا	۱۵۰پایه
توزیع نهال های مثمر	۲۲۹۹٦اصله

ب- پخته :

زرع پخته درساحه	۵۵۱٤۰۰جریب
توزیع پنبه دانه بذری برای (۱۳۰۰۰)نفر پخته کاران	۸۲۷۱تن.
توزیع کود کیمیاوی از جمله کود فوق الذکر	۸٤۸۱تن
توزیع پودر (بی اچ سی) ضد کرم های قطع کننده	۷٤۰۰۰کیلوگرام
تولید پخته دانه دار در حدود	۱۵۰۰۰۰تن

که نظر به سال گذشته ۳۸٫۸ فیصد بیشترمیباشد.

احداث یکتعداد قطعات نمایشی بمنظور رهنمایی واستفاده مؤثر ازطریق بهتر اگرو تخنیك.

٦٦٦٦۰۰تن

ج- تولید لبلبو

که نظر به سال ۱۳۵۲ ـ ۱۱۰۰۰ تن بیشترمیباشد.

توزیع ۲۵۸۰۰۰ کیلو گرام تخم لبلبوومقدار ۱۱۷٦ تن کود کیمیاوی درساحه ۲۲۳۲٤جریب زمین درولایت بغلان صورت گرفته .

مقدار تولید شکر ۸۸۸۱ تن که نظر به سال ۱۳۵۲ ـ ۱٤٤۵ تن بیشتر میباشد .

احداث ٤۵۰ قطعه نمایشی یك جریبه گل آفتاب پرست در ۲۳ ولایت کشور .

دایرنمودن ورکشاپ های مدیران ترویج، سیمینار های تربیوی برای مامورین ترویج روی موضوعات ترویج تخم های اصلاح شده استعمال کود کیمیاوی زراعت عصری مجادله علیه امراض نباتی نهال شانی تناوب زراعتی پیوند و شاخچه بری در ختان و توزیع یکتعداد نشریه های ترویجی نیز صورت گرفته است.

تحقیقات زراعتی :

تحقیقات زراعتی مثمم پروگرام های ترویجی بوده درظی سال ۱۳۵۳ درنه مرکز تحقیقاتی درولایات مختلف کشور فعالیت های آتی راانجام داده است :

تجربه کود کیمیاوی بالای انواع مختلفه گندم وسایر غله جات پخته ، گل آفتاب پرست، لبلبو ی قندی ، شرشم و انواع سبزیجات.

تجربه دریافت نو ع بهتر بالای ۲٤ نوع پخته،۸نوع گندم و یکتعداد انواع بادنجان رومی.

تجربه دریافت تاریخ مناسب بذر بالای گل آفتاب پرست پخته نو ع ۱۵_۱۷ سی و٤۸ _۲۷ سی.

تجربه مقاومت امراض با لای ۲٤ نوع پخته.

تجربه کنتر و ل گیاه هر زه و آبیاری بالای گندم.

بذر تجربو ی ۱٦ نو ع گندم بهاری تیرماهی ۲۵ نوع گندم للمی و۳۲ نوع گندم مشاهدوی در ساحات مختلفه ۸٦ نوع شالی، ۲۰ نوع لبلبوی قندی ، ۱۳ نو ع نیشکر،۸نوع پخته، ۸٦ نوع جواری ، ۲٤ نوع باجره.۲۵ نوع سایین ، ۱۲نوع ذغرآبی ، ۱٦ نوع ذغر للمی، پنج نو ع شرشم ، ٦۵ نو ع کچالو یکتعداد انواع مختلفه پیاز، بادنجان رو می، انواع مختلفه سبزیجات ، چهار نوع گل آفتاب پرست صور ت گرفته است .

توزیع.۵۲۷۷۰ اصله نهال های اصلاح شده سیب، زك، شفتالو وغیره .

توزیع....٦۵۵ بته سبز یجات ا صلاح شد.

تجزیه کیمیاوی ۱٦٤٦ نمونه های خاك، آب زیره ومواد غذ ایی.

حفاظت نباتات :

پروگرام مجادلوی حفاظه نباتات در سال جاری وسعت پیدانموده و اجراآت اتی صورت پذیرفته است:

مجادله علیه ملخ های مضره در ۹ ولایت کشور درساحه	۹۱۸۹ هکتار
کشفیات زه گذاری ملخ هفت ولایت کشور درساحه	۸۵۳٦۸ هکتار
مجادله علیه امرا ض قرغنه و خاکسترك تاك درهشت ولایت	۱۵٦٦۸۸۵۲ اصله.
مجادله علیه آفات وامراض اشجار مثمرو غیر مثمر در هفده ولایت	۱.۲٦۱۷٤ اصله
تداوی گندم بذ ری بر ضد سیاقاق درهفده ولایت	۳۱۹ تن
مجادله علیه امراض وآفات مزارع سبزیجات فالیز، پخته ، لبلبو ، گندم ،جوارو شالی در۱۷ ولایت	۲۵.۵۹ جریب
مجادله علیه مو شهای مضره زرا عتی در۱٤ ولایت	۳۸۷۷۸۲ جریب.
توزیع سر تفکیت صحی قرانطین نباتی ،برای تجار صادر کننده در گمرك های ولایات کابل، ننگرهار، کندهار ، هرات ،بلخ وکندز باعاید	۱۵۷۹۰۰۰_افغانی

پروژه انکشاف وادی ننگرهار :

حاصلات زیتو ن، ستروس وسایر تولیدات زراعتی درفارم هده وغازی آباد :

تولید ستروس	۱۹۹۵تن	تولیدعسل	۳تن
تولید زیتو ن	۳۱٤تن	تولید گوشت	۲۳تن
تولیدگند م	۵ر۱۰.٤تن	تعداد گوسا له های نوزاد	۳۱٦فرد
تولیدجو	۲۵۳ تن	تولید یخ	۲۹۵تن
تولید شیر	٦٥۹ تن		

تولید و تهیه علو فه برای حیوانا ت ۷۱۹۳تن

همچنان درین پرو ژه کار ها ی آتی‌صورت‌گرفته است.

شستن شوره ز مین	۱٤٦هکتار	کشتکاری تقویوی ز مین	۱۸.٤هکتار
تسطیح کار مکرر ز مین	۳.. هکتار	کشتکاری تو لیداتی	۲۵۳۲هکتار

امورسا ختمانی کانکریت آهندار	۵ر۱۲۷٦مترمکعب
زیتو ن وصندو قهای زنبور عسل	۸۷۳..دانه
تولید قوه برق ۱... کلیوا ت فی‌ساعت	۱۲ر۲۸۱۲۸ساعت
کندن کاری وپر کاری وخاك اندازی	۱۵۲۱هزارمترمکعب
سنگ چینی ٦۳۸ هکتار معادل	۸ر۲٦۸ هزارمترمکعب
آوردن خاك میده در ۱۹۷ هکتا ر معادل	۱۱٦هزارمترمکعب

توزیع زمین :

بنابر تصمیم دو لت جمهوری افغا نستان بمنظور مسکن گزین سا ختن اشخاص بـــی زمین مخصو صا طبقه کو چی توزیع زمین‌در پروژه‌کانال ننگرهار ۱۲۵۲۹ جریب ز مین‌بـه ۱۱۹۳ خانواده بی ز مین صور ت گرفتـــــه است.

براساس سهمگیری داوطلبانه ما موریـــن وکارکنان پروژه انکشاف وادی ننگرهاراحداث دوفارم جدید بنام های جمهوریت و۲٦سرطان روی‌دست گرفته است درین دوفارم تا حـال تسطیح مکرر زمین ۲۷۰ هکتار ، نهال شانی‌ـ ستروس ،وزیتو ن ۷ هکتار ، کشت‌تولیداتی ۱۳.. هکتار، شستن شوره ز مین ٤۹ هکتار، نهال شانی خطوط جنگلات ۱. هکتار .

نهال شانی	۳٦ هکتار
انتقال خاك میده	۱۲.... متر مکعب
تجدید سا ختمال‌زاب ر ها	۱۰۰۰ متر مکعب
تاسیسا ت ها یدروتخنیکی	۱.دانه
اعمار تعمیرا ت رهآ یش	۸با ب
نهال شانی و تر میم خطو ط جنگلات	۱.هزار اصله

شبکه های زابری و منطقوی — ۲۶ر۶ کیلو متر
سنگ چینی — ۳۹۲ هکتار
آوردن خاك میده برای — ۳۲۵ هکتار
استحکام مجاری آب — ۱۵ر۲۸ کیلو متر

بعد از اکمال امور سا ختمانی و آبیاری زمین قدرت تو لیدی‌این‌دوفارم جمهوریت‌و۲٦ سرطان‌بصورت نورمال ۱.۲۰.. تن ستروس‌و ۲۵۰.. تن‌زیتو ن خواهد بود .

پروژه آبیاری و زراعتی سا ختن بکوانیــز مبنی برسهم گیری دواطلبانه مامورین اجیران کارگران و متخصصین مربو ط بارو حیه‌وطن پرستی شروع گردیده است . اجراآتیکه‌طــی سال ۱۳۵۳ صور ت گر فته قرار آ تـــــی است:

حفر هفت حلقه چاه عمیق ونصب ٦پایـــه واترپمپ جوی های آبیاری برای‌سه چاه‌قسما تکمیل گردیده است.

تکمیل کندن کاری دو حلقه چاه عادی.

کندن کاری ٤ حلقه چاه عادی درزمین‌سخت وکنگلو میرا ت ـ.۲۲۵ متر مکعب تعین‌حدود ساحه ٤. هزارجریب ز مین بالای نقشه‌بـــه مقیاس ۱بر ۲.... وتطبیق آن درساحه.

تکمیل نقشه طبقه بندی یك قسمت‌ازساحه دشت بکوا.

هموارکاری زمین ۵.. جریب.

تکمیل واعمار دود کـه بر ظرفیت ۱۳۵۰۰ متر مکعب جهت جلـوگیری از خطـر سیلاب تکمیل‌دکه معادن بطو ل ٤۵ متر وظرفیـــت ٤۵. متر مکعب.

تکمیل نمونه گیر ی ۲۵. سمپل خاك‌اززمین های متعلق بجا های مختلف .

تکمیل سروی دو پر وفایل جیو فزیکـــی ۱۵٤ نقطه.

احدا ثو تر میم سر ك درساحه کارپروژه بطول ۲۲کیلومتر.

بذر گندم درساحه ۲.٤ جریب ز مین.

غرس نهال وقلمه ۲۹۸۵. اصله

احدا ثقوره درساحه ۳ جریب ز مین

جنگلات‌وعلفچر ها:

ساحه جنگلات افغانستان به اندازه یـــك ملیون ونهصد هزار هکتار تخمین شده‌وساحه جنگـلات اقتصادی در مناطق پکتیا ، کنـر و صفحات شمال وشما لغر ب افغانستان‌متمرکز است.

استفاده موثر ـ حفاظه واحیأ مجدد جنگلات نه‌تنها ازنگاه سویه اقتصادی مردم بلکه‌ازنگاه تاثیرات آن بالای اقلیم حفاظه ذخایر آب‌وخاك نیز مهم است. درزمینه بهره برداری قریـــب ضایعات بیشتر از٦. فیصد بوده ومیزان‌بهره برداری موجوده بلند تر ازآن است که‌بـــه جنگلات فر صت تجدید رابه‌همان اندازه‌میسر بسازد.

حفظ‌ومراقبت یکصد هزار جریب ز میـــن ساحه پسته صور ت گر فته ویکتعداد نقشه های‌جنگلات وعلفچر به کمك کارتو گرافی ـ تکمیل گردیده است .

حصول دو هزار قطعه فو تو هوایی بـــه مقیاس ابر ۵۰... ، ابر ۱۰۰۰۰. وادامـــه

ترسیم تصنیف اراضی به مقیاس ۱ ـ ۵.... ونقشه برداری باغهای ولایات کشور وهمچنان ترسیم پنج قطعه نقشه چپه دره وبه تعداد چهل قطعه نقشه های قوریه جات تکنیل نموده است.

تکمیل نقشه های حدود اداری افغانستان به مقیاس های ۱ بر ۵۰ و۱بر ۱۰۰ هزار.

ترتیب نقشه علفچر افغانستان بمقیاس ۱بر۲۳۰۰ هزار

تکمیل قسمتی از نقشه های فرش نباتی افغانستان ۱ـ ۵۰۰ هزار یکورق و لا یست نمیروز.

ترتیب و تکمیل نقشه فرش نباتی و محیطی به مقیاس ۰ بر۱ـ۵۰ هزارو ۱ بر۲۵۰ هزار نیمروزونقشه یك بریك ملیون به تعدادسه ورق ادامه دارد.

ترسیم نقشه پسته هرات وباد غیس بمقیاس ۱بر ۲۵۰ هزار وچاپ ده قطعه نقشه های پسته درولایت مذکور بمقیاس ۱ـ ۵۰ هزار.

ترتیب نقشه های علفچر ولایت سمنگان به مقیاس ۱ـ ۵۰ هزار وتهیه یك قطعه نقشه ساحه زراعتی کابل.

غرس وتوزیع نهال غیر مثمر ـ پسته زینتی وقلمه ۱۷۸۰۹۰ـ اصله

پروگرام پسته :

حفظ ومراقبت تمام ساحه جنگلات پسته:

غرس ۱۹٤۳۵۲ اصله نها ل پسته درولایات سمنگان، بادغیس جوزجان وفاریاب که ۹۵ فیصد نتیجه مثبت بدست آمده .

بذر پسته بداخل ٦۸ هزار خریطه پلاستیکی نفوس ساحه ۱۵۰۰۰ جریب جنگل پسته توسط سیم خار دار بالای پایه های کانکریتی وسروی ابتدایی انواع نباتات طبی درداخل این ساحه جمع بذر ۱٦٤ کیلو گرام انواع مختلف علو فه بمنظور تکثیر .

تهیه و ترتیب اسما لاتین ۲۲۹نوع نباتات طبی.

پروژه پکتیا :

درزمره پرو گرامهای جنگلات یکی هم ـ پروژه انکشا فی همه جانبه پکتیا میباشدکه به منظور ارتقا سطح زند گی ـ استخدام واستفاده اعظمی ازمنابع طبیعی و بشری این منطقه به وجودآمده است اهداف متذکره فوق از طریق تطبیق پروگرام های متکا ثف زراعتی احیاو بهره برداری از جنگلات طبیعی ـ پرو گرام های آبیاری و پرو گرام های تربیوی برآورده خواهدشد . درسا ل ۱۳۵۳ پرو گرام های انکشافی پکتیا در چوکات پروگرام های مربوط ملی رهنمایی گردیده است .

خلص اجراآت پرو ژه انکشا فی پکتیا قرارذیل است.

توزیع کودکیمیاوی ۱۰۵۲ تن

تخم پاکی ذریعه ماشین ۲۰۰ تن

ادویه پاشی ٤۲۸۰ جریب زمین

محلول پاشی ۹۹۰۰۰۰ لیتر

ساحه تحت فعالیت مامورین ترویج ۱۵۳٤۰۰جریب

توصیه های زراعتی و فنی دهاقین ۲۰۰۰۰ نفر

احداث باغهای چار مغز درز مین‌های زراعتی ۷۳۰۰۰ جریب زمین

توزیع تخم اصلاح شده ۸ر٦ تن

تعداد قطعا ت نمایشی گندم وسبز یجات ٦٥٠ قطعه

توزیع نهال های مثمر ۸.۲۷٦ اصله

ساحه قور یه میوه جات ۱۵۰۰ جریب

غرس نهال مثمر وغیر مثمر ۱٦۳۰۰۰ اصله

پیوند درختان مثمر ٤۳٥۰ اصله

توزیع تخم سبزیجا ت ٦۱۲ کیلو گرام

توزیع نهالی سبزیجا ت ۲٦۲۰۰۰ بته

جمع آوری تخم سبزیجا ت ۹۰۰ کیلو گرام

تطبیق واکسین وتداوی با لای حیوانات مختلف ۲۷.٦۱ فرد

القاح حیوانا ت ۹۱۰ فرد

حفر چاه وکاریز ۸ حلقه

حفاظه جنگلات ٤٥۰۰۰ جریب

بذر وتربیه نهال‌درخریطه‌پلاستیکی‌وبدون‌خریطه‌پلاستیکی ۷۸۰۰۰۰ اصله

بهره‌برداری فنی از جنگل مند هیر ۳٥٥۹۰ متر مکعب

غرس‌نهال ذریعه خریطه پلاستیکی‌درساحه ۲۰۰هکتار ۱٦۰۰۰۰ اصله

احداث وترمیمات سرك جنگلاتی ۷۸ کیلو متر

بذرتخم درختان جنگلی ۷۹ هکتار

جمع آوری تخمیا نجات جنگلی بمنظورنهال ۱۸۹۰ کیلو گرام

مراقبت ساحه غرس شده ۳۹۰ هکتار

تداوی مریضا ن مختلفه ٥.۸۷۳ نفر

انکشاف کنر ها:

هدف این پروژه در مرحله اول تطبیق‌پروگرام ایجاد زیر بنا های فزیکی‌ومطالعات تخنیکی جهت در پیشبینی امکانات رشدطویل‌المدت این منطقه میباشد . اجراآت این‌پروژه حسب آتی است :

احداث فارم سبزیجات درساحه ۱۰ جریب‌زمین .

توزیع‌غرس وپیوند نهال مثمر وغیرمثمر. ۳٥۷٥۰ اصله

مجادله بافات وامراض نباتی ۳۸۷ جریب

توزیع نهالی سبز یجات ۱٦۷۰۰۰ بته

تعداد قطعات نمایشی گندم	١٦ قطعه
توزیع کود کمیاوی	١١٦ تن
احداث قوریه جنگلاتی	٣ جریب

تکمیل دیزاین و ترتیب نقشه و تعمیرات دفاتر پروژه.

سروی ساختمان بر قآبی	٦٦٠ کلیواته

اعمار یک بند ابگردان به حجم (٤٥٠٠) متر مکعب.

بمنظور تغییر مسیر یک شاخه دریای کنر.

احداث سرک جنگلاتی	٦ کیلو متر.

وترنری و مالداری :

سکتور مالداری ١٠ فیصد عاید ملی را تشکیل داده و در حدود ٣٠-٣٥ فیصد عواید اسعاری کشور ازهمین منبع بدست می آید پرابلمهای عمده این سکتور ضریب بزرگ مرگ و میر حیوانات دراثر شیوع امراض حیوانی کمبود علوفه در زمستان پناهگاه ها و آب اشا میدنی می باشد. فعالیتهای عمده این سکتور درسال جاری قرار آتی است:

معاینه لابراتواری درمرکز وولایات بالغ بر	١٠٠٠٠ معاینه
حمایهٔ حیوانات علیه امراض مختلف	٣٨٤٠١٩١ فرد
تولید واکسین های مختلفه	٤٤٠٠٠٠٠ دوز
تولید تخم	٧٤٠٠٠٠ بیضه
تولید چوچه	٢١٠٠٠٠ قطعه
تکثیر زنبور عسل	٥٣٠ فامیل
تولید عسل	٦٦٢٧ کیلو گرام
تولید موم	٢٠٠ کیلو گرام
تولید جعبه ١٢ گرامه تخم پیله تجارتی	٢٧١٥٠ جعبه
تولید غوزه	٢٢٣١ کیلو گرام
تولید کاغذ ستاک مادری	١٢٦٠ تخته
تکثیر چوچه ماهی دردرونته وقرغه	١٠٧٨٣٠ عدد
القاح مصنوعی در٩ ماهه استیشن مرکزوولایات	٣٣٤٥٠ راس

پروژهٔ هلمند :

توزیع اراضی به ناقلین	٢٠٣٠٠ جریب
تعداد خانوار	١٧٠٠ خانوار
تولید گندم	١٥٩٤٦٠ تن
تولید پخته	٣٤٩٠٠ تن

استعمال کودکیمیاوی درگندم وپخته	۱۹۸۱۸	تن
غرس وپیوند نهال بالغ بر	۲۰۰۰۰۰	اصله
جمع آوری تخم اشجار	۲۲۰۰۰	کیلو گرام
بذر علوفه	۲۷۰	جریب
مراقبت وآبیاری قوریه جات، باغات انگوروانشجار	۲٤٥٦	جریب
تولید شیر	۲۹۰۷۱۸	لیتر
حیوانات القاح شده	۲۰۷۷	فرد
تداوی ووقایه حیوانات	٤۷٦٤	فرد
فروش طیور	۱۰٦٥۲	قطعه
تولید گوساله وبره	۲۳۸	فرد
تجزیهٔ آب وخاك	۷۰۳٤	نمونه
سروی وادامه زابر ولاین اندازه درخشکه بهوپروفایل زابر ها	۷ر۲۲۲	کیلومتر
سروی پروفایل مسیر جدید پرجاوه	۲۱	کیلومتر
حفرکارکانال جدید شمالان	۲ر٦	کیلو متر
دیزاین کانال جدید شمالان	۷	کیلومتر
دیزاین زابر جدید	۹ر۲۳	کیلومتر
اعمار دهنه های پخته کانال سراج	۱۰	عدد
دیزاین پرجاوه لوی مانده	۲	کیلو متر
اصلاح وعمیق ساختن زابر بطول	٥۲۰۰	متر
اصلاح وترمیم کانال سراج	۱٥	کیلو متر
تکمیل حفر کاری زابر درویشان	٤۹٦۲	متر

کندنکاری کانال پروژهٔ چخانسورولایت ، نیمروز بطول ۱۰ متر حجم فزیکی ۷٦٤۲٥۰ متر مکعب

شرکت انکشاف مالداری هرات :

این پروژه که باساس خط مشی دولت جمهوری دراسد سال ۱۳٥۲ تاسیس ودر ثور سال ۱۳٥۳ به فعالیت آغاز نموده است نقاط ذیل ازجمله اهداف عمدهٔ آن بشمار میرود .

۱– **تنظیم واداره امور مالداری و صنعت گوشت .**

۲– تشویق وتوسعه فعالیت های مربوط به انکشاف مالداری ومنابع زراعتی متعلق بهآن .

۳– **مطالعهٔ منظم واجرای تحقیقات علمی** در بارهٔ تکثیر ، نگهداری با ارزیابی وآماده ساختن مواشی برای فروش وهمچنان ذبح ومهیا **نمودن گوشت ودیگر محصولات حیوانی** برای **فروش .**

٤ـ اعطای مشوره دربارهٔ تاسیس وپیشبرد امور موسسات مالداری وصنعت گوشت ودیگر محصولات آن‌درمرحله اول برای نیل به‌اهداف فوق فعالیت های آتی درنظر است :

۱ـ ارزیابی‌قرضه های مالداری برای ۱۲۰۰ فارم زارعین تحت پروگرام پروژه واعطای ن ازطریق بانك انکشاف زراعتی که ازاین قرضه هازارعین برای تهیه آب اضافی زرع علوفـهٔ حیوانی ، تربیه وفربه نمودن‌گوسفندان استفاده مینمایند .

۲ـ اصلاح، اجرای تجارب بهره بـــرداری ازیك قسمت ازعلفچر های ولایت هرات .

۳ـ احداث یك فارم تحقیقاتی ونسلگیری گوسفندان درمساحت ۱۲۱۰ جریب زمین .

٤ـ اعماریك مسلخ عصری با ملحقات آ ن بظرفیت نیم ملیون گوسفنددر سال .

شرکت انکشاف مالداری ازاول سال ۱۳۵۳ فعالیت های‌مقدماتی ذیل رااجرا نموده است

۱ـ تدوین اساسنامه شر کت ، امضـــای موافقتنامه های قرضوی ، تاسیس هسته‌مرکزی پروژه واستخدام پرسونل .

۲ـ آماده نمودن مشخصات مسلخ واوراق مربوطهٔ آن برای داوطلبی اعمار بالمقطع مسلخ وانتخاب پنج‌کمپنی برای مرحله نهایی داوطلبی وعقدقرار داد (طبق پیشبینی اعمار بالمقطـع مسلخ بادوایرامتحانی آن درمدت ۲٤ماه انجام می یابد) .

۲ـ آمـــاده نمـــودن و بـذر پنجـــا ه جریب زمین فارم مسلخ برای تجربه نـــوع رشقه وجودرهرات .

٤ـ اعمارمرکزو دفترفارم وخانه‌های‌رهایش دهقانان وغرس یکهزار اصله نهال مثمر در ساحه فارم .

٥ـ آماده نمودن وتقسیم بندی وجویه‌کشی دوصد جریب زمین فارم جهت زرع علوفـــهٔ حیوانی .

٦ـ سروی ولایت هرات وولایات همجوارآن ازنگاه مالداری وسروی جیوفزیکی زمین فارم .

۷ـ حفریك حلقه چاه به‌عمق ٦۰ متر ویك حلقه بعمق ۱۲ متروترمیم ۷٤۰ متر کـاریز که فعلاازیك حلقه چاه ویك کاریزآن مجموعا درحدود بیست لیترآب درفی ثانیه توسط پمپ بدست می آید، البته استفاده ازچاه عمیـــق بعداز نصب پمپ صورت میگیرد .

۸ـ ارزیابی فنی واقتصادی دوصددرخواستی قرضه زارعین تحت پروگرام پروژه وسپردن یك تعداد آن به بانك انکشاف زراعتی جهت اعطای قرضه .

۹ـ تدویر کورس های نظری وعملی توسط متخصصین درامور پلان گذاری مزارع مالداری زرع علوفهٔ حیوانی وامور تربیه گوسفند کـه بصورت مستمرادامه دارد .

۱۰ـ تهیه نقشه های مکمل برای مراکـز ترویجی منازل رهایش مامورین ودفترمرکزی شرکت و آماده نمودن آن برای داو طـــلبـی ساختمان .

۱۱ـ تهیه لوازم دفتر اثاثه وتاسیس سیستم اداری ومالی .

۱۲ـ مطابق اهداف شرکت باساس هدایت پروژه های ذیل برای تمویل آماده شده‌است:

الفـ پروژه انکشاف مالداری ولایت غـور بادغیس، فاریاب وجوزجان .

ب ـ پروژه احداث مراکز انکشاف مالداری درعلفچر های ولایت هرات .

انکشاف کوپراتیفها :

این پروژه مسئول تاسیس کوپراتیف های ابتدایی وثانوی بوده ودهاقین وباغداران رابه کارهای دسته جمعی ازطریق کوپراتیف هــا آشناء میسازد .

رهنمایی به متود های فنی باغداری بهتــر ساختن جنسیت تولیدات زراعتی مساعدت در قسمت بازاریابی وصادرات وتهیه کریدت از جملهٔ اهداف آن میباشد خلص اجراآت یکساله پروژه متذکره قرار آتی است :

تاسیس ٣٤ کوپراتیف ابتدایی وثانــوی زراعتی درکوهدامن ، کندهار ، قره باغ ، بلخ لوگر وبغلان .

دایرشدن کورس ماموربن درموسسه تعلیمات عالی ١٥٠ نفر

تکمیل کورس چهار ماهه برای آمرین ساحه ١٠ نفر

تکمیل کورس مامورین بانك انکشاف زراعتی ١٦ نفر

دایر شدن کورسهای ریفرشر برای مامورین داخل خدمت .

دایر شدن ورکشاپ برای مامورین وفلــم برداری ازجریان کورسهای زراعتی وکوپراتیفی

تعلیم وتربیهٔ اعضاء کوپراتیف ومامورین ولایات بلخ ، لوگروکندهار ٢٥١٠ نفر

مساعد ساختن زمینه برای قرضهٔ تولیدی (توزیع کود) ده ملیون افغانی ازطریق بانك انکشاف زراعت بکوپراتیفهای ولایت کا بل (کوهدامن وقره باغ) .

قرضه پیشکی مارکتنگ دوملیون افغانــی کوپراتیف هایولایت کابل (کوهدامن وقره باغ).

صدور کشمش بخارج ٢٤٢ تن

تهیه وتوزیع سلفر ٢٠٥٠ تن

بانك انکشاف زراعتی:

به اساس پروگرام های انکشافی وزارت زراعت بانــك انکشــاف زراعتــی فعا لیــت های آتی رادرطی سال ١٣٥٣ انجام داده‌است:

مجموع فروشات نقد ة بانـــك ٣٣٧١٤٧٤٠ـ افغانی

مجموع فروشات قرضــهٔ بانك ٧٩٨٧١٢٢٢٠ـ افغانی

درمبالغ فوق بصورت نقده وقرضه‌تجهیزات ووسایل آتی شامل میباشد :

تراکتور	٢٩٠ عراده
واترپمپ	١٨٠ پایه
ارهت	٣٧ پایه
پولیکلتوروقلبه اصلاح شده	٢٣ عدد

پروژه هایدرولوژی :

آب :

الف ـ هایدرولوژی ، خلاصه اجراآت سال ١٣٥٣ این قسمت پروژه طبق ذیل توضیح میگردد، درسال ١٣٥٣ یك گروپ مامورین فنی هایدرولوژی به ساحات هرات وفرا رود کندهار، ارزگان، بست ونیمروز رفته بهمکاری مدیریت هایدرولوژی کندهار آب دریا منطقه رااندازه نموده وسنمپل های آنرا غرض مطالعه مواد ترسوبی باخود آوردند .

گروپ دیگر ازمامورین هایدرولوژی بــه صفحات شمال کشور رفته بامساعی مشترکه مدیریت هایدرولوژی بالای دریا های ساحات

کندز بغلان ، بلخ، سمنگان ، جوزجان ،فاریاب وبادغیس وارسی کرده ودیتاها وارقام لازمه راجمع آوری نموده‌اند در ضمن مامورین هایدرولوژی ازریکارد های اتومات در ساحات پکتیاومشرقی که ایجاب وارسی ماهوار را می نمایند بازدید نموده ارقام ودیتا های لازمه راجمع آوری نموده اند درساحات غزنی کتواز، شاجوی وساحه‌میدان وساحات مرکزی کشور نیز فعالیت های هایدرولوژیکی خویشرا ادامه داده اند .

همچنان مامورین و تکنیشنهای مربوطه از استیشن های دریاهای ساحه کابل ، پروان و کاپیسا دروقت وزمان آبخیزی دریاهای مذکور وارسی واندازه گیری کرده ودیتاهای ضروریه راجمع آوری نموده اند .

تنظیم آب : فعالیت های عمدهٔ تنظیم عبارت بودند ازتهیهٔ راپور مقدماتی بند ذخیره کیله‌گی بالای‌دریای‌پلخمری‌بند، ورسبج وپروژه‌فراه رود همچنان ترتیب راپور بند چشمهٔ شفاء ومطالعه خواجه‌علی مطالعه اراضی تحت آبیاری صفحات شمال کشور وامکانات استفاده از آب دریای پنج وآمو .

مطالعه امکانات تولید برق درپروژه های گورگان ، چاردره کندز، خان آباد وسنگ مهر بدخشان .

مطالعه بندذخیرهٔ جرو، شروع مطالعه وامکانات احداث یك بند ذخیره بالای دریای پنجشیر امکانات استفاده ازبند سرخاب لوگر. ارزیابی مطالعات جیولوژیکی بعضی از بندها مطالعات مربوط به تولیدبرق درکنرها .

علاوه براکمال امور فوق انجنیران مربوطه درظرف سالی‌که گذشت یکعده کار های تخنیکی‌که خارج ازپروگرام کارهدایت داده شده اجرا نموده اند .

پروژهٔ سروی آبیاری های کوچك :

الف ــ مدیریت عمومی دیزاین وتوپوگرافی:

فعالیت های شعبه دیزاین شامل پیشبرد اموردیزاین پروژه سنگ مهربدخشان دشت بکواء ، پروژهٔ کوکچه، بندقرغه ، هریرودو غیره بودومدیریت سروی وتوپوگرافی‌درساحات کندز،خان‌آباد ،بندسلما، گورگان‌وچاردره‌کنرها پروژهٔ کوکچه ساحهٔ بادام باغ مصروف سروی ونقشه برداری های لازمه بوده اند .

پروژهٔ کوکچه :

درسه ربع سال ۱۳۵۳ جمعا ٤٨١٨٥ متر مکعب‌کندن‌کاری و۱۲۰٤۰ مترمکعب هموارکاری گردیده است . درقسمت اگرونومی پروژهٔ مذکور یك ساحهٔ هشتاد جریب زمین را کردبندی نموده یك واترپمپ رانصب نموده وازساحه مذکوربهره برداری نموده است .

سروی آبیاری کوچك :

ب ــ پروژهٔ آبیاری کوچك ، فعالیتهای این پروژه درسال ۱۳۵۳ شامل سروی ساحات پژن ولسوالی نجراب ، تخته پل ولایت‌کندهار کج عزیزخان لغمان، سنگ سوراخ ولایت بغلان صنعتی برجنگ ولسوالی کشك بوده‌که ازجمله راپور تخنیکی واقتصادی پروژه های کج عزیزخان وسنگ سوراخ ولایت بغلان تکمیل گردیده استوهم سروی چاه ها در مناطق مختلف مملکت ولست بعضی آنها که جمله بالغ به ۹۵ حلقه چاه میگردد بازدید به عمل آمده واز جمله ٢٦ آنها امتحان

شده است که بااستفاده ازمعلوماتهای حاصله به تعداد ۷٤ راپور تخنیکی به دسترس بانك زراعتی گذاشته شده است .

همچنان نظربه درخواستاهالی بعضیحصص مانند تخته پل، سپین بولدك ، خوگیانی، تگاب بختیاران ومحمدآغه ولایت لوگر ازنظر آبهای تحتالارضی مطالعهگردیده است. ضمناماموررین مربوطه پروژهٔ زراعتی بکواه همکاری هـــا ی لازمه رابعمل آورده است . باید متذکر شدکه هیات های فنی این پروژه ودر هروقت وزمان بنابردرخواست دهاقین محترم و اشخاصیکــه خواهش حصول قرضهٔ زراعتی رابرای مصرف درراه آبیاری داشته باشند باآنها عندااللزوم اعزام خواهد شد .

پروژهٔ گورگان وچاردره :

کار های سروی این پروژه شامل فعالیــت های مربوط ترتیب پروفایل، نهرگورگان وتهیهٔ نقشه های توپوگرافی بهمقیاس ۱بر۲۰۰ بوده است دردیزاین راپورتهیهشده مطالعه وامکانات بلندبردن آب درنهرگورگان مطالعه شده است شعبه ساختمان این پروژه امور ر تکمالـــی تعمیرات باغ شمال ، ساختمان تعمیر مربوط به ترانسفارمر ، آهن پوش نمودن تعمیرنمبر٤ وترمیم مکمل تعمیر نمبر ٤ راانجام دادهاست.

مدیریت عمومی آبهای تحت الارضی :

این مدیریت درسال ۱۳۵۳ امور مربوطــه به سروی ومطالعه ساحه سپین بولدك محبس جدید پلچرخی ، دهگز علاقهداری چپلیارساحه تپه تاج، کوتل خیرخانه ، پروژهٔ بکوا ساحه پوهنتون کابل ، مرستونکابل راانجام دادهاند، ضمنا سروی آبهای تحت الارضی ولایتکندز آبهای تحت الارضی بلخ وجوزجان وولایـــت فراه راانجام داده وراپور های تخنیکی یــك حلقهچاه درکندهار، یك حلقه درتورخم راتکمیل نموده اند کارچاه های بابوجی ولایت هرات قریه نوآباد نورزایی کندز چاه عمیق شاهجوی ولایت زابل ، چاه عمیق حاجی کوت ولایت بلخ رانیزبه پایه اکمال رسانیده اند .

همچنان نقشه هایدرولوژیکی ولایت ننگرهار به مقیاس ۱ر۲۵۰۰۰۰ ترتیب گردیده وکـار حفرچاه عمیق کرخ هرات درجریان اســـت علاوتا مدیریت مذکو ر تهیه راپور مقدماتی قوای چاروامور جیوفزیکی دشت بکواه وساحه لوگر راشروع نموده ودرولسوالی های شیندند ارغستان وشورابك کارحفرچاه هارا آغـــا ز نموده است .

پروژهٔ آبیاری هریرود :

فعا لیت هائیکه در سال ۱۳۵۳ آمریـــت ساختمانی پروژه هریرود انجام گردیده قـرار آتی میباشد :

انتقال یك پایه بلدوزر، دوپایه ماشیـــن ولدنگ وبعضی سامان تعمیراتی از ریاســت دستگاه ساختمانی بادامباغ الی پروژهٔ هریرود.

ترتیب وتهیه نمودن نقشه ساحه تعمیرات پروژه بهمقیاس ۱بر ۵۰۰ درحدودپنجاه هکتار، ترمیم داش سابقه درعلاقداری چشت شریف وحاصلات چونه ازآن بمقدار ۵۰ خروار کابل هموارکاری وکندنکاری تعمیرات دفتر وکند ن کاری تهداب تعمیردفترو تعمیرکارکنان باندازه ۵٦۹۸ مترمکعب . اصلاح سرك نسبت انتقال ماشین برمه بطول ٦۰ متروعرض ٤متر. تهیه مواد تعمیراتی ازقبیل سنگ، ریگ، جغل،

٤٠٠ مترمکعب کارساختمانی تعمیر دفتر ١٤٥مترمکعب میباشد .

فعالیتهای عمده واساسی که پروژه پروان‌درطول سال ١٣٥٣ انجام داده اند قرار ذیل خلاصه میگردد :

کندنکاری و پرکاری	١:٦١١٥٨ متر مکعب
سلوب کاری	٢١٢٨٠٨ متر مکعب
هنگاف کاری و پلستر کاری	٤٩١٦١ متر مکعب
سنگ کاری خشکه وبا مساله	١٠٩٠٤
کانکریت ریزی	٩٦١٩ متر مکعب
هموار کاری	٧٠٨٢٨ متر مربع
خشت کاری	٥٤٩٦٦٩ متر مکعب
تهیه چوب قالب بندی وخوازه	٢٧٧١ متر مکعب
تعداد کلکین های آهنی بلول های فولادی‌وکانکریتی وغیره	٩٢٠ عدد
جمع آوری سنگ	٤٥٠ متر مکعب
پلچك	٢٤ عدد
برمه کاری وپیچکاری	٣٠٠ سوراخ
سیمتابی سیخ گول ورخدار	٢٨٠١٨ کیلو گرام

ودر ورکشاپهای چك عمومی شاپ نقلیه‌شاپ‌برق واجرای چارچ خرادی وولدنگ خرادی خفیفه رفع عوارض عراده جات ووسایل نقلیه‌وچارچ بطری وترمیم وسایل برقی وولدنگ سامان مورد ضرورت اجرا گردیده است .

پروژۀ آبیاری سرده :

فعالیتهای در سال ١٣٥٣ در این پروژه‌اجراگردیده قرارآتی خلاصه میگردد :

سنگ کاری بامساله	٦٩٠ متر مکعب
نصب اجناس آهنباب	٢٤٠ متر مکعب
درپلان کار وسایط تخنیکی ساختمانی	١٠٤٤ هزار مترمکعب

وهمچنان ساختمان سیستم آبیاری جنا ح کانال چپ وساختمان سلوپ های کانکریتی آهن دار هموارکاری زمین، کارات ساختمانی جوی های تقسیمات آب وترمیم ساختمان های هایدروتخنیکی ، پاك کاری و غــیره در آن شامل میباشد . وهمچنین درجناح کانال‌راست اجراآت ساختمانی‌وساختمان‌های هایدروتخنیکی وکار ســاختمانــی جــوی هــای تقسیمات آب اجرا گردیده است . وهمچنان اجراآت زراعتی پروژه عبارت است ازکودپاشی جهت زرع‌گندم ساحهٔ ۳۰۰۰ هکتار اراضی آبیاری‌گندم۳۰۰۰ هکتار اراضی، شد یارکاری ٤۰۰ هکتاراراضی هموارکاری ۱۰۷ هکتار اراضی، ماله‌کاری ۱۰۷ هکتاراراضی ، بذرگندم بهاری ۹۰هکتاراراضی جویه‌کشی ۱۸۰هکتاراراضی، دست کاری۱۰۷ هکتار اراضی وکشت رشقه وجواری ۱۷هکتار اراضی میباشد .

وزارت پلان

وزارت پلان طی سال ۱۳۵۳ درپرتو اهداف ورهنمایی های دولت جمهوری‌افغانستان فعالیت های انجام داده است که فشرده آن ذیلاتوضیح میگردد :

درساحهٔ تعدیل وفعال‌ساختن‌ارگان پلانگذاری:

طی سال ۱۳۵٤ تشکیل ولایحه وظایف جدید وزارت پلان متکی بر پرنسیپ های علمی وبا رعایت جنبه های عملی طرح وبه‌تصویب دولت جمهوری افغانستان رسانیده شد . با تطبیق تشکیل جدید یکتعداد پست های که بصورت اضافی ایجادشده بودندحذف وادارات‌یکه برای طرح وتطبیق ومراقبت پلان هـا ی انکشافی ضروری میباشد درچوکات وزارت پلان تاسیس گردیده است . به اساس تشکیل جدیدآمریت تخنیکی‌که متشکل ازکادرهای انجنیری میباشد ایجاد شد .

ایجاداین آمریت بوزارت پلان فرصت خواهد داد تاطرح پروژه ها وتطبیق پلان رانه تنهااز نظراقتصادی بلکه ازنظر تخنیکی و انجنیری نیز مراقبت نموده میتواند .

مراقبت فعال پروژه های درحال ساختما ن وپروژه های تحت تدویر سکتور های مختلفه اقتصادی واجتماعی ازوظایف وزارت پلان بوده وواحد های مرکب ازاعضای اقتصادی وتخنیکی این وظیفه رابعهده خواهد داشت .

انستیتوت پلانگذاری اخیراً از طرف دولت جمهوری افغانستان که متکفل فراهم نمودن زمینه برای بلند بردن دانش اختصاصی کادر های وزارت پـلان میباشد به اساس تشکیل جدید رویکار آمده نیز جدیداً دروزارت پـلان ایجاد شده است .

انستیتوت پلا نگذاری و انکشاف اقتصادی قرار است به‌کمك تخنیکی ملل متحد هرچه زودتر فعال گردد، ایجاد کادرهای با کفایت اقتصادی وتخنیکی وبلند بردن سویه پرسونل پلانگذاری ودنبال نمودن تحقیقات اقتصـادی بصورت مشخص راجع به مسایل اقتصـادی افغانستان وروش حل مسایل ازاهداف عمدهٔ این انستیتوت میباشد. باتطبیق وانکشاف این انستیتوت این امکان میسر خواهد شد، تادر آینده روش طرح پلان، متکی‌براساسات‌علمی بوده وتحلیلات ارزنده اقتصادی سبب استحکام پیشبینی های پلان اقتصادی وارزیابی وضـع اقتصادی کشور شود .

آمریت جدیدالتشکیل تعلیم‌وتربیه دروزارت پلان سیمینار هاوکورس های رادررشته های اختصاصی وعمومی دایر مینماید وبه ایـن ترتیب‌ازراه تعلیم وتربیه داخل‌خدمت درارتقای سویه مامورین وزارت پلان و سا یر دوایـر سعی مینماید .

درساحهٔ پلانگذاری وتطبیق :

پلان سالانه‌انکشاف‌اقتصادی واجتماعی سال ۱۳۵۳ که دراواخر سال ۱۳۵۲ طرح شده بود به نشر رسید .

نتایج پلان مذکور که حاوی اهداف عمدهٔ انکشاف ، پروگرام های مشخص سکتوری و

تحلیل وپیشبینی وضع اقتصادی بود کاملا اطمینان بخش بوده واین روش موثردرچوکات اهداف دورنمایی دولت جمهوری دنبال خواهد شد . راجع به طرح متدولوژی پلان سازی یك سلسله فعالیتهاصورت گرفته ودرآینده نیز تعقیب خواهد شد .

بودجهٔ انکشافی سال ۱۳۵٤ که منعکس کنندهٔ پروگرام سرمایه گذاری دولت درسکتور های اقتصادی واجتماعی میباشد طرح ودراخیر سال ۱۳۵۳ به تصویب دولت جمهوری رسید .

دربودجه انکشافی سال ۱۳۵٤ توزیع منابع به اساس نیازمندی پروژه های انکشافی و سکتور های اقتصادی رعایت گردیده است . بعلاوه طی پلان مالی سال ۱۳۵٤ در حجم سرمایه گذاری انکشافی بمقایسهٔ سال قبل ۸۷ فیصد تزئید بعمل آمده است .

طی سال ۱۳۵۳ به تأسی ازرهنمایی های دولت امور مطالعات وتشخیص یکتعداد پروژه هاادامه یافته ومطالعات عدهٔ ازآنهاتکمیل ودرسال ۱۳۵٤کارساختمان آن آغازوتطبیق خواهد شد.

بمنظور ایجادهم آهنگی درتطبیق پلان های انکشافی وتوضیح مکلفیت های موسسات مختلف دولتی درقبال طرح وتطبیق پلان وزارت پلان در سال ۱۳۵۳ سعی نموده است مسودهٔ مقرراتی راترتیب نمایدکه مراتب نهایی خویش راتکمیل مینماید، وضع چنین مقررات باعث خواهد شد تاعملیهٔ پلانگذاری بیشتر منسجم شده ومسئولیت های موسسات دولتی درزمینه پلانگذاری شکل اصولی رابخود بگیرد .

در ساحهٔ فینانس :

وزارت پلان درچوکات پالیسی های دولت جمهوری درزمینه استفاده موثر وسریعتر از کمك های مالی کشور های دوست وموسسات بین المللی طی سال ۱۳۵۳ امور ذیل راانجام داده است :

پروتوکول همکاری اقتصادی بین افغانستان وایران امضاء شده‌که به موجب آن دولت ایران درتمویل پروژه های خط آهن ، احداث فابریکه های نساجی، شکر، سمنت، کاغذ و استفاده ازآب هلمند درساحه هلمند سفلی سهم خواهد گرفت. برای مطالعات اقتصادی وتخنیکی پروژه های مذکور ده ملیون دالر کمك بلاعوض را حکومت ایران بدسترس افغانستان گذاشته است‌که استفاده ازده ملیون مذکور آغازگردیده

موافقتنامه ده ملیون قرضه باشرایط مساعد ودوملیون کمك بلاعوض حکومت عراق امضاء وامکانات استفاده ازآن فراهم شده است . احداث صنایع نساجی وایجادتسهیلات درساحهٔ معارف وصحیه ازکمك مذکور تمویل خواهد شد .

موافقتنامه قرضه ده ملیون دالر باحکومت بلغاریا به امضاء رسیده‌که ازاین قرضه در تمویل فابریکه های کانزر ومیوه وخشك نمودن سبزیجات، چرمگری وپراسس گوشت، مرغداری وتولید روغن نباتی استفاده بعمل خواهد آمد. مطالعات پروژه های مذکورازکمك بلاعوض حکومت بلغاریا صورت خواهد گرفت.

موافقتنامهٔ قرضه ۱٤ ملیون دالرو (۲۵۰) هزاردالرکمك تخنیکی بانك آسیایی جهت دروازه های پرچاوه بندکجکی بابانك انکشاف آسیایی به امضا رسید .

موافقتنامه قرضه دو ملیون دالر

اضافی برای تکمیل لیـــن انتقـال بـــر ق کجکی، هلمند، قندهاربامضاء رسید . ایـن مبلغ شامل (۹٫۵) ملیون دالر میباشد کـــه موافقتنامه آن باین منظور قبلاامضاء شده‌است.

مطابق پروتوکـــول های قبلی موا فقتنامـه همکاری اقتصادی وتخنیکی بین جمهـوریـــت افغانستان واتحاد جماهیر شوروی مبنی بـــر تادیهٔ (۳۰۸) ملیون روبل بامضاء رسید . از قرضهٔ مذکور درتمویل پروژه های ذیل‌استفاده بعمل خواهد آمد .

استفاده ازآب آموذریعه پمپ درساحهٔخوش تیپه ، بندذخیره ، چشمه شفاء ، بالای دریای بلخ، سیستم آبیاری کیله‌گی به شمول‌فابریکه تولید برق بند آبگردان بالای دریای کـوکچـه تاسیسات کانال ماشینی وتجدیدساختمان های ارچی ونوآباد، پروژه مایکروویف کـابل مزار لابراتوار مکمل تجزیه مواد معدنی، لین انتقال برق ازنغلوالی جلال آباد، احداث سب‌استیشن های برق، توسعهٔ فابریکه موجوده یااحداث فابریکه کودکیمیاوی جدید. تکمیل پلان برق رسانی شمال کشور، تهیه مطالعات تخنیکـی واقتصادی فابریکه، تغلیظ وذوب‌مس، استفاده ازآب دریای‌کوکچه، پروژه‌سازی‌معادن حاجی‌گك ترمیم میدان هوایی کابل، استدیوی فلمبرداری واستدیوی ضبط صوت در کـابل تو سعـــه استخراج وصدور گاز، احداث فابریکه هـای حلاجی ورنگ آمیزی ، توسعه فابریکه نساجی گلبهار ، توسعه واحداث ذخایر غله وفابریکه های نان پزی .

بر علاوه مطالب فوق موافقتنامه به تعویق انداختن تادیات ربح واقساط (۱۰۰) ملیـون روبل قرضه های قبلی تا سـال ۱۹۸۰ بیـن دولتین به امضاء رسید .

موافقتنامه یك ملیو ن پونـد به منظـــور تمویل پروژه های جن وپرس وتیل کشـــی باحکومت انگلستان بامضاء رسید .

موافقتنامه‌سیزده ملیون‌دالرقرضه‌جهت‌تقویه‌بانك انکشاف زراعتی افغانستان بابانك جهانی به تفاهم رسید، بااستفاده ازقرضه مذکور که به شکل کودکیمیاوی ماشین آلات ، تخم اصلاح شده وکمك های تخنیکی مساعدت میشود . بانك انکشاف زراعتـی در معـرفی و تطبیـق تکنالوژی معاصر زراعتی نقش عمده را ایفاء خواهد نمود .

جمهوریت مردم چین به‌منظوراحداث یکتعداد پروژه های انکشافی وعده کمك (۵۰)ملـیون دالر قرضه طویل المدت بدون ربح رابافغانستان داده است .

امکانات استفاده باقیمانده (٦۰) ملیون مارك قرضه سابقه جمهوریت اتحادی آلمان درتمویل یکتعداد پروژه هادرساحهٔ مخابرات، برق، آب مشروب میسر گردانیده شده است. که منجمله

موافقتنامه قرضه مواد استهلاکی به مبلغ(۳۰) ملیون مارك ازطریق وزارت مالیه با مقامات آلمانی امضاء شده که تحت آن پروژه های واکسین‌سازی وتهیه بس های شهری تمویل خواهد شد .

درساحهٔ امداد تخنیکی :

وزارت پلان سعی ورزیده است تاکمك های بلاعوض تخنیکی ومالی موسسات بین المللی وکشور های دوست رابه منظور تمویل وفعال ساختن یکتعداد پروژه های اقتصادی واجتماعی جلب نماید. طی سال ۱۳۵۳ یکتعداد متخصص از طریق پروگرام های عمده ملل متحد درپروژه های مختلف مصروف بوده وبه تعداد بیشتراز ۱۳۹۸ـماه نفرتسهیلات تربیوی برای یك تعداد مامورین افغانی در خارج از کشور تسهیلات تربیوی مهیاء شده است، برعلاوه به قیمت بیشتر از (۶ر۶) ملیون دالر کمك مواد وسامان آلات از طریق ادارات مختلفهٔ ملل متحد و سایر موسسات بین المللی صورت گرفته است .

همچنان طی سال ۱۳۵۳ امداد یکتعداد ممالك دوست وموسسات بین المللی در ساحات مختلف‌ازقبیل مخابرات، برق، زراعت وآبیاری معارف ، صحت عامه وغیره جلب گردیده‌است. تحت این پروگرام بیشتر ازیکهزار فیلوشپ واسکالرشپ به افغانستان داده شده وبیشتر از(۷۴۵) نفر متخصصین خارجی ازسایر منابع درداخل کشور مصروف فعالیت میباشد .

ساحهٔ سرمایه گذاری صنعتی خصوصی :

درطول سال ۱۳۵۳ به تعداد ۶۰ درخواستی جدید بغرض سرمایه‌گذاری دررشته های مختلف تولیدی بوزارت پلان سپرده شد، طرح پلان ابتدایی (۲۱) پروژه درجریان سال موردتائید وتصویب کمیته سرمایه گذاری قرار گرفته ویك پروژه بصورت نهایی تصویب شد .

درجریان سال ۱۳۵۳ ده پروژه تصویب شده قبلی به سرمایه ابتدایی (۷ر۹۷) ملیون افغانی درحالیکه زمینه استخدام ۷۳۰ نفر را مهیا میسازد جدیداً به فعالیت آغاز نمود .

مجموع پیشنهاد سرمایه‌گذاری درسال ۱۳۵۴ درحدود دوصد پیشنهاد پیشبینی میشود . بعلاوه باشامل شدن ریاست انکشاف سرمایه گذاری خصوصی درچوکات وزارت پلان طی سال ۱۳۵۳ قانون سرمایه گذاری خصوصی مورد تجدید نظر قرار گرفته وانفاذ آن اعلام‌گردید .

ریاست افغانی سره میاشت

جمعیت افغانی سره میاشت طبق اساسات مندرج استاسنامه وپرنسیپ های بین المللی مشترکی جمعیت های مماثل خیریهٔ جهان طی سال‌که گذشت درداخل وخارج کشور متقاضی امکانات مالی ومسئولیت های نوع خواهی آن درمواقع حدوث حوادث طبیعی وغیر طبیعی در مرکزوولایات وخارج‌کشوربرای آسیب رسیدگان مساعدت های متنوعی خودرا توزیع و ارسال نمود این کمك هاشامل پول نقد، ادویه، کمك های اولیه طبی ، تهیه خون برای مریضان مستحق ، پرداخت حق الاجرت مریضای، تهیه رادیوگرافی وغیره کمك های صحی واجتماعی بوده است .

جمعیت افغانی سره میاشت طی سال گذشته به استثنایی کمك های البسهٔ آن‌که درروز های جهانی سره میاشت، هفته مخصوص ، روزمادر وغیره نموده است تنها نقد ادویه تهیه خون حق الاجرت بسترمریضان‌معادل ۵۵ر۷۱۳۳۷۱۵ افغانی درداخل وخارج کشور کمك‌کرده است جمعیت افغانی سره میاشت بادر نظر داشت پرنسیپ سرعت عمل برای وقایع محدود محلی ورسیدگی عاجل به احوال آسیب رسیدگـــان مبالغ تحت سه درجه به نمایندگی های جمعیت در۱۸ ولایت کشور تخصیص صادر نموده . تااز این مبالغ بنابر فیصله ومجامع مرکـزی آن ولایات برای آسیب رسیدگان حوادث خورد به سویهٔ محلی دروقایع وحوادث طبیعی بـــه آسیب رسیدگان توزیع کند .

توزیع البسه کمکی جمعیت برای محبوسات مرکز .

کمك جمعیت برای متعلمین بی بضاعت مکاتب ابتدایی مرکز .

وهمچنان به‌روسایی مجامع مرکزی نمایندگی های ولایات ازمرکز جمعیت هدایت داده شد دروقت بروز حوادث بزرگتر طبیعی از قبیل زلزله، سیلاب وغیره که کمیت وکیفیت حادثه وسیعتر باشد باسرعت عمل راپورآنرابه مرکز جمعیت مخابره نمایند . تاجمعیت افغانی سره میاشت به روی پلان مطروحه کمك های مزید ومتنوعی شامل نقد ، جنسي ، موادغذایی سرپنائی موقت، یعنی خیمه وادویه وکمك های عاجل طبی به محل مذکورارسال واعزام دارد.

جمعیت برای این منظور پنج یونت سیاررا تشکیل کردکه لوازم این یونت ها سال های گذشته تهیه وخریداری شده بود این یونت ها به سه‌گروپ امداد عاجل تقسیم‌گردیده است هرگروپ باقافله موترهای لاری ها، پیکب ها، وامبولانس ها مجهز میباشد .

پرسونل آن نرس ها پرسونل امداد اولیه راپورتر، عکاس وغیره تیین‌گردید ، هرگروپ این امداد عاجل ۱۵۰۰ نفر آسیب رسیده رابا مواد غذایی ، البسه ، سرپناهی موقت، یعنی خیمه ، خدمات صحی ، امداد اولیه مساعدت کرده میتواند، یعنی هرسه‌گروپ عاجل ظرفیت کمك ٤٥٠٠ نفر آسیب رسیده رادارامیباشد .

جمعیت افغانی سره میاشت برای تر بیه پرسونل گروپ های امداد عاجل کورس های رادرداخل جمعیت تأسیس‌کردکه طی چندکورس بالغ بر(۷۰) نفر ازمامورین جمعیت رادرشقوق امداد اولیه تربیه کرد .

جمعیت‌افغانی سره میاشت روی پلان مطروحه انکشافی امداد اولیه ومراکز امدادی عاجل ۳۰٤

مرکزامداد اولیه رادر ولایات اعمار میکند که اساس یکعده این مراکز امداد اولیه‌که درسال های قبل گذاشته شده بود ازآن جمله طی سال گذشته مراکز امداد اولیه‌کندهار، ننگرهار هلمند، قندز، هرات‌وبلخ افتتاح شده‌و۲٤ساعت درخدمت هموطنان قرار گرفته وهرکز دیگر در ولایات غور، فراه وغزنی عنقریب افتتا ح میگردد .

جمعیت افغانی سره میاشت با تاسیسات خدمات صحی خودکه شامل مرکز امداد اولیه درمرکز وبعضی ولایات کشور است به‌شمول روغتون حضرت امام صاحب (٥٢١١٠٢) نفرطی سال گذشته ازخدمات صحی جمعیت برخوردار شده اند که ازآن جمله (١٦٢١٩٦) نفر شان معاینه ، تداوی ، پیکاری، واکسین شده اند وبرای (٣٨٩٢٩) نفر معادل (٢٧٦٢٣٤٢)افغانی ادویه، خون، اجرت بستر، معاینات لابراتواری رادیوگرافی ، فیزیوترایی ، قیمت لوازم طبی کمك کرده اسعت . کمك های طبی که برای مراجعین مستحق روزانه صورت گرفته است . قرارآتی است :

١ـ ادویه برای ١٨١٥ نفر معادل ١٨٣٠٧٧ افغانی .

٢ـ اجرت معاینات لابراتواری رادیوگرافی معادل ٢٩٨١ـافغانی .

٣ـ اجرت بستر برای ٤٨٨ نفر معادل ٩٣٧٦٣١ـافغانی .

٤ـ خون برای ٢٤٣ نفرمریض بی بضاعت معادل ٣٢٦٢٥٠ـافغانی .

٥ـ عینك طبی وآلهٔ شنوایی وبوت های آرتوپیدی معادل ٢٢٦٧٠ـ افغانی .

ادویه، موادغذایی ازقبیل پروتین، ماهی، شیر خرماوغیره برای مادران‌حامله شیرده هاشم‌خان زیژنتون معادل ١٧٠٠٠ـافغانی .

توزیع ادویه برای ٣٦٠٠ـنفر اهالی گلران هرات معادل ١٨٨٦٨٠٠ـافغانی، همچنان‌جمعیت افغانی سره میاشت برای آسیب رسید گسان سوریه‌که درجنگ بااسرائیل‌آسیب دیده بودند وآسیب رسیدگان سیلاب های بنگله دیش و آسیب رسیدگان‌زلزله صوات پشتونستان ٢٥ هزاردالر کمك ارسال نموده است .

جمعیت افغانی سره میاشت درطول سال ١٣٥٣ کمك های راکه ازطرف لیك ویکعده اعضای آن دریافت نموده قرار آتی است :

١ـ مقدار بیست تن خرما ازطرف حکومت عراق .

٢ـ مبلغ پنجهزار فرانك سویسی معادل ٩٠٠ هزار افغانی راجهت پیشبرد مراکز امداد اولیه ازطرف لیك‌کمك گردیده است .

٣ـ سی ودو کارتن مواد امدادی که مشتمل برالبسه ومواد طبی که معادل ٤٤ر٢٠٨١ دالر کانادایی میشود از طرف صلیب احمر کانادا کمك شده است .

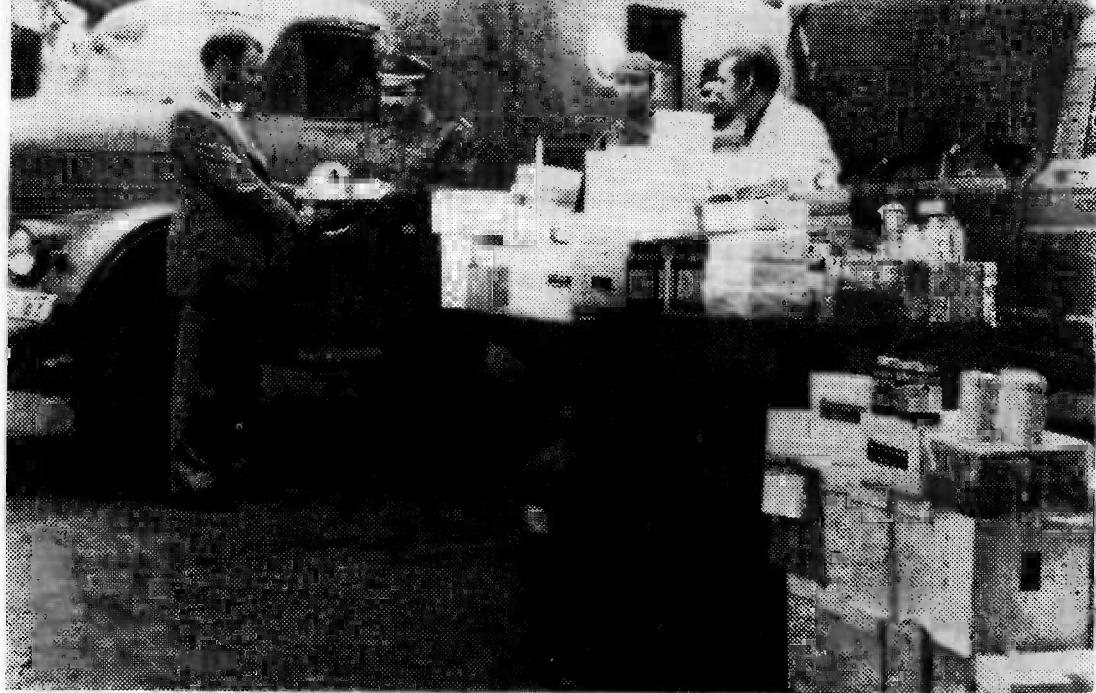
٤ـ ١٧ تن موادشامل البسه ازطرف صلیب احمر سویدن .

٥ـ معادل ٤٩٢٧٦ شلنگ اتریشی ادویهٔ توبرکلوز ازطرف صلیب احمر اتریش .

٦ـ معادل ٢٦٧٥٠ـ فرانك سویسی ادویه وشیرپودری صلیب احمر سویس .

٧ـ معادل پنجاه دوهزارودوصد وهفت کرون سویدنی البسه ازطرف صلیب احمر سویدن .

٨ـ معادل چار هزارفرانك سویسی ادویه

توزیع ادویه کمکی جمعیت برای روغتون نمبر (۱) ونمبر (۲) اردو .

ازطرف صلیب احمر انگلستان .

۹ـ معادل پنجهزارمارك فنلندی ادویه‌ازطرف صلیب احمر فنلند کمك کردیده است .

۱۰ـ معادل هفت ونیم ملیون افغانی مواد غذایی برای مرستون هاازطرف موسسه غذایی جهان باین جمعیت مساعدت کردیده است .

جمعیت افغانی سره میاشت برای روغتون های نمبراول ودوم اردونادرشاه روغتون ، وزیر اکبرخان ، زیژنتون، موسسه صحت طفل کلینیك شش نسوان میرمنو روغتون ومحبس طی سال (۱۳۵۳)ادویه معادل (۱۳۷۷۵۰)افغانی مساعدت کرده. وهمچنان برای متعلمین ومتعلمات بی بضاعت مکاتب ولیسه هاالبسه تابستانی وزمستانی طی سال (۱۳۵۳) مساعدتاً توزیع کرده است .

جمعیت افغانی سره میاشت ازطریق تعمیم لاتری کمك های ارزنده رابرای هموطنان پیش میبرد، درطی سال گذشته تحول مثبت ومثمر باجذب صدها نفراز فروشندگان سیار لاتری به وقوع پیوست درمقابل فروش هر قطعه تکت یك افغانی کمیشن قایل شد، اکثراً این فروشندگان سیارلاتری راشاگردان بی بضاعت مکاتب ومستمندان تشکیل میدهد و همچنان اشخاص مسن بی بضاعت وبیکار، سائلین و اشخاصیکه کسب وپیشه ندارند ودارای عائله کثیراند بافروش تکت لاتری بصورت اوسط هرنفر فروشنده سیار تکت روزانه هشتادافغانی بدست می آورند.

جمعیت افغانی میاشت درهر سلسله لاتری دوصد هزار افغانی ازطریق فروش تکت برای فروشندگان سیار درمرکز وولایات کشور که اکثراً آنهامتعلمین بی‌بضاعت، معلولین، متاهل وناتوان هستند مساعدت میکند ودر طی سال گذشته که ۱۹ سلسله لاتری قرعه کشی شده جمعیت سه ملیون وهشت صدهزار افغانی را برای کمیشن کاران لاتری تادیه نموده است ودر تأمین معیشت فروشندگان ومتعلقین‌ایشان خدمت موثر کرده است .

همچنان جمعیت درهر سلسله لاتری یک ملیون وسه صد هزار افغانی برای برندگان توزیع کرده‌که باساس حساب ۱۹سلسله‌لاتری بیست وچهارملیون وهفتصد هزار افغانی برای برندگان جوایز تادیه کرده‌که این خودنیزکمک موثردرحیات ایشان محسوب میشود .

توزیع البسه کمکی جمعیت برای‌محبوسین مرکز .

ریاست هوانوردی ملکی و توریزم

هوانوردی ملکی و توریزم در سال ۱۳۵۳

انکشاف ترانسپورت هوایی و خدمات هوانوردی ملکی از عرصهٔ چند سال به این طرف در افغانستان کسب اهمیت نموده و مخصوصاً در سال ۱۳۵۳ ریاست هوانوردی ملکی به اجرای خدمات مهمی نایل گردیده است که طور مختصر ذیلا به اطلاع میرسد.

الف :

بمنظور تأمین مصئونیت پرواز طیارات در فضای جمهوریت افغانستان و راهنمائی طیارات توسط دستگاه های هوانوردی به هنگام عملیات نشست وفرود در میدانهای هوایی درسال ۵۳ قرار داد خدمات مشورتی با کمپنی مانتریال انجنیر نگ کانادا به امضاء رسیده تادر زمینهٔ تأسیس مرکز اطلاعات پرواز در کابل و امکانات تخنیکی و اقتصادی ساختمان یك میدان هوائی بین المللی در ساحه لوگر مطالعه و همکاری نماید. مصارف خدمات شامل قرار داد مذکور از مدرك قرضهٔ بانك جهانی تمویل میشود .

در قسمت مرکز اطلاعات پرواز در سال ۱۳۵۳ دیزاین و انجنیری نهائی تعمیر مرکز اطلاعات پرواز کهدر نظر است بشکل دومنزله در بالای قسمت شرقی ترمینل فعلی میدان هوائی کابل اعمار گردد تکمیل گردید .وهکذا برای نصب وبکار انداختن دستگاه های فرستنده یك ساحهٔ (۴۰۰ـ متر در ۴۰۰متر) انتخاب و سروی گردید و همچنان یك ساحه (۳۰۰ متر در ۳۰۰ متر) در قسمت غربی میدان هوائی کابل برای نصب وبکار انداختن دستگاههای اخذه انتخاب و سروی گردیده است و دیزان و انجنیری مرکز فرستنده و مرکز آخذه که قرار است کار ساختمانی آن در سال ۱۳۵٤ آغاز گردد تکمیل گردید اسناد داو طلبی ساختمان ،تهیه و نصب دستگاههای مربوطه مرکز اطلاعات پرواز و ملحقات آن تکمیل وبه داو طلبی بین المللی گذاشته شده است .

با تکمیل ساختمان تعمیر مرکز اطلاعات پرواز و ملحقات آن (۲۲۰۰ متر مکعب) و نصب دستگاههای مربوطه که مشتمل از دستگاه های مخابرهٔ زمین به هوا، نقطه به نقطه و رادیو تیلی تایپ میباشد ارتباط مخابراتی مستقیم بین مرکز مخابره میدان هوائی کابل و مراکز مخابره تاشکند ،لاهور تهران ودهلی جدید و همچنان بین مرکز اطلاعات پرواز کابل و دو شنبه ،لاهور ، کراچی و تهران بر قرار خواهد شدو هکذا ارتباط مستقیم رادیوئی بین ترافیك کنترول هوائی کابل وپیلوتانی که در فضای افغانستان پرواز نمایند بر قرار میشود .

در زمینه میدان هوائی لوگر درسال ۱۳۵۳ مطالعات مقدماتی و مطالعات اقتصادی آن تکمیل گردید که نظر به نتائج مطالعات ازنگاه

تخنیکی مطلوب بوده و اعمار میدان هوائی لوگر اقتصادی تلقی گردیده است راپور مطالعات اقتصادی میدان‌مذکور ازطرف ریاست عمومی هوانوردی ملکی وتوریزم به مقامات صالحه پیشنهاد گردیده و هر گاه اعمار میدان هوائی مذکور منظور گردد در سال ۱۳۵٤ دیزاین وانجنیری نهائی میدان هوائی لوگر تکمیل خواهد شد .

ب: امور مصئو نیت پرواز :

مدیریت مصئو نیت پرواز که در چو کات مدیریت عمومی عملیات هوا نوردی ایفای وظیفه مینماید از نگاه حجم روز افزون امور فنی واداری پیشبرد آن به نحو شایسته‌هسته فعالیت و اجرآت ریاست عمومی هوا نورد ی ملکی وتوریزم را تشکیل میدهد .

این مدیریت که هدف عمده واساسی اش محفو ظیت وایمنی عام و تام هواپیما ها در زمین وهوا میباشد وظیفه دارد تا در داخل قلمرو مملکت عزیز قوانین‌و مقررات موضوعه هوا نوردی ملکی ملی وبین المللی را طوریکه تأکید و امر شده تطبیق نماید .

برای نیل باین هدف اهتمام میشود تا صورت عملیات طیارات ملکی در فضا و طرز سیستم حفظ و مراقبت آن در زمین بصورت دوامدار نظارت و سروی گردد .

جهت اینکه فعالیت در این ساحه را به صورت خلص و واضح ارائه نموده باشیم اینک اجمال اجرآت این اداره راکه از طرف شعبات آتی صورت گرفته به بخش های ذیل بعرض میرسانیم .

۱ـ بخش اول : شعبۀ عملیات پروازو فعالیت آن .

۲ـ بخش دوم : شعبۀ قابلیت پرواز وتحقیق تصادمات وفعالیت آن .

۳ـ بخش سوم : شعبۀ لایسنگ ورجستریشن و فعالیت آن .

۱ـ اجرآت شعبۀ عملیات پرواز مدیر یت‌مصئو نیت پرواز در طول سال ۱۳۵۳ این شعبه طبق تعامل و بر اساس لایحۀ وظایف‌خود که از طرف مدیریت عمومی عملیات هوا نوردی وضع و از طرف مقام عالی ریاست منظور گردیده وظایف محولۀخود را انجام‌داده است .

برای توضیح بیشتر و تفهیم ساده تراینک توضیحات ذیل را ارائه و برجسته ترین اجرآت این شعبه تذکر میدهیم .

وظایف این شعبه از چهار قسمت اساسی وعمدۀ ذیل متشکل گردیده :

۱ـ وظایف داخل شعبه .

۲ـ بررسی امور عملیاتی در میدان هوا ئی کابل .

۳ـ بررسی امور عملیاتی وسایط هوانوردی ومیدان های داخل کشور .

٤ـ بررسی و مراقبت وضع عملیات شرکت های هوائی ملکی در داخل و خارج کشور .

۱ـ وظایف داخل شعبه :

بر علاوه کار های عادی و روزانه دفترکار های اساس ذیل نیز انجام یافته است .

الف ـ مطالعه مینول عملیاتی مؤسسه د باختر افغان الوتنه و اتخاذ تصامیم اولی برای منظوری مینول مذکور .

ب ـ بعد از مطالعه مقدماتی و بر رسی سیستم عملیاتی شرکت آریانا اعطای تصدیق نامه حمال فضائی برای آریانا .

ج ـ تدوین وتعدیل مقررات مربوطه ساعات پرواز وساعات موظفیت عملهٔ پرواز.

د ـ توزیع امتحان نوع طیاره به شش نفر عملهٔ پرواز مؤسسه باختر افغان الوتنه .

۲ـ بر رسی امور عملیاتی در میدان‌هوائی کابل .

از اینکه آغاز وختم پرواز های آریانا و باختر در میدان هوائی کابل صورت میگیردبناً نظر به تعلق و اهمیت کار همه روزه یکنفراز مفتشین پرواز این شعبه بر اساس پروگرا م معین وظیفه داشته تا امور عملیات طیـــارات رادر میدان هوائی‌کابل مراقبت و بررسی‌نماید که البته این وظیفه بصورت منظم انجام یافته است .

۳ـ بررسی امور عملیاتی وسایطهوا نوردی و میدان های هوائی داخل مملکت اگر چه این بر رسی طبق معمول سال دو مرتبه صورت میگیرد ولی با وجود آنهم بعضی از میدا ن های که نظر به بعضی عوامل برای یك مدت طولانی از فعالیت باز میماند حین آغـــا ز عملیات مجدد یك سروي و تفتیش قبلـــــی صورت میگیرد که روی این ملحوظ خطـــوط فضائی بین فیض آباد خواهان ودر وازتوام با وضع میدان هوائی درواز برای عملیـــات طیارات باختر افغان الوتنه مطالعه و بر رسی گردید که بعداز آوردن یك سلسله اصلاحات میدان هوائی درواز بروی ترافیك فضا ئـــی گشوده شد .

٤ـ بررسی‌و مراقبت وضع عملیات شرکت های هوائی ملی در داخل و خارج کشور .

الف ـ برای تطبیق این ماول یك گروپ از مفتشین پرواز این اداره به امریکا اعزام گردیدند تا سیستم اجراآت عمله پرواز را در حالات اضطراری در سیمو لیتریکه از طر ف شرکت هوائی پان امریکن برای عمله پرواز آریانا داده میشود مطالعه میشود و منظور ی سیستم متذکره بر اساس قوانین هوا نوردی ملی صادر گردید .

ب ـ خطوط هوایی خارجی (کـابل لنـــدن کـابل ، کـابل روم کـابل) (کـابل پاریس کابل) (کـــابل تاشکـند کـابل) (کـــابل بیروت کـابل وکـابل دهلی کـابل) وهمچنان خطوط هوائی داخلی (کابل ، مزار ، کابل) (کـابل هرات کابل) (کـابل میمنه کـابل) (کـابل چغچران کـابل) (کابل بامیان کابل) (کابل فیض آباد کـابل) طـی وقفـه هـــای مختلف بر رسی گردیده و اصلا حاتیکه لازم بوده طي پیشنهاد ها وقتاً فوقتاً اجراآت لازمه در زمینه صورت گرفته است .

۲- اجراآت شعبهٔ قابلیت پرواز مدیریت مصئونیت پرواز :

شعبهٔ قابلیت پرواز مدیریت مصئونیت پرواز در چوکات مدیریت عمومی عملیات هوانوردی علاوه بر وظایف روز مره اداری خویش اجراآت ذیل را در طول سال ۱۳۵۳ انجام داده است .

۱- بررسی و تفتیش متداوم از میدان هوائی کابل که شامل نکات ذیل بوده اند .

الف- بررسی از تمام طیارات آریانا و باختر الوتنه قبل از پرواز که شامل معاینات دقیق وتفتیش کتاب لاك بوك کتابخان سیار طیاره ، تصد یقنامه های قابلیت پرواز و رجستر یشن محکم بودن چوکی ها و کمر بند های لازمه ،پاکی و منظم بودن کابین‌های عملهٔ پرواز و مسافرین ،معاینه بیرونی طیاره از نگاه ایرد اینا میکی ساحه های کنترو ل طیاره ، انجن ها ،پرواز هاو تایرها و وسایل زمینی ، مراقبت کامل از سیستم باراندازی و تیل اندازی در طیاره و همکاری های شعب هوا شناسی و ترافیك فضائی با عملهٔ پرواز و غیره .

ب - بر رسی کامل از تمام شعب تخنیکی مربوط به حفظ مراقبت طیارات آریانا وباختر که عبارت از هنگرها وسائل و سامان کارعملهٔ تخنیکی شعبات نگهداری اسناد و دیدن لاك- بوك هایعنی کتاب ثبت طیاره واجزای مرکبه آن ملاحظه و بر رسی پرو گرام حفظ و مراقبت طیارات طبق پرو گرام های پیشنهاد شده و منظور شده آنها و بررسی از تحویل خانه های سامان فالتو دستور های مربو طه آن .

۲- بر رسی تمام رویداد های تخنیکی و ارائه دستور های لازمه جهت جلو گیری آن در آینده .

۳- فرستادن و سفار شات کتبی از دستور العمل های تخنیکی و ضروری که از مقاما ت هوا نوردی و کمپنی های سازندهٔ طیارات باین اداره میرسد .

٤- منظور نمودن پرو گرام تخنیکی و حفظ و مراقبت طیارات باختر افغان الوتنه .

٥- بررسی کامل از پروازامتحانی تخنیکی طیارات و اشتراك در آنها .

٦- باز دید و بر رسی از کمپنی انجنیری سنکما در پاریس که به ترمیمات ماشین های طیارات آریانا اشتغال دارند جهت داد ن منظوری وجواز نامه مربوط .

۷- گرفتن امتحا نات بمنظور ثابت ساختن اهلیت ، لیاقت ،وظیفه بندی کار کنان تخنیکی و انجنیری باختر افغان الوتنه و دآریانا افغان هوائی شرکت طبق مقررات ملی و بین‌المللی هوائی .

۸- امتحانات تخنیکی پیلوتان و انجنیر های پرواز باختر و آریانا .

۹- تجدید و توزیع تصدیقنامه های رجستریشن و قابلیت پرواز برای طیارات‌هر دوموسسه هوایی افغانستان .

۱۰- تعدیلات وتجدید ساختن تمام کتب تخنیکی طیارات که در این اداره حاضر می باشد .

۱۱- تمدید وقت خدمت طیارات وپرزه‌جات آن به باختر و آریانا .

۱٦- طرح وتدوین مقررات هوانوردی .

ارسال ابلاغیه های تخنیکی که به مصئونیت طیارات رول مهم وحساس دارد .

۱۳- تحقیق و بررسی وقایع و حادثات هوائی .

۱٤- ارتقای سویه پرسو نل فنی این اداره .

۱٥- تأمین بخش مربوط مقررات موضوعه هوا نوردی ملکی وبین المللی .

۱٦- طرح و تدوین مقررات هوا نوردی .

اجرآات شعبهٔ لایسنس مدیریت مصئونیت پرواز در سال ۱۳٥۳ .

از آنجاییکه مسئو لیت توزیع و تجدید لایسنس های عمله پرواز و تخنیکی مؤسسات هوا پیمائی باین شعبه تعلق دارد فلهذاً در ارتباط با انجام این امور شعبه لایسنس وظایف ذیل در دوران سال ٥۳ انجام داده است .

۱- توزیع لایسنس پیلوتی نوع (کمر شل)وما فوق آن برای ۱۲ نفر

۲- توزیع لایسنس پیلوتی نوع (پیلو تی‌ترانسپورتی) برای ۷ نفر .

۳- توزیع لایسنس فلایت انجنیر برای‌یکنفر .

٤- توزیع لایسنس تخنیکی طیاره برای ۷ نفر .

٥- تجدید لایسنس پیلوتی نوع (کمرشل) برای ٤٦ نفر .

٦- تجدید لایسنس پیلوتی نوع (پیلو تی‌ترانسپور تی) برای ٤۷ نفر .

۷- تجدید لایسنس فلایت انجنیری برای۱۸ نفر .

۸- تجدید لایسنس تخنیکی طیاره برای ٤ نفر .

۹- تجدید لایسنس دسپچری برای یکنفر.

۱۰- اعطا و تجدید صلاحیت نامه های‌مؤقت پرواز و تخنیکی برای ۷ نفر .

۱۱- اعطای تایپ رتینگ (درجه نوعیت‌طیاره) برای ۸ نفر پیلوت .

۱۲- اعطی تایپ رتینگ (درجه نو عیت‌طیاره) برای ۱۲ نفر پیلوت .

۱۳- اعطای تایپ رتینگ (درجه نو عیت‌طیاره) برای ٥ نفر فلایت انجنیر .

۱٤- اعطای تایپ رتینگ (درجه نو عیت‌طیاره) برای ۷ نفر میخانیك طیاره .

۱٥- اطلاع دهی فیس لایسنس عمله پروازو تخنیکی آریانا به شعبات مربوطه آن .

۱٦- اطلاع دهی فیس لایسنس عمله‌پرواز و تخنیکی باختر به شعبات مربو طه آن .

۱۷- اطلاع دهی جرایم نقدی عمله پروازو‌تخنیکی به آریانا وباختر.

۱۸- اطلاع دهی‌فیس امتحانات مجوزه عمله‌پرواز وتخنیکی آریانا وبا ختر به شعبا ت مربوطه آن .

عواید شعبهٔ لایسنس در سال ۱۳۵۳ ا ز مدارك فوق بالغ بر مبالغ ذیل است .

الف : از مدرك اعطاو تجدید لایسنس و ریتنگ های طیاره جمعاً مبلغ ۹۵۰۹۲ افغانی .

ب: از بابت فیس امتحانات	مبلغ	۴۹۰۰	افغانی
ج: از مدرك جرائم نقدی	مبلغ	۷۰۰۰	افغانی
د : از مدرك صدور تصد یقنامه قابلیت پرواز .. مبلغ		۱۰۰۰	افغانی

بر علاوه پیشبرد وظایف فوق این شعبه در تهیه دو نوع مهر مخصوص مزین به سمبول ملی دولت جمهوری به منظور معتبر گردانیدن لایسنس ها وفارم های مجوزه نیز داخل اقدامات گردیده که عجالتاً این مهرهادرخارج تحت دیزاین بوده وعنقریب ساخته خواهد شد .

علاوتا این شعبه اهتمام ورزیده تالایسنس های مجوزه این شعبه رابا درنظر داشت رژیم مترقی جمهوری وسمبول ملی جدیداً تعدیل نماید که فعلا تمام این لایسنس هابشکل کته گوری در آورده شده ودر انستیتوت هوا شناسی زیرطبع میباشد .

کذابعضی فورمه‌های مخصوص دیگرنیز با تعدیلات تازه دردست طبع بوده‌که در آیندهٔ نزدیك ازآن استفاده خواهد شد.

ج- در ساحهٔ ترافیك و مخابره :

در اثر تقاضای ریاست عمومی هوا نوردی ملکی و موا فقهٔ مقامات هوا نوردی اتحاد شوروی بمنظور بهبود وضع مخابره در مورد اخذ راپور تبادلهٔ معلومات پرواز ها ی آریانا ایرو فلوت دستگاه های رادیو تیلفونی بین مراکز اطلاعات پرواز های کندهار تاشکند بکار انداخته شده است .

جهت ارتقای سطح دانش سویهٔ مامورین فنی این ریاست بتعداد ۹ نفر کار کنان فنی تحت پلان کولمبو و سازمان هوانوردی ملکی بین المللی بخارج اعزام گردیده یکتعداد ماموزین فنی برای همین منظور به ادارهٔ انکشافی ملل متحد در کابل معرفی شده الی ختم سال بخارج اعزام خواهند شد .

برای آگاهی و آشنا ساختن ماموزین فنی با دستور العمل های جدید هوا نوردی پروگرامی ترتیب و تدریس کوتاه مدت در تمام میادین هوائی نیز صورت گرفته است .

غرض تقویهٔ لسان انگلیسی بتعداد پنجنفر بکورس انگلیسی شورای فرهنگی انگلستان در کابل معرفی گردیده است .

چاپ (نشریهٔ معلومات هوانوردی افغانستان) به دو السنه دری و انگلیسی و برای استفادهٔ علاقمندان چه در داخل و چه در خارج توزیع گردیده است .

نقشهٔ جدید شمارهٔ دوازده خطوط هوائی طبع و توزیع گردید .

تعدیل شماره ۲۱ نشریهٔ معلوما ت هوا نوردی ترتیب طبع و توزیع شد .

خط هوائی جدید مستقیم که کشور ها ی اروپا شرق دور وجمهور یت مردم چین راز طریق هوا وصل مینماید تأسیس و مورد

استفاده طیارات چینائی و ایرانی قرار داده شده است .

د- فعالیت اطفائیه مرکزی :

مبرهن است که هدف وغایه اصلی مسلك اطفائیه نجات بخشیدن جان سر نشینان و اموال محمولهٔ آنها ئیکه بخطر حریق مواجه اند میباشد ولی بر آورده شدن این مأمول و اطفاحریق علی الخصوص حریق طیارات بدون داشتن پرسونل فنی و وسایط مودرن غیر مقدور است ،لذا ادارهٔ مرکزی با در نظر داشت توان مالی کشور و مؤسسهٔ مربوطه توانسته است تا یکتعداد میادین هوائی رابا وسایط وعرادجات عصری تر تجهیز وضمناً توجه شعبات معاون را که همکاری او شان در بر آورده ساختن هدف فوق خیلی ها موثر است جلب نموده‌که اینك شمهٔ از فعالیت های این اداره به تفصیل ذیل ارائه میگردد :

الف : تهیه وتدارك وسایط و تجهیزات اطفائیه :

۱- خریداری سه عراده موتر اطفائیه نوع تا ترا ساخت چکو سلواکی .

۲- خریداری بیست فیصد پرزجات فالتو عرادجات فوق الذکر .

۳- خریداری البسه مخصوص اطفا ئیه بتعداد پنجاه ثوب .

٤- آلات ضد حریق از قبیل اسکتنگو یشر ۳۰ گیلنه فوم درای کمیکل یا مایع فوم .

ب- تجهیزاتیکه خریداری شده وعنقریب مواصلت میکند :

۱- پنج سلندر ۱۰۰ پونده مملو از گازکاربن دای اکساید .

۲- دو صد عدد کار تریج مخصوص آلات ضد حریق درای کمیکل .

۳- ۳۰۰۰ عدد سیل دسك برای کار تریج‌های کاربن دای اکساید .

٤- ۳۰۰۰ گیلن فوم .

٥- ۳۰۰۰ پوند درای کمیکل .

٦- ۳۰ جوره لباس ابیرتری اطفا ئیه .

۷- ۲۰ عدد آلات ضد حریق درای کمیکل.

۸- بتعداد ۳۰ حلقه هوز درای ٦۰ فیت طول و ¾ انچ قطر .

۹- یك دستگاه چارجر

۱۰- پانزده سلندر مملو ازگاز کاربندای‌اکساید .

۱۱- دوصد سلندر فالتوی کار بند ای‌اکساید .

۱۲- سی عدد آلهٔ ضد حریق درای کمیکل بظرفیت ۱۲ کیلو گرام که مجهز بکار تریج مملو از پودر درای کمیکل .

۱۳- ۳هزار پوند درای کمیکل به قطی های ۱۰۰ پوندهٔ .

۱۴ـ ۳۳۰ عددبیلر پنج‌گیلنه‌فوم نسترول.

ج : تقسیمات وفعال نمودن میدانها بوسایطخریداری شده :

میدان هوائی کابل :

۱ـ سه پایه آلهٔ ضد حریق ۳۰ گیلنه فوم.

۲ـ دو عراده موتر تاترا .

۳ـ ملبس نمودن اطفائیه با لباس‌مخصوص نجات بخش وابر یتری .

۴ـ پوسونل جمعاً ۲٦ نفر در سه شفـــت هشت ساعته .

۵ـ یك بکس کمك های اولیهٔ طبی .

٦ـ یکپایه آلهٔ تنفسی اکسیجن .

میدان هوائی کندهار :

۱ـ یکعراده موتر تاترا .

۲ـ۱۲ ثــوب لباس نجات بخش واپریتری مخصو ص اطفائیه .

۳ـ یکپایه آلهٔ تنفس اکسیجن .

۴ـ یك بکس کمك های اولیهٔ طبی .

۵ـ پرسونل جمعاً ۱۲ نفردرشفت هشت‌ساعته .

میدان هوائی هرات :

۱ـ دو پایه آلهٔ ضد حریق فومیــــت ۳۰ گیلنه .

۲ـ پنج ثوب لباس نجات بخش واپرتیری.

۳ـ یکپایه آلهٔ تنفس اکسیجن .

۴ـ یك بکس کمك های اولیهٔ طبی .

۵ـ پرسو نل جمعاً سه نفر .

میدان هوائی مزار شریف :

۱ـ دو پایه‌آلهٔ ضد حریق فومیت ۳۰گیلنه.

۲ـ پنج ثوب لباس نجات بخش واپریتری مخصو ص اطفائیه .

۳ـ یك پایه آلهٔ تنفس اکسیجن .

۴ـ یك بکس کمك های اولیهٔ طبی .

۵ـ پرسونل جمعاً سه نفر .

میدان هوائی کندز :

۱ـ یکعراده موتر لنداور اطفائیه .

۲ـ دو پایه آله ضد حریق فومیت .
۳ـ سه ثوب لباس نجات بخش واپرتیری اطفائیه .
٤ـ یك سیت آلۀ تنفس اکسیجن .
٥ـ یك بکس کمك های اولیۀ طبی .
٦ـ پرسونل جمعاً سه نفر .

میدان هوائی چغچران :

۱ـ دو پایه آلۀ ضد حریق فومیت ۳۰ گیلنه معۀ چارچ فورم .
۲ـ یك بکس کمك های اولیۀ طبی .
۳ـ سه ثوب لباس اپریتری اطفا ئیه .
٤ـ پر سونل جمعاً سه نفر .

میدان هوائی فاریاب :

۱ـ دو پایه آلۀ ضد حریق فومیت ۳۰ گیلنه معۀ چارجرفورم .
۲ـ یك بکس کمك های اولیۀ طبی .
۳ـ سه ثوب لباس اپریتری اطفا ئیه .
٤ـ پرسو نل جمعاً دو نفر .

میدان هوائی فیض آباد:

۱ـ دو پایه آلۀ ضد حریق فومیت ۳۰ گیلنه معۀ چارجرفورم .
۲ـ یك بکس کمك های اولیۀ طبی .
۳ـ سه ثوب لباس اپریتری اطفا ئیه .
٤ـ پرسونل جمعاً دو نفر .

در ساحۀ انجنیری :

دستگاه های مخابره ورا هنمائی هوانوردی ذیل در طول سال ۱۳۵۳نصب وبکار انداخته شده است .

۱ـ در برج سنبلۀ ۱۳۵۳ دو پایه بیکن خروجی ۱۰۰۰ وات در میدان هوائی کندز به عوض دستگاه سابقۀ آن نصب و بکار انداخته شد .

۲ـ دربرج قوس ۱۳۵۳ دو پایه دستگاه (اس،اس،بی) بهقدرت خروجی (۳۰)وات بادو پایه انجن جنریتور (آی،ك ، دبلیو) ساخت اتحاد شوروی در استیشن هوا شناسی گردیز جدیداً نصب وبکار اندا خته شد .

۳ـ در استیشن هوا شناسی جبل السراج نیزدوپایه دستگاه (اس، اس، بی) ساخت اتحاد شوروی بکار انداخته شد .

٤ـ در استیشن عرض راه غزنی دو پایه انجن جنریتور (۱۲ کیلو وات) نوع لیسترا نگلیسی جدیداً نصبو بعوض جنریتوز های سابقه آن بکار انداخته شد .

٥ـ سیستم انتن برای دستگاه رادیو تیلفون (اس،اس،بی)تعمیرجدیدانستیتوت هوا شناسی معه کنترول کیبل ۲٦ جوره ئی جدیداً نصبو بکار انداخته شد .

٦ـ یکپایهدستگاه (اس،اس،بی) نوعسی،اچ۲٥ جدید در تاور میدان مزار شریف نصب و به کار انداخته شد .

۷ـدوپایهدستگاه بیکننوع (۵۰،ای،اکس،اس) در میدان هوائی میمنه بعوض دستگاه های سابقه آن جدید نصب وبکار انداخته شد .

امور عمدۀ ترمیماتی :

۱ـ یك پایه انجن (ك، وی، ای ، ۳۷٥) نوع واکیشا مربوط پاور پلانت میدان کندهار اور هال عمومی که در اواخر جدی دو باره به کار انداخته شد .

۲ـ یکپایه انجـــن (ك، وی، ای) نـــوع واکیشأ مربوط ترمینل میدان کندهار ترمیـــم ودو باره فعال گردید .

۳ـ کنترول‌کیبل بیست و شش جوره ئی بین مرکز اخذه ومرسله میدان هوائی‌کندهار بطول (۱۲۰۰ متر) تجدید گردید .

٤ـ یکپایه انجن (ك، وی، ای) مربـــوط میدان هوائی هرات در شاپ ترمیم انجـــن میدان کندهار اور هال وبعد از ترمیم دو باره برمیدان هوایی به هرات نصب وبکار انداخته ویکپایه دیگرآن در خود میدان هوایی هرات اورهال وفعال گردید .

٥ـ دوپایه انجـــن (۱۸٫۷٥ ك، وی، ای) سابقه استیشن غزنی بعد از اورهال درشاپ ترمیم انجن میدان کندهار ترمیم وبعد دوباره به فراه نصب وبکار انداخته شد .

٦ـ انجن های احتیاطی سایت های میدان هوائی کندهار ترمیم و اصلاح گردیدند .

۷ـ انجن (٥٫۷ ك، وی، ای) میدان هوایی میمنه در طول سال سه بار ترمیم گردید .

۸ـ انجن (۲٥ ك، وی ، ای) مربوط میـــدان هوائی مزار شریف در شاپ میدان هوا ئـــی کندهار اورهال و بعد از ترمیم دو باره د ر میدان هوائی مزار شریف بکار اندا خته شد.

۹ـ یکپایـــه انجـــن (۱۸٫۷٥ ك، وی، ای) مربوط میدان هوائی کندز در شاپ ترمیم‌انجن میدان کندهار اورهال ودو باره در میـــدان هوائی کندز نصب وفعال گردید .

۱۰ـدرطول‌سال۱۳٥۲هشت پایه‌دستگاه‌های (اس،اس، بی) نوع (۲٥، سی، اچ) ودوازده پایه انجن جنریتور هوندا وچهار پایه دستگاه (وی، اچ، اف) ازولایات جهت ترمیم بـــه ورکشاپ ترمیما ت کابل ارســـال و بعد از ترمیم دو باره به ولایات متذ کره ارســـال گردید .

در امور سا ختمان :

ریاست عمومی هوا نوردی ملکی وتوریزم در پهلوی احداث میدان های هوائی شغنان، خواهان ودر واز مربوط ولایت بدخشان به منظور تسهیلات ورفاه مسافرین و کار کنا ن میدان که مشتمل از مامورین فنی و اداری می باشندساختن تعمیرات ترمینل جنریتر، تحویل خانه و تعمیرات فامیلی برای رهایش مامورین میدان را پـلان گزاری نموده و مدیریـــــت ساختمان ها باوجود یکه در مناطق مـذ کور نهضت عمرانی وجود ندارد و تهیه ورساندن بعضی مواد ذریعۀ طیاره صورت میگرد توانسته است تا یك حصه از کار های مذکور را با وجود مشکلات اوضا عجوی در ســال ۱۳٥۳ اجرأ نماید که کار های اجرأ شده قرار ذیل است :

الف ـ در میدان هوائی شغنان ولایـــت بدخشان :

تعمیر ترمینل تعمیر جنریتر تحو یلخا نه ودو باب عمارفا میلی‌با تهیۀ مصالح درحدود ٤۰ فیصد کار شده است.

ب ـ در میدان هوائی درواز مربوط ولایت بدخشان :

تعمیر ترمینل جنریتر تحویلخا نه و دوباب تعمیرات فامیلی با تهیۀ مصالح در حدود ٤۰

فیصدکار شده است .

ج- در میدان هوائی‌خواهان مربوط ولایت بدخشان :

تعمیر ترمینل جنریتر **تحو یلخانه و دو** باب تعمیرات فامیلی میدان خواهان با **تهیه** مصالح درحدود ٤٠ فصید کار شده است .

در قسمت میدان سازی :

١- ترمیم میدان هوائی فیض آباد .

٢- نصب نمودن بیلر در اطراف سا حهٔ میدان هوائی هرات .

٣- ترمیم میدان هوائی چغچران .

ز ـ انکشاف و فعالیت های اخیر درساحهٔ هوا شناسی :

در قسمت فعالیت های هوا شناسی دریکی دو سال اخیر انکشا فات بارز قابل ملا حظه رونما گردیده و بکمال اطمینان میتوان گفت‌با این جهش که در سا حات مختلف هواشناسی کشور صورت گرفته فعالیت های هوا شناسی کشور عزیز بیك مرحلهٔ نوین و عصـــری و پرستیژ بین المللی خویش داخل شده کـــه دیـلا بصورت خـلا صه بیان میشود .

الف ـ انکشا فات‌درساحهٔ تکمیل استیشن های جوی :

از آنجا که مشاهدات اوضاع جوی اساس جمیع فعالیت های هوا شناسی مانند تحقیقات وتتبعات علمی و استفاده در پیش بینی (فور- کاست) اوضاع جوی روز مره حصول نتایـــج اقلیمی را تشکیل می دهد بناً در انکشا ف و تکمیل شبکه هواشناسی اخیراً توجه خاصی بعمل آمده است و با منظوری اعمار وافتتاح سی استیشن جدید از مقامات صالحه خلا و کمبود شبکه استیشنهای کشور تقریباً رو به اکمال گذاشت که ازجمله سی استیشن جدید ساختمان ده استیشن در اســلام قلعه ،امام- صاحب ،ایبك ،اندخوی ،اوبی،بکوا، تورغندی، درهٔصوف ،شیندند و کجکی ،نود فیصد تکمیل و آمادهٔ افتتاح میباشد و ده استیشن دیگردر بالامرغاب، دولت آباد، زیباك، شـــور تیپه ، سرپل ، سنگ چارك ، کشم، کلدار ، قرقین وقیصار تهداب گزاری گردیده و باقـــی ده استیشن دیگر که عبارت از اجر ستان ،بوزی گند، بدخشان ، پرچمن ،زرکول ،قلعه، پنجه، وازه خوا، وبرگ‌متال، خوست فرنگ، ورسج وینگی قلعه باشد قسماً توسط متخصصین هوا شناسی سروی شده و قسما در سال جاری سروی و در ساختمان تعمیرات شان اقدام می شود.

این نکته قابل تذکر است که با اعمار و افتتاح این سی استیشن جدید مشکلی که از ناحیهٔ کوهستا نات کشور ما در امور هـــوا نوردی داخلی وساحهٔ پیش بینی اوضاع جوی‌و همچنان نتایج اقلیمی وجود داشت تا اندازه زیادی مرفوع و با بدست آوردن مشاهد ات اوضا عجوی از یکتعداد کیثر مجمو عا(٨٤) استیشن جوی‌سطحی‌زمینه بهتربرای‌تحقیقات و ریسرچ علمی‌درساحات‌مختلف‌فراهم میگرددفعلا درین ا ستیشن های هوا شناسی که معمو لا مشاهد ات جوی ٢٤ ساعته توسط پرسو نل فنی صورت میگیرد درجات حرارت هوا بـــه

صورت عادی اکثر و اقل رطوبت جوی فشار جوی سمت و سرعت باد استمرار تشعشع آفتاب و در بعضی استیشنهای هوا شنا سی زراعتی شدت تشعشع آفتاب ابرها با قسا م و مقدار آن مقدار بارندگی های مختلف بر ف باران ،ژاله و غیره پدیده های مهم جـو ی اندازه و ثبت میشود.که این ارقام عـلاوه بر اینکه یومیه مورد استفاده هوا نـوردی ترا نسپـورت زمینی زراعت و جنگلات وبند انهار و غیره احتیاجات روز مرۀ مردم قرار می گیرد بعداز اوسط گیری ونتیجه گیری اقلیمی نیز در ساحات فوق استفاده علمی و عملی می شود .

چنانچه مدیریت اقلیم شناسی که وظیفـۀ آن‌جمع آوری معلومات جوی ازتمام استیشنهای داخلی وخارجی و نتیجه گیری اوسط های‌جوی میباشد معلومات مورد ضرورت را بتمام پروژه های جدید کشورکه طالب معلومات شده اند رایگان عرضه نموده و توانسته بیك تعـداد کثیر پروژه های انکشافی اخیر کشور جواب مثبت دهد .این مدیریت عـلاوه بر فرمایشات جداگانه موسسات دولت بولیتن های مرتبه‌خود را از ارقام و اواسط های با ارزش جـوی ترتیب میدهد .بتمام وزارت خانه های کشور و بعضی سفارت خانهای خارجی و تقریبا (٤٠) کشور خارجی بطور تبادلوی ارسال نمـو ده است .

ب- انکشافات در ساحۀ مشا هـدات اتموسفیر فوقانی :

بر علاوه انکشاف شبکه استیشن هـای مشا هدات سطحی که فوقا متذکر شدیم اخیراً کمیتۀ تخنیکی متخصصین هواشناسی مدیریت عمومی هوا شناسی ریاست هوا نوردی ملکی و توریزم تصمیم گرفت تا مشا هدات‌جو ی اتمو سفیر علیا را که ازنگاه ترتیب پیشبینی های صحیح ترجوی و هم رفع نیاز مندی‌مبرم هوا نوردی حایزا همیت است نیز تو سعـه بخشد و مشاهدات جوی فوقانی را فعـلا تنها در کابل صورت میگیرد .

غیر کافی دانسته در نتیجه در سال١٣٥٣ اعماردواستیشن رادیو ساند را در هـرات و کندهار بپایۀ تکمیل رسانیده که در سال‌جدید مشا هدات جوی ، درجه حرارت ،رطوبت فشار اتمو سفیر علیا درطبقات مختلف با سمت و سرعت باد عمـلا آغاز خواهد شد البته ایـن امر در تاریخ هوا شناسی کشور انکشـاف مهمی تلقی میشود روی همرفته افتتـا ح مشا هدات باد های فوقانی که توسط دستگاه پایلوت بالون صورت میگیرد در مزار شریف کندز، چغچران، غزنی ،فراه و خوست نیز در پلان آینده مدنظر گرفته شد . این دستگـاه مشاهدات فوقانی بکمك کشور دوست اتحـاد جماهیر شوروی افتتاح و بیست نفر پرسونل افغانی درین رشته قبـلا تربیه و آماده خدمت شده‌اند .عـلاوه برین‌در قسمت تربیۀ‌پرسونل علمی وفنی نیزانکشاف رونما گردیده چنانچه درسال ١٣٥٢ بتعداد نود نفر فارغ التحصیل بکلوریا بحیث مشاهدین اوضاع جـوی در استیشن ها موظف و تقسیم شده و١٩ فارغ‌ـ التحصیل لیسانس در رشتۀ اختصا ص هـوا

شناسی در سال ۱۳۵۳ ازپوهنځی علوم در رشتهٔ پیش بینی اوضاع جوی وریسرج علمی شامل کار های علمی گردیده اندوهم یکتعداد لیسانسه ها در نظر است جهت تحصیلات عالیتر بخارج کشور اعزام شوند .

ج- انکشاف در رشتهٔ فور کاست یا پیش بینی اوضاع جوی :

درین اواخر باوجود پرسونل پیشتر در ساحهٔ پیش بینی اوضاع جوی نیز انکشافات مثبتی صورت گرفته است طوریکه بتعداد نقشه های جوی افزود شده ولی ارتفاعات ملی با فشار نقشه ها ترتیب میشود و هم شعبهٔ فور کاست توانسته معلومات مزید از نگاه پیش بینی میدا نهای هوائی داخلی ترتیب وبه امور هوانوردی تسهیلات مزید فراهم شده استو همدر نظر است تاپیش‌بینی های مختص گرافیك بنقاط مختلف کشور تنظیم و ترتیب شود .

ه ـ انکشاف در امور تحقیق وریسرج :

همچنان از انکشافات مهمی در انستیتو ت هوا شناسی که بحیث یکجزء مدیریت عمومی هواشناسی درچند سال بدین صورت جهت ریسرج‌علمی هواشناسی تطبیق درامورمختلف اجتماعی واقتصادی شروع بکار نموده اخیرأ انکشافاتی مهمی‌بسویهٔ بین‌المللی‌رخداده ازآن جمله‌مهمی بسویهٔ بین‌المللی رخداده ازآنجمله آغاز ریسرج های علمی است که توسط متخصصین داخلی در آنجا صورت گرفته ومی گیرد این مؤسسهٔ با بکار انداختن دستگاه عصری طبع تقریباً تمام نیاز مندی های هوا شناسی را از نگاه جداول و مطبو عات مختلف مرفوع ساخته است .و دستگاه مخابره هوا شناسی که یکی از ارگانهای مهم هواشناسی جهت بر قراری تماس بین استیشنها و مرکز واخذ معلومات از خارج و داخل کشور می باشد علاوه بر دستگاه های عصری تیلی‌تایپ و فاکسیملی که بصورت اتومات راپور دیتا های جوی را از مراکز مهم جمع آوری می نماید اخیرا با بکار انداختن دستگاه اخذ اقمار مصنوعی موفق شده تا روزانه (٤) فوتو از منطقه مربوطه را اخذ وبدسترس استفاده شعبه پیش بینی اوضاع جوی بگذارد البته‌این عسکهای اخذ شده توسط دستگاه اخذهٔ اقمار مصنوعی نیز انکشاف مهمی در تاریخ هوا شناسی تلقی میشود در اواخر سال ۱۳۵۳ مدیریت انستیتوت یکد ستگاه کمپیو تر نیز از سازمان هوا شناسی جهان در جمله کمك های موسسه موصوف دریافت نمودکه اکنون با بکار انداختن این کمپیو ترو محا سبات دقیق‌و بدست‌آوردن نقشه‌هاامید است ریسرج

های علمی واثق ترو صحیح تر صورت بگیرد. چون ریسرچ های علمی مستلزم وجود مقدار زیاد معلومات و دیتای جوی کافی از نقـــاط مختلف کشور است مدیریت انستیتوت طبـق پـلان مجوزهٔ خود در دو سال اخیر در حدود ۸۲ـ استیشن اقلیمی درجهٔ حـرارت و ٥٦ـ استیشن بارندگی در نقاط مختلف کشور افتتاح و بکار انداخته است .

همچنان بتعداد هفت استیشن زراعتــــی تحقیقی دربولان ، بغلان، چهاردره کنـدز ، دارالامـان ، میربچه کوت وغازی آباد، سرده غزنی، وچهار استیشن سنا پیتیکـــی را، در آسمار، دیشنو وخوست فعال گردانیده است .

وـ انکشاف در امور تخنیك و بررسی هوا شناسی :

توأم با انکشاف و توسعه استیشن هـای هـــو ا شنـــا ســـی کـــه و ظیـفه آ ن تهیـه و تکمیـــل ســا مــا نهـا ی استیشن هاازقبیل ترمامیتر هاو بارودمتر ها، هابگرو- میترها و بسامان پیمایش شدت آفتـــــا ب (اکتینو متریك) در سامـــان آلات پیمـا یش بارندگی است توسعه یافته و اخیراً شعبات ترمیم عیار نموده و ترتب یك لابرا توار و ورکشاپ مجهز درین مدیریت مدنظر گرفتـه شده تا بتواند سامان مربوطه‌را در استیشن هانصب وعیار نموده وبه ترمیم آلات بپردازد و همچنان استفاده از کمك های سازمان هـــوا شناسی جهان و کشور های دوست اتحـــاد جماهیر شوروی سامان‌لازمه سی استیشن‌جدید تدارك وآمادهٔ توزیع سازد وبالاخره میتوان‌به حیث یکقدم مهم دیگـــر انکشا فـــی وفـعال نگهداشتن همه امور فعالیت های هوا شناسی از تشکیل جدید مدیریت بر رسی و رهنمائی یاد آورشده این‌شعبه که از ابتدای احیاً هوا شناسی کشور مدنظر بود اکنون درین اواخر جامهٔ عمل پوشیده وامید است بتواند وظیفـهٔ مهم وسنگین بر رسی ورهنمائی مشاهدین و پرسونل فنی را که در اکناف کشور مشغول خدمت اند بسر برسانند .

ریاست ښاروالی

پلان بیست وپنجساله‌ساختمانی شهرکابل:

اقدام برای پلان بیست‌وپنج سالهٔ ساختمانی شهرکابل یازده سال قبل ازایـــن در زمـان صدارت ښاغلی محمدداودرئیس‌دولت وصدراعظم صورت گرفته . کشوردوست همجوار ما، اتحاد جماهیر شوروی ، طرح این پلان رابه اساس کمك بلاعوض بعهده گرفت ، فرمایش طـرح پلان به(موسسه تحقیقات) عملی‌طرح وپی‌ریزی شهرسازی شهر مسکو سپرده شد .

درسال ۱۹٦٤ مطالعات طـرح ریزی پلان تحت نظر وستیکو فاریکوف صورت پذیرفت . امااین پلان بجز قسمتی ازآن یعنـی پروژهٔ نادرشاه مینه مواجه به رکود گردید وجامـهٔ عمل نپوشید .

معاذیر قسماً عبارت بود از نبودن تخصیصات پولی کافی، کارکنان لازم فنی جهت نظـــارت وکنترول پلان، معضلهٔ ساختمانی‌کانالیزاسیون ازرهگذر عماراتی که قبلا اکـسمال یا فته بود، مشکلات تخریب تعمیرات کهنه وفرسودهٔ شهر درقبال کمبود منازل رهایش برای شهریـــان وبعضی عوامل اجتماعی نبودن نقشه هـــا ی تفصیلی که تطبیق پلان را بسهولت امکـــان می بخشید وبالاخره تعمیرات عدیده که در هر گوشه وکنارشهر خلاف نقشه وبدون استیذان ښاروالی کابل بسرعت اعمار میگردید .

درسال ۱۹۷۰دسته ای ازانجنیران ساختمانی از(موسسه پلانهای عمومی شهرها) وابسته‌به ملل متحدبه ریاست‌انجنیراگولیالیف، متخصص شوروی واردکابل شدکه یك پلان عمومی دیگر راجانشین پلان اولی ساخت .

نظام جمهوری کشور مرحلهٔ نوینی رادر پلان بیست وپنج ساله ساختمانی شهرکابل بوجود آورد، بدین معنی که‌درماه جدی ۱۳۵۳ مطابق ماه جنوری از سال ۱۹۷۵ میـلادی به اساس توافقی که بین کشور ماواتحاد جماهیر شوروی حاصل شده بود هیأتی ازانجنیران آن کشـور به ارتباط سومین ومهمترین مرحلهٔ پلان عمومی بیست وپنجسالهٔ شهر کابل وارد کشور شده درښاروالی کابل آغاز بکار کرد .

انجنیران این هیأت اول ازهمه بکار هـــای تصحیحی پلان پرداختندوازآن پس به فراهم آوری نقشه های تفصیلی مشغول گشتند. این دسته ازانجنیران شوروی بهمراهی انجنیران ومهندسان جوان‌تحصیل‌کردهٔ افغان، ازمامورین ښاروالی ، رویهمرفته به امور تصحیح، تطبیق وکنترول پلان عمومی بیست وپنجسالهٔ شهـر کابل‌که دولت بعهده ښاروالی گذارده اســت میپردازند .

اکنون پلان عمومی خطوط سرحدی جاده هـا وتعمیرات قسمت مرکزی وقسمت های دیگری ازشهرکابل تهیه شده است . درین پلان‌کلیه سرحدات جاده هاومیدانهای شهر بصـــور ت واضح نشان داده شده است . درسیستم نـو ترانسپورتی شهری که بوجود آمده است سیر وعرض جاده های ترانزیتی نظربه ازدیاد حمل ونقل وشبکه بس های شهری وباتوجه بـــه اساسات فنی جاده های شهری تعیین گردیده

وسنجش های انجنیری آنها برطبق این عوامل واساسات صورت گرفته است . رویهمرفته اکنون خطوط ترافیکی مرکزی شهر کـــابل درارابطهٔ باپلان عمومی بیست وپنجساله تکمیل شده است .

درنقشه های تفصیلی خصوصیات تعمیرات نقاط مختلفهٔ شهری مطابق به خصوصیات فنی ساحه های شهری مراکزعمومی دولتی، صناعتی تجارتی، فرهنگیوتفریحی واستراحتی، پارکینگ هاوسایر ساختمانهای شهری تعیین میگردد .

خیرخانه مینه ورحمان مینه بخشی ازپلان عمومی شتهری راتشکیل میدهندکه نقشه های تفصیلی آنهابعد ازمطالعه وبررسی دقیق بوجود آمده است . ساحه های رهایش، جاده هـــای عمومی وفرعی وساختمانهای ورزشی وتجارتی واستراحتی آنهاتعیین گردیده‌است . پلان عمومی رحمان مینه بطورعموم تحت‌کار میباشد. درپلان **تفصیلی خیرخانه مینه حدودسه هزاروششصد** نمره زمین نقشه شده است .

درساحهٔ بین باغ وحش ومکرویان اعمارچند پل وتعدادی بندآب روی دریای کابل تجدید دیوار های دریای کابل واعمار چندپلچه درنظر گرفته شده است .

اعمار بندهای آب روی ردیای کابل در یـن ساحه بدون تردید درزیبا ساختن شهر کابل ودر بهتر گردانیدن اقلیم آن ونیز در تأمین حفظ الصحهٔ این ساحه بطور خاص وکل شهـــر بصورت عموم نقش بارزی خواهد داشت .

پـــلان وبرآورد ترمیم دیوار های استنـــادی دریای کابل اکنون تکمیل‌گردیده است . بدین طریق دریای کابل جای منظرهٔ خشك وخالـی وناخوش آیند هنگام تموز خودرابه منظرهٔ یك دریای پرآب زیبا ودلپذیری خواهد داد .

توسعهٔ ساحات سرسبز، اعمار مبرز هـــای عامه در ۱۳ ناحیه شهر **(که تعدادی از آنهـا** همین اکنون آغاز گردیده ونزدیك به اکمـــال میباشدوبقیهٔ آنهادرسال جاری‌ساخته‌خواهدشد.) وسیستم واحد آبرسانی وسیستم آن . بلاشبه **درعصری ساختن این شهر بزرگ کشور نقش** عمده ایفاء خواهد کرد .

بادرنظرداشت جنبه های انجنیری ومهندسی عصری سعی بعمل می آید تاشهر کابل که یك شهر شرقی وآسیای میانه میباشد خصـــوصیت **هاونمای‌شرقی‌آن‌حفظ‌گردیده تاثیری‌ازشرقی‌گری** به باشندگان‌آن وبخصوص به بینندگان خارجی ببخشند .

ازساحات خیلی جالب شهر چار ساحهٔ ذیل است‌که نقشه های درینجا مختصراً شــــرح میگردد :

۱ـ مرکـز نو دولتی شامل تعمیرات اداری برای وزارتها دردوطرف جادهٔ استقلال مقابـل ارگ ریاست جمهوری وتاحصه دریای کـابـل درینجا هشت تعمیر بزرگ دوازده منزله‌بشکل تعمیرات مرتبه دارساخته خواهد شد. این جاده که توسط یك پل بزرگ زیبادریای کابل را عبور خواهد کرد برای جشنها ورسم گذشت های اردوی جمهوری آماده ساخته خواهد شد.

۲ــ ساحهٔ‌هوتل سپین‌زر، میدان پشتونستان ودریای کابل. درین منطقه عمارات اداری چون عمارت مرکزی مخابرات (مشتمل برسه تعمیر برای پست تیلفون و تیلگراف) . شفاخانه (شامل شعبهٔ دندانسازی که کار ساختمان آن امسال آغاز خواهد شد.) عمارت ۱۲یا۱٤منزله افغان تورعمارات بلند منزله برای ریاست کودکیمیاوی، ریاست برق کابل ونیزتعمیرات رهایش بامغازه هادر منزل اول آنهاشامل میباشد . بدینطریق درلب دریای کابل عمارات مجلل وباشکوهی عرض اندام خواهد کرد .

مفکورهٔ مقدماتی پلان تفصیلی عقب هوتل سپین زرو پشتنی تجارتی بانك و عمارت مخابرات درین ساحه اکمال یافته است .

۳ــ ساحهٔ بین هوتل سپین زر، دریای‌کابل وآسمایی واټ ، درین جاعمارات پنج منزله پیشبینی میشو د که منازل اول شان برای دکانها وفروشگاههای عتیقه فروشی و غیره اختصاص‌داده خواهد شد. عمارات رهایش پنج منزله که درین ساحه تجویز گردیده است دارای حویلی های کوچك مقبول ، حوضها و فواره هاخواهد بود .

دیوار های احاطوی زیبا، کلینیکهای مطبخی خیابانهای کم عرض وپیچدار باتخته سنگهای فرشی ، تابلو های موزائیك روی کارکه‌زیبایی خاصی رابه بیننده بخصوص بینندگان سیاح خارجی خواهد داد پاره ای از ممیزات این ساحه شهر کابل راتشکیل میدهد .

٤ــ ساحهٔ بین وزارت معارف وولایت کابل، درینجاده خانه رهایش دومنزله نشقه کشی شده است . اینجا یك مرکزتجارتی شامل مغازه ها وفروشگاه هاوقهوه خانه ها بوجود خواهدآمد. تعمیرات منازل رهایشی حویلی‌ندارندولی بام مغازه هابصورت برنده کلان درمنزل دوم‌کمبود حویلی راجبران میکنداین حویلی های غیرعادی دارای ساحهٔ سرسبز وحوضها ومیدان ها ی بازی برای اطفال میباشد . این اسلوب معماری امکان میدهد که دریك رقبهٔ نسبتاً خوردازمرکز شهرکابل، مرکز تجارتی ونیز رهایشگاه های عصری دارای حویلی مصنوعی غیرعادی بوجود آورده شود .

آنچه که به ارتباط پلان بیست وپنجسالهٔ ساختمانی شهر کابل علاوه برین صورت گرفته است یامیگیرد به اختصار در پائین شرح میگردد :

۱ــ پلان پارکهای شهرکابل یعنی پارك اکبرخان، پارك استقلال مقابل ارگ ریاست جمهوری، پارك تیمورشاهی، پارك کارته پروان وپارك ده بوری تکمیل شده است وساختمان برخی ازآنها هم اکنون آغاز گردیده است .

۲ــ پلان پولی کلینیك و شفاخانه وزارت صحیه درسالنگ واټ نزدیك عمارت کنونی آرشیف ملی بسررسیده است .

۳ــ پلان تعمیر ښاروالی کابل .

٤ــ پلان تعمیرات برای هژده ناحیه در نقاط مختلفه شهرکه ازجمله آنها یکتعداد تکمیل شده است .

ه‍ــ پلان تعمیر گارد جمهوری .

ریاست المپیک

ورزش در سالیکه گذشت .

ورزش وسپورت همگام با تولد انسان در ساختمان وتکامل ارگان جسمی، نقش مهم وسازنده دارد . در طول اعصار انسانهای اولیه که مانند امروز از موثریت و فلسفه ورزش آگاهی نداشتند ، بصورت غیر شعوری برای مبارزه با طبیعت و کسب قدرت ونیرومندی وپیروزی طبیعت به حرکات سادهٔ ورزشی، دست زده وبا بازوان توانابه جنگ حیوانات وحشی وشکار میپرداختند . همراه با تکامل دوره های تاریخی و تغییر در (وسایل تولید) به همان تناسب در مضمون ومحتوای ورزش ملل ، نو آوریها ئی پدید آمد . برای حرکات ورزشی لوازم، وسامان ابداع شد وورزشهای ملی کشور ها را در قالب نظم و مقررات بنیانگذاری کردند ، و ارزش سپورت در یونان وروم قدیم تا آنجا مرتبت بلند یافت که می گفتند (نسلی نیرومند و سالم پاسدار آزادی امپرا طوری روم است نه علیل وناتوان .)

با توجه باین امر ، جوانان یونان وروم قدیم در زمانی معین در پاه کوه (المپ) از سراسر امپرا طوری گرد هم میامدند و به زور آزمایی و مسابقات معمول از قبیل مشت زنی ، انداخت وزنها، خیز ها وغیره یکی بر دیگری تفوق جسته و به کسب شاخه زیتون که علامت پیروزی وقهرمانی داشت نایل میشدند .

با پیشرفت تدریجی ساینس وتکنالوژی و تحولات شگرف در بنیاد روابط اقتصادی و اجتماعی ملل ، مؤسسات روبنائی ورزش نیز همراه با تغییرات اقتصادی بگونه‌ی متکاملتری تحول یافت تا آنجا که به ابتکار ، (پیر دو ـ کوبرتن) فرانسوی ، سپورت در جهان وجه بین المللی یافت ودر کشور های جهان کمیته های ملی المپیک بوجود آمد و سازمان بین المللی ورزش منحیث ادارهٔ حلقه وصل بین مؤسسات ورزشی دول پنج قارهٔ جهان در سال ۱۸۹۵ـ تأسیس گردید .

کوبرتن بالهام ازمسابقات ورزشی یونان وروم قدیم اساس مسابقات المپیک جهان را گذاشت که شعار آن همبستگی ، اتحاد و دوستی بین ورزشکاران پنج قارهٔ جهان بود واین هدف در سمبول المپیک که بشکل پنج حلقهٔ متصل به هم تثبیت شده است انعکاس یافت و اولین مسابقات جهانی المپیک به‌شکل مدرن درسال

(۱۸۹۶) در آتن برگذار گردید ۰

افغانستان نیز منحیث کشـــوری آزاد و مستقل در سال (۱۳۱۲) به عضویت ا یـــن سازمان بین المللی در آمد و ورزشکـــاران افغانی برای نخستین بار در مسابقات جهانی (۱۹۳۶) برلین که بعد از هر چار سال یکبار دایر میشودشرکت نمود۰امروز دولت جمهوری افغانستان عضو کمیته بین المللی المپیک جهان وبر فدرا سیون های مختلف ورزش‌این سازمان بین المللی عضویت داشته و همچنان بحیث عضو مسابقات آسیائی در دوره هـــای مختلف این مسابقات سهم گرفته است ۰

طوریکه در بالا اشاره شد اقوام قدیـــم آریاناماًنندسایرملل جهان به‌یك سلسله‌بازی های ملی ومحلی دست زده وامروز ورزشهای ملی افغانستان چهرهٔ متمایزی را در بیـــن ورزشهای ملی سایر ممالك جهان بخود گرفته است قرنها پیش آریازادگان قدیم به اسپ، اسپ سواری و نگهداشت گله های اسپا ن تیزگام وتند رو علاقهٔ مفـرط داشتند و حتـــی درتاریخ‌گذشته بنام دودمان‌هایی برمیخوریم‌که سلسله نصب سـلاطین آنها به کلمهٔ (اسپه) میانجامید که خود تعبیر صاحبان گله هـــای بزرگ اسپو ارتباط بانجابت این حـیـو ان بود ۰

ورزش حماسی وتهور آمیز بزکشی کـــه امروز در سراسر جهان بحیث یـك سپورت شجاعانه ورزمی طرف توجه جهانیان قـــر ار گرفته است به گذشته های خیلی دور و به نیرو وشجاعت مردم قدیم آریانارابطه میگیرد تیر اندازی ، سوار کاری ،نیزه زنی ، ازبالای اسپ ،سنگ انداختن ،کوه نوردی ، کشتـی چینکی ،شنا ،وده‌ها بازیچهٔ دیگر انواع ورزش هایی بوده که در طول ادوار گذشته جوانا ن این سر زمین را نیرو مند وشجـــا ع با ر آورده و با روحیهٔ یك قهرمان شجاع‌طـــی پیکار های متعدد با دشمنان خارجی ،استعمار کهن را با توانائـی جسمی و روحیه آزادمنشی خود در این گوشهٔ آسیا منکوب کرده اند ۰

با ایجاد معارف معاصر در کشور ورزشهای عصری‌رشد ونمو یافت ،با تأسیس لیســـه حبیبیه سپورت منحیث یك مضمون در ســـی شامل نصاب تعلیمی مکاتب گردید و درعصر امانی ورزشهای فتبال ،والیبال ، کرکت هاکی وتینس دربین قطعات اردوی افغانستان رایج شد ۰

در عصر محمد نادر شاه شهید این ورزشها در مکاتب تمرین و تعلیم داده شد وبـــرای نخستین بار در عهد صدارت شاه محمودغازی اولین تورنمنت رسمی مسابقات بین مکاتـــب کشور دایر ودر سال (۱۳۱۵) بنام مدیریت سپورت اداره ای در چوکات تشکیل وزارت معارف منظور گردید ۰

باتعدد پوهنځی هاوتمرکزآن‌به اداره‌ای‌واحد آمریت ورزشی پوهنتون کابل تاسیس گردید که دربن ضمن ادارات‌ورزش‌در حربی پوهنتون و وزارت دفاع‌ملی‌به منظور تربیه ورزشکاران قطعات اردوبه وجود آمد و همچنان در اکادمی پولیس ادارهٔ ورزش ایجاد شد ۰در طول این مدت ورزش در کشور ماعروج ونزول بسیاری

بخود دید که نهضت ورشد ورزش در زما ن صدارت شاه محمودغازی رامیتوان نقطه عطف در جهت انکشاف ورشد ورزش تا ایـــن دم تلقی نمود ·

نو سازی بنیادی در سطح عمومی ورزش :

در نخستین ماههای استقرار نظام نویـــــن در کشور ، دولت جمهوری طی فرما نی‌هدایت داد تا ریاست المپیک از نظر فعالیت مثمر و ملی، ورزش واز نگاه اساسات و تشکیـــل مورد تجدید نظر قرار گفته و برای ایجــــاد یك مؤسسه مؤثر بحال جوانان ورزشکـــــار مطالعاتی صورت گیرد · بموجب این هدف‌بعد از مطالعات همه جانبه طرح یك مؤسسه مسؤل ورزشی بنام (ریاست ورزش دولت جمهور ی افغا نستان) ریخته‌شد که وظیفه دارد تا پلان عمومی فعالیت، انکشاف توسعه و رشد ورزش را برای مرکز وولایات افغا نستان تنظیـــم و عملی نماید · ودر پهلوی این امر ریاســـت المپیک مطابق اهداف کمیته های ملی المپیک جهان بصورت یك ادارهٔ جداگانه تأسیس‌گردد (که تطبیق این پروژه مورد موافقت دولت قرار گرفته‌دولت‌جمهوری‌درین‌سکتورعامه‌مصارف‌قابل ملاحظه‌ای را متقبل گردید منظوری این طرح یکی از آرزوهای جوانان ورزشکار وقدم مهمی در توسعه ورزش کشور محسوب میگردد ·

همچنان برای نموورشد هستهٔ فدراسیون ها، اساسنامه کلپهای ورزشی تدوین وبعداز ملاحظه وزارت عدلیه بمراجع صـلاحیتـــدار سپرده شدکه یقین‌است تطبیق پروژه ریاست ورزش و تفریحات سالم و همچنان عملی‌نمودن اساسنامه کلپها ی‌ورزشی تحولات مثبتی رادر ساحهٔ ورزش کشور بوجود خواهد آورد ·

پروگرامهای سال :

ریاست المپیك در پهلوی تنظیم مطا لعه ،و بررسی ،پروژه ورزش کشور و برای تنظـیم بهتر تیمهای ورزشی در مرحله نخست تحت نظر کمیته های وارد ،تیمهای منتـخـب را در رشته های‌پهلوانی ،فتبال، باسکتبال دختران و پسران ،اتلتیك ووالیبال‌دایر نموده وسایل تمرینات و تهیه عصریه آنها رابشکل مطلوب تدارك دید .

برای تهیه لوازم ورزشی وسمبول کمیته‌ملی المپیك با همکاری د آریانا افغان هوائی‌شرکت البسه ولوازم ورزشی برای تیمهای منتخب به ترکیه فرمایش و از آن استفاده بعمل آمد برای انتخاب تیمهای فوق تورنمنت هائی در رشته های متذکره دایر شده که به اساس آن از طرف کمیتهٔ مؤظف بازیکنان ماهــــر و مستعد انتخاب‌گردیده ودرخزان‌امسال مسابقات بکسنگ ،فتبال وپنگ‌پانگ در کابل دایـــــر شد ·

برای تجهیز بهتر غــازی استدیـوم برای اولین بار استدیوم با پروژکتور های قــوی که توسط موسسه زیمنس تهیه گردید است· امکان مسابقات شبــانــه فراهــم گـــردید و همچنان دندانه‌های غازی استدیوم‌که درسالهای گذشته شکست فاحش نموده و قابل استفــاده نبودبه همکاری وپشتکارمسئولین وزارت‌فواید عامه ودستگاه های ساختمانی دولتی به‌سرعت

ممکنه تخریب ومجددا بشکل اساسی اصلاح و آباد گردیده تعدیلاتی در عمارت ریاست المپیک وارد گردیده تشنا بهای عصری برای ورزشکاران اعمار شد ·

دعوت ورزشکاران خارجی :

در نخستین سالگرد جشن جمهوری کشور برای اولین بار در تاریخ سپورت افغا نستان تورنمنت مسابقات باشرکت تیم‌های داخل کشور و ممالک دوست درکابل دایر شد . در مسابقات فتبال(اولین‌جام جمهوریت افغانستان) تیمهای فتبال اتحادشوروی ، هندوایران باتیم های منتخب وجوانان کابل سهم گرفته و همچنان تیمهای پهلوانی اتحاد شوروی و والیبال ایران در ایام جشن مهمان ریاست المپیک دولت جمهوری افغانستان‌بوده وباجرای یك سلسله مسابقات دوستانه در ایام جشن پر داختند که مصارف محل رهایش و خوراك آنها از طرف ریاست المپیك تهیه و تدار ك گردید که مجموع ورزشکاران خار جی‌اضافه از صد نفر بودند ·

در ماه اسد یك تیم والیبال جمهوریت مردم چین وارد کشور گردید و در اوایل حمل امسال تیم فتبال شوروی به اجرای یك سلسله مسابقات در کابل پرداختند ·

زعیم ملی ما بروز ۲۷ سرطان رسم گذشت ورزشکاران وجمناستیك را که طور بی سابقه تنظیم‌شده بود ·ملا حظه و همچنان از مسابقات نهائی فتبال جام جمهوریت که بساعت هفت شام اول اسد در غازی استدیوم بر گزار شد بازدید نمودند ·

در ختم مسابقات جشن جمهوری کشورتحفه های از پیداوار وطن باسمبول های نخستین جشن جمهوری کشور که ازطرف ریاست المپیك تهیه شده بود در قصر گلخانه صدارت عظمی طی محفلی ازطرف معاون صدارت به ورزشکاران مهمان داده شد ·

اعزام تیمهای افغانی بخارج کشور :

از سرطان سال گذشته تیم منتخب پهلوانی افغانی غرض اجرای یك‌سلسله مسابقات عازم اتحاد شوروی گردیده متعا قبا تیمهای والیبال وباسکتبال نیز به‌دعوت مقامات ورزش اتحا د شوروی به اجرای یکسلسله مسابقات در آن کشور پرداختند که بمقایسهٔ گذشته نتایج مسابقات مخصوصا در رشتهٔ پهلوانی اطمینان بخش بود . همچنان تیم منتخب کابل بدعوت مقامات ورزشی جمهو ریت مردم چین عاز م آنکشور گردید و باجرای‌یك سلسله مسابقات در ایالات مختلف آن جمهور یت پرداختندکه نتایج ورزشی آنها نهایت دلچسپ بود ،تیم های پهلوانی واتلتیك افغانی در همفتمین دور بازیهای آسیایی تهران شرکت نمود ·د ر

کلاس دوم محمد اسلم قهرمان افغانی مقا م سوم آسیارا حاصل‌و بکسب مدال مؤفق‌گردید. همچنان غلام سخی وجان آقا دو پهلوان دیگر افغانی مقامهای چارم آسیا را درکلا سها ی خود بدست آورده و موفق به اخذ دیپلو م گردیدند .

برای اولین بار تیم فتبال جوانان کابل در هفدهمین دورمسا بقات فتبال آسیایی منعقدهٔ کویت شرکت‌نمود . بدینشرح دعوت وپذیرائی تیمهای ممالك دوست درکابل واعزام ورزش‌کـاران افغانی بخارج کشور در سا لیکـه گذشت از نگاه کمیت وکیفیت نقطهٔ عطفی در مبادلهٔ هیأت های ورزشی تلقی میگردد .

در ماه عقرب سال گذشته مسا بقات بزرگ بزکشی ولایات شمال کشوردر کابل بر گزار شد زعیم ملی مابعـداز ختم مسابقه جـام و بیرق قهرمانی را به رئیس تیم بزکشـی ولایت تخار اعطاء و روسای تیمها را بعـداز مسابقه پذیرفته درمورد انکشاف این ورزش حماسی به ایشان توصیه نمودند .

همچنان در ختم مسابقات رهبر ملی ما تمام چاپ اندازان ولایات را غرض وداع‌در چمـن قصر صدارت پذیرفته وآرمانهای مترقی دولت جمهوری رابا هدافیکه در قسمت توسعه ورشد ورزش در نظـر اسـت به ایشـان توضیـح فرمودند .

در زمستان سال گذشته ریاست المپیـك تور نمنت شامپیون شب شطرنج افغانستا ن را در کابل دایر نمود که پس از ختم‌مسابقه جامهای قهرمانی به برندگان آن داده شد .

در ماه ثور امسال تورنمنت مسابقات فتبال و پهلوانی غرض انتخاب تیمهای کابل دایـر گردید که تا این تیمها برای مسابقات جشن جمهوری آمادگی داشته‌باشند .

در اوایل‌حمل امسال مسابقات بز کشـی در کابل باشرکت تیم های صفحات شمـال کشور دایر گردید تا قدم بهتری در معر فی این ورزش بخارجیهائیکه‌درین‌فصل بکشور ما مسافرت نموده بودند بر داشته شده باشد .

ریاست المپیك در سالیکه گذشت عواید ی‌در حدود دو ملیون ودوصد وبیست و پنجهزار و چهار صدو شصت و سه افغانی بدسـت آورده‌که حسب مقررات بحساب واردات دولت تحویل واین عواید که در اثر اصـلا حات در امور اداری و تنظیم بهتر پروگرامهای ورزشی بدست آمده است‌با مقایسه بده سال گذشته تفاوت قابل مـلاحظه ایرا نشان‌میدهند .

با اجمال مطالب فوق سالیکه گذشت تحرك مطلوب وجنبش ثمر بخش درساحه سپـورت کشور ماپدید آمد. تطبیق پروژه های جدید ورزش به‌یقین همچنا نیکه آرزوی دو لـت جمهوری افغا نستان است آیندهٔ بهتر ورزش را در کشور مانوید میدهد .

پروتوکولها

موافقتنامه تجار تی افغانستان ورو مانیا

۲۵ سرطان ۱۳۵۳

موافقتنامه را از طرف افغانستان بنباغلی محمدخان جلالر وزیر تجارت وازجانب رومانیا بنباغلی الکزاندر یووا باسفیر کبیر غیر مقیم آنکشور در افغانستان امضاء نمودند . بموجب این موافقتنامه تجارت بین دوکشور به اسعار قابل مبادله انکشاف نموده از افغانستان پخته پشم، میوه جات، قالین، صنایع دستی ،نباتات طبی واز رومانیا ماشین آلات زراعتی ، دستگاه های مکمل، فابریکه هاباتجهیزات آن وسایل ترانسپورت ، سامان برقی، ماشین های سرك سازی وتعمیرات ، انواع انجن هاوپمپ هـا، آهن باب، شکر، منسوجات‌وغیره به‌افغانستان وارد خواهد شد .

موافقتنامه همکاری‌اقتصادی افغانستان وایـرا ن

۲ اسد ۵۳

پروتوکولی درزمینه‌همکاری اقتصادی‌بین‌دولت جمهوری افغاندستان وکشور ایران در وزارت امور خارجه عقد گردید .

پروتوکول رابنباغلی علی احمد خرم وزیر پلان وبنباغلی فریدون مهدوی وزیر تجـارت ایران امضاء نمودند .

بموجب این پروتوکول دولت‌ایران دراحداث پروژه تمدید سرك یخچال دیشو تا سرحد

پروژه خط آهن کابل ـکندهار ـهرات ـاسلام قلعه‌احداث فابریکه های شکر، سمنت، فابریکه های نساجی پشمی ونخی وکاغذ در ولایـات مورد نظر وهمچنان انکشاف توسعه منابع آب وزراعت دروادی سفلی هلمند وتقویهٔ بانـك انکشاف صادرات افغانی سهم میگیرد .

پروتوکول حاکیست که‌کشور ایران برای تسریع امور مطالعات اقتصادی این پـروژه ها عجالتا ده ملیون دالر که قابل افزایش به بیست ملیون دالر میبا شد برای استخـــدام موسسات فنی بدسترس افغانستان میگذارد . علاوتا دراین پروتوکول تصریح شده است‌که ایران آماده میباشد در بعضی پروژه هـــای انکشافی آینده افغانستان نیز سهم بگیرد . همچنان حکومت‌ایران درتهیه وتمویل یکتعداد بس‌های شهری تحت شرایط مساعدبافغانستان کمك خواهد نمود .

ښاغلی علی احمد خرم وزیرپلان وښاغلی فریدون مهدوی وزیرتجارت ایـران هـنگام امضا ی پروتوکـول موافقتنامه همکاری اقتصادی در وزارت امـورخارجه .　　　۵- اسد ۱۳۵۳

موافقتنامه قرضه بیش ازده‌ملیون مارك جمهوریت‌المان

۸ اسد ۱۳۵۳

جمهوریت اتحادی آلمان بیش ازده ملیون مارك تحت شرایط سهل بافغانستان قرضـه استهلاکی .میدهد

موافقتنامه مربوط باین قرضه بین حکومات دوکشور درکابل عقد گردید

موافقتنامه رابه نمایندگی ازدولت جمهوری افغانستان ښاغلی فضل الحق خالقیار معیـن وزارت مالیه وازطرف حکو مت جمهوریـــت اتحادی آلمان دکتور هافمن سفیر کبیرآنکشور درکابل امضاء کردند . ازجمله ده عشاریـــه پنجصدوهشتادوچار ملیون مارك سه ملیون آن برای تجهیزات موسسه واکسین سازی وهفت عشاریه پنجصدو هشتادوچار ملیون مارك آن برای تهیه وسایل ترانسپورتی وبس هـای شهری درنظر گرفته شده است .

معین وزارت مالیه و سفیر کبیر جمهوریت اتحادی آلمان موافقت نامهٔ اسناد مربوط به قرضه ده ملیون مارک رامبادله می نمایند . ۹ر۵ر۱۳۵۲

موافقتنامه تورید یکهزارتن روغن ازاتحاد شوروی

قرار داد تورید یکهزارتن روغن سمرقند از اتحاد شوروی بین ریاست ارزاق و احتیاجات عامه وزارت مالیه ونمایندگی تجارتی شوروی درکابل عقد گردید . قرار داد راښاغلی محمدآصف رئیس ارزاق وښاغلی زتونسکیخ آمروستوك انتورك امضاء نمودند . بمو جب این قرارداد روغن متذکره درجریان سال بافغانستان وارد میگردد .

پرو تو کول حمل ونقل اموال بین افغانستان واتحاد شوروی

۱۰ اسد ۵۳

قرارداد حمل ونقل اموال صادراتی ووارداتی وترانزیتی بین افغانستان واتحاد شوروی عقد گردید .

قرار داد رااز طرف افغانستان ښاغلی عبدالسلام رئیس تجارت خارجی وزارت تجارت وازجانب اتحاد شوروی ښاغلی ای کوسارك معاون اتحادیه عمومی بارچالانی تجارت خارجی آنکشور دروزارت تجارت امضاء نمودند .

بموجب این قراردادتسهیلات درحمل ونقل اموال وارداتی، صادراتی وترانزیتی وهمچنان توسعه روابط تجارتی بین دوکشور فراهم میگردد .

ښاروالی کابل ومعاون مستشاریت اقتصادی سفارت کبرای شوروی هنگام تبادلهٔ اسناد
پروتوکول تطبیق پلان بیست وپنجساله شهرکابل [illegible] ۲۶ر۵ر۱۳۵۳ [illegible]

پرو تو کول تطبیق پلان ۲۵ ساله شهر کابل

۲۳ر۵ر۱۳۵۳

پروتوکولی مبنی براعزام شش نفرمتخصص شوروی بافغانستان به مقصد مطالعات تطبیق پلان بیست وپنج ساله شهرکابل در ښاروالی کا بل امضاء گردید پروتوکول راازجانب افغانستان دکتور غلام سخی نورزاد ښاروال کابل وازطرف اتحاد جماهیر شوروی نیکولای شتیوا نکوف معاون مستشار اقتصادی سفارت کبرای آنکشور درکابل امضاء کردند .

موافقتنامه درساحه هوا شناسی بین افغانستان واتحاد شوروی

۱۲ سنبله ۵۳

پروتوکول کمك های بلاعوض تخنیکی اتحاد شوروی درساحهٔ هوا شناسی افغانستان درمسکو بامضاء رسید .

اتحاد شوروی توسعه همکاری را برای تنظیم بهتر مرکز هواشناسی میدان هوایی بین المللی کابل، تاسیس دستگاه بر رسی هواشناسی ، توسعه ورکشاپ تخنیکی وتنظیم بهتر شبکه مخابره هوا شناسی قبول کرده است وهم وعده داده که وسایل مخابره مراکز برودکاست هواشناسی کابل، کندهار، هرات وکندز راازطریق موسسه بین المللی هوا شناسی بافغانستان کمك کند .

این پروتوکول راازطرف افغانستان معاون ریاست هوایی ملکی ښاغلی دکتورعبدالخالق وازجانب اتحاد شوروی ښاغلی توستن کوف معاون ریاست ایدرومترولوژی اتحاد شوروی امضاء کردند .

رئیس انکشاف صادرات وزارت تجارت ومدیرعمومی تجارت داخلی وزارت اقتصادایران هنگام امضای موافقتنامه ترانزیتی بین افغانستان وایران .

موافقتنامه امور ترانزیتی

۱٤ سنبله ۱۳۵۳

موافقتنامه ترانزیتی بین دولت جمهوری افغانستان ودولت ایران در وزارت تجارت بامضاء رسید. درین موافقتنامه که جاگزین موافقتنامهٔ قبلی میباشد تسهیلات بیشتری درامور وسایط نقلیه وحمل ونقل اجناس ومال‌التجاره ترانزیتی برای هردوکشور فراهم گردیده است .

این موافقتنامه راازجانب افغانستان بناغلی محمدفرید رفیق رئیس انکشاف صادرات واز جانب ایران بناغلی ابراهیم‌داوری مدیرعمومی تجارت‌داخلی وزارت‌اقتصادایران‌امضاء نمودند.

موافقتنامه خریداری دوک نختابی

۲۰ سنبله ۱۳۵۳

قرارداد خریداری سیزده هزار دوک نختابی وچهار صدپایه ماشین بافت وماشینری ملحقهٔ آن برای فابریکه نساجی بلخ‌بظرفیت تولیدی ده ملیون متر پارچه درسال که بالغ بر دو صدوده ملیون افغانی میشود درنمایندگی تجارتی اتحاد شوروی درکابل امضاء گردید.

قرارداد راازطرف وزارت معادن و صنایع انجنیر محمد هاشم توفیقی رئیس صنایع آن وزارت واز طرف اتحاد شوروی بناغلی لیوین نمایندهٔ بناغلی ولادیمیر یاکونکومدیر صادرات تخموش اکسپورت اتحاد شوروی در کابل امضاء نمود ند .

انجنیر محمد هاشم توفیقی رئیس صنایع وزارت معادن وصنایع وبناغلی ولادیمر یاگونکو نماینده تخموش اکسپورت شوروی هنگام امضای قرار داد خریداری دوك های نختابی وماشین های بافت برای فابریکه نساجی بلخ. ۲۱ر۶ر۱۳۵۳

پرو توکول اعزام متخصصین جمهوریت مردم چین به افغانستان

۲۰ر۶ر۱۳۵۳

قراردادی مبنی براعزام یکعده متخصصین جهت همکاری از طرف جمهوریت مردم چین درامورساختمان مونتاژدستگاه هاوتولید بیشتر فابریکهٔ نساجی بگرامی درکابل عقد گردید بموجب این قرار داد سی وسه متخصص چینی درجریان سال جاری بکابل آمده در اموربسته کاری دوصدو چهل پایه ماشین بافت جدید دستگاه های نختابی، رنگ آمیزی وتولید

فللین یافابریکه نساجی بگرامی همکاری می نمایند. باکمال مونتاژ ماشین های جدید تولیدات فابریکه‌نساجی سالانه ازپانزده ملیون به بیست ملیون متر افزایش می یابد . این قرار دادراانجنیر محمد هاشم توفیقی رئیس صنایع وزارت معادن وصنایع وبناغلی یانگ یوهنگ مستشار تجارتی سفارت کبرای جمهوریت مردم چین درکابل امضاء نمودند

انجنیر محمد هاشم توفیقی رئیس صنایع وزارت معادن و صنایع و بناغلی یانگ یوهنگ مستشار تجارتی سفارت کبرای جمهوریت مردم چین هنگام امضای قرار داد همکاری متخصصین چینایی بافابریکه نساجی ۲۱ر۶ر۱۳۵۳.

قرار داد صدور پخته به اتحاد شوروی

۲۲ سنبله ۱۳۵۳

قرار داد صدور مقدار یکهزارو پنجصد تن پختهٔ محلوج تولید موسسه پنبه وروغن نباتی هیلمند به اتحاد شوروی بین آنمو سسه و نمایندگی وستوک انتورک عقد گردید.

بموجب این قرار داد امسال مقدار پنبه متذکره به اتحاد شوروی تحویل داده میشود ومبلغ بیشترازیك عشاریه هشت ملیون دالر بدست می آید. قرار داد را بناغلی حفیظ الله رئیس موسسه پنبه وبناغلی نیکولایوف نمایندهٔ وستوك انتورك درکابل امضاء نمودند.

موافقتنامه قرضه بلاعوض عراق به افغانستان

بناغلی علی احمد خرم وزیر پلان قرار داد مربوط به قرضه ومساعدت بلاعوض عراق رابه افغانستان امضاء کرد.

درا ثرمذاکراتیکه بناغلی علی احمدخرم وزیرپلان باوزیرپلان وسایر مقامات عالیرتبه عراقی بعمل آورده، مطابق به آن حکومت عراق ده ملیون دالررابه شرایط بسیار مساعد به حکومت افغانستان قرضه میدهد. همچنان مطابق باین قرارداد حکومت عراق مبلغ دو ملیون دالربه حکومت افغانستان مساعدت بلاعوض مینماید.

موافقتنامه قرضه عربستان سعودی به افغانستان

۱۳۵۳/۶/۱۳

عربستان سعودی ده ملیون دالر کمک بلاعوض وپنجاه وپنج ملیون دالر قرضه بدون ربح به افغانستان میدهد .

پروتوکول این کمکها بین ښاغلی علی احمد خرم وزیر پلان وښاغلی هشام ناظر وزیر دولت ورئیس ادارهٔ مرکزی پلانگذاری عربستان سعودی درریاض بامضاء رسید ،

ازده ملیون دالریکه کشور برادر ودوست عربستان سعودی به دولت جمهوری افغانستان کمک بلاعوض میدهد درتکمیل مطالعات تخنیکی پروژه های اقتصادی استفاده خواهد شد .

ازپنجاه وپنج ملیون دالری که حکومت عربستان سعودی قرضهٔ بدون ربح میدهد شرایط آن مساعد بوده ودر تکمیل پروژه های اقتصادی استفاده بعمل خواهد آمد. پرداخت اقساط این قرضه درسال سوم بهره برداری پروژه ها شروع میشود .

موافقتنامه قرضه یك ملیون پوند انگلستان به افغانستان ۹ میزان ۱۳۵۳

حکومت انگلستان یك ملیون پوند سترلنگ برای پیشبرد پروژه های انکشافی به افغانستان قرضه میدهد .

موافقتنامه مربوط به این قرضه توسط ښاغلی علی احمد خرم وزیر پلان و ښاغلی

وزیر پلان ښاغلی علی احمدخرم وسفیر انگلستان ښاغلی جان کنت درنکال هنگام امضای موافقتنامه کمك یك ملیون پوند .

جان کنت درنکال سفیر کبیر انگلستان مقیم کابل دروزارت پلان امضاء گردید .

ازجمله مبلغ مذکور چهل فیصد آن کمک بلاعوض بوده ومتباقی بدون ربح بشمول پنجسال دوره معافیت درمدت بیست سال تادیه خواهد شد .

قرار داد ساختمان یك پل ازطرف اتحاد شوروی بالای دریای آمو

قرارداد سروی ودیزاین ساختمان یك پل بالای دریای آمودرناحیهٔ حیرتان بین افغانستان واتحاد جماهیرشوروی درکابل عقد گردید

قرارداد راازجانب افغانستان دیپلوم انجنیر غوث الدین متین معین وزارت فواید عامه و از جانب اتحاد شوروی بناغلی بریسن تیتوف مستشاراقتصادی سفارت کبرای آنکشوردرکابل امضاء کردند .

این پل که ساختمان آن در ناحیه حیرتان پیشبینی شده است ازجمله بزرگترین تاسیساتی خواهد بودکه بالای دریای آمو احداث میگردد .

بموجب این قرارداد پروژه سازی ودیزاین این پل به همکاری اتحاد شوروی در ظرف ۱۷ ماه صورت میگیرد .

احداث این پل در امور انکشاف روابط تجارتي واقتصادی بین جمهوریت افغانستان واتحاد شوروی اهمیت بسزای کسب خواهد کرد زیرا فعلا حمل ونقل اموال بین هر دو مملکت ازبالای دریای آمو در بنادر افغانی

دیپلوم انجنیرغوث الدین متین معین وزارت فواید عامه وبناغلی بریسن تیتوف مستشار اقتصادی سفارت شوروی هنگام امضای قرارداد ساختن ودیزاین پل بالای دریای آمو در ناحیه حیرتان .
۱۵ میزان ۱۳۵۳

وشوروی بادو توقف بین دونوبت انجام داده میشودکه باعث معطلی درحمل ونقل شده واز جانبی هم باعث بلندبردن مصارف ترانسپورتی میگردد .

پل مذکور دارای بیشتر از ۹۰۰ متر طول داشته که درآن خطوطی هــم برای ســرک موتروهم ریل درنظر گرفته شده است .

موافقتنامه احداث یك تصفیه خانه نفت ازطرف اتحادشوروی

۱۸ر۷ر۱۳۵۳

اسنادهمکاری بین افغانستان واتحادشوروی برای آماده ساختن استفاده وانتقال نفت معدن انگوت واحداث یك تصفیه خانه به ظرفیــت سالانه یکصد هزارتن بادرنظر داشت توسعهٔ آن بتناسب ذخایری که در آینده کشف میگردد به امضاء رسید .

درین موقع پوهاند عبدالقیوم وزیر معادن وصنایع، بناغلی علی احمد خرم وزیــر پلان بناغلی الکساندر میخائیلوویچ پوزانوف سفیر کبیر اتحاد شوروی درکابل حاضر بودند .

اسنادرااز جانب افغانستان بناغلی، عبدالسمع زمان رئیس پلان وزارت معادن وصنایع و از طرف اتحاد شوروی بناغلی تیتوف مستشار اقتصادی سفارت کبرای آنکشور درکابل امضاء کردند .

رئیس پلان وزارت معادن‌وصنایع ومستشاراقتصادی سفارت کبرای شوروی هنگام امضای اسناد همکاری جهت احداث تصفیه خانه نفت‌بین افغانستان و اتحاد شوروی .

ښاغلی علی احمدخرم وزیر پلان وښاغلی جین جی یامارا سفیرکبیر جاپان مقیم کابل هنگام امضای موافقتنامه امداد بلاعوض جاپان به افغانستان .

موافقتنامه‌مسا عدت‌بلاعوض ۱۴۷ملیون ین کود کیمیاوی

۲۴ر۹ر۱۳۵۳

موافقتنامه مساعدت بلاعوض معادل یکصد و چهل وهفت ملیون ین کودکیمیاوی از طرف کشور جاپان به افغانستان در کابل امضاء شد .

موافقتنامه را از طرف دولت جمهـــوری افغانستان ښاغلی علی احمدخرم وزیر پلان وازجانب حکومت جاپان ښاغلی چین جی یامادا سفیر کبیر آنکشور مقیم کابل امضاء کردند.

بموجب این موافقتنامه معادل مبلغ متذکره کودکیمیاوی دایمونیم فا سفیت برای انکشاف مزید زراعت ازطرف حکومت جاپان بدسترس افغانستان گذاشته میشود .

موافقتنامه ده ملیون دا لر کمك بلاعوض ایران

۳۰ر۷ر۱۳۵۳

موافقتنامه ده ملیون دالرکمك بلا عـــو ض دولت شاهنشاهی ایران برای انجام مطالعات تخنیکي واقتصادی یك ښلسله پروژه های اساسی که درنظر است به همکاری آنکشور

بدست گرفته شود امضاء گردید .

موافقتنامه راښاغلی زلمی محمود غازی سفیر کبیر دولت جمهوری افغانستان در تهران وښاغلی هوشنگ انصاری وزیر امور اقتصادی ودارایی ایران امضاء کردند .

موافقتنامه در ساحه باستانشناسی بین افغانستان وجاپان ۱۱عقرب ۵۳

موافقتنامه رادر حالیکه پوهاند دکتور نوین وزیر اطلاعات وکلتور وښاغلی جین جی یاماداا سفیرکبیر جاپان در کابل حاضر بودند ، دکتورزمریالی طرزی مدیرعمومی باستانشناسی وحفظ آبدات تاریخی از جانب افغانستان وپروفیسور دکتور تاکایاسوهیوگوچی آمرهیات باستانشناسی پوهنتون کیو تو در آسیای مرکزی ازطرف جاپان دروزارت اطلاعات وکلتور امضاء کردند .

موافقتنامه همکاری تخنیکی عراق در ساحه نفت ۳-قوس ۱۳۵۳ :

پروتوکول همکاری تخنیکی درساحهٔ نفت بین دولت جمهوری افغانستان وجمهوریت عراق درکابل عقد گردید .

پروتوکول رااز جانب افغانستان پوهاند عبدالقیوم وزیر معادن وصنایع واز طرف دولت جمهوری عراق ښاغلی ناصر عبدالقادر الحدیثی سفیرکبیرآنکشور مقیم کابل دروزارت معادن وصنایع امضاء کردند . بموجب این پروتوکول حکومت عراق برای تربیه کردن متخصصین وکارکران افغانی درتمام ساحات صنایع نفت ابراز آمادگی نموده‌است . همچنان باساس پروتوکول هیات های طرفین برای ارائهٔ مشوره های فنی وتخنیکی ومطالعات مشترک در ساحهٔ صنایع نفت به افغانستان وعراق مسافرت خواهند کرد .

وزیر معادن وصنایع وسفیر کبیر عراق هنگام امضاء همکاری موافقتنامه در ساحه نفت بین افغانستان و عراق .

قرار داد پروژه لین انتقالی برق کجکی

قرارداد ساختمانی لین انتقالی پروژهٔ برق کجکی باکمپنی فشباخ امریکایی در محضرهیات ادارهٔ انکشاف بین المللی امریکا از طرف بناغلی عبدالله ملکیار سفیر کبیر دولت جمهوری افغانستان درایالات متحده وبناغلی گران رئیس عمومی برق ازقرضهٔ هشت ملیون ویکصد وچهل هزار دالر درواشنگتن بامضاء رسید .

مصارف پروژه‌که بالغ به یکصدوهشتادوپنج ملیون افغانی میشود ازبودجه انکشافی دولت پرداخته خواهد شد .

موافقتنامه تجارتی بین افغانستان و کانادا

۶ـ قوس ۱۳۵۳

موافقتنامهٔ تجارتی بمنظور انکشاف بیشتر روابط تجارتی وفراهم آوری تسهیلات در زمینه بین حکومت جمهوری افغانستان و حکومت کانادا دروزارت تجارت عقد گردید .

بموجب این قرارداد هر دو کشور سعی مینمایند تاروابط تجارتی بین مملکتین توسعه بیشتر یابد وتسهیلات لازمه رادر این زمینه فراهم می نمایند. باین منظور حتی الامکان

وزیر تجارت بناغلی محمدخان جلالروسفیر کبیر غیرمقیم کانادا بناغلی میک میلان هنگام امضاء موافقتنامه تجارتی بین مملکتین .

کوشش میشود تادرقسمت اعزام هیات های تجارتی ودایر نمودن نمایشگاه ها تدابیرلازمه اتخاذ گردد وتبادلهٔ معلومات تجارتی بیشتر را بین موسسات تجارتی هردو کشور انکشاف بخشند .

موافقتنامه رااز جانب حکومت جمهوری افغانستان بناغلی محمدخان جلالر واز جانب حکومت کانادا بناغلی‌کیت ویلیم کلیلن سفیر کبیرغیرمقیم کانادا در افغانستان امضاءکردند. این موافقتنامه سی روزبعداز امضاء نافذ شده وبرای دوسال اعتبار دارد .

پرو تو کول تجارتی بین افغانستان وچکو سلواکیا

۱۱- قوس ۱۳۵۳ ؛

پروتوکول تجارتی بین جمهوریت افغانستان وچکوسلواکیا دروزارت تجارت بامضاء رسید. پروتوکول رااز جانب جمهوریت افغانستان بناغلی عبدالسلام رئیس تجارت‌خارجی وزارت تجارت واز جانب چکوسلو ا کیا انجنیر چاروسلاوکادرابك رئیس هیات تجارتی امضاء نمودند .

باساس این پروتوکول تجارتی ازافغانستان پخته، میوه خشك ، پوست باب، کنجد، زغر وغیره اشیاء به چکو سلواکیه صادر می‌گردد ودرعوض آن از چکو سلواکیا ماشین آلات موتر، موترسایکل، تیر وتیوب، سیخ‌گول، شیشه تعمیراتی،قرطاسیه،منسوجات، ادویه وغیره بافغانستان وارد میشود .

هیا ت تجارتی چکوسلواکیا هنگام امضای

رئیس تجارت خارجی‌وزارت تجارت ورئیس موافقتنامه تجارتی .

موافقتنامه‌مساعدت‌ده ملیون نهصد هزار دالر ادارهٔ انکشاف ملل‌متحد

موافقتنامه مبنی براین کمك ازطرف ښاغلی علی احمد خرم وزیر پلان وښاغلی بارتوك آمر ادارهٔ پروگرام انکشافی ملل متحددرافغانستان امضاء شد .

بموجب این موافقتنامه مو سسه پروگرام غذایی جهان برای مدت سه ونیم سال معادل ده ملیون ونهصد هزار دالر موادغذایی برای پروژه های کثرالاهداف انکشا فی کشور مساعدت بلاعوض مینماید .

امداد این موسسه طی دومرحله صورت میگیرد درمرحلهٔ اول این‌معاونت برای‌کارگرانی صورت میگیرد که درپروژه های آبیاری ، باغداری، جنگلات، احداث سرکهای فرعی ، اعمار منازل رهایش برای ما مورین ترویج زراعت، ذخایرآب آشامیدنی، اعمار مکا تب ومنازل رهایش معلمین درولایات کشور ، مصروف کار میباشند . بابسر رسیدن پروژه های اعمار مراکز صحی اساسی وفرعی ساختمان تعمیرات مراکز عامه کارکنان مبارزه بابیسوادی ، امداد بامراکز صحت عامه وتربیهٔ نجارهای کارخانجات جنگلك آغاز خواهد شد.

کار پروژه های مذکور دراواسط ماه جدی امسال شروع خواهد شد. پروگرام غذایی جهان ازسال ۱۹٦٤ تا۱۹۷۱ شش اعشاریه پنج ملیون دالر وازسال ۱۹۷۲تا ۱۹۷۳ هفت اعشاریه پنج ملیون دالربه پروژه های مختلفه کشور امداد غذایی نموده است .

وزیر پلان ښاغلی علی احمدخرم وآمر پروگرام انکشافی ملل متحد ښاغلی بارتویك هنگام امضاء موافقتنا مه مواد خوراکه به افغانستان . ۱۴ر۹ر۱۳۵۳ .

قرار داد تورید صد عراده بس شهری از هندوستان

۷ سنبله ۱۳۵۳ :

به تعمیل خط مشی دولت انقلابی جمهوری افغانستان دربارهٔ فراهم آوری وسایل ترانسپورتی مردم وزارت مالیه عجالتا قرار داد خریداری یکصد عراده بس شهری را که هریك دارای ۵۳ سیت میباشد باملاحظه افرهای وا صله مقایسوی باکمپنی تاتای هندي عقدگردید .

قرارداد راار طرف وزارت مالیه نباغلی غلام حیدرکفیل ریاست انحصار دولتی و از طرف کمپنی تاتانباغلی رأ امورتی امضاء کردند.

موافقتنامه قرضه ده ملیون دالر بلغاریا

برای مصرف یکعده پروژه های انکشافی جمهوریت مردم بلغاریا ده ملیون دالر طور قرضه به افغانستان میدهد .

این قرارداد درحالیکه نباغلی علی احمدخرم وزیر پلان ونباغلی ایوان کرازنوف سفیرکبیر بلغاریا درکابل حاضر بود، توسط نباغلی عبدالعزیز فروغ معین وزارت پلان و نباغلی چیلاروف معاون رئیس روابط اقتصاد خارجی دولتی بلغاریا به امضا رسید .

ازین قرضه که به شرایط سهل و آسان

معین وزارت پلان وهیأت اقتصادی بلغاریا هنگام امضاء موافقتنامه قرضه ده ملیون دالر.

به افغانستان داده میشود ، برای خشک نمودن میوه جات وسبزیجات روزانه به ظرفیت پانزده تن وبرای اعمار یخچال هاکه دریك ساعـــت به ظرفیت ۲تن میوه وسبزیجات درآن‌نگهدرای میشود استفاده میشود .

همچنان درغزنی جهت اعمارمسلخ وچرمگری به ظرفیت پنجصد جلد پوست برای پـــروژه چرمگری وبرای تولید پنج ملیون چوچه مـرغ وهفتاد ملیون بیضه وجهت تهیه خـــوراکـه حیوانات ومصرف‌آن درکابل‌ازین قرضه‌استفاده به عمل می آید .

موافقتنامه تمدیدکورسهای جاپانی

۲۳ سنبله ۱۳۵۳:

موافقتنامهٔ مبنی برتمدید کورس های لسان جا پا نی بین پوهنتون کابل وسفارت کبرای جاپان درکابل عقد شد.

بموجب این موافقتنامه‌که آنرارئیس پوهنتون کابل وسفیر کبیر جاپان امضاء کردند کورس های مشابهی امسال نیز دایر میشود وتاسال آینده ادامه میابد .

قرار داد صدور ده هزارتن بیرایت به اتحاد شوروی

۷میزان ۱۳۵۳

قرارداد صدور ده هزارتن سنگ بیرایـت ازافغا نستان به اتحاد شوروی بیـن وزارت معادن وصنایع وموسسه وستوك انتورگـك درکابل عقد گردید.

انجنیر عبدالسمیع زمان رئیس پلان وزارت معادن وصنایع و ښاغلی نیکولای چیپاتـــوف رئیس موسسه وستوك انتورگ هنگام امضای قرارداد صدور بیرایت .

بموجب این قرارداد مقدار بیرایت متذکره بصو ت پارچه درماه های میزان عقرب وقوس امسال ازطریق بندر تورغندی به اتحادشوروی تسلیم داده میشود .

قرارداد راازطرف وزارت معادن و صنایع انجنیر عبدالسمع زمان رئیس پلان آن وزارت ازجانب اتحاد شور ی شاغلی نیکولای چیپاتوف رئیس موسسه وستوك انتورگ امضاء کردند.

باساس سروی که قبلا صورتگرفته ذخایر بیرایت معدن سنگلان هرات یك اعشاریه چار ملیون تن تثبیت شده واستخراج آن ازیکسال باین سو آغاز شده است .

صادرات بیرایت بصورت سنگ پارچه به اتحادشوروی ازهمین معدن صورت می گیرد .

قرار داد صدور پخته بـــه جمهوریت عراق

اول جدی ۱۳۵۳:

اضافه ازدوملیون دالر راعراق ازافغانستان پخته خریداری میکند. قرارداد خریداری یك هـزار و پنجصـد تـن پخته بیـن دوکشور دروزارت تجارت عقد شد .

قرارداد رادوکتور علـی نواز معین وزارت تجارت وشاغلی ناصر عبدالقادر الحدیثی سفیر کبیر عراق مقیم کابل امضاء کردند .

این پخته درمدت سه‌ماه بعدازافتتاح لیتراف کریدت ازولایت هرات به عراق صادر خواهد شد .

معین وزارت تجارت وسفیر کبیرعراق هنگام امضای قرار داد صد ور پخته از افغانستان به عراق .

قرار داد تورید ۸۲ هزارتن مواد نفتی ازاتحاد شوروی

اول جدی ۱۳۵۳:

قرارداد تورید هشتادو دوهزارتن موادنفتی بین ریاست انحصار دولتی و سیوز نفت اکسپورت اتحاد شوروی درکابل عقدگردیده است.

قرارداد راښاغلی غلام حیدر رئیس انحصار دولتی وښاغلوخیرولین ویاسین‌کوف نمایندگان موسسه مذکور امضاء نمودند.

موادنفتی مذکور ازطریق بنادر شیرخان، ۲ کلفت وتورغندی به اساس پروتوکول تبادل اموال بهافغانستان واردخواهد شد. تحویلدهی تحویل گیری مواد نفتی آغاز گردیده است.

موافقتنامه قرضه با بانک انکشاف آسیایی

۲۹ قوس ۵۳:

موافقتنامه ۱۴۰ ملیون دالرقرضه و۲۵۰۰۰۰ دالرکمك تخنیکی بانك انکشاف آسیایی برای تمویل مصارف اسعاری پروژه دروازه های بند کجکی درمانیلا مقربانك انکشاف آسیایی امضاء گردید.

موافقتنامه رابه نمایندگی از دولت جمهوری افغانستان ښاغلی عبدالکریم امین رئیس‌مالی وزارت پلان وښاغلی انورئیس بانك انکشاف آسیایی درمانیلا امضاء کردند.

قرار داد ساختمان گا لری‌های سالنگ بااتحادشوروی

۸ جدی ۱۳۵۳

قرارداد دونیم ملیون روبل قرضه اتحاد شوروی برای ساختمان مرحلهٔ دوم گالری های شاهراه سالنگ امضاء شد.

ازاین پول مصارف ساختمان ۱۵۰۰ متر گالری محافظه وی دوجناح سالنگ بعضی تاسیسات دیگربه شمول ترمیم جاده تمویل می گردد.

بموجب این قرار داد اتحادشوروی بهدولت جمهوری افغانستان تجهیزات، سامان، وسایر پرزه جات وسایل‌سرکسازی‌وهمچنین‌متخصصین تحویل‌میدهد. چون‌شاهراه‌سالنگ‌ازجملهٔ‌شاهراه های عمدهٔ کشور بشمار میرود وترددو رفت وآمد دراین شاهراه زیاد تراست برای مصئونیت بیشتر مسافرتها وجلوگیری ازخراب شدن سرك لازم دیده شدتا درگالری محافظوی ودیوارهای انحراف دهندهٔ بادوبرف کویه و بعضی تاسیسات لازمی دیگر ساخته شود

اسناد قرارداد را برید جنرال عبدالوهاب قوماندان قوایکار وزارت فواید عامه وښاغلی تیتوف مستشار اقتصادی سفارت کبرای اتحاد شوروی درکابل دروزارت فواید عامه امضاء کردند.

قوماندان قوای کار وزارت فواید عامه ومستشار اقتصادی سفارت کبرای شوروی موقع امضای مکتوب
تبادلوی وسایل سیر کسازی . ۹ر۱۰ر۱۳۵۳

موافقتنامه قرضه یکصدملیون یوان بین جمهوریت مردم چین

۱۸- جدی۵۳

جمهوریت مردم چین یکصد ملیون یوان معادل پنجاه وپنج ملیون دالر برای احداث پروژه های انکشافی بافغانستان قرضه میدهد. این موافقت نامه قرضه راشاغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امورخارجه و ښاغلی هان نین لنگ معین وزارت خارجهٔ جمهوریت مردم چین درپیکنگ امضاء نموده اند.

ازاین مبلغ که باساس همکاری های اقتصادی وتخنیکی جمهوریت مردم چین با افغانستان قرضه داده شده دراحداث پروژه های انکشافی استفاده میشود. همچنان این قرضهٔ طویل المدت وبدون ربح است .

موافقتنامه کمك امریکا در پروژه نصاب تعلیمی

۱٤جدی ۵۳

موافقتنامهٔ پروژهٔ نصاب تعلیمی وکتب درسی ریاست تالیف وترجمه بین افغانستان وامریکا برای یکسال دیگر تمدید گردید .

موافقتنامه را پوهاند دوکتور محمد صدیق معین اول وزارت معارف وښاغلی تیودورایلیوت سفیر کبیر امریکا مقیم کابل دروزارت معارف امضاء نمودند .

طبق این موافقتنامه امریکایك ملیون و۱۹۳ هزار و٦٨ دالربرای پروژه نصاب تعلیمی وکتب درسی بوزارت معارف مساعدت بلاعوض می نماید . ازپول متذکره طبع ۷۷۳ هزارجلد کتب درسی صنف اول تهیه سامان ولوازم

معین اول وزارت معارف وسفیر کبیرایالات متحده امریکا درکابل حین امضای تمدیدموافقتنامه .

تألیف ۱۴۲ جلد کتب درسی رهنمای معلم ومعلومات‌اضافی برای معلمین استفاده‌میشود.

کذا به مو جب موافقتنامه متذکره مصارف تحصیل یك سال دیگر ۱۳ نفریکه سال‌گذشته برای توسعه معلومات دررشته های مختلف به امریکا رفته پرداخته شده وعلاوتاً ۴۳ نفر دیگربرای تحصیل دررشته های مختلف به ایالات متحدهٔ امریکا وبعضی ممالك دیگر اعزام خواهندشد. همچنان مصارف ده نفرازمتخصصین امریکایی که باریاست تالیف وترجمه همکاری می نمایند شامل همین مساعدت میباشد .

موافقتنامه قرض ۲ ملیو ن دالر امریکا

۸دلو ۵۳

موافقتنامه قرضهٔ دوملیون دالربمنظورتمویل مصارف اضافی لین انتقال برق‌کجکی دروزارت پلان امضاء شد .

این موافقتنامه راازجانب افغانستان بناغلی علی احمدخرم وزیرپلان وازطرف امریکابناغلی رابرت نوتر معاون اداری انکشاف بین المللی امریکابرای شرق نزدیك وجنوب آسیادروزارت پلان امضاء نمودند .

حین امضاء موافقتنامه رؤسای وزارت پلان ومعادن وصنایع ، نماینده وزارت امور خارجه سفیرکبیر امریکا وبعضی ازاعضای سفارت نیز حاضر بودند .

قرضهٔ مذکور طویل المدت ودارای شرایط مساعد میباشد .

بناغلی علی احمدخرم وزیر پلان وبناغلی نوترآمر اداره انکشاف بین المللی امریکا هنگام امضای موافقتنامه قرضه دوملیون دالر.

قرار داد همکاری آژ انس باختر با آژانس انسا

۱۰ دلو ۳۵

اسناد مربوط به قرارداد همکاری وخدمات خبری بین آژانس باختر وآژانس خبر رسانی انسای ایتا لیا را پوهاند دکتور نوین وزیر اطلاعات و کلتورو بناغلی ایتالوپاپینی سفیر کبیر ایتالیا مقیم کابل مبادله کردند .

پوهاندنوین دراین موقع عقد این قرارداد رایك قدم دیگر درراه تشدید روابط حسنه و علایق کلتوری بین دوکشور خواند .

همچنان سفیر کبیر ایتالیا درزمینه مطالبی بیان نمود وتوسیعهٔ همچوهمکاریها را بین دو کشور مثمر خواند.

قرار داد این همکاری قبلا تو سط رئیس آژانس باختر وآمر آژانس انساتهیه وامضاء شده بود. باعقداین قرار داد همکاری آژانس باختر با۹۱ آژانس خبررسانی جهان توسعه یافت .

عقداین قرارداد زمینه رابرای عرضهٔ بیشتر خبرها واطلاعات متوازن مهیا می سازد .

بتعقیب مبادله اسناد بین آژانس باختر و آژانس انسا وزیر اطلاعات وکلتوربافشاردکمه دستگاه رادیوتیلی تایپ آژانس انسارا بکار انداخت .

پوهاند دوکتور نوین وزیر اطلاعات وکلتور وښاغلی ایتالوپاپینی سفیرکبیر ایتالیا هنگام مبادله اسناد قرارداد همکاری خبری بین آژانس باختر وآژانس انسا ایتالیا .

پرو تو کول تبادله اموا ل بین افغانستان واتحادشوروی

۱۵ر۱۱ر۱۳۵۳

پروتوکول تبادل اموال بین دولت جمهوری افغانستان واتحاد جماهیر شوروی برای سال ۱۹۷۵ دروزارت تجارت بامضاء رسید .

پروتوکول راازجانب افغانستان دوکتور علی نواز معین وزارت تجارت وازطرف اتحاد شوروی ښاغلی گریشین معین وزارت تجارت خارجی آنکشور امضاء نمودند .

باساس این پروتوکول گازطبیعی ، پخته، پشم ، حبوبات روغنی، میوه خشک وتازه ، پوست باب، قالین ومواد معدنی ازقبیل سمنت بیرایت وتلک به اتحاد شوروی صادرمیگردد.

درمقابل ازاتحاد شوروی مواد نفتی، شکر، کاغذ وقرطاسیه، روغن نباتی، ماشین باب و ماشین آلات موتر، مواد کیمیاوی ، ادویه ، منسوجات وغیره اموال استهلاکی مورد ضرورت عامه بهکشور وارد خواهد شد .

دکتور علی نـواز معیـــن وزارت تجارت وښاغلی گریشن معین وزارت تجارت خارجی اتحاد شوروی موقـع لیکه پروتو کول تبادله اموال بیـن جمهوری افغانستان واتحاد شورو ی را امضاء می نمایند.

موا فقتنامه تا سیس هفت پولیکلینیک از طرف اتـحا د شوروی

۱۹ دلو ۵۳

هفت پولی کلینیک امراض حیوانی به‌کمك بلاعوض اتحادشوروی درصفحات شمال وجنوب غرب کشور تاسیس میگردد .

موافقتنامه مربوط به این همکاری رادرحالیکه ښاغلی علی احمد خرم وزیر پلان وښاغلـــی الکساندر پوزانوف سفیر کبیر اتحاد شوروی درکابل حاضر بودند ، ښاغلی عبدالعزیزفروغ معین وزارت پلان وښاغلی بوریس تیتـــو ف مستشار اقتصادی سفارت کبرای شوروی مقیم کابل امضاء کردند .

بموجب این موافقتنامه اتحاد شوروی سامان وآلات وترنری مورد ضرورت، ادویه موادضد عفونی، لوازم اداری، چهارده عراده موترخدمت عاجل وترنری باپرزه جات وروغنیات مـــورد ضرورت رابه‌افغانستان تمویل نموده وهمچنین یکعده متخصصین را برای همکاری دریـــن پولی کلینیک هااعزام مینماید .

معین‌وزارت پلان ومستشاراقتصادی سفارت‌کبرای شوروی مقیم کابل موافقتنامه همکاری بلاعوض اتحاد شوروی رابرای تاسیس هفت‌کلینیك حیوانی درولایات‌کشورامضاء مینمایند.

موافقتنامه همکاری‌اقتصادی وتخنیکی اتحاد شوروی

۸ حوت ۵۳

موافقت نامهٔ همکاری اقتصادی وتخنیکی بین دولت جمهوری افغانستان واتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی مبنی به‌تادیهٔ ۳،۸مليون روبل قرضه ازجانب شوروی برای مصارف مطالعه پروژه سازی وساختمان يك سلسله پروژه های انکشافی کشوروهمچنان پروتوکول تعویق تادیات ۱۰۰ ملیون روبل کریدت های سابقه درکابل به امضاء رسید .

موافقتنامه رادرحالیکه دکتور محمد حسن شرق معاون صدارت عظمی نیزحاضر بود . بناغلی علی احمدخرم به نمایندگی از دولت جمهوری افغانستان وبناغلی س،ا، اسکاچکوف رئیس هیات اقتصادی ورئیس کمیته دولتی روابط اقتصادی شورای وزیران اتحاد جماهیر شوروی ازجانب کشورش دروزارت امورخارجه امضاء کردند .

هنگام امضای‌موافقت‌نامه بناغلی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امورخارجه ، سفیر کبیر اتحادشوروی واعضای هیات اقتصادی آنکشور هم حاضر بودند .

ازکریدتی که بموجب این موافقت نامه تحت شرایط سهل به افغانستان داده میشود پروژه های ذیل ازآن تمویل میگردد : ساختمان کانال واستیشن واترپمپ درخوش

هنگامیکه موافقتنامه همکـــاری اقتصادی و تخنیکی بین ښاغلی علی احمدخرم وزیر پلان وښاغلی اسکاچکوف تعاطی گردید .

تیپه بعدازمطالعه مزید پروژه‌ازطرف موسسات مربوط جانبین احداث بند وکاسهٔ ذخیره آب درنواحی چشمه شفابالای دریای بلخ‌که دراثر آن وضع آبیاری ساحه ۷٦ هزار هکتار زمیـن بهبود می یابد. اعمار بند وفابریکه برق آبی کیله‌گی به ظرفیت تقریبی ٥۰ هزار کیلووات برق بالای دریای کندز، جهت آبیاری تقریبا ۲٥ هزار هکتار زمین جدید وبهبـود وضـع آبیاری ساحه تقریباً ٥٦ هزار هکتار زمینهای موجوده واحداث بند آبگردان بـالای دریـای کوکچه، تاسیسات کانال ماشینی و تجدیـد ساختمانهای ارچی ونوآباد. همچنان اعمار پـل دریای آمودر ناحیه حیرتان، احداث پـروژه مایکروویف کابل مزارشریف ، لابراتوار مکمل تجزیه موادمعدنی جاید ، اجرای کـار های کارتوگرافی وترمیم میدان هوایی کابل، انتقال لین برق ازفابریکه برق‌آبی نغلوالی جلال‌آباد باحداث سب استیشن ها، توسعه فابریکه‌کرد کیمیاوی موجوده وباساختمان فابریکه جدیـد کودکیمیاوی نظربه نتایج مطالعات تخنیکی و اقتصادی، تکمیل پلان برق رسانی به صفحات شمال افغانستان وکابل وهمچنین تهیهٔ‌مطالعات تخنیکی واقتصادي فابریکه تغلیظی وذوب مس استفاده ازدریای کوکچه برای آبیاری وتولید برق، استخراج معادن آهن حاجی‌گك، ساختمان شش میدان هوایی در نواحی شمـالشـــرق افغانستان واستدیوی فلمبرداری و استدیوی ضبط صوت درکابل ازین کریدت پیش بینی شده است .

بشاغلی علی احمد خرم وزیرپلان وبشاغلی بارتویک آمراداره پروگرام انکشافی ملل متحد درافغانستان هنگام امضاء قرار داد کمک بلاعوض به افغانستان .

موافقتنامه در ساحه پروژه مجادله علیه ملاریا

۱٤ حوت ۱۳۵۳

بیش ازیك ملیون وهشتصد هزار دالر را برای پروژه مجادله علیه ملاریا در افغانستان ادارهٔ پروگرام انکشافی ملل متحد وموسسه صحی جهان بریاست مجادله ملاریا کمك بلاعوض میکند .

قراردادمربوط باین مساعدت توسط بشاغلی علی احمدخرم وزیر پلان وبشاغلی بارتویك آمر ادارهٔ پروگرام انکشافی ملل متحد در افغانستان امضاء شد .

بموجب این قرار داد طی مدت سه سال پروگرام انکشافی ملل متحد هفتصد ویکهزارو هفتصدوشصت ونه دالر موسسه صحی جهان نهصدونود وسه هزارو دوصد دالر برای پروژه مجادله علیه ملاریا درافغانستان سهم میگیرند این مساعدت شامل تربیه پرسونل ، ادویه حشره‌کش ، ادویه ضد ملاریا ، وسایل ترانسپورتی ولوازم لابراتوار میباشد .

قرار داد تورید ۷هزارتن شکر ازاتحاد شوروی و انگلستان

قرارداد تورید پنج هزارتن شکراز اتحاد شوروی ودوهزار تن شکر از انگلستان بین ریاست انحصار دولتی ووستوك انتورك وکمپنی ودهوس لندن بامضاء

رسید .

این قرارداد هاراښاغلی خواجه محمدعزت آمرشعبه تهیه قرطاسیه ریاست انحصاردولتی ښاغلی چیپاتوت آمر وستوک انتورك درکابل ونمایندهٔ کمپنی ودهوس امضاء کردند .

بموجب این قرارداد هاتحویل دهی شکراز اتحاد شوروی وانگلستان آغاز گردیده است .

موافقتنامه مشترك تحقیقا ت باستا نشناسی

موافقتنامه تحقیقا ت مشترك بین مدیریت عمومی باستانشناسی وزارت اطلاعات و کلتور وموسسه افغان شناسی برتانوی در کا بل عقد گردید .

موافقتنامه رادرحالیکه پوهانددکتورنوین وزیر اطلاعات وکلتور وښاغلی جان کنت در نکال سفیر کبیر انگلستان مقیم کابل حاضر بودند، دکتورزمریالی طرزی آمرباستانشناسی وحفظ آبدات تاریخی ودکورانتونی مکیسیکوال آمر موسسه برتانوی افغان شناسی امضاء کردند.

باساس این موافقتنامه موسسهٔ برتانوی در مرحله اول برای دودوره درشهر کهنهٔ کندهار به حفریات خواهندپرداخت وجمله آثارمکشوفه رابه افغانستان تسلیم میدهد .

همچنان موسسهافغانستان شناسی برتانوی تعهد نموده است منارچکری وبعدا معبدستوپه گلدره رابه مصرف خود ترمیم نموده ونشریه

درحالکه پوهاند دوکتور نوین وزیر اطلاعاتوکلتور وښاغلی جان کنت درنکال سفیر کبیر انگلستان مقیم کابل حاضر اند مدیر عمومی باستانشناسی وزارت اطلاعات وکلتور و آمر موسسه افغانستان شناسی برتانیه در حال امضای موافقتنامه .

های پیرامون آثار مکشوفه ونتایج پروگرام تحقیقات مشترك چاپ نمایند .

موسسه افغانستان شناسی برتانوی بموجب این موافقتنامه دونفر ازاعضای تیم حفریات افغانی رابه مصرف آن موسسه برای تحصیل دریکی از پوهنتون های انگلستان ویا موسسات دیگر در رشته باستانشناسی اعزام مینما ید تمام مصارف تحقیقات مشترك باستانشناسی ازطرف موسسه افغانستان شناسی برتانوی تمویل میگردد .

موافقتنامه همکار ی فرهنگیوکلتوری با جمهوریت بنگله دیش

٢٤ حوت ١٣٥٣

یك موافقتنامه همکاری کلتوری وفرهنگی بین افغانستان وبنگله دیش درداکه امضاء شد .

این موافقتنامه راښاغلی وحید عبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه ازجانب افغانستان ودکتور مظفراحمدچودری وزیرمعارف وتحقیقات علمی وانرژی بنگله دیش ازجانب آنکشور امضاء نمودند .

این موافقتنامه که درمهمانخانه دولتی در داکه بین نمایندگان دوکشور امضاء شدزمینهٔ تبادله های کلتوری وفرهنگی را در ساحات مختلف بین افغانستان وبنگله دیش فراهم میسازد .

موافقتنا مه ٣٥٠ هزار دالر کمك بلاعوض امریکا

اول ثور ١٣٥٤

ایالات متحده امریکا برای مطالعه بازار و شبکه توزیع برق کجکی سه صدوپنجاه هزار دالربه افغانستان کمك بلاعوض مینماید .

موافقتنامه رااز جانب حکومت افغانستان ښاغلی علی احمد خرم وزیر پلان واز طرف حکومت ایالات متحده امریکا ښاغلی تئودور- ایلیوت سفیرکبیرآنکشور مقیم کابل دروزارت پلان امضاء نمودند .

ازین وجه برای مطالعه بازار وتشخیص وسایل شبکه توزیع برق کجکی استفاده میشود.

بناغلی علی احمد خرم وزیر پلان وبناغلی تیردور ایلیوت سفیر کبیر امریکا مقیم کابل هنگام امضای موافقتنامه ۳۵۰ هزار دالرکمك بلاعوض امریکابرای مطالعه بازاروشبکه توزیع برق کجکی .

موافقتنامه تفحص واستخراج نفت با کمپنی توتال

۶ ثور ۱۳۵٤ :

بتأسی ازپروگرام استفاده از ثروت های طبیعی مملکت چندی قبل دولت جمهوری تصمیم گرفت تاجهت توحید وتسریع امور تفحص و استخراج نفت وگاز درتمام ساحهٔ مملکت به فعالیت بپردازد .

این موافقتنامه در حالیکه بناغلی پوهاند عبدالقیوم سرپرست وزارت معادن وصنایع و تصدی د افغانستان دتیلو ملی موسسه و نمایندگان بعضی ازوزارت خانه های مربوط و بناغلی هانری دومار جری مدیر شعبهٔ معاملات جدیده کمپنی توتال به امضاء رسید.

قرار مراجعات کمپنی توتال ومذاکرات آن ازچندی قبل باین سودوام داشته ودر نتیجه مذاکرات طولانی کمپنی توتال متقبل گردید تا به مصرف خود وتحت مراقبت وهمکاری دافغانستان دتیلوملی موسسه به تفحص نفت وگاز در ساحهٔ بیست هزار کیلو متر مربع درمنطقه کتواز پرداخته وهنگام کشف تجارتی آن باشتراك دتیلوملی موسسه به استخراج وانتقال آن اقدام نمایند .

درحالیکه پوهاندعبدالقیوم‌وزیرمعارف‌سرپرست وزارت‌معادن‌وصنایع‌وتصدی‌دافغانستان دتیلوملی موسسه وبناغلی سفیرکبیر فرانسه در کابل‌نیزحاضر بودند. موافقتنامهٔ تفحص واستخراج نفت جنوب توسط دیپلوم انجنیر عبدالصمد صلاح وبناغلی هانری دومار جری مدیرشعبه معاهدات جدید کمپنی توتال امضاء شد .

قرار داد فروش ۳ هزارتن پنبه به‌جمهوریت اتحادی آلمان

۱٤ ثور۱۳٥٤

قرارداد فروش سه هزار تن پنبه محلوج به قیمت سه ملیون دالر بین موسسه پنبه وروغن نباتی هلمندوکمپنی ادکس انکوردبریمن درکابل عقد گردید .

قرار داد رابناغلی حفیظ الله رئیس موسسه پنبه روغن نباتی هلمند و نمایندهٔ کمپنی ادکس انکورد بریمن جمهوریت اتحادی آلمان امضاء نمودند .

بموجب این قرار داد موسسه پنبه روغن نباتی هلمند درظرف سه ماه آینده سه‌هزار تن پخته رابه کمپنی موصوف تسلیم میدهد.

قرارداد خریداری ماشین آلات‌فابریکه نساجی از اتحادشوروی

۱۷ ثور ۱۳٥٤

قرارداد خریداری بیست ونه هزاروششصد وچهل دوك وپنجصد وده پایه ماشین بافت برای فابریکه نسا جی هرات بین ریاست صنایع وزارت معادن وصنایع و کمپنی تخنو اکسپورت اتحاد شوروی درکابل امضاء گردید .

قرارداد راانجنیر محمدهاشم توفیقی رئیس صنایع‌وزارت‌معادن‌وصنایع وبناغلوویانکوولوین نمایندگان‌کمپنی تخنواکسپورت شوروی امضاء نمودند .

پروتوکول فروش دو هزارتن پنبه بـــه انگلستان

۱۸ ثور ۱۳۵٤

قرار داد فروش دوهزارتن پنبه محلـــوج سورت دوم بین موسسهٔ پنبه روغن نباتـــی هلمند وکمپنی رالی برادرزلیورپول انگلستان درکابل عقد شد .

قرارداد راښاغلی حفیظ الله رئیس موسسهٔ پنبه روغن نباتی هلمند وښاغلی جان انرولی داکس نمایندهٔ کمپنی را لی بـــرادرز امضاء نمودند .

بموجب این قرارداد موسسهٔ پنبه روغـن نباتی هلمند تاسه ماه آینده دو هزار تن پنبهٔ محلوج سورت دوم رابه کمپنی مذکور تسلیم میدهد .

ازشروع امسال تاکنون سه قرارداد فروش پنبه بین آن موسسه وسه کمپنی خارجی عقد شده‌که بصورت عموم پنج هزارو وپنجصدتن پنبهٔ محلوج تانیمه امسال بخارج‌صادرمیگردد.

عقدپروتو کول یکهز ارتن پـودر ملـخ با اتحاد شوروی

۲۰ ثور ۱۳۵٤ :

بمقصد مجادله علیه ملـخ اتحاد شوروی یکهزارتن پودربی،اچ،سی به افغانستان کمك بلاعوض مینماید . همچنان آنکشور یك دسته متخصصین ، ۱۲عراده موترجیپ وسامان آلات مجادلوی رابرای مبارزه باملخ بوزارت زراعت همکاری میکند. اسناد تبادلوی مبنی بر این همکاری دروزارت زراعت امضاء گردید کـه از جانب افغانستان درحالیکه ښاغلی فضل‌الرحیم رحیم معین وزارت زراعت حاضر بود. ښاغلی علی محمد رئیس حفاظهٔ نباتات وقرانتین آ ن وزارت وازجانب اتحاد شوروی ښاغلی باریس تیتوف مستشاراقتصادی سفارت‌کبرای آنکشور مقیم کابل امضاء کردند .

باتطبیق‌این پروگرام امکانات بهترنگهداشت حاصلات زراعتی ازنگاه بروزملخ در سراسر کشور فراهم میگردد .

موافقتنامه تبادل اموال بین افغانستان و جمهوریـت مردم چین

۲۲ ثور ۱۳۵٤

پروتوکول تبادل اموال بین دولت جمهوری افغانستان وجمهوریت مردم چین برای سال ۱۹۷۵ در وزارت تجارت عقد شد .

پروتوکول رادر حالیکه ښاغلی محمد خان جلالر وزیر تجارت حاضربودازجانب افغانستان دکتورعلی نوازمعین وزارت تجارت واز طرف جمهوریت مردم چین ښاغلی کان یه تاوسفیر کبیر آنکشور مقیم کابل امضاء نمودند .

باساس این پروتوکول ازافغانستان کشمش پخته ، میوه جات خشك، زیره ونباتات طبی کنجد ، زغر وغیره به جمهوریت مردم چین صادر ودر مقابل آن چای ، منسوجات ، مواد تعمیراتی ، کاغذ ، سامان برق ، بایسکـــل محصولات چرمی ، ماشین آلات وغیره به‌کشور وارد میگردد .

درحالیکه وزیر تجارت نیز حضو ر دارنـدمعین وزارت تجارت وسفیر کبیر جمهوریـت مردم‌چین پروتوکول تبادل اموال بین دوکشوررا امضاء میکنند .

پرو توکول همکاری فرهنگی علمی وتخنیکـی با پولند

موافقتنامه پروگرام همکاری فرهنگی علمی وتخنیکی بین دولت جمهوری افغـانستان و جمهوریت مردم پولیندبرای سال های ۱۹۷۵ و۱۹۷۶ درکابل عقد گردید .

موافقتنامه را ازجانب افغانستان ښاغلـی وحیدعبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه وازطرف پولیندښاغلی تادوزمارتینوویچ سفیر کبیر پولیند مقیم کابل دروزارت امور خارجه امضاء کردند .

هنگام امضای موافقتنامه بعضی ازاراکین وزارت های معارف ، پلان واطلاعات وکلتور حاضر بودند .

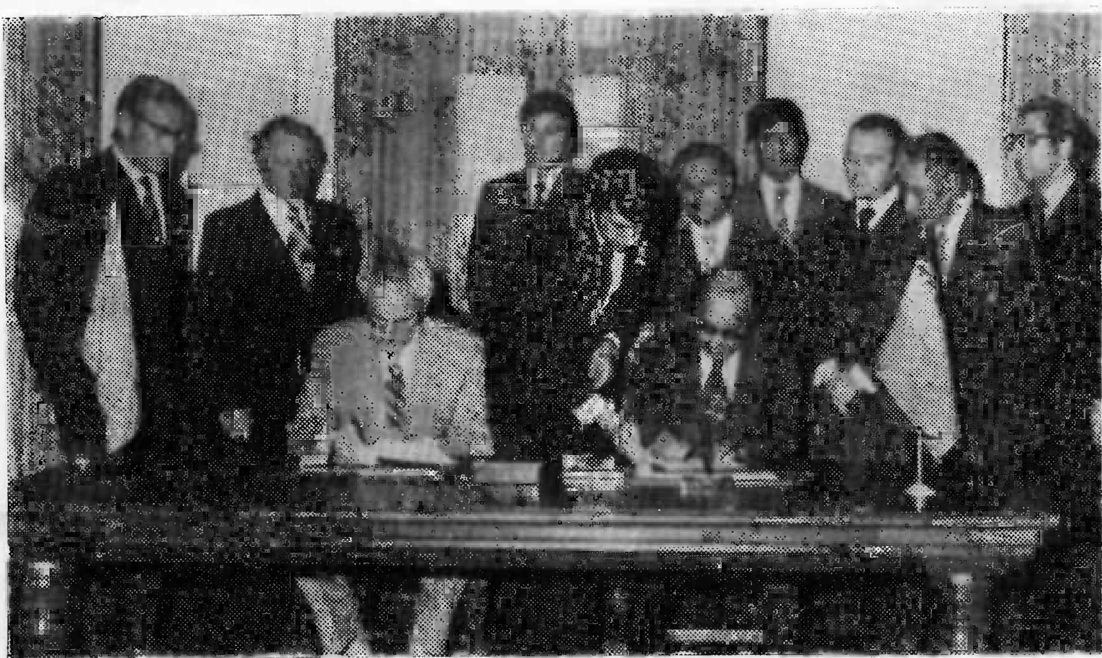
باساس این موافقتنامه افغانستان وپولیند درساحات مختلف علمی وفرهنگی ، تخنیکی وکلتوری همکاری می نمایند .

موافقتنامه تقویه عملیات پولیس علیه قـاچاق ومـواد مخـدره

۳۰ ثور ۱۳۵٤ :

موافقتنامهٔ امدادبرای تقویه عملیات پولیس علیه قاچاق موادمخدره درافغانستان دروزارت امور خارجه‌ازطرف ښاغلی وحید عبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه وښاغلی رابرت بارتویك آمرادارهٔ پروگرام انکشافی ملل‌متحد درکابل به امضاء رسید .

بموجب این موافقتنامه صندوق‌کنترول مواد مخدره ملل متحد حاضر خواهد بود تادرحدود

بناغلی وحید عبدالله معین سیاسی وزارت امورخارجه وبناغلی رابرت بارتویک آمرپروگرام انکشاف موسسه ملل متحد در افغانستان موافقتنامه امدادبه تقویه عملیات پولیس علیه قاچاق ومواد مخدره راامضاء مینمایند .

یکملیون دالر به منظور خریداری آلات لازمه فراهم نمودن تسهیلات مورد احتیاج مرکز مجادله قاچاق مواد مخدره افغانستان و اعمار مراکز فرعی مجادله علیه قاچاق مواد مخدره دربعضی ازولایات کشور امداد نماید .

این موافقتنامه برعلاوه موافقتنامهٔ میباشدکه بسال گذشته بامقامات مربوطهٔ صندوق کنترول مواد مخدره ملل متحد بامضاء رسیده است.

موفقیت عملیات پو لیس افغانی در ساحه کنترول موثرقاچاق مواد مخدره در کشور در سال گذشته موجب آن گردید تاملل متحد به امداد خویش در این زمینه توسعه دهد .

قرار داد فروش هزار تن پنبه به جمهوریت اتحادی آلمان

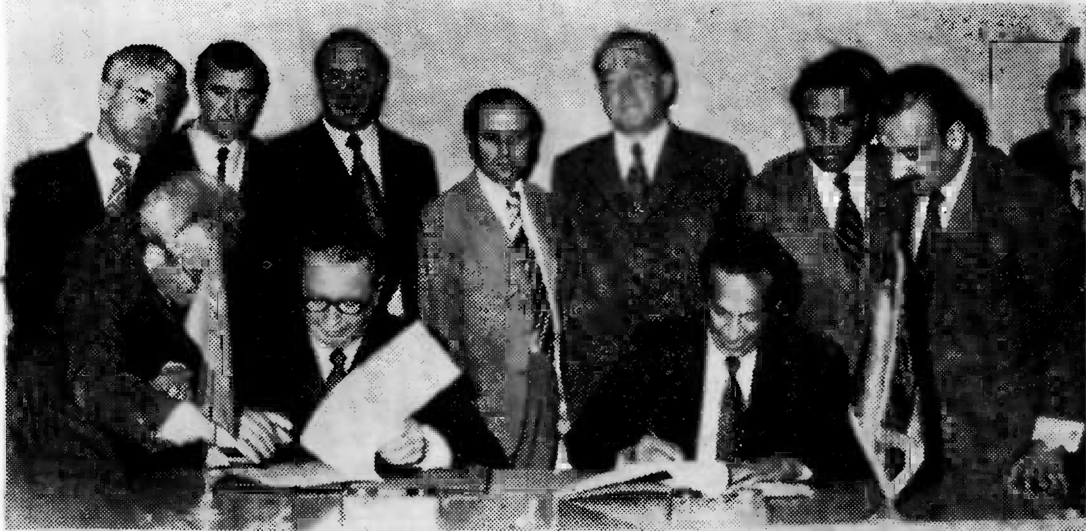
٥ جوزا ١٣٥٤

قرار داد فروش یکهزارتن پخته محلوج به قیمت یك ملیون ویکصدهزاردالربین سپین زر شرکت وکمپنی ادکس آن کوردس بر یمن جمهوریت اتحادی آلمان به امضاء رسید .

بموجب این قرار داد سپین زر شرکت یکهزارتن پختهٔ محلوج راتاماه میزان به آ ن کمپنی تسلیم میدهد .

قرارداد راانجنیر عبدالملك رئیس سپین زر شرکت وبناغلی هنس راونمایندهٔ کمپنی ادکس ان کوردس امضاء نمودند .

ازشروع امسال تاکنون قراردادفروش هفده هزارو پنجصد تن پختهٔ محلوج بایکعده کمپنی های خارجی بامضاء رسیده است .

بناغلی علی احمدخرم وزیر پلان ورئیس کمیته پلان گذاری شورای وزیران اتحاد شوروی هنگام امضای موافقتنامه سهم گیری اتحادشوروی درپلان گذاری جمهوریت افغانستان درعکس بناغلی پوزانوف سفیر اتحادشوروی نیز دیده میشود .

پروتوکول مربوط تهیه وطرح پلان اول جمهوریت

۷ جوزا ۱۳۵٤

پروتوکول مربوط به امداد تخنیکی دولت اتحاد جماهیر شوروی جهت مساعدت در تهیه و طرح پلا ن اول جمهوریت افغانستان درعمارت وزارت پلات بامضاء رسید.

پرتوکول رابناغلی علی احمدخرم وزیرپلان و بناغلی سرگی استروفسکی رئیس کمیتهٔ پلان گذاری شورای وزیران اتحاد جماهیر شوروی درحالیکه سفیر کبیر اتحاد شوروی مقیم کابل حاضر بود امضاء نمودند .

قرارداد مذکور متکی بارزیابی عمیق مسایل مربوط به پروگرام های انکشافی پلان اول جمهوریتافغانستان پلان هفت ساله بوده واز آغازسال ۱۳۵۵ درساحهٔ تطبیقگذاشتهمیشود.

عقد قرارداد ترانزیتی بین افغانستان واتحاد شوروی

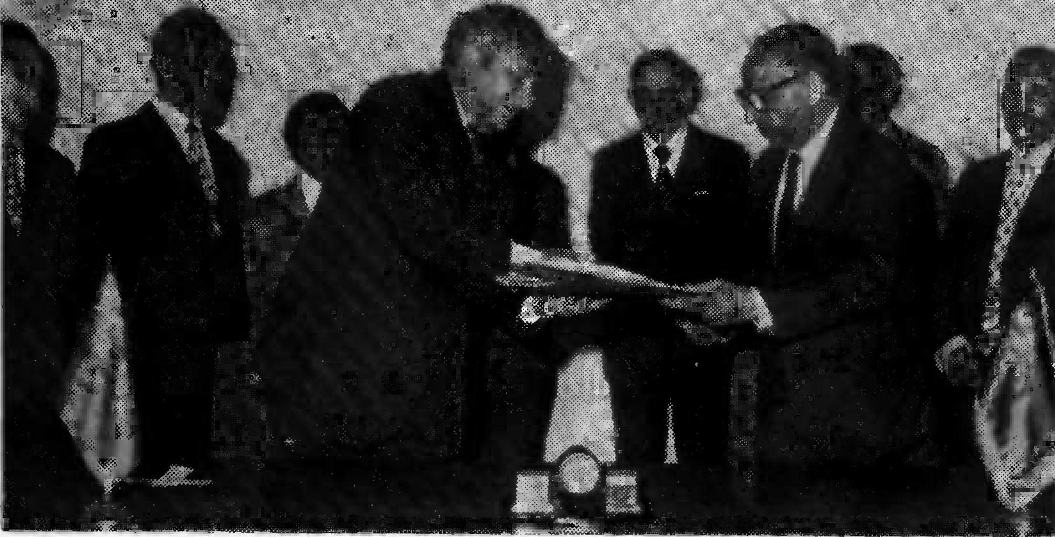
۷ جوزا ۱۳۵٤

قرار داد ترانزیتی بین دولت جمهوری افغانستان واتحاد جماهیرشوروی در وزارت تجارت عقد گردید.

قراردادرا درحالیکه دکتورعلی نواز معین آن وزارت حاضر بود بناغلی محمداعظم عظیمی رئیس ترانسپورت بین‌المللی وترانزیت وزارت تجارت وبناغلی سافرای رئیس هیأت ترانزیتی اتحاد شوروی امضاء نمودند .

بموجب این قرارداد تسهیلات زیادی ازلحاظ انتقال اموال ترانزیتی بین‌طرفین فراهم‌خواهد شد .

رئیس ترانزیت و ترانسپورت بین المللی‌وزارت تجارت و رئیس هیأت ترانزیتی اتحاد شوروی هنگام تبادله اسنادمربوط به‌موافقتنامه‌ترانزیتی ۸ر۳ر۱۳۵۴

عقدپروتوکول کمك امریکا دربرخی ازپروژه های افغا نستان

شنبه ۱۰ جوزا ۱۳۵۴

حکومت ایالات متحدهٔ امریکا در چوکات چار موافقت نامهٔ جد یدیکه در کابل عقد شد در اعمار یك تعداد پروژه های انکشافی افغانستان کمك بلاعوض مینماید .

موافقتنامه هارا ازطرف افغانستان بناغلی علی‌احمدخرم وزیرپلان وازجانب امریکابناغلی تئودورایلیوت سفیر کبیر آنکشور مقیم کابل دروزارت پلان امضاء نمود.

سرجمع سهمگیری‌امریکا درپروژه های مورد نظر برای دوسال درحدود چار ملیون دالر بوده وقسمت اول مصارف سال ۱۹۷۵آن یك ملیون وهشتصد هزار دالر میباشد .

پروژه های شامل این پروگرام در ساحهٔ معارف اعمار یکصد مکتب ابتدایی و دهاتی ویکصد محل رهایش برای معلمان بوده و در ساحهٔ انکشاف دهات ساختمان یکصدکیلومتر سرك فرعی بیست وپنج پل واحداث هشتاد پروژهٔ کوچك آبیاری درولایات کشوردر نظر است .

همچنان حفر متجاوزاز یکصد وبیست هزار مترزابر دروادی هلمند وتهیه وترتیب یك پلان مکمل وهمه جانبه، سروی منابع آب و خاك درهلمند علیا شامل این پروگرام میباشد

ښاغلي علی احمدخرم وزیر پلان وښاغلی‌ایلیوت سفیر کبیر ایالات متحده امریکاهنگام امضاء موافقتنامه کمک دریک تعداد پروژه‌های‌افغانستان .

عقد پروتوکول صدور پنجصد تن‌پنبه‌به چکوسلواکیا

۱۱ جوازا ۱۳۵٤

قرارداد فروش پنجصد تن پخته محلوج به قیمت پنجصدو پنجاه هزاردالر بین سپین زر شرکت ونمایندگی تجارتی چکوسلواکیادرکابل به امضاء رسید .

قرارداد راانجنیر عبدالملک رئیس سپین زر شرکت وښاغلی سان لایتنر نماینده تجارتی چکوسلواکیا امضاء کردند .

به اساس این قرارداد سپین زر شرکت پنجصدتن پخته محلوج به نماینده تجارتی چکوسلواکیا درشیرخان بندر تحویل میدهد.

ازشروع امسال تاکنون قرار داد فروش هجده هزارتن پخته محلوج بایکعده کمپنی های خارجی عقد گردیده که قیمت مجموعی آن بیش ازهجده ملیون دالر میشود .

قرار داد صدور پنجصد تن پنبه به اتحاد شوروی

۲۶ جوزا ۱۳۵٤

قرارداد فروش دوهزار وپنجصد تن پخته محلوج به قیمت دونیم ملیون دالربین سپین‌زر شرکت و نمایندگی تجارتی اتحاد شوروی در کابل بامضاء رسید .

بموجب این قرار داد که توسط انجنیر عبدالملك رئیس سپین زرشرکت و بناغلی چی پاتوف نماینده تجارتی اتحاد شوروی امضاء شد .

سپین زرشرکت قبل ازختم سال جاری دوهزاروپنجصد تن پخته محلوج به آنکشور صادر مینماید .

همچنان از شروع امسال تاکنون قرارداد فروش بیست ویك هزارتن پخته محلوج که قیمت آن اضافه ازبیست ویك ملیون دالر میشود باعدهٔ ازکمپنی های کشور های اروپایی بامضاء رسیده است .

قرار داد احداث تصفیه خانه نفت درشبرغان ازطرف اتحاد شوروی

قرار داد احداث تصفیه خانه نفت شبرغان بین دولت جمهوری افغانستان واتحاد جماهیر شوروی درکابل عقد گردید .

قرارداد درحالیکه پوهاند عبدالقیوم وزیر معارف وسرپرست وزارت معادن وصنایع وبناغلی پوزانوف سفیر کبیر اتحاد شوروی حاضر بودندبه‌نمایندگی از حکومت افغانستان رئیس پلان وزارت معادن وصنایع واز جانب حکومت شوروی مستشار اقتصادی سفارت کبرای آنکشور مقیم کابل امضاء نمودند .

رئیس پلان‌وزارت معادن وصنایع ومستشار اقتصادی سفارت کبرای اتحاد شوروی مقیم کابل هنگام امضاء موافقتنامه تصفیه خانه نفت شبرغان .

۱ر٤ر۱۳۵٤

رئیس پوهنتون کابل و پوهنتون نبراسکا هنگـــام امضاء موافقتنامه تهیه اتلس ملـــی افغانستان . ۱ر۴ر۱۳۵۴

موافقتنامه تهیه وترتیب اتلس ملی افغانستان

موافقتنامه ترتیب اتلس ملی افغانستان بین پوهنتون کابل و پوهنتون نبراسکـــای ایالات متحده امریکا در ریاست پـوهنتون کـابـل بامضاء رسید.

موافقتنامه را از جانب افغانستان پوهاند دکتور غلام صدیق محبی رئیس پوهنتون کابل وازطرف ایالات متحده امریکا بناغلی راسکنز رئیس پوهنتون نبراسکا امضاء نمودند .

به موجب این موافقتنامه دیپارتمنت جغرافیای پوهنخی ادبیات و علوم پوهنتون نبراسکا در قسمت ترتیب وتدوین اتلس ملی افغانستان با هم همکاری خواهند داشت .

ایـن اتلس دارای هـفتاد و پـنج تـا صد نقشه درموضوعات مختلف جغرافیایـــی تاریخی واقتصادی افغانستان میباشد .

موافقتنا مه همکـــا ر ی تخنیکی بین افغانستـــا ن و بنگله دیش

موافقتنامه همکاری تخنیکی بین دولـــت جمهوری‌افغانستان وجمهوریت‌مردم‌بنگله دیش برای مدت پنجسال دروزارت پلان عقد شد .

موافقتنامه را بناغلی علی احمد خرم وزیر پلان وبناغلی عبیدالرحمن وزیـــر مواصلات بنگله دیش درحالیکه سفیر کبیر آنکشور مقیم کابل نیز حاضر بود امضاء نمودند.

به اساس این موافقتنامه که شامل هفت ماده می باشد هردو کشور در تهیه نمود ن خدمات متخصصین بمنظورمساعدت ومشوره در تطبیق پروژه های همدیگر تهیه تسهیـــلات بغرض تربیه علمی در داخل وظیفه وتحصیلات

۲ سرطان ۱۳۵٤

عالی درمؤسسات علمی‌تبادله معلومات تخنیکی وتکنالوژی تبادله راپور های‌حاوی تحلیـــل انکشافات اقتصادی وهر نوع همکاری کـــه طرفین به‌آن موافقه نمایند همکاری خواهنـــد نمود .

همچنان بمنظور انسجام همکاری تخنیکی‌بین هر دو مملکت یک‌کمیته مشترک متشـــکل از اعضای مساوی ازهر دو مملکت تشکیل‌خواهد شد .

بناغلی علی احمد خرم وزیر پلان وبناغلی عبیدالرحمن وزیر مواصلات بنگله د یش پس ازامضای موافقت نامه همکاری تخنیکی بین دو کشور اسناد آنرا مبادله می نمایند .

علاو تا هر دو کشور ایجاد روابط مستقیم واتخاذ ترتیبات جداگانه رادر چوکات این موافقتنامه بین مؤسسات مربوط افغانستان و بنگله دیش تشویق خواهند نمود .

موافقتنامه حمل ونقل هوایی بین افغانستان وبنگله دیش

۵ سرطان ۱۳۵٤

موافقتنامهٔ حمل ونقل هوایی بین دولت جمهوری افغانستان وجمهوریت مردم بنگله دیش درکابل عقد گردید .

موافقتنامه راازجانب افغانستان بناغلی علی احمد خرم وزیر پلان وازطرف بنگله دیش بناغلي عبیدالرحمن وزیر مواصلات آن کشور دروزارت پلان امضاء نمودند .

بموجب این موافقتنامه کمیتهٔ مشترک همکاری تخنیکی دوکشور پیرامون عملیات پرواز طیارات کمپنی های هوایی جانبین در داکه مذاکره نموده وتصامیمی اتخاذ خواهد کرد .

بناغلی علی احمد خرم وزیر پلان وبناغلی عبیدالرحمن وزیر مواصلات بنگله دیش پس هنگام امضا ی موافقتنامه حمل ونقل هوایی بین دوکشور

بناغلی خیرزاده رئیس کلتور وهنر وزارت اطلاعات وکلتور وبناغلی مرشد نمایندهٔ اطلاعات وبرود کاستنگ هندوستان حین امضای موافقت نامهٔ تورید فلم.

موافقتنامه تورید فلم از هندوستان

۵ سرطان ۱۳۵۴

موافقتنامهٔ تورید فلم های هندی بین‌دولت جمهوری افغانستان وجمهوری هند در افغان فلم بامضاء رسید.

موافقتنامه راازطرف افغانستان بناغلی فیض محمد خیرزاده رئیس کلتور وزارت اطلاعات وکلتور وازجانب هند بناغلی مرشد نمایندهٔ وزارت اطلاعات وبرودکاستنگ آنکشور امضاء نمودند.

بموجب این موافقتنامه که برای پنجسال اعتبار دارد افغانستان ازطریق موسسه افغان فلم فلمهای هندی مورد ضرورت رااز هند وارد میکند.

د پښتنو او بلوڅو دملي خپلواکۍ بښونکي نهضت کرونولوژي

په دغې کالني کې ګرانو لوستونکو ته د پښتنو او بلوڅو دملي آزادي بښونکي نهضت کرونو لوژي وړاندې کيږي ٠خو د ا بايد وويل شي که چيرې په نظر کښي وی چه د پښتنو او بلوڅو دمبارزو او مجاهد ودقيقه او مفصله کرونو لوژي په پورته ياد شوی دوران کې ترتيب شي نو نه يواځي يوجلا جلد بلکه څو جلده ليکنې به هم ورته کافي نـه وی ځکه همدارنګه چـه د تير کـال دچنګابن د شپږ ويشتمی نه تر اوسه پوري له يوی خوا د پښتنو او بلوڅو ميږ نيو خلکو دخپـلو حقه حقوقو دلاسته راوستلو لـه پاره له هيڅ راز مجاهـدی قر باني او کـوښښ څـخه سپمانه ده کـړی لـه بلي خـوا د پـاکستان حکو مت دهـغوی ددغـو بشری حـقوقـو د پايمالو لو په غرض هم‌دهيڅ راز تشدد او زور زياتي وژلو او بندی کولو اودهغوی دشتمنيو دتاراج څخه ډډه نده کړی. نوددغی‌دوری‌هره ورځ يوجلا اوبيل داستان لری او هغه هم‌لوی او غمناك داستان ٠

دپا کستان اودهغه دنظاميانو دتـشدد وژلو اوټکو لوغمناکي خاطری دپښتنو اوبلوڅو په اکثر وکور نيو کښي موندلي او ثبتو لـی شو ـ دپاکستان دبی تفريقي هوايي بمبارۍو اودپاکستان دنظا ميانو دکـرکجنو عملياتـو داستانونه دپښتنو او بلوڅوپه پاکه‌خاوره‌کی دری سيمی دتاريخ لوی تورفصل تشکليوی ٠ ځکه کيدای شي چه دپښتنو او بلوڅو دملی نهضت دواقعاتو ټولی حماسي او تراژيـکي خواوی په څو مخونو او ياپه يومجلد کښي ځای کړو؟ حتی دومره قدر هم مشکله‌ده‌چه پدی څو مخونو کښي دنورو مطالبو په‌ضمن کښی‌دآزادي دلياری دشهيدانو مکمل فهرست نشر اوياد هغوی دکار ناموڅه يادونه وکړو، دهغو پښتنو او بلوڅو ليډ رانو ځوانانو او عواموتش دنوم‌ونو يادونه چه د پاکستان په جيلونو او محبسونو کښي په ناحقه شپـي ورځي تيروی هم لوی لست منځ ته راوړی اويوی پراخي برخي ته ضرورت لري.

همدا رنګه نشي کيدای چه‌پدی کالني‌کښي دپښتنواو بلوڅو په مختلفو علاقو کښـي د آزادي غوښتو نکو دفعاليتونو او يادهغوی د جرګو بياناتو او يا دجرګو دپريکړوتفصيل ورکړو اويا کم ترکمه دهغوټولو يادونه‌وکړو٠

مونږ په لنډه توګه داويلو شوچه دتير کال‌د چنګابن دشپږو يشتمی‌نه ترننه پاکستان او دهغه نظاميا نود پښتنو او بلوڅو سـره دهيڅ راز ظلم اوزور زياتي څخـه ډډه نـده کړی او دپښتنو او بلوڅو په مقابل کښي نی نه قانون نه بشری حقوق نه بشری کرا مت په‌نظر کښي نيولی او نه يی دانسا نيت‌او رحم او شفقت اساساتو ته توجه کړ يده ٠

الله اکبر
پښتونستان

دپښتو نستان ستر مشر جناب خان عبدالغفار خان

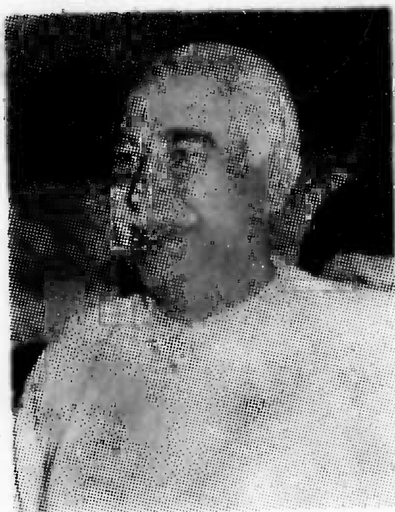
دملي عوامي ګوند مشر خان عبدالولي‌خان

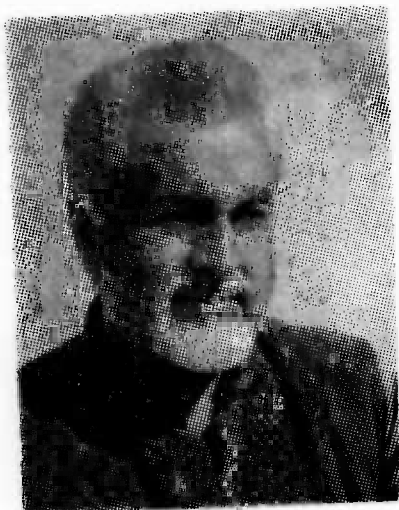
دجمعیت‌العلمای اسلام دگوند مشر
مولانا مفتی محمود

ښاغلی اجمل خټک

ښاغلی میر غوث بخش بزنجو

بنا غلی خیربخش مری

بناغلی عطاالله مینگل

بناغلی شیر محمد خان مري

له بلې خوا د پښتنو او بلوڅـــو آزادي غوښتونکو لیډرانو خوانانو بډاگانو ښځـو او ماشومانو د خپل ملي جذبې په اساس او د خپل دحقوقو دلاسته کولو په مقصد د هیڅ راز مجاهدې قرباني او ایثار څخه ځانونه نه دي ژغورلي په سوونو شهیدان شوي ، پـــه زرگونو نیول شي حبس او شکنجه شوي په زرونو ټکول شوي ربړول شوي او فرار شوي خپل وطن او کورونه یې پریښې دي ـمالونه یې تالان شویدي غرونو ته ختلي او دولړي او تندي سره مقابل شوي دي خود پاکستان زور زیاتي ته ندي تسلیم شوي اونه به تسلیم شي .

ددغه پورتنيو تذکراتو په پای کښې دادي د پښتنو او بلوڅو د آزادي غوښتنې د نهضت مهم ټکي د نیټر کال دچنگاښ نه ترننه دکرونولوژي په توگه وړاندې کوو .

دچنگاښ ۲۵ـ ۱۳۵۳ :

دافغانستان ملي‌مشر اوددولت ښاغلـــی رئیس‌اوصدراعظم په خپله هغه وینا کښــــی چه دچنگاښ د ۲۵ په ماښام ئې د جمهوریت دلمړنی کالیزې په مناسبت دراديو کابل نه وکړه ـ دپښتونستان د مسئلې په ارتباط ئې داسې وفرمایل :(بیاهم پاکستان او یا په ښه توگه ووایو دپاکستان حکومت هغه یوازنــــی مملکت دی چه نه یوازې دا چه زمونږ روابط ندی ورسره ښه شوي بلکه د پاکستان دنـــا عاقبت اندیشه واکدارنو دسلوك ،دافغانستان د جمهوري نظام په مقابل کښې ددوی دسیسو او تخر یباتو او پښتنو او بلوڅو ورونو په وړاندې ددوی دناوړه‌او جا برانه سلوك پـــه اثر لاپسې سړیږې.

مونږ یوځل بیا وایو چه مونږ له‌پاکستان سره دپښتنو او بلوڅو ورونو دسر نوشت د ټاکلوله قضیې پرته‌بل هیڅ اختــلاف نلرواو هیڅ ډول لمسون تخریب او گواښ نشي‌گولی پښتانه او بلوڅ خلك له‌خپلې ملي‌مجادلې‌او افغا نستان دهغوی درواحق له تائید څخـــه واړوي .

څرگندوم چه دافغا نستان جمهوري دو لـت به‌په پوره پراخه حوصله او سړه سینه ددغې قضیې‌دروغي‌جوړې اوشرافتمندانه‌حل‌دلاري‌دپیدا کولو په لاره کښې به تل کوښښ وکړي .)

دچنگاښ ۲۵ :

(زماژوند او مبارزه) تر عنوان لاندې د پښتو نستان او بلوچستان د ملي‌مشر خا ن عبدالغفار خان د خاطراتو کتاب داطلاعاتـو او کلتور دوزارت دپښتو دانکشاف او پیاوړ ی کولو د آمریت له خوا نوی له چاپه وتلی‌دی.

د(زما ژوند او مبارزه) کتاب‌په ۲۲۰مخونو کښې په ملي ژبه پښتو په دولتي مطبعه‌کښې چاپ شوی او دپور تنيو برخود خلکودحقوقو او آزادۍ دژوندې کولو پـــه لاره کښـــی د پښتو نستان او بلوچستان دستر مشر پرله پسې خاطرې او مبارزې پکښې دي.

دچنگاښ ۲٦ :

د پښتو نستان او د بلو چستان ټولـــو بلوڅو او پښتنو مشرانو او په افغا نستان کښې اوسیدو نکو پښتو نستا نیانو د خپلو

خلکو په نمایندګی حکومت ته پهرالیږ لـــو پیغامونو کښې دهیواد دجمهور یتدنیکمر غه کالیږی او جشن په مناسبت دستر ملیمشرد دولت رئیس او صدرا عظم ښاغلی محمدداؤد حضور، دمر کزی کمیټی اوکابینې غړواوټول افغان ولس ته دزړه لهکومی مبارکی ویلی او دستر مــلی لاربښــود ښاغــلی محمدداؤد دمد برانه قیادت لانــدی یی دافغا نستاند زیاتی ترقی او دافغان ولس دزیاتی هوساینی آرزو څرګنده کړیده ۰

دچنګابښ ۳۰:

دنوای وقت دخبر په اساس دچار سدی په قاضی خیلو کښې دملی عوامی ګوند له خوا یوه غونډهشوی وه چهپهغې کښې دپښتونستان ستر مشر خان عبدالغفارخان او دملی عوامی ګوند مشرخان عبدالولیخان په زړه پوری وینا وی کړیدی ۰

خان عبدالغفار خان په خپله وینا کښې د ملی یووالی او اتحاد سپار ښتنه کړیده او زیاته کړی ده چی انګریزانو زمــونږ حق ونه خوړی شونو بل به څوك وی چی زمونږ حق دی وخوړی شی ۰

دملی عوامی ګوند مشر خانعبدالولیخان غونډه ته په خطاب کښې ویلیدیچی ایالتی حکومت له بند یخانو څخهمجرم قاتلان خوشی کړیدی چی سیاسی مشران پری ووژنی۰

ولی خان وویل چی مونږ په پښتو نستان او بلوچستان کښې د خلکو داکثریت په رابو سره خپل جمهوری حق حاصل کړیدی خــو پاکستان دغه حق نه منی ، په بلو چستان کښې خلك دغرونو پهڅوکو کښې اوسید وته مجبور شویدیاوپهنښراتی وسیلوباندعامهرایو دګمراه کولو د پاره په یواړ خیز ډول پابندی لیګدلی ده ۰

خان عبدا لولی خان زیاته کړه چی کــه زمونږ حقوق دروغی له لاری رانکړل شینو د خپل حق دګټلو دپاره به له زور څخــه کاروا خلو۰ ولی خان وویل: دسیاسی بندیانو سرهشر یفانه سلوك نه کیږی او باید ددغه عمل څخه لاس واخیستل شی۰

د ملی عوامی ګوند مشر دچارسدی دقاضی خیلو پهغونډه کښې ویلی دی چه پیپلز ګوند او دهغه پیروان دافغا نستان په مقابل کښې دملی عوامی ګوند دریغ ته ګوته نیسی اوپه دی باب ناوړه پروپا ګندی کوی ۰ ده وویل افغا نستان یو اسلامی هیواد دی او مونـــږ د خپلوړور افغا نستان څخهددنیا هیڅ طاقت نه شی جدا کولی ۰

د چنګابښ۳۰ :

د کراچی څخه دفرانسپرس نماینده خبر ورکړی چه د پاکستان ملی عوامی مخالـــف ګوند د بینالمللی بشر دوستو او قانونـــی مؤسسو څخه غوښتی دی چهپه بلو چستان کښې هغه څه چهدغه ګوندیی جنایتبــولی بند شی ۰

دغه غوښتنه دحقوق پوهانو دبینالمللی کمیسیون دعمومی عفوی دبینالمللی مؤسسیډ سره صلیب دبینالمللی مؤسسیاودملګروملتو دموسسی دبشردحقوقو دکمیسیون څخهشویده۰

ملی عوامی ګوند پدی وروستیو وختـــو

كښې په هغه دري ورځني غونډه كښې چه د هغې مركزي عاملي جرگه گډ دبلوچستان په مركز كويټه كښې كړي وه بين المللي مؤسسو ته ددغې غونډتني دوړاندي كولوسره موافقه كړيده دغې جرگه‌گۍ په هغه فيصله ليك كښې چه صادر كړي ئې دي تور لگولي دي‌چه دبلوچستان د خلكو سره بدني ربړ په شمول خورا ډير ظلمونه او جر مونه كيږي ·

نوموړي گوند ضمناً يادونه كړيده چه‌له پنځو زرو څخه زيات هغه خلك چه دمري په سيمه كښې او سيږي بنديان شوي او همدا رنگه ددغې سيمې په خلكو بمباري شويد ي· چه دهغو له امله ډير خلك وژل شوي او ډيرې خرابي مينځ ته راغلي دي ·

دغه فيصله ليك د پاكستان حكومت تورن كړيدي‌چه دمخصوصوكمپونوپه جوړولوسره‌نې په بلوچستان كښې په جنايت كارانه عملونو لاس پوري كړيدي ·

د فرانسپرس ديوبل خبر سره سم د بلوچستان پخواني گور نر نښاغلي اكبربگتي‌د پاكستان د حكومت څخه غوښتي دي چه د بلوچستان پخواني صدرا عظم اوگورنر عطاالله مينگل او مير غوث بخش بزنجو اوهمدارنگه دملي عوامي گوند ايالتي مشر او دملي اسا مبلي دغړي خير بخش مري په گډونډ بلوڅو ټول نيول شوي مشران له بنده خوشي كړي ·

د چنگانښ ٣١ :

په راولپندي كښې د نــــواي وقـت پـه نامه خپريدو نكي ورځپاڼي په خپله وروستي گڼه كښې دپاكستان په ملي اسامبله كښې د مخالف گو ند دمشر د نشنل عوامي گوندد ر ئــيس خان عبدا لو لي خا ن هــغه وينا خپره كړيده چه ده په اسلام آباد كښې يو مطبوعاتي كنفرانس ته كړې‌وه خـــا ن عبدا لوليخان د پاكستان په حكو مت باندي دسخت انتقاد په ترڅ كښې ويلي دي چه حكومت دپاكستان دداخلي مسئلو څخه دخلكو دپام اړولود پاره په سرحد ونو كښې دگاونډ يو ملكونو دپوځو نودرا غونډيدو غوغا جوړه كړيده ·

ولي خان زيانه كړيده كه داسي پيښــه رښتيا وي نو دپارلمان خاصه غونډه ولي نه‌را بلل كيږي ·

ولي خان دپاكستان هغه تورونه درو غ وبلل چه په‌ده باندي يې لگولي ووه ده‌وويل چه د پاكستان حكومت ددغه ملك دداخلي او خارجي مسئلو په حل كولو كښې ناكام شوي دي ·

خان عبدالوليخان ويلي دي كه په سرحدونو كښې پوځونه راټول شوي وي نو حكومت د مخالفت گوند سره د سلا مشوري ضرورت ولي نه حسس كوي او په ملي اسا مبله كښې په موضوع باندي د بحث كولو دپاره زمونږ غوښتنه په بيلوبيلو پلمو شاته غورځو ي·

په پاكستان كښې جمهوريت اوايالتي‌خود مختاري ته داشاري په ترڅ كښې خان‌عبدالولي خان ويلي‌دي چه دپاكستان حكومت په سنده بلوچستان او پښتو نستان‌كښې سياسي ماتې

کړیده او اوس له دی ماتی څخه دخـــا ن خلاصولو دپاره تش په خوله باندی دجمهوریت او قانون خبری کوی ۰

ولی خان زیاته کړیده چه په پاکستـــان کښی خو جمهوریت له سره شته نه او که قانون شته نو په هغه عمل نه کیږی پدی برخه کښی خان عبدالولیخان دبلـــو چستان او پښتو نستان مثال وړاندی کړیدی ۰

دملی عوامی گوند مشرو یلی دی چه د افغا نستان په صدرا عظم باندی له پاکستان سره د دښمنی کولو توربیخی بی اساسه دی او دافغانستان صدراعظم د اسلامی سکرتریت جنرال سکرتر ته هم ویلی دی‌که پاکستان د پښتنو او بلوڅو مسئله حل کړی ۰نو زمونږ ترمنځ بل هیڅ اختلاف نشته ۰

ولی خان ویلی دی چه بایدپاکستان دخپل قانون له مخی پښتنو او بلوڅو ته‌خپل‌حقوق ورکړی او که دقانونی لاری څخه مسئله حل نه شی نوولس به دغیر قانونی لارو څخه‌خپل حق اخستلو ته مجبور شی.

دبلوچستان‌دحالاتو په باب خان‌عبدالولیخان‌ویل چه مادښاغلی محمود علی قصوری اوښاغلی شیرباز خان مزاری سره د بلوچستان دوره وکړه خو مو نږ ته اجازه رانکړی شوه‌چی بمباری شوی سیمی وگورو نو ما هم‌دانسانیت په نوم دسره صلیب او نورو جهانی مؤسسو څخه‌د مداخلی غوښتنه وکړه ۰

خان عبدا لولیخان‌ویلی دی چه د پاکستان دغه ظلمونه دولس کرکه نوره هم زیاتوی او که سنجیده مشران په همدی دول بند یخانو کښی پراته وی نو سرتیری ځوانان به دعمل میدان ته شی چه بیا به یی مخنیوی‌دیرگران وی ۰

دملی عوامی گوند مشرویلی دی چه داوبو او خوراك دبند یزله امله بی شمیره خلکـو افغا نستان ته‌پناه وړی ده ۰

دزمری ۱ــ

دبلو چستان له کوټی‌څخه په یوه خبـــر کښی ویل‌شویدی چی دبلوڅو د محصلینـــو سازمان پدی وروستیو ورځوکښی په کـوټــه کښی دشهیدانو ورځ دیوی لویی غونډی‌په ترځ کښی ونما نځله ۰

د شهیدانو ورځ هر کال د هغو مبارز ینو په یاد نمانځل کیږی چی د آزادی غوښتنی په لار کښی شهیدان شویدی خبر وایی چی غونډه دملی‌عوامی دیوفعال غړی ښاغلی صالح محمد مندو خیل په مشری شوی وه چی پــه هغی کښی ښاغلی‌علی احمدکرداو دبلوچستان د ملی عوامی گوند مشر ښاغلی محمد هاشم خان غلزی هم جذابی ویناوی کړیدی ۰

ښاغلی محمد هاشم‌خان غلزی‌په خپله وینا کښی ویلی دی چی دبلو چستان خلك بــه خپلی غایی او هدف ته درسیدلو ترو ختــه پوری چی زمونږ دديمو کراتیکو حقونوگټل دی خپلی مبارزی جاری وساتی.

دزمری ۲:

په بلو چستان کښی ملی مبارزی دوام‌لری او دبلی خوا دپاکستان له طرفه د ملی انقلابی ځلمونیول جاری دی ۰دکوټی په‌اردو ژبـــه

خپریدونکی سپائی نومی ورځپاڼی باندی دیو کال دپاره بندیز لګول شویدی ۰

پاکستان ددی له پاره چی سنا تور عبدالواحد دسنا په راتلو نکی غونډه کښی ګډون ونکړی شی نوپه هغه باندی **پهنظامی محکمه** کښی ددعوی‌جوړولودپاره **هڅه‌کړیده‌اوکوی‌یی.**

دبلوڅو دسر تیروله خواد **پاکستان** پــه پوځی ځایو نو حملی جاری دی ۰

دبلو چستان دغوښتن قام مشر ښاغـــلی سید خان بهادر په خپل یوه بیان کښی ویلی دی‌چی که **پاکستان له پوره عقل او منطق** څخه کاروانخلی نود بنګله دیش‌په شان دیوی بلی پیښی منلوته دی تیاراوسی ۰

دزمری ٦:

د پاکستان د مطبو عاتو په یوه خبر کښی ویل شوی چه د **پاکستان** په ملی اسامبلــه کښی **دمخالفو ګوندونو غړیو پهیوه‌ګډه‌ابلاغیه** کښی دهغو ټولو خپرونو **سخته غندنه** کړ یده چه‌په یوه اړخیزه ډول د **پاکستان له خوا د** ملی عوامی ګوندد رئیس خان عبدا لولی خان دبدنامولو د پاره کیږی ۰

په ګډه ابـلاغیه کښی **چی د مخالفو ګوندونو** ټولو غړیو لاسلیک کړی او دمولانا شاه احمد نورانی له خواخپره شوی ده ویل شوی دی‌چه له کوم وخت څخه چه خان عبدالولیخان دلندن نه راستون شوی پاکستان دیو جوړ شوی پــلان له مخی ده په ضد پروپا ګند شروع کړیدی ۰

دزمری ۱۰ :

له راولپنډی نه دفرانسپرس نماینده‌خبر ورکړیدی چه د پاکستان د حکومت مخا لفو ګوند ونوورمه ورځ له خلکو نه وغوښتل چه دحکومت په مقابل کی دی په یوه‌دیموکراتیک نهضت لاس پوری کړی ۰

دا انقلابی غوښتنه وړمه ورځ د متحـــدی دیموکرا تیکی جبهی دعمومی شوراله خوا چه د پاکستان په ملی اسامبله کښی د ملی‌عوامی ګوند په ګډون د پاکستان دحکومت دمخا لفو ګوند ونو ائتــلاف شوی ده ۰

ددی شورا په فیصله لیك کښی ویـــــل شوی دی چه دا وسنی حکومت په‌مقابل کی مبارزه د دیموکرا سی او دخلکو د اساسی حقوقو دور کولو په غرض لازم دی ۰

دزمری ۱۲:

د بلوچستان له کوټی نه په را رسیدلی خبر کی ویل شویدی چه په بلو چستـــان کښی دامنیتی تد بیرونو نیولو پــه‌لړکښی‌د جالوان په غرونو باندی د پاکستان دهوایی قواووالو تکو بمباری **کړیده.**

دغه بمباری پدی غرض شویده چـــــه د پاکستان په خــلاف دآزادی غوښتو نکـــو د احتمالی حملو مخنیوی و کاندی ۰د جاله‌وان نه په‌یو خبرکښی ویل شویدی چه‌دبلوچستان د آزادی غوښتونکو دیوی حملی په اثــــر د پاکستان دامنیتی قواوو پنځه‌دیرش تنه عسکر وژل شوی اوزیاته اندازه وسلـــــه دآزادی غوښتونکو لاسته ورغلی ده ۰

دبلـــو چستا ن له کو ټی څـخه پـه یو خـبر کښی ویـل شو یـدی چـــه د پاکستان حکومت دکو ټی پوهنتون ترنا معلومی مودی پوری تړلی ده ۰

دزمری ۱۲ :

د بهرنیو چارو دوزارت سیاسی معیــــن ښـا غـلی و حید عبدالـلـه دزمـری د۱۲ ورځی په ماښام ئی په کابل کی دپاکستان دسفارت شارژدافیر ښاغلی بشیربابر دبهرنیو چارو وزارت ته وغوښت او دافغا نستان پـه فضائی قلمرو باندی د پاکستان دپو ځـــی الوتکو دبیابیا تیریو په باب ئی دافغا نستان د جمهوری دولت رسمی پروټست هغه تــه وسپاره په پروټست کښی ویل شویدی‌چه دغه ډول تیر یوناوړ عواقب به تــــول د پاکستان د حکومت په غاړه وی ۰

دزمری ۱٤ :په کوالا لمپور کښـــــی د پاکستان د سفارت سکرتر ښاغلی بشیراحمد د افغانستان له جمهوری دولت څخه سیاسی پناه غوښتنی ده ۰

د افغا نستان جمهوری دولت د ښا غلـی بشیراحمد دغه غوښتنه منلی او نوموړی تـه یی سیاسی پناه ورکړی‌ده ۰ښاغلی بشیراحمد دبا ختر آژانس نماینده ته دمرکی په تـــرځ کښی وویل : څرنگه چه زما ملـگـــرو او دوستانو ته معلومه ده زه دخپل ژوند دلمړی ورځو راهیسی په پښتو او پښتنو لی مین یم او په دغه لړ کښی می دخپل تاریخ‌اوسیاسی مبارزه سره علاقه لرلی ده زما فکر اوغیرت تل دخپل اولس د ښیگړی او خوشحا لی‌تقاضا کړیده ۰

هرکله چی ما دخو کالو راهیسی خپل ملازمت په‌دوران کښی‌ولیدل چی مونږ پښتنو اوبلو څو ته په پاکستان کښی څوک په‌هیڅ حق قایل نه دی او زمونږ ملی ،سیا سـی اقتصادی او کلتوری حقونه په ډیره بیدردی سره دپښولا ندی کیږی نو ماته دخپل فکـر اوغیرت په تقاضا نور په پاکستان کـښی اوسیدل څانته او خپل ملت ته فریب ورکول ښکاری څکه ما فیصله وکړه چه د پاکستان د وزارت خارجه منصب او دپا کستان تابعیت پریږدم او دخپلو ورونوسره دخپل‌ملت‌خدمت کښی باقی عمر دافغان ملت دیوو کړی پـه حیث تیرکړم ۰

ښاغلی بشیراحمد دپیښور ضلعی‌د دواوی علاقی دمتهی دکلی اوسیدو نکی او داســلا میه کالج یوتن رئیس پاتی شوی دی ۰

دزمری ١٤ :

پاکستان د آزادی غوښتنی د فعالیت له امله دملی‌عوامی‌گوندداپالتی اسامبلی‌ددریوغړو په شمول‌زیات شمیرآزادی‌غوښتو نکی نیولی دی ۰

داپالتی اسامبلی نیول شوی غړی متقاعـد جنرال ښاغلی‌غلام‌جیلانی‌خان، ښاغلی‌محمدافضل خان او ښاغلی تاج محمد خان دی او هـمدا رنگه غلام محمد خان بلور دپیښور دښارد نیپ صدر هم په نیول شویو کسانو کښـی شامل دی ۰

دزمری ١٥:

دبهرنیو چارو دوزارت نطاق دباختر آژانس خبریال ته دپاکستان د صدراعظم بوټو ددغی

وینا په باره کښې چه په بلو چستان کښې یې دوروستنی چاودنی مسئول افغانستان بللی وویل نه یوازې داچه دغه وینا بې اساسه اوله حقیقته لرې ده بلکه هغه په کلکه تردید وو ۰

ده زیاته کړه چه د ښاغلی بوټو دغه ډول بې مسئولیته وینا وې په پښتنواو بلوڅو باندې دزیات زور اچولو د پاره له پلمې نه پرته بل شی نه دی ۰

دزمرې ۱۶:

د پښتو نستان او بلو چستان څخه په را رسیدلو خبرونو کښې ویل شویدی چه پاکستان دپښتنو اوبلوڅو آزادی غوښتونکو گرفتاری ته دوام ورکړی اوپه سلگو نوتنو پښتانه اوبلوڅ آزادی غوښتونکی دهغه حکومت دپولیسو له خوا نیول شویدی ۰

خبرونه وایی چه له بلو چستان څخــه ښاغلی ملك عثمان کاسی نیول شویدی اوهم ښاغلی عبدالو هاب دلسوز چه پاکستان پخوا نیولی ؤ اوپه دی ورځو کښې له بند څخه آزاد شوی وو په پیښور کښې ښا غلـــی افراسیاب ختك هم له بند څخه د خوشی کیدو نه وروسته بیانیول شویدی ۰

خبرونه زیاتوی چه د پاکستان د دښمنی نه ډکی رویې پښتانه او بلوڅ ولسونه سخت پارولی دی او په پښتو نستان اوبلو چستان کښې د پاکستان په ضدد خلکو کرکـــه او نارضایی لاپسی زیاته شویده ۰

د زمرې ۱۷ :

په پښتو نستان کښې له پیښور څخـــه په رارسیدلو خبرونو کښې ویل شویدی چه د پاکستان حکومت دآزادی غوښتونکو گرفتاری جاری ساتلی او د پښتو نستان او بلو چستان په بیلو بیلو سیمو کښې د پاکستان د دفاعی قانون ۱٤٤ ماده نافذ شویده ۰

نوموړی ماده له پنځو تنو څخه دزیاتو کسانو غونډې دل منع کوی اوپه ولسی غونډواومظاهرو بندیز لگوی ۰

خبرونه وایی چه یواځی په پښتو نستا ن کښې دپاکستان پولیسو تــر اوسه پــوری ۱۸٤ تنه د آزادی غوښتنی د فعالیت په گناه نیولی او بندیان کړیی دی ۰

دزمرې ۱۹ :

دپیښور دمشرق اخبار په یوخبر کــښې ویل شویدی چه دپاکستان په ډیراوسوات کښې د ۱٤٤ مادی لاندی په هر ډول غونډو بندیز لگولی دی ۰

د زمرې ۲۰:

دبهر نیوچارو دوزارت داطلاعاتو مدیریت خبر ورکړ چه دافغانستان په فضایی قلمرو باندې د پاکستان دپرله پسی تیریو په تعقیب دزمرې په ۱۹ په نهو بجو او دیرشو دقیــقو دنــاړی د علاقه داری په سیمه کښې دپاکستان دنظامی قواؤ مربوط یو هیلی کوپتر راښکته کیدو ته مجبور کړی شو.

هیلی کوپتر او دهغه عمله دهغه ځای د ژاندارم دقواو له خوا نیول شوی او پیښه د تحقیق لاندی ده ۰

د زمرې ۲۰:

دراولپنډی په یوخبر کښې ویل شویدی چه د پاکستان په ملی اسامبله کښې دمخالف

ګوند زیات شمیر مشرانو په یوګه بیـــان کښی پاکستان تورن کړیدی چه دبمونو دچاو دنو پـه پـلمه خپـل سیا سی مخالفیـن بندیان کوی اونه غواړی چـه دملیعـوامـی ګوند مشران آزاد شی اوپه بـلو چستان او پښتو نستان کښی دپاکستان دناوړو چارو څخه ولس خبرشی .

دمخالف ګوند مشرانو دمحمد افضل خان حاجی تاج محمد خان او جنرال جیـلا نی خان په نیولو د پاکستان غندنه کړی ده او ویلی یی دی داسی معلومیږی چه داسـلام آبــاد مشرانو سیاسی ماتی خوړلی ده او اوس د خپلی سیاسی ماتی د خجالت پټولو دپـــاره ځای په ځای دبمونو چاودنی کوی او بیا په دغه تور باندی پښتانه ځلمی او سیاســـــی مشران په بند یخانو کښی اچوی .

په ګوبیان کښی ویل شویدی چه بایـــد پاکستان دخپلو غیر جمهوری چارو څخه لاس واخلی او ټول سیاسی ـ بندیان آزاد کړی . خبرزیا توی چه دمخالف ګوند مشرانو پهدی خبره خواشینی ښرګنده کړیده چه د پاکستان مرکزی او ایالتی حکومتونه دامنیت په ساتلو کښی نا کام شویدی په اخبارونو یا بندی لګیدلی دهاو په راډیو اوتلویزیون داولس ب‌اور پای ته رسیدلی دی .

دلاهور څخه په یو خبر کښی ویل شویدی چهدجماعت اسلامی دشورا په یوه غونډهکښی په دی خبره خواشینی ښرګنده شویده چه د پاکستان دناوړیخارجی پالیسیدپاکستان سره دنورو هیوادونو دوستانه جذباتزیانمن کړی دی .

دجماعت اسلامی شورا په غونډه کښی ویل شویدی چه دګاونډیو هیوادونو سره تربګنی نن په بلو چستان او پښتو نستان کښیظلم زور او غیر جمهوری چاری دسیاسی مشرا نو بی موجبه بندی توب به ملك کښی د ننهبی امنی په اخبارونو باندی لګول شوی بندیزاو بی کاری دپاکستان دبین المللی سپکاویسبب ګرځیدلی دی .

د زمری ۲۰ :

دپښتو نستان له پیښور څخه په رارسیداو خبرونو کښی ویل شویدی چه دپښتو نستان ستر ملی مشر خان عبدا لغفار خان په بیړه بیـــــړه کښی یو ی ولسی غونډ ی تـــه پخپله وینا کښی ویلی دی چه پښتانه د خپلی آزادی نه کم په هیڅ شی نه رضا کیږی خان عبدا لغفار خان ویلی دی چه پښتانـــه انګر یزانو غلامان نهکړیشول نوکه یوورکی ساموراج هر څو مره زیار وباسی عبث دی.

خان عبدا لغفار خان ویلی دی چه دا وخت د پښتنو په تاریخ کښی ډیر مهـــم دی او تاریخ دپښتنو نه غوښتنه کوی چه یو مرکز ته راغونډ شی .

د زمری ۲۱ :

دپښتو نستان له پیښور څخهپهرارسیدلی خبر کښی ویل شویدی چه د ښاغلی سالار ـ امین جان په مشری دباړی دشیهدانو دورځی دنمانځنی لپاره په چارسده کښی یوه ستره ولسی غونډه شوی وه.

غونډه چه دتیری دوشنبی په ورځ دزمری

دمیاشتی په ۲۱ نیټه جوړه شوی وه په‌هغی کښی دپښتو نستان ستر مشرخان عبدالغفار خان اودملی عوامی گوند رئیس خان عبدا-لولیخان هم وینا وی‌کړی دی . په غونډه کښی خان‌عبدا لوالیخان دخپلی اوږدی وینا په ترڅ کښی وو یل : چه د پاکستان حکو مت خو په خو له دجمهوریت خبری کوی و لی عمل یی دادی چی ټول ملك کښی راډیو تلویزیون او اخبارونو باندی بند یزدی او په ملك کښی ۱٤٤ ماده نافذه کړی او حکومت چی کوم ځای کښی تقریرونه کول غواړی له هغه ځای۱٤٤ ماده اوچته کړای شی خو چه جلسه وشی نو سمدستی دغه ماده بیا نافذه شی .

په سیاسی کار کوونکو باندی ظلم زورته داشاری کولو په ترڅ کښی ولیخان وویل‌چی منصبداران دی‌دیوی خاصی‌ډلی د خوشحالولو دپاره ناوړه چاری نه کوی اوله منصبدارا نو څخه یی وغوښتل چی د قانون په چوکاټ‌کښی دننه خپلی وظیفی اجرا کړی .ده زیاته کړه که منصبداران غیر قانونی چاری په ناوړه توگه سرته ورسوی د اوسنی حالت دبدلیدو په صورت کښی به ورسره محاسبه وشی .

ولیخان وویل چی له حکومت سره‌زماذاتی جنگ نشته اختلاف دقام او حکومت دی‌او هغه دا چی په بلوچستان کښی دپیپلز گوند یو غړی هم نشته خو حکومت د پیپلز ډلی دی .

په پښتو نستان کښی دپیپلز گوند دوه‌ډری تنه غړی دی‌خو لته هم حکومت دپیپلز دی پکار خود اوه چی دجمهوری اصولوله مخی دلته اوس هم دنیپ او جمعیت حکو مت وی .

د خارجی مناسباتو په لړ کښی ولیخان وویل چی پاکستان ته ددوستانو ضرورت دی ولی نن دهند، افغانستان ، شوروی اتحاد،عراق‌او بنگله دیش سره پاکستان مناسبات‌ښه ندی .

د زمری ۲۱ :

دهغه خبرپه تعقیب چه دافغا نستان په قلمرو باندی‌د پاکستان‌دیوه نظامی هیلیکوپتر دتیری په باره کښی خپور شو په کابل کښی دپاکستان دسفارت شارژدافیرښاغلی‌بشیر بابر پرون له غرمی نه وروسته په خلوروبجود باندنیو چارووزارت ته‌وغوښتل شواود باندنیو چارودوزارت‌دسیاسی معین‌ښاغلی وحیدعبدالله له‌خواورته دافغانستان په فضایی‌قلمروباندی‌د پاکستان دیوه نظامی هیلیکو پتر دتیری په نسبت دپاکستان په حکومت باندی دافغانستان د حکومت رسمی احتجاجیه وروسپارل شوه .

په دغه احتجاجیه لیك‌کی څرگند ه شویده چه په دغه باب چه دهغه هیواد نظامی الوتکی دافغا نستان خاوری ته نژدی الوتنی نه کوی، د پاکستانی مقاماتو دغلطو ادعا گانو په خلاف او دافغا نستان په قلمرو باندی د پاکستان د نظامی الوتکو دبیابیا تیریو په تعقیب دالووت ډوله یوه نظامی هیلیکوپترورپه ورځ دافغا نستان په قلمرو باندی تیری کړی او هیلیکو پتر هغه له علمی سره چه ټول‌یی د پاکستان د نظامی قواو منصبداران دی د افغانی ژاندارم د قواو وله خوا نیول شو ی دی .

په احتجاجیه لیك کښی زیاته شویده چه د پاکستان حکومت نشی کول چه په غلطو تکذیبو نوباندی عامه‌افکار وغولوی او دداسی قصدی اولمسو ونکی عملیاتو دهر ډول ناوړه عواقبو پوره مسؤلیت یوازی او یوازی د پاکستان د حکومت په غاړه دی .

د زمری ۲۲ :

په افغانستان کښی ددوستو هیوادونو نظامی اتشو پرون له غرمی نه وروسته د پاکستان د نظامی قواؤ هغه هیلیکو پتر چه دوی ورځی مخکښی د افغانستان په فضا ئی قلمرو کښی دالوتنی په‌وخت کښی‌کښیناستلو ته مجبور کړای‌شوی‌ؤ دکونړ دلویی‌ولسوالی دناړی په سیمه‌کښی وکوت. په دغه‌وخت‌کښی ځینی عسکری‌اوملکی مؤظف مامورین حاضروو.

دزمری ۲۳:

د پښتو نستان له پیښور ځخه بـــه را رسیدلی خبرکښی ویل شویدی چه په ایالتی اسامبله کښی دملی عوامی گونددری‌تنه‌غړی ښاغلی محمد افضل خان ، حاجی تاج محمد خان ،او جنرال جیلانی خان دپاکستان حکومت ددی د پاره دبمونو دچاودنو په تور ونیول‌چه داسامبلی داگست د۱۲ نیټی په غونډه‌کښی په ایالتی حکومت باندی دعدم اعتماد درایی ورکولو مخنیوی وکړی .

له پیښور ځخه په یوبل خبر کښی ویـــل شویدی چه د جمعیت العلما اســلام گونـــډ مشر ښاغلی مولانا مفتی محمود په یوه اخباری بیان کښی غوښتنه کړیده چه دبلو چستـــان مسأله دی په قانونی توگه حل شی ښاغـــلی مفتی محمود ویلی‌دی چه‌دبلو چستان دمسألی د حل یواز ینی قانونی لاره داده چه بلوغ مشران له بند نه آزاد کړ ی شی اود بلوچستان له سیمی ځخه پوځونه وایستـــل شی .

د زمری ۲۶ :

دمشرق ورځپاڼی په خپله یوه وروستی‌گڼه کښی خبر ورکړیدی چه د جمعیت العلمـــآ اسلام گوندمشر مولانامفتی محمود د پاکستان له‌حکومت ځخه غوښتی دی چه دبلوچستان پښتو نستان او سند په ایالتو نو کښی د امنیت دخرابی د مخنیوی دپـــاره دبـلوڅو او پښتنو حقونه ومنی .

ښاغلی مفتی محمود ویلی دی چه دبلوچستان دقانونی حکومت دلیری کولو نه راپدیخواچه ځه‌فرعی انتخابات شویدی هغه‌ټول غیرقانونی دی او دولس باور پری نشته .

په‌بلوچستان کی دسرتیرو او دپاکستان د پوځی قواو تر منځ لکه پخوا په شـــان نښتی روانی دی.

د زمری ۲۷ :

د اسلام آباد ځخه درو یتر آژانس خبـــر ورکړیدی چه د سنا په‌مجلس کښی د مخالف گوند نوغړو پیشنهاد کړیدی چه‌په بلوچستان کښی دی نظامی عملیات پای ته ورسیږ ی.

نوموړو په‌خپل پیشنهاد کښی ویلی دی چه په بلوچستان کښی اوپه تیره بیا دمری بگتی اوجاله وان په سیمو کښی دپاکستان نظامی عـــملیات اوس هم‌جاری دی‌اوبـــایـــد دغه عملیات سمدستی بند شی .

ښاغلی محمد هاشم خان غلزی دپاکستان دسنا په مجلس کښی د مخالف گوند مشـــر

څرګند کړیده چه دبلو چستان دځینو سیمو څخه زیات شمیر خلکو د پاکستانی عسکرو دعملیاتو له امله نورو ځایونو ته کډه کړیده.

د زمری ۲۷ :

دکوټی څخه خپریدو نکی ندای بلوچستان ورځپاڼی خبر ورکړ یدی چه دبلو چستـــان حکومت دځا پخانو او اخبارونو خاوندانو ته هدایت ورکړیدی چه د حکومت په ضد د هر ډول خپرونو څخه ډډه وکړی .

په هدایت کښی داخبارونو مسؤل مدیران مکلف شویدی چه خپل ټول خبرونه داطلاعاتو محکمی ته دسا نسور د پاره ولیږی او کـه څوك داطلاعاتو دمحکمیدسانسور څخه پرته کوم خبر خپور کړی نو هغه ته بهدجرم ورکولواو بند سزاورکول کیږی .

د بلو چستان په کوټه کښی د مشـــرق ورځپاڼی په یو خبر کښی ویلی دی چه د کوټی دامنیتی حالت ډیر خراب دی اود کوټی ولس په بلو چستان کښی دامنیت په خرابتیا خواشینی دی او غوښتنه یی کړیده چه کـــه حکومت امنیت نه شی ټینګولی نواستعفی دی وکړی .

د بلوچستان دکوټی یوبل خبر وایی چه د بلو چستان په اسامبله کښی د مخالف ګوند مشر ښاغلی میراحمد نواز بګټی دمشـــر ق ورځپاڼی له خبریال سره په مرکه کښی ویلی دی چه دبلو چستان د مسئلی قانونی حل دا دی چه بلوڅ مشران له بند څخه آزاد شی له بلو چستان څخه پوځونه وایستل شـــی او حکومت دی اکثریت ته وسپارل شی .

ښاغلی نواز بګټی ویلی دی چه له دی پرته دامن خبری کول په هواکی دمانۍ جوړولو مثال لری .

ده دخبریال دیوی پو ښتنی په ځواب کښی څرګنده کړیده چه مونږ د پاکستان د حکومت په اوسنی پیشنهاد چه دملی عوامی ګوند او حکومت ترمنځ دخبرو اترو څخه عبارت دی. ترهغه وخته باورنه شوکولی چه زمونږ دغه دری غوښتنی نه وی منل شوی .

د زمری ۲۸ :

دنوای وقت ورځپاڼی دخپلی ورروستی ګنی په یوه خبر کښی لیکلی دی چه د جمعیت العلمـــای پاکستان یو مشر مولانا شاه احمد نورانی په یوه وینا کښی ویلی دی چه د پاکستـــــان حکومت په سرحد ونو باندی دپوځونو دراـ غونډ یدو ډرامه دولس دتیرا یستلو د پـــاره جوړه کړی وه اوددی خبری ثبوت دادی چه دغه ډرامه ډیره ژرناکامه او پایته ورسیده.

ښاغلی شاه احمد نورانی ویلی دی چه د کورنی بحران او د حکومت د خارجی ناکامی پالیسی څخه دولس د پام اړولو دپاره دنوموړی ډرامی جوړول ډیر بی خونده ؤ .

مولانا شاه احمد نورانی زیاته کړ یده چه اوس دبلو چستان دملی عوامی ګوند لـــه مشرانو سره دبیا خبرو کولو غوښتنه هم یوه بله ډرامه ده خود ملی عوامی ګوند مشران د دغو ډرامو پـــه ماهیت ښه پوهیدلی دی او هغوی د جمهوریت او خپل حق له غوښتلو څخه هیڅکله تیریدو نکی نه دی .

د زمری ۲۹ :

د پښتو نستان څخه په یوه را رسیدلی خبر کښی ویل شویدیچهد پاکستان حکومت په پښتو نستان کښی پــه بیلو بیلو سیمو کښی پولیس او ملیشهعسکروته وظیفه ورکړیده چهدسر تیرودمبارز و مخنیویوکړی خو سره ددی تولو امنیتی هڅو د حکومت په ضد دسر تیرو مبارزی سختنی او پراخی شوی دی ۰پاکستان حکومتد پولیسوپه منصبدارانو هم خپل باور له لاسه ورکړی او غیر پښتنانه منصبداران یی دپښتنو منصبدارانو دځارنـی دپاره ټاکلی دی ۰

د پښتو نستان څخه په یو خبر کښی ویل شویدی چهپه ایالتی اسامبله کښی دمخالف گوند غړی هغه وخت د غونډی له تالار څخه ووتل چه دغونډی رئیس داسامبلی د دریتنو غړو ښاغلو محمد افضلخان، حاجی تاجمحمد خان او جنرال جیلانی خان دبندی کولو په بابد بحث کولو اجازه ورنه کړه ۰

حکومتی ډلی ددغو دریو تنو غړو دبنـــدی کولو د پاره هیڅ دلیل نه درلود نو ځکه یی پدی هکله د مخالف گوند په غوښتنه دخبرو اجازه نده ورکړی ۰

دپاکستان حکومت پدی ورځو کی یوزیـــات شمیر وطن پالونکی پښتونستانیان لهرسمی وظیفه څخه برطرف کړیدی.

دوړی ۳:

دبی بی سی نماینده له اسلام آباد څخه خبر ورکړ یدی چه دپاکستان داقلیت گوندو نویوځل بیا داغوښتنه کړیدهچه دپاکستان حکومت دی سمدستی له خپلی وظیفیڅـخه استعفا ورکړی ۰

د بیبیسی نماینده څرگند ه‌کړیده پــه هغه مطبو عاتی جرگه کښی چه داقلیتدتولو ډلو دمشرانو په وړاندی وشوه داقلیت مشر خان ولیخان دپاکستان لهموجوده حکومتڅخه وغوښتل چه سمدستی له خپلی وظیفی څخه گوښه شی ۰

کله چه له ده څخه پوښتنه وشوهچه چاته قدرت ورکول کیدیشیخان عبدالولیخانوویل: یوبیطرف هیأت باید دچارو واگی پــه لاس کښی ونیسی او په نویو عمومی انتخا باتو اقدام وشی ۰

ده وویل چه اوسنی حکومت د پاکستان د ټولو گډوډیو مسئولدی۰اوحکومت دستونزود حل په ځای د هغو پیچلتیالا پسی زیا تـــه کړیده ۰

خان ولیخان خپله دغه خبره بیا وکـــړه چه دپا کستان په سرحد ونو کښی د هند او افغا نستان دپوځو نود ځای په ځای کیدو په باب دپاکستان د دولت ادعا دو یری دحالت د پیداکولو له وسیلی پرته نور څه ندی ۰

ده وویل چه ددغی ادعا هـدف دادیچـه دخلکو پامدپاکستان له کورنیو ستونزوڅخه واړوی.

خان عبدالو لیخان دبلوچستان دمشکل د حل دپاره دحکومت او داقلیت دمشرانو تـر منځ د خبرو دپیل کیدو مربوط رپوټونـه رد کړل ۰

دوړی ٤ :

دبلو چستان په کوټه کښې خپرېدو نکی هم لوګ نومی جریدې خبر ورکړی دی چه د خضد اردنال په سیمه کښې د ملی مبارز ینو او پاکستانی وسله والو قواو ترمنځ‌خونړۍ شخړی شویدی • خبر وایی چه په دغو شخړ و کښې دسلو تنو څخه زیات حکو متی‌عسکر وژل شویدی •

دوړی ۳:

د نوای وقت ورځپاڼی دخپل خبر یال په حواله دملی ګوند درئیس خان عبدا لولیخان‌د هغه وینامتن‌خپور کړیدی‌چه نوموړی دکوهاټ په غونډه کښې کړی وه •

په دغه ویناکښې خان عبدا لولیخان ویلی دی‌چی‌په پاکستان کی‌دوروولی او جمهوریت خبری هیڅ معنی نلری او باید چی پښتون قام دخپل ټاکلی ملی‌هدف دپاره‌ګړ اوازپورته کړی نوموړی زیاته کړیده چی په پاکستا ن کښې سیاست ختم دی او دځلورو ایالتو نود ملی هدفو نو جنګ تود شویدی •پدغه جنګ کښې پښتون او بلوڅ قامونه په ګړدریـــځ ټینګ ولاړدی او دنړۍ هیڅ طاقت هم‌ددوی څخه نه شی نیولی •

خان عبدا لولیخان دپاکستان حکومت دهغه لارو چارو له امله غندلی دی چی دپښتنوزلمو اوبلوڅوسر تیروپه ضد یی کوی‌اواخطاریی ورکړیدی چی ددوی سره بەددغه ټولو تیریو حسا بوشی •

د نوای وقت خبر یال وایی خان عبدالولی خان د پاکستان د حکومت پـــه سیاسی او اقتصادی پالیسیو باندی انتقاد وکړاوزیاته‌یی کړه چی دغه ټولی‌پالیسی دپاکستان‌دورانولو د پاره دی او باید چی پښتانه پدی څان پوه کړی •

خان عبدالولیخان وویل چــه دپـــاکستان حکومت پښتانه دی خبری ته مجبور وی‌چی هغوی توپك ته لاس کړی اوکه دپاکستان داسی خوښه وی نو پښتانه به یی ارمان‌پوره کړی •

دوړی ٦:

دباندنیو چارو دوزارت نطاق دپاکستان‌د صدرا عظم ذوالفقار علی بوټو دوړمی ورځی د وینا په باب چه افغا نستان‌په‌پښتو نستان او بلوچستان کښی دمالکیت ادعا لــری او دآزادی غوښتونکو دروزنی دپاره یی‌اردوګاه جوړه کړی دباختر آژانس دخبریال دپوښتنی په ځواب کښی وویل :چه زمونږ د پاره دغه ډول بی اساسه ادعا وی نوی نه دی او د پاکستان صدرا عظم د دی د پاره چه عامـــه افکار ګډوډکړی اوخلك وغولوی دغـــه شان تورونه چه حقیقت نلری لګوی .

ښاغلی بوټو په خپل خاص تکتیك سرەتل غوښتی دی چه مــلامتی دنورو په غاړه واچوی او خپل ځان په عامه افکارو کښی حق پـــه جانب وښیی •

نطاق وویل: داچه ښاغلی بوټو دافغانستان په نسبت ددوستی ادعا کړی دخولی لهخبرو برته نورڅه نه دی .

څکه دافغانستان په خلاف ددسیسو کشف دپښتنو اوبلوڅو وروڼو په مقابل کښی دهغه دکرکجن اوجابرانه سلوك او دافغانستان په فضایی قلمروکښی دپاکستان دنظامی الوتکو بیابیاتیری په خپله ددی دلیل دی چه ددهوینا دزړه لهکومی نده. دغه ټولی ویناوی دپاکستان په کورنی سیاست کښی داستفادی او ددغه هیواد له کورنیو ګډوډو حالاتو څخه دخلکو دپام داړولو په مقصد شوی.

نطاق زیاته کړه لکه چی بیابیا موویلیدی دافغانستان دریغ دپښتنو اوبلوڅو وروڼو د سرنوشت دټاکلو اوهغوته دحق خودارادیت له ورکولو پرته نورڅه نه دی .

افغانستان به بیاهم دروغی جوړی اوخبرو لهلاری څخهله پاکستان سره دخپل یوازنی سیاسی اختلافدحل دلاری دپیداکولودپاره خپلکوښښ ته دوام ورکړی .

دوړی ٦ :

دپاکستان په ملی اسامبله کښی دمخالف ګوندمشراوملی عوامیګوندرئیس خان عبدالولی خان دپاکستان حکومت له دی امله غندلیدی چهداضطراری حالت مودی تهدوام ورکوی .

دپاکستان دملی اسامبلی یوی ګډیغونډی ته په خپله ویناکښی خان عبدالـولی خـان د پاکستان پهحکومت تورلګولیدیچه په یو بحران پسی بل بحران پیدا کوی .

ولی خان ویلی دی چه حکومت لومـړی سیاسی اووروسته یی اقتصادی بحران پیـدا کړیدی .

دوړی ۷ :

ښاغلی وحید عبدالله دخارجه چارودوزارت سیاسی معین په هغه میلمستیا کښی چـه پرون شپه یی دایران دباندنیو چـارو دوزیر ښاغلی خلعت بری په ویاړ کړی وه پهخپل بیان کښی دسیمی حالاتوته په اشاری سره داسی وویل : غواړم له موقع څخه پهاستفاده کولوسره دهغه حالت په باب چه زمونږ پـه سیمه کښی دپاکستان دحکومت دناعاقبـت اندیښانه سیاست په اثرپیدا شوی یو څـه مطالب ووایم .

له بده مرغه دپاکستان حکومت دپښتنو او بلوڅو دآزادی غوښتونکوپه مقابل کښی خپل کرکیچن اوغیرقانونی سلوك سخت کـړی اوزمونږ دبلوڅو وروڼو په خلاف یی دوړلهایزه له مینڅه وړلو بیرحمانه سیاست په پیـروی په پراخوپوځی عملیاتو او حتی په هوایـو بمباریو لاس پوری کړیدی .

دغه کار پدغو سیمو کښی حالات لاپسـو ناکراره اوکرکیچن کړی اوددغی سیمی آرامی یی له خطر سره مخامخ کړیده .

دافغانستان حکومت دخپلو پښتنو اوبلوڅو وروڼو دسرنوشت دټاکلو دحق تل ملاتړکړی اوخپل دغه ملاتړته به دوام ورکړی .

دغه راز د افغانستان حکومت تل دروغـی جوړی اوبی قیدوشـرطـه دخبـروله لاری لـه پاکستان سره ددغه یوازنی سیاسی اختلاف حل غوښتی اوغواړی یی‌که څه هم پـدغـه برخهکښی زمونږ بیابیا ویناؤاو پیشنهادونوته دپاکستان دمشرانوله خواتراوسه پوری مثبت

څواب ندی ورکــــړی شوی بلکه هغه يــې دافغانستان په کورنيو چارو کښې په لاس وهلو اوبې اساسه‌لمسوونو او تورونواوحتی زمونږ دهيوادپه فضايي قلمرو باندی په‌تيريو سره مقابله کړيدی . خومونږ اميدلرو چــه دپاکستان مشران په پاى کښې دموضــــوع حساسيت او جديت ته متوجه شــــی دهغــو واقعيتونو په پيژندلو سره چه انکار تــری نشی کيدی حاضرشی چه دغه سياسی اختلاف دخبروله لاری اودپښتنو اوبلوڅو خلکو او د هغوی دمشرانو دهيلو اوآرزوګانوسره ســم حل کړی .

دوړی ۷ :

په يوخبرکښې چه مشرق ورځپاڼی دخپــل خاص خبريال په حواله خپور کړيدی ويــل شويدی چه دملی عوامی ګوند رئيس خـــان عبدالوليخان په مردان کښې دګوجرو ګـــړی په لويه ولسی غونډه کښې ګډون وکړ .

خان عبدالوليخان په غونډه کښې پدی خبره باندی خوښی ښکاره کړه چه پښتنو خپل‌ملی هدف پيژندلی دی اودخپل منزل په لوری يی ګام پورته کړيدی .

په دغه غونډه کښې يوشمير وکيلانــــو د خان عبدالوليخان دمشری لاندی په ملی‌مبارزه کښې دخپل ګډون اعلان وکړ .

دوړی ۹ :

دپښتونستان ملی ورځ په‌کابل او دهيواد دولاياتو په مرکزونوکښې په شانداروMراسمو سره ونمانځل‌شوه . په‌کابل‌کښې دپښتونستان دورځې مراسم دسهارپه اتونجو دقرآنکريـم دځوآيتونو په لوستلو سره پرانستل شــو ‌ئ

اووروسته بياکابل ښاروال ډاکټر غلام سخی نورزاد زمونږ د پښتونستانو وروڼو ددغـــې تاريخی ورځی په مناسبت ويناوکـــړه او د پښتونستان ملی بيرغ يی پورته کړ .

پدغو مراسمو کښې چــه په پښتونستان واړ کښې په ځای شول ښاغلی محمد نعيم دعظمی صدارت مرستيال ډاکټر محمد حسن شرق دمرکزی کميټی غړيو دکابينې هيـــأت لوی درستيز، کابل والی دلوېی رتبې عسکری اوملکی مامورينو، ښاغلی اجمل خټك، ښاغلی خان محمدايوبخان اڅکزی اوپه کابل کښـــې يو شمير نورو پښتونستانی مشـــر انـــو دخوشحالخان اورحمن بابا دليسو زده‌کوونکو اودکابل يوزيات شمير ښاريانوبرخه اخيستی وه .

وروسته له هغه چه دپښتونستان ملی بيرغ دحاضرينو دزياتو احساساتو په څرګندولو او چکچکو پورته کړی شو (بين مارته) ترعنوان لاندی دښاغلی اجمل خټك دپښتو يو شعـر ولوستل شو. اوبيا د جمهوريت دورځپاڼـــې دمسئول مرستيال ښاغلی سرشار روشنی له خوايودری شعر چه دپښتونستان دملی ورځی په باره‌کښې يی ويلی ؤ ولوستل شو او د حاضرينوپه چکچکو سره بدرګه شو. پس له هغه (ای زماوطنه) په نامه دخان عبدالغنی‌خان ثبت شوی ترانه دافغانستان راډيو په‌همکاری واورول شوه اودخوشحالخان اورحمن بابا د ليسو زده‌کوونکو اوهمدارنګه دشکر دری‌داتنړ چيانوله خوادموزيك سره يوځای ملی اتـــڼ وشو .

[illegible]

ورسیدل .

دپښتونستان واټ دافغانستان په جمهوری ملی بیر غو نو او دپښتو نستان په بیر غو نو ښکلی کړ ی شوی وو اودمراسمو په وخت کښی دجمهوریت ، هیواد انیس اوکابل ټایمز دورځپاڼو فوق العاده ګڼی اوهمدارنګه دخپلواکۍ ترون‌کتابچه دسرحدونو دوزارت له خوا خپور شوی ووپه حاضرینو وویشل شول .

دمرکزورځپاڼوپه خپلو فوق العاده ګڼوکښی چه دپښتونستان د ورځی په مناسبت خپری شویدی دپښتونستان بیرغ اود پښتونستان اوبلوچستان دمشرانو عکسونه چاپ کړی اود پښتنو اوبلوڅو دحقه حقوقوپه باره کښی یی سرمقالی اومقالی خپری کړی دی اویو ځل بیایی دسرنوشت دټاکلو دحق دلاسته راوړلو دپاره دپښتونستان د خلکو دمبارزی په لاره کښی دافغانستان دجمهوری دولت دملاتړ تاکید کړیدی .

په همدی شان دپښتونستان ملـــی ورځ دولایاتو په مرکزونوکښی‌دپښتونستان دبیرغونو په پورته کولو وینا مضامینو،مقالو اوشعرونو په‌لوستلو همدارنګه په ملی اتڼونو سره‌پـــه شور؛ اوشوق سره ونمانځله شوه .

په ولایاتو کښی دپښتونستان دورځی په مراسمو کښی و الیانو ، عسکری قوماندانانو سیمه ایزو مامورینو اود همدغو ځایونو پـــه زرګونو کسانو اوپښتونستانیانو برخه‌اخیستی وه . اودپښتونستانو وروڼو دغه ورځ یـــی داحساساتو په څرګندولو، ځکچك، ژوندی دی وی افغانستان او آزادوی پښتونستان پـــــه شعارونو ونمانځله .

راډیو افغانستان دهغی مشاعری یوه برخه چه دپښتو ټولنی له خوا ترتیب شوی وه په یوی بجه اوپنځو دقیقو اوبله برخه یی تیره شپه له اوونجو څخه تراتو بجو پوری خپره کړه .

دوړی ۹ :

دپښتونستان اوبلوچستان څخه رارسیدلی خبرونه وایی چه دباجوړ، سالارزو، ماموندو چارمنګو، اتمانخیلو دسره کمرساپو، شینوارو خانزادګانو دتیرااوخیبر ، اپریدو ، شینوارو پروخمکنیو او ورکزودمومندو ټولو ولسونو د وزیرستان ، وزیرمسیدوګربز دوړواوبیټنیواود بلوچستان ټولو بلوڅو او پښتنو ولسونو د پښتونستان ملی ورځ دشاندار و غونډو او مظاهرو په ترڅ کښی ونمانځله .

په خبرونو کښی ویـــل شویدی چـــه د پښتونستان دورځی دنمانځنی دمراسمو په لړ کښی ملی سردونه وغږول شول ملی‌اتڼونه وشول، ځای‌په‌ځای دلوړو غرونو په څوکو کی داورونو لمبی پورته شوی . په ولسی غونډوکښی مشرانو اوعالمانو دپښتنو اوبلوڅو دحقوقو اوخپلی خاوری دآزادۍ په باب جذابی ویناوی وکړی اوپه خپلو ویناوو کښی یی دپښتنو اوبلوڅو دحقوقو دملاتړ له املـــه دافغانستان دجمهوری دولت او ولس څخه شکریه وکړه اودافغانستان ددولت درئیس او صدراعظم ښاغلی محمدداؤد تر مدبرانه قیادت لاندی یی دافغانستان دپرمختګ او افغـــان ولس دهوساینی هیلی څرګندی کړی .

دوېږی ۱۰ :

دنیشنل عوامی پارټی سکرتر جنرال ښاغلی اجمل ختك د پښتونسان دورځی په مناسبت ویناوکـــړه چه د هغوی دغه وینا له راډیـــو افغانستان څخه دپښتونستان دورځی په‌ماښام خپره شوه .

ښاغلی اجمل ختك دخپلی مفصلی وینا په ضمن کی داسی وویل :

وروڼو اوخویندو اوځما بلوڅو او پښتنو انقلابی ملګرو !

په نن ورځ چه مونږ اوتاسو دخپلی ملی مبارزی په میدان کښی یوبل په وینولړلی‌کال تیرکړو اودوړاندی راتلونکی مست اوانقلابی کال دپاره په نوی عزم نوی ولوله او نوی انقلابی مبارزه پیل کولو دپاره دلته پخپلو قربانو ، فداکارو دافتخار پخپل سیاست او خپلو مشرانو دقوی اعتماد اظهار او پخپـل هدف دکلك ایمان دخرګندولودپاره راجمع یو نوراځی چه اول دافغانستان دځوان جمهوریت دیوکال په بریالی توب اوپه دی یوکال‌کښی دپښتنو او بلوڅو مسألی ته په صمیمیت او ورورولۍ ، رښتینی توجه و رکـــولـــو ددی جمهوریت موسس‌اوملی رهبرښاغلی محمدداؤد دهغــه انقلابی رفیقانو ته دهغه دانقلابی‌کونسل ملګروته دهغه دځوان اردو ځلموته دهغه د کابینی وزیرانو ته اودافغانستان‌ټول‌جمهوریت خوښونکی اولس ته دخپلی خواد خپل ستر مشرباچاخان له خوا دخپلو بلوڅو اوپښتنو لیډرانو اوولس له خوا اودخپلو هغو انقلابی ملګروله خوا چه یاپه غرونوکښی ناست دی یاپه‌جیلونوکښی پراته دی «مبارك باد» ووایو اوورسره ددی ټولو له خوادعا وکړو چه‌دانوی جمهوریت دی تل بریالی اومستحکم وی ددی جمهوریت موسس اوملی‌رهبردده ځلمی انقلابی ملګری دده اردو ځوانان اودملت هغه ټـــول وروڼه چه ددی جمهوریت ملاتړدی دخپلوملی اومترقی ارادو په سرته رسولو او دټـــول افغان ولس دبشپړ اوخوشحال مستقبل دخدمت دپاره ترډیرعمره ژوندی اوټکره تیاروی .

اوس به راشو دپاکستان دحکومت ارادو دبلوڅو اوپښتنودانقلابی جدوجهد موضوع ته!

عزیزانو ! چه هیڅ شك شبیه‌نه‌وی پاتی چه‌دپاکستان حکومت‌دکله‌راهیسی دبنګله‌دیش نه ځان بی غمه کړیدی نودهغه وخت راهیسی یی په پښتنو اوبلوڅو پسی رااخیستی ده . د مسلحو پوځونو ډول ډول‌د سیسواوددروغ پروپاګندی په زوریی تنګوی اومجبور وی یی او ورته دبمونو او طیارو په‌ژبه‌واییچــــه ای بلوڅو او پښتنو دځان غم وکړی پاکستان کی دستاسو ځای نشته ځان ته ځای او ملګری پیداکړی .

نن دولی خان دی خبره کښی شك پاتـی ندی چه دپاکستان حکومت په پاکستان‌کښی دبی اعتمادی ، مأیوسی ، فساداتو بدامنـــی تشدد او خانه جنګی میدان‌ګر م‌کړی‌دی. کـــه دایی حال‌ؤ ور ان‌خوورا ن دی .خوهرکلی ا و کورکښی فساداو قتل عام جوړوی . په وینو کښی لړلی یی ورانوی .

نوای پښتنو اوبلوڅو عزیزانو !

راشی چه مونږ اوتاسوهم خپل ځان اوخپل کورته وګورو اویوه فیصله وکړوچه‌دپاکستان حکومت خوپاکستان په وران حساب کړی دی

ورسره زمونږ او ستاسو کور ورانول او بال بچ په و ینو لمبول غواړی . نواوس مونږ څه وکړو. ستاسوصلاح ده آیا مونږ دځان نه ګېډه بزی جوړی کړو او چه‌قصاب‌موپه‌مری چا ړ ه راکاږی نو(بین بین) به‌کوو خو حلالیدو ته به پراته یو؟ نه مونږ‌انسانان یوقام یواود بلوڅ او پښتو نغوندی غیرتی‌ولس‌یومونږ به‌راپا څـو اودخپل قسمت فیصله به پخپله کوو. کـــه دچا خوښه وی هم او که نه‌وی‌خوښه هم.

عزیزانو اوملګرو !

که تاسو غوروکړیء نومونږ‌ته بی ددی نه بله لاره پاتی شوی هم نه‌ده تاسووګوریء چه دپاکستان دجوړیدو سره ستم مونږ پښتانـــه اوبلوڅ په‌دی ملك کښی غیراوغدارو ګڼلـــی شوو. زمونږ یوقومی منتخب حکومت ؤ هغـه مات کړی شو. زمونږ په سیاسی جماتونـــو پابندی ولګیدی اوزمونږ دفتر اومرکز په‌بمونو والوزولی شول زمونږ یواخبارؤ هغه بندشو اوپه مونږ‌بابړه کښی ګولۍ وچلیدی او اوه‌نیم سوه شهیدانٌ اوبی شمیره زخمیان شو اوپه مونږ جیلونه ډك شول . اوبیابلوچستان کښی زمونږ اووه مشرا نجیلونو کښی‌پانسی‌شول . زمونږ‌څه ګناه وه . اوڅه ګناه ده ؟

زمونږ‌ګناه داده چه مونږ‌دبرتانوی استعمار سره‌دخپلی آزادی دپاره جنګ کولو .

زمونږ‌بله ګناه داده چه مونږ‌داستعمار او د هغه دپلانونو مخالف یو. نوځکه دهغو او د هغودمقامی ایجنټانو دسترګواغزی ؤ دواړو دا کوښښ کولوچه مونږ دخپلی مخی نه لری‌کړی اوختم موکړی . دغه شان دپاکستان په اوه ویشت کلن تاریخ کښی زمونږ سره د غد ر اودښمن سلوك وشو دلوی بابا خـبره چـــه: (مونږ‌چه دپیرنګی قاضی کافران کړی یونو تراوسه چا مسلمان کړو.)

پدی اوه ویشت کاله کښی زمونږ سیاسی جماتونو داکوښښ وکړچه دپاکستان د نورو خلکو سره یوځای دخپلو ملی بشری اوحقوقی مسألو دپاره سیاسی اوقانونی مبارزه وکړی . مګرپاکستان کښی یومخصوص ټولی د یـــوی مخصوصی علاقی داکثریت په بهانه د پـوځ په ذریعه دنظریه پاکستان او مضبوط مرکز په چغه دپاکستان نورقامونه اووروسته پاتـــی ولس خپل قبضه کی ساتل غواړی .

دتیرو عمومی انتخاباتونه پس دی ټولـــی ته ثابته شوله چه محروم قامونه لکه سندی، بنګالی، بلوڅ او پښتون نه د دوی نظـــریه پاکستان منی نه مضبوط مرکز اونه‌استثماری قبضه نودوی دمسلح پوځونو په ذریعـــه دا قامونه دتشدد اوجارحیت په‌زور په مرکزپوری تړلوعمل شروع کـــړاود سیاسی قانونی او شریکو مبارزی لاره یی بنده‌کړه . چه‌نتیجه‌یی داشوه چه‌بنګال ځان له لاره غوره کړه په‌هغی روان شواونږ دمشرقی پاکستان په ځـــا ی بنګله دیش شو .

ددی ترخی تجربی نه پس بـــایـد د دوی سترګی غړیدلی وی ، ولی ددوی سترګـــی نوری هم پټی شوی اودی پاته برخه کښی‌یی بلوڅ اوپښتون سره هغه عمل شروع کړوچه دبنګالیانو سره یی کړی وو دغه شان یـــی دوی ته هم هغه لاروښودله چه بنګالیان پری رسیدلی دی پښتون اوبلوڅ دخپل طبیعت په تقاضا دغی لارته ډیر خوشحالیدل او اوس

پری ډیرپه خوشحالی اومستی روان دی اوس هیڅوك ددی سیلاب مخه نه شی نیولی دبابا خبره (چی نودانتظار نشو کولای راپاخیدلو او ترهغه وخت به آرام نه کښینو چه خپل حق موګټلی نه وی .)

دلته باید چه ددنیا هغه ملکونو اوطاقتونو ته چه‌دی سیمی سره دلچسپی لری خصوصاً خپلوهغو همسایه حکومتونو ته چه زمونږدکور داورلمبی دهغوی ترلمنی رسیدلی شی ووایو چه زمونږ سیاسی جماعتونو خپل پوره‌کوښښ وکړچه دامسئله په سیاسی او جمهوری لارو چارو هواره شی خودپاکستان حکومت زمونږ دحقوقو مطالبی اوسیاسی اوازپه جواب کښی مونږپه مسلح فوځونو لکه دښمن وژنی او زمونږ خاوره فتح‌کول غواړی نوځکه مونږ ته بله لاره نه‌ده پاتی مګرداچی که دتوپونوخولی بندولی نشو نوباید هغه لاس مات کړو چه مونږپه ډزفتح کول غواړی .

دغو ټولو طاقتونو ته وایو چه اوس مونږ تاسونه دخپلی مبارزی په لړکښی دتعاون هیله لروچه دایشعیا ددی حصی نه دشراوفساد اوجنګ جګړه اوداستعمار ددسیسو اوجارحانه پلانونو جاله ورکولو کښی کامیاب شوچه دا سیمه په قلارشی .

دغه شان هغه مسلمان ملکونوته کوم چه داسلامی ورورولی جوړولو اودغه لړ کښی زمونږاو دپاکستان ترمنځه کشالی ته توجه ورکوی، عرض کوو چه مونږ ستاسودمصالحت کوښښونه په سرسترګومنلی دی خوتاسو خپله انصاف وکړیء چه په‌دغه لړکښی زیاتی شوکړی دروغ شوك وایی‌اوبی اعتباری دچاله طرفه ده ؟

ښاغلی اجمل ختك بیا پخپله مفصله‌ویناکی دپښتنو اوبلوڅو ولس اتفاق‌او‌اتحادته‌راوبلل اووی ویل چه یابه یوکیږو‌اویابه ورکیږو .

اودوی ته‌یی خطاب وکړچه دپاکستان دحکومت په‌پیسو‌اومنصبونو اوپروپاګنډو، ونه غولیږی اودخپل قام سره دخیانت اودښمنی نه ډډه وکړی .

ښاغلی ختك دخپلی جذابی ویناپه پای‌کښی داسی وویل :

ګرانو عزیزانو !

دپاکستان دحکومت لویه اشتباه داده چه دوی‌نن اوپرون کښی فرق نشی کولی ، پرون زمونږدمشرانو سیاست داووچه شوك په یومخ څپیړه درکی ته ورته بل مخ ونیسه اونن دځلمو سیاست دی چه شوك مونږته دڅپیړی راکولونیت کوی مونږ به یی لاس مات کړو پرون مونږ هغه شوك ورور کول غوښتل چه زمونږ په وینو خلکو عادت شوی وو او نن مونږفیصله کړیده چه پردی خپلیږی نه، راځی چه خپل خپل‌کړو. اوپرون مونږ دخپلو ټولو ولسونو سره یوه جرګه اویوه فیصله شوی نه وو اوپرون زمونږ دټولوپښتنواو بلوڅو د جدوجهد سمت اوهدف یونه وو. اونن ؟

نن دټول پښتون اوبلوڅ دمبارزی سمت او هدف یوشونواوس بس دوخت انتظار دی او وخت هم‌که داپاکستان وی نوپه زوراومنده یی راولی .

زه دخپلو معلوماتو اودحالاتو دمطالعی په اساس پدی ډاډه یم اوخپلو مشرانو اوملګرو ته ډاډورکوم چه دغه وخت خپله راغی او‌که چاراوستو نودابه هغه وخت وی چه پښتنواو

بلوشوزلمو یی لاری ته شنه بریت او جونو دزلفوتارونه لکه دسپیلنی لوکی کړی دی اودا په هغه‌وخت وی چه دازلمی اونجونی دزړونونه دپیرنګی دوخت پاتی زنګونه اودوطن دبیلتون تول نوردیوالونه ختم کړی . په آخر کښی زه هغه پښتون اوبلوخ زلمی ته چه یاددی

انقلابی مبارزی په‌لاره کښی شهیدان شول یا جیلونوکښی بند شول په وینو ولمبیدل‌کوریی تالاشو موراوپلار یی پولیس درپه درکړل او یادکورنه یی‌په غرونو دښتـو نو کښی وږی تږی ولی لکه دزخمی زمری غورزنګ ته تیار ناست دی ، پدی خبره شاباس ورکوم چــه تاسوخپلی ځوانی قربانی کړی خوزیری چــه دقوم تاریخ کښی مودنوی باب اوملی مبارزی کی دنوی قدم ابتدا وکړه مبارك موشه تاسو دپښتون اوبلوخ تحریك انقلابی کړو اوچــه انقلابی شونواوس یی مخه هیڅوك نشی‌نیوی.

مبارك موشه- پدغه قدم تویه‌شوی وینه
مبارك موشه- پدغه‌قدم تویی‌شوی وینه
او مبارك مو شه - په‌مرګ اوژوندداړو
ســور مـــخ افتخــار او فتــح .

دوړی ۱٦ :

دحریت ورځپانی خبریال له اسلام آبادنه خبرورکړیدی چه دملی عوامی ګــو ند رئیس خان عبدالولی خان په یوه اخباری ویناکښی ویلی دی چه متحده جمهوری محاذ دمختلفو ګوندونو یوه داسی ډله ده چه په خپلونظریو کښی ډیرتوپیرلری مګرپه ملك‌کښی دجمهوری اداروډژوندی کولو اوولس ته دهغوی دحقوقو ورکولو دپاره یوله بل سره جوخته ملګرتیا کوی .

ولیخان د پاکستان داخبارونو او حــکومت له دی امله غندنه کړیده چه‌په اجمل ختـټك پوری یی د دروغو بیانونه تړلی دی، خــان عبدالولیخان وویل چه دکابل ټولواخبارونو او باختر آژانس ددغه ډول خبرو د دروغــوالــی تصـد یــق کــــړ ی دی . خــا ن عبدالولیخان وویل چه حکومت په سیاســت کښی ماتی خوړلی ده اوپه دروغودخپل اقتدار مودی ته ددوام ورکولو کوښښ کوی خو د دروغومزل لنډدی .

خبریال ویلی‌دی هغه‌وخت چه خان‌عبدالولی خان دغه بیان ورکاوه پاکستانی پولیسو په اسلام آبادکښی دده له استوګنځی شخه هغه خلورپښتانه محصلین ونیول چه دولیخــا ن لیدوته ورغلی وو .

خان عبدالولیخان ددغی ګرفتاری غندنه‌کړی اوویلی‌یی‌دی‌چه دپاکستان حکومت‌دخلمومخه د ګرفتاری نشی نیولی .

دوړی ۱٦ :

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمد داؤد په هغه پیغام کښی چه داسلامی هیــوادو د مشرانو دعالم اسلام دموتمر او داسلامی عالم درابطی داسلامی جرګی دعمومی منشی پــه عنوان یی استولی دبلوچستان داندیښنی وړ حالاتو اوپه دغه سیمه کښی دپاکستان دډله ایزه بیرحمانه وژلو اوله مینځه وړلو سیاست په تیره بیا دذوالفقار علــی بوټو ورروستــی التیماتوم ته چه‌که آزادی غوښتونکی داکتوبر تر پنځلسمی نیټی پوری حکومت ته تسلیــم نشی ددوی دکلیواوکورو عمومی او پراخــه بمباری به پیل‌شی دهغوی دپاملرنی په‌جلبولو

سره دبلوڅو خلکو دالمناکه حالت بشری اړخ ته دبین المللی ټولنی خاص پام اړولی دی .

ښاغلی محمد داؤد داسلامی هیوادو او موسسو له مشرانو څخه هیله کړیده چه دحالاتو له زیاتی خرابی دمخه، زمونږ دبلوڅو ورونو په خلاف دپاکستان دحکومت دناوړه سیاست له تعقیب څخه ددغه حکومت داړولو اوپدغه سیمه‌کښی دسولی اوامنیت دګډوډیدو دمخنیوی دپاره مناسب اوګټور اقدام وکړی .

ښاغلی محمد داؤد همد غه شان پیغام دملګروملتودعمومی منشی‌ډاکترکورت والدهایم په نامه نیویارك ته استولی اوله هغه‌څخه یی غوښتی دی چه ددوی پیغام درسمی سند په توګه نشر اوویشی .

دوړی ۲۰ :

ښاغلی اجمل خټك دلندن دجنګ انټرنیشنل اردو ورځپاڼی دغلطی پروپاګنډی دردولودپاره دهیواددورځپاڼی دفتر ته داسی یولیك رالیږلی دی :

دلندن نه په اردوژبه خوریدونکی اخبار چه جنګ انټرنیشنل نومی په‌خپله ۱٤۱ګڼه کښی په ړومبی صفحه‌کښی یوخبر نشرکړیدی ددی خبرعنوان دی، (اجمل خټك نی بهسارت‌کو پاکستان جنګی قیدی رهانه کرنی کا مشوره دیاتها) نوموړی اخبار دکوټی څخه دخپل خبریال له خوا لیکی چه داخبر دافغان نیوز ایجنسی‌باخترسره داجمل خټك دیوی مرکی په اساس جوړدی دغه خبرکښی داهم ویلی شوی دی چه په‌کومه انټرویو چه ددی خبر اساس دی دغه‌انټرویویاخبری دباخترایجنسی

(هیواد) اوجمهوریت کښی خپره شویده ، هیواددی ټول خبرچه په نوموړی جنګ اخبار کښی نشر شویدی تردید وکړ. حقیقت هم دادی چه نه داسی انټرویوهیواد چری نشر کړیده نه پدی ډول انټرویویاخبری دباختر ایجنسی له خوانشر شویدی اونه داخبر او انټرویو په جمهوریت اوهیواد کښی نشر شویدی . داخبر دجنګ اداری یاهغه سره مربوطو خلکو دځان نه دروغ جوړکړیدی، او مسئول یی هغوی دی . (اجمل خټك)

دوړی ۲۰ :

دکراچی څخه په یو خبرکښی ویل‌شویدی چی دمتحده جمهوری محاذ لوی سکرترښاغلی غفوراحمد دپاکستان په حکومت تورلګولی دی چه دخبرواتروپه پرده کښی غواړی خپل پلانونه عملی کړی .

غفوراحمد ویلی دی چی دبلوچستان په مسئله دخبرواترو دپاره مهم شرط دادی چه دملی عوامی ګوندغړی دبندڅخه آزاد کړی‌شی، له بلوچستان څخه پوځونه وایستل شی اوپه پښتونستان کښی دپنجاب د پولیسو عملیات ختم شی .

ښاغلی غفوراحمد ویلی دی چی حکومت دیو پلان له مخی دملك اقتصاد خرابوی اوپه دی توګه غواړی چی ولس په اقتصادی مسئلو کښی داسی ډوب کړی چی دحکومت ناوړه چاروته یی پام نشی .

غفوراحمد غوښتنه کړیده چی دراډیو او ټلویزیون څخه دملی عوامی ګوند په خلاف پروپاګند دی سمدستی بند شی اواخبارونه‌دی

آزاد پرېښودل شي .

ښاغلي غفور احمد په پښتونستان کښې دپښتنو دسپکاوي سخته غندنه کړيده اوويلې يې دي چه دپښتنون په شان غيرتي قام سره ناوړه سلوك دپاکستان دړنگولو په لوري گام دي .

غفوراحمد ويلي دي‌چې‌که حکومت دپاکستان سلامتي غواړي نودپښتنون ، بلوخ په مقابل کښې دي دتيرى له پاليسى څخه لاس واخلي خوداسي ښکاري چې حکومت دپاکستان لـه سلامتي څخه دخپل اقتدار سره زياته مينـه لري .

دوړۍ ۲۲ :

دپېښور څخه په زارسيدلي خبر کښې‌ويل شويدي چه‌پاکستاني مقاماتو په خان عبدالغفار خان باندي بنديز لگولي دي چه دپښتونستان نه بهرنشي وتلي دپاکستان حکومت دغه امر په هغه وخت باچاخان ته سپارلي چه هغـه پنجاب ته دتگ په نيت اټك ته رسيدلي ؤ چه دپاکستان حکومت نه غواړي چه دباچاخان اوخان عبدالوليخان دپنجاب اولس په هغوټولو مظالمو باندي خبرکړي چه دپاکستان حکو مت يې دپښتنو اوبلوڅوسره کوي .

خبرزياتوي چه‌په پنجاب کښې ملي عوامي گوند دځينو ولسي غونډو جوړولو ترتيب نيولي وه چه په هغو کښې دپښتونستان سترمشر باچاخان اودملي عوامي گوند رئيس خـان عبدالوليخان ته دويناکولو بلنه ورکړې شوي وه .

دوړۍ ۲۵ :

دبلوچستان له کوټي څخه په يوخبر کښې ويل شويدي چه پاکستاني منصبدارانو يـو شمير بلوڅ ولسي مشران پدې تور بنـديان کړيدي چې دسرتيروسره مرسته کوي خبـر وايي چه دحسني قبيلي مشر ښاغلي ميرعلي جان اودهغه نولس تنه ملگري پوليسو نيولي دي اوداتوريې پرى لگولي دي چې سرتيـرو ته وسله اودخوراك ، څښاك شيان برابروي.

په خبرکښې‌زياته شويده چه دنال اودنورو سيمو څخه هم يوشمير محصلين او مشران په دغه تورنيول شوي اودمچ بنديخاني تـه استول شويدي په خبرکښې داهم ويل شوي دي چه دبلوڅو سرتيرو په ضد دپاکستا ن دنظامي قواؤ ټول کوښښونه کومي نتيجې ته ندي رسيدلي او سـر تـيري ورځ په ورځ دبرياليتوب په لورمخ په وړاندې ځي .

دکراچي په يوبل خبرکښې ويل شويدي چه احمد نوراني پخپلـه يوه و ينا کښـې دپاکستان حکومت ته مشوره ورکړيده چـې دبلوچستان دمسألي دحل کولو دپاره دبلوڅو مشرانوميرغوث بخش بزنجو ، عطاء الله‌مينگل اوخيربخش مري سره خبري وکړي .

خبروايي چي ښاغلي نوراني پخپله وينـا کښې دافغانستان‌اوپاکستان ترمينځ دمناسباتو دخرابوالي مسئوليت په پاکستان اچولي دي اوويلي يې دي چې دپښتنو او بلوڅو سـره دتوپ په ژبه خبره‌کول يوه لويه سياسـې غلطي ده .

دوړۍ ۲۵ :

دلاهورپه يوخبرکښې ويل‌شويدي چه دملي عوامي گوند رئيس خان عبدالوليخان ويلي دي چه دحکومت دغه ادعابيخي بی اساسه ده چه

گوندي پهځانګړې تو ګه دپاکستان مسئلــــي حل کولی شي .

خان عبدالوليخان ويلي دي چه په خپــل لاس بحران پيدا کول اوبيا دبحران ختميدل اعلانول ولس ته دتيرورکولو شخه پرته بــل څه نه دي .

دلاهور په غونډه کښي دمتحده محاذ ځينو نورو مشرانو په حکومت باندې تورولګوه چه دخپل عمراوږدولو دپاره بحرانونه پيداکوي .

دوړۍ ۲۷ :

ښاغلي اکبر خان بګټي دپاکستان دحکومت سره په يوهکتنهکښي ويلیدي چه دبلوچستان دمسألي دحل يواځني لاره داده چه دبلوچستان دملي عوامي ګوند ټول مشران له بند څخه خوشي کړای شي د بلـو چستا ن څخــه پوځونه وايستل شي اودبلوچستان حکو مت ملي عوامي ګوند ته وسپارل شي، ښاغلـــي اکبربګټي زياته کړه چه په پاکستان کښي دملي عوامي ګوند دمرستي نه پرته دحکومت کولو تصورنه شي کيدی ، اکبرخان بګټـــي ويلي دي چه دحکومت په بلنه کراچي تهراغلي وم اودبلوچستانپه باب اوسهمزماعقيده هغه عقيده ده کومه چه پخوا مادرلوده ، ښاغلي بګټي ويلي دي چه دبلوچستان او سنیاياليتي کابينه بيکاره اوغير فعاله کابينه ده او دوی دکښالو دهواره ولوپه ځای مسألي پيدا کوي. ده زياته کړيده چه ددا سي کابيني ړنګــول ډير ضروري کاردی .

ديوستوال په ځواب کښي پخواني ګورنر بګټي وويل چه دسرتيرو دمخ نيوي په کـــار کښي دحکومت ناکامي ځماددې خبرې ثبو ت

دي چه دبلوځونوپه زورتابعکول ګرانه خبرده. ده وويل چه بمباري اوپوځي عمليات مسألي نشي حل کولی.

دوړۍ ۲۷ :

لهپيښورنه په رارسيدلي خبر کښي ويل شويدي چه دپښتونستان پخواني ګورنرارباب سکندر خليل دصوات شانګله پارپه ځايونو کښي ولسي غونډوته ويناوي کړې دي پهدغو ويناووکښي نوموړی ويلي دي چه پښتنوتــه دپاکستان حکومت غداران وايي خو حقيقـت دادی چیپهاولسي حقونوسترګي پټول جيلونه دبنديانو نه ډکول پخپل جوړکړی اساســي قانون پوری ملنډی کول پخپل لاس بمونــه اورول غداري ده .

حق غوښتل اودخپل حق دپاره وينه تويول دوطن سره وفاداري ده.

سکندر خليل په پښتنو غږکړيدی چهدوطن جنګ شروع دیاووطن دخلمونه قرباني غواړی خلمي دی ميدان ته راوځي اوثابته دی کړي چه هغوی خپل حق په خپلو متواخيستیشي.

دپښتونستان ستر مشر خان عبدالغفارخان په ديرکښي يوی اولسي جرګي ته دوينا په ترځکښي ويلي دي چه په پاکستان کـــي د بلوڅو اوپښتنو دپاره دعزت ژوند نشته او بايدچه دغه قومونه په شريکه راپاڅي اوخپله آزادي وګټي باچاخان اوس دديراوچترال پــه دوره وتلي دي .

دوړۍ ۲۸ :

سياسي معين ښاغلي وحيد عبدالله پخپله مرکهکي دواشنګټن پست دورځپاڼي د نماينده ښاغلي ليويس سايمنز سره دپښتونستان په

باره کی داسی وویل :

پوښتنه :

لطفاً په لنډول له پاکستان سره خپل روابط بیان کړی ؟

ځواب :

یقین لرم دهغه یواځنی سیاسی اختلاف له تاریخچی سره بلدیاست چی دافغانستان اوپاکستان ترمینځ شته ، هغه شی چی افغانستان یی غواړی دادی چی پاکستان دی دپښتنو اوبلوڅو خلکوحقه حقوق په خپله دهغوی له خوا دراتلونکی سرنوشت دټاکلو په غرض په رسمیت وپیژنی .

افغانستان دپاکستان ددولت دتاسیس نه مخکښی اووروسته لههغه، هڅهکړیدهچه دغو خلکوته دسرنوشت دټاکلو حق ورکړ شی .

متاسفانه په هغو ټولو هلو ځلو سره چه تراوسه افغانستان کړی دی پاکستان ندی حاضر شوی چه د غهکار سر ته ورسوی .

پښتانه او بلوڅ اودهغوی خاورهمیځکله دپاکستان جزء نه وه او نده دد غه خلکاو دهغوی خاوره د استعمار دزور په اثرنیول شویده . وروسته له هغه پهنیمه وچه کی حالات بدل شول بیاهم د هغه استعمار دفشار دسیمیسیلاندی یوازی یو مصنوعی ریفرنډم وشو چه دخلکو اکثریت ورسره

پریکړه وکړه .

افغانستان تل ټینګهعقیده لرله او لرییی چه باید دغو خلکوته دسر نوشت دټاکلو حق ورکړ شی .

په بلوچستان کی د پاکستاند ظلمونو پهضد ملیمبارزه روانه ده اوپهپښتو نستان

کی هم دسیاسی استقرار نشتوالی پیل شوی دی . لهپاکستان نه دافغانستان دخلکو او حکومت هیله داده :مخکی لههغه چهډیر وخت تیر شوی وی د پښتنو او بلوڅو له مشرانو سره چه غیر دیموکراتیك او غیر عادلانه ډول تر فشارلاندی نیول شوی اوبندیان شوی دی خبری وکړی .

پوښتنه :ــ

آیا دافغانستان د خلکو او حکومت د غه هیله دپاکستان نپه کورنیو چارو کی لاس وهل ندی ؟

ځواب ــ نه، ځکه لکه چهومی ویل، دغه خلك یعنی پښتانه او بلوڅ داستعماری شومو فعالیتونو په اثر پهزور اشغالشوی اوهیڅکله یی دبرتانوی هنداو پاکستان یوهبرخه نده جوړهکړی بلکه په یوه خاص حالتکی وو .دافغانستان خلك نشی کولی دخپلو دملیونونو پښتنو اوبلوڅو ورو ڼود سرنوشت د آیندی پهباب بی تفا و ته پاتی شی .

پوښتنه :ــ

ترکومه ځایه چه مو په یاد دی دانقلاب نهمخکی دبلوڅو مسالهنهیادیدهاو ښاغلی محمد داؤد دهغه پهخپله مطبوعاتی مرکه کښی یاده کړه .

ځواب ــ ددی په خلاف دبلوڅو د آزادی غوښتنی مبارزه له ځانه اوږده تاریخچه لری چه لهکلونو کلونو او په تیره بیا دپاکستان دتشکیل نه وروسته یی تبارز کړیدی خو اوسنی حالت یعنی مسلحانه مبارزه په افغانستان کی له انقلاب نه څلور پنځه

میاشتی مخکی هغه وختچه‌په غیرقانونی ډول په‌بلوچستان او پښتونستان کښی د اکثریت حکومتو نه لغو شول او بلوڅ مشران بندیان شول پیل‌شوه ۰

دپاکستان دتیر یو له نظره په تیره بیا په بلوچستان کی د بلوڅو نوم یادشوی دی ۰

پوښتنه :-

ددغه بدلون مقصد څه دی ؟

ځواب - خاص منظور نه لری یوازی د ښه فهم او پیژندلو له پاره ،ځکه دو اړه زمونږ ورونه دی اود هغوی دسر نو شت حق تاییدوو ۰

پوښتنه :-

په‌څو وروستیو میاشتو کی‌له‌پاکستان سره ستاسو روابط دیادونی وړ ډول سره مخ په خرابیدو شوی دی۰ پدغه شان فضا لی څرنګه کیدی شی داختلاف دحل له پاره لاره پیداشی ؟

ځواب - د افغانستان او پاکستان روابط هغه وخت خراب شول چه‌دپاکستان حکو مت حتی په افغانستان کی له انقلاب نه مخکی دپښتنو اوبلوڅو دحقه حقو قو دپښو لاندی کولو اقدام‌وکړ ۰په‌پښتونستان او بلوچستان کی چه داکثریت‌حکو متو نه لکه‌چه مخکی می وویل لغوه کړل او دوطن پالونکو په‌ضدیی مسلحانه فعالیتو نه پیل کړل دپاکستان دغو اقدا ما تو په اثر افغانستان نشی کولی په پښتنو او بلوڅو باندی ددغه راز فشار په مقابل کښی بی تفاوته پاتی شی او لدی امله چه مو نږ په دی سیمی کښی دسو لی او استقرار اهمیت ته متوجه یو نه غواړو د پاکستان دزمامدارانو د غیر مسوولو اعمالو او هغه فشار په‌مقابل کی چه په پښتنو اوبلوڅو یی اچوی اودسیمی سو له او استقرارله منځه وړی یوازی کتونکی واوسو .

پوښتنه :-

تاسو مخکی اوسنی حال دابنګله دیش د ۱۹۷۱ کال له‌حالت‌سره مقایسه کړ هغه وخت له ختیز پاکستان نه لس ملیو نه پناه وړونکی هند ته‌لاړل هند هغوی‌دځا ن له‌پاره تهدید وباله او له پاکستان سره‌د دنو پناه وړونکو دمراجعو له پاره‌وجنګید ؟

ځواب - که پاکستان داولتیماتوم دنیتی له ختمیدو نه وروسته د بلوچستان په‌کلیو اوبانډو بی له‌توپیر نه بمباری وکړی‌دهماغه څه فکر کیږی چه په بنګه دیش کی‌وشول۰

پوښتنه :-

آیا په‌هغه صورت کی به د پاکستان سره مقابله وکړئ ؟

ځواب - ګرانه ده چه پدی مرحله کی ستاسو پوښتنی‌ته‌ځواب ووایم ۰خو دو مره وایم‌چه که هغه‌حالت منځ ته‌راشی نه‌یوازی افغانستان او پاکستان ته‌به ستر پرا بلم وی بلکه دنړی ددی سیمی سولی ته به ستر خطر پیداکړی ۰

دهمدغه علت اود همدغه مسؤلیت د احساس له مخی‌ږچه د افغانستان د دو لت رییس ټولو اسلامی هیوادو له مشرا نو

داسلامي جرگې سکرتر جنرال اود ملګرو ملتو د موسسي د سر منشي په ذريعه ددغه موسسي دټولو غړيو هيوادو له حکومتو نو څخه وغوښتل مخکې لدې نه چه دغه راز پيښه وشي د پاکستان صدر اعظم ښاغلي بوټودغه راز خطر ناکو عواقبوته په دوستانه تو ګه ملتفت کړي ·

پوښتنه :-

د اسلامي هيوادو دجرګې سر منشي ښاغلي تهامي د ښاغلي بوټو او دپاکستان دمشرانو سره له کتني نه وروسته ډير خو ښ نه وو او حالات يې بحراني وګڼل ·

ځواب - ښاغلي تهامي زمونږ دريغ په ډيره ښه تو ګه حس کړي دی او مو نږ ښه پيژني چه دسو لي دټينګيدو اوساتني او دخبرو کولو طرفداريو اوعقيده لرو چه نشو کولی چه مسالي يوازې دزور له لارې حل وفصل کړو له بوټو څخه غواړو چه د يو واقعي سياسي مشر شهامت پيدا کړي د پښتنو او بلوڅو او د افغانستان مشرانو سره دې خبرې پيل کړي اودپيښو د پيدا کيدو لپه دې نه کوي ·

پوښتنه :-

زه له پاکستان څخه راغلي يم هلته مې ديونيم ساعت دپاره دبوټو سره مر که درلوده زياتي موضوع ګاني په همد غه خبره راڅرخيدې هلته اودلته له سفر نه وروسته پدې فکر کې شوم چه خبرې کول امکان نه لري ځکه چه دريځونه له يو بل څخه ډير لرې او ثابت دي ·

ځواب - داخبره بيخي په بوټو پو رې اړه لري خو هغه نشي کولی چه د يومسلم حقيقت څخه انکار وکړي · بايد په ډا ګه وواېو چه د مسألي دحل کيدل په اسلام آباد کې ده نه په کابل کې ·

پوښتنه -

خبرو دپاره ستا سې شرط څه شي دی؟

ځواب - زمونږ شرط دادی چه خبر ې کول بايد قيد او شرط ونه لري ·

مونږ چمتو يو چه دپاکستان سره داختلاف په باره کې ددغې يوازنۍ مسئا لې په باب خبرې وکړو ·

پوښتنه :

ښاغلی بوټو وايي چه دا مساله د پاکستان کورنۍ خبره ده ؟

ځواب - دپاکستان مشرانو تل دا خبره کړيده مونږ هيڅکله دغه مساله د پاکستا ن کورنۍ نده ګڼلې ·

پوښتنه -

که چيرې ښاغلی بوټو خپل اولتيماتوم اجرا کړي او بمباري پيل کړي څه کول غواړئ ؟

ځواب - مونږ نشو کولای چه دد غه اعمالو په مقابل کې بې تفاو ته پاتې شو·

پوښتنه :

ددواړو هيوادو په سر حدو نو کښې د افغانستان او پاکستان دپو ځونوځا ی په ځای کيدل زه‌جنګ تعبيروم؟

ځواب - دافغانستان له خوا د پوځو نو ځای په‌ځای کيدل قطعا او هيڅکله ندی‌شوی

مـــونږ د ی جر آت لر و چه تاسو تـه بلنه در کړو او لازمی آسانتیاوی برابر ی کړو چه مربوطو سیمو ته‌لاړشی اود یـو آزاد ورځپاڼه لیکـــو نکـی په حیث دغـــه ځایونه وګورئ اودابه ډیره ښه وی چـه د تش په نامه سرحدنه اخواعینی کتنی وکړئ او مقایسه وکړئ چه کوم هیـواد خـــا ص عسکری ترتیبات نیو لی دی ۰

پوښتنـــه :

پوهیږم چه پاکستان خپلی قـــواوی متمرکزی کړیدی اولدغه ټکی څخه انکار هم نه کوی ۰

ځواب ــ ښه شوه چه ستا سی پد غـه تصدیق سره نړیوالو ته معلومهٔ شـوه، پـه داسی حال‌کی چه څه وختد مخه ښا غلی بوټو په سرحـــدونو کـی په افغـا نستـان او هندتورووالګاوه چه خپل پو ځـــونـه یی سرحدونو ته راوستلی دی خودوی پـه خپله په سرحدونو کی‌پوځو نه اچولی اوستاسی له‌ویناسره سم له هغی څخه انکار هم‌نـــه کوی ۰

پوښتنـــه :

ستاسی نظر څه دی چه په خپله ورځپاڼه کښی‌یی په غتوټکو ولیکم چـه په بلوچستان کښی د اولتیماتوم د اجرا کولو په‌وخت‌کی به تاسی دپاکستان سره مقابله وکړئ ؟

ځواب ــ بی تفاو ته به پاتی نشو ۰ کوم شی چه دپاملرنی وړدی دادی که چیری فرځیاً مقابله وشی عواقب به یی له هغه څه نه چه‌تصور کیږی زمونږ دسیمی‌د پاره ډیـــر خطرناك وی ۰

پوښتنـــه :

دپاکستان سره خپل پو ځی قـــدر ت څرنګه مقایسه کوئ ؟

ځواب ــ متأسفانه نه شم کو لی چـــه ستاسی دغـــه پوښتنی تـه ځـواب ووایم .

پوښتنـــه :

دمقابلی دپیداکیدو په وخت کی به آیا هند مرسته وکړی ؟

ځواب ــ بیا هم داخبره تکراروم چـــهد افغانستان او پاکستان تر مینځ دیوی ناوړی پیښی دپیداکیدو په‌وخت کی به دغه‌ساحه تنګه پاتی نه شی۰

پوښتنـــه :

دځینو بلوڅانو د تسلیم کیدو په باره کی څه ویلی شئ ؟

ځواب ــ دبلوڅانو تسلیمیدل حقیقت او ریښتیا ندی ځکه چه دوی د یو پرنسیـــپ دپاره جنګیږی ۰

پوښتنـــه :

دپاکستان سره دمقابلی په صورت کی څه‌ډول او له کومه ځایه کولی شی‌مرسته واخلی ؟

ځواب ــ له ځانه دفاع د هر ملت‌وظیفه ده ددغه شان حالت تصور باید ونه کړو چه‌پیښی محدودی پاتی کیدای شی ۰

پوښتنـــه :

که چیری د امریکا متحده‌ایالات‌پاکستان ته‌وسله ور کړی ستاسو عکس العمل به څه شی وی ؟

ځواب ــ هیله لرو د امریکا دمتحــدو ایالاتو حکومت په هغې پوهــې ســره چــه لری یې دنړۍ ددې گوټ دســولـې دساتنې دپاره دغه کارونه کړی .

پوښتنـــه :

د ځینو امریکایانو سره دا اندیښنهشته چه پاکستان دسیمی پــه تسلیحاتی مسابقــه کـــی وروسته پاتی دی پاکستان د هنــد د وسلی پهمقابلکښې بیخی عاجزدی په هغــه چټکتیا سره چــه افغانستان هــم خان مسلح کوی ځهموده وروسته به لهپاکستان نـــه مخکی شی .

ځواب ــ همدا اوس پاکستان له نو رو منابعو وسله ترلاسه کوی اودهغه هیوادپه سلوکی پنځه اویا بودجــه پـــه تسلیحـا تو باندی لگیږی .که چیری دامریکا متحـــده ایالاتهم هغه هیواد ته خپله وسله ور کړی پهسیمه کی دپوځونو انډول گډوډ کیږیلدی امله هیله لرو د امریکا متحده ایـــــالات دیوه ستراو سولی دعلاقه لرونکی هیواد پــه توگه دغهکار ونه کړی .

پوښتنـــه :

آیانور مطالب شته چه غواړی خپاره یی کړیء ؟

ځواب ــ دواشنگتن پست له جریده ی ځخه زما هیله اوانتظار دادی هغه څه می چه ویلی دی بی لهتحریف څخه دی یــی خپاره کړی .یو بلټکی چه غوا ړم څرگند یی کړم دادی چه پیښه لتولد هر چادپاره چهوی یو تجملی امر دی . دهنداوپاکستان دووجنگونو دغه حقیقت په عملی ډولثا بت کړ ددی سیمیهیوادو نه اقتصادی پراختیا اودخپلو خلکو دژوند ښــه کــولوته اړدی او باید هڅه وکړی له هغه څه نه چه منـابــع پهحیرانوونکی ډول بی ځایه له لاسه ورکوی ډډه وکړی .

پوښتنـــه :

زه هم ستاسو لدی نظریی سره پوره موافقه لرم اما فکر کویء چه بوټو د جنـگ طرفدار دی ؟

ځواب ــ د ښا غلی بوټو سختی وینا وی اوبمباری سره بلوڅو ته گوا ښی اود هغود یوه مخیزه له منځه وړلزیات یوی حاد ئــی غوښتنی تهور ته دی .

ښایی ددهبلمقصد دپاکستان له کورنیو ستونزو نه دهغه هیواد دعا مه افکا رواړول هموی . د پو ځونو اچول چه مو نږ تــه یی نسبت کړی همد همدی مقصد له پاره وو .

خوولیدل شی چه دی به د خپل هیواد دخلکو عا مه افکار چه ورځ په ورځ د زیاتو مسائلو او ستونزو سره مخامخ کیږی، ترڅه وخت پوری منحرف اومشغول وساتی .

پوښتنـــه :

پاکستانی مقامات وایی داسی سندو نه پهلاسکی لرو چهپهپاکستا ن کی دورا ن کاری دسر ته رسولو دپاره په افغا نستان کی دگریلایانو درو زنی د کمپو نوشتوالی ثابتوی .

ځواب ــ داله افسانیتهپرته بل شی نه دی او کهچیری داسی شی مو جود ویحاضر

یو دغه سندو نه وګورو .

بوټو لدغه دول جعلی داستان و یلو سره خاصه مینه لری. د افغانستان د جمهوریت دیوه مسوول مامور پهحیث په څرګند دول وایم چه هیڅکله زمونږ په هیواد کی دغه شان مرکزونه نه وو او نه شته اوهغه بیخی ردوم .

د واشنګتن پست نماینده ـ ستاسی له مرکی نه مننه کوم

دوړی ۲۹ :

دبلوچستان له نو شکی څخه پهرارسیدلی خبرکی ویل شوی دی چه پاکستانیمقاماتو دنوشکی او توکندی په سیمو کی ۱٤٤ ماده نافذه کړی ده چه د هغی له مخی یی په ولسی غونډو مظاهرو کی دپنځه تنو څخه دزیاتو کسانو په غونډیدلو او لوډسپیکر په استعمال بندیز لګولی دی .

دبلوچستان له کوټی څخه په رارسیدلو خبرونوکی ویل شوی دی چهد بلوچستان په ولس باندی د پاکستان د حکومت ظلمونو دپخوا په شان دوام لری .

خبرونه وایی چه پاکستانی مقاماتو زیات شمیر پښتانه او بلوڅ محصلین له امتحانونو څخه محروم کړی او په بیلو بیلو بندی خانو کی یی اچولی دی .

دوړی ۳۰ :

دپښتونستان نه رارسید لو بیلو بیلو خبرونو کی ویل شوی دی چهد پښتونستان په ټولوسیمو کیدپاکستان دحکومت په خلاف دسخت مخالفت کرکی مظاهرو او اعتصابونو سره سره د پاکستان په سیمو یعنی سند او پنجاب ولایتونو کی هم دهغه حکومت په خلاف اعتصابونه دوام لری .

پهخبرکی ویل شویدی چه په کرا چیکی دبیلو بیلو کارخانو پښتنواو بلو څو کار ګرونکو چه سیند یانو هم ور سره ملګرتیا کړی ده دپاکستان دحکومت په خلاف په سختو اعتصابونو لاس پوری کړی دی .

دکراچی نه په خپور شوی رسمی خبرکی ویل شویدی چه دپاکستان حکومت دد غه اعتصاب په اثر یو زیات شمیرکار ګران د پاکستان دقانون ساتنی د مقرراتو سره د مخالفت په پلمه نیو لیاوبندیخانو ته یی لیږلی دی .

دوړی ۳۱ :

دملی عوامی ګو ند مشر خان عبدالولی خان د پښتونستان د ایالت پخوانی ګور نر ارباب سکندر خان ته وظیفه ور کړی ده چه بلوچستان تهلاړشی اود مری په سیمه کی دچمالنګ هغهبلوڅ ووینی چه د روانی میاشتی په لومړی هفتهکی دپاکستان طیارو بری بمباری کړی ده .

په چمالنګ کی ددغه بمباری په نتیجه کی تقریبا خلور سوه مریان بلوڅشهیدان او زخمیان شوی دی او یو زیات شمیر یی دبوډاګانو تورسرو او ما شو ما نو په شمول پاکستانی پو لیسو نیو لی اودکولو پوځی تعذیری کمپ ته یی لیږلی دی پدغه خبر کیویل شوی دی چه دچمالنګ دمریانو په زرګونو څاروی او بنسان او ګډی

بزی دپاکستان افسرانو و لجه کړی او اوس یې په بازارو نو کې خر شوی . پدغه پیښې باندې په ملي عوامي گوندکې ډیر تشویش پیدا شویدی نو ځکه ارباب سکندر خان چمالنگ ته لیږل شوی دی چه حالات معلوم کړی او د بلوڅو سره ددی خونړی پیښې په باب صلاح مشوره وکړی د غه راز دپښتونستان له پیښور نه په یو خبر کې ویل شوی دی چه دپښتو نستان په ټو لو سیمو کې دپاکستان دحکومت په خلاف مظاهری احتجاجونه او اعتصابو نه روان دی .

دتلی لومړی :

د باندنیو چارو دوزارت د اطلاعاتو مدیریت خبر ور کړ چه پدی وروستیوختو کې دپاکستان حکومت د افغانستان په فضایی سیمه باندی دهغه هیواد د یوپوځی هیلی کوپتر دتیری په نسبت دافغانستان دباندنیو چارودوزارت په رسمی ډول دخپل معذرت خبرورکړی دی چه د افغانستان د جمهوری دولت دمربوطو مقاماتو تر غور لاندی دی .

دتلی ٤ :

دپاکستان وسله وال پو ځو نه دبلو څو سرتیرو د کوریلایی نهضت د مخنیوی د پاره دیوی لوی جملی په لټه کی دی .

دامریکا داسو شیټیدپرس د خبررسولو آژانس ددغه مطلب درپوټ په ترڅ کی ویلی دی چه دپاکستان دهوایی قواو الوتکی دبلوچستان په سیمو باندی دحملی گو لو په نیت په منظمه توگه دالوتنی تیاری نیسی.

آژانس دبلوچستان د پخوا نی گور نر اکبرخان بگتی له قوله ویلی دی چه د پاکستان حکومت غواړی چه دسرتیرونهضت بیخی له منځه یوسی .

د تلی ٦ :

دهغه زلمی محصل مړی چه ویل کیږی دپولیسو دوهلوو له امله وژل شوی دی د کوټی یوشمیر خلکو په اوږو واخیست اود کوټی دښار په واټونو کی یی وگرزاوه . د اسو شئیتید پرس د خبر سره سم د غه خلك په پای کی ددغه مړی سره دیووزیردکور په مقابل کی ودریدل اودحکومت ضد شعار ونو په ورکولو سره یی مظا هره وکړه. او په اداری دستگاه باندی یی دخلکو په ضددظلم او نیری تور لگاو . لکه چه معلو مه شو ی ده په پای کی مظا هره گوو نکی دپولیسو د مدا خلی په اثر تیت اوپرك شول .

ویل کیږی چه پدی پیښه کی څو تنه نور ټپیان شول اویو شمیر مظاهره گوو نکی دامنیتی قوا له خوانیول شوی دی .

د تلی ١٥ :

دبی بی سی نماینده له اسلام آباد څخه خبر ور کړی چه په پاکستان کی دحکو مت دمخالفو گو ندونو ډلی یعنی دیموکرا تیکی متحدی جبهی تصمیم نیو لی چه دبلوچستان مسائلی ته دپاکستان دخلکو او بین المللی ټولنی پاملرنه راواړوی .

دپښتنو دنورو گو ندو نو دمشرانوسره

دخلکو دديمو کراتيکی جبهی مر کــز ی اجرا يه جرگه کی دتيری هفتی په سرکـــی په کرا چی کی دری ورځنی جرگه وکړه اوپه هغی کی يی پهٔ نيره دبلوچستان دمسا لی په باره کی خبری وکړی ٠

دغی جرگه کی په يو فيصلــه ليك کښی له حکومت څخه وغوښتل چه بلو چستا ن ته استول شوی عسكر ډير ژر خپلو اډو تــه راستانه کړی٠

سياسی بنديان خوشی کړی دبلو څــو خلکو ديمو کراتيك او قانونی حقـــو ق هغوته بيرته ورکړی اودبلوڅو مشرانو لــه تبعيد څخه دی ډډه وکړی ٠

د بی بی سی نماينده زياته کړی ده چـه دغی جرگه کی څرگنده کـړی ده چـه پــه بلوچستان کی دهوايی حملوشمير او پـــه دغه سيمه کی دنظامی افرادو عمليات زيا ت شوی دی ٠

دخلکو متحدی ديمو کراتيکی جرگه کی د اسلامی جرگی ددارالانشاء سکرتر جنرا ل ښاغلی حسن التهامی ته سمدستی تلگـرام استولی او په هغه کی يی له ده څخه غوښتی دی چه په بلوچستان کی دپاکستان د پوځی قواؤ د عملياتو د سمدستی پـای ته رسولو په لارکی دخيل اوددغی مؤسسی له نفـو ذ څخه کار واخلی ٠

دمتحدی ديمو کراتيکی جبهی لوی منشی ښاغلی پرو فيسر غفور احمد دد غی فيصلی څخه وروسته وويل : ددوی د اقدام مهـم علت دادی چه مخالف گوندو نه دی نتيجی ته رسيد لی دی چه پاکستان د هغه هيواد دحکومت د اقداماتو په اثر پهٔ بلوچستان کښی دگړنگ سرته رسيدلی اوهره ورځ دهغـــه دلويدلو او تباهی ويره شته ٠

دبی بی سی نما ينده زيا توی چه دمتحدی ديمو کراتيکی جبهی مشرانو پتييلی ده چه په اسلام آباد کی دبهر نيو هيوادو نـــود سفيرانو سره په راتلونکی اوونی کی وگوری او دبلوچستان حالات هغوی ته ثر گنــد کړی ٠

څرنگه چه دپاکستان حکومت څه مو د ه پخوا يوشمير سفيران بلو چستان تــــه بوتلل چه حالات هغوی ته دحکومت پــه سترگو وښيی څکه نود پاکستان د حکو مت مخالفان دی نتيجی ته رسيد لی دی چـــه اوس هغه وخت دی چه په پاکستان کښی د بهرنيو هيوادونو سفيران دحکومت له رسمی ادعاگانو سربيره دبلوچستان په حقيقی حالت په هغه خای کی دپاکستان دحکومت په نظامی عملياتو اودبلوڅو په دردوو نـکـو حـالاتـو هم خبر شی ٠

دتلی ۱۵ :

دملی عوامی گوند رئيس د کـــراچـی په هوايی ډگر کی د اخبار ليکونکو دپوښتنو په ځوا ب کی وويل :

مخالف گو ندونه دپاکستان د حکومت سره دبلوڅو او پښتنو د مسئلی د حل لپاره خبروته چمتودی اوهر وخت چه دپاکستان حکومت دخپل ضد نه وگرزی نود مخا لفو گوندو نو متحده جمهوری محاذته وال وکړی

شوی دی چه هغه وخت ور سره دبلوچستان او پښتونستان په باب خبری وکړی ۰

ولی خان وویل : دبلوچستـان مسئلـه یوه سیاسی مسله ده خو حکومت کو ښښ کوی چه دقوی داستعمال او تو پك په وسیله یی حل کړی حال داچه حکـومت پـه خوله تشی چغی وهی چه دوی دد غی مسئلی دسیاسی حل کوښښ کوی ۰

په بلوڅـو او پښتنو بانـدی دغـه تـول مظالم ځکه روان دی چه له حکو مت نـه خپل حقوق غواړی اوحکومت تری دا انتقـام او کسات اخلی چه بلوڅو او پښتنو پیپلز گوند ته ولی رایه نده ورکړی . دبلوچستان انتخاب کـړی شوی اولسی او سیـا سی مشران دپاکستان په بندیخانو کی پرا ته دی او دبلوچستان داولس واك د افرا طیا نو په لاس کی دی که چیری دغه حالت نور هـم دوام وکړی نو سیاسی حالت به دو مر ه خراب شی چه بیابه یی عادی کول ډیر سخت او مشکل شی ۰

ولی خان زیاته کړه ـ حکومت د خپلـو نظامی وسله والو قواوو په وسیلـــه د بلوچستان او لس له خپلو سیمو نه شړل غواړی خو که هغوی هم توپك ته لاس کړ نو د پاکستان حکومت ته بی له پښیمانی نه بل هیڅ په لاس ورنشی ۰

په بلوچستان کی دانکشافی چارو په لـړ کی دپاکستان د حکومت دویناؤ اوخرگندونو په باب خان عبدالو لی خان د اخبــــار لیکونکو پوښتنو ته په ځواب کی وو یل دغه

ډول ویناوی دپاکستان دحکومت یوعام ډول توقی تشی او مـذاقی دی چـه دپښتنو او ـ بلوڅو په سیمو کی یی کوی د مخا لفـو گوندونو مشرو ویل : دپاکستان حکو مت ده ته اجازه نه ورکوی چه دبلوچستان کو مه سیمه و گوری اودمخا لفو گوندو نو هغه هیأت ته چه دبلوچستان کتنـه یـی کـو له هغو ځایونو ته دور تگ اجازه نده ورکړی شوی چه هغوی یی کتل غوښتل هغه وو یل دپاکستان دحکومت سره دبلوڅو او پښتنو دسیاسی حالت پته ددی نه ښه معلو میږ ی چه دهغه حکومت مرکزی لوی مامورین بی له امنیتی قواؤ له کلکی بدر گـی نه د هغـوی سیمو ته نه شی ورتللی ۰

ولیجان وویل دپاکستان حکومت د مظالمو له لاسه به دپښتونستان او بلوچستان سیاسی حالت داسی ځای ته ور سی چه بیا به یی له هغی نقطی نه راگرزول ډیر سخت وی اوس بیاهم که چیری دپاکستان حکومت رښتیا وا یی نو لوړی دی له بلوچستان څخه خپل عسکر په شا کړی ځکه چه خبری دعسکری فشار او گواښ لاندی نه کیږی ۰

دخان عبدالولی خان سره تر مر کـــی وروسته پرو فیسر غفور احمد (دمتحـــده جمهوری محاذ مشر) وویل په کراچی کی به دمخالفو گوندونو د مشرانو له خوا د ـ ښاغلی غلام فاروق خټـك په کورکی غونـډه وشی او په هغی کی به دبلوچستان د تـــازه سیاسی صورت حال په باب خبر ی وشی ۰

هغه وویل هیله ده چه دمتحده جمهوري محاذ مشران په خو راتلونکو وختو کښې بلوچستان ته هم ور شي .

پەکرا چي کي دمتحده جمهوري محاذ پەغونډو کي دګډون له پاره د جمعیت العلماء اسلام ګوند مشر ښاغلي مولا نا مفتي محمود هم کراچي ته ور غلي دي .

دتلي ۱۷:

دنشنل عوامي ګوندرئیس خان عبدالولي خان ویلي دي ، چه دبلوچستان مسئله ورځ پەورځ نوره هم خرابیږي اودپاکستان حکومت دنظامي قوي په زوردغه مسا له حل نکړی شوه . ولي خان وویل چه دپاکستان پەحکومت باندي ددي خبري هیڅ فرق نه کیږي چه پاکستان ورانیږي او که پاتي کیږي او دوی هغه حالات پیداکوی کوم چه بنګله دیش کي پیداکړی شوی ؤ .

ده زیاته کړه چه حکومت پاکستان ورانوی خوغواړي چه دپښتنو او بلو څوته لو تــي لوټي وطن پاتي شي او هغوی په اقتصادی توګه دو مره کمزوري پریږدي چه ورو سته بيا دوی ته محتاج وي .

خان عبدالو لي خان زيا ته کړه چه باید حکومت پدی خبره پوه شي چه پښتا نه او بلوخ پد غه دسیسه خبر دي اوهیڅ کله پەحکومت کا میابیدو ته نه پريږدي دەوويل چه مونږ دهـري مسألـي سیاسي حــل غواړو خو که حکومت په نظامي قـــواوی مسالي حل کوی نو بنګله دیش دي نـــه هیروي .

د تلي ۱۸:

دروېتر نماینده له اسلام آباد څخه خبر ورکړي دي چه دپاکستان دحکومت دمخالفو ګوندونو متحدی دیمو کرا تیکي جبهي مشرانو ورمه ورځ په اسلام آباد کښي د خارجي هیوادو له نمایندګانو سره وکتل له دغي کتني څخه دهغوی مقصد دبلو چستا ن دمسالي پەباب دهغوی دنظرد ټکو مطر ح کول دي .

ددغي جبهي دهیئات رییس دبلو چستان دمبارزو دتاریخچي په تیر کال کښي پـــه بلوچستان کي د ملي عوامي حکو مت د برطرفي دیو زيات شمیر کسا نودوژ لوپه ګیږن په بلوچستان کي دپاکستان دپو ځي قواوو دنظامي عملیاتو دجزئیاتو په باره کــي خارجي سیاسي نمایند ګانو ته یو لیـــک سپارلي دي .

دهيات رئيس وويــل چــه لــه اتــو واړو سفارتونو څخه هيڅ یوه دمتحدی دیموکراتیکي جبهي له هیئات سره له کتني څخه ډډه نــه ده کړي .

دديموکراتيکي متحد ي جبهي د هیئـــا ت رييس ويلي چه له خارجي سیاســـــــي نمایندګیو سره دتماس د نیولو د پـا ره ددغه محاذ اقدام که څه هم یو غیر عـادی اقدام بلل کیږي خو دغه اقدام بلو چستان ته دروان کال دمارچ په میاشت کي دخارجي سفیرانو دبیولو په باب دپاکستان دحکومت داقدام په ځواب کي شوی دي .

ده زیاته کړه چه مونږ باید خــا ر جـی سفیرانو ته دبلوچستان دموضوع بــل اړخ چه په بلوچستان کی دپاکستان د سیاست حقایق د هغو له درد نا کو نتیجوســـر ه ښیی روښانه کړو .

دتلی ۲۰ :

د بهر نیو چارو د وزارت سیا ســی معین اود ملګرو ملتو دعمو می ټو لنیپه نهه ویشتمه غونډه کــی دافغانی هیأت مشر ښاغلی وحید عبدالله په هغــه ټولنه کښــی دعمومی خبرو په وخت کیپه یوه ویناکښــی دپښتونستانموضوع ته د اشاری په ترڅ کی او له پاکستان سره د افغا نستاندروابطو په باب وویل : چه د افغا نستان اوپاکستان دروابطو د خړپړتیا په باب د پاکستان د باندنیو چارو د وزیر جلالتمآب عزیــز احمــد دسپتمبر داوه ویشتمــی نیټــی ویناتــه دګوتی په نیولو سره باید وویل شی چه ، هغو ی دروابطو رضایت نه بخښوونکیوضع بیا ن کړی ده خود هغی دعلتله یادو لو څخه یی ډډه کړیده .

باور لرمچه د هغو ښا غلو نمایند ګا نو په ذهن کیچه پدغه تالارکی را ټول شو ی دی پوښتنه پیداشوی ده چه د روابطودغی ګډوډی او خړپړ تیا ربښتیانــی علــت به څه شیوی ؟

غواړم له موقع نه په استفادی ســـره یوازی د عمو می اذها نو د رڼاکولو اودحل دلاری د امکاناتو دلټون دپاره څر ګنده کړم چه ددغی لانجی واقعی علت د دوړوهیوادونو ترمینځه یوازینی سیاسی اختلاف دی .

په تیره پیړۍ کی دنړۍ ستر استعمــاری قدرت بریتانیا نه یوازی دا چه ورو پهورو دهند نیمه وچه دخپل تسلط لاندی راوستله بلکــه په بیلو بیلــو پلمــو لکــه د خپلـــو استعماری متصرفاتو لــه پــاره د خــونـــدی سرحدو نو د ایجاد په څیر دافغا نستــا ن په اصلی خاوره باندی تیری کړی دی او په بیلوبیلو دورو کی یی زمونږ د خاوری اود خلکو یوه برخه ددوی داصلی وطن څخـــه جلاکړل او همد غه قضیه وه چه نژدی د نیمی پیړۍ پــه مــوده کـــی د افغــانستــان اود هغه وخت د هندبرتانویحکو مـــت مناسبات یی خړ پړ وساتل او نن هــــم همدغسی قضیی له بده مر غه د استعمار د شومو بقایاؤ په تو ګه زمونږ اود پاکستان روابط چه خیال کوم دواړه د دوستا نـــه مناسباتــو هیله مند دی په هماغــی پخوانی روحیی سره خړپړ ساتلی دی .

پدغی څرګندونی سره محترمنمایندګا ن ښهتوګه درک کو لی شی چه د هنـــد له نیمی وچی څخه دبرتانوی استعمار دتسلط پهله منځه تللوسره افغانستان په بشپــړه توګه د حق خاو ند وو چه دلا سه تللی خپلی ځمکی وغــواړی مګر افغــانستان دغهکار ونه کړ او داځکــه چه دملګرو ملتو دمنشور دتصویباو پهآزاده تو ګهد استعمار لا ندی بشری ټولنو دحق خود ارادیت دپرنسیـــپ دپیژندلو څخه وروستهافغانستان لاز مــــه

وګنیله چه هغه مسئله په سالمه تو ګه اود سولی له‌لاری دپښتنو او بلو څود غوښتنو سره سم حله شی ۰ نو څکه افغا نستـا ن دپاکستان دجوړیدودهماغو لومړیو وختونو څخه تل کوښښ کړی او کوی یی چــه دغه یوازینی اختلاف په عاد لانه اوشرافتمندانه توګه د سو له ایزو مفاهیمو اوخبرواوزمونږ ترمینځ دښه نیت اود هغوی د ملــــی لاربښوونکو درضایت د جلبولو پــه اســاس حل‌او فصل شی۰

افغانستان ټینګه عقیده لری چــه د هغــو کسانو په مقابل کی چه د خپلو بشــر ی حقوقو غوښتنه کوی دقوی او زور استعمال اوبندی کول بیله دی نه چه بدبینی، نــاـ رضایتی او دډیــر مقاومت حس تولیـدکیږی بله ګټه به ونه لری او سر بیره پرد ی په‌سیمه کی سوله او استقرار به چه مونږ ورته سخته اړتیا لرو زیانمن کړی . پداسی حال کی چه دجلالتماب‌عزیز احمد ویناوی په دغه برخه کی چه ویلی یی دی دده‌حکومت دافغانستان سره تر ممکن حده دښوروابطو غوښتونکی دی مقابله‌کوم غواړم یوځـل بیـا ووایم لکه چه پخوا هم څوځو ځله‌مودخبرو له‌پاره خپل چمتو وا لی څرګند کړی‌دی‌اوس هم دزړه له کومی غواړو چه دپاکستان سره ددغه یوازینی سیاسی اختلاف دحل‌و فصل اودښه اعتماد دفضا درامنځ ته کیدلـو لــه پاره په هر ځای او هر وخت کی چه و ی بیله قیدوشرط خبری‌وکړو۰

باور لرم هغه دوست هیوادونه چــی پدغه مجلس‌کښی حاضردی دافغا نستـا ن ددغه پیشنهاد سره چه زمونږ د سو لـــی غوښتنی واقعی ښکارندوی او ددغی موسسی په منل شووپرنسیپونو باندی متکی دی له دغه مامول دلاس ته راوړلـو له پاره دفکر او عقیدی یووا لی ولری ۰

په هغه صورت کــی چه په ربښتیا ســره دسو لی همکاری‌تفاهم اود ګــــډ ژ و ند غوښتونکی و اوسو لازمه‌ده چه خپګان یوی خوا ته کیږدو اود مسؤلو انسانانو په تو ګه دغه جرآت ولرو چه‌مسئلی او پیښی‌دنظر په پراخوا لی سره‌ومنو او وپی څیړو او په‌یاد ولرو چــه دراتلونکو نسلونو تاریخ به زمونږ په اعمالو باندی قضاوت وکړی .

په اوسنی نړۍ کښی چی ټـول په یــوه نړدی اویوپربل باندی په یوه متکی ټولنــه کښی ژوند کوو دمسئلو دمقابلی او حل له پاره دی ته اړیوچی دنظرپراخوالی او جرأت ولرو .

موږبایډ هغو سترو مسئلو په مقابل کښی چی زموږ په مخ کښی پرتی دی دواقع بینی اودمسئولیت داحساسولو سره ودریږواوداځکه چی دحل دلاری پیداکولو بریالیتوب واقــع بینی ته ضرورت لری .

دتلی ۲۰ :

دباندنیو چارو وزارت نطاق دپاکستان د صدراعظم ذوالفقار علی بوټو ددی ادعا په‌باب دباختر آژانس دپوښتنی په ځواب کښی چه دافغانستان دباندنیو چارو دوزارت سیاســی

معین دواشنگتن پوست دورخپانې نماینده ته ویلی دی چه‌که دافغانستان اوپاکستان ترمینځ دښمنی پیښه شي شوروی اتحاد او هند بـه دافغانستان په طرفداری مداخله وکړی ، وویل چه دغه ادعادښاغلی بوټو دخیالاتونه پیداشوی اوپه خپله دهغه دذهن اوفکر زیږنده ده .

نطاق وویل : څرنگه چه دواشنګتن پوست دنماینده سره دافغانستان دباندنیو چـارو د وزارت دسیاسی معین دمرکی بشپړمتن دمخه خپورشوی ددغه‌متن مطالعه‌دپاکستان دصدراعظم دوینابی اساستوب اوجعلی توب ثابتوی .

نطاق زیاته کړه لکه چه افغانستان په‌وار واروپلی دی دافغانستان اوپاکستان دسیاسی اختلاف دحل لاره دسوله ایزووسایلـو سـره دبی قیده اوشرطه خبروکولولاره ده . اوترهغه خایه چه‌په افغانستان پوری اړه لری په‌دغه لارکښی به دتل دپاره خپل کوښښ ته دوام ورکړی .

دتلی ۲۱ :

د بلوچستان له کـوټی نه رارسیدلی یوبل خبروایی چه دپاکستان حکومت په مـر ی سیمه باندی ترهوایی بمباری پخوا دهرنایی کولهو بارکهان سنزای اوځینو نورو سیمـو کښی دخښلو اوبه مسمومی کړی اوله دغـه درکه یی اولسی خلك سخت زیانمن کړیدی.

دمریانو په سیمه باندی دپاکستان دهوایی بمباریو په باب رارسیدلی خبرونه وایی چی ددغو بمباریوپه اثردیر کورونه خراب شوی اویوزیات شمیر خلك وژل شوی او ټپیـــان شوی دی .

خبر زیاتوی چه دبلوڅو دملی مبارزینو د متقابلی حملی په نتیجه کښی ډیر پاکستانی پوځیان وژل شوی اوعسکری مړی دمری دغرنی علاقو څخه په هلیکوپتر انو کښي دکوټـــی چونۍ ته راوړل کیږی .

دتلی ۲۱ :

دفرانسپرس دنماینده خبردی چی په پیښور کښی یوی چاودنی دطبیعی گاز پایپ لایـن ته په دغه ښارکښی زیات تاوان ورساوه او دغه ښارته یی دگاز رسول بندکړی دی .

دغه چاودنه په پیښور کښی ددوو چاودنو اودپاکستان په مرکز اسلام آباد کښی له دوو چاودنووروسته شویده دپخوانیو چاودنو پـه پیښه کښی څلورتنه په پیښور اواته تنه په اسلام آبادکښی ژوبل شویدی .

دیوه بل خبرسره سم چه درویټر نماینده دراولپندی نه خپور کړیدی دپیښور د شمال ختیزپه څلویښت میلی مردان کښی وړه‌ورځ دري چاودنی وشوی چه دهغوله امله دوه‌تنه وژل شوی اوشل تنه نورژوبل شویدی .

همدارنګه خپله په پیښور کښـی هـم د پاکستان دبین المللی هوایی کرښی دودانۍ په څنګ دپیښور کلب اوپه یوه بله ودانۍ کښی چاودنی شویدی .

دفرانسپرس آژانس په هغه خبرکښی چی په‌همدغه باره کښی یی خپورکړی دی ویلی دی چه‌په پیښور اومردان کښی ددغو چاودنو سره په یوه وخت کښی په اسلام آبادکښی همدغه شان چاودنی شویدی او دهغـــه بـم دچاودنی په پیښه کښی دوه تنه ژوبل شویدی چه دراولپنډۍ دانترکانتی ننتال هـوتـل پـه

لانديني پوړکښی وشو .

دتلی ۲۲ :

دبلوچستان له کوټی څخه په رارسيدلی يوخبر کښی ويل شويدی چه تيره ورځ دمتحده جمهوری محاذ دمشرانو ډله د راولپنډۍ څخه کوټی ته رسيدلی ده چه دبلوچستان له جاری سياسی حالاتو څخه څانونه خبر کړی .

خپروايي چه دمتحده جمهوری محاذدمشرانو په ډله کښی چه کوټی ته رسيدلی ده خان عبدالوليخان، مولانامفتی محمود ، شيربازمزاری ميراحمد نواز بګټی ، ارباب سکندرخان ، خليل مولانا شاه احمدنورانی ، پروفيسر غفوراحمد اوملك قاسم شامل دی .

خبرزياتوی چه دملی عوامی ګوند مشر خان عبدالوليخان دکوټی په هوايی ډګر کښی دخبريالانوديوی پوښتنی په ځواب کښی وويل: چه دحکومت سره بايد دمخالف ګوند له خبرو څخه مخکښی ددوی ټول شرطونه ومنل شی .

خان عبدالوليخان وويل : چه ددوی شرطونه دسياسی بنديانو خوشی کول د بلوچستان څخه دپوځونو ايستل اودمطبوعاتو آزادی ده.

دتلی ۲۵ :

دافغانستان ستر مشر ددولت رئيس او صدراعظم ښاغلی محمد داؤد دکمکی اختر په مناسبت په خپله ويناکښی وفرمايل: «يوځل بيادډی بختوری ورځ له امله دافغانستان او پښتونستانی ورونو او دنړۍ مسلمانانو ته مبارکی وايم او دلوی خدای (ج) دربارنه دجمهوری نظام په رڼاکښی دګران افغانستان نيکمرغی اودنړۍ دسولی هيله کوم .

دتلی ۲۷ :

دپښتونستان اودبلوچستان ټولو بلوڅو او پښتنو مشرانو او په افغانستان کښی د پښتونستان او بلوچستان اوسيدونکو پښتنو اوبلوڅو دخپلو خلکوپه نمايندګی دکوچنی نيکمرغه اخترپه مناسبت دافغانستان د دولت رئيس اوصدراعظم ښاغلی محمد داؤد دمرکزی کميټی اوکابينی غړو اوافغان ولس ته د زړه له کومی مبارکی ويلی اوددولت درئيس او صدراعظم ښاغلی محمدداؤد ترقيات لاندی يی دافغانستان دزياتی ترقی او دافغان ولس نيکمرغۍ هيلی څرګندی کړيدی .

دتلی ۲۷ :

له کوټی څخه دفرانسپرس نماينده خبر ورکړيدی چی دپاکستان حکومت په بلوچستان کښی داعلام شوی اولتيماتوم نيټه داکتوبر د ۱۵ نيټی نه ددسامبر تر ۱۵ نيټی پوری ځنډولی ده .

دپاکستان دمخه ويلی وه که چيری بلوڅ آزادی غوښتونکی داکتوبر تر ۱۵ نيټی پوری وسله په ځمکه کښينږدی او حکومت ته تسليم نه شی دپاکستان عسکری قواوی به په کليو اوکورونوباندی دبمباری په ګډون عمومی او پراخ عمليات پيل کړی .

دحکومت مخالفينو ويلی دی څرنګه چه حکومت داسی مساعدځواب چه دخپل اولتيماتوم څخه يی درلود لاس ته نه دی وروړی نومجبوراً يی دالتيماتوم نيټه دوه مياشتنی نوره اوږده کړی ده .

دبلوچستان پخوانی ګورنر ښاغلی محمداکبر بګټی چه تيرکال يی دحکومت دسياست په

ضد داحتجاج په توگه له دغي وظیفي څخه استعفا ورکړه دپاکستان اردویي دبلوچانو په ضد په عامه وژنو تورنه کړه .

ده وویل : چه دپاکستان پوځي قواوو په تیره بیادکویټي دختیځ دمری په سیمه کښي خلك بي له توپیره په ډله ایزه توگه وژلي دي .

ښاغلي بگټي وویل : چه هوایي قواوو په خپلو عملیاتو کښي دخلکو په ضد دماشینگڼو میراژالوتکو اودجنگي هیلي کوپترونو څخه په ښځو، نارینه اوماشومانو باندي دډزوکولو د پاره کاراخیستي دي . دسیاسي حالا تــــو کتوونکوویلي دي دمخه دپاکستان اردو تهامر شوی وچه دآزادی غوښتوونکوله خوادالتیماتوم دنه منلوپه وخت کښي ددوی په ضد پوستر برید پیل کړي .

خودنیاته دحالاتوکراری دښودلو ضـرورت لازمه کړه چه دالتیماتوم نیټه نوری دوه میاشتي اوږده شي .

درویټر نماینده له کویټي څخه په یوریوټ کښي خبرورکړی چه دپاکستان حکومت دخپل التیماتوم دنیټي داوږدولوپه مربوطه ویناکښي په بلوچستان کښي دآزادي غوښتوونکو داتلس میاشتني مقاومت دتلفاتو جزئیات ښودلي نه دي.

خولکه چه معلومه ده دپاکستان ۳۵ زره عسکردناآرامه سیمي په مرکزونو کښي پـــه نظامي عملیات بخت دي .

دتلي ۲۷ :

دباندنیو چارو دوزارت داطلاعاتو مدیریـت خبرورکړ لکه چه پخوا ویل شوی ؤدپاکستان حکومت دافغانستان په فضایي قلمرو باندي دهغه هیواد دیوه پوځي هیلي کوپتر د تیری په نسبت دافغانستان له حکومت څخه یي رسمي ښښنه غوښتي اوموضوع دافغانستان دحکومت د مربوطومقاماتوله خواترغورلاندي نیول شوي وه ، په دي وروستیو وختو کښـي د افغـــانستان حکومت فیصله وکړه، دهغه ښه نیت لهمخي چه تل یي لری دپاکستان دحکـــومت رسمـي غوښتنه ومنی اودهغي په اساس ددوښنبي په ورځ ددغه هیلي کوپتر خلورتنه عمله مربوطو پاکستاني مقاماتو ته وسپارل شول . دپاکستان پوځي هیلي کوپتر به وروسته دغه هیواد ته وروپریښودل شي .

دتلي ۲۷ :

دباندنیو چارو دوزارت نطاق دپاکستان د حکومت درسمي مقاماتو دغه ادعاچه افغانستان دپښتنو اوبلوڅو آزادي غوښتوونکو سره مالي اووسلي مرسته کړی اوگیریلایان په خپلـــه خاوره کښي دننه روزي . په کلکه رده کړه اوویي ویل دغه بي اساسه تورونه پخواهم دپاکستان دحکومت دبیلوبیلو مقاماتو له خوا لگول شوي ؤ او دهغوی اصلي منظـور پـــه بلوچستان کښي دپاکستان دسخت اوله تشدد ډك سیاست نه دپاکستان اودنړۍ دعامه افکارو اړول اودپښتنواوبلوڅو آزادي غوښتوونـکـو په مقابل کښي ددغه سیاست دناکامي پټول دي .

نطاق زیاته کړه چه دغه له حقیقته لـری تورونه داوضاعو دخړپړکولو اوگډوډۍ نه پرته بله نتیجه نلری اودافغانستان حکومت دپخوا په شان عقیده لری چه دافغانستان اوپاکستان ترمنځه دسیاسي اختلاف دحل یوازني ښه لاره

دروغي جوړي لاري اودپخواني قيد اوشرط نه پرته خبري دي .

دتلې ۲۹ :

په نوي ډيلي كښې دافغانستان لوى سفير ښاغلى عبدالرحمن پژواك چې د ملګرو ملتو دعمومي ټولني په نهه‌ويشتمه غونډه كښې يې دافغانستان دهيأت دمشاورپه توګه ګډون كړى دى دملګروملتو دعمومي ټولني دعمومي خبرو په وروستي ورځ دپاكستان د دايـمي نماينده دوينا په ځواب كښې داسي وويل :

دبشپړي غونډي په پاى كښې دپاكستان نماينده پرون يوه ويناوكـړه او دافغانستان هيأت دخپل ځواب حق وساته ترڅوهغه حقيقت چې دپاكستان نماينده په نادرسته توګه‌څرګند كړي ؤ وړاندي كړي .

له دي كبله چې دپښتونستان موضوع تر اوسه پوري دملګروملتو په اجندا كښې نده شامله شوي نوپدى اوسنى مرحله كښې به زماوينا لنډه وي .

لومړى غواړم هرډول هغه نيك نيت ته‌چې دافغانستان دخلكوپه مقابل‌كښې يې دپاكستان دنماينده په وينا كښې پيـدا كـړى شوي ، مقابلتاً مشابه ځواب وركړم .

دوهم غواړم هغه مطالب چه داكتوبر په‌اومه نيټه دافغانستان دبهرنيو چارودوزارت سياسي معين پخپله ويناكښې ويـلي او د پاكستان نماينده هغې ته ځواب وركړيوځل بيا تائيداو تاكيد كړم له‌دغي ويناڅخه چې حكومت چمتو دى چې دهري مسئلي په باب چـې ددواړو هيوادونوپه روابط باندي اغيزه كوي خبـري وشي ښه هركلي كوم غواړم په عين حال‌كښې دغه حقيقت چې انكار تري نشي كيدلى هـم تائيد كړم چې له ښه مرغه زموږ تر منـځ دپښتونستان دموضوع اودپښتنو او بلوڅـو له حقه حقوقو څخه پرته چې انكارتري نشى كيدلى هيڅ يوه داسي موضوع چې ددواړو هيوادوپه روابطو باندي اغيزه وكړي او بايد خبري وربا ندي وشي، وجود نلري .

موږ تل ويلي دي چې دغه ددواړو هيوادونو ترمنځ يوازني سياسي اختلاف يوازني موضوع ده چې بايد خبري ورباند ي وشي او دسوله ايزولاروڅخه دى حله شي .

دپاكستان نماينده وويل : چې دافغانستان دبهرنيو چارو دوزارت معين دهغوى له پاره دغه ناوړه احساس پريښى دى چه‌افغانستان دپاكستان په ځينو ځمكو باندي ادعا كوي . افغانستان دپاكستان‌دخاوري په هيڅ يوه برخه باندي‌هيڅ‌ډول‌ادعانلري‌كله چې‌دافغانستان‌دبهرنيو چارودوزارت سياسي‌معين نيول‌شوو خـاوروته اشاره وكړه مقصدېې په هيڅ ډول دپاكستان خاوره نه‌وه بلكه په څرګنده توګه يې هغـو ځمكوته اشاره كړي ده چې ديو استعـماري قدرت په واسطه دپاكستان له موجوديت څخه ډيره پخوادافغانستان څخه جلاكړي شـو ي

يعنى هغه ځمكي چې دهند له ويشلو څخه وروسته پاكستان ورباندي ادعاكړي اوتراوسه پوري دپاكستان په لاس كښې دي افغانستان دغه خاوره هيڅ وخت دپاكستان جزنده ګڼلي. هغه شعي چه دافغانستان دبهرنيوچارودوزارت سياسي معين‌ويلي‌دي‌اودعمومي ټولنى داكتوبر دمياشتي داوومې نيټې‌په‌غونډوكښې‌درج‌شويدي داسي‌دي‌چه افغانستان‌په‌بشپړه‌توګه‌حق‌درلودچي

افغانستان په بشپړه توګه حق درلودچې خپلي له لاسه تللي ځمكي بيرته وغـواړي

مگرافغانستان داکار ونکړ او دا څکـــه چـــی افغانستان عقیده لرله چی باید ددغو څمکـــو دخلکو حقوق وپیژندل شی اوپه خپله ددوی دارادی اوفیصلی احترام وشی . دغه دریـــغ یوداسی دریغ ندی چی افغانستان ته نـــوی وی اویایی په دغه ټولنه کښی تازه ترلاس لاندی نیولی وی .

د۱۹٤۷ کال دسپتمبر دمیاشتی په دیرشمه نیټه دملگروملتو درسمی ډاکومان لهمخی پـــه ملگروملتو کښی دپاکستان دشمولیت په وخت کښی افغانستان عین دریغ غوره کړی اوعین نظریی څرگند کړ .

دپاکستان نماینده دافغانستان اوپاکستان ترمنځ دسرحدکرښو اچولو ته اشاره وکړه اوددیورند دتش په نامه کرښی دکښلو پـــه وخت کښی اصلا پاکستان وجودنه درلود او هغه سرحد دیواستعماری لوی قدرت دنظامی قواؤ په واسطه په افغانستان باندی تحمیل شواوهغه تړون چی اشاره یی ورته وکــړه په افغانستان باندی په زوره تحمیل کړی شو په داسی حال کښی چی دافغانستان ملـــت دهغه په مقابله کښی پهکلکه سره خپل نـــه رضایت څرگند کړ .

دنوموړو څمکو له نیولو څخه وروسته دهغی سیمی اوسیدونکو داستعماری اشغال گرانـــو سره په سوله کښی ژوند ونکړ او ترننورځی پوری دپاکستان په ضد خپلو مجادلوته دوام ورکوی .

دپاکستان نماینده ادعاء وکړه چی دیـــو خپلواك اوحاکمیت لرونکی دولت په حیـــث دپاکستان درامنځ تهکیدو په وخت کښی یو ریفرندم هم وشو اوپه سلوکښی له نهه‌نوی څخه زیاتی رایی دپاکستان پهطرفداریورکړی شوی، ټول سوابق‌اوسندونه‌ښیی چی پهسلو کښی له پنځو سو څخه لږ دبریتانیا ترلاس لاندی سیمی اوسیدونکوپه دغوو رایواخستلو کښی برخه واخستله او دآزادو قبایلو پـــه هغو سیمو کښی چی دبریتانیا ترادارئ لاندی نهوی هیڅ چاپه رأیو اخستلو کښی برخـــه وانه خستله ..

دبریتانیا ترلاس لاندی دسیمی مشران او خلك رسماً پهدغه دلیل ددغه تش په نامـــه ریفرنلم سره پریکړه وکړه چی هغوی تـــه ددینی ملاحظاتوپه اتکا سره یوازی دوهانتخابه ورکړی شوی ؤ یعنی دپاکستان اویا هنـــد سره یوځای کیدل اونوری لاری په تیره بیا ددوی په مخ دیومستقل دولت جوړیدل بندؤ.

په پښتنو اوبلوڅو باندی دپاکستان دزور اوزیاتی اوفشار پالیسی دننی ورځی دهغـــو مسایلوڅخه دی چه ټول پری خبردی .

دپاکستان دحکومت ددغی پالیسی دارنگـــه توجیه (دخوپیړیو وروسته پاتی قبایلو نجات دبی خبری اودفیوډالیزم دجغ نه) چه دپاکستان دنماینده له خوا څرگنده شوه په تکراریتوگه دپخوانی استعمار استدلال بلل کیږی چـــی ددغی غونډی زیاتره حاضر نمایندگان له هغه څخه په بشپړتوگه خبردی .

دپاکستان نماینده وویل : دده دحکومـــت منظور دانه دی چی دخپلو خلکو په ضددقوی په استعمال سره خپل هدفونه تعقیب کړی ی په دی باندی ویریږم چی دغه ویناهغه خاطره

چې په بنګله دیش کښې رامنځ ته شوه ، زموږ په ذهن کښې ژوندي نکړي .

ښاغلی رئیس ! پخواتردې چې خپلې وینا ته خاتمه ورکړم غواړم چې دپاکستان دحکومت دنماینده دغه ادعا چې دپوریغاړي له سرحد څخه ګیریلایان اووسلې استول کیږي رده‌کړم دغه توربیخی بې اساسه دی .

دتلې ۲۹ :

درویتر نماینده له راولپنډی نه خبرورکړی دی چه دپاکستان حکومت وړمه ورځ وویل : په‌بلوچستان کښې په تیرو اتلسو میا شتو کښې دآزادی غوښتوونکو بلوڅو اودپاکستان دعسکرو ترمینځ دنښتوپه موده کښې څه دپاسه شپږسوه تنه عسکر، پولیس اوقبایلي افرادمړه یاژوبل شویدي .

په‌هغه سپین‌کتاب‌کښې چه‌په‌دی مناسبت په راولپنډی کښې خپور شوی ویل شویدي چه په‌دی موده‌کښې دوه سوه یو څلویښت تنه سرتیري مړه اودوه شپیته تنه نوریې ژوبل شوی اوپه مقابل کښې دحکومتي پوځونو یو سلودوه څلویښت تنه په‌دی نښتو کښې مړه او۱۸۸ تنه نوریې ژوبل شویدي .

پاکستاني عسکرو په دغو اتلسو میاشتو کښې دآزادي غوښتونکو دخپلو دپاره اته څلویښت نظامي عملیات کړیدي اود هغوی پنځه زره پنځه سوه اویوتن یې نیولي دي .

درویتر نماینده تبصره کړي ده چه په‌دغه کتاب کښې دشمیر په خپرولو سره دلومړي ځل دپاره په بلوچستان‌کښې وژنې په رسمي ډول یادې شویدي .

دپاکستان حکومت تراوسه پورې هڅه‌کړې وه چه دپاکستان د نظامي پوځونوپه خلاف دسرتیرو نظامي عملیات او همدا رنګه ناڅاپي بریدونه پټ وساتي خوهغه زیاتي خپرونې چه په بلوچستان کښې دپاکستان دنظامي پوځونو دعملیاتو په باب دنړۍ په مطبوعاتو کښې شوي اوهغه خبري چه‌په دې باره‌کښې په بین المللي مجلسونـــو کښې وشـوې د پاکستان حکومت یې مجبورکړچه په دې باب ځینې معلومات خپاره کړي . داسې بریښي هغه څه چه‌په دې کتاب کښې خپاره شـوي پیچلي اومبهم دي‌اودهغه څه سره ستمون نلري چه‌په رښتیاپیښ شویدي . اوحقایق په پوره ډول نه څرګندوي . که څه هـم پا کستاني مقاماتو پخواویلي ؤ چه دپاکستان دحکومت په ضد دخلکو مقاومت پای ته رسول شویدي خوپدغه سپین کتاب کښې اعتراف شویـدي چه تراوسه لاپه بلوچستان کښې دپاکستان پنځه دیرش زره وسله والي قواوې دآزادي غوښتونکوپه مقابل کښې په نظامي عملیاتو اخته دي .

دلړم ٦ :

دخوشحالخان‌دلیسې دښوونکو اوزده‌کوونکو له خوا دهغې لیسې په ډګر کښې (دپښتنو بلوڅودملي مبارزي) ډرام وښودل شو. ددغه ډرام دکتنې دپاره دخوشحالخان اورحمن بابا دلیسو په شاګردانو سربیره دکابل ښاریانو مامورینو ، میرمنو اوپه‌کابل‌کښې پښتونستاني اوسیدونکواونوروډیرعلاقه‌مندانوګډون‌کړی وو.

دلړم ٦ :

لکه چه دبین المللي خبررسولو آژانسونو خبرورکړی دی چه دشوروي اتحاد صدراعـظم

ښاغلی الکسی کاسیګین په هغه میلمستیا کښی چی پهٔ ورروستیو وختو کښی پهٔمسکو کښی دپاکستان صدراعظم ښاغلی بوټو تــه کړی وه دافغانستان او پــاکستان داوسنیو روابطو پهٔباب یی ویلیٔدی چه دشوروی اتحاد حکومت هیله لری هغه اختلاف چه دافغانستان اوپاکستان ترمنځ درواىطو فضایی خړه پړه کړی ده دپاکستان اوشوروی اتحاد دوست ګاونډی یعنی افغانستان ترمنځ په سولهٔایزو وسایلوډیرژرحل شی .

دباندنیو چارو دوزارت نطاق د ښاغلــی کاسیګین دوینا ددغی برخی دتائید په تــرڅ کښی وویل چه دغه هیــله دافغــانستان او پاکستان ترمنځ دسیاسی اختلاف دحل دپاره دافغانستان دسوله غوښتونکی مثبت اودروغی جوړی له سیاست سره پوره سرخوری .

همدارنګه نطاق په دغه میلمستیا کښــی دښاغلی بوټوددغیٔویناهرکلی وکړچه پاکستان هیله لری دافغانستان سره خپل روابط ښــه کړی اوزیاته یی کړه لکه چه ځوځڅله مــو تکرار کړی ده د افغا نستان او پاکستـــان ترمینځه دسیاسی اختلا ف په بــاره کښــی دافغانستان دایمی اونه بدلیدونکی سیاست دهغو دروغی اوجوړی دلاری حل دپښوا نیــو بی قیداوشرطه خبروله لاری دی .

نطاق زیاته کړه ترکومه ځایه چــه پــه افغانستان پوری اړه لری پښوایی همیشه ددغه سیاست پیروی کړی ده اوپه راتلونکی وخت کښی به هم پدغه لاره کښی خپلی هلی ځلی روانی وساتی .

دافغانستان حکومت ددی غوښتونکی دی چه زمونږ سیمه دسولی آرامی اودایمی کــراری سیمه وی .

دلوړم ۸ :

له اسلام آبادنه درویټر نماینده خبرراکړی دی چه دپاکستان حکومت دهغو اختیارونو د مخی چه پهٔدی وروستیو وختونو کښی یـــی ترلاسه کړی دی کولی شی هرګوند ددولــت په ضد فعالیت په تورغیر قانونی اعلان کړی. دسیاسی ګوندونو دقانون دتعدیل اوحکومت ته ددغه واك دورکولو په بارهٔکښی دجمهوری ریاست فرمان دپاکستان په مطبوعاتو کښی خپور شوی دی . دغه تعدیل له مخیٔدپاکستان حکومت واك لری چه هراوسنی ګوند دحکومت پهٔضد دفعالیت په تورمنع اوټول شته یــی ضبط کړی .

دغه راز دپاکستان حکومت اجازه لری په دغه اساس دهرډول ګوندونو دتشکیل ســره له موافقی نه ډډه وکړی .

دجمهوری ریاست په فرمان کښی حکومت دغه پخوانیٔاختیارونه دحکومت په ضددفعالیت په توردخلکو دسیاسی فعالیتونو دمنع کولو اوبانیولوپه بارهٔکښی تائید شوی دی .

درویټر نماینده تبصره کړی ده چه دنویو اختیارونو له مخی دخان عبدالولیخان پهٔمشری ملی عوامیٔګوندچه دپاکستان دحکومت بانفوذه مخالف ګوند دی دنورو ګوندونونه زیات دخطر سره مخامخ دی .

دپښتون زلمی په نامه ددغه ګونددځوانانو موسسه دحکومت دپخوانیو اختیارونو له مخی منعٔکړی شوی اودملی عوامی ګوند دری تنه ستربلوچی شخصیتونه دڅوار لسو میاشتونه

راهیسی بې له محاکمې بندیان دي اوپه دې وروستیو وختونو کښې دملي عوامي ګوند یو شمیر مامورین دیولږهغو چاودنو سره دارتباط په تورنیول شوي اوبندیان شوي دي چه‌په پښتونستان اوبلوچستان کښې شوي دي .

سیاسي کتوونکي وایي چه د پاکستان دحکومت دغه اقدام په څرګندډول دهغه هیواد داساسي قانون دروحیې سره مخالف اویوپوره غیردیموکراتیک اوجابرانه حرکت دی اوحقیقي مقصدیې دګوندونو اودپاکستان د حکومت دمخالفو قوتونو له منځه وړل اودپاکستان د موجوده نظام زیات ټینګښت دی .

دلړم ۸ :

دپاکستان دملي اسامبلۍ غړی او دمتحدې دیموکراتیک جبهې سکر تر جنرال ښاغلی غفوراحمد په یوه ویناکښې غوښتنه کړې ده چه دحکومت له خواپه څېره شوي سپینه‌پاڼه باندې دبحث‌کولو دپاره دې دملي اسامبلۍ اوسنایوه ګډه غونډه راوبلل شي اوپه دغه غونډه کښې دې دمخالف ګوندډغړوووینا دراډیو اوټلویزیون په ذریعه خپره اوورځپاڼې دې له دغوویناووڅخه په بیطرفه توګه رپوټونه ترتیب کړي .

غفوراحمد ویلي دي چې که دده دغه‌غوښتنه ترسره شي نوولس ته به‌په ډاګه څرګنده شي چه دبلوچستان په مسئله‌کښې حکومت څومره پړدی .

پروفیسر غفوراحمد زیاته کړې ده چه دجمهوري اصولو له مخې یکاردي چه‌دحکومت له نظره سره یوځای دمخالف ګوند نظرهم ولس ته وړاندې شي .

دلړم ۹ :

دپښتونستان دسوات له مرکز سیدوشریف نه‌په رارسیدلي خبرکښې ویل شوي دي چه په هغه سیمه کښې دپاکستان دحکومت په خلاف دآزادي غوښتونکو فعالیت روان دی چه پکښې دبمونو چاودنې هم شاملې دي .

په خپرونو کښې ویل شویدي چه په‌څینو ځایونو کښې دبم په چاودنو یوشمیر وداني زیانمن شویدي .

دمردان نه په رارسیدلو خبرونو کښې‌ویل شویدي چه دملي عوامي ګوند مشر خان عبدالولیخان دمیرویس نیکه دکالیزې دمراسمو دنمانځنې په غرض دملي عوامي ګوندله خواپه ترتیب شوي غونډه کښې په خپله وینا کښې وویل : چه دپاکستان دحکومت مامورین دهغه حکومت دخوشحالولو دپاره دملي عوامي ګوند په ډلوباندې ظلم کوي .

خان عبدالولیخان زیاته کړه چه ۲۷ کاله وشو چه زموږ دولس سره زورزیاتي کیږي اوپدې وختوکښې خبره دیته رسیدلې ده چه دولس دصبر حدتمام شوی دی هغه وویل : دپاکستان له حکومت نه‌ولس کرکه کوي اوکه پاکستان دغه خبره نه مني دپولیس او امنیتي قواؤ دمرستې نه پرته دې په مردان کښې یوه جلسه وکړي چه جال ورته معلوم شي ولې خان دپاکستان حکومت په دې خبره وغنده چه دجمهوریت په ضد دخپل اقتدار ددوام دپاره هرناوړه عمل کوي .

خان عبدالولیخان زیاته کړه چه‌دپښتونستان موجوده ایالتي حکومت غیرقانوني دی او د

پاکستان حکومت په زور په پښتونستان حکومت کول غواړی .

دملی عوامی گوندمشر زیاته کړه چه دمیانی اوخپل ملیت سره دپیښتنو دمینی دغه لوی ثبوت دی چی دپاکستان واکمن گوند دملی عوامی اوجمعیت العلماء اسلام گوندونو یو غړی هم په پیسو پرمتونو په واکمن گوند کښی شامل نکړای شو. دپاکستان د حکومت دناوړه چارو په باب ولی خان وویل چی پښتون قوم په پیسونه خرڅیږی خوکه څوك زموږ سره دجمهوریت په ځای دشمنی کول غواړی. نوموږددغه دښمنی مقابله کولای شو. هغه وویل چه که چیری دپاکستان حکو مت په بلوچستان اوپښتونستان کښی زموږاکثریت نه منی نوموږهم په سند اوپنجاب کښی دهغه اکثریت نه منو .

پدغه غونډه کښی دپښتونستان سترمشر جناب عبدالغفار خان هم وینا وکړه اوپښتنو ته یی دزیات اتحاد اویووالی اوخپل ملی هدفو ته درسیدوپه لاره کښی دمجاهدی توصیه وکړه.

دلړم ۱۰ :

دامریکا دباندنیو چارو وزیر ډاکتر هنری کسینجر دافغانستان دحکومت په بلنه د۱۳۵۳ کال دلړم په لسمه نیټه ادفغانستان جمهوریت ته رسمی سفروکړ اودهغه دسفرپه آخرکښی ددواړوخواوو له خواگډه ابلاغیه خپره شوه . چه په دغه گډه ابلاغیه کښی داهم ویل شویدی: «دواړوخواؤ موافقه وکړه چه ددولتونو ترمنځ داوسنیو ستونزواواختلافونو دپاره ددایمی او دوامداری روغی جوړی دحل دلاری دپیداکولو له پاره دټولواړخونو ترمنځ مثبتی اوگټوری خبری دی .»

دلړم ۱٦ :

دباندنیو چارو دوزارت نطاق په بهاول نگرکی دپاکستان دصدراعظم ذوالفقار علی بوټو د وروستی وینا په باب چه په هغی کښی یی ادعا کړی وه، یوزیات شمیر ورانکارو چه په ټول پاکستان کښی دبم داچولو په تورنیول شوی اعتراف کړیدی چه په افغانستان کښی دچاودیدونکو موادو داستعمال د پاره روزل شویدی دباختر آژانس دیوی پوښتنی په ځواب کښی وویل : دغه شان بی اساسه تورونه چه دپاکستان دلانجو په حل کښی ددغه هیواد دحکومت دکمزوری ښکارندوی دی پخواهم څو څله دپاکستانی مقاماتوله خوادافغانستان په خلاف لگول شوی اوافغانستان هغه ردکړی او یوځل بیا هغه له حقیقت څخه لری بولی اوپه کلکه یی ردوی .

دلړم ۱۸ :

دبهرنیو چارو دوزارت داطلاعاتو مدیریت خبرورکړچه دافغانستان په فضایی قلمرو باندی دپاکستان دنظامی هیلیکوپتر د تیری له امله دپاکستان دحکومت درسمی معذرت او ددغه هیلیکوپتر دعملی دخوشی کولو نه وروسته پرون دپاکستان نظامی هیلی کوپتر د هغه هیواد حکومتی مقامونو ته وسپارل شو .

دلړم ۲۱ :

دباندنیو چارو دوزارت نطاق وویل : چه دځوورځونه راپدی خوا یوشمیر بلوڅو دخپلو ښځواوماشومانو سره دپاکستان د حکو مت

دظلمونو دشرڅخه دافغانستان خاوری ته پناه راوړی ده .

نطاق وویل : چه دسږکال دوړی دمیاشتی په١٦ نیټه ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم دبلوڅو دآزادی غوښتونکو په مقابل کښی د پاکستان دنظامی عملیاتو دناوړه عواقبو نـه داندیښنی په څرګندولو سره داسلامی هیوادو مشرانو اودملګروملتو دموسسی سر منشـی داسلامی جرګی عمومی منشی ته په یو پیغام کښی دبلوڅو بی‌ګناهو خلکو خواشینوو تکو حالاتو ته چه دپاکستان نظامی قواوور باندی بیرحمانه یرغل کړی اوددوی په‌کورونـو او کروندو باندی پرله پسی بمبارکیدلـی د دوی پاملرنه‌اړولی اوویلی‌یی ووچه‌دغه‌کاردانديښني وړحالت پیداکړیدی اوپدی سیمه کښی یـی سولی اوامنیت ته خطرونه پیداکړیدی .

نطاق وویل : دپاکستان دصدراعظم‌ذوالفقار علی بوټو داکتوبر د١٥نیټی داولتیماتوم نیټی دتیریدووروسته اودوونوروميااشتو دپاره دهغی داوږدولو داعلان ادسپین جعلی کتاب پـــه خپرولو سره دپاکستان دنظامی قواووپه تیره بیادهغه هیواددهوایی پوځونو عملیات زمونږ په بلوڅو ورونو دیرزیات شویدی اودعملیاتو ددغوزیاتولوله امله دلړم دیولسمی نیټی نـه تر١٩نیټی پوری دوه سوه ډیرشوتنومهاجرو دافغانستان خاوری ته پناه راوړیده .

نطاق زیاته کړه چه دافغانستان حکو مت دغو مهاجرینوته چه زیات شمیر ماشومان او ښځی هم پکښی دی مخصوص‌کمپ جوړکړیدی اومربوطومقامونو ته یی امرورکړیدی چه‌ددوی دخوراک، څښاک اودسرونو دساتنی په غرض سمدستی اوګټوراقدامات وکړی .

دلړم ٢٥ :

دباندنیو چارو دوزارت نطاق دپنجشنبـــی په ورځ وویل چه دافغانستان خاوری تـــه د بلوڅوپناه وړونکو جریان دوام لری .

لکه چه دلړم له شلمی نه تردرویشتمی‌پوری دښځواوماشومانو په‌ګډون یوسلوڅوارلس تنو نوروډپاکستان دحکومت دظلم اوزیاتی اوددغه هیواددپوځی قواو دبیرحمانه حملوله لاسه د افغانستان خاوری ته پناه راوړ یده .

پدی ترتیب دهغو پناه وړونکو شمیرچه د پنجشنبی ترور ځی پوری افغانستا ن تـــه راسیدلی دری سوه څلور څلو یښتو تنوتـه رسیږی.

نطاق زیاته کړه چه دافغانستان دحکومت مربوطو مقاماتو او دافغانی سره میاشتی‌موسسی دبلوڅوپناه وړونکو دلار ښوو نی خوراک ـ څښناک استو ګنی اوساتنی دپاره ګټوراومنسجم پروګرامونه تر لاس‌لاندی نیو لی دی .

دلړم ٢٧ :

بلوڅو پناه راوړ ونکو افغانستان ته‌دخپلو دپناه راوړلو دعلتونو دڅرګندو لو په‌طرز کی داسی‌وویل :

(کله چه دپاکستا ن الو تکو په‌پرله پسی بمباریوپه بی دفاع خلکوښځو ماشو مانو او سپین ږیرو باند ی دژوندانه ډګر تنګ‌کړاو زمونږ په کورونو یی اوربل کړله دی پرته‌بله چاره پاتی نشوه‌چه خپل‌وطن پریږ دواوخاند افغانی ورونو دمهربانی په لمن‌کښی واچوو.) همداوچه سره ددی چه پنجا بی‌سپا هیانـو

کلکه خارنه کـــوله اوپه ښځو اوماشومـــانو باندې یې له‌ګولیو اوبرچو سره بریدکاوه یو یو تن‌یادوه دوه تنه یاپه زیا ته اندازه‌دری دری تنه دشپې له‌پلوه‌له خپلو کورونو را وو تل دغرونواوبیا بان له لاری اوپه هغو سختولارو **چه تنګ راتګ پری سخت دی راروان شوو.**

پداسې حال کښې چه داتیا کلن سپین ږیری په‌سترګو کښې او ښکې پیداشو ی‌وی‌خپل سریې‌راپور ته کړوی ویل :(په هغه ډیربد حالت‌سره‌چه تصور یې کید ی نه‌شي په بیلو بیلو بلوڅوقبایلو په تیره بیا د مری په‌قبیلې باندې‌له‌څه مودی را هیسې‌دپاکستانوسپاهیانو بمباری اوډزی کیږی.) ښاغلی مهربان خان مری‌چه ستونی یې‌ډک ډک کیده‌هغوړوماشومانو ښځو اوسپین ږیرو ته‌چه شمیر یې‌دری سوو خلورخلو یښتو تنو ته رسیده‌ګو ته ونیو له **وی‌ویل: (دورځی له‌پلوه پټیدو اودشپې مولار** وهله‌اوپدی توګه زیاتره پښتی‌لو خی په‌هیڅ **ډول وسایل اوجامې یی نه‌وی‌څه دپاسه دوی** میاشتی‌مودشپې‌له‌پلوه لارو هلی ده)۰

(هغې سپین سری ښځې‌چه‌عمر یې‌له اویاو کالونه زیات بریښیده خپلی لو خی پښې‌چه‌د لاری اغزیو اوډبروزښتی زیاتی ژوبلی‌کړی وی‌وښود لی اووی ویل میړه اوخلور زا من می‌ـشرودرمندوډلیرا و بختیار د پاکستانی الوتکو په بمبارد یو کښې مړه شو ل زمونږ دکورکالی‌یی‌وسوزو ل اودافغانستان لورته‌له راتګ‌نه‌پر ته هغه هم دشپې له‌پلوه له‌کوچنیو ماشومانو اونجونوسر ه بله چار ه را پاتـــې نشوه۰)

سلیمان‌هغه هلك چه له لسو کالو زیات عمرنلری په‌درد منده لهجه‌یی وو یل :(ماته هیڅ‌شی او هیڅوك ندی پاتی شوی ته ل‌یی ووژل اوماد کورنی یوازنی غړی دخپلووطنوالو **په‌پناه اوملاتړکښې دغرونو اودښتو** لاره غوره کړه۰)

یوی‌بلی سپین سر ی ښځې چه ځان‌یی‌د یاربازاوخیر موربلله وویل (دواړه زامن‌می په‌بمباری کښې ووژل شو ل اومونږ ونــــه غوښتل چه ددښمن منګو لو ته ورشو)۰

پدی مینځ کښې یوه‌ځوان غږوکړ (پوهیږی **داولی په ټولوبې دفاعو باندی بمباری‌کوی او هم دبلوچستان په علاقه باندی ګولی وروی)** پر ته‌ددی چه‌ځما دځواب انتظار وباسی وی ویل:(ددی دپاره چه پیپلز پارټی ته مورایی ندی‌ورکړی سرواوځوانانو وروسته له هغه‌چه په‌خپله‌په خلکومربو ط محلی حکو مت‌له‌مینځه یوووړل سخت عکس العمل وښو د او ددی دپاره چه دخلکو دحق غوښتنی غږ یی غلی **کړی‌وی دپاکستان حکومت دمشرانواو ځوانانو** په‌نیولو لاس پور ی کړ اوپدی هم قانع نشو **په‌هوایی بم غورځو ونکو توپونو توپکوسره** یی‌په‌بلو چستان‌باند ی یرغل وکړ۰)

دوی‌لو مړی دبهلو ل علاقه بمباری کړه وروسته له هغه‌یی پر له پسې اوه ور ځـی په‌کچل تل بمباری وکړه دیار لس تنه یی بندیان کړل‌اوڅه دپاسه څلور سوه تنه یی ووژل۰

دوی دخلکو په مال اوسر صر فه ونکړه‌او ددغی‌سیمی دخلکوڅه ناڅه دڅلوریا پنځــــه

ملیونو روپیو مال یی تالان او لوټ کړ.

وروسته دبم اچولو لمن دپور کوریه گنجی‌اوسپین تنگی سیمو ته پراخه شوه‌اوځه دپاسه دری سوه تنه یی ووژل او خورا کی موادیی ...) ښاغلی مهربان‌خان دزلمی له‌خولی خبره‌ونیو له اووی ویل :(هغوی ځا رو ی خوراکی مواد او خلك بمبار ی‌کړل‌چه دلوږی ومری.)

ده وویل: (پاکستان بندیخانی ټولی په پښتنو اوبلوڅوډکی شوی او څرنگه چه‌په‌بندی خانوکښی ځای‌ندی پاتی شو ی دلویو کلاگانو نه‌یی‌بندیخانی جوړی کړیدی).

ده داهم وویل دکوټی لوره یی مچ سبی‌کولو، په‌سیمو کښی چه پخپله دهغه ځای‌دی اوهرناوی کښی هر څومره ځوانان‌اود کارخلك چه دپو ځیانو لاس ته‌ورځی‌بندیانوی یی.

‌دغو بی کوره خلکوسر نو شت یو ځل بیا د تاریخ خونړی پښی ستر گو ته دروی.

داکیسه نه‌وه داستا ن او فانتیزی هم نده‌د فلسطین دبی‌کوره خلکوددوهم جنگ د پیښو کیسه نه‌کوم‌بلکه یو دردونکی ننني تر اژیدی واقعیت دپښتو نستان اوبلو چستان په‌علاقو کښی دملی عوامی حکو متونو له مینځه تلونه وروسته خو نړی پیښی وشوی او د پاکستان حکو مت‌چه دبلو څو او پښتنودخلکو دقهرپه مقابل کښی سلیم منطق نه درلود له‌زورنه‌یی کار واخیست اودسرتیرو اوقومی مبارزینوله بندی کولو وروسته یی دبلوچستان دسیمو په‌بمبا ری لاس پوری کړ. خود انسانیت‌نه‌په‌دغو خلافو عملونو سر ه‌نه‌یواځی په‌سیمه کښی دحق غوښتنی اورمړ نه‌شو بلکه دغه‌اورنور هم زیات شو. او دظلم‌اوحقه‌حقوقو دغصبولو په‌ضدیی قوم نور هم راوپاروم‌هربان خان‌وویل (دافغانستان دحکو مت او زمونږد افغانی ورونو دتودهرکلی اوخلاصه غیږزمونږد ټپونودپاره ملهم شوه‌او اوس دهغو نوروله فکرخخه چه په‌ځای کښی پاتی شوید ی او په بلوچستان او پښتونستان کښی زمونږ د ځوانانو د مبا رزو دنتیجو نه‌پر ته کومه بله اندیښنه‌مونږ نه‌لرو).

یوی بلی ښځی چه ځلور زا من یی‌له‌لاسه ورکړی او دهغوی کوچنی ما شوما ن اوښځی ورپاتی شویدی‌وویل :

په هیڅ ملت کښی په‌انسان باندی داسی ظلم‌ندی شوی خوزمونږ زامن تر هغه‌و خته پوری چه خپل ملی هدف تر لاسه نه‌کړی‌له مبارزی‌نه‌لاس‌نه اخلی .)

دلړم ۲۷:

دپښتو نستان د آزادی غو ښتنی د لاری یوه مجاهده خدایی خدمتگار حباب خان دهغی ناروغی له‌امله چه ورپیښه شوی وه د۸۵کلنی په‌عمرپرون په‌نادر شاه رو غتو ن کښی وفات شو.

دمرحوم‌حباب خان دفاتحی په مجلس کښی دسرحداتو د وزارت او دهغه مرحوم دکورنی له‌خوا‌دشاه دوشمشیره علیه‌الرحمه په‌جومات کښی واخیستل شوه دعظمی دصدار ت -

مرستیال ډاکتر محمد حسن شر ق د مر کزی کمیټې څېنوغړو، دکابینې څېنوغړو، لوی درستیز ډګرجنرال عبدالکریم مستغني یو شمیر جنرالانو عسکري او ملکي مامورینو اونورو ډیرو خلکو ګډون کړی وو. او د مر حو م روح ته دمغفرت دعاوشوه. مر حو م حباب خان دپاکستان د ـ ظلمو نوله کبله په ۱۳۲۸ کال کښې افغانستان ته هجرت کړی وو.

دلړم ۲۸:

دافغانستان ملي مشر او ددولــت رئیس په خپله مر که کښې دتایمز افانډیاد نما ینده **بناغلي دلیپ موکــرجي سره دپښتونستان د** قضیې په ارتباط دهغه دسوالو په ځواب کښې داسې وفر مایل :

پوښتنه :

په تیر او ړی کښــــې دا ویر ه وه چه افغانستان **یوی جګړی ته راکښل شي اوس حالات څنګه سنجولی شيء په تیره بیا دملي** دفاع دتقویې اوله راتلونکو **بحرانونو سره د** مقابلې دپاره څه ګامو نه ا خستــــــــل شویدي.

ځواب: البته **پاکستان** سره زمونږ رو ابط پوره روښانه **دی پاکستان تل په تیره بیا په** افغانستان کښې **دجمهور ی نظام له جوړیدو** وروسته هڅه کړی ده **چه په افغا نستان کښې ناکراري پیداکړی اودهغوی پروپاګنډدوام لری د پاکستان دپروپاګنډمقصددوه شیان دی یویې داچه غواړی دافغانستان پــه نسبت د نــړۍ** ذهنیت ګډوډ کړی او دبلې خواپه دغه ډ ول غواړی پخپل هیواد کښې دننه نا کراری اوبد **بختي د سترګـونــــه پټې کـړی . امکـــــان شته څه وخت مخکښې** به تاسې اوریدلی وی چه پاکستانی منابعو وویل : **افغانستان په پولو** کښې نظامی سو قیات وکړل په عین حال کښې **پاکستانی** منابع پرو پاګنډکوی **چه افغانستان** **پخپله** خاوره کښې سر تیری روز لی ، **روزی اوپاکستان ته یې لیږی پداسې حال کښې چه داتورونه بیخي دروغ دی اوبیاوایې چه څه دپاسه** سلونو او زرونو **د** ظلم **تیری اوبی عدا لتی** له لاسه **پاکستان** ته پناه راو ړی ده .

پداسې حال کښې **چه** دوی هغه **کو چیان دی** **چه په پیړیو پیړیو په تاکلي موسم کښې لدغه ځایه** هلته ځي دپاکستانی منابعو له **خواهمد غه رازضد** ونقیض ویناګانی شوی او کیږی **چه البته دغه** ډول تبلیغات ور ځ په ور ځ کې کیــــــــږ زیاتوی.

دافغانستان **په شان یو ملت چه دخپلــــو** وروسته پاتې کیدلو په لری کو لو بخت دی اوهڅه کوی چه خپل اقتصا **دی مشکلات لری** **کړی** او تل سو له دوست **دی هیڅکله د جنګـ** هیله نه لری البته دا خبر ی یواځې **پاکستان** جوړی کړیدی .

زمونږ هیله تل داده چه دنړۍ دټولوخلکو سره په روغه جوړه ژوند **وکړو**. **البته دخاوری** ددفاع وظیفه دهر ملت **ملي وظیفه ده تر کومه** ځایه پوری چه په **افغانستان پوری اړه پیدا** کوی دخپلې دفاع دپاره باید **هغه تیاری ولری** **چه په واک یې دی اوداټولو دپاره یــو مــلي** مکلفیت دی خو زمونږ هیله داده **چه یوه ور ځ** **نړۍ هغه ځای ته ورسیږی چــه اصلا دمسلـح**

کولواودجنګ دپاره هیڅ ضرورت پاتې نشي.

پوښتنه:

څه وخت مخکښې دافغانستان یو نظامي هیأت دیوه جنرال مستغني په مشرۍ مسکوته لاړاوپدې وروستیو وختونوکښې نوی ډیلي ته هم یو هیات لاړ ایادامو ضوع دافغانستان ددفاع دقابلیت په پیاوړي کیدوپوری ارتباط لري.

ځواب: زمونږ ملي وظیفه ده چه د خپلې دفاع دپاره تیاری ونیسو. ددې موضوع د جزییاتو به باب دځواب له ورکولو نه بښنه غواړم.

پوښتنه :

پدې وروستیو وختونو کښې دایران پاچا دبلوچستان په باب ځینې خبرې کړي دي اوواقعه یې هلته دپاکستان کورنۍ موضوع بللې ده اوهم یې دافغانستان سره دپاکستان داختلافونو حل و فصل ته دمساعدت د - پاره دخپل تیاری خبری کړیدي پدغه باب ستاسو جناب نظریه غواړم.

ځواب: دبلوچستان دموضوع په باب بایدووایو چه بلوچستان دجغرافیا یي موقعیت له نظره له افغانستان سره ګاونډی دی. اوهغه خلك دافغانستان له خلکو سره ډیر نژدې تاریخي اوکلتوري علایق لري نو هره ناآرامي زوریدل اوبدبختي چه پدغه ځای کښې دهغه خلکو ته پیدا کیږي هرو مرو په افغانانو باندې اغیزه کوي او ممکنه نده چه په افغانستان کښې دهغه تاثرات انعکاس ونکړي.

افغانستان تل یواصل تائید کړی او هغه زمونږ د پښتنو اوبلوڅوورونو ملي آرزو ګانو ملاتړ دی دا په خپله په هغو خلکو پوری اړه لري چه دځان او خپلې ایندې په باره کښې څه فیصله کوي او څه مني.

دافغانستان او پاکستان داختلافونو دلرې کولو دپاره دایران دپاچا دکوښښ په برخه کښې باید ووایو چه دایران پاچا ځما دصدارت په وخت کښې هم کوښښ وکړ چه ددواړو - هیوادو مناسبات ښه شي.

ښایي دوی اوس هم دغه شان فکر ولري خو پدغه برخه کښې نه دهغوی له خوا هیڅ ډول پیشنهاد وړاندې شوېدی اونه زمونږ له خوا دغه شان پیشنهاد شویدی.

پوښتنه :

دوی ورځې پخوا ما کندهار ولید او ځینې هغه بلوڅان می ولیدل چه له بلوچستان څخه یې افغانستان ته پناه راوړیده دهغوی شمیر څه ناڅه دری سوه تنه دی دبوټو دهدایت په اثر چه خپل پوځونه یې له مری څخه مینګل ته سوق کړیدي امکان شته دبلوڅو پناه راوړونکو شمیر زیات شي اوس لکه څنګه چه لیدل کیږي افغاني مقامات له پناه - راووړونکو سره مرسته کوي که چیرې دهغو شمیر زیات شي ایا دملګرو ملتو دپناه وړونکو له اداري څخه به مرسته وغواړي.

ځواب :هوالبته کله چې دبلوڅو پناه وړونکوشمیر زیات شي هغه وخت به مجبورو اوسو دغه موضوع دغې اداري ته وړاندې کړو خو تراوسه پورې مودغه اداره پدغې موضوع

باندې نده‌خبره کړي.

دلیندی ۲:

دپښتو نستان دپیښورڅخه رارسید لی ــ خبرواییچه دتحر یك استقلا ل مشرښا غلی اصغر خان په پښتو نستا ن او بلو چستان کښی دپاکستان دحکو مت د اعمالو دغند نی په ترڅ کښی په‌لیا قت باغ کښی دپښتنواو بلوڅو په‌غو نډه‌باندې دپاکستا ن د نظامی قواوو په ډزو هغه حکومت ته سخت بد وویل‌اوزیاته یی کړه‌دپاکستان حکو مت دې چی د خپلـــو مظالموله لاسه‌یی په سوو نو بلو څاوپښتانه افغانستان ته‌په هجر ت مجبور کـــــړی دي.

اصغر خان وویل ــ دپاکستا ن د حکومت دغه ظالمانه اقدام بەډیری ناوړی‌نتیجی‌ورکړی اودبدعواقبو مسو ل به‌یی‌په‌خپله دغه حکومت وی هغه اخطار ورکړ چه پښتون او بلوڅ ولس اوهمد غه شا ن دپاکستا ن و لسونه‌بەد پاکستانی حکو مت سره دد وی داعما لـــو حساب وکړي.

دلیندی ۲:

دپښتونستان له پیښور نه په راسید لـــی خبرکښی ویل شویدی چی دجمعیت العلمـــای اسلام گوند مشر دپښتونستان پخو انی‌وزیر اعلی ښاغـــلی مو لانا مفـــتی محـــمود پـــه پښتونستان اوبلو چستا ن کښی د پاکستان دحکومت دمظالمو دغندنی په تر څ کښـــــی وویل هغه حکو مت په دغوسیمو کښی یوځل بیاهغه مظالم تکرار وی چه د بنگله د یش ترجوړیدو پخوایی په‌بنگا ل کښی کـــــړی دي.

ښاغلی مولانا مفتی محمود وویل بلوڅ اوپښتانه دپاکستانی مظالمو نه تنگ شوی‌او دظلم په خلاف یی ټوپك ته لاس کړی‌دی‌خو داحتمالی سختی جگړی مسولیت به یوا ز ی دپاکستان دحکومت پەغاړه وی.

بایدوویل شی‌چه‌دپښتو نستان په مختلفو سیموکی دحکو مت په‌خلاف ولسی مخالفت اود آزادی غوښتنونکو له‌خوا مجادلی روانی دی اوددغه فعالیتونوله وجهی پاکستان ته د یـــر مالی اوځانی تاوانونه رسید لی اورسیږی.

دلیندی ٦:

ددولت رییس اوصدرا عظم ښاغلی‌محمد داود دملکرو ملتو دمو سسی دعمو می منشی دوکتور کور ت والد هایم په عنوا ن دخپـــل پیغام‌په‌تر څ کښی د ۱۳۵۳ کال‌دو ږی‌دمیاشتی په شپاړسمه نیټه دبلو چستان داندیښنی‌وړ حالاتو اوپه هغی سیمه کښی د پاکستا ن‌د حکومت له‌خوا دبیر حمانه ډله‌ایزووژنوسیاست ته‌په‌تیره بیاپه بلوڅو باندی دپراخو اوعمومی بمباریوله کبله دبین المللی‌ټولنوخاصه‌پاملرنه رااړولی وه.

دپاکستان‌صدرا عظم ذوالفقار علی بوټـــو دملگروملتو دمو سسی دعمومی منشی‌په‌عنوان په‌ځوابیه‌لیك کښی دحقایقو په‌اړو لو سره‌پر افغانستان باندی یولړ بی اسا سه تو رونه ولگول چه ددولت رئیس اوصدرا عظم د ۱۳۵۳ کال دلیندی دمیاشتی دشپږ می نیټی دخپل پیغام‌په‌تر څ کښی‌هغه ردکړل او دبلو څود خلکو دخرابو حالاتو او دافغانستان‌اوپاکستان

ترمنځ دسیاسی اختلاف دمربوطو حقایقوپه باب یولړ مطالب شرح کړی دی.

ددولت دښاغلی رییس اوصدراعظم د پیغام متن

کابل : ۱۹۷٤ کال دنومبر ۲۲
د۱۳۵۳ کال دلیندی٦:

جلالتمآبا!

ماسناسو دجلالتما ب په عنوا ن ۱۹۷٤ کال دسپتامبر دمیاشتی د(۷) نیټی دلیك پواسطه د هغی اندیښنی وړحالت ته دملگروملتودموسسی دغړوهیوادو پاملرنه راجلب کړه چی په دغی سیمه کښی سوله او امنیت چی افغانستان هم په هغی پوری تړلی دی سخت په خطرکښی ا چو لی دی.

نوموړی لیك خرنگه چی غوښتنه شوی وه د ۱۹۷٤ کال دسپتا مبر دمیاشتی دپنځه ویشتمی نیټی پـ ۲٤ رسمی سند په تر ځ کښی دملگرو ملتو ددارالانشا له خوا دهغی موسسی غـړو هـیوادونو تهوویشل شو.

افغانستان د ملگرو ملتو دیو غړی هیوادپه توگه خپله وظیفه وگڼله چی تاسو جلالتماب او ستاسو پواسطه دملگرو ملتو غړی هیوادونه اوټولی بین المللی ټولنی سولی اوامنیت ته ددغه تهدید څخه باخبره کاندی •

افغانستان عقیده لری چی ټول غړی هیوادونه مکلف دی چی دملگرو ملتو موسسه له ټولـو حالاتوڅخه خبره کړی اودهغو حوادثودپیښیدلو مخنیوی وکړی چی سوله گواښی.

دافغانستان اندیښنه چی دنو موړی لیـــك پواسطه په اطلاع ورسو له شوه دهغو ناوړو عواقبوپه نسبت ده چی ښا یی دبلو څودآزادی غوښتونکو پر ضد دپاکستان دحکومت دسیاست په نتیجه کښی مینځ ته راشی. دغه اند یښنه د بلوڅو دآزادی غوښتونکو په مقابل کښـــی د پاکستان دحکو مت له خوا دهوایی بمبا ریوپه گډون دقوی د سیستماتیك استعمال څخـــه وروسته چی دسیاسی مشرو عو غوښتنو دله منځه وړلو او دخپلوحقه ارزو گانو پر ضـــد خپل مقاومت ته دوام ور کوی څر گنـــــده شوه.

له هغی څخه وروسته چه پاکستان نظامی قوه استعمال کړه او دزړو ښځو اوماشومانو په گډون په دله ایزه توگه دزرگو نو تنو او خلکو دوژلو دعمل مرتکب شو دبلو څو آز ادی غوښتونکو په غرونوکښی داسی ځایونو ته پناه یوړه چی دهستو گنی وړنه دی چی څو له هغــه ځای څخه دخپلو حقه حقو قو لاس ته راوړلوله پاره مبارزه وکړی.

دپاکستان مخالفو گوندونو او دبلوڅـــــو سیاسی مشرانودبین المللی موسسولکه د ملگرو ملتو دبشرد حقوقو دکمیسیو ن داســلا می جرگی ددارالا نشاء دسره صلیب اوهلال احمرد بین المللی موسسی او دبین المللی عمومی ښځنی دموسسی(امنستی انټر نیشنل) پاملرنه دغه حالت ته راواړوله چه دبین المللی اطلاعاتی او نشراتی وسایلو په واسطه سره له دی چی د پاکستان دحکومت له خوا کلك سانسور لگول شوی ووڼړی وال له هغه څخه خبرشـول.

دغه وخت وو چې دپاکستان صدراعظم دلومړی ځل دپاره دبلوڅو آزادی غوښتونکوله پاره اولتیماتوم صادر کړ اواعلام یی وکړ چې کهچیری هغوی د۱۹۷٤ کال داکتوبر دمیاشتی تر۱۵نیټی پوری تسلیم نهشی ددوی پرضد بهسخت اوپراخه نظامی عملیات شروع شی . پهدی اساس وچې دافغانستان حکومت چې دقوی دزیات استعمال اوتهدید دسیاست له ناوړو عواقبو څخه خبردی مجبورشوچې د ملګروملتو دموسسی دمنشور دبشر د حقوقو دجهانی اعلامیی اودبشر دحقوقو دتړونونوله اصولو څخه دغه ګړګند تیری ته ستاسو دجلالتماب اودملګروملتو دغړو هیوادو پام راواړوو .

دپاکستان حکومت د۱۹۷٤ کال داکتوبر دمیاشتی دلومړی نیټی دلیك په واسطهچې ستاسودجلالتماب په عنوان دپاکستان صدراعظم لهخوا صادر شویو خپلی نظریی ځرګندی کړیدی دافغانستان حکومت یوځل بیا خپله وظیفه بولی چه داوسنی حالت په باب خپل نظروړاندی کړی .

دپاکستان حکومت دحقایقو دلاس ته راوړلو دپاره دبین المللی تحقیقاتو پراساس پیشنهاد دپاکستان پهکورنیو چارو کښی مداخلهګڼلی ده . که چیری دحقایقو دپلټلوپه منظور د بین المللی تحقیقاتو غوښتنه دیوه هیواد په کورنیو چارو کښی دمداخلی په توګه وګڼله شی نودغه کار به بی لهکوم شرط څخه دځینو هغوحکومتونو دسیاست دسپارلو سره برابروی چې دبشر حقوق نقض کوی . دبین المللی تولنو په واسطه دحقایقودتحقیق غوښتنهلومړی دبلوڅو آزادی غوښتونکو اودهغوی د سیاسی مشرانو له خوا شویده چې دافغانستانحکومت ددغی غوښتنی پوره ملاتړ کوی .

نوپس دخنداوړده ځرنګه چې دپاکستان په لیك کښی ځرګنده شویده چې دافغانستان دحکومت له خوادبلوڅو دخلکو ملاتړ دپاکستان دسیاسی خپلواکی اودخاوری دتمامیت پرضد یوه طرحه ده دښاغلی بوټو په مکتوبکښی ادعاشویده چې دافغانستان حکومت دپاکستان دخاوری په ستروبرخوباندی ارضی دعواوړاندی کړی ده . دغه ډول اعلام دافغانستان دحکومت په واسطه هیڅکله اوپه هیڅ سویه نه د ی شوی اودهیڅ یوی منبع پهواسطه ثابت کیدلای نشی.

دپاکستان حکومت پرافغانستان باندی لهدی کبله تورلګوی چې په پاکستان کښی دننه په سیستماتیکه توګه ددهشت اچولو اوخرابکاری عملیات ترتیب مساعدت اوتشویق کوی دغه البته حقیقت لری چې آزادی غوښتونکی دټولو هغو وسایلو په واسطه چې پهلاس کښی یی لری دپاکستان دحکومت سره جنګیدلی د ی خودغه حقیقت نهلری چې دافغانستان حکومت پههغه کښی کومه برخه لرلی ده. که چیری اجازه ورکړی شیچهدبلوڅو دآزادیغوښتونکو مجادله ددهشت اچولو په توګه تعبیر شی پس داسی ویل کیدای شی چې دنړی په بیلوبیلو سیمو کښی ټول آزادی غوښتونکی ، دهشت اچوونکی دی پههمدی اساس ټیك نه ده چې دیوی ملی داعیی سیاسی مشرانو ته دفیودال

دمشرانو خطاب وشی دحقایقو دلاس ته راوړلو په منظور یوازی بین المللی تحقیقات کولای شی چې حقیقت واضح کړی .

له بین المللی تو لنی څخه غوښتنه ددی له پاره چې حقایق منځ ته راشی په هیڅ توګه یوفیوډالی طرزالعمل نشی ګڼل کیدای.دبلوڅو دخلکو مشری دبلوڅو دمنورینو او ځوانانو په لاس کښی ده، دپاکستان حکومت دخپل لیك په ترڅ کښی یادونه کوی چې دپاکستان دټولو خلکواساسی حقوق اوآزادی دهغه اساسی قانون پواسطه چې دپاکستان دټولو ایالاتو دنمایندګانو له خواپه دیموکراتیکه توګه مستقیما ترتیب اوتصویب شوی تضمین شویدی .

دبلوچستان منتخب حکومت چې د خلکو نمایندګی لری اودهغه ځای خلکو دنورو ایالاتو په څیر ټول هغه اساسی حقوق تضمین کړیدی لری .

خوپدی ځای کی باید یونه انکارکیدونکی حقیقت یادکړو اوهغه دادی چې دبلوڅو اوپښتنو منتخب نمایندګان په غیر قانونی توګه برطرف کړی شول اوزیاتره یی اوس په زندان کښی ژوند کوی .

دپاکستان په لیك کښی افغانستان ته (دمنځنیو پیړیو دیودولت) په توګه اشاره شویده چې (په هغه ځای کښی د سیاسی مخالفینو جسمانی له منځه وړل یوه قاعده ده نه یوه استثنی ، تیرکال یوشمیر برجسته افغانان په دغه سرنوشت اخته شول اوله دغو جملوڅخه زیاتره یی په کندوکښی بی له کومی محاکمی څخه په کړاونوکښی ژوند تیروی دغه - وینادحقایقو فاحشه اړونه ده) . زه یقین لرم

چې تاسو جلالتماب خبریاست چې په افغانستان کښی د جمهوریت د انقلاب څخه وروسته دجمهوریت دمترقی نوی رژیم دله منځه وړلو دپاره دپاکستان په لمسون یولړ کوښښونه وشول چې خائنان ګرفتار اومجازات شول خوبی له محا کمی څخه هیڅ مجازات نه دی ورکړ شوی افغانستان دخپل هیوادپه کورنیو چارو کښی دپاکستان دمداخلی په مقابل کښی دتل له پاره دصبر اوتحمل څخه کار اخیستی دی .

دافغانستان په کورنیو چارو کښی دپاکستان مداخلی دهغو سندونو پواسطه چې دافغانستان دحکومت په لاس کښی دی په اثبات رسیدلی شی .

دپاکستان صدراعظم افغانستان (دمځنیو پیړیو دیودولت) په نامه یادکړیدی . دغه یادونه په رښتیاچې دخنداوړده زه فکر کوم چې په آسیاکښی خپله دپاکستان څخه پرته هیڅ کوم بل هیواد ددغسی لقب دپاره دښه شرایطو لرونکی نه دی . له هغه ځایه څخه چې حکومت په سیستماتیکه توګه دبشری حقوق اودخلکو فردی آزادی ترپښولاندی کړیدی ، له هغه ځایه چې دیموکراتیکی موسسی یوازی په نامه شته اوله هغه ځایه چې دعسکرو او پولیسو بیرحمی دورځنی ژوندانه وحشتناکه حقیقت ګرځیدلی دی .

تباه کوونکی اونابود کوونکی جنګ چې اوس دبلوڅو دبی دفاع خلکوپه مقابل کښی روان دی دخلکو داساسی حقوقو اوبشری کرامت په مقابل کښی دپاکستان دحکومت له توهین څخه په ډکی رویی شاهد دی اوپه څرګنده توګه

تابتوی چی دهغه حکومت دغه راز اقدامات په هیڅ وجه دیوه عصری اودیموکراتیك حکومت اعمال نشی گڼل کیدای .

ستاسو دجلالتمآب په عنوان د پاکستان دصدراعظم په‌پیغام کښی یاده شویده چی (تیرکال یوسلو پنځوس زره تنه افغانی اتباعو پاکستان ته پناه وړی ده .)

دغه هم دحقایقو اړول دی دموضوع حقیقت دادی دغه افغانی اتباع افغانی کوچیان دی چی هرکال دیخنی په موسم درارسیدلو په وخت کښی دسیند دناوی دغاړوتودو سیموته مهاجرت کوی، دغه رسم اورواج یی دهغه وخت څخه تعقیب کړیدی چی دغه سیمی دافغانستان جزوی .

کله چی ددوبی تاوده بادونه شروع شی دغه کوچیان لوړوبرخوته بیرته راگرزی .

دکوچیانو دژوندانه طرز دپاکستان اوسنیو واکدارانو ته پوره معلوم دی، لکه چی د دوی تیرواسلافو اوپه تیرو لس کلنو دورو کښی برتانوی مقاماتوته‌معلوم و، نوپس‌دپاکستان حکومت‌په‌دی‌ښه پوهیږی‌چی‌که‌چیری دپاکستان دمربوطو مقاماتو له خوامحدودیتونه نه وضع کیدل او دغو خلکو ته دهغوی له خواآزاراو زور ونی نه پیدا کیدلی نو دکوچیانوشمیربه‌په عادی‌ډول‌سره‌له‌هغی اندازی څخه‌چی‌دپاکستان دصدراعظم په لیك‌کښی یادونه شویده په‌عادی توگه ډیرزیات وایی .

که څه هم‌دپاکستان حکومت په‌دی وروستیو وختوکښی یوسپین کتاب خپورکړی دی چی دپښتونستان حالات آرام شویدی او هغه خلك

چه دپاکستان دحکومت پرضدیی مبارزه کوله تسلیم شویدی .

غواړم دوه مهم انکشافونه چی دسپین کتاب دادعابیخی ردوی تاسوته ورسوم .

لومړی : دپاکستان حکومت داولتیماتوم هغه پخوانی وعده چی داکتوبر دمیاشتی۱۵نسیټه یی تاکلی وه دددومیاشتو له پاره اوږده‌کړیده. ددغی مودی اوږدیدل په‌ښه توگه ښیی چی دنظامی عملیاتو اوهوایی بمباریو د پراخوالی تهدید دآزادی غوښتونکو دحقه حقوقو دلاس ته راوړلو دپاره دآزادی غوښتونکو په مقاومت کښی هیڅ ډول بدلون نه‌دی‌راغلی اودپاکستان حکومت چی داولتیماتوم دهغی مودی په دننه کی دخپل مرام په پرمختگ بریالی نه‌شو مجبور شوچی په بلوچستان کښی خپلونظامی هدفونوته درسیدلوله پاره دخپل اولتیماتوم دپاره یوه نوی نیټه وټاکی .

دوهم : په‌دی وروستیو هفتو کښی دښځو اوماشومانو په‌گډون دری سوه څلورځلویښت تنوبلوڅانو دافغانستان خاوری ته پناه راوړی ده .

افغانستان ته ددغو خلکو راتگ دپاکستان دحکومت دظلم اوتشدد دپراخوالی اوزیاتوالی په‌تیره بیا دبلوڅو په‌خلکو باندی دهغه‌هیواد دنظامی قواو زوراوزیاتی چی بلوڅان یی‌مجبور کړیدی خپلی‌کروندی اوکورونه پریږدی‌ښیی.

له بلی خوادپاکستان حکومت دبلوڅو د مجاهدینو له پاره عمومی عفوه اعلام کړی ده اودخپل سپین‌کتاب‌په ویشلوسره‌په‌بلوچستان کښی حالات بیخی عادی څرگندوی اوله بلی

خوادخپل اولتیماتوم موده ددوومیاشتو لەپاره اوږده کوی .

دپاکستان دحکومت پەابلاغیو کښی دغـــه څرگندتضاد دغەکار تائیدوی چی د پاکستان دنظامیانو پرضد دبلوڅو دمجاهدینو پەمقاومت کښی دپاکستان دادعا پەخلاف هیڅډول کموالی نەدی راغلی .

داولتیماتوم دمودی اوږدیدل او افغانستان تە دبلوڅودپناه راوړونکو مهاجرت پە دیباره کښی دافغانستان دادعا ټیککیدل بیخی ثابتوی اودبلوڅو دخلکو اودپاکستان دحکومت ترمنځ دجنگ ددوام پە باره کښی دافغانستاناندیښنه تصدیقکوی ...

دغه رازپه څرگنده توگه دغەحقیقت تائیدوی چی دبلوڅو دبیگناه خلکو پرضد دهغەحکومت له خوا پەډله ایزه توگه دخلکو وژل اودناوړه اوبیرحمانه سیاست تطبیق کول ورځ پەورځ دحالاتو دخرابیدو موجب گرځیدلی دی .

دبلوڅو بشری اوسیاسی حقوق یی ترپښو لاندی کړیدی اوزمونږپه سیمه کښی دسولی او امنیت دپاره یی یوخطر منځته راوړیدی.

دغه پیښی ښیی چی افغانستان باید تاسو اوستاسو لەلاری دملگروملتو دغړو هیوادو او بین المللی ټولنو تە پە بلوچستان کښی لەدغه ناوړه حالت څخه خبردرکړی وای اونه یـــی پریښودلای چی دپاکستان دناوړه پروپاگنـــد دپنځی پردی څخه حقایق له سترگوپټکړی.

پردی اساس د۱۹۷٤ دسپتامبر د میاشتی داوومی نیټی دخپل تیرلیك مندرجه مواد بیـا تائیدوم اوهیله لرم چه د پاکستان حکومت دبلوڅو دآزادی غوښتونکو پرضد دقوی لـه استعمال څخه چی داولتیماتوم پەذریعه یـــی تهدید کړیدی ډډه وکړی هیله ده چی ستاسو جلالتمآب زمونږ زیات احترام ومنی .

محمد داود

دلیندی ۱۰:

دفرانسپرس نما ینده د راولپنډی نەخبر ورکړی دی چه دپاکستان دحکـومت مخـالف گوند یعنی دملی عوامی گوند څلورتنه مشران دلیندی په پښپږمه نیټه دلوړی څل دپاره دوی دبند نه شپاړس میاشتی وروسته محکمی ته بیول شوی دی.

دغه مشران دبلو چستان پخوانی گورنر غوث بخشبزنجوا یالتی پخوانی صدراعظـــم عطاالله مینگل خیر بخش مری اوسلطان محمد مینگل دی.

داڅلورتنه به دغلطو اتهاماتو په تورونو محاکمه کړی شی.

دفرانسپرس نماینده ویلی دیبلوڅیمشران چه دبند نه مخکښی یی دپاکستان دتـشپـه نامه دیموکراسی باندی کلك انتقاد کړیوو په ۱۹۷۲ کال کښی په سیاسی تور او دغه ادعا چه دپاکستان دکښو په ضدراپورتهشویدی دپاکستاندحکومت له خوابر طرف شوی وو خودپاکستان حکومت دشپاړ سو میاشتوبـی محاکمی بندنه وروروسته دغه دیدوی دمدنی جرایموپه تورو نو محکـــمی ته بیولی دی.

دفرانسپرس نماینده زیاتوی چەددغو کسانو دمحاکمی غونډی دبنگله دیش له بیلتونـنـه وروسته دبلوچستان په باره کښی دحکومت

دسیاست له مخی چه ددغه سیاست مقصد د حکومت ضد مخالفینو او مبارزینو دجبوروئو اوله غورونو څخه رابنکته کیدو اودپاکستان حکومت ته دتسلیمیدلو له لاری دبلوچستان دلانجی دپاره دحل دلاری موندل دی.

دپاکستان دحکومت ددغه سیاست سره دنظامی قوی استعمال هم یوځای دی.

دفرانسپرس نماینده ویلی دی چه هیله کیږی چه دملی عوامی گوند دمشرانو محاکمه په خو راتلونکو او نیوکښی په پنجاب یا کوټه کښی پیل شی دغه څلور تنه له دی ویریږی چه محاکمه بهیی په عنعنوی ډول وشی او دملوك الطوایفی سردارآن او ستر کسان چه دی ته مجبور کړی شویدی دحکومت او دخلکو دگوند ملاتړوکړی اوددوی په خلاف شاهدی ورکولوته مجبورشی. ویل کیږی چه دملی عوامی گوند مشران دعصری محاکمی غوښتونکی دی چه په خپل واك اوپرته دقیود وڅخه له ځانه دفاع وکړی شی.

دلیندی ۱۱:

درویترنماینده له اسلام آباد څخه خبر ورکړیدی چه دبلوچستان برطرف کړی شوی صدراعظم ښاغلی سردار عطاالله مینگل ویلی دی چه دپاکستان حکومت دده له نیولو یو کال په خوا کوښښ کړیدی چه له ده اودملی عوامی گوندله نوروبندی کړی شویو مشرانو سره دبلوچستان دمسئلی دسیاسی حل په باره کښی خبری وکړی ده وویل- چه حکومت په دغو کتنو کښی هغوی ته دځینو شرایطو له مخی ددوی دخوشی کولو پیشنهاد وکړ اوکله چه دوی دحکومت پیشنهاد ونه مانه دپاکستان حکومت په جلا جلا بندیخانو کښی دهغوی دبند امر صادر کړ.

مینگل ضمنا وویل -چه دپاکستان دقانون پخوانی وزیر عبدالحفیظ پیرزاده دفدرالی حکومت په نمایندگی پشنهادکړی ووچه دوی دی په حکومت کښی برخه واخلی.

ده وویل چه مونږ ته پیشنهادشوی ووچه په بلوچستان کښی یوائتلافی حکومت جوړکړو.

درویټر نماینده څرگنده کړیده مینگل دغوث بخش بزنجو اودملی عوامی گوند دنورودو دشخصیتونو یعنی دسردار خیر بخش مری او سلطان محمد مینگل په ملگرتیا سره په لاهور کښی دپاکستان دستری محکمی په یوځانگه کښی تر تحقیق لاندی نیول شویدی چه ددوی څلورواړو بند قانونی بڼه غوره کړی .دوی څلورواړو د څوورځنی څیړنی په موده کښی ویلی دی دهغو تورونو په خلاف چه دپاکستان حکومت دهغوی دمحاکمی دپاره لگولی دی دوی دجنایی جرایمو په اثرندی نیول شوی دپاکستان دحکومت هدف چه په بلوچستان کښی یی دملی عوامی حکومت له برطرفی نه اوه میاشتی وروسته دهغوی امرصادر کړیدی. داووچه دوی سیاسی روغی مجبورته کړی.

درویتر نماینده ویلی دی دبلوڅو دمشرانو ادعاوی دپاکستان دحکومت دسختی اندیښنی سبب شویدی.

دلیندی ۱۳ :

دالمان دخبر رسونکی آژانس نماینده له اسلام آباد څخه خبر ورکړیدی چه دملی عوامی

گوند مشر خان عبدالوليخان عقيده لري ددي دپاره چه پاكستان له تباهي څخه بچ شي بايد دپاكستان دحكومت له لاس څخه اختيارات واخستل شي . ده ددغه آژانس له نماينده سره د مركي په ترځ كښي اخطار وركړي دي چه ممكنه ده داسي حالات پيدا شي چه دحكومت مخالفين له خان څخه ددفاع دپاره وسلي ته لاس كړي اوله وسله والو پوځونو څخه استفاده وكړي.

دملي عوامي گوندمشروويل: همدااوس په پاكستان كښي ديموكراسي بيخي له منځه تللي ده . ده توروولگاوه چه دپاكستان دحكومت له خوا په پاكستان كښي په تيره بيا په بلوچستان او پښتو نستان كښي نيول، جسمي ځورولو اوسياسي قتلونو عموميت پيداكړي دي. ده پخپله حكومت دخان په خلاف په ځلور ځله كوښښ تورن كړ عبدالوليخان وويل: سره ددي چه حتي خلك هم پدي پوهيدلي دي چه دپاكستان حكومت به په ديموكراتيكو وسايلو سره له قدرت څخه ونه لويږي.

دى پخپله دحكومت په خلاف سياسي مبارزي ته دوام ور كوي. ده وويل په پاكستان كښي حتي يوه مخالفه ورځپانه نده پاتي شوي او نور جرايد هم دمخالفو گوند ونو په باب له پټي خولي څخه كار اخلي.

عبدالوليخان وويل خلك دپاكستان دحكومت په ديموكراسي هغه وخت يوه شول چه حكومت پدي وروستيو وختو كښي په دغه ايالت كښي دبلوچستان حكومت اوددغه ځاى پارلمان چه اكثريت يي درلود بر طرف كړ.

دلندن نه دبي بي سي يوخبر وائي چه دگاز دين په نامه مشهوري انگليسي ورځپاني په اسلام آباد كښي دخپل نماينده له قوله ليكلي دي چه په پاكستان كښي دپارلمان ديموكراسي حكومت هير كړي شوي دي اوحتي دپاكستان حكومت پخپله كله ناكله اعتراف كوي چه ديموكراتيك پارلماني حكومت له ماتي سره مخامخ شويدي.

دگاردين ورځپاني وايي چه دپاكستان د مخالفو گوندونو مشران دساختگي تورونو په اساس بند او محاكمي ته راكښل شويدي. مخالف گوند ونه اوس ددغي مو ضو ع په مطالعه بوخت دي چه دتل دپاره پارلمان پريږدي.

دگاردين دورځپاني په عقيده سياسي او اقتصادي بحرانو نو اودتربيلا دبند د ماتيدو وپيښي دپاكستان داقتصا دي پر مختگ اميدونه هم داوبودسرځگ گرځولي دي .

دلیندی ١٤ :

درويتر نماينده له اسلام آباد څخه خبر وركړي دي چه دپنجاب ستري محكمي دلينده په ١٢ خپل تحقيق ته دعوامي ملي دحزب دځلورو ليډرانو د مسئلي په باره كښي او داچه آيادډوى بندي كول قانون ووا كه نه خاتمه وركړه .

دمحكمي په جريان كښي چه پنځي ورځي ني دوام درلود دغه ځلورو ليډرانو شاهدان وړاندي كړل. دغه ځلورو تنو چه ښاغلي عطاالله مينگل دبلوچستان سابق صدراعظم اوښاغلي غوث بخشس بزنجو دبلوچستان بر طرف شوي گورنر هم پكښي شامل دي ويل دي چه د پا كستان

حکومت څکه ددوی دنیولو امروز کړی چه دوی دسیاسی مصالحی دپاره مجبور کړی.

دغه لیډران چه لهډیری مودیراهیسیبندیان دی ویلی دی چهدویته وعدهورکړشوی وه چه که چیری دوی په بلوچستان کښی دیو ائتلافی حکومت لهتشکیل سره چه په هغه کښیبه دخلکوگو ندهمشامل وی موا فقــه وکړی دوی‌به لهمجسمه خلاص‌شیاوټول هغه انہا مو نه چه په دوی بانډی لګول شوی دی بیرته به واخیستل شی اوله منځه په‌یوړل شی. خودوی حاضر نشول چه دپاکستان د حکومت دفشار او تعجیزیه اثر دخلکودنفعوپه خلاف سیاسی معامله وکړی.

دلیندی ۱٤:

زمونږ دپښتونستانی او بلوچستانی وروڼو حاجیانو لومړی کاروان په شپږو سړویسونو کښی ووړمه ورځ ترغرمی وروسته دسرحدونو دچړوله وزارت څخه دحج دفریضی په ځای کولو په نیت‌دکعبی شریف په لورو خوځیده. دحج دفریضی داد اکولو دپاره دپښتونستانی او بلوچستانی وروڼو څخه ۲٦۱ تنه سږ‌کال له افغانستان څخه بیت‌الله شریف ته تـلـی چه پنځوس تنه بهبی دهوا اودوه سوه یوو لس تنه به‌یی دځمکی له لاری ولاړشی.

دکعبی شریف په لوردحاجیانو دلومړی کاروان له روانیدو نه مخکښی دقرآن پاك څـومبارك اینونه ولوستل شول او وروسته بیادسرحد ونود چار ودوزارت معین ښاغلی عبدالهادی مځمل دیوی وینا‌په ترڅ کښیوویل: افغانستان دپښتونستان اوبلـــوچستان له ولس سره دورور ګلوی نه شلیدونکی دینی تاریخی او کلتوری اړیکی لری‌لدی‌امله‌دافغانستان‌جمهوری دولت اوخلك له خپلو وروڼو سره له هیڅډول مادی اومعنوی مرستو څخه سرنغړوی تاســو ښاغلو حاجیانو دحج دفریضی داداکولـــو داسانتیا ؤبرابرول دهمد غو معنو ی مرستوله جملی‌څخه ګڼل‌کیږی‌چه‌جمهوری دولت یی تل د پښتنواوبلوڅوله ننګیالیو خلکو سره کـوی هیله ده چه په بیت الله شریف کښی دلوی خدای (ج) په دربار کښی ستاسودملی‌خپلواکی غوښتنی دعاوی قبول شی.

مقابل کښی ښاغلی مولوی ظاهرشـــاه د حاجیانو په نمایندګی دپښتنو او بلوڅوخلکو سره دافغانستان دجمهوری دولت او دافغان اولس دهراړ خیز ومرستو څخه شکریه‌وکړه اودملی مشرپه‌لار شوونه یی دافغانستا ند جمهوری نظام دبقا اودافغان اولس دژیاتی هوسایني هیلی څرګندی کړی.

دلیندی ۱۷ :

ددولت ښاغلی رئیس اوصدراعظم خاص نماینده ښاغلی محمد نعیم دچین دولـ ی جمهوریت په بلنه دلیندی په‌شپا ړسمه هغه دوست هیــواد ته مسافرت وکړ.

ښاغلی‌محمدنعیم دچین دصدراعظم مرستیال ښاغلی لی هسین‌نین په هغه میلمستیا کښی چه ددوی په ویاړ شوی ووپه خپل بیان کښی دنړ‌ومطالبو په ضمن کښی داسی وویل: دافغانستان جمهوریت کلکه عقیده لری چه

بایدهیواد وترمنځ اختلافونه دخبروله لارې او دروغې جوړې په وسایلو سره حل‌شي دملتونو دسرنوشت‌دازادانه ټاکلو دانکارنه کیدونکي حق ته په درنه سترګه وکتل شي چه‌داستعمار دبقایاوډله منځه وړلوله لارې دبشري کتلو دحقه حقوقو دژوندی کیدو دپاره کلك اوعملي اقدامات وشي.

جلالتماب خبردی چه دپښتنو اوبلو څوخلکو دآیندی په‌باب زمونږدهیواد او پاکستان ترمنځ روابط کړ کیچن‌دي. دافغانستان حکومت دزړه‌له‌کومې هیله لری چه ددواړو هیوادترمنځ دغه‌سیاسي‌اخلاف دروغې‌جوړې له لارې اوپه دوستانه‌فضا کښې زمونږ ترمنځ‌حل‌شي‌اوپه‌سیمه فضا کښې زمونږ ترمنځ حل شي اوپه سیمه کښې یوه دایمي سوله تامین شي.

دلیندی ۲۲:

دمخالفو ډلو مشرانو دنیشنل عوامي پارټي دلیډرانو په شمول دیومطبوعاتي کنفرانس په‌ضمن په‌اسلام آباد کښې وو یل چه دپاکستان نظامي قواوی دهغه شدیدوامنیتي ترتیباتوله‌وجهې یې‌چه‌په د ی ورو ستینیو وختونوکښې نیولي‌دبزګرانودټك راټك‌څخه‌دیو کښې نه بل کلي ته مخنیوی کوي.

هغوی په همدی شان ویلي دي چه دبلوچستان آزادي غوښتونکي خپلوفعالیتونوته دوام ورکړی اوپه ورستنیو ورځوکښې ئې دپاکستان دنظامي قواوو یو هلیکوپتر هم راغورزولي دی.

دحکومت دمخالفوډلور هبرانو زیاته کړیده چه دوی دغه مطبوعاتي کنفرانس څکه تشکیل کړی دی چه دپاکستان دحکومت دممانعتو نو له کبله دوی په ملي اسامبله کښې نشي کولای دبلوچستان پراوضاعو بحث وکړي.

دلیندی ۳۰:

دبی‌بی‌سي نماینده په اسلام آبا د کښې دپاکستان دصدراعظم په وینا باندی چه دهغه هیوادد مشرانو په جرګه کښې یی کړی دتبصره په ترځ کښې ویلي دي - چه‌په‌ښکاره ډول دپاکستان حکومت په پای کښې دمخالفو ګوند ونود مشرانو ددغه دریځ سره په یوه عقیده شوی دی چه دبلوچستان‌لا نجی‌یواځی دسیاسي لاری حل کیدی‌شي. دغه نماینده‌ویلي دی چه دبلوڅو مشرانو په څرګند ډول‌ددیمو کراسي اعاده اوله بندنه ټولو سیاسي ګوندو نود مشرانو خوشې کیدل دمطبوعاتو دآزادی تضمین او په‌پای کښې خپلی وظیفی ته د بلوچستان د پخواني صدراعظم ښاغلی‌مینګل بیرته راتګ غوښتي اوویلي ئې دي چه پرته لدی به دپاکستان دحکومت سره دخبرومیزته کښیني. لکه چه معلومه شویده دپاکستان حکومت اعتراف کړیدی چه ددی مسالي دحل لارله زورنه کاراخستل ندی.

حکومت همدغه راز ویلي دي چه‌په‌پاکستان کښې هیڅ خارجي قدرت لاس نه‌وهي.

دبی‌بی سي نماینده نظریه څرګنده کړیده کوم شي چه باید وویل‌شي‌دادي‌چه‌دبلوچستان حالت نوی اوکړ کیچنی مرحلی ته ورداخل شویدی.

بی ګناه خلك وژل کیږی اودخلکو ګوند هغه کوي‌چه حالات دزورپه استعمال او دویری

له لاری کړارکړی‌او ددغه سیاست په نتیجه کښی بلوخ افغانستان ته‌په پناه ورلو‌مجبوره شو یدی.

دلیندی ۳۰:

دا کونومنیست په نامه مشهوری انګلیسی‌مجلی په‌خپله یوه وروستۍ ګڼه کښی د بلوچستان په حالاتو باندی دیوی تبصری په ترخ کښی لیکلی دی چه بله مهمه یعنی دپناه وړونکو لانجه تیره میاشت هغه وخت پیدا شوه چه څه ناڅه دمری دقبیلی دری سوه تنه غـړی دبلوچستان له ګډوډی نه‌ډك ایالت افغانستان ته و تښتیدل.

هغی قصی چه دمری دغه پناه وړونکی‌یی دپاکستان دارد ودمرګ ژوبلی په باره کښی کوی دغه‌مستقل‌رپوټونه تائیدوی چه دپاکستان پنځه غونډه عسکر دالوتکو په ملاتړ له‌خپلو عرنیو سنګرونو څخه دبلوڅانودآزادی‌غوښتونکو په ایستلوبو خت دی.

که څه هم دبلوچستان دعملیاتو په باره کښی دحقایقو ترلاسه کول‌سخت کاردی ځکه پـــه پـــا کـستـا ن کښـی سخـــــت سانسور شته هغه څه‌چه انکارتری‌نشی‌کید ی دادی چه دپاکستان حکومت داکتوبرد میاشتی له‌اعلامیو سره‌سره چه‌دپاکستان دحکو مت په خلاف دبلوڅانو درویشت میاشتنی مبارزی‌پای ته‌رسیدلی دپاکستان اردو لاتر اوسه پوری‌د آزادی غوښتونکو له سخت مقاومت ســـره مخامخ دی .

دغی مجلی زیاته کړی چه‌د پاکستان اردو خپل پام‌د مینګل قبایلوته چه‌یوه بله سترهاو جګړه‌ماره قبله ده اړولی‌ده اودوی ته یـــی التیماتوم ورکړی‌دی چه دد‌سمبرتر پنځلسمـی نیټی‌پوری تسلیم‌شی .

که‌چیری مینګل هم‌په‌مری قبایلو پســـی افغانستان ته‌پناه‌یوسی دغه‌کارد افغا نستان حکومت ته‌یوبل معقول او نوی عذرور کوی‌چه دبلوچستان اودشمالی لویدیز صوبه سر حد یعنی پښتنودخلکو دخود ارادیت دحق په باب چه‌زیاتریی په افغانستان‌کی ژوندکوی خپلــو غوښتنوته زورورکړی .

دغه غوښتنی له‌هغه‌وخت نه چه برتانیه په ۱۹٤۷ کال‌کی دهندله نیمی‌وچی‌نه‌ووتله‌راپورته شوی اوتراوسه پوری‌دوام لری اوپدغه‌لاره کی دپښتنو اوبلوڅوخلکو فعالیت پدغودواړوسیمو کی سیاسی حالات‌ګډوډ کړی دی د ۱۹۷۳ کال په‌فبروری کی‌دبلوچستان دایالت حکومت چه‌د ملی‌عوامی ګونددا‌کثریت‌په‌لاس کی وُ‌دپاکستان دحکومت له‌خوا برطرف‌کړی‌شواودشمال‌لویدیز صوبه سرحد حکومت چه‌هغه‌هم دملی عوا می ګوند‌په لاس‌کی‌وُ سملاسی داحتجاج په توګه استعفاءو کړه .

د بلوچستان پخوانی ګورنراو ایالتــــــی صدراعظم‌ښاغلی بزنجو او ښاغلی‌مینګل لـــه ښاغلی مری‌سره‌د ۱۹۷۳ کال داګست‌نه‌راهیسی په‌بندی خانه‌کښی ژوندکوی .

اکونومیست لیکی چه‌پدی‌تر تیب ســـره به‌حالات ترهغه‌وخت پوری کړ کیچن پاتی‌شی چه‌دپاکستان حکومت دسیاسی حل‌یوه لاره‌ومنی اودهغی‌معنی دملی عوامی‌ګوندمشر ولی خان په ګډون‌دمخالفو ګوندونو له‌مشرانو سره خبری

کول‌دی ۰

مجله په پای کی‌زیاتوی چه په‌بلوچستان کښی **کورنی جګړه روانه ده هره‌شپه دکوټی‌شاوخوا** غونډی‌دآزادی غوښتونکو په‌سنګر ونوباندی د پاکستان‌دپو ځی‌قواؤ دسختویر غلونو په اثر لړزیږی که‌څه‌هم هیڅادجګړی په‌سیمه کښی چاودنی ندی‌شمیر لی خوپه‌وروستیو شپو میاشتوکی دپاکستان په بیلو بیلو ایالاتو کی څه‌ناڅه دری سوه چاودنی شویدی ۰

که‌څه‌هم پاکستانی مطبوعاتو په‌بلوچستان کی‌دغوحالاتو ته‌په بی اعتنایی سره کتلی‌دی اودهغوخبرونه نه‌خپروی خوحقیقت‌دادی چه نوره نړی‌نشی کولی دپاکستان دمطبوعا تو په‌شان‌پدغو پیښو باندی چه‌ورځ په‌ورځ لاپسی خرابیږی اوسترتهدید پیداکوی ستر ګی پټی کړ ی ۰

مرغومی لومړی :

ددولت ښاغلی رئیس او صدر ا عظم فرانسپرس له‌نماینده‌سره دیوی مرکی په‌ترڅ **کښی دپښتو نستان د مسئلی په باره کی** وفرمایل :

پوښتنه :

لکه څنګه چه دپاکستان له‌نظره لیدل‌کیږی **تاسی له ځینو مذهبی ډولنو سره ستو نزی** لری خوکله چه‌انسان‌کابل‌ته‌راشی دد غو ستونزو درجه‌شك ته‌رسیږی ۰ دموضوع‌حقیقت څه‌دی ۰په‌عمومی توګه آیافکر کوی چه‌اسلام اوچټکه پرمختیا یوځای امکان لری ؟

ځواب ــ دپاکستان دواکمنو په‌نظر کښی چه‌دهغه‌د خلکو عقیده‌نه منعکسه کوی‌هیڅکله‌د افغانستان په‌نسبت حقیقت او ښه نیت‌نه‌درلود اونه یی‌لری ۰

ونه‌یوازی پدغه مساله‌کی بلکه زمونږ دهیوادپه‌زیاتو مسلو کی په‌خپلوغولوونکواو **له حقیقت څخه لری تبلیغاتو سره کوښښ** کوی‌چه‌په هره‌سویه او وسیله چه ممکن وی زمونږ دوطن په‌نسبت ذهنیتونه ګډوډ کړی ښه شوه چه‌زمونږ‌وطن ته‌راغلی‌او له نږدی څخه مواقعیت ولید دپرمختیا او اسلام په باره‌کی بایدخرګنده‌کړم چه داسلام حقیقی فلسفه‌د **پرمختیا خنډ‌نه وه اونه ده :**

پوښتنه :

غواړم له پاکستان سره دروابطو په‌باب چه مهمه اومشکله موضوع ده پوښتنه وکړم ۰ له ۱۹٤۷ کال راهیسی په‌نیمه‌وچه کی ددغی‌سیمی داقتصادی پرمختیا په‌ځای‌دجګړی او تسلیحاتو په‌لاره‌کښی زیاتی پیسی لګول شوی دی خوله هغی نیټی څخه‌تر نن پوری دبنګله دیش له‌خپلواکی‌پرته‌هیڅ بدلون ندی‌راغلی۰ سخته بریښی چه‌په کشمیر کی داوربند په کر ښه کی‌بدلون راشی۰ دغه‌راز سخته بریښی چه‌د ډیورنډ دکرښی په‌باب پوښتنه وشی‌سره ددی چه‌دغه‌سر حدی کرښه‌دافغانستان او پاکستان ترمنځ فوق‌العاده مصنوعی بلله کیږی حتی‌په بلوچستان کی هم‌احوال ډیر زیات‌ښه شوی‌دی زه داکتوبر په میاشت‌کی کوټی ته تللی وم او فکرکوم چه‌ښاغلی بوټو پدغه ځای‌کی ورځ په ورځ له‌کمو ستونزو سره مخامخ کیږی۰ښاغلی بوټو تاسی دسملی دتړون په‌شان دیوه تړون دلاس‌لیك کیدو پیشنهاد کړیدی چه‌دلاس‌لیك کوونکو په‌کورنیو چاروکښی دلاس‌نه وهلو

اوددواړوهیوادو ترمنځ دتولولانجو حل زړی وی اوکه نوی دخبروله لاری اتکل کوی .

آیاتاسی حاضر یاست دغه شان تـــړون لاسلیک کړی. په عمومی تو گه له پاکستـــان سره ستاسو دروابطو په باب په تیره بیامسکو ته دښاغلی بوتوله سفر اونیمی وچی ته دهنری کیسنجر لەسفرڅخه وروسته ستا سی نظـــر څه دی ؟

داسی بریښی چەدافغا نستان او پاکستان ترمنځ روابطوکی پەڅوورو ستیو اوو نیو کښی کراری پیداشوی ده. آیا داحقیقت لری او که محضی یوخیال دی ؟

ځواب ـ دا چه اعتراف کوی دپیوزنتونتش په نامه سرحدی کرښه فوق‌العاده مصنوعی ده په‌ځپله یو مسلم حقیقت څرگندوی یـــوا زی دکوټی دښارلیدل ددی دلیل نشی کیدی چه د بلوڅانو مجادله کمزوری شوی او یاپای‌ته رسیدلی دەتصور کوم ملی‌مجاد لی داسی شی ندی چه‌ویرژر او په آسانی سره پای تـــه ورسیږی ،دښاغلی بوتو له خولی څخه دغـــه شان تبلیغاتی پیشنهادونه او ویناوی‌ډیر ی اوریدل شوی او اوریدل کیږی خو حقا یـــق له‌تشو تبلیغاتو اودحقایقو له گډوډو لـــــو پرته‌نور څه ندی . تراوسه پوری داخبارو نو اوراډیو دتبلیغاتو لەلاری‌پرته رسما دغه شان پیشنهاد مونږته ندی رارسیدلی‌لکه څنگه چه بیابیا موویلی‌اوبیایی هم‌وایم چه‌مونږ لـــه پاکستان سره له هغی یوازنی سیاسی قضیی پر ته چه‌هغه دپښتنو اوبلوڅو خلکوسرنو شت دی‌بل اختلاف‌نه لرو دروغی جوړی لەلاری‌ددغی قضیی شرافتمندانه او عادلانه حل‌زمونږ دزړه

له‌کومی هیله ده امیدلرم دپاکستان صدراعظم په‌حقیقتونو او واقعیتونو باندی ستر گی پټـــی نه‌کړی .

پوښتنه :

آیا په مساعدو شرایطو کی حا ضــــــر یاست له پاکستان سره خپل اختلا فونـــه‌د خبروله لاری‌حل او فصل کړی ؟

ځواب ـ مونږ بیابیا ویلی دی‌چه‌د خبـرود پاره چمتویو‌یدی شرط چه‌په هغو کی‌د واقعیت په برخه‌کی ښه نیت موجودوی اوقیدو شرطونه وی افغانستان یوسوله دوست هیواد دی.فکر کوم چه‌دنړی ددغی سیمی دهوساینی او آرامی دپاره به‌لەسولی څخه بل‌ښه شی نه وی.زما په عقیده‌هغه پیسی‌چه دفقیروهیوادو دتسیلحاتو په‌لاره کی لگول کیږی که چیری دپر مختیـــا اوابادی په مقصد ولگولی شی دسیمی اودنړی دسولی پەخیربه وی .

پوښتنه :

د پښتونستان دپروبلم په باره کښـــــی څه‌فکر کوی آیا تصور کوی چه دغه قضیـــه دخبرو اومفاهمی لەلاری حل‌شی ؟

ځواب ـ پاکستانیان تل دپښتو نستـــــان مسئلەدواقعیت پەخلاف تبلیغ کوی. مونـــږ اساسا دپښتنو او بلوڅوخلکودپاره‌دسرنوشت دټاکلودحق پیژندل‌غواړو اوغواړو له‌پاکستان سره دهغوی‌مسئلی دهغوی د هیلی سره سم حل‌شی. ښه به داوی چه پاکستان دهغـــو ی مشرانو سره‌خبری اومفا همه وکړی مـــونږد شرافتمندانه حل‌لەلاری پرته‌چه‌دپښتنواوبلوڅو خلکودهیلو سره سم وی بله هیله نه لرو .

دمرغومی لومړی :

دجامعة العلماء اسلامي عمومي منشي ښاغلي مفتي محمود پدغه باره کی چه دپاکستان حکومت یی ومنی په بلوچستان اوپه شمال لویدیز ایالت کښی دی داکثریت او مقــو ن یوحکومت جوړشي شك او تردید څر گند کړی اود پاکستان دحکومت دغه خبره یی په کلکه رده کړی چه دسیاسی استقرارد تا مین په مقصد له مخالف گوند سره دخبرو بیا پیل کیدو دپاره په بلوچستان کی او سني مشکل حالت مناسب ندی .

ښاغلی مفتی محمود وویل د پاکستان دحکومت په وینا کی څرگند تناقض شته ځکه دی له یوی خوا په هغوی باندی د دښمنی تور لګوی او له بلی خواله هغوی څخه غوا ړی چه باثباته سیاسی حالت پیدا کړی .

دمتحدی دیمو کراتیکی جبهی عمومی منشی پروفیسور غفور احمد هم دپاکستان دحکو مت په پیشنهاد کی هر ډول صمیمیت رد کـړ ی او ویی ویل دپاکستان حکومت دسیا سی حـل یوی لاری ته درسیدو په لور ټولی لاری تړ لــی دی .

دغه راز ده وویل ، چه حکومت اجازه نه ورکوی دبلوچستان په باب د مخالفینو نظر یی او پیشنهادونه په اخبارونو رادیو اوتلویزیون کښی خپاره شی .

د بی بی سی نماینده تبصره کړی ده چه دغه شان وینا وی دامعنی لری چه دحکومت مخالفان دپاکستان له صدراعظم سره دبلو چستـــان په باره کښی زیات امید نه لری او یوا زی په هغه صورت کښی دیدغه کار دترسره کیدود پاره چمتودی له بندڅخه د مخا لفو سیا ســی مشرانو دخوشی کیدو دمطبوعاتو د آزا د ی او په بلوچستان او پښتونستان کښی داکثر یت دحکومتونو دبیرته راتګ په ګډون ددیمـو ـ کراسی داعاده کیدو په باب دهغوی پخوا نی پیشنهادونه اونظریات ومنی .

دمرغومی ۲ :

دلوی اختر په مناسبت ددولت ښاغلـی رئیس او صدراعظم دنورو مطالبو په ضمن کی داسی وفرمایل:

« یو ځل بیا گرانو وطنوالو اودنړۍ ټو لـــو مسلمانانو اوپښتنو او بلوڅو ورونو ته چه دخپلو حقه حقوقو دلاس ته راو ړلو په لاره کی په ایثار او فداکاری بوخت دی دزړه له کومی دغه نیکمر غه لوی اختر مبارکی وایم اوددوی دملی هیلو په سر ته رسیدو کی ددغو ورونو دبریالیتوب هیله لرم ».

دمرغومی ۷ :

د پښتنو او بلوڅو مشرانو ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم په نامه په پیغا مو نو کی دخپلو قومونو په نمایندگی دبختور لــــو ی اختر مبارکی ویلی ده .

د رارسیدلی خبر له مخی دپښتو نستان اودبلوچستان ټولو بلوڅو او پښتنومشرانو اوپه افغانستان کی د پښتونستان اوبلوچستان اوسیدونکو پښتنو او بلو څو مشرانود خپلو خلکو په نمایندگی په رالیږلو پیغا مونو کی دملی مشر ددولت رئیس اوصدر اعظم ښاغلی محمدداؤد دحضور د مرکزی کمیټی او کابینی غړو اوټولو افغان ولس ته د نیکمرغه لــوی

اختر په مناسبت مبارکی ویلی اودافغانستان دزیاتی‌تر قی او افغان ولس دزیا تی‌هوسا ینی هیلی یی څر گندی کړی دی .

دمرغومی ۹ :

د پښتونستان له پیښور نه را رسیدلی خبر وایی چه دملی عوامی گوند یو مشر دپښتو نستان دایالت‌پخوانی‌والی ښا غلی ارباب سکندر خان خلیل د پښتو نستان په ایالتی اسا مبله کی دمخالفو گوندو نو درئیس په حیث وویل دحکومت له خواد اسامبلی غونډی تر نامعلو می مودی پو ری ځنډول یو غیر جمهوری عمل دی چه‌دپاکستان دحکومت له خوا داولس په خلاف روا ندی .

ښاغلی ارباب سکندر خان په پښتنو محصلینو باندی دپاکستان دحکومت د جبر او تشدد دیادونی په ترڅ کی وویل هغه حکومت نشی کولی چه دظلم پدغولارو چارو باندی د حقایقو مقابله وکړی .

دپښتونستان په اسا مبله کی دپاکستان دمخالفو گوندونو رئیس وویل د پاکستان حکومت داسا مبلی غو نډی پدی غرض تر نامعلومی مودی پوری ځنډو لی دی چه تاکل شوی وه دتیری جمعی په ورځ په اسا مبله کی دپو هنتون‌په‌پښتنو محصلینو باندی دپاکستانی پو لیسو دکوتکو چلولو په موضوع بحث او خبری وشی.

هغه وویل دپاکستان‌د اسا سی قا نو ن ۱۵٤ او ۱٤۷ او ۱۲۷ ماده داخبره ضروری گڼی چه ایالتی اسا مبلی به په کال کښی‌لږ ترلږه اوباوریشی غونډی کوی او لد غه وخت نه اوس هم خوار لس ور ځی لا پا تی دی .

دجمعیت العلمای اسلام گو ند مشر د پښتونستان پخوانی وزیر اعلی ښا غلی مولانا مفتی محمود دیوی او لسی غونډی ته په‌خپله وینا کی وویل ، دبلوچستان مسا له یوه‌سیاسی مسئاله ده او کیدی شی چه‌د خبرو له‌لاری حل‌شی .

دمرغومی ۱۰ :

دملی عوامی گوند رئیس دپاکستان دټولو دمخالفو گو ندونو مشر خان عبدالو لی خا ن په ملتان کی دیوی لویی ولسی غونډی ته‌په خپله وینا کی ویلی دی چه دده گوند او ټول پښتانه او بلوڅ آزادی غو ښتونکی‌مشران د خپلو حقوقو دتر لاسه کولودپاره دپاکستا ن دحکومت په‌خلاف دجگړی میدان ته وتلی دی .

هغه وویل ـ مونږ دپاکستان سره‌دوزارتونو دچوکیو دپاره جگړه نه‌کوو بلکی یوازی خپل بشری حقوق غواړواو په دغه مبارزه کښی دهغه حکومت دهیڅ گواښ او تهدید نه نه ویریږو .

خان عبدالولی خان وویل، دپاکستا ن حکومت‌مونږ په دمرگ ژوبلی گواښ هم کوی خوزه مسلمان یم اوپه خپل خدای ټینگه عقیده لرم چه عزت ذلت او مر گ او ژو ند دلوی خدای په‌قدرت‌کښی دی نو ځکه‌دپاکستانی حکومت تهدیدونه زمونږ په وړاندی هیڅ اهمیت او حیثیت نه لری .

دپاکستان دحکومت د مخالفوگوندونو مشر په پښتونستان اوبلوچستان کی دهغه‌حکومت دمظالمو دیادونی په‌لړ کی وویل زمو نږ په محصلینو او متعلمینو او کاریگرو بـا ندی دحکومت د ماشیندارو ډزی هره ورځ روا نی دی اود بزگرو اقتصادی حالت مو بیخـی تباه شوی دی ۰

هغه‌وویل ،دعامه ابلاغ په ټولو وسیلـو باندی دپاکستان واکمن گوند کنترول لر ی اوپه ټولو سیمو کی هری خواته دپـاکستان دحکومت دبندیزونو جالو نه غو ړ یـد لی دی ۰

خان عبدالولی خان دخپلی وینا په پای کښی وویل متحده جمهوری محاذ او ټول مخا لف گوندونه به‌دخپل ولس په‌وړاند ی دخپل دریځ وروستی فیصله وکړی همدارنگه دپاکستا ن دسناد مجلس په غونډه کی دحکومتی‌گو ند اومخالفو گوندونو دسناتورانو تر منځ هغـه وخت یوه شخړه پیښه شوه چه په‌غونډه کښی دسنادحکومتی غړوله خوا په پښتو نستا ن او بلوچستان کی د آزادی غوښتونکو موضوع رامنځ ته شوه ۰

خبرزیاتوی سر بیره پردی چه مخا لفو سناتورانو په پیشنهاد باندی په بحث کښی برخه وانخسته د احتجاج په تو گه دغو نډی له تالارنه ووتل ۰

دملی عوامی گوند رئیس دمتحده جمهوری محاذمشرخان عبدالولی خان دپنجاب په‌خانپور کی یوی ولسی غونډی ته وویل ،دپاکستا ن حکومت چه تر څو پښتنو اوبلو څو تـه‌د هغوی ټول حقوق نه‌وی و رکـړی دهغـه حکومت هیڅ مسئله به حل نشی ۰

هغه وویل حکومت کوښښ کوی چه ولس نه وښیی چه‌په پاکستان کی مسایل حـل شوی دی خوپه حقیقت کی هغه حکومت تـه مشکلی مسلی‌تر پخوا زیاتی شوی دی ۰

دمخالفو گوندو نو مشر دپاکستان‌دحکومت دغه ادعارده کړه چه دبلو چستان آ ز ا د ی غوښتونکی دهغه‌حکومت‌په‌خلاف په غرو نـو کی‌دجگړی له سنگرونو نه راښکته شوید ی اوویی ویل دحکومت ددغو تبلیغاتو په‌وسیله داولس او حکومت ترمنځ شخړی او مسئلـی نشی حل‌کیدی ۰

هغه وویل متحده جمهوری محاذ په خپـل ټول سیاسی قوت سره د بلو چستـــان د ولس دحقوقو د اعادی دپاره خپله مبارزه‌جاری سا تـــی ۰

د مرغومی ۱۱ :

ددولت رئیس او صدراعظم ښا غلی محمد داؤد دجمهور رئیس ښاغلی چـو دری فضل‌ـ الهی صدراعظم ښاغلی بوټو اودملی عوامـی گوند مشر د ښاغلـی خان عبدا لولیخا ن‌په نامه دبیلوبیلو پیغا مونو په تر خ کښـی‌د پښتونستان دصوات په علاقه کښی‌دوروستی زلزلی دځانی تلفاتو او ما لی زیانونو له‌امله دخپل ځان د افغانستان دحکومت او خلکـو‌د ژوری خواخوږی او خواشینی مراتب څر گند کړی دی ۰

دمرغومی ۱٤ :

د باندنیو چارو دوزارت **نطاق** دپاکستان په مطبوعاتو کی دخپروشویو **اوازو** او **هغه** هیواد ته دیوه رسمی **سفر** **دپاره‌دافغانستان** ددولت د ښاغلی رئیس **او** صدر اعظم **ته‌د** بلنی په‌باب‌دهغه‌هیواد د صدر اعظم ښاغلی ذوالفقار علی بوټو دوروستی وینا په با ب

دباختر آژانس دنماینده د پو ښتنی **په‌ځواب** کښی وویل : تراوسه پوری دغه ډول **بلنه** په‌رسمی ډول نده‌رسیدلی او یوازی **پـــه** اسلام‌آباد کی دافغانی لوی سفارت **شارژدافیر** ته دپاکستان دباندنیو چارود وزارت **د پاره** ددولت دوزیر ښاغلی‌عزیز احمد **په‌واسطـه** یوه استشاره شوی **وه** ۰

نطاق څرگنده کړه افغا **نستان تـــــل‌د** دواړو هیوادونو تر منځ د یوا زنی‌سیا سی **اختلاف دحل دپاره دپاکستان سره دبی قیـدو** اوشرطه خبرو په غرض خپل تیاری **څر گند** کړی او څرگندوی یی پدی معنی **چه افغانستان** پراختیا غوښتونکی ندی‌خود مشرا نـــو **اود** پښتون او بلوڅو د ولسونو اود **پاکستا ن** دواکمن **حکومت** ترمنځه دداسی **حقیقی‌مفاهمی** ملاتړاوغوښتنه **کوی چه ددوی د قنا عت‌سبب** شی ۰

لکه چه ددولت ښاغلی رئیس اوصدرا عـظم تل په ویناؤاو مر کو کی دغه **ډول هیلـــه** څرگنده کړی ده خودبین‌المللی **طرز العمـل** او **معمو لو روشونو** سره سم رسمی **بلنه‌هغه** وخت اعلان کیدی شی چه **دواړو خواوو مخکی** له هغی سره موافقه کړی‌وی‌حال‌داچه تراوسه دافغانستان له خوا پدغه باب **په رسمی‌ډول** نظر یه نده‌څرگنده شوی ۰

دسیاسی پیچلو او باریکو **لانجو دحل له** پاره‌چه د هغو مثالونه **معمو لا لیدل کیږ ی** دافغانستان په عقیده **داسی** ستری **جر گــی** ایجابوی چه دبر یالیتوب دپوره **کولو پـــه** منظور دی‌مخکینی تر تیبات **او** تیا ر **ی‌ونیول** شی ۰

دښاغلی بوټو دښه نیت دتقد یـــر پــــه څرگندونه ددغه خبر خپرو نه **په یواړخیـــز** ډول اود افغانستان دحکومت د ځواب **ترمخه** **زمونږ دحیرانتیا سبب شو. نطاق زیاته کـړه** همدارنگه دحیرانتیاځای دی چه **له یوی خواد** پاکستان صدر اعظم ښاغلی **بوټو ددوی په** **خپل گمان ددولت ښاغلی** رئیس **اوصدرا عظم‌**ته بلنه ور کوی او له‌بلی خوا خپله **دی او د** **پاکستان ځینی‌مسوول‌وزیران‌دافغا نستان‌په‌باب** تورونه لگوی چه دحقیقت نه **بیخی لـــر ی** دی ۰

ښاغلی بوټو له‌یوی خوا ددوستانه بلنـــی **خبری کوی اوله‌بلی خواپه خپله هـــم هغو** ویناؤ کښی‌په افغانستان **باندی دگوریلا یانو** دروزنی‌چه تر اوسه پوری **یی څو ځله پــه** قاطع او کلک‌ډول دافغا نستان دباندنیو **چارو** دوزارت نطاق ردکړی دی تور **لگوی** ۰

د مرغومی ۱۹ :

د**باندنیو** چارود وزارت سیاسی **معیـــــن** ښاغلی وحید عبدالله د مر غو می **دمیاشتی** په نو لسمه نیټه دلندن دسندی **تایمـــــز** دخبریال‌ښا غلی انتونی مکار نهاس سره **یوه**

مرکه کړی ده چه دادی ددی مر کی هغه‌حصی چه دپښتنو او بلوڅو دمسئلی سره ار تباط لری وړاندی کیږی .

پوښتنه :

هیله لرم له گاونډیوهیوادو نو سره د افغانستان دسیاسی مو ضوع اوهغو تحولاتو په‌باب چه په افغانستان کی دنوی رژ یم دټینګیدونه وروسته پیښی شوی دی څه معلومات تر لاسه کړم . مهر بانی وکړی ددولت ښاغلی رئیس ته‌دښاغلی پو ټو بلنه چه ددواړو هیوادو نو د مشرا نو په‌یوه جرګه کی دګډون دپاره یی ور کړی ده‌توضیح کړی؟

خواب ـ لکه چه‌دباندنیو چارو وزارت نطاق‌دجنوری په څلورمه نیټه څرګنده کړه‌د ښاغلی بوټو ویناوی زمونږ له‌نظر ډیر ی دحیرانتیا وړوی څکه د مشرانو د جر ګی جوړیدل پوره مقدمات او تیاری غوا ړی په داسی حال کښی‌چه ښاغلی عزیز احمدیوازی ددولت دښاغلی رئیس ته‌دبلنی‌په‌باب دښاغلی بوټو هیله افغانی شارژ دافیر ته څرګنده‌کړی ده ۱۰ او غوښتل یی پدغه باب د افغا نستا ن عکس‌العمل معلوم کړی. له وخت‌نه مخکښی‌ددغه خبر خپریدل دافغانی مقاماتو دبدګو مانی پیدا کیدو سبب شو څکه د مشرانو جرګه سربیره پردی چه‌په بیلوبیلو سویو مخکښی تیاری او ایجابوی او یوبین‌المللی منل شوی پرنسیپ دی په یو اړخیز ډول دهغه اعلان پر ته لدی چه له‌مونږ سره‌شك‌اوتردید پیدا کړی بله معنی نه لری .

پوښتنه :

آیادافغانستان‌حکومت دا بلنه یوازی دپرو پاګنډ په‌غرض فکرکوی ؟

خواب ـ ګرانه ده چه پدی باره کښی په‌پوره ډاډ نظریه څرګنده کړم که چیر ی ښه نیت په منځ‌کښی وی مونږ یی ښه هرکلی کوو .

د افغا نستان حکومت په‌بیلو بلو بر خو کښی دپاکستان دحکومت سره د خبرو دپاره خپل تیاری‌څرګند کړی‌دی .

پوښتنه :

پرته له هیڅ ډول مخکنیو شر طونو ؟

خواب ـ هو، مو نږ دپاکستان دحکومت اود پښتنو او بلوڅو مشرانو تر مینځ‌د هغو خلکو انسانی کرامت اواحترام همدغه راز دحل‌دیوی لاری دمیند لو اودهغو ی دغوښتنو دپاره د مخا مخ خبرو ملاتړ کړی او کوو یی.

پوښتنه :

آیا افغانستان ددغو خلکو دپاره‌دسرنوشت دټاکلو دحق غوښتنه کړی ده؟

خواب ـ هو .

پوښتنه :

د هغو بی کوره خلکو شمیر څو مره د ی چه دبلوچستان نه یی افغا نستان ته‌مهاجرت کړی دی .

خواب ـ دغه شمیر او س ۳۴۴ تنو ته رسید لی دی چه‌که‌دپاکستان‌حکومت د دو ی دلاری دبندولو دپاره اقدام نه وای کړی نور به هم ډیر شوی‌وای. په زړه پوری ده چه افغانستان ته دبی کوره خلکو پناه وړل له

هغه وروسته پیل شول چه‌ښاغلی‌بوټـــو د بلوچستان دلانجی اوارول نږی والوته رســما اعلام کړی وو ۰

پوښتنه :

آیا اوس هم دپناه وړونکو د را تلوانتظار لری ؟

ځواب ــ بلی دژمی له تیریدو نه وروسته هیله کیږی چه یوځل‌بیادمهاجرینو بهیر راشی ځکه چه جګړه نده بنده شوی اولا تر اوسه روانه ده‌البته دژمی موسم دجګړی ستخوالـی کم کړی دی ۰

پوښتنه :

دډیورند دکرښی په‌باره کـــی څر نـــګه نظر ښکاره کوی؟

ځواب ــ د دیورند کر ښه په رسمیت نه پیژنو د افغانستان او پاکستان تر مینـــځ سرحدونه بیخی مصنو عی او غیر حقو قـــی دی ۰ باید زیاته‌کړو چه‌تحمیلی‌تړون د هغـه وخت د استعمار دیوه بیساری زور سره په افغانستان تحمیل شوی‌دی ۰

پوښتنه :

د پاکستان د راډیو پرو پاګند څر نګـــه ګڼبی ؟

ځواب ــ بیخی پوچ دی ښه داده چه دړغو پروپاګنډو په متڼیو ځل تیر شی او په‌هغه وخت کښی به تاسوخپله قضاوت وکړی چه‌تر کومی اندازی بی اساسه اود هیوادو پـــــه اړیکو کی له منل شوی ادب او نزاکتونوڅخه وتلی دی ۰

پوښتنه:

د دواړوهیوادو د مشرانو دجر ګی اجندا به‌له کومو مطالبو جوړه وی ؟

ځواب ــ د اجندا موضوع په منځ کښـی نشته یوازی‌هغه مو ضوع چه مونږ له‌هغوی سره دنظر اختلاف لرو او پخوا می څر ګنده کړه دپښتنو او بلوڅو راتلونکی سرنوشت دی ۰

پوښتنه:

د افغانستان حکومت ددریم ګړیو هیوادو منځګړیتوب پدی باب منی که نه ؟

ځواب ــ دهر دوست هیواد هلی ځلـــی منو ۰

پوښتنه:

آیا احتمال لری چه‌نور هیوادونه هم پدغه اختلاف کی مداخله وکړی ؟

ځوا ب ــ پدی موضوع کی مدا خله پـــه تیره بیا دسیمی سو له په خطر کی‌اچوی ۰

پوښتنه:

آیادپاکستان دنظامی پوځونو تمر کـــز صحت لری که نه ؟

ځواب ــ دغه حقیقت لری چه‌د پاکستا نی اردو ځو ډیویزونه‌اوس دبلوچستان په سیمه کښی په نظامی عملیاتو بوخت دی‌که څه‌هم، پاکستان ادعاکوی چه دغه‌تمر کز یوازی د اقتصادی انکشاف دپلانونو پراختیا او تطبیق دپاره کیږی خوددی په‌خلاف که په‌یادر اوړی دانګلیسانو دوجود په وخت کی‌په نیمه‌وچه کی دوی پدغه ډول پلمه خپلی سیا سی او نظامی هیلی پوره کولی ۰

پاکستان د همدغه تاکتیك نه کار اخلی او نړی شاهده ده‌چه څـومـــره اندازه زاړه او

ځوانان ،ښځی اوسړی په بمباریو واما شیګنړو ګړو مړه شول .

پوښتنه:

ښاغلی اجمل‌ختک په کابل کی له‌استوګنی څخه څه منظورلری. پاکستانی مقا ما ت‌ادعا کوی چه نوموړی د افغانستان‌په لمسون د پاکستان په‌خلاف دسیسو او سبو تاژ دپاره د اشخاصو په روزلو او لیږ لو بوخت دی .

ځواب ـ ښاغلی‌اجمل ختک دزور او ظلم نه دخلاصون دپاره خپل بلر نی هیوادته راغلی دی او موږ هغه بیخی‌طبیعی ګڼو .

د ښاغلی اجمل ختک له خواد ګریلایانو دلیږلو په‌باب دپاکستانی مقاماتو ادعا په‌مطلق او قاطع ډول ردوم .

دغه‌ادعا محض تور دی او له‌هغه څخه‌منظور په پاکستان کی د اوسنیو خړو بړو حالا تو څخه دعامه اذهانو اړول دی دوی تل عا د ت لری دخپلو کورنیوستونزو او شرایط علتونه دنورو په غاړه واچوی .

د مرغومی ۱۹ :

د لوموند ورځپاڼی په خپله د ۱۹۷٤ کال ددسمبر دمیاشتی په پنځه ویشتمه ګڼه کی دپاکستان او بلوچستان د حالاتو په بـاب داسی لیکلی دی .

پاکستانیانو د دسمبر په شلمه نیټه دپاکستان دخلکو دګوند د اقتدار در یم‌تلین په سړه توګه هرکلی وکړ ځکه پدغود ریو کالونو کښی دپاکستان زیاتی ستو نزی اواری شوی ندی .لکه څنګه‌چه د اقتصاد له پلوه دغه هیواد دیوه ستر بحران سره مخامخ دی اود هغو مرستو سره سره چه نفت لرونکی هیوادو نه‌ورسره کړی دی پد غه هیواد کی‌بیی‌په چټکتیا سره جګیږی د غه حالت دومره خـراب دی چه انسان فکر کوی د پاکستان حکومت په حقیقت کښی‌اصلا ټاکلی اقتصادی سیاست نه لر ی.

دآزادی اودیموکراسی په سا حه کښی هم حالات داقتصادی حالاتو نه ښه ند ی اساسی قانون بیخی ندی تطبیق شوی او ـ مخالف ګوندو نه او مطبوعات د حکو مت له خوا دورځ په ورځ مخ په زیاتیدو نکوځنډونو اوستونزو سره چه هره ورځ شخصی صبغـی اختیاروی مخامخ کیږ ی.

داکتوبر دمیاشتی په پای کښی‌دپاکستا ن حکومت وعده ورکړی‌وه چه‌بلوڅی سر تیری به وبخښی اونوموړی حـکومت ددغه تـر څنګ‌څوځلی هڅه وکړه چه دبلـو څـی بندیانو د مشرانو سره‌خبری‌وکړی خو دو ی هر ډول خبری تر هغه وخته‌پوری چه بندی‌ـ خانه کی وی ردی کړی خودغه مشران‌د ۱۹۷۳ کال د فبروری په میاشت کی پداسی حا ل کښی چه دقانونی‌انتخاباتواود اکثر یت دوړلو وروسته دبلوچستان دحکومت مشران ؤ د پاکستان دحکومت دحکم په اثر بر طرف او وروسته بی له تورد محاکمه او بند یان‌شوی وو لکه چه دګاردین ورځپاڼی هم تصدیـق کړیدی دمرکزی حکومت دهغو نظا می‌پوځونو شمیر چه دبلوڅو آزادی غو ښتوونکو پـه خلاف ایږدول شوی پنځه اویا زرو تنو تـه

رسمیږی .

دپاکستان دحکومت اودبلوڅو د آزا د ی غوښتونکو ترمنځ د خبرو او موا فقی لا ره اوس نشته ځکه بلوڅی مشرانو غو ښتی دی چه د هر ډول خبرونه مخکی باید پاکستا نی عسکر له بلوچستان نه ووزی ټول سیا سی بندیان خو شی کړی شی اوداکثریت هغـــــه حکومت بیرته منځ ته راشی چه په ۱۹۷۳ کال کی په زور گوښه کړی شوی ؤ . خو هغه لاره چه په خو وروستیو میاشتو کی دپاکستان حکومت ورته کار اخلی په هیڅ تو گه د جوړی او پخلاکیدو لار ورته نشو ویلی ځکه چه دشمال لویدیز دسر حد په ایالت کی د ملی عوا می گوند مشر خان عبدالو لی خان چه دحکومت ډیر ستر مخالف گڼل کیږی او تر اوسه پوری دخو ناوړو پیښو چه ده په خلاف شوی و ی بچ شوی دی خوددغو گوا ښو نو سره سره نوموړی غواړی چه دبشپړی خپلوا کی پـــه موضوع بانـدی خبری وشی د استقلال دتحریك په نامه ډیر بل مخالف گوند یو مشرد هوایی پوځونو پخوانی مارشال اصغر خان چه پـــدی وروستیو وختو کی په خپل کور کښی تـــر څارنی لاندی ونیول شو اصغرخان او دد ه دگوند یوتکړه غړی ښاغلی رضا قصور ی تر اوسه پوری دځو ناوړو بیلو بیلو پیښونه روغ رمټ خلاص شوی دی .

لوموړنی آخـــــر کی لیکـلـــی چه هیله ده د پاکستان حکومت خپل سلوك واړوی اودروغی اوجوړی لاره غوره کړی چه البته پدی لار ه کښی لمړی گام دبلوڅو د مشرانو خو شـــی کول دی .

دمرغومی ۲۱ :

دښاغـــلی محمد داؤد ددولت رئیس او صدراعظـم او د افغانی سری میاشتی حامی دهدایت پـه اثـر د افغــانی سری میاشتــی پنځه لس زره ډالره دپښتونستان دصوات دعلاقی دمصیبت ځپلو خلکو سره مرسته کړیده .

د مرغومی ۲٤ :

دباندنیو چارو دوزارت د اطلا عا تـــــو مدیریت خبر راکړ چه دبلوڅو د خلکو پـــه خلاف دپاکستان دحکومت د ظلم او تشـــدد دسیاست د دوام له امله اود پخوانیو دری سوه او څلورڅلویښت پناه وړو نکو نه وروسته بیکاه دوه سوه تنو نورو بلوڅو چه ښځـــــی او ماشومان هم پکی شامل دی د افغا نستان خاوری ته پناه راوړی ده .

دغو پناه وړونکو ته هم په هغو مخصوصو کمپونو کی ځای ور کړی شوی څو د هغـــو اسانتیاؤ او مرستو نه استفاده وکړی شی چه دافغانی سری میاشتی ټولنی دهغـو ی دپـاره برابری کړی دی .

د مرغومی ۲٦:

دپاکستان دلاهور نه په یوه خبر کښـــی ویل شوی دی چه دپښتو نستان ستر مشر خان عبدالغفار خان پدی اتهام چه غوا ړ ی دبلوچستان د ځینو سیمو دکتنی له پاره لا ړ شی په لاهور کی دپاکستان دحکومت له خوا وگرزول شو .

وروستی خبرو نه وایی چه دپنجاب ا و پښتونستان زیات شمیر سیاسی او اولســی

مشران لاهور ته دپښتو نستان دستر مشـــر سره دکتنی دپاره ورځی .

بل خبر وایی چه دپښتو نستـــان ستر مشر دپاکستان‌دحکومت نه مطالبه کړی ده چه دپښتنو او بلوڅو د احوال د کتنی په غرض دهغوی سیمی وګوری او که دغه‌مطالبه قبو له نشی نو محبس ته دی ولیږل شی .

دپښتونستان ستر مشر خان عبدالغفارخان په‌پښتو نستان کی د او لس په خلاف‌دپنجابی پولیسو او قوماندانانو د مظالمو اوزور زیاتی شخه شکایت کړیدی اودغه عمل یی دسیاسی فضادزیاتی خرابیدو ستر عا مل بللـــــی دی .

د مرغومی ۲۸ :

په پاکستان کی حـــالات ورځ په ورځ خرابیږی اودپاکستان په مقابل کی دپښتنـو او بلوڅو مجاد لی خپل نظم او شکل‌نیسی، دا مجادلی روانی دی او هـره ورځ مخ پـه زیاتیدو او پراخوا لی دی .

دسلواغی ٦:

د رویتر نماینده خبر ورکړی چه د لندن ګاردین ورځپانه لیکی چه د پارلمان له لاری دهر ډول ارتباط او خبر ودپوره پریکیدولـه امله په بلو چستان کی وسلی ته دخپلواکی غوښتو نکو دلاس اچول یوه داسی چاره ده‌چه دوه تری نشی کیدای دګاردین نماینده ویلی دی په بلوچستان کښی دسر تیرو سیمو ته د خپل سفرپه وخت کی ماوکړای شول خبر لاس ته راوړم چه‌پاکستا نیو سلو زرو عسکرو چه ملته اچول شویدی ددغه ایالت زیاته‌برخه کلابنده کړی اود خوراکی موادو دبرابر و لو لاره یی په قبایلی خلکو بنده کړیده .

پدغه ریوټ کښـی د پاکستان په ملـی اسامبله کښی دیو مخالف ګوند د غړی شیر بازله خولی ویلی شویدی اوس دیو کـــال زیاته موده وشوه چه دپاکستان نظامی پوځونو هغه ټول واټونو بند کړی چه غرنیو سیموته تیر شویدی او هغو خلکوته خوراکی مواد نه ورپریږدی چه دقحطی سره لاس او ګـریوان دی .

په ریوټ کښی زیاته شویده هغه چه‌پخوا دسترو ګوند ونو یعنی دخلکود ګوند او دملی عوامی ګوند تر منځه دمقابلی په ډول پیـل شوی ؤ اوس له دی امله چه په پارلمان کښی داعتراض او دنظر د ځرګند ونی امکان نشته هره شیبه کیدای شی چـه قوی تـه د لاس اچولو سبب شی .

ریوټ زیاتوی د هغه سپین کتاب دادعاپه خـلاف چه د پاکستان حکومت په ۱۹۷٤ کال کښی خپور کړی ؤ ددغه ایالت دسیمـو د بمباری کولو د پاره د پاکستان د هوایـــی پوځونو له الوتکو څخه کار اخیستل شوی او د پاکستان دنظامی قوا ؤ کوماند وګانو پـه ولسی خلکو ګولی دی او پویسی عملیا ت

په پاکستان کښی‌د سیاسی مخالفینو سره د مقابلی دپاره یوه معموله وسیله ګڼله کیږی لکه‌چه څو میاشتی پخوا په بلو چستان کښی د ملی عوامی ګوند د سر منشی دکفیل‌میرعلی احمد کرد کورته پولیس ننوتل اوکوښښ یی وکړ چه یو ساعتی بم پکښی کیږدی .

پەدغه رپوټ کښیهغه فشا رو نەپەتفصیل سره بیان شوی چه د پاکستان حکومت وزسره مخامخ دی .

دسلواغی ۹ :

د ملی عوامی گوندرئیس خان عبدالولیخان دپاکستان دټولو مخالفو گوندونو په نمایندگی دچارسدی په تنگی نومی ځای کښی یوی ولسی غونډی ته په خپله ویناکښی دپاکستان حکومت ته اخطار ورکړ چه که هغه حکو مت درزغی لەلاریدپښتنو او بلوڅو حقوق ورنکړی نوولس بەخپل حقوق قوت واخلی .

هغەوویل دپاکستانحکومتچه په پښتونستان او بلوچستان کښی دملیعوامی گوند اوجمعیت العلمای اسلام گوند ونو اکثریت نه منی نو ځکه پښتانه او بلوڅ هم د پاکستان دواکمن پیپلز گوند اکثریت او حکومت نشی منلی.

دملی عوامی گوند مشر وویل دپاکستان حکومت د ولس په خلاف په سیاسی جگړه کښی سخته ماتی خوړلی ده او اوس په پښتو نستان او بلوچستان کښییوازی دپوځ اونظامی قوت په زور حکومت کوی .

دسلواغی ۹ :

د بلوچستان له کوټی ځخه په را رسیدلی خبر کی ویل شویدی چه په بلوچستان کښی دوطن پالو ټکوبند یانو سره دحکومتد ظلم اوتیریلەامله دبلوچستان ولسسخت پاریدلی دیاو دولسی غونډو پەترځ کښی دکرکی او نفرت څرگندونی کوی .

د پاکستان له کراچی ځخه په یوبل خبر کښی ویل شویدی چەپه هغه ښار کښی د ملی عوامی گوند جنرال سکرترښاغلی ریاض‌الحسن پولیسو دپاکستان دساتنی دقانون لاندی نیولی دی .

دسلواغی ۱۰:

دباندنیو چارو دوزارت نطاق دپاکستان د صدراعظم ذوالفقار علی بوټو دوروستی وینا په باب چه دافغا نستان حکومت یی دوران کاری او دسر تیرو دروزنی او پاکستان ته دعوی په لیږ لو تورن کړی ؤ دباخترآژانس دخبریال دپوښتنی په ځواب کښی وویل دابی اساسه او غلط تو رونه چه پخوا څوځله د افغانستان د حکومت لخوا رد شویدی یوځل بیا پەکلکه رد وو .

نطاق زیاته کړه چه دهغو تورونو بیابیا لګول اصلا نشی کولی دنړیوالو لەسترگو نه حقایق پټ وساتی .

نطا قڅرگنده کړه چه په بلو چستان او پښتونستان کی چاودنی او وران کاری په حقیقت کښی په خپله دښاغلی بوټو دحکومت اعمالو او گومارل شویو کسانو لخوا ددی لپاره کیږی چه له یوی خوا دافغا نستان حکومت ته دهغو په نسبت کولو سره د پاکستان د خلکو سترگی دکورنیو اقتصادی او اجتماعی مشکلاتو او کړ کیچو نو ځخه دباندنیو لاس وهنو بی اساسه ادعاگانو په لورواړوی او له بلی خوا ملی عوامی گوندد افغا نستان سره دهمکاری په تورنوم بدی کړی لکه چه ترننه پوری یی پدغه تاکتیک په زرگونو پښتانه اوبلوڅ په زوره اوبی د جرم له اثباته پەبند یخانو کښی اچولیدی.

نطاق وویلچه څه وخت مخکی دانگلستا ن

گاردین ورځپاڼې دد غه رازنه پرده لری کړه او نماینده یی چه پدی نویو وختو کښی بلو چستان لیدلی په بلوچستان کی دملی عوامی گوند دسکرتر جنرال ښاغلی میرعلی احمد کرد په کورکښی لاسی بم دایښودلو موضوع ښکاره کړه چه پاکستان پولیسو دده دنیولودپلمی په غرض ایښی ؤ .

د باندنیو چارو د وزارت نطاق په داسی حال کښی چه له افغا نستان سره یی دنیکو روابطو دټینګیدو او ددواړو هیوادونو تر منځ د سیاسی اختلاف د حل په غرض د خبرود پاره دښاغلی بوټودتیاری ښه هرکلی کاوه وویل لکه چه دافغانستان حکومت بیابیا اعلان کړی دی یو ځل بیاوایی چه ددواړو هیوادونو ترمنځ دیوازنی سیاسی اختلاف د حل په غرض دبی قیده او شرطه خبرو دپاره تیاریو او با ید و پوهیږو چه دیوی قضیی حل له ټولونه مخکی یوه ښه اومناسبه فضا غواړی متاسفانه د پاکستان دصدراعظم څرګندونی او دده د حکومت دګومارل شویو اعمال دغه ډول فضاء خړه پړه کوی .

دسلواغی ۲۱ :

له پیښور نه د فرانسپرس د آژانس د خبر سره سم دپاکستان دخلکو دګو ند یـو ستر غړی ښاغلی حیات محمد خان شیر پاو د پیښور په پوهنتون کښی دیوه بم دچاودنی په پیښه کښی ووژل شو .

لکه چه څرګنده شوی ده ــ ددغی چاودنی په پیښه کښی اتلس تنه محصلین ژو بـل شوی اود پوهنتون ودانی ته زیات تـا وا ن رسیدلی دی .

د حیات محمد خان شیر پاو دوژلو د پیښی پسی د پاکستان حکومت د ملی عوامی گوند مشرخان عبدالولیخان او ددغه گوند ځینی نور شخصیتونه نیولی دی .

همدارنګه د پاکستان حکومت ملی عوامی گوند غیرقانونی اعلام کړی او ددغه گوندټولی شتمنی یی ضبطی کړیدی .

د خبر رسولو بین المللی آژانسو نو او د بی بی سی راډیو پرون وویل دهغو کسا نو په لړ کښی چه نیول شوی دی په پښتونستان کښی دملی عوامی گوند مربوط پخوانی گورنر ارباب سکندر خان خلیل دایالتی اسامبلی د رئیس مرستیال ارباب سیف الرحمن د ملـی عوامی گوند مرستیال ښاغلی رشید احمد ــ دملی اسامبلی غړی میجر جنرال جیـلانی او په بلو چستان اوسند کی دملی عوامی گوند ایالتی مشران هم شامل دی .

د فرانسپرس آژانس د ملی عوامی گوندد نیول شویو کسانو شمیر شپیته تنه ښوولی دی .

دسلواغی ۲۱ :

د باندنیو چارو دوزارت داطـلاعات مدیریت خبر راکړ چه دافغانستان دحکو مت لـه خـوا دا اعـلامیه صادره شویده .

د پاکستان حکومت په هغه هیواد کښی ملی عوامی گوند غیر قانونی اعلام کړاو همدغـه رازئی ددغه گوندمشر ښاغلی خان عبدالولیخان او دهغه یو شمیر نور مشران نیولی او د گوند شتمنی یی ضبط کړی ده دپاکستـان د حکومت دغه اقدامات دښاغلی حیـات محمـد خان شیرپا دوژول کیدونه وروسته شویدی .

د افغانستان حکومت په داسې حال کښې چه دغه راز قتلونه اوتشدد په کلکه غندی دملي عوامي گوند دړنگیدو اودهغه دمشرانو دنیول کیدواو دگوند شتمنی دضبطولو پهباره کښې چه په غیر قانوني توگهاوېر ته دهیڅ ډول جرمي اثبات د سیاسي ملا حظاتوله مخې شوېدی دپاکستان دحکومت په اقداماتو باندې خپله ژوره اندیښنه اونگراني څرگندوی دافغانستان حکومت په کلکه عقیده لری چه دلانجو او ارول یوازی د پښتنو او بلوڅو خلکو دملي هیلو دپوره کیدواو هغو ته په درنه سترگه دکتواو ددوی د ملي مشرانو سره دخبرو لهلاری امکان لری اوپه لویلاس دنویو لانجو راپیدا کول دحالاتو دزیات کړکیچن توب اودحلدلاری دلټولودخنډیدلونه پرته بله گټه نلری ۰

د سلواغی ۲۳ :

ښاغلي اجمل ختك دپښتنواو بلوڅوله مشرانو سره دپاکستان دحکومت دوروستیو نا وړ و اقداماتو پهباب وویل :

د روان کال دسلواغي د میاشتي د یو ویشتمي نیټې په سحر د پاکستان راډ یو داخبر نشر کړ چېددغه ملك دمتحده جمهوري محاذ څخه دیو جماعت نشنل عوامي پارټي د سرلیډران ونیول شول چه یکي دپاکستانقومي اسامبلي کښې د حزب اختلاف لیډر او د نشنل عوامي پارټي رئیس خان عبدالو لیخا ن قومي او ایالتي اسا مبلو کي دنشنل عوامي پارټي وکیلان ،دسند ،پنجاب ،پښتو نستا ن او بلوچستان د صوبو رئیسان اوټوللیډران شامل دی ۰

ددی خبرته پس دپاکستان راډیو یو بل خبر خپور کړ پههغی کښی وویل شو چه پهنشنل عوامي پارټي باندی بندیزو لگیدد ددی حزب ټول دفترونه وتړل شول او دحزب ټول جایداد اوشتمني یې حکو متضبط کړ ل دی رادیو وویل :چه دا اقدامات دحیات محمدخان شیرپاو دقتل نه پسپه ټول ملك کښی دحفاظتی کوښښو نو پهلړ کښی و شول دپاکستان ټول وگړی اود نیا هر باخبر ه سړی په دی پوه دی چی کلهد پیپلز پارټي دملك په سیاست کښی را ننوتي ده او بیاکله چهدا پارټي حکومت ته رسید لی دهلـه هغـه و خت نهد پاکستان پهسیاست کی تشدد او سیاسي قتلونه شروع شویدی ۰

چاته نده معلومه چه د پنجاب یو مشهور سیاسی لیډر خواجه رفیق پسی د جیل نه قیدیان قاتلان راوستل شول او دی یې په رڼا ورځ دلاهور په ډك بازار کښی قتلکړ۰ خان دجماعت اسلامي یو رهبر ډاکتر نظیرچه خان دجماعت اسلامي یو رهبر ډاکتر نظیر چه په عین حال کښی د قومي اسامبلي وکیل هم و، دکرایی په قاتلانو د هغه په خپلـه معاینه خانه کښی په رڼا ورځ ووژل شو ۰

څوك ندیخبر چه دپنجاب ددیر غاز یخا ن دجماعت اسلامي یورهبر ډاکتر نظیر چهپه عین حال کښی دقو می اسامبلي وکیل همودکرانی په قاتلانو دهغه پهخپله معاینه خانه کښی په رڼا ورځ ووژل شوخو ډند ی پو ه چه دلاهو ر پنجاب یوز لمی سیاسي کارکن جاوید نظیر او یوبل مزدور لیډرعبدالرحمن پهڅه ډولاوچاقتل کړ ل ۰

دبلوچستان د پښتنو رهبر محمد صـــادق خان کاسی دخپل کور سره نژدی چا اوځنګه قتل کړی دټولو پښتنو ممتازه رهبر او سپین ږیری مشر عبدالصمد خـان اڅکزی په خپل کور کښی په خپله بستره کښی د چاد لاسه په څه شهید کړی شو . دبلو چستان په اسامبله کښی د جمعیت العلمای اسلام غړی مولانا شمس الدین دکومی پلمی له مخه دچا په‌منصوبه ګورته ولیږل شو دکوټی پــــــه بازار کښی زلمی محسن کاسی او عبدا لمنان دچاپه ګولیو غلبیل شول او اوس دلاهــــور په‌ښار کښی داستقلال دپارټی دلیډر احمــــد رضاخان قصوری پـلار نـواب احمد خان په خپل موټر کښی دچا دلاسه په وینوو لمبیدلو.

دغه شان دنیشنل عوامی پارټی په‌لیډر خان عبدالولیخان څلورقاتلانه حملو د مسلم لیګ دلیډر جـــودری ظهور الهی دقتل منصبـود استقلال پارټی دلیډر اصغر خان اوبل لیډ ر احمد رضا قصوری له وژلو کوښښونو څخه په پاکستان کښی څوك ندی خبر او خپـلـه دحکمران جماعت دننه‌چه‌کوم‌خونړی ی‌اختلا فات شته دی او دهغی په نتیجه کښی څه چه‌شوی دی له هغی نه څوك انکار کولی نشی . د پښتو نستان دپیپلز پارټی دټولونه فــعا ل مقبول او اولسی رهبر د دیره اسمعیل خا ن دحق نوازخان ګندا پورد قتلولو منصوبه چـا جوړه کړی وه او ددی زلمی دقتل پــــــــه تحقیقاتو چا اود کومی ویری لپاره پرده واچوله

د چار صدی دپیپلز پارټی سکرتر او ددیرد پیپلز پارټی سکرتر چا ووژل .ددی واقعا تو په باب چه د پیپلز پارټی مشرانو خپله ددی حزب په مخالفو لیډرانو الزامونه لګولی دید هغی څخه دپاکستان اخبارو ته ډك دی .

دپیپلز پارټی دننه خپل منځنی اختلا فات دومره زیات شویدی چه دپاکستان هر بازاراو هرکلی ترینه خبردی، ددی حزب پخوا نــی سکرتر جنرال په کور ددی پارټی د مشرا نو په سلا مشور مسلــح خلـــك ورغلل او دی یی زخمی کړو . ددی حزب بانی لیدر یــو پخوانی وزیردکراچی اوسیدونکی‌جیل‌ته ولیږل شو .هم ددی ،حزب نامتو رهبر دلاثیل پور پنجاب، مختار را نا سره لګه ددی دښمنانو د ظلم زور سلوك وشو او دخپل حزب پیپلـز پارټی دلیډرانو له لاسه په جیل کښی پروت دی . دغه شان په پنجاب کښی د پیپلـــز پارټی اساسی غړی دپیپلز پارټی دحکو متد غړوله لاسه وهلی ،او ښتولی‌او وشرمولی شو .

دا ټول داسی واقعات دی‌چه خپله د پیپلز پارټی دزمه وار ومشرانو له خولی د پاکستان په اخباراتو کښی شهادت مو جود دی.

ښاغلی اجمل خټك وروسته له هغه چه د شیرپاو دوژلوپه باب دپاکستان د تاریـــــــخ او اوسنی حالت په رڼا کی تفصیـلات ورکوی او دهغه مخالفین سره ددلایلو معرفی کـوی او دا ثابته‌وی چه‌دشیر پاوقتل دچاپه دسیسو صورت موندلی او دهغه دوژلونـه چـا نایده اخیستی ده په پای کی وایی .

نو په دی پس منظر کښی چه د پیپلز پارټی خپل یو لیډر قتل شو دوی له دا پـه کار وو چی په سره سینه یی د دی قتل په سبب او په پس منظر غور کـړی وای او د قـوم ولس ملکستیمی او خپل حکومت او خپلی پارټی د محفوظو لو لپاره یی د ملک سیاسی فضا نه د تشدد او قتلونو د دی خونړی لوبی د ختمولو اراده کړی وی او یو جمهوری عمـل یی پیل کړی وی او په دی طریقه یی د زلمی شتیر پاو دوینی نه د اولس د مستقبل د خوشحالی امـن استحکام او تعمیر کار اخیستی وای دا به شیرپاو سره د دوی په رښتیا د مینی، اخـلاص او ملکرتیا ثبوت شوی وی او که چیری دوی د دی خپـل ملگری وینه هم د خپل اقتدار د پاره استعمال کړی او د ده د قتل په بهانه د خپـلو سیاسی مخالفینو وهلو او ختمو لو ته لاس وا چوی او د ده وینه هم لکه چی د دوی عادت دی خپل داخلی او خارجی سیاست د بازار گرمولـو د پاره استعمال کړی نو له دی نه به پښتانه او بلوڅ او راتلونکی تاریخ د اسبق واخلی چی شیـر پاو غـریب هم د پاکستان د حـکو مـت د سیاست نه د اسی قربان شو لکه بدی نه مخکی چی د دی ځای یو پښتون رورو ډاکتر خـان صاحب قربان شوی وو او د دی به دا مطلـب وی چی دوی داور وژل نه غواړ ی بلـکـه د اور لمبه کول غواړی .

نیشنل عوامی پارټی خپله د ملک یوه داسی مهمه سیاسی پارټی ده چی د نیا ته د دی کردار معلوم شویدی او هم دانن د پاکستان په دوه ؤ صوبو کښی سیاسی قدرت لری او د پاکستان د نورو جماعتو لو سره په متحده جمهوری محاذ کښی ټولی ده او د ټولو د شریکی رهبری لاند ی د ملک جمهوری خدمت کوی . د دی پرځای چه د پاکستان حکومت د دغه قتل د پس منظـــر د معلومولو او په ملک کښی د سیاسی تشدد او سیاسی قتلونو مخنیوی لپاره د متحد ه مـــحاذ سره جـــر گـــه او مشــوره کــــړی وای د نیشنل عوامی پارټی خـلاف اقدامات کوی او د جمهوری محاذمری ته لاس اچوی او دا د دی معنالری چی حکومت د ملک د سالمیت خـــای خرابول او گډوډ ول غواړی .

آیا د دی هر خـه شاته به دا پروگرام نوی چه د پاکستان د کشتی کپتانان په دی پـوه شویدی چی دا کشتی دوی داسی ځای ته په خپل لاس رواستی ده چه اوس ډوبیږی نـــو غواړی چی د دی ډوبولو دالزام نه ځان وساتی او تاریخ ته د دی عمل کوم بل ذمه وار پیدا کړی.

دا اوس د پاکستان د اولس کار دی چی په سره سینه په روانو پیښو غورو کړی او د خپلی ډوبیدونکی کشتی د ترخه تقد یر حقیقی ذمه واران وپیژنی .

زه په دی وخت کښی پښتنو او بلو څو او هغو ټولو ملگروته چی دولی ځان او هغه سره د پارټی د نورو مشرانو په نیولو به خپه او غوسه شوی وی دا ویل ضروری گنم چی مونږ او تا سو خپل ژوند کښی ډیری داسی نازکی او مهمی مرحلی لیدلی دی منم چی دا مرحله د دی ټولو مهمه او نازکه ده او مخالفین به په دی مرحله کښی زمونږ پښتنو ته ډیر داموته ږدی خو مونږ او تاسو به حوصله کوو زمونـږ یقین دی چه لکه د دی نورو ټولو مرحلونه چی

كامياب تيرشوي يوډدي نازكي اومهمي مرحلي نه به هم انشا الله تعالى كامياب تيريږو خو لكه دنورو دغه شان مرحله باندي چه مونږ نه خپله حوصله پريښي ده نه خپل سياست. دغه‌شان به‌پدي موقع هم‌نه خپله حو صلــــه پريږدواونه خپل سياست او زمونږ مخا لفين چي زمونږ مخي ته هر شومره سياسي دامونه پدي مونږ به دهغي پروانه كوو او خپــــل منزل ته‌به پوره تيار او بيدار روان يـــو او انشأالله تعالى ور رسوبه .

د سلواغي ۲۳ :

د پاكستان د حكومت له خوا د ملي‌عوامي گوند دغير قانوني اعــلامولونه وروسته ددغــه گوند دمشعرانو او غړيو ډله ايزنيول كيدل په كلكه روان دي .

درويتر آژانس ددغه خبر د خپرولو په‌ترڅ كښي زياته كړيده چه دملي عوامي گوند د مشرانو په گډون دگوند خه زيات و كم‌دري سوه تنه غړي په تيرو دوو ورځوكښي‌نيول شو يدي .

دغه راز په پيښور كښي د ملي عوامي‌گوند په‌مربوطو ادارو تيري شوي او اور وراچول شويدي .

دپيښور څخه درويترنماينده خبروركړي چه دملي عوامي گوند په ادا روبر سيره پد غه ښاركي دنورومخالفو گوندونوپه مربوطو ادارو هم تيري شوي اوړنگي شويدي .

دغه حمله دپاكستان دحكومــت د هغـــو شرگندونو څخه وروسته شويده چه‌په هغوكښي يي مخالف گوندونه په تخريبي فعاليتونو تورن كړل .

د سلواغي ۲۳ :

دملي عوامي گوند د مشرانو په نيولو او هغه گوندپه‌غير قانوني اعــلامولو او سرمايه‌په ضبطولو سره دنړۍ ټول آزادي خو ښوو نكي او مبارزو ولسونه په زياته بيا بين الملـــلي منابع ډيراخواشين شوي دي اوبيله دجرم د ثبوت څخه ددوي بندي‌كول يي پر انساني او بين المللي حقوقواومقرراتو دپاكستاني حكومت يو بل تيري بللى دى .

د سلواغي ۲٤ :

دمسكو راډيو دايزو ستيا ورځپاڼي پــــه حواله خبروركړچه دتاس آژانس خبريال لـــه اسلام آبادڅخه ليكلي دي چه :

دپاكستان حكومت مخالف گوند يعني ملي عوامي گوند غير قانوني اعــلام كړي او دهغه ټوله شتمني‌يي ضبط كړي ده .

د مسكو راډيو زياته كړه چه دپاكستان حكومت دشيرپاو دوژلو دپيښي څخه دملـــي عوامي گوند د غير قانوني اعلامولو دپاره د پلمي په توگه كار اخيستى دى .

دغي راډيو دملي عوامي گوند دغړيود نيولو د خبر په ترڅ كښي وويل چه د ملي د مجلس درئيس مرستيال او دمجلس ځيني غـــړي نيول شوي او بنديان شوي دي او تر اوسه دنيول شويو كسانو په خــــلاف رسمي تورونه ندي وړاندي شوي .

دمسكو راډيو وويل :

كتونكي عقيده ښكاره كوي چه د شير پاو

له وژنې څخه به دپاکستان داوسنۍ رژیـــم دهر ډول مخالفت دنهایي ټکولود پاره کا ر واخیستل شي ۰

دسلواغې ۲٤ :

د پاکستان حکومت د حیات محمد خان شیرپاو دوژل کیدو اود ملي عوامي گوند دغیر قانونی اعلام کولو څخه وروسته دپښتو نستان ټو ل ښتونخې اوپو هنتو نونه تړلی دي.

دفرانسپر سس نماینده خبر ورکوی‌چه د پښتو نستان په ښاروناو کلیو کښــــی د پاکستان دحکومت طرفدارانو مظاهری پیـــل کړی دي ۰

درویټر دخبر سره سم تر بیگا پوری لږتر لږه دملي عوامي‌گوندځلور سوه ته غړی نیول شوی دي ۰

په اسلام آباد کښی مؤثقو منابعو ویلی‌دی چه دپاکستان دحکومت مخالفینو د ادعا سره سم تر اوسه پوری دملي عوامي گوند څه د پاسه زرتنه غړی او مـلاتړ کوونکی بندیان شوي دي ۰

رویټر خبر ورکوی چه‌د شیرپاو دوژل کیدونه وروسته دملي عوامي گوند دغړیو ډلهایزنیول دوام لری او ورمه ورځ ددغه گوند یو زیات شمیر نورغړی نیول شویدی۰

د بی‌بی‌سی راډیو دسلواغې د دوه ویشتمې نیټې په ماښام خبر ورکړی دی چه دشیرپاو دوژل کیدو په تورد پاکستان‌د حکومت له‌خوا دمجلس وکیـلان او د ملي عوامي گـوند نور مشران نیول شوی دی ۰

بی‌بی‌سی زیاته کړه چه په تیرو دریو کالو کښی حالات هیڅکله دو مره سخت شوی نه وو ۰دحکومت دگوند طرفدارانو په زیاتـــو ښارونو کښی مظاهری پیل کړی دی ۰

په پیښور کښی پنځه زرو کسانو دملــی عوامی گوند په اداره حمله وکړه او هغه یی ونیوه اوړنگ یی‌کړه.

د بی‌بی‌سی راډیو وویل چه د خلکو دگوند ملاتړ کوونکوهمدغه رازدنورو مخالفو گوندونو په ادارو هم‌حمله کړی اوځو مغازو ته یی‌اور اچولی دی ۰

بی‌بی سی زیاته کړه چه په مشرانو جرگه کښی دملي عوامي گوند د نمایند گانو مشــــر ښاغلی هاشم غلزایي او څه د پاسه دری سوه‌تنه نور نیول شوی دی ۰

د پاکستان حکومتي مامورین اوس د ملي عوامي گوند د مهمو دریو تنو مشرانو ډاکتر عبدالحی بلوڅ سناتور عبـــدالوحید کر داود ښاغلی زمرد حسین دنیولو په لټه کښی دی۰

د بی‌بی‌سی دخبرسره سم‌یو شمیر کتونکی عقیده لری چه د پاکستان دحکومت دغه چال چلند به ددی سبب شي چه یوزیات شمیرخلك به د دولت په ضد په وسله واله مبارزه‌لاس پوری کړی ۰

دسواغلی ۲٦ :

داســلام آباد نه درویټر نماینده خبر ورکړ چه د پاکستان حکومت دهغه هیواد د ملـــی اسامبلی دنامعلو می مودی دځنډ ولو وروسته‌د پاکستان دسنا مجلس‌هم دنا معلومی مود ی پوری وځنډ اؤ ۰

دپاکستان دحکومت دغه اقدام دهغه هیواد د پارلمان سره دمخالفو گوند ونوله پریکړی وروسته شویدی ٠

زویتر زیاتوی چه مخالفوگوند ونو د ملی عوامی گوند د مشر خان عبدا لولیخان او د هغه گوند دیو شمیر نورو مشرانو دنیولو په خلاف د اعتراض په‌نامه دغه پریکړه کړیده٠

دروېتر نماینده زیاته کړه چه دپاکستان د ملی اسامبلی سره دمخالفو گوند ونو دپریکړی نه‌وروسته دپاکستان حکومت دری لایحی په ملی مجلس باندی چه یوازی دخلکو دگوند غړی پکښی حاضروو تصویب کړی ٠

دلومړی دوولایحو سره سم دملی اسامبلی اوایالتی اسامبلو غړی ددغی اسامبلی د غونډونه دوه اوونی دمخه اود وه اوونی په وروسته موده کی دتوقیف کیدلو د مصئونیت دحق نه بی‌برخی شوی اوپه‌دی ډول دپاکستان حکومت کولی شی ترنورو دولسو ورځو پوری دملی اسامبلی اویاد ایالتی اسامبلی هر غړی چه وغواړی توقیف کړی ٠

ددریمی لایحی‌سره‌سم دپاکستان‌حکومت له دی وروسته مکلف نه دی چه د اضطراری حالت اوږ دوالی لکه څنگه چه دمخه دهغه هیواد اساسی قانون حکم کاوه دهرو شپږو میاشتو څخه وروسته ملی اسامبلی ته وړاندی کړی٠

دغه لایحه څرگند وی چه اضطراری حالت به‌ترتله په‌پاکستان کښی ټینگ وی اوهغه وخت به له مینځه ولاړشی چه دپارلمان دواړه مجلسونه هغه په یو گډه غونډه کښی په یو واحد فیصله لیك کی‌تصویب‌کړی‌همدارنگه‌دغی لا یحی دپاکستا ن حکو مت ته واك ورکړ یدی چه دپاکستا ن د خاوری دتمامیت او د ملی حاکمیت په ضد په فعالیت تورن کسان دیو نا معلوم وخت پوری‌په بند کی وساتی ٠

د پاکستان په حالاتو تبصره کوونکو ویلی دی چه دمخالف سترگونددړنگیدو دا ولسی جرگی او دمشرانو جرگی دنا محدوده څنډیدل دټولو اختیار اتو په لاس کښی نیولو او په هغه هیواد کښی د اضطراری حالت‌د دایمی اوږد والی څخه وروسته د پاکستان حکو مت یو مطلق العنان حکومت شوی دی ٠

دسلواغی ٢٦:

پېښو ر نـه بـا ور ی‌منا بعود ښاغلی حیات محمدخان شیر پاو دوژلو په علتونو باندی تبصری په ترڅ کښی وویل : لکه چه معلومه شویده ښاغلی شیر پاو د پېښور دپوهنتون د تاریخ دڅانگی دنوی امر په‌بلنه ددی څانگی غونډ ی ته‌چه‌په هغی کښی یوازی دخلکو دگوند غړیو گډون درلود تللی ؤ دغه شخص چه عبدالحمید نومیده او دپاکستان دخلکو گوند یو فعال غړی ؤ نوی دتاریخ دڅانگی دآمر په حیث ټاکل شوی ؤ.

دشیر پاو له وینا او د مکروفون له مخ نه دده دلری کیدو وروسته دده نه یو ښتنه وکړه گله چه شیرپاو مکروفون ته‌نږدی شو او د پوښتنی ځواب ئی ووایه بم وچاودید بدی پیښه کښی عبدا لحمید هم ژوبل‌شوی‌ؤ٠

د پاکستان حکومت لومړی ژوبل کسان ملکی روغتون ته بوتلل خو وروسته عسکری روغتون ته بوتلل شول ٠

دنوای وقت ورځپاڼی دفبروری په لســمه ورځ خبر ورکړ چه عبدا لحمید اوپرو فیسر جان محــمــد لهخطر نه وتلی دی او حا لت ئــــی بنــه دی هـــمدغه راز دمشـــر ق او پاکستان ټایمز ورځپاڼو په همغه نیټهخبر ورکړ چه ټپیان د خطر نه خــلاص شوی او وحالت یی ښه دی اود پاکستان رسمیمقاماتو وړمه ورځ په ناڅاپی ډول اعــلان وکړ چه د ټولو ټپیانو دډلی څخه دپیښور دپو هنتو ند تاریخ دځانگی امر همغه عبدا لحمید او همغه ځوك چه شیرپاو ئی غونډی ته دمکرو فونتر څنگ په وروستی، گړی اوبم تهنژدی بللــــی ؤ مړه شول .

منابعو وویل :چهدا پیښه دپاکستان دپخوانی صدراعظم لیاقت علیخان دوژلـــو داستان او د همغه دقاتل دمینځه تلل په یادوی لکه څنگه چه دلیاقت علی خان قاتل له ځان سره ډیر معلومات او رازونه قبرته یووړل دعبدا لحمید له اسرار وډكله مینځه تلل هم ښیئی چهښایی همغه هم دشیر پاو دوژل کیدو دخر نگوالی په باب زیات معلومات اواسرار دتلدپارهلهځان سره وړی وی .

دیو بل خبر له مخی دتاس نماینده داسلام آبادنه خبرور کړی دی دملی عوامی گوند د فعالو غړیو نیول کیدل چه پدی وروستیــــــو وختونو کښی منع اعلامشوی پهپاکستانکښی دوام لری کهڅه هم ددغو نیولو په بارهکښی کوم رسمی رپوټ نشته سره له دی هــــم خارجی خبر لیکونکو وویل: نژدی څلور سوه تنه او دڅینو رپوټونو له مخی ترزروتنوپوری دملی عوامی گوند څخه نیول شویدی .

دغه نیول کیدل د حیات محمد خان شیرپاو په وژلو کښی دملی عوامی گوند دلاسلرلوپه پلمهشویدی مظاهرهکوونکو دملی عوامی گوند مربوطه دشهبازورځپاڼی اداره وسیځله .

د بیبیسی راډیو دپاکستان په اوسنیـــو حالاتو دتبصری په ترځ کښی وویل چه دملی عوامی گوند دمنع کولو په باب دپاکستان د حکومت وروستی اقدامات او دهغه دمشرانو بندیانولو پههغه هیواد کښیحالات ډیر زیات گیوډ کړیدی .

دغه اقدامات بهپه پاکستان کښی دیولړ نورو ناراميواو زیاتو گیوډ یوپیل وی .

بیبیسی زیاته کړه چه پاکستان یوډیـــر خطر ناك بحران ته رسیدلی او د ملی عوامی گوند دړنگیدلو او دپاکستان د حکومتلخـــوا دهغه دمشرانو د نیول کیدلود خلکو دگونداو دمخالفو گوندونو ترمنځ یوهډیره زیاته لانجه پیدا کړیده د حکومت او دخان عبدالو لیخان ترمنځ دلانجی مسئله پاکستان ته سترهمعضله ده .

دسلواغی ۲٦ :

دهغو کړ کیچنو او د تشدد نه ډکو حالاتو لهمخی چهپه پښتونستان کښی روان دی اود افغانستان دخلکو دزیاتی اندیښنی اوخواشینی سبب شویدی دافغا نستان جمهوری دولتد پنجشنبی په ورځ دغه اعــلامیه نشر تــــــه وسپارله .

د افغانستان جمهوري دولت سره له دی چه له یوی خواهر ډول وژنی او تشدد غندلی او غندی یی له بلـی خـوا دپښتنو اوبلوڅو خلکو په مقابل کښی دپاکستان دحکـومت د ظلم نه ډکغیر عادلانه او غیر دیمو کراتیك حرکتونه په تیره بیا په پښتو نستان کښی د هغه حکومت سخت او نا عاقبت اندیشانـــه حالت هم په کلکه غندی او دهغو دهر ډو ل خطر ناکو عواقبو مسئول یوازی او یوازی د پاکستان حکومت بولی او څرگند وی‌چه باید د پاکستان واکمن پوره پوره پوه وی چه نه یواځی دپښتنو او بلوڅو حقه حقوق پدغه‌ډول دسیسو او ساخته کاریو او له ظلم اوتشدد نه ډکو حرکتو نو له منځه نشی تـلای بلکه دغه حرکتونه به ورځ په‌ورځ دخلکو دکرکی حس لاپسی زیات کړی ددوی‌قدرت او تصمیم ملی مقاومت او مجادله به زیاته او پیاوړی کړی ·

لکـه چـه په واروار څرگنده شویـده بیا اعـلام کیږی چه افغا نستان دپخواپه شـــان دپښتنو او بلوڅو ورونو دحقه حقوقو تائیداو مـلاتړ کړی او کوی یی او ددغو پیښو په مقابل کښی چه په‌هغو سیمو کښی کیږ ی محض‌بی تفاوته نشی پاتی کیدای ·

دسلواغی ۲٦ :

دلا هور نه دروبتر نماینده دخبر له مخی‌د پاکستان ستری محکمی وړمه ورځ موافقـــه وکړه چه‌دملی عوامی گوندد‌مشر خان عبدالولی خان عبدالولیخان تیره اوونۍ دملی عوامی

خان عبدالولیخان تیره اوونی دملـی عـوامی

گوند دځه پاسه څلور سوه نورو مشرانو او غړیوسره دحیات محمد خـــان شیرپاو دوژل کیدونه وروسته د پاکستان حکومت نیولـی دی ·

رویټر خبر ورکوی چه دملی عوامی گوندد مشر دخوشی کولو غوښتنه د مخالف گوندیوه سیاست مدار ملـك غلام جیلانی وړاندی‌کړی ده ·

محکمی ددغی غوښتنی داوریدلو د پاره د راتلونکی دو شنبی ورځ ټاکلی ده·

دسلواغی ۲٦ :

دباندنیو چارو دوزارت‌نطاق دبا ختر آژانس دخبر یال دیوی پوښتنی په ځواب کښی د امریکا دای ــبی‌سی دتلویزیون ســـره د پاکستان دصدراعظم ذوالفقار علـی بوټـو د وروستی مرکی‌په باره کښی چه په هغه کښی یی ادعا کړی ده چه دافغا نستان پـــــه پاکستان کښی پـه دهشـــت اچـولو لاس لری وویل لکه چه څوڅو ځله موویلی دی یوځل بیا دغه بی اساسه اوله حقیقتـــه لری تورونه په کلکه ردوو ·

ښاغلی بوټو نه شی کولای د پاکستان د حالاتو دگډوی‌اوخرابی مسئولیت ددی‌دجابرانه حکومت داعمالو او دده دگوند د همکار انو او اعمالو د خرابکاری او فتنی اچول دنورو په غاړه واچوی نطاق په پای کښی زیاته کړه‌چه په تیره بیادافغانستان په باب دښاغلی بوټو د حیرا نوونکو اوبی ربطه وینا او حرکا تـــو ځخه دا نتیجه په‌لاس راځی چه له‌بده مرغـــه ښاغلی بوټو‌په خپلو اعصابو کنترول له لاسه ورکړی دی ·

دسلواغی ۲٦ :

داسلام آباد نه دپراودا خبریال خبر ورکړی دی چه دپاکستان دټولو مخالفو ګوند ونو نمایندګانو تصمیم نیولی دی چه دملی عوامی ګوند دړنګیدلو اوددغه ګوند د مشرانو د نیولو په خلاف داحتجاج په نامه دملی اسامبلی په کار کښی ګډون ونکړی ۰

همدغه راز د غوګوند ونوپه اساسی قانون کښی دهغه بدلون دتصویب په خلاف چه د ملی اسامبلی لخوا شوی احتجاج کړیدی ۰

دغه بدلون حکومت ته واك ورکوی چه په هغه هیواد کښی اضطراری حالت دپالمان له اجازی پرته په خپله خوښه اوږد کړی ۰

پدی مناسبت دپارلمان اجلاسیه دوره دیوی نامعلومی مودی دپاره ځنډول شوی ده ۰

دپراو دا نمایندهلیکلی دیچهدیمو کراتیکی متحدیجبهی دلاربښودنیجرګهګیچهاووه مخالف غړی یکی شامل دی دخپلو سیاسی مخالفینو دټکولو دپاره یی دپیښور دوروستی پیښی نه داستفادی دپاره دحکومت کوښښ وغانده ۰

دی جرګهګی وویل حکومتی مقامات غواړی چهمخالفین په زوره غلی کړیاو وا کمن ګوندیی په پیښور او نورو ښارونو کښی د مظاهرو په لمسو ن تورن کړ۰

ددی جرګهګی په قول دا مظاهری نهیوازی دملی عوامیګوند په ضد دی بلکه دټولومخالفو ګوندو پهضد دی۰

دپراو داد نماینده دخبر له مخیدپاکستان په بیلوبیلو ښارونو کښی دمخالفو ګو ندونو پهمربوطو مغازو کورونو او ادارو حمله شویده۰

دسلواغی ۲۷ :

دروییټر نماینده له لاهور نهخبر ورکړی دیچهدپنجاب پهمقننه اوایالتی مجلس کښی دمخالفو ګوندو نو غړ یو څرګنده کړه چهدملی عوامیګوندلهړنګیدلواودهغه دمشرانوپه توقیف کیدوسره داعتراض پهنامه به ددغهمجلس په غونډو کښی ګډون ونه کړی۰

دمخالف ګوند مشر علامه رحمت الله ارشد وروسته لههغه چه دمخالفو ګوندونو غړیود پنجاب دمقننه مجلس غونډه پری ښوده وویل: ددوی دااقدام دپاکستان دملی اسامبلی او سنا دغونډو سره دمخالفو ګوندو نو د پر یکړی دهمدردی پهنامه شوید ی۰

ده وویل چه حکومت دمخالفینو او دآزادی دنظریو څرګندولو په ضد په یولړ غیرقانونی اقداماتو لاس پوری کړی او د حکو مت مقصد دبیان دآزادی پوره محوه کول دی ۰

پیښور نهباور ی رارسیدلی خبرونه وایی چه پرون په پیښورکښی دګوایی ددروازی نه د باندی دسر حد ددارالعلو م زده کوونکوستره غونډه وکړه اوغوښتل یی چه دملی عوا می ګوند دړنګیدو اودهغه دمشرانو د توقیف په ضد داعتراض پهنامه پراخی مظاهری په د غه ښارکښی وکړی وسله والو امنیتی قو اوو د مظاهرو مخهونیو له اوپه زیاتره ا خو ډب کښیچه وشو څوتنه ټپیان او دپو لیسولهخوا پهدینی آثار وباند ی‌تیری وشو ۰

دغو منابعو زیاته کړهچه دملی عوا مـی ګوندله. ړنګو لو اودهغه دمشرانو له بندی کولووروسته ددوی کورونه د پاکستان پهره

برخه‌کښې امنیتي قواوو کلابند کړی او دکلکي څارنې لاندې يې نيولی دی.

له دې امله دپښتنو اوبلو څو دځینـــو مشرانو او دهغو په جمله‌کښې د خـــان عبدالغفار خان دسرنو شت په باره کښې باوري معلو مات لاس ته‌ندی راغلي اوځرګنده شوې‌نه ده‌چه ایا هغوی هم نیول شویدي‌که‌په خپلو کورونو کښې‌نظر بند دي.

دمسکو درادیوخبر ور کړ چه دمسکو د پراوداور ځپاني په هغه مقاله کښې چه پـــه پاکستان کښې دتو قیفو نو په‌نامه پرون‌خپره کړی لیکلي دي‌چه دملي عوا مي ګونددمشرانو دنیول‌کیدو وروسته ددغه ګوند دپیر اوانو د تعجیز دپاره په ټول پاکستان کښـــــې مصنوعي مظاهري ترتیب شوی ملکه چه خلکو دګوندپیروانو دملي‌عو امي ګوند داور ګا ن شهبازوور ځپاني‌اداره او دهغه ځیني نو ر ی اداري خرابي کړیدي- همدارنګه په پښتونستان کښې‌يې تعلیمي موسسې‌تړلې دي چه‌په ۱۹۷۰ کال کښې ملي عوامي ګوند دهغه دقانو ن جوړولو په مجلس کښې اکثریت لاس تـــه وروړی وواو په ۱۹۷۳ کال یې دهغه حکومت‌په لاس‌کښې وو.

پراوداليکلي دي چه‌د تقنينيه مجلسو نو وکيلانو‌په هغو لايحوسخت اعترا ض‌کړیدي چه دخلکو دبندي کـولو او داضطراري حالت د اوږدولـــو د پــاره پـــه دې وروستيـــو وختونو کښې حکـومت تصو يب کـړي دي اومرکزي حکو مت يي دديمو کراسي‌په‌کار کښې دتقلب درسمي کو لو په لار کښې‌په‌هلو ځلو تورن کړی دی.

پراو دا زیاته کړیده چه د پاکستان‌په‌ملي مجلس کښې ددغو لایحو دتصویب‌په وخت کښې وسله والونظامي پوځونو دمجلس ودانۍ محاصره کړې وه.

دسلواغې ۲۸ :

لکه‌چه درويتر اوبي‌بي سي نمايند ګانود اسلام‌آبادنه‌خبر ور کړی او دپاکستان راډیو هم‌هغه تایید کړیدی دهغومصنو عي مظاهرو په‌لړکښې چه‌د څو ورځو څخه راهیسې د ـ پاکستان حکو مت اودخلکو دګوندکارکوونکو دهغه هیوادپه‌بیلو بیلو ښارونو کښې پیل کړیدي وړمه ور ځ‌په اسلام آباد کښې‌د ـ افغانستان دجمهوریت لوی سفار ت نه نژدې څه زیات اوکم دوه سوه تنو غونډه وکړه او دافغانستان په‌ضد شعارونو دورکو لووروسته يې ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلي محمـد داوداودهغه دصدرا عظمي میر من‌اندراګاندي لوی‌عکسونه وسیزل.

دغوخلکو هڅه وکړه ـدملي عوامي ګونداو دهغه دمشرانو څخه دافغانستان دملاتړ‌په‌ضد داعتراض په باب یو لیك دافغانستان لـوی سفارت ته ورو سپاري خو دافغانستان‌دسفارت شارژ دافیر دلیك داخستلو نه ډډه‌وکړه.

دبانیدنو چارو دوزار ت نطا ق دبا ختـــر آژانس دنماینده دیوی پوښتني په ځواب‌کښې پدغه باب‌وویل : دباندنیوچارو دوزارت سیاسي لوی‌مدیرښاغلي عبدالصمد غو ث پرو نډغرمې نه‌وروسته په دري نیمو بجو په‌کابل کښې‌د پاکستان لوی‌سفیر ښا غلي علي ارشددباندنیو چارو وزارت ته‌وغو ښت ددې پیښې پـــه

نسبت یی دافغانستان دحکو مت سخــــت احتجاجیه لیك وروسپاره.

همدارنګه نطاق زیا ته کړه چه دافر مایشی مظاهری په هیڅ ډول نشی کو لی د پښتنواو بلوڅو ورونو دحقه حقوقو دمـــلاتړ په باب د افغانستان په دریځ کښی کو مخلل پیښی کړی.

دسلواغی ۲۸ :

دکورنیو چارو دوزارت اعلامیه : په اسلام آباد کښی د افغانستان دجمهوری دولـــت د لوی سفارت په مقابل کښی دفرمایشی مظاهری دخبــرو دخپــریـــدو وروستــــه د پــــرون ورځی راهیسی دهیواد په بیلو بیلوښارونو کښی دافغانستان وطن پالو نکو خلکو غوښتل چه د پاکستان دحکو مت په خلاف په پراخو مظاهرو لاس پوری کړی چه حکو مت دهغو مخــــــه ونیوله.

دکورنیو چارو وزار ت دخو ښی پــــه څرګندولو سره دګرانو وطنوالو ددغو ژوروا و پاکو احساساتو څخه تشکر کو ی اودغــــه ډول عکس العمل چه زمونږ دخلکو درښتینی درك څخه سرچینه اخلی چه دګران افغانستان په ملی مسالو اوپرمختګ کښی دیووالی او ملاتړ دا ثبات یوه بله ښه بولی.

دسلواغی ۲۸ :

لندن ډیلی میل ورځپاڼی لیکلی دی چه د ملی عوامی ګوند دړنګولو او دهغه دمشرانو توقیف کولو په با ب دپاکستان د حکو مت تصمیم دپاکستان دزیا تی تجز یی و یره پیداکړیده ورځپاڼه وایی چه په ۱۹۷۱ کــال کښی د بنګله دیش بیلید ل هم دشیخ مجیب الرحمن دعوامی لیك دړنګیدلو او دهــغه د ــ مشرانو دتو قیف کید لو نه وروسته شوی ؤ.

دډیلی میل ورځپاڼی زیاتــه کــړیده چه د پاکستان حکو مت دوینا په خلاف چه و یلی یی دیدملی عوامی ګوند دړنګولو مقصد د ــ پاکستان دخاوری دتمامیت ټینګښت دی .

خان عبدالولیخان تل ویلی وو چه دملــی عوامی ګوند دمنځه وړلو دپاره به هر ډو ل هلی ځلی دپاکستان دتجز یی سبب شی نه دا چه دهغه موجودیت ته به دوا م ورکړی .

دسلواغی ۲۸ :

دپیښور خیبرمیل انګلیسی ور ځپاڼی خبر ورکړی دی چه دپیښور دپوهنـــتون رئیس ښاغلی عبدالعلی خان دملی عوامی ګو ندد ړنګیدو اودهغه دمشرانو دنیول کیدو پــــه خلاف داعتراض په نامه دخپلی و ظیفی نه استعفا ورکړیده.

دغی ورځپاڼی همدارنګه لیکلی دی چه د پاکستان حکو مت ددغه پوهنتو ن پښتانه پروفیسران او اداری امران بندیان کړیدی چه په هغوی کښی درياضياتو د پو هنځــی رئیس ډاکټرنذیر چه پخوا دپیښور دپو هنتو ن ــ کنترولرو دپیښور دښاتګی رئیس ښـــا غلی پریشان خټك اداری لوی امر ښا غلی اعظـم خان او دپوهنتون درئیس مرستیال ښاغلــی فقیر محمد خان شا مل دی.

ددغو شخصیتو نو په نیو لو سره چه هیڅ یویــی هــم د ملی عوامی ګـوند غــړی ندی

د پاکستان حکومت ښودلی چه برسیره بـر پښتنو،میا ستمدارانو اوز لمیانو اومحصلینو یی‌فیصله کړیده چه پښتانه‌پوهان‌اوپروفیسران هم بیخی له‌صحنی وباسی ۰

دسلواغی ۲۸ :

دباندنیو چارو دوزار ت نطا ق دپاکستان دباندنیوچارودوزارت دنطاق دپرونی دغی وینا په‌باب‌چه‌په هغی کښی دافغانستان په‌حکومت باندی دسرتیرو دروز نی اولیږلواو دهغــــه هیوادپه‌کور نیو چارو کښی دلاس وهنی تور لګولی دی دباختر آژانس دنماینده دپوښتنی په‌ځواب‌کښی وویل :دپاکستان حکو مت ددغو بی اساسو اوله حقیقت نه لری تورونو پــه وړاندی کواو سره غوا ړی دیوی خواد ملی عوامی ګوند او دهغه دمشرانو په‌خلاف دخپلو غیرقانونی اقداماتو دپاره پلمه جوړه کړی او دبلی‌خوادحیا ت محمد خان شیرپاو دو ژلـــو حقایق دنوروز سیاسی قتلونو دحقایقو په‌شان چه‌تراوسه شویدی دپاکستان او دنړی دخلکو له سترګونه پټ وساتی اوهغه د خـــارجی خیالی‌خطر ونو لور ته واړوی۰

نطاق‌زیاته کړه څرنګه چه‌په پاکستان‌اود نړی په مطبوعاتو کښی دذوالفقار علی بوټو دحکومت دغیر دیمو کرا تیکواقداماتو په‌خلاف دوینبو اوبیداروټوتونو اودخلکو عکس العمل ښودلی دی نو هیڅوك ددغه حکو مت پـــه فریبونو اودسیسونه غولیږی ۰

دغه‌راز دشیر پاو دوژلو حقایق اودهغه علتونه اوعاملین به هم چه تریـوی انـدازی پیژندل شویدی داوږدی مودی دپاره دنړی دخلکو دسترګونه به پټ پاتی نشی ۰

دسلواغی ۲۹ :

دلندن ټایمز ورځپاڼی پـه هغـو وروستیـو جریاناتو باندی دتبصر ی په تر څ کښی‌چه په‌پاکستان کښی پیدا شوی لیکی چه‌په ـ راتلونکو میاشتو کښی به‌په پاکستان کښی ډیرسخت اولاپیچلی بحرانونه پیدا شی۰

لندن ټایمز دملی عـوامی ګوند ړنګیـــدو اودهغه دمشرانوبندی کیدو ته په اشاره‌سره لیکلی دی‌لکه چه معلو میږی دپاکستان حکومت له‌خپلو سترو‌سیاسی مخا لفینو سره پدی‌امید دپخلاکیدوله پالیسی څخه لاس اخیستی‌دی‌چه دمخالفو ګوند ونواو دهغودلیډرانو په‌خـــلاف کلك اقدامات په پښتو نستا ن او‌بلوچستان کښی دسیاسی کراری سبب شی په‌یقین‌سره به‌په راتلونکو میاشتو کښی اختلا فونواو کړکیچونو ته لمن وهل دهغه څه په خـــلاف نتیجه ورکړی چه دپاکستان حکو مت یی تصور کوی او بحرانونه به لاپسی سخـــت شی۰

دغه‌راز له‌کراچی څخه دراسیدلی خبرله‌مخی دبلوچستان دکوزنیو چارو پخوانی و زیراود ملی‌عوامی ړنګ‌شوی ګوندغړی ښا غلی‌میرګل خان نصیردپاکستان‌دیوی محکمی لخوا پـــه یوولس کاله‌بند محکوم شوید ی ۰

دده په‌خلاف‌لګول شوی تور داووچه پــه ۱۹۷۳ کال کښی دپاکستان دیوی بندیخانی بندیان الی‌کو لی ته لمسو لی دی۰

خبر زیاتو ی چه له دغی نیټی څخه‌ترنن پوری هغه تور چه دهغه په اساس ښاغلی

میرگل خان نصیر په زندان کښی اچول‌شوی وندی معلوم شوی.

دسلواغی ۲۹ :

دبین المللی آژ انسونو نمایندگانو لـه راولپنډۍ څخه خبر ورکړیدی چه دپاکستان راډیوپرو ن سهار وویل چه‌په پښتو نستان کښی محلی حکو مت ړنګ شوی‌اودهغه‌ټول صلاحیتونه او وظیفی فیدرالی حکومت‌مستقیما په‌لاس کښی نیولی‌دی .

ددغه ایالت‌گورنرته هدایت ورکړشویدی چه‌دمرکزی حکومت‌په‌نمایندگی دټولوچارو واگی په‌لاس کښی و نیسی ددغی‌اعلا میی له مخی دایالتی حکو مت‌صدرا عظم او وزیران‌سرله پرون‌څخه دحکومتی وظیفواوصلاحیتونو له‌اجرا کولوڅخه گوښه کړای شوید ی .

اعلامیه وایی دهغوحالا تو کنترو ل چه‌پیدا شوی دایالتی حکومت له‌صلاحیت او قدر ت څخه وتلی کاردی اوپه خوتیرو میاشتو کښی دپاکستان خلك دپښتونستان دحالاتو په‌نسبت له‌اندیښنی اوپریشا نی سره مخا مخ‌وو.

دسلواغی ۳۰ :

ایکا نومیست نومی انگلیسی نامتـو مجلی پخپله وروستیۍ گڼه‌کښی دپاکستان په‌حالاتر دتبصری په ترڅ کښی لیکلی دی چه دپاکستان حکومت دملی عوامی گوند دړنگولو او دهغه دمشرانو دنیولو دپاره هیڅ‌ډول مستند دلیل وړاندی نکړای شوکه څه هم دپاکستان‌حکومت وویل هغه‌وخت رارسیدلی دی چه دپاکستان دښمنان له منځه یوړل شی خو حقیقت‌دادی‌چه هغه‌کسان چه حکومت یی دپاکستان دښمنان بولی په‌حقیقت کښی دخلکو دگوند ستـــر رقیبان دی چه دغه دی ټول یی زندان ته‌لیږلی شوی دی.

مجله لیکی‌حکومت‌حیات محمدخان شیرپاوددی دپاره دپښتونستان دایالت په وزارت ټاکلی ؤچه‌دغه ایالت دخلکو دگوند دعملیاتوډ گـــر وگرځوی اوهغه زیات نفوذ چه ملی عوامی‌گوند هلته درلود اوپه‌پښتونستا ن کښی د خلکود گوند دکنترو ل خنډ وله‌منځه یوسی او کهڅه هم‌شیرپاو ددغه مقصد دپاره له سخت‌زوراو سخت چلندنه کار اخیست خوخرگندیږی هغه چه‌ده په‌ژوند کښی‌سر ته ونه رسولای شول‌په خپل‌مرگ سره یی پوره‌کړل .

لکه چه دپاکستان حکو مت دده دوژل‌کیدو په‌پلمه ملی‌عوامی گوند ړنګ کړ اودهغه‌ټول مشران یی‌بندیان کړل.

دایکانومیست مجلی تبصره کړیده چــه له هغه‌وخته‌چه دپاکستان موجوده‌حکو مت اقتدار ته‌رسیدلی دی دمخالف گونددلسو څخه زیات مشران وژل شویدی اوتردی چه په خپله په خان عبدالولی خان خوځله ناوړه قصد وشو .

دپاکستان حکومت‌نه‌یواځی داچه ددغووژنواو ناوړه قصدونو په مقابل کښی‌هیڅ ډول عکس العمل ندی ښودلی بلکه یوتن یی‌هم دهغوی دمسوولیت په‌جرم نیولی نه دی .

مجله وایی چه دشیر پا ووژل کید ل پـه پښتونستان او بلوچستان کښی د حکومـــت اودملی عوامی گوند تر منځه درو غی جوړی هرډول امکان په راتلونکی نژدی وخت کښی له‌منځه وړی دی.

په بلوچستان کښی دپاکستان نظامی پوځونو په‌وروستیو دوو کلونو کښی دسر تیرو سره

پەمبارزه بوخت دی اوهلتەدملی عوامی گوند مشران له ۱۹۷۲ کال نه راپدی خوابندیا ن دی.

دایکانومیست مجله په پای‌کښی دی‌نتیجی تەرسیدلی ده چه دملی عوامی گوندپاتی‌غړی بەټول‌دځمکی لاندی‌فعا لیتو نەپیل کړی اوپه پاکستان کښی بەسیاسی زور زیاتی ډ یــر زیات شی اوپەپیښو ر کښی دیوبم پەچاودنه پەپاکستان کښی ددیمو کراسی وروستی‌نښی نښانی له، منځەلاړی.

دکب لوړی :

لومونډ نومی فرانسوی نامتو ورځپا ڼـی پەخپله یوه وروستی‌ گڼه کښی دپاکستان په حالاتو باندی دتبصری په تر څ کښی‌لیکلی دی‌چه ددیموکراسی د وروستیو نښو لمنەله پاکستان نه ټوله شوی ده ځکه چه پەهغه هیواد کی‌دایمی اضطراری حالت اعلام شوی‌حکومت دبی‌شمیره خلکو دبندی‌کولو وا ك لاس تــه وروړی او دفدرالی او ایالتی اسا مبلی‌غونډی یی‌دنامعلو مەوخته پور ی ځنډولی دی .

ورځپاڼه لیکی چه ددغه حالت دحیات محمد خان‌شیر پاوله وژل کیدووروسته منځ‌تەراغلی اودهغه لەامله دپیاوړی‌ملی عوامی گوندپەخلاف پراخ‌عملیات پیل شو ل دغه گوند ړنگ‌شو اونژدی‌ځلور سوەتنه مشران یی‌بندیا ن شول.

لومونډ ورځپاڼه لیکلی چەملی عوامی گــوند د پښتونستان اوبلو چستا ن پەایالتو کی ډیر سترقدر ت اونفو ذ لری اوله ډیرو کلوراهیسی یی‌دغو دوو ایالتونو دپاره داخلی خپلوا کی غوښتله.

دغه گوند همدار نگه په فیدرا لی پارلمان کښی دخلکو دگــوند دحکــومت ستر مخا لف قوت او خان عبدالولی خــان داوو مخالفوگوند ونود ایتلاف مشرؤ .

لومونډ لیکلی دی‌که څه هم‌دبنگله دیش د خونړ یو پیښو نه وروسته یحیی‌خان‌ملی‌عوامی گوند ړنگ کړی وخو بیا بیرته منځ‌تەراغی خو په ۱۹۷۳ کال‌کی‌دپاکستان حکومت پــەــ بلوچستان کښی ددغه گوندسر ه د مقابلی توان په خپل ځان‌کښی‌ونه لید ځکەیی هغه حکومت‌بر طر ف‌کړچه ملی‌عوامی گوند جوړ کړیؤاو دهغه دری‌تنه ستر مشران یی پەجیل کښی‌واچول خو له هغەو خته تر اوسه پوری پەبلوجستان کښی وسله وا ل قیا م روان دی.

افغانستان چەخلك یی دپښتنو او بلو څــو سره تاریخی لر غونی اړیکی لری د خپلــو پښتنو اوبلوڅو ورونو دسر نوشت ټاکلودحق ملاتړکړی دی.

لومونډ لیکلی دی‌کــه څــه هـــم دمرکــزی حکومت ملی‌عوامی گوند دشیرپاؤپه وژلــو تورن کړی‌دی خوحقیقت‌دادی‌چه دحکو مت‌هدف دمخالفو گوندونو ټکول دی لەدغه ځایه اټکل کیدای‌شی چه اوسنی حالت هم مر کزی‌حکومت پەلوی‌لاس پیداکړی‌دی اودپاکستان حکومت بی لدی‌چه دشیرپاؤدوژلود تحقیقا تو نتیجــــو تەانتظاروباسی دهغه گوند پەخلاف یی‌پەسختو اقداماتو لاس پوری کړ چه ورځ په ورځ ــ پیاوړی‌شوی اودمر کزی قدر ت دخپل سری اوناوړه استفادی اوپه ورو ورو دآزادیو ا و حقوقو له منځه تلل یی غنــدل او هغــه یـــی

دپاکستان دټوټې ټوټې کولودپاره دفعالیت په تور رنګک کړ. په داسې حال کښې چه په همدغو څو تیرو ورځو کې دپاکستان حکومت ویلي ؤچه په بلوچستان کښې دتجزیه غوښتنې کوم حرکت نشته.

لوموړۍ دی نتیجې ته رسیدلی ده چه په اوسني وخت کښې دهر ډول روغې جوړې امکانات له منځه تللي او دمخالفینو سره زور ازمایل پیل شوي اوهغه کورني جنګک چه ترننه پورې په بلوچستان پورې محدودولمن به یې دپښتونستان سیمې ته هم خپره شي په ښکاره ډول مرکزي حکومت هغه عوامل هیر کړي دي چه دبنګله دیش دبیلیدو په مخنیوي کې یې دماتې سبب شول څو لاتر اوسه هم ددې وخت شته چه دکورنۍ خپلواکۍ دطرافدار انو سره دسیاسي حل دلاې په لټولو کښې دیوه نوي آفت دمنځ ته راتلو مخه ونیول شي.

دکب ۳ :

دنیویارک ټایمز ورځپاڼې په یوه مقالــه کښې دپاکستان دحالاتو په باب تبصره کړې ده چه دهغه هیواد حکومت مخالفي قوا په تیره بیاملي عوامي پیاوړې ګوند پدې پلمــه لــه منځه لرې کړ چه ددهشت اچو لو په عملیات بې لاس پورې کړیدي خودا چه ملي عوا مي ګوندشیر پاو په وژلو کښې لاس و لري نه ده ثابته شوي او دحکو مت اقدامو ښو دله چه په دیمو کراتیکو روشونو باندې عقیده نلري اوحاضر ندی دمخالف ګوندیعنی ملي عوا مي ګوندسره سیاسي رقابت وکړي.

نیویارک ټایمزلیکلي دي چه که څه هم له شپاړس کاله نظامي حکو مت وروسته په پاې کښــــې پاکستان یواساسي قانو ن پیداکړ چه پیاوړې مرکزي حکو مت اوداسې پارلمان یې اټکل کاوه چه دخلکو په رایو او په دیمو کرا تیک ډو ل وټاکل شي خو دموجوده حکومت دزمامداري په وخت کښې اضطراري حالت پرله پسې نوي شو اوآزاد مطبوعات بیخي له منځه یوړل شول اودحکومت دغو اعمالو اساسي قانون او پــه هغه هیواد کښې دیمو کراتیکي روحیې ته کوم ارزښت او اعتبار ندی پریښی .

دنیویارک ټایمز ورځپاڼې په یوه بله مقاله کښې دپښتو نستان دحکو مت له منځه وړل اود مرکزي حکومت تر کنترول لاند ی ددغــه ایالت راوستل په تفصیل سره بیان کړ ی او وایي چه که څه هم دپاکستان حکومت ددغــه اقدام داعلام په وخت کښې وویل چه دپاکستان یوګاونډې هیواد په دغه هیواد کښې نظــم او کراري ګډوډه کوي خو حقیقت دادی چــــه افغانستان تل ددېیورند دکرښې دهغې خــواد پښتنو ژبو خلکو دسر نوشت دټاکلو دحــق ملاتړ کړیدی اودغه خلك دافغانستان دملاتړ مننه کوي اودهغوی سره دوستانه چال چلند کوي.

دکب ۳ :

متحده جمهوري محاذ په پاکستان پښتونستان او بلو چستان کښې دپــــاکستان دحکــو مت دټولنه مخالف ګوند دی پخپله یوه اعلا میه کښې ویلي دي ترڅوچه دپاکستان حـکو مت یوه سیاسي سازګاره فضاجوړه نکړي مخالف

گوند دهغه حکومت سره هیڅ ډول خبرو نه چمتوی‌نه دی .

دپاکستان مرکزی اسما مبلی اوسنا سره دټولو مخالفو گوند ونوله پریکړی ی وروسته دمتحده جمهوری محاذ مشرانو دچو دری ظهور الهی پهاستو گنځی کښی دور خپا نــو نمایند گانو ته دغه اعلامیه ورکړیده.

داخبار لیکونکو سره دمرکی په ترڅ کښی دمحاذلوی سکرتر شاغلی پروفیسور غفوراحمد وویل هغه‌گوند تصمیم نیولی چه‌دپښتو نستان اوبلوچستان او همدغه شان دپاکستان دسیمو دخلکو سره دکتنی دیوستر پروگرام سره‌سم هغو سیموته ورشی او اولس پهدی خبر کړی چه‌دپاکستان حکومت پهدی وختو کښی پــه سختو غیرقانونی او غیر جمهوری اقداما تــو لاس پوری کړی دی.

هغه وویل دپاکستان حکومت دری لــو ی اشتباه گانی اوغلطی وکړی ا ودهغو لهامــله دحکومت په خلاف داولس تاوتر پخو الازیات شوی دی.

پهداسی حال کښی چه‌دمخالفو گوند ونواو حکومت ترمینځ دفبروری په شپږمه نیتهیوځه خبری وشوی چه‌په هغو پسی سمد ستی‌یی ملی عوامی گوند چه‌دمتحده جمهور ی مــحاذ مهم گوند دی غیر قانونی اعلان کړ. دگونــد مشران اوزیات شمیر غړی یی نیولی دگوند ټوله شتمنی یی مصادره کړیده اوپه‌هیـــواد کښی‌د بی موجبه گرفتار یوسلسله روانه ده دمخالفو گوند ونو غړی په داسی حالاتو کښی ونیول شول چه داسامبلی غونډی‌روانی وی.

دوهمه غلطی دادهچه دپاکستان حکـــومت دمرحوم حیات‌محمد خان شیرپاو قتل دسیاسی حربی په توگه استعمالوی اودسیاسی مخالفینو دتعجیز ولود پاره تری استفاده کوی اود ملی عوامی گوند نه‌علاوه دجمعیت العلما ی‌اسلا م جماعت اسلامی او تحریك استقلال گوند ونو په ادارو باندی دپاکستانی پولیسو اود مرکزی قواؤ دعسکرو حملی روانی دی‌چه دگوندونو په ادارو برسیره یی دگوندونودمشرانو کتابخانی اوکورونه هم سوځولی دی او دمذهبی کتا بو سخته بی حرمتی یی هم‌کړی دهاوکوی‌یی.

پروفیسور غفور احمد دپاکستان دحکومت ددریمی سختی غلطی د بیانولو په ترڅ‌کښی وویل دپاکستان حکو مت دشیرپاؤ د سیاسی قتل نه‌داستفادی په غرض ټول غیــرجمــهوری صلاحیتونه اوواك ترلاسه کړی اودپاکستان‌په اساسی قانون کښی دغیرجمهوری بد لون‌او ترمیم‌ناوړه غرضونه ترسره کوی •

هغه اخطار ور کړ چه که‌چیری دملی‌عوامی گوندمشران اوغړی ژر ترژره خوشی نکړای‌شی نودپاکستان حالات به لاپسی زیات وخیم شی اوپاکستان به‌دیوه لوی خطر سره مخامخ‌شی چه‌البته مسولیت‌به‌یی یواځی دپاکستان د ــ حکومت پهغاړه وی•

دغه رازدتحریك استقلال گوند مشرانود پاکستان دحکو مت لخوا دملی‌عوامی گوند غیر قانونی اعلامول غیر جمهوری عمل بلل او د حکومت دغه اقدام یی دخپلو سیاسی مخالفانو دتعجیــز ولود پار ه د هغـــه حکـــو مت یوه بله پلمه بللی ده •

دهغه ګوند مشر ښاغلی اصغر خان په لاهور کښې پخپله وینا کښې وویل پداسې حـــال کښې چه دحیات محمدخان شیرپاو دقتل غند نه کوم باید ووایم چه ددغه افسو سناك قتل تر شاه حکومت لخوا دسیاسي قتلو نـــود سلسلې ارتباط شته دی او دقتل مسؤلیت دپاکستان حکومت په غاړه لری ۰

هغه وویل ډیر خله می ویلی دی چـه د پاکستان دحکومت سیاسی مخالفانو دتعجیز د پاره دقوی لهاستعمال نهکار اخلی اودحکومت دغه عمل به سخت رد عمل او عکس العمـــل وښيي ۰

ښاغلی اصغرخان وویلد پاکستان حکومت باید دخپلو دغه ډول اقداماتو په ناوړونتیجو باندی ژور غورو کړی او تر کومه ځایه چـه د تحریك استـقلال تعلق دی تل به پخپـــل دریغ ټینګ وی ۰

ښاغلی اصغر خان زیاته کړه د پاکستان د حکومت لخوا دقتل دپیښې تر شیرنی پخوا ګرفتار یو داخبره ثابته کړیده چه حکومت د خپلو سیاسی اغراضو دترسره کولو د پاره پلمه جوړه کړی ده ۰

د تحریك استقـلال ګوند مشر وویـــل د بمونو ډیری پیښې شویدی خود پاکستان هیڅ کومې محکمی ملی عوامی ګوند د چاود نـــو مسؤول ندی ښودلی اوترټولو لوړی چـه د مخالف ګوند مشران ووژل شول په دغه لـړ کښې حکومت هیڅ کوم په زړه پـــوری اود کتنی وړ اقدام ندی کړی ۰

د کب ۳ :

درویتر نماینده دپیښور نه خبر ورکوی چه پرون پولیسو دسند دایالت په بیلو بیلو ښارونو کی لږترلږه شل‌تنه محصلین توقیف کړیدی او دسند اونورو ښارونو له یو شمیر پوهنتونو نو او عالی ښوونځیونه وسله لاس ته راغلی ده ۰

د پیښور په پوهنتون کښې دوسلو یوستر مخزن لاس ته راغلی دی ۰

پولیسو وویل : د وسلی په مخزن کښې نهه ماشینګڼ ـ دری سوه اتیاتمانچی ـ دوه لاسی بمونه اویوه اندازه مهمات شته۰

د پیښور په پوهنتون باندی نژدی ددری سوه تنو پولیسوله خوابرید شویدی دپیښور پوهنتون د حیات محمد خان شیر پاو دوژ ل کیدوله وخته چه دیوبم دچاودنی په اثر ووژل شو تړلی دی ۰

هغه خبریالان چه د پیښور په پوهنتو ن باندی دپولیسو دبرید دننداری دپاره بلـــل شویؤ وی ویل :زیاتره وسله دپیښـــور د پوهنتون دلیلیله یوی قفل شوی کوټی نـــه لاس ته راغلیدی ۰

نوره وسله دلیلی دانګړ په یوه‌بر خـــه کښې پیدا شویده ۰

د پوهنتون په انګړ کښې د پولیسو دبرید په وخت کښې دهغو پنځوزرو تنو محصلینو شخه چه‌په هغه پوهنتون کښې شـــامـل دی یوازی ددوه سوه تنوپه شاو خوا کښـــې حاضر ؤ ۰

درویټر نماینده زیاته کړیده ـدسند د بیلوبیلو ښارونو په پوهنتو نونو باندی د پولیسو بریدچه پرون ګهیځ پیل شوی ؤتر

پرون شپې پورې دوام درلود ۰

په حیدر آباد کښې څه دپاسه دوو زرو پولیسو دسند په پو هنتون ـدطب اوانجنیری په پوهنځیو او لیلیو برید کړیدی۰

لکه څرنګه چه د حیدر آباد دپولیسویو ی منبع وویل : ددغوموسسو څخه یی تمانجی ـ باریزی تمانجی اویو شمیر نور مهمات ترلاسه کړیدی ۰

دکراچی په پوهنتون او ددغه ښار په یو شمیرنورو علمی موسسو باندی پولیسوبرید کړیدی ۰

دراډیو بی‌بی‌سی د خبر سره سم ددغو پیښو اوپه علمی موسسو باندی د پاکستان د پولیسو دبریدونوله امله څلور سونه زیات کسان نیول شویدی ۰

د د۰پ۰۱۰ دخبر رسولو آژانس له کراچی نه ددغه خبر تائید ولو په ترڅ کښی خبر ورکړی دی چه په سلونو کسان توقیف شوی دی اودغه آژانس زیاته‌کړیده چه دراولپنډی او لاهور په‌پوهنتو نونو او علمی موسسوهم دپولیسو له خوا برید شویدی ۰

دکب ٤ :

په کابل کښی دامریکا سفارت شارژدافیر د ملاقات په طرز کښی پاکستان ته دامریکا دوسلو دصادر ولو دبندیز دلیری کیدو په مناسبت دامریکا دنژدی راتلو نکی اعلامیه په باره کښی یوه اطلاعیه سیاسی معین ښاغلی وحید عبدالله ته وسپارله ۰

دغه اطلا عیه دافغانستان د جمهوری دولت تر ژوری کتنی لاندی ونیول شوه او په هغه باره‌کښی دافغانستان‌نظردکب په۷په‌یوه‌اعلامیکی نشر کړی شوه .

دکب ۷ :

دکب ـ۷ـ دباندنیو چارو وزارت پرون دغه اعلامیه نشر ته سپارلی ده ۰

پاکستان ته دوسلو دصا درولو دبندیزد لری کولو‌په باب‌د امریکا دمتحد وایالاتو د حکومت تصمیم دافغانستان د حکومت او خلکو دژوری اندیښنی او تشویش سبب شویدی داتصمیم په سیمه کښی دسولی او آرامی دتشویش دادعا سره پوره توپیر لری او دافغا نستان حکومت نشی کولی دا ومنی چه پاکستان ته دوسلی دلیږلو بیا پیل کیدل به د آسیاپه‌دی سیمه کښی د قواو دانډول د مینځه تللو او تسلیحاتی مسابقو سبب نشی ۰

دافغانستان حکومت په نزد پاکستان ته دوسلی دصادرو لو دبندیز لری کول په‌تیره بیادغه وخت کښی چه دپاکستان نظامی پوځو نودپښتنو او بلوڅو خلکو په مقا بل کښی په عملی ډول‌په ډیربی رحمه او په جابرانه اقدام لاس پوری کړیدی دافغا نستان د خلکو اود پښتنو او بلوڅو دزیاتی‌خوا شینی سبب‌شوی دی چه دهغه عواقب به دنړۍ په دغه سیمه کښی د سولی اوآرامی دټینګښت‌د پاره په هیڅ ډول ګټور نه وی ۰

همدا رنګه دحیر انتیا ځای دی چه دامریکا دمتحدو ایالاتو غوندی هیواد چه تل دنړۍ د سولی اوآرامی دساتنی خبری کوی په عمل

کښې دهغه ادعاسره پوره بل ډول چال چلند کوی لکه چه دافغانستان حکومت په وار وار ویلی دی دپرمختیا پهحال کښې هیـوادونـه یواځې دسولې اوکراری لاندې کولی شی د خپلو ټولنو داجتماعی حالت انکشاف اولوړتیا او داقتصادی سطحې لوړولو ته ورسیږی اود وسلودصادرولو بندیزلری کول نه یواځې ددغو ستروهدفونو دخوراقیمتی منابعودانحراف سبب کیږی ، بلکه دیوی کړکیچنی اوخطرناکی فضاد پیدا کولو نه بهپرته بله نتیجه ورنه کـیږی

دکب ۷ :

په کـراچـی کښـی د رارسیـد لـی خبر سره سم پهدغه ښارکښې دمسلم لیګ دګوند دکار کمیټی دملی عوامی ګوند ړنګیدل او دخان عبدالو لیخان او ددغه ګوندد نورو مشرانو نیول کیدل په کلکه غندلی دی ۰ ددغه ګوند سکرترجنرال‌ښاغلی ملک‌محمدقاسم وویل چه مسلم لیګ ګوند دپاکستان دحکومت شخه‌غوښتی دی‌چه دملی عوامی‌ګوند مشران د توقیف نه خوشی او ددوی ګوند بیاقا نونـی کړی ۰

ده وویل : دمسلم لیګ دکـار کمیټـی تصمیم نیولی دی تر هغه وخته پوری چـه غوښتنی یی‌د پاکستان دحکومت لخوا‌ونه منل شی دسند اوبلوچستان دایالتی اسامبلی له غونډو سره بهپریکړه وکړی ۰

دیوبل خبر سره‌سم تراوسه دسند دایالت په پوهنتونونو کښې ۲۱۳تنه محصلین دوسلی دزیرمه کولو پهتور دپاکستان پولیسونیولی دی ۰

په دغه ترتیب‌دهغو ټولو کسانو شمیـر ۷۱۵ تنوته رسیږی چه‌دپښتو نستان ،سند ، اوپنجاب پهبیلوبیلو شارونـو کښې په اوو پوهنتونونو او ډیرشو پوهنځیو اولیلیوباندی دپاکستان دپولیسو دبرید ونو څخه وروسته نیول شویدی ۰

ویل کیږی چه د نیولو سلسله لاتراوسه روانه ده۰

ددغه خبر دخپریدو پسی چه په بیلوبیلو موسسو کښې دپاکستان حکومتی مقاماتووسله ایښې وه چه‌دهغی‌دپیداکولو پهپلمه هغه‌روشن فکران اوځوانان ونیسی‌چه دملی‌عوامی ګوندد ړنګولو اودهغه دمشرانو نیولو اودملی‌اسامبلی اوسناد غونـډو څنډولـو سـره مخالف وو دغه آوازه خپـره شویـده چـه د پـاکستان حکومت بهډیرژرد پاکستان دمحصلینو اتحادیه اود پښتو نستان‌دمحصلینو اتحادیه ړنګه کړی دبین‌المللی خبر رسولو دآژانسو نود خپرونو سره سم پرون په کراچی کښې دښوونځیـو دمحصلینو او شاګرد انوله خواد محصلینو د توقیف اوپه پوهنتو نونو باندی دپولیسو د حملوپه ضد ډیری سختی‌مظاهری وشو ی۰

وسله والو امنیتی پوځو نوچه غوښتل یی‌د مظاهرو مخه ونیسی اوښکی بهوو نکی ګازیی استعمال کړ اوپه وهلو ټکولویی لاس پـوری کړ ۰

دهغو ښتو له امله چه دمظاهره کوونکو اود امنیتی پوځو نو ترمینځ وشوی یو شمیر محصلین او پولیس وژل شـوی او ټپیـان شویدی ۰

د کب ۸ :

په کراچی کښې دحکومت احتجاج په نامه

ډیوهنتونو او ښوونځیود محصلینو اوز ده کوونکو پرون هم دپو هنځیو اوښو ونځیود زرګونو زده کوونکو په ګډون ډیرو خلکو پراخه مظاهری وکړی .

پولیسو دمظاهره کوونکو دتیتو پرك کولو دپاره په دوو ورځو کښی دویم ځل داوښکی بهوونکی ګاز نه کار واخیست .اود خلکو په وهلو ټکولویی لاس پوری کړی .

په هغو ښتو کښی چه دپولیسو او مظاهره کوونکو تر مینځه وشوی شل تنه پولیسان ژوبل شوی دی .

ویل کیږی چه د ۱۲۷تنو پهشاو خواکښی مظاهره کوونکی چه دسند د ایالت یو شمیر روښنفکران پوهان هم پکښی شامل دی‌نیول شویدی .

مظاهره کوونکو واټونو کښی لسو موټروته اور واچاره او په کراچی کښی یی د خلکود ګوند په یوه دفتر برید وکړ او تاوان یی ور واړاوه .

د کب ۱۰ :

په یوبس کښی دیوبم د چاودنی په اثـــر پینبور کښی دری تنه مړه شوی او ۲٦ تنه ژوبل شویدی .

درویتر دآژانس دخبرله مخی دغه دوهمـه چاودنه ده چه شیرپاوله قتل نه‌وروسته‌شویده.

دکب ۱۱ :

ددولت درئیس او صدراعظم ښاغلی محمد داود دپیغام هغه متن چی د۱۳۵۳ کال دکب دمیاشتی په‌یوولسمه نیټه‌دپاکستان صدراعظم د۱۳۵۳ کال دجدی دمیاشتی ددیرشمی نیټی دلیك په ځواب کی دملګروملتو دموسسـی دعمومی منشی دکتور کورت والد هایم پـه عنوان استول شوی دی .

کابل د۱۹۷۵ کال دمارچ ۲

د ۱۳۵۳ کال دکب ۱۱

محترم جلالتمآب !

ستاسو دجلالتمآب په عنوان د۱۹۷٤کال دنوامبر دمیاشتی د۲۷ نیټی زمادلیك په ځواب کی دپاکستان صدراعظم ښاغلی ذوالفقار علی بوټو پەدی وروستیو وختوکی د۱۹۷۵ کال دجنوری دمیاشتی دشلمی نیټی یوخپل لیك تاسو جلالتمآب ته استولی دی چی دغه لیك دملګروملتو دموسسی ددارالانشاء له خوا د هغی‌موسسی غړوهیوادونوته ویشل شویدی .

دښاغلی بوټودوروستی لیك په باب غواړم یاده‌کړم چی ټول هغه مطلبونه چه می دخپلو دووتیرو لیکونوپه واسطه د۱۹۷٤کال دسپتمبر په اوومه اود ۱۹۷٤کال دنوامبر په ۲۷ستاسو په توجه رسولی یوځل بیاتائیدوم ، ښاغلی بوټو په خپل دغه مکتوب کښی یوځل‌بیاویلی دی چـــه افغـــانستان (د احساساتی اړیکو) او (له سیاسی حقوقو ځخه دفاع) تر پـردی لاندی (دپاکستان په دا خل کـــی) تخریبـــی فعالیتونه اوددهشت اوډار اچولو اعـــمال او سبوتاژ مساعدت او تشویق کوی .

برسیره پردی ده دبلوچستان دخلکو دقیام په باره کښی یوځل بیاتکراری وینااوی کړی دی اودخپل زړه دغوښتنی سره سم په هغه ځـــا ی کـــی د قبـا یلـی سـر دارانـــو مقاومت د (مدنیه اداری دپراختیا اوداقتصادی اواجتماعی ریفورمونو دمنځ ته راوړولو) پـــه مقابل‌کی دجنګ دموجبی اسباب یادکړیدی .

ځرنګه‌چې په‌دې باره‌کې دافغانستان دنقش په باب دښاغلي بوټونه منونکي ثبوب اوبې اساسه تورونه دافغانستان دحکومت له خوا ځوځوځلي دروغ بلل شويدي .

زه يوځل بياهغه په‌کلکه سره ردوم ددغې موضوع تکرارچې دهغه مقصدپه ښکاره توګه دپاکستان دخلکو غافله کول دي دهغه‌هيواد حکومت له هغه ستر مسئوليت څخه په هيڅ وجه ځان نه شي خلاصولي چې دحالاتو د وخامت اوخرابيدوله کبله ورسره مخامخ دی.

غواړم ځرګنده‌کړم چې‌افغانستان دهیوادونو په‌کورنيو چاروکي مداخلي او دتاکتيکــونو استعمال ته چې ښاغلي بوټو هغه ته اشاره کړې ده عقيده نلري .

دغه ټول اعمال دپاکستان داوسني حکومت خاصه ده . لکه چې د افغانستان حکومـــت ځرنګه چې تاسو جلالتمآب ته مويخوا خبر درکړی ودپوره مدارکو اواسنادوپه ترلوسره حاضر دی ثابت کړی چې په هيواد کــــې دجمهوری رژيم له‌ټينګيدوڅخه‌وروسته‌دپاکستان حکومت ترکومې اندازې پورې دبين المللـــی نورمونو اوپرنسيبونو په خلاف دافغانستان کورنيو چاروکی پراخه مداخلي تر لاس‌لاندی ونيولي .

دبلوڅو دخلکو دقيام دماهيت په بـا ب دښاغلي بوټودځرګندونو په باره کې بايـــد ياده کړم چې په‌دې باره‌کې دده ويناد‌کلاسيك استعمارله شعارونو سره زيات شباهت لري چې لکه(دفيوډاليزم‌سره دمقابلې) او(داجتماعي اواقتصادي پرمختګونواوتمدن دمنځ ته‌راوړلو) په ځيردتش په نامه شعارونوته په رجـوع سره دځپلې سلطې دپراختيااوساتنې په‌منظور ددغو سيمو دخلکوپه چاروکي په ځپلومداخلو باندې پردې اچوي .

زماپه عقيده هغه وخت رارسيدلی دی چې ښاغلي بوټودغه حقيقت چې انکارترې نه‌شي کيدلای ومني اوپه هغه اعتراف وکړی چې دبلوڅودخلکو قيام يوملي قيام اود پاکستان دحکومت اواعمالوپه واسطه ددوی دحقه‌حقوقو ترپښولاندې کولو په اساس منځ ته راغلی دی .

لکه چه دمخه مې پيشنهاد کړی و يوځل بياپيشنهاد کوم چې په بلوچستان کې ددغه کاردحقايقو دمعلومولو له پاره لازمه ده چــې دتحقيق يوبې طرفه هيات په‌دې شرط چــې وکولای شي په آزادانه توګه له خلکو سره په تماس کې شي حقايق واوری اوويې‌ګوری وټاکل شي اوهغه ځای ته و استول شـــی داوسنيو شرايطو لاندې په‌دغه اقدام دحقايقو دلاسته‌راوړلواونړۍ والوته دهغه دښکاره‌کولو له پاره يوه ډيره ښه وسيله وی .

ښاغلي بوټو په ځپل وروستي ليك کـــې دهغو مهاجرو بلوڅو په باب چې افغانستـــان ته‌يې پناه راوړی ده ليکلي د ی چې (داچې دغه‌خلك څوك دی يوازی دافغانستان حکومت ته معلوم دی دافغانستان حکومت چې پدې باره‌کې زمادحکومت پوښتنوته‌دمسئولي ځواب په ورکولوسره قادرنه شودايي مناسبه‌وګڼله چې ووايي چې نورنوموړی تش په نامه پناه راوړنکي افغانستان ته نه داخليږی ټولو ته

معلومه ده چی دهغو مجرمینو او غارت ګرانو له پاره چی دپاکستان له ګاونډی سیمی څخه دقانون او عدالت له منګو لو څخه تښتـــی دافغانستان خپنی سختی برخی په عنعنوی توګه دپناه مصئون ځایونه دی .)

زه دښاغلی بوټو ددغو یادونو پـه ځواب کی یوازی دومره یادوم چی دتحقیق هیات دی چی پورته اشاره ورته وشوه دبلوڅـو دهغوپناه راوړونکو کمپونه هم لیدلی شـی چی افغانستان ته‌راغلی ځو تحقیق اوتشخیص وکړی چی دغه خلك چی‌دبوټوپه عقیده ددوی هویت یوازی دافغانستان حکومت ته معلـوم دی څوك دی اوافغانستان ته‌یی ولی پنـــاه راوړی ده دیادونی له پاره یی لازمه ګـــڼم له‌هغه وخت څخه راهیسی چی خپل دوهم لیك می تاسو جلالتمآب ته وړاندی کـــړی دی له دوه سوه درویشتوتنو څخه زیـات بلوڅان هم په‌دی وروستیو وختوکی‌افغانستان ته‌راغلی دی چی دغه‌کار په بلوچستان کـی دپاکستان دنظامی قواوو دظلمونو اوعسکری عملیاتو ددوام خپله ښه اوځرګنددلیل دی .

دافغانستان حکومت فکرکوی چی دژمـی دموسم په‌پای ته رسیـــدوســـره به چـــی دپاکستان نظامی عملیات سخت شوی اولاری به خلاصی شی افغانستان ته دبلوڅو پناه راوړونکو راتګ زیات شی .

دافغانستان دحکومت دغه اندیښنه سرلـه اوس ستاسو دجلالتمآب پاملرنی ته ورسوله شوه چی بین المللی مربوط مقامات ددغسی حالت له پاره پیشبین وی ځکه چی ښایی دپناه راوړونکو شمیر داسی زیات شی چی افغانستان په یوازینی توګه ونشـی کـړای له دوی سره دمرستی له عهدی څخه ووځی.

دافسوس ځای‌دی چی‌ښاغلی بوټودذهنیتونو دګډوډولوله پاره کوښښ کوی هغه څه چی اصلازماپه لیکونو کی نه ووحتمی پیدا کړی اودغه لیکنی چی‌دحقایقوښکارندوی‌دی او خاص دبلوڅو پرخلکو باندی دپاکستان دحکومت دظلمونو دپای ته رسولو له‌کبله دبین المللی مرستی دجلبولو په منظور لیکلی شو ی دی دپاکستان په باره‌کښی دافغانستان حکو مـت دناوړه نیتونو دثبوت په توګه په‌غلطه معرفی کړی .

دبلوڅو دتاریخ په‌دغو سختو دقایقوکښی دبلوڅو خلکودحقه حقوقوڅخه دافغانستان دحکومت بشپړملاتړچی هغوی د پاکستان له نظامیانو سره دخپلو اساسی حقوقو څخـه ددفاع په غرض په‌مبارزه لګیادی دپاکستان په‌کورنیو چاروکښی په‌هیڅ وجه مداخله نه‌ده اوښاغلی بوټوله دی سره سره اودخپلوټولو کوښښونو اوسفسطی سره نه شی‌کولای چی هغه دپاکستان پر ضد دافغــانستان دنـاوړه نیت په‌توګه په چاومنی . ښاغلی بوټو مونږ له دیموکراسی اوقانونی طرزالعملونو څخـه بی خبره ګڼلی یو .

دهغه‌دعقایدوسره زمونږدیموکراسی دنه‌آشنایی په‌باب زماکارنشته خو دپاکستان صدراعـظم دبلوچستان‌اوسنی‌حکومتونه اوهغه‌حکومت چی‌په پښتونستان (شمال لویدیځ سرحد) کښـی د۱۳۵۳ کال ددلوی دمیاشتی تراته ویشتمی نیټی پوری واك پرلاس‌کښی درلود د یـوی

دیموکراتیکی عملیې محصول‌ګڼي . په‌څرګنده توګه له دیموکراسی څخه دده مقصد پوره نوی دی چې ښاغلی بوټویې نه باید دهغــــه دقبلولو انتظار دچانه ولري .

ټولوته معلومه ده چې په بلوچستان کـــــې اوسنیو حکومتونو اوهغه حکومت چې پـــــه پښتونستان (شمال لویدیځ سر حد) کښې د۱۳۵۳ کال ددلوی دمیاشتې تراته ویشتمې نیټې پورې حکومت کاوه دښاغلی بوټوله‌خوا دناجایزو وسایلو څخه په‌استفادې اوبیلوبیلو دسیسوته په رجوع سره وروسته له هغې څنګه منځ ته‌راغې چې دبلوچستان پخوانی حکومت یې په بشپړه جابرانه توګه برطرف اومنتخب مشران یې زندان ته ورواچول اود پښتونستان (دشمال لویدیځ سرحد) پخوانی منتخب حکومت یې استعفاته مجبورکړ .

څوورځې دمخه ښاغلی بوټو وروستې تش په نامه حکومت چې پخپله‌یې په پښتونستان (شمال لویدیځ سرحد) کښې مقرر کړی وو هم له‌منځه یووړملی عوامی ګوند یې ړنګ کړ اودهغه ګوندرئیس اوغړی یې‌چې د خلکـــو منتخب نمایندګان وو زندان ته پوری وهل دایالتی اسامبلو غونډې وځنډیدلی او دغــه رازپه پښتونستان کښــې ټول ښوونځی او پوهنتونونه یې وتړل .

دپاکستان دواکدار حکومت دغو څپه‌کوونکو اقداماتو چې دنړۍ دنشراتی وسایلو په‌واسطه نړۍ وال خبر شول ټولوته ثابته کــړه چـــې ددیموکراسی څخه دښاغلی بوټودفهم طرزخه دی !

دهیڅ ډول جرم له‌اثبات څخه پرته چـــې دپاکستان داوسنی رژیم دمطلق العنــــانـــی خاصیت ښکارندوی دی دملی عوامی ګوند له منځه وړل اوزندان ته دهغه ګوند درئیس او غړوپوری وهل دافغانستان دحکومت دژوری خواشینی اواندیښنی موجب ګرزیدلی دی .

دغلطو تورونو په لګولو سره له مدنـــی اوسیاسی حقوقوڅخه دخلکودمنتخبونمایندګانو محرومول اوپه ډله ایزه توګه یې بی له‌کومې محاکمې څخه زندان ته دهغوی پوری وهل یوناوړه اوډیرزیات وخیم عمل دی چې دهغی څرګندونه یوازی باید دښاغلی بوټوپه منحصر منطق‌کی وپلټل شی .

دپاکستان حکومت یو ځل بیاپه دغو غیرو دیموکراتیکوحرکاتو سره اودبشر دحقوقو د ټولو اساساتو څخه لری هغه څه چې ښاغلی بوټوتاسو جلالتمآب ته‌په خپلولیکونو کی په پاکستان کی دعادی حالاتو اوپه هغه هیواد کښې دیموکراسی په باب ادعاکړی ده، بیخی ردوی دافغانی‌کوچیانو په باب دښاغلی بوټو په ځوابیه لیک‌کی یادونی په ربښتیاچی دخنداوړ دی .

ددغی موضوع په ارتباط سره یوځل بیـــا غواړم هغو مطالبوته ستاسو دجلالتمآب پام راواړوم چې په دی باره‌کی می په‌خپـــــل پخوانی لیک کی لیکلی دی زیاتوم چې که چیری بوټووغواړی چې دافغانی کوچیانو د عنعنوی مهاجرت له پاره چې له پیړیو څخه راهیسی هرکال دیخنی دموسم دتیرولوله‌پاره تودوناووته ځی بی اساسه اوجعلی انګیزی اختراع کړی مشکل به‌وی چې دده دتخیلاتو مخه ونیوله شی، ولی هغه شی‌چی په‌وضاحت

سره کولای شووایو دادی چی ښاغلی بوټو به پەخپلوټولوکوښښونو او هلو ځلو سره به قادرنەشی هغه حقیقت چیدپاکستان دخلکو پەګڼون ټولوته معلوم دی اوددغو سیمودخلکو دعنعنوی ژوندانه جزء دی دخلکو په نظر په بل شکل وښیی .

(په پاکستان کی دیوزیات شمیر افغانی اتباعوموجودیت) ته دښاغلی بوټو د اشاری په ارتباط سره کولای شوپوښتنه وکړوچی که چیری دهغوافغانی کوچیانو څخه پرته نوروی چی هرکال دیخنی دموسم په رانژدی کیدوسره تودو سیمو ته مهاجرت کوی نوپس ځرنګه تراوسه پوری دخلکو ددغی ستری کتلی موجودیت دنړی والو اوپه تیره بیادهغو له نظر څخه چی په پاکستان کی سیاسی نمایندګی لریاودغه رازدملګروملتو دنمایندګی له سترګوڅخه پټ پاتی شوی دی اودښاغلی بوټوڅخه پرته دهغوله موجودیت څخه نور څوك خبرنه دی ؟

دپاکستان اقتصادی خرابه حالت اوپەهغه هیوادکی دخوراکی موادوکموالی ولی ددغه ستر مهاجرت سره نورهم خراب نەشو اود پاکستان حکومت دغی وخیمی موضوع ته دبین المللی بیلوبیلو موسسو اود خپلو دوستو هیوادوپام راوانه ړاوه ؟

ټولوته معلومه ده چی دغه خلك افغانی کوچیان دی چی دخپلوپخوانیو عنعنو څخه پیروی کوی . لکه چی تاسو جلالتمآب ته موپخواخبردرکړی دی چی دهغوځورونو په اساس چی پەدی بارەکی دپاکستان دحکومت له خواافغانی کوچیانو ته پیدا شوی دی او هغه محدودیتونه چیپه دی باره کی دهغه هیواد دحکومت له خوا وضع شوی دی اودغه رازپه هغی خاورەکی دداسی شرایطوپەاساس چی دتحمل وړنەدی دنوموړو افغانی کوچیانو شمیر پەهغه کالکی چی تیرشودنورو کلونو په نسبت ډیرکم واودوی پەدی وروستیو وختوکی له خپلوعنعنوی او تاریخی حقوقو څخه بیخی استفاده نەده کړی .

محترم جلالتمآب !

افغانستان چی دهغه خلك دپښتنو اوبلوڅو خلکو سره نه شلیدونکی تاریخی، کلتوری اونژادی زیات علایق اوریښی لری دخپلو پښتنو اوبلوڅوورونودحقوقو دله منځەوړلو اودهغه زوراوظلم په مقابل کی چی په دغو خلکوباندی کیږی په هیڅ ډول بی علاقی نه شی پاتی کیدلی .

لکه چی ټولوخلکوته معلومه ده اود ۱۹ او۲۰ پیړی تاریخ په ربښتیاپه هغه باندی شاهد دی له هغه وخت څخه راهیسی چی بریتانیا د۱۹ پیړی په وروستیو وختو کی پەخپل زوراوجبرسره زمونږ دخاوری یوه برخه ونیوله اوزمونږ ملتیی دوه ټوټی کړ اوپه خپلی امپراتوری کی یی داخل کړترڼنه افغانستان ددوی دحقه حقوقو څخه ملاترکړی اوکویی اوددوی دحقه حقوقوڅخه دخپل پوره ملاترڅخه چی دافغانستان وجدانی او اخلاقی وظیفه ده تیربه نه شی .

زما هیله ده چی دپاکستان صدراعظم اودهغه هیواد حکومت بالاخره واقعیتونەدرك

کړی اوله خپلو هغو اعمالو څخه چېدسیمې سوله یې په خطر کې اچولې ده اودخلکو د یوې ستری کتلې بشری اوسیاسی حقــو ق سخت زیانمن کوی دسولی اودانسانی‌کرامت دتامین په‌ګټه بیخی ډېره وکړی .

زه هیله لرم چې تاسوجلالتماب زمونــــږ احترامات ومنی .

محمد داود

ددولت رئیس اوصدراعظم

د کب ۱۱:

دمخالفو پارټیو ممبرانو دسند پـــه ایالتی اسامبله کښې فیصله وکړه چه دنشنلی عوامی دپارټۍ دانحلال اود هغه د مشــــرانو دتوقیف سره د اعتراض په عنوان داسا مبلی په جلسو کښی چه‌د کب په۱۹ شروع کیږی اشتــراك ونکړی .

دسند دحقوق دانانوانجمن هم‌په‌یوه پریکړه کښې دخان عبدالولیخان اونور عوامی لیډرانو محصلینو او استادانو بندی کیــدل غندلی او هغه ئې‌د خلکو په ضد یواقدام بللی دی .

مظاهری په ټول پاکستان کښې دوام لری.

په پیښور او راولپنډۍ کښی هم مظاهری جاری دی اوخلك حکومت پەخــلاف پاریدلی دی.

د کب ۱٤ :

دمتحدی دیموکراتیکی جبهی سکرتر جنرال پروفیسور غفوراحمد په کراچی کښی وویل چه دپاکستان حکومت دنشنل عوامی پارټی د انحلال اودهغه حزب لیډرانو دبند یکولو نه وروسته اوس دجماعت اســلامی د حزب د منحلولو په لټه کښی دی ،هغه وویل چه د پاکستان حکومت دجماعت اسلامی دانحلال د پاره دبهانی په لټه کښی دی اوپه دسیسو اوتهمت تراشیو مشغول دی .پروفیسور غفور احمد اخطار ورکړ چه دجمیعت اسلامی دحزب انحلال به وخیم عواقب منځ ته راوړی .

د کب ۱۲ :

دمتحده جمهوری محاذ لوی سکرتر ښاغلی پروفیسور غفور احمد په خپله یوه وینا کښی دپاکستان اوسنی حالات‌دسخت‌خطر سره‌مخامخ بللی دی اواولس ته‌یی دخپلو حقوقو دتــــړ لاسه کولودپاره دبیداری اورا پورته کیــدو توصیه کړیده .

دپاکستان د حکومت دټولونه دلوی مخالف ګوند متحده جمهوری محاذ سکرتر جنرا ل وویل دپاکستان حکومت دخپلومخالفینو دآواز کرار ولوپه غرض‌دابلاغ ټولی وسیلی سانسور کړی او غواړی داولس د آزادی رای د څرګند ولو مخه ونیسی .

هغه وویل په اسامبله اوسنا کی دمخالفو ګوندونو رایو څرګندولومخه نیول شوی او په پښتونستان ، بلوچستان او پاکستان کښی هری خوانه د حکومت لخوا دګرفتار یوسلسله روانه ده .

پرو فیسور غفور احمد په داسی حال‌کښی چه‌دملی عوامی ګوند بندول اوددغه ګوند د مشرانو او غړو ګرفتاری یی دپاکستان د حکومت یو بل غیر قا نونی عمل بللی زیاته‌یی کړه حکومت دغه کار یوازی اویوازی دخپـل مهم مخالف ګوند دله مینځه وړلو دپاره کړی دی اومرحوم حیات محمد خان شیر پاوسیاسی

قتل‌یی دپلمی په توگه استعمال‌کړ ۰

دمتحده جمهوری محاذ لوی سکرتر دپاکستان داساسی قانون په باب وویل دپـا کسـتـا ن حکومت ویاړکاؤ چه په پاکستان کښی یـــی پنځه ویشت کاله وروسته یو اساسی قانون تدوین کړیدی اوس یی دغه قانون هم دخپلو سیاسی اغراضو اود مخالفو گوندونو دزیانمن کولو دپاره بدل کړی او په قانون باندی د اولس اعتبار له مینځه لاړه ۰

هغه در مرحوم شیرپاو دسیاسی قتـــــل ترځنگ دمحصلانو داتحادیی دمشر مرحو م عبدالحمید مړینه دحکومت لخوا یوبل سیاسی قتل وباله‌او غوښتنه‌یی وکړه‌چه ددواړو قتلونو په‌باب کښی دی مشترکه څیړنه او محاکماتی تحقیق وشی ۰

پروفیسور غفور احـمد پـــــه پاکستا ن پښتو نستان او بلوچستان کښی دامنیت‌دله مینځه تللو خبره تائید کړه اووی ویل د پاکستان حکومت دناوړه‌پالیسیو د تطبیق په نتیجه ‌کښی په هغو سیمو کښی امنیت بیخی له مینځه تللی دی ۰

دکب ۱٤ :

دحیدرآباد دنساجی دفابریکو کارگرانو کـه څه هم هلته ۱٤٤ ماده چه دپنځو تنو څخه زیاته اجتماع منع کوی نافذه وه بیا هم‌دنیشنل عوامی پارتی دانحلال او دهغه دلیډرانو دبندی کیدو اود هغه حزب دارائی گانو دضبطو لو په مناسبت لوئی مظاهری وکړی ۰او کله چه دامنیتی قواو دهغو مانع کیدو کوښښ وکـړ مظاهره کوونکو له خواړ هغوی ډزی وشوی چه دهغه په اثر دوصاحب منصبه اواته تنه‌د امنیتی قواو څخه زخمی شول ـامنیتی قواوو ښکی بهونکی گاز استعمال کړ او ۹۱نفرئی د مظاهره کونکو څخه بندیان کړل ۰

د کب ۱۷ :

د دولت رئیس او صدرا عظم ښاغلی محمد داؤد په هغه مرکه کښی ئی چه دښاغلـــی کرنجیا دهندوستان دبلتیز جریدی دمدیرسره وکړه دپښتنو اوبلوڅو په خـلاف د پاکستان دحکومت د اوسنی حرکتونو په باره کښـــی داسی وفرمایل :

پوښتنه :

په تیره مرکه کښی تاسی جلالتماب امید څرگند کړچه دپاکستان سره به‌د پښتونستان په باب دافغانستان اختـلاف دروغی جوړی د خبروله لاری حل شی ۰

تاسی دغه راز وویل :دی‌ته چمتو یاست چه پدغه باره کښی دهرڅه په‌باب اوپه هر ځای کښی دپاکستان له مشرانو سره خبری وکړی نن حالت څنگه دی ؟

ځواب :

له هغه څـه نه چه ویلی مودی زمـونـږ په دریـغ کښـی بدلون ندی راغلی خو هغه واقعات چه‌پدی وروستیو وختو کښی پـیـښی شوی داندیښنی وړدی ،اوس اوس هغـــــه حرکت چه پاکستان د پښتنو او بلوڅو پـــه مقابل کښی غوره کړی د خواشینی اوتا لر وړدی ۰او هیڅ نشو پوهیدای چه دهغه دلیل څه شی دی ۰

پداسی حال‌کښی چه‌له دغو واقعاتود مخـه حاضر ؤ زمونږ تر منځ داختـلاف په بـاب خبری وکړو خو واقعات اودسیسی پداسی ډول

را پیدا شوی چه فضائی نامساعده کړه لکه خنګه چه لیدل کیږی دغه ټولی دسیسی ددی دپاره جوړی شوی وی‌چه‌بایدمخالف ګوندونه له‌مینځه لاړشی دهغوی لیډران بندی‌شی. اود افغانستان په نسبت زهنتیونه ګډوډ کړی . اوس دپاکستان په‌هرګوت کښی چه‌یوه پیښه یاناکراری پیدا شی افغانستان پکـــی دخیل بولی . غواړم تاسی خبرکړم چه بیګا بیا هـــم څه دپاسه سل تنه بلوڅانو دافغا نستـــــان خاوری ته پناه راوړیده اودغه کار دپښتنو او بلوڅو خلکو په خــلاف د پاکستان د حکومت دتشدد نه ډك سیاست په اثر شویدی .

له‌دی ټولو دسیسو سره سره بیا هم تاسی ته وایم چه زمونږ په دریځ کښی بدلون ندی راغلی خو په اوسنی حالت‌سره ترڅو چــــه اصلاح نشی دخبرو او مفاهمی امکان نـــــه بریښی .

پوښتنه :

صدراعظم بوټو په کابل باندی تور لګوی چه‌له سرحدنه اخواد پښتنو سوتیرو په روزنه اودوران کاری اودسبو تاژدپاره دهغوی پــــه لیږلو سره دپاکستان په کورنیو چارو کښی لاس وهی ـ آیا ددولت ښاغلی رئیس غواړ ی دغو تورونوته ځواب ورکړی .

ځواب :

مونږ دتل په شان د ښاغلی بوټو تورو نه رد وو .

ښاغلی بوټو پدغوبی اساسه تورونو سره غواړی په حقیقت باندی پرده واچوی او هغه ناکراری پټی کړی چه په پاکستان کښی دننه شته دبلوڅو او پښتنو په سیمو کښی تشدد دپښتنو او بلوڅو آزادی غوښتنی نهضتونود خپه کولو به مقصد طرحه شویدی .خوکه‌چیری د پاکستان دواکدارانو تصور داوی چه پــه فشار او دقوی په استعمال سره کولی شی‌د پښتنو اوبلوڅو ملی نهضت له مینځه یوسی ستره خطا ده .

پوښتنه :

لیدل کیږی چه‌په کابل کښی مسؤول‌کسان فکرکوی چه پاکستان دانقـلاب اوپه خپله د تاسو په‌خـــلاف په‌دریو اوله دریونه په زیاتو بی نتیجی کودتا ؤ کښی لاس‌درلود آیا ممکنه ده چه پدی‌موضوع کښی معلومات ترلاسه کړم آیاتاسوله پاکستان سره په مخامخ پوځی‌ښــه دزیات سر خوړی انتظار لری .

جواب :

دهغه څه‌په باب چه‌په افغانستان کښی په کشف شویود سیسو کښی پاکــــستان لاس درلود هیڅ شك نشته البته په هغوټولوباندی دکودتا نوم نشوا یښودلی دغه دسیسی چه د جاسوسی ــدوسلی د قاچاق‌او په‌نورو ښــــو کشف شوی‌په هغوکښی پاکستان په‌مستقیمه توګه لاس درلود . پاکستان په سرحدونـــــو کښی دانګلیس پخوانی استحکا مات او تیاڼی پیاوړی کوی دغه ټول حرکتونه ددی دپاره‌دی چه افغانستان په غصه کړی او متقابلی رویی ته ئی اړباسی خو مونږ په سړه سینه‌ددغو ټولو څارنه کوواوله حوصلی نه کار اخلو دا چه ښاغلی بوټو اودپاکستان جنرالان وغواړی تیری وکړی په خپله دوی ته معلومه ده خو په

اوسنيوخت کښې په‌هغی فضاءکي‌چه په‌نړی‌کښې شته پوځي‌حرکتونه په‌دهيځ‌اړخ‌به‌گټه‌نه‌وی البته دفکر دغه‌طرز په‌هغو کسانو پوری اړه لری‌چه پدغه شان ماجرا غوښتنو کولـــی شی لاسس پوری کړی ۰

اوکه نه‌هغه حرکتونه چه دنيشنل عوامـــی پارټی اود پښتنو اوبلوڅومشرانو په مقابـــل کښې شوی منطقی نه‌ؤ اونه‌دی ۰له دغو ټولو دسيسو سره سره مونږ غواړو چه له ټـولو کسانو سره دخبرو او له‌شرافتمندانه لاری نه خپلی ستونزی حل کړو ۰

پوښتنه :

ښاغلی بوټو وايی چه تاسو جلالتماب ته يی ددواړو هيوادو ترمنځ دمشکـلا تو په‌باب دخبروپه مقصد اسـلام آبادته‌د تگ بلنه در کړی وه خوله کابل‌نه هيڅ ځواب ونه‌رسيد۰

ځواب :

دښاغلی بوټو دڅرگند ونويوه برخه رښتيا ده حقيقتاً چه زمونږ شارژ دافيرته‌يی ويلـــی ؤ غواړی چه‌ماته بلنه راکړی ددغه خبر پـــه اخستلو سره موضوع تر کتنی لاندی و خو مخکی تردی چه مثبت يامنفی ځواب ورکړی شی ښاغلی بوټو په‌خپله دغه مسألـه افشاء کړه‌که چيری ښاغلی بوټو پدغه موضوع‌کښې ښه نيت درلودلای او دزړه له‌کومی وای پـــه يقين چه زمونږ ځواب به‌مثبت وای او ښه داوه چه دغه مساله په لومړی سرکښې په ټيټـــه ســـويـــه پيـل شـــو ی و ا ی ترڅو چه په لوړه سويه لاره آواره شوی وای خومخکی تردی چه زمونږ څخه ځواب تر لاسه کړی موضوع ئی افشاء کړه اودا چه‌وائی دکابل له خوا ځواب ونه‌رسيد سمه نده‌ځکه هغه پړاونه ونه رسيدو ۰

پوښتنه :

له هغه وخت نه چه‌په‌پيښور کښې د يوه بم‌چاودنه دحيات محمد خان شيرپاؤد وژ لو سبب شوه دسرحد او بلوچستان ولايات تـر عمومی ظلم او زور زياتی لاندی نيول شويدی دملی عوامی گوندړنگ شواود ولی‌خان غوندی مشران بی‌بنديان شوی اوحتی په عجولانـــه حالت يی قوانين سلب کړکابل دغه شـــان پيښی څه ډول بولی ۰

ځواب :

پدی برخه کښې دافغا نستان د حکو مت نظر دخپرونو او اعلاميو په وسيله څـرگنـد شوی، دغه ټولی پيښی دپاکستان لخواجوړی شوی دسيسی دی ،اود هغو هدف دادی چـــه افغا نستان په هغو کښې ورگډ کـړی ۰ د شيرپاؤ وژل په پاکستان کښې د ديموکراسی پای دی ۰چه‌ښاغلی بوټو په هغه افتخار کاؤ

پوښتنه :

آيادددولت‌ښاغلی رئيس‌اوصدراعظم فکـرکوی د پښتنواوبلوڅودنهضت اودافغانستان‌سره‌دبوټو دحکومت دورځ په‌ورځ زياتدو نکی دښمنی تر مينځ او پاکستان‌ته دوسلی دصادرولو دبنديز دلری کولو تر منځ رابطه شته ۰

هيله لرم دنيمی وچی دسولی اوثبات د پاره دامريکا ددغه اقدام دعواقبو په بـــاب ستاسو په نظريو باندی خبرشم ؟

خواب :

پدغه برخه‌کښی زمونږ اوستاسی نظر ورته دی پاکستان ته‌دامریکا دوسلی‌دبندیزلری کول لکه‌څنګه‌چه ستاسی‌دپاره‌بنه‌ده‌دی زمونږدپاره‌هم ښه‌نه ښکاری کیږی‌په‌تیره بیاپدغه‌وخت کښی‌چه‌د پښتنو اوبلوڅو آزادی غوښتنی دنهضت دله مینځه وړلو دپاره تری کار اخیستل کیږی سره ددی چه امریکائیان وایی چه پاکستا ن وسله په نغدو پیسو پیری خو ټول پوهیږی چه پدغه سیمه کښی کوم هیواد کولای شی وسله وپیری ۰

نو فکر کوم پاکستان‌ته دوسلو دبندیزلری کول اواستول پدغه سیمه‌کښی به دقوی انډول ګډوډ اوددی سیمی دنارامی او تشویش چــه مونږ ټول پکی ژوند کوو سبب شی .

پوښتنه :

تاسی فکر کوی چه پاکستان به وکـولای شی وسله وپیریء ؟

ځواب :

زه یقین‌نلرم پاکستان‌وکولای‌شی دوسلی‌پیسی ورکاندی خو ښائی پاکستان دغه پیسی لــه بلی لاری ترلاسه کړی او دوسلی بیه ورکړی۰

پوښتنه :

دپاکستان عسکری اقداماتو په نتیجه کښی سرګرد انو پښتنو همدا اوس افغا نستان ته پناه وړیده مونږ په هندو ستان کښی په‌ختیځ پاکستان کښی دهمدغه شان یوی پلیــــدی پیښی په عواقبو خبر یوتاســو دغه کشاله چه دافغا نستان په څنګ کښی پراخیږی څنګه ارزیابی کوی ؟

ځواب :

پښتنانه پناه رواوړ ونکی لاتراوسه پوری دبلوڅانو په شان افغا نستان ته زیات ندی راغلی خوله هغه حالت څخه چه پاکستان‌غوره کړی دا احتمال شته چه پښتانه هم‌افغانستان ته پناه راوړی .

پوښتنه :

افغانستان دبلوڅو پناه راوړونکو دپاره‌څه ترتیب نیولی اوپه راتلونکی وخت کښی به که چیری دهغوی شمیر زیات شی څه‌تدبیرونه ونیول شی ؟

ځواب :

یواځنی کار چه افغانستان ئی کولی شی دادی چه دغو خلکو ته ځای ورکړی او هغوی اعاشه کړی اوکــه په آینده‌کښی ددوی شمیر زیات شوپه هغه صورت کښی مجبور یــــو بین‌المللی موسسو ته مراجعه او مرسته تری وغواړو ۰

پوښتنه :

پدی وروستیو وختو کښی دایران شاهنشاه دبوتو سره دخصوصــی خبــرو دپاره لړکانی ته سفر کړی ؤ . ددولـــت ښاغلی رئیس او صدراعظم دحالاتودښه ګیدواو دافغانستان او پاکستان د اختــلافو نودحل سره دمرستی د پاره دتهران رول څنګه ارزیابی کوی ۰ دلته باید ددی حقیقت یادونه وکړم چه اعلیحضرت ماته وویل که چیری کابل او اسلام آبــاد دواړه هیله مندوی غواړی دوستان رول په غاړه واخلی ۰

ځواب :

پدی چه دایران باچا پاکستان ته سفر کوی خبریو ـخوداچه څهٔ ئی ویلی تراوسه پوری کوم رپوټ ندی رارسیدلی ۰

هغه څه چهٔ باندنیو جریدو پری تبصره کړی دخبرو داجندایوه موضوع دافغانستان او پاکستان داختلاف موضوع وه۰ تراوسه پوری دخبرو تفصیل ندی څرگند شوی ۰

پدی باره کښی چه دایران شاهنشاه د افغانستان اوپاکستان تر مینځ داختلاف د حل دپاره ښه نظر لری . اوسنی خبره نه بلکه دشپاړ سوکالود مخه خبره ده ۰فکر کوم چه دغه هیله بهٔ نن هم ولری ۰دافغانستان دریغ دوی ته څرگند دی که ایران هغه ښه هیله چه لری ئی غوښتی وی زمونږ داختلاف د حل دپاره شرافت نه ډکه لاره پیدا کړی افغانستان دهغه هرکلی کوی او په درنــــده سترگو ورته گوی ۰

پوښتنه :

پدی صورت کښی تاسو دهغه په خوښــی سره هرکلی کوی ؟

ځواب :

طبعاً دواقعبینانه هڅو ، نه یواځی دایران بلکه دهر هیواد چه وی پهٔخوښی سره هـر کلی کوو ۰

دکب ۱۸ :

دباندنیو چارو دوزارت نطاق وویل چـــه دکــب دمیاشتی په شپاړسمه یو سل و شل بلوڅــو پناه راوړونکــو سره دماشومانــو او ښځو دپاکستان د حکومت دنظامی قواوو د بی رحمانه حملوله اثره د افغانستان خاوری ته پناه راوړی ده ۰

نطاق زیاته کړه چه دافغانستان دحکومت مربوط مقاماتواودافغانیدسری میاشتی موسسی دهغوی داعاشی او اباتی لپاره مخصوص ترتیبات نیولی دی ۰

د کب ۱۹ :

دباندنیو چارو دوزارت نطاق وویل چه د بلوڅوپناه راوړونکو دنژدی یوسلو درویشتو تنو دراتللو له امله چه د پاکستان دنظامی پوځو نودظلم او تیری نه دخلاصی د پاره د بلوڅو دپخوانیو پناه راوړونکو ډلو پــه لـړ کښی دافغانستان خاوری ته پناه راوړی ده .

ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمد داؤد ملگرو ملتود عمومیسر منشی گورتهایم په نامه پهٔدی وروستیو وختو کښی په یوپیغام کښــی د پــاکستـان د حکــو مت دغیـــر انسانی ظلم په باره کښی ددغو پناراوړونکو حالت ته دده اودبین المللی موسسو پاماړولی دی ۰

نطاق زیاته کړه ددولت دښاغلی رئیس او صدرا عظم پهٔپیغام کښی څرگنده شویده که څه هم ترننه پوری دافغانستان حکومت دغو پناه راوړونکو سره دمرستی دپاره د هیـــڅ ډول کوښښ نه ډډه ندی کړی خوڅرنگه چهٔ هغوی شمیر هم مـخ په زیاتیدو دی نو له دی امله دملگروملتو دعمومی منشی له خوااو د افغانستان په نامه دهلال احمر اودبین المللی سر صلیب موسسی او دپناه وړونکو له پاره دملگرو ملتو دمخصوصی اداری پاملرنه دغو پناه وړونکو ته مرستی دپاره غوښتنی ده ۰

د کب ۲۱:

د افغانستان ملی مشر ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمدداؤددښاغلی فخرالدین علی احمددهنددجمهوررئیس په بلنه دکب د۱۹ تر۲۳ پوری هند ته رسمی سفر وکړ ۰

دافغانستان ملی مشر ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمد داؤد په هغه میلمستیا کښی چه ددوی په ویاړ دهند د جمهور رئیس ښاغلی فخرالدین علی احمد له خوا تـرتیب شوی وه ۰په خپله وینا کښی کله چه افغانستان دخارجی سیاست سره تماس وکړ داسـی وفرمایل :

دافغانستان خارجی سیاست همیشه د فعالی بیطرفی ـ اودنړی پرمسایلو د آزاد قضاوت پراصل متکی دی ۰ او دا سیاست ئی دآرامی دساتلو او دصلحی داستقرار د پاره په سیمه او نړی کښی دیره ښه وسیله تشخیص کړیده هر هغه عمل چه دغی ماحول دبر هم ولو سبب وگرزی دافغانستان دجدی غند نی موجب گرزی ۰لیکن ددغی نیکی عقیدی سره سره بیاهم گورو چه زمونږ په سیمه کښی داسی یو حکومت شته دی چه دخلکو ملی آرزو گانو ته اهمیت ورکوی او په غلطه اوخطا سره غواړی چه دقوی داستعمال په ذریعه دهغوی ملـی احساسات او بشری کـرامت تر خپـو لاندی کړی ۰

څرنگه چه پوهیږی دافغانستـــان او د پاکستان تر منځ یوازنی سیاسی اختـلاف په غیر دپښتنو او بلوڅو ورونو دحقه حقوقو د تامین څخه بل شی ندی ۰ مونږ ددغه یوازنی اختـلاف دحل لپاره همیشه خپله آماده گـی اظهار کړیده لیکن گورو چه پاکستان حاضر ندی زمونږ دغه علاقه مندی ته مثبت ځواب ورکړی ۰

محترم جلالتماب ـ گرانو دوستـانــو! د پاکستان مختلفه حکومتونو همیشه دسیمی د نورو هیوادو څخه ایره دداخلی استقرار اود سلاح دحاصلولو وسیله گرزولی ده ـ حـال داچه داپخپله پاکستان دی چه دمختلفه نظامی تړونونو په شاملیدو سره اودمختلفی اسلحی په انبار ولوسره دسیمی دهیوادو اندیښنی ئی منځ ته راوړی او دسیمی آرامی او استقرار ئی له منځه وړیدی ۰دامریکا داسلحی دصادرولو بندیز چه په دی اواخرو کښی د پاکستان دپاره دمنځ ته راوړ په داسی حال کښی چه پاکستان په بلوچستان او پښتونستان کښی په وینو تویلولو مشغول دی دافغانستان دحکومت او خلکو د ژوری اندیښنی موجب گرځیدلی او په منطقه کښی به دموازنی د منځه وړلو سبب اود تسلیحاتی مسابقو دمنځ ته راتلو امکانات برابر کړی۰او دسیمی دصلحی دلازیاد تهدید سبب به وگرځی ۰افغانستان توقع لری دامریکـــا حکومت په رښتیانی توگه هغه رنگه چه ئـی اعلام کړیدی ۰دصلح جویانه کوښښونو پــه ملاتړ سره په جنوب آسیا کښی دصـــلح د استقرار موجبات فراهم کړی ۰تر څوددی سیمی خلك پر تسلیحیا تو باندی دخپلو محدود و منابعو دخرځلا په عوض هغه دانکشافی پروژو خواته متوجه کړی ۰

دافغانستان او هند دوستی دصلح دوستی دصلح خواهی پراساس ولاړه ده ،دواړه ،

هیوادونه په سیمه کښی صلحه غــــواړی ۰ افغا نستان اوهند دتفاهم او دوستی داصــل ـ په رعایت سره اوذات البینی مسائـــلو د مسالمت آمیزحل هڅوته د عدالت او واقع بینی په اساس کامله عقیده لری ۰او نظامی‌عملیات او بیمورده تسلیحات یو ناوړه عمل بو لی او هغه دمنطقی اود جهانی صلحی د پاره‌مفید نه ګڼی داپاکستان وو اودی چه‌په سیمه‌کښی دتشویش او اضطراب سبب ګرځی ۰

د کب ۲۱ :

سیاسی معین ښاغلی وحید عبدالـــــله د ددولت ښاغلی رئیس او صدراعظم او دهنــد د خارجه وزیر ښاغلی چاوان دمذاکرو پــــه باره کښی خبرنګارانوته وویل چه د ښاغلــی محمد داؤد او ښاغلی چاوان مذاکری دسیمی پر اوضاعو تمرکز درلود سیاسی ښاغلی معین وویل چه‌د افغانستان او پاکستان روابط د پاکستان دحکــومت داخرینیو اقــداماتو نــــه پس چه دنشنل عوامی پارټی اودهغه درهبرانو بمقابل کښی کړیدی خراب شوی دی ۰

هغه زیاته کړه باید ووایم چه متاسفانه پاکستان هغه تفاهم او مذاکره چه په نظـــر کښی وه له منځه وړی ده ۰

ښاغلی وحید عبدالله یاده کړه چه فیصله شوی وه چه‌ښاغلی آغاشاهی د پاکستان د خارجه چارو معین ددلوپه میاشت کښـــی د کابل نه لیدنه وکړی ترڅو دداړو هیوادو د لیډرانو دمذاکری دپاره زمینه برابره شی اما د پاکستان دحکومت اقدامات دنیشنل عوامی پارټی په مقابل کښی دغه تفاهم لــه منځــه یوړی ۰ افغانستان دمذاکری څخه استقبال کوی اواوس داکار په بشپړه توګه په ښاغلی بوټو پوری تعلق لری چه خپل دریغ لکه څنګه چه دسلواغی دمیاشتی دیوویشتمی نیټی څخه د مخه وو یوځل بیا تجدید کړی ۰

دکب ۲۳ :

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد دښاغلی شیخ مجیب الرحمن د بنګلــه دیش د جمهور رئیس په بلنه د کب ۲۳ څـخه د کب تر ۲۵ ـ پوری بنګله دیش ته رسمی‌سفر وکړ ۰

دافغا نستان ملی مشر په هغه میلمستیـــا کښی چه ددوی په ویاړ دبنګله دیش دجمهور رئیس له خواشوی وه دنورو تذکراتو په‌ضمن کښی داسی وفرمایل :

افغا نستان امیدلری ـچه زمونږ په سیمه کښی دواقعیتونو منل مینځ ته راشی او ددی سیمی دټولو خلکو دحقه حقوقو او فیصلـــی احترام وشی ۰

مونږ پدی عقیده یوچه په سیمه کښی‌سوله یوازی دټولو ذیعلاقه اړخونو دهلو ځلــو او تیاری له لاری تامینیدی شی له بده مرغه‌لیدل کیږی چه‌مونږله‌ښو نتیونو سره‌سره دپاکستان حکومت دسولی پدغو هلوځلو کښی برخه نه اخلی ۰

لکه چه تاسی جلالتماب په خپله خبریاست دافغانستان خلك له پښتنو او بلوڅانو سره تاریخی اوعنعنوی اړیکی لری ۰

زمونږ خلك دخپلو پښتنواو بلوڅو وروڼو په مقابل کښی دپاکستان دظلمونو په وړاندی

بی علاقی نشی پاتی کیدی .

پاکستان ته دوسلی دبرابر ولود بندیزونو لری کیدل چه پدی وروستیو وختو کښی د امریکا دمتحدو ایالاتو لخوا اعلان شول د افغانستان او دسیمی دځینو هیوادو د زیاتی اندیښنی سبب شویدی .

دکب ۲۵ :

دباند نیوچارو دوزارت سیاسی معین ښاغلی وحید عبدالله دکب په۲۵ نیټه دبنګله دیش په مرکز ډاکه کښی په یوه مطبو عاتی مرکه کی وویل افغا نستان ټینګه عقیده لری چه د افغا نستان او پاکستان تر منځ اختلاف دوستانه لاری ځخه حل کیدی شی .

ده وویل چه اوس داخبره د پاکستان په صدرا عظم بوټو پوری اړه لری چه دد غه اختلاف دحل دپاره په لازم اقدام لاس پوری کړی .

ښاغلی وحید عبدالله وویل افغانستان د خبرو دپاره چمتو دی .

ښاغلی وحید عبدالله دپاکستان دغه ادعاچه په پښتونستان او بلوچستان کښی پیښی دپاکستان دکورنیو چاروجزء دی رده کړه اووی ویل چه ددغو سیمو پښتانه او بلوڅا ن زمونږ وروڼه دی نودد غود واړو سیمو حالات زمونږ د ژوری اندیښنی سبب شویدی .

ده زیاته کړه چه پدغو سیموکی دحالا تو دلاکړ کیچن کیدو پهاثر ددغه ځای یوزیا ت شمیر خلکو دافغا نستان خاوری ته پنا ه راوړی ده ځکه چه دغه خلك زمونږ وروڼه دی نونه شو کولای چه دحالاتو په مقابل کښی بی علاقی پاتی شو .

ښاغلی وحید عبدالله ددواړو هیوادوترمنځ داوسنی سیاسی اختلاف دلـه منځه وړلـو د پاره دپاکستان سره دافغا نستان دخبرو په باب دمرکی په ترځ کښی وویل تاکل شویو چه دپاکستان باندنیو چارو دوزارت خارجـه سکرتر ښاغلی آغاشاهی دسلواغی دمیاشتی په ۲٦ نیټه کابل ته راغلی وای او دهغـه سره می خبری کړی وای خو ښاغلی آغاشاهی له دی کبله کابل ته رانه غی چه دسلواغی دمیاشتی په ۲۱ نیټه دپاکستان حکومت دملی عوامی گوند ړنګ کړاودهغه مشران یـــی بندی کړل .

پدی ډول ددی دپاره چه ددواړو هیواد و تر منځ خبری وشی بایدد پاکستان صدراعظم ښاغلی بوټود سلواغی دمیاشتی د۲۱ نیټـــی ځخه دمخه شرایطو سرهسمه فضا برابره کړی .

ښاغلی وحید عبدالله وویل باید دپښتنو اوبلوڅو خلکو حقه حقوقو اعاده شی .

افغانستان غواړی چه ددغی موضوع دپاره دحل لاره پیدا شی او داپه پاکستان پوری اړهلری چهپه سوله ایزو وسایلو سره پـه مشکلاتوبر یالی شی .

دکب ۲٦ :

دبـــانـدنیـو چـارو دوزارت نطـــا ق د افغانستان په باب دپاکستان باندنیوچارودوزارت د نطاق دوروستیو خرگند ونو په ځواب کښیوویل: که څه هم دپاکستان حکومت هڅهکوی نړی والوته وښیی چه افغانستان ددواړو هیوادونو

ترمنځ دخبرو په باب مخکینی شرایط وړاندې کوی خو حقیقت دادی ـچه دپاکستان حکومت په لوی لاس دحالاتو په بدلولو ـیعنی د ملی عوامی ګوند په ړنګولو اود پښتنو او بلوڅو دخلکود منتخبو مشرانو په بندی کولــو ــ د افغا نستان او پاکستان دخبرو پیل کــړوړ کــړ .

نوله دی امله دخبرو دپیل په غرض پــه ملی عوامی ګوند دبندیز دلری کولو په باب دافغا نستان نظر دپاکستان په چارو کښی لاس وهل ندی ـځکه پاکستان پو هیږی چه افغا نستان ددغه راز خپه کوونکو اقداما تو په مقابل‌کښی‌چه په‌لوی لاس له‌خپلوحقوقو نه د پښتنو او بلوڅو خلکو دمحرو مولو دپاره شویدی ،بی علاقی نشی پاتی کیدی .

هیڅ سلیم عقل به داونه شی منلی ، په داسی حال کښی چه‌دپا کستان حکومت دخبرو له پاره دښی فضا دبرابر ولوپه غــرض د کوښښ په ځای دپښتنو او بلوڅو د خلکوپه ضد دزور زیاتی تدابیر زیاتوی افغا نستان له پاکستان سره دخبرو لار خـلاصه کړی ددغــه راز شرایطو لاندی چه د پاکستان له‌خوا پیدا شویدی دپښتنو او بلوڅو خلکو دحقه حقوقو دثابتولو دپاره ، به خبری‌کومه نتیجه‌ورنکړی.

نطاق دافغا نستان په باب دپاکستان د باندنیو چارو دوزارت د نطاق دتبصری پــه باب وویل :چه دپاکستان د حکومت مربو ط مقامات چه تشدد او مطلق العنانی د هغــه حکومت داداری دځرنګوالی له ممیزاتو څخه‌دی او دهغه دڅو ورځو مخکی سختو او غیــر دیموکر اتیکــو تــد ا بیــر و یــو ځــل بیاثابته کړ، چه دغه حکومت دخلکو اصلی او اساسی حقوقو اوفردی آزاد یوته اهمت ندی قایل باید دپاکستان دخلکو دغو لولوو دپاره دنورو هیوادونو په باب حقایق داسی وانه‌ـ ړوی چه پخپله ددوی مرام ترسره شی .

نطاق دپا کستان دباندنیو چارو دوزارتد نطاق دغه ادعارده کړه چه دپاکستان دباندنیو چارو دوزارت دخارجه سکرتر ښاغلی آغاشاهی سره دباندنیو چارو دوزارت دسیاسی معیــن ښاغلی وحید عبدالله دکتلو دمــوضــوع پــه یادونی سره ،دافغانستان حکومت ددیپلوماسی خبرود پټوالی بنسټ نړولی دی اووی ویل: پاکستانی مقاماتو په خپله دمخه په هغه سر خــلاصی (اید میمو ارکښی) چه‌دسلواغی په ۲٦ نیټی یی په اسلام آباد کښی زیاتــرو اوسیدونکو سفیرانو ته‌وویشه اوپه هغه کښی دحقایقو په اړولو سره دحالاتو انکشا فات هم په غلط ډول وړاندی شویدی ،په خپله‌د دی موضوع محرمیت له مینځه وړی ؤ .

د پاکستان دباندنیو چارو دوزارت نطــاق ددغه بی‌ځایه لګولوسره غواړی پړه دافغانستان په غاړه واچوی نطاق څرګنده کړه دالو مړی ځل ندی چه پاکستانی مقاماتو په دغه شا ن عمل لاس پوری کړیدی .

نطاق یوځل بیاتائید کړه څنګه چــــه د افغا نستان ددولت ښاغلی رئیس او صدراعظم څوڅوځله ویلی دی . افغانستان دپښتنو او بلوڅو خلکو دحقه حقوقو دور کولو دموضوع

دحل په باب دپاکستان دحکومت سره دخبرو دپاره چمتو دی ــخو لازمه ده چه دپاکستان حکومت ددغو خبرو دکامیابی د تامین په مقصد چه اوسنی حالت مسؤولیت دهغه په غــاړه دی سمه لاره او فضا پیدا کړی ٠

د کب ۲٦ :

د افغانستان رهبر او ملی مشر ښاغلی‌محمد داؤد دخپل رسمی مسافرت په باره کښی د بنګله دیش نه کندهار ته راستون شو ٠ د افغانستان ملی مشر او ددولت رئیس دکندهار دښاریانو په محفل کښی پخپل بیان کښی‌هغه وخت چه ددښمنانو پروپاګند او بــی ځـا یه او بی اثره اتهاماتو ته اشاره کوله وفرمایــل٠

تر هغه ورځی چه په دغه خاوره او ددغی زړ ورو په مځکه کښی یوفرد هم موجود وی په هیڅ صورت سره دپښتنواو بلوڅو ورونو دحقوقو دمطالبی څخه‌صرف نظر نشی کولای٠

د کب ۲۷ :

له‌کراچی نه درارسیدلو رپوټونو سره سم دسند په ایالتی اسامبله کښــی د مخالفــو ګوندونو نمایندګانو وړمه ورځ دکراچی پــــه ښار کښی مظاهره وکړه ٠

په هغو لایحو کښی‌چه مظاهره کوونکو له ځانه سره وړل دخان عبدا لولیخان او ملــی عوامی ګوند دنورو مشرانو دبندی کیدو او د پاکستان د حکومت په خــلاف شعارونه ورــ کول ٠

پرون دسندپه ټول ایالت کښی دمخالفــو ګوند ونود نمایندګانو په غوښتنه یوزیـــات شمیر خلکو په پراخی مظاهری لاس پوری‌کړ اودمخالفو ګوندونودنمایندګانو ددریغ ملاتړیی وکړ ٠

همدغه راز دتیری جمعی په ورځ د جمعی د لمانځه نه وروسته په زیاتر وجوماتونو کښی د پاکستان د حکومت په خـــلاف وینا ګانی وشوی ٠

دکب ۲۹ :

دافغانستان دجمهوری‌دولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی‌محمدداؤدد۱۳۵۳کال د۲٦ نیټی څخه تر ۲۹نیټی پوری د عراق دجمهور رئیس ښاغلی احمد حسن البکرپه بلنه عراق ته رسمی‌سفر وکړ او ددغه سفر په باره کښی یوه ګډه اعــلامیه خپره شوه ، په دغه اعــلامیه کښی دسیمی دحالاتو په حلقه داسی ویل شوی‌دی:

دواړو خواوپه خپله سیمه کښی د حالاتو او له هغوڅخه دپیدا شویو خطرونو پـــــه باب چه سوله او امنیت تهدید وی غوروکړ٠

دواړو خواؤ په دغه برخه کښی خپله عقیده څرګنده کړه چه دغه بحرانی حالات داستعمار دطرحو او دسیسو محصول دی او په سیمه کښی امنیت اوسوله په خطر کښی اچولی او دهغی دخلکو داجتماعی پر مختیا او پرمختګ ځنډ ګیږی

دواړو خواؤ پدغی خبری عقیده څرګنده کړه چه دسیمی دهیواد ونو ترمنځ داختــلا فونود حل ډیره ښه وسیله خبری او دعدالـــت د اصولو سره سم تفاهم دی ٠

دوری لومړی ۱۳۵٤ :

دنوی کال درارسیدوپه‌مناسبت‌ددولت ښاغلی رئیس او صدراعظم بــه خبــل پیغـام کښی

خپلو پښتنو نستانی او بلوڅوخوینـــدو او وروڼه ته داسی فرمایلی دی :

د پوره برې په امید دافغا نستان د خلکو دخپلو ملګرو او ځان ژوری مبارکی ددغه نوی کال په مناسبت خپلو پښتو نستانی او بلوڅو خویند و او وروڼو ته څرګند وم .

دوری ۳ :

دپښتنو اوبلوڅو دبیلوبیلو قومونو مشرانو اوپه افغا نستان کښی دپښتو نستـــان او بلوچستان داوسیدونکو پښتنو او بلو څـو مشرانو په خپلو پیغامو نوکښی د ۱۳۵۴کال درابرید وله امله ددولت رئیس او صدرا عظم ښاغلی محمد داؤد ، دمرکزی کمیټی او کابینی غړیو او افغانستان ټولو خلکـــو ته دزړه د کومی مبارکی ویلی او دافغا نستان دزیاتی لوړ تیـــا او د افـــغان ملت دزیـا تی هوساینی هیله ئی کړیده .

دوری ۱۳ :

له کراچی څخه درارسیدلی خبر له مخـې د پاکستان دسند دایالت په اسامبله کښی د مخالفو ګوند ونو نماینډ ګانو چه داسامبلی له پسر لنیو غونډ وسره یی دملی عوامـــی ګوند دړنګیدو اودهغه دمشرانو دبندی کیدوپه خـلاف داعتراض په نامه پریکړه کړی ده ، پدغه ایالت کښی د حکومت له خوا دیو سلو څلور څلویښتمی غیر دیمو کراتیکی مادی‌نافذ یدل سخت غندلی دی .

دغه ماده چه له څو اونیو راهیسی دسندپه ایالت کښی نافذه شوی له پنځو تنو څـخه دزیاتو کسانو ټولنی منع کوی .

دمخالفو ګوند ونو نمایند ګانو ویلی ـ څرنګه چه دغه ماده یوازی دمخالفو ګوند ونود ټولنو په باب اجرا شوی اوکله چه دخلکو د ګوند غړی او حکومت ټولنه کوی پدغی مادی باندی سترګی پټیږی نومعلومیږی‌چه دپاکستان حکومت ددغی مادی په وسیله غواړی خپـــل اقتدار ته دوام ورکړی او دخپلو مخالفینو د وینا ؤ او فعالیتو نو خنډشی .

دهغو خبرو نوله مخی چه درویتر نماینده‌له کراچی څخه استولی وړمه ورځ ددغه ښاردډان دورځپانی په اداره کښی چاودنه شوی چــه ویل کیږی دیوه ساعتی بم څخه پیدا شویؤ.

ددغی پیښی په اثر دوه تنه ژوبل شو ی اوددغی ورځپانی ادا روته‌زیات تاوان رسیدلی دی .

دوری ۱٤ :

دباند نیو چارو دوزارت اطلاعا تو مدیریت خبرورکړچه‌دهغوبلوڅودزیاتیدونکی شمیرپه‌باب چه‌افغانستان ته‌یی پناه راوړی اودملګروملتو دمربوطو بین‌المللی موسسودهمکاری اومرستی د ضرورت په باب ددغی موسسی دعمومی‌منشی ډاکتر کورت والدهایم په نامه ددولت درئیس او صدراعظم ښاغلی محمد داؤد دلیکونـــو وروسته پدی‌وروستیو وختوکښی ښاغلی‌والدهایم ددولت دښاغلی رئیس او صدرا عظم په نامه دوری دپنځمی نیټی په خپل پیغام کښی‌ځواب ویلی دی .

له‌دی امله چه باید ملګری ملتونه ددغوپناه راوړونکو په باب خپل بشر غوښتو نکـــــی مسؤولیتونه پوره ترسره کړی دپناه وړونکو

دپاره یی دملګرو ملتوله عالي کمشنر شخصه غوښتې دي چه دبلوڅو پناه وړونکو اړتیاوې معلومې کړي او دافغا نستان دحکومت پــــه مشوره دوی ته دمرستې دور کولو دپـــــره ښه لاره مطالعه کړي ۰

دوری ۱٦ :

د کراچۍ څخه رارسیدلي خبرونه وایي چه دسند دایالتي اسامبلۍ دپسر لني غـونډو سره مخالفو ګوندونو دنمایند ګانو پریکړې د دغې اسامبلۍ کار درکود سره مخامخ کـــړې لکه چه په خپله دواکمن ګوند غړې هـــــم د مخالفو ګوند ونود نمایند ګانو دنه ګډون په نسبت داسامبلۍ دغونډو سره کومه مینه نه لري ۰

او ددغه کار په نتیجه کښې د هغې غونډې دنصاب نه پوره کیدو په نسبـــت فسخـــه کیږي ۰

دوری ۱۷ :

د رویټر نماینده خبر ورکړ یدی چــــه د پاکستان دسنا مجلس پدې وروستیو وختـو کښې د حکومت یوه پیشنهاد شوی لایحــــه تصویب کړی چه دهغې له مخې حکومت واک تر لاسه کوی چه په پښتو نستان کښې قبایلو ته په ډله ایز ډول جزاور کوی ۰

دسنا په مجلس کښې دلایحې دتصویب په وخت کښې د حکومت دګوند غړیو نه پرته نورو ګوندونو غړیو ګډون نه ووکړی ۰

مخالفو ګوند ونودملي عوامي ګوند دړنګیدو اودهغه دمشرانو دبند کیدو په ضد اعتراض په نامه دسنا مجلس غونډو سره پریکـــړه کړیده ۰

درویټر نماینده څرګند ه کړیده دقبایلو د ډله ایزو مجازاتو لایحه چه پخواهم دپاکستان په ملي اسامبله کښې له هغې سره دمخالفو ګوندونو د پریکړې په وخت کښې دپیپلز د ګوند دمربوطو غړیو لخوا تصویب شـــوی ؤ حکومت ته یی واك ورکړیدی کـــه چیری د پښتو نستان قبایل دخراب کاري دتورونو لـــه پیدا کولو یاپه پیدا کولو کښې له همکارۍنه ډډه وکړي مربوط قبایل دي په ډله ایز ډول ترسلو زرو روپو پورې نغدي جریمه کړي یاد په ډله ایز ډول دنامعلومې مودې د پـــا ره بندیان کړي ۰

په اسلام آباد کښې سیاسي کتونکو ویلي دي دهغه هیواد دپارلمان لخوا دحکـــومت د دغه پیشنهاد دتصویب نه یوازې دپښتونستان دقبائیلو په ضد دپاکستان د حکومت توپیري سیاست او چال چلند څرګند وي بلکه په ښکاره ډول ددغه عام الشمول حقوقي پرنسیپ مخالف همدي چه هیڅوك د کورنۍ یا قبایلي یاولسي خپلولۍ لهامله دیوتورن دجرم شریك نشي بلل کیدای ۰

دوری ۱۸ :

ددولت رئیس او صدرا عظم ښاغلي محمد داؤد په خپله مرکـه کښې دفنلند دیحتــــی نیت کوو الهدت دنشراتي موسسې دنماینده او دسومن کووا لهتي دخبري مجلې د خبریال ښاغلي یوکوها واسره د پښتونستان دقضیې په باب داسې وفرمایل :

پوښتنه :

تاسی جناب دپاکستان دصدرا عظم ښاغلی بوټو سره دخپل هیواد اوسنی علایق څه ډول څرګندوۍ ؟

ځواب :

له بده مرغه زموږ روابط ښه ندی .

په خوا شینی سره باید ووایم چی دخارجی سیاست په ټول چوکاټ کښی یوازنی هیواد چی موږ ونشو کړای مسالی دوستانه طرح کړو پاکستان دی ،هیله لروچی په پای کښی به پاکستان دغی موضوع ته ملتفت شی اویو ورځ به په دی بریالی شوچی خپله دغه ستونزه په دوستانه اوسولو ایزه توګه حل کړو .

پوښتنه :

تاسی دپښتنو او بلوڅو خلکو سره دخپلواکی په لاس ته راوړلو کښی د دوی د مبارزو سره څه جدی مرسته کړیده ؟

ځواب :

که چیری دغه قضیه په تفصیل سره وڅیړو لیدل کیږی چی دغه موضوع ډیره اوږده سابقه لری . په دغی څیړنی کښی موږ ته معلو میږی چه دغه مساله نه په ښاغلی بوټو پوری ارتباط لری اونه په پاکستان ،بلکه له بده مرغه او له بده مرغه دغه موضوع له هغو دردناکو بقا یا وڅخه ده چی داستعمار له دوری څخه په دغه خاوری کښی پاتی ده .

دپښتنو او بلوڅو خلکو حقه حقوقو څخه په سوله ایزډول ملاتړ خپله ملی او وجدانی وظیفه بولو .

پوښتنه :

تاسو جناب ددغه ستونزی حل څه ډو ل اټکل کوی ؟

ځواب :

دریځونه ډیرلری دی .ددی موضوع حل په راتلونکی وخت کښی ددواړو خواوو په ښه نیت اوښه تفاهم پوری اړه لری .

پوښتنه :

ستاسو جناب په نظر کښی د پاکستا ن راتلونکی حالات څه ډول بر یښی آیا په دوهم ویتنام به بدل شی .د جنګ دپیښید وپه صورت کښی به آیا افغانستان په هغه کی برخه واخلی ؟

ځواب :

په پاکستان کښی دننه حالات پخپله دوی ته معلوم دی .

موږ هیله نه لرو چی په پاکستان کښی جنګ اوبد بختی راشی اواټکل یی نشو کولای او که ددوی ترمنځ کورنی جنګ وشی دعا کوو چه دغه بدبختی له منځه لاړه شی .

پوښتنه :

د افغا نستان اردو دشوروی اتحاد لخوا تربیه او سمبال شویدی .دغه راز د آزاد ی غوښتنی نهضت په پاکستان کښی -تاسو جناب پدی برخو کښی دشوروی اتحاد علاقمندی څه ډول ارزیابی کوۍ ؟

ځواب :

په دی کی شك نشته چی دافغا نستان اردو په هغه وسله چی له شوروی اتحاد څخه مواخیستی ده سمبال شویدی او زموږ منصبداران هم هلته او په نورو هیواد وکښی روزل کیږی خود پښتنو او بلوڅو خلکو د

آزادي غوښتنې دمبارزو سره ددې موضوع په رابطه پوره پوه نه شوم ، دهغوی ملي مبارزه ددغې ورځې څخه نه دې ـ بلکه دیوې پیړۍ څخه مخکښې دغه مبارزه دهند په نیمه وچه کښې دانګلستان دحکمروايي په مقابل کښې موجوده وه . یعنې د پاکستان دجوړیدو نه مخکښې ناسو دافغانستان تاریخ مطالعه کړی وینۍچې دآزادي غوښتونکو زیات عمر په نیمه وچــــه کښې دانګلیس داستعمار په مقابل کښې په همدې مجادله تیر شويدې .

تاسو وینې تر هغه وخته پورې چــــې د انګلیس د پوځو نو وروستې افراد دهغه ځای څخه وتل بیا هم پښتانه او بلوڅ هغه خلــك ووچې تر وروستې شیبې دانګلیس په خــلاف مجادله کوله له دې امله دغه دواړه موضو ع ګانې هیڅ ارتباط سره نلري . باید وپوهیزو چې دخپلو حقه حقوقو دلاس ته وروړلو تروخته پورې به د پښتنو او بلوڅو مبارزه دوام وکړي او هیڅ ډول فشار او تجدید به دوی دخپلې ملي مبارزې څخه وانه ړوي .

دوری ۱۹ :

دکراچې نه درارسید لو خبرونو له مخې د هغه ځنډله امله چه دڅوورځو راهیسې دسند د ایالت داسامبلې غونډې وسره دمخالفو ګندونو دنمایند ګانو دپریکړې له امله پیښ شوی ؤد پاکستان حکومت ددغې اسامبلې غونډې تریوې نامعلومې نیټې پورې وځنډولې .

د پاکستان حکومت پخواد پاکستان دسنا او ملي اسامبلې غونډې او همدا رنګه د پښتو ـ نستان داسامبلې غونډې تریوې نا معلو مې نیټې پورې ځنډولې دی .

دوری ۲۳ :

د فرانسپرس او رویتر نمایندګـانو لـــه راولپنډۍ اولاهورنه خبرورکړیدی چه په ټول پاکستان کښې حالات بحراني دي .

دمظاهره کوونکو ـ خلکو او امنیتي قواؤ تر مینځ اړخ وډب همدغه راز روان دی .

د پښتونستان څخه رارسیدلې خبرونه وايي چه په دغه ځای کښې حالات نور هم خراب شوی پرون هم ټول دکانو نه تړل شوی وو او دښار دزرو نوکسانو په ملګرتیا دمحصلینو او کار ګرانو لخواپه واټو نوکښې سختې او پراخې مظاهرې رواني وی .

د پیښور پوهنتون دنظامي قواؤ لخوا نیول شوی ، محصلین دلیلیو او نور هغو ودانیــو څخه چه محصلین دپوهنتون دتړل کیدو پــه وخت کښې پکښې ژوند کوی ایستل شویدی .

دښار په سترو واټونو کښې نظامي وسله وال یونټو نه دحالاتو څارنه کوی مظاهـــره کوونکو دملي عوامي ګوندا و دهغه دمشرانو په مقابل کښې دپاکستان د حکومت او دهغه د اقداماتو په ضد شعار ورکاؤ .

دوری ۲۳ :

دراولپنډۍ نه د فرانسپرس نماینده خبــر ورکړیدی چه د پاکستان ستری محکمې وړمه ورځ دهغه هیواد دحکومت ددې ادعاپه با ب خپلې خبرې پیل کړې چه ملي عوامي ګونــد چه د تیرې فبرورۍ په میاشت کښې ړنګك شوی د پاکستان دخاورې دتمامیت په خــلاف فعالیت کاوه .

دپاکستان دستری محکمـــی وړمه ورځنــی غونډه داوریدلو دمراحلو د مربوطو مسالـه په باب‌شوی‌وه، پدی‌غونډه‌کښی‌دمحکمی‌سالون دیو شمیر زیاتو خلکو نه ډك ؤ چه دهغوی په‌مینځ کښی د پاکستان په ملی اسامبله کښی د متحدی دیمو کراتیکی جبهی مشر مولانا مفتی محمود هم حاضر ؤ.

دفرا نسپرس نماینده ،زیاته کړیده چه د محکمی پدی غونډه کښی پخوانی وزیر ښاغلی محمد علی قصوری ،دخان عبدا لولیخان پـــه نمایندګی محکمی ته پیشنهاد وکړدملی عوامی ګوند رئیس اود ګوند نهوتنو نورو غړ یوته دی اجازه ورکړای شی چه دخپلو مدافـــــع وکیلانو سره وګوری او مشوری ورسره وکړی محکمی د مدافع وکیل ددی غوښتنی ،ســـره موافقه وکړ ه

دغه راز په محکمه کښی پیشنهاد وشو چه دستری محکمی داوسنیو غونډو تر پایه پوری دی دملی عوامی ګوند رئیس او د هغه بندیان شوی غړی راولپنډی ته نژدی وساتل شـــی ټاکل شوی وه ستره محکمه په دی موضوع باندی پرون غور وکړی .

دوری ۲۵ :

دپښتونستان لەکوهاټ څخه‌په‌رارسیدلی یو خبر کښی ویل شوی دی چه د پښتو نستان ستر مشر خان عبدا لغفار خان پـــــه دی وروستیو وختو کښی یوی ستری غونډی ته‌په ویناکښی ، ویلی دی چه په پاکستان کښی دحاکم ګوند لخوا دديمو کراسی او ولس ته د خدمت کولو خبری یواځی خبری دی اوعمل ورباندی نه کیږی .

خان عبدالغفار خان پښتانه دظلم په خلاف جهادته رابللی اوویل یی دی هرهغه قام چه ظلم اوزیاتی ته تسلیم شو ظلم اوجبرپه د ټول عمردپاره‌ددوی په‌برخه شی .

پاچا خان له پښتنو څخه وغوښتل چه یو موټی شی اودخپلو حقوقو دلاس ته‌وړوړلو د دپاره دظلم په خـلاف جهاد وکړی.دغی ولسی غونډی ته په‌ملی اسامبله کښی دمخالف‌ګوند غړی مولانا مفتی محمود په خپله وینا کښی وویل دپاکستان دحکومت داخبـره منلـو وړ نده چه ګوندی پاکستان اوس ډیر قوی دی ځکه چه حکومت په خپله دپاکستان دورانولو اراده کړیده او بیا دملك د ورانولو الزام په مخالف ګوند لګوی .

د جماعت اسلامی ګوندایالتی رئیس ښاغلی ارباب سعید پدغه غونډه کښی وویل چه د حیات محمد خان شیر پاو دقاتـلانو دنیـــولو په باب دحکومت پروپاګند ددی دپـاره دی چه غواړی دی پیښی څخه زیاته سیاسی ګټه واخلی .

ارباب سعید وویل که دسیاسی ګټی سوال په منځ کښی نه‌وی نو حکومت د ډاکتر نذیر خواجه رفیق‌مولوی شمس‌الدین عبدالصمد خان اڅکزی اوصادق کاسی دقتلونو پوښتنه ولی ونکړه .

دکوهاټ ولسی غـونډی تـه په وینا کښی دمتحدی دیموکراتیکی جبهی یو بـل مشـــر چودری ظهور الهی وویـــل افغا نستان د پاکستان دښمن ندی او هر وخت یی لــــه پاکستان سره دروغی جوړی خبری کړیدی .

دوری ۲۵ :

دفرانسپرس نماینده **دراولپنډۍ** نه خبر راکړیدی چه دپاکستان ستری محکمی وړمه ورځ په راولپنډۍ کښی اعلام وکړ چه‌دهغه هیوادحکومت دملی‌عوامی‌گوندغیرقانونی‌اعلام‌شوی

دغه محکمه اوس ددغی موضوع په‌باب د تصمیم نیولو په‌باره کښی په‌غور کولو بوخته ده چه ایاپه دغه گوندبندیزلګول قانونی دی

او که نه دفرانسپرس نماینده زیاته کړید ه چه دپاکستان لوی څارونوال یحیی بختیاردغه دوه موضوعګانی هغه وخت په ډاکه کړی چه یوتن مدافع وکیل دحکومت نه‌د محاکمی‌لګښت وغوښت ستری محکمی همدارنګه د پاکستان حکومت ته لارښوونه کړیده چه د عوامی ملی ګوند دمشر ښاغلی ولیخان په‌ګډون ددغه ګوند دنیول شویو مشرانو تر مینځ دسلا مشوری دپاره اسانتیا وی برابری کړی .

ټاکل شویده چه تورن کسان له دغو اسانتیا و وروسته یوه لیکلی دفاعیه وینا محکمی ته وړاندی کړی .

محکمی په دغه‌باره کښی‌خپلی خبری د جون دمیاشتی تر نهمی نیټی یعنی تر هغه وخته‌چه مدافع وکیلان حکومتی شواهد وڅیړی ځنډولی دی .

دوری ۲٦:

دمرحوم حاجی‌شهزاده خان‌اړیدی فاتحه پرون ورځ دسرحد ونو چارو دوزارت‌او دهغه مرحوم دکورنی دغړیو لخوا دشاه دوشمشیره (ع) په جومات کی واخیستله شوه .

دغی فاتحی ته دعظمی صدارت مرستیال ډاکتر محمد حسن شرق ،دمرکزی کمیټی اود کابینی ځینی غړی یو شمیر جنرالان او عسکری منصبداران او د لوړی رتبی ملکی مامور ین ښاغلی اجمل خټك اودهغه مرحوم ګڼ شمیر، علاقمندان او په کابل کی اوسید ونکی پښتو نستا نیان ورغلی‌وو.

دوری ۲٦ :

دپښتو نستان ستر مشر خان عبدا لغفار خان دخپل وطن دآزادی غوښتلو په‌ګناه دانګریز اوپاکستان په جیلونو کی یی دخپل عمر زیاته برخه تیره کړی اوس دپاکستان حکومت یوځل بیاپه همدغه ګناه‌جیل ته‌لیږلی دی .

خان عبدا لغفارخان‌یا هغه څوك چی د پښتنو اوبلوڅو خلکو دغضب شوو حقوقو د لاس ته راوړلو او ملی خدمتو نوپه لاره کښی یی مبارزی کړی‌دی یو ځل بیاد پاکستان حکومت له خوابندی شوی دی .

له پیښور څخه رارسیدلی خبرونه وایی چه خان عبدا لغفار خان وړمه ورځ په پیښور کښی د پاکستان دامنیتی قوا ووله خوا نیول شوی او یونامعلوم ځای ته‌بیول شوی دی.

خبر زیاتوی چی پخوا ددغه ستر مجاهد پرګرزید وباندی دپاکستان د حکومت له‌خوا بندیزونه لګول شوی ؤ اووړمه ورځ دبرج هر سنګه په سیمه کښی هغه وخت ونیول شو چی دپښتنو او بلوڅو دغه ستر مبارز پیښور ته راغی .

پاکستانی مقاماتو د هغه ځای په‌باره کښی

چی خان عبدالغفار خان ورته نیول شوی دی څه نه‌دی خپاره کړی .

دوری ۲۷ :

د باندنیو چارو دوزارت نطاق دملگرو ملتو دسر منشی په‌نامه دپاکستان دصدرا عظم ذوالفقار علی بوټو دوروستی لیك په بــاب چه په هغه کښی ادعا کړی په افغا نستــان کښی بلوڅ پناه وړونکی افغانی عمال دی چه ددوی دفعالیتونو له ناکامی وروسته افغانستان نه ستانه شوی دباختر آژانس دخبر یال د پوښتنی په ځواب کښی وویل :لکه څنگه چه ددولت رئیس اوصدرا عظم ښاغلی محمدداؤد دډاکتر والدهایم په‌نامه د۱۳۵۳ کال د کب دمیاشتی دیوو لسمی نیټی په خپل پیــغام کښی پیشنهاد کړی وو ـدافغا نستان پــه خاوره کښی دننه او بهر دبلوڅی پنا گزینود احوال دڅیړنی اوددوی دپناه راوړلو دواقعی علتونو د تحقیق ډیره ښه وسیله دیوه بین المللی کمیسیون ټاکل دی چه مربوطی سیمی ووینی او پدغه برخه کښی یو رپوټ ترتیب کړی. تر کومه ځایه پوری چه دافغا نستا ن په حکومت پوری اړه‌لری ـدیته چمتو دی‌ددغه بین المللی کمیسیون دوظیفوتر سره کیدوپه لاره کښی هر ډول اسانتیا وی بـرا بــری‌او همکاری وکړ ی.

دباند نیو چارو دوزارت نطاق د ښاغلـــی بوټو دغی خبری چه چمتودی د افغانستا ن او پاکستان تر منځ اوسنی اختلافونه دروغی جوړی په وسایلو او دخبرو له‌لاری حل شی ښه هرکلی کړی اووی وویل :

لکه څنگه چه دافغا نستان حکو مت بیابیا ویلی دی دغه سلوك ددواړو هیوادو تر منځ دیواځینی سیاسی ستونزی دحل یواځینی لاره ده پدی شرط چه د هغو دپیل دپاره ښه‌قضا برابره شی .

دباندنیو چارو دوزارت نطاق دملگرو ملتود عمومی منشی‌ډاکتر والدهایم په‌نامه دپاکستان دباندنیو چارو دپاره ددولت دوزیر ښاغلـــی عزیز احمد دلیك په باب چه‌په هغه کښی‌یی دبلوڅو پناه راوړونکو دپاره دبین المللـــی مرستی دجلبولو په باب دافغانستان دحکومت په غوښتنه دملگرو ملتو د عمومی منبشی په مثبت ځواب باندی انتقاد کړیدی ـدباختـــر آژانس

آژانس دخبریال‌دیوی‌بلی‌پوښتنی په‌ځواب‌کښی وویل دحیرانتیا ځای دی چه دپاکستان ددولت وزیر دملگروملتو دعمومی منشی په بشـــر غوښتنونکو نیتونوا وفعالییتونو باندی اعتراض کوی ـپداسی حال‌کښی چه ښاغلی والد هایم په یوه داسی برخه کښی اقدام کړیدی چه د ملگرو ملتو دپناه وړونکو داداری د مسـؤول سړی په توگه دده له واك او وظیفوڅخه ده . او پخوایی هم په همدغی شان حالاتو کښـی دغه راز اقدامات کړیدی .

دوری ۲۷ :

ددولت ښاغلـــی رئیس او صدراعـــظم د ایران دملی رادیو تلویزیون دنماینده سر ه په خپله مرکه کښی دیو پوښتنی په ځـــواب کښی داسی وفرمایل :

پوښتنه :

دپا کستان او افغا نستان داختلا فونو په حل کښی مود تهران داغیزی په برخه کښی‌د دولت درئیس نظریه وغوښتله ؟

ځواب :

د تهران اغیزه البته پخپله تهران ته‌معلومه ده خو اعلیحضرت دایران شاهنشاه دبنځلسو او شپاړسو کالو راهیسی د پاکستان سره زمونږ دمناسباتو په باب پوره معلومات لری او دهغو حل په لاره کښی یی هڅه وکړه چه متاسفانه کومی نتیجی ته ونه رسیده ځکه‌زمونږ دریځونه یوله بل‌نه لری‌وو ۰نن له پاکستان سره زمونږ روابط ښه ندی او دغه حالت زمونږ دهیلی په خلاف دی ۰داچه پدغه برخه کښی دتهران اغیزه به څه کیدی شی پخپله تهران پوری اړه لری کوم شی چه زه کولی شم ووایم دادی چی دافغانستان او پاکستان داختلاف دحل په لاره کښی هر ښه اقدام ته به دقدر په سترګووګورو که چیری ایرانی ورونه په تیره بیااعلیحضرت دایران شاهنشاه په‌دی لاره کښی کوم اقدام وکړی شی دخوښی سبب به وی ۰

د غوائی ۱ :

دملی مشرخان عبدالغفار خان بندی‌کول د نړیوالو زیاتی کرکی رامنځ ته کړی دی هغه ځوك چی داستعماری قدرت پرضد په نیمه‌وچه کښی په ملیونو خلکو دآزادی دلاس ته‌راوړلو په مقصدیی دخپل ټول عمرپه اوږدو کښی دیو مجاهد شخصیت په توګه مقاومت کړی اودسیاسی مجادلوپه تاریخ کښی یی له ویاړنه ډك نوم ګټلی دی دپاکستان ددستور لاندی له طبیعی حقوقو څخه په محرو میدلو سره د پاکستان د حکومت په زندان کښی د خپل ژوند شپی سبا کوی ۰

خان عبدا لغفارخان داستعمار په‌توره دوره کښی په داسی حال‌کښی چی دهند په‌نیمه‌وچه کښی خلك له‌طبیعی‌مواهبو څخه‌محروم‌ښکاریدل په مجادله پیل وکړ ۰

داستعماری قدرتونو دشکنجو او تهدید سره سره خان عبدالغفار خان د خپلی ځوانی له شروع څخه راهیسی دحق او عدالت په سمه لاره کښی ثابت قدمه ووـ او دخان عبدا لغفار خان همدغه تیرو یاړونه ښیی چی ددغه ملی مشر دبندی کولو پیښه پاکستان ته منحصرنه شی پاتی کیدلی ۰

د غوایی ٤ :

بین المللی خبر رسوونکو آژانسونو خبر ورکړچه پرون‌یوشمیر کسانودجمعیت العلمای اسلام دګوند په رئیس او دپاکستان په ملی اسامبلی کی د دیموکراتیکی متحدی جبهی دغړیو په مشر مولانا مفتی محمود، دوژلوناوړه قصد کړیدی ۰

را رسیدلی خبرونه وائی چه وسلوالو شپږو تنو دکراچی دختیځد۱۲۰ کیلو متری سوچاوال ته‌نژدی دمولانا په‌وړونکی موټرباندی‌ډزی وکړی چه په نتیجه‌کښی دموټرښیښی ماتی شوی او دمولانا یوتن ملګری چه په بل موټر کښی سپورو‌ژوبل شوه خوپدی پیښه کښی مولاناته کوم زیان ندی رسیدلی ۰

مولانا مفتی محمود چه دملی عوامی گوند رئیس اودپاکستان په اسامبله کښی دمخالفو گوندونو دغړو د رئیس خان عبدالولیخان دبندی کیدو وروسته پدغه اسامبله کښی دیمو کراتیکی متحدی جبهی مشری په غاړه لری وروسته وویل چه دغه برید د پیپلز پارتی لخوا طرح شوی وو چه دپا کستان د حکومت سیاسی مخالفین وډارول شی ۰

دپاکستان پولیسوویلی دی بریدکوونکی پیژندل شوی خو دهغوی دنیولو په باب لاتراوسه کوم خبر ندی خپور شوی ۰

مولانا مفتی محمود چه پخوائی دپښتو نستان دصدراعظم په توگه کار کړیدی او په بلو چستان کښی دملی عوامی گوند دبر طرف کیدونه وروسته یی دپاکستان د حکومت ددغه اقدام په ضد داحتجاج په نامه دپښتو نستان دصدارت له څوکۍ نه استعفاورکړی وه ۰

ده دملی عوامی گوندړنگول اودهغه دمشرانو بندی کیدل سخت غندلی اوویلی یی وترڅو چه ملی عوامی گوند بیا منځته رانشی او د هغه ټول مشران اوغړی خوشی نشی ، مخالف گوند ونه به دپاکستان دملی اسا مبلی دغونډو سره پریکړه وکړی ۰

دغوایی ٦ :

په هغه میلمستیا کښی چه ددولت درئیس او صدرا عظم ښاغلی محمد داؤد په وياړ د نیاوران پهماڼی کښی دایران دپاچااعلیحضرت شاهنشاه له خوا شوی ؤ دافغا نستان ملی مشر پخپله وینا کښی دپاکستان سره د یواځنی مشکل په حلقه داسی وفرمایل :

موږ دنړی دټولو سوله دوستو هیوادوسره دوستانه اوښه روابط ټینگ کړیدی ۰ خودبده مرغه دهغه یواځنی هیواد سره چه تر اوسه موونشو کړی پدغه کار بریالی شو پاکستان دی ۰

د پاکستان د حکومت سره زموږ یواځنی سیاسی مشکل لکه چه دهغه د سوابقو څخه اعلیحضرت خبر دی دهغو وروڼو دحقه حقوقو دتامین موضوع ده چه زموږ سره نه شلیدونکی عنعنوی ، نژادی فرهنگی او تاریخی پیوند ونه لری ۰

عقیده لروچه جبراو دقوی استعمال په هیڅ ډول نشی کولی ملی هیلی له منځه یوسی او یا حقایق او واقعیتونه پټ کړی ۰

په هر حال هغه څه چه په افغا نستان پوری اړه لری ۰دتل دپاره به هڅه وکړوچه زموږ اودپاکستان تر منځ دغه یواځنی سیاسی اختلاف په سوله ایزه او شرافتمندانه توگه حل اوفصل شی او په نتیجه کښی داسی فضا پیداشی چه پدغه سیمه کښی پراته هیوادونه وکولی شی د دوستی اوښه نیت په روحیه ژوند وکړی ۰

د غوائی ۹ :

کراچی څخه دارارسیدلو خبرونو له مخی مولانا مفتی محمود چه د پاکستان دمخالفو گوندونو دمشر توب کفالت په غاړه لری څر گنده کړیده چه دده په خلاف ناوړه قصد یوه توطئه ده ۰

ده وویل هغه افراد چی پهده یی برید وکړ اوس ره له دی چه پیژندل شوی هم دی حکومت هغوی تعقیب او توقیف کړی نه دی ۰

دەوویل دغې پیښې یوځل بیاثابته کړه چه حکومت عامه اطمینان او اعتماد بیخي له لاسه ورکړی او هغه کوی دسیاسي وژلو لـــه‌لاری واکمن پاتی شي ·

مولانا مفتی محمود په کراچی کښې په یوه مطبوعاتي مرکه کښې وغوښتل ددی لپاره چــه معلومه شي آیاد حکومت دغه‌ادعاچه خلك‌دهغه ملاتړ کوی رښتیاده اوکــــه نه یوریفرندم دی وشي ·

په خبر کښې زیاته‌شویده چه دټولو مخالفو گوندونو مشرانو دمولانا مفتی محمودپه خلاف ناوړه قصد سخت غندلی او دحکومت نه یی غوښتني دی دغه جنایتکاران چه حکو مت په خپله ددوی په پیژندلو اعتراف کړی زرتوزره توقیف او محاکمه کړی ·

دغوائی ۹ :

دپښتو نستان له پېښور ښخه په رارسیدلی خبر کښې ویل شویدی چه په‌هغه ښای کښې دمخالف گوند غړواو مشرانو دجمعیت العلمای اسلام گوند په رئیس اوپه ملی اسامبله کښې دمخالف گوند په وکیل مشر مولانا مفتی - محمود باندی قاتلانه حمله سخته غندلی ده‌او غوښتنه یی کړیده چه حمله کوونکی ډیرژر محاکمه کړی شي ·

دغوائی ۱۳ :

دپاکستان د سند پـه ولایـت کښــــی دآزا دی غـوښتنی دفعالیت پەلـــړ کښې دجی ایم سید تصنیف سندو دیش نو مـــی اثر وویشل شو·

پدغه کتاب کښې دپښتونستان اوبلوچستان دملی آزادی بښونکی نهضت‌کلك ملاتړشوی‌او لیکل‌شویدی چه‌پښتو نستان، بلوچستان اوسیندد دپنجاب په څیر دپاکستان طبیعي قلمرونه دی اوپښتانه ، بلوڅ اوسندیان دملی ژبنـــی او کلتوری ارزښتونو اوهیلو په‌خلاف په‌پنجاب پوری تړل شویدی ·

په کتاب کښې دیولړ حقایقو دڅرگندولو په‌ترڅ‌کښې ویل‌شویدی چه‌دپاکستان‌ترجوړیدو پخوا پنجابی سیاستمدارانـــو او وروستیـو واکدارانو له خوا دپښتونستان ، بلوچستان سند او ختیځ بنگال اولسونو ته په سیمه‌کښې ددوی دآزاد وخپلواکو هیواد و جو ړ ولـو وعدی ورکړی شو ی اوددغو وعدو په‌وسیله په پاکستان پوری په‌زور اوجبر وتړل شول· چه‌وروسته بنگالیانو دخپلو مبارزو په‌نتیجـــه کښې پاکستان خپله آزادی تـر لاسه کـړه اودپاتی ملتونو دآزادی غوښتنی مبارزی دوام لری·

دکتاب په ۶۸–۶۹ او ۷۰ مخ کښې هیله څرگنده شویده چه‌په پښتنو بلوڅـــو او سندیانو باندی دپاکستانی حکـومت وخـت پای ته‌رسیدلی دی او نژدی ده چه دغـــه اولسونه دخپلو آزاد ومملکتو نو په څیـــر لکه دبنگله‌دیش په ډول دنړۍ په‌نقشه کښې راڅر گندشي·

دغوائی ۱۳ :

دسند په ایالت کښې دمخالفو گوندو نو مشرانو دپاکستان په‌ملی اسامبـــله کښې دمخالفو گوندونو دغړیو دمشر کفیل بناغلی مفتی محمود په‌خـــلاف نا وړه قـصد سخت

وغانده اوهغه یی دحکومت خطر ناکه دسیسه بللې ده.

دوی په یوه مطبوعاتي مرکه کښې وویـل حکومت دهغو مخالفو ګوندونو شتوالی نشي زغملی چه‌دخلکو دحقه حقوقو دلاس‌ته‌وړو ړلو دپاره مبارزه کوی اوله‌دی امله یی دګوندونو دمشرانو دمرګ اووژلو تو طئې جو ړ ی کړی دی .

دغوائی ۱٤ :

دکراچي نه رارسیدلی خبرونه‌وایي چه‌په‌دی وختو کښې په‌ښکار پور بازار کښې یـوی ډلی کسانو **په کراچي کښې دحکومت‌دګونـد** درئیس په مرستیال مولوی سعدالله ړز ی وکړی اوهغه‌یی مـــرکړ اودغـــه کسا ن وتښتیدل.

همدارنګه دیو ټکسی موټروان دوژلو پـه نسبت چه پښتون وو دخـــه د پاسه دولس زره ټکسی مو ټر وانانو اعتصاب‌دوام‌لری.

دغه مرګ دیوی ډلی هغو کسانو سره‌دنه **همکاری په‌نتیجه‌کښې** شوی‌چه دکراچي دښار یوه برخه یی‌تالاکوله .

اعتصاب کوونکو ویلی دی **چه** پولیس‌ځکه دهغه دقاتلانو دپیدا کولو دپاره **دفعالیـــت** څخه ډډه کوی چه وژل شوی سړی‌پښتون‌وو

دغوائی ۱٤ :

دپښتو نستان په‌ایالتي اسامبـــله کښې دمخالف ګوند غړی دتیری چارشنبې په‌ورځ داسامبلی له تالار څخه ووتل اودغوندی سره یی خپله پریکړه اعلان‌کړه.

خبروایي دمخالف ګوند غړی ددی دپـاره اسامبلی ته ورغلی ووچه دسعودی عربستان دپاچا مرحوم ملك فیصل اوحیات‌محمد خان شیرپاودمړینی سره دغونډی دهمدردۍ‌ښکاره کولو په‌مراسمو کښې ګډون وکړی .

خبر زیاتوی دهمدردی دمراسمو له‌سر تـه رسیدلوڅخه‌وروسته **دمخالف‌ګوند‌ټول غړی په دستجمعي ډول اسامبلی نه ووتل اومولاناحبیب ګل دنورو غړو په نمایندګـــی پـــه یـــوه** مطبوعاتي ویناکښې له اسامبلی‌سره **دپریکړی په باب وویل چه دواکمن ګونداو دمتحـد ی** دیمو کراتیکی جبهی دنمایندګانو تر مینــځ دتیری فبروری په شپږمه نیټه یو تـړ و ن شوی ووچه دهغی له‌مخی دملی اسامبلـــی ایالتي اسامبلو او سنادغړو **ګرفتاری‌دغونډو په‌جریان** کښې اوهم دغونډوله شروع‌څخه ۱٥ ورځې مخکې او وروسته منع شوی‌وه.

مولاناحبیب‌ګل وویل چه‌حکومت پـــه‌شوی تړون عمل ونکړ اودملی اسامبلی ،سنااوایالتي **اسامبلو یوشمیر غړی یی ګرفتار کړل .**

بناغلی حبیب ګل دمخالف ګوند دغړو په نمایندګی زیاته کړه، له‌دی امله چه متحدی دیموکراتیکی جبهی دفبروری دشپږمی نیټی له تړون څخه دحکومت دسرغړولوپه اثر دسنا، ملی اسامبلی اوایالتي اسامبلو سره خپلــه پریکړه پخوا اعلان کړیده نومونږ به هـــم دایالتي اسامبلی په غونډو کښې ګډون‌ونکړو.

دغوایی ۱٥ :

دپښتونستان په ټولو سیموکښې دپاکستان **دحکومت په خلاف دآزادی غوښتونکو فعالیت او** دهغه حکومت له خوادخلکوټیول روان دی .

دپښتونستان دچارسدی نه په یوه خبر کښی ویل شویدی چه په هغه سیمه کښی دمحصلینو یو زیات شمیر مشرا ن نیول شویدی .

دغه راز د پښتونستان ستر مشر خان عبدالغفار خان دپښتونستان له پیښور نه دهزاری دسیمی ایبت آبادته ولیږدول شو .

دپښتونستان سترمشر څوموده پخوا د پاکستان دحکومت لخوا دپیښور په سیمه کښی نیول شوی اوپه پیښور کښی بندی وو .

دایبت آبادنه په یوه خبرکښی ویل شویدی چه پاچاخان دپاکستان پولیسوله خواله پیښور نه هزاری ته لیږدول شوی اوله ایبت آباد نه شپږمیله لری په متورنومی ځای کښی بندی دی .

دپښتونستان ستر محبوب مشر چه دخپل عمرزیاته برخه یی د خپل اولس دآزادی غوښتنی په لاره کښی دبرتانوی امپراطوری اودپاکستان دحکومت په جیلونو کښی تیره کړیده، اوس د۸٦ کلنی دعمر په حالت کښی دپاکستان دحکومت لخوا بندی شویدی .

دپاکستانی پولیسو دیوی منبع دخبر له مخی دپښتنو دغه دروند مجاهد سپین ږیری دپاکستان دحکومت دقانون ددفاع دمقرراتوپه پلمه نیول شویدی .

دپښتونستان سترمشر پاچاخان تردی پخوا دخپل عمر څلورمه برخه په پاکستان جیلونو کی تیره کړیده .

دغه راز دکوټی دپوهنځیو محصلینو دځو ورځو راهیسی دهغو سیاسی فشارونو په خلاف داعتراض په غرض دحکومت په مخالفینو اچول کیږی اود ۱٤٤ مادی دنافذیدو سره‌سره چه غونډی یی منع کړی په یولړمظاهرولاس پوری کړی دی .

دغوایی ۱۷ :

له لندن څخه رارسیدلی خبر وایی وړمه ورځ په‌دغه ښارکښی زیات‌یوشمیراوسیدونکو پښتونستانیانو اوبلوڅانو اودهغوی ګڼ شمیر طرفدارانو دپاکستان دحکومت د سیاست په خلاف په لندن کښی دپاکستان دسفارت په مخکی مظاهره وکړه .

مظاهره چیانو دپښتنو دسترلیډر خان عبدالغفار خان اودنورو پښتنواوبلوڅو بندیانو دسملاسی خوشی‌کیدودسیاسی قتلونو دبندیدو په باب شعارونه له ځان سره وړل .

دغوایی ۱۸ :

دپښتونستان له پیښور څخه په رارسیدلی خبرکښی ویل شویدی چی دنوی ایالتی وزیر اعلی دسوګند مراسم په ځای شو اوددغو مراسمو دسرته رسیدوسره سم دآزادی غوښتونکو لخوادنوی حکومت سره دمخالفت ښکاره کولو نښی دبمونو دچاودنوپه شکل څرګندی شویدی .

دغوایی ۱۸ :

په پیښور کښی چی په هغه ځای‌کښی دجماعت اسلامی ګوند مشر ښاغلی ارباب‌سعید په یوه ویناکښی دحکومت دهغه بیان غندنه کړیده چی په ملی عوامی ګوندیی دتشددتور لګولی وو .

ارباب سعید ویلی دی که چیری دسیاسی قتلونو عادلانه تحقیق وشی، نودابه ثابته شی

چې دملي عوامي گوند گناه نلري .

ارباب سعيد ويلي دي كه په پښتونستان كښې دحكومت په خلاف هرڅه كيږي هغه نه تشدد نشو ويلی بلكه دحكومت داعمالو په مقابل كښې يې اولسي عكس العمل بللي شو.

دغوايي ۲۳ :

دبلوچستان له كوټې څخه په يوخبر كښې اويل شويدي‌چه‌په‌هغه ځاى‌كښې دجمعيت‌العلماى پاكستان گوند مشر مولانا شاه احمد نوراني يوې غونډې ته‌په‌ويناكښې ويلي دي ، مخالف گوند به ترهغه وخته پورې دملي اسامبلۍ سنااوايالتي اسامبلوپه غونډو كښې گډون ونكړي ترڅوواكمن گوند دفبرورې د شپږمې نيټې دتړون احترام ونكړي .

شاه احمد نوراني ويلي دي دپاكستان د خارجي مناسباتو دخرابۍ يواځيني وجه دادەچه په پاكستان كښې دديموكراسۍ مخنيوى كيږي اوحاكم گونددنورو قانوني گوند ونو په ديموكراتيكو هلوځلو بنديز لگوي .

دغوايي ۲۴ :

دپښتونستان له ديره اسماعيل خان څخه په يوخبركښې ويل‌شويدي‌چه دجمعيت‌العلماء اسلام گوند رئيس اوپه ملي اسامبله كښې دمخالف گوند مشر كفيل ښاغلي مولانا مفتي محمود په يوه اخبارې مركه كښې ويلي دي چه متحده ديموكراتيكه جبهه به دفبرورې د شپږمې نيټې دتړون په باب له حكومت سره نورې خبرې ونكړي .

مفتي صاحب ويلي دي دادحكومت پورې مربوطه ده چه پخپله اوسنۍ رويه كښې تر كومې اندازې پورې بدلون راوستلى شي .

مولانا مفتي محمود زياته كړيده چه په راتلونكو عمومي انتخاباتو كښې به متحده ديموكراتيكه جبهه گډه مبارزه كوي اودجبهې دشاملو گوند ونو كانديدان به ديوپلان له‌مخې ټاكل كيږي .

ښاغلي مفتي محمود ويلي دي : په اوسنيو حالاتو كښې دملي اسامبلۍ ټولې غونډې د نصاب له پوره كيدوپرته دوام لري . مفتي محمود دبودجې دتصويبولوپه راتلونكې غونډه كښې دمخالف گوند دگډون كولوپه باب ديوې پوښتنې په‌ځواب كښې ويلي دي چه په دغه باره كښې به دجبهې اوتحريك استقلا ل گوندپه يوه گډه غونډه كښې تصميم ونيول شي .

په مخالف گوند باندې دپاكستان دحكومت له خوادافغانستان دايجنټ تورلگولو په باب مفتي صاحب ديوې پوښتنې په ځواب كښې ويلي دي چه دمتحدې جبهې دريځ له‌پخواڅخه روښانه اوڅرگنددى اودجبهې په دريځ كښې دافغانستان دخپل گټل دمسالې دكړكيچ‌ولو دپاره دپلمې لټولو پرته بله معنى نلري.

مولانا مفتي محمود ديوې بلې پو ښتنې په‌ځواب كښې څرگنده كړه چه متحد هجبهه دفبرورې‌د شپږمې نيټې په‌تړون څكه زو ر اچوي چه پدغه تړون باندې عمل كـول دسياسي بنديانو دخو شې كولو دپاره لاره اواروي.

څكه چه اسامبلو او سناغړې سياسي بنديان په اساسي قانون كښې ديواړخيزه بدلون په‌وجه گرفتار شويدي.

دغوایی ۲۷ :

دپښتونستان له پېښور نه رارسید لـــی خبر وایی چه دپاکستان حکومت د خپـــلو سیاسی مخالفانو دگرفتار ولو دپاره دبمونو دچاودنو له پلمونه کـــــار اخستو ته دوام ورکړی ·

د غوایی ۲۸ :

د باندنیو چارو وزارت د اطلاعاتومدیریت خبر راکړ چه دافغانستان خاوری ته دبلوڅو دپنا راو ړلو په لـــړ کی دغوایی میا شتـــی په پنځه ویشتمه ورځ دبنځو ، ماشو ما نـــو اوبوډاگانو پهگډون دری سوه دری ځلویشتو تنو نورو بلوڅو دپاکستان دحکومت دظلـــم تیـــری او د هغه هیواد دنظامی پوځو نودبی رحمه عملیاتو له کبله افغانستان ته پنـــاه را وړی ده ·

په افغانستان کی دټولو پناه راوړونکـو اوبلوڅو شمیر اوس یوزرو ځلورسوه ا و شلوتنو ته رسیږی ·

دافغانی سری میاشتی ټولنی ددغی‌نوی پناه راوړونکو ډلی دپاره دخوړلو او استو گنـــی لازم تر تیبات نیو لی دی ·

د غوایی ۲۸:

په لندن کی پاکستانی موسسی شلو ډلو اوپه هغه ښار اود برمنگهم او مانچستر پـــه ښارونو کی یوزیات شمیر اوسیدونکـــــــو پښتنو او بلوڅو په لندن کی دپاکستـــــان دسفارت په مخکی په هغو مظاهرو کی چه‌دوه نیم‌ساعته یی دوام وکړ گډون وکړ ·

نوموړو شلو ډلو «په پاکستان کی‌د دیمـــو کراسی دټینگښت پهلارهکی دمجادلی » په‌نامه یوه‌ټولنه جوړه کړی ده مظا هره کوو نکـــو «په‌بلوچستان او پښتو نستان کی دی نظامی عملیات بس شی » سیاسی قتلونو ته خاتمه ورکړی او سیاسی بندیان آزاد کړی‌شعارونه له‌ځانونو سره‌وړل او دخان عبدالغفار خان ، خان عبدالو لی خان اود ملی عوامی گو نـــد دنورو مشرانو دسملاسی خو شی کولوغوښتنه یی‌کوله ·

مظاهره کوونکو دخپلو مظاهرو په پای‌کی دپاکستان سفارت ته یو احتجاجیه یاد داشت هم وسپاره ·

د غوایی ۲۹ :

د باندنیو چارو د وزارت داطلا عا تـــو مدیریت خبرورکړ چه وړمه ورځ د مینگلود قام دوه دیرش تنو بلو څو چه ښځی ا و ماشومان پکی دی دپاکستان دحکومت دظلـــم او زیاتی او دهغه هیواد د نظامی پـــوځو نو دبیرحمانه عملیاتو څخه د افغانستان خاوری ته پناه راوړی ده ·

لکه چه څرگنده شوی ده دالومړی ځل‌دی چه دمینگلو بلوڅ افغانستان ته پناه راوړی هغه یوزرو ځلور سوه شل بلوڅ ټول دمری دقوم دی چه پخوایی افغانستان ته‌پناه راوړی ده ·

د افغانی سری میاشتی ټولنی‌دپناه‌راوړونکو دنوی ټولگی د خوراك او پو ښاك له پاره هم لازم تیاری نیولی‌دی·

دغوايي ۲۹ :

دبي‌بي‌سي راډيو دخبر له مخې په بلو چستان کې دملي عوامي گوند ځلورو تنو مشرانو چه د دوو کلو راهيسي په بندي‌خانه کې پراته دي دلوږي گاللو په اعتصاب لاس پوري کړي‌دي ٠

دخوراك نه کولو د اعتصاب په باب رارسيد لي رپوټونه د ملي عوا مي گو نديوه پخواني منشي جنرال گرديزي خپاره کړي‌دي٠

ده ويلي دي چه دبلوچستان پخواني والي اوپدغه سيمه کې دملي عوامي گوند مشر ښاغلي غوث بخش بزنجو، ښا غلي سلطا ن محمد خان بلوڅ چمتو دي چه د ژوند تر وروستي شيبې پوري خپل‌دلوږي گاللو اعتصاب ته دوام ورکړي اوس د دوی حالت خراب دی ٠

دغه دري‌تنه مشران په ۱۹۷۳ کال کې دحکومت له خوا ونيول شول او بند يا ن شول ٠

جنرال گرديزي زياته کړي‌ده اعتصاب هغه وخت پيل شو چه ددغو دريو تنو مشرانو کورنيو ته ددوی دليدواجازه‌ورنکړي شوه ٠

دبلوچستان‌پخواني‌صدراعظم ښاغلي‌عطاءالله مينگل هم وروسته پدغه اعتصاب کې ور گډ شوی دی ٠

ښاغلي مينگل چه دنورو بلوڅو مشرانو په ملگرتيا د ۱۹۷۳ کال نه راهيسي په جيل کې دي پدی وروستيو وختوکی دزړه‌دناروغۍ له امله روغتون ته وړل شوی دی ٠

دغوايي ۲۹ :

درويتر نماينده دراولپنډۍ نه‌خبر ورکړی دی، متحدی ديمو کراتيکی جبهې چه‌دپاکستان دحکومت مخالف ټول گو ندو نه پکې دي‌پرون بيگا دراېو په اتفاق فيصله وکړه‌چه‌دفدرالي او ايالتي پارلمانونو سره خپلی دري‌مياشتني پريکړي ته دوام ورکړي ٠

دغه تصميم دمتحدی ديمو کراتيکی جبهې سر منشي پرو فيسر غفور احمد د هغې غونډی نه وروسته اعلام کړ چه په ملي اسا مبله ،سنااوځلورواياالتي اسا مبلو کښې د اوه‌ويشتو تنو مخالفو غړيو په گډون‌جوړه شوي‌وه ٠

دمخالفو گوندو نوپارلماني پريکړه‌دفبروري په‌تيره مياشت کې د ملي عوامي گونددړنگولو اودهغه دمشرانو دبندي کولو او دغه راز د دغه کارپه خلاف داعتراض په نا مه پيل‌شوی وه، چه حکومت دغو اسامبلو ته دنظر د ځرگندولو دپاره پوره واك ندی ورکړی ٠

د غوايي ۳۰ :

له‌گيمبل پور څخه په يوخبر کې ويلي شوي دي چه دجمعيت‌العلمای اسلام‌گو ندمشر مولانا مفتي محمود دهغه ځای په يو جو مات کې په يوه ويناکی دپاکستان په حکومت انتقاد کړی او ويلي يې دي چه په تيرو اته ويشتو کلوکی پاکستاني واکدارانو يوا زې دخپل اقتدار ټينگولو دپاره کار کړی دی او همدا وجه ده چه نن په بانديني نړۍ کې د پاکستان وقار ندی پاتی ٠

ښاغلي مفتي محمود زياته کړی ده په پاکستان، پښتونستان او بلوچستان کښې ۱۴۴ ماده ددی دپاره نافذه ده چه حکو متد

خپل اقتدار ټینګولو په هلوځلو بو خــــت دی .

له کیمبل پور څخه به یو بل خبر کی ویلی‌شوی دی‌چه‌دمولانامفتی‌محمودمدافع‌وکیلانو یوی‌غونډی ته‌په وینا کښی‌ویلی‌دی چه په سیاسی مبارزه کښی دمخالفو ګوندونو تــر مینځ خبری اتری کیدی‌شی خومخالف ګوند به‌له‌حکومت سره بی مقصده خبر وکو لوته حاضرنشی .

مفتی صاحب ویلی دی تر څو چه حکومت دفبروری دشپږمی نیټی په‌تړون عمل ونکړی خبروته به‌حاضر نشو. ښاغلی مفتی محمــود زیاته کړیده حکومت به آخر زمونږ دغوښتنو په‌منلو مجبور شی ځکه چه‌دغه‌غوښتنی‌داساسی قانون سره‌برابری اودیموکراتیکی‌دی.

دغبر ګولی لومړی :

دباندنیو چارو وزارت داطلاعات مدیریت خبرورکړچه وړمه ورځ دښځو اوماشو مانو په‌ګډون دبلوڅوپناه راوړونکویوی‌بلی ډلــی د پاکستان دحکومت دظلم اوناروااوددغه هیواد دپوځی قواودبی‌رحمانه حملی دلاسه‌دافغانستان خاوری ته پناه راوړیده .

ددغی درویشت کسیزی ډلی په‌را رسیدو سره په‌افغانستان کښی دټولوبلو څوپنـــاه راوړونکوشمیر یو زرو څلور سوه پنـځه‌اویا تنو ته‌رسیږی .

دافغانی سری‌میاشتی ټولنی ددغی ډ لی دخوراك او استوګنی دپاره هم ترتیبات‌نیولی دی .

دغبرګولی ٤ :

دباندنیو چارو دوزارت نطاق دپاکستانــی مقاماتو ددغی ادعاپه‌باب چه‌دبلو چستان پسه مستونګ کښی یوه‌اندازه وسله دداسی‌نظامی کاغذ ونو سره لاس ته‌ورغلی ده‌چه‌دافغانستان دحربیه وزارت‌لخوا ویشل شویده دبا ختر آژانس دنماینده دپوښتنی په ځـــواب‌کښی وویل : مونږ دپاکستانی منابعو دغه دروغ او پوچه ادعا په‌کلکه ردود دپاکستا ن حکومت دکورنیو مشکلاتو اوبحرانو نو څخه دخپلــو خلکو دپام اړولو اودعامه افکارو په تیـــره بیادافغانستان په‌نسبت داسلامی هیوادو نــو دافکارود ګډوډ کولو په‌غرض تل غـــوا ړی له دغه ډول غلطو پروپاګند و اودسیسو څخه په خپله ګټه کار واخلی .

نطاق‌زیاته کړه داچه پښتنو او بلو څوتل دخپلو حقه حقوقو ددفاع دباره دهر ډول‌زور په‌مقابل کښی‌مجادله کړی او کوی یی دهیڅ شك اوتردید ځای نشته اوداچه پدغوسیمـو کښی له ډیرو اوږدو کلونو راپدی خواهرډول زیاته وسله شته حتی‌پخپله پاکستان تری‌هم نشی منکر کیدی .

همدا نن دپښتو نستان په‌بیلو بیلوسیـمو کښی داسی دستګاوی شته‌چه وسله جوړوی اوپه آزاد ډول یی بازارته وړاندی کوی .

دباندنیو چارو دوزارت نطاق په‌پای‌کښی یوځل بیاتکرار اوټینګاروکړ چه دپاکستان‌د مشرانو په‌خلاف دافغانستان حکومت هیڅ‌وخت عقیده نه‌درلوده او نه‌یی لری چه ویره‌اوډار اچول اودوران کاری، عملیات او هغو ته‌ورته

حرکتو نه بهدافغانستان اوپاکستان تر منځ دسیاسی اختلاف دحل لارهوی ۰

لکهچه پهوار وار موویلی دی بیاهم وایو دغهسیاسی اختلاف یوازيّاویوازی پهسولهایزو وسایلو اوپه یوه مساعده فضاکی دخبرو له لاری اودښه نیت او واقع بینی پهاساس حل کیدیشی۰

دغبرګولی ۵ :

دکراچی څخه رارسیدلی خبر ونه وا یی چهپدی وروستیو وختو کښی دسند دایالت پهاسامبله کښی دمخالفو ګوندونو نمایندګانو دمربوط ایالت داسامبلی له غونډو سره دسند دایالت دبودجی پهباب په خبروکښی خپله پریکړه پهرسمی ډول اعلان کړه۰ دمخالفو ګوندونو دنمایندګانو مشر ښاغلی شاه فرید پهیوه ویناکښی وویل : په پاکستان کښی داختناق په اوسنیو شرایطو کښی دحریت اوآزادی پهباب خبریکول ګنجایش نلری ۰ نوموړی زیاته کړهچه مخالف ګوندونه بهدا حکومت پهخلاف دپوره بری تروختته مبارزه وکړی اودخلکو دبشری حقوقو دلاس ته راوړلو په لاره کښی بهدهیڅ ډول قربانی څخه ډډه ونهکړی۰

دغبرګولی ٦ :

دګران هیواد دخپلواکیدبیرتهاخستلوداووه پنځو سمی کالیزی پهمناسبت دجمهو ر ی انقلابلارښوداودهیواد دخپلواکی ساتو نکی ښاغلی محمدداؤد دافغان ملت ددیله ویاړه ډکی اوتاریخی ورځیپهمناسبت له را دیو افغانستان څخهپه خپلهوینا کښی دنوروومطالبو پهضمن کښید پښتونستان پهباره کښیداسی وفرمایل :

غواړم لدغیموقع نهپهاستفادی سره خپلی او دافغانستان دخلکو ښعی هیلی او تمنیات د پښتنو اوبلو څو ورونو دمجاهدو دبریدپاره وړاندی کړم چهدخپلو حقهحقوقوپهلاره کښی یی ستری قربانی منلی دی ۰

دغبرګولی ۷ :

دپښتنو، بلوڅودبیلوبیلو قومونوسپین ږرو او مشرانو پهخپلو لیکونوکښی دانقلاب مشر ددولت رئیس اوصدر اعظم ښاغلی محمدداؤد د مرکزی کمیټی او کابینی غړیو اوټول افغان ولسته دهیواد دخپلواکی دبیرته اخیستلوداوه پنځوسمی کالیزی مبا رکی ورکړیده ۰ را رسید لی خبر و نه و ا یی دپښتونستان دباجوړوسلارزو،مامندو ،چارمنګو اتمانخیلودسره کمردساپوشینوارو، خانزادګانو تیرا اوخیبر اپریدو ،شینوارو، پړو څمکنو او ورکز ودمومندټولو و لسی مشرانواودوزیر مسیدو،دوړ واو بیټنو مشرانو، همدغه شان دبلو چستان ټولو بلوڅو او پښتنو مشرانو اوپه افغانستان کښی دپښتونستان ا و بلوچستان اوسیدونکو پښتنو او بلو څو دخپلو خلکو په نمایندګی په رالیږلو پیغامونو کښی ددولت رئیس اوصدراعظم ښا غلی محمدداؤد حضور،دمرکزی کمیټی اوکابینیغړو اوټول افغانی ولس ته دزړه له تلهمبار کی ویلی اودستر ملی زعیم ښاغلی محمد داؤد دترمدبرانه قیادت لانـدی یی دافغا نستان دزیاتی ترقیاوافغان ولس دزیاتی هوسا ینی آرزو څرګنده کړیده ۰

معرفی ولایات کشور

ولایت ارزگان

موقعیت :ولایت مرکزی .

مساحت : ۲۸۹۲۹ کیلو متر مربع

درجه : ۸(ازنگاه مساحه).

نفوس : ۱٤۲۲۸۷

مرکز: ترین کو ت.

ولایت ارزگان در طول البلد شر قی‌هفت ثانیه وچا رده‌دقیقه و شصت و شش درجه عرض البلد غربی پنج ثانیه وسی‌و چاردقیقه وسی وسه درجه مو قعیت دارد. و لا یت ارزگان علاقه وسیعی است که درشمال‌شرق ولایت کندهار واقع وطر ف شرق آن دایه چوپان وطرف جنو ب آن قلات غلجایی‌وترین وطرف غر ب‌آن موسی قلعه وطر ف شمال آن‌علاقه کرزاب واقع است نهر ترین،ازوسط اینعلاقه ازشمال شر ق به جنو ب‌غر ب‌عبور نموده وآنرا آبیاری مینماید ودر غر ب‌آن دریای هلمند جاری است وروود چله خورکه معادن رود ارغندا ب است در شرق آن‌جریان دارد هوای آن در تابستان معتدل ودرزمستان خیلی ها سرداست پیشه ساکنین آن‌مالداری میباشد.

دراروز گان از طر ف مشرق یعنی دایه فولاد در کو هیکه مسمی به کوه سمندان‌است مغاره وجود دارد که دهنه‌آن‌پنجاه مترفراخی داشته‌و سقف آن ازیخ پوشیده است که‌تا حال‌کسی نتوانسته طو ل این مغاره راطی کند.

دریاها : شهر ستان ،رود هلمند ، رود تیرین.

کوه : نوشته .

کوتل: قناق سنگ.

پیداوار: غله جات وکلیم باب.

مربوطات:

۱ــ ولسوا لی خا ص اروز گان درجه۳ (تیرین).

۲ــولسوالی دهرا ود در جه ۲

۳ــولسوالی دایکندی در جه ۳

٤ــولسوا لی گزاب در جه ٤

٥ــولسوا لی کجران درجه ٤

٦ــ ولسوا لی جوره در جه ٤

۷ــولسوالی شهر ستان در جه٤

۸ــولسوالی اجرستا ن در جه ٤

معار ف:

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه مربوط لیسه	متوسطه مستقل	ابتدائیه مربوط ثانوی	ابتدائیه مستقل	یك معلمه	دومعلمه	مجموع
پسران	۳	۳	۱۲	۱٤	۱۹	٥٤	۲۰	۱۲٥
دختران	۰	۰	۰	۰	۱	۸	۰	۹

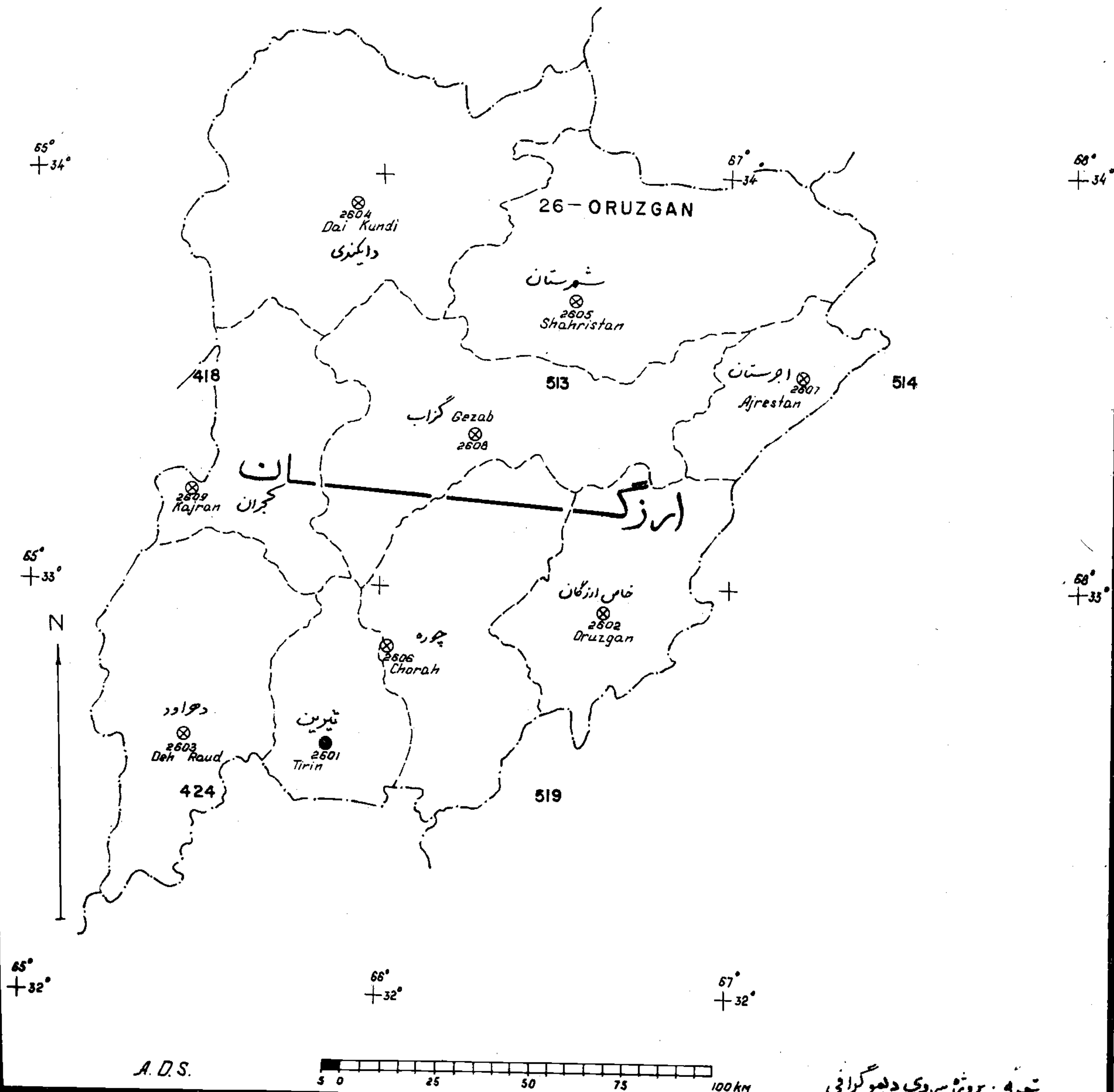
ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP OF ORUZGAN PROVINCE (26)

نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت ارزگان (۲۶)

LEGEND

اشارات مخصوصه :

Province Boundary	—·—	حدود ولایت
Woleswali Alaqadari Boundary	— —	حدود ولسوالی و علاقداری
Province Center	●	مرکز ولایت
Woleswali Center	⊗	مرکز علاقداری

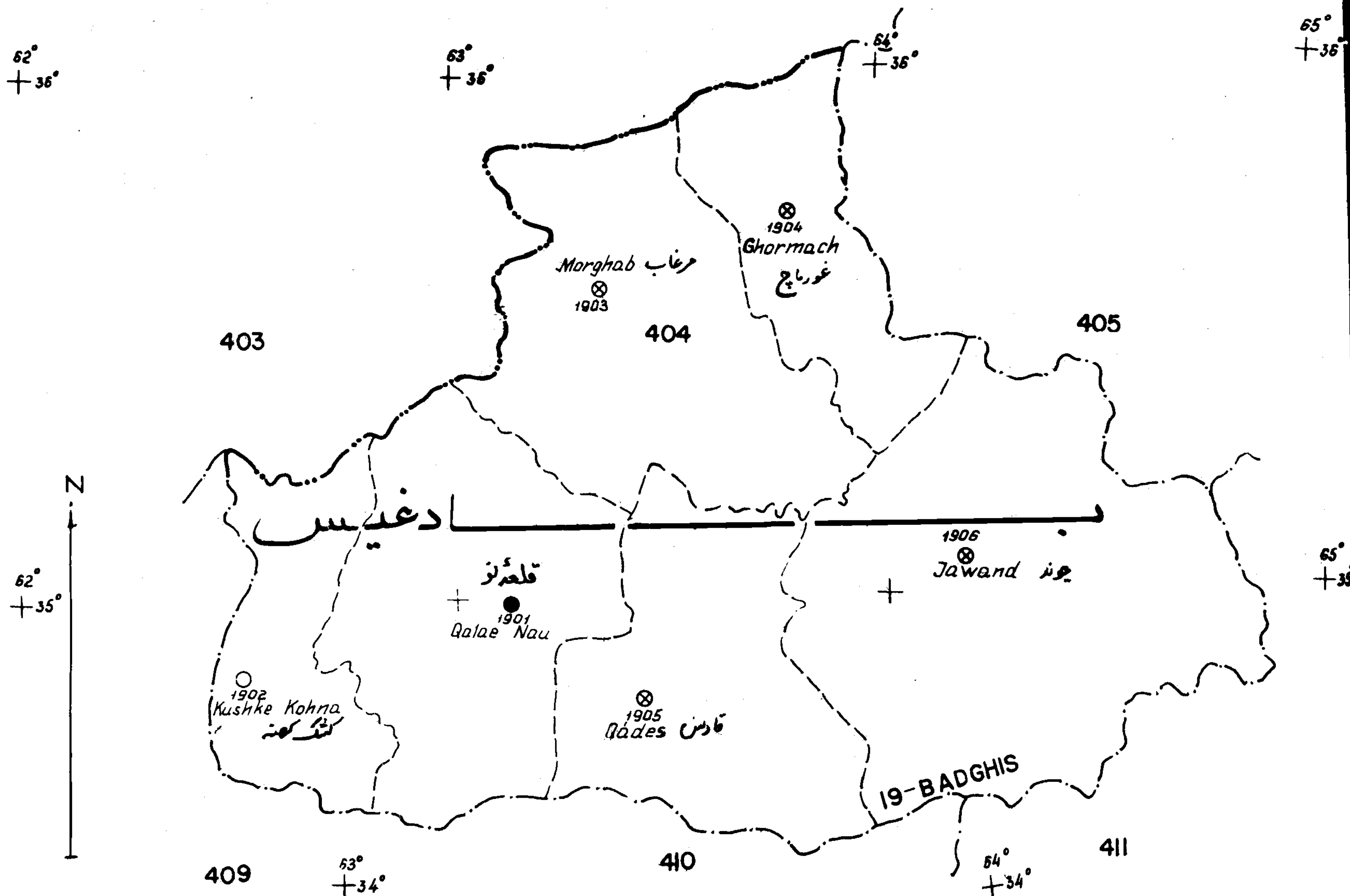

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP OF BADGHIS PROVINCE (19)

نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت بادغیس (۱۹)

LEGEND — اشارات مخصوصه :

International Boundary	————	حدود بین المللی
Province Boundary	—·—·—	حدود ولایت
Woleswali Alaqadari Boundary	— — —	حدود ولسوالی و علاقداری
Province Center	●	مرکز ولایت
Woleswali Center	⊗	مرکز ولسوالی
Alaqadari Center	○	مرکز علاقداری

شفاخانه (۱)

مراکزصحی:

۱ـمرکز صحی چوره.

۲ـمرکز صحی دایکندی .

۳ـمرکز صحی شهر ستان

موسسا ت صنعتی :

ذخایر معدنی ،

مس ، آهن:

ولایت بادغیسات

موقعیت : شما لغر ب.

مساحه: ۲۱۶۷۸ کیلو متر مربع.

درجه : ۱۰ (از لحاظ مساحت)

نفوس: ۹۱٤٦۲

مرکز: قلعه نو.

ولایت باد غیس در شما ل غر ب ولایت هرات واقع وباتمام نوا حی خودبین دریای هریرود وابهای علیای مر غاب واقع‌شده‌که دارای ارتفاع هشتصد و هشتاد و هشت‌متراز سطح بحر میباشد وتماما ازیك سلسله‌جویبار آب یاری میشـود کـه از کنار چپ دریـای مرغاب منشاء گرفته است .

کوه : تخت میلك .

پیداوار : پسته ، غلجات پخته وقره قل .

مر بوطات:

۱ـولسوالی مر غاب در جه ۱

۲ـولسوالی قادس در جه ٤

۳ـولسوالی جوند در جه ٤

٤ـ و لسوا لی غور ما چ درجه٤

٥ـ علاقه داری مربوط مرکزولایت‌کشك‌کهنه

معارف:

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه	متوسطه مربوط لیسه	ابتدائیه مستقل	ابتدائیه مربوط	یك معلمه ثا نوی	دومعلمه مستقل	مجموع
پسران	۲	۲	٥	٦	۱٦	۲۳	۱۱	٦٥
دختران	۰	۰	۱	۱	۰	۰	۲	٤

شفاخانه ـ(۱)

مراکز صحی:

۱ـمرکز صحی غور ما چ

۲ـمرکز صحی مر غاب. (یك‌مر کزفرعی)

۳ـمرکز صحی جوند .

٤ـمرکز صحی قادس .

موسسات صنعتی :

ذخایر معدنی: گوگرد، سرب

ولایت بامیان

موقعیت : ولایت‌مر کزی.

مساحت : ۱۷۵٤٦ کیلو متر مـربـع

درجه: ۱۷(ازنگاه نفوس).

نفوس : ۸۵۱۰۸

ولایت بامیان در میان دامنه های مرکزی دوسلسله کوه بزرگ افغانستان یعنـــی هندوکش وکوه بابا بین خطو ط شصت‌وهفت درجه وبیست ونه دقیقه وچهل ویـــك ثانیه طول البلد شر قی سی‌و چهار درجه سی‌وسه دقیقه وبیست دوثانیه عرض البلد شمالـی موقعیت دارد.

ولایت بامیان راولایات پروا ن، بغلان‌سمنگان بلخ، جوزجان، غورات، ارزگان، غزنی ووردك ازچهار سمت احاطه نموده است این ولایت به‌فاصله دوصد وچهل وپنج کیلو متربطرف شمال غرب بکابل قراردارد‌که باختررا باکاپیسا وصل‌میکند عامل اصلی که‌باعث تمر کـــز ابدات مهم بودایی دربامیان شده‌است‌همانـا وجود دیوار بزرگ محیر العقولی است‌که‌از مخلوط‌سنگ ریزه وگل درعهد سوم طبقات الارضی بنایافته است .

قرار مطالعات طبقـات الارض کـــه موسیو فیوزن فرانسوی نموده با میان درعهددوم‌کاملا زیرآب‌بوده وباخرو ج سلسله کوه هندوکش درعهدسو م طبقا ت الارضی جدار عمودی‌آن که‌از کنگلو مرا، سنگ ریزه وگل ساختـــه شده‌است نمایان گردیده چنانچه احجارسنگ ریزه های اراضی این دره همه ساییده‌شده وبدون خطالراس است و فوسیل هـــــای حیوانات سنگ شده که عمو ما مربوطبه‌دوره سوم طبقات الارضی میباشد . ازآن‌بمشاهده رسیده است.

دردوره های قبل التاریخ ولایت بامیان‌بـه واسطه همین سا ختمان های طبیعی خودکه برای‌کندن مغاره های اولیه مساعد بودیکی‌از بهترین مراکز بودوباش اسیای میانه بوده‌و بشر عصر قبل التاریخ درین وادی که‌شکار ماهی زیاد دارد به‌خو بی میز یستند .

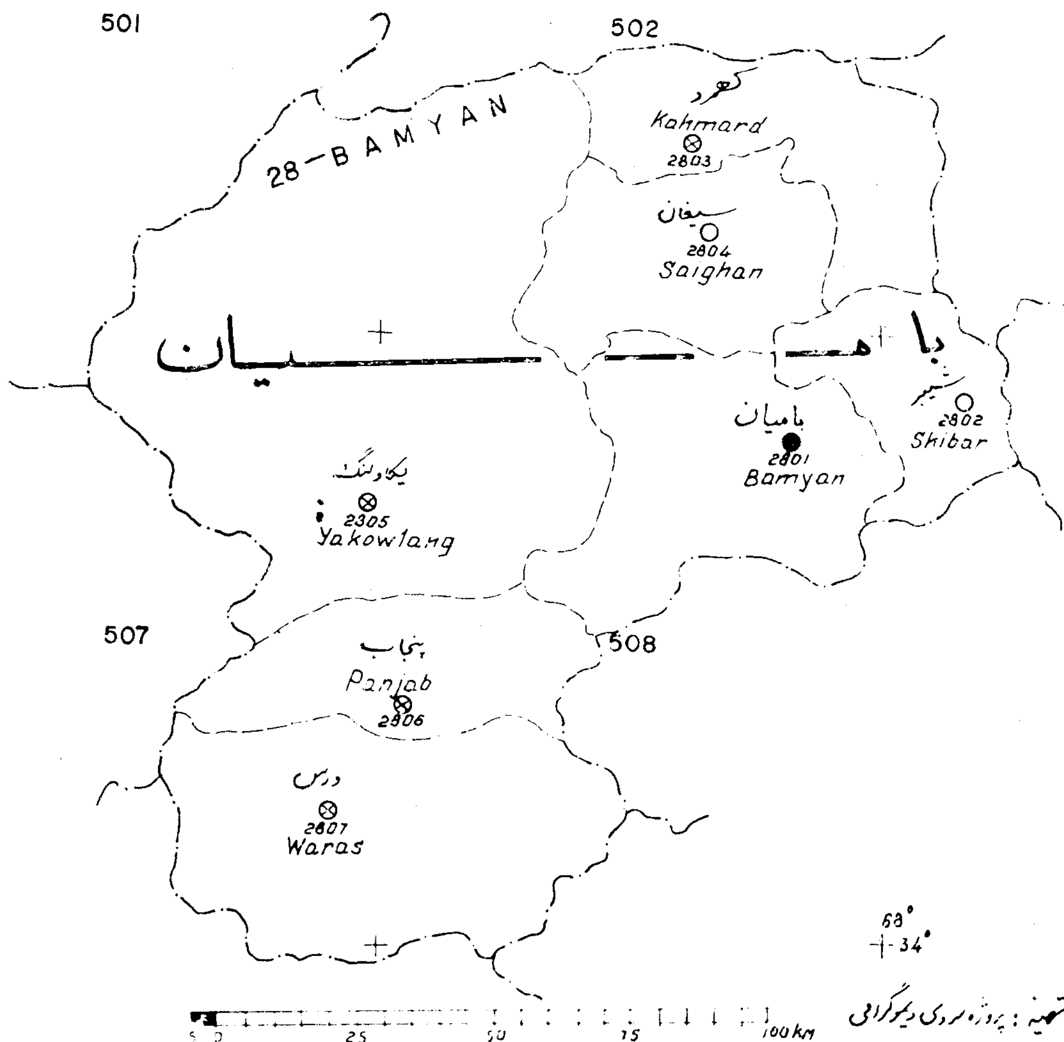
یونانی هاییکه متعاقب فتو حات اسکندرو مداخلت خاندان مور یا هندی در افغانستان سلطنت مستقل باختری را در دوصدو پنجاه قبل المیلاد تشکیل‌داده اند چون محضـــــس حاکمیت وحراز سلطه سیاسی رادر نظـــر داشتند به معتقدا ت مردم دست نمی زدند بلکه بر عکس برای پیشر فت مرام کشور کشایی خود مذا هب محلی را احترام‌مـــی نمودند چنانچه درباختر تمام اربا ب انواع بومی، یونانی هندی وجود داشته که باین

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP OF BAMYAN PROVINCE (28)

نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت بامیان (۲۸)

LEGEND — اشارات مخصوصه :

Province Boundary	— · —	حدود ولایت
Woleswali Alaqadari Boundary	— — —	حدود ولسوالی و علاقداری
Province Center	●	مرکز ولایت
Woleswali Center	⊗	مرکز ولسوالی
Alaqadari Center	○	مرکز علاقداری

ترتیب بودیزم در عصر ایشان‌نه تنهادرنقاط جنوب هندو کش بلکه به ماورای شما ل‌آن یعنی جانب بکتریان ریشه دوانیده بود.

وقتیکه کو شانیها در افغانستان استقرار یافت چون اصلا قبایل بادیه نشین بودند. وارحود مذهب نداشته به زودی تحت نفوذ معنوی بودیزم آمده و پیرو عقایدبوداگردیدند مذهب رسمی سلطنت عصر کو شانی هــای افغانستان شد سپس عصر باشکو هی‌بروی بواییت بازشد. مجلل ترین معا بدیکه‌روزگار نظیرآنرا ندیده بود به میان آمد چنا نچـــه شروع عمرانا ت بو دایی با میان راهیوان ـ ستنگ زوار چینی بیك نفر پادشاه قدیمه‌که ممکن کنیشکاه باشد نسبت میدٔ هند. قــرار تخمین که‌نموده اند اولی در قرن اول‌مسیحی ممکن درعصر کنیشکاه ود ومی بین قرن‌دو لی سه‌درز مان احفاد سلاله او تراش ساخته‌شده است ازین لحاظ گفته میتوانیم روز گــــار شکوه وجلال بامیان مقار ن‌به اوایل عهـــد مسیحی در ز مان اقتدار بزرگترین‌امپراطوری کوشانی ها کنیشکای کبیر شـــروع ودر طـی قرون بعدی با سلطنت اولاد اوبه مرا تب برترقی وعظمت آن افزوده شده است .

حفریات اصو لی بامیان بار اول درنزده صدوسی از طرف هاکن شرو ع شد که‌از آنجا علاوه بریك دسته سر ها گلی بوداو بوریس اتو پار چه های نوشته شد ه‌کتاب بودایی به لسا ن سانسکریت‌ورسم الخط های مختلف پیداشده است که تاریخ آنـــرا پروفیسر سیلو ن لوی فرانسو ی بین‌قرون سه وهشت مسیحی تعیین گرده است . ازین معلوم میشود کـــه تازمـــان مقارن مسلمیـــن درینجا راهبین بودایی بامیان زبان‌سانسکریت رااستعمال میکردند .

درزمره شهـــر هاو قـــرای ولایت بامیـــا ن میتوان ازسه شهر تاریخی و باستانی آن یعنی شهر (غلغله) ضحاك وشهر سرخشك نام‌برد.

شهر غلغله :

شهر غلغله شهریکه یکز مان‌شهرت بسزایی آنشرق وغر ب رابخود متو جه گر دانیده بود. ودر برابر نیرو مند ترین و خشمگین ترین مها جمین مقاو مت و مجادلت همی‌کرد مخروبه های شهر غلغله در گرد ونواحـــی بالاحصار در میان مزارع وکشت زار ها وبه طرف‌دهکده سید آباد کم و بیش باقی‌مانده است شهر غلغله طوریکه تاریخ حکایت‌می کند به گمان غالب بعد ازبه میان آ مــــــدن سلطنت شنسبا نیه غور ی بدست سلطان علاوالدین جهان سو ز ودر ز مان سلطنـــت نخستین امیر شنسبانی ملك فخر الدین‌برادر اشخم جهان سو زبه میان آ مده است . ـ باشندگان این شهر دربین قرن شش واوایل قرن هفت هجری در سمو چ و آبادی هـــای مستحکمی که بابار ه ها وبر جها بیکه‌ازخشت خام وپخته وسنگ اعمار شده‌بود زندگانی میکردند بعد از اینکه علاو الدین مجمدخوارزم شاه بین سال های ٦٠٧ و٦١١ هجری اردوی غوری و غز نوی رادر هم شکست پسرش جلال الدین درشهر غلغله مر کز یتی‌قایم کرد وبرای مدتی باشهر ت وجلال تام‌حکـم

روایی نمود شکوه و قدر ت آن ر قیبان‌اش رابران وا داشت تابر شکست و کوبیدن‌اواز هیچ گونه تدابیر واقدامی دریغ نکنند.زمان قدرت این حکمر وای فاتح بود که هجوم ـ وحشت ناك چنگیز از صفحا ت شما ل بـــر جنوب هندو کش سرایت کرد ، چنگیزازراه دره‌شکاری وارد این سر ز مین‌شده در شهر ضحاك که آثار خرابه های آنرا در هفـــده کیلو متری قبل ازبامیان درنقطه تقاطع‌آبهای بامیان وکالود درنقاط مر تفع کوه سر خ‌قرار دارد. وجنگ میان مها جمین چنگیز وامیر شهردرگر فت درین زدوخورد مو تی جن‌پسر چغته نواسه چنگیز به قتل رسیدازدیدن این منظره خشم چنگیز به جوش آمده سوگندیاد کرد که آنقدر قتل وقتال درین‌شهر بنمایدکه حتی برای انسان و حیوان امان زندگانی‌ندهد شهرغلغله بعد از مقاو مت‌بسیار شدیددر ـ سال ٦١٨ هـ ق مطابق ١٢٢٢ مسیحی با خاك یکسان شده فاتح مغل آنطوریکه تصمیـــم گرفته بودشهر را آتش زدمردم درمیان‌شعله های آتش جان دادند و گرو هی که ازشعله های‌بی رحم آتش نجات یافتند .ازدم‌تیـــغ خلاصی نیافتند وبالاخره حصار ازادگان‌وکانون علم‌وفضل پادشاهان علم دوست وادب پرور شنسب های غوری وخوارز مشا هی راه‌شهر مغضوب لقب دادند. بطر ف جنو ب شرق خرابه های بالاحصار شهر غلغله در داخـــل دهکده سید آباد بدنه قلعه مستطیل شکـــل یادیوار های بلند مو جوداست که درنـــرد اهالی به قلعه دختر معرو ف میبا شـــــد داستانهای محلی این قلعه رامر بوط به دختر جلال‌الدین مبنکر تی پادشاه خوار ز مشاهی میدانند چنگیز حصار محکم شهر غلغله‌را گرفته نمیتوانست و مدتی لشکر مغلی‌در ـ اطراف حصار سر گردان ماندند وحیـــران بودندکه‌به چه ترتیب ووسیله حصار را ـ بکشانید وبه مجادله جهت اشغال بپردازندتا اینکه بالاخره این دختر ناز پرور خیانتـــی کردونامه برای مهاجمین نو شت ونامه‌رابـــا پیکان تیر درصف مهاجمین انداخت و بـــه آنها فهماند که فتح این قلعه مشکل است تا زمانیکـه سـرچشمه آبـی راکـه در داخـــل حصار می اید ومدافعین شهر ازآن استفاده‌و رفع تشنگی میکنند بسته نشود فتح نصیب مهاجمین مغلی نخواهد بود لذا سر چشمه‌ایرا که درددره کالو است با نمـد تختـه سنگهای نمك مسدود شود وسپاه مغل باین دستور سر چشمه آب رابستند و بدین ترتیب‌راه فتح‌قلعه رادریافتند و آنرا کشودند وامادر مقابل دختر ناعاقبت اندیش نیزفعل زودأمره این‌همکاری خود را با اردوی دشمن چشیدو توسط سپاه مغل به وضع فلاکت باری‌کشته شد.

شهر ضحاك :

نام محلیست که بفاصله ١٧ کیلو متـری شرق که‌بین ٦٧ در جه ٥٨ دقیقه ١٣ثانیه طول البلد شر قی و٣٤ در جه ٩ ٢دقیقه‌و٣٤ ثانیه عرض‌البلد شمالی واقع است در نقطه اتصال آبهای بامیان باآب دره کالوروی پوره های بلند وسرخ رنگ کوه برج ها، دیوارهاو

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP OF BADAKHSHAN PROVINCE (11)

نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت بدخشان (۱۱)

LEGEND		اشارات مخصوصه:
International Boundary	—··—	حدود بین المللی
Province Boundary	—·—	حدود ولایت
Woleswali Alaqadari Boundary	----	حدود ولسوالی و علاقداری
Province Center	●	مرکز ولایت
Woleswali Center	⊗	مرکز ولسوالی
Alaqadari Center	○	مرکز علاقداری

1104 Darwaz درواز

1105 Khwahan خواهان

1102 Ragh 217 راغ

شهر بزرگ Bahre Bozurg 1103

Faizabad فیض آباد 1101

1107 Baharak بهارک

Jurm جرم 1108

Keshem کشم 1112

شغنان Sheghnan 1111

218 313 314 315

Wakhan 1113 واخان

Eshkashem اشکاشم 1109

Zebak 1110 224 زیباک

11-BADAKHSHAN

223 319 320 321

Keranomanjan 1106 کران و منجان

N

A. D. S.

تهیه: پروژه سروی دیموگرافی

بقایای قلعه بنظرمیخوردکه یکی‌ازمستحکمترین قلعه های جنگی بوده قسمتی از بـرج هـــای که‌رخ‌بطرف دره کا لو است بنام شهرنریمان هم‌شهرت دارد.

دردوره شنسبانی های غوری درین جـــا حصار مستحکمی ساخته شده که مقاومت آن درمقابل چنگیز خا طره فراموش ناشدنی‌بـــه یادگار مانده است . چنانچه مو تی جن — نواسه چنگیز درسا ل ۶۲۸ هـ ۱۲۲۲ م‌در همین جاکشته شد .

شهر سر خشك:

به فاصلــه ٤ کیلـــو متر دور تـــر از دره شکاری در سواحل چپ ابهای بامیان برفراز **پوزه بسیار بلند کوه دیوار هـــای یك حصار خرابه که شکـل قلعه رادارد قرار دارد واقع** وازنظر استحکام و مو قعیت سو ق الجیشی اهمیت بسزای داشت . **این حصار ماننـــد** شهر غلغله و ضحاك ابادی **های بشکل‌سموچ وعماراتی از خشت خام نیز ازخودبه یادگار** مانده است. شهر سر خشك دارای دوحصه **معین است که یك تیغه کوه رابه هـــم وصـــل کرده است.**

۱ــخرابه **های** اصل شهر **که مسجدوبعضی** عمارات آن هنوز باقی است .

۲ــ ارگ یابالاحصـــار که بر فراز حصص سفلی دره واراضی همجوار وا قع‌است.

دورا دور شهر و حصار دیوار های‌ضخیم وبرجهای مدور دیده میشود که همه ازگــل وسنگ سا خته شده این حصار هم درا ثـــر **هجوم مغل درنیمه اول قرن هفتم هجری‌ویران** شده‌است.

دریا هاوبند ها :

بند امیر در۲٤ در جه ۵.۰ دقیقه **عرضـــس البلد** شما لی و۶۷ درجه ۱۲ **دقیقه‌طول‌البلد** شرقی درعلاقه **یکاو لنگک مربو ط ولایت‌بامیان** واقع‌است. بند امیر که **سر چشمه در یـــای** بلخاب مزار شر یف **میباشد بکنار سرك‌بین** یکاولنگک **وبا میان واقع بوده از یکاو لنگك** بطرف شمال شر ق **بفاصله ۱۲ کیلو متروا**ز **بامیان بطرف جنوب غرب تقریبا۶۷ کیلو متر** فاصله دارد. **در حقیقت بند امیر نام‌پنج‌غدیر** مسلسل وکو چك یا اگر **صحیح تربگوییم نام پنج بندی است‌که** غدیر **های مذکـــور را تشکیل داده است .**

ایـــن غـد یـر هـــا کـــــه مشهـــو ر ترین‌آن بند هیبت است ازسطح بحر تقریبا ۲۹۲۳ متر ارتفاع **داشته وروی بستردریاکه** بنام غدیر مذکور **موسو م گردیده قراردارند این دریا پس ازعبور ازبامیان یك سلسله** کوه‌ها **علاقه هجده نهر راکه یکی ازتوابع** ولایت بلخ میباشد آب **میدهد.**

غدیر دوم **بند پنیر نام دارد که درحدود** ۱۶ متر پهنایی دارد و **۵ر۵ کیلومترطول‌و ۵۳۸ مترعرض‌دارد. قسمت علیای بندهیبت را** صخره های تند **و عمو دی که حاوی چندین خلیج ها ومدخل های کوچکـی است محدود** نموده **وانجام جنوبی بند مز بور باز واب‌بند** بشکل ابشار **های کو چك وباریکی‌سرازیر گردیده به سطح مر تفع‌که ۱۲ متر پایین‌تر** واقع است **فرو میریزد . این سطح مرتفـــع**

ازرسو ب سفید یا زرد کم رنگی پو شیده شده وآب ازرو ی آن قطره قطره سر ازیر گردیده تقریبا یك کیلو متر پایین ترغدیر کوچك دیگری را تشکیل مید هد که موسوم به‌بند قمبر است ، وغذیر پنجم موسوم‌به‌بند غلامان است که بیك فاصله نسبتا بعیدامـا پایین تر از بند قمبرافتاده است واین بندسه ربع میل بوده خیلی کم آب است.

کوه ها: هندو کش، بابا فولا دی،خواجه غار

دریا : رودبند امیر :

کوتلها: سیاه خار ك، ناور ، غوگردان، شانو، قبرافغان، دندان شکن، اق‌رباط، مـلا یعقوب.

پیداوار : گندم، جو ، گلیم.

مربوطات :

۱ـولسوالی پنجا ب درجه ۳.

۲ـولسوالی ورس در جه ۳

۳ـ ولسوا لی یکاولنگ در جه٤

٤ـولسوالی کهمرد درجه ٤

٥ـ علاقه داری مربو ط سیغان

٦ـ علاقداری مربو ط مر کز ولایت‌شبر.

معارف :

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه	متوسطه مربوط لیسه	ابتدائیه مستقل	ابتدائیه مربوط ثانوی	ابتدائیه مستقل	یك معلمه	دومعلمه	مجموع
پسران	٤	٤	٧	١١	١٩		٤٥	١٢	١٠٢
دختران	•	•	•	•	١		٨	٣	١٢

شفاخانه (۱)

مراکز صحی:

۱ـمرکز صحی سیغان وکهمرد (دومرکز فرعی).

۲ـمرکز صحی پنجا ب.

ذخایرمعدنی : آهن ، سنگ مرمر، آهـك، سیلیکا .

ولایت بدخشان

موقعیت :شمال شرق.

مساحت : ٤.٨٨٦ کیلو متر مربع.

درجه : پنجم (ازنگاه مساحه)

نفوس : ١٧.٥٦٤

مرکز: فیض آباد.

ولایت بد خشان بین خطو ط طول البلد شرقی تخمینا هفتاد در جه چار دقیقه وسی شش‌ثانیه و عرض البلد شمالی سی وشش

درجه‌وپنجاه وپنج دقیقه شانزده ثانیه واقـع است بدخشان ازجانب شمال بدریای آمو و ازطرف غر ب به قطغن ز مین واز سمت ـ جنو ب بهند و کش واز جهت مشرق‌به‌چترال وترکستان شرقی محدود است دریای پنج که دریای آمو نیز گفته میشود درجوار آن جریان داردذر بدخشان یکسلسله کوه های مرتفعی موجوداست که دردامنه آنها دره ها ووادی های‌خرم وسر سبز وجود دارد آ ب وهوای این منطقه در تابستان خیلی سرد بوده‌ومعابر کوهستانی آن تما ما ازبر ف مستور دریاهای آن منجمد میشوند بنابر کثرت اشجارباران زیادی در انجا میبارد بدخشان از حیـــث معادن غنی بوده و دارای معدن ذیل‌میباشد:

۱ـطلا که‌بصور ت ریف گولد یعنی طـلای سنگی در دیشو راغ بد خشان وجودداردکه بصورت ابتدایی فی تن متر یك تقریباســه گرام طلا راحاویست .

۲ـآهن این معدن در چارده میلی متری شرقی شهر فیض آباد واقع استآهن آن‌از قسم هما تیت می باشد وشهر ت تاریخـــی داشته مهمتر اینست که تاکنو ن ذ ریعـــه آهنگران محلی استخرا ج آن بعمل آمده‌وازآن استفاده می کنند .

۳ـلاجورد بهترین جنس آن در بدخشان وجود داشته وبرنگ آبی اسمانی و تیـــره نیلگون اکثرا باذرات بیرایت که اصطلاحاذر ملك ماآنرا طلا مینما مندبین سنگهای مرمر کران ومنجان بد خشان پیدا میشود .

٤ـلعل بد خشان برنگ بنفش سر خ‌رنگ شفاف بەقطر یکنیم الی دوسانتی دربین‌احجار کنیز ، میکاشیست در ساحهٔ فوقانی مجـاور رودزرد دیوبهارك بدخشان موجـود و شهرت عمومی دارد .

٥ـ کولین گل چینی که‌در اشکاشم‌بدخشان وجوددارد جنسیت عالی دارد ، کا شـــی سازی نیز دربد خشان رواج دارد .

٦ـ گوگرد معد ن به مسافه بیست میل‌در جنوب مر کزی زیباك در دره سنگ لیـــج بدخشان واقع است ذخیره این معدن دوصد هزار تن تخمین شده‌و مقدار فیصدی آن‌شصت فیصد است .سنگ ریشه ابر ك و گرافیت نیزوجود دارد.

دریاها: کو کچه، آب استاده شیوه‌وواخان

کوهها: سلسله کوه واخان ، هندو کش کوه‌بوم، کجاو، بلند ، سندر ، سپین گاو، سفید، خرس.

کوتلها: وا خجیر ، ورم گوت گر پاغـــر پوشال، انجمن.

پیداور: انواع غله جات.

مربوطات:

۱ـولسوالی جرم در جه ۲ (علاقه داری مربوطآن بهارك‌وكران‌ومنجان)

۲ـولسوالی درواز در جه ۲ (علاقه داری مربو ط خواهان)

۳ـولسوالی اشکاشم در جه ۳ (علاقه داریهای مربو طآن زیباك وشغنان)

٤ـولسوالی کشم در جه ۳

۵ـ ولسوالی واخان درجه ٤ . (علاقه داریهای مربوط مرکز ولایت‌داغو شهر بزرگ).

معارف :

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه مربوط لیسه	متوسطه مستقل	ابتدائیه مربوط ثانوی	ابتدائیه مستقل	یك معلمه	دومعلمه	مجموع
پسران	٥	٥	٨	١٢	٣٦	١٢٠	٢١	١٩٧
دختران	١	١	٠	١	٤	١٨	٢	٢٧

شفاخانه : (۱)

مراکز صحی:

۱ـ مرکز صحی کشم (دو مرکز فرعی)

۲ـ مرکز صحی اشکا کشم (یک مرکز فرعی)

۳ـ مرکز صحی جرم (یک مرکز فرعی)

ذخایرمعدنی : لاجورد ، یاقوت ، سیلیکا،طلا، یاقوت کبود، نمك ،

ولایت بغلان

موقعیت : شمال کشور .

مساحت : ۱۷۱٦٥ کیلو متر مربع.

درجه :۱۹(ازلحاظ مساحه).

نفوس: ۱.۹.۳۲

مرکز: بغلان جدید

ولایت بغلان درشمال مملکت از جمله ولایات حاصل خیزو سرسبز بوده که در شصت و هشت در جه وچهل وشش دقیقه بیست وچهار ثانیه طول البلد شرقی وسی وشش درجه‌سیزده دقیقه شانزده ثانیه‌عرض البلد شمالی واقع است .

دریاها : اندراب وپلخمری .

کوهها: بغلان ، قره باتور، چونغر، مارخانه

کوتل ها: رباطك، باراني ، خاواك، هندوکش وسالنگ .

پیداوار: غله جات، لبلبو، پخته، میوجات،

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP OF BAGHLAN PROVINCE (13)

نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت بغلان (۱۳)

LEGEND — اشارات مخصوصه :

Province Boundary	—·—	حدود ولایت
Woleswali Alaqadari Boundary	– – –	حدود ولسوالی و علاقداری
Paved Road	═══	سرک اسفالت شده
Province Center		مرکز ولایت
Woleswali Center	⊗	مرکز ولسوالی
Alaqadari Center	○	مرکز علاقداری

تهیه : پروژه سروی دیموگرافی

مر بوطات:

۱ـولسوا لی پلخمر ی درجه ۱ (علاقه داری مربو ط آن دهنه غوری).
۲ـولسوالی دوشی درجه ۲ (علاقه داری مربو ط آن خنجان وتاله وبرفك)
۳ـولسوالی نهرین درجه ۳ (علاقه داری مربو ط آن برکه).
٤ـولسوالی خو ست وفرنگ درجه٤
٥ـولسوا لی اندرا ب درجه ٤

معارف :

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه	ابتدائیه	ابتدائیه	یك معلمه	دومعلمه	مجموع
	مر بوط لیسه	مستقل	مر بوط ثا نوی	مستقل			
پسران	۷	۷	۱۰	۱٦	۳۲	۳۸	۹	۱۱۹
دختران	۱	۱	۲	۳	۳	۸	۱	۱۹

مکاتب مسلکی وتربیه معلم :	پسران	دختران
	۱	...

شفاخانه :(۱)

مراکز صحی:

۱ـمر کز صحی اند را ب (یك مر کز فـرعی)
۲ـمر کز صحی خوست وفرنگ.
۳ـمر کز صحی پلخمری .
٤ـمرکز صحی دو شی (یك مر کز فـرعی)
٥ـمرکز صحی نهر یـن (یك مر کز فـرعی)
٦ـمر کز صحی بغـلان صنعتی (یك مر کز فـرعی)

موسسات صنعتی :

شرکت قند سازی بغلان تاریخ۱ر۱۷ر۵؛۲۹ نمبر وجوازبه سر مایه (۲۸٦۸۲۰۰۰)افغانی موضوع تو لیدا ت‌آن ،تو لید شکر از لبلبو میباشد .شکل سها می.

موسسه محمد عتیق نمبرو تاریخ جوازنامه (۹ـ۲۹ ـ۳ـ۳۰) بسر مایه (۵۰۰۰۰) افغانی موضو ع تو لیدا ت آن تو لید برق است.شکل تضا منی.

شکل حقوقی	سر مایه	اسم موسسه
دولتی	۱۰۰۰۰۰۰۰ افغانی	اتحادیه زغال پلخمری
دولتی	۳۵۰۰۰۰۰۰ افغانی	موسسات برق وسمنت غوری

ذخایر معدنی : گوگرد وزغال .

ولایت بلخ

موقعیت : شمال مملکت.

مساحت: ١٢٢٨٤ کیلو متر مربع.

درجه: ١٨ (ازلحاظ مساحه).

نفوس : (١) ٢١٦٧٨٨

مرکز: مزار شریف .

بلخ-(مزار شریف) مهد تمدن قدیمی و درخشان این کشور بوده وبه عقیده مورخین مهاجرت اریاییها از همین خطه شروع گردیده زردشت مشهور از همین جا و پیدایش سرود های اوستا نیز درخاك باختر صورت گرفته است. بلخ ولایت تاریخی ومتمدن ومعروف افغانستان است که آثار وابدات تاریخی آن چه در دوره اسلام وچه در ادوار قبل از اسلام توهنوز بیادگار عظمت این ولایت موجود بوده وسیاحین وباستانشناسان خارجی برای تماشا جلب مینماید.

ارتفاع آن ازسطح بحر یکهزار و یکصدو هشتاد پنج متر است وبه خط طول البلد شرقی شصت درجه بیست و چار دقیقه ٢٣ ثانیه و خطعرض البلد ٣٦ درجه و٣٣ دقیقه وپنج ثانیه واقع است. شهر ونام باستانی آن با ضبطهای مختلف خود که یونانیان اعراب هندی هاوفارسی هادر ادوارقبل وبعد اسلام بنامهای باکتریان باختریش بغدی باخترو پالهیك رئیس یادنموده واین نامها در تمام مراحل ادبی و تاریخی مملکت وانمود میکندکه از بدوطلوع تاریخ مدنیتی که پدران اریاییها درپیرامون رود خانه اکسوس زندگی داشتند درتمام مراحل از منه یاد شده است. نخستین بانی بلخ بزرگ و تاریخی بنابروایات متداوله بلخ بلاخ بن سامان بن سلام بن جام بن نوح بوده است.

بلخ دارای بیرق های بلند که اززیباترین ومعمور ترین بلاد دنیا به حساب میرفت از بسکه چشم حرص و آز جهان گیران استعمار گربه این سرز مین قشنگ دوخته شده بوددر اثر تهاجم وحملات و حشیانه پی درپی تقریبا بیست ودو بار اشغال وتخریب شده علاوه بر آن در اثر حمله چنگیز سلاله آن چندین مرتبه جمعیت ونفوس بلخ قتل عام گردیده و سوختانده شده وبه خرابه زاری تبدیل یافته است چنانچه تاکنون هم آثار حریق درهر کنج وکنار آن پیداست .

پوست قره قل که از پیداوار مهم بلخ و مربوطات آن است ازجمله اقلام صادراتی کشور میباشد .

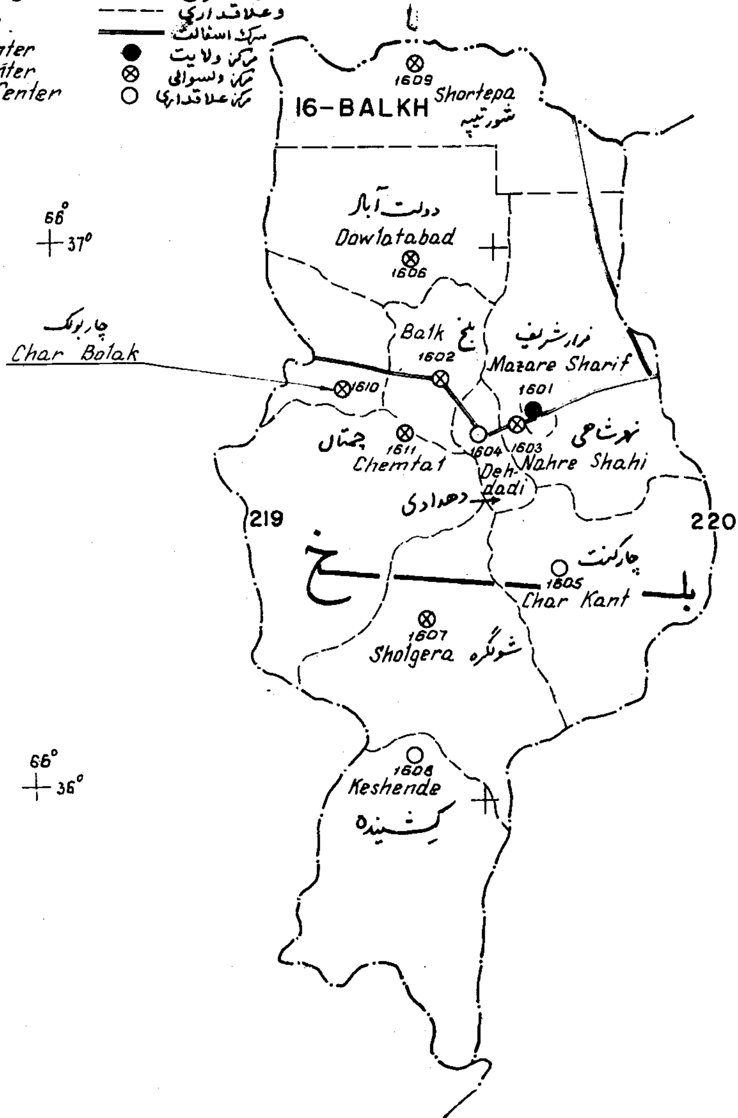
بافت واستهلاك قالین که توسط زنهای ترکمن در دولت آباد وشور تیپه بعمل می آید ازجمله صنایع دستی مشهور کشورمحسوب

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP OF BALKH PROVINCE (16)

نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت بلخ (۱۶)

LEGEND اشارات مخصوصه:

International Boundary	...—	حدود بین المللی
Province Boundary	—.—	حدود ولایت
Woleswali Alaqadari Boundary	— —	حدود ولسوالی و علاقداری
Paved Road	━━	سرک اسفالت
Province Center	●	مرکز ولایت
Woleswali Center	⊗	مرکز ولسوالی
Alaqadari Center	○	مرکز علاقداری

A.D.S.

5 0 25 50 75 100 km

میشود.

دریا : دریای بلخ .

کوه ها: المو رتیك والبرز.

پیداوار : پخته ، قره‌قل، خربوزه‌وگندم.

مربوطات:

۱ـولسوا لی بلخ‌درجه۱

۲ـولسوا لی نهر شا هی‌درجه۲ (علاقه داری های‌مربو ط‌آن‌دهدادی‌وچارکنت

۳ـولسوالی دولت آباد در جه ۲

٤ـولسوالی شو لگره درجه ۳ (علاقداری مربو ط آن کشنده.)

٥ـولسوالی چمتال در جه ٤

٦ـولسوا لی شور تیپه درجه ٤

۷ـولسوا لی چاربولك درجه ٤

معارف :

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه	متوسطه مربوط لیسه	ابتدائیه مستقل	ابتدائیه مربوط ثا نوی	ابتدائیه مستقل	یك معلمه	دومعلمه	مجموع
پسران	٦	٦	١٠	١٤	۲۷	٦٤	۳٥	١٦٢
دختران	۲	۲	۲	۳	٥	۲۰	۰	۳٤

مکاتب مسلکی وتربیه معلم :

	پسران	دختران
	۳	۰

شفاخانه (۲)

مراکز صحی:

۱ـمر کز صحی دو لت آباد . (یك مرکز فرعی)

۲ـمرکز صحی شو لگره

۳ـمر کز صحی شور تیپه.

موسسا ت صنعتی :

اسم مو سسه	سر مایه	شکل‌حقوقی
مو سسه تیل کشی وصابو ن سازی	۵۰۰۰۰ــ افغانی	تضامنی
موسسه عبدا لعلی	۲۲۸۰۰۰ــ افغانی	لیمتد
موسسه روغن کشی وحبوبا ت	۱۰۰۰۰ــ افغانی	لیمتد
دباختر صنا عتی شر کت	۱۵۰۰۰۰۰ــ افغانی	سهامی
دسبخی ماشین کارا ن	۵۰۰۰۰۰ــ افغانی	لیمتد
شرکت صناعتی مزار شر یف	۱۵۰۰۰۰۰ــ افغانی	سهامی
دفقیر حسین مو سسه	۲۰۰۰۰ ــافغانی	تضامنی
تیل کشی وصابو ن سازی صوفی	۴۰۰۰۰ ــافغانی	تضامنی
تیلکشی وصابو ن سازی غلام محمد	۵۰۰۰۰ــ افغانی	تضامنی
برق دیزلی مزار شریف	۸۰۰۰۰۰ــ افغانی	تضامنی
شرکت تضا منی ایما ق	۱۰۰۰۰۰ ــافغانی	تضامنی

زخایر معدنی : گوگرد، نمك ، زغـــال، سیلبکا.

ولایت پروان

موقعیت : ولایت مر کزی.

مسا حت : ۱۱۳۶۷ کیلو متر مربع.

درجه :۲۲ (ازلحاظ مساحه).

نفوس: ۳۰۵۰۳۱

مرکز: چاریکار .

مرکز ولایت پروان یکهزار و ششصدوسه متر ازسطح بحر ارتفاع داشته واز مرکـــز کابل شصت وچهار کیلو متر فاصله‌داردو تخمینا شصت ونه در جه بیست وچاردقیقه ٦ثانیه طول البلد شر قی وسه وپنج درجــه سه‌دقیقه چهل و چارثانیه عرض البلدشمالی دردامنه کو هی واقع است که اصلا ازشاخه های هندو کش بوده وبه طر ف استالفو پغمان امتداد می یابد .

چون مر کز ولایت پروا ن بسر راه‌کابل، قطغن، بد خشان ، مزار شریف و میمنه‌واقع گردیده فلهذا مردم این سر ز مین به‌تجارت وصنعت چاقو سازی و پایزار دوزی، بافتن پتومهار ت خوبی‌از خودنشا ن مید هنددر اینجا چرم خو ب پخته و آش داده میشود آهنگری و مسگری و نجار ی آن ترقی‌خوبی نموده است . دراوپیان کرباس اعلی بافته میشود.

دریاها: غوربند ،جبل السراج، سالنگ، شتل، پنجشیر ،نجراب وتگا ب .

کوه ها: پغما ن، سلسله کوه هندوکش، کوه‌صا فی.

کو تلها:خاواك، تل ،غر ژغان ،شبر.

پیداوار : توت، انگور ، انار لبنیات‌و ــ انواع حبوبات ،گند م ،جو ، جواری پنبــه بادام.

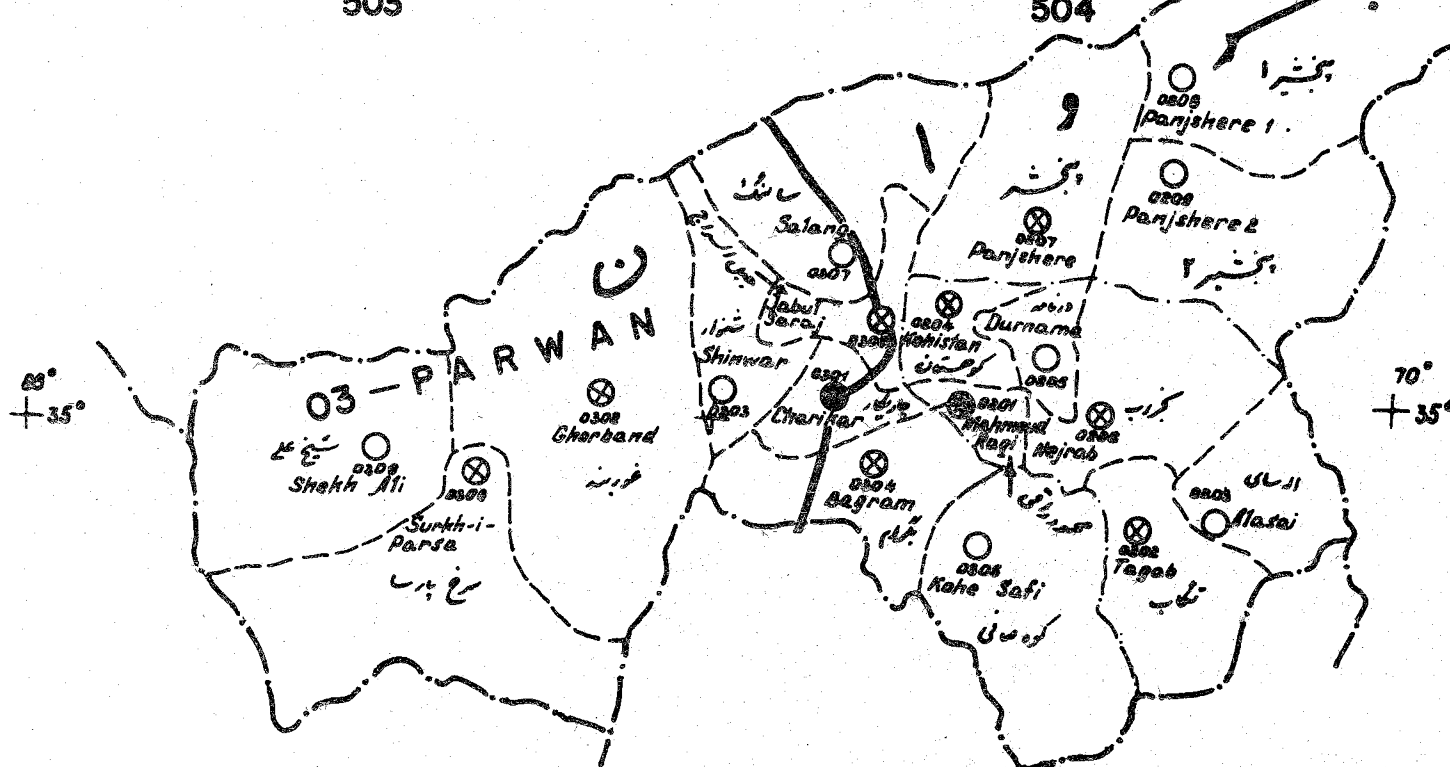
ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP OF PARWAN PROVINCE (03) INCLUDING FORMER KAPISA PROVINCE (02)

نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت پروان (۰۳) باولایت اسبق کاپیسا (۰۲)

LEGEND

اشارات مخصوصه :

Province Boundary	— · —	حدود ولایت
Present Kapisa Loywoleswali Boundary	— · · —	حدود لوی ولسوالی کاپیسا
Woleswali Alaqadari Boundary	— — —	حدود ولسوالی و علاقداری
Paved Road	═══	سرک اسفالت شده
Province Center	●	مرکز ولایت
Loywoleswali Center	⊕	مرکز لوی ولسوالی
Woleswali Center	⊗	مرکز ولسوالی
Alaqadari Center	○	مرکز علاقداری

A.D.S.

تهیه : پروژه سروی دیموگرافی

مربوطات:

۱ـولسوا لی پنجشیر در جه ۳ (علاقه داریهای مربو طآن حصه‌اول‌وحصه‌دوم)

۲ـولسوا لی غور بند درجه ۳ (علاقه داریهای مربو طآن شینواری).

۳ـولسوا لی جبل السرا ج در جه ٤ (علاقه داری مربو ط آن سالنگ).

٥ـولسوالی سر خ پارسا درجه ٤ (علاقه داری مربو ط آن شیخ علی).

٥ـولسوا لی بگرام در جه۳ (علاقه داری مربو طآن کوه صافی).

٦ـلوی و لسوا لی کاپیسا .

۷ـو لسوا لی تگا ب در جه اول. (علاقه داری مربو ط آن اله سای.)

۸ـولسوا لی کو هستان در جه۲ (علاقه داری مربو ط درنا مه).

۹ـولسوالی نجرا ب در جه ٤

معارف:

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه مربوط لیسه	متوسطه مستقل	ابتدائیه مربوط ثانوی	ابتدائیه مستقل	یك معلمه	دومعلمه	مجموع
پسران	۸	۸	۱۸	۲۲	۳۱	٤۱	۱٤	۱٤۲
دختران	۱	۱	۱	۲	۸	٥	٤	۲۱

مکاتب مسلکی وتربیه معلم :

پسرا ن	دخترا ن
۱	...

شفاخانه (۱)

مراکز صحی:

۱ـمر کز صحی سید خیـل (دومر کز فر عـــی) .

۲ـمر کز صحی غور بنـد (دومر کز فر عـــی) .

۳ـمر کز صحی سر خ پار سا (دومر کز فر عـــی) .

٤ـ مر کز صحی بگر ا م (یك مر کز فرعـی)

٥ـمر کز صحی پنجشیر (دومر کز فر عـــی)

٦ــمر کز صحی نجرا ب (دومر کز فر عــی) .
٧ــمر کز صحی جمال آغه (دومر کز فر عــی) .
٨ــ مر کز صحی تگا ب (یك مر کز فرعــی)

موسسات صنعتی : نسا جی گلبهار ،جبل‌السراج ،و فابریکه سمنت و کشمش پاکی.

ذخایر معدنی : مس، باریو م، سلفایت، سرب،آ هن ویك معد ن مواد غیر فلزی‌در کاپیسا کشف گردیده است .

مطبوعات : روزنامه پروان ســال تاسیس.١٣٠٠

ولایت پکتیا

موقعیت : جنو ب مملکت .

مساحت: ١٧٧٧٢ کیلو متر مربع.

درجه : ١٧ (ازلحاظ مساحــه) .

نفوس: ٥٦٩٥٢٧

مرکز :گردیز:

ولایت پکتیا به نام جنوبی هم شناخته‌می شود مر کز امروزه این‌شهر قدیمه‌وباستانی گردیز است چه ازنظر قدامت تاریخی‌و ــ موقعیت جغرافیایی وچه از نظــر حوادث و کشمکش های داخلی و خار جی ا همیــــت بسزایی دارد. ولایت مذکور از ناحیه‌شمال محاط است به سپین غر کوه سفید یاکوه سلیمان و مضافات حکو مت لوگر و قسما ولایت‌ننگر هار واز جانب شر ق مربوطاست به سفید کوه وحصص کورم وقسماً به کــوه های وزیر ستان وکوه های تیرا وسر زمین مسکون افغانهای تور ی پشتو نستان آزادو ازسمت غر ب ملحق است به علاقه داری وهك غزنی ، مرسل غوندی حکو مت شرن کتواز. امنه و کمکی گو مل واز طــــرف جنوب مربو ط است به وزیر ستان‌پشتونستان آزاد.

کلتور پکتیا سر ز مین تار یخی‌وکلتوری کشور بوده وبسی از رسوم وعادات اصیل افغانی که از حواد ث‌درامان‌مانده‌است‌دارا میباشد .

مهمان نوازی ، شجا عت، قوم دوستی‌و وطن‌پرستی از خصو صیا ت مردم پکتیامی باشد که در ادوار مختلف تاریخ در مقابل دشمنان ازخود مردانگی نشا ن داده اند.

دریاها گو مل‌رود، گردیز رود.

کوه ها: سروتی غر، ختی غر، مستربل غر سرحوضی غر.

کوتلها: سته کند و ولته کوری.

پیداوار : غله جات وچو بچارتراش.

مربو طات:

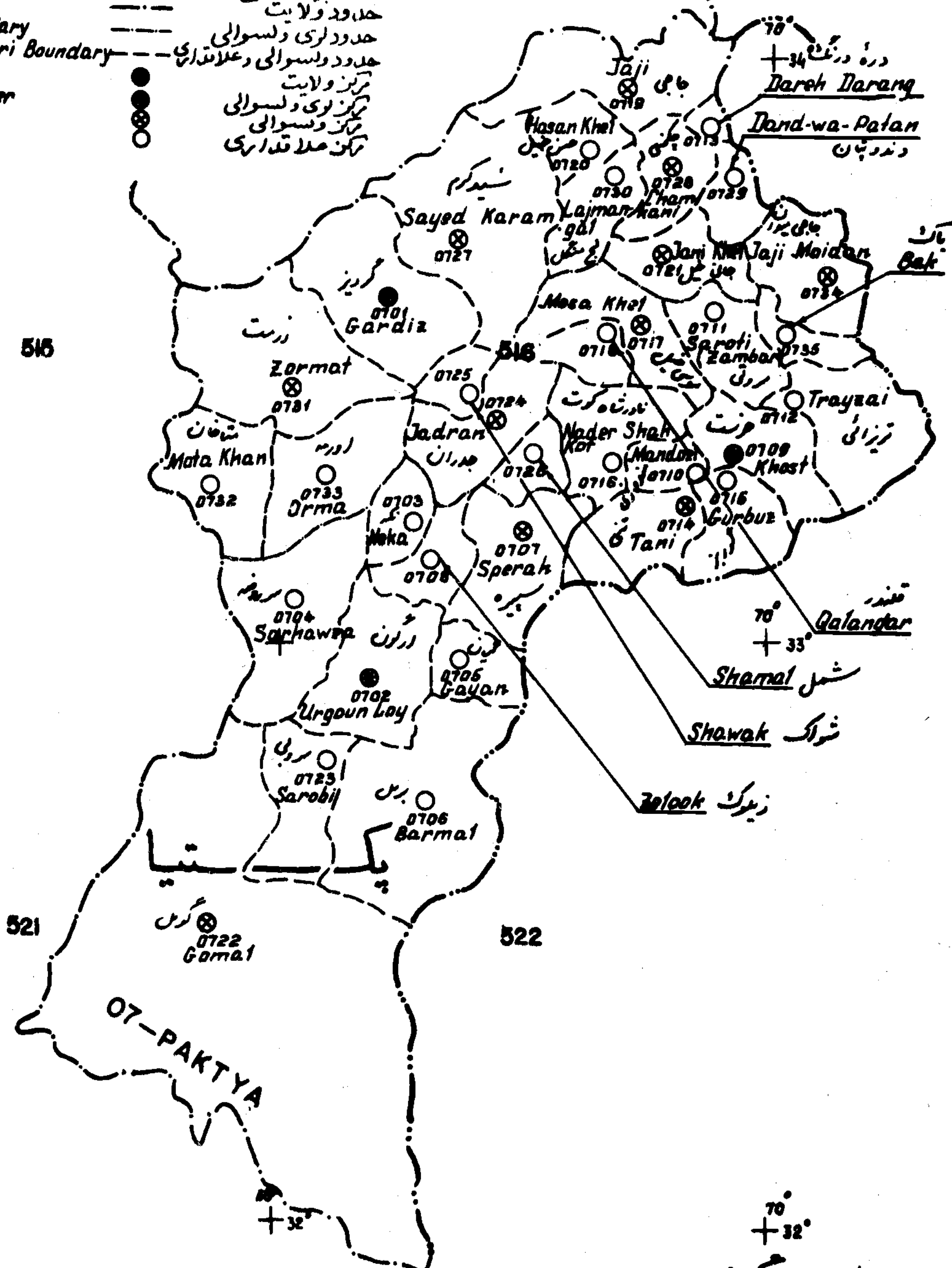
١ــ ولسوالی جاجی درجه ٢ (علاقه داری مربو ط آن‌حسن خیل).
٢ــو لسوا لی جانی خیل درجه ٢
٣ــولسوا لی سیه گر م در جه ٣

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP
OF PAKTYA PROVINCE (07)

نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت پکتیا (۰۷)

LEGEND — اشارات مخصوصه :

International Boundary	— · · —	حدود بین المللی
Province Boundary	— · —	حدود ولایت
Loywoleswali Boundary	— · —	حدود لوی ولسوالی
Woleswali Alaqadari Boundary	— —	حدود ولسوالی و علاقداری
Province Center	●	مرکز ولایت
Loywoleswali Center	●	مرکز لوی ولسوالی
Woleswali Center	⊗	مرکز ولسوالی
Alaqadari Center	○	مرکز علاقداری

٤ـ ولسوا لی جد ران در جه ۳ (علاقداری های مربو ط آن شواکوشمل.)

٥ـولسوا لی زر مت در جه۳ (علاقه داری های مربوط آن متاخانواورمه).

٦ـولسوا لی چمکنی در جه ۳ (علاقه داری هایمربو طآن دندیتانولجهمنگل)

۷ـلوی و لسوالی خوست .

۸ـولسوالی تنی در جه ۲ (علاقه داریهای مربوطآن نادرشاه کو ت و گریز)

۹ـولسوا لی مو سی خیل در جه۳ (علاقه داری مربو ط آن قلندر).

۱۰ـ ولسوا لی جاجی میدان درجه ٤ علاقداری مربو ط آنباك

۱۱ـ لوی و لسوالی ارگو ن. علاقه داری های مربوطه آن برمل انکـه ، کیان وسرروغه .

۱۲ـ ولسوا لی سپیره در جه۲ علاقه داری مربوط آن مروك .

۱۳ـ ولسوالی گومل درجه ۲ علاقه داری مربو طآن سروبی

(علاقد اری های مربو ط مر کز لـــویولسوالی خو ست صبری ـ تیری زایی‌ـ مندوزایی ودره درنگ).

معارف :

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه مربوط لیسه	متوسطه مستقل	ابتدائیه مربوط ثانوی	ابتدائیه مستقل	یك معلمه	دومعلمه	مجموع
پسران	۱۳	۱۳	۲۱	۳۳	٤٤	٥۰	۲٤	۱۹۸
دختران	۰	۰	۲	۲	۰	۳	۰	۷

مکاتب مسلکی وتربیه معلم :

پسران	دختران
۳	۰

شفاخانه (٤)

مراکز صحی :

۱ـمر کز صحی چمکنـی.

۲ـمر کز صحی جاجی میدا ن . (یك مر کز فرعی)

۳ـمر کز صحی جانی خیـل. (یك مر کز فرعی)

٤ـمر کز صحی تنی دومر کز فرعی

٥ـ مرکز صحی سیدکرم .

مو سسا ت صنعتی :

ذخایر معدنی :

مطبوعات : روز نامه ورا نگه سال‌تاسیس ۱۳۲.

ولایت تخار

موقعیت : شمال مملکت .

مساحت : ۱۲۳۲۵ کیلو متر مربع.

درجه :۱۵ (ازنگاه مساحه).

نفوس: ۱٦۸۱۹۷

مرکز : **تالقان** .

ولایت تخار ــ کلمه تخار نام‌یکی‌ازاقوام سیتی بوده اساساً این اسم ازقــــرن چهارم قبل ازمیلاد تا قرن هشت مسیحی و جود خارجی داشته وبعد از استقرار تخارواشاخه از اقوام سیتی در گوشه شمال غربی اریانا این‌حصه بطور اخص بنام آن‌گذاشته وکلمه تخار ستان در قرون وسطی مورداستعمال زیاد داشت . توکیو های غربی بافتو حات خودبطرف عرب‌و جنوب غر ب‌پیش آمده وبعدازضمحلال دولت یفتلی اریانا وعقب زدن ساسانی‌ها مهاجم درنیمهٔ دوم قرن شش مسیحی وارد تخارستان گردید. مفهو م جغرافیایی‌تخارسنان این‌وقت در کلمه باختر جامع‌تر بوده‌درشمال هندوکش از دامنه های پامیر تمام قطغن‌و بدخشان وولایت مزار شریف بلخ‌حتی‌علاقه میمنه ‌رادربر میگر فت‌ودر شمال اکسوس امو دریاسفید یان شا مل آن‌بود.

دریاها: **آمو، کوکچه ، تالقان** .

کوتلها: دروازه ورسج.

پیداوار : گندم، جواری ، پخته و قالین

مر بوطات:

۱ــولسوا لی رستا ق درجه ۲.

۲ــو لسوا لی ینگی قلعه درجه ٤ (علاقه داری مربو آن درقد.)

۳ــولسوا لی چاه آب درجه ٤

٤ــولسوا لی اشکمش در جه ٤ (علاقه داری های مربوط آن بنگی وچال) .

٥ــولسوا لی فر خار در جه ٤ (علاقد اریها ی مربو طآن ورسج کلفکان).

٦ــولسوا لی خواجه غار درجه ٤

معارف :

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه	متوسطه مربوط لیسه	ابتدائیه مستقل	ابتدائیه مربوط ثانوی	یك معلمه مستقل	دومعلمه	مجموع
پسران	٥	٥	۸	۱۲	۲٥	٥۲	۱٥	۱۲۲
دختران	۰	۰	۱	۱	٤	۱	۲	۹

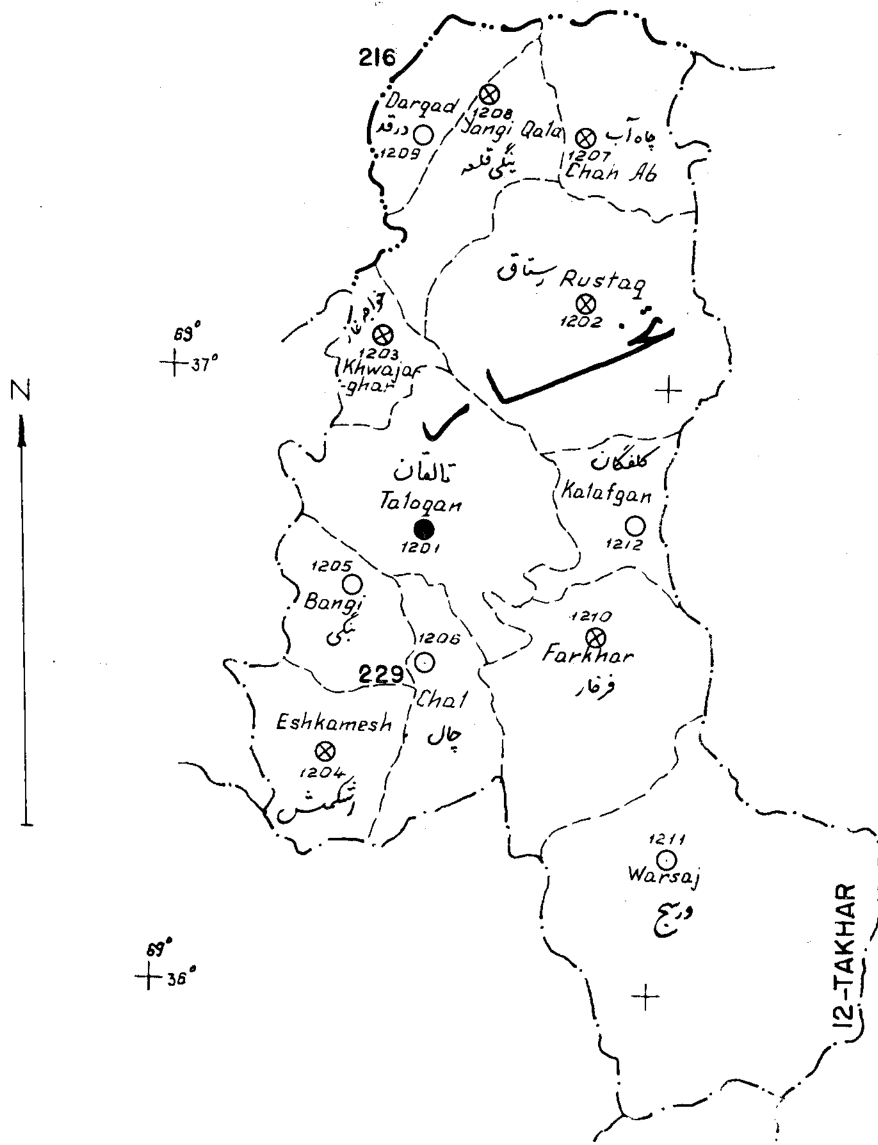
ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP OF TAKHAR PROVINCE (12)

نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت تخار (۱۲)

LEGEND

اشارات مخصوصه :

International Boundary	·—·—	حدود بین المللی
Province Boundary	—·—·	حدود ولایت
Woleswali Alaqadari Boundary	– – –	حدود ولسوالی ها وعلاقداریها
Province Center	●	مرکز ولایت
Woleswali Center	⊗	مرکز ولسوالی
Alaqadari Center	○	مرکز علاقداری

A. D. S.

5 0 25 50 75 100 KM

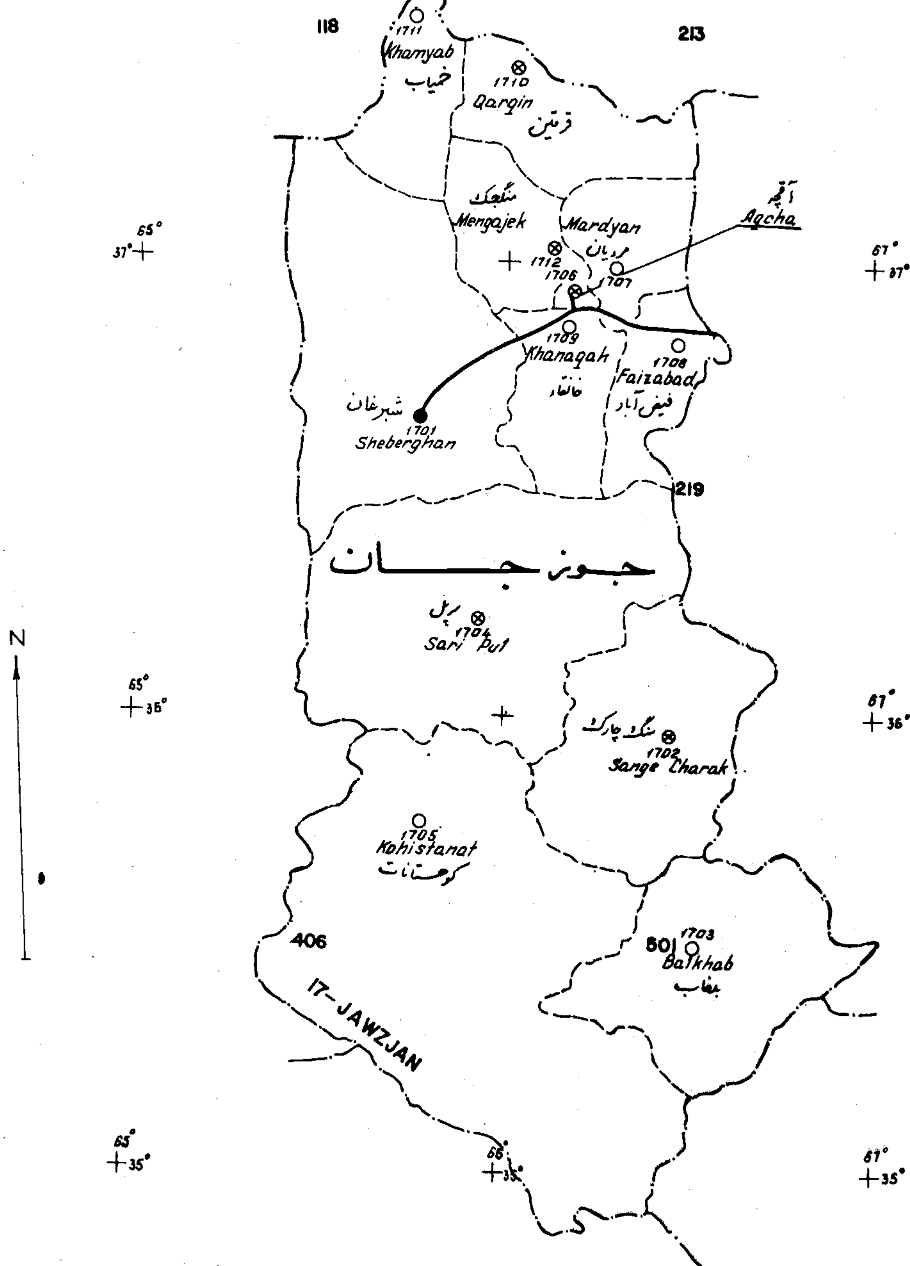
تهیه : پروژه سروی دیموگرافی

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP OF JAWZJAN PROVINCE (17)

نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت جوزجان (۱۷)

LEGEND — اشارات مخصوصه :

LEGEND		اشارات مخصوصه
International Boundary	—··—	حدود بین المللی
Province Boundary	—·—	حدود ولایت
Woleswali Alaqadari Boundary	— — —	حدود ولسوالی ها و علاقداری ها
Paved Road	━━━	سرک اسفالت شده
Province Center	●	مرکز ولایت
Woleswali Center	⊗	مرکز ولسوالی
Alaqadari Center	○	مرکز علاقداری

شفاخانه (۲)

مراکز صحی:

۱ـمر کز صحی فرخار .

۲ـمر کز صحی ینگی قلعه.

۳ـمر کز صحی خواجه غار .

٤ـمرکز صحی چاه آب.

ذخایر معدنی : طلا، نمك ،زغال

ولایت جوزجان

مو قعیت :شمال مملکت .

مساحت : ۲٦۲۲٦ کیلو متر مربع.

درجه: ۱۱ (ازلحاظ مساحه).

نفوس: ۲۱۱۱۳۳

مرکز : شبرغان .

ولا یت جوزجان که‌بین شصت و پنج وشانزده در جه سیزده وسی ویك دقیقه شش وبیست وپنج ثانیه طول البلد شرقی سی‌وشش درجه شانزده دقیقه هشت ویازده ثانیه عرض البلد شمالی واقع شده‌وازسطح بحرتقریبا ۳۹۷ متر ارتفاع دارد مصا فه آن ازولایت بلخ یکصد وسی و پنج کیلومتر وازمرکز کابل ۷٥٦ کیلو متر میباشد.

آب وهوای آن در تابستان گرم وبه‌اثر وزیدن باد های دایمی معتدل‌گردیده‌جغرافیای تاریخی جوزجان گوژ گانانان یاگوزگان که معربان جوز جانان یاجو زجان است‌ازولایت های‌مهم خراسان قدیم بشمار میروددرگوشه شمال غرب افغانستا ن وا قع شده است.

وجه تسمیه جوز جان راپرو فیسورمینور سکی شرق شناس معاصر جوز گوز یعنی چارمغز رامی دانند .

دریا : دریای سرپل .

کوه‌ها : سلسله کوه تیربند ترکستان.

کوتلها: کوتل قم وسبزك

پیداوار: قالین، گلیم باب ، گوسفند وقره‌قل.

مربوطات:

۱ـولسوا لی آقچه درجه اول. (علاقه داریهای مربو ط آن‌فیض‌آباد،مردبان وخاناتا .

۲ـولسوالی سر پل در جه اول (علاقه داری مربو ط آن کو هستانات)

۳ـولسوا لی سنگچار ك درجه او ل. (علاقه داری مربو طآن بلخا ب.)

٤ـ ولسوا لی قرقین در جه ۳ (علاقه داری مربو طآن خمیا ب.)

٥ـولسوا لی منگجك در جه ٤ .

معارف :

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه مربوط لیسه	متوسطه مستقل	ابتدائیه مربوط ثانوی	ابتدائیه مستقل	یك معلمه	دومعلمه	مجموع
پسران	٤	٤	۷	۱۱	۲٦	٤۸	۱٤	۱۱٤
دختران	۱	۱	۲	۲	۱	٥	۲۰	۱٥

شفاخانه (۱)

مراکز صحی :

۱ـمر کز صحی سر پل	(یـك مر کز فرعی)
۲ـمر کز صحی آ قچـه.	
۳ـ مرکز صحی قرقین .	(یك مر کز فرعی)
٤ـ مر کز صحی سنگچار ك .	(یـك مر کز فرعی)

موسسات صنعتی :

	سر مایه	شکل‌حقوقی
دجوزجان صنا عتی شر کت .	پنج ملیون افغانی	سهامی
شر کت امین لمیتد	۵۰۰۰۰ ـافغانی	لیمتد

ذخایر معدنی : گاز طبیعی.

مطبوعات : روز نامه جوزجان سال‌تاسیس.۱۳٤۰

ولایت نیمروز

موقعیت : جنوب غرب .

مساحت : ٥٤٣٣٦ کیلو متر مربع .

درجه : ۲(ازلحاظ مساحه.)

نفوس : ۳۱۹٤٥

مرکز: زرنج

ارتفاع زرنج ازسطح بحر تخمین چـارصدو نودونه مترو مسافه آن از کابل یکهزار ـ شصت و هشت کیلو متر واز ولایت‌فراه‌یك صدو هفتاد وشش کیلو متر میباشد. این‌سر زمین باستانی یك‌وقت مد نیتی داشته کـــه محصور سرز مین های اطرا ف خودبوده‌چون ابرریزه سه چهار دریا راتشکیل مید هدآب فراوانی دارد.

هوای‌آن‌برای انواع زراعت خیلی مساعد بوده وآفتاب آن در خشان و فیض بخش‌است ازخلال صفحات تاریخ‌بر می آید که دریـــن گوشه ز مین باستانی دوازده قرن قبل‌شهر مهم وتاریخی زرنج ومر کز سیستان‌باستان وجود داشته که‌شواهد بیشمار از آن‌هنوز موجودبوده وگواهی میدهد این منطقه‌درگوشه غربی مملکت افغانستان بین خطوط ٦۱ و٦۲ درجه‌وسی ودو وسی ونه دقیقه وپانزده‌وهژده ثانیه طول‌البلد شرقی سی‌وسه ویك درجه و بیست وسی ودو دقیقه یك وبیست‌وچهار ثانیه‌عرض البلد شمالی مو قعیت داردازناحیه شمال دشت های مر تفع که ازشرق بغرب افتاده وحکو مت جوین سر حد آنراازراه ـ فراه جدا میسازد وهمچنان جهـت غـربی آن قسمتی به‌امون صابری وباقی آن‌به‌سیستان ایران تماس دارد. جنو ب‌آن‌به ریگزارهای بلوچستان محاط بوده ودر شرق آن عـلافه خاشرود و دشتها تاگر شك واقع گردیده اند.

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP
OF NIMROZ PROVINCE (22)

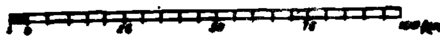
نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت نیمروز (۲۲)

LEGEND اشارات مخصوص:

International Boundary	—·—	حدود بین المللی
Province Boundary	—··—	حدود ولایت
Woleswali Alaqadari Boundary	- - - -	حدود ولسوالی و علاقداری
Province Center	●	مرکز ولایت
Woleswali Center	●	مرکز ولسوالی
Alaqadari Center	○	مرکز علاقداری

61° 32°
62° 32°
64° 32°
602
603
604
خاش رود
2204
Khash Rod
نیمروز
اصل چخانسور
Asle Chakhansur
2203
کنگ
Kang
2202
زرنج
2201
Zaranj
61° 31°
64° 31°
N
608
609
610
چهار برجک
2205
Char Borjak
61° 30°
63° 30°
64° 30°
22- NIMROZ
614
615
616

A.D.S.

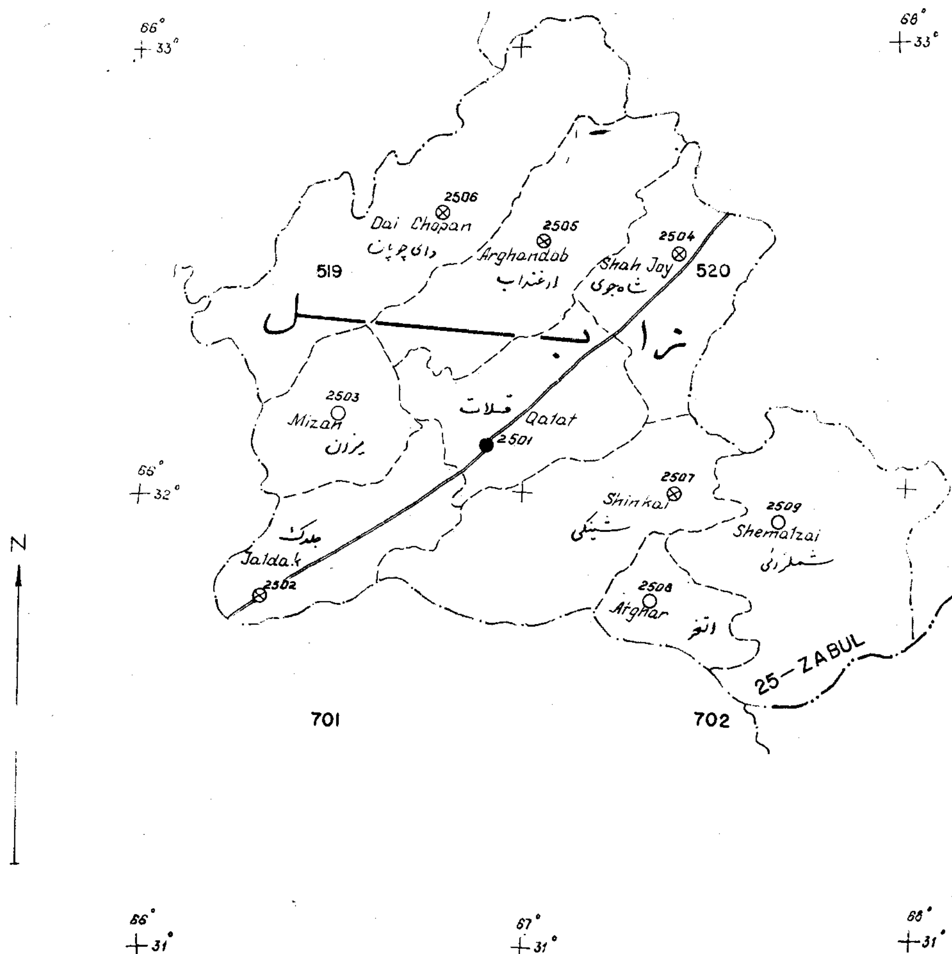
تهیه : ریاست احصائیه مرکزی

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP OF ZABUL PROVINCE (25)

نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت زابل (۲۵)

LEGEND — اشارات مخصوصه:

...tional Boundary	—··—	حدود بین المللی
Province Boundary	—·—	حدود ولایت
Woleswali Alaqadari Boundary	– – –	حدود ولسوالی و علاقداری
Paved Road	═══	سرک اسفالت شده
Province Center	●	مرکز ولایت
Woleswali Center	⊗	مرکز ولسوالی
Alaqadari Center	○	مرکز علاقداری

A.D.S.

5 0 25 50 75 100 KM

تهیه: پروژه سروی دیموگرافی

دریاها : فرا رود، هریرود، هلمند، ـخاشرود ،رودشان ، رود خس پاش، رود کافری، رام‌رود، سنا رود، رودکال رودگلگل، هامون وصابری.

کوه : سیاه کوه .

پیداوار : پخته، گندم وغیره حبوبات .

مربوطات:

۱ـولسوالی اصل چخا نسور درجه۲ (علاقداری مربو طآن خاشرود.)

۲ـولسوالی چار بر جك در جه۲

۳ـ ولسوالی کنك در جه ٤

معارف :

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه	متوسطه	ابتدائیه	ابتدائیه	یك معلمه	دومعلمه	مجموع
	مربوط	لیسه مستقل	مربوط	ثانوی	مستقل			
پسران	۲	۲	۳	۳	١٤	١٧	٧	٤٨
دختران	۰	۰	۹	۱	۲	۱۰	۱	۲۳

شفاخانه (۱)

مراکز صحی :

۱ـمر کز صحی چخا نسور .

ذخایر معدنی : **نمك.**

ولایت زابل

موقعیت : جنو ب مملکت .

مساحت : ٤٧٢٠.

درجه : ۱۳(ازلحاظ مساحه).

نفوس : (۱) ۱۸۸۳۹۱

مرکز: قلات.

زابل یکی از ولایات افغانستان بشمارمی رودکه‌بین مقرو قندهار روی معبر عمومی‌کابل وکندهار واقع است . درآنجا کاریزهای‌متعدد وجوددارد اراضی آن نسبتا حاصل خیزاست وهرنوع محصو لات زراعتی پیدامیشود.دریای ترنگ ازنواحی قلات عبور میکند .

دریا ها: ارغندا ب، ترنگ لور ، اطغررود

کوه‌ها: سور غر ، کوتکی غر، باری‌غر، سروغر، شینکی غر.

پیداوار: غله جات.

مربوطات:

۱ـ ولسوالی نشکی درجه ۳
۲ـولسوالی دایه چوپان در جه۳
۳ـولسوالی شا جوی درجه٤
٤ـولسوالی ترنگ وجلدك در جه٤
٥ـولسوالی ارغنداب در جه٤
(علاقداریهای مربوط آن شملزایی واطغر.)
(علاقداری مربوط مرکز ولایت‌میزان).

معارف :

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه مربوط لیسه	متوسطه مستقل	ابتدائیه مربوط ثانوی	ابتدائیه مستقل	یك معلمه	دومعلمه	مجموع
پسران	۲	۲	٥	٦	١٤	۲۱	۱۳	٦۳
دختران	۰	۰	۱	۱	۰	۰	۰	۲

شفاخانه (۱)

مراکز صحی :

۱ـمرکز صحی شا جوی .
۲ـمرکز صحی شنگی .
(یك‌مرکز فرعی).
ذخایر معدنی : مس.

ولایت سمنگان

موقعیت : شمال مملکت .
مساحت : ۱٦٦٤۰ کیلومتر مربع .
درجه ۱٦ (ازلحاظ مساحت).
نفوس: ۱۱۳٦۷۳.
مرکز : ایبك.

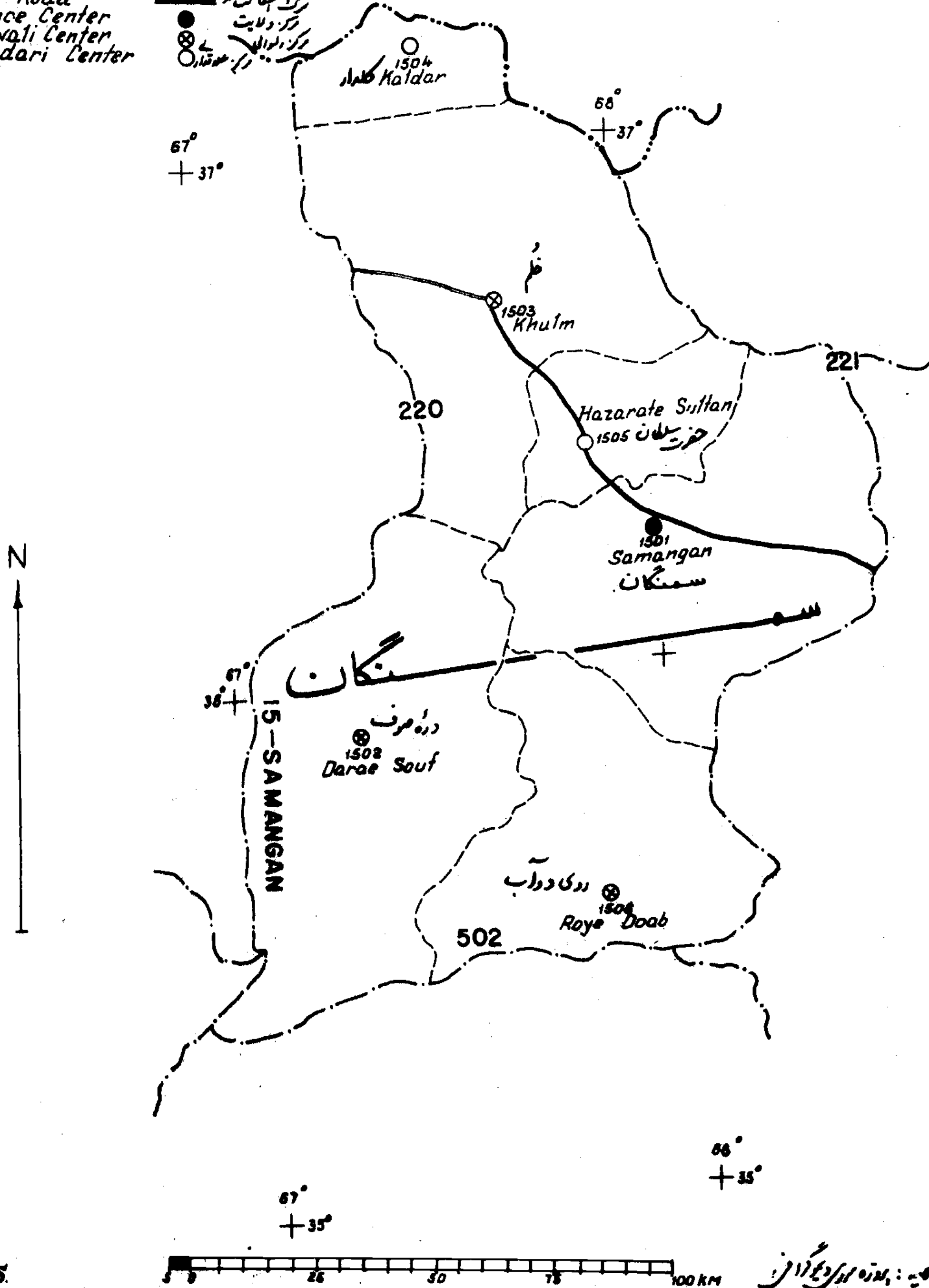
ولایت سمنگان ولایت باستانی بوده‌که مرکز آن ایبك میباشد این ولایت به داخل این‌حدود واقع میباشد ، بطرف شرق‌آن ولسوالی پلخمری ولایت بغلان بطرف‌غرب آن‌ولایت بلخ وبعضا مربوطات جوزجان‌بـه **طرف شمال دریای آمو مربوطات ولایت** کندز وطرف جنوب آن ولایت بامیان واقـع است. از طرف شمال بطرف جنوب‌بشکل مستطیل افتاده است ، آب وهوای آن‌در تابستان نسبتا گرم ودر زمستان نسبـت به‌سایر ولایات هم جوار ملایم میباشد.

صنایع معروف محلی که دربین مردم بیشتررواج دارد عبارت اند ازقاقمه بافی‌به رنگهای مختلف گلیم ، کرباس، ابریشـم دوزی، قالین بافی وانواع خامك دوزی، آهنگری ، مسگری ، کلالی ،نجاری دمبوره سازی.

معادن این ولایت عبارت اند از زغـال سنگ‌دره صوف که‌یك معادن بسیاربزرگ کشور بشمار میرود ولایت سمنگان یکی‌از ولایات باستانی کشور بوده که در مرکـز ومحلات آن آثار باستانی وجود دارد ایبـك چه درزمان قدیم وچه امروز برعلاوه موقعیت جغرافیایی مانندبا میان ساختمان طبقـات الارض داشته که سبب شده تاپیروان‌بودایی این‌ناحیه ابداتی تعمیر کنند که مهمترین‌ابینه تاریخی این ولایت تخت رستم میباشد.

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP OF SAMANGAN PROVINCE (15)

نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت سمنگان (۱۵)

درولسوالی خلم هم آثار وابنیه وجود دارد که بنام شهربانو وبالا حصار خلم یاد میشودو هم درولسوالی رویی ودوا ب آثار منقش و تصویر جالب دیده شده که بعصر ساسانی ها تعلق میگیرد از ابینه دوره اسلام ولایـــت سمنگان بالاحصار ایبك میباشد که درزمان های خیلی قدیم اعمار گردیده است .

دریاها : سمنگا ن.

کوه ها: کوه صیاد.

کوتلها : کوتل سبز ك، بادشان ، شاه بغلی.

پیداور : میوه جات تازه‌و خشك.

مربوطات:

۱ـولسوالی دره صو ف درجه ۲

۲ـولسوا لی خلم درجه ۲ (علاقداری مربو ط آن کلدار).

۳ـولسوالی رویی دوا ب در جه ٤ (علاقداری مربو ط مر کز ولایت حضرت سلطان).

معارف :

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه مربوط لیسه	متوسطه مستقل	ابتدائیه مربوط ثانوی	ابتدائیه مستقل	یك معلمه	دومعلمه	مجموع
پسران	۲	۲	۷	۸	۱٤	٤۰	۱٥	۹۳
دختران	۲	۲	۰	۲	۱	٤	۰	۱۱

شفاخانه (۱)

مراکز صحی :

۱ـمر کز صحی دره صو ف

۲ـ مر کز صحی خلم (یك مر کز فرعی)

۳ـ مر کز صحی دو آب

موسسا ت صنعتی :

برق سمنگا ن ۳۱۳۰۰۰ـ افغانی شکل حقوقی‌لیمتد

ذخایر معدنی : زغال ونمك.

ولایت غزنی

موقعیت: ولایت مر کزی.
مساحت : ۳۲۸ کیلو متر مربع.
درجه: ۹ (ازنگاه ساحه).
نفوس: ٢٦٤٣٢
مرکز: غزنی.

ولایت غزنی ولا یتست در جنو ب غـرب کابل بین شصت و هفت و شصت وهشت سی وچهل ودو دقیقه بیست و هفت وسـی وشش ثانیه طول البلد شر قی وسی‌سه‌درجه نزده وچهل وچار دقیقه وچا رده و چهـــل وپنج‌ثانیه عر ض البلد شمالی واقع است. مرکز این‌ولایت که آنهم بنام غزنی یادمیشود شهریست کهن که یکصد وسی پنج‌کیلومتر به‌طرف جنو ب غرب کابل واقع وازسطح‌بحر دوهزار ودو صد و بیست متر ارتفاع دارد. موقعیت جغرافیایی آن بین شصت وهفت‌درجه هجده طول البلد شرقی وسی‌وسی چار درجه چهل وچار دقیقه عر ض البلد شمالی واقـع است.

شهر مزبور در موضع بلندی واقع‌وباحصار متینی احاطه شده است. در قسمت شمالی شهر دربلند ترین حصه این تپه با لاحصار غزنی‌قرار گرفته ، که قلعه جنگی ومستحکمی میباشد درحصار اطرا ف شهر بر جهای — محکمی موجوداست که در هنگام مدافعه‌شهر ازآن هاکار گرفته میشد هکذابه دورادورشهر اثار خندق قدیمی وبز رگی مشاهده میشود که‌درزمان های قدیم محاصره پرآب شده‌است شهرقدیم غزنه درسه سمت خود که عبارت ازشمال جنو ب غر ب باشد سه دروازه‌داشته وبه‌نام دروازه بهلو ل دروازه بازار،ودروازه گنك یاد میشود.

صنعت پوستین دوز ی مسکری ونقا شی درغزنی شهرت تاریخی داشته و لی متاسفانه لشکر کشی هاتا خت وتاز سلاطین مغلی‌و خونریزی هاوخرابکار ی‌آنهاتما م‌آثارآنرااز بین برده ازجمله اثار باعظمت سلاطین غزنی‌که هنوز باقیست دو مینار بزرگـی میباشدکه به جانب شرق غزنی در مدخل دره دهنه شربـه فاصله تقریبا چارصد قدم ازیکدیگر فاصله دارندهریك ازین منار ها تخمینا هشتادفت ارتفاع دارد. درحاشیه های بالا به خـــط کوفی نام بانی منار نوشته شده است.غزنی ازحیث اقتصادی مقام دوم رانسبت به‌کندهار دارد. دریای غزنی طر ف مشرق ولایت‌کندهار به ارتفاع تقریباً دوصدمتر افتاده است .

ازطرف شمال غر ب وجنو ب شرق‌غزنی‌را کوه های بسیار مر تفع احاطه کرده وساحه غزنی رابشکل بیضو ی‌درآورده‌است ؟ زمستان غزنی طولانی وسرد بوده که ازقوس‌الی‌اوایل حمل باطبقه ضخیم بر ف پو شیده‌میباشد.

درعصر اغزیو یان نخستین یونورستی‌یعنی دارالفنو ن افغانی در غزنی تاسیس‌شد.چنانچه بعقیده بعضی عمارا ت‌آن اکنون در حالت‌خرابه باقیمانده است.

پیشه مردم غزنی اکثرا دهقانی وباغداری میباشد عده زیادی هم اهل حرفت‌و صنعت بوده درفن خویش ماهرند .

درشهر غزنی ونواحی آن مزارات زیادوجود دارد و مشهور ترین انها زیار ت‌حکیم‌سنایی

زیارت بهلول دانا، زیارت علی بابا، زیارت شاه میرفا لیزوان، تاج اولیا، خواجه بلغار، مرقد سلطان محمودکبیر، مرقدسلطان مسعود، مرقد سبکتگین ، مرقدسلطان حلقوم وزیارت شمس صاحب میباشد. دراخیر بایدتذکردادکه بندسراج که ازبندهای مشهور افغانستان است نیزدرغزنی میباشد که درسر سبزی غزنی رول بارزی دارد وبند سردغزنی نیز به آبادی ولایت غزنی وسر سبزی آن می افزاید .

دریاها : ارغنداب ، غزنی، آب ایستاده ترنک، نهاوه.

کوتلها : شش گاو ، غور جورك، مزاووروازه خواه.

پیداوا ر: میوه جات، حبو بات انواع - پوستین و پوستینچه چو بو دستك.

مربوطا ت:

١ـولسوالی مقر درجه ١ (علاقداری های مربوط آن آب بندوگیلان .

٢ـ ولسوا لی اندر در جه ١ (علاقه داری های مر بوط آن گیرو.)

٣ـولسوا لی نا هورد رجه ١

٤ـولسوا لی جغتو در جه ٣

٥ـولسوا لی قره باغ در جه٣

٦ـولسوالی جاغوری در جه ٣

٧ـولسوا لی ناوه در جه ٤

٨ـولسوالی ما لستان در جه٤ (علاقه‌داری‌های مربوط آن، خواجـــه عمـــری و ده يك وزنه خان .)

٩ـلوی و لسوالی کتواز د

١٠ـ ولسوالی شرن درجه ٢ (علاقداری مربو طآن سو یف خیل).

١١ـ ولسوا لی وازه خواه در جه٣ (علاقه داری های مربو آن مر کز لـــوی ولسوالی کتواز، جانی خیل وسلطانخیل .)

معارف :

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه	ابتدائیه مربوط لیسه	متوسطه مستقل	ابتدائیه مربوط ثانوی	ابتدائیه مستقل	یك معلمه	دومعلمه	مجموع
پسران	٨	٨	١٥	٢٢	٤٧	٥٠	٣٣		١٨٣
دختران	١	١	٠	١	٦	٨	٠		١٧

شفاخانه (۱)

مراکز صحی

۱ــمر کز صحی اندر	(یك مر کز فرعی)
۲ــمر کز صحی قره‌باغ.	(یك مر کز فرعی)
۳ــمر کز صحی کتواز	
٤ــمر کز صحی جاغوری	(یك مر کز فرعی)
٥ــمر کزصحی ما لستان	یك مر کز صحی فر عی)
٦ــ مرکز صحی شر ن	
۷ــمر کز صحی مقر	(یك مر کز فرعی)
۸ــ یك مر کز فر عی در یحیی‌خیل.	(یك مر کز فرعی)

ذخایر مدنی : مس ،آ هن، طلا.

مو سسا ت صنعتی

	سرمایه	شکل‌حقوقی
دغزنی دسنایی بر شنا مو سسه	۱۰۰۰۰۰ ــافغانی	لیمتد

مطبوعات : روز نا مه سنایی ســــال تاسیس ۱۳۳۱

ولایت غورات

مو قعیت : غر ب مملکت .

مساحت: ۳۸۷۵۸ کیلو متر مربع.

درجه : ۷ (ازنگاه ساحه) .

نفوس : ۱۰٥٤٦۹

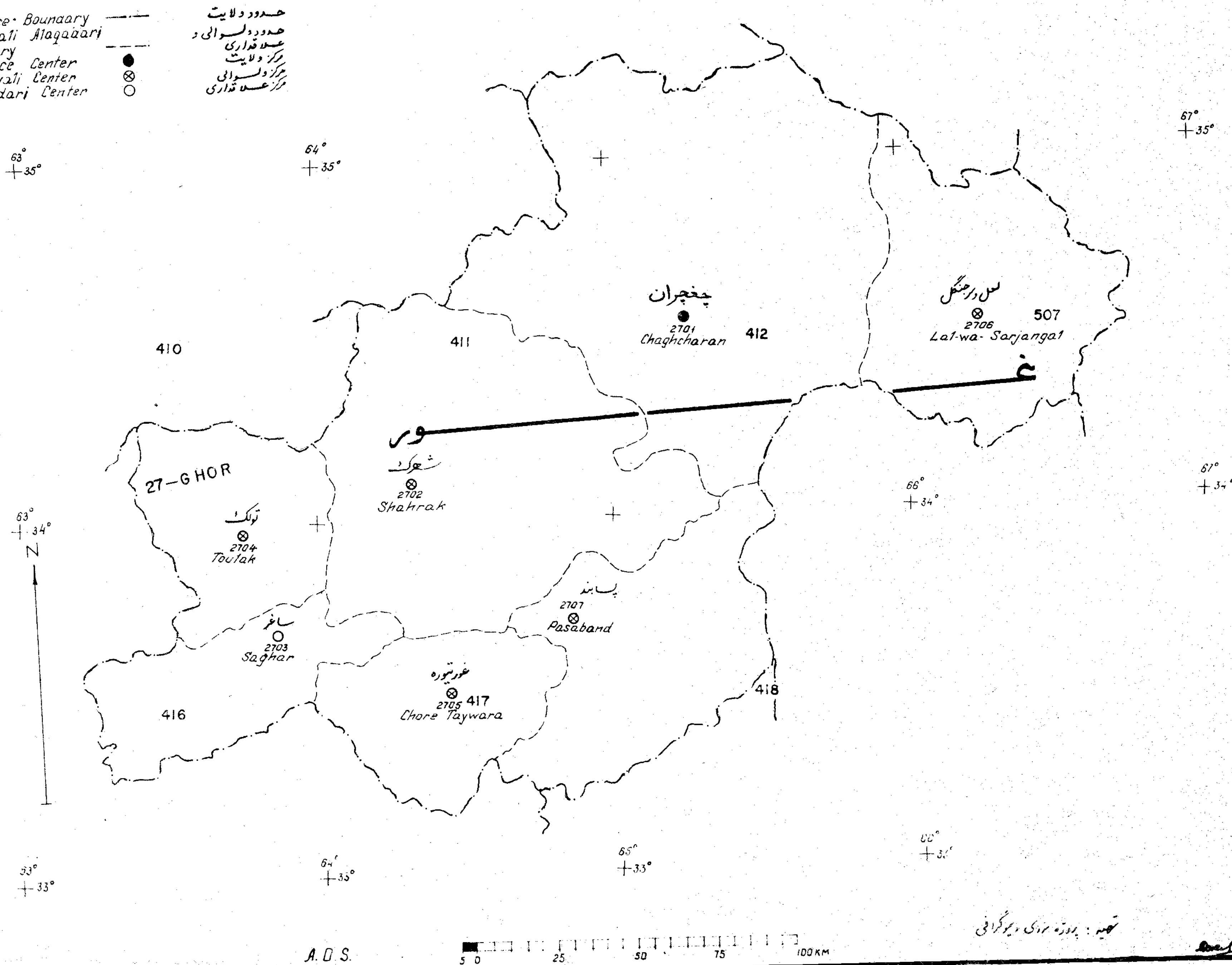
مر کز :**چغچران** .

غورات (**چغچران**) یکی از و لا یــــات **افغانستان** بوده که مر کزش **غور** میباشدوبین خطوطشصت‌و چار و شصت و شش درجــــه **یازده وپنج دقیقه و هجـده و بیست وسـه** ثانیه طول البلد شر قی وسی‌و چار وپنــــج درجه بیست و شش دقیقه وچهل و هفـــت وپنجاه وپنج ثانیه عرض البلد شمالی‌واقــع میباشد.

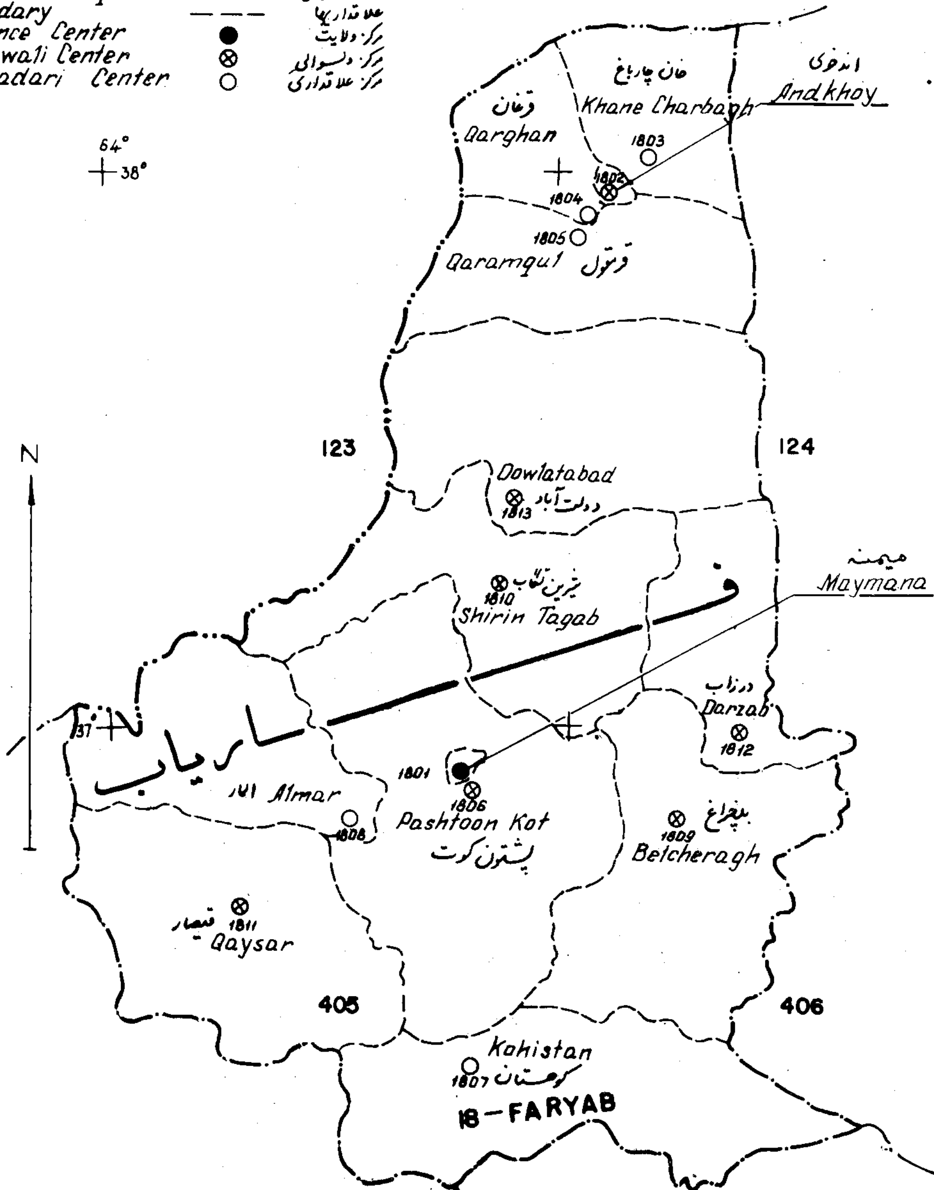
هـوای زمستان آ ن نسبت بـرف بــاری شدیدیکه داردنهایت سرداست . اراضی آن اکثرا هموار وحاصل خیز بوده ولی بعضی حصص کو هستانی برای زراعت مساعدنیست زراعت آن عمو ما للمی کاری بوده وعبارت ازگندم‌وجو است قسمت کشت آبی‌آن‌نیزبنا بروفرت آب این ولایت فو ق العاده‌حاصــل خیز است.

شرقاً **محدود** است **بـه حکـومـت لعـل و** سرجنگل ،غربا متصل است به **حکومت**شهرك شمالا ملحق است به علاقه میمنه و سرپل مزارشریف و جنوبا پیوسته است به‌حکومت شهرك.

ازچغچران دو دریای بزر گ میگذرد کـه اولی رابه‌نام دریای هر یرود ودومی‌آن‌به‌نام

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP OF GHOR PROVINCE (27)
نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت غور (۲۷)
LEGEND
اشارات مخصوصه :
Province Boundary
حدود ولایت
Woleswali Alaqadari Boundary
حدود ولسوالی و علاقداری
Province Center
مرکز ولایت
Woleswali Center
مرکز ولسوالی
Alaqadari Center
مرکز علاقداری
63° 35°
64° 35°
67° 35°
63° 34°
66° 34°
67° 34°
33° 33°
64° 33°
65° 33°
410
411
412
507
416
417
418
27—GHOR
غور
چغچران
2701
Chaghcharan
لعل و سرجنگل
2706
Lal-wa- Sarjangal
شهرک
2702
Shahrak
تولک
2704
Toulak
ساغر
2703
Saghar
پسابند
2707
Pasaband
غورتیوره
2705
Chore Taywara
N
A.D.S.
50
25
50
75
100 KM
تهیه : پروژه سروی دیموگرافی

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP OF FARYAB PROVINCE (18)
نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت فاریاب (۱۸)
LEGEND
اشارات مخصوصه :
International boundary
حدود بین المللی
Province Boundary
حدود ولایت
Woleswali Alaqadari Boundary
حدود ولسوالی ها و علاقداری ها
Province Center
مرکز ولایت
Woleswali Center
مرکز ولسوالی
Alaqadari Center
مرکز علاقداری
64°
38°
66°
38°
66°
37
37
Qarghan
قرغان
خان چارباغ
Khane Charbagh
اندخوی
Andkhoy
1803
1802
1804
1805
Qaramqul
قرمقول
123
124
N
Dowlatabad
دولت آباد
1813
میمنه
Maymana
شیرین تگاب
1810
Shirin Tagab
فاریاب
درزاب
Darzab
1812
1801
1806
المار
Almar
1808
Pashtoon Kot
پشتون کوت
بلچراغ
1809
Betcheragh
1811
قیصار
Qaysar
405
406
Kohistan
کوهستان
1807
18 — FARYAB
A. D. S.
0
25
50
75
100 KM
تهیه : پروژه روی دیرگرانی

دریای مرغاب یاد میشود اول الذکر ازعلاقه سرجنگل ودو می آن ازحصه هزاره جات‌سر چشمه میگیرد اما متاسفانه از در یا هـــای نام‌برده در خود چغچران استفاده به عمـــل نمی‌آید موقع آب خیزی دریا های مذکورماه های حمل وثور میباشد .

راه های چغچران عمو ما کو هستانی‌بوده تنهاسر کیله ازبین چغچران بصور تـخامه گذشته وبه سمت هرات امتداد دارد مـورد استفاده میباشد .

دریاها : فراه رود، هر یرود، مرغاب‌رود، ساخر رود، سر پنك رود، خم شور.

کوه ها: سلسله کوه سفید وسیاه کوه .

کوتل : کوتل تلخ آب .

پیداوار: گندم جو.

مربوطات:

۱ـو لسوا لی شهر ك در جه۲

(علاقه داری مربو طآن ساغر).

۲ـولسوا لی لعل وسر جنگل درجه۳

۳ـ ولسوالی پسابند درجه ٤

٤ـولسوا لی تیوره در جه۳

٥ـولسوا لی تو لك در جه ۳

معارف :

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه	ابتدائیه	ابتدائیه مربوط لیسه	متوسطه مستقل	ابتدائیه مربوط ثانوی	ابتدائیه مستقل	یك معلمه	دومعلمه	مجموع
پسران	۳	۳	۷	۹		۲۲		۷٥	۲۰	۱۳۹
دختران	۰	۰	۰			۲		۸	۰	۱۰

شفاخانه (۱)

مراکز صحی :

۱ـ مر کز صحی تیوره .

۲ـمرکز صحی شهرك .

۳ـمرکز صحی لعل وسر جنگل.

ذخایر معدنی :سر ب سیما ب.

ولایت فاریاب

مو قعیت : شما ل غر ب.

مساحت : ۲۱۳.٦ کیلو متر مربع.

درجه ۱۲(ازنگاه مساحه).

نفوس : (۱) ۲۱٤۲٦٥ .

مرکز: میمنه.

فاریاب یکی از ولایات افغانستان بشمار میرود که قبلابه‌نام حکو مت اعلی میمنه‌یادمی شد امروز نام‌ولایت فار یا ب بران گذاشته شده‌است. قسمت عمده این سر ز مین‌ازتپه های‌خاکی کوه هاو جنگلها تشکیل شده‌وآبهای جاری فراوانی در آن وجود ندارد. معهذادر اثر بارانهای مو سمی ز مینه برای انجام فعالیت های زراعتی وما لداری مساعدمیباشد این عوامل طبیعی‌است‌که ساکنین این منطقه‌را بیشتر به شغل زراعت وفلاحت سوق داده است ز مستان های سرد تابستان های گرم فاریاب نه‌تنها برای انتخا ب شغل مردم‌اینجا موثر است بلکه در انکشا ف جسمی آنهانیز

موثرواقع گردیده و افراد قوی هیکل وتوانا رابار آورده است.

موقعیت جغر افیایی فاریا ب دراتصال حلقه اقتصادی و کلتور ی شر ق وغــرب درادوار گذشته رول بس مهمی تاریخی‌را داشته وبدین جهت نیز برای مدتها بحیث کانون علم وادب معر فی شده است.

دریاها: میمنه، قیصار شیرین تگاب

کوهها: سلسله کوه تیربند تر کستان.

جنگلات: پشتو ن کو ت وکو هستان.

پیداوار: قالین، قالینچه، پوست‌قره‌قل حبوبات وپشم.

مربوطات:

۱ـولسوا لی پشتو نکو ت درجه ۱ (علاقه داری های مربو ط آن‌خان‌چارباغ، قرغان وقر مقول).

۲ـولسوا لی اندخوی درجه ۱

۳ـولسوالی شیرین تگا ب درجه ۲

٤ـولسوالی بلچرا غ در جه ۲

٥ـولسوا لی قیصار در جه ۳

٦ـ ولسوا لی د ولت آبا در جه٤

۷ـولسوالی درزا ب در جه ٤

معارف:

تعداد مکاتب:

	لیسه	متوسطه	متوسطه مربوط لیسه	ابتدائیه مستقل	ابتدائیه مربوط ثانوی	ابتدائیه مستقل	یك معلمه	دومعلمه	مجموع
پسران	٦	٦	۹	۱۳	۲٤		٥۷	۱۱	۱۲٦
دختران	۱	۱	۱	۲	٥		۲۹	۹	٤۸

مکاتب مسلکی وتربیه معلم:

پسران	دختران
۳	...

شفاخانه: (۱)

مراکز صحی:

۱ـمر کز صحی درزا ب.

۲ـمر کز صحی قیصار.

۳ـمر کز صحی بلچراغ.

٤ ـمرکز صحی اند خوی.

٥ـ مرکز صحی شیرین تگا ب.

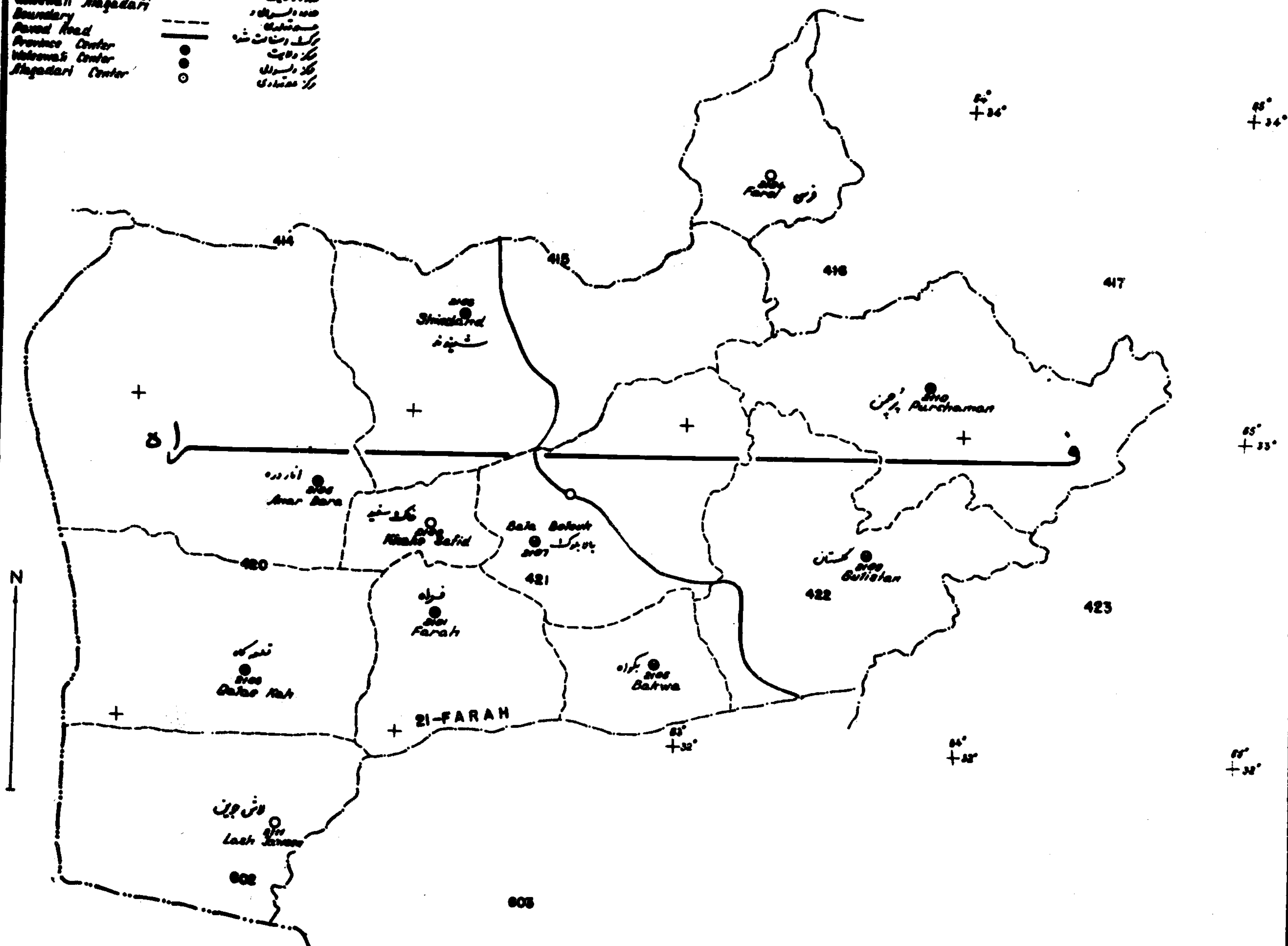
٦ـ مرکز صحی دو لت آباد.

مو سسات صنعتی:

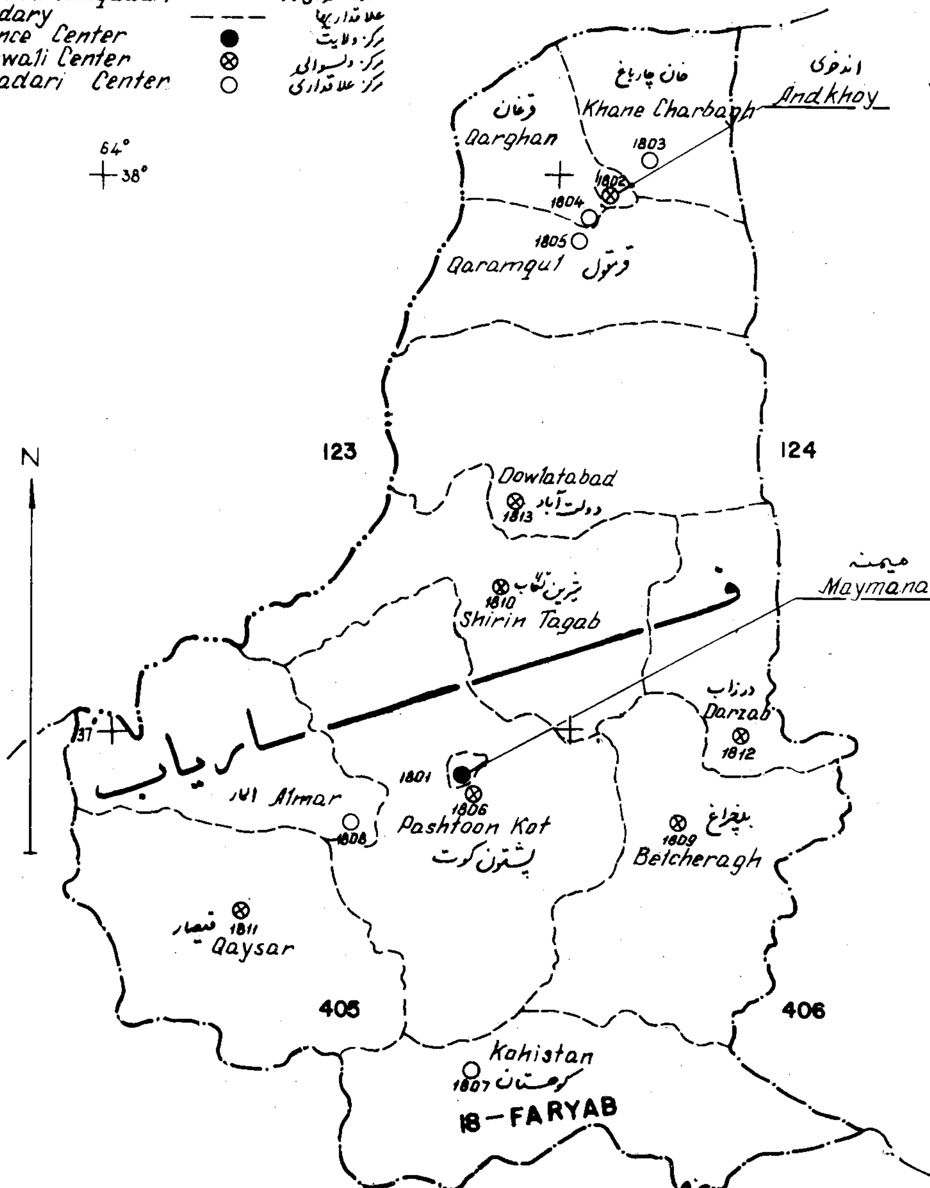
اسم مو سسه	سر مایه	شکل حقوقی
تیلکشی و صابو نساز ی روزی بای	۳۰۰۰۰ ـافغانی	لبمتد
شرکت بر ق دیز لی میمنه	۲٤۰۰۰ـ افغانی	لیمتد
برق دیز لی اند خوی	یك ملیون افغانی	لیمتد
دفاریاب دپنبه صنا عتی لیمتد	سه ملیون افغانی	لیمتد

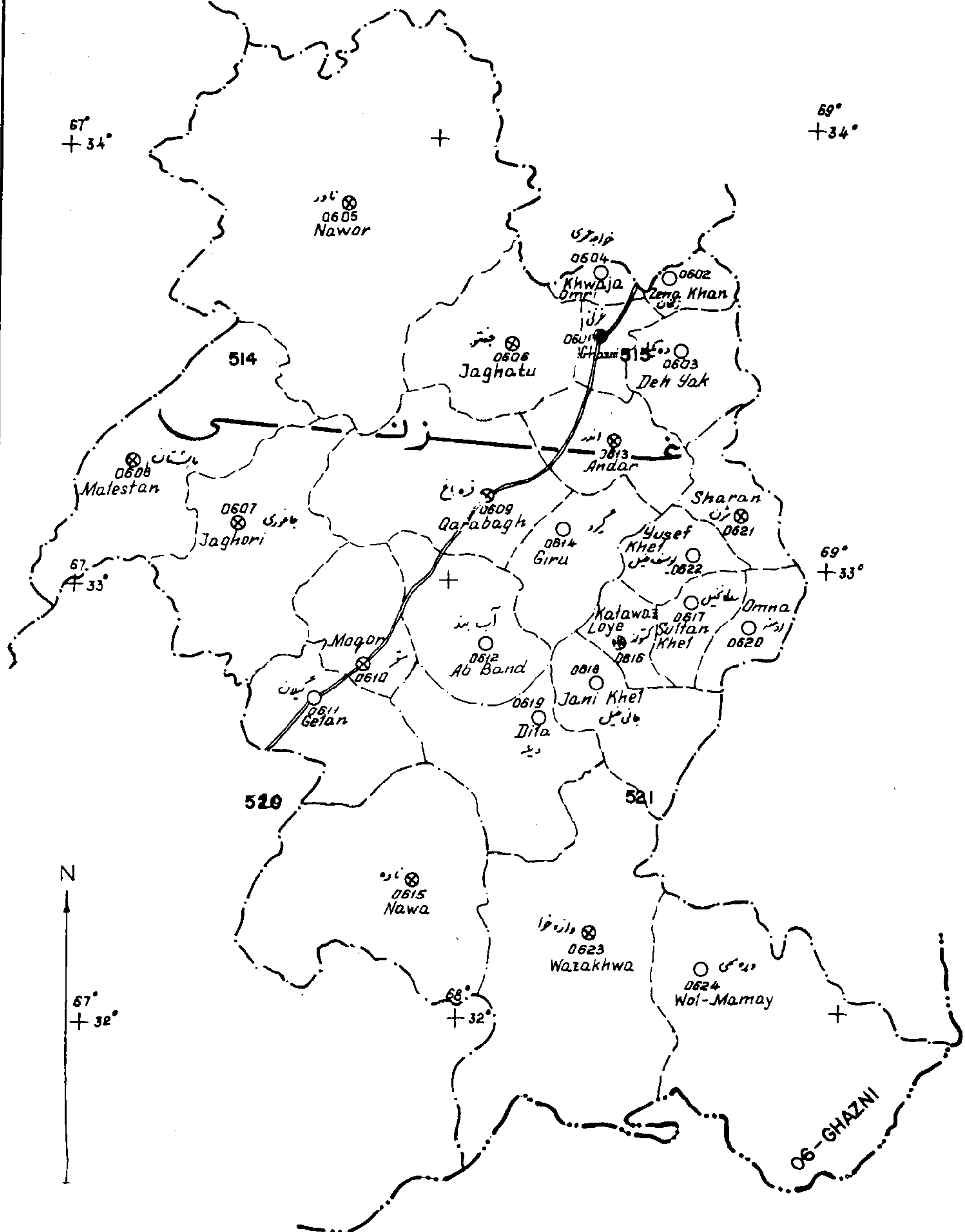
ذخایر معدنی: گو گرد، نمك

مطبوعات: روزنامه فاریاب.

OF FARAH PROVINCE (21)
نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت فراه (۲۱)
LEGEND
Province Boundary
Boundary
Paved Road
Province Center
Alaqadari Center
414
415
416
417
Shindand
Purchaman
Anar Dara
Khako Safid
Bala Boluk
420
421
422
423
Farah
فراه
Gulistan
Bakwa
21-FARAH
Lash Jawain
602
603
N
A.D.S.

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP OF FARYAB PROVINCE (18)
نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت فاریاب (۱۸)
LEGEND
اشارات مخصوصه:
International boundary
حدود بین المللی
Province Boundary
حدود ولایت
Woleswali Alaqadari Boundary
حدود ولسوالی ها و علاقداریها
Province Center
مرکز ولایت
Woleswali Center
مرکز ولسوالی
Alaqadari Center
مرکز علاقداری
Qarghan
Khane Charbagh
Andkhoy
1803
1802
1804
1805
Qaramqul
123
124
Dowlatabad
1813
Maymana
Shirin Tagab
1810
Darzab
1812
1801
1806
Almar
1808
Pashtoon Kot
1809
Betcheragh
1811
Qaysar
405
406
Kohistan
1807
18 — FARYAB
A.D.S.
100 KM

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP
OF GHAZNI PROVINCE (06)
LEGEND
International Boundary
Province Boundary
Woleswali Alaqadari Boundary
Paved Road
Province Center
Loywoleswali Center
Woleswali Center
Alaqadari Center
Loywoleswali Boundary
0605 Nawor
0604 Khwaja Omri
0602 Zena Khan
0601 Ghazni
515
0603 Deh Yak
514
0606 Jaghatu
0613 Andar
0608 Malestan
0607 Jaghori
0609 Qarabagh
Sharan
0621
0614 Giru
Yusef Khel
0622
Katawaz Loye
0616
0617 Sultan Khel
Omna
0620
0612 Ab Band
Moqor
0610
0611 Gelan
0618 Jani Khel
0619 Dila
520
521
0615 Nawa
0623 Wazakhwa
0624 Wol-Mamay
06-GHAZNI
N
67° 34°
69° 34°
67° 33°
69° 33°
67° 32°
68° 32°
ADS
5 0 25 50 75 100 KM

ولایت فراه

موقعیت : ولایت غر بی

مساحت : ۵۹۵۹۰. کیلو متر مربع.

درجه اول (ازلحا ظ ساحه) .

نفوس:

مر کز : فراه

فراه حوزه مشهو ریست در جنو بغرب افغانستان که‌بین خطو ط شصت وسه درجه چهل‌ونه دقیقه وپنجاه و شش ثانیه طول‌البلد شرقی سی و د درجه پنجاه وسه دقیقه‌وپنجاه وشش ثانیه عر ض البلد شمالی واقع‌واز سطح‌بحر تخمین هفتصد و پنجاه وهفت‌متر ارتفاع دارد. این سر ز مین کهن‌که‌دردامنه قدیمه به سکا ستیا نا موسوم بوده درنگیانا فارسها نیمروز سیستان عر ب ها ز رنـــج وسجستان مینا میدند این شهر درآن وقـت یکی‌ازشهر های‌مهم ودارای قلعه های متین‌بود اکثرا معبر بزرگ و میدان مجادله جنگ‌اوران خارجی واقع بوده رزم اوران درراه دفاع‌از سرزمین خود در برابر اجانب رول مهمی داشته‌اند که از زدوخورد های شان آثـــار مفصلی مو جود وگواه است .گو یند کـــــه اسکندر ، مقدونی با لشکر بزر گی بر ای تسخیر مما لك ایشیا ازین سر ز مین گـذر کردزمستان رادر اینجا گذ شتانده درسفرنامه خود از هوای گر م و خو شگو اران تعریف‌و ستایش کرد. این شهر ز مانی مر کـــــزو گاهی جز از سیستا ن انو قته نامیده‌شده‌در آن‌اعصار از حیث تمدن و نفوس ازبلادمعروف ومعمور شنا خته میشد ، شهرفراه ازکابـل هشتصد و نود و دو کیلو متر مسافه‌دارد.

این منطقه نسبت به بسیاری از منا طــــق مملکت در تابستان بیشتر گر م است‌چنانچه بلندترین درجه حرار ت تا چهل و هشت درجه وپایین، ترین در جه حرار ت‌درزمستان ازدودر جه منفی پایان نر فته وزش بادعلی الاکثر ازسمت شمال غربی بوده ودرزمستان این‌شمال مو جب بر ود ت هوا میگردد.

دریا ها: فراه ،رود، خا شرود، رودفرسی رودشیندند، هار وت رود، مالمند رود،رود یزدوان.

کوهها: سیاه کوه ، مالمند ، سلسله‌کوه افغان ریگ د وان غر.

کوتلها : گردنه خوال ، گردنه خیرآباد.

صحرا : دشت بکوا .

پیداوار : جو ، پخته گندم .

مر بوطات:

۱ـو لسوا لی شیندند در جه ۱

(علاقداری مربو طآن فرسی .)

۲ـولسوا لی انار دره در جه ۲

۳ـو لسوا لی بکواه در جه ۲

٤ـو لسوا لی خا ص فراه در جه۱

٥ـو لسوا لی گلستا ن در جه٤

٦ـولسوا لی قلعه کاه در جه ٤

۷ـولسوا لی پر چمن در جه ٤

۸ـولسوا لی رانی جوین در جه ٤

(علاقه داری مربو آن مر کز ولایت،خاك سفید).

معارف :

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه	متوسطه مربوط لیسه	ابتدائیه مستقل	ابتدائیه مربوط	یك معلمه ثانوی	دومعلمه مستقل	مجموع
پسران	٤	٤	١١	١٢	٢٤	٤٨	١٢	١١٥
دختران	١	١	٠	١	١	٣	٣	١٠

شفاخانه (٢)

مراکز صحی :

١ـمر کز صحی گلستا ن.

٢ـمر کز صحی لاش و جوین.

٣ـمر کز صحی قلعه کاه .

٤ـمر کز صحی انار دره

(یك مر کز فر عی).

موسسات صنعتی :

اسم مو سسه	سرمایه	شکل حقوقی
شر کت سهامی بر ق فراه	٦٣٠٠٠٠ـ افغانی	سهامی

ذخایر معدنی : مس.

مطبوعات : روز نا مه سیستان سال تاسیس ١٣٢٦

ولایت کابل

موقعیت :ولایت مر کزی .

مساحت : ٤٧٢٠ کیلو متر مربع.

درجه : ٢٨(ازنگاه مساحه).

نفوس : ١٨٨٣٩١

مرکز: **کابل**

مو قعیت کابل مر کز دو لت جمهوری افغانستان بوده که در شصت و هشت و ـ شصت و نه در جه هفده وسی و پنج دقیقه و پنجاه وهشت ثانیه طول البلد شر قی سی وچهار درجه وسی و هشت دقیقه هجده وسی ثانیه عرض البلد شما لی واقع شده است.

وجه تسمیه و مو قعیت شهر قدیمترین نام ایکه برای شهر کابل سراغ میشود کوبها است که در مورد رودخانه کابل در سرود های ویدی به کرا ت ذکر شده چون سرودهای مذکور بطور متوسط در هزار و نهصدو یکهزار وچارصد قبل المیلاد سرو ده شده لذاگفته می توانیم که اقلا سه هزار و پنجصد سال است که این اسم داخل ادبیا ب اریایی شده معنی کلمه کوبها هم تایك اندازه معلو م است زیرا(کو) دراکثر زبانها به معنی آ ب مـی باشد. پس میتوان گفت که کوبها قدیمترین نامی است که درمورد رو دخانه کابل استعمال شده در اوستا در جمله شانزده قطعه خاك زیبای اریایی کابل درمر حله هفتم بنام ـ ویکارتا یاد شده.

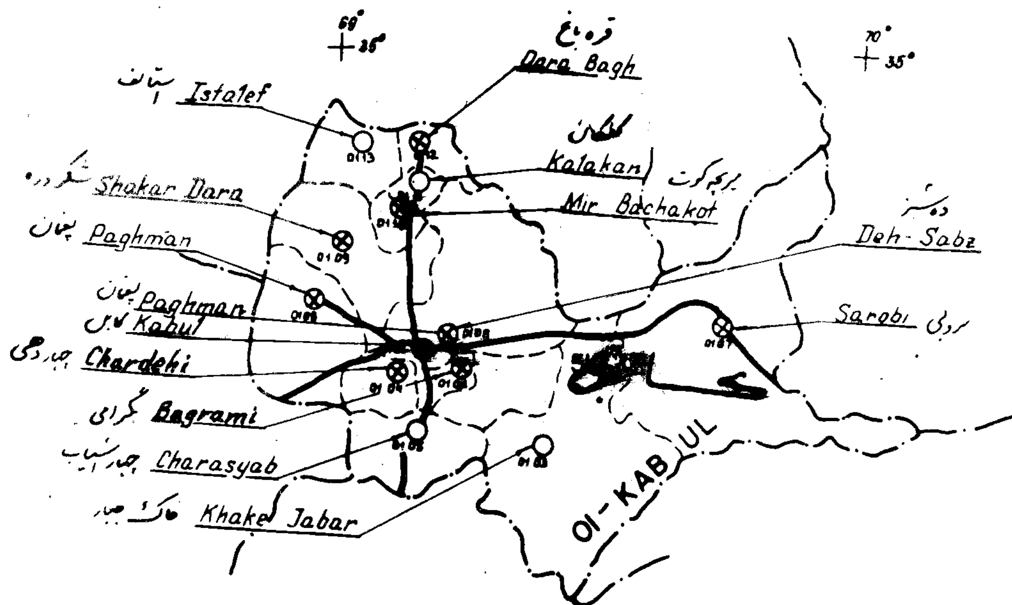
بطلیموس جغرا فیه نگار معرو ف یونانی که در وسط قرن دوم قبل المیلاد زندگی می

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP OF KABUL PROVINCE (01)

نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت کابل (۱)

LEGEND — اشارات مخصوصه:

Province Boundary	—·—	حدود ولایت
Woleswali Alaqadari Boundary	– – –	حدود ولسوالی ها و علاقداریها
Province Center	●	مرکز ولایت
Woleswali Center	⊗	مرکز ولسوالی
Alaqadari Center	○	مرکز علاقداری
Paved Road	———	

N

A D S

0 5 25 50 75 100 km

کرده کتاب او مفصل ترین جغرافیه قدیـــم اسیاست که‌نسبت به کشور ما معلو مـــات قیمتداری مید هد در فهر ست شهرهای ـ ولایت پاروپا میزاد ازکابل به‌نام کاوروایا کابورا یادکرده است . در میان قبایلی‌کــه بطلیموس در دامنه های جنو بی هند و کش قرارمیدهد یکی ازبو لی تی هااست که‌قرار نظریه مکد ونالد احتمال دارد کابولی‌تی‌ها ـ یعنی باشندگان کابل و گردنوا حی آن‌باشند اورتیانا نام دیگر ی است که از طـــرف مورخین کلاسیك به شهر کابل داده‌شده‌بعضی مدققین‌به این فکر اند که شکل اصلی این‌نام پوروستانا بوده ودر ســانسکـریــت حصـار بلند معنی داشت .وتقریبا در موردتمام‌قلعه های مستحکم که فراز کوه ها استعمال‌مــی شد اگر قرار نظریه کپتان کننگهم شکـــل خواندن مذکور کمی عو ض شود پورتوسپانا بدست میاید و هنوز هم در پشتو پور نــه معنی‌بلند وبالا را افاده میکند و دلالت‌مــی نماید که این‌نا م وقتی درمورد شهر کابــل استعمال میشد که کابل حیثیت بالا حصار رابخود داشت کوفن وکوفس‌هم‌نامهایی‌است‌که مورخین یونانی برای رود خانه کابل داده اند.

بنداهی ازکابل بنام‌کابل‌ذکرکرده وایـــــن نزدیکترین لهجه قدیمی است که‌به‌لفظ نام امروزه مر کز کشور ماسر میخورد.

کابل در قر ن پنجم قبل المیلاد هنگام فتوحات سیرو س داخل قلمرو مفتوحه‌اوشده داریوش پنجصد یا پنجصد و ده قبل‌المیلاد ازراه هریوا، هرات وزنگوش هزاره جات‌کابل راعبور نموده از دره خیبر داخل هندگردیده وحصص مغربی هند رادر حوزه حکو مت‌خود داخل‌سا خت که‌بعد دریای سند بین حکومت فارس و سلطنت هند حد فاصل قرارگرفت. کابل‌به این حالت خود دوام نمود تا اینکه اسکندر یونانی داخل افغانستان شداسکندر درسیصد و بیست و هشت قبل المیلاد ـ هندوکش راعبور نموده باختر را تسخیـــرو به‌جانب‌ماورا لنهر گذ شت ولی درسال ـ سیصد و بیست و هفت بر گشته از وادی کابل بطر ف دره خیبر عبور نمود وبعدازفتح پنجاب ازراه بلو چستا ن به جانب بیـــن النهرین ر هسبار ودر سا ل سیصد وبیست وسه‌قبل المیلاد فو ت شد درین وقت کابل تحت اداره سلو کوس یکی از سر داران ـ یونانی قرار داشت که از سیصد ودوازده‌الی دوصدو هشتاد ویك قبل از میلاد درباکتریا حکومت مینمود ، متعاقبا در هند وستان ـ (چندراگوپتا) قیام و حکو مت موریا راساس گذاشته بر ایالت جنو بی هندو کش‌که‌کابل نیز درآن داخل بود تسلط یافت‌پاروپامیسوس هندوکوه وپامیر وجد رویا یعنی بلو چستان درحوزه حکو مت موریا داخل شد.این‌حکومت درزمان اشو کا نواسه چند راگوپتا توسعـه یافت پس از اشوکا سلطنت موریای هند. تنزل وباکتریا هم درسال دو صد و پنجاه قبل المیلاد ذریعه دیو دو تس مستقل‌گردیده واخیرا درحوالی یکصد و بیست و شش‌قبل المیلاد سلطنت روبه تنزل گذاشت درین‌وقت مناند ربر کابل و پنجا ب حکو مت‌میکردکه حکو متش ازیکصد وشصت‌الی‌یکصد وچهـل

قبل المیلاد دوام نمود . اخرین پادشاه یونانی درکابل هیر ما یوس که از بیست تا بیست وپنج میلادی در کابل حکو مت نمود درسنه نود ق م قو م دیر ی بنام کوشان ظهورکرده باکتریارااستیلانموده سلطنتی تاسیس کردند .

نخستین پادشاه این قو م که فیزین در حدودچهل یاپنجاه میلادی به سلطنت رسیده باکتریا کابل وپنجاب رافتح کرد. مذ هب بودایی در دوره این شا هان درکابل مستحکم ترشده صوا مع و اماکن بو دایی در کابـــل بنا یافت. درسال پنجصد میلادی کابل از ـ دست کوشانی های باقیما نده وبدست هیاطله افتاد که در آواخر قرن پنجم در نواحی دریای امو تاختند وفتوحا ت خود راتاهندرسانیدند امادروقت مهر گل یکی ازشا ها ن این سلاله ازاطراف کشمیر اخرا ج شدند ودر اواســـط قرن شش ازناحیه او کس وبالاخره ذ ریعــه خسرو اول نو شیروا ن از صفحات شرق کاملا رانده شدند و کابل از اداره ایشان خلاص گردید . متعاقب این واقعه سلسله دوم کوشانی درکابل تاسیس یافت که بنام کابل شاهان معروفند کـه تاسنه هشتصد وهشتاد میلادی و دو صد و شصت و هشت هجری زمام سلطنت کابلستان رابدست داشتنددرهمین است که حمله اعرا ب مسلمان بر کابل ـ صورت میگیرد بدین گونه که در سنه بیست وهشت یاسی ودو هجری هنگا م خـــلافت حضرت عثمان ر ضی الله عنه مسلمین تحت قیادت عبدالرحمن بن سمر ه بن حبیب قریشی ازراه غزنی برکابل حمله کردند در این وقت کابل شاه کو شانی شخصی بود که عربهااو

رااعرج نا میده اند در پایان جنگ شهر کابل تسخیر وتعداد زیادی از سپاه کابل شاه کشته زنان و فر زندا ن ایشان اسیر گرفته شدخود اعرج هم دستگیر و مسلما ن گردید وسالانه یك ملیو ن در هم خراج قبول کرد. فاتحین پس از فتح شهر عبدالر حمن تمیــم رضی الله عنه بن قیس و جبیر (رض) راباچند نفر صحابه جهت تعلیم فرایض و ادا ب ـ اسلامی در کابل گذ اشته عود ت کردند ـ چندی پس از عودت مسلمین جیپال که بعداز اعرج به حکو مت کابل رسیده بود از تادیه خراج ابا ورزیده حضر ت تمیم و جبیررضی الله عنها با اصحا ب کرام به معیت ایشان به شهادت رسید ند بار دیگر درسال هفتادونه هجری ششصد ونود و هشت هنگام خـلافت عبدالملك مروان بسر کرد گی عبدالله بـــــن ابابکر مینویسند که حاکم سیستان بودبکابل حمله ور شد واز طر ف ر تبیل یازنبیل کابل شاه به شکست فا حش مواجه گردید لیکن دوسال بعد یعنی در سنه هشتاد ویك هجری یاهفتصد میلادی عبدالملك لشکر بــزرگــی رابه سر کردگی عبدالر حمن بن الشعب جهت فتح کابل اعزام نمود وهنگامیکه عبدالرحمـن با عسکر خوددر غــزنی رسید خودش به غرض فتح غزنی در آنجا متوقف و یکعــده عسکــر رازیر اداره لیث بن قیص رضی الله عنــهـ بطرف کابل فرستاد چو ن این عسکر زیـــر دیوار های کابل رسیدزنبیل هم لشکرخودرا بمقصد دفاع در عقب دیوار بر تیر کشهـــا تقسیم نمود و دیری نگذشته بودکه عبدالرحمن نیز ازغزنی فارغ به کابل رسیده و دیوارشهر

درمعبر ده مزنگ چند جای سوراخ و شهر کابل را تسخیر نمود . درین جنگ حضرت لیث‌رضی الله عنه بشهاد ت رسید وازطرف عبدالرحمن در مو ضعیکه حاضرا بنام شاه‌دو شمشیر علیه الر حمه معرو ف است‌مدفون شد عبدالرحمن درمسال هـای اهـل هنودراکه در دوطر ف دریا اباد بود تماما تخریب‌وتنها یك درمسال را پایین کوه آسمایی به‌حال خود گذاشته اکنو ن هم مو جود است. ونیـــز مسجدی در پهلوی مر قدشاه دو شمشیرعلیه الرحمه بنانمود بعد از طر ف نصیرالدین همایون بن بابرشاه مجددا تعمیر واخیراًاز طرف‌والده اعلیحضر ت امان الله خان‌بحالت موجود اعمار شده وبه‌نام مسجدشاه‌دوشمشیره علیه الرحمه معرو ف میباشد . این مسجد اولین مسجدی شمرده شده که بدست‌مسلمین اعراب در کابل بنایافته است .

در سال یکصد و هفت هجری عهد هشام امین بن اسد بن عبدالله القسر ی حاکـــم خراسان خرجستان وکابل بلکه افغانستان رادر حکومت‌خراسان داخل‌ساخت اماکابل‌رانگهداشته نتوانست تا اینکه دروقت هارون الـرشید به سال یکصد و هفتاد ویك هجری به امـــر جعفر بن محمد اشعب پسر ش عباس‌باقشون بزرگی برکابل حمله و آنرا بار دیگر فتـــح نمودولی همین که‌بر گشت دیری نگذشته‌بود که‌شاه کابل از اطاعت دربار خلافت سر ـ کشید تا اینکه بار دیگر در دوصد وپنجاه‌و هفت هجری یعقو ب لیث صفاری به‌فرمان المعتمد بن المتو کل عباسی بعد ازفتح‌بلخ برکابل تاخته کابل‌رافتح نمودزنبیل یارتبیل‌شاه کابل شکست فاحشی خورده به ماورا رود سند‌فرار نمود و تاو قتیکه حکو مت صفاری صاحب قدرت بود کابل نیز در تصر فاو ـ قرار داشت ولی پس از ضعف صفاری کابل ازدست آنها برآمد ودرین هنگام مردم‌دیگری که‌اصلا هندی بوده مذهب برهمایی داشتندبه سرکردگی شخصی بنام کالاله ظهور کردویك سلسله شا هی جدید رادر کابل تاسیس ـ کردند که مذهب بر همایی نیز ذریعه‌ایشان درکابل رواج یافت درســال سیصدوشصت و شش هجری کابل در حوزه فتوحات‌سبکتگین موسس دولت غز نوی داخل گردیدهنگامیکه درسال پنجصد وچهل و هفت هجری‌حکومت غزنی بدست علاوالدین غوری منقر ض‌شد کابل‌بدست غوریان درآمد و تاسنه ششصدو دوازده‌هجری سلطنت غور ی به د ســـــت علاوالدین محمد تکش خوارز مشاه به اخر رسید بعد از چندین کشمکش ورد وبدل‌حکام دوره سلطنت به میزا ابوسعید بهادر خان‌بن سلطان محمد میزرا رسید که‌کابل درین‌وقت ذریعه میرزا الغ بیگ پسر ش اداره میگردید ولی الغ‌بیگ درسنه نهصد و هفت هجری‌در کابل‌فوت و پسر ش عبدا لرزاق به سبب‌بی کفایتی ازدست امرا فرا رو محمد مقیم‌نام پسر امیر ذالنو ن با لشکر ی آمده کابل‌را متصرف شد، اما ظهیر الدین بابر ازین‌واقعه خبرشد بر کابل هجو م ودر ربیع الثانی‌نهصد وده هجری کابل را تسخیر و دارالملك‌خود قرارداد که رونق زیاد گر فت. هنگامیکه‌مرکز بدهلی انتقال یافت کابل بحیث یك صوبه ذریعه پسر انش اداره میگردید آخرین‌والی

کابل ازطر ف شاها ن دهلی و قت حمله ـ نادشاه افشار نصیر خان نام داشت نادرشاه بروز سه ربیع الاول یکهزار و یکصدوپنجاهو یك‌هجری به قریه هند کی کابل وارد شـــد بالاحصار کابل از جـانب رحیـم داد خـــان کوتوال مسدود ولی پس از دفاع جدی‌مفتوح گردیده نادر بعد ازفتح کابل جانب هنـــد حرکت نمود درسال یکهزار و یکصدوشصت هجری احمدشاه بابا درانی از طر ف قـــوم به‌پادشاهی انتخا ب شد و اعلیحضرت ـ موصوف برسم وز مان نادرشاه افشار اورابه حیث‌والی‌کابل گذاشت و چندساله ما لیـات کابل‌را که برای نادرشاه میبرد ا علیحضرت ممدوح ازنزدش باز یافت کرد لیکن دیری نشد که‌نصیر خان تمرد نمود واحمدشاه‌باباهم که‌عازم هند بود در آواخر سال یکهزارویك صدو شصت هجر ی کابل را تصر ف نموده نصیرخان را تبعید فرمود اعلیحضر ت‌موصوف میخواست کابل رامر کز قرار بدهد برای‌این منظور درسال یکهزار و یکصد و شصت ـ هجری امر تعمیر دیوار بزر گی رادر شهـــر کابل داد که به اهتمام سردار جانخان سپه سالار کارش‌انجام‌یافت این دیوار یازده ـ مهره‌داشته و دروازه های ذیل درشهر‌کابل موجود بوده است .

۱ـدروازه کند ها ری در ده مزنگ.

۲ـدروازه سر دار جانخان .

۳ـ دروازه سفید در سلام خانه خاص.

٤ـ دروازه بیت در عقب مسجد عیدگاه.

٥ـدروازه کنرگاه .

٦ـدروازه لاهور ی.

بعد از ر حلت احمدشاه بابا پسرش‌تیمور شاه درسال ۱۱۸٦ هجری به پادشا هی رسید درسال یکهز ارو یکصد ونود هجـــــری ۱۷۷٦ میلا دی کابل رسما مر کز سلطنـت قرارگرفت که اینك تاکنون مرکز کشور مـا میباشد .

دریاها : کابل ودر یای لو گر.

کوتلها: یك لنگه ، خیر خانه، لتدبندو ارغنده.

پیداوار : غله جات، میوه جات تـــازه‌و خشك.

مر بوطات:

۱ـولسوا لی کو هدا من در جه ۱ (علاقداری مربو ط آن کله کان).

۲ـولسوا لی چا رد هی در جه۲ (علاقداری مربو ط آن چار اسیاب).

۳ـولسوا لی پغما ن در جه ۲

٤ـولسوا لی قره باغ درجه ۳ (علاقه داری مر بو طآن استالف).

٥ـولسوالی شکر دره در جه ۳

٦ـولسوالی بگرا می در جه ٤ (علاقد اری مربو طآن خاك جبار).

۷ـولسوا لی ده سبز در جه ٤

۸ـو لسوا لی سرو بی در جه ٤

معارف :

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه	متوسطه مربوط لیسه	ابتدائیه مستقل	ابتدائیه مربوط ثانوی	یك معلمه مستقل	دومعلمه	مجموع
پسران	۲۰	۱۹	۲٤	۲۷	۷۳	۳۱	۸	۲۰۲
دختران	۲۷	۷	۲	٤	٤۳	٦	۲	۹۱

مکاتب مسلکی وتربیه معلم :

پسران	دختران
۱۱	۱

شفاخانه :

۱ـشفا خانه ابن سینا .

۲ـ شفاخانه محبس کابل .

۳ـشفاخانه وزیر اکبرخان .

٤ـ شفاخانه یغما ن

٥ـ شفاخانه چشم نور .

٦ـشفاخانه سناتوریم نسوا ن.

۷ـشفاخانه نسایی .

۸ـ شفاخانه صحت طفل .

۹ـشفاخانه کلینك صدر ی .

۱۰ـ شفاخانه ها شم زیژنتو ن.

۱۱ـ شفاخانه علی آباد .

۱۲ـ شفاخانه سناتوریم.

مراکز صحی ولایت:

کابل :

۱ـمر کز صحی چهارد هی (یك مر کز فرعـی)

۲ـمر کز صحی میربچه کو ت (یك مر کز فرعـی)

۳ـمر کز صحی قره باغ (یك مر کز فرعـی)

٤ـمر کز صحی شکر دره . (یك مر کز فرعـی)

٥ـ مر کز صحی سرو بی . (یك مر کز فرعـی)

٦ـمر کز صحی شیوه کی .

موسسا ت صنعتی :

اسم مو سسه	سرمایه	شکل حقوقی
حجاری ونجار ی	۹٦۰.....ـافغانی	سهامـــی
سها می اقتصاد	٥۸٤۱...ـافغانی	سهامی
شر کت عمو می بر ق	۳٤۱۷۲۸۹۲ ـ افغانی	تصدی دولت
چر مگری وبو ت دو زی	۱٤.......ـ افغانی	سهامی

اسم مو سسه	سرمایه	شکل خصوصی
شر کت عمو می نسا جی	٤٦١٨٥٥٣٨٨ ـ افغانی	سهامی
شر کت سرو یس ور کشا پ	٤١.٤٠٠ ـافغانی	سهامی
فابریکه بر ق سرو بی	٢٤......ـ افغانی	تصدیدولت
شر کت سمنت جبل السرا ج	٣......ـ افغانی	سهامی
مطبعه ملی		
مو سسه اقبا ل و عبدا لحمید	١٥....ـ افغانی	لیمتد
شرکت ز یمنس افغا ن لیمتد	١٥....ـ افغانی	لیمتد
شر کت تضا منی ایماق	١٥.... ـافغانی	لیمتد
داکبر صنا عتی لیمتد	١.....ـ افغانی	تضامنی
دمنصو ری دتار او گو ټجورولو موسسه	چهار ملیون افغانی	لیمتد
دشیر پور لیمتد صناعتی ور کشاپ	یك ملیون افغانی	خصو صی
موزا یکساز ی بهزاد	یك ملیو ن افغانی	لیمتد
کوکاکو لا دفتری	نوصد هزار افغانی	خصوصی
ستگاه فلز ی وسمنتی ابند یمار	دوملیو ن افغانی	تضامنی
دافغان دور یو اوبدلو لیمتد	٢٠٠٠٠٠ـ افغانی	لیمتد
	.....٦٢٥ ـافغانی ایزادبه (١٥.)ملیون افغانی	
مو سسه اعتماد ور کشا پ	شش لك وپنجاه هزار افغا نی	شخصی
مو سسه صنا عتی نورو زی	یکنیم ملیون افغانی	سهامی
دستگاه سا ختمانی افغان	یکصد ملیو ن افغانی	دولتی
دستگاه عبدا لرو ف مقصود ی	یك ملیو ن و پنجصد هزار	تضامنی
دزینب بکس جورو لو مو سسه	٣.... ـافغانی	خصوصی
ناکل د مکرو نی جو رو لو مو سسه	٣....ـ افغانی	خصوصی
دپکتیا صنعتی مو سسه	٧٩.... ـافغانی	خصو صی
مو سسه مصنو عا ت کیمیاو ی	٣...ـ افغانی	لیمتد
مو سسه صناعتی تو فیق	١....ـ افغانی	شخصی
موسسه تخنیکی نیاز	٣.... ـ افغانی	شخصی
صالح ور کشا پ	٧.... ـافغانی	تضامنی
چینی سازی شاکر	٧٧....ـ افغانی	لیمتد
مو سسه صنعتی و تزیینا ت	٣.... ـ افغانی	لیمتد
موسسه مو زاییك خشت سمنتی	١.....ـ افغانی	لیمتد

موسسه سپوږمی	۸۰۰۰ ـافغانی	لیمته
شر کت صنایع کو چك	۲۰۰۰ـ افغانی	تضامنی
شر کت بافند گی صا حب	۳۰۰۰ـ افغانی	سهامی
تجار تی معار ف		
دستگاه ابر یشم با فی رو فی	۱۱۳۱۸۸. ـافغانی	دولتی
مو سسه نسا جی امید	٢٤.٢٤٤ ـافغانی	لیمتد
شر کت سها می کار خانجا ت جنگلك.	۵۵۰۰۰ـ افغانی	سهامي
کمپنی اندیمار افغا ن	۵۰۰۰ـ افغانی	سهامی
دافغا ن فلز مو سسه لیمتد	۳۲۰۰۰ـ افغانی	سهامی
موبل سازی صو فی غلام رسو ل	سه ملیون افغانی	لیمتد
دپروان کانکر یتی مو سسه	صد هزار افغانی	خصوصی
مطبعه اریانا	یکصد هزار افغانی	خصوصی
صناعتی میوه پاکی پروا ن	یك ملیو ن افغانی	خصوصی
بوت دوزی محمد اعظم وشرکاه	پنج ملیو ن افغانی	سهامی
دکابل صنا عتی مو سسه	یك ملیو ن افغانی	تضا منی
پر یست نسا جی	۱۵۰۰۰ـ افغانی	خصو صی
سنگك شکنی عبدالا حمد	یازده ملیون افغانی	لیمتد
دپکتیا کیمیاوی مو سسه	یکصد هزار افغانی	خصوصی
بافندگی مرادی	سه صد هزار افغانی	خصوصی
برادران غز نو ی	۱۲۵۰۰۰ ـافغانی	لیمتد
پلاسکو افغا ن	٤٠٠٠ـ افغانی	تضامنی
بافند گی جاوید	۲۰۰۰ـ افغانی	تضامنی
داریانا شیر ینی او کرباس جورولوموسسه	۱۵۰۰ ـ افغانی	خصوصی
شر کت میوه کابل	یك ملیون افغانی	خصوصی
موسسه فیروز	۲۰۰۰۰ـ افغانی	سهامی
ایزاد به (١٦٥١٨٧) افغانی	٤٥٠٠٠ ـافغانی	لیمتد
دشفیع تخنیکی صناعتی مو سسه	١٦٣٥٠٠ـ افغانی	لیمتد
دنغلو اوودانو لو مو سسه	یکهزار وسه صد ملیو ن افغانی	دولتی
دعمرا نا نو صنعتی ور کشا پ	سه ملیون افغانی	سهامی
دشنسب سرو یس مو سسه	دوملیون افغانی	تضا منی

دصاعد صناعتی مو سسه	۱.٦.... ـ افغانی	شخصی
مو سسه کیمیاو ی تو فیق	....٥ـ افغانی	لیمتد
دافغان میوی سمو ن شر کت	.... ۱۷ـ افغانی	سهامی
مو سسه کیمیاو ی خیبر	.....۱ـ افغانی	لیمتد
پشتنی مطبعی مو سسه	.....٤ـ افغانی	لیمتد
مو سسه تخنیکی اتفا ق	یك ملیون افغانی	لیمتد
ورکشا پ تو خی	پنجاه هزار افغانی	خصوصی
فلزی مصنوعاتو مو سسه	......۲ـ افغانی	سهامی
دقادری مو سسه	.....۷ـ افغانی	خصوصی

ذخایر معدنی : مس .

تعداد پوهنتون: پوهنتون کابل، حربی پوهنتون.

روزنامه ها: جمهور یت ، انیس، هیواد، کابل تایمز تاسیس جمهو ریت ۱۳۵۲ انیس ۱۳.٦ـ هیواد ۱۳۲۸ ـ کابل تا یمـــز ۱۳٤۰).

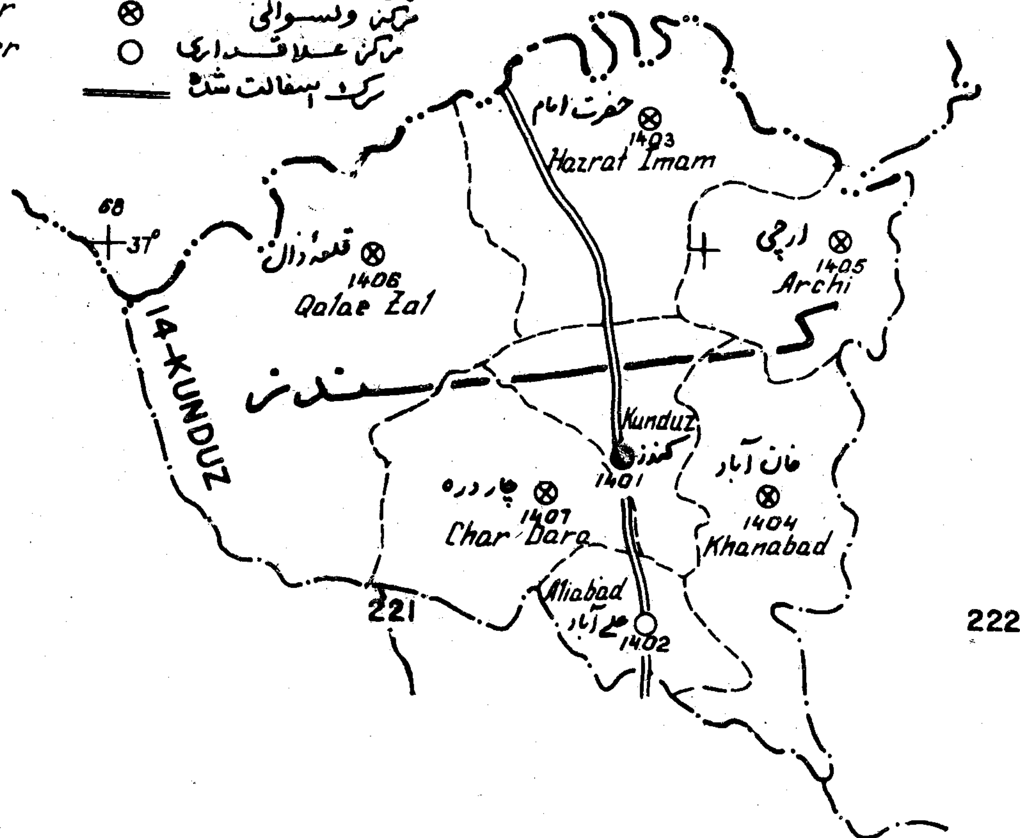
مجلات:

اسم مجله	صاحب امتیاز	نوع انتشار	سال تاسیس
اردو	وزارت د فـــاع	ماهانه	۱۲۹۹
نیاو (قضا	وزارت عدلیه	ماهانه	۱۳۰۹
کابل	پشتو تولنه	ماهانه	۱۳۱۰
اقتصاد	وزارت تجارت	ماهانه	۱۳۱۰
عرفان	وزار ت‌معارف	ماهانه	۱۳.۱ ـ۱۳.۳
ژوندون	نشراتی انیس	هفته وار	۱۳۳۷
پشتون پږغ	رادیو افغانستان	ماهانه	۱۳۱۹
پیام حق	وزارت اطلاعات‌وکلتور	ماهانه	۱۳۳۱
سالنامه	وزارت اطلاعات وکلتور	سالانه	۱۳۱۱
ښوونکی	وزارت معارف	ماهانه	۱۳۳۱
بخوان وبدان	وزارت معارف	ماهانه	۱۳۳۲
پوهنه	وزار ت معار ف	ماهانه	۱۳۳٦
عاطفه	سره میا شـــــت	پانزده روز ه	۱۳٥۰
میر من	میر منو تولنه	ماهانه	۱۳۳۲
هواء	ریاست هوایی ملکی	سه ماهه	۱۳۳٦
کر هنه	وزارت زراعت‌و آبیاری	ماهانه	۱۳۳٤

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP OF KUNDUZ PROVINCE (14)

نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت کندز (۱۴)

LEGEND		اشارات مخصوصه :
International Boundary	— · —	حدود بین المللی
Province Boundary	— — · —	حدود ولایت
Woleswali Alaqadari Boundary	— — —	حدود ولسوالی ها و علاقداریها
Province Center	●	مرکز ولایت
Woleswali Center	⊗	مرکز ولسوالی
Alaqadari Center	○	مرکز علاقداری
Paved Road	═	سرک اسفالت شده

70° 37°

N

68° 36°

69° 36°

70° 36°

A. D. S.

5 0 25 50 75 100 KM

تهیه : پروژه سروی دیموگرافی

سیانس	پو هنځی علوم	سه ماهه	۱۳٤۲
اریانا	ریاست انجمن تاریخ	ماهانه	۱۳۲۱
جغرافیا	پو هنځی ادبیا ت	دوما هه	۱۳٤۰
دافغانستان بانك	افغانستان بانك	ماهانه	۱۳۳۵
ویسا	پشتنی تجارتی بانك	ماهانه	۱۳۳۳
حقوق	پوهنځی حقوق	ماهانه	۱۳۳٤
اقتصادی خیرنی	پو هنځی اقتصاد	سه ماهه	۱۳۳۹
ادب	پوهنځی ادبیات	دوماهه	۱۳۳۲
حر بی پو هنتو ن	حربی پوهنتون	ماهانه	۱۳٤۳
زیرمه	ریاست لوازم دفا عملی	سه ماهه	۱۳۳٦
وږمه	پوهنځی ادبیات	ماهانه	۱۳۳٦
افغانستان	ریاست انجمن تاریخ	ماهانه	۱۳۲٤
تخنیك اردو	حربی پو هنتون	دوماهه	۱۳٤۵
جریده رسمی	وزارت عدلیه	پانزده رو زه	۱۳٤۳
کمکیانو انیس	وزارت اطلاعات وکلتور	هفته وارد	۱۳٤۸
مجله شرعیا ت	پو هنځی شرعیا ت	ماهوار	۱۳٤۹
مجله جمهوریت	وزارت اطلاعات وکلتور	سه ماهه	۱۳۵۲
فلکلورو ادب	وزارت اطلاعات و کلتور	سه ماهه	۱۳۵۲

ولایت کندز

موقعیت : شمال مملکت .

مساحت :۷۹۲٦ کیلو متر مربع.

درجه :۲٤(ازنگاه مساحه).

نفوس : ۱۱٤.۲۵

مرکز :کندز

کندز ولایتیست در شمال افغا نستان که موقعیت جغرا فیائی آن بین ٦۸ درجه و ۵۲ دقیقه و ۱۱ ثانیه طول البلد شرقی ۳٦ درجه و۵۸دقیقه و ۳۰ ثانیه عرض البلد شمالی واقع است .

کندز نیم قرن از جنگلات و نیز ارها مملو بوده وآبادی کمتر وجود داشت ،امروزصورت يك شهر را بخود گرفته است سرکهای قیر شده اعمارات بیشمار دکاکین زیبا ومساجد جامع آن روانق آنجا را بلند برده است .

در کندز بسا فابریکه ها به فعالیت افتاده از قبیل فابریکهٔ روغن نباتی چینی سازی صابون سازی و فابریکات حلاجی پنبه و غیره .

عایدات مهم آن استحصال پنبه بوده که

در اقتصادیات مملکت و استحصال اسعـــار خارجی رول مهمی را بازی میکند .آب وهوای کندز در تابستان گرم ودر زمستان سرد می باشد. اسپ های کندز خیلی ها خوشنمـــا قشنگ و قوی بوده و برای سوار کاری خیلی مساعد و خاصتاً اهالی آنجا اسپ را بـــرای بزکشی تربیه میدارند .

دریا : کندز .

کوه ها : قره باتور ،کورتا .

کوتـــل : ایرگنك .

پیدا وار : قالین باب، پخته ،لبلبو ،نیشکر، شالی و خربوزه .

مربوطات:

۱ـ ولسوالی حضرت امام درجه ۱

۲ـ ولسوالی خان آباد درجه ۲

۳ـ ولسوالی دشت ارجی درجه ۲

٤ـ ولسوالی قلعهٔ زال درجه ۳

٥ـ ولسوالی چاردره درجه ٤

(علاقه داری مربوطمرکز ولایت ،علی آباد.)

معارف :

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه مربوط لیسه	متوسطه مستقل	ابتدائیه مربوط ثانوی	ابتدائیه مستقل	یك معلمه	دومعلمه	مجموع
پسران	٥	٥	۱۲	۱٦	۲٤	۳۷	۱۹	۱۱۸
دختران	۳	۳	۰	۳	۲	۳	۰	۱٤

مکاتب مسلکی وتربیه معلم :

پسران	دختران
۲	...

شفاخانه (۲)

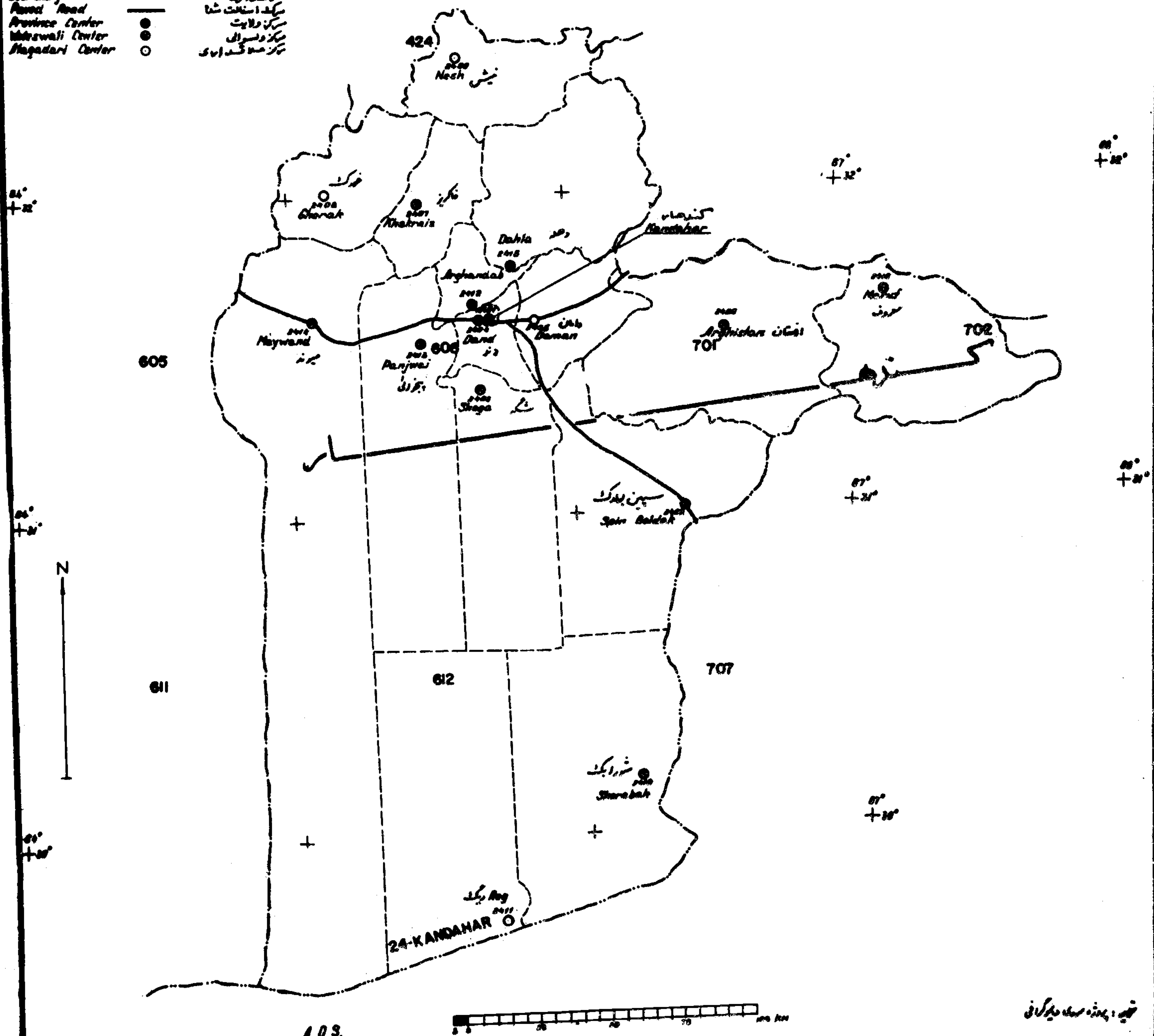
مراکز صحی:

۱ـمر کز صحی دشت ار چی (یك مر کز فر عی)

۲ـمر کز صحی قلعه زا ل (یك مر کز فر عی)

مو سسا ت صنعتی :

اسم مو سسه	سرمایه	شکل حقوقی
شر کت سپین زر کندز	۲۰۰۰۰۰۰۰ـ افغانی	سهامی
چینی سا زی کندز	۳۳٦٦٥۰۰ ـافغانی	سهامی

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP OF KANDAHAR PROVINCE (24)
LEGEND
Province Center
Woleswali Center
Alaqadari Center
Paved Road
Nesh
Gherak
Khakrez
Dahla
Kandahar
Arghandab
Daman
Dand
Maywand
Panjwai
Shega
Arghistan
Maruf
Spin Boldak
Shorabak
Reg
24-KANDAHAR
424
605
606
611
612
701
702
707
N
A.O.S.

ولایت کندهار

مو قعیت : جنوب غر ب.
مساحت : ٤٩٣٧١ کیلو متر مربع.
درجه : ٤(ازنگاه مسا حه).
نفوس: ١٦٩٦٨٨
مرکز: کندهار .

کندهار یکی از ولایات افغا نستان استو مرکز ولایت مذکور نیز به نام کندهار یـــاد میشود و بعد از کابل بزر گترین شهر های افغا نستان میباشد . که از سطح بحرتخمیناً یکهزار و هفتاد هفت متر بلند واز گرشك یك صد ویازده کیلو متر فاصله دارد .

اینولایت در شصت وچاروشصت وهشتدرجه هشت وپنجاه ویك دقیقه دهودوازده ثانیـهٔ طول البلد شرقی و بیست و نه وسی وچار درجـه دوازده و سیزده دقیـقه و بـیست وپنج ثانیه عرض البلد شمالی واقع میباشد.

کندهار در میان اراضی حاصل خیز وادی ترنك افتاده که از دریای ترنگ ذریعه یـــك سلسله کوهها جدا میشود .این کو هها را تورکانی یعنی سنگ سیاه مینمامند . کـــه از سطح زمین تقریبا سیصد و هشت متربلند است . طرف شمال غرب کندهار سرك کابل شروع میگردد که مشہور ترین وقدیمترین راه تاریخی بشمار میرود .

کندهار از کابل ٥٩٥ کیلو مترو از هـرات ٦٤٧ کیلو متر مسافه را دارا میباشد . شہر فعلی کند هار شکل مستطیل را بخود گرفته که طول آندو هزار و یکصد و سی وسه متر و عرض آن به یکهزار وسه صد و هشتاد و هفت متر میرسد و مساحهٔ آن در حدودتقریباً ١٩٥٨.٥ کیلومتر مربع است . بلندی دیوار های قدیمی آن از هفت الی ده متر وعرضآن پنج متر بوده است عمارات کندهار بصور ت عموم گنبدی اعمار گردیده ازبین شہر کندهار چہار سرك بزرگ به چار سمت کشیده که در مرکز تقاطع مینمایند . در چهار سمـــت کندهاردروازهٔبزرگ موجود استکهبنامدروازه کابلدروازهٔ هرات، دروازهٔشکارپور ودروازه عیدگاه یاد میشود .

راجع به وجه تسمیهٔ کندهار نظریات و عقاید مختلف است بعضی منشأ آنـــرا از الگزاندره تصور میکنند برخی باین عقیده می باشند که چون مہا جرین کندهار بهاینسرزمین آمدند اسم کندهار ره باخود آوردند وعربها آنرا قندهار خواندند .نام قدیم ولایت کندهار هر خوتیش بوده که هر دوتس آنرا هروا ثی وسایر یونانیان اراخز یاساخته اند .

در شہر کندهار مقبرهٔ های اشخاص برـ جسته ونامدار افغان وجود دارد که عمدهترین آن مقبرهٔ اعلیحضرت احمد شاه بابا استکه در آنجا مدفون میباشد . همچنان آرامگاه های رجال معروف و شہدای فداکار وطن مانـنـــد مقبرهٔ میرویس بابا درکو کران و همچنین در موضع میوندمقابر شہدای میوندوخرقهٔ شریف در کندهار وجود دارد که زریعهٔ احمد شاهبابا درسال یکهزار و یکصد وهشـــتاد ودو از بدخشان به کندهار آورده شد : در جملـــه تقسیمات مناطق افغانستان از درك آبوهوا میتوان گفت که حصص وسطی بین ارتفاع نه صد الی یکهزار وسه صد متر واقع اند :آبو

هوای این حصص خشك بوده اندازهٔ بارا ن سالانه کندهار تقریباً یکصد و پنجاه میلـی متر میرسد کندهار اگر چه در تابستـــان ندرتاً تا به درجه چهل وپنج درجه سانتی ـ گراد گرمی دارد مگر فضای وسیع و باغهای کثیر ، و آبهای روان ارغنداب اعتدالی را به این منطقهٔ مهم افغانستان بوجود آورده کـه حرارتش غیر تحمل نبوده وفرق زیادی بین حرارت شبو روز آن دیده نمیشود .

دریا ها: ار غستا ن، ارغندا ب ، ترنک، بند دهله، معرو ف ناوه،سالسون‌ناوه‌دوری‌رود

کوه ها: شین غر ، شاه مقصود ،غرکوتکی زیارت غر، هدی غر، لور غر.

پیدا وار: میوه جات تازه وخشك‌پشم.

مربوطات:

۱ـ ولسوالی دند درجه ۱ .

۲ـ ولسوالی ارغستان درجه ۲ .

۳ـ ولسوالی ارغندا بدرجه ۳ .

٤ـ ولسوالی پنجوائی درجه ۳ .

٥ـ ولسوالی خاکریز درجه ۳ .

(علاقه داریهای مربوط آن غورك ونیشس.)

٦ـ ولسوالی شورا بك درجه ٤ .

(علاقه داری مربو ط آن ریگ) .

۷ـ ولسوالی سپین بولدك درجه ۱۱ .

(علاقه داری مربوط آن دامان .)

۸ـ ولسوالی شاو لیکوت درجه ٤ .

۹ـ ولسوالی میوند درجه ٤ .

۱۰ـ ولسوالی شکه درجه ٤ .

۱۱ ـولسوالی معروف درجه ٤ .

معارف :

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه مربوط لیسه	متوسطه مستقل	ابتدائیه مربوط ثانوی	ابتدائیه مستقل	یك معلمه	دومعلمه	مجموع
پسران	۸	۸	۱٤	۲۰	۳۱	٥۰	۳٦	۱٦۷
دختران	۲	۲	۱	۲	۳	۰	۰	۱۰

مکاتب مسلکی وتربیه معلم :

پسران	دختران
۲	

شفاخانه (۱)

مراکز صحی:

۱ـمر کز صحی پنجوا یی (یك مر کز فر عی.)

۲ـمر کز صحی ارغستا ن

۳ـ مر کز صحی میوند (یك مر کز فر عی.)

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP OF LAGHMAN PROVINCE (09)

نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت لغمان (۰۹)

LEGEND اشارات مخصوصه:

Province Boundary ——— حدود ولایت

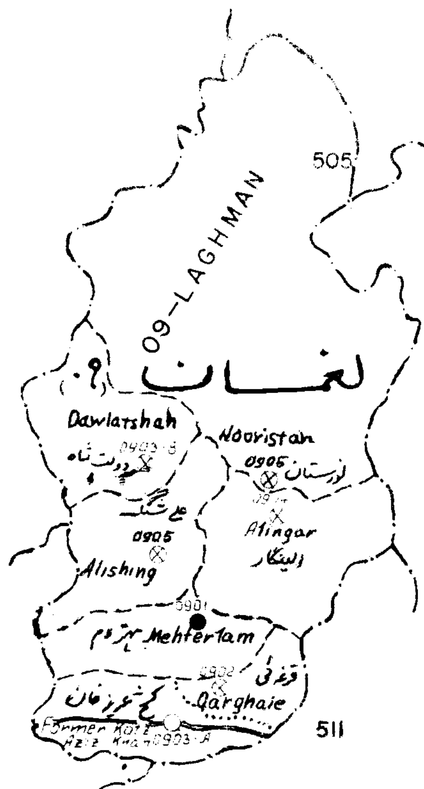
Woleswali Alqadari Boundary حدود ولسوالی و علاقداری

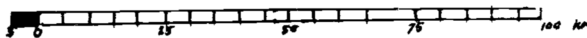
Province Center مرکز ولایت

Woleswali Center مرکز ولسوالی

Alqadari Center مرکز علاقداری

A.D.S

ترتیب: پروژه سروی دیموگرافی

مو سسا ت صنعتی :

اسم مو سسه	سرمایه	شکل حقوقی
شر کت پشتو ن قندهار وگوگرد سازی	۹۰۰۰۰ـ افغانی	سهامی
پشمینه بافی قندهار	۵۲۲۹۸۶۲ـ افغانی	سهامی
مو سسه حاجی محمد حسن	۱۰۰۰۰۰ـ افغانی	تضامنی
موسسه تخنیکی حاجی عبدالله	۳۰۰۰۰ـ افغانی	تضامنی
دمو من موسسه	۱۳۰۰۰۰ ـافغانی	تضا منی
شر کت صادراتی میوه قندهار	۴۰۰۰۰۰ـ افغانی	سهامی
دکندهار یخی لیمتد	۳۰۰۰۰۰ـ افغانی	لیمتد
دکاکری صناعتی لیمتد مو سسه	۱۵۰۰۰ـ افغانی	لیمتد
دبست سها می شر کت	یکصدوهفتادوپنج ملیون افغانی	سهامی
دافغان صناعتی مو سسه	صد هزار افغانی	خصوصی
دمنصف صناعتی مو سسه	یکصد وپنجاه هزار افغانی	خصوصی
دبالا کر ښی دلر مندو جورولو فابریکه	۱۳۰۰۰۰ـ افغانی	تضامنی

ذخایر معدنی : سنگ مرمر ، مس، طـلا، سرب ونمك.

مطبوعات : روز نا مه طلو ع افغان سال تاسیس ۱۳۰۰

ولایت لغمان

مو قعیت : ولایت شر قی

مساحت: ۷۲۲۷ کیلو متر مربع.

درجه: ۲۳(ازلحاظ ساحه).

نفوس: ۱۲۴۲۶۴

مرکز: میتر لام.

لغمان هوای اقلیم حاره وبری داردهرگونه میوه جات و محصو لات مناطق گر مسیر در مناطق کو هستان جنو بی وشمال شرق آن محصو لاتیکه در سر دترین مناطق بو جود آمده نمیتواند محصو ل مید هد. دریای لغمان که‌از گو هساران نور ستان ونبعان و ذریعه دوشا خه علاقداری های علی شنگ والینگار‌را طی وبالاخره در حصه مر گزی حکو مت‌لغمان باهم‌یکجا شده و مجددا نام واحدی را به‌خود گرفته در حدود چار باغ با دریای کا بــــل یکجا میشود . این دریا به سر سبزیو ـ شادابی واز دیاد حاصلات آن منطقه خیلی‌ها کمك‌نموده واستفاده خو بی ازآن مینمایند. زمین لغمان مستعد هرنوع‌حاصلات‌زراعتی‌وسر درختی بوده وچنانچه برنج، گندم ونیشکرـ بوفرت حاصل مید هد که‌بر علاوه تکا فوی اهالی انجا قسمت زیادی آنرا بفر وش مـی رسانند. در جه حرار ت در مو سم تابستان دربعضی حصص تاحدود چهل وسه و حتـــی چهل وپنج در جه حرار ت سا نتی گرادصعود میکند.

دریاها: علینگار ، علیشنگ، پشال‌وکابل سین.

کوهها: کوه گوشت مر سمبر .
کوتلها : چمار .
پیداوار: برنج گند م، نیشکر ،وجواری
مربوطات:

۱ـو لسوا لی قر غه یی در جه ۲ (علاقداری مر بو طا ت دولت شاه).
۲ـولسوا لی علینگار در جه ٤
۳ـولسوا لی علیشنگ در جه ٤
٤ـو لسوالی نور ستان در جه ٤

معارف :

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه	متوسطه مربوط لیسه	ابتدائیه مستقل	ابتدائیه مربوط ثانوی	یك معلمه مستقل	دومعلمه	مجموع
پسران	٤	٤	۸	۸	۲۱	۲۲	۷	۷۲
دختران	۱	۱	•	۱	۱	۳	٦	۱۳

شفاخانه (۱)

مراکز صحی :

۱ـمر کز صحی علیشنگ (یك مر کز فرعی)
۲ـمر کز صحی علینگار . (سه مر کز فرعی).
۳ـ مر صحی قر غه یی

ولایت لوگر

مو قعیت : ولایت مر کزی
مسا حت: ٤٤.۹ کیلو متر مربع.
درجه : ۲۷(ازلحاظ مساحه).
نفوس: ۱۱۲۵۷۹
مرکز :بره کی برك.

ولایت لو گر از ناحیه شما ل مربوطاست بهچهار اسیاب واز طر ف غر ب بهدایزنگیو مربوطات ولایت غز نی از جانب جنو ب و شرقبه ولایت پکتیا این ولایت که ازشرقبه غرب تقریبا طو لانی افتاده آ ب وهوای آندر فصل تابستان معتد ل بوده ودرایام زمستان خیلی ها سرداست اهالی انجا اکثرازراعت پیشه بوده وبعضا به تربیه حیوانا تـوتجارت اشتغال دارند ولایت لو گر علی العمومغلهریز بوده ودارای حاصلات زراعتی وسر درختسی میباشد.

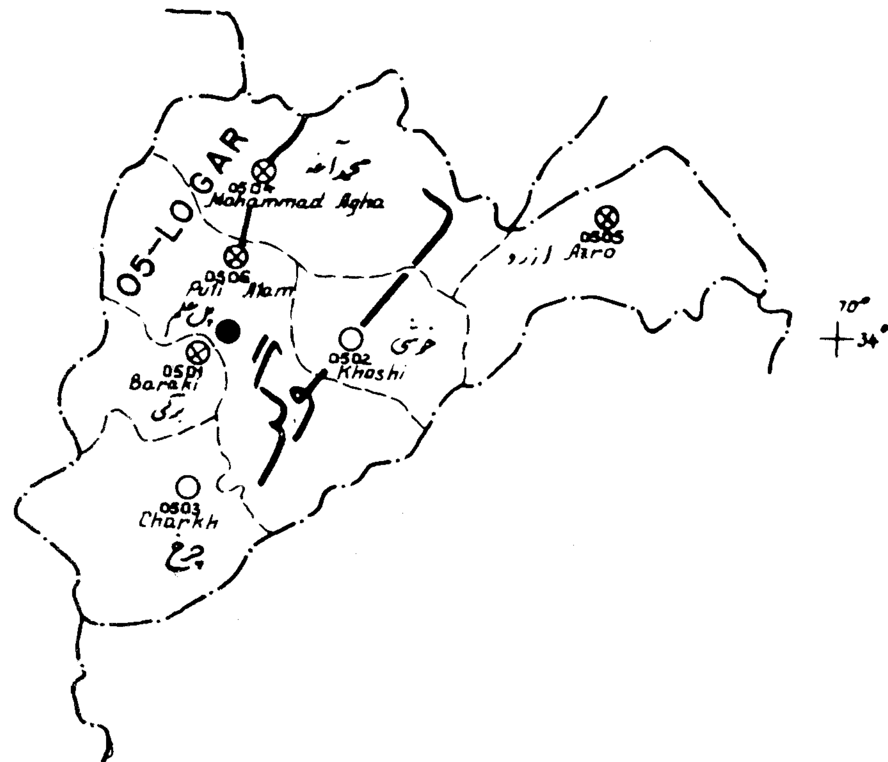
دریا : دریای لوگر.
کوه : سپین غر.

نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت لوگر (۰۵)

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP OF LOGAR PROVINCE (05)

LEGEND — اشارات مخصوصه :

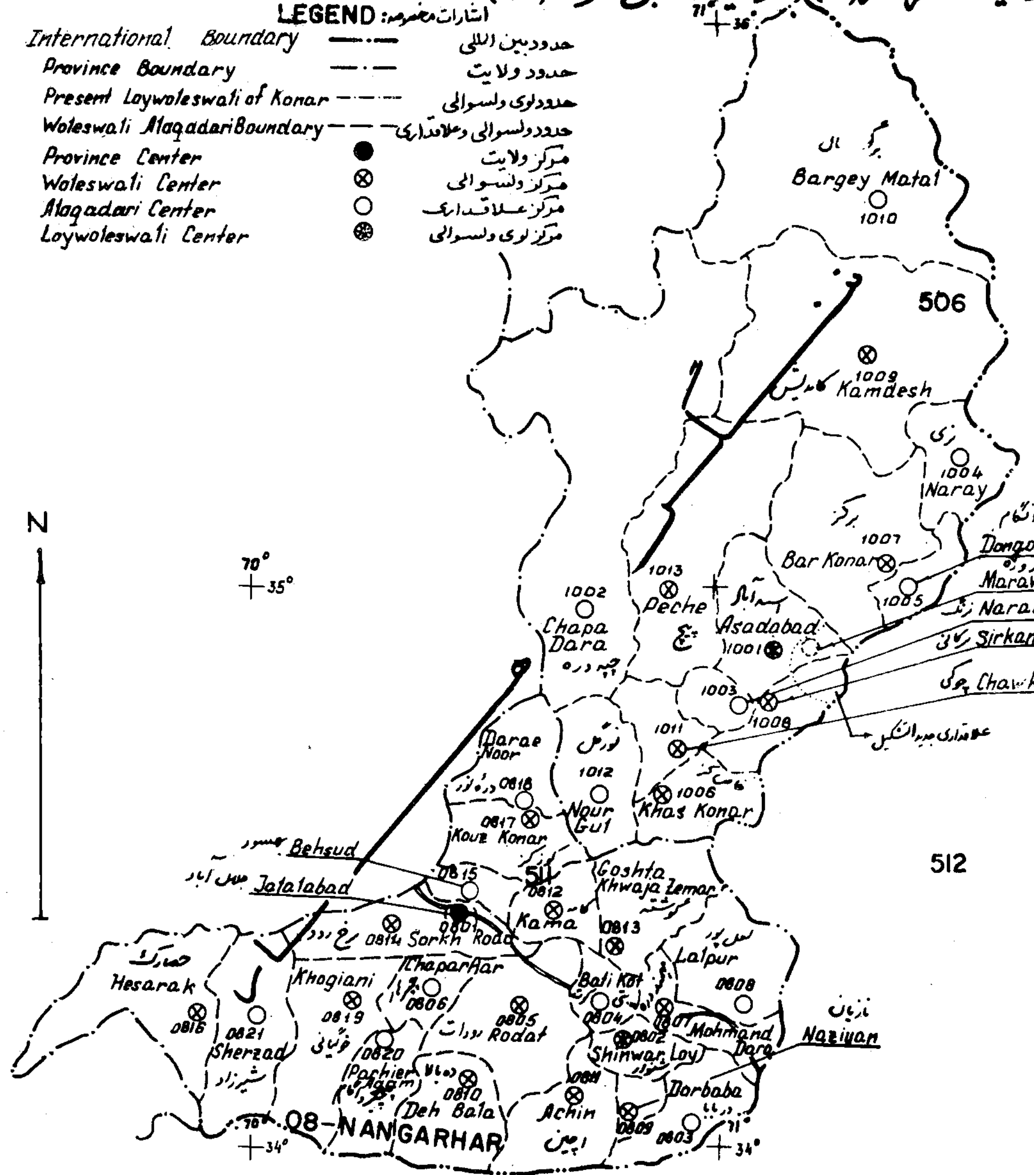
Province Boundary	—·—·—	حدود ولایت
Woleswali Alaqadari Boundary	— — —	حدود ولسوالی و علاقداری
Province Center	●	مرکز ولایت
Woleswati Center	⊗	مرکز ولسوالی
Alaqadari Center	○	مرکز علاقداری

A. D. S.

5 0 25 50 75 100 km

تهیه : پروژه سروی دیموگرافی

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP OF NANGARHAR (08) AND FORMER KONAR PROVINCE (10)
LEGEND
International Boundary
Province Boundary
Present Loywoleswali of Konar
Woleswali Alaqadari Boundary
Province Center
Woleswali Center
Alaqadari Center
Loywoleswali Center
Bargey Matal
1010
506
1009 Kamdesh
1004 Naray
1007 Bar Konar
1005
1013 Peche
1002 Chapa Dara
Asadabad 1001
1003
1008
1011
Darae Noor
0818
0817
Kouz Konar
1012 Nour Gul
1006 Khas Konar
512
Behsud
Jalalabad
0815
511
0812 Kama
Goshta
Khwaja Zemar
0813
0801
0814 Sorkh Road
Chaparhar
Lalpur
Hesarak
0816
0821 Sherzad
Khogiani 0819
0806
0805 Rodat
Bati Kot 0804
1007
0802
Mohmand Dara
0808
Naziyan
Shinwar Loy
0820 Pachier Agam
0810 Deh Bala
0811 Achin
0809
Dorbaba
0803
08-NANGARHAR
70° 35°
70° 34°
71° 34°
71° 36°
N
A. D. S.
5 0 25 50 75 100 KM

کوتلها: خر پیچیك و لته کوی .

پیداوار: جو، میوه جات، برنج گندم‌وغیر..

مربوطات:

۱ـولسوا لی کلنگار در جه ۲

(علاقداری های مربو ط آن چرخ‌وخوشی)

۲ـولسوالی محمد آغه درجه ٤

۳ـولسوا لی ازرو درجه ٤.

معارف :

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه	ابتدائیه مربوط لیسه	متوسطه مستقل	ابتدائیه مربوط ثانوی	ابتدائیه مستقل	یك معلمه	دومعلمه	مجموع
پسران	٤	٤	۱۰	۱٤	۱۳	۱٥	۱۳	۷۳	
دختران	۰	۰	۱	۱	۸	٤	۲	۱٦	

شفاخانه (۱)

مراکز صحی :

۱ـمر کز صحی او ل لوکر **(دو مر کز فر عی).**

۲ـمر کز صحی دوم لوکر **(دو مر کز فر عی).**

۳ـمر کز صحی ازرو .

ذخایر معدنی : شیشه، مس، **کرومیت، مرمرو کوراتس.**

ولایت ننگر هار

موقعیت :ولایت شر قی .

مسا حت : ۱۸٦۳٦ کیلو متر مربع.

درجه :۲٥(ازنگاه مساحه).

نفوس : ٤٦۹٦.۹

مرکز : جلال آباد **(جلال کو ت).**

جلال آباد ازکابل به مسافهٔ تقریباً یکصد صدو هشتاد و دو کیلو متر بسر راه کابل پشاور و پکتیا دریای بهسود که آنرادریای کابل هم مینامند واقع وبه خط هفتاد درجه بیست و هفت دقیقه و پنجاه و چهار ثانیه طول البلد شرقی و خط سی و چار درجه‌بیست و شش دقیقه ودو ثانیه عرض البلد شمال بوده و از مواضع زیبای افغا نستان بشمار میرود .

جلال آباد چندین بار خراب ودو باره‌آباد شده جلال آباد از طرف بابر شاه بنایافته اما جلال آباد کنونی در زمان اکبر شاهنشاه‌هند تعمیر گردیده واسم جلال الدین را بخود گرفت سال یکهزار و پنجصد و هفت میلادی در سال یکهزار و هفتصد وسی و چهار از طرف امیر دوست محمد خان اشغال‌گردید و بعدازآن در جنگ اول افغان وانگلیس صدمه دید ودر جنگ دوم افغان و انگلیس از طرف قوای متهاجم انگلیس اشغال شد در

سال یکهزارو هشتصد وچهـــل دو زلــزلـــهٔ شدیدشد که نیمهٔ زیاد آنرا خراب وتباه‌ساخت ودر سال یکهزار وسه صد و هفت شمســی حین شورش داخلی بعضی عمارات عصری آن ازطرف اشرار آتش زده شد . این منطقـــه درموسم زمستان سرسبز بوده برف گیرنـــه میباشد آب وهوا ی آن در تابستان بسیار گرم ودر زمستان معتـدل میباشد ندرتاً یـخ بندی خفیفی هم به مشا هده میرسد د ر ــ تابستان باران ندارد زمستان و اوایل بهـار موسم بارانی است چون سطح جـلا لآباد پست بوده آب های رود بار کابل و معاونین آن ازقبیل آبهای غور بند ، پنجشیر ،لوگر تگاب، علیشنگ ، الینگار ، سرخاب‌کنروغیره در ینمنطقه وصل میشودوازآب های فراوان و دایمی رودخانه های متذکره استفاده میگردد. اراضی ننگرهار یکی ازحاصلخیزترین ومعمور ترین علاقه های‌افغانستان بشمارمیرود، سالانه بمقدار زیادی غله باب خصوصاً برنج باریك ولك ، گر، شکربه پیمانهٔ وسیع ازین منطقه بکابل ودیگر مناطق مملکـت صادر میشود . اراضی آن منطقه دوفصل حاصل میدهد، در زمستان هم نباتات ازنشو ونمای خود بــاز نمی ماند ، باین سبب درجلال آباد باغهای مشهور ازحیث قشنگی وسرسبزی نظیـــر ی ندارد، درختان سرووغیره اشجارمثمروغیرمثمر مخصوصاًدرمناطق‌گرم سیررونق وزیبایی منطقه رادوبالاگردانیده‌است. نارنج،مالته،مته، سنتره لیمو، خرما وغیره از حاصلات عمده ایـــن منطقه بشمار میرود .چند سال پیش اراضی وسیع اطراف جلال آباد با یروبی حا صل بوده اشعه سوزان خور شید به بته‌هاوعلـف هامجال رشد ونمو نمیداد، درسال یکهزارو نهصدو شصت بر اساس موافقه منعقده‌بیـن اتحادشوروی وافغانستان کار های او ایــه برای‌ساختمان تاسیسات بزر گ آبیاری‌در آنجاآغازشد . فارمهای جدید زیبای آن‌دو چندشده است، چیز یکه برای تما شــــای بیشتر موزو ن است آثار تاریخی هده‌میباشد که‌در بیست کیلو متری شهر جـلال آبـــاد موقعیت دارد که تمد ن قدیم بودایی رادر آنجا نمایندگی میکند .

جلال آبادنه تنها به تجار ت ترانز یـت شهرت دارد بلکه صنایع دستی آ ن حتـــی بهرات ومیمنه نیز میرسد ، درین صنایـــع دستی خصوصا لنگی آن که از نخ‌وابریشم ساخته میشود خیلی شهر ت دارد .

دریاها : لندی سین ، کنر سین ، کابل

سرخرود.

کوهها: تور غر وسپین غر .

کوتلها: خیبر ، پارو ن.

پیدا وار: میوه جات، برنج، نیشکر،گندم جواری.

مربوطات:

۱ـولسوا لی کامه در جه ۱

۲ـولسوا لی خو گیانی در جه ۱ — علاقداری های مربو طآن پیچر و اگام‌و شیرزاد.

۳ـولسوا لی سر خرود در جه ۲

٤ـو لسوا لی حصار ك در جه۳

٥ـولسوا لی گو شته وخا جه زا یـــی درجه۲

٦ـولسوا لی کوز کنر در جه٤ — علاقداری مر بو طآن دره نور .
علاقه داری مر بو طآن مر کز ولا یـــت بهسود.

۷ـ لوی ولسوالی شینوار.

۸ـولسوا لی رودا ت در جه ۲ — علاقداری مربو ط آن چپریار .

۹ـولسوالی مهمند دره در جه ۳ — علاقداری مربو طآن لعل پور .

۱۰ـ ولسوالی نازیان درجه ٤

۱۱ـولسوا لی ٔ‌ده بالا در جه ٤

۱۲ـولسوا لی اچین در جه ٤ — علاقداری های مربو ط مر کز لـــوی ولسوالی شینوار ، بتی کوت ودور بابا داری مرور.

۱۳ـلوی و لسوا لی کنر

۱٤ـولسوا لی خاص کنر درجه ۳

۱٥ـ ولسوا لی بر کنر در جه ۳

۱٦ـولسوالی سر کانی در جه ٤

۱۷ـو لسوا لی دره پیچ در جه ٤

۱۸ـولسوا لی چو کی در جه ٤ — علاقه داری مربو طآن نور گل

۱۹ـ ولسوالی کامدیش درجه ٤ — علاقه داری های مربو ط مر کز لـــوی ولسوالی کنر دانگام، ناری ، چپه دره، نرنگ وبادیل.

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه مربوط لیسه	متوسطه مستقل	ابتدائیه مربوط	ابتدائیه ثانوی مستقل	یك معلمه	دومعلمه	مجموع
پسران	۱۲	۱۲	۱۲	۱۹	٤٥	٤٥	۱۷	۱٦۲
دختران	۱	۱	۱	۲	۸	۷	٤	۲٤

مکاتب مسلکی وتربیه معلم :

پسران	دختران
۳	...

پو هنتو ن : پوهنتو ن ننگرهار (۱)

شفاخانه (۲)

مراکز صحی:

۱ــمر کز صحی رودا ت (یــك مر کز صحی)

۲ــ مر کز صحی شیوه و شکی (یــك مر کز صحی)

۳ــمر کز صحی کنر خاص (یك مر کز فرعی)

٤ــمر کز صحی کامد یش (یك مر کز فرعی)

٥ــمر کز دره پیچ

٦ــمر کز صحی چو کی. (یك مر کز فرعی)

۷ــمر کز صحی حصار ك

۸ــمر کز صحی کجه (یــك مر کز صحی)

۹ــ مر کز صحی اسمار .

مو سسا ت صنعتی :

اسم مو سسه	سرمایه	شکل حقوقی
شر کت سهامی صناعتی ننگرهار	۸۰۰۰۰ــ افغانی	سهامی

ذخایر معدنی : کرومیت، تباشیر.

مطبوعات : روز نا مه ننگر هار ســـــال تاسیس ۱۳۳۷ .

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP OF MAYDAN PROVINCE (04)

نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت میدان (۰٤)

LEGEND

اشارات مخصوصه :

Legend	Symbol	اشارات مخصوصه
Province Boundary	—·—	حدود ولایت
Woleswali Alaqadari Boundary	— —	حدود ولسوالی
Province Center	●	مرکز ولایت
Woleswali Center	⊗	مرکز ولسوالی
Alaqadari Center	○	مرکز علاقداری
Paved Road	═	

N

68° 35°

69° 35°

67° 34°

68° 34°

69° 34°

04-MAYDAN

میدان وردک (۰٤)

حصهٔ اول بهسود

Behsud Part 1 (2)

0407

509

جلریز

0402

Jalrez

0401

Maydan Shar

میدان شار

0403

Nerkh

نرخ

مرکز بهسود

Markaze Behsud (1)

0406

دای میرداد

0405

Day Mirdad

چک وردک

0404

Chake Wardak

0408

Sayed Abad

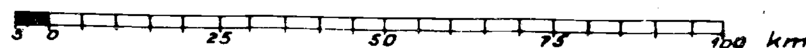
سید آباد

جغتو

0409

Jaghatu

A.D.S.

تهیه : پروژه سروی دیموگرافی

ولایت وردك

مو قعیت : ولایت مر کز ی.

مساحت : ۹٦۹۹ کیلو متر مربع .

درجه : ۲. (ازلحاظ مساحه .)

نفوس: ۱٤۸٥۱۷

مرکز :میدان بنار .

آب وهوای میدان ورد ك در فصل تابستان معتدل ودر ایام ز مستان سرد میباشد . ـ اراضی اینجا بطور اکثر کو هستانی بوده‌ودر دامنه های تپه زار و بین دره ها افتاده‌کـــه چندان‌حاصل خیز نمیباشد . مگر قسمتی‌از اراضی آن که درسوا حل دریا ووادی های عریضی واقع گردیده قشر اراضی آنراگل های‌فیاض که سیلاب های بهاری معمو لادر اراضی اطراف دریا پخش میکنند تشکیــــل داده‌این اراضی برای نموی هرنوع حبوبات علی العموم برای زرع ونموی گندم‌جوجواری وشالی استعداد دارد. پیشه این اهالی‌بطور اکثردهقانی و تربیه حیوانا ت بوده معـدن سنگ مرمر در منطقه خرو تی واقـع‌مرکز حکومتی و معدن سلیت در قریه کهنه خمار که‌آنهم بکار افتاده است . معد ن ا بـــرك تکانه‌نیز کشف گردیده است .

دریا: هلمند رود.

کوه‌ها: کوه بابا فولا دی سلسله کـوه پغمان.

پیداوار :گندم ، جو ،جواری و غیره ـ حبوبات.

مربوطات:

۱ـولسوا لی بهسود در جه ۱ علاقه داری مر بو طآن جغتو .

۲ـ و لسوا لی سید آباد در جه۲ علاقه داری مر بوط آن دایر داد .

۳ـو لسوا لی چك در جه ۳

٤ـولسوا لی حصه او ل بهسود درجه٤ علاقه داری های مربو ط مر کز ولایت‌نرخ وجلریز.

معارف :

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه مربوط لیسه	متوسطه مستقل	ابتدائیه مربوط ثانوی	ابتدائیه مستقل	یك معلمه	دومعلمه	مجموع
پسران	٥	٥	۱۱	۲٦	۱۹	۲۸	۱٥	۱۰۹
دختران	۰	۰	۱	۱	۰	۰	۰	۲

مراکز صحی :

۱ـمر کز صحی سید آباد

۲ـمر کز صحی بهسود . دومر کز فرعی.

ذخایر معدنی : سر ب وابر ك.

ولایت هرات

موقعیت : غر ب.

مساحت : ۳۸۷۹۹ کیلومتر مربع .

درجه : ۱٦ (ازنگاه مساحه) .

نفوس : ۱۸۵۳۹۳ .

مرکز :هرا ت.

هرات بطر ف شما ل غر ب کشورواقــع درشصت ودو در جه یازده دقیقه طول‌البلد شرقی وسی و چار در جه بیست ویك‌دقیقه عرض البلد شمالی قرار گر فته وبه فاصله یکهزار و یکصد و شصت ودو کیلومتراز شهر کابل براه غز نی کندهار فراه وهفتصد وشصت و هشت کیلو متر ازراه هزاره‌جات فاصله دارد.

این‌ولایت از دورا ن قدیم تاکنو ن خیلی اهمیت داشته مر کز تجار ت بوده ا گرچه بار هادر اثر تاخت و تاز جنگ اوران‌پایمال گردید. ولی از یکطر ف حاصل خیزیو ـ شادابی این وادی بی نظمی های هنگام‌بحران راچاره کرده وازطرفی موقعیت جغــرافیایــی وتجارتی این ولایت از قدیم تاکنون ا همیت اقتصادی داشته و قبل از انکشا ف‌دریانوردی یگانه‌راه کاروان هند وبلا دچین با دنیای‌غرب بوده است. این ولایت که در کتیبه هـــای داریو ش (هری) تحریر گردیده‌به‌مرورآیام‌از آریانا منحرف‌شده وبنا م‌آریه‌و آریانه‌گفته‌شده است. مور خین مینو یسند که سکندرمقدونی هرات رابه‌نام قدیمی آن ار تاکوانا خوانده اریا آنرا ارتا کوان یا ارتا کان که‌به‌معنی شمهرشاهی مردم اریه است تا میده اندبعداز مرگ نادر افشار یکهزار و هفتصد وچهل‌ونه میلادی اعلیحضر ت احمد شاه بابا هرات‌راز دست اجانب نجات داده ودر سنوات یکهزارو هشتصد وسی‌و هشت و یکهزار و هشتصد وپنجاه وپنج میلادی دومر تبه برین شهـــر حمله آوردند نه سا ل‌بعد بر اثر حمله دومین ایرانیان اعلیحضر ت دوست محمد خان ـ توانست بار دیگر هرا ت را از حملات‌اجنبیان مصئون نگاه دارد.

هرات یك شهر باستا نی بوده و آثـــار تاریخی زیادی داشته شهـر هرات دربیـن دوکوه مر کزیت داشته واد ی شا دابی‌زا داراست درین وادی قریه های زیادی‌تاکستان هاکشت زار ها وباغهای قشنگ وجود ،دارد که‌نظر بیننده رابخود جلب میکنند . جلگـــه هرات عبار ت ازیك وادی بزر گ و معمور است که عموما توسطنهر بز ر گی ازهریرود ازآن استفاده اعظمی مینمایند .

هرات نسبت به کابل گر م تربر ف باری کم وباران کافی و فراوانی دارد. در موسم تابستان بادشدید ی از سمت شمال بوزیدن آغاز کرده وبدو ن وقفه درشب وروز جریان داشته ،قوه وزش آن بدر جه است‌که‌اسیاب های بادی رامیتوا ن توسط آن بحرکت‌در ـ آورد این باد درهرا ت بنام یکصد و بیست روزه مشهوراست که چهارماه دوام‌میکنداگرباد موسمی آن نمی بود آب وهوای هرات‌خیــلی گرم میبود مگربانهم آ ب وهوای هرات‌خیلی هاسالم وصحت بخش میباشد .

صنایع پارچه بافی ازقبیل قناویز، قالین گلیم، شالبافی ، نمد بافی ، پار چه جات

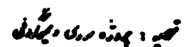
ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP OF HERAT PROVINCE (20)

نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت هرات (۲۰)

LEGEND — اشارات مخصوصه:

International Boundary	— · · —	حدود بین المللی
Province Boundary	— · —	حدود ولایت
Woleswali Alaqadari Boundary	— — —	حدود ولسوالی و علاقداری
Paved Road	———	سرک اسفالت شده
Province Center	●	مرکز ولایت
Woleswali Center	◉	مرکز ولسوالی
Alaqadari Center	○	مرکز علاقداری

402
405
407
408
409
410
413
414
415
گلران
Gulran
کشک
Kushk
کهسان
Kohsan
هرات
Herat
کرخ
Karokh
غوریان
Ghoryan
زنده جان
Zendajan
انجیل
Injeel
گذره
Guzarah
پشتون زرغون
Pashtoon Zarghoon
اوبه
Obey
چشت شریف
Cheshte Sharif
ادرسکن
Adraskan
هرات
20-HERAT
N
A.D.S.

نخی وابریشمی‌که اکثر آنها را خانمها انجام میدهند به کثر ت و جود دارد اهالی در ـ صنعت معماری مهار ت بس شا یسته داشته وعلاوتا پرور ش کرم پیله بیشتر به علاقه جات غوریان خصو صا زیار تگاه‌برنا بادشیبان زنده‌جان وشبین دند عمو میت داشته کــــه پیداوار صنعتی این منطقه اهمیت تجارتـــــی زیادی دارد.

دستکش پتی ، جرا ب، پتو بر ك،وکرك که‌ازپشم آهو سا خته میشود از پید اوار صنعتی آنجا است ، شیر خشت پسته وقره قلی ،پوست روباه ، دله‌خفك سگ آبی‌هم دستیاب وبرای صادرا ت مملکت خد مت ـ خوبی مینما ید.

مسجد جا مع شر یف بنای وسیع استدر گوشه شمال شر ق واقع گردیده این‌جامع شریف را اصلا غیاث الدین‌ابوالفتح بن‌سام که‌ازسلاله غور است بنا نموده است ،سبب بنای این مسجد بزرگ حضرت فخر علمای اسلام فخرالدین رازی رحمةالله علیه بــوده رازی ملقب به آب الخطیب ابو عبدا لله‌محمد بن‌عمر رازی میباشد .

دریا ها : دریای هر یرود، جوی دراب، رود شوراب، رود گلران، رود کرخ‌دریـــای اولنگ ورود گز.

کوه ها: سفید کوه ، فیروز کوه .

کوتلها: رباط سر خ،تلخ وآب خوش‌رباط.

پیداوار : پخته ، برنج، گندم ، گلیـــم وقالین.

مربوطات:

١ـو لسوا لی انجیل در جه ١
٢ـولسوالی غوریا ن در جه ١
٣ـولسوالی گلران در جه ٢
٤ـولسوا لی کشك در جه ٢
٥ـولسوا لی پشتو ن زر غون درجه ٢
٦ـو لسوا لی اوبی در جه ٣
علاقه داری مر بو طآن چشت شریف.)
٧ـولسوا لی گذره در جه ٣
٨ـ ولسوا لی ادر سکن درجه ٤
٩ـولسوا لی کر خ درجه ٤
١٠ـ ولسوا لی زنده جان در جه ٤
١١ـــ و لسوا لی کهسا ن در جه٤.

معارف :

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه مربوط لیسه	متوسطه مستقل	ابتدائیه مربوط ثانوی	ابتدائیه مستقل	یك معلمه	دومعلمه	مجموع
پسران	٥	٥	١٨	٢٠	٥٥	٤٩	١٤	١٦٦
دختران	٢	٢	٠	٢	پسران	٩	٧	٢

مکاتب مسلکی و تربیه معلم

پسران	دخترا ن
٤	...

شفاخانه (۱)

مراکز صحی:

۱ــمر کز صحی گلرا ن	(یك مر کز فر عی)
۲ــمر کز صحی کهسا ن	(یك مر کز فر عی)
۳ــمر کز صحی او بی.	
٤ــمر کز صحی ادرسکن.	

موسسات صنعتی :

اسم مو سسه	سرمایه	شکل‌حقوقی
مو سسه صنعتی حسن زاده	۱۰۰۰۰۰ ــافغانی	لیمتــد
موسسه تخنیکی حسن زاده	۱۰۰۰۰۰ــ افغانی	لیمتد
موسسه تخنیکی برادرا ن	۵۰۰۰۰ــ افغانی	لیمتد
میکانیکی اطمینان	۱۵۰۰۰۰ــ افغانی	لیمتد
تخنیکی جلالی	۳۵۰۰۰ــ افغانی	لیمتد
دمحمد ناصر منجم بافند گی	۱۰۰۰۰ ــافغانی	شخصی
شرکت صناعتی پنبه هرا ت	ده ملیون افغانی	سهامی

ذخایر معدنی : آ هن، زغال ونمك.

مطبوعات : روز نامه اتفاق اسلام سال تاسیس ۱۳۹۸

مجلات: مجله ما هوار هرا ت ســـــال تاسیس ۱۳۲٦ مجله ماهوار مهر ی سال ــ تاسیس ۱۳۳۷

ولایت هلمند

موقعیت : جنو ب غر ب.

مساحت : ٦۲۳۳۷ کیلو متر مربع .

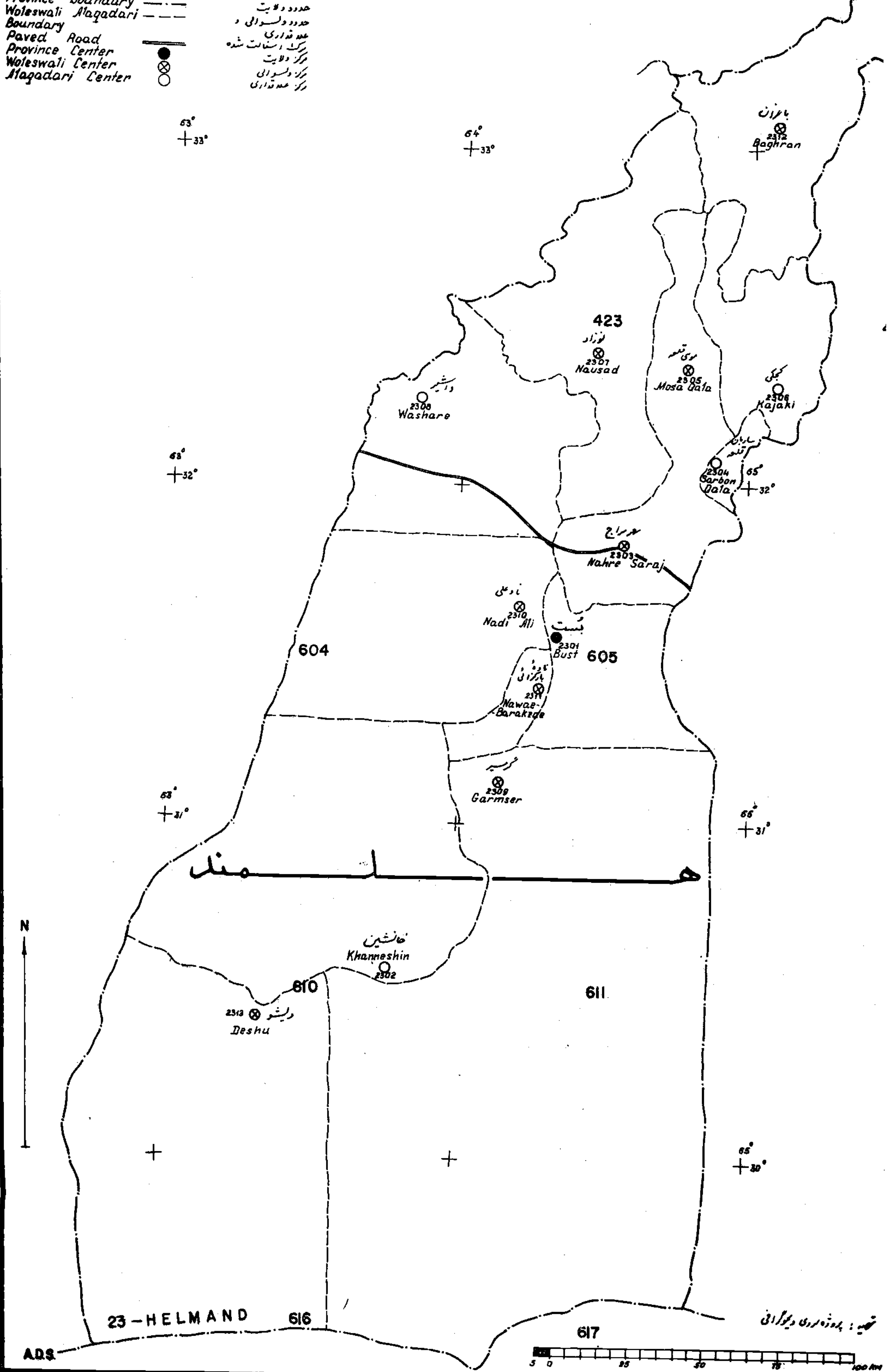
درجه : ۳(ازلحاظ مساحه).

نفوس : ۸٤۱۱۵ .

مرکز : لشکر گاه.

هیلمندیکی از ولایات افغانستان میباشددر عصر اوستایی که از آن سه هزار سال‌می گذرد ورودخانه هیر مند به‌نام هتو منتو ــ شهر معرو فـاین وادی زرنج بنام(زرنگا و زرنگ یادمیشدکه‌مرکز تمام سیستان‌بشمارمی رفت.

تسمیه در انجیان و انجیانا که ازهمان زرنگار نام قدیم اوستایی شهر زرنج‌بمیان آمده‌است واین همان علاقه ایست که بیـك تعبیر کل سیستان وبه‌تعبیر دیگرعلاقه‌نیمروز قرون وسطی رادر بر میگر فت .سایر شهر های این‌ناحیه همه آب های فراوا ن و ــ باغستان و نخلستان داشتند وبه شهادت ــ حدود العالم (کش) شهری بود ابادان‌وبانعمت وآب فراوان وروا ن وهوای خوش برگران

ADMINISTRATIVE BOUNDARY MAP OF HELMAND PROVINCE (23)
نقشه تقسیمات حدود اداری ولایت هلمند (۲۳)
LEGEND
Province Boundary
Woleswali Alaqadari Boundary
Paved Road
Province Center
Woleswali Center
Alaqadari Center
Baghran
423
Nausad
Mosa Qala
Kajaki
Washare
Sarban Qala
Nahre Saraj
Nadi Ali
Bust
604
605
Nawae-Barakzde
Garmser
هلمند
Khanneshin
610
611
Deshu
23-HELMAND
616
617
A.D.S.

رد دهیر مند با کشت وبذر بسیار خوش شهری بود دارای آب های روا ن و کاریزها وجای نعمت بست که هنوز خرابه های بالا حصار وباره وبروج آن برلب رود هیرمنددر مجاور ت محل التصا ق هیر مند وارغنداب موجوداست باغها و نخلستان و تاکستان ـ داشت و حاصل خیزی آن شهره افاق بودو انگور وخر مای فراوان بار میداد شهرودهکده های بسیار دیگر مثل قرنین، رام،شارستان، طاق، رود بار، پشاوران، سروان وغیره درین نواحی افتاده وهر کدام معا ملات تجارتی رونقی بسزای پیدا کرده بود تحقیقات باستانی که از هفت الی هشت سا ل باین طرف در ـ علاقه بست شرو ع شده است در یك ـ فرسنگی شمال شر ق بست سه کروهی ونه کیلو متری خرابه قصر با عظمتی رامکشوف ساخته است که مور خین و شعرای چکامه سرای افغانستان مانند استاد ابو الفضـــل بیهقی واستاد ملك الشعرا عنصر ی واستاد فرخی شاعر بزر گ و زبر دست وبی نظیر سیستانی به نامهای لشکر گاه و کو شـــك سلطنتی دشت لکان یاد کرده اند وازیادگار های عصر باعظمت سلاطین مقتدرغزنوی محمود کبیر زابلی و پسر ش سلطا ن مسعودبودو ازخود محو طه هاقصر ها باغهای شکار،کبوتر خانه، مساجد ، حما م ها داشت و مقربزرگ نظامی غز نویا ن بشمار میر فت واز جمله هزار و هفت صدو یاك وهزار و فیل هـای سلطنتی عده بیشتر در همین جانگه دا ری میشد ونفرر سپاه محتشم سلطانی درینجاخود به‌سر سبزی و شادابی و حاصل خیزی بست ولشکرگاه واراضی مجاورا ن حکم میکند .

تاریخ ازبند های نام میبرد که برای آبیاری شهر بسته شده بود مانند بند کندك که روی دریای هیر مند بناشده بود که اراضی در اطراف کد کوی بطـرف شمال شهر واقـع بوده ابیاری میگرد یده بند های دیگر بنام بند ریك وبند مفسد ان یادشده وشهر بز رگـ زرنج دارای دروازه های متعدد بودکه بناهای درنو درکر کویه‌ورنشیك‌وو ر طعام یاد میشد ودر مقابل این درها جوی هایی جاری بودکه به‌نام خود درها باسم جوی ورگنه‌جوی ورنو جوی درطعام یاد میشد ند و همه آنهاازرود خانه هیلمند آب میگر فتند.

دریاها : هلمند ، موسی قلعه ، رودبانی بند کجکی ، نز ادرود .

کوه‌ها: سلسله کوه بغرا ن ، نو زادکوه خانشین، کوه ملك دوگا ن، کوه کشته‌گان.

کوتل :کو تل شیبان .

پیداوار : جو، پخته ، گند م میوه جات، گلیم لبنیا ت وسنگ مرمر .

مربوطا ت:

١ـ ولسوا لی نهر سرا ج در جه ١ — علاقه داری مربو ط آن سار یا نقلعه.
٢ـو لسوا لی مو سی قلعه در جه٢ — علاقه داری مر بو ط آن کجکی .
٣ـو لسوا لی نور زاد در جه ٢ — علاقداری مربو ط آن واشیر :
٤ـولسوا لی نادعلی در جه ٣
٥ـولسوا لی گر مسیر در جه ٣
٦ـولسوا لی دیشو در جه ٤
٧ـولسوا لی باغرا ن در جه ٤
٨ـولسوا لی ناوه بار کزا یی در جه٤ (علاقه داری مربوط مرکز ولایت، ریگك)

معارف :

تعداد مکاتب :

	لیسه	متوسطه	متوسطه مربوط لیسه	ابتدائیه مستقل	ابتدائیه مربوط ثانوی	ابتدائیه مستقل	یك معلمه	دومعلمه	مجموع
پسران	٦	٦	٣٧	١٤	٣٧	٤٧	١٦		١٣٦
دختران	.	.	١	١	١	١	١		٥

مکاتب مسلکی وتربیه معلم :

پسران	دختران
١	١

شفاخانه :(٢)

مراکز صحی :

١ـمر کز صحی ناد علی.
مو سسا ت صنعتی : فا بریکه رو غـــن نباتی.
ذخایر معدنی : نمك.
مطبوعا ت: روز نامه هلمند سال تاسیس ١٣٣٣

...

اخبار علمی

آلهٔ جدید برای دقیق ساختن انتی بیوتیک‌ها

برای سالیان دراز دواسازان جهان آله ی راکه بنام وسیله اندازه گیری وانداختن آب مقطر یادمیگردید برای ترکیب دوباره انتی بیوتیک ها استعمال مینمودند . اکنون یکی ازدواسازان امریکا آلهٔ جدیدی رابنام رکانستی تیوب طرح نموده که یك سیستم بسته وناشکن بوده ودرهر یك ازذخیره‌گاه آبی تمام جهان تطبیق شده می تواند .

باساس گفته مولداین آله روی کانستی تیوب مفکوره جدیدی رادر توزیع حجم دقیق ومعین آب مقطر بوجود آورده ودرعین زمان پاکی آنرانیز تضمین مینماید .

کجاوه های پاك کننده علف دریایی:

یك ماشین پاك کنندهٔ پارك ها وکنار دریا ها به بازار عرضه گردیده که نواحی ریگزار ازقبیل کنار سواحل، پارکها، میدان های بازی منازل راپاك مینماید . این ماشین قادر است تاتکه های اضافی کاغذ، چوب ، علف های بحری، تفاله های مواد وغیره را از زمین بردارد .

گرم کنندهٔ برقی اتوماتیك آب برای شاورها

این آله خیلی کوچك بوده وبه نل های عادی آب سرد ارتباط دارد. یگانه کاری راکه باید نیازمند آب گرم انجام دهد اینست که شیردهن آب گرم رادور داده وماشین رابدرجهٔ حرارت مورد ضرورت عیار نماید . کدام اتحاد وارتباط برقی بین آب وسیم مقاومت یاریزستانس وجود ندارد . تمام ارتباطات برقی پوشیده ومستور بوده وآله مذکور باسیم های برق زمینی مرتبط میباشد . این آله بصورت اتوماتیك آب رادر ظرف چند ثانیه گرم وتاوقتی که مورد استعمال قرار نگیرد هیچ برقی را مصرف نمی کند .

اتوفورگ عملیات یك نفری برا ی فلزات غیر آهنی .

درایالات متحده امریکا ماشینی طرح گردیده که میتواند صفحات فلزی غیر آهنی راازفلزات مذاب تهیه نماید .

ماشین مذکور توسط یکنفر بکار افتیده میتواند توته های فلزات رابرای قالب ریزی باهم یکجا نموده آنهارا بشکل پارچه ها و صفحات مسطح در بیاورد .

کشف آلهٔ جدید در جهان طب

درجمهوریت لیتوانیای اتحادشوروی دستگاه مافوق صوت بمقصد مشاهده وضعیت ارگان های پیوند شده ارگنیزم انسان ساخته شده است .

جراحان حالامیتوانندکه به کمك این دستگاه تغییرات خیلی کوچك رادر حجم کثافت وکم شدن نبض شریان های دوران خون ارگان های پیوند شده وغیره رابخود معلوم نمایند که ازاین طریق دررشته رادیو لوژی ایزوتوپی بمقصد معلوم نمودن عکس العمل های ارگانها استفاده موثرشده میتواند .

طیارات کوچك بدون پیلوت

طیارات کوچك میتوانند تاسی و پنج پوند سامان و وسایل الکترونیکی را انتقال دهند.

بال های بعضی ازین نوع طیارات شش تا هشت فت طول دارد ودراز ترین آنها هشتاد ویك فت است که میتواند سی ساعت پرواز کندوهفتصد وپنجاه پوند اموال را انتقال دهد.

سرعت بعضی ازین طیارات پنجاه وپنج میل درساعت بوده، در حالیکه یکتعداد دیگر میتوانند بیشتر از ۱۲۰۰ میل در ساعت سرعت گیرند.

طریقۀ جدید برای دفع اضطرابها

یك طبیب امریکایی معالجه جدید راانکشاف داده‌که برای دفع‌اثراتیکه باعث‌اضطرابهاووارخطائی هاگردیده ودرنتیجه لکنت زبان رابارمی آرد کمك موثرکرده میتواند .

داکتر موصوف میگویدکه روش جدید معالجه بالای ۵۲ نفر درظرف هفت سال اخیر تطبیق گردیده وسه ربع آنها درپایان معالجه قادربه سخن زدن روان وعادی گردیدند .

یخچال جدید

دریخچال های عادی سرد ساختن موادتوسط تبخیر مایع امونیاك صورت میگیردیخچال‌کوچك جدید دارای ترانزیستور ها بوده فا قــد موتورکامپریسوروما یعات تبخیرشونده میباشد.

این یخچال نظربه پرنسیب جداگانه فعالیت مینماید . جریان دایمی که ازسلسلۀ بطـری ترانزیستوری می گذرد حرارت رادر داخـل یخچال بایان می آورداگرما استقامت جریان راتغییر بدهیم (سوچ) آنرابعکس استقامـت بگذاریم عملیه برعکس اجرا گردیده وبطری گرم میشود. دراین نوع یخچال قطعا صدابگوش نمیرسد وبطور دوامدار فعالیت نموده میتواند.

آلۀ مخصوص برای پاك کردن حروف چاپی

بعضی اوقات اتفاق می افتد که تغییراتی جزیی درمتن مضامین‌چاپ شده آورده شود البته نمیشود که حروف چاپی راتوسط پنسل پاك تصحیح نمود یك کمپنی انگلیسی بـرای کمك به‌مصححین مطبعه یك‌آله جدید پـاك کنندۀ حروف چاپی را ساخته است این آلـه توسط ماشین کش کننده (ماننده‌موتور جـاروپ برقی) رنگ حروف چاپ شده راابتدابه پودر تبدیل وبعدآنرا تحت فشار جزب مینماید . ازاین آله بمقصد پاك‌کردن بعضی حروف غلط چاپی تصحیح گرافیك هاورسم ها وهمچنان برای پاك ساختن لکه های رنگ روی اوراق وصفحات کتابها کار گرفته میشود .

پوش های جراحی سلیکان برای کـاهش درد مریضان

پوش های نرم را برای‌سلیکان که میتواند درهریك ازآلات جراحی بکاررود در بـازار های جهان عرضه شده است .

این پوش هاکه بنام (سرجی پاز) یـاد میگردد دندانه های بسیار عمیق بـرای وارد نمودن فشار دارد. پوش هااکنون بطورعام در جراحی های داخل روده هاوامعا بکار رفتـه ومیتواند درديگر انواع جراحی نیز بکاررود .

پوش های انبوربه سایز مختلف و۱۳سانتی متر طول تهیه شده ومیتواند به اندازه هریك ازسامان جراحی قطع گردد. تحت شرایط خاص

میتواند بیشتر ازیکمرتبه مورد استفاده قرار گیرد .

ماشین کاملا اتوماتیك قطع کردن تیوب های شیشه ای ومیله ها

یك ماشین جدید قطع کردن قطر تیو ب های شیشه‌ای ومیله ها در بازار ها ی انگلستان ، فرانسه وجاپان عرضه شده است .

این ماشین منحصربه فردکه ۱۲هزار دالر قیمت دارد درآن هیچنوع حرارت بکار رفته دارای سرعت زیاد واتوماتیك میباشد . ماشین اشکال مختلف‌قطرهای‌تیوب‌هاومیله های دارای اشکال دایره مربع مثلث وشش ضلعی رابرای ترمامیتر ها قطع میکند .

دوشك مراقبت کننده

اطفالیکه قبل ازمیعاد معینهٔ تولد میشونددر هفتهٔ اول مراقبت بخصوص راایجاب میکنند . سیستم تنفس طفل دراین فرصت نمو کرده نمی باشد وامکان قطع شدن آن میسر است بادر نظر داشت این مشکل متخصصین جمهوریت فدرالی آلمان وانگلستان آلهٔ رابمیان آورده اند که درموقع ایستادن ویاقطع شدن تنفس علامات واشارات رامنعکس میسازد . دوشك به قسمت های مختلف تقسیم شده که توسط جریان خفیف برق (تر مستر) گرم میشود . حرکت تنفس طفل حرکت ضعیف هوارا دردوشك که برای سردکردن تر مستر درنظرگرفته شده است باعث میگردد .

توسط رادیو رادار زیرزمین دیده میشود .

یك کمپنی امریکایی (کالس پان)رادیو را اداری رادرین اواخر ساخته ا ست‌که‌توسط این آله قابل انتقال میتوان سوراخهای دیوار های کانکریتی واشیارا درزیر زمین مشاهده نمود. وزن این آله ۹٫۲ کیلو گرام است وعبارت ازقسمت مرسله میباشد که امپولهای کوتاه به فریکانس یك ملیون گرس تشعشع میدهد تشعشع دهندهٔ قیف مانند روی یک مسندبه درازی سه متر نصب است این آلهٔ قابل نقل ازارتفاع یکمتر قا در است که تغییرات ساختمان خاصیت کیمیایی زمین و اشیای فلزی رادردیوارهای کانکریتی وجاده های کانکریتی نشان بدهد .

میکروفون گوشکی

بخاطر اینکه درمواقع قالمقال وشرایط دشوار این امکان میسر شودکه آواز ویانطق‌شخصی درفیتهٔ ثبت یادرفضا بدون ارسال موانع صوتی دیگر پخش گردد ازمیکروفون میناتوری که به‌دهن ناطق نز دیك گذاشته میشود استفاده میشود . (اینگونه میکروفون هارامی توان دربسیاری از عکسهای کیهان نوردان مشاهده نمود .)

ابتکار درتلویزیون

کمپنی (سونی) جاپانی یك تلو یزیون رنگه خوردکه قطر پردهٔ آن‌کمتراز ۱۳ سانتی ووزن آن درحدود ٦کیلوگرام است ساخته است در ساختمان این تلو یزیون رنگه خورد سه سیستم ٥٥ ترانزستوری و٤٥ دیود استفاده شده است . تصویر روی پرده بصورت (اتومات) عیار میشود .

ناقل پلاستیکی نور

در کمپنی تخنیکی جمهوریت دیموکراتیک آلمان به تولید هادی نور پلاستیکی باضخامت از۲ تا۵ر۳ ملی متر آغاز نموده است . هادی ازتارهای زیاد شفاف که ازپلاستیك مایع شده بدست می آید مرکب است .

آتش افروز گاز

یکی ازفابریکه هاآتش افروزبرقی آلهٔ جدید رابرای اجاق های گاز تولید نموده است . وقتیکه دکمهٔ فعال ساختن فشار داده شود بکمك فنر سوزنی بالای کرستل ضربه وارد میکند ودراطراف آن طاقتی بوجود می آید که بعداتاده هزار ولت بلند میرود . از انجام آتش افروز جرقهٔ تولیدمیشود . این نوع آتش‌افروز هادرپولیند تولید ونسبت به آتش افروز هایی که بابطری کار میکند مصئون تراست .

استفاده ازاشعهٔ لایزردرامورویلدنگ

اخیرا دانشمندان چکوسلواکیا تجربه مهمی درساحه ویلدنگ نمودن فلزات به عمل آورده ودرشهر بوهیما بااستفاده ازاشعهٔ لایزر سه تجربه راطور جداگانه انجام داده اند .

اشعهٔ لایزر توسط یك دستگاه‌کوچك‌کمپیوتر کنترول شده ودردوفر یکونس جداگانه گراف فعالیت ویلدنگ روی نوار ثبت گردیده است.

پیچکاری بدون سوزن

برای تداوی مریضان هدف عمده داخل نمودن ادویه زیر پوست یاداخل عضله است که تاالحال توسط پیچکاری تزریق میشد . داخل شدن سوزن بالای مریضان اغلبا تاثیر سوء نموده وحتی بعضی مردم حساسیت دارند، فعلااین کار دراکثر جاها توسط آلهٔ تفنگچه مانندی صورت میگیرد که سوزن لازم ندارد باین ترتیب که ادویهٔ تزریق شونده داخل آلهٔ تفنگچه مانند گذاشته شده دریك لحظه بافشار فوق العاده زیر پوست داخل میشود درحالیکه مریض حس نمی کند .

وسیلهٔ جدید برای مریضان

متخصصین طبی برای‌مریضان‌فلج‌وسیله‌ای‌ساخته اندکه برقی بوده ومریضان توسط آن همه جارفته میتواند . این عراده توسط فابریکهٔ (مسیر) جمهوریت آلمان فدرال ساخته شده‌که درجاهای هموار وناهموار بالا وپایان از زینه هاوخلاصه درهمه جاگشت وگذار کرده میتواند ومریضان فلج راازکمك دیگران بینیاز میسازد.

دست شوی اتومات .

بمجردیکه دست تانرا زیر شیر دهن ببرید آب خودش شروع بریختن میکند در حالیکه بعداز دورکردن دست هاآب دیگر نخواهدریخت.

ریختن وقطع شدن آب ذریعه آلهٔ الکترونیکی کوچکی اداره میشود . هرگاه دست هادر زیر شیردهن آن قرار گیرند ساحهٔ مقناطیسی آله الکترونیکی راقطع میکنند آلهٔ مذکور فورا به کار افتاده جلو آب بازمیشود وبمجرددورکردن دست هاازساحهٔ مذکور ساحه مقناطیسی دو باره برقرار گردیده وآب راقید میسازد .

آلدیت

آلدیت آله ایست که در انستیتوت‌کیمیاوی شهر پراگ ساخته شده وبرای معلوم نمودن مقدار الکول درخون استعمال میشود . لازم

نیست برای این مقصد خون راگرفته وتجزیه نمایند فقط کفایت میکندکه شخصی معتاد به الکل بداخل نل آلهٔ مذکور نفس بکشد و در همان لحظه عددی روی صفحه روشن می شود که فیصدی مقدار الکول خون رانشان میدهد .

رولر های جدید برای سکی بازان

یکی از تصد یهای ساختمانی چکوسلواکیا رولرهای جدید رابرای علاقمندان ورزش سکی طرح کرده‌که دارای سه حلقه ای فلزی بوده‌که کف پاهای ورزشکاران راپیوسته همـــوار و متوازن نگهداشته ازلغزش جلوگیری مینماید .

به عقیده ورزشکاران چکوسلواکیا این نوع رولر رامیتوان درسایر ایام سال نیز استفاده کرد .

کنترول عملیات امور فلزی توسط کمپیوتر

باانکشاف روش های جدید علمی اکنـو ن درجمهوریت اتحادی‌آلمان درساحه کنترول‌امور فلزی بیك پیمانه بزرگی ازوسایط کمپیوتر استفاده شده است دانشمندان امور فلـــزی آنـکشور بـرای نـخستین بـار دریـکی‌از فابریکه های فولاد سازی شهر (زست فال) درتعیین واندازه گیری قطر، طول، عرض وسایر مقیاس های لوله های فلزی ازیکنوع دستگاه کمپیوتر کارگرفته است . پس ازآنکه دستگاه فعال گردد تحت یك فریکونس جداگانه طرز عملیات وسایط الکترونیکی روی نوارمخصوص ثبت وبعدازآن توسط یك عدسیهٔ تلویزیونی مورد ارزیابی وبررسی قرار می‌گیرد.

به عقیدهٔ دانشمندان امور فلـــز ی شهـــر هامبورگ درصورتیکه درساحهٔ کنترول امـــور فلزات بعدازین ازدستگاه های خودکار و به خصوص آلات ووسایط کمپیوتری کار گرفتـه شود یقین است درساحهٔ پروسس تولیـدات فلزی وعرضه کردن بوقت آن به‌مارکیت های فروش انقلاب بزرگی رونما خواهد گردیـد . برطبق یکی ازراپور های این دانشمندان قرار است تااواسط سال (۱۹۷۵) یك سمپوزیوم بین‌المللی پیرامون تحقق یافتن میتود های جدید علمی درساحهٔ ذوب وپروسس فلـزات درشهر (ایسین) واقع درجمهوریت اتحـــادی آلمان برگزار شود .

از زلزله جلوگیری میشود

درسیارهٔ زمین هرپنج دقیقه یك زلزله روی میدهد وهرسال معمولا (۹٤) زلزله با نیروی مخرب ازهشت تاده درجه وقـــوع می یابد تلفات وزیانهای حاصله بسیار زیاد است . مثلا زلزله سال ۱۹۲۳ درتوکیو برای جاپان دوبار گرانتر ازجنگ روس وجاپان (سالهـای ۱۹۰۵ــ۱۹۰٤) تمام شد، صد هزار نفر کشته شدند سی ودوهزار نفر زنده سوختند وبیش ازچهل وسه هزارنفر مفقودالاثر وصد هزار نفر زخمی ومجروح شدند .

بسیاری اززلزله شناسان راه نجات ازاین بلیه رادر پیش بینی وقوع زلزله می دانند . آنها تغییرات حاصله در قشر خارجی زمین را زیر نظارت می گیرند شیب های سطح زمین وهمچنین تغییرات حاصله در میدان هـــای مقناطیسی راموردِ مطالعه قرار ونوسانات تمرکز دادن رادر آبهای معدنی ثبت مینمایند . برخی هانیزبه حساسیت فوق‌العاده بعضی ازجانداران

اعتقاد زیادی دارند . مشاهده شده است که سگها، غازها، مارها، مارمولکها و انواع معین ماهیها نزدیکی وقوع سانحه راحس میکنند .

ولی ممکن است تادها سال دیگرهم زلزله شناسان نتوانند به این سه پرسش پاسخ دهند که: چه وقت درکجا وباچه نیرویی زلزله وقوع خواهد یافت ؟

عدهٔ ازمتخصصان علاوه برایجاد ساختمانهای مقاوم دربرابر زلز له شبکه وسیع تاسیسات علمی وپژوهشی ایجاد کرده اندکه در ایـن زمینه بتحقیقات می پردازند .

مثلا درالما تا مرکز کازاخستان یك منطقه ژئودینا میك ایجاد شده است.این منطـقه درفاصله خیلی نزدیکی ازکانون زلزله واقـع درشاخه های جبال زالیسکی الاتائوقرار دارد شبکه ، کوچکترین تغییرات و حرکات پوست خارجی زمین راثبت وخطرناکترین مناطـق‌شهر راتعیین می نماید. برطبق محاسبات زلزله شناسان نصف اراضی آن مربوط به منطقه نه درجه‌ای وبقیه‌مربوط به منطقه ده درجـــه ای است .

تحقیق پیرامون تاثیر امواج انفجارات زلزله روی ساختمانهااستقامت عمده فعالیت انستیتوی علمی وزیوفیزیـــك و زلزلـــه شنـــا ســی مهندسی لنیناکان (در ارمنستـــان) راتشکیـل میدهد .

دراین انستیتوت يك‌سكوی زلزله شناسی بامحرك الکترو مقناطیسی ساخته شده کـــه روی آن میتوان ضربه های زیرزمینی رابوجود آورد. این امرامکان میدهد که تاثیرزلزله ها رادرانواع مختلف ساختمان هابادقت زیادتعیین وتاثیرعوارض محل راروی شدت زلزله معیـن کرد. دانشمندان باانجام آزمایش هایی رو ی نمو نه های بزرگ، مقیاس خانه های مسکونی چنداشکو به وتاسیسات صنعتی ،توصیه‌های لازم رابرای سازندگان تهیه میکنند .

زلزله خیز ترین مناطق اتحاد شوروی در تاجکستان قرار دارد .

دراراضی تاجکستان ضربات زیر زمینـــی ضعیف تقریباهرروزه ضرباتمتوسط (بیش‌از٦تا ٧گره) درهرچندسال وضربات مخرب و فاجعه آمیز درهر چند ده سال یاصدسال یکبار ثبت میشوند . بهمین جهت هم انستیتوی ساختمان های مقاوم دربرابر زلزله و زلزله شناســی اکادمی علوم جمهوری شوروی سوسیالیستی تاجکستان که یکی ازبزرگترین مراکز زلزلـه شناسی آن کشور میباشد درآنجا ساخته‌شده است .

دایره مهندسی‌وزلزله سنجی این‌انستیتوت‌نه فقط روی انواع گوناگون ابنیه نظارت دایـــم برقرار می‌کند، بلکه‌نمونه های ساختمان‌آینده رانیز درمحوطهٔ مخصوص مورد آزمایش قـرار میدهد .

بعقیدهٔ يك عضو اکادمی علو م تاجکســتان مناسبترین نوع ساختمان برای منطقه زلزلـه خیزخانه باطبقهٔ اول انعطاف پذیراست . این نوع خانه هاروی ستونهای بتونی قرارمیگیرند دورتناوب نوسانات آزاد خوداین خـانه هـــا معمولا يك ثانیه است درصورتیکه خطرناکترین نوسانات دارای دورتناوبی ۱ر۰ تا۳ر۰ ثانیه میباشند ولی خانه باطبقه اول انعطاف پذیر يك نقص دارد وآن اینست که تحمل این‌نوع

خانه هادرمقابل نوسانات کم بساط خوب‌نیست. ازاینگونه زلزله هانیز در تاجکـــستان روی میدهند .

اکنون در ساختمانهای صنعتی ومسکونی‌در بخش های زلزله خیز شیوه های نوی بکار برده میشود .

بکـا ر بر د ن کمر بنـد هـــای ضد زلزله بین طبقات وغیره کــــه استحکـام ساختمان هاومقاومت آنهاراحتی درمقابل زلزله های نیرومندتامین میکنند در سال ۱۹٦۸ در شهر عشق آباد (مرکز جمهوری ترکمنستان) که ۲۵ سال قبل ازآن درمعرض سانحه زلزله شدید قرار گرفته بود زلزله‌ای بشدت هفت گره روی‌داد. ولی حتی یك خانه هم درشهر آسیب‌ندید، چون درساختمان شهر جـدیـد دستورات زلزله شناسان درنظر گرفته شده‌بود. بناهای باارماتور فولادی ازلحاظ مقاومت نتایج خیلی خوب دادند .

شخصیت شناسی ازروی ورقهٔ تایپ

انقلاب صنعتی پا یه های هنر گرافولوژی هنری‌که کرکتر ورویه یك فردازروی دســت نویسش شناخته میشود دگرگون نمود .

امروزکه عصر نوشته های تایپی است در غرب حرفه دیگری بمیان آمد، بنابه‌نوشته‌های فیگاروچاپ پاریس اشخاص پیداشده اند که ازروی شیوهٔ تا یپ یك شخص مثلا تماســـس سنگین، تیز آهسته‌ویاغیر منظم‌انگشتان برکلید های ماشین تایپ می توانند به انرژی محبت بدبینی ، مهربانی، غرور، ریاکاری آن نفر پی ببرند .

آنهامی گویند که غلطی در نقطه گــذاری علامه حرص ، طمع وعدم احساس‌مسئولیت میباشد .

کمپیوتر برای ترمیم موتر:

برای سالهای زیادی ازکمپیوتـر تنها در ساحهٔ هوانوردی ، فعالیت های‌کیهانی‌وماشین های که ساختمان آنها بسیار مغلق وپیچیده بود استفاده بعمل می آمد .

اما فولکسواگون اولین موتری بود که در ترمیم آن ازکمپیوتر استفاده بعمل آمد. اکنون یکی ازکمپنی هائیکه سامان وابزار مورد نیاز هوانوردی راتولید مینماید یکنوع کمپیوتربنام اتوسینس به بازار عرضه نموده است .

ازین کمپیوتر در تشخیص نواقص هر نوع موتری ازمودلهای سال ۱۹٦۹تا۱۹۷٤ پرداخته میشود .

اتوسینس نه‌وظیفه اساسی راانجام میدهد ، نخست آنکه ماشین موتر راتحت بررسی‌قرار میدهد، بعدا نتایج‌حاصله‌رابایادداشت هائیکه درحافظهٔ آن درج است مقایسه مینماید که‌کدام قسمت های ماشین وظایف خودراصحیح انجام ودرکدام حصه نواقصی وجود دارد.در مرحلهٔ سوم کمپیوتر یك ورقه معاینهٔ موترراداختیار مالك آن قرار میدهد که درآن معلومات عمومی دربارهٔ موترمذکور درج میباشد همچنان درین ورقه تذکررفته‌که کدام قسمت ها عیار ویـــا ترمیم ویا عوض گردد.

یك‌کمپیوترکوچك دستی نفر میخانیك راموقع میدهد تابا کمپیوتر صحبت وازاو بخواهد تـا

به معاینهٔ اختصاصی موتر بپردازد و شکایات مالك آنرا به کمپیوتر بگوید.

کسیتها حافظهٔ کمپیوتر برای هر سال تجدید میگردد . صاحبان این سیستم کسیتهای مذکوررا باقیمت نازلی بدست آورده میتوانند. دستگاه اتوسینس درحدود هفت هزار دالر ارزش دارد .

سیستم جدید تیلفون

یك شبکهٔ مواصلاتی یکنوع تیلفون جدیدراکه بنام (دوال ـ فون) به بازارعرضه نموده است . تیلفون جدید دارای مزیتهای زیادی نسبت به تیلفونهای عادی میباشد .

(دوال ـ فون) این امکان رافراهم میسازد تاشخص ازخارج وداخل سیستم مذکور به مخابره بپردازد درموقعیکه تیلفون مصروف است هیچکس دیگری نمی تواند در لین مذکور مداخله کند .

سیستم مذکور دارای بلند گویی است که موسیقی گوارایی مینوازد اشارات خطر از خصوصیت های دیگر (دوال ـ فون) میباشد .

مخابره کننده میتواند به شخص مسئول دستگاه تیلفون کند وبرایش بگوید تا پارچه موسیقی برایش نواخته شود .

نتیجهٔ عمومی که ازین سیستم جدید حاصل میشود اینست که برای مشتری اقتصادی میباشد این دستگاه خصوصا برای شرکتهای تجارتی که دارای پنج تاسی وپنج لین تیلفون باشد سهولتهای فراهم میکند .

باران ارزان برای زمین های زراعتی

بنابر کنجکاوی های علمی، دانشمندان قادر شده اند به پیمانه وسیع وتجارتی ازباران به طریق مصنوعی استفاده نموده، مقابل خشك سالی هامبارزه نمایند .

درحقیقت لابراتوار های جدید تولید باران بذات خودخیلی بسیط وساده میباشد . اکثرا عملیه تولید باران یادانه پاشی ابر هاازمیدان های کوچك هوایی فعالیت نموده و میدانهای مذکور متشکل ازیك یادو هنگر فلزی، یك رینوی ناهموار ویك تریلرمعهٔ تجهیزات رادار که درحصهٔ فوقانی تجهیزات مذکور یك صفحهٔ بزرگ (رادار) دورانی قرار دارد میباشد . درتمام طول فصل دستگاه رادار مذکور درطول ۲۴ ساعت جهت دریافت علایم ابرهای بارانی درفضای مجاور منطقه کنترول میشود .

به مجردیکه یك علامهٔ ابربارانی توسط دستگاه رادار دراتموسفیر کشف گردد شخص موظف دستگاه رادار به پیلوت طیاره تیلفون نموده ومتعاقباپیلوت بفضا پرواز نموده ابر مذکور پائین می آورد .

دردوجناح طیاره جنراتور ها ومواد جامد قابل احتراق باکرستلها یا بلورات مرکب مخصوص دانه پاشی ابرهاکه عبارت ازایوداید نقره میباشد وصل گردیده است . در نقطه مناسبیکه علایم بر بارانی دانه پاشی میشود موجودیت رطوبت وبادها عوامل قاطع محسوب میگردد پیلوت طیاره کرستلهای ایودایدنقره راازطیاره رهامی نماید وکرستلهای مذکور در بین ابرها افتیده وپراگنده میشود . همینکه کرستلها یابلورات مذکور سرد گردید رطوبت رابه خود جذب نموده دراکثر حالات رطوبت مذکور درظرف سه الی پانزده دقیقه بقطرات

باران مبدل وبه زمین سرازیر میشود . قرار اظهار داکتری بروکرمالك کمپنی باران سازی داگونای جنوبی باران رانمی توان در هرنوع ابرهاتولید نمودبلکه برای تولید باران بـــه پیمانهٔ تجارتی موجودیت علایم ابر هـــــای مخصوصی بارانی شرط مهم میباشد .

قرار نظریهٔ دانشمند مذکور امسال حکومت داکوتای جنوبی یك اعضاریه یك ملیون دالر رابرای پروگرام تغییرآب وهوا تخصیص داده که پروژهٔ مذکور دوسال قبل روی دست گرفته شده بود. همچنان پروژه مشابه‌ولی‌ارزانتری ازطرف حکومت دریوتاسردست گرفته شـده است .

درعدهٔ زیادی ازایالات ونواحی زراعتی‌امریکا صدهاکمپنی جهت مبارزه باخشك سالی وتزئید حاصلات زراعتی باران مصنوعی تولیدمینمایند.

ترانزیستور خود کار

یکی ازمهندسان فرانسوی آلهٔ ترانزستوری اختراع نموده‌که رادیو راطور اتومات وقت‌نشر اخبار روشن وهنگام ختم خاموش می نماید .

رادیو های به این وسیله مجهزاند هیچگونه فرقی بارادیو های عادی ندارد فقط یك دکمه زیادی که مربوط به‌این آله است درآنهانصب شده است .

این ترانزستور ازطریق استیشن فرستنده هنگام نشر اخبار بکار ودرختم آن خامـــوش میشود . درحالیکه اکنون برای شنیدن اخبار شنونده ناگزیر است قسمت های دیگری از پروگرام های رادیو راهم بشنوند . مخصوصا برای دانشمندان واهل مطالعه که جزبه خبرها به پروگرامهای دیگر ضرورتی ندارند و خود این آله خودکار تسهیلات فراوانی پیش کرده است .

باران مصنوعی وراکت های ضد ژاله

درسالهای اخیر برای خاموش ساختن حریق مدهش جنگلات دراتحادشوروی ازباران هـای مصنوعی استفاده بعمل می آید این طریق‌جدید خاموش ساختن آتش بزرگ جنگلات از طرف دانشمندان انستیتوت‌علمی تحقیقات جنگلداری لیننگراد واسیر واتور عمومی ژیوفزیکی ویکوه باهمکاری‌کارکنان موسسه هوایی محافظه‌جنگلات درسال ۱۹۷۰ تهیه گردیده است .

دریکی ازمناطق جمهوریت (اتحاد شوروی) جنگل‌انبوهی که دارای ساحه وسیع بودحریق گردید وقتیکه هواشناسان راجع به آمدن ابر های غلیظ درمنطقه خبردادند طیاره مخصوصی باآن صوب پرواز کرد در ارتفاع ۳۸۰۰ متر متخصص هواشناسی بدنـــوی و پیلوت اول مشاهده آمدن ابر راکشف کردند.ابر مذکور مانند صخره بزرگی به نظرمیرسد وتا ارتفاع ۵۰۰۰ متر ابر مذکور بلندشده رفت واشخاص موظف باید ابرمذکور راتحت حملـــــه قرار میدادند وقتیکـــه طیاره بارتفاع لازمه رسیـد متخصص هواشناسی بدنوی طیاره انداخـــت ارکت رابالای راس ابرشروع کرد دریك مدت بسیار کوتاه زیادتر از ۱٤۰ فیر صورت‌گرفت ودرنتیجه آن درحدود ٦٥ـابر تهیه گردید و پانزده دقیقه بعدازآن دربالای جنگل حریق‌شده دریك ساحه وسیعی باران شدید بارید گفته میتوانیم که درجریان سالهای گذشته بکمـك

بارانهای مصنوعی در حدود شصت حریـــص مدهش که ساحه ۱۲۰ هزار هکتار رادر بـر میگرفت خاموش ساخته شده است مقدارآبیکه ازیك ابرپایان می افتد مربوط به قدرت آن بوده وبطور متوسط به ٤٠ـالی ٦٠ هزار تـن میرسد ، نظربه عقیده یکعده دانشمندان‌اتحاد شوروی وقتیکه یك ابرغلیظ و بـــزرگ اش چارچ میشود ابرمذکور به تدریج کتله هـــای جدید رطوبت را جذب کـرده وآنـرا تصفیه، ودرنتیجه آن درزمین مقدار زیاد آب نسبـت باندازه اولیه بزمین فرود می آید اگرمابدانیم که ابرهای تولید کننده ژاله چه قسم بوجود می آیددر آنصورت می‌توانیم بطور موثردربالای ژاله‌که‌برای زراعت مضراست حمله کنیم‌اکنون اقدامات وسیعی‌برای‌مبارزه باحادثات غیرناگوار که دربالای زراعت تاثیرمنفی دارد جریان دارد البته هریکی ازشما می دانید کـه ژاله چقدر خسارات زیادی رابرای زراعت بارمی آورد .

درساحات ضدژاله‌دستگاه های دید رادیویی نصب میگردد این دستگاه هاتامسافات ۳۰۰ کیلو متر موجودیت ابرژاله دار راکشف میکند بکمك دستگاه های را دارکوردینات‌ابر ودرجه ژاله دار بودن آنرا تعیین می نمایدخواص ابر ژاله دار بسیاربه سرعت تعیین گردیده وبه محل قومانده بدون معطلی اشاره خطر ارسال گردیده به جزوتامهای‌توپچی ویاراکت‌قومانده داده میشود اگر ابر مذکورقوی بوده وتاارتفاع ٥ کیلو متر قرار گرفته باشد در آنصورت به تحت آن راکت پرتاب میگردد واگر ارتفـــاع ابربسیارکم بوده وبسیارقوی نباشد درآنصورت ازقطعات توپچی بالای آن فیر می گردد راکت هابعداز پرتاب وبه وسط ابر رسیده ذریعـــه پاراشوت آنرا پائین آورده ودرین مدت مواد کیمیاوی فعالیت خودرا شروع می نمایند .

بعداز چند دقیقه ابر مذکور بزمین قطرات باران راارسال می دارد فعالیت های تحقیقاتی درمحافظ ازژاله دریك ساحه وسیعی به شدت جریان دارد دستگاه های پرتاب راکت وتوپچی های ضدژاله باگذشت زمان ساحه استعما ل زیاد راپیدا کرده ومی کنند حتی فعلا میتوان ضایعات وتلفات رابصورت عمومی از ژالـه چهارچند تقلیل داد این راهم باید یاد آور شویم که دوسه سال قبل ضایعات وتلفـات زراعتی ازاثرباریدن ژاله (درحدود دو هـزار ملیون افغانی) سالانه میرسید .

ساحه محافظ زمین های زراعتی از ژاله در پلان پنجساله هشتم اتحاد شوروی ازیك تا ۳ملیون هکتار زیاد گردیده بود .

ودرپایان پـلان پنجساله نهم (ختم ۱۹۷۵) ساحه این زمین های زراعتی به ٥ـالی ٦ملیون هکتار می رسد .

وسیله ای جدیدی برای شناخت مقناطیس

چندی قبل دانشمندان ومحققان فنی پوهنتون (گین) درانستیتوت کیمیای انورگانیك‌دستگاهی رابکار انداخته اند که بااستفاده ازآن میتوان حتی دردرجات ۲۷۰سانتی‌گراددرفضا موجودیت مقناطیس‌رادرهمه‌موادتشخیص دادودانست‌که در کدام درجه‌حرارت یکماه معین‌به‌مقناطیس‌تبدیل میگردد وبهمین منظو ر دستگـاه ساخته شده پیوسته میتواند درجه حرارت را تغییردهد .

این دستگاه که بنام ترازوی مقناطیسی یاد گردیده درمدت تقریبا دوسال ساخته شـــده

است برای سرد کردن آن از هلیوم‌میاستفاده میگردد که‌بصورت مایع درمی آید مقدار مواد مورد آزمایش خیلی اندك است بدین صورت ترازوی ساخته شده میتواند به نسبت یک بریك میلیونم تمرکز آهن را اثبات کند. بدینتر تیب تحقیقات این انستیتوت برای صنایع کامپیوتر سازی تلویزیون خیلی ارزنده است زیرااین نوع صنایع نیاز بمواد محتوی مقناطیس به بهای مناسب دارند . ضمنا بااین نوع تحقیقات ممکن است موادی‌که در حرارت های‌کم خاصیت مقناطیسی می یابند جانشین کوبالت آهن ویانیکل شوند .

لایتریکه از آفتاب نیرومی گیرد

یکی از کار خانجات معروف آلمان فدرال موفق بساختن لایتری گردیده که نیروی اشتعال خودرااز آفتاب حا صل می نماید . لایتر جدید دارای سلولهای خورشیدی است که نوررابه انرژی الکتریکی تبدیل مینما ید ودارای یك باطری کوچك ترانزیستوری فولادی است‌که انرژی بدست آمده راذخیره میکنند وهمواره لایتر راآماده استفاده نگاه میدارد .

این لایترجدید که بنام (اسولارتروینك) اسم گذاری گردیده است هرباری که بطری پرمیشود درحدود یکهزاروپنجصد بار روشن میشود .

ریزش موی سروارتباط آن باسید معده .

آخرین نظریه‌ای که درباره علت ریزش‌موی سر، از طرف دانشمندان ابراز شده است اظهار نظر داکتران آلمانی است . آنها ثابت کرده‌اند ریزش موی سر بعلت کمی ترشح اسید معده است .

به عقیده این داکتران موقعی که ترشح‌اسید معده کم میشود سوء هاضمه بوجود آمده و مواد غذایی لازم برای بدن باندازه کافی جذب نمیشود ودر نتیجه اختلالی درتولید و رشد ونموی موی سروناخن انگشتان دست وپاپیش می آید .

بنابراین درمراحل اولیه ریزش موی سر ، بایدکاری کردکه ترشح اسید معده بحالت عادی خود برگردد وباید داروهایی مصرف شود که اسید معده رازیاد کند. بعلاوه‌خوردن سبزیجات زیادمورچ‌سبز وآب‌جونیزدربرطرف کردن ریزش موی سر موثر است.

شیرمادر محتوی میلیونهاکرویات سفیداست

این کرویات هابه بدن طفل نیروی دفاعی درمقابل بیماریها رامیدهند :

دانشمندان بیوشیمی دا نشگاه تکزاس پس ازیکرشته تحقیقات این نظریه را ثابت کردند که شیر مادر تنها موادغذایی لازم برای رشد بدن رابه طفل نمیدهد، بلکه این شیر حامل مقدارزیاد ازکرویات های سفید بدن مادراست که باوارد شدن دربدن کودك، اورا در مقابل بیماری های مختلف مصئون میکند در حقیقت درماه های اول تولدکه بدن کودك هنوز آماده برای مبارزه بابیماریها نشده است بدن مادر گلبول های سفید خودرا همراه با شیربه بدن طفل میرساند واین کرویات های سفید بدن مادر تاموقعیکه کروبات ها ی سفید کودك باندازه کافی فعال شوندوظیفه دفاعی درمقابل میکروب های مختلف راعهده دار می شوند

وبهمین جهت است کودکانی که درماه هـــال اول تولد ازشیر مادر محروم میمانند بدنشان استعداد ابتلابه‌بیماری های مختلف را پیـدا می کند .

نفوس جهان بیش ازچهار ملیارد

هرسال (۹۰) ملیون نفر برجمعیت جهـان اضافه میشود :

تحقیقاتی‌که دانشمندان جامعه شناس جهان کرده اند نتیجه حیرت انگیزی دارداین‌تحقیقات نشان میدهد که خیلی سریع ترازآنچه انتظار میرفت جمعیت کره زمین درآغاز سال ۱۹۷٤ ازمرزچهار ملیارد نفرتجاوز کرده است و هر ساله متجاوز از (۹۰) میلیون نفربر جمعیت جهان افزوده میشود دانشمندان تصور میکردند که افزایش جمعیت جهان سالانه حداکثر (۷۵) میلیون نفرخواهد بود، ولی حالامعلوم شـــده است که حساب آنهادرست نبوده وافزایش جمعیت تقریبا غیرقابل کنترول شده است . بدین ترتیب تردیدی نمیتوان داشت که تـــا چند سال آینده ، دنیامواجه باکمبود شدیـد موادخوراکه خواهد بود .

قرص هایی که ازفساد دندان جلوگیـــری میکنند .

درآینده نزدیك میتوان باخوردن قرص هایی که ازفاسدشدن وریختن دندان ها جلوگیری کرد .

این قرصها که هنوز مواد متشکله آنهافاش نشده‌است ولی ظاهرااز انواع ویتامین ها ومواد دیگر تشکیل شده اند، درهرماه یکی دوباربابد استعمال شود وباخوردن آنها دندان های‌انسان ازفساد مصئون میماند .

این قرص هاهم اکنون درآزمایشگاه هـای امریکا درمورد عده زیادی بیماران آزمایش‌شده است واز (۱٦۵) نفرکه بادندان های خـــراب وپوسیده این قرص هارا خورده اند (٦۵) در صدشان بکلی معالجه شده اند و(۲۳) در صد دیگر نیز بهبودی نسبی یافته اند .

این قرصها تاکنون عوارضی نداشته وبرای سلامتی بهیچوجه زیان آور نیستند .

طیاره جدید برای کوهنوردان

جبال همالیا وقلل مرتفع آن باآنکه تسخیر شده اند. معذالك بسیاری ازقسمت های آ ن باقیمانده است که بعلت دشوار بودن راه ها، کسی پایش به آنجانرسیده است اما یـــك کوهنوردفرانسوی بنام (میشل‌پیسل) وسیله‌ای اختراع کرده است که باآن میتوان تمام ایـن کوه راگردش کرد واز نزدیك آنرامشاهده‌کرد، این وسیله ایست شبیه هلی کوپتر با این تفاوت که بجای پایه هایی‌که روی آن هلیکوپتر فرود می آیداین وسیله جدید دارای چندکیسه پراز باداست وروی ا ین کیسه ها بـــادی مـی‌نشینند این طیاره کوچك روی هـرزمین وتخته سنگ ناهمواری میتواند فرود آیـــد و تعادل خودرا حفظ کند .

بعلاوه بااین طیاره درصورت لزوم میتوان روی رودخانه هایادریاچه هانیز فرود آمد وا ازکیسه‌های بادی‌بعنوان یك قایق استفاده‌کرده.

این وسیله خیلی سبك است میتوان‌قسمت های‌آنرا ازهم به‌آسانی‌جداکرد وقطعات مجزأ رابادوش حمل کرده وبه ارتفاعات برد ودر آنجا

بهم متصل ساخت ومورد استفاده قرار داده و ازارتفاعات مختلف به نقاط صعب العبور وغیر قابل عبور کوه هاودره هارفت، وتاارتفاع پنج تاده متری کوه هاپرواز کرد وازاین ارتفاع کم بخوبی همه چیزرامشاهده نمود .

ساعت هایی که بانور چراغ کار می کنند

نخستین ساعت های دستی که باتبدیل انرژی کار میکنند وارد بازار شد .

این ساعت هاانرژی حرارتی وانرژی نورانی راتبدیل به انرژی مکانیکی کرده ودر حقیقت باهمین انرژی کار میکند این ساعت هادارای دوبطری کوچك هستند که هربطری ازیك ناخن انگشت دست بزرگتر نیست واین بطری ها نورچراغ ونورآفتاب راگرفته آنهارا تبدیل به انرژی مکانیکی کرده ، چرخ های خودرابحرکت درمی آورد .

این باتریهای کوچك درحدود (۵۰) سال تمام کار میکنند وساعت جدید نیز تقویم دار است وغیرازساعت روز وماه وسال رادر آ ن میتوان خواند وتاسال (۲۱۰۰) رادر صفحات آن پیش بینی کرده اند این ساعت به قیمت زیاد تمام میشود .

یك کشف جدید درساحه زراعت

دستگاهی راکه متخصصان صوت در اتحاد شوروی ساخته اند . حرکت تقریبا بی صدای حشراتی راکه به محصول غلات آسیب میرساند هفت هزار بار تقویت می‌کند دستگاه جدید که (دسپکتروگرامهای صوتی) نام دارد قادر است که درظرف چند ثانیه آفات مختلفه را کشف وانواع آنهاراتشخیص دهد .

تابزودی اقدامات مفیدی برای ازبین بردن آنها اتخاذ گردد درگذشته انجام این کار ها وقت زیادی میگرفت ومستلزم کارتوان‌فرسابا میکروسکوپ بود .

دستگاه جدید صوتی باموفقیت از عهده آزمایش برآمد واکنون دراختیار مراکز بزرگ تحویل غلات وسیلوها گذارده شده اند .

زمین سنگینتر میشود

چندی قبل دانشمندان انستیتوت کیمیازمین شناسی وکیمیای‌نیلتیك‌وزنادسکی واقع‌دراتحاد شوروی نظریه داده اندکه هرساله یك تا دو ملیون تن گرد وغبار کیهانی بر روی کره‌زمین رسوب می‌کند آنها ضمن تحقیقاتی در یــن موضوع اضافه کرده اند که شد ت رسوب عناصر کیهانی درسطح کره زمین ظرف پنج صدمیلیون سال اخیر تغییری نیافته است درطی این مدت کره زمین معادل بیش از یك ملیون تن سنگینتر شده است لیکن این‌مقدار درمقایسه باوزن پوسته زمین بسیار ناچیز است .

کشف تازه ای برای رفع گریپ

چندی قبل درکشور شوروی دکتوران برای رفع بیماری های گریپ فارانژیت وسنیویت معالجه بوسیله اشعه ماورا بنفش را تجویز کردند .

این عمل معمولا در شرایط شفاخانه با استفاده ازدستگاه ها ی نسبتا بزرگی انجام میگیر این دستگاه ظاهرا شبیه تفنگچه‌است وبافشار دادن دکمه ای بکار می افتد ساده بودن دستگاه به بیماران امکان مید هد که

معالجه راشخصا بدون کمك دکتور در منـــزل انجام دهداین کار مخصوصا درموارد شیـــوع گریپ فوق‌العاده پرارزش است .

تکنیك جدیدی در علم طب

پروفیسور گاساو آلمانی برای کشف زود هنگام اماسهای پروستاش رو ش نوینــــی ابداع نموده اند .

روش جدیدکه درکلینیك دیاگنوستیك عملی شده است استفاده ازعکس برداری مافوق‌صوت ازپروستات است که هرگونه تغیردرپروستات رازودوصریح نشان میدهد این روش کـاملا بدون درد میباشد . دردیگر بخشهای طــب تشخیص بوسیله مافوق صوت معمول بوده‌است امادر مورد پروستات سابقه نداشته است .

دستگاه جدید آژیر

چندی پیش در آلمان تازه ترین دستگـــاه اژیر بهنگام خطرساخته شد دستگاه جدید کــه موسوم به اکس وارن – جی–ا – است درمحل کارقرار داده میشود وتمامی جاهای راکه در کارخانه ها امکان انفجار میرود زیر نظر دارد دستگاه جدید بهنگام جستجوی معایب لوله‌ها وتانك های گازبخار قابل استفاده است .

اختلاط گاز وهوا دراینگونه جاها مدام وارد میشود .

همینکه تراکم گاز بحدود معینی بـرســـد . بیدرنگ آژیرسمعی‌وبصری شروع وکارگرانرا ازخطرنزدیك برحذر میدارد .

میمونها بوسیله کامپیوترباانسان حـــرف میزنند !

درشهر (اتلانتا) امریکا دستگاهی ساختـــه شده که باکمك این دستگاه میمون هامیتوانند باانسان صحبت کند. میمون های شمپانزه را که ازسایر میمونها معمولا باهوش تر هستند ، دردانشگاه (اتلانتا) طوری تربیت کرده اندکه آنهابااین دستگاه آشنا شده اند وبافشاردادن دکمه های مخصوص دستگاه که علایم خاص دارند، باانسان صحبت کرده ومقصود خود را به انسان می فهماند .

باهوش ترین میمون های این دانشگـــاه شمپانزه ماده‌ای است بنام (لانا) این میمون بوسیله دستگاهی که باآن آشنایی کامل دارد، بامربی خودمکالمه وگفتگومی کند . غالبا ازاو سوالاتی می نماید واطلاعاتی کسب می کند ، یاچیز هایی راکه لازم دارد ومیخواهد بخورد، طلب می‌کندمربی نیزبوسیلهٔ فشاردادن دکمـــه های کامپیوتر جواب شمپانزه را میدهـــــد و شمپانزه باحرکت این دکمه هاحرف مربی خود را می‌فهمد .

کشف بزرگ یك دانشمند فرانسوی

پروفیسور (فرانسواژاکوب) دانشمندمعروف موسسه پاستور پاریس وبرندهٔ جایزهٔ نوبـــل اخیراً موفق به‌کشف بزرگی درزمینه‌مبارزه‌با بیماری سر طان شده اســـت . پروفیســـور (فرانسواژاکوب) باکشف خود روشن‌کرده‌است که نسوج سرطانی چگونه خودرا از جملـــه نیروی دفاعی بدن محافظت کرده و موفـــق میشوند که‌گسترش پیداکنند، نسوج سرطانی

طبق کشف پروفیسور ژاکوب ماده ای ازخود ترشح میکنند که این ماده نیرو ی دفاعی ومقاومت بدن رادر مقابل بیماریها و میکروب های خارجی فلج میکند وسلولهای دفاعی بدن بابرخورد بااین ماده، ازتحرك بازمی مانندودر نتیجه سلولهای سرطانی بدون مانع شروع به رشد ونمو میکنند . پروفیسورژاکوب هنوز نتوانسته است کیفیت این ماده متر شحه سلول های سرطانی وفرمول ساختمانی آنهارا کشف کند ودر جستجوهای بعدی خود سعی دارد این موضوع راروشن کند. درآن صورت قدم مهمی درمبارزه باسرطان برداشته خواهد شد وممکن است ماده ای به‌بدن تزریق کرد که اثرآن ماده مترشحه راخنثی کند وسلول های دفاعی بدن بتوانند بسلول های سرطانی حمله ورشده آنهارا دفع نمایند .

اولین انسانیکه سر مصنوعی بلوری دارد،

درامریکا برای نخستین بار درتاریخ طبی یك کارگر ساختمانی دارای یك سر وجمجمه ازبلور نشکن شده است بطوریکه مغزاواز خارج بخوبی دیده میشود. اینکارگرساختمانی ازبالای چوب بست افتاده وضربه مغزی دیده بود. براثر این ضربه مغزی قسمتی از مغز اواز جای خودتکان خورده بود ، و داکتران عقیده داشتند که اگر بیمار فوراً مورد عمل جراحی قرار نگیرد وفشار جمجمه ازروی آن قسمت مغزآنکه آسیب دیده برداشته نشود بیمار تلف خواهد شد . بهمین جهت استادان دانشکده طبی دانشگاه پنسلوانیا استخوان سروجمجمه این کارگر رابااینکه آسیب ندیده بود شکستند وبجای جمجمه ، جمجمهٔبزرگتری راکه ازیك نوع بلورنشکن ساخته بودند ر دوبرابر جمجمه طبیعی او بود، بجای‌سرطبیعی اوقرار دادند . اکنون مدت سه ماه است که این بیمارباسر بلوری در دانشگاه پنسلوانیا زندگی میکند و از خارج این محفظه بلوری مغزاورا بخوبی میتوان مشاهده کرد. قسمتی ازمغزکه آسیب دیده اکنون حجمش زیاد شده است وبدون آنکه بمانعی برخورد کند رشد می‌کند وهمین رشدتاکنون بیمار را از مرگ نجات داده است. داکتران دانشگاه پنسلوانیا میگویندکه حال بیمار کاملا رضایت بخش است .

وسیلهٔ جدیدبرای تغذیهٔ گاوها

یکی از دانشمندان زراعتی سویدن اخیراً وسیله یی اختراع کرده‌که میتواند صد ها گاورا بصورت اکترونی غذا بدهد . این‌وسیله درعین حال احوال یك یك ازحیوانات وتاثیر غذارا برآنها ثبت میکند .

ریکارد جدید چلم کشی

(دیکو لومبی) اهل فرانسه ریکارد جدیدی

(دیکولومبی) اهل فرانسه ریکارد جدیدی درکشیدن چلم قایم کرد. دیکو در مسابقه‌ایکه به همین مناسبت درشهر تولوز فرانسه انجام یافت بدون وقفه شانزده ساعت وسی وهشت دقیقه چلم کشید وریکارد سابق راکه صرف دوساعت بود شکست .

سکرتر الکترونی

یك دانشمند بلغاریایی اخیرآبه اختراع سکرترالکترونی دست یافته است، سکرتـــر الکترونی از عهده تمام اعمالی که‌یك‌سکرتر انسان انجام میدهد برمی آید به‌سوال مراجعین جواب میدهد ومعلومات مطلوب راارائه مینماید. وازطریق صفحه روشنی همه اطلاعات را بـه مدیرمی رساند . این سکرتربه گوش هـای الکترونی وپنج قسمت ثبت‌کنندهٔ مجهز است.

انرژی آفتاب درتهیهٔ غذا:

جوزف ارگون دانشمندی ازفلاندر سیستـم جدیدی ابتکار کرده‌که بااستفاده از انـرژی آفتاب مواد فاضله عضوی رابه غذای زیادتر آب صاف قوه برف ومواد کیمیاوی تبدیـــل میکند . انرژی آفتاب به‌وسیله یك‌گیره اخذ ومنتشر میشود این انرژی به وسیله یك‌مایع محافظت کننده تانکهای پراز مواد عضوی را گرم میکندمایعی‌که ازین حرارت حاصل میشود حاوی مقداری پروتین یك سلولی وآب خالص است .

بقول پروفیسر ارگون یك دستگاهیکه دریك میل مربع به‌این سیستم فعالیت میکند برای ۲۵۰ هزار نفر غذاانرژی وآب می تواند تهیه کند .

تبدیل گازبه خوراکی

طریقی‌که بتوان ازمتان یاگاز طبیعی پروتین بدست آورد توسط مرکز تحقیقاتی شیل در انگلستان بررسی گردیده است .

درعملیات دستگاه (شیل) (کشتزار مکروبی) درمایعی محتوی آمونیافاسفیت ومنرالهای دیگر گذاشته میشود.گازمتان هواراازآن عبورمیدهند تا(زرع شود) وقتی محلول به ۲ تا۳ در صد میرسد بکتریا های محتوی سلول ها بیـرون میشوند ومیمیرند .

این محلول بعد دوباره به تانك برگردانیده میشود تاسلول های دیگری نموکنند .

شیل میگوید، تولیدات یك سلولی ایـن دستگاه محتوی ۷۵درصد پروتین باکیفیت آرد ماهی سفید است‌که اکنون درتهیهٔ پروتین به کار میرود .

تبدیل زباله به نفت

مردم دنیا همیشه زباله های شان رابادفن کردن ، سوزاندن یاخشت ساختن وغیره ازبین میبرند . اماشرکت هیتاچی توکیو فکر میکند که زباله باارزش ترازآنست‌که آنرادوربریزیم.

این شرکت تدابیری اتخاذ نموده‌که ازهرتن زباله ۸۸۲ نفت سفید استحصال مینماید.

این ماشین که درساحهٔ ۲٤مترمربع یاردنصب گردیده اشغال مواد فاضله رامی جوشاندونرم میکند تاسرانجام آنرابه گاز مخلوط مبـــد ل مینماید .

پس ازآن این مواد به ماشین تصفیه برده میشود ودرآنجا به‌نفت مبدل میشود .

هیتاچی گفته است این مـا شین گنجایش ۱۰۰۰ تن موادرادر روزدارد وبرای شهر های پرجمعیت مناسب است .

استفاده ازلایزر های عضوی در رشته های رنگ آمیزی وبیولوژیکی

اخیراً عدهٔ از دانشمندان شوروی دستگاه جدید لایزرارگونیکی (عضوی) اختراع نموده‌اند

که بااستفاده ازآن میتوان بجای اشعه بیش قیمت لایزرازانواع واقسام رنگ های عضوی کارگرفت که البته دراینجا منظور از رنگ های عضوی همان رنگهای میباشدکه بصورت عادی درحیات‌روزمره برای رنگ آمیزی البسه، ابریشم، پشم، چرم وامثال آن مورد استفاده قرار می گیرد.

دستگاه جدید لایزر ارگونیکی (عضوی) در تحت یك یاچند فریکونسی جداگانه فعالیت مینماید طول موج این دستگاه رامیتوان بادور دادن وچرخانیدن یك لوله مخروطی شکل‌توسط محلول های رنگ آمیزی تغییر داد. کنترول عکس العمل های کیمیاوی تداوی و معالجه قسمتی ازعضلات بصورت بیولوژیکی کسب وجمع آوری اطلاعات درفواصل بعید وکوتاه وبرش کردن فلزات مانند فولاد از وظایف و مزایای دیگر این دستگاه محسوب میگردد .

سیستم جدیدکنترول قلب وجهاز تنفسی ازدور .

یك سیستم کنترول ضربان قلب مریض و دوران تنفسی اوکه پرساران راقادر میسازددر یك استیشن مرکزضربان قلب وجریان تنفس مریضان تمام اتاق های شفاخانه رادر یك وقت تحت مراقبت قراربدهندتوسط دانشمندان امریکایی ساخته شده است .

این آلهٔ جدید مریض راتوسط سه‌الکترودکه بالای سرمریض نصب میباشد مراقبت مینماید درآن یك شیشه که امواج رنگه روی آن نقش می بنددنصب است ویك جدول نشان دهنده درجات مختلفه ضربان نقش گردیده است .

هرتغییر درسایکل عادی جهاز تنفسی مریض باعث میشودکه زیکنال های موجی تغییردرجات رانشان داده چراغ اخطاریه را روشن کند وازآن مهمتر موجب تولید یك زیکنال گردد که به نوبه خودبازنگ اخطار کننده استیشن مرکزی اتاق پرستاران وصل است .

این آله وسایل متعدد اوپتیکی دارد وبداخل آن‌لوحه های نازك الکترودیك کیبل ارتباطی نصب است . وزن این آله بیش از۱۰۸ کیلو گرام نیست . آلهٔ مذکور توسط انستیتوت بیوشیمی مرکزطبی سان انتونیودر شهرتکزاس اختراع شده است . قیمت آن از۸۵۰ تا۱۰۵۰ دالر است .

مصاحبه ښاغلی وحید عبدالله معین سیاسی وزارت خارجه
باليوس ساینمز نماینده روزنامه واشنگتن پست

مورخ ۲۸- سنبله ۱۳۵۳ :

نمایندهٔ واشنگتن پوست: درکنفرانس سران دول وحکومات کشور های اسلامی که درماه فبروری گذشته درلاهور انعقاد یافت ښاغلی بومدین رئیس دولت الجزایر طی نطق خود اظهار نمود، ترتیبی اتخاذ گردد که سرمایه کشور های دارای نفت درکشور های نادار مورد استفاده قرار گیرد آیا مساعدت هاییکه افغانستان ازبعضی کشور های مسلمان ونفت دارگرفته باساس آن اظهارات ښاغلی بومدین است ؟

جواب :

ښاغلی وحید عبدالله : خیراین مساعدت ها دراثرمذاکرات دوستانه وموافقات دو جانبه بین افغانستان ودول مذکورصورت گرفته است.

سوال :

چگونه میتوان یقین داشت که این قسمتی ازسیاست عمومی کشور های دارای نفت نیست ؟

جواب :

شاید باشد ممکن اطلاع داشته باشید که یك بانك اسلامی نیز تاسیس میگردد تا به کشور های محتاج اسلامی معاونت نماید و اساس نیزگذاشته شده ولی آغاز فعالیت های این بانك البته قدری وقت خواهد گرفت .

سوال :

لطفا بصورت مختصر روابط خودراباپاکستان شرح دهید ؟

جواب :

یقین دارم که به تاریخچه یگانه اختلاف سیاسی که بین افغانستان وپاکستان موجود است وارد هستید. آنچه افغانستان میخواهد انست که پاکستان حقوق حقهٔ مردم پشتون وبلوچ رابرای تعیین سرنوشت آیندهٔ شان توسط خودشان برسمیت بشناسد .

افغانستان قبل ازتاسیس دولت پاکستان وبعدازآن کوشیده است تاحق تعیین سرنوشت باین مردم داده شود متاسفانه باتمام مساعی ایکه افغانستان تاحال بخرج داده پاکستان حاضر نشده اینکاررا انجام دهد مردم پشتون وبلوچ وسرزمین آنها هرگز جزء پاکستان نبوده و نیست . این مردم وسرزمین آنها دراثرفشار استعمار اشغال گردید بعدازآنکه وضع درنیم قاره فرق کردبازهم تحت فشار ودسیسه همان استعمار تنهایك ریفراندم مصنوعی بعمل آمد که اکثریت مردم با آن مقاطعه نمودند . افغانستان همیشه عقیدهٔ راسخ داشته ودارد که باید حق تعیین سرنوشت باین مردم داده شود .

مبارزهٔ ملی علیه مظالم پاکستان دربلوچستان جریان دارد، و عدم استقرار سیا سی در پشتونستان نیز آغاز یافته است . توقع مردم وحکومت افغانستان ازپاکستان اینست قبل ازآنکه بسیار دیرشده باشد بارهبران ملی پشتون وبلوچ که بصورت غیر دیموکراتیك و غیرعادلانه تحت فشار قرارداده وبه زندان انداخته شده اند مذاکره نماید .

سوال :

آیااین توقع مردم و حکومت افغانستان

مداخله درامور داخلی پاکستان نیست ؟

جواب :

خیر طوریکه گفتم ایـــن مردم یعـــنی پشتونها وبلوچها دراثر فعالیت های شـوم استعماری جبراشغال وهیچگاه قسمتی ازهند برتانوی یاپاکستان راتشکیل نداده اند بلکه دریك وضع خاص قر ار داشتـــند . مـردم افغانستان نمیتوانند دربرابر آیندهٔ سرنوشت ملیون هابرادر پشتون وبلوچ خودبی تفـاوت بمانند .

سوال :

تاجائیکه بیاددارم قبل ازانقلاب ازمسألـهٔ بلوچ تذکری بعمل نمی آمدوښاغلی محمدداود آنرا درکنفرانس مطبوعاتی خویش یادنمودند؟

جواب :

بر خـلاف مبارزه آزادی خواهی بلوچها از خودتاریخچهٔ طولانی داردکه ازسالهاومخصوصا بعدازتشکیل پاکستان تبارز نموده اما وضـع موجوده یعنی مبارزه مسلحانه چهار پنج ماه قبل ازانقلاب در افغانستان وقتیکه حکومـات اکثریت در بلوچستان وپشتونستان بصورت غیرقانونی لغو گردید ورهبران بلوچ محبوس گردیدند آغاز یافت . نظربه مظالم پاکستان مخصوصا دربلوچستان نام ازبلوچ برده شده است .

سوال :

منظور ازاین تغییر چیست ؟

جواب :

منظور خاص ندارد تنهابرای فهم وشناسائی بهتر زیراهردو برادران ما هستند وحق تعیین سرنوشت شانرا تائید میکنیم .

سوال :

درچندماه اخیر روابط شما باپاکستان بـــه صورت قابل ملاحظهای روبه خرابی گـذاشته است . درچنین فضایی چطور میتوان راهی برای حل اختلاف یافت ؟

جواب :

روابط افغانستان وپاکستان وقتی روبهخرابی گذاشتکه حکومت پاکستان حتی قبل ازانقلاب درافغانستان مبادرت به پامال ساختن حقـوق حقهٔ مردم پشتون وبلوچ نموده حکومت های اکثریت رادر پشتونستان وبلوچستان طوریکه قبلا گفتم لغونموده وعلیه وطن پرستان فعالیت های مسلحانه راآغاز نمود. در اثراین اقدامات پاکستان، افغانستان نمیتواند دربرابر چنیـن فشار برمردم پشتون وبلوچ بی تفاوت بماند وازآنجائیکه ماتوجه اهمیت صلح و استقرار درین منطقه استیم نمیخواهیم در مقابل اعمال غیرمسئول زمامداران پاکستان و فشاریکـــه برمردم پشتون وبلوچ وارد میکند وصلـــح واستقرار منطقه رابرهم میزند تنها ناظـــر باشیم .

شما قبلا یك باروضع موجوده راباوضعسال ۱۹۷۱ بنگله دیش مقایسه نمودید در آنوقت ده ملیون پناهنده ازپاکستان شرقی به هند رفت هند آنهاراتهدیدی بخـود تلقی نمـــوده باپاکستان برای مراجعت این پنا هگـــزینان جنگید ؟

جواب :

اگر پاکستان به بمباران بدون تبعیضدهات وقراء بلوچستان بعدازختم میعا د اولتیمـــاتوم

مبادرت ورزد اندیشهٔ عین چیزیکه دربنگله‌دیش واقع گردید برده میشود .

سوال :

آیادر آنصورت باپاکستان مقابله خواهیــد کرد ؟

جواب :

مشکل است درین مرحله بسوال شماجواب دهم، اماهمینقدر میگویم که اگرآن وضع پیش آیدنه تنها پروبلم بزرگ برای افغانستان و پاکستان خواهدبود بلکه خطری رابرای صلح این منطقهٔ جهان خلق خواهد نمود. به‌همین علت واحساس همین مسئولیت بودکه رئیس دولت افغانستان ازروسای تمام کشور هــــای اسلامی، سکرتر جنرال کنفرانس اســــلامی و توسط سرمنشی ملل متحد ازحکومات کشور های عضوآن موسسه تقاضا نموده اند تا قبل ازآنکه چنین واقعه ای رخ دهد ښاغلی بوتو صدراعظم پاکستان را از عواقب وخـــیم آن دوستانه ملتفت سازند .

سوال :

ښاغلی تهامی سرمنشی کنفرانس اسلامــی بعداز ملاقات باښاغلی بوتو وزعمای افغانستان بسیار خوشبین نبوده وضع رابحرانی خواند؟

جواب :

ښاغلی تهامی موقف مارا بخوبی درك نموده اند ومارا خوب می شناسند که طرفدار حفــظ صلح واستقرار ومذاکره هستیم ومعتقدیم که مسایل رانمیتوان تنها ازطریق زور گــــویی حل وفصل نمود .

ازبوتو میخواهیم شهامت یك زمامدارسیاسی واقعی راپیدا کرده بارهبران پشتون وبلــوچ وافغانستان مذاکره راآغاز نماید وبه حادثـهٔ جویی نپردازد .

سوال :

من ازپاکستان آمده ام. درآنجا یك ونیــم ساعت باښاغلی بوتو مصاحبه داشتم اکثـــر موضوع مورد بحث همین بود بعداز سفر در آنجا واینجا چنان مفکوره گرفته ام‌که مذاکرات امکان پذیر نیست . زیرا موقفها بسیارازهم دوروثابت میباشد ؟

جواب :

این امرکاملا به ښا غلی بوتو ارتباط دارد اماوی نمیتواند ازیك حقیقت مسلم انکارنماید باید واضح بگویم کلید حل مسأله در اسلام آباد میباشد نه در کابل .

سوال :

شرایط شمابرای مذاکره چیست ؟

جواب :

شرط مااینست که مذاکره باید بدون قیدو شرط صورت گیرد، آماده می باشیم تا راجع باین یگانه مسأله مورد اختلاف با پــــاکستان مذاکره نمائیم .

سوال :

ښاغلی بوتو میگوید این مساله داخلـــی پاکستان است ؟

جواب :

زمامداران پاکستان همیشه اینرا گفته اند ومیگویند ، ماهیچوقت آنرا مسأ له داخلـــی پاکستان ندانسته ایم .

سوال :

اگر ښاغلی بوتو اولتیاتوم خودرا اجرانموده

بمباران را آغاز نماید چه خواهید کرد ؟

جواب :

مانمیتوانیم درمقابل این اعمال بی تفاوت باقی بمانیم .

سوال :

باتمرکز قوای افغانستان وپاکستان در سرحدات دوکشور من آنرا جنگ تعبیرمیکنم ؟

جواب :

تمرکز قواازطرف افغانستان قطعا و هرگز صورت نگرفته است، ماجرئت آنرا داریم تااز شما دعوت کنیم وتسهیلات لازم را فراهم‌آوریم که به مناطق مربوطه رفته به‌حیث یك روزنامه نگار آزاد، آنجارا ببینید چه بهتر که عین مشاهدات رادر آنطرف سرحد نام نهاد نیز بنمائید که‌کدام کشور ترتیبات خاص عسکری گرفته است .

سوال :

میدانم که پاکستان قوای خودرا متمرکز نموده وآنرا انکار نیز نمیکند ؟

جواب :

خوب شدکه بااین تصدیق شمابه جهانیان معلوم گردید در حالیکه چند ی قبل ښاغلی بوتو افغانستان وهندرابه تمرکزقوادرسرحدات متهم میساخت، خودبه تمرکز قوا پرداخته و قرار گفتهٔ شما انکار هم نمیکند .

سوال :

نظرشما چیست اگر درروزنامه خود به خط درشت بنویسم که درصورت اجرای اولتیماتوم دربلوچستان شما باپاکستان مقابله خواهید کرد ؟

جواب :

بی تفاوت نخواهیم ماند، آنچه قابل توجه میباشد اینست‌که اگر بالفرض مقابله ای صورت بگیرد عواقب آن ازآنچه تصور میشود برای منطقهٔ ماوخیم ترخواهد بود .

سوال :

قدرت نظامی خودرا باپاکستان چگو نه مقایسه مینمائید ؟

جواب :

متاسفانه نمیتوانم این سوال شما راجواب دهم .

سوال :

درصورت بروز مقابله آیاهند کمك خواهد کرد ؟

جواب :

بازهم تکرار میکنم که درصورت بروز یك واقعهٔ ناگوار بین افغانستان وپاکستان ساحهٔ آن محدود نخواهد ماند .

سوال :

درباره تسلیم شدن بعضی از بلوچها چه میگوئید ؟

جواب :

تسلیم شدن بلوچها صحت وحقیقت ندارد، زیراایشان برای یك پرنسیب می جنگند .

سوال :

درصورت مقابله باپاکستان چگونه واز کجا میتوانید کمك بگیرید ؟

جواب :

دفاع ازخود وظیفهٔ هرملت است، از چنین وضعی نباید تصور کردکه واقعات محدودمانده

میتواند .

سوال :

ښاغلی بوتوبارها دوستی خودرا با شاه ایران مخصوصا درقبال تهدید هند تذکر داده است نظرشما چیست ؟

جواب :

شاهنشاه ایران که دارای افق نگاه وسیع درقبال مسایل منطقه وجهان میباشند ارزیابی ایشان باارزیابی ایکه بوتو میکند قطعا مطابقت ندارد .

سوال :

روابط شمابا چین چگونه است ؟

جواب :

روابط مانورمال ودوستانه میباشد .

سوال :

آیاباچین تجارت دارید ؟

جواب:

بلی ، چندروز قبل موافقتنامهٔ تجارتی را امضاء کردیم .

سوال :

آیامعاملات نظامی دارید ؟

جواب :

خیر نداریم .

سوال :

آیاتمام اسلحه راازاتحاد شوروی بدست می آورید ؟

جواب :

بلی .

سوال :

خارج ازروابط افغانستان وپاکستان نظریهٔ شمادربارهٔ دیگر کشورها چیست ؟

جواب :

ازروابط حسنهٔ خود با دیگر کشور ها مخصوصا کشورهای حوزه بجزپاکستان بسیار راضی وخوش میباشیم. باایالات متحدهٔ امریکا نیزروابط خوب داریم . ښاغلی کیسنجر را چندی بعد درنیو یارك یا واشنگتن ملاقات خواهم کرد .

سوال :

آیاباښاغلی کیسنجر در موضوعی خاص صحبت خواهید نمود ؟

جواب :

البته گذشته ازمذاکره روی روابط دوجانبه وامداد اقتصادی آنکشور به افغانستان که بصورت رضایت بخش جریان دارد مذاکرات مابیشتر راجع به اوضاع ناآرام منطقه متمرکز خواهد بود .

سوال :

آیاازکیسنجر خواهید خواست با برښاغلی بوتویکنوع فشار آورد ؟

جواب :

بحیث یك کشور معظم وعلاقمند به برقراری حفظ صلح پایدار درین منطقه وجهان البته این توقع موجود است .

سوال :

اگر ایالات متحده امریکا اسلحه بدسترس پاکستان بگذارد عکس العمل شماچه خواهد بود ؟

جواب :

امیدواریم حکومت ایالات متحده امریکا بادرایتی که دارد برای حفظ صلح این منطقه جهان چنین کاری راانجام ندهد .

سوال :

درنزد بعضی امریکائیان این تشویش موجود است که پاکستان درمسابقهٔ تسلیحاتی منطقه عقب افتاده است ودرمقابل سلاح هندپاکستان کاملا عاجزاست . بسرعتی که افغانستان نیز خودرا مسلح میسازد چندی بعد، بر پاکستان سبقت خواهد جست ؟

جواب:

همین حالاپاکستان ازمنابع دیگر اسلحه میگیرد وهفتادوپنج فیصد بودجهٔ آنکشورصرف تسلیحات میگردد .

اگرایالات متحدهٔ امریکا نیزاسلحه خود را بدسترس آنکشور بگذارد موازنهٔقواءدرمنطقه بهم میخورد لهذا امیدواریم ایالات متحده امریکا بحیث یك کشوربزرگ وعلاقمند بهصلح اینکارراانجام ندهد .

سوال :

آیامطالب دیگری هست که میخواهید نشر کنیم ؟

جواب :

خواهش وانتظارمن ازجریدهٔ واشنگتن پست این است که آنچه راگفتهام بدون تحریف نشر نماید، نکتهٔ دیگری که میخواهم اظهار نمایم اینست که حادثه جوئی برای هرکسی که باشد یك امر بسیار تجملی است . دو جنگ هندو پاکستان این حقیقت راعملا ثابت نمود کشور های این منطقه نیازبه پیشرفت اقتصادی وبلند بردن سطح زندگی مردم خود دارند و بایدبکوشند تاازآنچه منابع رابصورت سرسام آور بهدر میدهد بپرهیزند .

سوال :

من بااین نظرشماکاملا موافقم آیا فکرمیکنید که بوتو طرفدار جنگ است ؟

جواب :

بیانات شدید اللحن بوتو وتهدید بسلوچ هابه بمباردمان وامحای دسته جمعی آنهابیشتر به یك حادثه طلبی شباهت دارد. ممکن هدف دیگرآن انحراف دادن افکار عامه پاکستان از مشکلات داخلی آنکشور نیز باشد، تمرکزقوا که به مانسبت داده نیز برای همین منظوربود امادیده شود وی افکار عامه مردم کشورش را که روزبروزبه مسایل ومشکلات عدیده روبرو میگردند تاچه وقت منحرف ومشغول نگاه خواهد داشت.

سوال:

مقامات پاکستانی میگویند اسنادی بدست دارند که وجود کمپ های تربیهٔ گیریلا هارادر افغانستان برای اجرای خرابکاری در پاکستان ثابت میسازد .

جواب:

این افسانه ای بیش نیست واگر چنین چیزی موجود باشد حاضریم این اسناد را ببینیم . بوتوبه اینگونه داستانسرائی های جعلی علاقهٔ خاص دارد .

بحیث یك مامورمسئول جمهوریتافغانستان باصراحت میگویم که هیچگاه چنین مراکزی درکشورما وجودنداشته وندارد وآنرا کاملا رد میکنیم .

مصاحبه ښاغلی وحید عبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه بانماینده سندی تایمز لندن

۱۹ جدی ۱۳۵۳

سوال :

آرزومندم درموضوع روابط سیاسی افغانستان باکشورهای همسایه وتحولاتیکه بعدازاستقرار رژیم جدید درافغانستان رونماگردیده معلوماتی حاصل کنم لطفا درمورد دعوت ښاغلی بوتو ازجناب رئیس دولت برای سهمگیری در یك کنفرانس سران دوکشور توضیح بدهید ؟

جواب :

طوریکه نطاق وزارت امور خارجه بتاریخ چارم جنوری اظهار داشت بیانات ښاغلی بوتو از نظرما بسیار تعجب آور بود. زیرا تشکیل کنفرانس سران مقدمات وآمادگی کافی میخواهد درحالیکه ښاغلی عزیزاحمد صرف آرزومندی ښاغلی بوتو رامبنی بردعوت ازښاغلی رئیس دولت به شارژدافیر افغانی اظهار کرده و میخواست عکس العمل افغانستان رادر زمینه معلومات نماید .

نشرقبل ازوقت این خبرسبب بروزبدگمانی مقامات افغانی گردید چه کنفرانس سران گذشته ازاینکه آمادگی های قبلی رابه سویه های مختلف ایجاب میکند ویك پرنسیب قبول شدهٔ بین المللی میباشد، اعلان آن بصورت یکجانبه جزاینکه شك وتردید رانزد ما خلق کند معنای دیگری ندارد .

سوال :

آیاحکومت افغانستان این دعوت را صرف بمنظور پروپاگند فکر میکند ؟

جواب :

درین مورد مشکل است که بااطمینان کامل اظهارنظر کنم اگر حسن نیتی دربین است ما ازآن حسن استقبال میکنیم .

حکومت افغانستان درموارد مختلف آمادگی خودرا برای مذاکرات باحکومت پاکستان اعلام داشته است .

سوال :

بدون هیچگونه شرایط قبلی ؟

جواب :

بلی ! ماازتماس مستقیم بین حکومت پاکستان ورهبران محبوس پشتون وبلوچ برای دریافت راه حلی وهمچنین احترام به کرامت انسانی آن مردمان وخواسته های شان پشتیبانی نموده ومینمائیم.

سوال :

آیا افغانستان حق تعیین سرنوشت رابرای این مردمان مطالبه نموده است ؟

جواب :

بلی !

سوال :

تعداد آوارگانیکه ازبلوچستان بافغانستان مهاجرت کرده اند چندنفر است ؟

جواب :

این تعداد اکنون به سه صد وچهل وچهار نفررسیده که اگر حکومت پاکستان اقدام به مسدود ساختن گذرگاه هانمیکرد باز هم بیشتر میشدجالب است که پناهندگی آوارگان بافغانستان بعدازآن آغازشد که ښاغلی بوتو حل مشکل بلوچستان رابه جهانیان رسمااعلام نموده بود .

سوال :

آیاهنوز هم انتظار ورود پناهندگان را دارید ؟

جواب :

بلی ! بعدازسپری شدن زمستان انتظار میرود باردیگر مهاجرین سرازیر گردند زیرا جنگ قطع نگردیده وتاهنوز جاریست البته فصل زمستان ازشدت جنگ تااندازه ای کاسته است .

سوال :

درمورد خط دیورند چگونه اظهارنظرمیکنید؟

جواب :

خط دیورند رابرسمیت نمیشناسیم . سرحدات بین افغانستان وپاکستان کاملا مصنوعی وغیر حقوقی است . باید اضافه کنم که این معاهده تحمیلی تحت فشار ناشی از یك قدرت بی‌مثل‌استعماری‌آنزمان، برافغانستان تحمیل شده است .

سوال :

پروپاگند رادیو پاکستان راچگونه تلقی مینمائید ؟

جواب:

کاملا سخیف است بهتر است یك بار متن این پروپاگند هارا مرور کنید، در آنوقت خود شما قضاوت خواهید کرد که تا چه اندازه بی مایه وخارج ازآداب ونزاکتهای قبول شده درروابط کشور هامیباشد .

سوال :

آجندای کنفرانس سران دوکشوز مرکب از چه مطالب خواهد بود ؟

جواب :

موضوع آجندادربین نیست تنها موضوعی که باآنها اختلاف نظر داریم وقبلا توضیح نمودم سرنوشت آیندۀ مردم پشتون وبلوچ میباشد .

سوال :

حکومت افغانستان میانجیگری کشور های ثالث رادرین باب می پذیرد یانه ؟

جواب :

مساعی جمیلۀ هرکشور دوست رامی‌پذیریم.

سوال :

آیااحتمال دارد کشور های دیگر نیز درین اختلاف مداخله کنند ؟

جواب :

مداخله درین موضوع مخصوصا صلح منطقه رابخطر میاندازد .

سوال :

آیاتمرکز قوای نظامی پاکستان صحت دارد یانه ؟

جواب :

اینکه چندین دیویزیون ار دوی پاکستانی فعلا درمنطقۀ بلوچستان مشغول عملیات نظامی میباشند حقیقت داردگرچه پاکستان ادعامیکند که این تمرکزمحض برای توسعه وتطبیق پلان های انکشاف اقتصادی صورت میگیرد . اما برخلاف اگر بخاطر بیاورید درزمان وجود انگلیسها درنیم قاره ایشان با این نوع‌بهانه همیشه مطامع سیاسی ونظامی خویشرا پیش میبرند . پاکستان امروز عین تاکتیك رابکار میبرد وجهان شاهد است‌که چه تعدادبیروجوان

زن ومردزیر بمباران توپ وماشیند ار جان سپردند .

سوال :

ښاغلی اجمل ختك ازاقامت درکابل چــه منظور دارد؟ مقامات پاکستانی ادعا میکنندکه نامبرده به تحریك افغانستان مشغول دسیسه وتربیه وارسال اشخاص برای سبوتاژ علیــه پاکستان میباشد .؟

جواب :

ښاغلی اجمل ختك برای رهایی ازرجر ز فشار بوطن آبائی خودآمده است وما آنرا کاملا طبیعی میدانیم . این ادعای مقامات پاکستانی رادرمورد فرستادن گریلاها توسط ښاغلی‌اجمل ختك بصورت مطلق وقاطع ردمیکنم این ادعا اتهام محض بوده ومنظور ازآن انحراف اذهان عامه ازاوضاع فعلی آشفته درپاکستان است. آنها همیشه عادت دارندعلل مشکلات وشرایط داخلی خویشرابه گردن دیگران بیندازند .

سوال :

روابط افغانستان رابادیگر کشور هــا ی دنیا چگونه می یابید؟

جواب :

خوشبختانه روابط ماباتمام کشور هادوستانه میباشد . بعداز تاسیس نظام جمهوری و در شرایطی که اقتصاد کشور سخت آشفته بود اکثر کشور های دوست حاضر شدند باماکمك کنند. اتحادشوروی برای تمویل پلان پنجساله جدید مساعدت پولی در اختیا ر ما میگـذارد ایران یك هیات عالیرتبه رااعزام نمـــود و مذاکرات مامنجر بامضای موافقتنامه ای بیــن دوکشور گردید . از مساعدت ایران که‌شکل پولی دارد برای تمدید خط آهن احداث‌شاهراه، وتاسیس فابریکه‌ها، انکشاف وادی سفــلا ی هلمند وبعضی پروژه های دیگراستفاده خواهد شد. روابط مادوستانه بوده وهیچ‌نوع‌مشکلی بین خود نداریم .

سوال :

آیا امکان ملاقات بین جناب رئیس دولت وشاه ایران وجود دارد ؟

جواب :

امکان دارد چنین ملاقات بین سران دوکشور درآینده صورت گیرد .

سوال :

روابط شما باشوروی وچین چگونه‌میباشد ؟

جواب :

افغانستان ازپنجاه وپنج سال قبل تاکنون روابط بسیار دوستانه باشوروی داشته و دارد شوروی اولین دولتی بودکه استقلال ما ورژیم جدید جمهوری افغانستان را برسمیت شناخت.

مابه اصول عدم مداخله درامور داخلـــی یکدیگر وتمامیت ارضی دوکشور عقیده داشته وبه‌آن احترام میگذاریم .

روابط ماباچین دراوایل استقرار رژیم‌جدید نسبتا سرد بود ولی مسافرت نمایندهٔ خاص ښاغلی رئیس دولت‌که یکماه قبل صورت‌گرفت یقین داریم‌که درتشنید روابط ما موثر واقــع شده است وچینیها یقین حاصل کردند کــه تغییر رهبری افغانستان یك‌انقلاب ملی ومطلق افغانی بود .

سوال :

شنیدیم که یك موافقتنامهٔ قرضه را بـــا جمهوریت مردم چین امضاء کردید اما مقدارآن چقدر است ؟

جواب :

بلی چنین موافقتنامه ای راامضاء نمودیم و درحدود معادل پنجاه وپنج ملیون دالرمیباشد.

سوال :

درمورداختلاف افغانستان وپاکستان، حکومت چین معتقد استکه این اختلاف بصورت میکرد ، اکنون این وضع تغییر کرده یانه ؟

جواب :

چینن معتقد است که این اختلاف بصـورت دوستانه وازراه مذاکره بین دوکشور حـــل شود .

سوال :

آیااز عربستان سعودی وکویت چه مقدار قرضه تاحال حاصل داشته اید ؟

جواب :

درین اواخر موافقتنامه ده ملیون دالر امداد بلاعوض ونجاه وپنج ملیون دالر قرضهٔ بدون ربح راباشرایط بسیارسهل باعربستانسعودی امضاء نمودیمکه البته ازاین قرضـه بـرای پروژه های مختلف استفاده خواهد شد.

باکویت داخل مذاکره هستیموقراراست یك هیات عالیرتبه نظربدعوت حکومت کویت در آینده نزدیك برای مذاکره درمورد مساعدت های آنکشور به آنجامسافرت نماید .

سوال :

وضع افغانستان ازنظر پیشرفت اقتصادی چگونه است ؟

جواب :

حکومت افغانستان توجهکافی مبذول میدارد تافعالیت های مختلف اقتصادی درکشورسرعت گیرد . دررژیم سابق بیلانس تادیات کشـور کسرکلی داشت ولی اکنون اوضاع فرق کرده ودرسال مالی جاری صادرات وواردات تـوازن قابل توجه حاصل نموده سطح قیمت ها به کمك سبسدی دولت تاحد قابل ملاحظـــه ای ثابت نگهداشته شد . ولی بااینهم ازاثرات بحران انرژی طوریکه شاغلی رئیس دولـت فرموده‌اند بی اندیشه بوده نمیتوانیم .

سوال :

آیادر نظردارید از ذخایر تازه کشف شدهٔ مس وآهن استفاده نمائید ؟

جواب :

بلی دولت همین اکنون بااستفاده از امداد تخنیکی اتحاد شوروی مطالعات ذ خایـر مس لوگر راآغاز نموده ولی درمورد ذخایر آهـــن حاجی گك درنظر است درآینده با استفـــاده ازمساعدت تخنیکی اتحاد شوروی مطالعـــا ت وسروی آن آغاز گردد .

سوال :

درمورد استخراجنفت چه اقدامات بعمل‌آمده است ؟

جواب :

درمناطق شمال منابع کافی نفت کشف شده وبرمه‌کاری هادوام دارد. درمورد استفاده از ذخایرمناطق جنوب بایك شرکت نفتی فرانسه داخل مذاکره میباشیم .

سوال :

پروژه های مهم دیگر عبارت ازکدام پروژه هاست ؟

جواب :

درمورد تطبیق پروژه های جدید آبیاری وتولید برق درولایات شمال قرار است ازامداد اتحادشوروی استفاده شودکه باین ترتیب در حدود یکصدوبیست هزار هکتار زمین جدید قابل کشت وزرع خواهد شد وصد ها ملیون کیلووات برق درسال ازاحداث بندهای جدید ذخیره آب بدست خواهد آمد وعلاوتا ایجادیك تصفیه خانه نفت به ظرفیت کافی وبعضی پروژه های دیگر تحت مطالعه میباشد .

سوال :

آیاامریکا نیزدرپروژه های جدید انکشافی شماسهم میگیرد ؟

جواب :

قرار است یك نمایندهٔ باصلاحیت امریکائی درآینده نزدیك بهکابل بیاید وراجع به مساعدت آنکشور بامقامات مربوط مذاکره کند وامیدواریم‌درپلان انکشافی ماسهم‌مؤثربگیرد.

میخواهم یك مطلب دیگر رابرای شماتوضیح کنم‌که در اوضاع فعلی مشکل ما بیکاری یکتعداد جوانان است . درین مورد دولت توجه جدی به عمل آورده وطبق پیش بینی انتظار میرود تایکسال دیگر وتوأم باآغازپروژه های جدید اقتصادی این پروبلم راه حل بیابد . خاصه‌که درمورد تربیهٔ پرسونل مورد ضرورت چندی قبل اقدامات به عمل آمده‌است.

سوال :

شنیدم قانون سابق سرمایه گذاری خصوصی راتعدیل ودر قانون جدید امکانات تازه برای جلت سرمایه گذاری فراهم‌کرده‌اید؟

جواب :

بلی درقانون جدید این روحیه بمیان آمده تاتسهیلات بیشتر رابرای جلب سرمایه‌گذاری درسکتور خصوصی فراهم نماید .

سوال :

درمورد اصلاحات ارضی وقانون‌اساسی‌جدید چه نظری دارید ؟

جواب :

طوریکه ښاغلی رئیس دولت دراولین بیانیهٔ شان گفته اند: اصلاحات ارضی درافغانستان یکی ازاهداف عمدهٔ رژیم جدید میباشد . راجع به قانون اساسی جدید باساس تجارب گذشته نمی خواهیم درین باره بسیار عجله کنیم. زیرا نتایج منفی قانون اساسی گذشته رابخوبی بیادداریم، وامید است مسودهٔ قانون اساسی جدید درآینده آماده گردد وطوریکه ښاغلی رئیس دولت فرموده اند : این قانون مترقی دیموکراتیك و طبعا دارای تشکیلات سیاسی خواهد بود .

سوال :

مبارزه بافسادادداری تاچه اندازه موفق بوده است ؟

جواب :

فساد اداری درهمه جای دنیا هست وهیچ کشوری نمیتواند ادعاکند که دستگاه اداری آن عاری ازفساد میباشد . ماهم البته بافسادادداری باشدت مبارزه میکنیم بااین خصوصیت که‌این رژیم وجود فساد راقطعا تحمل کرده نمیتواند.

اعلامیهٔ مطبوعاتی که درختم مسافرت مسافرت ښاغلی وحید عبدالله معین سیاسی وزارت امور خارجه جمهوریت افغانستان دریوگوسلاویا بتاریخ ۲۳ جوزای ۱۳۵٤ دربلگراد نشر گردید.

ښاغلی وحید عبدالله معین سیاسی وزارت خارجهٔ جمهوریت افغانستان به سلسله تماسهای منظم سیاسی بین وزارت امور خارجه افغانستان و وزارت خارجه فدرالی یوگوسلاویا به بلگراد سفر کردو در یوگوسلاویا ښاغلی لازارما یسوف معین وزارت خارجه مهماندار ایشان بود .

ښاغلی وحید عبدالله پیام ښاغلی محمدداؤد رئیس دولت جمهوری افغانستان را عنوانی مارشال جوزف بروز تیتو رئیس جمهور یوگوسلاویا به ښاغلی بیجید یك صدرا عظم یوگوسلاویا تقدیم نمود بین طرفین در باره مسایل جاریه بین‌المللی و روابط مزید بین افغانستان و یوگوسلاویا دریك فضای دوستانه و صمیمانه که مشخصهٔ روابط بین‌دو کشور است تبادل نظر صورت گرفت و توجه خاص به امکانات اقدامات باز هم موثر تر کشور های غیر منسلك در حل معضلات سیاسی و اقتصادی بین‌المللی مبذول گردید.

طی این مذاکرات ضرورت تقویه بیشتر وحدت تساند وقابلیت کشور های غیر منسلك برای اقدامات بمنظور کمك به استحکام صلح جهان و بهبود همکاری و سیعتر و مساویانه بین مردمان وکشور ها براساس نتایج مثبتی که تا کنون بدست آمده تاکید گردید.

طرفین ملاحظه کردند که شباهت وسیع نظر در مورد حوادث جاریه جهان بین شان موجود است .

طرفین ضرورت پیشبینی تماسهای مزید دو جانبه راکه اهمیت خاصی در جلسات بین المللی مهم از قبیل کنفرانس وزرای خارجه کشور های غیر منسلك‌در لیما وجلسه مخصوص مجمع عمومی ملل متحد دارد تاکید کردند .

طی مذاکرات رضایت متقابله در مورد انکشاف مثبت‌روابط دوستانه بین یوگوسلاویا و افغانستان ابراز گردیده و بمنظور همکاری مثمر ترآینده بین دو کشور پیشنهاد اتی صورت گرفت . با ارتباط باین موضوع به بهبود روابط اقتصادی توجه خاص بعمل آمد زیرا امکاناتی که درین ساحه موجود است هنوز کامل مورد بهره برداری قرار نگرفته است .

طرف افغانی به ساحات خاص انکشاف اقتصادی افغانستان که سهمگیری یوگوسلاویا درآنها استقبال نیك خواهد شد اشاره کرد طرفین اظهار امید کردند که موافقتنامهٔ جدید تجارتی که تازه به امضاء رسیده همکاری اقتصادی با منفعت متقابله را تشویق خواهد کرد .

جهان درسال ۱۳۵۳

درسال ۱۳۵۳ فلسطین، شرق میانه،قبرس، حبشه، واریتریا، پرتگال ،هندوچین ،روابط شرق وغرب‌عرب‌واروپاویکعده نقاط‌وشخصیت‌های دیگر جهان مورد توجه بودند.

فلسطین وشرق میانه

در آغاز ۱۳۵۳، از منعقد گردیدن موافقه‌در باره جدا شدن قوای مصر واسرائیل‌درنزدیکی کانال سویز سه هفته سپری‌شده وسخن از بحث مذاکره درباره جدا شدن قوای اسرائیل وسوریه دربلندی‌های جولان‌بود. این قسمت مذاکره بسی دشوار تر ازآن مذاکرات که در کیلو متر ۱۰۱ بین مصر واسرائیل صورت گرفته بودثابت گردید. همان بودکه بعد از رفت وآمد های متعدد دکتور کیسنجر وزیر خارجه اتازونی بالاخره بتاریخ ۱۰ جوزا در بارهٔ جدا شدن قوای عرب واسرائیل در بلندی های جولان نیز موافقه بعمل آمده. مقا ما ت سوریائی توضیح کردند کـــه این جداشدن قواحالت موقت است واسرائیل باید مطا بق فیصله مجمع عمومی ملل متحد همه جولان را تخلیه کند.

دراسرائیل انتقادات متعدد راجع به ناکا مـی سپاه اسرائیلی درجنگ رمضان سال‌هاقبل(که اسرائیل جنگ یوم کیپورنامیده میشود)حیات سیاسی را براشفته‌گردانیده‌بود.رئیس ارکان حرب الازار مستعفی شد، بتاریخ ۲۲ حمـل حکومت گولدامایر مستعفی گردیدوباوی‌یکعده سیاستمداران کهنه کار یعنی موشی دایان واباایبان وساپیر نیز کناره گیرشدند،درجه مطلوبیت ایشان درنگاه عوام اسرائیل‌بدرجه پائین نزول‌کرد.جنرال‌اسحق‌را بین کابینه‌خود را تشکیل نمود. مگر به مشکل زیاد ازکنیشت (پارلمان اسرائیل) رای اعتماد بدسـت آورده کوماندو های فدائیان فلسطین مربوط آن‌دسته ها که وابسته به سازمان آزاد یبخش فلسطین (یاسرعرفات) نیستند، چند باری در داخـل اسرائیل به فعالیت پرداختند. واین تلاشهای فداکارانه ایشان جهانیان ومردم اسرائیل را یك بار دیگر متوجه گردانید که این حالت غلبه جوئی اسرائیل قابل دوام نیست.

مشکل بزرگ اختلاف بین‌ملك‌حسین‌و یاسرعرفات درباره عاقبت کرانه غربی روداردن بود که آیا بعد از آزاد شدن آن بسته به کدام‌دولت گردد. یاسرعرفات میگفت چون فـــلسطینی هستند باید جزدولت فلسطین شوند. ملك حسین‌میگفت‌چون این خطه‌قبل‌ازاشغال‌اسرائیل جز مملکت هاشمیه اردنیه بود باید دوباره به اردن ملحق گردد. این اختلاف نظر درصف کشور های عرب رخنه ای بزرگ انداخته بود. مرحله نخستین قناعت یافتن‌ملك‌فیصل‌پادشاه عربستان سعودی راجع به حقانیت دعـوای فلسطینیان بود. همان بود که بتاریخ ٤عقرب اجتماع روسای کشور های عرب دررباط منعقد گردید وپس از چهار روز این اعلان تاریخی رانشر کرد که‌همه (بشمول ملك حسین)موافقه

دارند «سازمان‌آزاد یبخش فلسطین» یگانــه نماینده قانونی مردم فلسطین میباشد، ومردم فلسطین، حق داشتن قدرت ملی ودولت را دارند. تاآنکه برهمه سرزمین فلسطینی کــه باید آزاد شود، بشمول کرانه غربی اردن ونوار غزه، حکومت خود راقایم کنند. این اتفاق نظر ،مقام تاریخی راو جهان را،متو جه امکان همنوائی‌وهمدستی همه مردمان عــرب گردانید. چون بتاریخ ۲۲ عقرب یاسرعرفات داخل تالار مجمع عمومی ملل متحد گردید اعضای هیأت‌های‌کشورهای‌جهان باکمال‌حرارت‌و کف‌زدن های ممتد قدوم اورا گرامی‌داشتند . یاسرعرفات گفت: آرزو منداست درفلسطیــن یك دولت دیموکراتیك رویکار شودکه در ان مسلمانان، عیسویان ویهودان اشتراك داشته باشند ،وخواهش کرد جهانیان شاخه زیتون راکه نشانه صلح‌است وبدست دارد، نگذارند بزمین بیفتد.

تاثیر ژرف این موقف یاسرعرفات، بتاریخ اول قوس معلوم گردید، هنگامیکه مجمع‌عمومی فیصله نامه ای‌صادر کرده وحق‌مردم فلسطین را به کسب استقلال تائید نمود. ونیزفیصله کردکه سازمان آزاد یبخشی فلسطین‌در ملــل متحد بحیث مشاهد دایمی قبول گردد .

ازآن زمان به بعد ،جریان وقایع، تحت تاثیر این رویداد های عمده بود. مذاکر ات درباره جداشدن قوا، چه درشبه جزیره سینا وچه دربلند یهای جولان، مربوط به این گردید که جریان جداشدن مزید قوا، مقدمه تخلیه کامل همه اراضی اشغال شده وازآن جملــه عودت کردن خاکهای فلسطینــی به‌سازمان آزاد یبخش فسطین بحیث یك قوه دو لتــی خواهد بود.

گرچه رئیس جمهور نکسن، رئیس جمهور آنرقت اتازونی درتابستان سفر جالبی به‌شرق میانه کرده بود، مگر هیات اتازونی درجمله آن‌اقلیت بودکه به‌این فیصله نامه های‌مجمع عمومی رای موافق نداد، وحتی سفیر اتازونی در ملل متحد، درروز های واپسین مجمع‌عمومی بیاناتی داد، که گویا نباید به آرای اکثــریت وقعی گذاشته شود وسفیر ونماینده دایمی الجزایر بوی جواب دادکه، جهانیان جریان رایگری پارلمانی وصدور فیصله ها رابموجب ارای اکثریت ،ازپارلمانهای غربی، وازآنجمله کانگرس امریکاه آموخته اند ،وامریکا ئیان‌در انشای منشور ملل‌متحد دست قوی‌داشتند !

درروابط اتحادشوروی باکشورهای‌عربی، تحولات عمده پدید آمد. چون بتاریخ ۱۹قوس اعلان شد که سفر لیونید برژنیف، زعیم‌حزبی اتحاد شوروی به‌قاهره به تعویق افتاده است، وسایل خبر رسانی غربی اعلان کردند، که‌در روابط بین‌قاهره ومسکو، بحران خطیری صورت گرفته‌است .بزودی اندره گرو میکو وزیرامور خارجه اتحاد شوروی، به دمشق وقاهره سفر کرد، واعلان شدکه سلاح شوروی نه‌تنهابه سوریه بلکه به‌مصر پیهم میرسد. حکومت مصر اعلان کرد، آرزو دارد روابط آن‌بااتحاد شوروی واتازونی دوستانه باشد. زیرا اتحاد شوروی به‌مصر مساعدت نظامی میکند، اتازونی وعده کرده است درباره طی مراحل صلح گام

بگام در مذاکرات غیر مستقیم بین کشور های عرب واسرائیل وساطت کند.

اعاده روابط ایران وعراق وشکست یافتن آزادی خواهان کرد در عراق به عراق امکان داد در پی عادی ساختن روابط خودباکشور های جهان شود.

موضوع شرق میانه از مساله نفت وبحران نیرو درجهان جدا نمی گردید. زیرااکثریت ذخایر نفت جهان درزیر خاك کشورهای عربی شرق میانه وجود دارد. دکتور کیسنجر، در جواب سوالی اظهار داشته بود اگر اقتصاد جهان غرب دچار اختناق شود ،انگاه امکان اقدامی نظامی اتازونی(برای اشغال چاهای نفت) موجوداست.ژسکاردستن، رئیس جمهورفرانسه اظهار داشت که موضوع نفت باید از راه مذاکره بین صادر کنندگان ووارد کنندگان وکشور های جهان سوم فاقد نفت حل وفصل شود. درمذاکرات ۲ عقرب، بین رئیس جمهور اتازونی ورییس جمهور فرانسه، موافقه بعمل آمد که موضوع بحران نفت ازراه مذاکره بین هرسه جانب مذاکره بین هرسه جانب مذکور، حل وفصل شود. در مقابل ،رئیس جمهور فرانسه نیز پذیرفت کشورهای وارد کننده نیز برای هماهنگی بین خودها امادگی بگیرند این بود فضای که درضمن آن ودر هنگام پایان یافتن سال ۱۳۵٤ وزیر خارجه اتازونی بین پاینخت های کشور عربی واسرائیل هنوز رفت وآمد میکرد وکشور های عربی برین مطلب اصرار میورزیدند که نتیجه این همه مساعی باید موقت تلقی گردد، تاآنکه کنفرانس ژینو منعقد شد، تخلیه همه سر زمینهای اشغالشده ۱۹٦۷عربی . وقیام دولت فلسطین عملی گردد.

یکی از نشانه های سمبولیك ، اتفاق مزید عرب بشمول اقلیت مسیحی عرب، محکوم شدن اسقف کاپوچی به ۱۲ سال زندان دراسرائیل بود. وی متهم به تهیه سلاح به فدائیان فلسطین بود ودر ضمن محاکمه گفت:«فلسطین کشور من است». باوجوداین مظهر همدلی مسلمانان ومسیحیان غرب درعلایق بین فدائیان فلسطین مقیم لبنان وفلانژیست های مسیحی لبنان کشیدگی موجود بود.

قبرس

یکی دیگر از نقاط جالب توجه جهان درسالیکه گذشت جزیره قبرس بود. ترکان آن جزیره که .از وعده های امروز وفردا سراسقف مکاریوس بجان آمده ودر یافته بودند ، آن سیاستمدار کهنه کار، آرزومند رعایت قانون اساسی قبرس برای شناختن حقوق شان نیست. ازطرف دیگر رژیم دست راستی آتن، عناصر دست راستی یونانی قبرس راتشویق میکردند، ایشان حتی سر اسقف مکاریوس را نپسندیده، الحاق جزیره رابه یونان میخواستند ایشان بتاریخ ۱۵ جولائی دست به کودتا زدند، وسراسقف به پایگاه برتانوی در جزیره قبرس پناه برده ازآنجا به لندن فرار کرد. این جریان موجب گردید حکومت بلند ریجودیت، به اشغال یك قسمت جزیره قبرس اقدام کند . نتیجه آن شد که رژیم دست راستی یونان سقوط کرد، وصدراعظم اسبق آن کشور کار امانلیس، ازخارج بوطن آمد. درقبرس، ثمره جریانات

آن شد، که ثلث شمالی جزیره ،تحت اشغال سپاه ترکیه ماند ودوثلث جنوب‌جزیره‌به‌دست یونانیان. هزارآن قبرسیی (چه یونانی وچه ترك) مجبور به ترك خانمان شدند. رووف دنکتاشس، زعیم ترکان، وکلیریدس زعیم یونانیان در باره بعضی موضوعات بشری بموافقه رسیدند، اما مساله عاقبت سیاسی قبرس حل نشد ،وترکان اعلان تشکیل یك حکومت خود مختار ترکی رادرشمال جزیره کرده گفتند، حاضرند باقسمت یونانی جزیره باساس مساوات داخل فدراسیون شوند. یونان به‌شورای امنیت مراجعه کرد، وشورای امنیت فیصله نامه صادر نمود که هردو جامعه یونانی وترکی جزیره باهم مذاکره کنند.هنوز جهانیان منتظر پرده های اخیر این صحنه میباشند.

حبشه واریتریا

هنگام آغاز سال ۱۳۵۳ جهانیان وقایع چند هفته قبل (ماه دلو) حبشه رابخاطرداشتند. یکدسته سپاه حبشی دراسماراقیام کرده بودند وقسمتی از بحریه بان‌ملحق شده‌بود. این حالت قیام تاادیسی باباائر کرد وتسلط عسکری روز افزون گردید. همان بود که‌در اخیر ماه جوزا اکثر اختیارات بدست رجال عسکری آمد ودر آغاز ماه اسد دیگر حکومت «مکونن » بروی کار نبود بتاریخ ۲۱سنبله امپراتور خلع شد وبتاریخ ۲ قوس‌شصت‌نفر از رجال ملکی وعسکری‌بشمول مکونن اعدام شدند.حکومت جدید حبشه اعلان‌کرد، که‌راه سوسیالیزم رامی پیماید. مشکل‌بزرگ حبشه ان بود نتوانست ازیك میراث دوره استعمار خود رافارغ کند، ورژیم‌جدید از شناختن حق تعیین سرنوشت مسلم مردم اریتریا چشم پوشی کرد همان بود که قیام‌چندین ساله مردم اریتریا شکل یك جنگ خطیررا گرفت که سبب جلب همه‌نیروی حبشه گردید. اکثر کشورهای افریقائی ،خاصه‌کشور های مسلمان ،ازاریتریا پشتیبانی کردند ویکعده کشور های عربی (که‌ازستمگری چندین ساله حبشیان برمردم اریتریا وقتلها دسته جمعی آنجا اگاه بودند) به ملت‌خواهان اریتریا مساعدت مالی وسیاسی رساندند.

دوام‌این جنگهای دامنه‌دار دراریتریاتوام باآتشباری ستمگرانه قوای هوایی حبشه‌موجب نگرانی کشور های جهان سوم بود.

پرتگال

کشور دیگری که توجه جهانیان رادرسال ۱۳۵۳ جلب کرد پرتگال بود. بتاریخ ۵ثور جنرال سپینولارهبر کودتای تاریخی گردید. که درانرآن دستگاه نظامی فاشستی واستعماری که تقریبانیم قرن دوام‌کرده بودبرچیده شد. همه طبقات آزاد یخواه ملت پرتگال ازاین قیام پشتیبانی کردند. حکومت جدید، مقررات زمان استعماری را لغوکرد، وضمنا به‌مردمان همه متصرفات پرتگال پیشنهاد آ تش بس رانمود . بهمین سلسله کشور کوچك گینی بیساو در غرب افریقا آزاد گردید . همچنین پرتگال، زعمای جنبش‌فریلیمو، دوباره آزادی موزنبیق ، بریك پروگرام موافقه نمود بعدآدر باره استقلال انگولا، ونزدیك ساختن جریانات مختلف آزاد یخواهی آن موافقه بعمل آمد .

کشورهای جهان‌سوم ، باپرتگال روابط دوستانه رابر قرار کردند. اتحادشوروی، ودیگر کشور های سوسیالیست، پس از ٤٦ سال مقاطعه، روابط سیاسی خود رابالزبن برقرارنمودند تاثیرعمده انحلال دستگاه استعماری پرتگال هراس شدید نژاد پرستان افریقای جنوبی وردیزیا بود. ایشان باین حقیقت رسیدند.که دیگر حتی تحریك سفید پوستان موزنبیق . جزیك کاه دودبی نتیجه نخواهدبود.وبنا برین، باید بازعمای افریقای از راه مذاکره پیش آیند.. افریقای جنوبی اعلان کرد کـه برای منتقل ساختن سرزمین جنوب غربی افـریقـا (بنام نامیبیا) بسوی استقلال پلانی‌وضع‌میکنند. وهمچنین اییان سمیت، صدراعظم‌نژادپرست رود یزیا (کشور زیم‌باب وی)موافقه کرد با زعمای افریقائی داخل مذاکره شود. بـعـدا تبدلات مزید درپرتگال بعمل آمد ویك حکومت دارای تمایل سوسیالیست برقرار گردید. جنبش‌های دست راستی نیز بعضی‌جنبش‌های افراطی دست چپی را فاقدحق فعالیت سیاسی دانستند تاآنکه دایر ساختن انتخابات ممکن گردد. جنرال سپینولا وطرفداران وی، که‌با دست راستی هانزدیك شده بودند، دربرازیل پناه گزین گردیدند.

هندوچین

درآغاز سال ۱۳۵۳ چنان به نظر میرسید که گویادر جنوب شرق اسیا نوعی توازن‌بر قرار شده است. محض دوام جنگ کمبودیانشان میدادکه دشواریهای رژیم لون‌نول درپنوم‌پن روزافزون است. جریان ماه هانشان دادکه مشکلات رژیم لون نول بیش ازآن است‌که در جهان غرب تصور میشود واوضاع ویتنام جنوبی نیز بیش ازبیش شبیه به کمبودیـا میگردد. درکمبودیا قوای طرفدار سهانـوك (حکومت اتحادملی) حلقه محاصره رابـرشهر پنوم پن جدی تنگ کرده اند که اتازونـی مجبورا به ایجاد یکنوع‌پل هوائی بمقصدحمل اسلحه واذوقه بمساعدت رژیم لون نول‌اقدام کرد .کانگرس اتازونی امکان تقدیم مساعدت مزید رابه لون‌نول زیر بحث گرفت مگر همه ملتفت بودند که اینگونه مساعدت ها زندگانی رژیم لون نول رابجز چند هفته تمدید نمیکند از ینجاست که در اتازونی ضرورت کناره گیری لون نول تقویت یافت، زیرا سهانوك‌لون نول رالایق مذاکره نمیدانست، وبجز علیه طرفداران خود دیگر راه حل‌رانمیپذیرفت یکعده از شخصیت های سیاسی اتازونی‌باین نتیجه آمدندکه باید درپی تلافی اشتباهات گذشته گردیده وباسهانوك‌داخل مذکراه‌گردند.وشرایط اورا (که توام بادوام سیاست غیر منسلك‌بود قدر دانی نمایند)

رژیم‌وانتیو در سیگون نیز بیش ازپیش بامشکلات دچارشده. طرفداران حکومت موقت انقلابی ویتنام جنوبی اکثر روستا وجنگل ها تسلط خود در آورده اند .و دراخیـر ۱۳۵۳ برای تسلط بر شهرهای‌مختلف ویتنام جنوبی بشمول سیگون داخل اقدامات موفقانه بود ند. یکعده از شخصیت های سیاسی امریکا نـــی اظهار نظر کردند کناره گیری وانتـیـو از حکومت سیگون لازمیست .عده دیگر چنـان

تشخیص نمودند که کار از کار گذشته است. وجنگ ویتنام که سبب مرگ ٥٦ هزار سپاهی امریکائی و اتلاف یکصدو پنجاه ملیارد دالر گردیده است با شکست رژیم سیگون خاتمه یافت .

روابط شرق و غرب

در زمینه روابط شرق و غرب تحولات قابل توجه پدید آمد. مرحلهٔ اولی مذاکره بین حکومت ریچارد نکسن و زعمای شوروی بود. چنانکه در آغاز بهار دکتور کیسنجر بمسکو مسافرت کرد. ودرتابستان ریچارد نکسن نیز بمسکو رفت .مذاکرات ایشان در بارهٔ محدود ساختن اسلحه تعرضی به نتیجه بسیار مشخص نرسید . از جانب دیگر این مسافرت رئیس جمهور آنوقتهٔ اتازونی به مسکو و نیز مسافرت وی به شرق میانه (با همه آب وتاب اولی) دور نمای بی فروغ یافت ، زیرا رسوائی واترگیت از اعتبار قصر سفید پیوسته میکاست . همان بودکه نکسن بتاریخ ١٤ اسد اعتراف کرددر موضوع واترگیت مسؤولیت دارد ، وهمان بود سه روز بعد ،استعفای خودرا تقدیم نمود ، و جرالد فورد رئیس جمهور اتازونی گردید. وی بعدا ،را کفلر را به حیث معاون خویش گزید ، رئیس جمهور معزول رااز محاکمه معاف کرد .

بتاریخ ٢ قوس ،بین رئیسجمهور جدیدامریکا ولیونید برژنیف ،در ولادی وستوك ،واقع شرق اقصای شوروی راجع به محدود ساختن سلاح تعرضی ، از روی پرنسیپ موافقه به عمل آمد ،و تفصیل موضوع به مذاکراتآینده مؤکول گردید. دربارهٔ توسعهٔ موافقات تجارتی نیز تفاهم بعمل آمد . بعدا در اثر تحریك هوا خواهان اسرا ئیل در کانگرس اتازونی، این موافقهٔ تجارتی ،مشروط به آن اعلان شد، که اتحاد شوروی یهودان شوروی را اجازه مهاجرت بدهد . این ادعای کانگرس امریکا، از طرف اتحاد شوروی به اکراه تلقی گردید، و همان بود در تفاهم شرق وغرب، سکتهٔمهم پدید آمد و چون در آن اوقات ،زعیمحزبی اتحاد شوروی لیونید برژنیف ، در تعطیل استراحت بود ، مقامات تبلیغاتی غربی آوازه بیماری شدید او را نشر کردند ، و حتی مذاکرات رئیس جمهور فرانسه ژسکا دستن ولیونید برژنیف را ،راجع به ضرورت انعقاد کنفرانس امنیت و همکاری اروپا، آخرین فعالیت دیپلو ماتیك آن زعیم شوروی قلمداد نمودند ، چند هفته بعد برژنیف از صدرا عظم انگلستان در مسکو پذیرائی کرد. وتبلیغات نادرست ثابت شد .

غرب اروپا :

درآغاز سال ١٣٥٣ ژورژ پومپیدو رئیس جمهور فرانسه از اشتراك به دعوت های دیپلو ماتیك به افتخار سفرا که خود میزبان آن بود معذرت خواست . آخرین روز های زندگانی او فرارسیده بود ، وبه تاریخ ١٣ حمل، در اثر یك بیماری که از خطر آن قبلا آگاه بود از جهان رفت . پیکار سیاسی بین قوای دست چپ،یعنی اتفاق سو سیا لیست ها وکمو نیست ها، که زعیم سو سیالیست

میتران رابحیث کاندیدگزیده بودند، وژسکارـ دستن (طرفدار لیبرا لیزم)بر حیات سیا سی فرانسه مسلط گردید ۰ بتاریخ ۱۵ ثـــو ر میتران در دوره اول انتخابات نتایج خوب به دست آورد ۰ اما در دورهٔ نهائی انتخابات ، بتاریخ ۲۹ ثور ژسکارد ستن با اکثریت اندك غلبه کرد، ودر فاصله ،زعمای داخل حـــزب جنرال دو گول ،ونیزمیشل ژوبر وزیر خارجه سابق (که در نگاه فرانسو یان شخصیـــت سیاسی قابل اعتبار بود) طرفداری خود رااز ژسکارد ستن اعـلان کردند ۰در جمهور یت اتحاد المان ، بتاریخ ۱۷ ثور ویلی برانـــت صدرا عظم المان (در اثر افشای یك مساله جاسو سی که یکی‌از همکاران اداری وی درآن دست داشت) از حکومت استعفا نمود وبه‌جای او هلموت شمیت کرسی صدارت را گرفت۰ در برتانیه ،در ماه میزان ،انتخا بات بعمـــل آمدو حزب کارگر با اکثریت خفیف غلبـــــه کرد ۰

بصورت عمومی‌کشورهای‌اروپای غربی دچار بحرانات اقتصادی وا جتماعی بوده اســت و راجع به آینده بازار مشترك نیز دچار نگرانی بودند . درآخرین اجتماع سران حکـــو ما ت کشور های بازار مشترك ،تصمیم بعمل آمـــد برای برتانیه ،مساعدت خاص صورت گیرد تا آنکشور بتواند ،در بازار مشترك باقی بماند۰ وموضوع دوام عضویت برتانیه در بـــــازار مشترك به اراء عامه مراجعه شود ۰ غلبهٔ یك زن بنام مارگریت تاجر در انتخابات حـزب محافظه کار درین آغاز سال ۱۹۷۵ (که سال بین‌المللی زن بوده)قابل‌یادآوری است.

بهر سوی جهان ۰

رویداد های متفرق درهر ناحیهٔ جهان‌جالب توجه بود۰ ونمیتوان درین مختصر از آن ذکر کرد۰ ایجاد روابط رسمی‌بین کلیسای کاتولیك و کوبا قابل توجه بود، اگر چه در اجتماع کشور های امریکائی ،راجع به قطع تحریـــم تجارت با کوبا، فیصله نهائی بعمل نیامد ۰ نخستین انفجار آزمایشی هند جالب توجه‌بود۰ و آنرا مبصران نشانهٔ شامل شدن هند ، در جمعیت دارندگان سلاح ذروی بشمار آوردند . وهند توضیح داد که آرزومند تسلیحات ذروی نیست ،و در هیچ جنگ به استعمال اسلحـه هستوی آغاز نخواهد کرد ۰ در یوگو سـلاویا مارشال تیتو ،ودر تونس ،حبیب بورقیبه ، بحیث رئیس جمهور ،برای مدت باقی زندگانی اعـلان شدند۰ یکی از رجال برجستهٔ حـزب کانگرس ، ازجملهٔ مسلمانان ، فخرالدین علی احمد ،بمقام ریاست جمهوری هندرسید۰جزایر قمر«کومور» واقع بحرهند، درشمال‌مدغاسکر دراثر رفراندم برای ختم سلطهٔ فـرانسوی و کسب استقـلال رأی دادند ،بتاریـــخ ۲۵

عقرب کنفرانس موسسه خوراکه و زارعت در روم ضرورت پیکار با قحط و گرسنگی را اعلام کرد، گر چه متاسفانه ،کشور ها ی صنعتی ودیگر کشور های‌غنی با این مقصد، حاضر به تقدیم معاونت مالی که کافی باشد نگردیدند انتخاب شدن یك مسلمان افریقا ئی احمد مختار ایم باو (شخصیت سنگا لی) به حیث مدیر عمومی یو نسکو ،بجا نشینـــی دانشمند فرانسوی رونی ماهو قابل توجه ،و از نشانه های عروج جهان سوم ،درین آغاز چهار مین ربع قرن بیستم بود .

یکی دیگر از جریانات عمده۱۳۵۳ گسترش مزید قیام مسلح مسلمانان جنوب فلپین برضد مقامات دولتی و عسکری مانیلا میباشد که در آن عناصر متعصب مسیحی هوا خواه دسته‌های مسیحی مخالف مسلمانان هستند .

در جمله آنان که در سال ۱۳۵۳ چشم از جهان پوشیدند در زمینهٔ سیاست نام مارشال ایوب خان سابق رئیس جمهور پاکستان ، علال الفاسی رئیس حزب استقلال المغرب(که زمانی سالهای دراز برضد سلطه فرانسه قیام کرده‌بود) مصا لی حاج زعیم الجزایری‌کـه‌او هم تا نزدیکی زمان استقلال الجزایـــر از مجاهدین آزادی کشور خود بود، ژوکـوف مارشال شوروی ،پیـرون رئیس جمهور روی کارو سابق ارژانتین ،الحاج امین الحسینی زعیم تاریخی فلسطین در قرن بیستم ،کرشنا منون شخصیت سیاسی هندی ، کاتر یـــن فور تسیوا وزیر کلتور شوروی ،لیوشاوچی سابق رئیس جمهوریت مردم چین، اوتا نـت احمد اسماعیل علی فرمانده قوای مسلح مصر، مارشال بولگانین زعیم سابق شـــو روی ، الیجاه پول ملقب به‌الیجاه محمد (مؤسس‌فرقه مسلمانان سیاه در امریکا) قابل تـــو جـه است .

در جمله دیگر شخصیت ها که در ســـال ۱۳۵۳ ـازجهان رفتند مارسل پانیول نویسندهٔ تیاترو عضو اکادمی فرانسه (مؤلف توپـــاز) ستورات السوپ روز نامه نگار امریکائی ، والتر لیپمن سر مقاله نویس ومبصر امریکانی چارل لیند برگ (اولین پیلوتی که در ۱۹۲۸ بحر اتلس رابا طیاره پیموده از امریکا بـه اروپا رسیده بود) ام کلثوم ملقب به کوکـب شرق خوش آواز ترین سراینده عربی ، واو تاسیس سرمایه دار یونانی شو هر ژاکـلین (سابقا بیوه پرزدنت کنیدی) می باشد. اینها همه برای ۱۳۵٤ زنده نماندند تاار حوادث‌گونا گون آن باخبر شوند .

جهان در ربع اول سال ۱۳۵۴

مجمل رویداد های جهان که دربالا تقدیم شده است از نوروز ۱۳۵۳ تا اخیر حوت ۱۳۵۳ را فرا میگیرد ،زمانیکه نوبت چاپ این‌اوراق در سالنامه فرا رسید ،مناسب بنظر آمد ،که مجمل رویداد های جهان ، از نو روز ۱۳۵٤ تا وسط سرطان نیز اضافه شود. البته در سالنامه ،سال آینده این قسمت نیز با تفصیل لازم شامل اوضاع سال ۱۳٤٥ خواهد شد.

ربع سالی که گذشت ،مشحون از وقایع عمده بود، ومهمترین آن پایان یافتن جنگ در هند چین میباشد شکست قوای رژیم‌دست نشانده سیگون ،بطوری سریع بود، که همه ناظران امور سیاسی ونظامی را به حیرت انداخت .همان بود که قوای حکومت موقت انقلابی ویتنام جنوبی (که درسابق ویتکونگ نامیده میشد) شهر سیگون رافتح کرد و نام آن بلده شهر هوچی من گذاشته شد.متعاقباً مذاکرات لازم ،برای تهیه وحدت ویتنام‌شمالی وجنوبی آغاز گردید ،که هنوز دوام دارد .

چند روز پس از سقوط سیگون ، قوا ی حکومت اتحادملی کمبودیا، داخل شهر پنوم‌پن گردید .چند روز قبل لون‌نول آن شهر را ترك گفته بود و اتازونی سفارت خود را در آنجا بسته بود .این سقوط رژیم دست نشانده پنوم‌پن ، پنج سال بعد از کودتائی واقع گردید که در اثر آن نورو دوم سهانوك از قدرت بر کنار شده‌بود .

خاتمه یافتن جنگ ها در هندچین نتایج متعدد داشت .درلاوس همه قوای دست‌راستی بدون جنگ از قدرت بر کنار شدند .فلیپین‌و تایلند هردو در پی بهبود روابط خویش با جمهوریت مرد مچین گردیدند ،وروابط خاص نظامی خودرا بااتازونی‌محدود کردند آن‌کشور های غیر منسلك که مایل به غرب بودند ، چون اندونیزیا ،مالیزیا وسنگاپور ، در پی بهبودروابط خویش‌با کشورهای سوسیالیست شدند. اتازونی همه مساعی خویش را بکار برد تا بجهان شرح دهد که خاتمه یافتن جنگ ها در هند چین ،معینی آنرا ندارد که اتازونی تعهدات خود را ایفا نمیکند ، راجع باینکه اتازونی از جاپان و کوریای جنوبی دفاع خواهد کرد، تذکرات متعدد از جانب اتازونی بعمل آمدو حتی حکومت واشنگتن اظهار داشت ،در صورتیکه کوریای شما لی بر کوریای جنوبی حمله ورشود ، آنگاه احتمال استعمال اسلحه تاکتیك هستوی از جانب امریکا موجوداست .اتازونی ،بنام‌نجات دادن یك کشتی تجارتی خویش بنام مایاگیز که بدست قوای کمبودیائی افتیده بود، برای یك مدت مختصر ،یك قسمت یکی از جزایر کمبودیا را اشغال کرد .

اتازونی به متحدان اروپای غربی‌شرح داد، که به تعهدات خوددر آن‌ناحیه پابند میباشد. چنانکه جرالد فورد ،رئیس جمهور اتازونی ، شخصا در اجتماع پیمان اتلس در بروکسل حاضر شد .

مردم برتانیه ،توسط یك ریفراندم ،دوام عضویت کشور خویش رادر بازار مشترك اروپای غربی تائید نمودند .در ایتالیا ، در اثر انتخابات بلدی و محلی ،پیشر فت وسیع عده رای دهندگان کمونیست آنکشور راثابت کردو این واقعه حزب دیمو کرات مسیحی را (که از سی سال باینسو قدرت را بدست دارد) به هراس انداخت .

در شرق میانه ،واقعه مهم از جهان رفتن ملك فیصل‌پادشا ه عربستان سعودی بود ، که ازطرف یکی‌از جوانان ازافراد خانواده‌اش در روز میلاد رسول اکرم (ص) ،مقتول شد اگر چه در سیاست خارجی عربستان سعودی تغییر عمده واقع نگردید ، مگر شخصیت با نفوذ ملك فیصل از صف زعمای عرب جهان ناپدید شد، و بزودی ،دانسته شد کسی به مشکل میتواند جاگزین او شود .

مساعی یکعده کشور های جهان ،برای‌به بهبود (گام‌بگام) روابط اسرائیل وعرب، ادامه یافت .سادات ،رئیس جمهور مصر، در شهر سالز بورگ واقع اطریش ،با جرالد فور د رئیس جمهور اتازونی ملاقات کرد . ومتعاقبا به‌کشور خود عودت‌کرده ، درمراسم گشایش آبراه سویز اشتراك نمود .اسرا ئیل قوای خودرا در حاشیه شبه جزیزه سینا ،درنزدیکی کانال تقلیل داد .باوجود این اقدامات ،که در آغاز امید بخشا تلقی شد. تفاهم بین مصرو اسرائیل باسانی عملی نگردید، زیرا اسرائیل میکوشید بدون تخلیه شرم الشیخ وحتــی بدون تخلیه دوگذرگاه کوهسار درسینااز مصر تعهد عدم مخاصمت را بدست آرد ،و ضمنا بلندی های جولان‌را نیزتخلیه نکند ،مسافرت اسحق رابین صدرا عظم اسرائیل به اتازونی ثابت کرد که تقاضا های آنکشور از حدزیاد است ،ودر حقیقت ،آرزو دارد وقت را تلف کندو تاموسم انتخابات اتازونی برسد در آن زمان گروه های سیاسی امریکا دست نگرآراء یهودان امریکائی میشود .

ظهور این دشوار یها در کار تأمین صلح گام بگام ،در اثر سخت گیری اسرائیل ،سبب‌شد که اتازونی بعداز ین، ضرورت انعقادکنفرانس ژنیو راموردِ توجه آرد چنانکه اتحاد شوروی درین باره از سابق اصرار داشت .

واقعهٔ ناگوار دیگر، شدت یافتن تصادما ت بین فلانژیست های مسیحی لبنان بنام‌کتایب

و فدائیان فلسطین مقیم بیروت بود ۰سخن به جائی کشید که طرفین راکت وهاوان وماشیندار ثقیل بکار ببرند ۰ودر نتیجه ،زند گانی هر روزه شهر بیروت فلج گردید واقتصاد لبنان دچار مخاطره شد ۰

اعلان آزادی موزنبیق ،تحت ریاست ساموراماشل ،قابل توجه بود ، زیرا در روز جشن آزادی نمایندگان حکومت جدید پرتگال ، و یکعده سفید پوستان مقیم موزنبیق با عین حرارت مانند افریقائیان خاتمه یافتن پنجصد سال تسلط استعماری را بر آنکشور تجلیل میکردند ۰

دسته های آزادیخواه مستعمره دیگر پرتگالی ،یعنی آنگولا ،بایکدیگر داخل محاربه بودند، تا اینکه با مساعی جوبو کینیاتا ،هر سه حرکت موافقه نمودند ، قوای مسلح خود را یکجا نموده واز آن سپاه دولتی انگولا را ترکیب دهند وهوا خواهان ملکی خود را خلع سلاح نمایند ۰

در روابط شرق و غرب، پیشرفت های قابل توجه بعمل آمد و آن اینکه راجع به کنفرانس ۳۵ کشور ،مرکب از کشور های شرق ، غرب اروپا به سطح روسای دول، اطمینان حاصل گردید ،که در اخیر تابستان امسال درهلسنکی منعقد خواهد شد۰

این کنفرانس امنیت‌مجموعی وهمکاری اروپا،از هدفهای‌مهمه سیاست‌خارجی اتحادشوروی بود و کشور های غربی نیز از روی پرنسیپ آنرا پذیرفته بودند ۰

نخستین اجتماع کشور های تولید کننده ومصرف کننده نفت ،در پاریس به ناکا می انجامید ۰اتازونی اصرار داشت محض درباره نفت ونرخ آن بحث بعمل آید. کشورهای‌عمده موالد نفت ، خاصه الجزایر وایران ،اصرار کردند که‌باید درباره‌نرخ وتجارب دیگر مواد عمده‌تجارتی جهان ،مذاکره صورت گیرد ۰ اتازونی دراول این پیشنهاد را قبول نکرد، چنانکه کنفرانس سقوط نمود ۰بعد از آن ، اتازونی امکانات قبول تشکیل یك کمیته رابرای بحث درین زمینه نیز قبول کرد، و حل وفصل موضوع به هفته ها وماه های ما بعد موکول ماند ۰

در هند یك عده شخصت های سیاسی سابقه داراز آنجمله جای پرکاش نراین برضد اندیرا گاندی صدراعظم اجتما عات سیاسی دامنه دار را راه انداخت . اندیرآگاندهی‌از اشتراك در کنفرانس بین المللی سال ز ن (منعقده مکسیکو) صرف نظر کرد وحالت اضطراز را در کشور خویش اعلام کرد ۰

شگفت های زمینه ادبیات امروز

سدهٔ نزدهم اروپا زودگرگونی شگرف رادر زمینه ادبیات باخودش رهتوشه آورد: نخست اینکه شعر مرکزیت راازدست داد. دودیگر، اینکه بادرهم شکستن کامل قاعده های انعطاف ناپذیر کلاسی سیزم، ادبیات آبستن نطفه هایی شد که سده بیستم بایستی گواه برزاده شدن آنها باشد.

هر اندازه سده نزدهم پخته ترمیشد، شعر از مرکز ادبیات دور ترمیگشت وجایشس را به پدیده های منشور میداد. حتی درآغاز سده نزدم قطعه شعری دراز از «بایرون»، ازوقایع بسیار مهم انتشاراتی سال محسوب میگردید وشاعر کهتر، امامردم پسندتری چون «تام مور» پولی که درازای داستانی منظوم میگرفت، معادل درامد موفق ترین رومانیوسی عصر مابود. کتاب جدیدومهیجی که مردم میخواستند بخوانند وسپس در باره اش گفتگوکنند، معمولا منظوم میبود.» (۱)

بدینصورت، شهرستان ادبیات جلوه میفروخت وشعراز جایگاه بلند خودش، برین شهرستان فرمانروایی میکرد. برین اساس شگفتی انگیز نیست اگر می بینیم که ابر مردان زمینه ادبیات تااین زمان قباهای شاعرانه به تن داشته اند وبازبانی منظوم سخن میگفته اند.

فرمانروایی شعر بر سرزمین ادبیات، همانگونه که گفته شد، آرام آرام متزلزل شد ودر میانه سده نزدهم هیبت این فرمانروایی رنگ میباخت وبرادر دیگر شعر، یعنی نثر، نیرو میگرفت تا خودش را در مرکز قرار دهدو فرمانروایی دیرینه سال شعرونظم را پایان بخشد. درمیانه سده نزدهم «هرچندآثار منظوم هنوز خواننده فراوان داشت، کتاب مهیجی که برای اعضای خانواده ها نوشته میشد، تقریبا همیشه به نثر وبه احتمال زیاد، رومان میبود طبقه وسیع ورشد یابنده متوسط برای مطالعه خود چشم به داستان منثورداشت ۱۸۰۰ تنها شاعران موفق وبلند آوازه یی چون «لانگ فلو» «تنی سن» و«هوگو» میتوانستند در برابر وضع موجود قدعلم کنندوتازه «هوگو» همچنانکه دیده ایم، داستانهای منثور نیز مینگاشت.» (۲)

بیگمان نظم که دراین زمان به نیروی روز افزون نثر پی برده بود، باتمام توانایی خودش در برابر رقیب تازه به دوران رسیده، یعنی نثر، به مقابله پرداخت. نظم میکوشید فرمانروایی رنگ باخته اش رادرسرزمین ادبیات همچنان پا برجا نگهداردونگذاردکه مرکزیت به دست نثر بیفتد.

شعر سرایان برای نگهداشت مرکزیت نظم به تلاشهایی دست یازیدند. ازجمله «شهزاده خانم» اثر «تنی سن»، که درحقیقت رومانیست رقیق که درقالب شعرمنشور بازگفته شده، با همه قدرت شعریی که درپاره یی از قطعات غنایی آن تمرکز یافته، نمونه بارزاین مقابله وکوشش مصممانه وموفقیست دراین جهت که خوانندگان راازتوجه به داستانهای منثور باز دارد...» ولی شعرا به تدریج وبادلگرانی

از قلمرو مشکوکی که‌درآن بـارومانتوسیـان سهیم بودند، عقب نشستند وبیشترشان از وصول بـه‌شهـرت ومـحبوبیت قطـع امید کردند...» (۳)

نثر سلاحی برنده واثر منددردست داشت: رومان. نثر به‌یاوری همین سلاح میدان‌رابرد. نظم راازمرکز ادبیات به حواشی بیرون‌راند وخود درمرکز ادبیات قرار گرفت. برهمیـن پایه است که «بسیاری از سخن سنجان،مانند «ژرژسیمنون» رومانتویس‌معاصر بلژیـکـی، عقیده دارند که قرن بیستم رامیتوان » عصر رومان، نامید. همانگونه که مثلا قرن هفدهم‌را «عصرتراژیدی» میخواندند. البته انکارنمیتوان کرد که پیش ازقرن بیستم رومانهای بزرگ بیمانند وفنا ناپذیری ...وجود داشته‌اند،ولی درآن زمانها رومان هنوز راه ورسم قطعی و شیوه نگارش خاص خود راپیدا نکرده بـود ومردد ولرزان‌درراه‌آزمایش‌پیش‌میرفت .»(٤)

پیش ازاین گفته شد که بادرهم شکسته شدن قاعده های‌انعطاف ناپذیرکلاسی‌سیزدهم در سده نزدهم، ادبیات آبستن نطفه‌هایی‌شد که سده بیستم بایستی گواه بـرزاده شدن آنها باشد.

ادبیات امروز اروپا گرفتار گونه یی‌از بیشکلی ودرهم برهمیست. این بیشکلی ودر هم برهمی فراورده تنوع جریانهاوتـــلون پدیده های ادبی میتواند بود. این رنگارنگی پدیده های ادبی را تاریخ ادبیات‌هرگزندیده بوده است. ادبیات امروز اروپا رانمیتوان دارای وحدت ونظم معین وشیوه مشترکـــی شمرد. در حالی که ادبیات‌دردوره‌های‌گذشته واجد تعادلی، ولی کوتاه وموقت، بود(مثلا «درون‌جویی» دررومانتیسم‌و «برون‌جویی» در ریالیسم) چنین مینماید که ادبیات معاصر ، بدون هیچگونه اشتراك سبك‌و مضمون، خود رابه دست تصادم شخصیتهای گـوناگـون و تحولات متناقض سپرده، وبنابر زمان ومکان واجتماع وافراد، میان احیای رومانتیسم نو وحفظ باز مانده‌های ناتورالیسم،میان‌نازکترین غزلیات وخشن تـرین رمانهای ریـالیستی، میان استحکام زبان نگارش وپـر یشانـی و آشفـتگـی ز بـا ن گـفتگو میـان روانشناسی وفلسفه اصالت عمل،میان‌پرستش هنر وتوجه به احکام اخلاق وفلسفه‌اولی،در نوسان است. ادبیات جدید، مانند نقاشـی معاصر، ادبیاتیست که هیچگونه وجه‌مشترك وتوازن واتفاق نظر ندارد.» (٥)

فشرده سخنهایی که آمد، این استکـه ادبیات امروز اروپا دیگر ادبیات‌مکتبی‌وادبیات استوار برعمومیه های مشخص نیست، این ادبیات، ادبیات درونهای منفرد وشخصیتهای تك‌رواست، ادبیاتیست کـه استقلال کامـل خودش رابه دست آورده است. این ادبیات قیدهای گوناگونی راکه درگذشته هابر گردن داشت ،گسسته وجامه های گوناگونی راکه‌در گذشته ها برتنش کرده بودند، دریده‌است. حالا دیگر، فارغ از سنگینی ارزشهای‌اخلاقی، سیاسی‌و اجتماعی، «ذات ادبیات» مطرح‌شده است‌که پیوندی میتواند داشت با فریاد«هنر برای هنر!» ولی‌این وضع، این فریاد خـود خواهانه ادبیات ـ که‌شایدهم حق‌به جانب‌باشد نمیتواند روند ها وجریانهای محافظه‌کاررا،در

زمینه بینش هنری، انکارکند. این روندهاو جریانها در درون روندعام وجریان عمومـی ادبیات موجود هست. وشاید بتوان گفت که وجود این تضاد نیرومند یك مشخصه ادبیات معاصر است ادبیاتی‌که دریك قطبش «جیمز جویس» و«یونسکو» قراردارندودرسوی دیگر، کسانی چون «رومن رولان» وژان پول‌سارتر، جلوه میفروشند.

ادبیات امروز، باوضعی که دارد، کرانه های خودش را گسترده تر میسازد وعمـــق بیشتری میبابد. شاید این وضعیت مرحله خاصی از تکامل کلیت ادبیات باشد. شاید ادبیات، درهم ریخته شده، تادوباره ساخته شود. هر چه باشد، حقیقتش این است کـه نمیتوان باتلاشی محدود وبامنابع محدودتر و در زمانی کوتاه تصویری،همراه باجزئیات و همه‌سایه روشنهای ظریف، ازچندمخلوقی‌به‌نام ادبیات امروز ترسیم کرد. ازینرو ،چندچهره جالب رابرمی گزینیم ومعرفی میکنیم. اینچهره ها، دراثر جابه جا شدن صف بـندیهـاو موضعگیری قدرتهای ادبی، مواضع مهم‌رادر زمینه ادبیات امروز اروپا به دست آورده‌اند. ولی، لابد «دیگران» نیروی وجوددارند. اینان که نام میبریم یکجا بادیگرانی که‌نام نمیبریم، شگفتهای زمینه ادبیات امروز اروپا هستند.

جیمز جویسن ، مرد دلمرده وتنها:

این هنرمند سرگردان درمیانه های سده حاضر، یعنی در سال ۱۹۴۱، درگذشت .وی درسال ۱۸۸۲ درشهر «دبلین» امروزپایتخت آیرلند جنوبی ،به‌جهان آمد وپیش‌ازرسیدن به‌بیست ودوسالگی زادگاهش را ترك‌گفت.

«جویس» از سال ۱۹۲۰ درپاریس‌اقامت گزید. دراثنای جنگ جهانی دوم وی‌ازترس فاشیست ها به زوریخ گریخت وهمانجامرد. مرگ اودر انزواوتنهایی فرارسید .

«جویس» درسال ۱۹۱٤کتاب «مردم دبلین» راانتشار داد.دیداو دراین کتـاب‌زیبالیستی است وبه واقع نگاری گرایش دارد. درسال ۱۹۲۲ «اولیس »رانوشت. این اثر نمایشگر وضع روانی نابه سامان نویسنده‌است.وقتی این کتاب چاپ شد، «جویس» به یکـــی از منتقدان گفت: «شمابه اندازه یی درخودهرج ومرج دارید که دنیایی بسازید.» این هنرمند در سال ۱۹۳۹ تابلوی بزرگ دیگری‌ازروان ناخود آگاه به وجود آورد که «بیداری‌فنگین» نام دارد. اثر معروف دیگر او «چهره هنرمند درجوانی» نام دارد که درواقع زندگینامه خود اوست. این کتـاب را در سال ۱۹۱٦ یك ناشر امریکایی چاپ کرد.

شاهکار «جمیزجویس» همان‌کتاب «اولیس» است که سه صدهزار کلمه داردو سراسر حوادث آن درکمتر از یك شبانه‌روز اتفاق می افتد. نویسنده برای نوشتن این کتاب از هژده زبان مختلف استفاده کرده‌است. نام سمبولها و استعاره های کتاب از«هـومر» و میتولوجی یونان گرفته شده است.

«جویس» همانند بسیاری ازهنرمندان دیگر زمان ما، دربرابر جامعه خودش عصیان کرد. واکنش این عصیان از طرف‌جامعه‌طردهنرمند

بود. هنرمند از جامعه روگردانید. جامعه اورا از خود راند واوبه جامعه نفرین فرستاد. این عملیه فعل وانفعال زندگی «جویس»راتلخ و غم‌انگیز ساخت . دیگر جایی‌نبودکه«جویس» به آن پناه ببرد. در خود فرورفت وبه درون خود پناه برد. دراین حال، ازخود تصویـر خوبی به دست دادودر کتاب «چهره هنرمند درجوانی» به‌خودش نگریست وزمزمه کـرد «ددالوس» توانسانی هستی ضد اجتماع که در لاك خود فرورفته‌ای. »

«جـویس»، بادرون حساس خـودش، مظاهر نامطلوب وگزنده زندگی را میدیـد. دیگر چیزی نمیدید. آدمی‌شرزاواصلاح‌ناپذیر بود. همه جازهربود ونابه سامانی. (درطول عمرش شاهد دوجنگ جهانی بود) امیدی‌وجود نداشت . راه رستگاری هم نبود. واوبه یك نتیجه رسید. زنده‌گانی را از خود رانـد . و بـرای دفـاع از خـود ش به « تبعیـد نفس»دست زد. دراینحال،ازتنهایی،اضطراب وبی‌هدفی به سختـی رنـج میـبرد. همـین خصوصیتها آثار اورا رنگ آمیزی میکنـد. جهان اوجهان خاص خود اوست . «جـویس یکی ازنویسندگـانیست که سوبژکتویسم را دربیان وتوصیف به‌نهایت رسانیده است.او همواره امتناع دارد از ینکه دانش وتجربیاتی راکه خواننده از جهان واقعی اندوخته، به‌کار گیرد ویا احساساتی را که او درباره زندگی دارد، مورد استفاده قرار دهد.همه‌چیزخاص خود اوست، دنیایی که مجسم میکند، بادنیای دیگران مشترك نیست. اوبه کسی را به‌دنیای بغرنج وتمثیلی خود راه میدهد ونه‌خودحاضر است یك قدم از حدودآن‌پابیرون‌گذارد.»(٦)

بدینصورت، «جویس» از اجتماع،ازجهان عینی روی برتافته است تابه کـار آفـرینش تازه یی دست یازد. زیرا اوبه اندازه‌یی در خودش هرج ومرج دارد که میتواند دنیای تازه یی، برای‌خودش، برپاکند. دنیای او ، جهانیست جادویی وسحرانگیز. مثل خوابهای در هم برهم وررویا های تب زده. رویاهای تب زده «جیمز جویس» که‌تب‌حسرت‌ونومیدی داردوازدردتنهایی به‌خودمی پیچدوبا کابوسها دست به‌گریبان است. در کتاب«چهره‌هنرمند درجوانی» «خواننده. مکانها وآدمهـارا لمس نمیکند، بلکه ناچار باید آنها رااحساس‌کند در سرتاسر کتاب فقط سایه ها، ویابه گفته بهتر، صورانتزاعی ... به‌چشم‌خواننده میخورد که یگانه نقش‌آنهادرزندگی«استیفن‌ددالوس» آن است که احساس خاصی را درذهن اوبر انگیـزند. وگـرنه خودشان زندگـی‌مجسم و مشخصی ندارند. آنها رامیتوان انعـکـاس واقیعت درآئینه مات روح اودانست» (٧) .

«جویس»آواره مردیست در بیابان‌تنهایی وحسرت این مرد سر درگریبان فرو برده‌ودر پندار خودش جهانی ساخته درینحال‌تلاشش سرسختانه‌اش دراین است که‌خودش را و جهان ساخته خودش رابیان کند. اوبه‌پیوند جهان خـودش باجهـان واقعی سرو کـاری ندارد. فقط محسور جهان خویشتن است‌وآن رابه قلم میاورد.

درك نوشته های «جویس»،به ویژه درك رومان «اولیس» کاریست بسیار دشوار.این دشواری از آنجـا سرچشمه میگیرد که جویس

برای بیان جهان خودش بیدریغ ازسمبول‌و رمز کار میگیرد.

مثلا «هنگامی‌که استیفن شیشه های خرد شده وبناهای فروریخته را می بیند، مراد آرزوهای بربادرفته وآرمانهای درهم شکسته است. ویا هنگامی که نویسنده میخواهــد دلمردگی ودلزدگی‌استیفن رابیان‌کند...وی را در مقابل لاشه سگی که برآب افتاده وقایقی که درشن فرورفته ،قرار میدهد.» (۸)

برتولت برشت، مبارزو سنت‌شکن

«برتولت برشت» بادید خودش وباشیوه کار خودش قلمرو گسترده‌یی را در زمینه ادبیات امروز در اختیار دارد. درانیجا، بلا فاصله بعداز «جمیزجویس» نظری به‌کار هاو بینش «برشت» میاندازیم تاتضادقطبهای مسلط برجامعه ادبی اروپا روشن تر نمایان شود.

«برتـــولت برشت بـه سال ۱۸۹۸ در «آگسبورك» آلمان متولد شد.دردانشگاه‌مونیخ فلسفه وطب خواند ودر جنگ جهانی اول‌در پشت جبهه به مداوای زخمیان پرداخت.

نخستین نمایشنامه او به نام «آوای طبلها دردل شب» به کارگردانی «اتو فلاکن برگ» .. درسال ۱۹۲۲ روی صحنه آمد. برشت به خاطر این اثر به دریافت جایزه کلیست نایل شد. پیش ازاین اثر نمایشنامه بعل‌رانوشته بود که درسال ۱۹۲۳ روی صحنه آمد. بعل هیاهویی بسیار به‌راه انداخت، درسال ۱۹۲۵ بانمایشنامه آدم ،آدم است، نخستین طرح تیاتر حماسی خودش را ارائه کرد .

از این به بعد ، اثر های دیگرخودش‌را یکی پس از دیگری ، نوشت. غالبا خودش اثر هایش را، صحنه میاورد. درهراثرنکته های تازه یی را بیان میکرد. از نیرو، هـر نمایشنامه‌اش هیاهویی به دنبال داشت.در این نمایشنامه ها، به هیچ اصلی وقاعده یی تن درنمیداد . هرچه که به نظرش تازه‌و سودمند میامد، به‌کار میگرفت .

درسال ۱۹۳۳، هیتلر قدرت رادر آلمان به دست گرفت.دراین سال، برشت، ناگزیرشد آلمان را ترك گوید.

نخست به سویس پناه برد. پس ازآن، به پاریس ،کوپنهاگن، سویدن، لندن وفنلنـد رفت. در هر جایی مدتی به سربرد.

درسال ۱۹٤۱ رهسپار امریکاشد.درامریکا باهالیود همکاری کرد. فراورده این همکاری فلمهایست مانند «قاتلین هم میمیرند» به‌کار گردانی، فرتیس‌لانگ، سازنده‌فلم مشهور«ام».

بافرارسیدن موج مك‌کارتیزم برشت همراه باهنرمندانی چون چارلی چـاپلیـن ازامریکـا اخراج شد. او به برلن شرقی رفت ودرآنجا گروه، برلینر انسامبل ، راپایگذاری کرد.در این کار همسرش، هلنه‌وایگل‌بزرگترین‌یاور او بود.

برشت باهمکاری گروهی از باز یگـران، موسیقدانان، تکنیسین ها ودیگورسازهـــا نمایشنامه هایش را به صحنه میاورد. شعر وموسیقی اجزای ضروری بیشترنمایشنامه‌های اوست وفنون«عصردانش» صحنه‌آرامی‌اورایاری میکند» برشت درتمام اجزای نمایشنامه های دخالت میکردو درهرکاری، تاآنجاکه‌میتوانست، سهم میگرفت. بردن این همه بار کار وتلاش

سر انجام او را به سختی خسته ساخت. در ماه آگست ۱۹۵۶، پس از آنکه برای آخرین بار زندگی «گالیله» راروی صحنه آورد، چشم ازجهان پوشید.

برشت درسراسر زندگیش عضویت هیچ حرب وجمعیتی را نپذیرفت. انسان برایش مقوله یی بود در خور مطالعه وبررسی دایم. هیچ نظر وپاسخ از پیش آماده یی برای قضایا نداشت . «اندیشیدن در هروضع تازه» کار او بود. بههمین جهت هیچ اثری راپایان یافته نمیدانست وهمیشه در نوشته هایش حتی آنها که بارها چاپ شده بود، دست میبرد.

هنگام تمرین بازیگران، پس از هر بازی یاهر میزانسین جدید، هنگام هرچاپ تازه، ممکن بودتغییراتی به نظرش ضروری برسد . ازاین کار، که گاه نمایشنامه را زیروورومیکرد، نه بیمی داشت ونه خسته میشد .

«علاوه برنمایشنامه ها، چند دفتر شعر ، یك رومان به نام کسب وکار آقای ژول سزار، مقداری داستان ونوشته هایی درباره اندیشه ها، شیوه های هنری ، سبك وهنر خویش به جانهاده است. »(۱۰)

«تصمیم درمورد «برشت» هرچه باشد، باید توافق فکری خودرا بامضامین شکوهمندومترقی عصر خود اعلام داریم.» مضمون آثار «برشت» این است. یعنی جهان دگرگون شد نیست، یعنی هنر میتواند وباید درکاخ تاریخ مداخله کند. هنر امروز باید همان تکالیفی را بهعهده گیردکه علوم پذیرفته است وهنر همدردعلم است... نمایش باید پرده مرافعه تاریخ‌را پس بزند وبه آن مددرساند حتی شگردهای صحنه هم متحد شوند...» (۱۱)

مقایسه برشت وجویس ،دوغول زمینه ادبیات امروز، به خوبی میتواند پدیده های متضاد وناهمگون این زمینه فکری وعاطفی انسان سده بیستم راآشکار سازد. جویس میگوید تاریخ کابوسیست که من سعی‌میکنم از آن بیدارشوم. ولی بهنظربرشت نمایش، به عنوان یك پدیده ادبی ،ونمایشنامه نویس ،به عنوان هنرمند، باید پرده مرافعه تاریخ راپس بزندو وبه آن مددرساند.

تلاش وتپش برشت در سراسر کار هایش همواره براین نکته متمرکز بوده‌که خواننده وتماشاگر رابه اندیشه وادارد وبه او بفهماند که در برابر خودش ودر برابر دیگران مسوول است. واین‌بینش‌عصیانیست دربرابر ادبیات سحر انگیز وموثر.

درگذشته چنین بوده که تماشاگر هر قدر بیشتر متاثر شود، باقهرمان نمایش‌احساس همبستگی بیشتری میکند. صحنه‌هرقدربیشتر از عمل تقلید کند، باز یگرنقش خودرا بهتر مجسم وایفا میکند. نمایش هرقدرمارابیشتر ازواقعیات زندگی دور کرده، به جونمایش نزدیکتر گرداند، نمایش بهتری شمرده میشود. »(۱۲)

«برشت بر چنین نگرشی خط کشید . او گفت تماشاگر نبایدهویت‌خود رادر تماشا خانه از یاد ببرد، تابتواند مضمون نمایش را باز شناسدو به طور انفعالی پذیرای آن

نشود ۰۰۰ تماشاگر هر گز نباید هویت‌خودرا کاملا درهویت قهرمان گم‌کند تا همواره بتواند در داوری علل ودوای درد خود آزاد نماند.» (۱۳)

برای تحقق یافتن این آرمان وپیاده شدن این اندیشه در عمل، برشت شیوه‌کارخودش را طرح ریخت‌وباگذشت زمان استوار ساخت وکمال بخشید، این شیوه کار او همانا شیوه فاصله گذاری است.

در واقع ،کلیت ادبی برشت رادرسه نکته میتوان خلاصه ساخت.

۱ـ نظرات ونگرشس او درباره ادبیات
۲ـ شیوه کار او درنمایشس
۳ـ کار های او درزمینه آفرینیشی ادبی.

این سه نکته باهم مرتبط وتاب خـورده هستند. بدینمعنی که برشت نظرات واندیشه های بخصوصی درباره ادبیات دارد. به‌نظـر برشت آدمی‌در سرشت خودشس دارای نیرو هایست که این نیروها آدمی وجهان رادگر گون میتوانند ساخت پسس باید این نیروهای خفته را بیدار کرد وادبیات میتواند دراین کار نقشی در خور ستایش بازی کند . ولی تا امروز، بر عکس، ادبیات غالبا درتخدیر آدمیان سعی ورزیده است.

برپایه این نگرشس خاص ،برشت بـه آفرینش ادبی دست میبازد «آوای طبل دردل شب» درجنگل شهرها «بعل» «آدم،آدم‌است» «استثناد وقاعده» «آنکه‌گفت‌آری وآنکه گفت‌نی» وآثر های دیگری راپدید میاورد. درهمه این اثرها میخواهد انسان را تربیت مجددکنـد، تغییر دهدوبه اندیشه وادارد.درین عملیه‌آنچه را که به نظر خودشس میاید، درپدیده ادبی پیاده میکند. بنابراین، آثار برشت‌همه‌برپایه تعقل وشناخت علمی تـاریـخ استوار است .

برشت بدین باور دارد که ،برترین خصلت آدمی، توانایی شناخت دنیاو کوششس برای چیره گشتن بران است حیوان برای برآوردن نیازو خفظهستی خود، باطبعیت ارتباطمستقیم دارد. تامیتواند میخورد ومیاشامد. وهمیـن‌که طبعیت عرصه را براوتنگ کرد،از پادرمیاید. اما انسان باواسطه کار خود باطبیعت ارتباط دارد وبه یاری کار آفریننده اشس طبعیت را به خدمت میگیرد ونیاز های خویشس را بـر میاورد .همین عامل درطول تاریخ به‌بشرامکان داده است که به تدریج برنیروهای طبعیت چیره گردد و نیروی مقابله‌باطبعیت‌قاهر و سر نوشت را به‌کف آرد.»(۱٤)

چندین اثر برشت از جمله «ننه دلاور» بر گرد همین محور میچرخد.حوادث‌این‌نمایشنامه سده هفدهم اروپا ودوران جنگهای سی‌ساله است «ننه‌دلاور» باسه فرزندش‌همراه سپاهیان سویدنی راه می پیماید. او یك‌گادی‌باخودشس دارد. این گادی فروشگاه سیار اوست. اواز راه فروشندگی واز خیرات سرجنگ پول به دست میآرد. ولی ناگهان زمانی فرامیرسدکه او باید مزد جنگ راببردازد. جنگی که‌به‌او پول آورده‌است . «ننه دلاور» بایدپسرانشس را به‌جنگ بفرستد. زیرا تاسرباز نباشد،جنگ نیست. پیرزن تلاش میکند ازاین کار باز

زند، مگر امکان ندارد. «سرنوشت» چنین رفته که او فرزندانش را درجنگ‌ازدست بدهد. ولی برشت خود «ننه‌دلاور» راسازنده این سر نوشت میداند: او میفهمد که اگر به راهشی باسپاهیان ادامه دهد، مرگ فرزندانش را خواهد ربوده بااینهم به راهشی ادامه‌میدهد. زیرا میخواهد که شرافت مندانه پارچه و گوشت بفروشد.

برشت به اندیشه خاص واثر حاوی این اندیشه خاص بسنده نمیکند. درصددمیبرآید تاشیوه کار خود شی رانیز بهمیان آرد. شیوه کاری که‌متناسب به چگونگی اندیشه‌وی‌باشد. شیوه کاری که بتواند آرمانهای اورا درزمینه اثرگذاری نمایش برتماشاگر تحقق بخشید. این شیوه را به‌میان آورد: شیوه فاصله گذاری.

شیوه فاصله گذاری از بازیگر میخواهد که بازیگر باشد واز تماشاگرمیخواهدکه تماشاگر باقی بماند. بدینصورت، سه فاصله سه‌عنصر نمایش را ازهم جدا میکند: قهرمان نمایشنامه ، بازیگر، تماشاگر.

برشت نمیگذارد که بازیگر دروجودقهرمان نمایشنامه یااثر حل شود. بازیگر بایدهویت خودش راحفظ کند. اونمیگذارد که تماشاگر بابازیگر درآمیزد. تماشاگر باید تماشاگر باقی بماند. وهنگامی که از تماشاخانه بیرون میرود. به‌جای آنکه هویت خودش راازدست داده وافسون شده باشد، چیزی آموخته‌باشد، پندی گرفته باشد. از همین روبازیگربرشت باید چنان بازی کند که گویی از پیشس‌اعلام میدارد: من فلانی هستم. بازیگرتیاتر هستم

... کارم این‌است‌که «شاه‌لیر»رابه‌شماشناسانم. نقشس اورا آموخته‌ام وگفته هایشس را حفظ کرده‌ام ... » (۱۵)

بدینصورت ،سیستم کار برشت کامل میشود واو بااین سیستم خودشس‌ساحه‌فراخی را در زمینه ادبیات امروز در دست میگیرد.

یونسکو در گرداب سرسام واضطراب

اوژن یونسکو روز بیست وششم نوامبر ۱۹۱۲ در رومانیا بـه جـهان آمد. مادر او فرانسوی بود. پس ازتولد، یونسکو همراه پدرو مادرشس به پاریس رفت. درپاریس زبان فرانسوی آموخت. ازینرو، هنگامی که‌در سن سیزده سالگی به رومانیابازگشت، ناگزیر شد زبان رومانیایی را فرا گیرد.

یونسکو پس از چند سال تحصیل‌درپاریس متبلا به کم خونی شدوناچاراورابه‌ده‌فرستادند درسیزده سالگی به پاریس‌برگشت‌ونخستین نمایشنامه اشس راکه اثر میهن پرستانه‌بود، نوشت.

درهمین هنگام خانواده اوبه رومانیا بـاز گشت. وی در محیطی خشن‌وبیرحم به‌تحصیل پرداخت ودانشجوی زبان فرانسوی دردانشگاه بخارست شد. نخستین شعرهاومرثیه‌هایشس راوقتی نوشت که شدیداًزیر تاثیر «مترلینگ» و«فرانسیس ژام» بود.

یونسکو باتهور بیمانند پابه‌صحنه‌نقدادبی گـذاشت ومقاله یی منتشر کرد کـه درآن‌سه نویسنده معروف‌و محبوب رومانیارا مـورد تمسخرقرارداد‌چندروزپس ازانتشاراین‌مقاله، مقاله دیگری نوشت که درآن این سه نفر را تاحد

چهره های پرارزشی جهانی وستارگان آسمان ادبیات ملی رومانیابالا برده بود. بعد، هردو مقاله را دریك دفتر باعنوان «نی»چاپ کردو بدینصورت خواست نشان بدهد که یك‌منتقد میتواند در باره هر موضوع جالب دونظرکاملا متفاوت داشته باشد.

یونسکو بعد از فراغت از تحصیل، معلم زبان فرانسوی شدو در یك مدرسه دولتی‌به کار پرداخت. درسال ۱۹۳٦ بادختری کــه زیبایی شرقی داشت، ازدواج‌کرد، درسال ۱۹۳۸ براساس یك بورس دولتی به‌فرانسه رفت.

هنگامی که‌جنگ جهانی دوم شروع شد،وی دربندر مارسی بود، بعد، به‌پاریس‌برگشت و درقسمت تولید یك موسسه نشرکتاب به‌کار مشغول شد .درپایان جنگ اوسی وسه‌سال داشت واز تیاتر بیزار بود. خودش‌مینویسد: من قصه میخواندم، بامیل ورغبت فلم‌تماشا میکردم وگاهگاه به موسیقی گوش میدادم.من موزیم هاو نمایشگاه های هنری را میدیدم، ولی ازتیاتر نفرت داشتم.»

باا ینهمه ،در سال ۱۹٤۸ نمایشنامه یی نوشت ونام آن را «آواز خوان طاس» گذاشت اگر چه دراین نمایشنامه آواز خوانی وجــود ندارد چه رسد به اینکه طاسی باشد . یونسکو این نمایشنامه را برای گروهی ازدوستانش خواند. آنان گفتندکه «آوازخوان‌طاس» داستان خنده آوری دارد.درحالی که یونسکو خــود معتقد بود که‌نمایشنامه اش اثر جدی وغم انگیز است. این اثــر درسال ۱۹۵۰ روی صحنه آمد وبااستقبال بسیار سردی روبه‌رو شد چندین بار اتفاق افتاد که بیشتر ازسه تماشاگر در تیاتر نباشد. درینحال پــول تماشاگران را پس میدادند ونمایشش‌را تعطیل میکردند.

بدینصورت، باوجود این ناکامی، یونسکو احساس کــردکه بــرای نمایشنامــه نویسی ساخته شده است .

به نظر خود یونسکو نخستین نمایشنامه اش اعترافیست به‌چیزی کــه اوخــودآن را خرده بو رژوازی بین‌المللی مینامند.وی‌دراین نمایشنامه عقاید مرسوم وشعارهای قراردادی که درهمه جای دنیا یافت میشوند، شکل‌میدهد ومتأسف است که قبول این شعارها ومعیار های قرار دادی، تمام معیارهای اجتماعی‌را به نوعی خودکاری خشن مبدل میسازد. خودش درباره آدمهای این نمایش میگوید: «خانواده اسمیت» ومارتین دیگر سخنی ندارند، زیــرا نمیتوانند فکر کنند. چون فکر نمیکنند،طبعا عشق‌وحرکت‌اززندگی شان‌دورمیشود. آنهادیگر وجود خارجی ندارند . آنان میتوانند به هــر شخص وهر چیز مبدل شوند. عینیت خودرا از دست میدهند وعینیت دیگران‌راقبول‌میکنند ... آنان قابل تعویض اند .»

نمایشنامه بعدی یونسکو درس نام‌داشت موضوع این اثر بااثر قبلی وی شباهت دارد یونسکو این اثر خودش‌راکمیدی‌ـدرام‌نامید. این نمایشنامه اگرچه‌پرازصحنه های‌مضحــك است، باید آن‌را درامی خشك، خشن‌وبدبنیانه تلقی کرد.

نمايشنامه ژاك پسارطاعت درسال ۱۹۵۰ آماده شد. بازهم مساله‌زبان‌در اين اثر يونسكو راجلب كرده است وبازهم برسنتهای خرده بورژوازى ميتازد: ژاك، قهرمان اثردرابتدا از تكرار كلمه هاى كه به‌اطاعت اوازمعيارهای خانوادگى ختم ميشود، سرباز ميزند. افراد خانواده اش از او چشم ميپوشند وخانواده بابى واتسن رى رابه نسبت عدم قبول‌سنتهای خرده بورژوازى طردميكنند. ژاك‌مدتى دربرابر تضنيقات خانوادگى مقاومت ميكند. حتى ازگفتن بعضى از كلمه ها ابا ميورزدو فريادميزند: «آه كلمات ، چه جناياتى به‌نام شمامرتكب ميشوند ! »

«يونسكو»درسال ۱۹۵۱ نما يشنا مـه «چوكيها» رانوشت . اين اثر يكى ازبهترين آثار اوشمرده ميشود . اين نمايشنامه‌برمحور تنهايى و بيكسى آدمى ميچرخد: در برج مدورى، واقع يك جزيره ، زن و شو هـر سالخورده يى زندگى ميكنند . مرد ۹۵ سال وزن ۹٤ سال دارند . آنان منتـــظر و رود دسته‌يى از مهمانان متشخص ومحترم اند كه بيايند و پيام پيرمرد رابشنوند . اين پيام ثمرهٔ يك تجربهٔ طولانيست. چون پير مــرد سخنران خوبى نيست ، تصميم ميگيرد ا ز وجود يك سخنران حرفه يـى ا ستفـا د ه كند.

مهمانان وارد ميشوند . البته تماشاگرآنان رانمى بينند. ليكن پير مرد و همسرش‌صحنه رابا چوكيهايى كه ازبيرون مى آورند ومودبانه به‌مهمانان نامريى تعارف ميكنند، نشان ميدهند كه‌آدمهايى روى صحنه وجود دارند .جمعيت نامرئى مهمانان به‌اندازه يى زياد ميشود كه زن وشوهر پير به‌زحمت از ميان چو كيهـا عبور ميكنند .

بالاخر ، زمانى كه امپراتور ازراه ميرسد صحنهٔ سخنرانى آماده ميشود. پير مـــرد ، خوشنود ازپيامى كه‌به آيندگان تحويل‌خواهد داد، به‌دنبال همسرش خودرا به در يـــا مياندازد وبه آغوش مرگ ميرود . سخنران حرفه‌يى روبه چوكيها ميكند وميخواهد گـپ بزند. امامعلوم ميشود كه‌اين سخنران‌حرفه‌يى كرولال است وتنها ميتواند صداهاى مفهومى ازحلقش بيرون آرد. سعى ميكند منظورش را بانوشتن چيز هايى روى تختهٔ سياه بيان‌كند. اماجمله هايى كه‌او مينويسد، آميزه يى از حروف بيمعنيست .

نمايشنامهٔ «چوكيها» بيانگر تنـــهايى و ناتوانى آدميان است. اعتراضيست به‌گفتگوى ماشينى . «يونسكو»به‌كارگردانى كه‌نخستين بار اين نما يشنامه‌را كارگردانى‌كرد،مينويسد «موضوع اصلى «چوكيها» نه پيام، نه‌شكست زندگى ،ونه بـلا ياى اخـلاقى زن‌وشو هر سالخورده است. بلكه خود چوكيها ، يعنـى نبودن مردم، نبود ن امپراتور ... نبـــو دن مساله غير حقيـقـى بودن جهان و خـــلاى ماوراء الطبيعست . موضوع‌اصلى‌نمايش‌هيچى است ، .. بايدآن راازموضوعات نا مـريـى انباشت ... موضوع حقيقت ،در جايى كـــه صداى غير واقعى وهيچى به‌گوش ميـــرسد، مطنطن واستوار ميماند . ».

این اثر وآثار دیگر (یونسکو) انگیزهٔآن شده که برخی از منتقد ین فکر کنند کـــه (یونسکو) بهارتباط زبانی آدمیان در جهـان اعتقادی ندارد . اماوی خودش این نکتهرا رد میکند : «من تنها یك دلیل ساده می آوردم وآن نوشته های من است . خوداین حقیقـت که من بانوشته هاو نما یشنامه هایم بامردم دنیا ارتباط پیدامیکنم، نظر مخالفانمرانفـــی میکند . من به سادگی معتقدم که تفهیم وتفاهم غیر ممکن نیست ، بلکه مشکلاست. »

دوری گزینی «یونسکو» از منطق عا دی ونگرش ویژهٔ اوبه زندگی، ادبیات وجا معهٔ انگیزهٔ آن میشود کهوی رادر قطب مخالف کسانی چون (برشت) ، (سارتر) ،(آبزن)، (آرثور میلر) و(تنسی ویلیامز) قـــر ا ر بدهند.

دید خصمانه «یونسکو» نسبتبهنویسندگان متعهد درین کلمه هایاوخوب نمایانست.

«نمایشنامه نویس تنها نمایشنامه مینویسد وصرفا در مورد جریاناتی کهدر محـــیط ا و میگـذرد، گواهی میدهد و لزومی ندارد کـه آموزنده باشد ... هراثری که جز یـــك اندیشکی سیاسی گپی برای گفتن نداشتـــه باشد، لطفی نخواهد داشت ... نمایشنا مـهٔ مسلکی نتیجه یی جز کـــاستن ارزشـــها ی احتمالی آن مسلـــك به بار نخـو ا هـــد آورد . »

(یونسکو) از اضطراب ، تـرس وسرسام عظیم تری درر نـجاست دردزیستن ، تـرس ازمرگ و تشنگی برای یك مطلق.

نگرش ویژهٔ (یونسکو) در آغاز انتقادات شدیـــدی رامتوجه او ساخت . واو آ واز اعتراض آمیزش راعلیه نقد و منتقدان بلند کرد :

«منتقد باید مطلبی رابیان کند، نهاینکـه مانند پزشك چیزی را تجویز کند . اوباید روی هراثر درشرایط همان اثر نظر بدهد. یعنی مطابق قواعدی کهاز بیان هنری نشا ت میکند ومطابق اسطورهٔ خودآن اثر . کیمیابـا موسیقی قا بل مقایسه نیست . همینـــطور زیست شناسی رانمیتوان بامعیاری هاینقاشی یامعماری قضاوت کرد . »

«یونسکو » رامتهم ساختند کهباوجـــود ادعا هایش که از درد آدمی مینالد،بهانسان های بدبخت دل نمیسوزاند. واو جواب داد: «من بهسهم خود صمیمانه بهفقر یك فقیـــر معتقدم ودلم میسوزد . این حقیقت دارد و میتواند درخدمت تیاتر باشد ، همین طـور بهمرا قبتها یی که ازیك پولدار میکنند،اعتقاد دارم ... اماتصور میکنم نهبه خاطر فقر آ ن فقیر ونهبه خاطر مراقبت ازین پو لداراست که نمایشنامه مینویسم. برای من مفهوم تیاتر جهانی تر ووسیع تر ازینهاست ...»

این مو ضعگیری «یـــونسکو» سبب شد مخالفانش بانگ بردارند کهسر ا نجــــام بورژوازی مردیرایافتهاست که بهتر از هرشخصی نظریه های مردود ومنحط آنهارا بـــسیا ن می کند .

باوجود این اعتراض وحمله آ ثار«یونسکو» نهتنها در اروپای غربی و امریکا به سختـــی

استقبال شد. بلکه دریوگوسلا ویا وپو لند نیز پیروز یــــهای چشمگیر بـــه د ست آوردند.

هنوزشش سال از روی صحنه آ مـــدن آوازخوان طاس نگذشته بودکه (یونسکو) موقف ارزنده یی رادر سطح ادبیات جهانی به‌دست آورد .

نمایشنامه های معروف او، بغیراز آنچه‌نام برده شد، عبارت اند از:«قربانیان و ظیفه »، «آمه‌ده »، «تابلو» ،«قاتل بیمزد»، «گر گدن» «گرسنگی وتشنگی » وچندتای دیگر،(١٦)

دراینجا بدنیست برداشتهای یك مجله نویس را، پس از تماشای یك برنامه تلویزیونی درباره (یونسکو) ،که‌همراه باطـنـزاست ، بیاوریم :

ـ(یونسکو) اززمان برداشت خاصی دارد . روز مان را خراب میکند تا دو باره آن را بسازد.

ـ «یونسکو» معتقد است که زمان وهمی بیش نیست ومولود تصورات قراردادی انسان است.

ـ حوادث شش نمایشنامه یونسکو، درروز یکشنبه ماه جون اتفاق میافتد .

ـ دریکی از نمایشنامه ها، مردی بــــه خواستگاری دختری رفته‌است. مردازمادردختر میپرسد که دختر چندسال دارد.مادرش جواب میدهد: نودوسه سال، ولی هشتاد سال به‌مابه همکار است وفقط سیزده دارد.

ـ تاریخ مورد نفرت یونسکو است. او میگوید تاریخ را هگل اختراع کرد.

ـ دریکی ازنمایشنامه هاکسی که مشغول خواندن روزنامه است، ازدیگری میپرسد: «چرا روز نامه ها سن مرده هارا مینویسند،ولی سن متوارین رانمیتویسند ؟»

ـ درنماشنامه دیگری کسی درباره پاریس میگوید: «این شهرروشن که از چار صد هزار سال پیش خاموش مانده اسعت .»

ـقهرمان یکی از نمایشنامه های:ومیگوید: «من وقتی به دنیاآمدم، چارده ساله بودم .»

ـباز درنماشنامه دیگری، مردی ازدربان یك ساختمان میپرسد: «ساعت چنداست؟» دربان جواب نمیدهد. مردمیگوید : «ساعت من هم همین رانشان میدهد. «بعدازدربان دیگر میپرسد : «ساعت شماچند است ؟» دربان دوم هم سخنی نمیزند. مرد میگوید: پس معلوم میشود سر وقت آمده‌ام. (١٧)

آلبر کامو وپوچی

ازشگفتهای دیگر زمینه ادبیات امروز یکی هم آلبرموکامو است . واکنون چارده سال پس ازمرگ هنوز اثری بزرگ وپابرجابر ادبیات اروپا دارد.

کامو در سال ١٩١٣ به‌جهان آمد. زادگاه او الجزایر است که درآن زمان مستعــــمره فرانسه بود. پدرش در جنگ جهانی نخست درگذشت کاموی کوچك یتیم شد. وی زندگی پرحادثه داشت واین زندگی را دریك حادثه، حادثه رانندگی، ازدست داد. اوبرنده جایزه نوبل است .

کامو کارش را، به صورت چشمگیر، بـــا پوچیگرایی آغاز کرد. این گرایش اودرکتاب

بیگانه به خوبی نمایان است ۰این داستان‌که درسال ۱۹۴۲ منتشر شد،مثل‌جرقه‌درخشانی، اروپارا متوجه‌نویسنده‌خودش‌ساخت۰ دلبستگی مردم بهاثر ازهمان عمقی برخورداربودکه‌هر اثر جامع ودلالتگری ازآن بهره‌مندمیشود۰ این گونه آثار دربرخی ازدگرگونیهای عظیم‌تاریخی رخ مینمایند تانشانه یك گسیختگی وحکایتگر حساسیت‌تازه یی باشند۰ هیچکس به‌این‌قصه اعتراض نکرد۰ همه مجذوب وتقریبا عاشق آن گشتند۰ ۰ این کتاب درآن‌دوره، شاید بیشتر از اکنون ،چنین مینودکه فلسفه نوینی را که فلسفه پوچی نامیده شد، به کرسی مینشاند۰۰۰ (۱۸)

بیگانه قصه بیگانگی انسان است باخوءش وبادیگران. داستان تنهایی آدمیست درجهان۰ بیانگر پوچی زند گیست .مورسو،قهرمان‌این کتاب، در ابتدای زندگی‌روزمره‌دست‌وپامیزند‌ـ دراین دست وپازدن لابدروتنهانیست۰میلونها دیگرباا‌و شریك اندـ وی‌ناگزیراست تمام‌قید وبندهای ظاهری وقرار دادی این زندگی را بپذیرد۰ درسراسر این‌پذیرش، بیهودگـــی این پذیرش را نمایان میسازد۰ این بیهودگی در پرتوبی تفاوتی مورسو شکل میگیرد۰

کامو درسال ۱۹۴۷ افسانه سیزیف را آفرید۰ او دراین کتاب پوچی زندگی‌را ازدید گاه دیگری‌نگریست :زندگی تکراربیهوده‌است۰ همانند کار سیزیف قهرمان افسانه‌یی‌یونان۰ سیزیف. براساس روایتهای اساطیر یونان، محکوم بدان است که‌سنگی رابه قله کوهی برساند۰ هربار که به‌قله نزدیك میشود،سنگ وا پس به‌پایین میغلتدـ سیزیف ناگزیراست عمل بیهوده رااز سرگیرد۰

کامو فکر میکرد‌که زندگی همان ابتدای‌روز مره‌ییست که‌مورسو درآن دست وپامیزنـد۰ همان کاری که سیزیف بدان محکوم‌بود۰ و آخرپایان دست وپازدن مرگ است۰ پوچـــی دیگری۰

ولی کامو به این جانمی ایستد، پرسشی در سرش چنگ میزند۰ این پرسش مصرانـه در طلب پاسخ‌است: پس چه باید کرد؟

این پرسش درنظر کامو دوجواب‌دارد نخست اینکه، بانفی زندگی مرگ را بایـد پذیرفت۰ دودیگراینکه، زندگی راقبول کرد۰ دنباله این جواب چیست؟ اگرمرگ‌رابپذیریم، به امری پناه برده ایم‌که، درفرض خود ما، موجب اصلی بیهوده بودن زندگیست۰ واین نقض غرض است پس بایدزندگی راپذیرفت. قبول مرگ ،قبول بیهودگیست۰ اماپذیرفتن زندگی باپذیرفتن بیهودگی ملازمه‌ندارد۰ باقبول زندگی باید برضد بیهودگی طغیان کـرد و خوشبختی راآفرید۰ خوشبختی همگان را ، زیرا زندگی بدانگونه که هست، تحمل‌ناپذیر وبیهوده است . (۱۹)

بدینصورت، کامو راه‌مینوردد: از بیهودگی آغاز میکند وبه طغیان میرسد۰ طغیان دربرابر زندگی۰ دراین راه پیمایی،مفهوم‌پوچی زندگی درنظراودگرگون شده‌است . زندگی بهرشکلش

پوچ نیست، این زندگی موجود، به‌همین‌شکلی که دارد، پوچ وبیهوده است. این شکل‌زندگی که درذات خودش بیهودگیست، طغیانی را ایجاب میکند.

دنیای کنونی ما، باوضیعتی که دارد، با ارتباطات وروابطی کـه درآن حکمفـرماست، محلیست تحمل ناپذیر، زندگی درچین‌جهانی، در چین شرایطی، پوچ است مسخره است، دنیای کنونی ماشین فرمان میراند وانسان که خود ماشین‌را آفریده، مقهورو پرده‌آن شده است . نبایدبه‌چنین‌زندگی برده دارگردن نهاد .باید طغیان کرد وفریادکشید: نفرین برتوای زندگی برده وار !

کامو خودتصویری از جوامع جهان‌موجود به دست میدهد: شهری بدون کبوتر وبدون درخت وباغ که درآن نه صدای بال‌کبوتری شنیده میشود ونه خشس خشس برگی. بهار را تنها ازخاصیت ویابه وسیله زیبایی‌گلهایی که فروشندگان ازبیرون شهر میاورندودربازار بفروش میرسانند، میتوان شناخت (۲۰)

و مارتا قهرمان غمزده وخشس سوتفاهم از زندگیشس تصویری به دست میدهد:وقتی‌این مسافرخانـه و ایـن شهربارانی را پشت سر گذاشتیم واین سرزمین بی آفتاب رافراموشس کردیم، روزی که دربرابر دریا که‌من اینهمه خوابش را می بینم ، قرارگرفتم، بالاخر درآن روز مراخواهی‌دید که میــخندم،(۲۱) اودر جستجوی آفتاب ودریاست. و کامو میخواهد دربرابر شهر بارانی وسرزمین بی آفتـــاب عصیان شود.

مورسو باوضع بی‌تفاوتی به‌هر کاری‌دست میزند. سرانجام هم آدم‌میکشد. کامودرتوضیح این اعمال میگوید: مجاز بودن هرکار بـدان معنی نیست که هیچ کاری ممنوع‌نباشد. ودر شرح نگرش خودش مینویسد :

من میدانم که دراین جهان چیـــزی دارای معنی هست. وآن بشر است. زیرا بشرتنها موجودیست که میتواند درپی معنی داشتـــن برآید . (۲۲)

همین عصیان ،همین درپی معنی بودن که وی را واداشت علیه فاشیزم به مبارزه بـر خیزد ودرنهضت مقاومت وطنش شرکت جوید. نظر کامو درباره طغیان به‌جایی‌رسیدکه‌بگوید: من فریاد میزنم، پس هستم، ومن طغیان‌میکنم ،پس هستم .(۲۳)

کامودرسال ۱۹٤۷(طاعون)رامنتشرساخت . این کتاب در دوستی وهمآوازی وی وسارتر درز انداخت .این درز رادربـخش مربوطبه ژان پول‌سارتر باز خواهیم گفت.

کارهای ادبی کامو آمیزه‌یست‌از قبول‌ورد واقعیت . اساساً عمل خلاقیت همزمـان بارد کردن یك جنبه واقعیت، جنبه دیگر آن را تصدیق میکند. به‌این ترتیب ،آنجاکه خلاقیت به طور درست واقعیت رانفی کند یابه طور مطلق آن را بپذیرد، درهردو صورت‌وجودخود را مطلقا انکار میکند . (۲٤)

کامو باپذیرفتن پهلوهای عمیق واقعیت‌ورد پهلو های سحطی‌آن برریالیزم میتازد: ... آنچه معمولاادبیات ریالیستی نامیده میشود، جنبه های آنی واقعیت را ارائه میکند ودوباره سازی واقعیت رابه شکل ناقص، وبدون‌گزینش وتعبیرو تفسیر خلاقه انجام میدهد...ریالیزم

باید تقلید کامل واقعیت باشد. به بیان دیگر، مانند میمونها که باتقلیدرا ی میشوندریالیزم هم فقط باتقلید کامل واقعیت تحقق مییابد. در حقیقت ، هنرهیچگاه ریالیستی نیست. هرچند که گاهی تمایلی به آن نشان میدهد. (۲۵)

اندیشه کامو عمیق وگسترده است وهنر از اندیشه های او را تابناکترمیسازد. قسمتی از اندیشه‌های کامو رابایید توام بانظـرات سارتر بررسی کرد. وسارتر از پرآواز گان دیگر عرصه ادبیات امروز مغرب زمین‌است.

سارتر ،مرد عمل

ژان پول سارتر درماه جـون ۱۹۰۵ در پاریس به جهان‌آمد وهنگامی که بیست‌وچار سال داشت، به‌مقام استادی‌در فلسفه‌رسید. در سال ۱۹٤۵ ازتدریس دست برداشت تا خودش راکاملا وقف نوشتن سازد.

سارتر از تیوریسین های بزرگ‌اگزیستانـ نیالیزم است، آثاراواز پندارکه‌در ۱۹۳٦نوشته شده، تا نقد عقل دیالکیتك همه برگرد همین فلسفه میچرخد.

وی درسال ۱۹٤۳ به نمایشنامه نـویسی پرداخت . مگسها ،جلسه‌سری،مردگان بی‌کفن روسپی بزرگوار، نگراسف، وگوشه گیـران التونا، رانوشت.

کتاب ،استفراغ، که درسال ۱۹۳۸ نوشته شده ، نظرات فلسفی وی رامنعکس‌میکند. همچنان نقدعـقل‌دیالکیستك، کـه‌نوشته سال ۱۹٦۰ اوست.

سارتر دوسفر به‌کیوبا رفت. یکی درسال ۱۹٤۹ ودیگردر سال ۱۹٦۰ انقلاب کیوبا براو اثری ژرف گذاشت. چنانکه وقتی از سفـــر برمیگردد، به مدیر روز نامه فرانس‌سوارکه از پرتیراژترین روز نامه های دست راستی جهان است، میگوید: من یك ماه درکیوبا به سربرده‌ام. باید درباره کیوبا حقیقت راگفت من میخواهم هرآنچه شهادت میدهم، به‌گوش بیشتر مردم برسد. آیا شما گـــزارشم را میخواهید؟ مدیر روز نامه درجواب میگوید. بلی ،ازآن خرسند میشویم که‌گفتاریکی از بزرگترین نویسندگان معاصر رادر باره‌کشور ومردم ووقایع کیوبا منشر سازیم. (۲٦)

ازاین پس گزارش سارتر درباره کیوبا زیر عنوان رگباربر فراز شکر دراین روزنامه به طبع رسید که بیانگر بزرگذاشت سارتر درامر انقلاب کیوباست. این کتاب بانام جنگ شکر درکیوبا به‌دری ترجمه شده است.

انقلاب‌کیوبا وفرآورده های چشمگیر آن، عطش سارتر رابه‌انقلاب بیشترساخت. گزارش او درواقع، تحلیل ،تفسیر وستایش انقلاب کیوباست. کاسترو درنظر اوقهرمانیست که فریاد میزند: یامرگ یاملت!

سخنهای رهبر کیوبا سارتر را به‌هیجان آورده بود. ازهمین روبه کرتها گفته های‌رهبر کیوبا را نقل میکند نه به زور قحطی ونه‌به آتش جنگ شما میتوانید مارا بـــه‌زانو در آورید. واین را بدانید که اگربه‌ماحمله‌کنید، فاتح میدان ماخواهیم بود، نه شما .(۲۷)

وخودش راآنقدر همیشه به انقلاب کیوبا می بیند می گوید : یا بایـد کیوباییان پیروز گردند، ویا ماهمه چیز ،حتی امید را،

از دست بدهیم· (۲۸)

سارتر درزمینه ادبیات، از پیشاهنگان و بزرگان طرح تعهدو التزام در ادبیات است· نظرات او،در باره ادبیات ونویسندگان امروزی ،چنین فشرده بیان میتواند شد:

نویسنده ،حتی بدلیل آنکه الفاظ همه مردم را، ارزش اعتباری آنها به کار میبرد،و کتابهای خودرا در میان مردم منتشر میکند، وابسته و مسوول است ·زیرا میتواند·

از فرمان مسایل زمان خود سر بیچدودر هرحال باید مسوولیت نوشته خودرا بگردن گیرد. حتی اگرشا گردانش از افکاراونتایجی برخلاف میل اوبگیرند· وانگهی وظیفه نویسنده، درطی قرون، دستخوش تغیر وتحول بوده است: نخست ، نویسنده مجری فرمان خداو راهبر دینی خلق بود. سپس درعصر کلاسیک (قرن هفدهم) جزواعضای جامعه اشرافی خوش ذوق وادب پیشه یی شد که اورا همشان خود میشمرد· دراین زمان، گرچه نویسنده بواقع سربه فرمان اشراف نهاده بود، ولی استقلال طبع وعزت نفس وصراحت کلام خودرابه خوبی حفظ میکرد.

پس ازآن ،در قرن هژدهم ،نویسنده به صورت مرد مبارز بورژوا منشی روشنفکری در آمد که باروشن بینی واستشعار کامل برای حفظ حقوق طبقه دوم میجنگید· عصر طلایی نویسند گان همین دوره بود·

·· ازآن زمان تاکنون، تعادل برهم خورده است. نویسنده طفیلی وسرباز توانگران شده است، وازاین مررنج میبرد· برای اینکه قدر وارزش نخستین خودرا بدست آرد، دست بدامن شهامت های دروغین واعمال ساختگی و تحولات سطحی مزند· وکسانی را که بطفیل آنان میزید، به بیذوقی ونه افهمی وکج طبعی متهم میسازد ، حتی برای تبرئه خودبه هنر برای هنر متوسل شده، ولی نتوانسته است خودرا بفریبد تنها راه نجات او دراین است که وارد میدان مبارزه شود · یعنی برای حفظ منافع وحقوق مردم، خودرا به آب وآتش بزند· بی آنکه به رنگ تعصب اضراب آلوده شود·

بااینحال، یك مورد استثنایی وجود دارد وآن ،کار شاعر است: شاعر الفاظ را فقط برای ارزش تصویری آنها به کار میبرد· سارتر در کتابی که در باره بودلر نوشته ،شرح میدهد که این شاعر موجود تیره بختی نبود که محکوم

نبود که محکوم به شکست و ناکامی باشد· و علت شکستهای پی در پی او در زندگی این است که خود با میل و اراده به دنبال رنج و ناکامی میگشت ، زیرا سر چشمهٔ الهام و وسیلهٔ در همین دردو حرمان میدید ·این مدعادر بارهٔ بسیاری از شاعران دیگر نیز صادق است ·» (۲۹)

«معهذا ،نباید تأثیر مفهوم «مسؤولیت» و «وابستگی» را در مورد همهٔ فعالیتهای ادبی «سارتر» تعمیم داد ·فراموش نکنیم که فلسفهٔ اگز یستا نسیالیزم برای آزادی نویسنده ارزش و اهمیت بسزائی قایل است · و حتی «سارتر» فلسفه و هنر خود را مدیون متفکران و

نویسند گانی میداند که یا وابسته نبوده اند یا این وابستگی رابه نوع دیگری داشته اند. مانند متفکران آلمانی‌ورومانتو یسان امریکایی. بنابر ین در وهلهٔ نخست ،باید کتابهای اورا به عنوان آثار ادبی (نه آثار تبلیغا تی) دید وسنجید .از ینرو ست که نخستین کتاب‌او . با عنوان «تهوع» ،مورد سؤتفسیر و تعبیــــر قرار گرفته است ، قهرمان اصلی این داستان خواه معرف نویسنده در دوره یی از تحــول زندگی او باشد یا نباشد ،نمونهٔ کامل انسان پیرو فلسفهٔ اگزیستانسیا لیزم به‌شمارنمی رود ، بلکه نمونهٔ کسانیست که از هوش سر شاری بهره‌مند شده اند ودر زندگی جز پوچی‌و بیهودگی نمی بینند .ودر ماندگی خود رابـــا تهوع جبران میکنند . وچون به این بیهودگی واقف اند ، درراه عــلاج آن نمیکو شندو رضا به داده داده اند . (۳۰)

«سارتر » باپوچیگرایی آغاز کرد..در«عصر منطق» نوشت :«آزادی آدمی گو شهٔ رنج و فرو بسته ییست که در برابر تاخت و تازهای دنیای خارج حکم پنا هگاه را دارد .» (۳۱) و در «دستهای آلوده» گفت : «کشتن و کشــته شدن هردو یك چیز است. درهر دو صورت آدم تنهاست .» وباز هم در همین کتاب‌گفت: «... مسخره بازی در آورده ایم .اصــلا هیچ وقت ،هیچ چیز به نظر من واقعی نمیآید .»

باز هم ، همین «سارتر»متعهد،درمقدمه‌یی که بر «بیگانهٔ» «کامو» نوشته است، میگوید: «در جهانی که‌به ناگهان‌از اوهام وتجدد فکری تهی گردیده است ، آدمی احساس تنهایی و بیگانگی میکند . اما حالت غربت وانزوای‌اورا چاره یی نیست ...»

باز هم در همین نقد مینویسد :«مساله یك نوع انسان خیلی ساده است که نویسنده نام «پوچ» یا (بیهوده) را به‌آن میدهد .ولی این کلمهٔ زیر قلم آقای «کامو» دومعنای کامـــلا مختلف به خود میگیرد :پوچ ،یك‌بار حالـت عمل وشعور روشن است که عده‌یی‌از اشخاص این حالت را میگیرند .وباردیگر ،پوچ همان انسان است که بایك پوچی ونا معقو لــــی اساسی وبی هیچ عجر وفتوری نتایجی را که میخواهد ، برخود تحمیل میکند .

«بس به هر جهت باید دید که «پـــوچ» به عنوان حالت فعل وعمل ، یابه عنوان‌قضیهٔ اصلی چیست :هیچ چیز جز رابطهٔ انسان با دنیا ... »

بی سبب نیست که از همان آغاز ،دوستی محکمی بین «سارتر» و (کامو) به میان آمد. ولی این دوستی همیشگی نبود .دونویسندهٔ‌پر آوازه فاصله یی ازراه راباهم یکجا نوردیدند، ازپوچی شروع کردند وبه طغیان رسیدند. ولی بعد ، نگرشهای شان فرق کرد :

در سال ۱۹٤۷ «کامو» کتا ب(طاعـــون) را منتشر ساخت . وتا آنروز دوستی‌استواری میان «کامو»و «سارتر» وجود داشت .کلام هر دو سخنگوی بزرگ روشنفکران فرانسه ، در جهان انعکاسی عظیم داشت. وجه مشابهت‌این دو مبارز متفکر زیاد بود .اما «سارتر» بـــر عکس«کامو» ،عقیده داشت‌که نمیتوان درمبارزه

شرکت کردو دستها را پاك نگهداشـــت ۰»

(۳۲)

ازانتشار «طاعون» به بعد ، کشمکش بین دو نویسنده آغاز شد ۰«این کشمکش پنهانـــی چار سال ادامه یافت ۰ به سال ۱۹۵۱ «کامو» (انسان طاغی) را انتشار داد.(که بیان‌فلسفی افکاریست که در طاعون به‌صورت رومان‌آمده است) و«سارتر» نمایشنامهٔ را منتشرکـرد و درین نما یشنامه نشان داد که در جریا ن عمل به ناچار دستها آلوده میشود و کسی که بخواهد پاك بماند و مسیحا وار فکر کند ، خواه نا خواه به اردوی ستمگران می پیوند دو کارش به‌زیان خیل ستمکشان تمام میشود ۰و «کامو» عقیده داشت کسی که به ضـــرورت آلودگی دستها معتقد باشد،ناچار طاعــون زده است ۰» (۳۳) ۰

بدینصورت، درز میان اندیشه ها واعمال دو دوست کهن نمایا نتر وبزر گتر شد۰ و زمانی که پیکار آزادیخواهی مردم الجزایـــر شدت گرفت ،این درز به جدایی کامل مبدل گشت :«سارتر» به مبارزه برخاست و از حق مردم الجزایر دفاع کرد۰ و «کامو» انزواگزید۰

ولی هنگامی که «کامو»دریك حادثهٔ رانندگی ناگهان در گذشت ،(سارتر) اختلا فش‌را بااو کنار گذاشت و درتجلیل از او مقاله‌نوشت ۰

جدایی این دو شگفت زمینهٔ ادبیات عصــر مابر تسلط استوار و قلمرو فراغ شان در ادبیات امروز اروپا لطمه یی نمیزند ۰

در پهلوی انیانی که فشرده معرفی شدند ، چهره های دیگری نیز وجود دارند به هیبت و صلابت همینهاکه یکجا با همینها سیمای‌کلی ادبیات امروز اروپا را می سازند ۰درین میان لازم بود از کسانی چون «آدا موف» ،(ژان‌ژنه) «پابلو نرودا» ،(بکت) و (همینگوی) سخـــن آید ولی سخن به درازا به میکشد.

امید واریم خوانندهٔ این سطرها، باز هـــم تصویری از ادبیات امروز مغرب زمین به‌دست آورده باشد ۰

در نوشتن این مقاله ، به صورت مستقیم و غیر مستقیم ازآثار زیرین استفاده شـــده است :

(۱) جی.بی ۰پریستلی «سیری در ادبیا ت اروپا» ترجمهٔ ابراهیم یونسی.

(۲) همان کتاب ۰

(۳) همان‌کتاب ۰

(٤) رضا سید حسینی۰ «مکتبهای ادبی »۰

(٥) همان کتاب۰

(٦) داکتر میترا ۰ «ریالیزم وضد ریالیزم در ادبیات۰»

(۷) همان کتاب ۰

(۸) همان کتاب۰

(۹) عبدا لرحیم احمدی ۰ «گفتاری درآثارو اندیشه های برشت ۰»

(۱۰) همان نبشته۰

(۱۱) رولان بارت ۰«نقد تفسیری » ترجمهٔ محمدتقی غیاثی ۰

(۱۲) همان کتاب ۰

(۱۳) همان‌کتا ب۰

(١٤) «گفتاری در آثار واندیشه هـــا ی برشت۰»

(۱۵)همان نبشته ۰

(١٦) در نوشتن این بخش از کتاب (تیاتر وضد تیاتر)اثر مارتین اسلین«وترجمهٔ» حسن بایرامی» استفادهٔ کامل شده است ۰

(۱۷) نگین ۰ شمارهٔ ۱۱۳ ۰

(۱۸) نقد تفسیری ۰

(۱۹) مصطفی رحیمی «نگاه» ۰

(۲۰) آلبر کامو «طاعون» ۰

(۲۱) البر کامو ۰«سؤ تفاهم » ۰

(۲۲) به نقل‌از «نگاه» ۰

(۲۳) به‌نقل از «نگاه» ۰

(٢٤) کامودر مقالهٔ «خلاقیت» ترجمهٔ مسعود یزدی وبهزاد آرش

(۲۵) کامو در مقالهٔ «خلاقیت» ترجمهٔ مسعود یزدی وبهزاد آرش ۰

(٢٦) مقدمهٔ «جنگ شکردرکیوبا».

(۲۷) سارتر ۰ «جنگ شکر در کیوبا » ترجمهٔ جهانگیر افکاری ۰

(۲۸) سارتر ۰ «جنگ شکر در کیو با » ترجمهٔ جهانگیر افکاری ۰

(۲۹) مکتبهای ادبی ۰

(۳۰) همان‌کتاب ۰

(۳۱) نگاه.

(۳۲) همان کتاب ۰

(۳۳) همان کنار

موسیقی در افغانستان

کشور باستانی افغا نستان‌که دارای تمدن چندین هزار ساله میباشد دارای فر هنگ و هنر با ارزش است که از نگاه قدامت تاریخی نوعیت و کیفیت اهمیت بسزائی‌دارد بد ینجهت سر زمین هنر پرور افغا نستان سالهاست مورد توجه مستشرقین و فو لکلور شناسان قرار گرفته زیرا افغا نستان یــا آریانای کبیر مهد دانش و هنر وگهوار ۀ تمدن در شرق بوده ممالك همجوار و حتـی سایر کشور های دور دست جهان از پدیده های علمی وهنری بخصو ص موسیـــقی دل انگیز وروح پرور آن مستفید وبهره مند شده اند طوریکه دیده میشود واوراق تاریخ زرین هنر کشور گواهی میدهد اکثراً آلات‌موسیقی آهنگها و طرز های افغانی به سایر ممالـك جهان برده شده ودر آنجا بنام های اصلی و اولی ویانا مهای شیگری معروف گشتـــه اند .

طوریکه مشاهده میشود نوعیت و موسیقی بخصوص آلات وابزار موسیقی درنقاط مختلف جهان از هم متفاوت و متمایز است چنانچه این خصو صیت در امر تکامل و انکشا ف موسیقی نیز همچنان متفاوت وبارز بــنـظر میرسد بدینجهت موسیقی در شرق و غرب و حتی هریك از کشور جهان خصو صیـت متفاوتی را دارا میباشد . موسیقی در شرق خوشبختانه خصو صیت،کیفیت واصا لت‌خود را حفظ نموده است چنانچه این خصو صیت در کشور باستانی افغا نستان بیش ازسایر کشور های شرق چشم گیرو متبارز به نظر میرسد .

هر گاه موسیقی افغانی و آلات موسیقــی

افغا نستان مشاهده‌گردد‌خصو صیت اصالت وباستانی بوده آن جون آفتاب میدرخشد و نظر بیننده را بخود جلب مینماید .

تاریخ موسیقی فولکلوری درافغا نستان:

هر گاه موسیقی افغانی مطالعه گردد و به گذشته پر ابهت و با جلال آن نظر اندازی شود موسیقی فولکلوریك افغا نستان بدوره های پیش از (۱٤۰۰) ق.م تعلق میگیرد زیرا در کتاب ریگوید که از کتب قدیمـــــی و مسنند آریا ئیهـــا یعنی باشند گـــان اصلی افغا نستان میباشد و کتاب مذکور در(۱٤۰۰ ق.م) تدوین گردیده است راجع به سرودها رقص‌ها وموسیقی‌آنزمان اریائیها توضیحاتی داده شده است که طبعاً قبل از تدویـــن کتاب مذکور نیز آریائیها موسیقی داشته اند وبه آن سخت علاقمندبوده اند ،بدین‌صورت تاریخ موسیقی فولکلوری افغا نستان درحدود چهار هزار سال قبل‌ازامروز واضح ومشخص بوده بر ازندگی خاصی را دارا میباشد .

هیـوان تسنگـــك ساچ چینـا ئـــی در سال ٦۳۲ میلادی یعنی هزار سه صد وچهل دو سال قبل هنگامیکه از کشور باستانی افغا نستان بازدید نموده موسیقی افغانستان را ستوده است وی میگوید :

موسیقی آریائی از سر زمین آریانا بـــه کشور هند رفته است .

چارچ فار مویکتن‌از مستشر قین در بـــارهٔ توله که یکی از آلات فلکلوریك و قدیمی افغا نستان میباشد چنین نظر میدهد : از مطالعهٔ افسانه های قدیم کشور چنین برمی آید که چهار هزار سال قبل چینا ئیهاشخص را بنام (لنگ لن) به‌سر زمین بلخ وباختـر یعنی افغا نستان فرستاده بودند تا تولـــه را به چین ببرد .

هیئات مستشر قین دنمارکی که چند سا ل قبل به‌افغا نستان مسافرت کرده‌بودند راجع به (چنگك) آلهٔ فولکلوری افغانی چنین نظر داده است : پنج هزارسال قبل در کوهستـا نات افغا نستان یکنوع (چنگك) هارپ موجود بود، که شباهت زیادی به چنگك سومریان داشته است .

آثار بستانی ولایت بامیان که قدامـــــت تاریخی دو هزار ساله دارد تصور دوزن‌چنگك زن‌رانشان‌میدهد که‌سابقهٔ آلات‌موسیقی‌فولکلوریك افغا نستان راتا دو هزار سال قبل وضاحت نشان میدهد هکذاء آثار باستا نیکه ازولایت ننگرهار کشف گردیده استعده ازنوازندگان را در حال نواختن آلات موسیقی فولکلوریك افغانستان (رباب،توله،دهل، دایره،چنگك‌نشان میدهـد آثـار مذ کور به عصر کنشکا «قرون اول ودوم میلادی تعلق می گیـرد. نظر به شواهد و اسناد متعدد و معتبری که در دست است کشور باستانی افغانستان‌نظربه قدامت تاریخی و گذشته پر افتخاری که دارد در ساحهٔ موسیقی بخصوص آلات موسیقـــی فولکلور یك وآهنگهای فولکلور یك وبارزش از ممالك اولی قدیمی وباستانی بشمـــار میرود .

موسیقی افغانی در ادوار گذشته :

موسیقی افغا نستان در ادوار گذشته به

حصوص عصر کوشا نها (قرن نهم هجری) عصر غزنویان (قرن چهارم هجری) و زمان تیموریان هرات (قرن نهم هجری) دوره های پرابهت وبا شکوهی را گذشتا نده و ایـن هنر در پهلوی سایرهنر های ظریف‌ازقبیل (نقاشی .رسامی ، حکاکی ،خطا طــــی ، هیکلتراشی ،وفنون ادبی) دیرزمان شکوفان وپر آوازه بوده است چنانچه در دوره هائی که از آن نامبرده شد هنر مندان زیر دستی تبارز نموده‌اند وباعث ایجاد طرز ها وآهنگ هائی شده‌اند که تا امروز شنونده و علاقه مند دارد هنر مندان مذکور اکثراً مــــورد نوازش هنر دوستان حکمرانان وامرائی‌وقت قرار یافته اند که داستا نهائی دراین مورد در تاریخ کشور موجود است و تا کنون‌زبان زد مردم میباشد .

زمانی هم نظر به محلوظاتی موسیقی و موسیقی دانان کشور مورد توجه امـــرا و حکمروایان نبوده و این امر موجب شده تا موسیقی فنی واصیل از دست هنر منـــدان واقعی کشور بدر شده و بدست مردمان غیر فنی افتد واصالت وکیفیت موسیقی‌روبه نا_ بودی گزارد . دراینوقت نقش عده‌از مردمان دوست که در خفاء باوجود ناگوار بـــود ن شرایط موسیقی رازنده نگهداشته اندارزنده وبا ارزش است زیرا فعالیت این دستــــه مردمان به اصطلاح (اما توران) موجب‌شده است تا موسیقی درخفا بشکل نسبتاانکشاف یافته و دسته جمعی رواج یافته از نابود ی بدرآید . همین دسته از مردمان غیر فنــــی آهسته آهسته موسیقی را در ایام نبرد و ستیز و همچنان در عروسی ها واعیاد وسایر مراسم ملی بکار برند تا حد قیودات وبد بینی هائی را که نسبت به موسیقی ایجاد شده بود با راه دادن موسیقی در محا فل و مجالس درهم شکستند .

بعد ها هنرمندان و نوازنده گانی کـــه حرفوی‌شده بودند وبنام‌عمله طرب‌و یامطرب یاد میشدند نگذاشتند شمع موسیقی خاموش گردد این عده از هنرمندان بعد ها به د و دسته تقسیم شدند عده از نوازند گان را که بدر امرأ وحکام راهی بود عملهٔ طرب خاصه یا نوازندگان در باری مینما میدند و دستـه دیگر را مطرب یا نوازندگان عادی یاد می گردند .آنچنان که گفته آمد موسیقی د ر افغا نستان دوره های مختلف ومتناوبی را گزرانده و طوریکه بر می آید موسیقی افغانی در دوره های مختلف با شرایط ناگوار و بعضا مطلوب درپیچ و خم دره های سر سبز و دامنه های وسیع کوهستا نات با صفائی کشور اصالت و کیفیت خود را حفظ کرده و منحیث گنجینه پر غنای هنر نسل به نسل انتقال یافته است چنانچه امروز بنـــا م موسیقی اصیل وفولکلوری کشور بیش ا ز پیش متبارز و تابناك بنظر میرسد .

اصالت، کیفیت وارزش موسیقی فولکلوریك افغانی :

کشور باستانی افغانستان یا مهد تمـدن های شکوفان وپر درخشش آریانای کبـــیر از زمان با ستان تا کنون شاهد چهره هاي

تابناك وپر فروغ دانشمندان و هنر مندانی بوده است که چون آفتاب درخشیده اند و حتی زوایای تاریك ما کشور های جهـــان راپر نور ، ومشعشع گردانیده . اند هنـــر با همه رمز ها ظرافتها با همه ابهت وجلال وبالا خره باهمه شهکار یها وشور آفرینی ها در سر زمین مرد خیز وهنر پرور مادوره های پر ابمهتی را پشت سر گذاشته ویاد گار های بجا مانده است کههر صا حـــب ذوق هنر شناس و هنر جوئی را به حیرت وامیدارد .

یاد گار هائیکه اکنون از چندین قرنبرای موسیقی دانان ماهنر مندان و علاقمنـــدان موسیقی بنام آهنگهای وسرود ها فولکلوریك به ارمغان رسیده است پختگی واصالت هنر موسیقی را در کشور مابه صلابت کوهپا یه های هندو کش مینما یاند کیفیـــت ،و خصو صیت وصفای آنرا مانند گوهر پاکیزهٔ جلوه میدهد که گذشته زمان نتوانسته است هیچگونه رنگ وتعلقی بروی وارد نمایـــد چنانچه این یاد گار های ارزشمند واصیـــل ارزش خرد را نزد همه هنر دوستان برمـلا ساخته است .

آهنگهای فولکلوریك کشور صد ها سال قبل علاقمند و شنونده داشته امروز هـــم شنونده دارد ودر آینده هم مورد قبول همهٔ مردم خواهد بود آهنگهای فولکلوری کشور که سازند گان آن مردم هنر آفرین اندیقینا با آنهمه شورو مستی که قلب باشند گان سر زمین کوهسا راز آن اگندهو لبریز است سروده شده اندو همانست که چنگ بر دل میزند شور می افریند و مورد قبول همگان است. (آهنگهای فولکلوری کشور پهلو ی شور آفرین ودل انگیز دیگری هم دارد کـه کیفت وخصو صیتوارزش آهنگها یفو ـ لکلوری را دو چند آن میسازد و آن عبارت از اشعار وتصانیفی است که درقالبلندیها دوبیتی ها وسایـر اوزان واشکال شـعر ی آهنگهای فولکلوری را قوامو پختگی بخشیده است .

آلات موسیقی افغانی:

آلات موسیقی ماکه انواع متعـدد آن در کشور نوازندگان و عـلاقه مندان زیـــاد ی دارد از گنجینه های غنی وپر ارج هنـــر موسیقی میباشد که خوشبختانه در کشـــور باستانی ما بر ازندگی و در خشش خاصی دارد .این آلات که هر یك تاریخ چند هزار ساله دارد عبارتند از :توله (نینل) رباب، چنگ، دهل، غیچك، زیر بغلی ،دایـــره ، سرنی ،دنبوره ،تنبور،دایره ،سرنده ،دوتار، چارتار ، سه تار ،وواج که هر یك سابقـه تاریخی ،نوعیت وکیفیت جدا گانهٔ رادارامیباشد

موسیقی درافغانستان :

زمانیکه تیمور شاه درانی بین سالهـــا ی (۱۱۸٦ ـ ۱۲۰۷) آرزو داشت بتقریب مستقـر شدن پایتخت کشور در کابل جشن با شکوه ومجـــللی بـــر گـــزار نـماید از گو شه و کنار مملکت از نواحی مربوطه امپرا طوری

افغا نستان هنر مندان را احضار نمود تـــا مجالس بزم وطرب‌را گرم سازند بدیـــــن ملحوظ عدهٔ زیادی از هنر مندان برجستهٔ‌سر زمین امپرا طوری افغانی بکابل آمدند که در زمرهٔ آنان هنرمندان قصور ،جات ،لاهــــور وکشمیر نیز شامل بودند جشن نسبــــت محدود یت وقت بر گزار نشد وعدهٔ زیادی‌از هنرمندان در حالت انتظار باقی ماندند و در ناحیه بالا حصار اقامت گزیدند .بعد هاتجمع هنرمندان در یك ناحیه موجب گردید که‌ناحیه وگذر آنان برسم دیرین کابل که هر گذر و محله بنام باشندگان آن یاد میگردید آ ن ناحیه که از مربوطات بالاحصار بود بنـــام خرات‌آباد (خرابات) مسمی گردد .

این ناحیه بنام محل زیست هنر مندان‌که در حقیقت کانون هنر موسیقی را در کابل تشکیل داده بود باعث گردید تا هر ســـال تعداد زیادی از هنر مندان ورزیدهٔ کشـــــور نظر به عــلاقهٔ که به تماشای خرابات ،شنیدن ساز و آواز و هنر نمائی هنر مندان داشتند سری به خرابات بزنند وخود هم در مجالس طرب اشتراك نمایند . هنر مندان ورزیـــــده کشور از همین ناحیه به در بار شاهان آن عصر افغا نستان که اکثرا در قصر بالاحصار اقامت داشتند معرفی میشدند و هنر نمائــی مینمودند .

هر گاه موسیقی افغانی را بطور عام در همه نقاط کشور و طور خاص در کابل آنهم در ناحیه خرابات مطالعه نمائیم موسیقی‌دانان معروف کشور را در یکنیم قرنی که گذشت در همین محل (خرابات) میتوان دریافت که هر یك چون آفتاب درخشیده اند .

هنر مندان ورزیدهٔ در ناحیه خرابات کابل چند نسل در فامیلهای هنر مند پا به صحنهٔ حیات گذاشتند و هر یك شمع موسیقی را فروزانتر بر افروختند .

هنر مندان متعددی که هر یك برازنده و ماهر بوده اند یك عمر در ناحیه خرابا ت کابل هنر نمائی نموده در مجالس طرب‌نوای های دل انگیز سر کشیده اند ولی متاسفا نه امروز نامی هم از آنان در صفحات تاریـــخ کشور به نظر نمیرسد شاید شرایط آنوقت اجازه نمیداد از هنرمندان و فعالیت هنـــر ی شان چیزی ثبت اوراق تاریخ گردد ویا هم تاریخ نویسان کشور در زمینه کوتاه نظری داشته اند حالا میتوان صرف از هنر مندانی یاد کرد واسم آنان را بزبان راند که در حدود هشتاد سال قبل زیست داشته اند ، زیرا کنون هنرمندانی وجود دارند که هشتاد سال عمر دارند و میتوانند از فعالیت های هنر مندان نیم قرن گذشته ویا اندکی بیش از آن صحبت نمایند ویا آنچه را از پدران خویش شنیده‌اند حکایت نمایند .

طوریکه همه هنر ها زاده احساس وذوق مردم وپدیدهٔ هر عصر زادهٔ شرایط و طرز زندگی مردم است هنر موسیقی نـــیز در طول قرون در افغا نستان موازی با ایجابا ت‌عصر وخاسته مردم سیر نموده ویاد گار ها ی‌بس ارزنده و گران بهائی بجا گذاشته است که بهترین نمونه‌های آن‌بنام آهنگهای‌فولکلوری

واصیل وهکذا آلات موسیقی افغانی امروزنزد همه هنر دوستان و موسیقی دانان کشور با ارزش وذیقیمت جلوه گر است .

طوریکه بر می آید مدت زیادی موسیقی در افغا نستان بدست موسیقی دانان حرفوی ویا مسلکی بوده است که پیشه شان نوازندگی ویا او از خوانی بوده و همین خصومت حرفوی شان‌به سایر افراد اجتماع اجازه نمیداده موسیقی بیاموزند بنوازند ویا بسر ایند. بدینموجب هنر موسیقی ازپدر به پسر وحتی نواده ها انتقال می یافت وبدین منوال هنرمند بایست پسر هنر مند ویا شاگرد رسمی یك هنر مند میبود .هر گاه هنر مندی استاد و رهنمای خود را معر فی نمیکرد هنر مند ماهر و قبول شدهٔ نبود چنانچه هنگا میکه در محا فل طرب‌نوازنده ویاسر ایندهٔ به نو آفرینی آغاز مینمودنداز استاد خود در حضور مجلس کسب اجاز ت مینمود ودر صورت غیابت استاد دست‌احترام بطرف منزل وجایگاه استاد دراز میکرد و معنا از او اجازه میخواست .آنوقتی که مکتب ویا مدرسه موسیقی وجود نداشت اکثرا منازل استادان موسیقی به حیث مدرسه های کوچك موسیقی شاگرد می پذیرفت و سالی چند شاگرد ازین مدرسه ها فراغت حاصل مینمود و بعد از اجازه استاد درمحضر هنر دوستان ، می نواخت ویا می سرائید .

شاگردان اکثرا پیرو وسبك مکتب هنری استاد می‌بود وتا اندازه که آواز شاگرد شبیه اواز استاد می بود مورد تحسین وشاد باش سایرین قرار میگرفت .

طوریکه تذکار گردید از زمان تیمور شاه درانی عدهٔ از هنر مندان که پیرو سبك موسیقی هند بودند بکابل آمدند و از همان وقت رفت وآمد هنرمندان کشور به افغانستان آغاز گردید این رفت وآمد در زمان امیر حبیب الله خان شهید به حمایت شاغاسی ملکی علی احمد خان بیشترشد و هنر مندان مشهور دیگر نیز بکابل آمدند .

هنر مندان مذکور با اینکه پیرو سبك‌و مکتب موسیقی هند بودند بعد از مدتی تحت تاثیر موسیقی افغانی و موسیقی دانان‌کشور قرار گرفتند و به عوض راگ وراگ خوانی به‌سرائیدن آهنگها وطرز های افغا نی‌آغا ز نمودند و به نواختن آلات موسیقی افغانی پرداختند .

همین هنر مندان در اوایل بعضی از آلات موسیقی هندی را بنام های سارنگ ،دلربا، طبله و ستار باخود آوردند چنانچه این ساز ها نیز در پهلوی آلات اصیل موسیقی‌افغانی از قبیل رباب،دهل ،غیچك ،دوتار ،چهارتار، سه تار ،(غیر از ستار هندی) سرنده ، تنبور ، زیربغلی و دنبوره علاقه و شنونده پیدا نمود چنانچه تا امروز از آلات مذکور استفاده میشود طوریکه بر می آید آلات مذکور اشکال تغییر یافتهٔ آلات قدیم واصیل افغانی میباشد که در زمانهای باستان ا ز افغا نستان به کشور های مجاوربخصو ص هند برده شده و بنا مهای اصلی ویا ثانی مسمی شده اند .

در محیط هند که موسیقی جز مذهب شناخته شده سالیان دراز مردم هنگام عبادت‌موسیقی راهمراز ومحترم دانسته و بدان منهمـــك بوده اند واین امرباعث شده است تا هنـر موسیقی در هند بسبك دیگر ومربوط به‌سر زمین هند انکشاف نماید .

همه موسیقی دانان هند متفق الرای نظر دارند که همهٔ مؤجدین آلات ،نواها ومقـــام های موسیقی باشند گان بلخ وباختر بـــه خصوص مسلمان اند که هر یك در عالـــم موسیقی چون آفتاب در خشیده اندو میتوان از مؤجدین آلات مقام های موسیقی از امیر خسرو وبلخی ،بوعلی سنای بلخی‌وابو نصر فارابی نام برد .

مؤجدین مذکور در زمرهٔ شعرای نامدارو بزرگ منشی چون مولینـــلا جلال‌الدین بلخـــی حکیم سنائی غزنوی ،شیخ فریدا لدین‌عطار، مولینا عبدالرحمن جامی ، فردوسی وبوا لعانی بیدل که موسیقی افغانی و آلات موسیقـــی افغانی را ستوده و اشعار نغزو پرمایهٔ‌سروده اند ،با اشعار و تصانیف نغز و دلنشیـــن موسیقی وآهنگها ی موسیقی افغانی راقـوا م وپختگی بخشیده اند . در حدود پنجاه سال قبل‌که کانون موسیقی‌گرم شده‌بود .موسیقی در منازل وفامیل راه یافت وعدهٔ از جوانان روشنفکر وعلاقمند مو سیقی قبول هـــزار مشکل و مانع بدرراه کسب تعلیمات موسیقی سرایندگان و نوازندگان پیشقدم شدند وهر جا موسیقی دانی رایافتند به‌فرا گرفتـــــن اساسات موسیقی آغاز نمودند آنان نظر به ذوق واستعداد ی‌که داشتند در مدت‌کوتاهی بصفت هنر مندان خوش آواز ونوازند ه‌گـــان مشهوری تبارز نمودند .عدهٔ هم از مکاتب‌و مدارس بنام گروپ های طفلانهٔ ترانه خوا ن اینجا و آنجا ترانه خواندند ونوای موسیقی در گوش آنان طنین انداخت و بعد ها بصفت هنرمندان جوان شرقی از راه امواج رادیو آواز خود را به علاقمندان مـــو سیقـــی رسانیدند .

مو سیقی در افغا نستان دریکنیم قرن‌گذشته دارای خصو صیت نوعیت وکیفیتی بوده است که ناگزیر هر یك را طور جداگانه مـــورد بررسی قرار میدهیم .

۱- موسیقی کلا سیك:

موسیقی کـلا سیك در افغا نستان بدو نوع موسیقی اطـلاق میشود .یکـــنوع آن موسیقی اصیل و عمیق افغانی میباشد کـه قرنها توسط هنرمندان ورزیده همراه با ساز ویا تنها بسبك خاصی در مقام های دل‌انگیز موسیقی سروده شده شامل سازآواز درضرب های مشکل ودقیق بوده‌است واکثرااستادان کلاسیك بدربار امراء و شاهان وقت هنـــر نمائی داشته اند .

نوع دیگر کـلاسیك عبارت از سرودن راگ، راگنی و ترانه میباشد که به نظر موسیقـی شناسان بار اول در افغا نستان قبـــل از انتشار دین مبین اسـلام مروج بوده واکثراً سرود های مذهبی رادربرداشته است‌که‌دامنهٔ آن الی سر زمین هند گسترش یافت وهنگام که مردم افغانستان به‌دین مطـــهر اسـلا م

مشرف شدند سرود هاو مراسم مذهبی قبلی را ترك گفتند .این موسیقی یعنی مو سیقی کـلاسیك دو باره در زمان تیمور شاه ، با آمدن هنر مندان‌سر زمین‌هند به افغا نستان در بین مردم رواج یافت‌وتا امروز عـلا قمند دارد .

موسیقی کلاسیك بـا اینکه مــــو سیقی دقیق، عمیق وخوش آیند میباشد ازاینکه رنگ موسیقی هندی را داراست آنقدر ها درمحیـط افغانی جذب نشده است زیرا موسیقی در هند شکل مذهبی را داشته و نظر به شرایط محیط وطرز زندگی‌مردم وخصو صیت مذهب رنگ گرفته، ملایم پر درد وحزن انگیـز بـه گوش میرسد .

در حالیکه موسیقی افغانی نظر به خصوصیت کوهستانی بودن و شرایط ،زندگی مردم زنده با نشاط و غرور انگیز است ، شور ومستی می آورد و در انسان‌ذوق سماع و رقصــــ تولید می نماید .بدین جهت هنر مندان‌کشور راگ راگنی وترانه را به سبك موسیقــی افغانــی مــی سرا یــند که پر کیــفـو لذت بخش است . درینجا میتوان ازیــن دسته استادان بنام استادان موسیقی کلاسیك نام برد .

۱ــ مرحوم استاد قاسم ،مرحوم استــاد غلام حسین ، مرحوم استاد نبی گل،مرحوم استاد شیداء ،وهنر مندان کنونی ، استــاد محمد حسین سراهنگ ،استادنتو، استـــادـ رحیم گل ،استاد یعقوب قاسمی ، استــاد موسی قاسمی ،استاد رحیم بخش، آصـف قاسمی ،یوسف قاسمی .

۲ــ موسیقی خانقاه :

مــو سیقی د ر خــــا نقــــا ه بـه شکل خاصی ،دل انگیزی‌و شور آفرینی دارد درین نوع موسیقی که از نیاز ،اخـلا ص ، محبت و تواضع مایه میگیرد اکثرآ اشعـا ر تصوفی نعتیه ونی نامه ها بــــا مو سیقــی وهم با ساز سروده میشود . هنر مندان در شب های جمعه عروسی ها ،سالگرد عرفا و شعرا تا سحردر خانقاه که‌جای امن ومطلوبی برای سرائیدن ابراز اخــلاص و محبت بـه پیشوایان وبزر گان دین میباشد در حضور یك عارف شیخ یا متصو فی که بر سجاده نشسته است مجلس را گـــرم میسازند . سالکین ومریدانی که در مجلس حاضر اند، خودرااز‌همه‌وازهمه چیزبرکنار دانسته برمبنا ی طریقیت چشتیه که‌سازرا وسیلهٔ خوبی بدر ك حقیقت و کسب معرفت میدانند به پاکی و پاکیزگی سازرا استماع مینمایند وبه‌مجالس سماع می پردازند .

۳ــ مو سیقی فولکلوری :

فلکور موسیقی اصیل دست‌ناخورده وبا ارزش افغانی نمایندگی میکند در کشور هنگا مهٔ دارد واکنون میتوان‌آنرا موسیقی مردم‌پسندی دانست که مورد قبول اکثر یت مردم بوده اهمیت و ارزش بسزائی را حایز مـــــی باشد .

افغا نستان اکنون از نگاه داشتن‌آهنگ های فولکلوری از ممالك غنی بشمار میرود که نظیر آهنگها وآلات مو سیقی فو لکلور ی

وی در بسا ممالك جهان به نظر نمیرسد . آهنگهای که تاکنون جمع آوری شده وبیشتر از دو هزار آهنگ بالغ میگردد میرساند که کشور افغا نستان با داشتن موسیقی اصیل و فولکلوری بنام سر زمین باستانی ومعموری جلوه‌گر است .

طوریکه هنر مندان و موسیقی دانان کشور نظر میدهند هنوز هم تعداد زیادی ازآهنگ های فولکلوری در گوشه و کنار کشور باستانی ما موجود است که‌امید است روزی به همکاری هنر مندان و علاقمندان موسیقی از طریق اداره های موسیقی و هنر کشور جمع آوری گردد .

آهنگ های فولکلوری افغانی از نگاه اصالت پختگی و کیفیت دل انگیز ی که‌دارد اکنون ارزش خود را آنچنان در خور شان، آن میباشد به همه موسیقی دانان وسایر افراد اجتماع برملا ساخته است (شهرت آهنگهای فولکلوری افغانی اکنون جهانی است زیرا تعداد بیشمار این آهنگها نظر به تقاضای هنرمندان وادارات هنری ممالك‌جهان به اکثر ممالك برده شده و هکذا این‌آهنگ ها توسط هنر مندان افغانی در کنسرت هاو فیستوا لهای بین المللی موسیقی فولکلوری سرائیده شده است .آهنگهای فولکلوری افغانی که هر یك صدها سال عمر داردا کثرا هنرمندبه هنرمند وحتی‌نسل به‌نسل انتقال‌یافته است .

٤ـ موسیقی محلی یا کلیوالی :

موسیقی محلی افغانی که شباهت زیادی به آهنگهای فو لکلوری دارد ارزش و مقام خاص را دارا میباشد زیرا این موسیقی که زادهٔ ذوق و احساس مردم روستا هاومحلات کشور میباشد بهترین نمونهٔ ونشانهٔ بی آلایش آزادگی ،یکرنگی وقوت طبع هنرمندان کشور بوده در حال سادگی اگنده از لطف وکیفی میباشد که روان آدمی را نشاط می بخشد و برای انسان گرمی وسرورتولید می نماید .

آهنگهای کلیوالی که‌سازند گان‌آن یعنی نوازندگان ،سرایند گان‌و آهنگ سازان آن مردمان هنر دوست و با ذوق محلی وفعلی کشور میباشد آنقدر ها عمر ندارند .

پارچه هاو آهنگهای موسیقی محلی کشور با آنکه‌سبك ونوع آن‌از موسیقی وفولکلوری کشور منشاء والهام گرفته است از آهنگهای فو لکلوری کشور که سازند گـان آن در پهنای قرون به فراموشی گرائیده اند مجـزا و متفاوت میباشد .

خصو صیت دیگر موسیقی و پارچه های محلی وکلیوالی اینست که همه آن توسط هنرمندان روستا ها قراء و قصابات کشور ایجاد شده و هر یك دارای خصو صیت محلی ونما یانگر ذوق و طرز زندگی هما ن محل وقصبه میباشد .

٥ـ موسیقی غزل :

این موسیقی طوریکه از نام آن پیداست متکی به نوعی از شعرمیباشد که بنام غزل یاد میگردد غزل و غزل سرائی در کشور باستانی افغا نستان گذشته وسابقهٔ طولانی

دارد و از آن هنگام که شعرای بلند پایــه و گرانمایه افغا نستان در قرن هفت وهشت هجری تا کنون غزل سرا ئیده اند . غـــزل های ناب ونغز آنان توسط هنر مندان افغانـی به سبك غزل سرائیده شده و تا کنون این سبك سرایندگی علاقمند زیاد دارد . هنر مندان ورزیدهٔ درین سبك یعنی غزلخوا نی گذشته اند و هنر مندان مشهور دیگری هم تا کنون غزلسرائی دارند.در زمرهٔغزلخوانان معروفی که اکنون در جمع هنر مندان‌نیستند از استاد قاسم ،استادشیدا، استاد نبی‌گل، وسایر غزلسرایان افغانی که در گوشه‌وکنار مملکت روزی از غز لخوانان مشهوری بوده اند نام برد .

غزلخوانان کنونی افغانی‌عبارتنداز ،استاد سراهنگ ،استاد یعقوب قاسمی، استاد نتو، استاد رحیم گل ،استاد رحیم بخش ،استاد دوری لوگری ،بتاغلو آصف قاسمی ،یوسف قاسمی ،،ځلاند، خیال، صابر، هم آهنگـــك ، ریحان ،رجاء وسایر غزلخوان ورزیـــــده کشور .

غزلخوانی و یـــا موسیقی غـــزل دارای خصو صیتی است که ازسایر پارچه‌هـای موسیقی متفاوت‌ومجزاء میباشدوآن طوریست له خواننده هنگام سرائیدن غـزل ابیات‌سعی‌می ورزد در پهلوی هر بیت غزل ابیات متعدد دیگری را که‌عین مفهوم‌و مضمون بیت‌اصلی غزل را افاده میکند طور (شاه فرد) بسرایند که در ینصورت هنر مندان غزلخوا ن بایست بسا ابیات مترادف‌و هممعنی غزلی راکه مـــی سرایند بیاد داشته باشند و آنرا ماهرانه درمو قعش‌ادا نمایند .

٦– موسیقی اماتور :

موسیقی اماتور که آنقدرها سابقهٔ طولانی در کشور ندارد عبارت از موسیقی میباشد. که توسط جوانان باذوق‌و بخصوص آنانیکه گشته وسابقهٔ طولانی‌درهنر موسیقی نداشتند نظر به استعدادی که داشتند به نواختن آلات موسیقی غربی آغاز نمودند وآهنگها را بـه شیوه جدید سرائیدند.

اولین بار در سال ۱۳۲۰ ارکستر رادیو که مشتمل بر آلات موسیقی غربی بود و آهنگهای افغانی را می نواخت در حقیقـــت اساس موسیقی اماتور را در کشور گذاشت چنانچه این ارکستر درسال ۱۳۳۲ انکشاف نمودو به جلب استعداد های هنری بخصوص جوانان با ذوقی مؤفق گردید واز آن بـــــه بعد عدهٔ زیادی از جوانان به این موسیقـی گرائیدند و بنام اما توران خوش آواز تبارز نمودند .

سیزده سال قبل اولین گروپ اماتـو ر تشکیل شد که اعضای آن عبارت بودند از ظاهر هویداء (اکار دیون نواز) کبیرهویدا (پیانو نواز)غزیزآشنا «ماندولین نواز» چترام (بازبند نواز)آغامحمد کارگر (فلوت‌نواز) رحیم جهانی (بانگ‌درم نواز).

تا کنون رادیو افغانستان دارای چندین آرکستر اماتور بوده است که به ثبت ونشر آهنگهای متنوع ومتعدد اماتوران‌مؤقق‌شده است .

بعد ها گروه های هنری دیگر اماتور یکی بعدد یگر در کشور بشکل غیر رسمـــی و شخصی تشکیل گردید اکنون میتوان ازگروه های هنری چهار برادر ،ستاره ها، شگوفه‌ها، کوچی‌ها، لاله ها ،،دیماند ،علی بابا ودسته جوانان نام برد .

آرکستر ها و گروه های هنری اماتور با اینکه از آلات موسیقی غربی استفاده برده‌اند از اینکه اکثرا آهنگهای اصیل افغانـــی را نواخته و هم باعث ایجاد پارچه های جدید افغانی شده اند در بین جوانان شهـــرت‌و محبوبیت خاصی را حاصل نموده اند .

موسیقی جدید یا امروزی افغانی :

در حدود هفتاد سال قبل که کانـــــون موسیقی در کشور گرم شده بود موسیقی‌در منازل وفامیل هاراه یافت وعدهٔ از جوانان‌با ذوق و علاقمند موسیقی با قبول هزار مشکل و شرایط نا مساعد فامیلی درراه کســـــب تعلیمات موسیقی‌بخصوص نواختن وسرائیدن پیشقدم شدند ،هرجا موسیقی‌دانی رادریافتند اساسهای ابتدائی موسیقی را فرا گرفتند و اینجا وآنجابه نغمه سرائی پرداختند .این دو پرد از ان نظر به ذوق‌وا ستعداد سرشاری که داشتند در مدت کوتاهی بصفـــت آواز خوانان و نوازندگان شوقی تبارز نمودند ، آهسته ، آهسته موسیقی را عام ساختند و آنرا ازدایرهٔ محدود اشخاص مسلکی وحرفوی وسیعتر گسترش دادند .هنگا میکه مرزا نظر جوان با ذوق نزد استاد قاسم آواز خوانی را شوقی آموخت زمانیکه‌میرزا شریف شوقی به آواز رسای سرائیدن و شعرمیگفـــت آ ن گاه که حافظ غنی خانقائی رباب مینوا خـــت وخوش میخواند هنر مندان بازوق وشو قی دیگر مانند نور محمد رباب نواز و آوازخوان خلیفه پیرمحمد موچی سراینده‌و رباب نواز، حافظ محمد رباب نوازوآواز خوان ،محمدعلی نان‌وا ارمونیه نواز و خو شخوان نظام‌الدین و ما ماباقی بصفت هنر مندان شوقی تبارز نمودند وبه‌سایر جوانان‌و عـــلا قمندان‌جرئت بخشیدند تابه نوازند گی وسرایند گی‌بـــپر دازند .

جوانان دیگری که بعد از تاسیس رادیو افغا نستان درحدود سی سال‌قبل به موسیقی گرائیدند ونواها سر دادند باز هم در زمره پیشقد مان ،هنگامهٔ موسیقی را در بین‌مردم بخصوص فامیلها گرمتر ساختند و به ایجاد پارچه ها وآهنگهای جدید در قالب اشعار وتصانیف نغز پرداختند . بعد ها در سال ۱۳۲۲ عدهٔ از جوانان شوقی از کـــــورس موسیقی رادیو استفاده بردند ،و با چهره های درخشان هنری تابید ند .

جوانانیکه شمع موسیقی امروزهٔ افغانی را فروزانتر افروختند .واکثرا از فا میلهای سر شناس کابل بودند از راه امواج رادیو برای اکثریت مردم آواز خواندند طرز های جدید ساختند وبعد ها هم عدهٔ از جوانان را در امر سرایندگی ویانوازندگی کمك ویاری نمودند. این تحول و نهضت هنری رادو شیزگا نو زنان با ذوق کشور در پهلوی جوانـــان و مردان کشور براه انداختند و هنگا میکه‌سی سال قبل میرمن زیبا آوازش را از راهامواج رادیو بگوش علاقمندان موسیقی رسا نیدبعد تر میرمن‌شهلا، میرمن‌مسعوده و،یرمن پروین بیزدر رادیو آواز خواند ندو دریـــن را ه جسورانه قدم گذاشتند .

هنر مندان دیگری که این هنگامه را گرم نگهداشتند بنا مهای‌ژیـلا ،رخشانه ،قمرگل، مهوش ،ناهید ،افسانه ،فتانه ،سلما ،ملینا، پشتون قمر ،ماری مهتاب ،سوما و غیـــره درخشیدند و هنر خویش را از طریق امواج رادیو برای مردم تقدیم نمودند .

هنر مندان شوقی ایکه امـــروز از آواز خوانان ورزیده وآهنگ سازان بر جستـــه کشور اند و در زمره پیشقدمان مو سیقـی امروز افغانی خدمات برجسته را انجـــــام نموده‌اند عبارت تند از :مرحوم استاد برشنا آهنگ ساز آواز خوان ،مرحوم ندا نواز نده وآهنگساز، استاد سلیم سرمست نوازنده ، وآهنگساز ،ننگیالی نوازنده وآهنگساز ،نینواز آواز خوان وآهنگساز ،خیال آواز خوان و آهنگساز خلاند آهنگساز و آواز خوان، وحید اعتمادی آواز خوان ،شاه ولی ولـــی آواز خوان و آهنگساز ،سمیع سراج آواز خوا ن شفته آواز خوان ،ساز بان آواز خـــوان ، پیکان آواز خوان ،مددی آواز خوان وآهگ ساز، مسرور آواز خوان و آهنگساز ،احمد ظاهر آواز خوان ،ظاهر هویدا آواز خوا ن، رحیم جهانی آواز خوان ،بامداد آواز خـوان ، شیرشرار استاد اولمیر،عبدا لحمید ،اسمعیل چاریکاری ،کریم شوقی ، زمان شوقی وبسا هنرمندان شوقی ایکه هر گـــاه از ایشا ن نامبرده شود صفحات کاغذ را احتوا خواهد نمود .

ستاره شناسی

گر آگاهی خبر ده ای خرد مند
که چون میگردد این گردندهٔ چند؟
چه شکلست این گهی بالا گهی زیر
که گشتنش زود بینی ماندنش دیر ؟
چگونه است این بساط ظلمت و نور
که گاهی مشك بیزد گاه کافور ؟
اگر منزل زمین شد آسمان چیست ؟
وگر عالم همین خاکست آن چیست ؟
کجا سر دارد این گردنده دولاب ؟
خیال است اینکه می بینیم یاخواب ؟
در ین چرخه نظر کردند بسیار
سر رشته نشد برکس پدیدار !
تو پنداری که عالم جز همین نیست
زمین وآسمانی بیش از ین نیست
چوآن کرمی که در گندم نهاست
زمین و آسمان او همانست
برآن کنگر که قدرت را کمند است
چنین ذره خدا داند که چند است ؟

«امیرخسرو بلخی»

دانشی کهنسال :

علم نجوم، کهنسال ترین دانشی است که آدمی درطی قرون واعصار، با قوانین و قاعده های آن آشنا شده است .

ازهمان روز (درهزاران سال پیش)که انسان آسمانرا باخورشید تابان وماه فروزان واختران روشن ودنباله داران سرگردان و کهکشان با عظمت آن، دید. پرسشهایی به ذهنش خطور کرد که قرنهابدون جواب ماند وسپس باگذشت روزگار ، پاسخ برخی ازآن سؤالات بدست آمد، پاسخهایی که بیشتر شکل فرضیه وحدس و گمان راداشت ،واین سؤالها وجوابها ،اساس وبنیاد علمی رابنام «علم نجوم» تشکیل داد وشاخه های متعددی ازآن منشعب گشت که تنومند ترازهمه ، یك سلسله قواعد بنام «احکام نجوم» بودکه آگاهی ازسرنوشت انسان وجهان وپیش بینی حوادث محتمل الوقوع و

اطلاع برنزول برف وباران ووزش بادوحدوث طوفان وزلزله وشنا ختن سعد ونحس‌ایام راaز آن انتظار داشتند زیرا روشنان فلکی را در سرنوشت انسان وجهان موثرمی پنداشتند .

بازهم قرنها گذشت، مغز های اندیشمنــد بکار افتاد، نظرات وآراء وافکار گذشتگان به دقت بررسی شد، قواعدی که گذشتگان عرضه کرده بودند جرح وتعدیل گــــردید و قوانین ثابتی که درنتیجه تدقیق بدست آمده بود ، نظم وترتیب وتدوین یافت، خرافی بــــودن احکام نجوم واضح گردید واین شاخه تنومند، ارزش واهمیت خودرا تااندازه زیادی ازدست دادودر مقابل آن دیگر قسمتهای علمی نجوم بیشتر توسعه یافت وعلم نجوم شکل مجموعهٔ پهناوری ازدانشهایی راکه امروزهرکدام بذات خودعلم مستقلی بشمار میرود، بخود گرفت که ازآنجمله است : هیأت نظری، هیأت‌کروی، مکانیك سماوی، فزیك‌نجومی، کیمیای نجومی، علم‌استخراج تقویم وهمان علم زنگ وروباختهٔ احکام نجوم‌که هنوزهم کم وبیش طرفدارانی دارد .

البته در کهنسالی یابه عبارت دیگر قدامت تاریخی علم نجوم، دانشهای حساب وهندسه رانیز تااندازه ای می توان شــــرکــت داد ، بخصوص که ازاین دوعلم ، درباروور ساختن نجوم، بسیار مدد رسیده است ولی همچنانکه درابتدای مقاله گفته شد، چون طبعاً مشاهده روشنان فلکی وتوجه آدمی به‌آنها، براحساس ضرورت به شمردن اشیاء یاتفریق‌اشکال‌آنها ازیکدیگر مقدم بوده است علم نجوم را اگــر کهنسال ترین دانش بشــری بنا میم گــزاف نخواهد بود .

زادگاه علم نجوم :

هیچگونه منبع دقیق وقابل اعتمادی وجود ندارد تابه اساس آن بتوان بطور قطع گفت‌که زادگاه علم نجوم‌یااولین مهد پیدایش‌این‌دانش کدام نقطه زمین بوده وکدام یك ازاقوام وملل برای اولین بار حرکات اختران را تحت دقت ومراقبت قرارداده وقواعدی برای آن استنتاج واستخراج کرده اند .

بعضی ازمحققان عقیده دارندکه چینیان درین علم نسبت به دیگر ملل جهان پیشقدم تــر بوده اند ودلیل می آورند که اولین ارصــــاد ستارگان درزمان فرمانروایی «شین تونگ»که درحدود سال ۳۲۵۳ قبل از میلاد به‌فرمانروایی چین رسیده است ، بعمل آمد .

ازآن گذشته، در ۲٦۵۰ سال قبل ازمیلاد، آنها ازدورهٔ تناوب ساروس مطلع بوده اند و۲۳۰۰ ستاره راثبت‌کرده بودند وکرهٔ سماوی کاملی رسم نموده بودند ودرحدود ۲۰۰۰سال قبل ازمیلاد، یکی ازفرمانروایانشان ، دوتــن ازمنجمان راکه فراموش کرده بودند وقوع یك کسوف کلی راپیشگویی کنند اعدام نمود .

برخی معتقدند که کلدانیان قدیمترین ملتی بوده‌اند که برای نجوم قوانینی یافته بودند. اینان نیزدلیل می آورند که بنابر مدارکــی که دردست است ، کلدانیان اولین مردمانــی بودند که دورهٔ تناوب ساروس راکشف کردند وهم میگویند که درحدود ٤۰۰۰ سال قبــل از میلاد، یکی ازفرمانروایان بابل، فرمانی صادر کرده بود که به موجب آن، هرطبیبی مکلــف

بودقبل ازاقدام به عملیات جراحی، باستارگان مشورت کند وگرنه دستهایش بعنوان مجازات قطع میشد. همچنان حامو رابی فرمانـــروای مشهور بابل درحدود ۲۱۰۰ سال پیش ازمیلاد حساب کبیسه رادر تقویم آن سر زمین وارد ساخت .

عده‌ای ازمحققان، معتقدند که مصریان از چینیان وکلدانیان درین راه پیشقدم تربوده‌اند ودلیل ایشان اینست که بنابر مدارك بدست آمده، دانشمندان مصری درحدود ٤٢١١ سال قبل ازمیلاد، سال قمری راکه تاآن وقت در کشورشان معمول بود، متروك ساختند وحساب سال شمسی راکه ٣٦٥ روزاست قبول نمودند.

ازدقت وتأمل دراین روایات تاریخی معلوم میشودکه چینیان وکلدانیان ومصریان، درهمان زمانهایی که نشان داده شده است، در علم نجوم بسیار پیش رفته بودند وطبعاً بایدتاآن وقت، مدت زیادی ازابتدای اشتغالشان بــه مسایل نجومی گذشته باشد و بهمین سبـب تعیین پیشقدمترین آنها مشکل است .

يك توضیح :

دورهٔ تناوب ساروس، حسابی است مربوط به تعیین خسوف وکسوف، که براساس این حساب درمدت ٦٥٨٥ روز وتقریباً ٨ ساعت، چهل وشش کسوف و٣٩ خسوف رخ میدهد واین کسوف وخسوفها بعداز همانقدر مـدت تکرار میشود ولی اگر منجم فاصلهٔ ماه وزمین وزمین وآفتاب رادرهنگام محاسبه به دقـت درنظر نگیرد، نمیتواند بطور دقیق پیش بینی کندکه کسوف باخسوف آینده، کلی است یا جزئی ودرمحل‌معین‌قابل رویت است یانیست.

البته دروقوع آن تردیدی نیست .

بازگشت به اصل موضوع :

گذشته ازچینیان وکلدانیان ومصریان قدیم، یونانیان وهندیان ورومیان ومردم‌آریانای قدیم واعراب قبل ازظهور اسلام نیز درنجوم کارهای قابل یادآوری نموده وهر کدام ابتکـــاراتی بخرج داده‌اند که‌تاریخ دانش درجهان از آن یاد نموده است .

بعداز ظهوردین مقدس اســـلام ، بوسیله دانشمندان خراسان وماوراء النهر وفارس و عراق ودیگر کشور های اسلامی، تحقیقـــات پیشینیان (که آثار شان بوسیله مترجـــمان زبردست اززبانهای یونانی وسریانی و هندی وپهلوی وسغدی به‌عربی ترجمه شده بـــود) تکمیل گردید ودرقرون وسطـی اروپاییان از حاصل کار واندیشه ایشان استفاده کـردند ودر قرنهای بعدی باتحقیقات تازه وتجـارب وآزمایشهایی که بوسیلهٔ آلات رصدی جدید ازقبیل تلسکوب وتئودولیت‌وغیره بعمل‌آوردند این دانش رابه عالیترین مرحلهٔ عصری آ ن رسانیدند که اگر بخواهیم جزرومد اندیشـــه های بشری رادرمورد تکامل وتصفیهٔ علم‌نجوم اززمان چینیان وکلدانیان ومصریان تا هنگام نقل وانتقال این دانش به دورهٔ اسلامی وبعداً به‌کشور های غربی تاعصرحاضر بر رســـی کنیم، مستلزم تألیف کتابی در حـــــد یـك دائرة المعارف است که‌کار ومطالعه يك‌هيأت مجهزازدانشمندان آگاه به‌مسایل نجوم وتاریخ رادرطی سالها ایجاب می نماید وطبعاً چنین کاری ازحوصله يك مقالهٔ مختصر واز قدرت نویسندهٔ این سطور (که درین راه يك مبتدی

بیش نیست) خارج است .

آنچه دراینجا می خوانید :

ادارهٔ سالنامه ازاینجانب خواست تامطالبی دربارهٔ نجوم برای درج درسالنامه بنویسم . ضمناً سادگی وایجاز درنگارش رانیز رعایت کنم .

قید سادگی وایجاز که بادرنظر گرفتن صفحات محدود سالنامه ضروری ولازم بود ، برای نویسنده، دشواریهایی پیش آورد که تنها کسانی که به پیچیدگی وسعت دامنهٔ مسایل نجومی آگاهند، می توانند آنرادریابند ولی‌نویسنده ناچاربودکه موضوعی ازموضوعات متعدد نجومی راانتخاب کند ودر بارهٔ آن با رعایت سادگی وایجاز، چیزی بنویسد، زیرا این شرط راپذیرفته بود .

اماخود انتخاب موضوع هم دشواریهایی در برداشت، زیراهرموضوع نجومی به موضوعی دیگر ربط وپیوند داردکه فهم یکی بدون درك دیگری مشکل است وتوضیحی نورا بدنبال توضیح گذشته ایجاب میکند وتازه معلوم نیست که قناعت خواننده حاصل خواهد شد یانه ؟

ازآنرو ساده ترین موضوع راانتخاب کرد وآن ستاره شناسی است که شعبه ای ازهیأت نظری میباشد وازین جهت که اندیشه آدمی رابرای چندلحظه ازین دنیای تنگ ومحدود زمین نام بسوی فضای پهناوری که هزارا ن اخترنورانی ولرزان درگوشه وکنار ها ی آن به جلوه‌گری پرداخته اند، پرواز میدهد ، لذت بخش است .

البته درتقدیم اطلاعات مربوط به ستاره شناسی، دوشرط سادگی وایجاز رعایت شده است وانتظار تفصیل رانباید داشت .

دانستنی های ابتدایی :

قبل ازشروع به تعریف خصوصی ستارگان ذکر چند مطلب کلی لازم بنظر میرسد، بدین قرار :

ثوابت وسیارات :

ستارگان بردوقسمند : ثابت وسیار .

الف- ستارگان ثابت، عبارتند از اخترایی که وضع آنها نسبت به یکدیگر تغییرنمی‌یابد یعنی فاصلهٔ نسبی آنهاازیکدیگر به چشم ما همیشه ثابت ویکسان است، چشمك میزنند، یعنی نورآنهادربرابر چشم غیر مسلح، لرزشی دارد، قطرآنها دردوربین یاتلسکوب با آنچه به‌چشم غیرمسلح دیده میشود، فرقی نمیکند وبالاخره در سراسر صفحه آسمان پراگنده میباشند .

ب- ستارگان سیار، عبارتند ازاخترانی که دارای حرکت محسوس می باشند ووضع آنها نسبت به ستارگان دیگر در اوقات مختلف تغییر میکند، چشعمك نمیزنند، قطر ظاهری آنهابه تناسب قوت تلسکوب یادوربین، نظربه آنچه باچشم غیرمسلح دیده میشود ، فرق میکند وبزرگتربه نظرمیرسد، جای آنهادرداخل یك حدمعین استکه منطقهٔ البروج نام دارد، حرکتشان نیز در منطقهٔ البروج صورت‌میگیرد.

حرکت ستارگان :

ستارگان ، اعم ازثابت وسیار، همگی‌دارای حرکت میباشند، ولی نظربه دوری فوق العاده ستارگان ثابت اززمین ، حرکت آنها برای مامحسوس نیست وازاین رووضع‌آنهانسبت‌به

یکدیگر درنظر ماثابت می آید، درعین حال طلوع وغروب آنهارا احساس می نماییم ولی طلوع وغروبی که مابرای آنها احساس و مشاهده می نماییم، مربوط به حرکت اصلی آنهانیست بلکه درحقیقت براثر حرکت وضعی زمین است، تنهاستاره قطبی (ازجملهٔ ثوابت) چون دربالای قطب زمین قرار دارد، طلوع وغروبش برای ما محسوس نیست .

مدار ثوابت :

مابراثر حرکت وضعی زمین، همانطور که طلوع وغروب ستارگان ثابت‌رااحساس میکنیم، خط سیر آنها رانیز درعین حالی که وضع آنها نسبت به یکدیگر تغییر ناپذیر است ، می توانیم احساس کنیم، خط سیرآنها دایره وار است یعنی به نظرمامی آیدکه مداری رابه دورستارهٔ قطبی طی میکنند .

هریك ازستارگان ثابت ، به هر اندازه‌که ازستارهٔ قطبی دور باشد ، به همان تناسب، دایره ای‌که به دور ستاره قطبی طی مینماید، بزرگتر ازدایره ایست که‌ستاره نزدیکتر به‌آن طی میکند وبهمین سبب چون مدار بعضی از ستارگان ثابت بسیار بزرگ است، بعضی ازاوقات ، ماآنهارادر افق نمی بینیم زیرادر آن سوی افق واقع میشوند .

وقت طلوع وغروب ثوابت :

ستارگان ثابتی که درماههای خاصی طلوع میکنند . درماه بعدی تقریباً دوساعت زودتر و درماه قبلی تقریباً دو ساعت دیرتر طلوع می نمایند. مثلا اگر ستاره‌ای درشب اول ماه اسد به ساعت ۸ بعدازظهر طلوع کند. دراول سنبله به ساعت ٦ ودراول سرطان به‌ساعت ۱۰ طلوع خواهد کرد .

این تفاوت ازآن سبب است‌که یك شبانه روزنجومی ٢٤ ساعت کامل نیست، بلکه ۲۳ ساعت و٥٦ دقیقه و٤ ثانیه است، یعنی هر ستاره درهرشب تقریباً چهار دقیقه نسبت به شب گذشته زودتر طلوع میکند که دریك ماه معادل تقریباً دوساعت میشود .

مقیاس نوری :

نظربه اینکه مقیاس های عادی ما، برای اندازه‌گرفتن سرعت حرکت ستارگان وهمچنان دوری وفاصله آنهاازیکدیگر واززمین کافی نیست دانشمندان ریاضی، مقیاسی راکه‌عبارت ازسال نوری است برگزیده اند، سال نوری رااز سرعت سیرنوربه مقیاس ثانیه استخراج کرده‌اند ومعمولا برای آسانی محاسبه در هر ثانیه ۳۰۰۰۰۰ کیلومتر میگیرند، امادقیقترین نتیجه ای‌که درآزمایشهای فزیکی و نجومی بدست آمده است ، این است که نوردرهر ثانیه ۲۹۹۷۷٦ کیلومتر راطی میکند و چون یك سال معادل ۳۱٥٥۸۰۰۰ ثانیه است . پس یك سال نوری مطابق است با ۲۹۹۷۷٦ × ۳۱٥٥۸۰۰۰ ثانیه = ۹٤٦۰۲۳۱۰۰۸۰۰۰ کیلو متر .

وبنابر این کیلو متر نوری مساویست‌با۳۳ده ملیونم ثانیه (۰/۰۰۰۰۰۳۳) ویك متر نوری معادل است با ۳۳ ده ملیاردم ثانیه (۰/۰۰۰۰۰۰۰۰۳۳) .

قدر اختران :

منجمان قدیم ، ستارگان راز لحاظ تفاوت درخشندگی ظاهری آنهابه شش دسته تقسیم

کرده بودند ، آنهاراکه ازهمه روشنتر بودند ودر شامگاه زودتر ازدیگر ستارگان بەچشم دیده میشدند ، قدراول می نامیدند وستارگانی راکه درخشندگی آنهاکمتر ازقدر اول بسود، قدردوم وبهمین ترتیب قدرسوم تاقدر ششم میخواندند که ستارگان قدرششم همانها بودند که اشخاص تیزبین به زحمت می توانستند آنهارا ببینند . گاهی بجا ی کـلمه «قـدر» اصطلاح «عظم» بکار برده میشد . اما منجمان متأخر بااستفاده ازوسایل نجومی جدیدمتوجه شدند که همه ستارگانی که دریك دسته مثلا قدرسوم قراردارند درخشندگی آنها به یـك اندازه نیست ، برخی نسبت به برخی دیگر کمتر یازیادتر درخشندگی دارند واز طرفـی بطور متوسط ، درخشندگی ستارگانی که قدر اول خوانده شده‌اند ، صدبرابر (ونـه شش برابر) درخشندگی ستارگان قدر ششم است، ازآنرودرجه واندازه درخشندگی ظاهری وحقیقی هرستاره رابه دقت سنجیده وتعیین کردند ودر این اندازه گیری، اعداد اعشاری واعداد منفی وزیر صفر رابکار بردند که البته عدد هـر قدرکوچکتر باشد نشانهٔ آنست که درخشندگی ستاره بیشتر است ، مثلا در جداول نجومی قدیم، شعرای یمانی‌که درصورت فلکی کلب اکبرواقع است ودبران که درصورت فلکـی ثور واقع است هردوبنام ستاره قدر اول یاد میشدند اماامروز قدر اختری شعرا را(۱ر۶–) وازدبران را (۱ر۱) تعیین‌کرده اند یعنی شعرا به مراتب ازقدراول روشن تراست و دبـران اندکی ازقدراول کم نورتر می باشد .

ستارگان مرکب :

بعضی ازستارگان وقتی که به چشم دیـده شوند، یك ستاره به نظـرمی آینـد، امـادر تلسکوب یادوربین ، دوتایی وسه تاییوگاهی بیشتر دیده میشوند که غالباً ازحیث قدر و رنگ باهم فرق دارند .

این قبیل ستارگان رامرکب یامضاعف یـا مزدوج می نامند زیرا درحقیقت بیشتر ازیك ستاره می باشند، دراین قبیل ستارگان ،ستاره کوچکتر تابع بزرگتر است وهمراه باآن یابه دورآن گردش میکند .

ستارگان شعرای یمانی، شعرای شامـی و نسرواقع ازجمله اختران دوتایی و ستـارهٔ یدالجوزا ازجملهٔ اختران سه تایی می باشند

بعضی ازستارگان، نورشان همیشه به یك حال نیست وکم یازیاد میشود، تغییرنوربرخی ازین قسم ستارگان، دورهٔ تناوب منظم دارد وازبرخی دیگر منظم‌نیست، مثلانورستاره‌راس الغول ازصورت فلکی برشاوش تقریباًسه ماه ازقدردوم تاقدرچهارم تغییر میکند .

علت تغییر نوراین قبیل ستارگانرا ، وجود ستاره یاستارگان تابع آنها میدانند کـه در هنگام دوران به دور ستاره اصلی متناوبـاً بین ماوآن حایل میشوند وسبـب ضعـف درخشدگی آن میگردند .

نواختران :

بعضی اوقات ، ستاره جدیدی که برای ما ناشناس است درآسمان ظاهر میشود، مدتی

می درخشد وبروشنایی آن افزوده میشود ، بعد روبه ضعف میگذارد وکم‌کم یا بکلی‌ناپدید میگردد یادرجملهٔ اختران ضعیف درمی آید .

این قبیل اختران که نواختر خوانده میشود بیشتر درکهکشان پیدامیشوند وتاکنون بیشتر ازسی نواختر باچشم غیر مسلح دیده شده وازآنجمله نواختریست‌که درسال ۱۱۵۰هجری شمسی توسط تیکوبراهه منجم‌المانی درصورت ذات الکرسی کشف ورصد شده است .

این ستاره نخست مانند شعرای یمانی درخشید وبعد نورش افزایش یافت تاحدی‌که درروزهم دیده میشد، امابعداز یك ونیم سال درهمان جای اول خود ناپدید گردید .

سبب پیدایش نواختران بعقیدهٔ ستاره شناسان تصادمی است که میان دوجرم‌سماوی واقع میشود ودر نتیجهٔ این تصادم حرارت زیادی تولید میشود وبر درخشندگی آنها می افزاید وآنهارامرئی میسازد .

صور فلکی :

منجمان قدیم برای اینکه ستارگان ثابت ازیکدیگر باز شناخته شوند، هرچندستاره‌ای راکه نزدیك یکدیگر واقع شده‌اند ، بصورت چیزی یاجانوری تخیل نموده مجموعهٔ همان چندستاره رابه عنوان یك صورت فلکی نامیده بودند، مثلاصورت فلکی عقرب یاقوس .

منجمان متأخر نیزهمین روش رابکار بردند وامروزهم ستارگان ثابت، هرکدامشان جزء یك صورت فلکی شناخته میشوندوهمان نامها رایج است، اگرچه بیشتر صورتهای فلکی با نام خود تطابق ندارند .

سه بخش کرهٔ سماوی :

ستاره شناسان قدیم، کرهٔ سماوی یعنی گنبد نیلگونی راکه بالای سرماقرار دارد، از سمت مشرق تامغرب ، به سه قسمت تقسیم کرده اند :

اول- قسمتی که برقطب شمالی زمین تا مسافت ۸۲ درجه فلکی محیط است بنام‌قسمت شمالی .

دوم- قسمتی که قطب جنوبی زمین را تا مسافت ۸۲ درجه فلکی احاطه کرده است بنام قسمت جنوبی .

سوم- قسمتی درمیان هردو قسمت شمالی وجنوبی به عرض ۱٦درجه فلکی که محیط براستواست (۸درجه شمالی استواو ۸ درجه جنوبی آن) واین قسمت بنام منطقة البروج نامیده میشود .

صورتهای فلکی راکه در قسمت شمالی آسمان قراردارد صورتهای شمالی وصورت هایی راکه درقسمت جنو بی واقع است صورتهای جنوبی می نامند وهریك ازصورت هایی راکه درمنطقه‌البروج است، برج‌میگویند.

شمارهٔ صورتهای فلکی :

منجمان وعلمای فلکی قدیم بیشتر از ٤۸ صورت فلکی نمی شناختند که ازآنجمله ۲۱ صورت بنام صورتهای شمالی، ۱۲ صورت بنام بروج و۱۵ صورت بنام صورتهای جنوبی نامیده میشد (وهنوزهم نامیده میشود) بعدها باگذشت روزگار براثر جستجو های دقیق دانشمندان‌که ٤۸ صورت رابرای شناختن تمام ستارگان کافی نمیدانستند ، ٦٦ صورت دیگر

توسط منجمانی‌چون بطلمیوس، بایر، برتسیوس روبر، هولیوس، فلامستید، لاکایل، لومنیر، پوکزیوت، هل، لالاند. بدودیگران نامگذاری ودرنقشه های آسمانی شامل گردید وتعداد صورتهای فلکی به ۱۱۴ صورت رسید .

صورتهای شمالی :

بعدازذکر معلومات ابتدایی فوق‌که ضروری بنظر میرسید اینك می پردازیم به معرفی صورتهای فلکی واز صورتهای شمالی آغاز می نماییم ولی بایددانست‌که به منظوراحتراز ازاطالهٔ گفتار درین معرفی حتی الامکان از اختصار کار می‌گیریم وتنها دربارهٔ صورتهایی که مهمترند وحیثیت راهنمای شناسایی صور دیگر رادارندقدری بیشتر توضیح داده خواهد شد .

دور قطبی ها :

درمیان صورتهای شمالی، چند صورت هست که دراطراف قطب شمالی آسمان قراردارند وهیچگاه غروب نمیکنند (وبه اصطلاح : ابدی الظهور می باشند) وبنابرآن همیشه قابل رؤیت هستند . این صورتها را در دورقطبی می نامند .

صورت های دورقطبی برای جهت یابی، بهترین راهنمامی باشند که معروفتراز همهٔ آنها «دب اکبر» است . بعدازآن «دب اصغر» «ذات الکرسی» ، «قیفاوس» و «تنین» ازجملهٔ صورتهای مشهور دورقطبی می باشندکه قدما نیز آنهارا می شناختند . یك عده ستارگان دورقطبی دیگر نیزازقرن هفدهم میلادی به بعد شناخته شده‌اند که درمحل خودبه آنهااشاره خواهد شد واینك اسامی وخصوصیات صورت های شمالی .

۱ـ دب اکبر :

قدمااین صورت رابه شکل خرس تو هم کرده بودند دب اکبر یعنی خرس بزرگتر (درمقابل صورت دیگری که آنهم به شکل خرس توهم شده ودب اصغر نام دارد یعنی خرس کوچکتر) .

تعداد ستارگان دب اکبر ۲۸ درداخل و۸ درخارج صورت است اما ستارگان اصلی دب اکبر، هفت ستاره روشن است‌که چهار ستاره آن یك ذوذنقه راتشکیل میدهد وسه ستاره هم یکی بعدازدیگری دردنبالهٔ آن قرار دارد .

برای کسی‌که میخواهد ستارگان رابشناسد اولین قدم یافتن دب اکبر است زیرا این صورت فلکی درشبهای تمام فصول سال در قسمت شمالی‌آسمان نزدیك قطب دیده میشود که دریك شبانه روزنجومی یعنی ۲۳ساعت و ۵٦ دقیقه و٤ ثانیه یکبار به دورقطب گردش میکند وبه‌کمك آن چند صورت فلکی را نیز میتوان پیدا نمود .

(شکل اول دیده شود) .

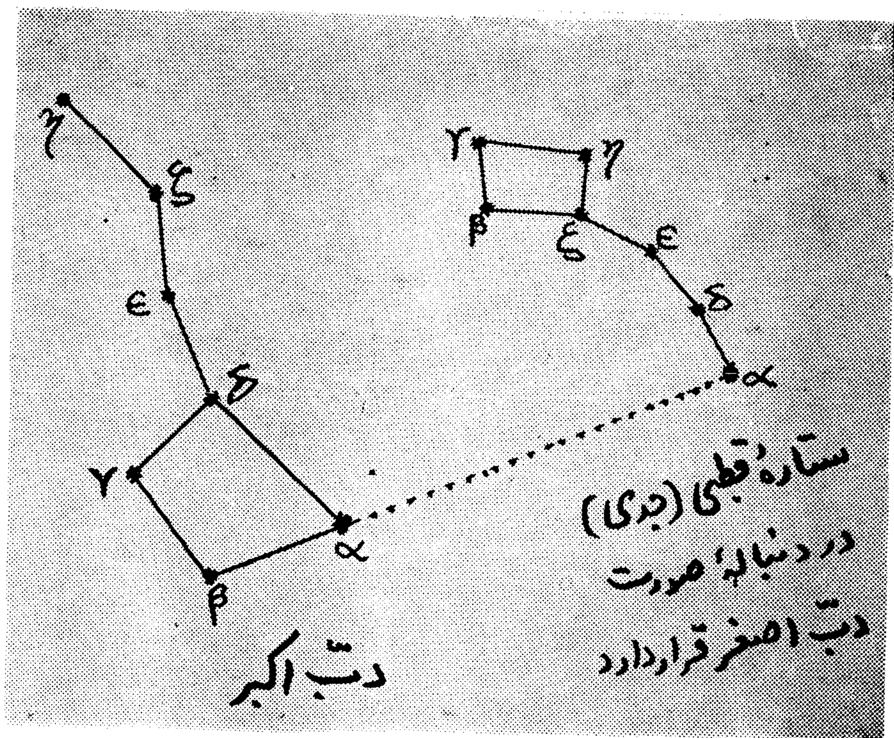
دب اکبر رابنات النعش‌کبری، هفت‌اورنگ، وهفت برادر بزرگ نیز میگویند ودر پهلوی ستارهٔ دوم ازطرف دنبالهٔ آن، ستارهٔ‌کم نوری بنام «سها» قرار داردکه قدرت دید چشم به دیدن آن امتحان میشود .

۲ـ دب اصغر :

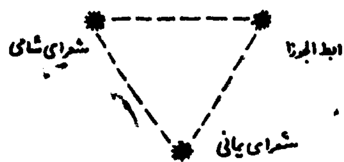
این صورت که بنات النعش صغری وهفت

کو پرنیک

شکل دوم

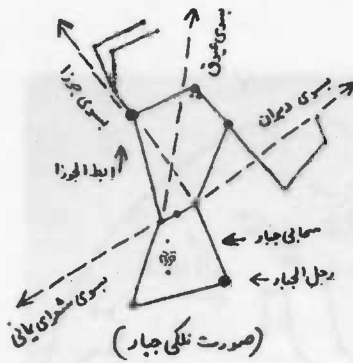

شکل ششم

ستارگان ابط الجوزا، شعرای شامی‌وشعرای یمانی مثلث زیبایی را تشکیل میدهند.

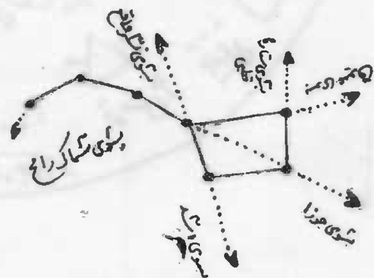

کرهٔ فلکی از جمله آلات رصد نجومی متعلق به عصر قبل از کوپرنیک.

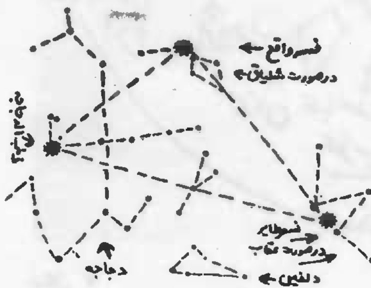
شکل ٤

با شناختن جبار چند صورت دیگر را نیز میتوان شناخت.

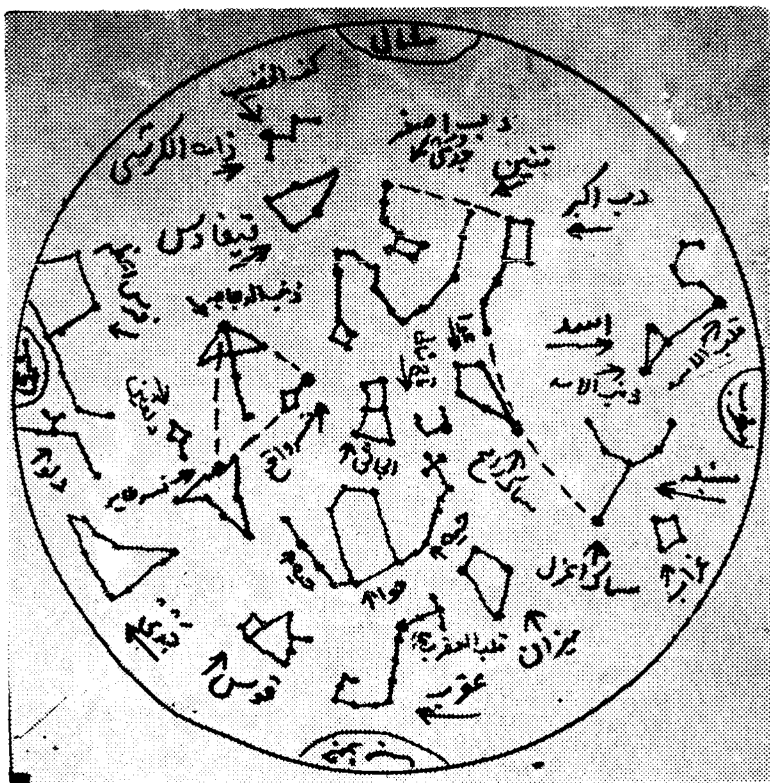
شکل اول

با شناختن دب اکبر چند صورت فلکی دیگر را نیز میتوان شناخت.

شکل پنجم

ستاره‌گان نسر واقع، ذنب‌الدجاجه ونسر طائر که همه قدراول بشمار میروند مثلث زیبایی درآسمان نشان میدهند.

شکل ۳

آسمان به صورتیکه درماه سرطان‌دراوایل شب دیده میشوددرحالیکه روبه شمال‌ایستاده باشید این نقشه را بالای سر خودبگیرید بطوریکه طرف نوشته روبه زمین باشد.

برادرکوچك نیز نامیده میشود، از حیث شکل وتعداد ستارگانی که به چشم دیده میشوند، شبیه به دب اکبراست ولی هم ستارگانش که ۷ عدددرداخل ویك ستاره درخارج صـــورت می باشند کم نورتر وهم خودش کوچکتر است، دوستارهٔ پیش روی آن را «فرقدان» مینامند وآخرین ستاره‌ای که درانتهای دنبالهٔ آن قرار دارد بنام ستارهٔ قطبی یا «جدی» یاد میشود، ستاره قطبی ساکن بنظر میرسد وجای خودرا تغییر نمیدهد ، شش ستارهٔ دیگر دب اصغر مثل عقربهٔ ساعت بدورآن گـردش میکنند ، ستارهٔ قطبی درست درامتداد دو ستاره پیش روی دب اکبر واقع شده است، باشناختـــن ستارهٔ قطبی میتوان سمت شمال را تشخیص داد ودرنتیجه جهات اربعه رابه آسانی یافت. (به شکل ۲ رجوع شود)

۳ــ تنین :

تنین بمعنی اژدها وماربــزرگ اســـت . این صورت که به شکـــل اژدها توهم شده، دمش تقریباً دربین ستاره قطبی ودو ستـاره پیش روی دب اکبر، واقع شده وخودش بدور چهار ضلعی دب اصغر خمیده وسپس بطرف عقب برگشته است، سر تنین از پنج ستاره تشکیل یافته وپنج ضلعی‌کوچکی راکه بیشتر به چهار ضلعی شباهت دارد دربرابر خمیدگی کمرش به وجود آورده است تعداد مجمـوع ستارگانش ۳۱ ستاره است .

ستارهٔ سوم از طرف دم تنین که «ثعبان» نام دارد درحدود سه هزار سال قبل ازمیلاد، ستارهٔ قطبی بودکه به مرور زمـــان بر اثـــر انحرافات ونوسانهایی که درمحورزمین صورت گرفته، قطب شمالی از طرف آن به سمـــت ستاره جدی منحرف شـده است و همبـــن انحرافات درآینده نیز سبب خواهد شدکه در حدود سه هزار سال (بعدازامروز) ستارهٔ گاما ازصورت قیفاوس ودر دوازده هزار سال (بعد ازامروز) ستاره نسر واقع درصورت شلیاق، ستاره قطبی شوند. (به‌شکل ۳ مراجعه‌شود)

٤ــ قیفاوس :

نام این صورت رادر اکثرکتابهای نجومی، بخطا «قیقاوس» نوشته اند ، تعداد ستارگانش ۱۱ درداخل صورت ودوستاره درخارج آنست شکل آن یك چهار ضلعی است که مثلثی برروی آن قرار داشته باشد .

رأس مثلث قیفاوس روبروی ستارهٔ دم‌تنین قراردارد وستارهٔ قطبی در بین هردوی آنهـا واقع شده است . (به‌شکل ۳رجوع فرمایید)

٥ــ ذات الکرسی :

این صورت کـــه از معروفترین صورتهای فلکی دورقطبی است وجمعاً ۱۳ستاره میباشد، اندکی دورتر ازقیفاوس وهمیشه در جهـــت مخالف دب اکبراست وفاصلهٔ آن از ستارهٔ قطبی تقریباً به اندازه فاصلهٔ دب اکبـر از ستارهٔ قطبی است وشکل آن درتابستان بـه شکل (دبلیو) ودرزمستان به شکل (ام)میباشد ستارهٔ دوم آن ستارهٔ ســـرخ رنگـی بنـام کف الخضیب است که نورآن متغیراســت و خودش به فاصلهٔ ۱۵۰ سال نوری ازما فاصله دارد . (به‌شکل ۳رجوع فرمایید) .

پنج صورتی که شرح داده شدازجمله دور قطبی ها می باشند .

٦ـ دجاجه :

این صورت رابه ماکیان تشبیه کرده اند ولی به شکل صلیب است ازآنرو نام صلیب شمالی هم به آن داده اند ستارهٔ ذنب الدجاجه که‌دارای نورانیت (۱ر۷ـ)است‌و ۱۶۰۰ سال نوری بامافاصله دارد دراین صورت است، جای آن درداخل کهکشان به قسمت شمالی آسمان میباشد .

۷ـ الجاثی علی رکبتیه :

این صورت رابه شکل مردی که برزانو نشسته باشد توهم کرده اند ، ستارگانش ازقدرسوم روشن تر نیستند ودو ستاره ازآن میان بیشتر روشنی دارد که یکی رأس‌الجاثی ودیگری مرفق الجاثی نام دارد ، جای آن در بین سماك رامح وشلیاق است.

۸ـ شلیاق :

شلیاق یاچنگ رومی رابه شکل کرکسی که بالهای خودرا جمع‌کرده‌است توهم کرده‌اند وبهمین سبب آنرا نسر واقع نیز خوانده اند، نسرواقع نام روشنترین ستارهٔ آن نیز هست که دارای درخشندگی قدر (۵ر۰) است وباما ۲۶سال نوری فاصله دارد، چون شکل شلیاق مثلث است آنراسه پایه هم میگویند .

۹ـ عقاب :

این صورت هم به شکل کرکسی که درحال پرواز باشد توهم شده وازین سبب نسرطائر (کرکس‌پرنده) نامیده میشود، روشن ترین ستارهٔ آن هم نسر طائر خوانده میشود که دارای درخشندگی ظاهری (۷۷ر۰) و حقیقی (۲ر۲) میباشد و۱۶ سال نوری ازما فاصله دارد وبه حساب طبقه بندی قدیم ازستارگان قدراول است .

۱۰ـ سهم :

این صورت به شکل تیر توهم شده و مجموعهٔ کوچکی ازستارگان متراکم وکم نور است‌که ازآن میان چهارستاره روشن تراست، جای آن دربین عقاب ودجاجه می باشد .

۱۱ـ دلفین :

درسمت شرقی عقاب بصورت معین (لوزی) دیده میشود که ستاره ای نیز دردنبالهٔ آ ن واقع است .

۱۲ـ حیه :

این صورت به شکل ماری توهم شده که به دونیمه شده وهرنیمه آن دریك سو افگنده شده است ومارگیری دروسط ایستاده است ستارهٔ روشن آن عنق الحیه نام دارد .

۱۳ـ حوا :

یامارگیربه شکل مردی توهم شده که در وسط حیه (مار) دونیمه شده ایستاده است، ستاره روشنی‌که به رأس الحوا موسوم است درین صورت جای داردودر آسمان بانسرواقع ونسر طائر، مثلثی راتشکیل میدهند .

۱٤ـ قطعة الفرس :

چهار ضلعی کوچکی است از ستارگان قدرچهارم در نزدیکی دلفین، جای دارد، آنرا اسپ کوچك هم میگویند

این نه صورت شمالی راستارگان تابستانی میگویند زیرادراوایل شبهای تابستان درمنظر دیدگان ماقرار دارند .

۱۵ـ مرأة المسلسله یاامرئة المسلسله :

به شکل زنی که درزنجیربسته شده توهم

گردیده وشامل خطی است که از ستارگـــان روشن تشکیل شده و بطرف صورت فلکـــی سال نوری بامافاصله‌دارد، فرس‌الاعظـم روشن آن‌که یکـــی از آنها سـرة الفــرس (ناف اسپ) نام دارد ودارای درخشندگـــی ظاهری (۲ر۰۶) وحقیقی (-ر۱) میباشد و۹۰ سال‌نوری بامافاصله‌دارد، باصورت فرش‌الاعظم مشترك است . جای امرئة المسلسله درجنوب ذات الکرسی است .

۱۶- فرس الاعظم:

این صورت که چهار ضلعی بزرگی است که ازدوگوشه آن دوزاویه بطرف خارج امتداد یافته به شکل اسپ بزرگ توهم شده وسه ستاره آن بامرأة المسلسله مشترك است .

۱۷- برشاوش :

این صورت راحامل راس الغول هم میگوینه، بصورت مردی توهم شده‌که بردست راستش شمشیر وبه دست چپش سربریده غولی را گرفته است ، روشن ترین ستارهٔ آن جنـــب برشاوش یامرفق الثریا نام دارد که دارای درخشندگی ظاهری (۱ر۸۰) وحقیقی (-ر٤) است‌و۵۷۰ سال نوری بامافاصله دارد. ستاره‌دیگرش‌راس‌الغول است که از ستارگان متغیر میباشد . جای برشاوش در شمـــال پروین است .

۱۸- ممسك الاعنه:

کثیرالاضلاعی است که ازیکطرف فرورفته وستارهٔ درخشان عیوق که دارای درخشدگـــی (-ر۶) است و٤۵ سال نوری بامافاصله‌دارد، جزء این صورت است ، جای ممسك الاعنـه درسمت شرقی برشاوش است .

۱۹- مثلث شمالی :

درقسمت پایین پای مرأة المسلسله قـرار دارد وشکل آن سه گوشه وستارگانش بیشتر ازقدرچهارم می باشند .

۲۰- عوا :

صورتی است‌که بشکل مردی چوپان توهم شده روشنترین ستارهٔ آن سماك رامح نام‌دارد که درامتداد ستارهٔ دنبالهٔ دب اکبر واقع شده وبه آسانی شناخته میشود .

درخشندگی ظاهری سماك رامح (۰ر۰۶) و حقیقی آن (-ر۰۳) وفاصله اش ازما ۳۶سال نوری است .

۲۱- اکلیل شمالی :

نیم دایرهٔ قشنگی است‌که از ستارگـان روشن وکم نور تشکیل شده، آنراکاسهٔ یتیمان وفکه نیز می نامند، روشن ترین ستارهٔ آ ن نیزفکه نام داردکه باسماك رامح وعنق الحیه مثلثی راتشکیل میدهند .

برجهای دوازده گانه

برجهای دوازده گانه در منطقه‌البروج‌واقعنه ونام آنها بدین ترتیب است :

۱- حمل :

که به صورت بره توهم‌شده، صورت‌کوچکی است به‌شکل خطی که ازچند ستاره قدردوم وسوم تشکیل شده ودرزیر امرئة المسلسله واقع است .

۲- ثور :

که به شکل گاوتوهم شده ، مجموعهٔ جالب خوشه‌ای که پروین وثریا نام دارد، درداخل این صورت واقع است وستارهٔ سرخ رنگ

دبران نیز درشرق پروین درابتدای چندستاره که به شکل عدد (۷) جلوه میکند قرار دارد.

۳- جوزا :

که آنرادوپیکر می نامند و از جالبترین صورتهای فلکی است، دو ستاره روشن رأس التوأم شرقی ورأس التوأم غربی درسر آن جای دارندودر امتداد عیوق بسمت شرق واقع شده اند .

٤- سرطان :

به شکل خرچنگ توهم شده است ، منطقه‌ای بشکل مثلث با ستارگان کم نورویك تودهٔ ابری است که دربین صورتهای اسد و جوزا واقع شده است .

٥- اسد :

به شکل شیر توهم شده است ، قسمت سرآن ازچندستاره روشن تشکیل شده وشبیه به علامت استفهام (؟) است قسمت آخر آن نیزبه شکل مثلث است، ستارگان مشهور قلب الاسد وذنب الاسد که اولی ٨٤ سال ودومی ٤٣ سال نوری ازمافاصله دارند . درین صورت واقع شده‌اند . ذنب الاسد که دم شیرراتشکیل میدهد، باستاره سماك رامح وستاره سماك اعزل (که شرحش می آیـد) مثلث باشکوهی رادر آسمان تشکیل میدهند.

به شکل (٦) مراجعه شود

٦- سنبله :

که آنراخوشه ودوشیزه نیز میگویند به شکل زنی توهم شده‌است، روشنترین ستارهٔ آن سماك اعزل است که در امتداد ستارهٔ دنبالهٔ دب اکبر وسماك رامح واقع است و درخشندگی ظاهری آن (۰ر۹۱) وحقیقی آ ن (۳ر۳-) وفاصله اش ازما ۲۲۰ سال نوری است . شش صورت فوق را برجهای شمالی نیزمیگویند زیرا درحصه شمالی منطقةالبروج جای دارند .

۷- میزان :

به شکل ترازو توهم شده است، شکل‌آن چهار ضلعی وجای آن درجنوب شرقی سنبله میباشد ، ستارگانش قدردوم وسومند .

۸- عقرب :

تنها صورت فلکی است که بانام خود شباهت فراوان دارد، به شکل گژدم است ، دراوایل شبهای تابستان درجنوب منطقةالبروج دیده میشود، ستارهٔ سرخ قدراولی بنام قلب العقرب داردکه قطرآن راسه صدو پنجاه‌ملیون میل حدس زده‌اند ونورانیت ظاهری آن متغیر اماحقیقی آن (۱ر٥-) است و٥٢۰ سال نوری ازمافاصله دارد. قلب العقرب با سماك رامح ونسرواقع تشکیل مثلث جالبی را میدهد .

۹- قوس :

به شکل سواری که کمان دردست داردتوهم شده است شکل آن به‌کمان شباهت دارد ودر جنوب منطقة البروج درسمت شرقی عقرب درمرکز کهکشان واقع است .

۱۰- جدی :

به شکل بزغاله توهم شده است، سه‌ستاره قدرسوم وسه ستاره قدرچهارم آن راجلوه‌گر میسازد، تقریباً بین نسرطائر وفم الحوت دیده میشود (باستاره قطبی که جدی به ضم جیم وفتح‌دال خوانده میشود، نباید اشتباه شود).

۱۱- دلو :

به شکل مردی که سطل آبی دردست دارد

توهم شده، گروه ضعیفی ازستارگان کم نور است که‌اگر دوستارهٔ روشن فرس اعظم را به سمت جنوب امتداد دهیم می توانیم آنرا پیدا کنیم . درشبهای اوایل ماه قوس در منطقه‌ای که صورت دلو وصورت جدی قرار دارد، باران شهاب بسیار دیده میشود .

۱۲ ـ حوت :

به شکل ماهی توهم شده، خطی است که ازستارگان کم نوردرزیر مربع فرس الاعظم تشکیل شده ویك سرآن زاویهٔ حاده‌ای را تشکیل میدهد .

صورتهای جنوبی

صورتهای جنوبی درنیمکرهٔ جنوبی آسمان وآنسوی منطقة البروج واقع شده اند ونام آنچه قدماشناخته بودند بدین قرار است :

۱ـ جبار :

این صورت مانند دب اکبر برای یافتن ستارگان دیگر راهنمای خوبی است، قدماآنرا به شکل یك شکارچی تخیل کرده بودند . یکی از جالبترین صورتهای فلکی است . دوستاره قدراول بنام یدالجوزا وابط الجوزا دارد که قطر دومی را۲۵۰ ملیون میل حدس میزنند، کمربند آن ازسه ستارهٔ روشن تشکیل شده که یکی ازآنها دارای درخشندگی متغیر است . جای آن درسمت جنوب شرقی پروین وغربی ممسك الاعنه است .

(شکل چهارم‌دیده شود)

۲ـ کلب اکبر :

این صورت راکلب الجبار نیزمی نامند : ستارهٔ بسیار روشن شعرای یمانی در این صورت قراردارد، اگر ستارهٔ دبران را باسه ستاره کمربند جبار امتداد دهیم به شعرای یمانی منتهی میشود .

۳ـ کلب اصغر :

این صورت درجنوب صورت جوزا واقع شده است ستارهٔ روشن آن شعرای شا می است‌که باشعرای یمانی ویدالجوزا مثلث پر نوری راتشکیل میدهد .

٤ـ نهر :

به شکل جوی تخیل شده است ودر غرب صورت فلکی جبار جای دارد. روشن قداول آخر النهر درین صورت است.

۵ـ ارنب :

به شکل خرگوش توهم شده است وزیر صورت جبار قرار دارد .

٦ـ شجاع :

به شکل مار توهم شده ورشتهٔ درازی از ستارگان کم‌نوررا درجنوب سرطـأن واسد و سنبله ومیزان تشکیل میدهد .

۷ـ باطیه :

به شکل جام توهم شده‌است گروه ضعیفی ازستارگان کم نو راست که‌به صورت شجاع اتصال یافته اسعت .

۸ـ غراب :

به شکل کلاغ توهم شده‌است، چهارضلعی کوچك ولی روشنی‌است درسمت جنوب آسمان که نزدیك ستاره سماك اغرل واقع شده است .

۹ـ قنطورس یاسنتورس:

به شکل انسعانی که بدنش بدن اسپ است

تخیل شده، روشنترین ستارهٔ آن‌که اصطلاحاً به آلفای قنطورس نامیده میشود نزدیکترین ستارهٔ ثابت آسمان به زمین است ، یعنی فقط ۳ر٤ سال نوری اززمین فاصله دارد. قنطورس درسمت جنوب سنبله ومیزان واقع شده‌است.

۱۰- سبع :

سبع که به معنی حیوان درنده است، به شکل گرگ تخیل شده وبین عقرب وقنطورس واقع است .

۱۱- مجمره :

به شکل آتشدان تخیل شده است، این صورت رامحراب نیزمیگویند، دو ستارهٔروشن آلفاوبتای قنطورس درامتداد آن جای دارندودم صورت عقرب درشمال آن واقع است .

۱۲- حوت جنوبی :

این مجموعه نیزبه شکل ماهی توهم شده وبرای اینکه بابرج حوت فرق داشته باشد، آنراحوت جنوبی نام داده‌اند، ستارهٔ قدر اول فم الحوت متعلق به این صورت فلکی‌است‌که درسمت جنوب فرس الاعظم درشبهای پاییز بخوبی دیده میشود .

۱۳- قیطس :

این صورت به‌شکل نهنگ تخیل شده‌است. سرآن که به شکل یك پنج ضلعی است در سمت مشرق به‌طرف جنوب برج حمل قرار دارد ودمش درسمت مغرب به‌طرف جنوب‌مربع فرس الاعظم واقع است .

١٤- سفینه :

به صورت کشتی تخیل شده است، یکی از ستارگانش که بسیار روشن است،سهیل نام داردکه بیشتر ایام سال ازنظر هامخفی است یعنی درآن سوی افق ماقرار دارد، در اوقاتی که شعرای شامی به خط نصف النهار نزدیك میشود، درطرف چپ نیمکره جنوبی نزدیك به افق، ستارهٔ روشنی دیده میشودکه سهیل است .

۱۵- اکلیل جنوبی :

این صورت مانند اکلیل شمالی کمانی‌از ستارگان را تشکیل میدهد ولی ستارگانش چندان درخشان نیستند .

جای آن درجنوب صورت قوس است .

صورتهای دیگر

صورتهای فلکی که قد ماقبل از بطلمیوس می شناختند همین چهل وهشت صورت بود که شرحش باختصار گذشت .

بطلمیو س منجم بزرگ یونان، دوصورت فلکی دیگریکی بنام ذات الشعور ودیگری بنام انطونیوس کشف ونامگذاری نمود ودر کتاب خود شرح ونقشهٔ آنهارا آورد. ذات الشعور درنزدیکی اسد وانطونیوس درنزدصورت نسر طائر است .

بعداز قرنها «بایر» منجم المانی درنقشه‌ای

که بسال ۱۶۰۳ میلادی ترتیب داده بود ۱۲ صورت بنام طاوس (درنزدیکی صورت محراب یامجمره)، هندو (در نزدیکی صورت طاوس) مثلث جنوبی (در نزدیکـــی قنطورس) زنبور (درنزدیکی قطب جنوبی) بوقلمون (در همان حدود قطب جنوبی) ماهی طلایی (درنزدیکی نهر) مارجنوبی (دربین نهر و قطب جنوبی) ماهی پرنده (در نزدیکی سفینه) لـك لـــك (درنزدیکی فم الحوت) سیمرغ (در مجـاورت صورت نهر) گنجشك (درمجاورت همان‌صورت) وحرباء (درجنوب نهر) راکشف نمـود ودرنقشه ستارگان جای داد .

درسال ۱۶۳٤ برتسیبوس، صورتهای زرافه (دربین دب اکبروذات الکرسی) ، روباه (بین دلفین ودجاجه) سگان شکاری (بین دب اکبر واسد) ، مگس (بین حمل وبرشاوش ومثلث شمالی ودبران) کبوتر (بین ارنب وکلب اکبر) ووحیدالقرن (بین کلب اکبر وکلب اصغـر) راکشف ودرنقشه آسمان داخل نمود .

درسال ۱۶۷۷ میلادی رویر دو صـــورت سوسمار (بین دجاجه وفرس اعظـم ومرأة ـ المسلسله) وصلیب جنوبی (درکنارقنطورس) راکشف ودرنقشه ستارگان شامل ساخت .

درسال ۱۶۹۰ هولیوس صورتهای اســـد کوچك (دربین دب اکبروداس اسد) سیاه‌گوش (دربین دب اکبر وجوزا) سدس (دربین اسد وشجاع) سپر (درنزدیکی عقاب) مثلث صغیر (بین حمل ومثلث شمالی) راکشف کرد وبر نقشهٔ آسمان افزود .

درسال ۱۷۲۵ فلامستید صورت قلب شارل (درنزدیکی دب اکبر) ودر همان سالها هالی صورت بلوط شارل (درنزدیکی سفینه) راکشف نمودند .

درسال ۱۷۲۵ لاسل منجم فرانســـوی صورتهای‌کوره (درنزدیکی‌نهر) تیشهٔ‌سنگتراش (درنزدیکی‌کبوتر) قطب نما (درنزدیکی سفینه) پمپ (ایضاًدرنزدیکی سفینه) قلمتراش (در نزدیکی قیطس) ساعت (درمجاورت نهر) منرا (درنزدیکی ماهی پرنده) اکتان (که ستـارهٔ قطبی جنوب ازاجزاء آنست) جالی موییـــن (ازصورتهای دورقطبی جنوب) سه پایه نقاش (درنزدیکی ستارهٔ سهیل) پرگار (در نزدیکی آلفای قنطورس) قانون (درنزدیکی خرگـوش) میکرسکوپ (درمجاورت لك‌لك) را کشف ودر نقشه فلکی شامل نمود .

درسال ۱۷۷٤ لـو مینر صورت گـوزن‌را (درمیان ستارهٔ قطبی وذات الکرسی) وصورت پرندهٔ هندی را (درمیان صورتهای میزان و عقرب وشجاع) یافت.

صورتهای دیگری‌که بعداز تاریخ مذکـور کشف شده است : گاوپونیا توسکی، ساز جورج، مسیه (بنام منجم معروف) افتخارات فردریك، عصای براندبورگ، تلسکوپ‌هرشل،

چهاریك، هشت یك، هواپیما، ماشین برقی، آلة المطبعه، گربه، کوه لاتابل وجزآن است که افتخار کشف ونامگذاری آنها به پوکزبوت، هل بدولالاند میرسدکه به ترتیب در سالهای ۱۷۷٦، ۱۷۷۷، ۱۷۸٦ و ۱۷۸۹ کشف خودرا اعلام نموده‌اند ومااز خوانندگان عزیز معـذرت میخواهیم که بعلت محد ود بودن صفـحات سالنامه نمیتوانیم راجع به صورتهایی که یاد شد تفصیل بیشتر بدهیم .

* * *

اکنون که یك آشنایی اجمالی باستارگان ثابت پیداشد سزاوار ومناسب چنان است‌که مختصری‌درباره ستارگان سرگردان (سیارات) ودنباله داران وابری ها وشهابها گفته آیدااما محدودیت صفحات سالنامه اجازه قلمفرسایی بیشتر رانمیدهد ، ازآنرو مقاله رابه همین جا ختم میکنیم .

منابع ومآخذ

درنوشتن این مقاله ازمنابع ومآخذ ذیـــل استفاده شده است :

الف ــ تألیفات :

۱ـ التفهیم لاوائل صناعة التنجیم تألیـف استاد علامه ابوریحان بیرونی.

۲ـ صورالکواکب تالیف عبدالرحمن صوفی.

۳ـ شرح بیست باب تألیف ملامظفر گنابادی.

٤ـ مکانیك سماوی تـألـیف محمد قلـی جوانشیرخویی .

٥ـ مقدمه‌ای برنجوم عالی تألیف دکترعباس ریاضی .

٦ـ حل المسایل نجوم تالیف دکتر عباس ریاضی .

۷ـ هیات تالیف سیدباقرهیوی .

۸ـ هیات تالیف احمد آرام .

۹ـ آسمان شناسی تألیف سیدجواد سید فاطمی .

۱۰ـ گاهنامه ۱۳۱۲ تألیف سیدجلال الدین تهرانی .

۱۱ـ خسروشیرین اثرامیرخسرو بلخی .

ب ـ ترجمه ها :

۱ـ اصول علم هیأت تالیف آبه ، مورو ترجمهٔ احمد آرام .

۲ـ آسمان پرستاره تالیف و، ب هوایت وژزف لی مینگ ترجمهٔ م، آشنا .

۳ـ نجوم تالیف پاتریك مور ترجمـــه مسعود نعمتی .

٤ـ شناخت نجوم تألیف ای پرلمن ترجمه مهندس شرمینی .

٥ـ نجوم بی تلسکوپ تالیف پیروروسو ترجمه حسن صفاری .

٦ـ هیات تالیف فلاماریون‌ترجمه‌عبدالرحیم طالبوف .

۷ـ تاریخ نجوم اسلامی تألیف نلینوترجمه احمد آرام .

۸ـ تاریخ هندسه تألیف پی یر مارشـال ترجمه حسن صفاری .

۹ـ تاریخ حساب تألیف رنه تاتون ترجمه پرویز شهریاری .

جوایزجهانی «نوبل» وشرح حال بانی ان الفرد نوبل

الفرد برنهارد نوبل درسال ۱۸۳۳ در کشورسویدن متولد گردید. الفرد، ادم نحیف وضعیفی بود، وی درهمان سالی متولد شد که پدرش امانویل که ادم قوی، جاه طلب و دانشمندی بود دچار ورشکستگی گردید.

الفرد نوبل تا ۱٦ سالگی بطور خصوصی تحصیل کردو قبل از رسیدن به سن بیست سالگی یك کیمیا دان با تجربه ویك زبان‌دان قابل شده بود وبازبانهای المانی، فرانسوی روسی وسویدنی آشنایی داشت.

الفرد نوبل مسافرتهای زیادی نمودو بیشتر توجه خودرا صرف تحقیقات درباره مواد منفجره نیترو گلیسرین کرد. نوبل کشف نمود که استفاده ازین مواد اگربایك ماده غیر فعال وجذب کننده محفوظ شود آسانتر وبی خطر است. وی اختراع خودرا درسال ۱۸٦۷ تحت نام‌دینامیت به ثبت رسانید.

سپس نیترو گلیسرین رابایك ماده‌منفجره فعال دیگریعنی باروت‌مخلوط‌نموده و یك مادهٔ شفافی بدست آورد که قدرت انفجار آن از دینا میت هم بیشتر بود ژلاتین منفجره یعنی اختراع دوم وی درسال ۱۸۷۵ به ثبت رسیدبعد نوبل موفق به‌اختراع بالستیت شدکه‌اولین باروت بی دود نتر وگلسیرین بود و بعدها برای ساختن باروت بی دود به کار رفت باساختن‌دینامیت وساختن مواد منفجره وبا استخراج معادن نفت باکو نوبل با کمك یارانش موفق‌به جمع آوری ثروت هنگفتی گردید. اختراعات نوبل سبب شد که در رشته معادن و جاده سازی وحفر تونل تحولی بوجود آید.

نوبل درسال ۱۸۹٦ در گذشت. درتاریخ ۲۷نوامبر ۱۸۹۵ یعنی یکسال قبل ازمرگش نوبل وصیتنامه معروف خودرا امضا کرد. این‌وصیت نامه می بایستی نقشه های وی‌را مربوط‌به پاداش زحماتش یعنی همان‌افکاریکه بیشتر زندگی‌اورا بخود مشغول‌کرده‌بودعملی سازد.

اودر وصیتنامه خود ذکر کرده بود که بیش‌از(۳۱) ملیون کرون سویدنی که‌ثروت وی‌راتشکیل میداد میبایستی بصورت‌وجه نقد درآید وبه عنوان سر مایه بکار برودو درآمد حاصله از آن هرساله بصورت جوایزی میان آنهایی که درسال قبل منشاء بزرگترین فایده برای بشر بوده اند تقسیم

گردد. رشته های که تو بل مایل بودبا عث اینجوایز به شا یسته ترین افراد چه اهل پیشرفت آنهاشود عبار ت بودند از : فیزیك اسکاندنونیا وچه اهل سایر کشورهاباشدداده کیمیا- فیز یو لوژی یاطب، ادبیا ت و صلح شود.
دراخیر وصیتنامه خاطر نشان کرده‌بود که

جایزه ادبیات نوبل:

جوایز ادبیا ت نوبل ازسا ل ۱۹۰۱ تاسال۱۹۶۸ الی ۱۹۷۲

سال	برنده‌جایزه	کشور
۱۹۰۱	سو لی‌پرودم	فرانسه
۱۹۰۲	کریستیان ماتیاس تیودورمومسن	المان
۱۹۰۳	مارتینوس بیورنسون	ناروي
۱۹۰٤	فردريك ميسترا ن	فرانسه
	ژوزه ایزا گیزه	...
۱۹۰۵	هز يك سنکو يچ	اسپانیا
۱۹۰٦	گیو سوید کاردوچی	پولند
۱۹۰۷	او دیارد کیپلنگ	ایتالیا
۱۹۰۸	رود لف کر سیتو ف یوکن	انگلستان
۱۹۰۹	سلما لا گولف	المان
۱۹۱۰	لو دويك ها يسه	سویدن
۱۹۱۱	مور يس متر لینگ	بلژيك
۱۹۱۲	گرهار ت یوها ن روبروت هویپمان	المان
۱۹۱۳	رابیند رانا ت تاگور	هند
۱۹۱٤	برای سال بعد محفوظ ماند	-
۱۹۱۵	رومن رولا ن	فرانسه
۱۹۱٦	کار ل گوستا ورانر فنهایـــد نستام	المان
۱۹۱۷	کار ل گیلرو پ	دانمارك
۱۹۱۸	برای سال‌بعد محفوظ ماند	-
۱۹۱۹	جایزه که‌سا ل قبل توزیع‌نه‌شده‌بود به صندوق مخصوص صلح ریخته شد وجایزه این‌سال نیز برای سال بعد محفـوظ‌ماند.	
۱۹۲۰	جایزه سالي قبل درین سال‌توزیع گردید	

سال	برنده جایزه	کشور
۱۹۲۱	اناتو ل فرانس	فرانسه
۱۹۲۲	ژا سنیتو یناو	اسپا نیا
۱۹۲۳	ویلیا م باتلر ییتز	ایرلند
۱۹۲۴	ولادیلا وستانیلا دار یمونت	پولند
۱۹۲۵	برای سال بعد نگهدا ری شد	

۱۹۲۶ جایزه سال قبل به جورج‌بـــرناوردشاه تعلق گرفت انگلستان وجایزه‌سال ۱۹۲۶ برای سال بعد محفو ظ ماند

۱۹۲۷ جایزه سا لقبل درین سال داده نه‌شد.

۱۹۲۸ جایزه سال ۱۹۲۷ دراین‌سال داده‌شد

سال	برنده جایزه	کشور
۱۹۲۷	هانری بر گسون	فرانسه
۱۹۲۸	زیگزیه‌اوندست	نارو ی
۱۹۲۹	تو ماس مان	المان
۱۹۳۰	شینکلر لویس	امریکا
۱۹۳۱	اریك کارلنلت	سویدن
۱۹۳۲	جان گا لز واتی	انگلیس
۱۹۳۳	ایوان بونین	روسیه
۱۹۳۴	لویجی پیراندلو	ایتالیا
۱۹۳۵	جایزه این سال برای سال‌بعدنگهداشته شد	

۱۹۳۶ جایزه سال قبل که توزیع‌نشده بودبه‌صندوق عمده ودو سو م آن به‌صندوق جایزه ادبیات ریخته شد .

سال	برنده جایزه	کشور
۱۹۳۶	یوجین اونیل	امریکا
۱۹۳۷	مارتن لکار	فرانسه
۱۹۳۸	برل باك	امریکا
۱۹۳۹	امیل سیلا پنپه	فنلاند

۱۹۴۰ یك سو م جایزه این سال‌به صندوق عمده‌وبقیه به‌صندوق‌صلح‌ریخته‌شده.

۱۹۴۱ جایزه این سال نیز داده‌نشده به‌صندوق صلح ریخته شد.

سال	برنده جا یزه	کشور
۱۹٤۲	به ترتیب بالا عمل	
۱۹٤۳	به ترتیب بالاعمل شد	
۱۹٤٤	یوها نس ویلهم بنسن	دنمارك
۱۹٤٥	خانم گابر یلا میسترا ل	چلی
۱۹٤٦	هر مان هسسه	المان
۱۹٤۷	اندره ژید	فرانسه
۱۹٤۸	تا مس الیو ت	انگلستان
۱۹٤۹	جایزه این سال برای سال‌بعد محفوظ گردید	
۱۹٤۹	ویلیام فالکنر	امریکا
۱۹۵۰	جایزه سال قبل نیز درین‌سال توزیع شد.	
۱۹۵۰	برتر اند راسل	انگلستان
۱۹۵۱	پارلا کر کویست	سویدن
۱۹۵۲	فرا نسوا موریا ك	فرانسه
۱۹۵۳	وینستو ن چرچل	انگلستان
۱۹۵٤	ارنست همینگو ی	امریکایی
۱۹۵۵	هالدر لاکنس	ایسلند
۹۱۵٦	خوان رامو ن خیمز	اسپانیا
۱۹۵۷	البر کا مو	فرانسه
۱۹۵۸	بوریس پاسترنا ك (جایزه‌را نپذیرفت).	
۱۹۵۹	سا لوا توره کو ازیمودو	ایتالیا
۱۹٦۰	سن ژان پرس	فرانسه
۱۹٦۱	ایووا ندر یچ	یوگوسلاویا
۱۹٦۲	جان اشتاین بك	امریکا
۱۹٦۳	جورج سفر یس	یونان
۱۹٦٤	ژان پل سارتر پذیرفت)	فرانسه
۱۹٦۵	میخاییل شولوخف (جایزه‌رانه پذیرفت).	شوروی
۱۹٦٦	نلی پایش و	سویدن
	سامو یل النون	گواتمالا
۱۹٦۷	میگل انجل استور یاس	گواتمالا
۱۹٦۸	یا سا ناری کاوابتاتا	جاپان

سال	برنده جایزه		کشور
۱۹۶۹	سا مویل		لارش
۱۹۷۰	الکسندر زویخ		شوروی
۱۹۷۱	پابلو نرودا		چلی
۱۹۷۲	هیتر یچ بوبل		المان

جوایز (طبی)

۱۹۰۱	امیل نن بهر ینگ:	برای کار برروی سیرم ضددیفتری.
۱۹۰۲	سر ونا لد را س	آزمایش های راجع به مالاریا.
۱۹۰۳	نیلز فین سن	
۱۹۰٤	ایوان پالو ف	تحقیق و تجربه در فیز یو لو ژی‌هضم‌غذا.
۱۹۰۵	رابر ت کنخ	کشف میکرو ب سل.
۱۹۰٦	کا میل لو گو لگی	سانیا گورامو ن کاجال ــ تحقیق‌درساختمان سلسله اعصاب.
۱۹۰۷	شار ل لادرا ن	آزمایش پرو تو زو یا درتولید بیماری.
۱۹۰۸	یو ل اریخ ژوالی	مچنیکوف ــ تحقیق در مصو نیت بدن‌از بیماریها.
۱۹۰۹	تیو دور کوچر	تجربه درغده درقی .
۱۹۱۰	ابر خست کوسل	پیشر فت درباب (کیمیا) سلول.
۱۹۱۱	الوار کر لستر اند	دیا پتر یکهای عوا مل کمك به بینایی) چشم.

۱۹۱۲ اکلسیس کارل آزمـایش‌در پیونداوندی وپیوند عروض‌واعضای‌دوران‌خون.

۱۹۱۳	شار ل ریچست	تحقیق در انا فلاکس.
۱۹۱٤	ر ابر ت‌بارانی	تحـقـیق درفیز یولوژی وپـتا لـوژی

دستگاه دستی بولر(مجاری ورا هرو های‌مربوط بیکدیگر در درون بد ن مانند مجا ری‌گوش.)

۱۹۱۵ جایزه اعطا نشده .

۱۹۱٦ جایزه اعطا عنشد ه.

۱۹۱۷ جایزه اعطا نشده .

۱۹۱۸ جایزه اعطاء نشده.

۱۹۱۹ ژول بورده اکتشا فاتی درموردمصونیت بدن‌ازبیماریها

سال

۱۹۲۰ او گوست کشف تنظیم مکانیسم مو توری عروق شعریه.

۱۹۲۱ جایزه اعطاء نشده .

۱۹۲۲ جایزه سال ۱۹۲۲ در سا ل ۱۹۲۳ بین اشیبا لد هیل (بسبب کشـــف تولید حرارت در عضلات) اوتومیر هو ف ـ(رابطه بین مصر ف اکسیژن باتو لید اسید لاکنیك در عضر ت تقسیم گردید.

۱۹۲۳ فردریك بان تینك ـجان‌مك‌لژود کشف انولین.

۱۹۲٤ ویلهم اتیت اوو ن کشف‌مکانیسم الکترودیو گرام.

۱۹۲٦ جوها نس فی بی گر ـکشف نوعی‌سر طان اسمبی رو پ ترا کارسینوما.

۱۹۲۷ ژو لیوس واگنر ـجور ك‌ـبه کاربردن تلقیح مالاریا در درما ن فلج دیمن تیا.

۱۹۲۸ شار ل نیکو ل ـ تحقیق در تیفوس اگزا نته ماتیکوس.

۱۹۲۹ کریستیان ایژ ك مان‌ـکشف ویتامین های انتی نور یتیك ـ سر فردریك هابکنیز: کشف ویتا مین های تقویت‌کننده‌نمو.

۱۹۳۰ کار ل لندا شتی تر ـ کشـــف‌گروپ های خون انسان.

۱۹۳۱ اوترواریورك‌ـ کشف‌خاصیت‌وطرزعمل تخمیر جهاز تنفسی .

۱۹۳۲ سر شار ل شر ینگتو ن‌ـادگاراديان کشف عمل نورد ن.

۱۹۳۳ تامس مور گان ـ کشف عمـل‌کروموزو م هادر تو را ث.

۱۹۳٤ جور ج ویپل ر جورج مینوت‌ـویلهم مورفی‌ـ کشف درمان کبـدبر ضـد بیماری اتمی.

۱۹۳٥ هانس اسپمان ـ کشف‌اثـر سازمان دهنده درنمو جنسی .

۱۹۳٦ سر هنری دیل اوتولـروی‌ــــکشف انتقال (کیمیایی) انگیزه های عصب.

۱۹۳۷ البر ت سز منت کیوز گی‌فوق ناگیرا پولت ـ اکتشا فا تی در مورد احتراق بیولوژیکی.

۱۹۳۸ کورنل هی منز ـ کشف‌اهمیت‌مکانیسم سینو س وشریا ن ایور تا درتنظیم تنفس.

۱۹۳۹ گور هارد دو مـاك ـ اثر ضد باکتر یایی پرونتو سیلات .

۱۹۴۳ هزیك دم ـ ادوارد یسی ـ تجزیه ویتامین (ك)

۱۹۴۴ ژوزف ارلا نگر ـ هربرتاسین سرگاسر ـ وظایف نخهای عصبی .

۱۹۴۵ سر الکساندر فلمینگ ـ ارنست بوریس چن ـ سر هوارد فلوری ـ کشف پنسلین.

۱۹۴۶ ـ هو مان مو لر ـ تاثیرات ار ثـی اشعه ـ ایکس بر روی جنها

۱۹۴۷ کار ل ف ـ گو تی کور ی ـ تحقیق درمتا بویسم نشایسته حیوانی ـ نادروهو ساری ـ تحقیق در غده جوز ی.

۱۹۴۸ پو لی میو لی ـ کشف خواص حشره کش د.د. تی

۱۹۴۹ والتر او دنو هس ـ تحقیق در کنترول دفاعی بدن ـ انتو نیو کاتانو دوابرو فربر اگاس مو نیز. تکمیل عمل جراحی مغز.

۱۹۵۰ فیلیپ هینج ـ ادوارد کندال ـ تادیوس رایش ستاین ـ کشفیا تی درمورد هور مون های قشر اورنال غده های روی کلیه.

۱۹۵۱ ماکس تلو ـ تکمیل وا کسین ضد زردی.

۱۹۵۲ مسلمن وا کسن من ـ کشف استرو پتر می سین.

۱۹۵۳ فز تیز لیپ من ـ هانس ادولف کوبر ـ تحقیق درسلو لهای زنده .

۱۹۵۴ جان اندرس ـ تو ماس دالو ـ فردریك را بینز ـ تحقیق در کشف وپرورش ویروس پولیو

۱۹۵۵ هو کو یتو رل ـ اکسیدسیلون انزیمها.

۱۹۵۶ دیکبن ر یشار دز ـ اندره کورتاند ـ ورنز فرو سما ن ـ تکنیك تازه در بیماری های قلبی.

۱۹۵۷ دانیل بوو ـ تکمیل دارو هـای دربرابر الرژ یها و تخدیر عضلات در خـلال عمل جراحی. ...

۱۹۵۸ جو شو سا لدربر ك ـ تحقیق درمکانیسم ژنیك جورج بید ل ـ ادوارد تاتوم کشف اینکه چگونه جنها خـصایص ارثی را انتقال مید هند .

۱۹۵۹ مررو او چو یا ـ ارتور کورن برك ـ کشفیات راجع به تر کیبا ت باکروموزوم که در توار ث نقش حیا تی رادر عهـــده دارند.

۱۹۶۰ سر مك فار لین پرنت پتر بریان مدادار کشف اندازه مقاومت مصؤنیت.

۱۹۶۱ جور ج فون بکه سی اکتشافات بزرگی درمورد مکانیسم فیز یکی گو شـــ درونی.

۱۹۶۲ جمیز واتسو ن ـ مور یسل ویل کنیز ـ فرا نسیس کریك ـ تعین سا ختمان اسید دلو کسیر ی بر تو کلیك

۱۹٦۳	سر جا ن کو یلس	استرلیا
۱۹٦٤	کو تا رد بلو چ	امریکا
۱۹٦٥	فرا نکیس یعقو ب	فرانسه
۱۹٦٦	چار الز هو گنز	...
۱۹٦۷	را گنر گرا نیت	سویدن
۱۹٦۸	رابر ت هالی	...
۱۹٦۹	ماکس دیلبر و ك	...
۱۹۷۰	جو لیز اکسل رود	امریکا
۱۹۷۱	ایر یل سو در لیند	
۱۹۷۲	جرا لدین اید ل من	امریکا

جوایز فیز یك:

۱۹۰۱ ویلهم رونتگن ـ برای ا شعه رونتگن.

۱۹۰۲ هند ریك لور نتز ـ وپیترزیمن تاثیر مقناطیسی در تشعشع .

۱۹۰۳ هانری بگر ل ـ کشف ر اد یو اکتیوتیه لحظه یی.

۱۹۰٤ جان استرو ت(لار دریلی)کشف ارگون در تحقیق کثافت گاز .

۱۹۰٥ فلیپ لنارد ـ ازمایش ا شعه کاتو دیك.

۱۹۰٦ ژوزف تا مسو ن ـ تحقیق‌درعبور برق ازگاز ها.

۱۹۰۷ البر ت میشل سن ـ تحقیقات اسپکتر وسکو پیك و تیو رولو ژی

۱۹۰۸ گابریل لیپ من ـ کشف طـرز کبیه کردن الوان بوسیله عکاسی .

۱۹۰۹ گو لیل موما رکیی ـ فرد ینانډبر اون ـ تکمیل بیسم.

۱۹۱۰ جو هانس ـ اندر والز ـ کشف معادله حالت گاز ها ومایعات.

۱۹۱۱ ویلهالم وین ـ تعین تشعشع حرارت.

۱۹۱۲ گوسشار دالن، دستگاه تنظیم کننده‌خود کار که در مغاره دریایی‌ور هنما های شناوری بکار میرود .

۱۹۱۳ کامر لینگ ـ اونس ـ آزمایش های که راهنمایی تو لید هلیو م مایع‌شد.

۱۹۱٤ ماکس فو ن لایو ـ کشف‌انکسار اشعه رونتگن هنگام عبور ازشی بلوری .

۱۹۱٥ دوبرا ور مو سوم‌به‌براگ ـ تجربه ساختمان بلوری بوسیله اشعه ایکس.

۱۹۱۷ شار ل بار کلا ـ کشف تشعشع رونتگن عناصر.

۱۹۱۸ ماکس پلانك ـ اکتشافات‌مربوط به‌فرصیه کوانتوم.

۱۹۱۹ جو ها نس استار ك ـ کشف تاثیر دایلر در اشعه کانال (اشعه مثبت گذرنده ازخلا) وتجز یه خطو ط ا سپکتـــر (تـجزیه نور آفتا ب از میدان الکتریکی).

۱۹۲۰ شار ل گیو م- اکتشا فات راجع به خواص غیر عادی در الیا ژ فولادو نیکل.

۱۹۲۱ البر ت اینشتاین ـکشف‌قانون اثر فو تو الکتریك.

۱۹۲۲ نیلز بو هر ـ تحقیق‌درساختمان اتم هاو تشعشا ت آنها .

۱۹۲۳ رابر ت میلیکان ـ تحقیق در تخلیه بدوی بر ق و اثار فو تو الکتریك.

۱۹۲٤ کار ل سیگ بان ـ تحقیـــق دراشعه ایکس اسپکتر وسکو پی.

۱۹۲۵ جیمز فرانگ ـگوستا وهرتز کشف قوانین بر خورد الکترو نها بااتمها.

۱۹۲٦ چین پررین ـ تحقیق‌درساختمان غیر مداوم ماده وکشف تعادل در عمل‌رسوب.

۱۹۲۷ ارتور کا مپ تو م: کشـــــف‌عوارض کا مپاتو ن ـ ت رویلسو ن‌ـمشاهده خط سیر زرات بر ق.

۱۹۲۸ جالیره ۱۹۲۸ ـ ۱۹۲۹ بهاوون ایجارد وسن برای تحقیق در اثار ترمیونیك وکشف قانون ریچا رد سن اعطاء گردید.

۱۹۲۹ پرنس لوییز ویکتور دوبروی.

۱۹۳۰ ئید جاندراسك هارا‌ـ تـجربـه‌درانتشار نور وکشف اثر رامان.

۱۹۳۲ جایزه ۱۹۳۲ ـ ۱۹۳۳ ورتر هیز کتبر ك برای ایجاد میکا نیکهای‌کورنتوم داده شد.

۱۹۳۳ اروین شرو دنیگر ـ پل‌دایراك کشف اشکا ل بارور تازه فر ضیه اتمی.

۱۹۳۵ جمیز چا دویك ـکشف‌نو تروی.

۱۹۳٦ ویکتور هیل ـکشف کوسمیك‌ـکارل اندرسن ـکشف پوز یترو ن.

۱۹۳۷ کلین تو ن داریسو ن ـجورج تامسون ـ کشف انکسار الکتو رنها بوسیله جسم بلوری.

۱۹۳۸ انریکو فر می ـشناسایی‌ماهیت‌عناصر جدید رادیو اکتیف وکشف‌عکس‌العمل هسته‌یی درتاثیر آ هسته نوترونها .

۱۹۳۹ ارنست اورلاند ولارنس تکامل‌سیکلو ترون.

۱۹٤۳ اوتو استر ن‌ـ کشف عـــزم مقناطیسی پروتون‌ها.

۱۹٤٤ ایزید وراسحق رابی ـحرکات‌مقناطیسی ذرات اتمی.

۱۹٤٥ ولفگا نك پو لی- از مایشهایی درمورد شگافتگی های اتمی .
۱۹٤٦ پرسی و یلیا مز بریگمن - تحقیقات واختراعات در فزیك فشارزیاد.
۱۹٤۷ سراد وارد دایل تن- کشف طبقه یی در ایونو سفور که امواج کوتـاه رادیویی را منعکس میسازد .
۱۹٤۸ باتریك بلاك - تکمیل ا تاق ویلسون واکتشا فاتی در تشعشع کوسمیك.
۱۹٤۹ هیدکی وکاوا - پیشگو یی ریاضی درمورد سطح منصف طو می بدون (مسون) در۱٤ سال پیش ازاین سال.
۱۹٥۰ سیسل فرانك پاو ل کشف روش مطالعه هسته اتم از طریق عکس بر اد ری وکشفیاتی درمورد (مسو ن)
۱۹٥۱ سر جان دوگلاس کاك کروفت ازست والتو ن -ازما یش درتغییر ماهیت دادن هسته اتمی درسال ۱۹۳۲ .
۱۹٥۲ اد وارد میلز پورسول -فکیس بلاك -اندازه گیر ی میدان های مقناطیسی درهسته اتمی.
۱۹٥۳ فر یتر زنیکه - تکمیل میکرو سکوب (فارکو نتر است).
۱۹٥٤ ماکس بور ن- ازمایش مکانیك کوانتوم - التهر بوتهه - تشعشع کوسمیك.
۱۹٥٥ پولکارپ کوشل -ویلیس لامب-آزمایش در اندازه گیری اتمی .
۱۹٥٦ ویلیام شاك می‌والتر برا تاین-جان بردین -تکمیل ترا نز یستور الکترونیك
۱۹٥۷ تسئونگ دائومی - چن‌نینگ یانگ - رد اصل حفظ برابری وتشابه .
۱۹٥۸ پاول شرنکوف ایلیا فونـــك ایگورتم - تکمیل اسباب سنجش اشعـــهٔ کوسمیك .
۱۹٥۹ امیلیو سگر - آوون چه برلـــن -نمایش وجود ضد پرو تون.
۱۹٦۰ دونالد گلاسر - اختراع اتـــا ق حباب برای تحقیق در ذرات اتمیك.
۱۹٦۱ رابرت هوفستاد تر- اندازه گیری شکل واندازه گیری هسته اتمی -رود ولف مؤ سبا ئوئر طرز تولید واندازه گیری گا ما ی آرزد .
۱۹٦۲ لو .د. لاندائو - وضع فرضیه‌های راجع به ماده تغلیط شده.
۱۹٦۳ ماریا جیو پریت مایر امریکا
۱۹٦٤ باسوف اتحاد شوروی
۱۹٦٥ ریچارد فاین من امریکا

۱۹۶۶	الفرید کاستلر	فرانسه
۱۹۶۷	هانس بیت	امریکا
۱۹۶۸	لویس الوارس	امریکا
۱۹۶۹	مورای گیل مان	امریکا
۱۹۷۰	لویس نیل	فرانسه
۱۹۷۱	دنیس گابر	انگلستان
۱۹۷۲	جان بارد	امریکا

جایزه کیمیا (شیمی)

۱۹۰۱ یا کو بوس وانت هوف- کشف قوانین دینامیك شیمیائی و فشار او ستموتیك در محلوارت .

۱۹۰۲ امیل فیشر- آزمایشهای روی گروه‌های شکر و پیورین مواد .

۱۹۰۳ ستونت ارنیوس - فرضیه الکترو- لتیك تجزیه .

۹۱۰٤ سرو یلیام رانری - کشف عنا صر گازی بی اثر در هوا .

۱۹۰۵ ادولف فون بایر- آزمایش بر رنگ‌های آبی وتر کیبات ئیدروارو ما تیك .

۱۹۰۶ هانری مواسان - جدا کـــردن فلورین وایجاد کوره فلورین .

۱۹۰۷ ادوارد بوخز - کشف تخمیرهای بی‌سلول و تحقیق در کیمیا بیولوژیك .

۱۹۰۸ ارتست راتر فورد - تحقیق درتجزیه عناصر .

۱۹۰۹ ویلهلم استوالد - آزمـایش درمورد کاتا لیترو تحقیق در میزان های تعادل شیمایئی و عکس العمل شیما ئیی .

۱۹۱۰ اوتو والاتس -تحقیق در زمینـه ترکیبات الیسیکیك .

۱۹۱۱ حاری کوری - کشف عناصـــــر رادیوم وپولو ینوم .

۱۹۱۲ ویکتور گرین بارد - کشـــــف معرف های درشیمی که بنام خود اونامیـده شد .

۱۹۱۳ الرد ورنر- ارتباط دادن اتم هابه یکدیگر در مولکول .

۱۹۱٤ تنود وریچارد - تعیین وزن اتمی بسیاری از عناصر کیمیاوی.

۱۹۱۵ ریچارد ویلس تاتر - تحقیـــــق درمورد رنگ گیاهان بخصوصـ کلروفـیل

۱۹۱۶ جایزهٔ اعطاء نشد .

۱۹۱۸ فوریتز هابر- تولید ترکیبی امونیاك.

۱۹۲۰ والدر نرنسق - درترموکیمیاوی.

۱۹۲۱ فدریك سوری -تحقیق در مبدأوطبیعت ایزتوپها .

۱۹۲۲ فرانسیس استون -کشف ابزو-توپها در عناصر غیر رادیو اکتیف- کشف قانون عدد تما م.

۱۹۲۳ فریتس پرگی - روش مکروب‌انالیز مواد آبی .

۱۹۲۵ جایزهٔ ۱۹۲۵-۱۹۲۶ به ریچاردزیکموندی نامجانس- برای تجربه در طبیعت محلوارت سریشی .

۱۹۲۶ تئود ورسود برك - تحقیق درسیستم های پراگند گی .

جایزهٔ ۱۹۲۷- ۱۹۲۸ به هین ریخ ویلند-برای تحقیق در سلید های صفرائی‌و مـــورد وابسته یکدیگر .

۱۹۲۸ ادولف ویندلوس -تحقیق‌در تولیداسترو لها ورابطه آنها با ویتامین ها .

۱۹۲۹ ارتور هاردن - هانس فون اولرشل پین -تحقیق در تخمیر شکر ها.

۱۹۳۰ هانس فیشر- آزمایش در مـوردرنگ خون.

۱۹۳۱ کارل بوش - فردریك بـــــرگیوس- اختراع وتکمیل روشهای فشـار زیاد کیمیاوی.

۱۹۳۲ ایر ینك لانگمور - آزمـایش‌درقلمرو کیمیاوی سطحی.

۱۹۳٤ هارد لداوری - کشف هیدروجن سنگین .

۱۹۳۵ فردر یك وایرن ژولیو کوری -ترکیب عناصر جدید رادیو اکتیف.

۱۹۳٦ پیتر دبی -تحقیق در لحـــــظات‌ریپول وانکسار اشعه ایکس والکترو نها در گاز ها .

۱۹۳۷ والتر هاوت -تحقیق او کربوئیدراتها وویتامین ها -پل‌کار -در تجربه درمورد کارتنوئید ها فلاوین ها و ویتامین ها.

۱۹۳۸ ریچارد کوهـن - تحقیق درکارو-تینوئید و ویتامین (جایزه رانپذیرفت).

۱۹۳۹ ادولف فردریك جوهان بوتنا ندت-ارفایش هـور مو نهای جـنسی (جایـزه‌را نپذیرفت) .

لئوپولد روزیکا- آزمایش با پولی مستی‌لن هتا.

۱۹٤۳ جورج هه وسی ده هوس -بکار بردن ایزو توپها بعنوان شاخص .

۱۹٤٤ اوتوها هن -شکا فتکی اتم .

۱۹٤۵ ارتوری ایلماری ویر تاتن

۱۹٤٦ جیمز سوفر ـ بلوری کردن آنزیم‌ها ـ جان نور تروپ ـ وندل استا نلی ـ تهیه انزیم ها و پروتین های ویروس .

۱۹٤۷ سررا لبرت رابین سن ـ تحقیق در مورد نباتی .

۱۹٤۸ ارن تی سلیوس ـ کشفیات کیمیاوی وجداء کردن ویروس فلج‌موش.

۱۹٤۹ ویلیام فرانس گیاك ـ تحقیق در ترمود نیامیك بخصوص تاثیرات حرارت قلیل .

۱۹٥۰ اوتود یلز ـ کورت الدر ـ کشف ترکیب (دی ین)

۱۹٥۱ گلن سی بورك ـ ادوین مك میلان کشف پلو تو نیوم.

۱۹٥۲ ارچر جان واتر مارتین ـ ریچارد لارنس میلینگك تون سینج ـ تکمیل کروما تو گرافی (عکس برداری رنگین) .

۱۹٥۳ هرمان استا ئولینك ـ تحقیق در مولکو لهای بزرگ .

۱۹٥٤ لنوس یائو لینگ ـ تحقیق در نیرو هائی که پروتین وسایر مولکو لها را به یکدیگر پیوسته اند .

۱۹٥٥ ون سن دووی نیوـ هور مونـها ی غده صنوبری .

۱۹٥٦ سر سیریل هین شل وود نیکلای سمنوف ـ تحقیق درسینه تیك (نیروی‌جنبش) عکس العمل کیمیاوی.

۱۹٥۷ سرالکسا ندر تاد تحقیق درترکیب شیمیائی که عوامل اصلی در توارث هستند .

۱۹٥۸ فردریك سانگوـ تعیین ساختمان مولکولی انسولین .

۱۹٥۹ ژارو سلاو هیرو فسکی ـ تکمیل پولارو گرافی باطرز تجزیه الکترو کیمیاوی

۱۹٦۰ ویلارد لیبی ـ اختراع ساعت اتمی برای تعیین عمر اشیاء بوسیلهٔ اندازه گیری رادیو اکتیویتی آنها .

۱۹٦۱ ملووین کالوین ـ انجام عملیات کیمیاوی در خلال فوتو سین ترد عمل‌کر وفیل وفعل وانفالات کیمیاوی درگیاه.

۱۹٦۲ ماکس پرونزـ جان کندر یو ـ نقشه از مولکول ها پروتین باشعه اکیس.

۱۹٦۳ گلاؤ ناتا ایتالیا

۱۹٦٤ دروتی سی. هودکین انگلستا ن.

۱۹٦٥ رابرت .بی. ادوارد امریکا

۱۹٦٦ رابرت مولکین امریکا

۱۹٦٧ مین فرید ایلخن المان

۱۹٦٨ لارنس اونساگر المان

۱۹٦۹ دیرك انگلستان

۱۹۷۰ لویس لی لویر .

۱۹۷۱ چیر هارد هاند برك کانادا

۱۹۷۲ کریستین الفنیس امریکا

جوایز صلح

۱۹۰۱ هانری دونان «سویس» فردر یك پسی «فرانسه» .

۱۹.۲ الی دو کومون_البرت کوبـا ت«سویس».

۱۹۰۳ سر ویلیام کرمر «انگلیسی».

۱۹۰٤ مؤسسه حقوق بین المللـــــی«بلژیك».

۱۹۰٥ برتافون سوت لز «اطریش».

۱۹۰٦ تئود ور دوررولت «امریکا»

۱۹۰۷ ارنستو مونتنا «ایتالیا» لوی رلـز«فرانسه» .

۱۹۸۰ کلاس ارنولد ستون«سویدن»فـر دریك باجر (دانمارك) .

۱۹۰۹ او گوست بیر نائرت (بلژ یـــك) بارون یول دستور نل دوکنستانت دور یـــك (فرانسه).

۱۹۱۰ دفتر ثابت صلح بین‌الملـلـی(سویس) .

۱۹۱۱ توبیاس اسر (هلند) الفرد .هـ .فرید (اطریش).

۱۹۱۲ الیهوروت (امریکا)

۱۹۱۳ هانری لافو نتین (بلژیك)

۱۹۱٥ جایزه اعطاء نشده .

۱۹۱٦ جایزه اعطاء نشده .

۱۹۱۷ صلیب سرخ بین المللی .

۱۹۱۹ وودرو ویلسن (امریکا) .

۱۹۲۰ لئون یورژوا (فرانسه) .

۱۹۲۱ کارل بران نینگ « سویدن»_ کرستیال لانگ «ناروی»

۱۹۲۲ فریت زوف تانسن «ناروی».

۱۹۲۳ جایزهٔ اعطاء نشد .

۱۹۲۴ جایزهٔ اعطاء نشد .

۱۹۲۵ سر اوستن چمبر لن (انگلیسی) شارل داز (المان) .

۱۹۲۶ اریستید بریاند (فرانسه) گوستا واسترس من (المان).

۱۹۲۷ فردیناند بوسبیس سون(فرانسه) لودو یك کوئید (المان) .

۱۹۲۸ جایزه اعطاء نشد .

۱۹۲۹ فررنك کلگوگ (امریکا).

۱۹۳۰ لارس سیود وبلوم (سویدن)

۱۹۳۱ جین ادامز ـ نیکلا بتلر (امریکا).

۱۹۳۲ جایزهٔ اعطاء نشد .

۱۹۳۳ سرلور مان انگل (انگلیسی).

۱۹۳۴ ارتور هندر سون (انگلیسی) .

۱۹۳۵ کارل فون اوسی یتسل کـــــی (المان).

۱۹۳۶ کارلوس دلاماس (ارجنتاین).

۱۹۳۷ لارد سیسل اف چل وود (انگلیس) .

۱۹۳۸ دفتر بین المللی نانسن بـــرای کمك به آوره گان .(سویس) .

۱۹۳۹ جایزه اعطاء نشد .

۱۹۴۴ صلیب سرخ بین المللی .

۱۹۴۵ کوردل هول (امریکا) .

۱۹۴۶ امیلی باش ـ جان مات (أمریکا)

۱۹۴۷ امریکن فرند زسرو یس کامیتی (امریکا) جامعه انگلیس فرند زسرویس کونسیل (انگلیس) .

۱۹٤۸ جایزه اعطاء نشده .

۱۹٤۹ لارد جان بویدا ور (اسکا تلند).

۱۹۵۰ رالف بنچ (امریکا) .

۱۹۵۱ لئون ژوهو (فرانسه) .

۱۹۵۲ البرت شوایتزر (فرانسه) .

۱۹۵۳ جورج مارشال (امریکا) .

۱۹۵٤ دفتر کمیسیونر عالی ملل متحد برای کمك به‌آوره گان.

۱۹۵۵ جایزه اعطاء نشده .

۱۹۵٦ جایزه اعطاء نشده .

۱۹۵۷ لیسو پیرسن (کانادا).

۱۹۵۸ـ دوسینیك ژرژها نری پیر (انگلیس) .

۱۹۵۹ فلیپ جان‌توئل بیکر (انگلیس).

۱۹٦۰ البرت جان لوت هوی (افریقای جنوبی).

۱۹٦۱ داگ همر شولد (سویدن)

۱۹٦۲ جایزه اعطاء نشده .

۱۹٦۳ انتر نیشنل رید کراس صلیب سرخ بین المللی .

۱۹٦٤ مارتین لوتر کینگ امریکا .

۱۹٦۵ صندوق وجهی کمکی اطفال یونیسف .

۱۹٦٦ جایزه اعطا نشده .

۱۹٦۷ جایزه اعطاء نشده .

۱۹٦۸ رین کاسن فرانسه .

۱۹٦۹ جایزه اعطاء نشده .

۱۹۷۰ نورمان برلوك امریکا

۱۹۷۱ ویلی برانت المان

پاره‌ای از اختراعات مهم جهان

نام اختراع	سال اختراع	مخترع	ملیت
موتر بانیروی بخار	۱۸۸۹	روبر	امریکایی
موتر بااستارت خود کار	۱۹۱۱	کترینگ	امریکایی
موتر باماگنت	۱۸۹۹	دایملر	آلمانی
موتر گازوئیلی	۱۸۸۷	دایملر	آلمانی
موتر برقی	۱۸۹۲	مورین	امریکایی
موتر گازوئیلی	۱۸۹٤	کرپ	آلمانی
الکتروموتور	۱۹۳۹	الکساندرسون وادوارد	امریکایی
الوینیوم استخراج بابرق	۱۸۸٦	هال	امریکایی
اژدر_ باپروانه	۱۸٦۸	وایت هد	انگلیسی
اژدر_ هدایت شونده	۱۸۷٦	برنان	انگلیسی
اژدر ساده	۱۸۷٦	بوشنل	امریکایی
ابکاری برقی	۱۸۰۵	بروك ناتلی	ایتالیایی
آبکاری برقی	۱۸۳۸	زاکوب اسپنسر	انگلیسی
ارهٔ موتوری	۱۸۰۸	نیویری	انگلیسی
موتر برقی	۱۸۸٤	واندپل	امریکایی
اشعهٔ ایکس	۱۸۹۵	رونتگن	آلمانی
استارت الفت	۱۹۲۲	لارسون	امریکایی
اسپکتروسکپ	۱۸۵۹	کیرشف وبونسن	آلمانی
استخراج سودا ازنمك	۱۷۹۱	لبلان	فرانسوی
بالون	۱۷۸۳	مون‌گل فیه	فرانسوی
برق گیر	۱۷۵۲	فرانفاس	امریکایی
باروت بی دود	۱۹۲۱	فلارتی	امریکایی
بلند گو	۱۹۲٤	رایس کلوك	امریکایی
بمب	۱۹۰۳	اونگه	سویدنی
بمب (تکمیل)	۱۹۱٦	تیت	امریکایی
بنزین سبك (تجزیه شده)	۱۹۱۳	برتون	امریکایی
بنزین غلیظ (باملاح سرب)	۱۹۲۲	میج لی	امریکایی

نام اختراع	سال اختراع	مخترع	ملیت
بنزین با اکتان زیاد	۱۹۳۰	ایپاتیف	شوروی
پاندول	۱۵۸۱	گالیله	ایتالیایی
پیانو	۱۷۰۹	کریستوفری	ایتالیایی
پروانهٔ کشتی	۱۸۰٤	استیونس	امریکایی
پیل الکتریکی	۱۸۰۰	ولتا	ایتالیایی
تجزیه وتقطیر نفت	۱۸۹۱	دوار	امریکایی
توربین بخار	۱۸۹٤	پارسون	انگلیسی
تانك	۱۹۱٤	سو پنستن	انگلیسی
تلگراف بصورت ابتدائی	۱۸۳۲	مورس	امریکایی
تلگراف (دوطرفه)	۱۸۵۳	جین تی	اطریش
تلگراف (چندطرفه)	۱۸۷٤	ادسیون	امریکایی
تلگراف بیسیم	۱۸۹٦	مارکنی	ایتالیایی
تیلفون	۱۸۷٦	گراهام بل	امریکایی
تیلفون خودکار	۱۸۹۱	استراگر	امریکایی
تیلفون بی سیم	۱۸۹۹	کارلنس	امریکایی
تلسکوب	۱۰٦۹	گالیله	ایتالیایی
تلسکوب نجومی	۱٦۱۱	کپلر	آلمانی
ترمزلفت	۱۸۵۲	اوتیس	امریکایی
ترمزبادی	۱۸٦۸	وستینگهاوس	امریکایی
تلویزیون	۱۹۲٦	برد	اسکاتلندی
ترانسفورماتورباکوران متناوب	۱۸۸۵	استانیلی	امریکایی
ترانسفور ماتور برای‌جریان‌های‌مختلف	۱۹۳۰	کلارك	امریکایی
تراکتور	۱۹۰۰	هالت	امریکایی
توربین آبی	۱۸٤۹	فرانیسس	امریکایی
توربین گاز	۱۸۹۹	کورتیس	امریکایی
تفنگ دوربین دار	۱۸۹۱	فیسك	امریکایی
ترین برقی باکوران متناوب	۱۹۳۳	جونگ	امریکایی

نام اختراع	سال اختراع	مخترع	ملیت
جوشکاری برقی	۱۸۷۷	تامپسون	امریکایی
جعبه های برقی خودکار (اتومات)	۱۹۰۴	وستینگهاوس	امریکایی
ماشین چاپ	۱۴۵۰	گوتنبرگ	آلمانی
چسب باکلیت	۱۹۰۷	بکلاند	بلژیکی
ماشین خیاطی	۱۸۳۰	تیمونید	فرانسوی
چراغ گازی	۱۸۵۵	بونس	آلمانی
چراغ گازی معدن	۱۸۱۶	دیوی	انگلیسی
چراغ برقی زغالی	۱۹۲۳	الکساندرسن	امریکایی
چراغ برقی زغالی خودکار	۱۹۳۲	سن پیان لودویك	امریکایی
بایسکل	۱۸۴۲	مك میلان	اسکاتلندی
بایسکل (تکمیل)	۱۸۸۴	استارلی	انگلیسی
بایسکل بطریق امروزی	۱۸۸۶	پوپ	امریکایی
دوربین سینما	۱۸۹۳	ادسیون	امریکایی
دوربین سینما	۱۸۹۳	جین کینز	امریکایی
دوربین سینما	۱۸۹۵	لومیر	فرانسوی
دینامو باکوران مستقیم	۱۸۶۰	پیچی نوتی	ایتالیایی
دینامو باکوران مستقیم (کامل)	۱۸۷۰	گرام	بلژیکی
دینامو با فرکانس قوی	۱۹۳۹	تامسپون	انگلیسی
دینامیت	۱۸۶۶	نوبل	سویدنی
دیفرانسیل موتر	۱۸۹۵	بنز	آلمانی
رادیو بصورت ابتدایی	۱۸۹۵	مارکونی	ایتالیایی
رادیو تیلفون	۱۹۰۲	پولسن	امریکایی
رادار	۱۹۲۲	تیلورویونگ	امریکایی
رزیستانس الکتریکی	۱۸۲۵	هیلیارد	امریکایی
زیردریایی	۱۸۹۱	هالند	امریکایی
زیپلن	۱۹۰۰	زیپلن	آلمانی
ژیروسکپ	۱۸۵۲	فوکو	فرانسوی
سرقلم آهنین بجای پر	۱۷۸۹	هاریسون	انگلیسی

سینما (دوربین)	۱۸۸۷	ادیسون	امریکایی
ستنجاق کاغذ	۱۸٤۹	هانت	امریکایی
سوخت گاز	۱۷۹۷	مرداخ	اسکاتلندی
سلوفان	۱۹۰۰	براندنبرگ	سویس
سلولوئید	۱۸۷۰	هیات	امریکایی
سیمان پرتلند	۱۸٤٥	آسپ دین	انگلیسی
ساعت دیواری پاندول دار	۱٦٥۷	هویگنس	هلندی
سینمای سه بعدی	۱۹٥۲	والر	امریکایی
سیم داخلی لامپ	-	پاز	امریکایی
شیر خشك	۱۸٥٦	بردن	امریکایی
عکس رنگی	۱۸۹۱	لیپمان	فرانسوی
عکاسی (کاغذ)	۱۸۹۸	سیکلاند	امریکایی
قلم خودنویس	۱۸۸٤	واترمن	امریکایی
قلم خودنویس تکمیل	۱۸۸٥	ویرت	امریکایی
کلروفورم	۱۸۳۱	گوتری	امریکایی
کشتی بخار	۱۷۸۳	ژوفر	فرانسوی
کورهٔ مخصوص تجزیه نفت	۱۸۹۱	گاو ریلف	شوروی
کشتی بخار (تکمیل)	۱۸۰۷	فولتون	امریکایی
گوگرد	۱۸۲۷	جان واکر	انگلیسی
گوگرد فسفری (تکمیل)	۱۸۳٦	فیلیپس	امریکایی
کاربراتوار گاز وئیلی	۱۸۷٦	دایمد	آلمانی
کوره زغالی	۱۸۹۳	هوفمان	اطریشی
کنتور برقی	۱۸۷۷	فلت	امریکایی
کشتی جنگی مونیتور	۱۸٦۱	اریکسون	امریکایی
کندانساتور	۱۹۲۰	دنت	امریکایی
کشتی الکتریکی	۱۹۱۳	امت	امریکایی
کوره ذوب آهن	۱۸٦۱	زیمنس	آلمانی
کشتی هوایی	۱۹٥۲	ژیفار	فرانسوی
کشتی هدایت شونده	۱۸۹۸	سانتوس دومن	برازیلی
گوشی طبی (مخصوص قلب)	۱۸۱۹	لانه	فرانسوی
کاغذ از چوب	۱۸۸٤	دال	المانی

گرامافون	۱۸۸۷	برلیز	امریکایی
گراور سازی	۱۸۹۳	آیوز	امریکایی
گالوانمتر	۱۸۲۰	سوای گر	آلمانی
لاستیك بادی بایسکل	۱۸۸۹	دانلپ	آیرلندی
لاستیك مصنوعی	۱۹۳۱	هیل	انگلیسی
لامپ رادیو	۱۹۱۳	لانگ تور	امریکایی
لامپ اشعهٔ ایکس	۱۹۱۵	کولیج	امریکایی
ریل اولیه	۱۸۰۱	تروتیك	انگلیسی
ریل آزمایشی	۱۸۱٤	جرج استیونسن	انگلیسی
ریل (تکمیل)	۱۸۲۹	جرج استیونسن	انگلیسی
ریل مخصوص امریکایی	۱۸۳۰	کوپر	امریکایی
ریل برقی	۱۸۵۱	ویل	امریکایی
لامپ برقی (تکمیل)	۱۸۷۹	ادیسون	امریکایی
ماشین شخم زنی	۱۸۹۷	نیوبلد	امریکایی
ماشین چاپ دوار	۱۸٤٦	هو	امریکایی
ماشین کفشدوزی	۱۹٦۰	مك کی	امریکایی
ماشین بطری سازی	۱۹۰۳	اونس	امریکایی
ماشین حساب	۱٦٤۲	پاسکال	فرانسوی
ماشین حساب نواری	۱۸۸۸	بورو	امریکایی
میزان الحراره	۱۵۹۳	گالیله	ایتالیایی
میزان الحراره جیوه ای	۱۷۱٤	فارنهایت	آلمانی
ماشین تحریر	۱۸٦٤	میترهورفر	اطریشی
ماشین نساجی	۱۷۸۵	کلرت رایت	انگلیسی
تفنگ	۱۸٦۱	کاتلینگ	امریکایی
تفنگ (تکمیل)	۱۸۷۲	هاج کیس	امریکایی
تفنگ ماکزیم	۱۸۷۳	ماکزیم	انگلیسی
ماگنت الکتریکی	۱۸۲۸	هنری	امریکایی
ماشین درو	۱۸۳٦	مور	امریکایی
ماشین تهیهٔ یخ	۱۹۵۱	گویل	امریکایی
ماشین دروجمع آوری خرمن	۱۸۸۸	ماتستن	امریکایی

نام اختراع	سال اختراع	نام اختراع	سال اختراع
میزان الهواء	۱٦٤۳	توری چلی	ایتالیایی
ماشین سنجش دخل وخرج	۱۸۷۹	ریتی	امریکایی
میکروفون	۱۸۷۷	برلیز	امریکایی
میکرسکوپ مرکب	۱۵۹۰	جانسون	هلندی
موتور برقی باکوران متناوب	۱۸۹۲	تسلا	امریکایی
موتوربرقی القائی	۱۸۸۹	تسلا	امریکایی
موتربرقی دوار	۱۹۰۷	استاسنگ	چکوسلواکی
موتورسیکلت	۱۸۸۵	دایملر	آلمانی
ماشین چم زنی	۱۸٦۸	هیلز	امریکایی
ماکنیت الکتریکی	۱۸۲٤	استرکون	انگلیسی
موتور باگاز زغال	۱۸۷۷	اوتو	آلمانی
ماشین لینوتایپ	۱۸۹۵	مرگنتالر	امریکایی
موتور گاز وئیل	۱۸۹٦	دایملر	آلمانی
موتور بااستارت برقی	۱۸۸۰	بنز	آلمانی
موتور کمپرسی	۱۸۸۳	دایملر	آلمانی
ماشین بخار باپیستون	۱۷٦۹	وایت	اسکاتلندی
ماشین بخارباپستون	۱۷۰۵	نیو کامن	انگلیسی
ماشین بخار	۱٦۹۸	ساوری	انگلیسی
ماشین تخلیه گاز	۱۸۲۳	براون	انگلیسی
ماشین بخار مرکب	۱۷۸۱	هوبلوور	انگلیسی
موتور دیزل	۱۸۹۵	دیزل	آلمانی
ماشین تهیه (مسکه) ازشیر	۱۸۸۰	دولاوال	سویدنی
نایلون	۱۹۳۷	لابراتوار دوئن	امریکایی
نوار سنجش دقت	۱۸٤٦	کوپر	امریکایی
نیتر وکلیسیرین	۱۹٤٦	سوبرر	ایتالیایی
نایلون سن تیتك	۱۹۳۰	کاروتر	امریکایی

نام اختراع	سال اختراع	مخترع	ملیت
نورافگن مخصوص صحنهٔ تیاتر	۱۹۲۶	درومونه	انگلیسی
تفنگچه خودکار	۱۸۱۱	تورنتون هال	امریکایی
تفنگچه ازنوع رولور	۱۸۳۵	کلت	امریکایی
تفنگچه برونینگ	۱۹۶۱	لانگ لی	امریکایی
طیاره آزمایشی	۱۸۹۶	اورویل دویلبروورایت	انگلیسی
طیاره موتوردار	۱۹۰۳	اورویل دویلبروورایت	انگلیسی
هیلیکوپتر	۱۹۱۶	برتان	انگلیسی
هلی کوپتر (تکمیل)	۱۹۳۹	سیکورسکی	امریکایی
طیاره ای جت	۱۹۳۰	ویتل	امریکایی
طیاره آبی	۱۹۱۱	کورتیس	امریکایی

کرونولوژی اخبار خارجی

۲۸ سرطان :

اخبار خارجی ماه سرطان ۱۳۵۳

درقبرس تحت ادارهٔ صاحبمنصبان یونانی وقوای محافظه یونانی زبان کودتا صورت‌گرفته وامور مربوطه راتحت کنترول خود قرارداده است چون قوای عسکری کودتا کننده راساً مربوط بیك دولت خارجی است لذا استقلال‌و تمامیت ارضی قبرس رابه خطر مواجه ساخته است .

۲۹ سرطان :

لوی درستیز های کشور های عربی در قاهره تشکیل جلسه دادند، ریاست این‌جلسه عبدالغنی جماسی لوی درستیز مصر به عهده داشت دراین جلسه راجع بایجاد هم آهنگی بین کشور های بیست گانهٔ عضو جامعه عرب درمسایل دفاعی ونظامی مذاکراتی صورت گرفته است .

۳۰ سرطان :

اندری گرومیکو وزیر خارجهٔ اتحادشوروی بتاریخ ۳۰ سرطان ۱۳۵۳ درمورد مسئله‌قبرس باردیگر باسفیر ترکیه درمسکو ملاقات و مذاکراتی انجام داد .

۳۱ سرطان :

شورای امنیت موسسه ملل متحد اوضاع قبرس راмورد مطالعه قرار داد .

دکتور کورت والدهایم سر منشی موسسه ملل متحد دراین جلسه گفت: که برای حفظ نظم وآرامش درقبرس باید برتعداد افرادقوای صلح موسسه موصوف در قبرس افزوده شود.

اول اسد :

دکتور کورت والدهایم سر منشی موسسه ملل متحد نسبت به تخلفاتیکه از مقررات اوربند در قبرس صورت میگیرد نگرانی عمیق خودرا ابراز داشته است.

والد هایم ازدسته های متخاصم در قبرس تقاضا کرده به مواضعی‌که پس از انفاذمتارکه درآنکشور تعیین شده برگردند .

۲ـ اسد :

حکومت امریکا حکومت موقتی رئیس جمهور جدید قبرس وهمچنان حکومتی راکه از طرف کارامانلیس دریونان تشکیل شده بصورت دیفکتو برسمیت شناخته است .

۳ـ اسد :

شورای امنیت موسسه ملل متحد یك‌جلسهٔ اضطراری دراثر تقاضای دکتورکورت والدهایم سرمنشی موسسه موصوف برای غور در بارهٔ اوضاع میدان هوایی نیکوسیا تشکیل داد .

٤ـ اسد :

پارلمان اتحادشوروی درجلسه مشترك خود باردیگر لیونید بریژنف رابحیث رهبر حزب کمونیست ، نیکو لای پودگورنی بحیث صدرهیأت رئیسه شورای عالی والکسی کاسیگین رابحیث صدراعظم آنکشور انتخاب نموده است .

۶ـ اسد :

کم ازکم سه صدسیاه پوست در لوندا مرکز انگولا دردوهفته گذشته ازطرف سفید

پوستان افراطی آنجا بقتل رسیده ویا زخمی شده اند.

۷ـ اسد :

اتحاد شوروی از شورای امنیت موسسه ملل متحد تقاضا کرد تایك هیأت مخصوص خودرابه قبرس جهت عملی ساختن موادفیصله نامه اخیر شورای امنیت اعزام بدارد .

درمسوده فیصله نامه ای‌که ازطرف نمایندهٔ اتحاد شوروی درجلسهٔ شورای امنیت ارائه شده گفته شده که بایدآن دسته ازعساکر خارجی که موجودیت شان درقبرس غیرقانونی میباشد هرچه زودتر ازآنکشور خارج ساخته شوند .

۸ـ اسد :

وزرای خارجه ترکیه ، یونان وانگلستان موافقتنامه مربوط به حل بحرانهای قبرس را پس ازشش روز بحث درژنیو امضاء کردند . این موافقتنامه که بنام اعلامیه ژنیو یادمیشود خواستار توقف فوری وکامل جنگ بین دسته های متخاصم درقبرس، خودداری از توسعه مناطق تحت اشغال عساکرطرفین را ایجادیك منطقهٔ غیرنظامی بین دسته های متخاصم شده است . همچنان براساس این موافقتنامه‌اسرای جنگی بین دسته های متخاصم مبادله شده وازعساکر قبرس تقاضا شده تاازمواضع ترکی زبانها خارج گردند .

۱۱ـ اسد :

محافل مطلع درمسکو اظهار میدارند که رهبران اتحاد شوروی باتاسیس نمایندگی رسمی موسسه آزادی فلسطین درمسکوموافقه نموده‌اند. این موافقه نتیجهٔ مذاکراتی میباشد که یاسرعرفات رهبر موسسه آزادی فلسطین درمسکو باسران حکومتی اتحاد شوروی انجام داده ونمایندگی فلسطینی ها درمسکو بالاتر ازیك نمایندگی عادی اطلاعاتی خواهد بود .

۱۳ـ اسد :

برای اولین باردر تاریخ موزمبیق بیرق جبههٔ آزادی موزمبیق درین منطقه به‌اهتزاز درآورده شد .

۱٤ـ اسد :

ریچاردنکسن رئیس جمهور امریکانه تنها باین موضوع اعتراف کرده‌که ازفعالیت های مربوطه به افتضاح واتر گیت اطلاع داشته بلکه دربعضی موارد به ابتکاراتی نیز دست زده است .

دربیانیهٔ که از طرف نکسن در واشنگتن انتشار یافته‌گفته شده‌که وی به ادارهٔ اطلاعات فیدرالی و ادارهٔ استخبارات مرکزی امریکا هدایت داده بود تاازجریانات واترگیت به نفع سیاسی وی کسب اطلاع نمایند .

۱۵ـ اسد :

انورالسادات رئیس جمهور مصر وملك فیصل پادشاه عربستان سعودی مذاکرات خود رادراسکندریه خاتمه دادند .

مهمترین موضوعاتیکه درمذاکرات سران دو کشور مطرح بحث قرار گرفته اوضاع شرق میانه ومساعی برای برقراری صلح در این

منطقه بوده وهم طرفین راجع بهمکاری هـای نزدیکتری بین مصر و عربستان سعـــودی مذاکره نموده اند .

۱٦ــاسد :

یکدسته از اعضای برجسته مجلس‌سنای امریکا یادداشتی برای ریچارد نکسن رئیس جمهور آنکشور فرستاده وازوی خواسته اند استعفا بدهد زیرااکثریت اعضـــا ی مجلس نمایندگان طرفدار مواخذهٔ وی میباشد. همچنان این امرنشان میدهدکه نکسن حامیان خود را درمجلس سنانیز بکلی ازدست داده است .

۱٦ــ اسد :

انتونیودی سپینولا رئیس دولت پرتگال اعلام داشت‌که حکومت آنکشور در نظر دارد برای تعیین سرنوشت مردم جزایرکیپ وردی درآنجا ریفراندمی رابراه اندازد .

۱۸ــاسد :

ریچارد نکسن رئیس جمهور امریکا شـب ۱۸ــاسد ۱۳۵۳ ازوظیفهٔ خود استعفاء داده واعلام نمودکـــه این تصمیم را بحیث رئیس جمهور امریکا برای دادن تقدم به منافع مردم امریکا اتخاذ مینماید . وی دریـــك بیانیـهٔ تلویزیونی گفت: که سراز ظهرروز ۱۸ــاسد بوقت محلی استعفای وی نافذ گردیده و در همان وقت جرالد فورد معاونش بحیث رئیس جمهور آینده امریکا حلف وفاداری یادمیکند.

۱۸ــاسد :

موافقت نامه یی‌که بین نمایندگان نظـا می ترکیه، انگلستان، یونان وموسسه ملل متحد دربارهٔ تعیین خط اوربند درقبرس حاصل شده به‌ژنیو ارسال گردیده است . این موافقتنامه دردوران مذاکرات نمایندگان مذکور بامضـاء رسیده واکنون برای تائید وامضای نها یـی وزرای خارجه ترکیه ، یونان وانگلستان به ژنیو ارسال شده است .

۱۹ــاسد :

کابینهٔ امریکا اولین جلسه خودرا پس از رویکار آمدن جرالدفورد بحیث رئیس جمهور آنکشور تشکیل داد . پس از این جلسه که درآن راجع به اکثر مسایل داخلی وخارجی بحث شده جرالدفورد بااعضای شورای امنیت ملی امریکا که درآن شخصیت های سیا سی ونظامی آنکشور عضویت دارند مـلاقـــات و مذاکراتی انجام داد .

۲۰ــ اسد :

جرالد فورد رئیس جمهور ایالات متـحده امریکابه اسحق رابین صدراعظم اسرائیـــل ازحمایت امریکا اطمینان داده است .

درپیامی که ازطرف جرالد فورد عنوا نـی صدراعظم اسرائیل ازطریق سفیر اسرائیـل درواشنگتن ارسال گردیده تاکید شده‌که‌یکی ازاولین وظایف وی بحیث رئیس‌جمهورامریکا تائید مجدد سیاست خارجی آنکشور درمقابل اسرائیل وسایر کشور های دوست میباشد.

۲۱ــاسد :

جرالد فورد ر ئیس جمهور امریکا اعـــلام داشت که حکومت وی درمورد سیاست خارجی

ازخط مشی حکـو مت ریــچاردنکسن رئیس جمهور سابق آنکشور پیروی میکند .

وی درجلسه کانگرس امریکا ضمن تشریح سیاست خارجی وداخلی حکومت خودگفت : که حکومت جدید امریکا از مصالحه‌با اتحاد شوروی وچین کار گرفته وهم درمورد شرق میانه وسایر مسایل‌مهم‌جهانی بشمول‌مناسبات امریکابامتحدین غربی‌آنکشور ازسیاستی‌پیروی میکندکه درزمان نکسن تعقیب میشد .

۲۲ـ اسد :

کنفرانس وزرای مالیه کشور های اسلامی درحدود ۹۰۰ ملیون دالر رابرای سرمایه‌بانك انکشاف اسلامی تصویب کرد .

۲۳ـاسد :

انورالسادات رئیس جمهو ر مصر طــی مصاحبهٔ که دربیروت نشر شده گفته است هرگاه مساعی جاری برای صلح در شر ق میانه به‌نتیجه مطلوبی نرسد به جنگ باید متوسل شد .

۲۵ـاسد :

حکومت ترکیه هرگز ازین حق خودکه از افراد جامعه ترك قبرس حمایت کند منصرف نخواهد شد .

بولینت ایجویت صدراعظم ترکیه طی یادداشتی که برای دکتورکورت والد هــایم سرمنشی موسسه ملل متحد به نیویــــارك ایــن موضــوع را متــذکــر شده است فرستاده .

۲۷ـ اسد :

راجر دیویس سفیر ایالات متحده امریکا درقبرس دراثر آتشباری دسته اجتماع‌کنندگان یونانی زبان قبرس بقتل رسید .

۲۸ ــاسد :

کنفرانس بین‌المللی نفـوس از طـرف دکتور کورت والد هایم سر منشی مو سسه ملل متحد در بخارست مرکز رومانیا افتتاح گردید .

۲۹ـاسد :

فخرالدین علی احمد کاندید حزب کانگرس هندباکثریت زیاد آراء بحیث رئیس جمهـور جدید هند انتخاب شد .

اول سنبله :

یاسرعرفات رهبر موسسه آزادی فلسطین اظهار داشت که درمورد سیاست امریکادرقبال برقراری صلح درشرق میانه اعتمادی ندارد. همچنان وی طی بیانیه دربیروت متذکر شده که به عقیده وی‌امریکا راهی رابرای حل‌بحران های شرقمیانه پیداکرده نخواهد توانست .

۳ سنبله :

حکومت سریلنکا اولین مرحلهٔ اصلاحـات ارضی راباگرفتن تملیك بیش ازپنجصدوشصت هزار ایکر زمین زراعتی ما لکیت شخصــــی تکمیل نمود

باساس قانون اصلاحات ارضی که دو سال قبل درآنکشور نافذشده است حداکثرزمینیکه به تصرف اشخاص انفرادی بوده میتواندپنجاه ایکر میباشد .

٤ سنبله :

پرتگال دربارهٔ شناسایی آزادی گینی‌بیساو

وجزایر کیپ وردی به‌توافق رسیده است .
طبق این موافقتنامه یك اوربند فوری درکینی بیساو بوجود امده وقدرت بحزب افریقا برای آزادی کینی بیساو وجزایر کیپ وردی تسلیم داده میشود.

۵ سنبله :

حکومت ترکیه پیشنهادات شوروی را در بارهٔ انعقاد کنفرانس بین المللی برای غور دراطراف مسأله قبرس ردکرده است .

۱۲ سنبله :

اختلافاتیکه بین دوجناح مختلف نهضت مردم برای آزادی انکولابوجود آمده بودازبین رفته ودوجناح مذکور موافقه نموده اند تاتحت رهبری اگوستینونیتو فعالیت های خودرابرای آزادی انکولا ادامه بدهند .

۱۳ سنبله :

پیمان اتلانتیك شمالی درنظردارد پایگاه های جدید ی را دراسرائیل ، ترکیه‌وایتالیا تاسیس نماید. همچنان پیمان اتلانتیك شمالی این اقدام رابرای آن درنظر گرفته که یونان تعهدات خودرادر پیمان مذکور فسخ نموده است .

۱٤ـ سنبله :

حکومات وینزویلا، کولمبیا وکوستاریکا از حکومت امریکا تقاضا کرده‌اند که به محاصره اقتصادی وسیاسی ده ساله کیوبا خاتمه‌بدهد.

۱۸ـ سنبله :

میکاریوس رئیس جمهور سابق قبرس پیشنهاد های ترکیه رادر بارهٔ انتقال ترکی زبانهای قبرس ازیك پایگاه برتانوی به‌ترکیه رد نمود .

۱۹ـ سنبله :

پرتگال درمراسم مختصری که درلزبن‌دایر شده بودجمهوریت گینی بیساورابحیث یك دولت مستقل رسماً به‌رسیمت شتناخت .

۱۹ـ سنبله :

جلسه نمایندگان کشور های غیر منسلك که وظیفه انسجام همکاری اقتصادی کشو ر های مذکور رابه عهده دارد دربلگراد دایرشد.

۲۱ـ سنبله :

سه قدرت بزرگ ذروی یعنی (ایالات‌متحده امریکا، اتحادشوروی وانگلستان) موافقه‌نموده اندکه قیود برتهیه موادذروی راشدت بخشند.

۲۲ـ سنبله :

کمیته انسجام نظامی حبشه هیلی ثلاثی امپراتور آنکشور راکه ازچهل وچهار سال به اینطرف حکومت می کردمعزول نموده وطی بیانیه‌ای اعلام نموده‌که یك حکومت نظامی موقتی زمام امورحبشه رادردست گرفته است.

۲۳ـ سنبله :

نمایندگان پارلمانهای کشو ر های اروپای غربی واعضای جامعه عرب اولین کنفرانس مشترك خودرا دردمشق آغاز نمودند .

۲۶ـ سنبله :

بیست ونهمین دورهٔ اجلاسیه مجمع عمومی موسسه ملل متحد جلسات خودرا درنیویارك آغازکرد . درین جلسات مجمع عمومی در حدود سه هزارنماینده ازتمام کشور های عضو اشتراك نموده است .

۲٦ـ سنبله :

مجمع عمومی موسسه ملل متحد در جلسه خوددرنیویارك باعضویت بنگله دیش ، گینی بیساووگرنادا رسما موافقه نمود .

باانتخاب این سه‌کشور به عضویت‌موسسه ملل متحداینك اعضای مو سسه موصـــوف بیکصدوسی وهشت کشور رسیده است .

۲٦ـ سنبله :

هفتمین مسابقات آسیایی که به تاریخ‌نهم سنبله به اشتراك ورزشکـاران ۲٥ کشـو ر آسیایی‌درتهران‌دایر شده‌بود بامراسم‌آتشبازی وروشن کردن مشعل هاخاتمه یافت .

درین مسابقات ورزشکاران جاپانی‌مدالهای بیشتر طلا ، نقره وبرونز بدست آورده وحایز درجه اول شده‌اند .

درمسابقات آسیایی ایران دوم وجمهوریت مردم چین سوم شده است .

۲٦ـ سنبله :

حکومت هند به متخصصین ودانشمندان‌اتومی جهان اطمینان داده‌که آنکشور نیروی اتومی راصرف برای مقاصد صلح آمیز مورداستفاده قرار خواهد داد .

۲۸ـ سنبله :

تقریباسی سال پس ازختم جنگ عمو می دوم حکومات فنلند وجمهوریت اتحادی آلمان اعلامیه رادرباره عادی ساختن مناسبات بیـن دوکشور وتقبیح استعمال قوه علیه یکدیگر امضاء نمودند .

۳۰ـ سنبله :

طبق اطلاع روزنامه الاخبار چاپ قاهـــره جمهوریت عربی مصر اخیرایك مقدار اسلحه جدید رابشمول طیارات جنگی میگ ومرمی‌ها ازاتحاد شوروی بدست آورده اسعت .

۲ میزان :

اتحاد شوروی وامریکا موافقتنامه را درباره انکشاف صنایع توریزم‌و همکاری طرفین‌امضاء نموده‌اند .

۳ میزان :

پرتگال حاکمیت ملی هند رانسبت‌به‌متصرفات سابق پرتگال در هند برسمیت شناختــه و موافقه کرده که روابط سیاسی وقنسلگری‌بین دو کشور اعاده گردد .

٤میزان :

جسد محصل جوانیکه دراثر لت وکوب پولیس بقتل رسیده یکتعداد مردم بدوش کیشده در جاده های شهر کویته گردش نمودند .

مردم با جسد مذکور بالاخره مقابل منـــزل یکی از وزراء توقف نموده بادادن شعار های ضد حکومت‌به مظاهره پرداختندودستگاه اداری رابه جبر وتشدد علیه مردم متهم‌مینمودند.

٦ـ میزان :

وزرای خارجهٔ ونمایند گان چهل ویك کشور ثروتمند جهان در نیویارك برای غور دربارهٔ بحرانهای اقتصادی جهان کنفرانسی تشکیـل دادند .هدف انعقاد این کنفرانس تقویه کمك های اقتصادی کشور های ثروتمند جهت‌کمك به اندسته از کشور های جهان است که در اثر بحران نفتی وانقـلا سیون در جهان به‌آن دسته از ممالکی میباشد که از نگاه اقتصادی شدیداً متاثر شده‌اند .

۸ـ میزان :

دکتور هنری کیسنجر وزیر خارجهٔ امریکا به شیخ مجیب الرحمن صدرا عظم بنگله دیش گفته حکومت امریکا برای پیشرفتو انکشاف بنگله دیش حتی المقدورصرف مساعی خواهد کرد ۰

۱۸ـ میزان :

مجمع عمومی مؤسسهٔ ملل متحد در جلسهٔ خود پنج عضو غیر دایمی شورای امنیـــت مؤسسهٔ موصوف را که دورهٔ ماموریت شان دوساله میباشد انتخاب نموده است ۰

نمایندگان کشور هائیکه به عضویتشورای امنیت تازه انتخاب شده‌اند عبارتند از تانزانیا گایانا ، ایتالیا، سویدن وجاپان که عـوض نمایندگـان اندونیزیا ، گیـنیا، اطـریشو استرالیا انتخاب گردیده اند ۰

۱۹ـ میزان :

انتخابات پارلمانی انگلستان خاتمه یافته و از نتایج آن چنان برمی آید که حزبکارگر تحت رهبری هرالد ویلسن با اکثریت سـه چوکی موفق شده است ۰

۲۲ـ میزان :

لیبیا مقاطعهٔ خود را با کمپنی های هوائی و بحری هالند رفع نموده است ۰

۲۷ـ میزان :

دکتور فیدل کاسترو صدرا عظم کیوبا از کشور های تولید کنندهٔ نفت تقاضا نموده به کشور های کمتر رشد یافتهٔ جهان سوم کـه انکشاف شان در اثر بلند رفتن قیمت نفت وسایر مواد باخطر مواجه گردیده هر گو نه کمك لازمه را بنمایند مو صوف گفت کـــه کشور های نادار ترجهان از ناحیهٔ بلند رفتن قیمت ها جدا متاثرشده اند ۰

۲۷ـ میزان :

وزیر دفاع فرانسه یك تحت البحری عادی آنکشور را دریکی از بنادر فرانسه رسمابـه آب انداخت این تحت لبحری جنگی یکهزارو دو صدتن ظرفیت داشته وسرعت سیـــر ان بیست میل بحری در هر ساعت میباشد ۰

۲۷ـ میزان :

حکومت اسرا ئیل از حکومت امریکا تقاضا کرده حکومات اتحاد شوروی و مصر را مطلع بسازد که تهیهٔ مجدد اسلحه از طرف اتحاد شوروی به مصر مساعی را که فعـلا برای‌بر قراری صلح در شرق میانه صورت میگیرد متأثر خواهد ساخت ۰

۳۰ـ میزان :

مبادلهٔ یکهزار ویکصد و هفتاد ونه نفراسیر جنگی طی عملیات بین ترکی هاو یونانی های قبرس خاتمه پذیرفته است ۰

٦ـ عقرب :

ملك حسین پادشاه اردن در کنفرانس‌سران عالی کشور های عربی در رباط مؤسسهٔ آزادی فلسطین را بحیث نمایندهٔ فلسطینی های‌جناح غربی دریای اردن شناخته وهم امکان کنترول این ساحه را توسط همین مؤسسه بعد از آزادی آن ازسلطه اسرائیل پذیرفته‌است.

٦ـ عقرب :

بر اساس موافقت نامهٔ که بامضاءرسیده یك شرکت برتانوی بر اعمار مجدد کانال سویز دو صد وشصت ملیون پوند سترلنگ را به مصرف میرساند ٠

٧ـ عقرب :

سران کشور های عربی در کنفرانس که در رباط تشکیل داده اند بااین امرموافقه کرده اند که برای اعمار قوای نظامی کشور های عربی که در محاذ مقدم قراردارند دوملیارد وسه صدو پنجاه ملیون دالر سهم بگیرند. قبلاسوریه‌خواستار سیزده‌ملیاردوسه وپنجاه ملیون دالر برای این منظور شده بود ٠

١٠ـ عقرب :

تانزانیا ویتوی ایالات متحدهٔ امریکا فرانسه وانگلستان را علیه فیصله نامهٔ شورای‌امنیت ملل متحد درمورد افریقای جنوبی انتقادنمود٠

١١ـ عقرب :

عیدی امین رئیس دولت یوگندا پیشنهاد نموده که مرکز مؤسسهٔ ملل متحد از نیویارك به کمپالا منتقل گردد ٠

١٢ـ عقرب :

نماینده گان چهل کشور آسیائی افریقایی واروپائی از یونسکو تقاضا نموده‌اند از دادن هرگونه کمك به اسرائیل نظر به سیاستیکه در پیش گرفته خود داری نماید ٠

١٣ـ عقرب :

حبیب بورقیبه یکبار دیگر بحیث رئیس جمهور تونس انتخاب شد ٠

١٣ـ عقرب :

حکومات جمهوریت اتحادی المان وامریکا تصمیم گرفته اند قدرت جنگی خود را دراروپا افزایش بدهند وروی تصمیم امریکا قدرت جنگی بیشتری را به جمهوریت اتحادی المان منتقل خواهد ساخت ٠

١٤ـ عقرب :

کنفرانس جهانی مواد خاراکی‌با این‌اخطار که هرگاه اقدامات بین المللی اتخاذ نگردد قحطی در جهان بصورت غیر مترقبه عرض‌اندام خواهد کرد در روم افتتاح شد.

١٤ـ عقرب :

اسحاق رابین صدرا عظم اسرائیل یکبار دیگر مخالفت خود را با مذاکره با مؤسسهٔ آزادی فلسطین ابراز داشته گفت که حکومت اسرائیل حاضر است درکنفرانس صلح‌شرق میانه در ژنیو با مصر و اردن داخل مذاکره شود٠وی در جلسهٔ پارلمان اسرائیل مخالفت حکومت خود را با فیصله های کنفرانس اخیر سران کشور های عربی ابراز نمود ٠

١٤ـ عقرب :

جان فوستر صدرا عظم افریقای جنوبی از ویتوی که نماینده گان امریکا انگلستان و فرانسه برای رد شدن پیشنهاد های مربوط به اخراج افریقای جنوبی از عضویت مؤسسهٔ ملل متحد داده شده بود ابراز امتنان نموده است ٠

١٥ـ عقرب :

اندری گرو میکو وزیر خارجه اتحادشوروی

اظهار داشت که حکومت آنکشور به حمایت خود از داعیهٔ عادلانهٔ فلسطینی ها ادامه می دهد. وی در اجتماع رهبران حزب کمو نست اتحاد شوروی به مناسبت پنجاو هفتمین سالگرهٔ انقلاب اکتوبر گفت که اتحاد شوروی در گذشته به فلسطینیها کمك نموده ودر آینده نیز این کمك هارا ادامه خواهد داد .

۱۵ـ عقرب :

سعدون حمادی وزیر نفت عراق از تمام کشور های تولید کنندهٔ نفت عربی تقاضا کرد منافع مازاد نفتی شانرا صرف در کشور های روبه انکشاف سرمایه گذاری نمایند .

۱۷ـ عقرب :

اتحاد شوروی اعلام نموده که صلح‌جهانی وخلع سلاح شرط اساسی برای مسالهٔ مواد خوراکه در جهان بشمار میرود .

نیکولای رود یونوف معاون وزارت خارجه اتحاد شوروی در جلسهٔ کنفرانس جهانی‌مواد خوراکه در روم اظهار داشت که صلح شرط اول حل اکثریت مسایل بین المللی بوده و گرسنگی یکی از عوامل بروز جنگ در جهان به شمار میرود .

دکتور کورت والدهایم سر منشی مؤسسهٔ ملل متحد در هیوستن مرکز تکزاس گفت‌که فعلا چهار صد ملیون نفر با قحطی شدیدی مواجه اند .وی طی بیانیهٔ در پوهنتون‌هیوستن برای مقابله با این بحران شدید که از سال ۱۹٤۰ باینسو بی سابقه میباشد کمك بین المللی را تقاضا نموده است .

۲۰ـ عقرب :

نمایندهٔ هند در مؤسسه‌ملل متحد مخالفت خود را باتسلیحات اتومی در جهان ابرازداشته ومتعهد شده که حکومت آنکشور از نیروی اتومی صرف برای مقاصد صلح آمیز استفاده خواهد کرد .

۲۰ عقرب

کابینهٔ اسرائیل فیصله نمود که میعادخدمت عسکری زنان راواز بیست ماه به بیست وچهار ماه افزایش دهد .این مطلب رسما درتل‌ابیب اعلام گردید .

۲۰ـ عقرب :

پنجمین کنفرانس بین المللی فزیك پلازما و تحقیقات ترکیبات ذروی با اشتراك پنجصد متخصص از جاپان وبیست وهفت کشوردیگر در توکیو دایر گردید .

۲۱ـ عقرب :

پیشنهاد های مربوط به خاتمه دادن به تعزیرات اقتصادی وسیاسی علیه کیوبا از طرف وزرای خارجه دول عضو مؤسسهٔ کشور های امریکائی ردشد .

مجموع عمومی مؤسسهٔ متحد در جلسهٔخود با اکثریت آراء تصمیم گرفت که به نمایندهٔ افریقای جنوبی اجازه شرکت در جلسات‌مجمع عمومی داده نشود .

۲۱ـ عقرب :

۲۱ـ عقرب : ادوارد کنیدی سناتور حزب دیموکرات امریکا در کنفرانس پیمان اتلس یك پلان پنج فقره‌ئی را برای مذاکراه راجع به کنترول موفقانهٔ اسلحهٔ سترا تیژیکی‌اتومی

بین امریکا اتحاد شوروی مطرح کرده است این پیشنهاد شامل این موضوعات می باشد :(۱)افشای کامل پروگرام ها ودکتورین های مربوط به اسلحه (۲) خاتمه دادن به تولید اسلحهٔ غیر ضروری ۰(۳) هیچ یك از طرفین نباید اسلحه ای راتولید کنند که بعدا سوال تهیهٔ دکتورین از بین بردن متقابله وایجاد شود ۰ (٤) قدرتهای بزرگ بایدمسألهٔ کنترول اسلحه رااز مذاکرات عالی جدا کرده و بطور منظم مورد مذاکره قرار دهند ۰(٥) موضوع کنترول اسلحه باید بطور واضح ومناطقی که هر دو جانب اسلحهٔ ذروی دارند مورد مذاکره قرار گیرد ۰

۲۲ـ عقرب :

چندین هزار نفر از فلسطینها در آنجمله کماندوی های فلسطینی نیز شامل بودند (۲۲عقرب) رابه‌حیث روز فلسطینی با مراسم خاصی به شمول تشکیل اجتماعات مسالمت آمیز در بیروت وسایر کشور های عربی بر گزار کردند ۰ این مراسم بمناسبت شروع بحث مجمع عمومی مؤسسهٔ ملل متحد در بارهٔ موضوع فلسطین بر گزار شده است ۰

۲۲ـ عقرب :

یاسرعرفات رهبر مؤسسهٔ آزادی فلسطین اظهار داشت که وی در حالی به موسسه ملل متحد آمده که در یك دست خود شاخهٔ از زیتون ودر دست دیگر تفنگ دارد ۰موصوف از مؤسسهٔ ملل متحد تقاضا کرد تا باتشکیل یك دولت فلسطینی که در آن مسلمانان ، مسحیان ویهودیان در فضای دوستی مساوات و عدالت زندگی خواهند کرد کمکهای لازم به عمل آید ۰

۲۲ـ عقرب :

داکتر نوراالاسلام معاون کمیسیون پلان گذاری بنگله دیش در کنفرانس ملل متحد راجع به غذا وخوراکهٔ جهان در روم گفت: طی شش هفتهٔ گذشته کم از کم یکصد هزار نفر در رنگپورو نواحی شمال بنگله د یش نسبت قحطی هلاك شده اند. موصوف‌علاوه نمود که سیلابهای اخیر باعث ضیاع بیش از دو ملیون پوند حبوباب در آنکشور شده است ۰

۲۲ـ عقرب :

فخری کورو ترك رئیس جمهور ترکیه‌و سناتور سعدی ارماك را برای تشکیل حکومت موقتی ایتلافی آنکشور موظف ساخته است.

۲۳ـ عقرب:

کنفرا نس جهانی مواد خوراکه که از تمام کشور های ثروتمند جهان تقاضا کرده برای کشور هایی که از ناحیهٔ قحطی متأثر شده‌اند سالانه‌ده‌ملیون تن‌گندم تهیه نمایند. همچنان این کنفرانس از کشور های ثروتمند تقاضا کرده که برای رفع قحطی در بعضی از کشور های جهان کمك های مالی مستقیمی بنمایند۰

۲٤ـ عقرب :

چیو کوان هوا معاون‌وزارت خارجهٔ‌جمهوریت مردم چین بعوض چی پنگ فی بحیث وزیر خارجهٔ آنکشور مقرر شده است ۰چی پنگ‌فی

در ماه فبروری سال ۱۹۷۲ بحیث وزیر خارجهٔ جمهوریت مردم چین تعیین شده بود .

۲۵- عقرب:

کنفرانس جهانی مواد غذائی‌در روم‌جلسات خودرا با این مطالبه که تمام ملل جهان در مبارزه دوامدار علیه گرسنگی سهیم شوند خاتمه داد .

۲۵- عقرب:

کورت والد هایم سر منشی مؤسسهٔ ملل متحد و عبدالعزیز بوتیفلیقه رئیس مجمع عمومی از شورای نظامی چیلی تقاضا نموده‌اند تا فیصله نامهٔ ملل متحد را راجع به حقوق بشر بدقت در چیلی مراعات نماید . این‌مسوده که‌بااکثریت آراء تصویب‌گردیده دهشت افگنی راکه توسط نظامیان چیلی‌در آنکشور براه انداخته شده شدیداتقبیح‌نموده وازشورای نظامی چیلی تقاضا مینمایند تابه اقدامات اختناق اورخود خاتمه داده محبوسین سیاسی را آزاد نماید و حقوق اساسی و آزادی را در چیلی اعاده کند .

۲۷- عقرب :

فلسطینیان حوزهٔ غربی رود اردن که از سال ۱۹۶۷ تاحال تحت سلطهٔ‌اسرائیل زندگی میکنند پس از شناسائی مؤسسهٔ آزادی بخش فلسطین بحیث نمایندهٔ تمام ملت فلسطین‌بپا خاسته‌وتظاهرات‌وسیعی بطرفداری از یاسر عرفات براه انداختند .

۲۷- عقرب :

تطبیقات بزرگ نیرو های بحری که از طرف پیمان سنتو سرپرستی میشود در بحر هند آغازگردید .قوای‌پاکستان ،ایران،ایالات متحده ، انگلستان وترکیه درین تطبیقات‌حصه گرفته اند .

مجمع عمومی مؤسسهٔ ملل متحد قبلا از قدرتهای بزرگ تقاضا نموده بود تا قوا ی بحری خود را از بحر هند دور نگهدارند،

۲۸- عقرب :

کشور های‌غیر منسلك درموسسهٔ ملل‌متحد در اسامبله عمومی در بارهٔ فلسطین فیصله نامهٔ را ترتیب کرده اند که از اسامبله‌تقاضا میدارد تا حق مردم فلسطین را برای استقلال و حاکمیت ملی برسمیت بشناسد .

۲۸- عقرب :

کمیتهٔ اول مجمع عمومی موسسهٔ ملل متحد بااکثریت آراء مسودهٔ فیصله نامهٔ‌پیشنهاد پولند را تصویب نموده است .این پیشنهاد در بارهٔ شامل نمودن موضوع تحریم اسلحه کیمیاوی وبیالوژ یکی در اجندای جلسهٔ مجمع عمومی میباشد .

اول قوس :

مطالبهٔ ملیت خواهی مردم فلسطین توسط مؤسسهٔ ملل متحد تائید گردیده و قرار است مؤسسهٔ آزاد یبخش ملی فلسطین در ملل متحد موقف ناظر دایمی را احراز نماید .

اول قوس :

کمیتهٔ قوانین مجلس سنای امریکا با اکثریت زیاد آراء تقرر نلسن را کفیلر را بحیث‌معاون رئیس جمهور امریکا تائید نموده است .

۲ـ قوس :

رادیوی ادیس ابابا اعلام کرد که شصـت نفر بشمول امان مکائیلی اندون رهبر حکومت مؤقت نظامی حبشه تیر باران شدند ۰درجمله کسانیکه چندی قبل اعدام‌شدندو صدراعظم سابق شامل هستند.

دو صد نفر از وزراء افسران ومشاورین عالیرتبه هیلی ثلاثی امپرا طوری سابق که در ماه سپتمبر گذشته از کار توسط یك کودتـا برکنار گردیده محبوس شدند.

کمیتهٔ عالی نظامی جنرال اندون را به‌پیشبرد دیکتاتوری و عدم همکاری با شورای عالـی نظامی هنگام برگنار کردن هیلی ثلاثی‌ملزم ساخته است ۰

۳ـ قوس :

رئیس جمهور فورد وبریژنیف رهبر حزب کمونیست اتحاد شوروی روی یك پیمان‌مربوط بمحدود کردن تعداد راکت های سترا تیژ یك ذروی تعرضی موافقت کردند ۰

۳ـ قوس :

پارلمان بنگله دیش لایحهٔ تعدیل درقانون اساسی آنکشور را تصویب کرد تابـایـن ترتیب راه را برای تطبیق موافقات بین داکه و دهلی جدید که در شانزده ماه می امسال راجع به تعیین خط سرحدی آنها عقد شده‌بود هموار سازد ۰

۳ـ قوس :

ماریو سواریش وزیر خارجهٔ پرتگال‌اظهار داشت که حکومت آنکشور حاضر است بـا تمام نهضت های آزادی خواهی متصر فـات پرتگالی که خواهان آزادی خود باشند راجـع به این موضوع مذاکره نماید ۰

۳ـ قوس :

آدم مالك وزیر خارجهٔ اندونیزیا گفت‌که صلح جهان صرف وقتی تامین شده میتـواند که ممالك ضرورت کمك و همکاری با همدیگر را درك نمایند ۰وفکر نکنند که ثروت کـرهٔ زمین در انحصار یکی یادو کشور است ۰

۳ـ قوس :

اوتانت که در یکی از بحرانی ترین دوره های تاریخ ملل متحد مدت ده سال سرمنشی مؤسسهٔ ملل متحد بود در شفاخانهٔ مرکـــز طبی نیویارك بعمر ٦٥ سالگی در گذشت ۰

٤ـ قوس :

تاناکا ازدوسال باینطرف صدراعظم‌جاپان بود خودش تصمیم به کناره گیری گرفت زیرا بوی الزام سؤ استفاده از قدرت انباشتن‌ثروت شخصی متوجه گردیده بود ۰

این اولین بار در تاریخ پارلمانی جاپان است که یك‌صدراعظم مجبور به‌کناره‌گیری‌می شود ۰

۵ـ قوس :

عبدا لرزاق صدرا عظم مالیزیا تاسیس‌یك بانك آسیایی مواد خوراکه راجهـت کـمك دراه رفع قلت غذا در کشور های آسیایی وافریقایی پیشنهاد نموده است ۰

۵ـ قوس :

داکتر کورت والد هایم سرمنشی ملل‌متحد نگرانی آن مؤسسهٔ را نسبت به اعدام تعداد

بیشتر زندانیان سیاسی‌در حبشه‌توسط شورای عالی نظامی آنکشور ابراز نمود •

٦ـ قوس :

روز نامهٔ الاهرام چاپ قاهره اطلاع دادکه دولت امریکا تصمیم گرفته است‌تمامی سلاح های را که اسحق رابین صدرا عظم اسرائیل در جریان سفرش بواشنگتن از امریکا خواسته بود در دسترس آن قرار بدهد •

٦ـ قوس :

ادوارد گریك رهبر حزب کمونیست پولیند ایجاد یك منطقه فاقد اسلحـه ذروی را در اروپای شمالی باساس فیصله کنفرا نس‌سی وپنج کشور در مورد امنیت اروپا تقاضا کرد•

٦ـ قوس :

با افزایش عملیات حکومت جدید حبشه‌علیه جبههٔ آزادی خواهی اریتریا اسامبله عمومی ملل متحد تقاضا نامهٔ به عبدالعزیز بوتیفلیقه رئیس اسامبلهٔ سپرد تا آنرا باطـلاع حکومت حبشه برساند •

٦ـقوس :

نماینده گان کشور های افریقائی وآسیا یی بشمول کیوبا ترینیداد وتوبا گوو یوگوسلاویا مسوده دوفیصله نامه را در بارهٔ اپارتایدو تبعیض نژادی به کمیتهٔ مخصو ص سیاسـی مجمع عمومی موسسه ملل متحد ارائه کـرده اند •

در فیصله نامه اصلی اخراج افریقای جنوبی از تمام مؤسسات و کنفرانس هائیکه تحت نظارت مؤسسهٔ ملل متحد دایر میشود تقاضا شده است •

٦ـ قوس:

کمیتهٔ اصلی مؤسسهٔ اتحاد کشور هـای افریقائی پیشنهاد کرده که باید مؤسسهٔمذکور نهضت اتحاد ملی انگولارا برای آزادی‌کامل انجابر سیمت بشناسد •

٨ـ قوس :

شورای امنیت ملل متحد صلاحیت کارقوای حافظ صلح آنموسسه را که نیرو های سوریه واسرائیل را ازهم‌جدامیکندبرای‌ششماه دیگر تجدید کرد •

٨ـ قوس :

در حبشه پس ازبحران های یك هفته‌ای رهبر جدیدی عوض جنرال امان انـدو م انتخاب گردیده است این شخص که جنرال ترفری بنتی نام دارد بحیث رئیس شورا ی نظامی حبشه انتخاب شده است •

٨ـ قوس :

حکومت موقتی ترکیه که تشکیل شده بود پس از آنکه پارلمان ترکیه به حکومت‌مذکور رای اعتماد نداد ،استعفاء نموده است • این حکومت دوزاده روز قبل‌از طرف‌سعدی ایرماك تشکیل گردیده بود.

٩ـ قوس :

کمیتهٔ قیمومیت مؤسسهٔ ملل متحد فیصله نامه‌ای را تصویب کرد که اقدام فوری شورای امنیت برای اختتام تسلط غیرقانونی افریقای جنوبی بر قلمرو نا میبیارا مطالبه میدارد • این فیصله نامه که از طرف نزده کشـور آسیایی وافریقای تسوید گردیده بود با ٩٦ رای موافق وبدون رای مخالف در حالیکه ١٤

کشور از دادن رای خودداری کردند تصویب گردید ۰

۱۰ـ قوس :

ملاقات سه جانبه بین کارامانلیس صدراعظم یونان کلیریدس کفیل ریاست جمهوری قبرس وسر اسقف میکاریوس رئیس جمهوری مخلوع این جزیره در اتن خاتمه یافت ۰اعلامیه که درپایان این ملاقات درآتن منتشرشد فقط همینقدر تذکر داد که کلیر یدس اطلاعات رسمی پیرامون اوضاع قبرس باین مذاکرات پیش نموده است ۰

۱۱ـ قوس :

عربستان سعودی اعلام کرد که شرکت نفت ارامکو راکه از سالها باین طرف وظیفه تولید واستخراج نفت رادر آنکشور بعهده داشته است ملی خواهد کرد ۰

۱۱ـ قو س:

در مورد تاسیس حکومت جلای وطن فلسطین بین مردم فلسطین و کشور های دوست عربی مذاکراتی صورت گرفته است این مطلب را یاسر عرفات رئیس مؤ سسهٔ آزادی فلسطین در بلگراد اظهار نموده است۰ عرفات افزود که در فرصت مساعدی حکومت فلسطین تاسیس خواهد شد ۰

۱۳ـ قوس :

پیر گرابر وزیر خارجهٔ سویس در جلسهٔ مشترك هر دو مجلس پارلمان آنکشور برای سال ۱۹۷۵ بحیث رئیس جمهور آنکشور انتخاب شد.

۱۳ـ قوس :

لیونید بریژنیف رهبر حزب کمو نیست اتحاد شوروی وژیسکار دستن رئیس جمهور فرانسه در نزدیکی پاریس با هم ملاقات کردند ۰

۱٤ـ قوس :

جرالد فورد رئیس جمهور ایالات متحده و هلموت شمیت صدراعظم جمهوری المان فیدرال موافقت کرده اند که حل مسالهٔ نفت برای کشور های صنعتی غرب و روشن کردن خطر یك رکود شدید و عمیق اقتصادی از جملهٔ نیازمندی های مبرم آنهاست ۰

۱۵ـ قوس :

قوماندان ایالت بین چان رژیم وانتیو در حالی بقتل رسید که عساکر تازه دم خود را به محل حمله قوای حکومت موقتی انقلابی رهبری میکرد ۰

۱۵ـ قوس :

سراسقف میکاریوس رهبر منتخب قبر س برای اولین بار بعد از آنکه در اثر یك کودتای نظامی درماه جولای گذشته آن جزیره را ترك نمود وارد نیکوسیا گردید.

۱٦ـ قوس :

لیونید بر یژنیف ر هبر حزب کمونیست اتحاد شوروی وژسکار دستن رئیس جمهور فرانسه مشتر کا تقاضا کرده اند تا نیروهای اسرائیلی از تمام مناطق اشغال شدهٔ عربی بیرون کشیده شوند تا صلح دوامداری درین منطقه قایم گردد ۰

۱۷ـ قوس :

چهار نفر کماندوی مسلح که دو هفته قبل یك طیاره خط هوائی برتانوی را ربوده و به

تونس آورده بودند به قاهره وارد شدند ۰این چهار نفر حاضر شده بودند تاباوصف‌تصمیم مؤسسهٔ‌آزادی فلسطین در بارهٔ محاکمـــه و مجازات شان خود را داوطلبانه در اختـــیار مؤسسهٔ آزادی فلسطین بگذارند ۰

۱۸ـ قوس :

تاکیومیکی یك سیا ستمدار سابقهٔ در جاپا ن بعوض کاکیو تانا کابحیث صدرا عظم آنکشور انتخاب شد ۰

کابینه تاناکا صدرا عظم سابق‌جاپان‌استعفا داده‌است انتخاب میکی بحیث صدرا عظم جاپان در جلسه مخصو ص مجلس نمایند گان آن کشور که ٤۱۹ عضو دارد صورت گرفته است از جمله ٤۸۳ رای مجلس نمایند گان جاپان ۲۷۸ رای بطرفداری از انتخاب میکی بحیـــث صدراعظم جاپان داده شده است.

۱۸ـ قوس :

کمیتهٔ اول سیاسی مجمع عمومی ملل متحـــد فیصله نامه یی راکه خواهان بیرون شدن تمام قوای ملل متحد از شبه جزیره کوریا بـــود باکثریت یك رای رد کرد ۰

۱۸ـ قوس :

اسامبله عمومی ملل متحد دو فیصله نامه را بتصویب رسانید که از روی پرنسیپ به تشکیل مناطق غیر ذروی در اسیای جنوبی و شرق میانه موافقه مینماید ۰

۱۹ـ قوس :

ژسکار دستن رئیس جمهور فرانسه گفت در کنفرانس سران اروپائی در پاریس روی تمام موافقت کامل حاصل شده است ۰

در این موافقات تعیین یك پالیسی مشترك در مورد انرژی نیز شامل است ۰

۱۹ـ قوس :

اسامبله ملی جمهور یت عربی مصـــر در جلسه خود محکومیت هیرا هیلار یون کافوچی سراسقف کاتو لیك یونانی بیت المقد سس را از طرف یك محکمه اسرا ئیلی به شد ت تقبیح نموده است۰

۱۹ـ قوس :

شش کشور رو با انکشاف آسیایی یـــك اتحادیه پولی‌تشکیل کرده‌اند تا تادیات‌تجارتی بین‌خودرا براساس آن رونق‌بدهند بدون‌آنکه از ذخایر اسعار خارجی استفاده کنند ۰

این اتحادیه با نکی تسهیـــلا تی را برای جریان دادن تادیات جریانات معمول پول‌بین المللی بریك اساس چند جانبه فراهم‌خواهد ساخت ۰

۲۱ـ قوس :

در کشور مالتا که در بحیرهٔ مدیترانـــه موقعیت دارد جمهوریت اعـــلان شد ۰گورنر جنرال این کشور سرانتونی مینو بحیث اولین رئیس جمهور مالتا دروالیتا مرکز این جزیره حلف وفاداری یاد کرد مالتا بعضویت خودبه داخل جرگه ممالك مشترك المنافع ادا مـــه خواهد داد ۰

۲۱ـ قوس :

پانزده ملیون طفل همه ساله در سراسر جهان نسبت گرسنگی محکوم به مرگ میباشند

این مطلب راویلی برانت صدرا عظم سابـــق جمهوریت اتحادی المان در ژنیو اظهار کرده است .

۲۲ـ قوس :

سیزده کشور عضو موسسه صادرکنندگان پطرول فیصله کردند که قیمت نفت خام خود را از شروع سال آینده چهار فیصد افزایش بدهند .

۲۲ـ قوس :

شورای امنیت ملل متحد در جلسهٔ خود با تمدید شش ماههٔ میعاد خدمت افراد قـــوای صلح مؤسسهٔ موصوف درقبرس موافقه‌کرد.

۲۳ـ قوس :

والتر لیپمن مفسر سیاسی وستون‌نویس برجستهٔ امریکائی در منزل خود در نیویارك در گذشت .

۲۳ـ قوس :

حکومت چیلی معاهدهٔ مربوط به تاسیس‌یك منطقهٔ فاقد اسلحهٔ اتومی رادر امریکای جنوبی امضاء نمود .

۲٤ـ قوس :

مجلس سنای امریکا تخصیصیه هژده ملیون دالر را برای توسعه پایگاه بحری ایالات‌متحده درد یگوگارسیا واقع بحر هند منظور کرد .

۲٤ ـقوس :

شیخ‌مجیب الرحـمن صدراعظم بنگله دیش که بمناسبت روز ملی آنکشور بیانیه‌میداددر مورد یك‌سلسله کشتار های سری‌درآن کشور سخن گفت شیخ مجیب الرحمن اظهار داشت که این کشتار ها توسط کسانی صورت میگیرد که قصد تولید اغتشاش در بنگله دیش‌دارند.

شیخ مجیب گفت :در سال گذشته سه هزار نفر از اعضای حزب عوامی وچهار وکیل مجلس پارلمان به قتل رسیده اند .

۲۵ ـقوس :

حزب جمهور یخواه مردم ترکیه به بولنت ایجیویت صدرا عظم سابق آنکشور با اتفاق آراء رای اعتماد داده است.

۲۵ـ قوس :

داکتر ملك کمشنر عالی بنگله دیش گفت ـ پاکستان باید روش معقول وعملی در قبال مسایل مربوط به بنگله دیش، هندوپاکستان اتخاذ نماید.

۲۵ـ قوس :

کمیتهٔ اعتماد نامه های مجمع عمومـــــی موسسه ملل متحد در جلسه خود اعتماد نامهٔ نماینده رژیم لون‌نول‌رابه حیث‌نمایندکمبودیا قبول نموده است .این تصمیم با هشتاد و پنج رای موافق شش رای مخالف وچهل ویك رای مستنکف به‌تصویب رسیده است.

۲۵ـ قوس :

وزرای کشور های مؤلد شکر حوزه کامنویلت که در لندن کنفرانسی تشکیل داده وبا انگلستان مذاکره میکنند نتوانستند یك قیمت قابل قبول برای شکر معین کنند .

۲٦ ـ قوس :

درواشنگتن اعلام شد که رهبران کانگرس امریکا وجرالد فورد رئیس جمهور آنکشوردر

بارهٔ اختلافاتی که بین شان برسر موضوع کمك های نظامی امریکا به ترکیه بروز کرده بود مصالحه کرده اند.

۲۶ـقوس:

شورای امنیت مؤسسهٔ ملل متحد بهحکومت افریقای جنوبی توصیه کرده ازنامیبیا خارج گردیده و آزادی آنجا را برسمیت بشناسد .

۲۷ـ قوس :

جبههٔ آزادی اریتریا آماده است نتایج یك ریفرندم آزاد دانه و بیطرف را در بارهٔ سرنوشت آیندهٔ آن منطقه قبول نماید . این مطلب را محمد علی اکسین نمایندهٔ جبههٔ آزادی اریتریا اظهار کرده است .

۶ـ جدی :

دولت قطراعلام کرده‌است که تمام فعالیت های خارجی را در امر تفحص ، استخراج‌و ترانسپورت نفت بزودی در دست خواهد گرفت .

۶ـ جدی :

یك کمیسیون غیر رسمی سه جانبه در نیویارك یك پلان جدید امدادی را برای کمك باگروپ فقیر ترین کشور های جهان طرح و پیشنهاد کرده است.

کمیسیون مذکور مرکب‌از رهبران مؤسسات غیرد ولتی بانکی تجارتی و پولی امریکا اروپای غربی وجاپان میباشد . کمیسیون ضمن پشنهاد یك طرح جدید برای تشکیل یك بانك قرضه‌توصیه می‌کندکه سالانه بایدحداقل سه ملیارد دالر برای ۳۲ کشور آسیایی و افریقایی که نادار ترین ممالك جهان هستند بوجود آید .

۷ـ جدی :

کنفرانس جهانی مرکب از نمایندگان معارف وتعلیم‌وتربیه با بیانات اندراگاندی صدراعظم هند در بمبئی افتتاح گردید .

۷ـ جدی :

از نتایج انتخابات عمومی گینی‌معلوم‌می گردد که احمد سکو توری مجددا بحیث‌رئیس جمهور آنکشور انتخاب گردیده است .

۷ـ جدی :

قوای نظامی در بنگله دیش نقاطستراتژیك شهرهای آنکشور رابه تعقیب اعلان یك‌حالت فوق العاده اشغال نمود .

حکومت بنگله دیش توضیح کرده است که به‌دست آزاد تری‌ضرورت‌دارد تاباقانون‌شکنی وازبین بردن تهدید امنیت داخلی مقابله کند. بسیاری حقوق مندرج در قانون اساسی به شمول حق محاکمه بعد از توقیف معطل قرار داده شده است .

۷ـ جدی :

در کشور نیکا راگواکه یکی از جمهوریت های امریکای مرکزی‌است قانون‌نظامی‌بر قرار گردیده و تمام تضمینات قانون اساسی درآن کشور معطل قرار داده شده است . این‌اقدام به تعقیب یك جلسه فوق‌العاده کابینه‌اتخاذ شد .

۸ـ جدی :

مقادیر هنگفت پلو تونیم ویورانیم‌که برای ساختن بمب های ذروی مورد استفاده قرارمی گیرد بقرار راپور های واصله از ایالات متحده مفقود گردیده است .

نیویارك تایمز اولین روز نامه بود که‌عصر دیروز گم شدن پلوتونیم را انتشار داد ۰

۸ــ جدی :

حکومت جمهوریت امریکا ی مرکزی نیکاراگوا به مطالبات گریلاها که تعدادی از گروگانهارا تا هنوز نزد خود نگهداشته اند تسلیم شــده است ۰

۸ــ جدی :

راپور های واصله از پایتخت حبشه حاکی است که زمامداران نظامی حبشه موافقت‌کردند بانمایندگان جبهه آزادی بخش اریتریامذاکره کنند ۰

۹ــ جدی :

یك نطاق سرویس استخبارات مرکزی امر یکا یعنی (سی‌ـای‌ـای) اعلام کرد که علی الرغم اتهامات والزامات وارده بر این سازمان هیــچ گونه تصفیه در آن صورت نخواهد گرفت ۰

۹ــ جدی :

جرالد فورد رئیس جمهور ایالات متحــده دیشب لایحه کمك های خارجی آنکشور را که از مجلسین کانگرس گزارش یافته امضاء کرده وباین ترتیب شکل قانونئ بخود گرفت۰

۹ــ جدی :

هند وپرتگال امروز رسماباامضای معاهده بین خود مناسبات عادی و دوستانه بر قــرار کردند ۰

۹ــ جدی :

اندرا گاندی صدرا عظم هند بکار بردن‌منابع وسیع رادر افزایش‌فشارهای نظامی درساحات جدید جهان بشدت انتقاد کرد ۰

۱۰ــ جدی :

اسرائیلی ها میگویند قوای آنــها ســه کماندوی عربی راکه از خاك لبنان بسرحــد اسرائیل نفوذ کرده بودند کشته اند ۰

۱۰ــ جدی :

یك حکومت موقتی اداره امور جزایر کیپ وردی راکه ازمستعمرات پرتگال‌درافریقااست بدست گرفت ۰

دولت پرتگال باین ترتیب قــدرت راطــی مراسم مختصری به یك حکومت محلی آ ن جزایر انتقال داده ولی‌کمشنر عالی پرتگال درکیپ وردی بحیث‌کفیل صدراعظم آنجاموقتا اجرای وظیفه خواهد کرد۰ وی یك حکومــت شش عضوی را تشکیل کرده است ۰

۱۱ــ جدی:

نیویارك تایمز راپوری از قول ویلیام ــ کولبی مدیر سرویس استخبارات مرکزی‌امریکا (س۰ای۰ای) نشر کرده که در آن مدیر مذکور اعتراف نموده است که سی‌ـای۰ای بداخـــل ایالات متحده‌دست به‌جاسوسی‌برضد امریکائی هازده است ۰

۱۳ــ جدی :

۲٤ ساعت قبل ازآغاز کنفرا نس چهـــار جانبه مصرو سوریه واردن وفلسطین در قاهره در سفارت خانه های مصر واردن در دمشــق انفجار هایی رویداد ۰

انفجار که فقط ده دقیقه یکی بعد دیگر واقع شد باعث ایجاد خساراتی گردید اما در اثر آن کسی زخمی نشد ۰

۱۳ـ جدی :

در واشنگتن جرالدفورد رئیس جمهورامریکا لایحهٔ ریفورم تجارتی راکه قبلا از مجلسین کانگرس گذشته است امضاء کرد .

۱٤ـ جدی:

راپور های واصله از ویتنام حاکیست کـــه نیرو های هوا خواه جنرال وانتیو هنوز در مرکز محاصره شدهٔ شهر فوگ لانگ بشدت مصروف جنگیدن با قوای انقلا بی هستند.

ولی نیرو های حکومت موقت انقلا بی‌بار دیگر خطوط دفاعی شهر را شکسته و داخل آن شده‌اند .

۱٤ـ جدی:

وزرای خارجه مصر ،سوریـــه ،اردن و نماینده بلند پایه مؤسسهٔ مقاومت فلسطیـن در قاهره روی خطوط اساسی بهبود مناسبا ت بین اردن و مؤسسات آزادیبخش فلسطین به موافقه رسیدند .

۱۵ـ جدی :

سمپوزیم صلح وانکشاف افریقا در قاهره افتتاح گردیده است .

۱٦ـ جدی :

حکومت لبنان به شورای امنیت شکایـت کرده که اسرائیل درچهار هفته گذشته چهار صدوسی باربه قلمرولبنان تجاوز کرده است.

۱٦ـ جدی :

طبق آخرین خبر مرکز شهری فوك لانگ بدست نیرو های حکومت موقت انقلابی سقوط کرده ومرکزاداری وقرارگاه قوماندانی اکنون بدست نیرو های انقلابی افتاده است .

وانتیو یك مجلس عالی امنیت ملی آنکشور راریاست کرد .

سقوط فوك لانگ شکست فاحش وقاطعی برای نیروهای وانتیو محسوب میشود .

۱٦ـ جدی :

بالاخره پرتگال نیز حکومت جمهوریت‌مردم چین رابحیث تنها نماینده خاك چین برسمیت شناخته واعلام‌کرد که تایوان جزء قلمـرو آن حکومت میباشد .

۱۷ـ جدی :

جبهه آزادیخواه اریتریا پیشنهاد هرگونه تماس ومذاکره باحکومت حبشه راردکرده‌است

۱۸ـ جدی :

انورالسادات رئیس جمهوریت عربی مصر پیشنهاد شوروی رابرای ارسال اسلحه بدان کشور ناکافی خواند .

رئیس‌جمهورمصرگفت: دولت‌وی ازپیشنهاد شوروی درزمینه رضایت ندارد .

۱۸ـ جدی :

جمهوریت کوریا جریان مجدد مبادله پستی رابا جمهوریت دیموکراتیك کوریا که‌ازبیست‌و پنج سال به اینطرف معطل شده بحیث‌اولین قدم درراه اتحاد مجدداحتمالی کوریا پیشنهاد نموده است .

۱۸ـ جدی :

آلمان غربی بایك رکود شدید اقتصـادی روبرو شده است ارقام منتشره نشان میدهد که سال‌گذشته رشد بسیار ناچیزی دراقتصاد ملی آنکشور نمودارگردیده واندازهٔ انفلاسیون

درین مدت هفت ونیم فیصد بوده است .

۲۰- جدی :

نگوین وانتیو درسیگون گفت: که نیروهای وی شهر فوک لانگ راپس خواهند گرفت ولی نگفت‌که چنین‌کاری چه وقت عملی‌خواهد شد .

۲۰- جدی :

یك راپور رسمی درایالات متحده مشعر است که سقوط یك طیاره ترانزورلدامریکایی درنزدیك ساحل یونان که درسپتمبر سال گذشته واقع شد محلول یك انفجار مهیب‌بمب بوده است .

۲۰- جدی :

درفرانسه جوزف ماروکه ملزم به قاچاق هروئین به ارزش ۲۱ ملیون دالر به ایالات متحده میباشد به ۱۶سال حبس وپنجاه‌ملیون فرانك جریمه نقدی محکوم شد .

۲۰- جدی :

انورالسادات رئیس جمهور عربی مصر و پادشاه ایران اخیراً دونیم ساعت در بارة شرقمیانه، مسایل بین المللی وروابط بین دو کشور مذاکره کرده اند .

۲۰- جدی :

کنفرانس‌که درآن نمایندگان واقعی مردم افریقای جنوبی اشتراك دارند خواستارمقاطعه کامل کمکهای بین المللی به افر یقای جنوبی گردیده است .

۲۱- جدی :

روی مساله قراردادن نیروی ضربتی قوای بحری امریکا درآبهای نزدیك ویتنام یابحر هندبین رئیس جمهور امریکا ووزیر خارجه آنکشور اختلاف نظربروز کرده است .

۲۱- جدی :

آژانس خبررسانی فلسطین(وفا) یك نیروی متشکل از دوصد نفر عسکر اسرائیل بحمایت وسایط موتریزه ازسرحد لبنان عبور کرده یك قریه سرحدی رازیر هجوم گرفت .

۲۱- جدی :

نمایندگان یکصدوشش کشور روبانکشاف بشمول تمام کشور های مولدنفت باتفاق آراء موافقه کردندبه صندوق وجهی بین المللی تسهیلات اعطای قرضه رامهیا سازند تا آن موسسه بتواند به ممالکی که ازناحیه قیمت های بلند پطرول صدمه دیده اندکمك نماید.

۲۲ - جدی :

پرتگال وسه جنبش استقلال طلب انگولا پس ازیك مذاکره طولانی اعلام کردند که‌روی چندین نقطه اساسی آینده سیاسی آن قلمرو به موافقه رسیدند .

۲۲ - جدی :

پولیس ایتالیا درشهر تورین شش نفر را بداشتن ارتباط بیك معامله وسیع وغیرقانونی اسلحه که درجمله طیارات میراژوفانتوم، توپ وماشیندار شاملست دستگیر کرد .

۲۳- جدی :

نماینده رویتر ازلاهور اطلاع داده است که مارشال اصغرخان رهبرحزب تحریك استقلال پاکستان ازطرف پولیس دستگیر گردید .

۲۳- جدی :

یك راپور موسسه همکاری اقتصادی و انکشاف ملل متحد شایع ساخت که ممالك صناعتی غیر سوسیالیستی تاده سال دیگر از نگاه انرژی بخودمتکی خواهند شد .

۲۳- جدی :

ایالات متحده بویتنام شمالی اخطارداد که تمام عواقب وخامت جنگ درویتنام جنوبی را بذمه خواهد داشت .

۲۳- جدی :

رئیس جمهور ایالات‌متحده سلسله وسیعی ازتدابیر مالیاتی رابرای آنچه وی یك مبارزه سه جانبه بمقابل کساد، انفلاسیون واتکاء برذخایر نفت خارجی خواند اعلام کرد .

۲٤- جدی :

درمذاکرات استقلال انگولا بین پرتگال و سه نهضت آزادیخواهی انگولا روی فورمولی برای تشکیل یك حکومت انتقالی که انگولارا به آزادی کامل رهنمونی کند بموافقه رسیدند.

۲٤- جدی :

داکتر والدهایم سرمنشی موسسه ملل متحد ضمن اظهار تشویش عمیق از ناحیه شدت وضع درویتنام ازتمام جوانب ذیدخل مطالبه کرد تاذمه واری های خودرابه قرار دادصلح پاریس تجدید کنند .

۲٤- جدی :

شیلنجر وزیر دفاع ایالات متحده گفت : اتحادشوروی ساختمان راکت های جدید قاره پیما ازنوع (میرف) که قدرت حمل راس های متعدد ذروی رادارد به اتمام رسانده است .

۲۵- جدی :

موافقتنامه استقلال بزرگترین وغنی ترین مستعمره پرتگال درماورای بحار یعنی انگولا توسط رئیس جمهور وستاوگومیش ورهبران آزادیخواه آنجا امضاء گردیدکه مطابق آن در یازدهم نوامبر این قلمرودرقطار ممالك آزاد جهان قرار خواهد گرفت .

۲۵- جدی :

رادیو انقری گفت حکومت انگلستان به درخواست ترکیه برای اجازه استفاده ازیك پایگاه انگلیسی غرض مهاجرت ترکی های قبرس بخاك ترکیه جواب مثبت داد .

۲۵- جدی :

رئیس جمهور امریکا اعلام کرد میخواهد یکهزاروسیصد ملیون بیرل نفت خام را در تانکهای زیرزمینی ذخیره کند تاایالات متحده بتواند درصورت هرگونه تکرار بلوکاد نفت ازجانب اعراب بااوضاع ناشی ازآن مقابل شود .

۲۵- جدی :

حکومت یونان موسسه هواپیمایی ملکی (اولمپیك) راکه‌متعلق به اریستاتول اوناسیس ملیاردر معروف غرب بودملی اعلام کرد .

۲۵- جدی :

نمایندگان کشور های عضو صندوق وجهی بین المللی موافقت‌کردند تاصندوق مخصوصی درچوکات صندوق وجهی بین المللی بسازند تاکشور هایی راکه ازناحیه قیم بلند نفت متضرر میگردند کمك نمایند .

۲۷- جدی :

آژانس خبررسانی چین جدید تائید کرد کەشنگ شیاوینگ بحیث معاون رئیس وعضو دفترسیاسی حزب کمونیست جمهوریت مردم چین مقرر گردیده است .

۲۷- جدی :

حکومت لبنان بنابر اخبار رسیده رسماً خواهان تشکیل جلسه فوق العاده شورای دفاعی جامعه عرب گردیده .

۲۷- جدی :

درتظاهرات ضد انگلیسی وسیعی که شهر نیکوسیا واکوتیره رافرا گرفت خبر رسید یك محصل یونانی بقتل رسیده وتعدادی از افراد نظامی انگلستان درتصادمات شدیدی‌که واقع گردید زخمی شدند .

۲۸- جدی :

برخلاف حدسیات خبرنگاران که بامشاهده ترتیبات خاص درمیدان تن یان مین چهارمین کانگرس ملی چین راقریب میدانستند رادیوی پیکنگ اعلام داشت که این کانگرس روز دوشنبه گذشته دایرشده بود پایان یافته‌است.

این باراولست که پس ازده سال کنگرهٔ ملی حزب کمونیست جمهوریت ملی حزب کمونیست جمهوریت مردم چین دایر میشود. تشکیل آن درسال ۱۹٦۵ بعلت آغاز انقلاب فرهنگی معطل مانده بود .

۲۸- جدی :

جمهوریت دیموکرا تیك آلمان نسبت به آنچه یك مداخله آلمان غرب به تعقیب عقد یك موافقتنامه قونسلی بین آلمان شرقی و اطریش خوانده است شدیدا احتجاج کرده است .

۲۹- جدی :

اعتصاب عمومی کارگران بنادر هند متعاقب موفقیت مذاکرات بین رهبران فیدراسیون اتحادیه های کارگران بنادر ووزیرکشتی رانی ترانسپورت درحکومت مرکزی پایان یافت .

۲۹- جدی :

دوکماندوی عربی که بیشتر از هفده ساعت تعدادی‌گروگانی راکه نزدخود نگهداشته بودند رهاکرده توسط یك طیاره بوئنگ مربوط ایر فرانس ازپاریس خارج گردیده وعازم یکی ازکشور های عربی گردید .

۲۹- جدی :

معمرالقذافی رئیس دولت لیبیا طی مصاحبهٔ بایك خبرنگار فرانسوی که منتشر شد گفت: انحصاراتی جهان درحال درهم شکستن است این اسلحه بزودی جزء سلاحهای محرمانه واسرار آمیز متعلق به چند دولت نخواهد بود .

۲۹- جدی :

قانون اساسی جدید چین در آنکشورمنتشر گردید این دومین قانون اساسی بعد از۱۹٥٤ میباشد ۰ دراینسال کانگرس اول حزب کمونیست چین قانون اساسی آنکشوررا تدوین نمود .

۳۱- جدی :

احمد حسن البکر رئیس جمهور عراق و اندراگاندی صدراعظم هند باردیگر تصفیه‌تمام اشکال موجودیت استعمار و برقراری یك

جامعه متکی برعدالت ومساوات را تائیدکردند.

۳۱ـ جدی :

اوتووینزروزیرخارجه جمهوریت دیموکراتیك آلمان ازده سال باینطرف این عهده راپیش میبرد استعفاء کرد .

۳۱ـ جدی :

طیاره بوئنگ ایر فرانس که سه کماندو مسلح عربی راحمل مینماید درمیدان هوایی بغداد مرکز عراق فرود آمده وپس ازگرفتن تیل دوباره ازآنجااوج گرفت ولی دو بـاره باین میدان بازگشته وکماندوهای خودرا به مقامات عراقی تسلیم کردند .

۳۱ـ جدی :

سراسقف میکاریوس برای آرام کـردن تظاهرات ضد برتانوی وامریکایی ، یونـانی های قبرس مداخله کرده وبعداز آنکه آنها را درصحن سفارت یونان جمع کرد ازبالکون ان سفارت بیانیه داد .

٤ـ دلو:

رادیو بی‌بی‌سی گفت: مطابق راپور هـای منطبعه دربیروت اتحاد شوروی ارسال سـه نوع مختلف سیستم های راکت را بحکو مت لبنان وعده کرده تادرمقابل هر تجاوز دیگر هوایی اسرائیل برمناطق جنوبی آنکشور ازآن کاربگیرد .

٤ـ دلو:

مصر وسوریه واردن بقرار گفتهٔ ناظـران مطلع عربی علی الرغم پنجصد ملیون دالری که پادشاه عربستان سعودی اخیرابه آنهاوعده کرد کمك بسیار قلیل ازکشور های ثروتمند مولدنفت برای‌تسطیح نظامی ورفع ضروریات اقتصادی خود دریافت کرده اند .

٥ـ دلو :

راپور های رسیده ازقاهره حاکیست کـه لوی خارنوالی جمهوریت عربی مصر بـرای ۷٦ نفری که ملزم به‌توطئه برای ساقط کردن حکومت انور السادات بوده اند مجازات مرگ رامطالبه کرده است .

٥ـ دلو :

شیخ مجیب الرحمن که کرسی ریاسـت جمهوری بنگله دیش راباتمام صلاحیت های اجرایی احراز کرد طی خطابهٔ در پارلمـان آنکشور باهیجان اعلام‌کردکه بعداز انقـلاب وآزادی این سرزمین اینك دومین انقلاب مردم دردست آغاز است .

٥ـ دلو :

کشور هند وستان بیست وششمین سالگـرد جمهوریت واستقلال خود رابرگزار کرد .

٦ـ دلو :

کابینه بیست وسه عضوی یمن شمالـی بریاست عبدالعزیزعبدالغنی صدراعظم آنکشور مراسم تحلیف رادر حضور ابراهیم الحمـدی رئیس شورای قوماندانی انقلابی بجا آورد.

٦ـ دلو :

مبارزین فلسطین اظهار نموده اند درانفجار موادیکه آنهادریك هوتل درتل ابیب تعبیـه نموده بودند یکتعداد مهاجرین امریکایی‌کشته ویازخمی گردیده‌اند .

٦ـ دلو :

انورالسادات رئیس جمهو ر مصر غـرض

بازدید رسمی سه روزه عازم پاریس گردید. این اولین سفریك رئیس جمهور مصر ازیك کشور اروپای غربی است .

۷ـ دلو:

یك کشتی مواد سوخت بعداز آنکه به اثر گلوله باری قوای اتحادملی کمبودیاسه باردر دریای میکانگ آتش‌گرفت به‌پنوم پن‌مواصلت نموده است .

۷ـ دلو :

جرالد فورد رئیس جمهور امریکاازکانگرس آنکشور تقاضا کرده تایکصدوبیست ملیـو ن دالر رابرای بانك انکشاف آسیایی بحیـث سهم امریکـا درسال مـالی جاری تخصیص بدهد .

۷ـ دلو :

یونان رسما به ترکیه پیشنهاد کرد کـه منازعهٔ دوکشور برسر حق استخراج ذخایـر نفت دربحیره اژه درآبهای مشترك آنهابدیوان بین المللی عدالت ارجاع گردد .

۸ـ دلو :

رئیس جمهور ایالات متحده باوصف اخطار قبلی کانگرس که هرگونه کمك نظامی بویتنام جنوبی مخالفت خواهد کرد .

رسما پیشنهاد کمك پنجصد ملیون دالربه رژیم حکومت نگوین وانتیو وجنرال لون‌نول درکمبودیا خواستار شد .

۸ـ دلو :

رهبران نظامی حبشه اعلامیه ای در بـاره فعالیت های گریلایی درولایت شمالی اریتریا نشرکرده که بنظر ناظرین اعلام یك جنـگ داخلی درآنکشور محسوب میشود .

۸ـ دلو :

دروزارت امور خارجه ایالات متحده بمبی منفجر شد اما خسارات قابل ملاحظه ای بار نیاورد .

۹ـ دلو :

فرانسه موافقت کرد تاوسایل نظامی بـه شمول طیارات ، شبکه های رادار وراکت‌های دفاع هوایی بمصر بدهد .

۹ـ دلو :

حکومت کارگری انگلستان این موضوع را درمجلس عوام آنکشور ردکرده که حکـومت انگلستان ازسیاست نظامی ساختن بحرهند حمایت میکند .

۱۱ـ دلو :

پارتیزان های استقلال طلب در ایالت‌شمال حبشه اریتریا تهاجم وسیعـی بـر تاسیسات شهر اسمارا بعمل آوردند .

۱۱ـ دلو :

درپرتگال قریب یکهزارنفر از مظاهره‌چیان مربوط جناح چـپ نـظر بـه قول دولت آنکشور درلزبن تشکیل اجتماعات داده بودند توسط نیروهای مسلح اردوی آنکشور پراگنده ساخته شدند .

۱۱ـ دلو :

یك دولت موقت اکثریت سیاه پوست در انگولا تشکیل گردیده، وازاول ماه نوامبر آن قلمرو رابعنوان یك‌کشور مستقل اداره خواهد کرد .

۱۲ـ دلو :

جان سپیارکمن رئیس جدید کمیته روابط خارجی مجلس سنای امریکا درمصاحبهٔسخنان اخیر داکتر کیسنجر رادرمورد توسل احتمالی نیرودر مناطق نفت خیز مردوددانسته و آنرا بیهوده وبی معنی خواند .

۱۳ـ دلو :

میشنل پونیاتووسکی وزیر داخله فرانسه بحیث رئیس حزب جمهوریخواه مستقل درآن کشور انتخاب گردیده است .

۱۳ـ دلو :

افریقای جنوبی در کنفرانس که قراراست بمنظور عیار ساختن کنوانسیون ژنیو مقتضیات عصر موجوده درژنیو افتتاح گردد اشتراك نخواهد کرد .

۱۳ـ دلو :

بموجب موافقتنامه که بین جمهوریت عربی مصر وفرانسه عقدگردیده فرانسه یك کورهٔ ذروی برای جمهوریت عربی مصر تهیه خواهد کرد .

۱٤ـ دلو :

آل اندیا رادیو گفت: که سفیر آنکشور در واشنگتن به وزارت خارجه ایالات متحده گفته است اگرسیاست تحریم اسلحه امریکایی به نیم قاره وسیاست آن مبنی برعدم تشویق مسابقه تسلیحاتی درین منطقه به شکل از اشکال تغییر یابد تطبیق موافقات کنفرانس سمله بخطر خواهد افتاد .

۱٤ـ دلو :

سعدی ایرماك صدراعظم ترکیه اظهارداشت که حکومت وی ازحقوق ترکهای قبرس درآن کشور منصرف نخواهد شد .

۱٤ـ دلو :

چهل وپنجمین سالگرد تا سیس حزب کمونیست ویتنام شمالی درآنکشور بر گزار گردید وبه این مناسبت تمام جراید هانوی شماره های فوق العاده نشر وطی آن باشعار هاومقالات ازآن استقبال کردند .

۱٤ـ دلو :

بودجه جدید رئیس جمهور فوردکه برطبق آن امریکا زیادترین مصرف رانسبت بهرسال دیگر بجز سالهای جنگ خواهد داشت با مخالفت شدید اعضای کانگرس ایالات متحده ازهردو حزب مواجه شد .

۱۵ـ دلو :

جان اسکالی نماینده دایمی ایالت متحده درملل متحد علیه افزایش بی علاقگی امریکایی هابه مقابل مو سسه ملل متحد اخطار داده مطالبه کرد تابرای حل این مساله مصالحه مفیدی صورت گیرد .

۱٦ـ دلو :

جرالد فورد رئیس جمهور امریکا بار دیگر ازکانگرس خواست تابر فیصله خود مبنی برقطع جریان سلاح به ترکیه تجدید نظرکند.

۱٦ـ دلو :

درسرتاسر کشور امریکایی پیروبه تعقیب اغتشاشات شدید درلیمامرکز آنکشور حالت اضطراری اعلام گردید .

۱۸ـ دلو :

انکر گرسن رهبر ۲۵ سا له سوسیال

دیموکرات دنمارك که درسابق نیز صدراعظم بودازطرف ملکه مارگرین موظف به تشکیل یك حکومت اکثریت برای پر نمودن خلای ناشی ازاستعفای پال هارتلینگ رهبر ائتلاف اقلیت گردید .

۱۸ـ دلو :

درامریکا تعداد بیکاران بمقایسه ستی سال گذشته به بلندترین رقم خودرسیده وبهفت ونیم ملیون نفربالغ شده است .

این تعداد تقریبا هشت فیصد تمام نیروی کارآنکشور میباشد وازماه گذشته یکملیو ن نفربیشتر میباشد .

۱۸ـ دلو :

جلسه که برای رفع رکود مذاکرات قانون اساسی رودیشیا در دارالسلام بصورت سری دایر شده بود خاتمه یافت .

۱۹ـ دلو :

هانس دیتریش گنشر وز یر خارجه جمهوریت اتحادی آلمان اظهار دا شت که حکومت آنکشور حتی المقدور می کوشد تااز خارج شدن انگلستان ازبازار مشترك اروپای غربی جلوگیری شود .

۲۱ ـ دلو :

متارکه جدیدی که ازطرف جبهه جمهوری خواه آیرلند اعلام‌گردیده بودنافذگردید .

۲۲ ـ دلـو:

درکوریای جنوبی رای گیری دریك ریفرندم عمومی برای اظهار نظردرمورد قانون اساسی آنکشور آغاز شد .

۲۲ ـ دلـو:

طبق اطلاع رادیوبی‌بی‌سی ستاف اکادمیك پوهنتون اکسفورد انگلستان که بزرگتر ین پوهنتون آنکشور میباشد باتفاق آراء اعطای دوکتورای افتخاری به ذوالفقا ر علی بوتـو صدراعظم پاکستان راکه قبلاتجویزگردیده بود منظور نکرده وآنرارد نمود .

۲۲ ـ دلـو:

مارگریت تچرخانم ٤۹ ساله که یکی از کاندید های های ریاست حزب محافظه کار انگلستان بود طی یك رای‌گیری با اکثریت حیرت‌آوری‌بحیث رئیس‌آن حزب انتخاب شد.

۲۳ـ دلو :

نماینده کشور های عضو بازارمشترك اعلام کرد آماده هستند درباره موافقت نامه های جهانی به شمول موافقه روی تشکیل ذخایر اضطراری برای بعضی مواد تولیدی مذاکره کنند .

۲۵ـ دلو :

پارتیزانهای اریتیریا درحدود یك هزارنفر اززندانیان سیاسی خودرا از محابس حکومت حبشه باقوه قهریه رهاکردند .

۲٦ـ دلو :

حکومت نظامی حبشه پیشنهاد جعفرالنمیری رئیس جمهور سودان رابرای قایم کردن یك متارکه فوری درایالت‌جنگ‌زدهٔ اریتریا قبول نموده است .

۲٦ـ دلو :

روزنامه الاهرام چاپ قاهره نوشته که

مقامات امنیتی مصریك توطئه ضد دو لتــــی افراطیون دست راستی رادرهم شکسته است.

۲۶ـ دلو :

سرجولیان هکسلی دانشمند وبیالوژیســت معروف انگلیسی‌که اولین مدیر عمومی موسسه یونسکو بود دریك شفاخانه لندن درگذشت .

۲۷ـ دلو :

اتحاد شوروی باردیگر مخالفت خود رابا اقدام هفته گذشته ترکهای قبرس برای اعلام یك دولت خودمختار درشمال آن جزیره ابرار نموده وجزئیات این مخالفت خودرا نشر یح نموده است .

۲۷ـ دلو :

لو نیدبر یژنیف رهبرحزب کمونیست اتحاد شوروی موافقه نموده است تادعوت حکو مت انگلستان رابرای مسافرت به آنکشور قبــول نماید .

۲۸ـ دلو :

نیرو های هواخواه نورودوم سهانوك رئیس حکومت اتحاد ملی کمبودیا قوای شماره هفتم مربوط اردوی رژیم جنرال لون نــــول را از مواضع شان درهفت میلی شمال غرب شهــر پنوم پن عقب راندند .

۲۸ـ دلو :

درپیکنگ مذاکرات رسمی بین هیات هــای چین وشوروی راجع به‌اختلافات سرحدی شان بعدازیك وقفه ششماهه آغاز گردید .

۲۹ـ دلو :

اردوی بیکاران درجاپان تاپایان ماه دسمبر گذشته به هشت صدوسی هزارنفر حســا ب شده‌است .

٤ـ حوت :

موسسه مقاطعه عربی که درقاهره مذاکرات خودرا آغاز نموده قراراست رفع مقاطعه بــا شصت کمپنی خارجی راکه گفته اند که‌معاملات خودرا بااسرائیل قطع کرده اند مورد بحــث قرار دهد .

٤ـ حوت :

آژانس خبررسانی چین اطلاع میدهد کـــه عساکر حکومت اتحادملی کمبودیا تقریبا تمام قسمت های سفلای دریای میکانگ راازسیگون تاپنوم پن تحت کنترول خوددارند .

٥ـ حوت :

نیکولای بولگانین یکی ازصدراعظمان سابق اتحاد شوروی درمسکو درگذشت .

٥ـ حوت :

شیخ مجیب الرحمن رئیس جمهوربنگله‌دیش تشکیل تنهاحزب مجاز درآن کشور رابه نام «کریشاك شرامیك عوامی لیگ» اعلام نمودکه خودش دررأس این حزب جدید قرار دارد . تمام احزاب سیاسی دربنگله دیش به‌شمول حزب سابق عوامی لیگ غیرقانونی میباشد .

٥ـ حوت :

درحالیکه ممنوعیت ده ساله ارسال اسلحه امریکایی به پاکستان رسما خاتمه یافته اعلام شد دولت هندوستان امروز بالحن شدیدی به امریکا احتجاج کرد .

نطاق وزارت خارجه امریکاگفت : یکی از دلایل این تصمیم امریکا لزوم حفظ ثبات در منطقه میباشد اما ام،پی،کال، سفیر هند در

امریکا حکومت ایالت متحده راملزم ساخت‌که درگذشته ازپاکستان طرفداری میکرده است .

وهمچنان ازراه فروش اسلحه میخواهـــد برای خودنفوذ سیاسی کسب کند .

دردهلی جدید سعوارن سنگ وزیر دفــاع هند مصروف مذاکره باانددری گریچکو وزیر دفاع اتحاد شوروی میباشد .

بقول اتحادیه مطبوعاتی هند موضوع دادن اسلحه امریکا به پاکستان یکی ازموضوعات این مذاکرات خواهد بود .

گریچکو اخیرا بامارشال‌گوزشکوف قوماندان اعلی قوای بحری شوروی وعده‌ای دیگر از شخصیت های نظامی آنکشور وارد هند شده است .

درپایان مذاکرات آنها اعلامیه ای منتشــر نشده است اماخبرنگاران میگویدکه هندوستان ازشوروی تقاضای اسلحه بیشتر خواهندکرد.

٦ـ حوت :

هیات روسای پوهنتون اکسفورد انگلستان باردیگر پیشنهاد اعطای دوکتورای حقوق‌مدنی رابه ذوالفقار علی بوتو صدراعظم پاکستا ن رد کرد .

هیات روسای این پوهنتون گفتند بوتواین گفته های شورای اکادمیك پوهنتون اکسفورد راکه بوتو درکشتار های دستجمعی در بنگله دیش نقش داشته است نتوانست تردید کند.

مقامات پوهنتون اکسفورد پیشنهاد اعطای دوکتورای افتخاری حقوق مدنی رااخیرا باردیگر به شورای روسای پوهنتون پیش کرده بود.

ولی اینبار حاشیه آرای مخالف مقابل این پیشنهاد بیشتر بود .

٧ـ حوت :

روزنامه ازوستیا اورگان نشراتی حکـومت اتحاد شوروی نوشت رفع محدودیت ارسال اسلحه‌امریکایی به‌پاکستان جزیی‌ازستراتیژی عمومی است‌که منظور ازآن ادامه وتقویـــت موجودیت امریکایی درآسیای جنوبی ومنطقهٔ بحرهند است .

روزنامه گفت: هدف ازتصمیم ایالات متحده برای احیای مجدد فروش اسلحه به پاکستان نتایج وخیم درنیم قاره بجا خواهد گذاشت .

٧ـ حوت :

چندین عضو پارلمان از داکتر چـــاوان درخواست نمودندتاسفر مجوزه خودرابه امریکا فسخ کند وحتی یکی ازاعضای پارلمان تقاضا کردکه هند باید خریداری غلات رااز ایالات متحده موقوف نماید .

دراین جلسه پارلمان چاوان گفت: تصمیم رفع ممنوعیت ارسال اسلحه به پاکستان با ایجاد یك حالت جدیدجنگ طلبی در مغــز سیاستمداران پاکستان هم زمان میباشد .

چاوان گفت : بااتخاذ این تصمیم به‌نظر میرسدکه پالیسی مبارزان این کشور بزرگ یعنی امریکا هنوزباین فکر معتقد میباشند که پاکستان وهند وستان رااز‌نظر قدرت نظامی باهم مساوی سازند واین سیاستی است که درنیم قاره بدون تشنج پیش نخواهد رفت .

٧ ـ حوت :

اندراگاندی صدراعظم هند ضمن افتتـــاح جلسات سالانه کمیسیون اقتصادی واجتماعی

ملل متحد برای آسیاوحوزه باسیفیك ازکشور های پیشرفته وبانفوذ جهان تقاضا کرد تادر غنایم ودانش تخنیکی خودممالك فقیر راشریك سازند .

۹- حوت :

مجلس سنای ایالات متحده امریکا رأی‌داد که تمام کمك های خارجی پولی آنکشورموقتاً قطع گردد .

۱۰- حوت :

درپاریس یك کنفرانس بین المللی بـــه مناسبت بزرگداشت سال بین المللی زن به اشتراك دوهزارنفر نفراز زنان کشور هـــای مختلفه بابیانات ژستکاردستن رئیس جمهـور فرانسه آغاز گردید .

۱۱ - حوت :

در ایران تمام احزاب سیاسی توسط پادشاه ایران منحل ودرعوض آنها سیستم یك حزبی بااعلام یك حزب جدید بنام (رستاخیز ملی) رویکار آمده استت .

۱۲- حوت :

طیارهٔ لوفت هانزا ی المانی که حامل پنج زندانی رهاشده گنگ تروریستی(بادرـمین هوف) وهر البرت بناروال سابق شهربرلین غربی بودبعداز هفت‌سا عت گردش بر فـراز پایتخت های عربی بالاخره درعدن مر کـــز جمهوریت دیمو کراتیك مردم یمن‌فرودآمد. فـرود آمد.

۱۲- حو ت :

کنفرانس سران کشور های عضو موسسه صادر کننده پطرول درالجزایر افتتا ح‌شد.

۱۳- حوت :

حکومت نظامی حبشه باملغاکردن تمـــام مالکیت های عمده اراضی اقدام دیگری در جهت تطبیق پروگرام های سو سیا لیستی خود برداشت.

۱۳- حوت : *

ایالات متحده قرار دادی رابا ایران‌امضاء کردکه بقول‌داکتر کیسنجر بزرگترین قراردادی است که تاکنون امریکا بایك کشور خارجی عقد نموده است .

۱٤-حوت :

نیروهای اسرائیلـــی‌بر هوتلی که شش کماندوی فلسطینی بیش ازچهل نفر راگروگان گرفته بودند حمله برده ودرنتیجه تراژیـدی المناکی را ایجاد کردند.

۱۷-حوت :

مقامات عراقی طی اعلامیه‌ای فرمان عفـــو عمومی رابه مخالفان کردی که‌چند سالی است برای خود مختاری می جگند اعلام‌داشت.

۱۸- حوت :

درکمبودیا حملات راکت درمیدان هوا یـی پنوم پن ادامه دارد راپور جنگهای شدیـــد بین نیروهای انقـلابی حکومت متحده ملی و قوای طرفدار لون نول در اطراف‌شهر جریان دارد.

۱۸- حوت :

طبـق اطلاعات موثق ازکراچی اخیراگریلا های مسلح سندی به یکی ازنمایندگی‌هـای حبیب بانك درکراچی حمله کرده وهمه‌دا رایی

نقدی آنرا بەغنیمت بردەاند.

خبردیگر حاکیست کەشخصی بنام محـمد یاسین حین انفجار یك‌بم درکراچی دستگیر شده مربوط به حـزب مردم بو تـو میباشد.

۱۹- حوت:

دکتور هنری کیسنجر وزیر خار جەایالات متحده امریکا بـه حکو مت اسرا ئـیل اخطار داد که دادن بعضی امتیازات ازطرف تل ابیب به سوریه یك شرط قبلی ضروری برای توافـق موقتی بجمهوریت عـر بـی مصر میباشد.

۲۰-حوت :

باحصول موافقهٔ روی ادامهٔ عضو یـت انگلستان دربازار مشترك اروپای غربی کـه صورت گرفت اکنون مرحلهٔ بعدی عبارت از دایر ساختن یك ریفرندم عمومی درسر تاسر بریتانیا درینمورد میباشد.

۲۰- حوت :

درواشنگتن مبازره سیاسی در مـو رد موضوع‌دادن کمك‌های نظامی‌امریکا به‌کمبودیا بافیصله کمیته فرعی مجلس سنا اکنون وارد مرحله جدیدی گردیده‌است.

کمیته فرعی مذکور فیصله کرد تا کمـك نظامی به‌کمبودیا داده شود.

۲۱-حوت :

طبق یك خبر فرانسپرس اکنون درپنوم‌پن افشا شده است که قوماندان های طرفدار لون نول قبل از آنکه این شهر درمحاصره بیفتد دچار یك اشتباه نظامی‌شدند.

خبر عـلاوه میکند اشتباه مذکور سبب شده است تا پایتخت درمحاصرهٔ نروها ی قوای متحده ملی بیفتد.

اطلاعات میرساند که اردوی لون نول در نقاط مختلفهٔ آنکشور عساکر ذخیره و محافظ دارد.

قبـلا چنین تجویز شده بود که‌این واحدها رابرای دفاع ازپنوم پن‌درین شهر فراخوانند تامدافعان راتقویت نماید ولی این تجو یـز ازطرف قوماندان های نظامی پذیرفته نشدو واحد های ذخیره ومحافظ در نقاط مختلفهٔاین کشور عاطل ودست نخورده باقی مانـده و نیروهای انقلابی پنوم‌پـن را محـا صره کردند.

اکنون که‌مرکز قوماندانی پنوم‌پن متوجـه اشتباه خودشده است دیگر نمیتواند ایـن واحد ها رابه پنوم‌پن منتقل کند و یا حتی دستور بدهدتااز مدافـع‌وسنگر های خودخارج شوند.

۲۱-حوت :

شورای امنیت موسسه ملل‌متحد بعد از چندین جلسه بحث ومذاکره سر انجام برای حل مساله قبرس فیصله نامه صا درکرد.

۲۱ -حوت :

درکنفرانس موسسه انکشاف صنا عتـی ملل متحد که‌در شهر لیما مـر کز کشور پیرو جریان دارد رئیس جمهور پیرو خواهان اختتام نفوذ وتسلط اقتصادی ممالك صنعتی درجهان گردید.

۲٤-حوت :

وزرای مواد خوراکه وزراعت جهانی درروم

اعلام داشت ذخایر غذایی جهان هنوز بـه اندازه لازمه نبوده وتولیدات حبوبات جهانی خیلی کم میباشد ·

۲۵ـحوت:

دکتور هنری کیسنجر وزیر خارجه امریکا تصمیم گرفته تانظر به رویه ای که کابینـۀ اسرائیل درمقابل پیشنهاد های مصردرپیش گرفته بازدید خودرا در اسرائیل تمدیـد بخشد·

۲۶ـحوت :

نماینده فلیپین در کنفرانس انـکشاف صنعتی موسسه مللمتحد ازکشور هایمربوطه مخصو صا کشور های صنعتی جهان تقا ضا نموده تامسؤلیت مؤسسات خصو صی راکهدر کشورهای روبه انکشاف مشغول فعالیـت میباشند بعهده بگیرند·

۲۶ـحوت :

ایران وعراق درباره حل اختلافاتسرحدی شان رسما بموافقه رسیدند·

۲۷ـ حوت :

شورای انقلابی پرتگال کهپسازکود تـای نافر جام اسپینو لا بتازگی تشکیل شد طی اعلامیه ای حزب دیمو کرات مسیـح را از شرکت در انتخاباتی که قرار است ماهآینده برای اولین بار دراین کشور برای انتخاب مجلس ایجاد قانون اساسی بر گزار میشود منع نمود · همچنان دوحزب راست افرا طـی وچپ افراطی نیز ازشرکت در انتخاباتمحروم شدهاند·

۲۷ـ حوت :

طبق گزارشی کهاز مقرسازمان ملل متحد رسیده است· کورتوالد هایم سرمنشی آ ن موسسه طی ۲٤ ساعت گذشته برای بارسوم باکلیریدس رهبر یونانیهای قبرس مـذ اکره نموده وسعی کرده است مگـر تـاهنوز مطالب روشن وواضح بهنشر سپـر د هنشده است·

۲۸ـحوت:

مجلس سنای امریکا طی جلسه اخیرش مصارف بهارزش تقریبا چهار هزار مـلیون دالر درساحه کمك خارجی به تـصـو یب رساند·

۲۸ـحوت:

شورای انقـلابی لائوس پس از جلسه فوقالعاده ای کهدرمورد انتخابات ماه آینده آنکشور تشکیل داد بیان نمود که وقـت انتخابات راکه قرار بود روز ۲۵ـاپریل که مصادف باسالگرد انقلاب آنکشور می باشد برگزار شودبهتعویقانداخت ·

۲ـ حمل ۱۳۵٤ :

آخرین ماموریتصلح داکتر هنریکیسنجر وزیر خارجۀایالات متحدهدرشرقمیانه باشکست مواجه شده وخاتمه یافت·

خبر شکست وتعویق ماموریت صلـح کیسنجر درشرقمیانه بهصورت هـمزمان در واشنگتن وبیت المقدس نشر گردید واعلامیۀ قصر سفید امریکا گفت کهپس از الـتوا ی

این ماموریت دو هفته یی کیسنجر بواشنگتن بر میگردد تا بازئیس جمهور امریکااو ضاع رادر میان بگذارد.

۳ـ حمل :

نیروهای جنرال‌وانتیو درویتنام جنو بی اکنون درکوشش هستند تاشاهراهی را که درمنطقه دانانگ راباشهر محاصره شده‌هوی وصل میکند دوباره بازکنند.

شهر هوی مطابق آخرین اخبار تحت‌حملات شدید راکت وتوپخانه نیروهای انقلابی‌حکومت موقت قراردارد.

نیروهای جنرال وانتیو در منطقه جنـــوب هوی وشمال شهر دانانگ مستقر می باشد وبه آنها فرمان داده‌شده تابه هر قیمتی که باشد این راه رادوباره‌بگشایند.

ارتباط هوی باخارج بعداز آنکه یك پـل در امتداد سرك هوی ودانانگ منفجرساخته شد قطع گردید.

درجنوب این شهر نیرو های انقلابـــی پیشرفت های بزرگی در ارتفاعات مر کـزی حاصل کرده اند واکنون تمام قشون جنرا ل وانتیو ازین منطقه بیرون کشید هشـــد ه ونیروهای حکومت مو قت پیشرفت خودرا به سوی مناطق ساحلی ادامه میدهند.

۳ـ حمل :

طیارات امریکایی که مورد حمله را کـت عساکر حکومت اتحادملی قرار گر فتندازمیدان هوایی پو چنتونگ خارج گردیده و معلـــوم نیست چه‌وقت پرواز های خود رابرای انتقال مواد حیاتی باین شهر محاصره شده ازسر خواهند گرفت.

۵ـ حمل :

رادیو ریاض گفت ملك فیصل که۶۹سال داشت طی مراسم پذیرفتن مهمانان درمجلس که‌بمناسبت بزر گداشت میلاد حضر ت‌رسول

که‌بمناسبت بزرگداشت میـلاد حضرت رسول

اکرم(ص) برپاشده بود توسط برادرزاده اش بوقتل رسید.

۶ـ حمل :

دونفر کماندویی که‌در فرانسه محبوس‌بودند دربدل رهایی سفیر فرانسه که‌در صومـال گروگان گرفته شده بود رها گردید ه و از فرانسه عزیمت نموده‌اند.

۶ـ حمل :

درویتنام جنوبی مرکز سابق امپرا طوری سابق ویتنام یعنی شهر هوی بدست‌نیروهای انقلابی حکومت موقت سقوط کرده و بیـر ق انقـلا بیون برفرازشهر به ا هتـــز ا ز درآمد.

قرار اخبار بوسیله تعدادی ازقشون جنرال وانتیو که‌مدافع این شهـــر بودند بصورت

کروهی دستگیر واسیرگردید ند.

۹-حمل :

شهر بزرگ بندری دانانگ که دومین ولایت ویتنام جنوبی ازنظر وسعت می‌باشد بدست نیروهای انقلابی حکومت موقت سقوط کرد.

باین ترتیب تمام‌ولایات‌شمالی‌ومرکزی‌اکنون ازدست تسلط دیکتاتور سیگون خارج کرده شد. نیرو های انقلابی تهاجم بردانانگ را آغاز کردند وپس ازنبردشدید نیروهای جنرال وانتیوراباشکستی که‌در بیست سال گذشته سابقه نداشته مواجه‌ساختند.

۱۰-حمل :

سلیمان دیمر یل صدراعظم منتخب ترکیه لست اعضای کابینه جدید خودرا که فخری کوروترك رئیس جمهور آنکشور تقدیم‌نمود.

دیمیریل که‌رئیس حزب عدالت ترکیه می‌باشد یك حکومت ائتلافی رارهبری‌خواهد کردکه اکنون ۲۲۷کرسی ازجمله ٤٥٠ چوکی پارلمان رادراختیاردارد.

۱۰-حمل :

مارشال لون‌نو ل رئیس جمهور کمبودیا امروز ازآن کشورخارج گردید.

کوکرت‌پراموج صدراعظم تایلندبخبرنگاران دربنکاك اعلام کردکه لون نول درپایگاه‌هوایی تاپاو واقع در خلیج تایلند واردگردید.

صدراعظم تایلند گفت حکومت وی هنوز تقاضایی برای اقامت لون نول در تایلند دریافت‌نکرده است ولون‌نول صرف درراه‌سفر به‌اندونیزیا وارد تایلند شد.

قبلا اعلان شده‌بود که ممکن است‌لون‌نول همراه باخانواده خود در جاپان یاایالات‌متحده اقامت دایمی اختیار کند.

۱۱-حمل:

شهرمهم دیگر ساحل ویتنام جنوبی کیو نگ یانگ) بدست نیروهای حکومت موقت انقلابی سقوط کرده‌ومدافعان طرفدار جنرال وانتیوبدون مقاومت آنرا رهاکردند.

این‌شهر در۲۲۰ کیلومتری شمال شر ق دانانگ قرار داشته وجمعیت آن قبلا در اثر هجوم‌سیل محاجرین‌دوچندشده‌است.

کدام اعلامیه رسمی درمورد سقوط این شهر نشرنشده‌امامنابع نظامی گفته درشهر (کیونگ یانگ) قوماندانها ی قوای انقلابی ازهم پاشیدگی نظم وهرج‌ومرجی قبلا درشهر افتاده بود استفاده کردند .مورال قوال جنرال وانتیو کاملا خراب شده بود.

نماینده بی‌بی‌سی از سیگون خبرداد در حدود یکصد هزار مهاجر باین‌شهرر و ی آورده است،درجنوب درشهر (میاگو) اخباری میرسد مبنی براینکه چوروچپاول وبی‌نظمی عمومی رونماگردیده‌است.

۱۲ -حمل :

پس از آنکه حکومت هند حکومت اتحاد ملی کمبودیا را بصورت دیژوری بر سمیت شناخت از هیات نمایندگی رژیم لون نول‌در دهلی جدید تقاضاکردتاهر چه‌زود ترنمایندگی مذکور را مسدود نماید .

۱۲ـ حمل :

صدرا عظم ویتنا مجنوبی تران کیم خیم‌در حالیکه عقب نشینی های نظامی اردوی مسلح جنرال وانتیو کماکان ادامه دارد استعفا خودرا به رئیس جمهور پیش کرد .

منابع مطلع در سیگون گفتند که بلافاصله وانتیو این استعفا را قبول نمود .

۱۲ـ حمل :

جمهوریت عربی مصر رسما از اتحادشوروی وبالات متحده تقاضا کرد تا کنفرانس صلح ژینورا که این دوکشور سربراه سازان می باشند دو باره دایرنماید.

۱۲ـ حمل:

حکومت اتحاد شوروی حمایت کامل خود را از افریقای آزاد علیه پلانهای تبعیضی ابراز داشته است .

۱۳ـ حمل :

هجوم نیرو های حکومت انقلابی مؤ قت در ویتنام جنوبی ادامه درداد اطلاع واصله رسید که نیرو های مذکور پس از گذشتن از باریکهٔ سواحل جنوبی وسرازیر شدن از فلات مرکزی پیشروی خودرا بسوی سیگون آغاز کرده‌اند.

نیرو های حکومت موقت برای حمله بر سیگون پنجاه هزار عسکر در شرق ـ غرب وشمال سیگون آماده کرده است .

۱۳ـ حمل :

نلسن راکفیلر معاون ریاست جمهوری ایالات متحده در بارهٔ اوضاع ویتنام گفت برای متوقف ساختن جنگ ویتنام اینک‌واقعا دیر شده است .

۱۳ـ حمل :

نطاق وزارت دفاع امریکا گفت در حدود هفتصد نفر ازافراد بحری این کشور ازاوکینا وابه آب های ویتنام جنوبی فرستاده شده‌اند تادرامر تخلیه مهاجرین که اکثرا سربازان فراری قوای وانتیو میباشد نظم رابر قرار نمایند.

۱۵ـ حمل:

جرالد فورد رئیس جمهور ایالات متحده گفت وی‌از صلاحیت خود برای استفاده از قوای ایالات متحده برای حفظ حیات امریکایی هادرویتنام جنوبی‌در صورت لزوم کارخواهد گرفت .

وی‌در یک‌کنفرانس مطبوعاتی در سان‌دیگو گفت که‌به فیصله کانگرس که صلاحیت رئیس جمهور رادراستفاده از عساکر امریکایی درجنگ های خارجی محدود میسازد کاملا متابعت دارد .

کانگرس فیصله کرده بود که رئیس جمهور نمیتواند اضافه‌از شصت‌روزنیروهای امریکایی رادر مناطق جنگی خارج‌از آنکشور بدون تصویب کانگرس مورد استفاده قرار بدهد.

فورد گفت‌همچنان به‌فیصله دیگر کانگرس دایر براینکه رئیس جمهور امریکا قوای این کشور رادر منطقه هند چین استعمال نکند . احترا مدارد .

فورد گفت ما پلان های آماده شده اضطراری در دست داریم تا در صورت خطر بتوانیم امریکایی ها را از ویتنام جنوبی بیرون بکشیم .

۱۵ـ حمل :

انتقال مهاجرین ویتنامی که اکثرا سربازان فراری رژیم سیگون میباشند توسط طیارات امریکایی با وصف سقوط یك طیاره حامل اطفال که طی آن ۲٤۳ طفل هلاك گردید ادامه خواهد یافت ·

۱٦ـ حمل :

نماینده رویتر از اسلام آباد اطلاع داده است که مجلس سنای پاکستان اخیرا یك لایحه پیشنهادی حکومت را به تصویب رسانید که مطابق به آن حکومت صلاحیت حاصل میکند تادر پښتونستان قبایل را بصورت دسته جمعی مورد مجازات قرار

در جلسه سنا هنگام تصویب این لایحه جز اعضای حزب پیپلز یعنی حزب بوتو اعضای سایر احزاب شرکت نداشتند · احزاب مخالف بعنوان اعتراض علیه انحلال حزب عوامی ملی وحبس رهبران آن با جلسات مجلس سنا مقاطعه کرده اند ·

۱٦ـ حمل :

جنرال لیسمو چیانگای شك بدون آنکه به قول یك خبرنگار انگلیسی خواب های وی برای باز گشت مجدد به سر زمین اصلی چین تحقق یابد به عمر ۸۷ سالگی در گذشت ·

۱٦ـ حمل :

منابع مصری اظهار میدارند که حکومت اتحاد شوروی از تقاضای مصر برای انعقاد مجدد کنفرانس صلح شرق میانه در ژنیو حمایت نموده ولی متذکر شده که باید قبل از انعقاد این کنفرانس مشوره هایی درین زمینه صورت بگیرد ·

۱۷ـ حمل :

ایالات متحده هر چه بیشتر قوای بحری خود رادر آبهای ویتنام افزایش میدهد ·وقرار نوشته یك خبرنگار اکنون کم و بیش یك فرقه بحری در تونکین تشکیل شده است ·

یك جهاز بزرگ نظامی دیگر که یك طیاره بردار است همراه با سه مخرب وشش کشتی اسکورت وملاحان یك فرقه قوای بحری وارد خلیج تونگین گردید ·

اینها علاوه بر سه کشتی طیاره بردار دیگر میباشند که قبلا به این منطقه آمده اند درجمله این کشتی ها ی طیایه بردار کشتی معروف (انتر پرایز) نیز شاملست که با قوت اتم حر کت می کند ودرحدودسه صدطیاره هلیکوپتر بر داشت کرده میتواند تنها درین کشتی دو هزار نفر از افراد بحری مستقر هستند·

۱۷ـ حمل :

تمام محبوسین سیاسی عربستان سعود ی و همه کسانیکه محکوم به ارتکاب جرا یم سیاسی بودند اما روش بهتری اتخاذ نموده بودند در یك فرمان عفو عمومی که از طرف ملك خالدشاه جدید آنکشور صادر شد رها گردیدند ·

۱۰ حمل :

هندوستان به کنفرا نس خلع سلاح ژنیو گفت که تکنالوژی ذروی نباید به عدهٔ محدودی از کشور صرف بدلیل اینکه از آن بم ذروی

ساخته میشود منحصر ومحدود باقی بماند .

۲۰- حمل :

اخباری که‌از کراچی رسیده حاکیست که بیش از پنجاه هزار معلم مکاتب مختلف ایالت سند به اعتصاب عمومی دست زده از حکومت مطالبه کرده اند که نظر به تاثیرات ناگوار که درائر بحران وضع اقتصادی پاکستان وبلند رفتن قیم برحیات ایشان وارد آورده باید حکومت بایشان کمکهای کوپراتیف وتعاونی نموده واز بیمه صحی ودیگر تامینات اجتماعی محروم بوده اند نیز مستفید گردند. در اثر این اعتصابات وبسته شدن مکاتب‌در حدود یك ملیون وششصد هزار شاگرد از تعقیب دروس محروم شده اند.

شاگردان معارف در حیدر آباد باوجود انفاذ ماده ۱٤٤ که اجتماع بیش از پنج نفر را ممنوع قرارداده‌بطر فداری از مطالبات معلمین خود به‌تظاهرات وسیع پرداخته وطی آن علیه سیاست جابرانه و استبدادی حکومت شعارمی دادند .همچنان سه صد انجمن مکاتب ایالت سند با اظهار پشتیبانی از خواهشات معلمین اعلام داشته اندتا وقتیکه حکومت‌همه مطالبات معلمین را قبول نکند اعتصا بات دوام خواهد کرد .

گفته میشود که حکومت پاکستان از قبولی مطالبات معلمین امتناع ورزیده واظهار داشته است که پذیرفتن مطالبات مربوط به ازدیاد معاشات و توسعه تامینات اجتماعی حکومت ایالتی را که با بحرانات شدید مالی مواجه است ورشکست خواهد ساخت .

۲۰ -حمل :

مجلس پارلمان انگلستان در یك رای‌گیری پر هیجان به طرفداری از دوام عضویت انگلستان دربازار مشترك رای‌داد امادر مقابل انشقاق عمیقی بداخل حزب کارکر به وجود آمد وهرا لدویلسن یکی از وزراء کابینه خود را بر طرف کرد .

۲۰ حمل :

حکومت‌جاپان پلان‌وزارت خارجه آنکشوررا در بارهٔ تادیه تقریبا ده ملیون دالر بحیث کمک اضطراری به مهاجرین ویتنام جنوبی تصویب کرده است .

۲۰ -حمل :

یك ستاره دنباله دار جدیدتوسط دانشمندان نجومی اتحاد شوروی در رصدخانه‌بزرگی‌یمیا کشف گردیده است .

رادیو مسکو گفت نام این ستاره را رصد خانه مذکور (۱۹۷۵) گذاشته است .

۲۲- حمل :

حکومت انگلستان تقاضای لیبیا را برای فروش مقدار بزرگ اسلحه معادل یکهزار ملیون پوند سترلنگ رد کرده است .

۲۲- حمل :

طبق آخرین خبر رسیده سکام خوی‌کفیل ریاست جمهوری کمبودیا که بعد از رفتن لون‌نول جا نشین وی بود از آنکشور فرار کرد .

قرار سکام خوی بعد از آنکه طیارات‌قوای هوائی امریکا به‌پنوم‌پن به پرواز در آمدند توسط اولین هیلیکوپتر از پنوم پن‌فرارکرد.

اضافه از سی طیاره جنگی امریکا وارد صحنه شده امریکا ها آن اتباعی را که میخواستند خارج شوند برداشت.

۲۲ـ حمل :

مامورین حکومت انگلستان نسبت اعلام اخیر جرالد فورد رئیس جمهور امریکا راجع بـــه اینکه وی شخصا در کنفرانس سران کشور های عضو پیمان ناتو شرکت خواهد کـــرد حسن استقبال کردند ٠

۲۳ـ حمل :

حکومت فرانسه اولین کشور غربی بود که حکومت متحدۀ ملی انقلابی کمبودیا رابرهبری نورودم سهانوك برسمیت شناخت ٠

۲٤ ـحمل :

آژانس کیودوی جاپان طی خبری که رادیو جاپان نیز آنرا برود کاست کرد گفت نیرو های (خمر سرخ) مربوط حکومت متحده ملی کمبودیا امروز بالاخره داخل آن شهر شـــده و جنگهای شدید یدر شهر جریان دارد ٠

۲٤ ـ حمل :

اطلاعات واصله از کراچی مشعر است که کارگران بندر آهن آنشهر علیه حـکومـت پاکستان به اعتصاب عمومی پرداخته اندکه در نتیجۀ آن تخلیه وبار بندی کشتی هاورفت وآمد خطوط آهن بین کراچی ونقاط دیگرمتوقف شده است ٠

پولیس برای متفرق ساختن مظاهره کنندگان از گاز اشك آور ولت وکوب کار گرفته یك عدۀ زیاد کارگران را بجرم تخلف از ماده۱٤٤ توقیف نموده است ٠

خبر های دیگر حاکیست که شاگـــر دان مکاتب به طرفداری از مطالبات پنجاه هـــزار معلم که اعتصاب نموده اندبه تشکیل اجتماعات پرداخته علیه حکومت شعار میدادند ٠

۲٤ ـحمل :

اردوی چاد طی یك کودتای نظامی دیروز زمام امور را درین کشور افریقای مرکـــزی بدست گرفت ٠

۲٥ ـحمل :

رادیو نیرو های (خمر سرخ) مـربوط حکومت متحدۀ ملی کمبودیا مدعی شدند کـه اکنون میدان هوائی بین المللی پوچینتا نگ راتصرف کرده و کنترول میکنند ٠

هنوز اخبار مربوط به اوضاع شهر محاصره شده پنوم پن مغشوش است ٠

یك را پور رسیده که توسط نماینـــــده آژانس رویتر در بنکاك نگاشته شده میگوید قوای حکومت کمبودیا راه بین پنوم پـــــن و پوچینتانگ را باز کرده اند ٠

۲٥ ـحمل :

در ویتنام جنوبی که جنگ هنوز ادامه دارد در محاذ سیاسی حرکتی صورت گرفته وکابینه جدیدی در سیگون ظاهر گشته است ٠

۲٦ـ حمل :

ممدوح سالم که دوروزقبل ازطرف انورالسادات مامور تشکیل حکومت گردید کابینه جدید ی تشکیل کرد ٠ در کابینه جدید فهمی بحیث وزیر خارجه وجماسی بحیث وزیر دفاع باقـی مانده اند ٠

در کابینه جدید سی و پنج‌وزیر شامل‌بوده سه معاون صدرا عظم باممدوح سالم همکاری خواهند کرد کابینه جدید امروز حلف وفاداری یاد کرد ۰

۲۷ـ حمل :

کمیته مناسبات خارجی مجلس سنای ایالات متحده بالاخره معادل دو صد ملیون دالر کمك اضافی را (ولی صرف برای کمکهای‌بشری) برای ویتنام جنوبی تصویب کرد ۰

۲۶ـ حمل :

تعدادی از اعضای غیر نظامی حـزب بعـث که حزب بر سر اقتدار سوریه میبا شد به جرم زیر با گذاشتن دسپلین حزبی دستگیر گردیدند ۰

۲۶ـ حمل :

داکتر راداکرشنان یکی از رؤسای‌جمهور سابق هند . درمدارس درگذشت.

راد اکرشنان (۸۶) ساله بود واز هشت‌ماه باینطرف مریض وبستری بوده است ۰

۲۷ ـ حمل :

رادیو مسکو گفت الکساندر شیلپین بنابر درخواست خودش از عضویت (پولیتبـورو) یعنی‌دفتر سیاسی‌کمیته مرکزی حزب‌کمونیست اتحاد شوروی بر کنار گردیده است ۰

رادیو گفت این فیصله درجلسهٔ عمومی کمیته مرکزی حزب کمونیست اتخاذ شد ۰

همچنان فیصله شد تا بیست و پنجمین کنگـره عمومی حزب بتاریخ ۲٤ فیبروری سال آینده دایر شود. آخرین‌کانگرس حزبی کانگرس۲٤ بودکه دراپریل ۱۹۷۱ دایر شده بود.

۲۷ـ حمل

پنوم‌پن در اثر یك حمله همه جانبه وقاطع که از هر جانب صورت گرفت سقوط کرد ۰

آخرین اخبار رسیده ازین شهر که تماسهای مخابراتی آن با خارج قطع شده میگویـــد از نیرو های فاتح استقبال گرمی بعمل آمد ۰

اوضاع در سایر نقاطی که در دست‌قوای حکومتی بوده است آرام است ۰

۳۰ـ حمل :

نیرو های حکومت موقت بندر (تان ریپ) آخرین بندری راکه در سواحل مرکزی هنوز بدست قوای رژیم سیگون بود اشغال کردند

قوماندان قوای رژیم وانتیو گفت درآخرین مرحله کشودن شهر مذکور از تانك وپیاده نظامی استفاده کردند ۰

۳۱ ـحمل :

ماوتسی تونگ رهبر حزبی جمهوریت‌مردم چین به صدرا عظم بلژیك گفته است کـــه چین مخالف دیتانت بین المللی نمیباشد فقط یك دیتانت واقعی میخواهد ۰

اول ثور :

استعفای وانتیو واظهار نظرهایی‌که در باره باره این رویداد بوجود آمده است ۰سایـــر مسایل جهان را تحت شعاع خود قرار داده است ۰

حکومت موقت انقـلابی ویتنام جنوبـــی استعفای وانتیو رایك نیرنگ سیاسی‌خوانده گفت که طراح آن حکومت امریکااست.

۲- ثور:

نیرو های جبهه آرادیبخش ملی جناح نظامی حکومت مؤقت انقلابی یك مرکز شهری دیگر ویتنام جنوبی را بتصرف در آوردند ۰

این شهر (هام‌تانگ) نام داشت در یکصد کیلو متری شرق سیگون قرار دارد ۰

۲ ثور :

سران مصر ـعربستان سعودی و سو ریه مذاکرات خود را درحالی در ریاض ادامه دادند که‌شایع شده‌یاسر عرفات‌رهبر مؤسسهٔ آزادی فلسطین نیز در این مذاکرات اشتراك خواهد نمود ۰

۳- ثور :

اندری گرومیکو وزیر خارجه اتحاد شوروی گفت : ا تحا د شو ر و ی آ ماده است به اسرائیل تضمینات محکمی برای ادامهٔ زندگی مستقل به داخل سرحدات آن بد هد بشرطیکه در مقابل اسرائیل قوای خود را از قلمرو های اشغال شده عربی بیرون بکشد۰

۵- ثور:

حکومت کانادا اعلام نموده که تصمیم گرفته تا حکومت اتحاد ملی کمبودیا را به رسمیت بشناسد ۰

۵- ثور:

مجلس سنای امریکا لایحهٔ مصالحتی‌را دربارهٔ تهیه ۳۲۷ ملیون دالر جهت کمك درراه انتقال اتباع امریکاواتباع ویتنام‌جنوبی ازسیگون وکمك های بشری به تصویب رسانیده است.

٦- ثور :

یك مامور عالیرتبه ملل متحده را که برای اداره کمك به مهاجرین فلسطین در لبنان کار میکرد در بیروت گشتند ۰

۸- ثور :

نیرو های جبهه آزادی بخش ملی ویتنام جنوبی دز خواست جنرال مین رئیس جمهور جدید سیگون را برای متارکهٔ فوری با حمله شدید راکت ،توپچی بر سیگون و میدان‌هوائی آن جواب گفتند ۰

ولی از همه مهمتر حوادث جدید آنست که برای اولین بار در ظرف دوسال گذشته دو نفر از افراد بحری ایالات متحده طی‌حمله شدید راکت وقوای توپچی برمیدان هوایی تان سان نات کشته شدند.

۱۰- ثور:

بعد ازاولین روز قیام حکومت مؤقت‌انقلابی شهر سیگون که بعداز ین بنام شهر (هوچی من) یاد می شود. درشهرآرام مملوازخوشی وصلح است برودکاست های‌رادیویی‌پیوسته پلانهای پروگرام های جدید وخط مشی‌دولت جدید را پخش میکند.

نام شهر دیروز تغییر داده شدوبه‌یادبود داکتر (هوچی من) موسس دولت ویتنام شمالی آغاز کننده مقاومت‌ضد استعماری (ویت مین) وبنیاد گذاری نیروی (اتحاد دو ویتنام) مسما گردید ۰

۱۰ ثور :

اطلاعات واصله از کراچی حا کیست که رهبران احزاب مخالف در ایالت سند سؤ قصد

علیه بشاغلی مفتی محمود کفیل رئیس اعضای احزاب مخالف در اسامبله ملی پاکستان را بهشدت تقبیح نمودند وآنرا دسیسهخطرناك حکومت بوتو خوانده اند. آنهاطی یكمصاحبه مطبوعاتی اظهار داشتند که بوتو موجود یت احزاب مخالف را که برای حصول حقوق حقه مردم مبارزه میکنند تحمل کرده نمیتواند و از این جهت توطئه هایقتل وقتال زعمای احزاب را چیده است رهبران احزاب مخالف بهحکومت بوتو اخطار داده اند که از تشدد و دسایس منصرف شود واگرنه کشور رابه خاكوخون خواهد کشانید .

۱۰ـ ثور :

کمیسیون جامعه اقتصادی اروپا از کشور های تولید کننده فولاد آن جامعه تقاضا کرد تولیدات خود را تازمان بیرون شدن صنایع از بحرانهای فعلی طور رضا کارانه تنظیم نماید .

۱۲ـ ثور:

قرار اطلاعات واصله از کویته در حدودسی نفر محصل مربوط پوهنځی های مختلفکویته به اتهام مظاهره علیه صدرا عظم پاکستا ن ذوالفقار علی بو تو هنگا م مسا فرت وی به این شهر توقیف شدهاند .

۱۲ ـ ثور :

نماینده بیبی سی از واشنگتن خبر میدهد اعضای کانگرس گفته اند مکاتیبی کهتاحال به آنها رسیده است علی الاکثر نشان میدهد که مردم ایالات متحده نسبت به ورود تعداد زیاد ویتنامی ها به امریکا کاملا مخالف میباشند. درعین حال نتیجه یك مراجعه بهآرایعامه نشان میدهد صرف یك فیصدی بسیار کوچك امریکائی ها طرفدارا سکان آنها در ایالات متحده میباشند .

۱٤ ـ ثور :

اضافه از یکهزار و پنجصد نفر از صاحب منصبان بحری و هوایی ویتنام جنوبی که در اثنای سقوط سیگون آنکشور را ترك نموده بودند ـ با کشتی های خود دو باره برگشتند وبانیروی های مسلح انقلابی پیوست گردیدند.

۱٤ـ ثور:

اتحاد شوروی حمایت خود را از تشکیل یك دولت فلسطینی در اعلامیه مشترکی که در پایان سفر یاسر عرفات رهبر موسسه آزادی فلسطین به مسکو انتشار یافت ابراز نموده است .

۱۵ـ ثور :

داکتر کورت والد هایم سرمنشیموسسهملل متحد به جهان اخطار داد که در حدود چهار صد ملیون انسان که نصف آنهااطفال هستند با گرسنگی و خطر فاقگی روبروهستند.

۱۵ـ ثور :

جرالد فورد رئیس جمهور امریکا از کانگرس تقاضا کرده است تا (۵۰۷) ملیون دالر رابرای تمویل حمل ونقل واسکان اضافه از ۱۲۵ هزار فراری ویتنامی تخصیص بدهد دین برون امر عملیات تخلیه امریکا در کمیته فرعی مجلس نمایند گان راجع به مهاجرین در امریکا میخواهند اقامت نمایند که از این سه نوع فقط (۵۵) هزار ویتنامی که مستقیما توسط ایالات متحده تخلیه کرده شده اندآزاد

خواهند بود تا در امریکا اقامت نمایند .

۱٦ ـ ثور :

کنفرانس سران ۳۲ کشور کامنو یلت در پایتخت کشور امریکا یی جمیکابا صدور یك اعلامیه مهم پایان یافت .

۱٦ـ ثور :

مقامات حکومت جدید در شهر هوچی مـن قرار اطلاع یك خبرنگار فرانسوی‌درصددتهیه وتدارك برگزاری مراسم پیروزی انقلاب که نشانهٔ بر گشت اوضاع بحال عادی می باشد بر آمدند اما تمام ارتباطات خبری بین این‌شهر وجهان خارج همان طور قطع شده باقی مانده است .

برود کاست های رادیو (گیا فونگ) از شهر هوچی من‌که درهانگکانگ ثبت شده‌حاکی از آنست که حکومت جدید تمام معلمیـــن و استادانی را که عضو اتحادیه وطنپر ستان ویتنام بوده اند دعوت بر یك مـلاقات بزرگ نموده است .

تا در مراسم پیروزی انقلاب شرکت کنند..

۱۷ـ ثور :

وزرای امور نفتی دول عضو مؤسسه کشور های صادر کنندهٔ «اوپك» تصمیم گـرفـته اند که از انعقاد کنفرانس مجوزهٔ خودکه‌قرار بود بتاریخ بیست وپنجم ثور انعقاد یابـد منصرف شده اند

گفته میشود که تقاضای مربوط به التوای این کنفرانس از طرف الجزایر بعمل آمده و قرار بود در آن راجع به امکان شروع مجدد کنفرانس باشرکت کشور های تولیدکننده‌و مصرف کنندهٔ نفت وبعضی از کشور های رو به انکشاف بحث شود .

۱۷ـ ثور:

امریکا و شوروی موافقت کردند مذا کرات مربوط به محدود کردن اسلحه سترا تیژیك ذروی را در ژنیو تاماه جون آینده به‌تعویق اندازند.

۱۷ـ ثور:

بقول رادیو صدای امریکا حکومت حـبشه شش نفر دیگر را که متهم به فعالیت ها ی خرابکاری در آنکشور بودند اعدام کرد .

۱۹ـ ثور:

بعد از تسلیم رژیم های پنوم‌پن و رژیم سیگون برای اولین بار در ظرف دوسال که از تشکیل حکومت ائتـلا فی لاوس می گذرد این کشور مجدد ا دستخوش آشوب سیاسی و بحران اقتصادی شده است .

۱۹ ـ ثور :

درلاؤس‌اعلام شد که سه‌وزیر دست‌راستی‌در کابینه ائتــلافی شاهزاده سوانا فومار هبر بی طرف لاوس از وظایف شان متعاقب مظاهرات ضد امریکایی در وینتیان مرکز حکومـت‌و اداری لاوس استعفا دادند .

۱۹ـ ثور :

به سلسله بحران اقتصادی اروپا پوند استرلنگ در مارکیت های پولی بین المللی‌به نازلترین اندازه خود رسیده است .

۲۰ ـ ثور :

چهارده کشور عمدهٔ عربی موافقتنامه ای را امضاء کردند که بموجب آن یك موسسـه بین العربی برای تولید هر نوع اسلحه بـه

داخل جهان عرب بمیان خواهد آمد .

گولدن مارتین خبر نگار بی‌بی سی ازقاهره خبر میدهد موافقتنامه این پلان مهم رارؤسای دول مصر عربستان سعودی ،دولت متحدهٔ امارات عربی وقطر امضاء کردند .

مطابق شرائط این پیمان هریك ازاعضای این مؤسسهٔ جدید بصورت مساویانه‌درتمویل این موسسه اسلحه سازی سهم خواهند گرفت .

سرمایه ابتدائی آن‌یکهزار و چهار صد ملیون دالره بوده‌واین ترتیب هرکشورباید دوصد وشصت ملیون دالردرآن سهم بگیرند.

۲۰- ثور :

جك اندرسن ستون‌نویس معروف امریکایی افشاء کرد که نیرو های حکومت انقلابی ویتنام جنوبی (۲۱) تن طلا راکه نگوین وانتیو رئیس جمهور سابق هنگام فرار از قدر ت درخفا گذاشته بود بدست آورده اند.

اندرسن نوشته است این طلا ها که دو صد ملیون دالر ارزش داشت بحیث یك رافعه سیاسی در مذاکره ای که تران وان مین با کمونیست ها انجام داد مورد استفاده قرار گرفت .

۲۱- ثور :

جامعهٔ عرب از بازار مشترك اروپای غربی رسماً تقاضا نموده است تا راجع به یك قرار داد مهم تجارتی که بین بازار مشترك‌و اسرائیل امضاء شده توضیحات بدهد .

موافقتنامه در بروسل امضاء گردید و مطابق آن‌شصت فیصد محصول ومالیه گمرکی مواد صنعتی ساخت اسرا ئیل بداخل بازار کاهش یافته وتاچند سال دیگر تمام‌صادرات اسرائیل در بازار مشترك از محصول معاف خواهد بود .

جامعه عرب در حال حاضر قبل ازهر اقدام خواهان کسب تفصیلات ومعلومات در باره جزئیات این موافقتنامه شده است ـ زیرا این موافقتنامه مذاکرات آینده بین کشور های عربی وبازار مشترك را تحت تاثیر قرارخواهد داد .

۲۱- ثور :

اسرائیل میتواند کم وبیش‌تا یکسال دیگر اسلحه ذروی تولید کند ویا اینکه قبلاوسایل ذروی آزمایش نشده دردست داشته است .

۲۲ ـ ثور :

اکنون افشاء شده است که درست قبل از سقوط سیگون حکومت جانشین نگوین وانتیو باری تلاش کرد تا چهل ملیون دالر سهمیه ویتنام جنوبی را از صندوق وجهی بین المللی بیرون بکشد .

۲۲- ثور :

حکومت جدید کمبودیا وتایلند یك هفته مهلت داد تا سرحد خود را در ناحیهٔ ولایت وترانگ یك کیلو متر عقب تر ببرد.

رادیو پنوم‌پن گفت : اگر تایلند خط سرحدی خود را تا هفته آینده یك کیلو متر عقب‌نبرد نیروی مسلح کمبودیا خود را مجاز میداندتا اقدام لازم را بعمل آورد ومنطقهٔ مورد نزاع راتصرف کندگزارشهای‌رسیده‌ازسرحد کمبودیا وتایلند حکایت ازتمر کز نیروهای‌خمرسرخ

دارد ·

این انکشاف جدید در وضع هند چین‌مانع آن میشود تا تایلند از راه بهبود مناسبات با رژیم های جدید در همسایگی خود خطر جنگ در سرزمین خود را از میان بردارد ·

۲۳ ـ ثور :

گریلا های افریقائی که برای آزادی صحرای هسپانوی‌می جنگیند پنج پست نظامی‌سربازان هسپانیا را اشغال کرده‌اند ·

۲۳ ـ ثور :

سوریه دفتر تجارتی خود را در بغداد مسدود کرده وبه عراق نیز گفته است دفتر تجارتی خود را در دمشق ببندد ·

۲۳ ـ ثور :

رایو بنکاك اعلام کرد که هشتصد نفراز تفنگداران بحری ایالات متحده به پایگاه بحری (تاپاو) واقع خلیج تایلند نزدیك کمبودیاپیاده کرده شده واین کار باوصف اعتراض شدید حکومت تایلند عملی گردیده است ·

صدرا عظم تایلند گفت مراجعت افرادبحری امریکا به تایلند علایق همبستگی تایلندرابا امریکا معلق خواهد ساخت · وی نگفت که تعلیق این علایق چه معنی دارد ·

۲۳ ـ ثور :

بحرانیکه در طی توقیف یك کشتی تجارتی امریکائی توسط نیرو های مسلح کمبود یا آغاز شده است اکنون چهره جدی تری بخود گرفته است ·

۲۶ ـ ثور :

محمد علی کلی قهرمان سنگین وزن بوکس جهان حریف قوی پنجه خود (رون لایل) رادر (روند یازدهم) مغلوب کرده باین ترتیب یك چلنچ دیگر را از لقب خود دور نمود ·

۲٦ـ ثور :

وزارت دفاع امریکا اعلام داشت که قوای هوائی آنکشور بزر گترین بم غیر اتومی خود را در جزیره گوتانگ در کمبودیا جهت‌هموار ساختن زمینه برای فرود آمدن یك هلیکو پتر دریك جنگل پرتاب نموده است ·

۲٦ـ ثور :

از بنگله د یش خبر رسید که حکومت داکه پول رایج آنکشوررا «۵۸» فیصدتنزیل نرخ داده است . منظور ازین کار کوشش برای تجهیز اقتصاد بنگله دیش اعلام شده است.

۲۷ـ ثور :

بیست گروپ یا موسسه پاکستانی‌درلندن وعده زیادی از پښتو نها و بلوچهای مقیم آن شهر و شهر های بر منگهام وما نچستردر مظاهراتی مقابل سفارت پاکستان در لندن که دونیم ساعت دوام کرد ·شرکت کردند ـ بیست گروپ متذکره انجمنی را بنام مجادله در راه استقرار دیمو کراسی در پاکستان تاسیس کرده اند ·مظا هره کنند گان شعار های عملیات نظامی در بلوچستان و پښتو نستان قطع‌شود وزندانیان سیاسی را آزاد سازید و قتل های سیاسی را پایان بخشید ·حمل میکردند وآزادی فوری خان عبدا لغفار خان ، خان عبدالولی خان وسایر زعمای‌حزبی عوامی

ملی را مطالبه میکردند ·

۲۸ـ ثور:

صدرا عظم تایلند گفت مناسبات کشورش با ایالات متحده دو باره ترمیم خواهد شد مشروط برینکه ایالات متحده رسما اطمینـــان بدهد که خاك آنکشور بار دیگر مورد استفاده قوای امریکائی قرار نخواهد گرفت ·

وی اخطار داد که اگر تا ٤٨ ساعت آینده حکومت امریکابه پروتست رسمی تایلندجواب ندهد سفارت خود را در واشنگتن مســـدود نموده سایر اعضای سفارت را نیزفراخواهد خواند اکنون خبر رسیده که امریکا جـواب رسمی فرستاد وتایلند آنرا قبول کرد ·

۲۹ـ ثور:

داکتـر کـیسنجر و زیـر خـارجـه ایالات متحده گفت در مذاکرا تش با اندری گرومیکو وزیر خارجه اتحاد شوروی درویانا تاحدی پیشرفت حاصل شده است کیسنجر گفت: وزیر خارجه اتحاد شوروی دربسیاری نقاط بانظرات وی درمورد محدود کردناسلحه سترا تیژیك ذروی موافقت کرده است.

۳۰ ثور :

گریلاها دونفر ازاعضای نما یندگی ایالا ت متحده امریکا را درتهران بقتل رسانیدهاند. یك نطاق وزارت خارجهٔ امریکاضمن اعـــلا م این موضوع گفت: وی اطلاعات دراین بار ه ندارد.

اول جوزا:

سوریه واسرائیلی اکنون هردو موا فقـــه کردند تاصلاحیت خدمت نیرو ها یمحا فـــظ صلح ملل متحد که درارتفاغات جولان مستقر هستند به مدت شش ماه دیگر تمدید گردد.

اول جوزا:

درلبنان برای سو مینشب متوالی دربیروت پایتخت آنکشور زدو خورد بین گریلا ها ی فلسطینی وفلانژیست هایدست را ستیادامه داشت. طبق اخبار رسیده تصادمات در یـك حومهٔ بیرون دریك اردو گاهاوره گا نفلسطین در نزدیك آن صورت گرفته وگلـوله هـا ی ماشیندار وهاوان بین دوطرف ردوبد لگردیده است.

اول جوزا:

دکتور هنر کیسنجر وزیر خار جهایالا ت متحده امریکا باردیگر تعهد آنکشور رادر باره دفاع ازبرلین تکرار کرد.

۳ـ جوزا:

۳۲ سال بعداز استقلال برایاولیـن با ر درکشور لبنان یك حکومت نظامی رویکار شد کهعلت زد وخورد های خونین بین گریلا های فلسطینی وافراطیون دست راستیفلانژیست بودهاست .

سیلمان فرانجیهرئیسجمهور لبنا ننورالدین الرفاعی جنرال متقاعد رامامور تشکیل کابینه نظامی ساخت واندکی بعدکابینه هشت نفر ی جنرال موصوف تشکیل واعلام شد.

دراین جمله هفت نفرشان نظامی هستنـد وهدف سلیمان فرانجیه ازتشکیل کابینهپایان دادن به زد وخورد های داخلی است .

جوزا ۳:

جرالد فورد رئیس جمهور ایالات متحد ه نسبت به اوضاع در پرتگال وتاثـــیرات آن براتحاد پیمان ناتو اظهار تشویش ونگرانـــی کـــــرد .

وی ضمن صحبت دریك کنفرانس مطبوعاتی درواشنگتن گفت نمیداند چگو نه‌ممکن است‌ما یك‌عضو کمونیست درپیمان ناتو که خـاص بمنظور مقابله باچلنج های کمونیزم ارو پا ی شرقی رویکار شده است داشته باشیم.

جوزا ۳:

اتحادشورو ی یك سفینهٔ جدید حا مـــل انسان رابفضا پرتاب کرده‌که دونفر ازفضان، نوردان ورزیدهٔ آنکشو ر سر نشین آن‌هستند طبق گزارش سفینه که‌سیوز۱۸ نامدارد ظاهرا میخواهد بالابراتوار تحقیقات فضـــا یـــــی (سالیوت٤) که‌اکنون بدور زمین در مــــدار بلند تری در گردش است پیوست گردد.

۳ـ جوزا :

داکتر هنری کیسنجر وزیر امور خا رجـه امریکا گفت جرالد فورد رئیس جمهورآنکشور خواهان آنست تانقش مهمی در بر قرا ری صلح درشرق میانه بعهده بگیرد . اما برای اعمال راه حلی که خود آنرا طرح‌کرده باشد پافشاری نخواهد کرد.

٤ـ جوزا :

اطلاعات واصله ازکراچی مشعر است که اخیرا نمایندکان احزاب مخالف در اسامبله ایالت سند رسما مقاطعهٔ خود را باجلسات اسامبله ایالت مربوط به‌بحث درباره بودجه ایالت سند اعلان کردند بناغلی شاه فر ید رهبر نمایندگان احزاب مخالف طی یك بیانیه گفت درشرایط اختناق فعلی درپـــا کستان صحبت ازحریت آزادی تو هین به‌کرامـــت بشری واصول اخلاقی است نامبرده‌اضا فــه کردکه احزاب مخالف علیه رژیم استبدادی‌تا پیروزی کامل مبارزه کرده ودرراه حـصو ل حقوق بشری مردم از هیـــچ گونه قر بانی مضایقه نخواهند کرد.

٦ـجوزا :

جرالد فورد که نسبت به‌تعلل کانگرس‌در مورد اقدام برای کاهش اتکای امریکا به‌نفت خارجی دیگر بی حوصله شده ابتکار را بدست خود گرفت ودریك برود کاست تلویز یونی اعلام کرد که مالیات برتیل وارداتی رادوچند کرده کنترول بر تولیدات داخلی را ازمیان برده‌است.

٦ـجوزا :

کینت کاوندا رئیس جمهور زمبیا به‌تعقیب استعفای صدر اعظم آنکشور تغییرات مهمـی رادر حکومت خود اعلام نموده‌است .

۷ـجوزا :

شورای امنیت موسسه ملل‌متحد بااکثریت آراء به طرفداری ازتمدید شش ماهه میعاد خدمت افراد قوای صلح موسسه ملل‌متحـد درمحاذ جولان رای داد .

۹ـ جوزا :

پس ازیك روز آدم ربایی وگلو له با ری

دربیروت مرکز لبنان هنوز اوضاع درقسمت هایی ازشهر متشنج است·

گذارش واصله از بیروت حاکی ازآنست که مردان مسلح دستچپی موتر حامل رئیس جمهور کمیل شمعون راکه حالا رهبر حزب لبرال است متوقف کردند وسه نفر از مشاورین اورا ربودند·

خبرنگار ان میگویند سیاست مدا ران برجسته ازجمله رشید کرامی صدراعظم منتخب لبنان سعی دارند این سه نفر وسایرکسانی راکه درجریان جدال های فلانژیست ها و گریلا های فلسطینی ربوده شده اند رها نمایند·

۹ـ جوزا :

درپرتگال حزب سو سیالیست موافقت کردند که نقش کامل خودرا ازشورای دولتی وحکومت برسر اقتدار بهصورت کامل ایفانمایند این موضوع بلا فاصله پس از مذاکرات میان جنبش نیروهای مصلح حاکم برآنکشو ر و رهبران حزبسوسیالیست از رادیو لز بن اعلامگردید·

درابلاغیه رادیو لزبن اغلام شده استکه حزب سو سیالیست قول داده است که در ساختمان زیر بنای سوسیالیستیکشورهمکاری کامل نماید·

۱۰ـ جوزا :

رشید کرامی صدر اعظم منتخب لبنانهنوز موفق نشده است هیات حکومت جدید خودرا تشکیل بدهد·

۱۰ـ جوزا:

گرایش هرچه بیشتر پر تگال بسمتچپ کهموجب شدهاست اهمیت هسپانیا بعوض پرتگال درستراتیژی دفاعی غرب افزایشیابد علامه سوالیه ای درمورد ادامه عضویت در اتحاد یهٔ پیمان ناتو بجا گذاشته است · جرالد فورد شخصا نسبت به نفوذ حزب کمونیست درحکومت لزبن تشویش خودرا پنهان نکرده اماجنرال کـون سا لو یش صدراعظم پرتگال کهبرای شرکتدر کنفرانس سران ناتو بهبروسل رفته بود وتصویری از (پرتگال نوین) ترسیم نمود.

۱۱ـ جوزا :

دربزرگترین نمایشگاه هوایی بین المللی درشهر پاریس شورویها وامریکا یی هاکه هر دو درنمایشگاه سهم گرفته اند بامقامات فرانسوی داخل مناقشات شد ید لفظی شدند·

۱۱ـ جوزا :

برای بار اول ظرف شش ماه گذشتهحکومت سفید پوست رودیشیا وموسسه شورای ملی افریقا یی وسایر موسسات مبارزین ملی سیاه پوستان بازروی مساله شرایط کنفرانس قانون اساسی داخل یك زد وخورد وجنگ خونینی شدهاند·

۱۱ـ جوزا :

اولین جلسه موسسان پرتگال که مامور تدوین قانون اساسی جدید آنکشور استدر لزبن ختمشد·

۱۲ــ جوزا:

نلسن راکفیلر معاون رئیس جمهور امریکا ورئیس کمیته تحقیقاتی برا ی بررسی اتهامات ضد (سی-ای-ای) اعـــلا م کردکه اداره استخبارات امریکا دربعضی عملیات خـــو د ازقوانین ومقررات سر پیچی کرده است.

۱۳ــ جوزا :

باردیگر متارکه که بین گروه دست راستی فـلانژیست هاوطرفدار موسسه آزادی فلسطین برقرار شده بودطی یك ساعت گلو له باری درهم شکست . که طی این زد وخورد ٤ نفر زخمی شدند.

۱۳ــ جوزا :

جان سکالی نماینده امریکا با وضع تعزیرات درباره قطع صدور اسلحه به افریقای جنوبی که از فیصله های موسسه ملل متحد در مورد نامی بیا سر پیچی کرده مخالفت نمو ده است .

١٤ــجوزا:

کانال سویز که پس ازجنگ عرب واسرائیل درسال ۱۹٦۷ بروی عبور ومرور کشتی های باربری بین المللی مسدود بود. بروی ترافیك بین المللی باز گردید ،گشایش کانال سویز را انورالسادات ضمن بیانیه ای درپورت سعید طی مراسم خاص انجام داد وبعـــد تو سط کشتی یی تااسماعیلیه سفرنمود .

١٤ــجوزا:

کمیسیون اقتصادی ملل متحد برای اروپــا درژنیو اعلام کرد پنج کشور حوزه بالقــان بلغاریا ،یونان، رومانیا، تر کیه ویوگوسلاویا کمیته راتاسیس نموده اند که ارتباط سیستم برقی کشور های شانرا انسجام خــو ا هند بخشید.

١٦ــ جوزا :

سه قدرت غربی انگلستان ،فرانسه وایالات متحده فیصله نامه کشور های غیر منسلك وافریقایی راکه خواهان وضع تعز یـــرات ارسال اسلحه به افریقای جنوبی بوددر شورای امنیت ملل متحد مشتر کا ویتوکردند.

١٦ــ جوزا :

ریفرندم عمومی مردم انگلستان با نتیجه قاطع به نفع ادامه عضویت در بازار مشترك اروپای غربی پایان یافت وبه مجردیکه نتایج شمار آراء معلو م گردید هرالد و یلسن صدر اعظم انگلستان طی خطابهٔ که مستقیما از رادیو انگلستان برود کاست گردید چنیــن گفت:

مردم انگلستان باصراحت وقا طعیت کامل یك تصمیم تاریخی گرفتند تاکشور شان عضو بازار مشترك باقی بماند.

مردم انگلستان بااکثریت وسیع سفارش حکومت راقبول کردند.

اکثریت دراین رای گیری عمومی به حدی زیادی بود که در هیچ رای گیری دیگرودرهیچ انتخابات عمومی پارلمانی نظیر آن درتاریــخ دیموکراسی مادیده نشده است هیچکس در انگلستان در اروپا وبه مفهوم وسیعتردرجهان نیست که به نتیجه این تصمیم شك وتردید داشته باشد.

۱۸ـ جوزا :

قرار معلوم اکثریت بزرگی‌از تر کـــان قبرس به طرفداری وحمایت ازقانون‌اساسی جدید وسازمان دولت خو مختار درچو کات جمهوری فدرال آینده قبرس رای دادنـــد ۰ گرچه نتایج نهایی تاهنگام ختم شمار ش‌آرا ممکن است اعلان شود ولی نتایج نشان میداد که اکثریت بزرگی ازمردم قانـون اساسی جدید راکه توسط اسامبله قانون ساز ترتیب گردیده پذیرفتند۰

۱۹ـ جوزا :

وزرای شامل در کنفرانس ممالك صا در کننده پطرول یعنی اوپك در لیورپول‌پایتخت کشور افریقایی گابون تصمیم گرفتند بعد از ایـن دربدل نفت دالر نگیرند بلکه سند مخصوص حقوق‌پرداخت های صندوق و جهی بین المللی رادریافت بدارند۰

۲۰ جوزا :

هرالد ویلسن صدر اعظم انگلستان‌دردنبال مراجعه به آرا عمومی راجع به‌عضویت دربازار مشترك کابینه خودرا ترمیم کرد۰

۲۰ـ جوزا :

وزیران کشورهای صادر کننده نفت‌سومین وآخرین روز کنفرانس خودرا در شهرلیبراویل مر کـــز کشور افریقایی گـا بو ن آ غاز کـردند۰

۲۰ـ جوزا :

چین وفلپاین ۲۵ سال پس از آنکه‌همیشه پالیسی های خارجی آنها در صحنهٔ‌بین‌المللی باهم تصادم میکردبالاخره مناسبات ر سیمـی سیاسی برقرار کرده وحالت خصومت بین‌هم راپایان دادند۰

۲۳ـ جوزا :

حافظ الاسد رئیس جمهور سوریه و ملك حسین پادشاه اردن موافقت کردند تا یـك طرح مشترك همکاری نظامی سیاسی‌واقتصادی بین خود بوجود بیاورند۰

این موا فقتنامه توسط رهبران دو کشور درعما نا امضاء شده ودر اعلامیه مشترك که درپایان سفر اسد نشر شد ازآن تـــذ کر بعمل آمده‌است ۰

وزیردفاع اسرائیل ضمن تبصره بر ایـن رویداد گفت که‌سوریه میکوشد حلقه خصمانه به‌اطراف اسرا ئیل پدید آورد که از جنوب لبنان تابندر ایلیات درکنار خلیج عقبه‌امتداد داشته باشد ۰

۲۳ـ جوزا :

لیونید بریژنف رهبر حزب کـــمو نیست اتحاد شوروی اظهار داشت که جهان ا مروز باخطر اسلحه دیگری مواجه می باشد که‌به مراتـب خطر ناکتر از اسلحه ا تـو مـی است۰

وی طی بیانیه ای در مسکو نوعیت ایـن اسلحه را افشا نکرده اماگفته است بوجود آمدن این اسلحه وخطرات ناشی از آن‌ایجاب میکند که باید قبل از ازدیاد خطرات ناشی از این اسلحه معاهده مربوط به تحر یـم انکشاف انواع مختلفه اسلحه جدید به امضاء برسد۰

رهبر حزب کمونست اتحاد شوروی ضمنا گفت که‌حکومت آنکشور به مساعی خود برای بهبود بیشتر روابط اتحاد شوروی با سایر کشورهای جهان به‌شمول فرانسه، امریکـــا جمهوریت اتحاد ی المان و انگلستان ادامه میـدهد.

۲٤ـ جوزا :

اسحق رابین صدر اعظم اسرائیل گفـت مذاکرا ت وی بارئیس جمهور فورد ودکتور کیسنجر اورا به این نتیجه رسا نیده‌است که‌در سیاست مصر به مقابل مساله شرقمیانه تغییری حاصل شده .

وی افزود که اسرائیل باهیچگونه توا فقی برای جدا سازی نیرو ها موافقت نخواهد کردمگر آنکه مصربه همه تعهدات خود جامه عمل بپوشاند ومخصو صا به اموال اسرائیل اجازه عبور از کانال سویز بدهد.

۲٤ـ جوزا :

مقامات رودیشیا گفته است که اخیرا در درتصادمات متقابل که‌بین افراد نیرو هـای امنیتی وجنگ جویان استقلال طلب‌افریقایی صورت گرفت ۲۰نفر بقتل رسید.

۲٤ـ جوزا :

اتحاد شوروی سفینه دیگری بسوی سیاره (زهره) پرتاب کرد وباین ترتیب اکنـــو ن دوسفینه فضا پیمای شوروی بصوب ایـــن سیاره بحرکت افتاده است.

مقامات فضایی شوروی میگو یند هر دو سفینه بطرز عادی کار میکنند ودر ماه اوکتوبر آینده به‌نزدیکی سیاره خواهند رسید.

۲٤ ـ جوزا :

آخرین مرحلهٔ مذاکرات دکتور هنـر ی کیسنجر وزیر خارجه امریکا واسحا ق‌رابین صدراعظم اسرائیل برای غور درباره شانس یك توافق جدید بین مصر واسرائیل‌درنیویارك صورت گرفت.

رابین پس ازاین مذاکرات به خبرنگارا ن گفت که نباید توافق موقتی بین مـــصر و اسرائیل چندین سال بطول بینجامد تـــا در دوران آن بین طرفین اعتمادی بو جودآمـده وبدین ترتیب راه برای یك حل کا مل‌وعمومی بحران های شرق‌میانه بـــو جـو د آ مده بتواند.

۲۵ ـ جوزا:

وزارت دفاع ایتالیا این راپور یکی ا ز روزنامه هارا رد کرد که‌دران گفته‌شده بود ایتالیا به خریداری طیارات جنگی اف ۱۱٦ امریکایی علاقمندمیباشد .

۲۵ ـ جوزا :

ویلی برانت رهبر حزب سوسیال‌دیموکرات وصدراعظم سابق جمهوریت اتحادی الـــمان دیروز دربن با ماریو سوارش رهبر حزب سوسیال دیمو کرات پرتگال درمورد همکاری بین دو کشور مذاکره نموده‌اند.

۲٦ـ جوزا :

درجلسه عمومی‌که از طرف حزب کانگرس رادر جنوب لبنان مورد حمله قرار داد ند . سکنهٔ این مناطق گفته اند که قوای توپخانه اسرائیل پنـج قصبه رامورد حمله قرار داده وهلیکوپتر های اسرائیلی براین قصبات مواد

محترقه فروریخته اند که‌در اثر آن دربعضی ازمناطق این قصبات حریق هایی ایــجا د شده‌است.

۲٦ ـ جوزا :

رابین صدراعظم اسرائیل پس از ملاقات ودیدار باجرالد فورد رئیس جمهور و داکتر کیسنجر وزیر خارجه امریکا به تل ابیــب بازگشت .

۲۷ـ جوزا :

دکتور کورت والد هایم سر منشی‌موسسه ملل‌متحد ازتمام کشورهای جهان که هنو ز موافقتنامه پنجاه سال قبل رادر باره تحریم اسلحه میکرو بی وگاز های زهر دار امضا نه‌نموده اندهرچه زودتر به‌امضای ا یــــن موافقتنامه اقدام کنند.

۲۸ـ جوزا:

گروه رهبری هند که در وجـود حــــزب کانگرس تبلور یافته باردیگر پشتیبا نــی خویشرا مبنی بر رهبری‌اندیرا‌گاندی‌صدراعظم آنکشور ابراز نموده اند.

درجلسه عمومی که‌از طرف حزب کانگرس دایرشده بودهمکاران گاندی رای اعتـــــماد خویشرا مبنی برماندن اوبه‌چوکی صدا ر ت ابراز کردند. طی اعلامیه ای که در آخـــر جلسه نشرشد گفته که:(مابرهبری‌اند راگاندی وماندن اوبه این مقام‌عالی درشرایط حسا س کشور اعتماد وباور کامل داریم .)

۲۸ـ جوزا :

قاتل ملك فیصل شاه سابق عــربستان سعودی که‌شهزاده‌فیصل بن مسعودنام‌داشت پس از یك محکمهٔ مخفی شورای سلطنتی عربستان سعودی اعدام گردید.

اول سرطان:

داینس هلیز یکی ازپرو فیسران انگلیسی که‌به اتهام نوشتن کتاب انتقادی در یو گنــدا علیه عیدی امین رئیس جمهور آنکشور متهم شده وبدنبال محکمه پرسروصدایی به‌اعــــدام محکوم شده وقرار بود که اعدا م گردد بنابر پیام خاص ملکهٔ انگلیس وصدر اعظم‌آنکشور اجرای حکم اعدام به اساس تصمیم عیدی‌امین به‌تعویض افتاد.

اول‌ـسرطان :

بانزدیك شدن روز ا ستقلال ا نگـو لا موافقتنامه‌ای پس ازیك هفته مذاکرات‌طولانی بین‌سه جنبش ملی در انگولا تحت رهـبری جمو کینیاتا به امضاء رسید نوید تازه ای‌را برای آرامش سیاسی در آنکشور میدهد ولی اکنون سوال عمده شیوه تطبیق این موافقتنامه است. ازفضایی که‌بر کنفرانس تسلط داشت واز لحن خود موافقتنامه چنین برمی آ یـد که جنبش های ملی سعی نمودند اختلافا ت خودرا برای حفــظ وحدت در انگولا نا دیده بگیرند .

اول‌ـسرطان :

انورالسادات رئیس جمهور مصر به کشور های عربی نسبت به‌پروپاگند های اسرا ئیل وخطرات ناشی ازآن اخطار داده است.موصوف متذکر شده که‌مصر هرگـــز درصدد امضا ی

موافقتنامهٔ جداگانه برای حل اختلا فات خود باسرائیل نمیباشد وهم حکومت مصر فیصله های کنفرانس ماه اکتوبر سال گذشته سران کشور های عر بی رادربارهٔ اینکه حتی یک انچ ازقلمرو عربی نباید تحت اشغال‌اسرائیل باقی بماند محترم می‌شمارد.

۲ـسرطان :

طرفداران حزب سو سیالیست پر تگا ل تحت رهبری ماریو سوارش دست به‌تظاهرات وسیع به‌حمایه اعلامیه شورای عسکری‌انقلابی درلزبن پایتخت پرتگال زدند واز دمو کراسی حمایه‌کردند.

۳ـسرطان :

بابر افراشته شدن بیرق‌ملی جنبش‌فریلیمو درموزنبیق وفرود آمدن بیرق پرتگال‌آنکشور پس از پنج‌سده به‌آزادی سیاسیش رسید.

٤ـسرطان :

ویلسن صدر اعظم انگلستان پیام تازه‌ای به‌عید ی امین رئیس جمهور یو گندافرستاده ودرآن باردیگر رهایی دینس هیلز استا د انگلیسی مقیم یو گندا را تقا ضا کرده است .

٤ـسرطان :

یاسرعرفات رهبر جنبش آزا دی بخش فلسطین درپیام رادیویی اش که ازبیروت پخش شد ازتمام گروه های مخالف تقا ضا کرد‌که به‌زدوخورد خویش در آنکشور پایان دهند.

٤ـسرطان :

با آغازبیست وپنجمین سالگرد جنگ‌کوریا درفضای سیاسی این منطقه وحتی واشنگتن ابرهای تیره وتار خصومت‌ا جدید در حا ل گردش است. نشانه ها ی‌این تیره‌گی روابط درنطق تهدید آمیز شلیسنجر وزیر د فاع امریکا که‌هفته گذشته بیان کرد ودرآن از (استعمال سلاح تاکتیکی اتمی) درصورت‌حمله همه جانبه جمهوریت دموکراتیك مرد کوریا به‌جنوب صحبت کرد وکنفرانس مطبو عا تی امروز جرالد فورد رئیس جمهور امریکا در قصر سفید تبلور می‌یابد.

شلیسنجر حتی افشا کرده بود که امریکا چنین سلاح‌هایی راهم اکنون در جمهو ر یت کوریا دارد.

جرالد فورد درمورد جواب سوال مبنی براینکه درجه حالاتی امریکا ازاین سلاح‌علیه جمهوریت دیمو کراتیك مردم کوریاکارخواهد گرفت بابیان غیر معین وعمومی گفت که(ما نیروی قوی استراتژیك وتاکتیکی داریم وآن رافقط درچار چوب انعطاف پذیر منافع‌ملی بکار می‌بریم .)

٥ـ سرطان :

پس از گذشت دو روز ا علام حا لت اضطراری درهند اندیرا گاندی صدر اعظم آنکشور درمورد آینده اقتصادی این کشور حرف زده او درموردچنین گفت: (سعی‌خواهد شد تابه عقب مانی های اقتصادی پایان داده شود وسطح تولیدات بلند برده شود.همچنان

امید میرود که حالات اضطراری موجود که بنابر حفظ مصالح ملی کشور روی دست گرفته شده بزودی پایان وبدنبال آن زندانیان سیاسی مخالف رهاشوند.

۵- سرطان :

اولین کنفرانس شورای غذایی جهان برای یافتن راه های کمك ممالك درحال رشد پس ازجلسه سر درگمی وگرفتن تصامیم کوچك پایان یافت.

۷-سرطان :

پس ازبرکناری رژیم دیکتاتوری در پرتگال باراول میجر انتونیش وزیر خارجه پرتگال برای مطمئن ساختن ورفع نگرانی مقامات پیمان ناتو وارد انگلستان گردید وباویلسن صدراعظم وکالاهان وزیر خارجه ملاقات کرد.

۷-سرطان :

وزرای جامعهٔ اقتصادی اروپا در آخرین جلسهٔ شان دربروسل نتوانستند روی قیمت معین نفت ویاسیستم توزیع وذخیرهٔ آن درشرایط بحران نوبه موافقت برسند.

۷-سرطان :

شعله های آتش دریکی از استدیو های شبکه تلویز یونی دهلی زبانه کشید

درین حادثه احتمال سبوتاژ میرود وممکن دست گروه های مخالف که بعد از اعلام اضطراری محبوس شده اند ومی خواستند تظاهرات علیه اندیرا گاندی براه بیندازند دراین کار دخیل بوده باشند این آتش سوزی پس از دوساعت تحت کنترول آمد ولی هیچ تلفات جانی ببار نیاورد.

۷-سرطان :

بعداز دوسال کار ومصرف دو ملیون دالر کمسیون فدرالی ایالات متحده امریکا گزارشی در مورد آینده سازمان سیاست خارجی آنکشور به نشر سپرده دراین راپور خطوط قابل تغییر سیاست خارجی آینده ترسیم شده است .

یکی ازعمده ترین تغیرات دراین سازمان آن خواهد بود که دیگر سیاست خارجی رامشاوران نزدیك ریاست جمهوری یا شورای امنیت ملی که اکنون مسؤل اینکاراند رهبری نه خواهد کرد.

۸-سرطان :

درچند ماه اخیر یك سلسله مخالفت ها علیه مقامات امریکایی در وینتیان و سایر نقاط لاوس صورت گرفته واین امر سبب شد تا امریکایی ها از لاوس خارج گردیده واکنون صرف ۲۲ نفر از مقامات امریکایی درسفارت آن کشور دروینتیان باقیمانده اند.

۸-سرطان :

رابین صدراعظم اسرائیل جلسه فوق العاده کابینه رابخاطر بررسی جواب جمهوریت عربی مصر در برابر پیشنهاد آنکشور مبنی برامضای یك قرار داد موقت بخاطر جدایی بیشتر نیروها دایر نمود .

اعلامیه‌ای که دراخیر جلسه کابینه انتشار یافت حاکی ازاین است که تصامیم روشن

ومهمی دراین جلسه اتخاذشده است . همچنان دراین جلسه برخورد تازهٔ امریکا در مورد شرق میانه بادقت ارزیابی شده‌است. بر ای شناخت بهتر وضع سفیر اسرائیل درامریکا به‌تل ابیب فرا خوانده شده تا مذاکرات بیشتر صورت‌گرفته وبرایش مشوره‌هایی بدهند.

۸ـسرطا ن :

اولوف پالمی صدراعظم سویدن خواستار مبارزه علیه استثمار وبی عدالتی در نقاط مختلف جهان شده است ا. وی که فعلا مشغول‌بازدید ازکیوبا میباشد درهاوانا گفت تازمانیکه استثمار وبی‌عدالتی درجهان وجود داشته باشدصلح‌واقعی ودیتانت درجهان نافذ شده نمیتواند.

۸ـسرطا ن :

بعداز بالارفتن گراف کشتگان در بیرو ت وبحرانی شدن وضع سیاسی آنکشور رشید کرامی صدر اعظم موظف بعد از مذاکرات طولانی وشش ساعته که‌باسلیمان فرا نجیه‌انجام داد اعلام کردکه کابینه ائتلا فی را تشکیل داده ولست وزرا راتقدیم رئیس جمهورخواهد ساخت.

۹ـسرطان :

بموجب موافقتنامه ای که بین مصر و امریکا درقاهره به‌امضا رسیده حکومت‌امریکا هفتاد ملیون دالر به‌عنوان قرضه به مصر داده که‌درظرف چهل سال به‌امریکا مسترد خواهد شد.

۹ـسرطان :

ساوانیا وزیر خارجه فرانسه درنطقی‌که بمناسبت سیاست خارجی فرانسه دراسامبلهٔ ملی آنکشور ایراد کرد باردیگر ازسیاست خارجی مستقل کشور صحبت کرده هدف آن‌را همکاری بین المللی خواند.

۹ـسرطان :

نمایندگان سی‌وپنج کشوریکه در کنفرانس همکاری وامنیت اروپایی در ژنیو اشتر اك دارند باردیگر تشکیل جلسه دادند اما گفته میشود که بین آنهادر مور تعیین تا ریخی برای انعقا د کنفرانسی باشرکت سران‌این کشور هاکدام توافقی حاصل نشده‌است.

۱۰ـ سرطان :

میرمن اندیراگاندی طی‌نطقی که‌در تلویزیون (آل‌اندیا) پخش گردید خطوط پرو گرام اقتصادی آینده راکه بخاطر تطبیق آن حا لت اضطراری اعلام شده بیان کرد.

۱۰ـ سرطان :

نطاق موسسه بین المللی هجده عضو ی انرژی اعلام داشت که‌کشور های عضو این موسسه باانعقاد کنفرانسی بین کشور های تولید کننده ومصرف‌کننده نفت به موا فقه رسیده‌اند .

۱۰ـ سرطان :

بعداز یك هفته زد وخورد خونین بین فلانژیست های دست راستی مسیحی وگروه چپ که آن رابدترین جنگ درتاریخ لبنان خوانده اند بالاخره رشیدکرامی صدراعظم‌موظف پس از پنج هفته تلاش کابینه اش را اعلام وبدنبال آن آتش بند دراین شهر جنگزده که

شاهد مرگ ۲۰۰ نفر بود بر قرار گردید. هردو طرف نیروهای متخاصم وفاداری شانرا به این آتش‌بنداعلام کردند.

۱۱ــ سرطان:

بابر قراری‌متارکه که از طرف حکومت جدید تحت ریاست‌رشیدکرامی درلبنان‌صورت گرفت، وضع آنکشور روبه آرامش میرود.

۱۱ــ سرطان:

کنفرانس بین المللی سال زن‌که درشهر مکسیکو دایر گردیده بود بعداز صدور یك قطع نامهٔ معروف «قطع نامهٔ مکسیکو»بکارش پایان داد.

۱۳ــ سرطان :

درژنیو کنفرانس امنیت اروپا کـه درآن نمایندگان ۳۵ کشور شرکت دارند نخستین مجموعه پیشنهاد رابه تصویب رسانیده‌است وبنابرین پیشنهاد هابرای امضاء درکنفرانس عالی سران دول مربوطه آمـاده است ایـن پیشنهاد ها از جمله به تماسهای انسانـی منجمله بهم پیوستن‌خانواده های ازهم‌پاشیده که دراثر تقسیم اروپای مرکزی بعدازجنگ ازهم دور باقی مانده اند مسافرت وسیاحت جریان اخبار وهمکاری تعلیمی‌وفرهنگی‌مربوط میگردد. همچنان پیشنهادی مز بور به‌نحـو بی‌سابقه وخوش آیندی‌عاری از لحن سیاسی بوده است . دولتهای امضاء کننده «کشور های اروپایـی ایالات متحده وکانـادا» قصد خود را برای‌اجرای‌پیشنهاد ها بیان‌داشته‌اند.

وهمچنین تعهدی‌موجود است که پیشنهاد ها بطور کامل‌چاپ ومنتشر شوند تادرمعرض افکار عمومی وبر رسی وانعقاد عمومی قرار بگیرد.

کنفرانس ملاحظات انسا نی فیصله های تصویب شده را بسیار تاکید کردند ناظرین سیاسی این نتایج راکه درنوع خود اولین مؤفقیت تلاشهای سه ساله امنیت اروپاست پیروزی برای دول غربی وانمود کردند.

کنفرانس فیصله کرد که بین شرق وغرب یوروپ همه موانع از راه مسافرت های‌آزاد برداشته خواهد شد. پخش واشاعهٔ آزاداخبار توسط جراید ورادیو ها نیز تجویز گردیده که چار چوب آن درآینده تنظیم میگرددواین کار قرار اعلام‌کنفرانس در راه تفاهم متقابل کمك میکند.

۱٤ــ سرطان:

نمایندهٔ مؤسسهٔ آزادی فلسطین مطبوعات جاپان رابه ایجاد مشکلات برای وی‌درتوکیو

متهم ساخته است.

خالد منصور نمایندهٔ مؤسسهٔ آزادی‌فلسطین درتوکیو اظهار داشت که هرگاه جرایدجاپانی به رویهٔ فعلی خود درمقابل وی ادامه‌بدهند وی از جامعهٔ عرب خواستار ارزیابی مجدد سیاست عربها درمقابل جاپان خواهدشد.

۱٤- سرطان:

پولیس لبنان میگوید که دردهکدهٔ واقع شمال شرقی کشور یك نقب بطور اتفاقی منفجر شد وبقتل بیش ازچهل نفر انجامید بیش از پنجاه نفر دیگر درین حادثه‌زخمی شدند.

۱۵- سرطان:

مجمع الجزایر کو مورو که از متصرفات فرانسه دربحر هند میباشد بصورت یکجانبه اعلان استقلال کرد.

حکومت فرانسه ازین حادثه تکان خورد واولین عکس العمل پاریس آن بود که‌در سرتاسر این مجمع الجزایر حالت فوق‌العاده اعلان شد ولی بعداز آنکه دیده شد اوضاع آرام است مقررات‌حالت فوق‌العاده لغوگردید.

۱٦- سرطان:

اسرائیل، مصر وایالات متحده امریکا دربارهٔ شرایط اصلی یك موافقت نامهٔجدید مؤ قت صلح در صحرای سینا به توافق رسیده اند.

۱٦- سرطان:

اسحق رابین صدراعظم اسرائیل‌درپارلمان آنکشور دربارهٔ انفجار بمب دربیت المقدس وانتقام جویی‌اسرائیل درلبنان سخنان‌درشتی ایراد کرد.

صدراعظم اسرائیل گفت: تنها زبانی‌راکه کوماندوهای فلسطین می فهمد زبان‌تیغ‌است واسرائیل به همین زبان باآنها صحبت‌میکند.

صدر اعظم اسرائیل گفت: فلسطینیها مسئو لیت انفجا ر بیت المقد س‌را بخود نسبت داده اند وبنابران اسرائیل‌به پالیسی خود در مورد مذاکره نکردن با مؤسسات فلسطینی پابند باقی خواهد ماند.

د داخلي خبرونو کرونولوژي

دچنگاښ ۲۴ـ۱۳۵۳ :

د۲۲۵۰۰ کیلو واټو بریښنا دتولید په‌ظرفیت دنغلو داوبو دبریښنا څلورم توربین د قران کریم د څوایتونو له لوستل کید و وروسته دافغا نستان دبریښنا مؤسسی لــوی رئیس انجنیر محمد عظیم ګران د افغانستان دخلکو دنیکمرغي او ددولت درئیس‌اوصدراعظم ښاغلی محمد داؤد ترمشری لاندی د جمهوری رژیم دټینګښت په دعا پرانیست ۰

دچنگاښ ۲۵ :

زمونږ ملی مشرددولت‌رئیس اوصدراعظم‌ښاغلی محمد داؤد دنارینه او ښځینه څلور سوه اوه اویاتنو بندیانو دبند پاتی موده په مرکز او ولایاتو کی وبښله ۰همدا شان د۱۳۵۲ کال د چنګاښ له شپږو پشتمی نیټی څخه تر اوسه پوری دمرکز اوولا یاتو دڅلور زره دری تنو نارینه او ښځینه بندیانو دبند پاتی موده‌ښښل شویده ۰

دچنگاښ ۲٦ :

زمونږ دجمهوری انقــلاب لارښود او مــــلی مشرد دولت رئیس او صدرا عظم ښاغلی‌محمد داؤد دچنګاښ دمیاشتی په۲٦ نیټه دجمهوری زړور فداکار اوځوان اردو برید چه دهیـــوادد جمهوریت دلومړی بختور جشن په منا‌سبت اجرا شو ولید ۰

دچنگاښ ۲٦ :

ددولت رئیس او صدرا عظم ښاعلی محمدداؤد دملی تولیداتو نندارتون چه‌دهیوادجمهوریت دلومړی بختور جشن له امله جوړ شوی دی پرانیست ۰

د چنگاښ ۲۷ :

دباندنیو چارو دوزارت دمرکز ی آرشیــــف د ودانۍ دبنسټ تیږه دقرآن عظیم الشان‌دځو آیتونو له لوستل کیدو وروسته ښاغلی محمد نعیم کیښوده ۰

دچنگاښ ۲۹ :

په دوستوهیوادو کی‌دافغا نستان دجمهوری دولت سفارتونو او سیاسی نمایند ګـیو د هیواد دجمهوریت دانقلاب لومړی جشن ددرنو وګړلنو او میلمستیا ؤپه ترځ کی نمانځلی‌دی۰

دچنگاښ ۳۰ :

د جمهوریت دنیکمرغه جشن په مناسبــت دهیواد دپوهنی دوه سوه څلور پنځــــوس تنومنسوبینو ته ددولت درئیس اوصدراعــظم ښاغلی محمد داؤد لخواد سرو زرو ر ښتین نښانونو دژیړو رښتین‌نښانونو اونکلی‌رښتین نښانونو ورکول منظور شویدی۰

دچنگاښ ۳۰

دجمهو ریت دلومړی جشن په ویاړ دمالیی وزارت مدالونه جوړ او دویش دپاره یـــــی افغا نستان بانک ته سپارلی دی ۰دغه مدالونه سل افغانۍ بیه‌لری ۰

دچنگاښ ۳۰:

دجمهوریت لومړنی خلی چه‌په هیواد کښی دنوی نظام دکالیز ی‌په مناسبت دهرات دښار دجمهوریت دواټ په څلور لاری کښی دهرات دولایت دکاری ګرانو له‌خوا جــــوړ شوی و

پرانستل شو.

دچنگابن ۳۱ :

دکليو دپراختيا مقررات دوزير انو دعالي مجلس له تصويب او ددولت د بناغلي رئيس اوصدراعظم لەمنظوری وروسته په رسمـــــی جريده کی خپاره اونا فذ شول .

دزمری لومړی :

دبلخ ولايت ددولت آباد ولسوالیپەکليو کی څه دپاسه څلور زرو تنو ته دڅښلو د صحی اوبود استفادی زمينه پيدا شويده •

زمری ۵:

دعظمـــــی صدار ت مرستيال ډاکتر محمـــد حسن شرق په شهر ارا کی دهاشم زيړ نتون پرانست •

دزمری ۸ :

دکرکرد ډبرو سکرو دکان آمريت ته دزلزلی پەاثرلس مليونه افغانۍ تاوان رسيد لـــی خود هيواد پەنورو سيمو کی زيان ندیپيښـــی شتوی.

دزمری ۱۳:

پوهنی وزير ډاکتر نعمت الله پژواك اود فرانسی دجمهور يت دپوهنی وزير بناغلیرنه ابی دپتهپ په پريکو لوسره دمراسمو پـــــه ترڅ کنبی داستقلال دليسی نوی ودانۍ چەد فرانسی دحکومت په مرسته په عصری تو گه بشپړ شويده په گډه سره پرانيستله •

دزمری ۱۵ :

دفوايد عامی وزير بناغلی غوث الدين فايق دکاپيسا دلويی ولسوالی دکلالا نو اوخم زرگر سرکچه نوی جوړ شوی پرانست .

دزمری ۱۷ :

دننگر هارد ولايت داچين له معدن څـــخه دتلك دايستلو کارد ننگرهار دوالی له خوا پرانستل شو.

دزمری ۱۹:

دپوهنی دمديرانو سيمينار د پوهنی دوزير ډاکتر نعمت الله پژواك له خوا پراستل شو•

دزمری ۲۱:

دوزيرا نوعالی مجلس په تصويب او د دولت دبناغلی رئيس اوصدرا عظمپه منظوری پەدريو مادو کی دمحا سباتی دوسيودمر حلو دتيرولو په باب دعظمی صدرات دمحاسبا تو دپلټنی درياست پيشنهاد ثبتاو تصويب شو هغه دوسيی چه انضباطی جزا او په خلکـــو باندی دباقيانو تحويلی پەکنبیده دجزا دتطبيق د کار دچټکتيا او گټور توبتا مين اوپه دوی باندی دپاتی پيسو دتحصيل دپاره دی پرته له دی چه څارنوالیو ته وړاندی شی پەمستقيم ډول دی دمحاسباتو ددیوان درياست له لاری حل او فصل شی •

د زمری ۲۲ :

دهيواددو لاياتو خلکو دنوی نظامله ټينگيدو راهيسی بياترا وسه پوری له پوهنی سره څه دپاسه دری مليونەاتە سوه زره افغانیمرسته کړی اوڅه دپاسه سل ښوونځی يی پـــه داو طلبانه توگه بشپړ کړيدی •

دزمری ۲۲ :

دروغتيا دوزارت داکسر يزونو د رياســت دسږ کال دلومړيو څلورو مياشتو په عايداتو کی دتير کال دهمدی مودی دعوايد وپه نسبت دری سوه شپږ او يازره او څه دپاسه ســل

افغانی زیاتی شویدی .

د زمری ۲۵ :

ددولت درئیس او صدرا عظم ښاغلی محمد داؤد دلار ښوونی په اساس اوه سوه دیرش جریبه ځمکه دهلمند دناوی په پروژه کی د هیواد یوشمیر بی ځمکو کورنیو ته وو یشل شوه .

دزمری ۲۶ :

ددولتی مطبعی دکارګرو دبیمی دسپنسر ی پرانستل شوه .

د زمری ۲۷ :

ددولت رئیس او صدرا عظم ښاغلی محمد داؤد دولایاتو دپو هنـــی دمدیـــرانو ســره دخبروپه وخت کیوویل :(دیوه ولس نیکمرغی هغه وخت تامینیدلی شی چه دهغه ټول خلك په لوړو علمی معیارونو سمبال شی ...)

د زمری ۲۷ :

دیوشمیر هغو خلکو نسبتی دوسیه دبشپړ یدو وروسته دیوان حرب ته سپارل شویده چه پخوا درهشت اچولو او جاسوسی په جرم بالفعل نیول شوی وو دیوان حرب ددوی په باب داسی فیصله صادره کړیده حبیب‌الرحمن د اعدام په جزا محمد عطاء الله په عمری بند غلام سخی او تورن حاجی محمد هریو پـــه پنځلس کاله بند ۰لومړی برید من محمد عمر پهلس کا لـه بند، بریدمـن نور الـدیـن، غلام‌دستګیر اوجګتورن محمد طاؤس هریوپه اوه کاله بند ،تورن اختر محمد په شپږ کاله بند. جګتورن عبدالمؤمن په خلور کاله بنـد منتظم عبدا لسبحان او تورن دوست محمد هر یو په دری کاله بند محکوم شویدی . همدغه راز هغه شپی او ورځی چه جګتورن‌فضل‌باقی په توقیف کیی تیری کړیدیدهغه دپاره پوره ګڼل شویدی .

زمری ۲۸:

دانقلابی دولت تګ لاری په‌اساس دهلمند دناوی په پروژه کی یو شمیر مستحقو اوبی ځمکو کورنیو ته۳۳۸ جریبه نوره‌ځمکه وویشل شوه .

زمری ۲۸:

دنفوسو جهانی ورځ درادیو افغا نستان په ستر تالار کی دیوی ټولنی په‌ترځ کی‌ونمانځل شوه .

دزمری ۲۸:

دولایاتو دپوهنی دمدیرانو سیمینار چــه دزمری دمیاشتی په ۱۹ نیټه په کابل کــی جوړ شوی پای ته ورسید .

دزمری ۲۹ :

دافغا نستان دجمهوری دولت‌دبشر غوښتنی دهدفونو په پیروی دافغانی‌سری میاشتی‌ټولنی دبنګله دیشی دوروستیو سیلاوونو له تاوانی شویو کسانو سره نغدی مرسته کړیده .

دزمری ۳۰:

آریانا افغان هوائی‌شرکت په ۱۳۵۲ کا ل کی‌څه دپاسه څوارلس ملیونه افغانی خالصه ګټه کړیده .

دکند هار دولایت دسږکال په در یولومړیو میاشتو کی دتازه میوی صادرات ددغه ولایت دتیر کال دهمدی مودی په نسبت په سلو کی اتیا زیات شویدی .

دوری لومړی :

دچکو سلواکیا غره ګرځیدو نکی هیت د

هیواد دجمهوري لومړی جشن په وخت کی د نوشاخ څوکی تهختلی اود دواړو هیوادو ملی بیروغونه یی په دغه څوکه کی ورپول .

دوړی ۲:

دافغا نستان دجمهوري دولت دبودجی نوی مقرره دمالیی دوزارت په پیشنهاد دوزیرا نود عالی مجلس دتصویب په اساس او ددولت د ښاغلی رئیس او صدرا عظم په منظوری تــر تطبیق لاندی ونیول شوه .

دوړی ۲:

دشبر غان په جرقدوق کی د گاز دپلټلو یوه څاه چه له کنترول څخه وتلی وه او د هغی گاز نیغ پورته کیدو دکورنیو ماهرانواو د شوروی اتحاد دماهرا نوپه گډه کوښښ سره غلی کړی شوه .

دوړی ۳:

دجمهوری دولت دکړنلا ری په اساس د هیواد دولایاتو یو سلو پنځوبی څمکو کورنیو ته نوره یوزرو دوه سوه او شپیته جر یبه ځمکه دهلمند په ناوه کی وویشله شوه .

دوړی ۸:

دماشو مانو دورځی مراسم دعامی روغتیا د موسسی په ادیتوریم کی په ځای شول .

دوړی ۱۱ :

دمالیی دوزارت په پیشنهاد دوزیر انو د عالی مجلس په تصویب او ددولت دښا غلی رئیس او صدرا عظم په منظوری دهغو موټرو خاوندان چه گمرکی سندو نهولری یایی ونهـ لری کولی شی چه خپل موټرونه د هیڅ ډول جریمی څخه پرته دسږ کال دمیاشتی تر ۲۱ نیټی پوری محصول کړی ٠که دغی نیټــی له تیریدلو وروسته داسی موټرونه ولیدل شوی دقانون سره سم به مصادره او ضبط شی . همدارنگه هغه موټرونه چه له گمرکی سندونه پرته هیوادته راوړل شی دگمرگیو دقا نو ن سرهسم ضبط کیږی .

دوړی ۱۲:

دیارلس زره څلور سوه نوی متره غا لی د سږکال دزمری په میاشت کی د تیر کال د همدی مودی په اندازه زیاتی بهرته صاد ری شویدی .

دوړی ۱۲ :

دتالقا نود ښار دجمهوریت واټ دبرښنا د ستنوپه درولواودمزی پهغزولو روښانه شوی دی . د جمهوریت واټ په روښانه کولوکی دډیزلی جنریترونو څخه کار اخیستل کیږ .

دوړی ۱۲:

دهیواد دجمهوری هدفونو په پوره کولوکی دښځو دبرخی په باره کی یوه غونډه پهمیرمنو ټولنه کی وشوه .

دوړی ۱٤ :

دکرنی دفعالیتونو دپراختیا او همدا رنگه د میکانیزه کرنی درو اجولو په مقصد په یــوه وروستی کال کی د بلخ دولایت کروند گروته د آسانو شرطوله مخی ٦٥ ټراکټو رونه او٦۳ واټر پمپونه ورکړ شویدی .

دوړی ۱٤ :

د افغان نو میالی شاعر اروا ښاد عبدالعلی مستغنی دزیږیدنی سلمه کالیزه په هفــــه ښوونځی کی چه دهغه خدای ښنبلی پهنامـــه یادیږی ونمانځل شوه .

دوړی ۱۵ :

د جمهوری دولت دکرنلا ری په اساس د هلمند دناوی په پروژه کی‌بی ځمکو کورنیوته یوزرو څلور سوه او اتیا جریبه نوره ځمکــه وویشل شوه.

دوړی ۱۶ :

د سپینسیو اوبدلو یوه نوی فابریکه د۴۵ ملیونو افغانیو په لګښت دسید مرتضــی د نساجی دفابریکی په څنګ کی پرانستل‌شوه.

دوړی ۱۶ :

دفراه دولایت دکرنــی لیسه چه دشپږ و میلونو شپږزره افغانیو په لګښت جوړه‌شوی دهغه ځای دوالی له خوا برانستل شو.

دوړی ۱۸ :

زمونږ دملی مشرددولت درئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد په پیغام سره چه له‌راډیو افغا نستان څخه خپور شو دمطبوعاتو ورځ او د سواد جهانی ورځ په ټول هیواد کی‌ونمانځل شوه.

دوړی ۲۰ :

د غزنی په ولایت کی څه دپاسه اوه سوه تنو ښوونکو ته د ښوونی او روزنی دکیفیت دښه والی په غرض دپوهنی دوزیر ډاکتــر نعمت الله پژواك لخوا یو سمینار پرانستــل شو.

دوړی ۲۶ :

دقره قل یوسلو شپږ اویازره نه‌سوه شپـږ پوستکی په یو ملیون څلور پنځوس زره‌پنځه سوه اووه ډیرش سترلنګ پونډه په لندن‌کی دافغانی قره‌قل دپوستکو په لیـلام کی پلورل شویدی.

دوړی ۲۶ :

هغه سیمینار چه دښوونی او روزنــی د کیفیت دښه والی اودتدریس له نویو سلوکو نوسره دښوونکو دزیاتی بلد تیا په مقصــد تیره اوونی جوړ شوی وپای ته ورسید.

دوړی ۲۷ :

دجمهوری ریاست دارګ په‌جومات کــی‌د دولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمد داؤد په ګډون دتراویحو په لمانځه‌کی دقرآن‌کریم ختم پیل شو.

د وړی ۳۰ :

د تصدیق قانون په ۴۷ مادو کی او همدا رنګه دکانو او صنایعو دوزارت په چوکاټ کی دبلخ دجن‌او پرس او تیلو ایستلــو د مؤسسی اسا سلیك په ۱۱ مادو کی درسمی جریدی په ۱۱– او ۱۲ ګڼه کی خپاره اونافــذ شویدی.

دتلی ۲ :

دهرات والی دهغه ولایت دغور یانــو د ولسوالی دمرکز دښښلو دصحی اوبود پروژی لومړی مرحله پرانستله.

دتلی ۲ :

شپاړس ټراکتوره نو لس ارټونه او دری اویا واټر پمپونه د کرنی دبانك نماینده ګــی دسږکــال په‌لومړیو شپږ ومیاشتــوکی‌د نیمروز او فراه دولایتو نو کروند ګروته په په‌پور ورکړی دی.

دتلی ۳ :

دتراو یحود لمانځه په ترخ کی د قــران

عظیم ایشان ختم چه‌ددولت‌درئیس اوصدراعظم ښاغلی محمد داؤد په ګډون دجمهوری ریاست دارګ په جومات کی دقاری محمد عمرپه‌امامت پیل شوی ؤ‌پای ته ورسید ۰

دتلی ۳:

دچغندر ودکرنی دپرمختیا دپاره دبغلا ن دقند دشرکت لخوا څه پاسه دیارلس ملیونه افغانی دچغندرو کروند ګروته دتقاوی په توګه ورکړی شویدی ۰

دتلی ٥ :

دکندز دعالی‌دارالمعلمین دتجربوی ښوونځی کتابخانه دکندز والی ښاغلی عبدالرزاق عابدی پرانستله ۰

دتلی ٦ :

دوزیرانو عالی مجلس دبیو داستقـــرار د سیاست تمدید تصویب کړ ۰ددغی فیصلی‌له مخی به دروان کال ترپایه پوری دیو شمیـــر لومړنیو دعامه ضرورت وړمالونو په باب د بیود استقرار سیاست دوام وکړی ۰

دتلی ۷ :

د دارالا مان دور ینبمو دچنجیو دفارم د پروژی دور ینبمو دغوزو حاصـلات سږ کا ل په‌دوو کمپاینو نو کښی دهـــغه دتیرکال د کمپاین په نسبت په سلو کښی څه د پاسه دوه سوه زیات شویدی ۰

د تلی ۸ :

سږ کال دهرات ،بادغیس ، بدخشان ،بلخ، کندز، جوزجان ،ننګرهار او لغمان دولایا تو دور ینبمو دچنجو خاوندانو ته شپاړس زر ه نهه سوه یو شپیته جعبی مورنی تخم ورکړ شوی چه دهری جعبی حاصل یی د اتو اونهو کیلوګرامو ترمینځ دی ۰

د تلی ۹:

دمولینا جلال الدین بلخی دستر شخصیت او دهیواددِ دغه ستر عارف دکار نامو په باب سیمینار داطلاعاتو او کلتور دوزیر پو هاند ډاکتر نوین په وینا پیل شوه ۰

دتلی ۱۰ :

ددولتی انحصار دمو سسی اساسنامه چــه شپږ فصله او پنځه ویشت مادی لری درسمی جریدی په دیارلسمه ګڼه کی خپره اونافـــذه شوه ۰

د تلی ۱۳ :

دباندنیو چارو دوزارت دنطاق دنیوزو یك دمجلی د ۱۹۷٤ کال دسپتمبر د میاشتی د ۳۰ نیټی دګڼی دی ادعا ته‌داشاری په‌ترڅ کښی چه دشوروی اتحاد مقاماتو دافغـــا نستان د ۱۳۵۲ کال دچنګابښ‌په انقلاب‌کښی لاس درلود لازمه بولم څرګنده کرم چه‌ددغی بی اساســه خوب و خیال دامریکا دسی ای‌ای دجاسوسی اداری دخپلو شو مودسیسو دتبرئی او ددغو ناوړو اعمالو دپټولو په غرض اختراع کړی دی چه‌په هغویی اقرارهم کړیدی‌دافغا نستان دچنګابښ د ٢٦ نیټی انقلاب پوره یو ملـــی حرکت وو اودوطن پالوونکو افغانانو لخوا اود داخلی علتونو او سببونو له مخی وشو ۰

افغا نستان هیڅکله په خپلو کورنیو چارو کښی په هر ډول چه‌وی دخارجیانو مستقیمه او غیر مستقیمه مداخله نده منلی اونه یـــی منی ۰

د تلی ۱۷ :

د عدلیه وزارت دقضاء دعالی اداری اختصاصی کتابخانه د عدلیه وزیر او لوی ځارنـــو ال ډاکتر عبدالمجید له خوا پرانستله شوه .

دتلی ۱۹:

دباندنیو چارووزارت دپاکستان دصدراعظم ذوالفقار علی بوټو ددی ادعاپه ځواب کښی چه دافغا نستان دباندنیو چارو د وزارت سیاسی معین دواشنګټن پوست دورځپاڼی نما ینده ته ویلی دی چه که د افغا نستان او پاکستان ترمینځ دښمنی پیښه شی شوروی اتحاد اوهند به دافغا نستان په طرفداری مداخله وکـــړی وویل :چه دغه ادعا د ښاغلی بوټو دخیالاتونه پیدا شوی او په خپله دهغه دذهن او فکـــر زیږنده ده .

څرنګه چه واشنګټن پوست د نماینده سره دافغا نستان دباندنیو چارود وزارت دسیاسی معین دمرکی بشپړ متن دمخه خپور شوی ددغه متن مطالعه دپاکستان دصدرا عظم دوینا بـی اساستوب او جعلی توب ثابتوی .لکه چـــه افغا نستان په وار وارویلی دی دافغا نستان او پاکستان دسیاسی اختلاف دحل لاره دسوله ایزو وسایلوسره دبی قید اوشرطه خبرو کولو لاره ده. اوترهغه ځایه چه په افغا نستان پوری اړه لری په دغه لار کښی به دتل دپاره خپل کوښښ ته دوام ورکړی .

دتلی ۲۰ :

د عظیم الشان قران دنزول کالیزه په کابل پوهنتون او دهیواد دولایتونو په ځینو جوماتو نوکی دغونډو په ترڅ کی ونمانځل شوه .

د تلی ۲۰ :

ددولت درئیس او صدرا عظم ښاغلی محمد داؤد دهدایت به اساس په یو سلو دوه اویا مستحقو کورنیو باندی دغور بندد اوبو لګولو په نوی پروژه کی ځمکه ویشله کیږی.

دتلی ۲۶ :

د دولت د رئیس او صدراعظم او دافغانی سری میاشتی د ټولنی د حامی ښاغلـــی محمد داود به پیغام سره چی د راډیـــو افـغانستان نه خـپور شو دسری مـیاشت مخصوصه هفته پەټول هیواد کی پیل شوه.

دتلی ۲۶ :

ددولت رئیس او صدرا عظم ښاغلی محمد داؤد دتلی د۲٤ ورځی په سهار په نهه نیمو بجود نیکمرغه کمکی اختر لمونځ دقاری محمد عمر په امامت دجمهوری ریاست دارګ پـه جامع جومات کی اداء کړ .

د تلی ۲۸ :

دکانو او صنایعو وزیر پوهاند عبدا لقیوم دپلخمری دبیرایتو داوړه کولو دستګاه پرا- نستله .

د تلی ۲۸ :

دتور غونډی بندر دشیرخان بنـدراود حیرتان دبندر د تصدیو اساسنامی درسمـی جریدی په خوار لسمه ګڼه کی خپور اونافذ شوی . دغه اساسنامی د تجارت دوزارت د پیشنهاد په اساس دوزیرانو عالی مجلـس تصو یب کړی او ددولت ښا غلی رئیس او صدراعظم منظور کړیدی.دتور غونډی شیر- خان اود حیرتان دبندر ونو دتصدیو اساسنامی

هره یوه څوار لس مادی لری ·

دتلې ۳۰ :

دآسیا دجنوب سیمه ایز **سیاحت کمیسیون** دریمه جرګه تر غرمې **د مخه په کابل کی د ملکی هوایی او توریزم دعمومی رئیس ښاغلی** سلطان محمود غازی له خوا **پرانستل شوه** ·

دلړم لومړی :

ددولت رئیس او صدرا عظم ښا **غلی محمد** داؤد له غرمې نه وروسته **په دوو بجود جشن** دسیمې په چمن کی دبزکشۍ **ستری مسابقی وکتلی** **اود** قهرمانی ستر بیرغ **او کپ یې دتخار د** ولایت دټیم رئیس ته **ورکړل** ·

د لړم ٤:

دافغا نستان دتیلو دموسسې **قانون درسمی** جریدی په پنځلسمه ګڼه کی خپور **او نافذشوی** دی · دغه قانون پنځه فصلو نه **اواوه ما دی** **لری** ·

دلړم ٥ :

د تیرکال له نیمائی څخه تراوسه **پوری د** کابل دښار په حوزه کښې **دلیك لوست دزده** کولو یوسلو دوولس کورسونه **نوی جوړشوی** دی ·

دلړم ۷:

دموټرونود حق العبور مقررات **په پنځـــو** فصلو نواو اته څلویښتو **مادو کښې د رسمی** جریدی په شپاړ سمه ګڼه کښې **خپاره اونافذ** شوی **دی** ·

دلړم ۱۰ :

زمونږ ملی **مشرد** دولت رئیس **اوصدراعظم** ښاغلی **محمد** داؤددامریکا دباندنیو **چارو وزیر** ډاکتر هنری کیسنجر د **جمهوری ریاست په** ماڼۍ کښې دکتنی دپاره ومانه.

پدغه کتنه کی **دافغا نستان او امریکا ددوه** اړخیزو روابطو جهانی مسئلو **او پدغه سیمه** کښې دحالاتو **دپرمختیا په باب خبری وشوی**·

دلړم ۱۱:

دآسیایی پر مختیایی **بانك دعملیاتو دمدیر** ښاغلی بیرن په مشری **ددغه بانك هیات د** پـلان له وزیرښاغلی علی‌احمد **خرم‌سره وکتل** **اود کجکی دبند دپر چاوی دجوړولو په مقصد** ئی ددغه بانك له خوا دڅوارلس **ملیونو ډالرو** پور دموافقی او **دتخنیکی مرستی دموافقی په** باب **خبری وکړی** ·

دلړم ۱۲ :

دافغا نستان جمهوری دو لت **دمامورینو** کروند ګرو او کار ګرانو **دپاره داسانتیا وود** برابر ولو په غرض دکو پراتیفو **نو قانـون** تدوین **کړیدی** ·

دلړم ۱۳ :

دهغو مهمو صادراتی **مالونو تټوله بیه چه** د ۱۳۵۳ کال په لمړیو شپږ **ومیاشتو کښې** بیلوبیلو بهر نیو ملکو ته **صادر شویدی پنځه** ملیارده اوڅلور سوه اولس **ملیونه افغانی‌ده** چه ۹۱ عشاریه پنځه ملیونه ډالره **کیږ ی**·

دلړم ۱۳ :

دسراج دبند دکنترول دبرج **دبنسټ تیږه** دغزنی والی **کیښودله** ·

دلړم ١٤ :

دمیزو دصادراتو **دپر اختیا دمؤسسې مرام** نامه دوزیر انو **عالی مجلس تصویب او د**

دولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمدداؤد له منظوری وروسته دجریدی په اولسمه گڼه کی خپره او نافذه شوه.

دلړم ١٤ :

په تیراتو باندی بار یوشمیر لاری له پلخمری څخه دپترولو دپلټنو دبرمه کولـــو ساحی ته ولیږ دول شوی ٠ دا لومړی ځـل دی چی په هیواد کښی دننه دبرمه کولو پـه چاروکښی دبیرایتو له پودرو څخه کاراخستل کیږی ٠

د لړم ١٥ :

دبرات لمنځ دممیزو پاکولو فابریکی دڅه دپاسه اوه لس نیم ملیونو افغانیو په پانگـه دمزار شریف په ښار کی په کار پیل وکړ٠ دغه فابریکه په یوه ساعت کی دوه ټنه ممیزد بین المللی مارکیټو نو دغوښتنی سره سم پاك اوبسته بندی کوی ٠

د لړم ١٥ :

دبدخشتان دولایت دخواهان دعـلاقه داری دهوایی ډگرو ترمینل دودانو لو دپارهملکی هوائی اود توریزم لوی ریاست یو ملیو ن افغانی تخصیص ورکړیدی.

ددغه ترمینل دبنسټ ډبره دبد خشان والی ښاغلی تاج محمد کیښودله ٠

دلړم ١٧ :

د دولت رئیس اوصدرا عظم ښاغلی محمد داؤد دپیغام په لوستلو سره دامانی لیسی د تاسیس پنځوسم کال پهیوه ستره تولنهکښی په هغه لیسه کی ونمانځل شو.

زمونږ دملی لارښود دارادی لـــه مخـی تقریبا دخلویښتو کلونو وروسته دعلمیاو فرهنگی مرکز دهغه دموسس په نامه او پخپل لومړنی نوم یعنیامانی لیسهیاد شو ٠داغونډه چه دهغی لیسی پهستر تالار کی وشوه لومړی د قران عظیم الشان څوایتونه ولوستـل او وروسته له هغه چهد افغا نستان د جمهوریت ملی سرود اود المان دفدرالی جمهوریت ملی سرود وغږول شو د دولت دښاغلی رئیس او صدرا عظم پیغام دپوهنی وزیر ډاکتر نعمت۔ لله پژواك ولوست ٠

دلړم ١٧ :

دافغا نستان په فضائی قلمرو باندی د پاکستان دنظامی هیلی کوپتر دتیری له امله د پاکستان د حکومت درسمی معـــذرت او د دغه هیلی کوپتردعملی دخوشیکولو نهوروسته د پاکستان نظامی هیلی کوپتر دهغه هیواد حکومتی مقاماتو ته وسپارل شو ٠

دلړم ١٧ :

دسرپل دولسوالی د شاچنار دکلـــی د ښوونځی دودانۍ دبنسټ ډبرهدجوزجاندوالی ډاکتر خلیل احمد ابوی له خوا کیښودلـه شوه ددغه ځای خـلکو دښوونځی دودانۍ له پاره یو سلو دیرش زره افغانی او دوه جریبه ځمکه مرسته کړی ده چه په تشکر سره منل

شو یده ۰

د لړم ۱۸:

دجغندرود حاصلاتو په رسیدلو سره **دبغلان** دقندد فابریکی شپږن دیرشم کمپاین د **هغه** ځای والی پرانست ۰دسږ کال **کمپاین** به دری میاشتی وخت ونیسی ۰

دلړم ۱۹ :

د افغانستان بانك کالنی **عمومی ټولنی په** داسی حال کښی چه **دپلان وزیر ښاغلی** علی خرم اودعالی شورا **نورغړی حاضرو**و **د** مالیی دوزیر ښاغلی سید عبدالاله پهمشری دافغا نستان بانك **په سالون** کښی **غونـــډه** وکړه ۰

په دغه غونډه کښی دافغا **نستان بانـــك** د ۱۳۵۲ کال په بیلانس باندی **غورو شو اود** بانكد ۱۳۵۲ کال بیلانس تصویب **شـــو ۰** غونډی دافغا نستان **بانك** دکالنی **بیـلا** نس له خالصی گټی نه چه د ۱۳۵۱ کال **پهنسبت** په سلو کښی لس زیاته **ده یو څه پیسی** خیریه موسسو ته منظوری کړی.

د لړم ۱۹ :

دښځو بین المللی کال **دهدفونو په با ب** دمیرمنو دټولنی له خوا دزینب ننداری **پـــه** تالار کښی یوه غونډه **شوی وه ۰پدغه غونډه** کښی چی دهیواد یو شمیر **منورو میرمنو د** هغی موسسی اداری او مسلکی **غړیو اوزده** **کوونکو برخه اخیستی وه په ټولنه کښی د** ښځو ددریځ په شاو **خواکښی مقالیولوستلی** شوی ۰

دلړم ۲۰ :

دجمهوری دولت دتگ لاری **په اساس تراوسه** پوری په دولتی پروژو **کی په پنـــځه زره** دری سوه یواو یابی **څمکو کورنیو باندیځمکه** ویشل شو یده ۰

دلړم ۲۰ :

دسږکال **پهلوم**ړیو شپږو **میاشتوکـــید** گلبهار پلخمری او جبل السراج **په** نساجی فابریکوکی څه دپاسه نهه **ویشت ملیو نـــه** یوسلو اوه څلویښت زره **مترسپنهـــسین او** سونډی ټوکران تولید شو یدی ۰

دلړم ۲۲ :

د کرنی دپرا ختیا بانك دسږ کال **پـــه** لومړ**ی یو** شپږ ومیاشتو کی **څه دپاسه یو سل** اونهه ملیونه افغانی **دهیواد دکروندگرو** سره دپور ورکولو **پهډول مرسته کړ یده**

د لړم ۲۶:

دکرنی او اوبو لگولو دوزارت **په پیشنهاد** **دافغان** کیمیاوی سری **دشرکت**اسا سنامه **د** وزیرانو دعالی مجلس تصویب **او ددولت د** ښاغلی رئیساو **صدرا عظمله منظوری وروسته** درسمی جریدی په **اتلسمه گنه کښی خپره** او نافذ شوه ۰دغه اساسنامه **چه په هغیکښی** دکیمیاوی‌سری دشرکت **دشرایطواو څرنگوالی** په برخه کښی **یولړ مطالب شته نهه‌فصلونه** اوانه دیرش مادی لری ۰

دلړم ۲۷ :

په روان کال کی دهیواد **څه د پا ســـه** څلویښت زره ټنه **شیان او پیدا وارد حیرتان** **بندر له لاری خارج ته صادر شویدی ۰ دغه**

شیان پنبه ـ ممیزد شفتلي تخم ـ غوزان ـ زغر بادام او انارډی چه څینی یی شوروی اتحاد او څینی نورئی اروپائی هیوادو ته صادرشوی دی .

دلړم ۲۸ :

ددری زره شپږ سوه تنه غوړیو دپیرودلو تړون په کندز کی دارزاقو او عامه اړتیاو د ریاست او سپین‌زر شرکت تر مینځ لاسلیك شو .

دلړم ۲۹ :

دانقلابی دولت دتګ‌لاری په‌اساس دپروان دولایت دغوربند داوبو الګولو په پروژه کـی یوسلو دوه اویا مستحو کورنیو ته ځمکـــه وویشل شوه .

دلیندی لومړی :

دپناراوړونکو پلوڅو دماشو مانو دپـاره یوه لومړنـی ښوونځی په کو کـران کښی دکندهار والي پرانست.

دلیندی ـ ۱:

د سمنګانو د ولایت د خلم له وسوالی‌نه په وروستیو دریو میاشتو کی پنځه سوه‌ټنه بادام خارج ته صادر شویدی .

دلیندی ـ ۱:

دزابل د ولایت د شهر صفا دولسوالـی دمرکز دنقشی کرښی دکابل ، کندهاروات جنوبی لوری ته په دوولس زره متره مربـع ساحه کی د فواید عامی د وزارت دانجنیرانو لخوا واچول شوی .

دلیندی ۲:

دکوپرا تیفونو قانون درسمی جریدی په فوق العاده ګڼه کی خپور او نافذ شو . دغـه قانون چه کروند ګرو کارګرو او مامور ینوته داسانتیا ؤدبرابر ولو په غرض جوړ شوی د یارلس فصله اویو پنځوس مادی لری .

دلیندی ۲:

دکونړ دلویی و لسوالی‌دسالار دویالـی‌د پروژی کار دکلیو دپراختیا دریاست له خوا پیل شو. چه په دغه پروژه کی دسربندخوړ ساتونکی دیوال او سیفو نو جوړول شامل‌دی چه په بشپړ یدو سره به یی دکرد سیمی‌په زیاتی ځمکه هم داوبو لاندی شی .

دلیندی ۲:

دکندهار هلمند او نیمروز دولایاتو کروند ګروته د ټراکټور رونوویش په کندهارکی دکرنی دپراختیا بانك پیل کړ. له دغـــو ټراکتورونو څخه هریو یی ددری سوه نوی زرو افغانیو په بیه کروند ګروته ورکـول کیږی چه دهغی په سلو کی شل افغانی نغدی او پاتی یی د پنځو کلونو په قسط اخیستل کیږی .

دلیندی ۲:

دقرقین دولسوالی دروغتیا مرکز او داوبو رسولو پروژه دجوزجان پرانیستله .

دلیندی ۳:

دکرنی دماشینی کولو په مقصد سږ کال اولس ټراکتوره او اوه واټر پمپه پـه ښو شرایطو سره دهرات دولایت کروند ګرو نه

ورکړی شویدی ۰ ددغو وسایط بیه چه څـه زیات وکم شپږ ملیونه افغانی کیږی‌یوه‌برخه په نغدو او یوه برخه یی په قسط کروند ــ گروته ورکړای شویدی ۰

دلیندی ۳ :

اقتصادی عالی شورا ددولت د رئیس او صدرا عظم ښاغلی محمد داؤد په مشری د جمهوری ریاست په ماڼی کی‌غونډه وکړه‌اود بشری قواؤ دجذب په مربوط رپوټ‌یی‌چه‌د اقتصادی بورد لخوا برابر او وړاندی شوئ‌ؤ خبری وکړی ۰

اقتصادی عالی شورا ددغه رپوټ په‌بیلوبیلو اړخونو باندی دغوراو څیړنی نه وروسته د هغه دډیر ژر تطبیق لپاره دمربوطو مراجعو د لازمو اقداماتو سپار ښتنه وکړه.

دلیندی ٤:

دکرنی یو سلو څلویښت ټراکټورونـه‌تر اوسه پوری دکرنی دپرا ختیا بانك د کندز تخاراو بغـلان دولایتونو کروندگروته ورکړی دی ۰

دکرنی د حاصلاتو دزیاتوالی په مقصــــد ټراکټورونه کروند گروته یوڅه په نغـدواو یوڅه په پور ورکړ شویدی ۰

دلیندی ٤:

دافغانی قره‌قل دری سوه اوه اویازره څلور سوه لس پوستکی دلندن په لیلام کی په دوه ملیونه یوسلو شپږ ویشت زره دوه سوه‌شل سترلنگ پونډه پلورل شویدی ۰

دلیندی ٤:

د مبارکی خرقی دزیارت دچار چوبـــی د دبنسټ تیږه دکند هار والی کیښودله.

دلیندی ۸:

د چغچران او دلولاش دعلاقه داری تر منځ دیوسلو پنځوس کیلو مترو په اوږدوالـی دیو سلو پنځوس کیلو مترو په اوږدوالـی دولایاتو تر منځ دترافیکو دتګ دپاره زمینه برابره شویدی ۰

دلیندی ۹:

تر اوسه پوری دوه سوه اتیا ټراکټورونه په ښو شرایطو دبلـخ دولایت کروند گروته ورکړی شویدی. دغه ټراکټورونه په نغـدو پیسو او څینی په پور کروند گروته‌ورکړی شویدی ۰

دلیندی ۱۰:

دتلی له لسمی نیټی څخه تراوسه پـوری دمزار شریف دکیمیاوی سری په فابریکه کی څلور زره پنځه ټنه‌یوریا سره تولیدشویده.

دلیندی ۱۰:

دافغانستان بانك له خوا داسعارو دراکړی ورکړی کړکی په اسلام کلا کښی‌پرانستله شوه. دغه کړکی هغو خلکوته دآسانتیاووړ برابرولو لپاره جوړ شوی چه له بهره هیوادته راځی او یا بهر ته‌ځی ۰

دلیندی ۱۱:

دهلمند ولایت په کروند گرو باندی پــــه تیرو پنځلسو میاشتو کی دڅه دپا سه یو سلواته پنځوسو ملیونو افغا نیو برا بـــــر کیمیاوی سره ویشل شویده ۰دکرنی دماشینی کولو دپاره ۲۲ ټراکټورونه دملحقاتو سره‌او همدا رنگه‌څلورو اتړ‌پمپونه دمساعد وشرایطو لاندی‌کروندگروته ورکړی‌شوی چه‌دهغوبیه‌څه

دپاسه لس مليونه څلور سوه زره افغانۍ کيږي .

دلينډۍ ۱۱:

دهوا حالاتو دڅيړنې دپاره څلور اقليمي دستګاوې دجوزجان په ولايت کښې په کار اچول شويدي.

دلينډۍ۱۲:

دسعودي عربستان حکومت دوه سوه پنځو س زره ډالره دپوهنې له وزارت سره ورپيا مرسته کړيده .ددغو پيسو چك په کابل کې دسعودي عربستان دلوی سفارت لخوا دباندنيو چارو د وزارت له لارې دپوهنې وزارت ته سپارل شوی دی .

دلينډۍ ۱۳ :

داطلا عاتو او کلتور دوزارت دنوی ودانۍ دبنسټ ډبره داطلا عاتو او کلتور او دفوايد عامې دوزير انوله خواد دولتي مطبعې په څنګ کې کيښودل شوه .

دلينډۍ۱۳:

دسږ کال له پيل څخه تراوسه پورې د کندهار دميوې په فابريکه کښې څه دپاسه او يازره قطې اوبوتلو نه ډول ډول جيلې مربا او ترشي توليد شويدي .

دلينډۍ۱۳:

زمونږ دپښتو نستان او بلوچستان نيورونو حاجيانو لومړی کاروان په شپږو سرورويسونو کې دسرحد ونو دچارو له وزارت څخه دحج دفريضې په ځای کولو په نيت دکعبې شريف په لورو خوځيده .

دحج دفريضې داداکو لودپاره دپښتونستان او بلوچستانې ورونو څخه ۲۶۱ تنه سږ کال له افغانستان څخه بيت الله شريف ته ځي چه پنځوس تنه يې دهوا او دوه سوه يولس تنه به ئې دځمکې له لارې ولاړ شي .

دلينډۍ ۱۵:

څه د پا سه دخلو رو د يرش مليونو افغانيو برابر سره او غنم دسږ کال له سره تراوسه پورې دپروان ولايت کرونـــد ګروته ورکړ شوی .

دلينډۍ ۱۵:

د ښار جوړولو او کور جوړ ولـو دلوی رياست په ځای دښار جوړولو آمريت دفوايد عامې وزارت په چوکاټ کې دد وهم واحد په توګه منځ ته راغلی دی .

دغه آمريت وظيفه دمرکز ولاياتو اود هيواد دولسواليو دښار پلانو طرحه کول جـوړول تفصيلي پـلانو جوړول داستو ګنې دطرحې د چارو مطالعه دسا ختماني مواد وڅيړنه اوکتنه اودښار جوړولو له نـظره دهغو اقتـصادي اوتوليز ښيګڼو څيړل دي.

دلينډۍ ۱۷:

په کندهار کې دوه مليونه او دوه سوه زره ټنه فلورايد کشف شويدي.

دلينډۍ ۱۹:

دبشر دحقوقو جهاني ورځ په هيواد کـــې دټولنو په ترځ کې ولمانځل شوه.

دملي سرود له غږولوته وروسته ددو لـت درئيس او صدراعظم ښاغلي محمد داؤد پيغام چه دد ی بين المللي ورځې په منا سبت صـادر شوی ؤ په هغې غونډه کې چه دحقوقو اوسياسي علومو دپوهنځي لخواد کابل دپو هنتون پـه اديتوريم کې شوی وه داطلاعاتو او کلتو رد

وزیر پوهاند ډاکتر نوین لخوا ولو ستلشو.

دلیندی ۱۹:

دکندز دامنیه قو ماندانی دسر حد ی پو لیسو دتعلیمی ټولنی ودانی دهغه ځای والی دجمهوریت په کارته کښی پرانستله .

دلیندی ۲۰:

دکجکی دبند دپرچاوی ددروازو دجوړو لود اسماری لګښتو نو مربوط تمو یل څوارلس ملیونو ډالرود پورموافقه داسیا دپرا ختیادبانك دمدیره هیات له خوا تصو یب شوه.

دلیندی ۲٤:

دوردګو دولایت دجلریز پول ددری سوه څلویښت زره افغانیو په لګښت د فواید عامی دوزارت داصلاحاتو ددوهم یو نټ له خوا بشپړ شوی دی .

دفواید عامی وزیر ښاغلی غوث الدین فا یق وویل دغه پول دافغانستان په مرکزی لو یه لاره کی چه په راتلونکی وخت کی دکابل اوهرات ترمنځ په نظر کښی ده جوړ شوی دی اودحاجیګ کان او بامیان هم ددغه پله په لاره کی پراته دی.

دلیندی ۲٦:

دکوکچی دسیند دپاسه دیوه پله دبنسټ تیږه دبدخشان والی کیښود ه .

دلیندی ۲۷:

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد دجمهو ر ی ار دو د څوانو منصبد رالـو ډیپلو مو نه وویشل .

دلیندی ۲۹:

دبګرامیو دنسا جی دفابریکی دپرا ختیـــا دپروژی دکار پیل شو. دپو هنی وزیر پوهاند عبدالقیوم ددغی پروژی دمربوطی ودانی دبنسټ تیږه دفابریکی په انګړ کښی کیښو ده.

دلیندی ۲۹:

دپوهنی دوزارت دوهم معین ښاغلی محمدنسیم دوردګو په ولایت کښی دلوړ نیو او کلیوالو ښوونځیو نوی ودانی پرانستلی دغه ودا نـی دملی بـا نـــك اودیونسف داداری دپولی او د وردګو ولایت دبشری قواو په مرسته دپوهنی دوزارت دساختمان دریاست دنمونه یی پروژی په چوکاټ کښی جوړی شوی دی.

دلیندی ۳۰ :

دهلمند دپنبی او نباتی غوړیو مو سسی په دریو میاشتو کی اتلس زره اواوه سوه ټنه پومبه پیرودلی ده . دتلی دمیاشتی له لومړی نیټی نه چه دپنبی کمپاین پیل شوی تراوسه پوری ددولت له کریدت نه څه دپاسه دوه سوه او اویا ملیونه افغانی دپنبی په کروند ګرو ویشل شویدی .

دلیندی ۳۰ :

په تیرو دوه نیمو میاشتو کی دکندز بغلان اوتخار دولایاتو کروند ګروته دپومبی دبیی په عوض کی ددولت له کریدت څخه څه دپاسه اته سوه دوه ویشت ملیونه افغانی ور کړی شویدی .

دمرغومی لومړی :

دشیرپور جامع جومات چه دسږکال دزمری دمیاشتی دزلزلی په پیښه کی یی درځ کـړی

اودچت دلویدو خطر یی ۆددولـت درئیس‌او صدراعظم ښاغلی محمدداؤد په لاربنوونه ترمیم شو. ددغه جومات دترمیم کـــارچه دافغانـی ودانولو دستګاه ددولت دبودجې نه دخه دپاسه یوملیون افغانیوپه لګښت بشپړ شو .

دمرغومی ۳:

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد دمرغومی دمیاشتی ددریمی نیټې دسهار په‌نهه نیموبجو دنیکمرغه لوی اختر لمونځ دجمهوری ریاست دارګ په جومات کی دقاری محمدعمر په امامت اداکړ .

زمونږ ملی مشر دلمانځه له اداکولووروسته دجمهوری نظام په رڼاکی دافغان دمسلمان او نجیب ټول ملت دهوساینی اوآرامـــی او د افغانستان دترقی اودعالم اسلام دپر مختګ اولوړتیا دپاره دعاوکړه .

دمرغومی ۷ :

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد دنیکمرغه لوی اختر درارسیدوپه احترام دمرکز اوولایاتو دیوشمیر بندیانو دبندیاتی مـوده بښلی ده.

مرغومی ۷:

دغوری دسمنټو دموسسی دسږکال په نهو میاشتو کښی داته شپیته زره نهه سوه‌پنځه اتیاټنو سمنټودپلورنی له لاری څه‌دپاسه۹۰ ملیونه څلور نوی‌زره افغانی‌لاس ته‌راغلی‌ده.

دمرغومی ۷ :

په هیوادکې دکرنی دزیاتی پراختیا په باب دانقلابی دولت دتګ لاری په اساس دروان‌کال په نهه نیمو میاشتو کی په‌کندزکی دکرنی دبراختیا بانك نمایندګی څه دپاسه دپنـځه دیرش ملیونو افغانیوبرارکیمیاوی سره دکرلو اصلاح شوی غنم اودکرنی ټراکټورونه دکندز تخار اوبدخشان دولایاتو کروندګرو ته دپورپه ډول مرسته کړی ده .

دمرغومی ۸ :

دمزارشریف دکیمیاوی سری دفابریکـــی لومړنی لین تولیدات داټکل شوی پلان نـــه یوولس اونۍ مخکښې بشپړ شوی‌دی.

د مرغـومی ۹ :

دکونړ دلوی ولسوالی مربوط دمروری نوی عـلاقداری پرانستل شوه او دهغی مامورینو په کار پیل وکړ .

دولت ددی علاقه داری جوړیدل چه‌دولس زره تنه نفوس لری ددغه ځای اوسیدو نکو د هوساینی او دمشکلاتو دمنځه وړلود پا ره منظور کړیدی .

دمرغومی ۱۱ :

دښځی دبین المللی کال را رسیـــدل د دولت درئیس او صدرا عظم ښاغلی محمدداؤد په پیغام داطلاعاتو او کلتور دوزارت لخوا په کابل ننداری کښی په یوه ټولنـه کښـــی ونمانځل شو .

دغه راز دښځی دبین المللی‌کال له‌امله‌چه دبرابری ـانکشاف او سولی ترشعار لاندی د لومړی کال ۱۹۷۵ عیسوی دملګرو ملتـــو د دموسسی دغړو هیوادو نو له‌خوا نمانځل‌کیږی. داطلا عاتو او کلتور وزارت لخوا په افغانستان کی د ښځو دنهضت او داجتماعی بیلو بیلو خدمتونو په‌بر خه‌کښی دهیوادد ښځو دفعالیت څرګندوی دعکاسی نندارتون په کابل ننداری

کښې پرانستل شو .

دمرغومی ۱۱ :

دپستی دځنګلو نو دپروژی دودانی دبنسټ تیږه دکلای نو په تحقیقاتی فارم کښې د بادغیس والی کیښوده .

دمر غومی ۱۳ :

د دولت رئیس او صدرا عظم ښاغلی محمد داؤد دهیواد دولایاتو او لو یوو لسوالیو د محکمو رئیسان دجمهوری ریاست په ماڼی کی ومنل.

د دولت ښاغلی رئیس او صدرا عظم دقاضیانو سره دخبرو په ترځ کی وویل : «هر رژیم او سیستم چه په یوه هیواد کی واکمن وی دهغه بنسټ او اساس اجتماعی عدالت جوړوی .»

دمر غومی ۱۳ :

د ۳۷ ملیونو افغانیو برابر دکندهار اوروز ګان کروند ګروته سره غنم تراکتورونه او واړه پمپونه ورکړل شویدی .

دمرغومی ۱۵ :

ددولت درئیس او صدرا عظم ښاغلی محمد داؤد د پیغام په لوستلو سره د هیواد بیاوړی او متصوف عالم ملی شخصیت بایزید روښان دمړینی د څلور سومی کالیزی بین المللی سیمینار دکابل پو هنتون په ادیتوریم کی پرانیستل شو .

دمرغومی ۱۵:

دکندهار دسیلو دمامور ینو دپاره داستوګنی دودانیو دبنسټ ډبره دهغه ځای والی کیښوده.

دمرغومی ۱٦ :

دزراعتی پرو ګرامونو دپرا ختیا په باب د جمهوری دولت دکړنلاری په اساس د سږ کال په لومړیو نهو میاشتوکی دهرات او وبادغیس دولایاتو کروند ګروته یوویشت ملیونه اودری سوه زره افغانۍ کریدت ورکړ شویدی.

دمرغومی ۱٦ :

دسږ کال له پیل کیدونه تراوسه پوری دهیواد دمرکز اوولایاتو په تعلیمی مؤسسو کی څلور زره اته څلویښت ښځی دښوونکو په حیث په کار ګمارل شویدی .

دمرغومی ۱۷ :

دښځی دبین المللی کال په مناسبت د کندهار دمنورو میرمنو له خواد زرغونی اناد لیسی په سالون کی یوه غونډه شوی وه .

دمرغومی ۱۷ :

دهیواد په کروند ګرو باندی دلړم دمیاشتی تر پایه پوری دخه دپاسه پنځه سوه اواتیا ملیونه افغا نیو په بیه کیمیاوی سره ویشل شویده .

دمرغومی ۱۸ :

دافغا نستان دتجارت او صنایعو داتاقونو قانون په ټولسو مادوکی درسمی جریدی په یو ویشتمه ګڼه کی خپور او نافذشو.

دمرغومی ۲۰ :

ددولت رئیس او صدراعظم اودافغانی سره میاشتی دټولنی دحامی ښاغلی محمد داؤد په

لاربښوونه افغاني سري میاشتی دپښتو نستان په صوات کی د وروستی زلزلی له مصیبت ځپلو سره پنځلس زره ډالر مرسته کړیده .

دمرغومی ۲۰ :

دښځو دبین المللی کال په مناسبت دهلمند دولایت دمرکز لښکرگاه دښار په کلتـوری مرکزکی یوه غونډه وشوه .

دمرغومی ۲۰ :

پنځلس زره اته‌سوه ځلرو یښت ټنه پومبه پەدری وروستیو میاشتو کی دبلخ دجن‌اوپرس اودتیل ایستلو مؤسسی پیرودلی ده.

څه دپاسه دوه سوه دری دیرش میلو نه افغانۍ ددولت دکریدت شخه‌دپومبی دبیی په مقابل کی دبلـخ جوزجان ،فاریاب اودسمنگان دولایاتو کروند گروته په همدی موده کـی ورکړ شویده .

د مرغومی ۲۱:

دیر ښنا دشل کیلوواټه جنریتر په درولو سره دنیمروز دولایت روغتون روښانه کـړی شو .

د مرغومی ۲۲ :

دولایتونو دکرنی درواجولو دمدیر انـــو ورکشاپ چه دلیندی دمیاشتی په څلور مـــه نیټه په کابل کښی جوړ شوی ؤپای تـــه ورسید .

د مرغومی ۲۲ :

دپیر روښان بین‌المللی سیمینارچه دمرغومی دمیاشتی په ۱۵ نیټه دکابل پوهنتون پـــه اديتوريم كښی پیل شوی وو پای ته ورسید.

دمرغومی ۲۳ :

دبادغیس دولایت ښځو دښځی دبین المللی کال له امله دکلای نودنجونو دښوونځی پـه ودانۍ کی یوه غونډه کړی وه.

دمرغومی ۲٤ :

ددولت درئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد داؤد دپیغام په لوستلو سره دگرځندوی کال پیل شوه ۱۹۷۵ کال افغا نستان او دآسیاد جنوب پەاتو نورو هیواد ونو کښی دگرځندوی دکال په توگه ټاکل شویدی .

دمرغو می ۲٤:

د تغذی دریم کورس چه دروغتیا داساسی مرکزو نودډاکترانو دپاره دعامی روغتیا پـــه مؤسسه کښی پرانستل شوی وو پای تـــه ورسید .

دمرغومی ۲٤ :

اتلس ملیونه ډالره دهیواد دتجارتی مالونو دواردات او صادراتو په بیلانس کښی دسږ کال په نهومیاشتو کښی زیاتوالی راغلی دی.

دسږ کال په نهو میاشتو کښی خارج ته‌د هیواد دتجارتی مالونو صادرات یو سلودو پنځوس ملیونو ډالرو ته رسیدلی دی پداسی حال کښی چه په همدغه موده کښی دافغانستان د ضرورت وړ مالونو واردات یو سلو ځلور دیرش ملیونه ډالرو ته رسیدلی دی .

دمرغومی ۲۵ :

ددولت دښاغلی‌رئیس‌اوصدراعظم په‌پیغام‌دآسیا، جنوب دتوریزم کال پیل شو .

غونډه دملی سرود په غږولو سره پیل‌شوه او وروسته ددولت‌دښاغلی رئیس‌او صدراعظم

پیغام داطلاعاتو او کلتور دوزیر پوهاند داکتر نوین لخوا ولوستل شو ٠

دمرغومی ۲۵ :

د ښځی بین المللی کال دکندز په ښار کی په یوه غونډه کی ونمانځل شو ٠

دمرغومی ۲۷ :

دفراه دولایت دشین ډنډ دولسوالی دسور ویالی پروژه ددولت له بودجی څخه ددری لکه او اوه یشت زره افغانیو په لګښت بشپړشوی ده ٠

د سورد ویالی پروژه دوه سیفونه لری چه هریو ستیفون یی یوسلو دوه دیریش متره اوږد والی لری او پنځه اویا سانتی متره قطـــر لری ٠

دمرغومی ۲۷ :

دمصر دعربی جمهوریت دلوی سفار ت د علمی او فرهنګی همکار پوپه لړکی نوموړی سفارت پنځه سوه ټوکه عربی دری او پښتو کتابو نه دکابل پوهنتون دادبیاتو او بشری علومود پوهنځی اختصاصی کتابتون تــــه اهدا کړیدی ٠ دغه راز دالمان داتحــــادی جمهوریت لوی سفارت اوه سوه ټوکه المانی کتابونه او په کابل کښی دهند لوی سفارت ٦٨ ټوکه دری او انګلیسی کتابونه نوموړی کتابتون ته اهدا کړیدی چه نوموړی کتابونه په تشکر سره منل شویدی ٠

دمرغومی ۲۷ :

دتالقان دښار دښښا ك داو بود پروژ ی لومړی برخه دتخار والی پرانسته ٠

دمرغومی ۲۸ :

داتریش سویس سویدن انګلستان او دفنلند دسرو صلیبو نوټو لنود لیګ له لاری دافغانی سری میاشتی دټولنی سره مرسته کړیده ٠

دسلواغی ٤ :

دتجارت دوزارت په پیشنهاد دوزیرانود عالی مجلس په تصویب او ددولت دښاغلــی رئیس او صدراعظم په منظوری دهیواد دخلکو داکثریت دګټی په مقصد دخاورو دتیلو حق الانحصار دانحصا راتو کمیشن او ګمرکـــــی محصول وبښل شوه‌دحق الانحصار کمیشـــن اودګمرکی دمحصو ل په‌بخشش سره دخاورو تیلو په‌هر ه‌کیلو کښی نژدی دری افغا نـــۍ ټیټوالی راغی ٠

دسلواغی ٤ :

د سلواغی دمیاشتی دو همه نیټه دمحرم ــ الحرام لسمه ورځ چه د حضرت امام حسین (رض) دشهادت دورځی سره برابره وه‌داسلام ددغی تاریخی پیښی دیادونی مراسم په ټول هیواد کښی ونمانځل شول ٠

دسلواغی ٥ :

دکابل دعالی دارا لمعلمین په خدمت کی‌د داخلو ښــوونکو دپاره پنځلسم ټولګی دپو هنی دوزارت لومړی‌معین پوهاند ډاکتر محمدصدیق پرانست ٠

د سلواغی ٨ :

ددولت درئیس اوصدراعظم ښاغلی‌محمدداؤد دخوا خوږی او همدردی مراتب دهغو شپږ و تنو پاتی کسانو ته دبد خشان دوالی په‌واسطه ابــلاغ شول چی دشغنان په علاقه داری کی دواوری دښوئید وپه اثر مړه شوی‌دی ٠

د سلواغی ۸ :

دجمهوری دولت دتنگ لاری په اساس د ارغنداب او هلمند دناوی په پروژه کــی یو زرو شپږ سوه اته جریبه ځمکه بی ځمکوخلکو باندی ویشل شویده ۰

دغه ځمکی دوهمه درجه دی او په یوسلو څلورد یرش کورنیو ویشل شویدی ۰ دغــه ځمکی داوبو لګولو ساختمان‌لری اود ګرمیسر په ولسوالی کی پرتی دی ۰

د سلواغی ۸ :

سږ کال دلوګر په ولایت کی دکلـــیو د پراختیا او خلکو په ګډه همکاری دشلو کیلو متروپه اوږدوالی دوه فرعی سړکونه دری لوی اویولس کوچنی پلونه جوړ شویدی ۰

دسلواغی ۹ :

دښځی دبین المللی کال دنمانځلو په‌مقصد داطلاعاتو او کلتور دمدیریت تر نظر لاند ی په کندهار کی دښځو دانسجام جرګه‌ګی جوړه شوه ۰

دسلواغی ۱۱ :

ددولت درئیس او صدراعظم ښا غلی‌محمـد داؤد دخواخوږی او همدردی پیغام دهلمند په ولایت کی دوروستیوورښتونو مصیبت‌ځپلوته مستوفی او دولایت وکیل ورساوه.

په هلمند کی وروستی ورښتونه دلښکرګاه دښار لګان په‌سیمه کی‌دنهو کورونو دنړیدود پنځوسو کورونو دزیانمن کیــدو او پــه څــاه انجیرکی دیو ګدام دنړیدو سبب شویدی ۰

دسلواغی ۱۱ :

دبګرامیو دنساجی په فابریکه کی ددری وخته کار دپیل کیدو له وخته په دغه فابریکه کــی شپږ سوه تنـو کــارګروته کــار پیدا شویدی ۰

له‌څو مودی څخه را پدیخوا دغه فابریکـــه ۲٤ ساعته کارکوی په داسی حال کی چه‌دمخه په دغه فابریکه کی دوه وخته یولس یولس ساعته کار کیده ۰

دسلواغی ۱۲ :

ددولت درئیس او صدراعظم ښاغلی محمد داؤد دهدایت په‌اساس دلښکر ګاه دښار اود هلمند ولایت هغو پنځه ویشتو کورنیو ته د افغانی سری میاشتی‌دټولنی مرستی ورووپشل شوی چه کورونه یی تیره اونی دورښتو نوپه اثر ړنګ یا زیانمن شویدی ۰ همدغه راز د دغی ټولنی مرسته دهغو خلکو پاتی کسانو ته ورکړی شوه چه په دغی پیښی کی مړه شوی دی ۰

دسلواغی ١٤ :

دکوز کونړ دولسوالی دکلاتـک دسیمـی د ښاك داوبو شبکه دننګرهار والی پرانستله۰

دغه شبکه چه دملګرو ملتو په مرسته د روغتیا وزارت‌پشپړه‌کړی څلور وزروا وسیدو-نکوته دښاك صحی او په ورکوی ۰

دسلواغی ١٤ :

دبغلان دولایت داجمیر په ویاله کی‌دنویو ساختما نونوپه بشپړیدو سره دڅه دپاســـه اتیازره جریبه ځمکی دخړو بیدوښه زمینـــه برابره شویده داجمیر دو یـــا لی دنو یــو ساختما نونوپه ترمیم کی دکرنی مدیریت د غوری دسمنټو دبوری شرکت اود کرکردوبرو

سکرو مؤسسو او دوغه ځای خلکو برخــــه اخیستې وه .

د سلواغې ۱۵ :

دسږ کال په لسو میاشتو کې د **گلبهار او** جبل‌السراج په نساجي فابریکو کې څه **دپاسه اوه** څلویښت ملیونه څلورسوه متره ټوکران تولید شویدي .

دسلواغې ۱٦ :

د افغانستان پوهنه د خو کالو **راهیسې** د دوی اودهغوی دشهرت طلبی دتمایلا تــو دلاس اله شوه او متاسفانه دهیواد دنوروبرخو دپراختیا سره متوازنه پراختیا په نظر کې‌ونه نیول شوه او د متوازنې پوهنې اصل دیوی داسې پوهنې شکل او ماهیت غوره کړ چــــه توازن هدف او صحیح پروگرام یې نه درلود. ځکه ددې ایجاب کیده چه په بیړه سره په‌دغه باره کې دعصر دایجاباتو سره سم او دنورو هیواد ودتجربو څخه پــه استفــــاده او د افغا نستان دنوی نظام دهدفونو سره موافـق گټور اقدامات وشي او دهغې معقول‌اوعملي امکان ولټول شي اوبنسټیې کیښودل شي.

ددغو ایجاباتو د درك له مخې دڅه مودې راهیسې دانقلاب دمشر ښاغلي محمد داؤد د لاربښوونې سره‌سم دتکړه کسانو په گډون یو کمیسیون مؤظف شوچه په موضوع غــور او څیړنه وکړي چه په نتیجه کې یې دافغانستان په پوهنه کې‌یو مترقی‌او بنیادی ریفورم ترتیب او دغور دپاره یې دوزیرانو عالي مجلس او مرکزي کمیټې ته وسپاره .

دوزیرانو عالي مجلس دهغه مطالعه تائید او تصویب کړاود پوهنې وزارت ته لاربښوونه وشوه چه‌د منظور شویو هدفونو او پالیسی سره‌سم لومړی شپږ ټولگیز لومړنی ښوونځی په تدریجی توگه دولایاتو په ټولو مرکزونواو وروسته په ټول هیوادکی اته ټولگیزولومړنیو ښوونځیوته لوړکړی .

دسلواغې ۱۷:

دجبل السراج دسمنټو دفابریکې دسږ کال دلسو میاشتو په تولید اتو کې دتیر کال د همدغې مودې په انډول اووه زره ټنه سمنټ زیات شویدي .

دسلواغې ۱۷ :

داسعد آباد او جـلال‌آبا د دسړك په‌اوږدوکی دڅه پاسه یو ملیون اواته سوه زره افغانیوپه لگښت یوشمیر پلونه او کوچني **پلونه دکار** دقواؤ دلومړې یونټ‌له خوا جوړ شویدي.

ددغه سړك په اوږدوکې دترافیکو په تگ راتگ کې داسانتیاو دبرابر ولو **په مقصـــــد** څلور پلونه او یودیرش کوچني پلونه **نوي** جوړ شویدي .

دسلوا غې ۱۹ :

د سږکال په لسو میاشتو کې دننگر هاراو لغمان دولایاتو په‌کروند گرو باندې دڅه دپاسه اته شپیته ملیونه نهه سوه پنځه ویشت‌زره اته سوه افغانیو سره اود کرنې ماشین آلات ویشل شویدي .

دزراعتي پرو گرامونو دپرا**مختیا** او د بزگرو دزیاتي استفادې په باب دانقلابي دولت دتگ لارې‌په پیروی دڅه دپاسه اته شپیتــــه ملیونه اته ویشت‌زره یوسلو څلویښتوافغانیو

په ارزښت یوریااودای امونیم‌فاسفیت کیمیاوی سره دکرنی دپر مختیا دبانك دنمایندگی لـه لاری دکرنی اواوبو لګولو د وزارت ترویج دمامور ینو او دافغان کیمیاوی سری دشرکت په همکاری ددغو ولایاتو په کروند ګروباندی په پور ویشل شویده ۰دغه راز ددغو ولایاتو له کروند ګرو سره دتراکتور اوواترپمپ‌په شان ماشینی پورونه او تولیدی کریدتونه‌اته سوه اوه نوی زره شپږ سوه شپیتو افغانیوته رسیږی ۰

دسلواغی ۲۰ :

د کابل ښار دښاری پـلانواو دنوروتفصیلی پلانو دیوکولو دپاره دفواید عامی دوزارت دښاری پـلان جوړو لومدیریت دکابل‌ښاروالی سره یوځای شو ۰

دسلواغی ۲۰:

دځه دپاسه یو ملیون نهه سوه زره افغانی دغوری دبر ښنا دمؤسسی دسږ کال دلومړیو شپږو میاشتو په عواید وکی دتیر کال دهمدی مودی په نسبت زیاتی شویدی ۰

د سلواغی ۲۱ :

دبغلان دقند دفابریکی دځلور دیرشم کمپاین شخه اته زره اته سوه یواتیاټنه بوره لاس ته راغلی ده ۰

دسږ کال په تولیداتو کی دتیر کال په نسبت یو زرو ځلور سوه پنځه ځلویشت ټنه بوره زیاته شویده چه دغه کار دکروند ګروته په ګته دچغند رودبیی دزیاتوالی ددولت په‌مرسته دکیمیاوی سری دویشلو اودجوی شرايطو نتیجه ده ۰

دسلواغی ۲۲ :

ځه دپاسه یو سل او ځلور شپیتـــه زره افغانی قره قلی پوستکی دلندن په لیـلام‌کی په ځه د پاسه نهه‌سوه پنځه نوی زره سترـ لنګ پونډو پلورل شویدی ۰دسږ کال پـــه ځلورم لیلام کی دپوستکوعمومی منځنی‌بیه شپږ اعشار په صفر پنځه ستر لنګ پونډه وه ۰

دسلواغی ۲۲ :

په کابل کی دامریکا لوی سفارت دعدلیی دوزارت دقضا داداری لوی آمریت کتابتو ن ته ۱۸۳ ټوکه کتابونه ورکړل.

دسلواغی ۲۳ :

دزراعتی محصولاتو دلوړ یدو په مقصد د جمهوری دولت دتګ لاری په پیروی دځه د پاسه شپاړ سو ملیونو اوه سوه زروافغانیو کیمیاوی سره اصلاح شوی غنم او دکرنــی ماشین آلات دبغلان او سمنګانو دولایاتو په کروند ګرو په تیرولسو میاشتو کی دپور په توګه ویشل شویدی ۰

دتلی ،لړم اولیندی‌په میاشتوکی دځوارلسو ملیونو دری سوه اوه زره افغانیو برا بره کیمیاوی سره اودکرنی اصلاح شوی غنم اودغه راز د سږکال په لسو میاشتو کی ددوه‌ملیونه ځلور سوه اوه پنځوس زره افغانیو برابــر دکرنی عصری ماشین آلات‌لکه ټراکتور اوواټر پمپونه او دمالداری او باغوانی تولـــیدای پورونه دبغـلان او سمنګانو دولایاتو کروند ګروته دمرستی په توګه ورکړی شویدی ۰

دسلواغی ۲۳ :

دهوا پیژندنی بین‌المللی مؤسسی یوکمپیوتر دهوا دحالاتو پـه تحـلیل کـی داستفادی په مقصد دملکی هوایی ریاست دهوا پیژندنی انستیتوت ته دمرستی په توگه ورکړیدی ۰

دسلواغی ۲٤ :

دجمهوری دولت‌دکرنلاری سره سم دسږکال په نهو میاشتو کی‌دکرنی او اوبکولودوزارت دانکشافی پروگرام لاندی کروندگرومالداراواو یو شمیر مؤسسو ته څه دپاسه شپږ سوه او یا ملیونه افغانی مساعد پور ورکړ شویدی ۰ دماشینی کولو په غرض دوه سوه‌دوه‌څلویښت بشپړ ټر اکټورونه ددوه سوه شپږوواټر پمپونو سره داسانو شرایطو لاندی هم پـه همدی وخت کی دولایاتو کروند گروته ورکړ شویدی چه ټوله بیه یی څه‌دپاسه اتیا ملیونه افغانی کیږی.

دغه راز دکرنی دتولیداتو دسطحی دلـوړ ـ یدو په غرض څه دپاسه ددری سوه شپـــږ ملیونو افغا نیو کیمیاوی سره او دکرلواصلاح شوی غنم دهیوادکروند گروته دمساعدپورپه ډول ورکړ شویدی ۰

دباغونو دپراختیا په غرض څه دپاسه دری سوه ملیونه نهه سوه زره افغانی د هیواد د ولایاتو دباغونـو خاوندانوته دپـور په ډول ورکړ شویدی ۰

څه دپاسه یو سل اته شپیته ملیونه‌افغانی دخپنو مؤسسو لکه داهوبو ټونو جرمگری د شاتود میچیود هرات دپومبی اگرو بزنس اود تولید څپنو نورو مؤسسو ته دسږ کال پـــه نهو میاشتو کی دهغوی دفعالیتونو دزیاتوالی په‌غرض دپور په ډول مرسته شویده ۰

همدا رنگه څه دپاسه پنځه سوه زره افغانی دشاتو انفرادی مچیو دخاوندانو سره دپورپه ډول مرسته شویده ۰دغه راز څه دپاسه دوه نوی ملیونه افغانـی کو پرا تیفـو نـوــ ته‌د بغـلان دقند شرکت اودپومبی شرکتو نو ته دهغو دمعامله‌لرونکو کروند گروته‌کریدت ورکړ شویدی ۰

کروند گرود سری دبرابرو لوپه غرض د ژرند وشو لو پاکولو دما شینو نو اوارهټډ چالانو لولپاره څه دپاسه نهه‌سوه زره افغانی دپور په ډول معامله شویده ۰

دسلواغی ۲۷ :

دجلال آباد دبنار په سب ستیشن کی‌په یوساعت کی دڅلور زره کیلو ولټه امپیر پـه قوه دبریښنا یوتر انسفارمر پکار واچول شو۰ چه‌دمخه دجـلال آباد دبنار دسب ستیشـــن بریښنا ددوتر انسفار مرونو له لاری چه هر یویی یوزرو شپږ سوه کیلو واټه امپیره قوه درلوده اوټوله‌دری زره‌اودوه سوه‌کیلوولټه کیده ویشل کیده ۰

دسلواغی ۲۹ :

دخرخی دپله دوړیو او بدلو فابریکه له‌دری کاله څنډېنه وروسته بیا په کار واچول شوه دخرخی دپله دوړیو اوبدلوفابریکه‌به وروسته له‌دی‌دکانو اوصنا یعو دوزارت تر اثرلاندی فعالیت ته‌به دوام ورکړی.

دمغه پـلان له مخی چه په نظر کی نیول شوی په راتلو نکی وخت کی به‌دخرخی‌دپله

دوړیو اوبدلو دفابریکی تولیدات په کال کی دیو ملیون مترو ټوکراو سلو زرو کمپلو په ظرفیت زیات شی .

دکب لومړی :

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد دپنجشنبی د ورځی تر غر می د مخه په لسو بجواو پنځه څلویښتو دقیقو د جمهوری اردو مرکزی روغتون وکوت .

داردو دمرکزی روغتون څخه ددولت ښاغلی رئیس او صدرا عظم کتنه چه په سیمه کی یوډیر سمبال روغتون دی څه ناڅه دوه ساعته روانه او په هره برخه کی دپروژی دامـــراو داخلی اوخارجی کارکو ونکو له خوا توضیحات وړاندی کیدل .

ښاغلی محمد داؤد دروغتون دجوړولو دکارد پرمختگ له امله خوښی څرگنده کړه .

دکب ۳ :

ددولت د ښاغلی رئیس او صدرا عـــظم خاص نماینده ښاغلی محمد نعیم دیوه هیات په مشری دنیپال دباچا بیراند را بیربیکرام شاه دیوا دتاج په سرولو په مراسمو کی دبرخی اخیستو دپاره چه ټاکل شویده دکب په پنځمه نیټه په کتمندو کی په ځای شی تر غرمی د مخه دغه هیواد ته لاړ .

دکب ۵ :

په منځنی ختیځ کی دنباتا تو دارئی خواصو دساتنی اوڅیړنی دبورد دریمه غونډه په انترکا نتیننتال هوټل کی دکرنی او اوبو لگولو دوزارت دمعین ښاغلی فضل الرحیم (رحیم) له خوا پرانستل شوه .

دکب ۵ :

دباندنیو چارو دوزارت داطلاعاتو مدیریت وویل چه په کابل کی دامریکا دلوی سفارت شارژدافیر ددغه وزارت دسیاسی معین ښاغلی وحید عبدالله سره دکب دځلورمی نیټی پــه کتنه کی پاکستان ته دامریکا دوسلو دصادرولو دبند یزدلری کولو دنژدی اعـلام په بـــا ب اطلاعیه ده ته وسپارله .

دغه اطلاعیه دافغا نستان دجمهوری دولت ترکلك غور لا ندی ده او دهغی په باب به دافغانستان نظروروسته داعلامیی په ترځ کی نشر شی.

دکب ۵ :

د څه دپاسه نولس ملیونو افغانیو پـــــه لگښت دمیدان ښار په نوی ښار کی دوردگو دولایت ددو ایروودانی بشپړ شویده

په جوړوشویو ودانیو کی دولایت مستوفیت دمحکمی دریاست دعامی روغتیا دآمریت فواید عامی کرنی پوهنی دخوراکی شیانواومخابراتو دایری او نوری څانگی شامل دی .

دکب ۶:

دباندنیو چارو وزارت دغه اعلامیه نشرته سپارلی ده : پاکستان ته دوسلو دصادرولو د بندیز دلری کولو په باب امریکا دمتحـد و ایالاتو دحکومت تصمیم دافغا نستان دحکومت او خلکو دژوری اندیښنی او تشویش سبب شویدی داتصمیم په سیمه کـی دسولی او آرامی دتشویق دادعا سره پوره توپیر لری او دافغا نستان حکومت نشی کولی داومنـی چه پاکستان ته دوسلی دلیږلو بیا پیل کیـدل

بەدآسیا یدی سیمه کی دقواو دانډول‌دمینځه تللو او تسلیحاتی مسابقوسبب نشی.

دافغا نستان حکومت په نزد پاکستان ته دوسلی‌د صادرولو دبندیز لری کول په تیره بیادغه وخت کی چه دپاکستان نظامی پوځـو نود پښتنو او بلوڅو خلکو په مقابل کی په عملی ډول په‌ډیر بی‌رحمه اوپه جابرانه اقدام لاس پوری کړیدی .

دافغا نستان دخلکو او دپښتنو اوبلوڅو دزیاتی خواشینی سبب شوی دی چه دهغه عواقب به دنړی دغه سیمه‌کی دسولی اوآرامی دټینګښت دپاره په هیڅ ډول ګټور نه وی.

همدا رنګه دحیر انتیا ځای دی چه دامریکا دمتحدو ایالاتـو غوندی هیوادچه‌تل دنړی د سولی او آرامی دساتنی خبری کوی په عمـل کی دهغه‌ادعاسره‌یوره بل‌ډول‌چال‌چلندکوی‌لکه چه دافغانستان حکومت په وار وار ویلی دی دپرمختیا په حال کی هیوادونه یوائی دسولی او کراری لاندی کولی شی دخپلو ټولنـو د اجتماعی حالت انکشاف‌او لوړتیا او داقتصادی سطحی لوړولو ته ورسیږی اودوسلودصادرولو بندیز لری کول نه یوائی ددغو ستروهدفونو دخورا قیمتی منابعو دانحراف سبب کیـږی بلکه دیوی کړکیچنی او خطرناکی فضا دپیدا کولو نه به‌پرته بله نتیجه ورنه کړی .

دکب ٦ :

څه دپاسه څلور سوه یو څلویښت زره مربع متره قالین دروان کال په یوولســـو میاشتوکی بهر ته لیږل شویدی .

دکب ۷ :

د جمهوری دولت دهدفونو او په هیوادکی دښځو دژوندد حالت دښه کولو له مخی پــه فابریکو او مؤسسو کی دکارګرو او مستخدمینو ښځو دپاره دزیږونی نه دیرش ورځی دمخه‌او شل ورځی وروسته له معاش سره رخصتی تصویب شویده .

دکب ۷ :

ددولت دښاغلی رئیس او صدرا عظم‌خاص نماینده ښاغلی محمد نعیم دنیپال دباچـــا اعلیحضرت پیراندرابیر بیګرام شاه دیوادتاج په سرکولو په مراسمو کی دګډون نه پس‌له غرمی نه وروسته په دری بجو کابل ته راغی.

دکب ۱۰ :

ددولت‌درئیس اوصدراعظم ښاغلی‌محمدداؤد دخواخوږی پیغام دبد خشان والـی دهـغو د ووتنو یاتی کسانوته ورساؤ چه دبهارك پــه علاقه داری‌کی دداوری دښوئیدوپه پیښه کی مړه شویدی . دغه راز دبدخشان‌والی دافغانی سری میاشتی دټولنی مرسته دسیف‌اللــه‌او ګدا محمد پاتی کسانو ته‌چه یدی پیښه‌کی مړه شویدی وسپارله .

دکب ۱۰ :

دمزار شریف کیمیاوی سری دفابر یکی دوهم لین په اساسی تولید پیل وکړ .ددغی فابریکی لومړی لین دسږکال په‌لومړیووختو کی په کارا چول شوی او تراوسه ئی دولس زره ټنه دیوریا سره تولید کړیده .

دمزار شریف دکیمیاوی سری دفابریکی ددوهم لین اوس دورځی سل ټنه دیوریا سره تولیدوی چه دلومړی لین سره‌سره به پــــه

مجموعی توګه دهغو تولیدات دوه سوه ټنوته لوړ کړی شی .

دکب ۱۱ :

خلور سوه شپږ اویازره **پنځه** سوه دری پنځوس متره دو بره **ټوکر** دبلخ دنساجــــی فابریکی‌دسږ کال‌دیوولسو میاشتو په‌تولیداتو کی دتیر کال دهمدی مودی په نسبت زیاتـــی شویدی.

دکب ۱۳ :

څه دپاسه اوه ملیونه شپږ **سوه‌زره‌افغانی** دفراه دښار دمحافظوی **بند** اوسیل‌بردجوړولو دپاره ددولت له خوا منظور شویدی.

دکب ۱٤ :

دمالیی دوزارت دپیشنهاد په اساس اود واکمنو مقاماتو په منظوری دملی بس دتصدی اساسنامه په شپږ وفصلو نو او درویشتـــو مادوکی تصویب شویده .

دغه موسسه د افغانستان د جمهوری دولت دتګ لاری په اساس دحمل ونقل دچټکتیااود خلکو دهوسیاینی دتامین په مقصد ددری سوه ملیونو افغانیو په لومړنی پانګه دیوی دولتی تصدی په توګه دمالیی دوزارت په چوکاټ کی جوړه شویده .

دکب ۱٥ :

جمهوری دولت د ۱۳٥٤ کال نولس ملیارده یو سلو شپږاویا ملیونه‌دری سوه شپږاتیازره افغانی بودجه‌دوزیرانو دعالی مجلس دتصویب نه وروسته ددولت ښاغلی رئیس اوصدرا عظم منظور کړیده .

دهیواد د۱۳٥٤ کال بودجه په داسی ډول ترتیب شوی چه د دولت دعاید اتو ســـره انډول ده اوعادی او پرمختیاییبودجی لری.

دمالیی وزیر ښاغلی سید عبدالاله‌ددغومطالبو دخرګندولو په ترځ کی وویل د۱۳٥٤کال بودجه د۱۳٥۳ کال دبودجی پـــه نسبت په سلوکـــی شپږ پنځوس زیاته ده .

دکب ۱۷ :

دمالیی دوزارت په پیشنهاد دوزیرانود عالی مجلس په تصویب اوددولت دښاغلی رئیس او صدرا عظم په منظوری ددولت دمامور ینو ښوونکو او اجیرانو کوپرا تیف منظور شو .

دکب ۱۷:

دوزیرانو عالی مجلس دکانونو تر ځمکـــی لاندی‌کارونو کی‌دښځوداستخدام‌منع کول‌تصویب کړل. دوزیرانو عالی مجلس دهیواد دښځو د طبقی داجتماعی حالت دښه کولو په بـــاب دجمهوری دولت دهدفونو له مخی اود کـــار دبین‌المللی جرګی له‌خوا دتصو یب شوی‌پنځه څلویښتمی ګڼی مقاوله لیك په استناد چـه په‌هغه کی افغانستان هم‌غړیتوب لری دکانونو دځمکی لاندی کارونو کی دښځو داستخدام‌منع کول تصویب کړی دی.

دکب ۱۷:

دهیواد دښځو دنهضت ښکار ندوی دعکاسی نندارتون په‌کابل ننداری کی پرانستل شو.

دکب ۱۸:

ددولتی دایرو او تصدیو دپیرودنی نـــوی مقررات په دریو فصلونو او اوه څلو یښتو مادو کښی دوزیرانو عالی مجلس تصویب‌کړی

ددولتي دايرو اوتصديو دشيانو دپيرودنې دچارو دښه انسجام دپاره‌نوي مقررا تتصويب شويدې .

دکب ۱۹:

ددولت رئيس اوصدراعظم ښاغلي محمد داؤد دهند په‌ړوه پنځه ورځني رسمي اودو ستانه سفر دکب په‌۱۹ نوي ډيلي ته‌ورسيد .

ددولت ښاغلي رئيس او صدراعظم او ددوی ورسره هيأت ته‌نوي ډيلي ته درسيدو په وخت کې‌دهند مشرانو او خلکو توداوپه زړه پوري هرکلي ووايه .

دکب ۲۰:

داطلاعاتو او کلتوردوزير پوهاند ډاکترنوين له‌خوا ددولت درئيس او صدراعظم ښا غلي محمد داؤد دپيغام په‌لوستلو سره داميرخسرو بلخي داحوال څيړنې او آثار دتحليل مجلس پيل شـو .

دکب ۲۰:

دکمکيانو په جرا يمو پوري دمربو طـو مقرراتو ضميمه چه دجمهوريت ددريم فرما ن دروحيې سره سمه دعدليه وزارت‌دقضائي‌عالي شورا له تصويب څخه وروسته‌نافذه شوه.

دکب ۲۵:

ددولت درئيس او صدراعظم ښا غلـــي محمد داؤد اود هغوی د ملګرو دسپر لـــی الوتکه عراق ته‌دسفر په‌لاره کې په دووبجواو دريو دقيقو دکندهار په‌بين المللي هوائي‌ډګر کې راکوزه شوه.

دکب ۲۵:

ددولت رئيس اوصدراعظم ښاغلي‌محمدداؤد دکندهار دښاريانو په ټولنه کې دفکر او عمل يووالي ديوه هيواد دپرمختګ وسيله‌بللې‌ده.

د دولـــت د ښاغلـــی رئيس او صدراعظم و ينـــا د کنـــد هـــا ر د ښا ر يـــانـــو د زړګونوتنوله خواپه خوښي او خوشـــالي اود ژوندی دی وی‌دجمهوريت مؤسس او ژوندی دی وی ستر داؤد په‌شعارونو سره بدرګـــه کيده.

دکب ۲٦:

ددولت رئيس او صدراعظم ښا غلـــــی محمدداؤد له څيلو ملګرو سره ديوه‌رسمـــی اودوستانه سفر دپاره دافغانستان په‌وخت‌تر غرمې وروسته په‌دريو بجوبغدادته ورسيد.

دکب ۲٦:

دانقلابي دولت دکې نلاری په‌اساس يوسلو پنځو نورو کـورنيوته دنـــنګر هار دناو ی دپراختيا په پروژه کې ځمکه وويشله‌شوه.

په غازی آباد کی دمؤظف هيأت په وړاندی دپچي په‌حکم مستحقوکسانو ته ځمکه ورکړی شـــوه.

دکب ۲۹:

ددولت رئيس اوصدراعظم ښاغلي محمد داؤد دهند بنګله‌ديش اوعراق‌هيوادوته له‌رسمي او دوستانه سفرونو څخه وروسته‌په خيروطن‌ته راغـــی .

ددولت‌دښاغلي رئيس اوصدراعظم اودهغه‌سره ملګری‌هيأت‌دسپرلي‌الوتکه‌دکب په‌۱۹نيته ترغرمي وروسته په دووبجو اوپنځه څلويښتو دقيقو دکابل په‌بين‌المللي هوائي ډګر کی راښکـــته شـــو ه.

دوری لومړی د۱۳۵٤ :

دبزګر ورځ له غرمې نه‌مخکی دخير خانې

دغانبی په لمن کی دخاصو مراسمو په ترڅ کی ونمانځل شوه .

دوری لومړی:

دشاه ولایتمآب دروضې علم د افغانستان دترقۍ او نیکمرغۍ زنومړ دستر مشرددو لت درئیس اوصدراعظم ښاغلی محمد داؤد دروغتیا په دعا په مزارشریف کی پورته کړای شـو اوپدی ډول دګل سرخ لرغونی میله پیل شوه.

دوری ۲ :

په نړۍ اوبین المللی بازارونو کـــی په وروستیو دووکالوکی دانرژی دبحران اودبیو دلوړوالی مسألی اواقتصادی مشکلات پیداکړی دی . چه لەدی کبله زیاتره پرمختیایی هیوادونه زیانمن شویدی اودبیو په لوړیدو کـــی دغه زیاتوالی په بین المللی مارکیټونو کی دبوری اوپترولو دبیو دلوړیدو سبب شویدی .

څرنګه چه دجمهوری رژیم یوستر مقصـــد زموږ دخلکو نیك مرغی اوهوساینه ده دولت ددغی وجیبی په توګه دبیو دثابتوساتلو پـــه غرض د۱۳٥٤ کال په بودجه کـــی دبوری او نفتی موادو دبیی دتفاوت دپاره یو ملیارد او دوه سوه ملیونه افغانۍ دسبسد ی پەتوګـــه اټکل کړی چه دسبسدی ددغه رقم دمنلو او دګاونډیو هیوادو دبیو په نظرکی نیولو سره سم پەیولیتر ډیزل کی ددوو افغانیو او په یوکیلو بوره کی دشپږو افغانیو زیاتوالـــی تجویز کړچه ددغه اعلان په خپریدو سره به پەټول هیوادکی دیو لیترډیزلوبیه اته افغانۍ اویو کیلوګرام بوری بیه دیرش افغانۍ وی .

دوری ۳:

دپامیر دوادنۍ پەنامه دیوی څلور پوړیزی ودانۍ دبنسټ تیږه دمالیی دوزیر ښا غلی سید عبدالاله، لەخوا پەمیوند واټ کښی‌کیښود لەشوه.

دوری ٤:

دغوری دسمنټو فابریکی څه د پاسه یـــو ملیون اودوه سوه زره ټالره اویوسلو دری دیرش ملیونه افغانۍ تیرکال لەهیوادنەدباندی اودننه دسمنټو دپلورولو له لاری لاس تـــه راوړی دە.

دوری ٥ :

داسلام دستر پیغمبر سرورکائنات حضرت محمد صلی الله علیەوسلم نیکمر غەمیـــلاد دکلام الله مجید دختم دنبوی احادیثودلوستلو دنعتونو اووینا وخطابواو دټولنو په جوړیدو سره په ټول هیوادکی ونمانځل شو .

دوری ٦ :

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد تـــر غـــر مـــــی دمخه په یوولس نیمـــو بجو داعلیحضرت فقید ملك فیصل د مـړی دښخولوپه مراسمو کی دبرخی اخیستو لپاره سعودی عربستان ته لاړ .

دوری ٦ :

تیرکال دبلخ، جوزجان ، فاریاب اوسمنګانو دولایاتو کروندګرو دری سوه دری اتیاملیونه افغانۍ دخپلی پومبی دحاصل نـه لاس تـــه وروړیدی .

دوری ۷ :

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد دفقید اعلیحضرت ملك فیصل‌دجنازی دښخولو پەمراسمو کی دګډون نەوروستەدوری پەاوومه

نیته دماسپښین په دوو بجو اودیرشو دقیقو دسعودی عربستان څخه وطن ته راغی .

دوری ۷ :

تیرکال دگلبهار پلخمری اوجبل‌السراج‌د نساجی په‌فابریکو کی څه دپاسه شپږپنځوس ملیونه اونیم سوه زره متره ټوکر تولیدشوی چه د۱۳۵۲کال په نسبت یوملیون اواوه سوه زره متره زیات دی .

دوری ۹ :

دجمهوری دولت هدفونو دښه پوره کیدو او داداری نیمگړتیاؤ دلری‌کولو دپاره دسیمه‌ایزی اداری په نامه دوالیانو سیمینار د کورنیو چارو وزیر ښاغلی فیض محمد په‌هغه وزارت کی پرانیست .

دوری ۱۱ :

درادیو تراپی ایزوتوپ دمرکز د ودانی دبنسټ تیږه دپوهنی وزیر پوهاند عبدالقیوم دکابل پوهنتون په سیمه کی کیښوده .

دوری ۱۱ :

د۱۳۵۲ کال په مقایسه دبگرامیو د نساجی دفابریکی دتیرکال په تولیداتو کی څه‌دپاسه یوملیون اوسل زره متره ټوکرزیات شویدی.

دوری ۱۲ :

ددری شپیتو ملیونو اودری سوه زروافغانیو انبول کیمیاوی سره دکرنی دمحصولاتو د زیاتوالی دپاره دپروان او بامیانو دولایتونو کروندگرو اوباغوالوته ورکړل شویده .

دوری ۱۳ :

دوالیانو هغه سیمینار چه‌دسیمه ایزی‌اداری په نامه د کورنیو چارو په وزارت کی جوړشوی ؤ پای ته ورسید .

دوری ۱۵ :

دتیرکال دکب دمیاشتی ترپایه پوری دبلخ جوزجان اوفاریاب دولایاتو په‌کروندگرو باندی دخلیر ویشتو ملیونو اوشپږ سوه زره افغانیو په بیه کیمیاوی سره ویشل شویده .

ددغو ولایاتو کروندگرو ته په نغدو اودپور په ډول دوه زره دری سوه نولس ټنه‌کیمیاوی سره ورکړشویده .

دوری ۱۵ :

د۱۳۵۲ کال په نسبت په تیرکال کی دسپین زرشرکت په‌دستگاوکی دوه زره پنځه سوه یوویشت ټنه غوړی زیات تولید شویدی.

دوری ۱۷ :

دننگرهار دپوهنتون دلیلیی دودانی دبنسټ ډبره دپوهنی دوزیر پوهاند عبدالقیوم له خوا په‌داسی حال‌کی چه دروغتیا وزیر پوهاند ډاکتر نظرمحمد سکندر هم حاضرؤ دجلال آباد ددرونټی په ساحه کی کیښودل شوه .

دوری ۱۸ :

دروغتیا جهانی ورځ دټولنو په ترخ کی په ټول هیوادکی ونمانځل شوه .

دوری ۲۳ :

دبغلان په ولایت کی دچغند روکروندگروته څه‌دپاڅه نیمه ملیونه افغانی تقاوی‌ورکړ شویده په‌وروستی‌یو میاشت کښی‌کروندگروته دچغندرویوسلو یوپنځوس ټنه تخم په وړیا ډول ویشل شوی اودغه راز داتو ملیونو افغانیوپه بیه کیمیاوی سره هغوی ته ورکړ شویده .

دوری ۲٤ :

داجناسو دپیرودلو مقررات درسمی جریدی د۱۳۵٤ کال دوری دمیاشتی دشپاړسمی‌نیټی پەلومړنی ګڼه کی خپاره اونافذ شول. دغه رازدبیمی قانون‌درسمی جریدی په دوه‌ویشتمه ګڼه‌کی خپور اونافذ شویدی .

دوری ۲٤ :

څه دپاسه پنځه زره‌اوپنځه سوه تنو تیــر کال په‌کابل ښارکی دلویانو دزده کړو پــه کورسونو او دځینو ولایاتو په پرمختیایــی پروژو کی دحیاتی لیك اولوست په تجربوی کورسونوکی لیك اولوست یاد کړیدی .

دوری ۲٤ :

دتوکیو دګورنر جایزه چه دراډیویی تر بیتی ممتازو پروګرامونو دپاره ټاکل شوی وه دجاپان په مرکزکی دتربیوی پروګرامونو د څیړنــی دبین المللی لوبی په ترڅ‌کی دراډیوافغانستان دپروګرامونو څخه یوه ته ورکړی شوه .

دوری ۲۵ :

دباندنیو چارو دوزارت دمامورینو او دنورو مربوطو وزارتونو دمامورینودروزنی اودسویی دلوړولو اوپه بین المللی چارو کی ددولــت دمربوطو موسسو دمامورینو دذهنیت دپیاوړی کولو اودمامورینو ترمینځ دهمکاری او تفاهم دتأمین په غرض دباندنیو چارو دوزارت پـــه چوکاټ کی یوه دیپلوماسی موسسه احیـــاء شویده .

دوری ۲٦ :

دصدارت عظمی د پیشنهاد پـــه اساس دوزیرانو دعالی مجلس په تصویب او ددولت درئیس اوصدراعظم ښاغلی محمد داؤد پـــه منظوری اوداوبو اوبریښنا دچارو دچټکتیااوښی پرمختیا په مقصد داوبو بریښنا د عمومـــی ریاست پەنامه له رتبی څخه پەوتلی سو یــه یونوی واحدجوړ شویدی .

دوری ۲۷ :

ددولت درئیس‌اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد دخوا خوږی مراتب دفاریاب والی دالمار پــه علاقه داری‌کی دځمکی دښوئیدودپیښی مصیبت ځپلو ته ورسول .

دوری ۲۸ :

دبلخ دنساجی دفابریکـــی دپر مختیا یی پروژی دودانی دبنسټ ډبره د پوهنی وزیر پوهاند عبدالقیوم په مزارشریف کی ددغـــی فابریکی په انګړکی کیښودله .

دغوایی لومړی :

ددولت دښاغلی رئیس او صدراعظم پـــه لارښوونه دافغانی‌سری میاشتی دټولنی عاجلی مرستی دفاریاب والی دالمار دعـــلاقه داری ددالان شین کلی اوصیاد دکلیو مصیبت‌ځپلو ته وویشلی .

دغوایی ۲ :

دکابل انترکانتی ننتال هوټل د انترکانتی ننتال هوټلونو دبین المللی شبکی دجوایزو لوړه درجه ګټلی ده .

دغوایی ۲ :

ددولت دښاغلی رئیس او صدراعظم پـــه هدایت دافغانی سری میاشتی دټولنی مرسته د پــروان د والـــی لــه خـــوا هغی

کورنی ته وسپارل شوه چه په پنجشیر کی دواوری دښوئیدوپه اثرزیانمنه شویده .

دغوایی ٥ :

دکابل پوهنتون دادبیاتو اوبشری علومود پوهنځی په چوکاټ کی دښکلو هنرو ځانگه نوی جوړه شوه .

دغوایی ٦ :

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد دایران دشاهنشاه اعلیحضرت محمد رضا شاه پهلوی په‌بلنه دیورسمی اودوستانه سفردپاره له غرمی وروسته‌په یوه نیمه بجه په‌مخصوصه الوتکه‌کی تهران ته لاړ .

دغوایی ٨ :

دافغانی فلکلوریکی موسیقی دوه ټوټی د یونسکو کلتوری مرکز غوره کړی اوپریکړه وشوه چه دغه ټوټی دآسیایی هیوادودلوړونیو ښوونځیو په هنری درسی کتابونو کی ونیول شی .

دغوایی ١٠ :

ددولت رئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد اوله هغوی سره ملگری هیأت ایران ته له‌یوه رسمی اودوستانه سفر څخه وروسته مازیگر هرات ته راورسیدل .

دغوایی ١١ :

دکار اوکارگر بین المللی ورځ سږکال دهیواد په جمهوری بختور نظام کی ددوهم ځل‌دپاره دکارگرانودکارپه ځایونوکی‌دمربوطو موسسو له‌خوا ونما نځله شوه .

دغوایی ١٣:

دپوهنی وزیر پوهاند عبدالقیوم دغونډی په ترڅ‌کی پرانیست چه دکورنیو چارو وزیر ښاغلی فیض محمد هم حاضر وو .

دغوایی ١٤ :

دکندهار دمیوی په فابریکه‌کی تیر کال څه دپاسه دوه اویازره ډول ډول دمیوی اود ترشی ډبلی تړل شویدی .

دغوایی ١٧ :

دژوروځاگانو دبرمه کاری کورس دروغتیا دوزارت معین پوهاند ډاکتر محمد ابراهیم عظیم دعامی روغتیا دموسسی په تالار کی پرانیست .

دغوایی ١٨ :

په هیواد کی دملی بیرغ اوچتولو کالیزه دورځپاڼو ، جریدو اوراډیو افغانستان له خوا دمضمونونو اوسرمقالو په خپرولو او د ملی بیرغ په‌چاپولو سره ونما نځله شوه.

دغوایی ١٨ :

ددولت درئیس‌اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد دپیغام‌په لوستلوسره(دافغا نستان‌خارندوی ټولنی)دجوړیدواوبیاژوندی کولونولسمه‌کالیزه داستقلال دلیسی په جمنازیوم کی دمراسمو په ترڅ کی ونمانځل شوه .

دغوایی ١٨ :

دسری میاشتی جهانی ورځ دپنجشنبی په ورځ دهیواد په مرکز اوولایاتو کی دغونډوپه ترځ کښی ونماځل شوه .

دغوایی ٢٢ :

دمالیی دوزارت په پیشنهاد دوزیرانودعالی دبدنی روزنی انستیتوت په داسی حال‌کی مجلس په تصویب اوددولت دښاغلی رئیس

اوصدراعظم په منظوری دافغان ترکانی تصدی په نامه موسسه دانتفاعی تصدی دحیثیت په درلودلوسره جوړه شویده .

ددغی موسسی اساسنامه چه شپږ فصله اوشپږ دیرش مادی لری درسمی جـریـدی په دریمه ګڼه‌کی خپره اونافذ شوه .

دغوایی ۲۲ :

داوبو رسولو اوکانالیزاسیون د تصـــدی اساسنامه درسمی جریدی په شپږمه ګڼه‌کی خپره اونافذشوه . ددغی اساسنامی له مخـی چه پخوا دوزیرانو په عالی مجلس‌کی تصویب اوددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم منظـوره کړی‌داوبو رسولو او کانالیزاسیون دتصدی‌په نامه یوه موسسه جوړه شویده.

دغوایی ۲٤ :

ددولت درئیس اوصدراعظم‌ښاغلی‌محمدداؤد دخواخوږی اوتسلیت پیغام دبادغیس والـــی دقادس دولسوالی دمربوطوکلیو سیلاو ځپلوته ورساؤ .

دغوایی ۲۵ :

دمزارشریف دسری اوبرښنا فابریکی پـــه کال‌کی یواویازره ټنه په سلوکی ۹۹ـاعشاریه ۹ مایع امونیا تولیدوی دمزار شریف دسری اوبرښنادریاست یوی‌منبع‌وویل‌چه‌کال‌کی دمایع امونیادتولیداتو ځخه دهغو اته زره ټنه زیاته مایع امونیا دولتی او خصوصی موسسوتـــه ورکوله کیږی .

دغوایی ۲۷:

ددولت درئیس اوصدراعظم‌ښاغلی‌محمدداؤد دخواخوږی اوتسلیت مراتب دبدخشان د والی له خوادهغوکسانو پاتی خپلوانوته ابلاغ شول چه په‌یفتل کی دسیلاب په وروستنی پیښه‌کی مړه شوی وو .

همدارنګه دبدخشان والی دافغانی ســـو ی میاشتی دټولنی مرستی مصیبت ځپلو تـــه ورسولی .

دغوایی ۲۷ :

دتیلی کمیونیکشن ورځ دتیلی کمیونیکشن اوهوا پیژندنی په شعار سره دغړو هیوادو مخابراتی ادارو دنړی په‌ګوټ‌ګوټ کی‌ونمانځله شوه .

دغوایی ۲۸ :

ددولت دتصدی په‌توګه دمیرمنو ټـــو لنـی اساسنامه دوزیرانو په عا لی مجلس کـــی تصویب او ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم له خوا منظور شویده .

دغوایی ۳۰ :

په‌کابل کی دافغانی قالینولومړنی نندارتون دعظمی صدارت مرستیال ډاکتر محمد حسـن شرق دجشن دسیمی دنندارتون په برخه‌کی پرانیست .

دغوایی ۳۰:

ددولت رئیس‌اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤد دهغی مهربانی له‌امله چه دښوونکو اوروزونکو سره‌یی لری‌دښوونکي‌دورځی له‌امله دښوونکی دصندوق دتقویی په غرض ددولت له بودجی ځخه دلسو ملیونو افغانیو ورکړه منظورکړه .

دغوایی ۳۱ :

دښوونکی ورځ دانقلاب دمشرددولت درئیس اوصدراعظم ښاغلی محمدداؤددپیغام په‌لوستلو سره دهیواد په مرکز اوولایاتو کی ددرندو

ټولنو په ترڅ کې ونمانځل شوه .

دغبرگولی لومړی :

ددولت رئیس او صدراعظم ښاغلی محمدداؤد دهیواد دمرکز او ولایاتو استاذان اوښوونکی په جمهوری ارگ کی ومنل .

دغبرگولی ۲ :

دانقلابی دولت دتگ لاری په اساس نورو شپږاتیا مستحقو کورنیو ته دننگرهار د ناوی په پراختیا یی پروژه کی دکرنی نهه سوه دوه اویاجریبه ځمکه دغوایی دمیاشتی په یودیرشمه نیټه ورکړه شوه .

دغبرگولی ٤ :

دوړیو دموسسی اساسنامه دوزیرانو دعالی مجلس دتصویب اوددولت دښاغلی رئیس او صدراعظم دمنظوری نه وروسته درسمی جریدی په پنځمه گڼه کی خپره اونافذه شوه .

دغبرگولی ٤ :

دباندنیو چارو دوزارت داطلاعاتو مدیریت خبرراکړچه دښځواوماشومانو په گډون نهه خلویښتو تنو نورو بلوڅانو هم دپخوانیو پناه راوړونکو په لړکی دپاکستان دحکومت دظلم او تیری اودهغه هیواد دنظامی پوځونو دبی رحمه عملیاتو له امله افغانستان ته پناه راوړیده .

په افغانستان کی دټولو بلوڅو پناه راوړونکو شمیر یوزروپنځه سوه څلـــر ویښت تنو ته رسیدلی دی .

دغبرگولی ٦ :

دغبرگولی شپږمه ورځ دگران هیواددخپلواکی دبیرته اخستلو داووه پنځوسمی کالیزی سره برابره وه اوددی درندی اوتاریخی ورځی هرکلـــی په ټول هیواد کښی وشو .

دغبرگولی ٦ :

پنځه ویشت زره یوسلو پنځه اویا ټنـــه شپږ سوه دری دیرش کیلوپومبه چه ټوله بیه یی دری سوه اته اویا ملیونه څلور ســـوه څلورڅلویښت زره شپږسوه څوارلس افغانۍ کیږی په دریو سورتونو کښی په تیرکال کـــی دپومبی دراټولولو دپیل څخه دسږکال دغوایی تراته ویشتمی نیټی پوری دهلمند ، کندهار اوفراه دولایاتو دپومبی له کروند گرو څخـــه پیرودل شویده .

دغبرگولی ٦ :

د۱۳۵۳ کال له سره تراوسه پوری دکندهار په ښارکښی بی کوره ښوونکو اومامورینو ته دوه سوه اویانمری ځمکه ورکړی شوی ده .

دغبرگولی ۷ :

دغوری دسمنټو فابریکی دسږکال دوری او غوایی په میاشتو کښی دسمنټو دخرڅولو له لاری څه دپاسه نهه ویشت ملیونه اوڅلور ســوه زره افغانۍ لاس ته راوړیدی.

دغبرگولی ۸ :

څه دپاسه دوه ملیونه پنځه و یشت زره متره ټوکر دروان کال دوری اوغوایی په میاشتو کښی دبگرامیو دنساجی په فابریـکه کښی تولیدشوی چه دتیرکال دهمدی مودی په نسبت څلورسوه پنځه ویشت زره متره زیات دی .

دغبر گولی ۱۰ :

دهواد په اقتصادی اواجتماعی حالت کښی

دبنیادی اصلاحاتو په لړکښی دجمهوری دولت دانقلاب اودافتصادی سیاست دهدفونـــو پـــه بنسټ دولت فیصله وکړه چه په افغا نستان کښی بانکونه اودبانکداری چاری ملی شی .

دغبر گولی ۱۲ :

افغانستان دهوخست دسهامی شر کـــت دالحاقیه ودانی دبنسټ ډبره دروغتیا وزیـــر پوهاند ډاکتر نظرمحمد سکندرد کـــابل پـــه صنعتی سیمه کښی کیښوده .

دغبرگولی ۱۳ :

یودپاسه سل ټراکټو رونه پـــه ترو شپږو میاشتو کښی دکندهار ، هلمند اونیـــمروز د ولایتونو په کروندګرو باندی په ښو شرطونو پلورل شویدی .

دغبر گولی ۱۵ :

دننگرهار ولایت دقیر فابریکه دفواید عامی وزیر ښاغلی غوث‌الدین فایق دباریك آب په سیمه کښی پرانستله اوله دی سره جوخت دجلال آباداوتورخم دلویی لاری ددوهم پـــوړ دقیراچولو چاری پیل شوی .

دغبر گولی ۱۸:

دغبر گولی دمیاشتی دپیل کیدو نه تراوسه پوری دهلمند دنباتی غوړیو اوډپنبی دموسسی لەخوا یوزرو او پنځه سوه ټنه مالوچ بهر ته صادر شویدی .

دغبر گولی۲۱:

دپانگی اچولو جرگه‌گی په‌خپله غونډه‌کښی دځه دپاسه دشپږو پشتو ملیونو افغا نیوپه پانگه دغالیو پریمنځلو پروژه منظوره کړه.

دغبر گولی ۲٤:

په‌ټول‌هیوادکښی ددرندو اوشاندارو‌ټولنو په‌ترځ کښی دمور ورځ زمونږ دملی مشر ښاغلـــی محمدداؤد دپیغام په لوستلو سر ەونمانځلـــه شـــوه.

دغبر گولی ۲٤:

دبگرامیو دنسا جی دفابریکی تو لیـــدات دپخوانی یوولس ساعته دوو شفتو په ځا ی په اووه ساعته دریو شفتو کښی‌دهغود کارپه نتیجه کښی په‌سلو کښی دوه اعشاریه او ه ځلو یښت زیات شویدی .

دغبر گولی ۲٦:

ددولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم ماندینی محترمی میرمن زینب داؤد په‌هغه غونډه‌کښی برخه واخیسته چه دښځی دبین المللی کال‌له امله دزرغونی لیسی لەخوا دامانی لیسی په جمنازیوم کښی وشوه .

دغبرگولی ۲۸:

دوریښمو دغوزو دسږکال په تولیدا تـــو کښی دتیرکال په انډول ځه‌ناځه په‌سلوکښی شپیته زیاتوالی راغلی دی .

دغبر گولی۲۹:

یوشل لینه سو چبورد دکټواز دلو یـــی ولسوالی په مرکز او دولس لینه سوچبـــورد دوازی خواه اودشرنی دولسوالیو په مرکزونو کښی نوی درول شوی اوپکار واچول شول.

دغبرگولی ۲۹:

دجبل السراج دافغان سمنټو له فابر یکی څخه ایران ته دسمنټو صادرات پیل شول.

دهغی موافقی پهاساس چه دمربوطو افغانی اوایرانی مقاماتو ترمنځ شوی تاکل شو ی لس زره ټنه سمنټو چه بیه یی اوه سوه زره ډالروته رسیږی ایران ته صادرشی.

دغبرگولی ۳۱:

دمزار شریف فراه کندهار ننگرهار غز نی چغچران اوکلای نو دښاروتو تفصیلی پلا نونه دفواید عامی دوزارت دانجنیرانو له خوابشپړ شوی اود تطبیق کیدو پهحال کښی دی.

دغبرگولی ۳۱:

دسپین زر شرکتدغوړیو ایستلو پهدستگاه کی دروان کال پهلومړیو دریو میاشتو کی دتیرکال دهمدی مودی پهنسبت ۱۵۹ ټنه غوړی زیات ایستل شویدی .

دچنگابښ لومړی :

ددولت دښاغلی رئیس او صدراعظم ماندینی محترمی میرمن زینب داؤد دهیواد دښخودلاسی آثارو نندارتون دکابل ښار والی په سا لون کښی پرانیست.

دچنگابښ لومړی :

داحتیاط دکورس دزده کړی دوره لهغرمی نهمخکښی دمراسمو په ترڅ کښی دښوو نی دغونډ دقو ماندانی پهقرار گاه کښی پرانستل شوه.

دچنگابښ۲:

دکابل او هرات پهولایاتو کښی دکورنیود دعوود سرگردانیو دمنځه وړلو دپاره دکورنیو دوه اختصاصی محکمی جوړی شوی .

دچنگابښ۳:

دپنځوس متره او برده او اوه متره سوره سرك په جوړیدو سره دبادغیس ولایت دمرکز کلای نو اودهرات ولایت دکـــــر خ دلسوالی ترمنځ لاره څلویښت کیلو متره لنډه شویده.

دچنگابښ ۵:

شل زره یوسلو اویا ټنه یـــوریا ســـره دسږکال دپیل څخه دغبرگولی ترپایه پوری دمزارشریف دسری په فابریکه کښی تولیـد شویده.

دچنگابښ ۵:

دجمهوری دولت دتجویز په اساس پههغو کورنیو باندی پوره اندازه پرو تینی مواد او درمل ویشل شویدی چه دگلران پهولسوالی کښی دچرمك ددانو دخوړلو له امله نارو غه شوی دی.

دچنگابښ ۸:

دباندنیو چارو دزوارت داطلاعاتو مد یریت خبرراکړ چه دمری قوم شپیتو تنونورو بلوڅو پناه وړونکی چه ماشومان او ښځـــی پکښی شاملی دی پهدیوختوکښی دپاکستان دحکومت

دظلم اوتيري اودهغه هيواد دنظا مي قواؤ دبي رحمانه عملياتو څخه افغانستان ته پناه راوړيده.

دچنګاښ ۸:

دتجارت دوزارت په پيشنهاد دوزير انو دعالي مجلس په تصويب او ددولت درئيس اوصدراعظم ښاغلي محمد داؤد په منظو ر ی دمالونو دوارد اتو دسيا ست په باب ځينې تصميمونه ونيول شول .

ددغې مصوبې له مخې اود دولت دتګ لاری اودتجارت دپراختيا دپروګرام په اساس حکومت دښکلا اوغير ضروری ښکلو قلمو مالو نو واردول منع کړی اودګمرکي تعرفو له لاری يې دښکلا داستهلا کي اوغيرضروری ديرشوقلمونو مالونو په وارد ولوکي محدود يتونه لګولي دي.

دچنګاښ ۹:

دقضا دعالي شوراپه پيشنهاد او ددو لت د ښاغلي رئيس او صدراعظم په منظور ی حسابي اختصاصي محکمه دعدليې دوزارت دقضا ئي اداری په چوکاټ کښې جوړه شوه.

دچنګاښ ۱۰:

دافغانستان ددولتي مطبعو دريا ست اساس نامه درسمي جريدې په فوق العاده ګڼه کښې خپره او نافذه شوه.

دچنګاښ ۱۱:

دپروان دولايت دپنځه ځلويښتو لومړ نيو ښوونځيو اود ښوونکو داو سيدنې دځـــای دجوړولو دپاره پنځوس مليونه افغانۍ تخصيص ورکړی شويدي.

دچنګاښ ۱۱:

دولت په تيرو څلورو مياشتو کښې دکونړ دلويې ولسوالي له خلکونه داوه ويشتو مليونو اوشپږ سوه زره افغانيو انډول دودانيو لرګي پيرودلي دي. همدغه راز نولس زره اوه سوه ديرش زره مکعب متره لرګي دتيرکال دکب د مياشتې نه راهيسې پيرودل شوی اوزيا تـه اندازه يې کابل ته راوړل شوې دي.

دچنګاښ ۱۲:

ددیپلوماسي مؤسسې اساسنامه د رسمـي جريدې د۱۳۵٤ کال دچنګاښ دمياشتې په ګڼه کښې خپره اونافذه شوه.

دچنګاښ ۱۲:

ترځمکې لاندې کار اوکانونو دپاره دښځو داستخدام په باب دکاردبين المللي جرګـــې د غـــو نـډ ی پنځـه ځلـو يښتمـه ګڼـــه مقاوله ليك دلومړی مادې له مخې په دری سوه شپږمه فوق العاده ګڼه کښې خپره اونا فذه شوه. دغه راز په همدغه ګڼـــه کښې ددو لت دمامورينو دقانون واحده ضميمه ماده خپـر ه او نافذه شويده .

دچنګاښ ١٤ :

دملګرو ملتو دپراختيا دپروګرام اداری د کورنې دلارښوونې دټولني دتبليغاتو په مقصد دسمعي اوبصری يوه اندازه سامان او آلات هغې ټولنې ته ورکړيدی .

دغه سامان اوآلات په افغانستان کښـــې دملګرو ملتو دپراختيايي پروګرام داداری آمر ښاغلي بارتويك دکورنې دلارښوونې دټولنې

سکرتر جنرالی میرمن نظیفی غازی نواز ته ورکړل .

دچنګاښ ۱٤ :

دلومړیو دوهمو اودریمو ټولګیو دزده‌کوونکو داتومات لوړولوپروژه دپوهنۍدبنیادی ریفورم په اساس له مینځه لاړه .

څرنګه چه ریفورم ازموینه او ښوونه دزده‌کوونکو دسویې دلوړولو دپاره یوه پرله پسې عملیه بولی په‌دې باره کښې یې‌داتومات لوړولو پروژه ګټوره ونه ګڼله اوله مینځه یې یووړه .

دچنګاښ ۱۵ :

دامریکادبین‌المللی پرمختیاداری، دلومړیو ټولګیو څه دپاسه اوه سوه ، اویازره ټوکه درسی کتابونه دپوهنی وزارت ته ورکړیدی .

دچنګاښ ۱۵ :

په خارج کښې دبورسونو او تحصیلاتو مقررات دوزیرانو دعالی مجلس دتصویب اود دولت دښاغلی رئیس اوصدراعظم له منظوری وروسته درسمی جریدی دچنګاښ دیوولسمی نیټې په دری سوه اوومه ګڼه‌کښې خپاره او نافذ شویدی .

دچنګاښ ۱۵ :

دلرګیو دتصدی اساسنامه درسمی جریدی د۱۳٥٤ کال دغبرګولی دیودیرشمی نیټی په اومه ګڼه کښې خپره اونافذه شوه .

دچنګاښ ۱۷ :

په پرمختیایی اولږ وپرمختیایی هیوادوکښې دښځو دوړاندی تګ اوپراختیا لپاره دمرستی د صندوق د تاسیس په باب دافغانی هیأت پیشنهادونه دمکسیکو په ښار کښې دښځو دبین المللی جرګی له خواتائید شویدی .

دچنګاښ ۱۷ :

سږکال په پوهنتون کښې دکانکور دشمول ازموینه دساینس اواجتماعیاتو په دووګروپو کښې اخیستله کیږی .

دکابل پوهنتون له پنځوسم‌کال څخه تردری پنځوسم کال پوری دکانکور دازموینی پوښتنی دیوه کتاب په توګه تدوین کړی اوهغه یې دلیسو دزده‌کوونکو دآشنا کیدو لپاره دهیواد په مرکز اوولایاتو کښې ویشلی دی .

دچنګاښ ۱۸ :

دپوهنی په برخه کښې دانقلابی دولت دتګ لاری له مخی دغزنی ولایت په مرکز او مربوطاتو کښې دلومړنیو ښوونځیو دنویو ودانیو الحاقیو اودښوونکو داستوګنی دکورونو دشاملو عرفانی اویاؤ پروژوکار پیل شو .

دپوهنی وزیر پوهاند عبدالقیوم دانډړو د ولسوالی دنانی دکلی داساسی‌ښوونځی‌دودانۍ اودهغه دښوونکو داستوګنی دودانۍ دښنسټ دتیږی په ایښودلو سره ددغو پروژو کار پیل کړ .

دچنګاښ ۱۸ :

دکابل ګردیز اوخوست په کرښه کښې دچینل سیستم دترمینل دځلورو دستګاو په کار اچولو اوداساسی مزی په غزولو سره دمخابراتودوزارت دمعین‌انجنیرعزیزاللّه‌زایراود پکتیاوالی ترمنځ په لومړی مخابری سره تیلفونی مخابره برانستل شوه .

دچنگابښ ۱۹ :

دباندنیو چارو دوزارت نطاق دپاکستان د ستری محکمی دچارشنبی دورځی په غونډه کښی دهغه حکومت دمقاماتو ددغو تورونو په باب چه دافغانستان شخه‌لیږل شوی ورانکاران دپاکستان دهوایی کرښو په یوه الوتکه کښی دبم دچاودنی دپیښی په‌ګډون د ورانکـــاری دعملیاتو مسئول دی ، په ځواب کښی وویل:

له بده مرغه پاکستانی مقامات پدغه ناوړه عادت روږدی شوی دی چه په پاکستان کښی په هرډول وړه اولویه پیښه کښی افغـانستان دخیل ګڼی اوباوردی چه ددوی پــه اوسنــی خندنی ادعابه څوك باورونکړی . خولازمه ګڼم لکه چه مویلی دی داوارهم پەدی باره‌کښی چه افغانستان پەخپله خاوره کښی ورانکاران روزی اودورانکاری دعملیاتو دپاره یی پاکستان ته استوی دپاکستان دمقاماتو پوچ او بیخی دروغ تورونه یوځل بیاپه کلکه اوپه پــوره ډول ردکړم .

افغانستان دپاکستان په مقابل کښی‌هیځکله داسی اعمالوته لاس ندی غزولی بلکه دهغوپه ځای یی څوځله زیار ایستلی دی چــه دداړو هیوادو ترمنځ یوازنی سیاسی اختلاف دخبروله لیاری اودروغی جوړی په وسایلو حل شی .

دباندنیو چارو دوزارت نطاق زیاته کــړه پاکستانی مقامات پدغو مذبوحانه کوښښونو سره غواړی دهغه هیواد په ستره محکمه زور واچوی چه خان عبدالولیخان اوملی عوامی‌ګوند محکوم کړی‌خودافغانستان په خلاف دپاکستانی مقاماتو ددغو بی ځایو او پوچو تورونو بیابیا لګول دداړو هیوادو داړیکو دګډوډی او د افغانستان اوپاکستان دسیاسی اختلاف دپاره دحل‌دلیاری په موندلوپوری دمربوطو کوښښونو له ځنډولوپرته به بله نتیجه ورنکړی .

دچنگابښ ۲۱ :

دکوکران اوپنجوایی دولسوالی تـــر مینځ سرك دکندهار والی پرانست .

دچنگابښ ۲۲ :

دعرفانی شپږدیرشو پروژو دودانی کار چه دلومړنیو ښوونځیو اوښوونکو دپاره داستوګن ځایونو نوی ودانی پکښی شاملـی دی دڅـه دپاسه یوولسو ملیونو افغانیو په لګښـــت دلغمان دولایت په مرکز اومربوطاتو کښـــی پیل شو .

دپوهنی وزیر پوهاند عبدالقیوم دچاردهی دنجونو دښوونځی اودلغمان دولایت په مرکز مهترلام کښی دروښـــان لیسی دـدوهـــم لمبر ښوونځی دنویو ودانیو دبسټ ډبره کیښوده اودهغه سره په یوه وخت کښی دنوروعرفانی پروژودجوړولو کارپه هغه ولایت کښی پیـــل شو .

دچنگابښ ۲۲ :

دآثارو دښیږنی اوهنری جایزودټاکلوورستی

غونډه داطلاعاتو اوکلتور دوزیر پوهاند دکتور نوین په مشرۍ پدغه وزارت کښې وشوه .

دچنګاښ ۲۲ :

څه دپاسه یوزروپنځه سوه ټنه تازه میوه دهغی دصادرولو دپیل څخه تراوسه پـوری دکندهار دګمرك له لاری بهرته صادره شویده.

دچنګاښ ۲۲ :

دکورنیو اختصاصی محکمه دهرات پهولایت کښې پرانستل شوه .

دادکورنیو دوهمه اختصاصی محکمه ده چه دعدلیې دوزارت دقضا دعالی اداری په چوکاټ کښې دکورنیو دلانهاندیو اودعوواوارولو لپاره پهکابل اوهرتا کښې جوړیږی .

دچنګاښ ۲۲ :

دمزارشریف دافغانستان بانك دنمایندګـی دودانۍ دبنسټ ډبره دبلخ والی کیښودله .

دچنګاښ ۲۳ :

دلوګر ولایت دمحمدآغه دولسوالی دګمران دپله دبنسټ ډبره ددغه ځای دوالی له خوا کیښودله شوه .

دچنګاښ ۲۳ :

دهرات ولایت دکرخ دولسوالی دمرکزداوبو رسولو دپروژی کارپیل شو .

دچنګاښ ۲٤ :

دمرکز اوولایاتو ټولوهټیوالوته خبر ورکول کیږی چه ددغی خبرتیا سره دی په راکړو ورکړوکښی دمالونو بیه پهکیلوګرام وښیی اوپه پاو، چارك اونورو پخوانیو تولونوباندی دی دبیی له ورکولو څخه ډډه وکړی .

دچنګاښ ۲٤ :

ددولت دښاغلی رئیس او صدراعظم دهمدردۍ او تسلیت پیغام دبدخشان دوالی په واسطه دهغو شپږو تنوپاتی کسانو ته چه دکشم په ولسوالیکښی دسیلاب پهاثرمړه شویووابلاغ کړای شو .

دچنګاښ ۲٤ :

دجمهوریت ددویمی کلیزی نیکمرغهجشن د رارسیدو له امله کلتوری او مطبـوعـاتـی جـایـزی دمطبوعاتو پهکلوپ کی په مستحقو کسانو وویشل شوی .

دچنګاښ ۲٤ :

دافغانی هیئت هغـه دوه پیشنهادونهچـه داسلامی هیوادو دخارجه وزیرانو دکنفرانس په اجنداء کـی شامـل شوی و درأیو پـه اتفاق تصویب شو.

دچنګاښ ۲٥ :

دهرات دولایت دبنځو پنځه څلو ینبـسـت بستره ایزه روغتون نوی ودانۍ د هـــرات والی پرانستله .

دچنګاښ ۲٥ :

دجمهوری ددولت دکړنلای پـه اســاس د دوولسو مستحقو کورنیو له پاره د بدخشان دشت سنګ میر په پروژه کی ځمکه وویشله شوه .

رئیس عمومی آب وبرق و مستشار سفارت کبرای شوروی هنگام امضاء اسناد قرار داد پروژه تخنیکی استفاده ازمنابع آبی قسمت سفلای دریای کوکچه .

عقد قرارداد پروژه تخنیکی استفاده ازآب قسمت سفلای دریای کوکچه بین افغانستان واتحاد شوروی

۱۲ سرطان ۱۳۵٤

قرارداد پروژه تخنیکی استفاده مطلوب ازمنابع آبی قسمت سفلای دریای کوکچه بین دولت جمهوری افغانستان واتحاد شوروی د رکابل کابل عقد گردید .

بموجب این قرار داد که ازجانب افغانستان توسط انجنیر جمعه محمد محمدی رئیس عمومی واحد آب وبرق واز طرف اتحاد شوروی بناغلی بریستیوف مستشار اقتصادی سفارت کبرای آنکشور مقیم کابل امضاء گردید پروژه باصرف یك ملیون ودوصدوسه هزارو نهصدو شصت ودوروبل از گریدت اتحاد شوروی تمویل میگردد .

مطالعات این پروژه درنیمه دوم سالجاری آغاز گردیده یکنیم سال رادر بر خواهدگرفت که باستفاده ازنتیجه مطالعات کار پروژه همزمان دوام خواهد یافت .

بتأسی ازپروگرام های انکشافی دولت وبه مقصد استفاده موثرازمنابع آب وخاك قسمت سفلای دریای کوکچه این پروژه رو یدست گرفته شده است .

احداث بند آبگردان واتصال انهار موجوده ارجی ونوآباد جدید بمنظور رسانیدن آب کافی ومنظم برای یکصدو شصت هزار جریب زمین موجوده بادرنظر داشت انکشاف مزید زمین

های جدید ساحه آینده وهمچنان آبیاری‌ساحه راست دریای کوکچه توسط واترپمپ اهداف شصت هزارجریب زمین اراضی جدید سمت عمله این پروژه راتشکیل میدهد *

قرار دادتو رید یازده هزار تن شکر از اتحادی آلمان

۱۲ سرطان ۱۳۵۴:

قرار داد تورید یازده هزار تن شکـــر از جمهوریت اتحادی آلمان به افغانستان درکابل عقد شد .

قرارداد زارئیس انحصارات دولتی ونماینده کمپنی ویست سوکر جمهوریت اتحادی آلمان امضاء نمودند .

بموجب این قرار داد حمل شکر متذکره ازجمهوریت اتحادی آلمان به افغانستان تادو ماه آینده صورت میگیرد .

بـا امضا ء ایـن قرار داد از شـروع سال تا کنون قرار داد تورید چـهـل وشش هزارو ششصد تن شکر با کمپنی های خارجی عقد گردیده است .

قرار داد سروی مکمل خط آهـــن بین افغانستان وفرانسه

۱۲ سرطان ۱۳۵۴

قرار داد مطالعات ساختمان خط آهن ازکابل الی کندهار ، هرات واسلام قلعه وخطـــوط فر عی آن بین وزارت فـواید عـامه وکمپنی سو فرا بل فرانسوی در کـابـل

انجنیر غوث الدین متین معین وزارت فوایدعامه‌وبناغلی ماتسیو هنگام امضای قرار داد مطالعات اعمار خط آهن کابل واسلام قلعه.

عقد شد .

قرار داد راانجنیر غوث الدین متین معین وزارت فواید عامه وبناغلی مـاتسیو رئیس کمپنی مذکور امضاء نمودند .

بموجب این قرار داد کمپنی سوفرایـل فرانسوی که یك موسسه مختلط دولتـي و خصوصی فرانسه میباشد مطالعات احداث خط آهن کابل کندهار هرات اسلام قلعه وخطوط فرعی آن رادر دومرحله انجام خواهد داد .

مرحله اول که مطالعات مقدماتی محسوب میشود در ظرف چهارماه بعداز امضای قرارداد تکمیل میشود ومرحله دوم که شامل مطالعات مکمل انجنیری ودیزاین خط عمومی وخطـوط فرعی است درمدت ١٤ ماه دیگر انجام خواهد یافت .

مصارف مطالعات که به چهار ملیون وصدو پنجاه هزار دالر بالغ میگرددازامداد بلاعوض ایران تمویل میشود .

عقد قرار داد سروی فابر یکـه چرمگری هرات

١٢ سرطان ١٣٥٤:

قرارداد سروي جیالوجی وهایدرولوجی و طرح نقشه هاي ساختمانی وماشینری فابریکه چرمگری هرات بین وزارت معادن وصنایـع و یك مـو سسه چکو سلوا کیا عـقـد گردید .

قرار داد راانجنیر محمدهاشم توفیقی رئیس صنایع وزارت معادن وصنایع وبناغلی‌شویدا مستشار تجارتی سفارت کبرای چکوسلواکیا امضاء نمودند .

بموجب این قرارداد طرح نقشه و سروی جیالوجی وها یدرولوجی‌فابریکه چرمگری‌هرات که ساختمان‌آن ازکریدت حکومت چکوسلواکیا درنظراست توسط موسسه مذکور تاسه ماه آینده صورت گرفته و نتیجه آن بـه وزارت معادن وصنایع ارائه میگردد .

دافغانستان کالنۍ اداره هغو ټولو کسانوته دزړه له کومې کوروداني وائی، چه ددغې کالنۍ دمضامينو په برابرولو، طباعتي اونورو چاروکښي يې صميمانه همکـاري کـړي اوزيارئی ايستلی دی .

«يادداشت ضروری»

نقشه های ولايات از ا تلس افغـــانستان نشريه احصائيه مرکزی استفاده شده وصرف بمنظو ر تعيين ساحات سرويهای احصائيوی وواحد های اداری کشورترسيم گرديده است .
ازنظرسرحدات سياسی افغانستان اعتبارندارد. (اداره)

دافغانستان کالنۍ اداره هغو ټولو کسانوته دزړه له کومی کوروداني وائی، چه ددغی کالنۍ دمضامینو په برابرولو، طباعتی اونورو چاروکښی یی صمیمانه همکاری کړی اوزیارئی ایستلی دی .

«یادداشت ضروری»

نقشه های ولایات از ا تلس افغـــانستان نشریه احصائیه مرکزی استفاده شده وصرف بمنظو ر تعیین ساحات سرویهای احصائیوی وواحد های اداری کشور ترسیم گردیده است .
ازنظر سرحدات سیاسی افغانستان اعتبارندارد. (اداره)